Dávid Mária
építész

Dávid Mária tervei alapján
Ujszegeden épült egy kisméretű
családi ház.

Balogh János: Az én házam.
Tükör, 1975. szept. 23 - 3 oldal.

Dávid Kiss Ilona

Grafikus

Kompozíciói világosak, legtöbbször nyugalmat közvetítenek, de ahol a téma mozgalmasságot kíván, ott kavargó.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.

Művészet, 1971. november - 29. oldal

Dávid Kiss Mária
grafikus

Székesfehérvárott született 1930 február
4-én. Szülővárosában érettségizett és
1949-ben az érettségi után került a
Képzőművészeti Főiskolára

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.
Művészet, 1971. november - 29.oldal

Dávid Kiss Mária
grafikus

"Lucia"
"Négernő"
"Auschwitz" (Triptychon)
"Ukrajnalanok álma"

} vegyes

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.
Művészet, 1971. november — 29 lap.

Dávid Kiss Mária

Grafikus

Münchenben telepedett le a művészűa.
A Münchenii Képzőművészeti Akadémia
vonzotta Dávid Kiss Máriát. München-
ben Carl Crodel volt a mestere.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.

Müvészet, 1971.november - 29.oldal

Dávid Kiss Mária

grafikus

A Képzőművészeti Főiskolára 1949-1950-
ben járt. Tanulmányait a politikai
kultusz következtében kultúrpolitikája
miatt kellett megszakítania.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.
Művészet, 1971. november - 29.oldal

Dávid Kiss Mária
grafikus

1950 tól 1953 ig gyári munkásként
dolgozott, majd 1953 és 1956 között
könyvtárosként dolgozott, majd
1956-ban magára tábrozott.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.
Művészet, 1971. november - 29.oldal

Dávid Kiss Mária

grafikus

Diplomájának megszerzése után
Párizsban, Spanyolországban, Marok-
kóban, Hollandiában és Olaszország-
ban tett tanulmányutat

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.
Művészet, 1971.november - 29 oldal

Dávid Kiss Mária
grafikus

Alig végzi el az akadémiát 1964-ben önálló kiállítása van a frankfurti Dabrhow galériában.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.
Művészet, 1971.november - 29oldal

Dávid Kiss Mária
grafikus

A művésznő lehetőségeit már a Münchenben Képzőművészeti Akadémián is felfigyelték. Három ízben, 1961-ben, 1962-ben, 1963-ban díjat nyert.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.
Művészet, 1971. november - 29 oldal

Dávid Kiss Mária

grafikus

A Frankfurter Rundschau kritikusai
önyortréját, vallásosteinait, öregasszony
ábrázolásait különösen az „Elmél-
hedők" című tríptychonját kiemelt.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.

Müvészet, 1971.november - 29.oldal

Dávid Kiss Mária
grafikus

Mint festő-és grafikus egyáriant jártas a műfajban, mégis a grafikat-eszi közelebb magához. A fanit-szetet szereti a megjelöltési formák között a legjobban

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.
Müvészet, 1971.november - 29.oldal

Dávid Kiss Mária
grafikus

1960-ban Párizsban a Musée d'Art Modern-ben állít ki, 1961-ben Leidenben a városi Akadémiában. 1962-ben Frankenthalban az „Uj német grafika" kiállításán vesz részt.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.

Müvészet, 1971.november - 29.oldal

Dávid Kiss Mária
grafikus

A Műcsarnok Művészházában 1959 óta
reprezentatív kiállításokon rendszeresen
részt vesz. Először, 1959-ben kiállít
Berlinben a Kongresszusi palotában.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.
Művészet, 1971.november - 29.oldal

Dávid Kiss Mária
grafikus

1962-ben részt vett Wuppertalban a „Mai világ" című kiállításon.
1965-ben műveit a Münchni Képzőművészeti Akadémia „Az akadémia fiatal művészei 1945-1965" kiállításon részt vett.

Galambos [illegible] Dávid Kiss Mária.
Művészet, 1971.november - 29.oldal

Dávid Kiss Mária

Grafikus

Részt vett a Marienburgban a „Festők Első Európai Nyári Iskolája" című kiállításon, valamint a münchen Kunstverein Nemzetközi tárlaton.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.
Művészet, 1971.november - 29.oldal

Dávid Kiss Mária

grafikus

A fametszet technikáját jól ismeri. Ki-
használja a fa faktúráját de tud
fizikasan kemény és nőiesen lágy is
lenni.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.

Művészet, 1971. november - 29. oldal

Dávid Kiss Mária

grafikus

Vizionárius alkotásaiban „Nyugtalanok álma" stb. a létező és létezhetetlen szörnyek ellen viaskodik.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.

Művészet, 1971. november - 29. oldal

Dávid Kiss Mária
grafikus

1966-ban válogatott fametszeteiből kiállítást rendezett Graphic Circle meghívására Amerikában. A művészi munkának anyagi és erkölcsi sikere volt.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.
Művészet, 1971. november - 29.oldal

Dávid Kiss Mária

grafikus

Dávid Kiss Mária nagy sikert aratott „Auschwitz" cinnú fa-metszet-triptychonja. Az iszonyat és vérmilet, tükröződik az arcokon.

Galambos Ferenc: Dávid Kiss Mária.

Művészet, 1971. november - 29. oldal

Dávid Kiss Mária, Művészet, 1971. nov. (?)

Dávid Kiss Mária: Nyugtalanok álma (Triptychon) – Rêve des inquiets (Triptique) – Сон беспокойных (Триптих)

motívumai nyomán szerkeszt. Tudom, hogy a minőség a lényeg, nem a dokumentum, de az ő esetében a főiskolai továbbképzés nemcsak előrehaladását biztosítaná, hanem végre egyéniségének megfelelő anyagi egzisztenciához is juttatná.

Ez vonatkozik Balássy Zoltánra is. Gondolkodó, fáradhatatlan kerámikus, aki nem ismer technikai akadályt – minden kezeügyébe kerülő kőből, fadarabból a művészi véglegesítés magaslati állapotát faragja. Mozgékony lelki alkata türelmetlen gyorsasággal termi eszméiből és tapasztalataiból különböző rétegekké csapódó formáit, s azért nincs hevületi és intenzitáseltérés monotypiái, rajzai, érmei, szobrai, kerámiái között – mert szellemiségének találékonysága fürge dinamikával megoldásra lel minden élményhelyzetben. A remekművekhez szükséges higgadtságot és elmélyülést ő is hol találhatná meg másutt, mint ösztöndíjas állásban, főiskolai továbbképzés keretében – de ott előbb találná meg, mint a magány körülményei között.

Nem vagyunk és soha nem lehetünk ahhoz elég gazdagok, hogy egyetlen tehetségről is lemondhatnánk annak a hamis szemléletnek jegyében, hogy elegendő a kiváló képességgel és diplomával rendelkező festők és szobrászok száma. Új társadalmat építünk – művészetünk új reneszánsz lehetőségével rendelkezik, határtalan a tér –

Darvasi-Darvassy
Darvay

II. TEREM.

OLAJFESTMÉNYEK.

1. Önarckép	800.—	19. Csendes tiszapart	600.—
2. Mártélyi kovácsműhely	800.—	20. Nagyanyó az ágy előtt	400.—
3. A nyár	1000.—	21. Cséplés	600.—
4. Kapáló leányok	800.	22. Cséplés	600.—
5. Öreg asszonyok	1000.—	23. Cséplés	400.—
6. Nyárfás tanya	1200.—	24. Krumpliszedők	600.—
7. Fehér felhők	magántulajd.	25. Kertek alja	500.—
8. Szélmolnár szobája	1000.—	26. Vágják a búzát	500.—
9. Mártélyi udvar	1200.—	27. Bejáró út	400.—
10. Ház a vízparton	800.—	28. Cigányfejek	600.—
11. Ház a vízparton	500.—	29. Mártélyi udvar	800.—
12. Ház a vízparton	250.—	30. Estefelé	1000.—
13. Ház az akácok között	600.—	31. Elhagyott tanya	400.—
14. Öreg halász	500.—	32. Nyári táj	300.—
15. Beszélgető halászok	400.—	33. Cigányok a füzesben	600.—
16. Zsákmány a hálóban	400.—	34. Párisi emlék	1000.—
17. Vizet kémlelő	500.—	35. Utolsó ház a faluban	500.—
18. Hazatérő halászcsalád	600.—	36. Ház a napsütésben	700.—

F. k.: Bende János. Andrási József nyomda, Budapest

AZ ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZ HETEDIK KIÁLLITÁSA

VITÉZ DARVASSY ISTVÁN FESTŐMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

1943. MÁRCIUS 14—25.

ÖNARCKÉP

ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZ

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 19. I. — TELEFON: 426-904.
IGAZGATÓ: BENDE JÁNOS.

Ára 50 fillér

VITÉZ DARVÁSSY ISTVÁN született 1888-ban Hódmezővásárhelyen, abban a városban, amely annyi kiváló művészt termelt ki magából. Vitéz Darvassy István azt a levegőt szívta, amelyet Tornyai János, Koszta József és Rudnay Gyula telített meg nemesveretű művészetével és ez a légkör termékenyítette meg első próbálkozásait és ezekhez a művészi tradiciókhoz maradt hű a művész az utolsó munkáiban is.

Vitéz Darvassy István a Képzőművészeti főiskola elvégzése után Bécsben, Olaszországban, Párisban fejezte be művészi tanulmányait. Majd a kecskeméti művésztelepen dolgozott. A háború kitörésekor a fronton találjuk, ahonnan, mint az arany vitézségi érem tulajdonosa IV. Károly király mellé nyer boesztást, ahol megfesti az utolsó magyar király arcképét.

1919 óta a budapesti felsőipariskola tanára. Résztvesz a hazai és külföldi képzőművészeti kiállításokon. Több alkalommal gyüjteményes kiállítás keretében mutatta be alkotásait, amelyekkel hazai és külföldi gyüjteményekben találkozunk.

Az itt bemutatott festményei egy tiszaparti faluban: Mártélyon születtek és azok jellemzésére a művész saját szavait idézzük:

„Az én teremtő munkásságom megnyilatkozása annak a végtelen szeretetnek, amely engemet a hazai földhöz, a Tiszavidék szépségeihez fűz.

Én ennek a földnek színekben gazdag mosolygó napfényes arculatát kutatom, mert ebben a földben minden megvan, ami az alkotó erőt tettre hívja. Szeretem a tájnak tiszta, vasárnapi hangulatát adni. Szín és világosság ömöljön szét a képen. Vibráljanak a fák, emberek és házak a napfény ereje alatt. Élni-akarás sugározzon le a halászok arcáról, amikor végigszántják a Tisza vizét...”

2

I. TEREM

VIZFESTMÉNYEK

1. Öreg juhász	200.—	9. Molnár szobája	200.—
2. Vörös felhő	200.—	10. Őszi táj	200.—
3. Falusi udvar I-II	200.—	11. Ház a füzesben	200.—
4. Falusi enteriőr	200.—	12. Napsütés	200.—
5. Szobasarok	200.—	13. Aratás után	200.—
6. Falusi udvar	200.—	14. Vízparti táj	200.—
7. Vízparti ház	200.—	15. Cigány asszony	200.—
8. Fás tanya	200.—	16. Szobám a falun	200.—

HÁZAK AKÁCOK KÖZÖTT

Darvassy István, vitéz

hulsföldjenek tiszamentitájait és ősmagyar típusait vetette vászonra.

A háborúban előbb mint fronthatona vett részt s megatartásáért 1923 vitézzé avattak. Később I. Károly király udvarához került, ahol a volt királynak és családjának arcképét festette meg. Első jelentősebb szerét 1918 aratta, mikor Gránátdobók c. képével a Lipótvárosi Kaszinó díját nyerte. 1926. koll. Enáll a Nemzeti Halomban

Frenyó Lajos VI. 157

tovább

~~Bajor Gizi~~

~~Bihary István~~

Darvassy István

életrajzai

Képző- és iparművészeti viterek kiállításának tárgymutatója Bp. 1933

ellenőrizve

2041. Toscani mester:

Jézus levétele a keresztről

A fejjel balra hajló és t
veszi körül. Közülök egy a sze
a Megváltónak jobb kezét, egy
hátrább áll. A háttérben Mária
ja, Salome Mária, és
szárvédőt viselnek.

Dombormü, méretei 66:72
Vétetett 1901: X. 19-én

vitéz Darvassy István

1923-ban vitézzé avatták.
1918. Műcsarnokban
Gránátdobók c. képé-
vel a Lipótvárosi Kaszinó
díját nyerte. Lefestette
IV Károly Királyt.

1926. januárban koll
kiáll. a Nemzeti Sza-
lonban. Életr.

A 4—42

ATAKARÉKPÉNZTÁR
CSARNOK
NIZSY-UTCA 2. SZ.

yi Gyula úr
úrnő

XI Lenke tér 7

verési Csarnok aukció árverésére

Darvassy István

Munkarnok

1919. kiadviselt muv. kiáll. ✓
245, 246, 254, 267, 668.
harcteren volt.

1920-21. téli kiáll. 227, 277, 384, 533 ✓

1921. tav. kiáll. 228, 248 ✓

1921. őszi kiáll. 192, 200 ✓

1922. jub. kiáll. 584 ✓

1922. őszi kiáll. 420 ✓

1924. tav. kiáll. 91, 543 ✓

Vitéz Darvassy István

1926. angol-magy. kiáll. ✓
459, 463

1927. tav. kiáll. 32, 58, 63, 674 ✓

1927. magyar tej. 716

1927. őszi kiáll. 135, 163, 215 ✓
397

1928. tav. kiáll. 23, 33. ✓
Népszínhaz u. 8

1928/29. téli kiáll. 1. ✓

Budapest, 1927 március 28.

Darvassy Árpád

Magyar Mérnök
1925. 583.
– 1926. 362
– 1928. 597

Constantius I. és II. Kőrép bronza

VIII. 124

megírva

Darvassy István

festő

MEGHIVÓ.

A „FÉSZEK CLUB" KÜLÖN TERMÉBEN (KERTÉSZ- ÉS DOB-UCCA SAROK) UJABB KÉPEIMBŐL KIÁLLITÁST RENDEZEK, AMELYNEK MEGTEKINTÉSÉRE MÉLTÓSÁGODAT / NAGYSÁGODAT TISZTELETTEL MEGHIVOM.

VITÉZ DARVASSY ISTVÁN.

A KIÁLLITÁS JANUÁR 31-TŐL FEBRUÁR 9-IG NAPONTA 6—8-IG DIJTALANUL LÁTOGATHATÓ.

Darvassy Bla

Darvassy István (1

A Budapesten élő hódmezővásárhelyi művészek együttes és a vásárhelyi városházán rendezett kiállításának katalogusa. Hódmezővásárhely 1926. ápr. 4-18. Benne a kiállítóművészek, köztük Darvassy életrajza.

D. Kollektív kiállításának anyaga: Beszélgetők IV/ Kis padon, Kora tavasz II/ Szántás, Naplemente III/ Kútnál II Crouy gr. arcképtanulmány II Kártyázok II Fürdetés, Déli nap, Szürkület, Pihenő a kútnál, Kerítés tövében, Halász és le-

cinya, Önarckép I Cigány
putrik, Bonti Molnár,
Paraszt leány II Jó kutya, II,
Szérűskert csősze, Budai
részlet, Akt, Halász a Ti-
szán, Faluvége II Akt tanul-
mányrajzok.

Életrajz.

Képzőm. fő iskola után
kecskeméti művészfelepen
Ivanyi Grünwal Béla-
nál Azután olaszországi
tanulmányút.
IV. Károly és Csaladjának
arcképe. 1918-tól a
technologia tanára
1918. a Lipót varosi ka-
szinó díja.

DARVASSY *István* vitéz, festő, Hódmezővásárhely 1888 ápr. 20. Budapesten, a kecskeméti művésztelepen és Bécsben végezte tanulmányait. A háborúban előbb mint frontkatona vett részt, utóbb azonban Károly király udvarához került s az uralkodó arcképét is megfestette. 1918. Gránátdobók c. képével a Lipótvárosi Kaszinó díját nyerte. 1924. és 1926. a Nemzeti Szalonban rendezett gyüjt. kiállításokat. Tiszamenti tájakat, ősmagyar típusokat és arcképeket fest realista stílusban.

Sz. gy. I. 233 f

KE

ECSLÉSI ADATOKKAL.

ST

YOMDAI R.-T. NYOMÁSA.

Darvassy István, festő; szül. 1888 ápr. 20-án Hódmezővásárhelyen. A középiskolát ugyanitt végezte s már 16 éves korától a Rudnay-féle festőiskolában tanult. Húsz éves korában a budapesti képzőművészeti főiskolába került, hol Hegedűs László, majd Révész Imre keze alatt szigorú rajzstudiumokat készített, s közben, mint Nadler Róbert növendéke, iparművészeti tanulmányokkal is foglalkozott. 1912-ben tanári oklevelet szerzett s ugyanez év tavaszán a renaissance tanulmányozása céljából Olaszországba utazott. Hazatérve a kecskeméti művésztelepre ment, hol Iványi-Grünwald Béla korrigálta dolgait. A következő évet Bécsben töltötte, ahol — bár katona volt — annyi szabadságot élvezett, hogy tovább folytathatta tanulmányait, s többször kiállított az akadémia tárlatain. Kiállított ezenkívül a Nemzeti Szalonban, a kecskeméti kiállításon pedig egy egész kollekcióval vett részt. Festményei közül kiválnak A kecskeméti cigányosoron, mely a kecskeméti városi múzeum tulajdona, Thaly Ferencz arczképe és Raffay László (1914) arczképe. Jelenleg a szegedi m. kir. felsőipariskola tanára.

A Jövendő, III. 32, 210. l. és a művész közlése nyomán.

Szám		A művész neve és a kép
sor	leltár	az . évi képtári lajstrom

Darvassy István MOK

Olasz tipusok, ceruza

Mücsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Darvassy István MDK

Két ház, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

MDK

Darvasy István

Velencei részlet, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 11.1.

Darvassy István
festőművész

Darvassy István kiállitása

A Fészek művészek klubja emeleti termében gyüjtötte össze vitéz *Darvassy* István festőművész müveinek uj termését, amelyet a Tisza mentén töltött tanulmányideje alatt festett. Amiért az első elismerés illeti ezt a komoly, tehetséges festőművészt, az a magyar táj, a Tisza folyó mentén elterülő magyar vidék szeretetteljes megszólaltatása. A természetlátás, a szin- és fényjáték alkalmazása müvészi képalkotás nézőpontjából nem kiván sajátos nemzeti művészetet, akárhány külföldi mestert ihletett meg már a szolnoki Tiszavidék, s hiánytalanul ka[illegible]g a magyar levegőt. Darvassy magyar tájképein azonban van valami abból a rejtelmes erőből, abból a titokból, amely odatelepszik a képre, ott van a szinekben, ott van a tájrészlet kiválasztásában, ott van a levegőben, s az érző értő ember ezer kép közül is ráismer a magyar kéz festette magyar tájra. Mindez a 11. sz. Vizpart cimü vásznán jelentkezik, s ha vitéz Darvassy csak ezt az egy képet állitja ki, ez az egyetlen kép is a teljes értékü, nagy tehetségü, hivatott magyar festőművész Darvassyt jelentené.

Ez azonban nem azt mondja, hogy a komp-képei, a *kiégett tarló*, a *halászcsónak* képek nem volnának magyar képek; van ebben a gyüjteményben nem egy ilyen nagy érték, de van kozmikus felfogásu, egyetemes művészi hitvallást kiváltó kép is, ezek azonban csak technikában jelentenek bravurt, aminthogy önarcképének a valóság brutális formájával történt felrakása sem egyezik a magyar tájképeivel. Egyben azonban mind azonos: őszinte. *Darvassy* István kiforrott egyéniség. Ez a kis gyüjteménye őszinte gyönyörüsége a művészetkedvelőknek, s nem volna nehéz egy-két képet muzeális célra kiválogatni. *(b. m.)*

Est. Kurir
1930 II. 2

Kiadás után

2. sorsz. Iroda minta. — Pallas nyomda, Budapest.

vitéz Darvassy István
festőművész

—**Vitéz Darvassy István kiállítása.** A *Fészek* kis szalónjában rendezte önálló kiállítását a Műcsarnok tárlatainak egyik rokonszenves tehetségű művésze, vitéz *Darvassy* István. Kellemes magyar tájképei és egy érdekes önarcképe képviseli *Darvassyt*, akinek csak előnyére válik, hogy egy gyüjtemény keretén belül számol be tudásáról és sokoldalúságáról.

Az Est
1930 II. 4

Ki kell adni:	
Ma.	
2 nap alatt.	
3 nap alatt.	

.....osztálynak.

asutak igazgatósága.

Tisztázta: .....

Összeolvasta: .....

Kiadta: .....

Előirat száma: .....

Utóirat száma: .....

Összefüggésben .....számmal.

Egyuttal elintézett szám: .....

Előterjesztés előtt

Vitéz Darvassy István
festőművész

— **Vitéz Darvassy István kiállítása a Fészek-klubban.** Vitéz *Darvassy István* festőművész kollektiv kiállitás keretében mutatja be a Fészek Művészek Klubja különtermében azokat a képeket, amelyeket az utóbbi időkben a Tisza partján festett. A kiállitás naponta 6—8 óra között tekinthető meg február 9-ig.

Pesti Hirlap
1930 II. 1

Darvassy István

festő MDK

1912-ben végezte a Képzőművészeti Főiskolát

A "Cigányváros" c. képével a kecskeméti művésztelep díját nyeri.

Kiss L.: Vás.müv. 250.o.

vitéz Darvassy István
festőművész

*** Vitéz Darvassy István kiállítása.** Azt éppen nem lehet mondani, hogy szélesskálájú művész lenne, aki különböző lehetőségek (színek, hangulat, téma) előtt különböző megoldásokra és meglátásokra képes. *Darvassy* István nem a meglátások embere; inkább a hangulat fogja meg, az, ami valamit körüllebeg — költői vonalak és költői hangulat —, tehát végeredményben impresszionista művész. Nem azért fest, mert lenyügözi a táj, történetesen a Tisza vidéke, hanem azért veszi kezébe az ecsetet, mert álomba ringathatja magát, tetszés szerint másítva meg egy felhőt, vagy akármit. Van egy érdekes, nagyon jó és szép önarcképe, amit gyüjteményes kollekciójából ki kell emelnünk. Kiállítása megtekinthető a *Fészek* kistermében, február 9-ig.

Magyarság
1930 II 4

Kiadás után

2. sorsz. Iroda minta. — Pallas nyomda, Budapest.

MDK

Darvassy István

Kecskeméti sigánysoron, olaj

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.

18 l.

MDK

Darvassy István

Ő felsége IV. Károly királyunk arcképe

Ernst Muzeum kiáll. 27. sz. Koronázási tervpályázatok. Bp. 1917. 9.l.

7 sor

Darvassy István, festő, múl.

a Képzőműv. Főisk. tanult, majd a Kecskeméti művésztelepen dolgozott. Gyűjteményes kiállítása volt 1924. a Nemz. Szalonban.

Realista tájképeket és portrékat fest.

a Magyar Képzőművészek Egyesületének tagja.

Darvassy István festőművész

Frank Frigyes festőművészt baráti szálak, fűzték Darvassy Istvánhoz, a vásárhelyi születésű és a két világháború közötti magyar művészeti életben komoly szerepet betöltő festőművészhez. – Az első világháborúban mindketten ugyanevezett „hadi festőként" működtek a fronton. Darvassy István, Mártély szerelmese volt, szinte minden évben visszatért a nyári honapokra. Érthető, hogy lelkesedéssel invitálta ide barátját, Frank Frigyest.

Dömötör János: Frank Frigyes és Vásárhely.
Csongrád Megyei Hírlap, 1981. aug. 28. 4-ik old.

Darvassy István

Ma negyedszázada, hogy megalakult a vásárhelyi művésztelep. – A nehéz induláshoz szövetségeseket kerestek az alapító művészek – a legjobbakat találják meg: Medgyessy Ferencben, Barcsay Jenőben, Darvassy Istvánban

Szabó Endre: Emlékezés a művésztelep negyedszázados jubileumára.
Csongrád Megyei Hírlap, 1978. aug. 13.

Tétel	Idő		Az utazás részletezése felszámítás
	hó	nap	

21.

útinapló.

y T i b o r dr.

emi gyakornok

a római ásatások vezetése /őske-
ény bazilika feltárása/

li rendeletre

és a költségek sa	Összeg P	f	Jegyzet
-Szombathely	11	.--	Ind. 16 h.5'
II.o./ ely-Budapest	11	.--	Érk. 21 h.
	112	.--	

Darvassy István

a szegedi iparrajz-iskola volt tanára 21.1993

Az Est. 1917. febr. 22.

(Egy magyar művész lefestette a királyt.)

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
272/1930
Ér. 1930 évi 11 hó n.

IV. Károly királyt Badenben lefestette. Első eset volt, hogy a királyt magyar festő festette.

114/ 1939 A tüskevári plebán

Nagyságos

Müemlékek Országá

Tisztelettel és köszönettel j
október hó 22 én kelt leiratban
gélyt az apáczatornai templomra a Vag
Miniszterium 127.690 sz alatt a tü

Egyuttal jelentem, hogy a templo
az Egyházmegyei Hivatal felülbirálás
szeti Hivatalhoz. A templom renová
helyezve.

Darvassy István

irod

Fejérváry József: A mi fiaink... Hódmezővásárhelyi művészek kiállitásának katalogusa. Hódmezővásárhely, 1926. apr.

Kiállitva:

Beszélgetők, Kis padon, Kora tavasz, Szántás, Naplement, Kutnál, Crouy gróf (archéptanulmány), Kártyázók, Fürdetés, Déli nap, Szérűskert, Pihenő a kútnál, Kerités tövébe, Halász és leánya, Önarckép, Cigány putrik, Bonti Molnár, Paraszt leány, Jó kutya, Szérűskert csőre, Budai részlet Akt, Halász a Tiszán, Faluvég (olaj festmények), Akt tanulmányrajzok.

A képzőm főzérlán és a Kecskemét-szűvészteleppen Iványi Grünwaldnál tanult. Európai tanulmányut 1918 óta a technológia tanárt

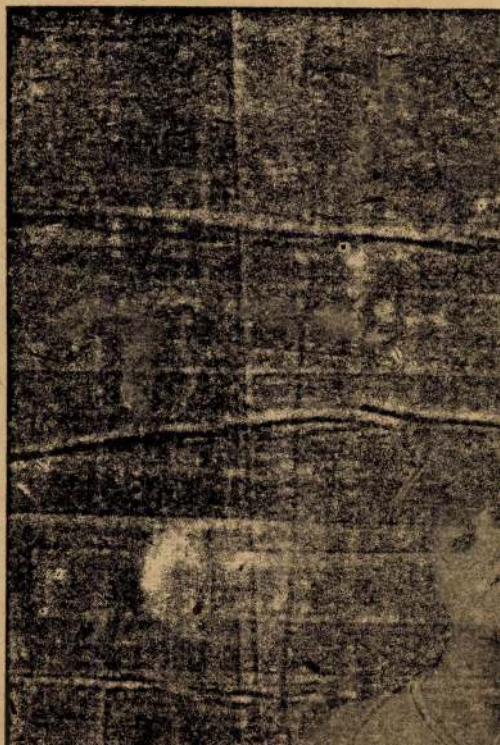

Kaszások

Darvassy István

U 1996.

Szegedi Hiradó.

1917. febr. 23 (A szegedi hős művész a király előtt. D. festménye.)

os másolat hiteléül:

Szavonyi

zteri irodatiszt.

tam.

Egyidejüleg fölhivtam Tatatóv község köz.elöljáróságát, hogy a helyr litási munkálatokat a Müemlékek orsz.B zottságának felügyelete mellett hatjsa végre.

Budapest, 1938. december hó 2.-án.

A miniszter rendeletéből:

dr.lovag Ybl Ervin s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri irodatiszt.

Munkácsy Cék Darvassy

1929 okt (Trust)
Fák a Tisza partján I

1930 okt (trezed
Fák a Tisza partján II
Tájrép II) of

1930 nov (Trust)
Halász a Tiszán II
Fürdőzők II

1935 (N.tral) Aratás II
Hárak a hó alatt
Nyári táj II) of

1936 (N.o) Falu
Késői napsugarak) of

MŰEMLÉKEK ORSZÁG. BIZOTTSÁGA
1924 ... 263

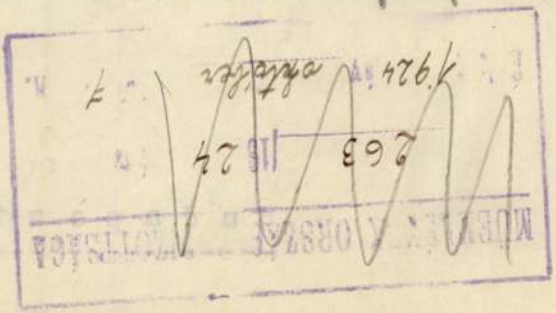

e 164 aranykorona állapittatott meg.-

k Országos Bizottságát, hogy az évi

három havi esedékes részleteket az

yaira fizesse ki és a szokásos módon

szeptember hó 30-án.-

A miniszter rendeletéből:

Rónay

miniszteri tanácsos.-

ıak,

Budapest.-

Független Nincs Daroassy

1930 okt (Nszal)

Cigány lezány I

Tisza part II

1931 nov (N.o)

Tisza part III

Biroltságának.

Budapest.

om ő firetisének ügyében, f. hó 13-án
informálni engemet és felvilágori-
gállapitottam azt, hogy ez ügyben min-

lacára semintezhettem el az ügyet a
indéke szerint, annak oka abban van,
t a posta nekem nem kérbesitette.
ma a postahivataltól felvilágoritást
gondolom, hogy [illegible] Nagy-

trfvi Sparrajzisk. trövö mühöre
és a trfvi Gobelintrövö Fogl. Mühely
kiáll. 1931 okt (N tal)

Sámson és Delila (Van Dyck
után) fali gobelin karton

...s Bizottságának.

Budapest.

...omrom gyakori látogatottságnak
körülmény arra kisztet, hogy
...agytchintetés Bizottságot.
...nyo felfeltetésére vonatkozik.
...ás költséget. A rombza magában
...öleg a falba erősítve egy szekrészt, zárral.
...ör minden látogatónak kitenne.
Kegyeskedjék a Nt. O. Bizottság
látogatóitól bizonyos látogatási díjat

N. képrm kiáll Darvassy

1933 Hálóvetők

1934 Anyóka, of.

1935 Faluvége III

1937 Parasztsoba II
Hálóhúzók

1944 Vasárnap d.u., of
—
kertek alje, vízf

rendeletéből:

[illegible]

miniszteri tanácsos.

M. Nemvért	Darvassy
1940 febr (r. Nemes)	Tiszapart V / Erzsébetkor I / of.
1940-41 (Nemes)	Akácos ház / Halászok II / Faluvége III / of
1942	Falusi udvar / Naszások / Estefelé II / of
1943	Náposzláskert / Csiplés V / of

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
262 1924 szám
1924 év oktober 7. r.

költségeire 50,000.000, azaz: Ötvenmil-
edélyeztessék.

tósági bizottság hatáskörében eljáró
agáévá teszi és azt a m. kir. belügymi-
egélyösszeg folyósitása iránt haladék

zékesfőváros tanácsának 1924. évi szep-
lésében.

alpolgármester.

Székesfővárosi házinyomda 1922

Darvassy István
viter

Faluvége, olaf.

Müvészeti Hetek Pécs

1941.

M. Pedag. Szakszerv

1947 máj

Nyár, of

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
281. 1924 szám
Ér.: 1924 év október hó 16. n.

tekintetű Bírottságnak áll
állapitani, kit terhel eren
tásait a felelősség, mert
lehet megállapitani, kol

Zsambe

Darvassy István (vitéz)

életrajz

irod

Csórássy 72. l. Kiffel

A Nemzeti Halomban 1925. rendezett kiállítását Horthy M. Kormányzó nyitotta meg.

11259.

zembenéz. Mellét a koronás
Oltözete: csokorra kötött
és kabat. Órajának lancza
hosszú. Felirata: WEINBERGER
zdája, a koronás arany érdem-

az alaknak 18.5 cm.

A Hazafiak cz. lap III. évf.
avában.

-909
9-50

Darvassy István

Erőd

Délibáb, 1943

13. szám. Önarckepe, és kepe,
Hazatérő halaszcsalád
és Nagyanyó az ágy
előtt c. kepei repr-

Vatikanikák VII. 242

Darvassy István

Lőrd
3

(1943. márc. 17

Déli Magyar Szó.)

(Vitéz Darvassy István
főtörmester gyűjt. kiál-
lítása.)

Vas Zabla VII. 243

Darvassy István

HÁROM KIÁLLÍTÁS

Az *Alkotás-Művészház* most megnyílt kiállításán vitéz *Darvassy* István festőművész mutatja be legújabb akvarelljeit és olajképeit. A hódmezővásárhelyi származású, alapos felkészültségű, komoly tehetségű művész változatos alkotásai az Alföld sajátos színeit, méla nyugalmát s a magyar valóságszemlélet józan realizmusát, aranyjánosi »röghöztapadottságát« tükrözik. Témakörük és festői kifejezésmódjuk egyaránt a hazai föld szerelmesére, a jellegzetes magyar tájhangulatok és népi életformák mély átérzőjére vall. Koszta, Tornyai, Rudnay művészetével rokon Darvassy pikturája, amely azonban ilyen vonatkozású belső kapcsolatai ellenére sem veszti el önállóságát s különösen *Szélmolnár szobája, Mártélyi udvar, Vízparti ház, Halászok, Estefelé, Cséplés, Nyár* című vásznain, továbbá friss rögtönzés erejével ható akvarelljein keresztül juttatja érvényre jellemző egyéni vonásait.

Esti Magyarország

1943. márc. 22.

T

LELKES KÁROLY
dohányáruda
SZIGETVÁR

Európa

Budapest
V Visegrádi u 36 3 2

Darvassy István

b.

Farago Sándor

Tornyai

Ilmvásárhely. 1934.

53. l.

Fejérváry J

Hódmezővásárhely.
Várm. tvaiogr. II.
Bp. 1938.
12, 38, 39. l.

Film tinhaz Irodalom
1943. 13. 4.

M. Kir. V.llás és Közok

4684/1924.E.n.szám.

Az 1924. évi 3735 e.
iskolák és egyéb állami közokte
szükségletének biztositására h
1922. évi 1443 eln. számu rende
megszüntettem, azonban ennek a
táshörét az 1924-25. iskolai évr

Minthogy az 1924. é
érkezett jelentésekből megállapi
történt áttérés következtében a
tek minden nehézség nélkül oszkö
biztositására hivatott külön köz
tem, és felszámolására elrendelte

Darvassy Istvánné

erőd

Függetlenség

1943. márc. 23.

(D. T. kiállítása.)

Vaskapa VA. 242

Darvassy István

Életr arch

Gell. Mad

12 i l.

3 évtized Fört. életr be

1932

MAGYAR HIRLAPIRODA
és könyvterjesztő vállalat
SZATMÁR-NÉMETI

T.

„Europa"
filmi könyv és lepterjesztő
R. T.

Budapest V.

Darvassy István

Ilid 1942. jun. 12

22. sz

Kaszások

ászkunyhó

Darvassy István

1908/9 – 14 11/12

Farképzőmfőiskévk

1932-33. 75. l.

Képrem Főisk

Lyka k : Něco
kroniche
MM 1929
232. l.

Darvassy István

impresszionista

szabadtéri festér

~~Műcs. kiáll, tól~~

Pipics 51. 1 -

Darvassy István

Öreg asszonyok c.
kepe repr.

Magyar Erő
1943. 12. sz.
(marc. 19.)

Lép

Damasz Rusi penge VI. 135.

Darvassy István

Aratók c. képe

repr.

Magyar Illusztráció

1931. I. évf. 1. f.

A Képzőm. Társ.

tavaszi tárlatáról

A vallás és közoktatásügyi
84564. sz. a. kelt és a IX. ker
letének mása:

A brassói Takács
fedezésére II. és utolsó rés
gedélyezvén, utasitom az a
Müemlékek Országos Bizottsá
elszámolás kötelezettsége
megjelölt alnaplójában ki
Budapest, 1911. ju

Darvassy István

wód

z

Magyar Katonaujság.

1943. márc. 20. (Vitéz D. I. Zrínyi – munkatárs. festményeinek kiállítása.) Képekkel –

A Kormányzó arcképe Hódmezővásárhely részére, repr –

Vascsákány VII. 243

Darvassy István

MAGYAR MŰVÉSZET

~~1925. 583 0~~

1926. 362 (Hódmezvi Műv. Társ.)

~~1928.~~ 597 (Endre Béla)

~~1929. 232~~

Lyka

3664.

G. Ceracchi.

(Sz. Rómában 1751. julius 4-én. Kivégezték Párisban 1801-ben.)

A medici Venus.

Egész alakban és jobbra fordulva van ábrázolva, mintha meglepnék. Jobb kezét melle és balját maga elé tartja. Kontyba tüzött haját szalag szoritja, bal karján fölül gyöngyfüzéres kötőt visel. Kissé előre hajlik, testével bal lábára nehezedik és a jobbal olyan mozdulatot tesz, mintha lépni akarna. Mellette jobbról füles diszkanna látható, melyet részben kendő takar és a melyen a fülek

Darvassy István

cikk
=

Magyar Nemzet
1943. márc. 23. (Vi-
zsi D. T. képei az
Alkotásban.)

Vaskõpü VII. 243

Darvassy István

festő

cród

Magyarság

1924. jun. 15.

(Magyar katonák.)

FÖRSTER AURÉL ANEKDOTÁI

Egyik előkelő művészünk kocsmát nyitott a *Tökkirályhoz* cimezve.

Az üzlet jól ment volna egyébként, csak a főpincér érezte magát kissé kényelmetlenül. A vendégek bohémrésze ugyanis nem szeretett rendesen fizetni.

Egy este aztán aggódó arccal állt oda a főnök a megvacsorázott színészek elé s alázatos arccal igy szólt:

— Nagyon kérem a nagyságos urakat, legyenek szivesek ma este hamarabb fizetni, mert igen nehéz szülése van a feleségemnek.

A fogás sikerült. A bohém emberek, ha könnyelmüek is, de jószivüek. Azon az estén valamennyien fizettek.

A főpincér felbuzdulván a nem-várt eredményen, másnap este megint csak megismételte:

— Nagyon kérem a nagyságos urakat . . . stb. . . . Igen nehéz szülése van a feleségemnek . . .

A müvészek elámultak. Végül megszólalt az egyik:

— Hallja barátom, mi ez? A maga felesége mindennap vajudik?

— Nem, kéremalássan, — hajlongott a főpincér. — Az én feleségem mindössze bábaasszony.

*

Fiatal, uj orvos került egy nagyobb mezővárosba. Mivel több orvos is lakott a városkában, kissé nehezen indult a praxis.

A fiatal orvos a vizitek során tiszteletét tette az egyik idősebb kartársánál is, a legrégebben ott letelepedett doktornál, akinek a legnagyobb gyakorlata volt. A fiatal kolléga ennél a látogatásnál arra kérte idősebb kartársát, hogy mivel egy fiatal doktor ugy sem árthat a korosabbnak, tegye meg neki azt a szivességet s vigye el magával néhány érdekesebb esetnél, hogy ellesheesen egyet-mást az öregebb diagnosztizálásánál.

Az öreg annyit mondott:

— Rendben van, öcsém.

Néhány nappal később magával is vitte az öregur a fiatal kartársat. Egy idősebb, előkelő uriasszonyhoz hivták.

Az öreg megvizsgálta az uriasszonyt, orvosságot irt neki s azonfelül külön is kérte, hogy ne egyen olyan sok szilvát...

Amikor kijöttek, a fiatal orvos azt kérdezte:

— Kedves bátyám, miért mondtad, hogy a páciens ne egyen olyan sok szilvát?

— Azért, kedves öcsém, — volt a felelet, — mert sok szilvamagot láttam az ágy alatt...

Innét továbbmenve, egy fiatal menyecskét látogattak meg. Mielőtt beléptek volna a házba, az öreg doktor igy szólt ifju kartársához:

— No, öcsém, itt már te fogsz fungálni s állapitod meg a diagnózist!

Ugy is lett. A fiatalabb kartárs megvizsgálta a menyecskét, orvosságot rendelt neki s azonfelül külön is kérte, hogy tartózkodjon a sok autózástól...

Amikor kijöttek, az öregebb orvos megkérdezte:

— Kedves öcsém, honnan gondolod, hogy őnagysága sokat autózik?

— Kedves bátyám, — felelte szolgálatkészen a fiatalabbik, — én is az ágy alá néztem s ott láttam meghuzódva — a soffőrt...

*

Ismeretes a rituális kérdés:

»Hogy van az, hogy az ember néha megmossa az arcát, néha megmossa a kezét, de sohasem mossa meg a lábát?«

... Két izraelita lábfürdőt vesz. Amint fiacskájának a szokatlan élvezetben, odaszól a *Klein* a *Grósz*-nak:

— Grósz! Hogy lehet az, hogy a te lábad sokkal feketébb, mint az enyém?

— Öt évvel idősebb vagyok, — mondja nagy fölénnyel a Grósz.

Látogatás Ferenc József ischli villájában

Ischl, junius hó

(A Magyarság tudósitójától)

Valahányszor Ischlben jártam, mindannyiszor megtekinteni szerettem volna az ischli császárvillát, annyi nagyfontosságu történelmi esemény szinhelyét. Ferenc József király idejében ez teljesen lehetetlen volt, de még az összeomlás után sem nyitották meg a vadászkastély kapuit idegenek előtt. A villa ugyanis magántulajdon, Valéria főhercegnő örökölte, édesatyjától s amint velem közlik, ezuttal először történik meg, hogy Ferenc Szalvátor főherceg a villa megtekintésére az engedélyt megadta. A főherceg igen előzékeny hangu táviratban közölte velünk az engedély megadását.

A villa külseje sejtetni engedi, hogy belsejéből számüzve van minden, ami a fény és pompa fogalmát fedi. Az az egyszerüség, ami a villa berendezését jellemzi, még azokat is meglepi, akik ismerik Ferenc Józsefet s Ferenc József bécsi burgbeli avagy schönbrunni lakosztályait. Ez a szigoru pompanélküliség egyenesen a primitivséggel határos, csupán néhány kiváló osztrák festő elsőrangu müve enyhiti azt a kellemetlen érzést, amely a hatvanas évek sablonos s nem valami izléses butorai nyomán bennünk keletkezik. Nincs korunknak olyan parvenüje, akinek igényeit a császárvilla kielégitené. Csalódás leginkább azért éri a látogatót, mert az az uralkodó bizonyos mértékig állandó jellegü lakását szemléli meg, holott Ferenc József számára a villa nem volt egyéb egy vadászkastélynál. Világos, hogy ennek a vadászkastélynak is egész más lett volna a berendezése, ha Ferenc József pompakedvelő lett volna, illetve, ha a saját igényei még egy spártai egyszerüséget kedvelő jobbmódu polgári emberéi mögött sem maradtak volna vissza.

A lépcsőház és a folyosó meg vannak tömve vadásztrofeákkal. Minden tenyérnyi helyet őz- és szarvasagancsok fednek be. Mindegyik a leteritès napját jelző táblával van ellátva. Az a felbecsülhetetlen vadászzsákmány, amelyet Ferenc József több, mint egy félszázad alatt ejtett el, dátumszerüen vonul fel előttünk, egészen az utolsó szarvasaganesig, amelyet 1913-ban teritett le a szenvedélyes vadász. Lehet-e csodálkozni azon, hogy az uralkodó a vadásztrofeákban látta villájának legszebb diszét!

Ferenc József termei

Végigvonulok azokon a szobákon és termeken, amelyeknek minden egyes butordarabjához Ferenc József és Erzsébet királyné emléke tapad. A földszintet étkezők és fogadótermek foglalják le. Egynéhány kiválóan értékes festmény ötlik a látogató szemébe, Makart, Defregger, Waldmüller, Gammauf és a hires osztrák állatfestő: Pausinger szép számban vannak itten képviselve. Az a kevés bronz, amit itt látunk, alkalmazkodik a villa jellegéhez. Az ebédlőben egy bronzcsoport vonja magára a látogató figyelmét. Albert angol régensherceg skót viseletben látható rajta, amint éppen lováról leugrik, egy csomó agártól körülvéve, amint elejtett zsákmányukat, egy rókát, magukkal hurcolják. Ezt az érdekes bronzot VII. Edward angol király adományozta Ferenc Józsefnek.

Sablontól elütő, individuális karaktere csupán néhány szobának van, amelyben a király és Erzsébet királyné lakott. A király lakosztálya az I. emelet egyik szárnyában nyert elhelyezést. Mindössze két szobából áll: egy dolgozószoba és egy hálószobából. A dolgozót is a legnagyobb foku egyszerüség, igénytelenség jellemzi s ez még fokozottabb mértékben áll a hálóra, amelyből persze nem hiányzik az obligát vaságy. Ebben a két szobában minden a régi helyén áll, semmitsem mozditottak el eredeti helyéről. Egy nagy diszes, aranyozott keretü tükör, amely éles ellentétben áll a többi butordarabokkal, egyenesen kiri ebből a környezetből. A kontrasztot növeli egy vasmosdó, amely a tükör alatt áll. Az ablakmélyedésben egy kis asztal, előtte egy primitiv gyékényből font parasztszék. A házbeliek ezt tartják a villa legérdekesebb butordarabjának. Ez volt az öreg király borotválkozószéke.

Amidőn egyszer tudta nélkül kicserélték, a király azonnal intézkedett, hogy a gyékényszék visszakerüljön a régi helyére. Egy sarokban áll a pipatórium. 12 csibukot számlálok össze, valamennyinek másfélméteres szára van. Ebben a sarokban vannak a király hegymászóbotjai is.

A dolgozószoba

A dolgozószobában sincs semmi, ami bennünket egy ötvenmilliós ország uralkodójának szobájára emlékeztetne, de annál több tárgy emlékeztet a vadászra és a katonára. A falakon egynéhány családi képtől eltekintve régi katonaképeket látunk, ugyszólván valamennyi abból az időből, amidőn Velence és Lombardia még Ferenc József birodalmához tartozott. Szines lenyomatok ezek, nyomtatott szöveggel. Például: Das zehnte Bataillon. Érdekes butordarab a szobában az iróasztal, amely az egyik sarokba egyenesen be van épitve. A királyné gipszmellszobra az egyetlen ékessége, a fiatal asszony megcsodált szépségét hüen adja vissza az ismeretlen szobrász müve. Feltünő nagy számban látunk itt barométereket, legalább nyolcat számolok össze, majdnem mindegyiknek más a szerkezete. A vadász számára a barométer nagy fontossággal bir. Van itt egy tréfás barométer is, kivüle még két gnóm szines alakja képviseli itt a humort.

Különös érzések tartják fogva az ember lelkét, amidőn ebben a szobában időzik. Itt folytak le azok a tanácskozások, amelyeket Ferenc József Edward királlyal folytatott, amelyek végeredményben eldöntötték a monarhia sorsát. Előbbi ischli cikkemben már utaltam erre. Kisérőim érdekes részleteket elevenitenek föl ezekről a tárgyalásokról.

Régi emlékek...

Edward gyakran megfordult Ischlben, majdnem minden évben ellátogatott oda. Hosszu időn át intim barátság füzte őt Ferenc Józsefhez, aki Edwardnak még trónörökös korában egyizben nagy, anyagi természetü szolgálatot tett. Természetes, hogy a látogatások során az európai politika is szóba került, a két uralkodó meghányta-vetette az európai helyzetet. Edward rámutatott arra a veszedelemre, amely az európai helyzetet Németország nagy flottaépitési programja miatt fenyegeti. Edward nővérének, Viktóriának, elsőszülött fiát, Vilmos császárt egyébként sem igen szivlelte. A Berlin és London között kialakuló antagonizmust nagy aggodalommal szemlélték a bécsi udvarban, mert ugy Goluchovszky, mint Aehrenthal tisztában voltak azzal, hogy a feszült viszonynak kellemetlen következményei lesznek a monarhiára nézve.

Amidőn Edward 1907 augusztusában Bécsben járt, annak a nézetének adott kifejezést, hogy a monarhiának ki kell huzni a szerb tövist a husából, Ferenc József ezzel szemben ugy vélekedett, hogy a szerb követelkedést nem kell tragikusan venni. A rákövetkező év nyarán Edward ujból megjelent Ischlben s rávette a királyt, hogy egy hosszabb autóutat tegyen vele. Ezen az autóuton az angol király ismét egy politikai beszélgetést kezdett, amelynek részleteit maga a király mesélte volt el Schramm Katalinnak. Szükséges, — mondta az angol király, — hogy megbeszéljem veled Vilmos flottaterveit, amelyek az európai békét veszélyeztetik. Kérlek, emeld föl Berlinben ellene tiltakozó szavadat. Neked pedig mégegyszer azt mondom, hogy országaidat meg kell szabaditanod a szerb veszedelemtől. Ausztriának és Magyarországnak rendet kell teremteni Szerbiában. Ha segitségére leszel Angliának a béke fenntartására irányuló törekvésében, azáltal, hogy Vilmosnak oly értelemben adsz tanácsot, hogy értelmetlen flottakészülődéseit szüntesse be, ugy Anglia hajlandó lesz téged a szerb kérdés radikális megoldásánál teljes mértékben támogatni. Ferenc József közbeszólt:

— Kérlek, ne beszélj tovább. Nem avatkozom be szövetségesem belső ügyeibe.

Rövid szünet következett, mind a két fejedelem hallgatott. Edward más tárgyra terelte a beszélgetést, az ischlihegyek között rendezendő vadászatokról beszélt. Az angol király Németország bekeritésére irányuló programjának nem tudta megnyerni Ferenc Józsefet. Néhány héttel később bekövetkezett Szerbia annexiója, amiről előzőleg nem értesitették Edward királyt. Ezért komolyan megharagudott. Ezidőtől fogva Anglia a monarhia ellenségeinek pártján állott. Az egykori intim viszony, amely Edwardot Ferenc Józsefhez füzte, később egészen elhidegült.

A királyné lakosztálya

A királyné lakosztálya három szobából állt. A budoár ma is használatlan s ugyanazok a butordarabok vannak benne, mint a királyné életében. Egy paravánt tömérdek fénykép diszit. A falon szintén egy érdekes fénykép, a Schratt Kataliné. Egy kis iróasztalon Erzsébet oláh királyné nagy fényképe. Aláirással, dedikálással. Itt egy könyv is fekszik, egy jelentéktelen német iró regénye II. Lajos bajor királyról. A budoár mellett a fürdőszoba s aztán a háló. Itt a falon az alig 4 éves Rudolf trónörökös fényképe. Meg kell még emlékezni a villa kis kápolnájáról. A falon üveg alatt a királyné menyasszonyi zsebkendőjét pillantjuk meg. Majd pedig egy vitrinben azt a párnát, amelyen a királyné a Lucheni által elkövetett merénylet után a közellevő szállóba cipelve fejét lehajtotta és kilehelte lelkét. Egy akvarel Ferenc József királyt ábrázolja a halottasságyán. Az öreg király halálával az ischli császárvilla története befejeződött. Ez a villa teljesen össze volt forrva Ferenc József királlyal. A király halála tehát logikusan zárta le a villa históriáját.

Irinyi Jenő

»GLORIA« műhimző- és fehérneműgyár, Borbándy Gyula, Budapest, VIII., Baross-utca 86. Függöny- és dapla ágyteritő specialista.
Kész himzett függönyök 650.000 koronától!

MAGYAR KATONÁK

A vitéz, akit mai számunkban bemutatunk, *Darvassy* István, a fiatal festőnemzedék egyik nagytehetségű, törekvő tagja.

Nevével nem ma találkozunk először. A háboru éveiben lépten-nyomon megemlékeztek róla a napilapok, mint a monarchia egyik legvitézebb katonájáról, azóta pedig a műcsarnoki kiállítások beszámolói kisérik figyelemmel művészi törekvéseit és haladását.

Darvassy István tiz esztendővel ezelőtt, amikor ránkszakadt a háboru, szó nélkül otthagyta műtermét, el a félbenmaradt képeit s kardot kötött fenyegetett hazája oltalmára. A debreceni 39-ik gyalogezreddel még az első őszön kikerült az orosz harcmezőkre s végigcsatázta a rettenetes téli hadjáratot.

Ott volt a két nagy visszavonulásban s a határhavasok iszonyatos hidege sem őrölte föl energiáját. Amikor tavaszodni kezdett volna, husvét éjszakáján minden erejével reánkvetette magát az orosz, hogy áttörvén a Kárpátok gerincein, lehengerelje fáradt csapatainkat s meg se álljon aztán Budapestig.

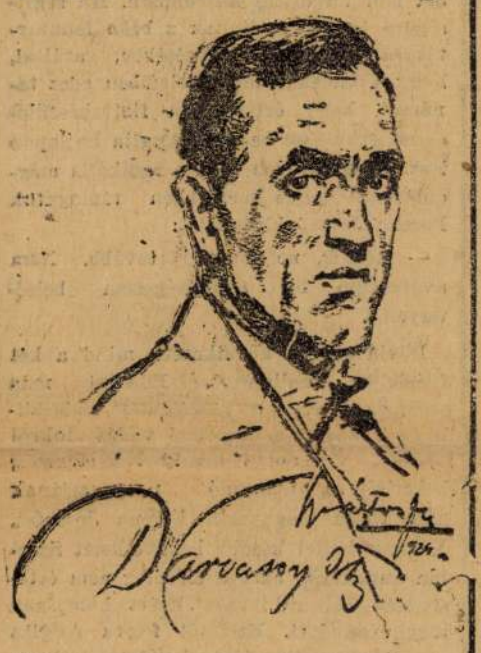

Április 5-ikén éjjel irtóztató csata dult a kárpáti hegyekben. A debreceni bakák már-már meginogtak, az oroszok széles szakaszon betörtek az állásainkba. Tartalékunk elfogyott s az ellenség most már a düh kétségbeesésével, fujva és lihegve rajtázott előre...

Ebben a legnehezebb pillanatokban nyomult az ellenség elé Darvassy István hadapród néhány kézigránátos emberével. A fülsiketitő puskacsattogásban gránátok dörgése s haldokló katonák segélykiáltozása közben lépésről-lépésre nyomult előre. Kétórai gyilkos harc kezdődött! De két óra után (néml tartalékkal is megerősödve) kiverte állásainkból az ellenséget s visszavette az elveszitett magaslatot is. A debreceni ezred ekkor már alig tett ki összevissza nyolcszáz embert, de ezen az egy éjszakán kétezer foglyot ejtett s körülbelül ugyanannyit vesztett az ellenség holtakban és sebesültekben.

Darvassy István hadapród az aranyérmet kapta meg erre a husvéti éjszakára.

1915 őszén már a Doberdón verekedett s végigszenvedte a nyolc első olasz támadás minden gyötrelmeit. Egész sereg kitüntetést kap, soronkivül főhadnaggyá léptetik elő.

A koronázás után Badenbe rendelik be, ahol megfesti boldogult IV. Károly király arcképét. Az udvartól ujból a harctérre indul, ahonnét csak az összeomlás után vergődik haza, ötvenegy hónap óta elhagyott műtermébe. Hozott magával öt-hat kitüntetést s többszáz harctéri rajzot és vázlatot.

Vasárnap, junius 15-én délelőtt hivatalosan is vitézzé avatják a Margitszigeten. Beszolgált.

A MÉRNÖK MŰHELYÉBŐL

Mikor világitottak először gázzal Pesten?

Vajjon milyen eredményre jutnánk, ha egy kis értékkatasztert próbálnánk a régi magyar tudományos munkásságról összeállitani? Ugy hisszük, hogy talán féltucatnyi Európaszerte ismert és elismert régi tudósaink és feltalálóink: *Segner János András, Heil Miksa, Kempelen Farkas, Bólyai János* neveivel ékes sorát még ma sem lenne késő olyanokkal, mint *Jedlik Ányos*-é, vagy *Irinyi János*-é, kiegészittetni. Persze, mindenekelőtt magunknak kellene, szakitva eddigi közömbösségünkkel, e magyar tudósok emlékének felkutatásáról és megörökitéséről gondoskodni. Csak azután várhatnók el a külföldtől, hogy az emberiség jótevőinek Pantheonjába több magyart sorozzon be, mint eddig tette. Hogy megismerve mindazt, amit a tudomány magyar embernek köszönhet, épp oly készséggel ismerje el a magyar Géniusz teremtőerejét, mint például a számra talán ma is Csonkamagyarországnak is alatta maradó Németalföld jeles fiainak esetében teszi.

A *nostra culpa* beismerése után tehát fogjunk mielőbb hozzá a munkához, mert maholnap már azt se tudjuk majd, hogy tulajdonképpen hol kezdjük el. Nem járnánk töretlen uton. Tudományos életünk nesztora: *Szily* Kálmán jó példával elöljárva már egy emberöltő előtt felhivta élőszóval a *Magyar Tudományos Akadémia* 1888. évi közülésén és papirra vetve a *Természettudományi Közlöny* ugyanez évi májusi számának hasábjain *(Magyar természettudósok száz évvel ezelőtt)* kutatóink figyelmét arra, hogy nemcsak költőink és prózairóink szellemét igyekezzenek ápolni, hanem terjeszkedjenek ki a tudományos irodalomra, a feltaláloi tevékenységre is. Fáradhatatlan gyüjtőnk, néhai derék *Tóth* Béla, de főleg féléve elhunyt nagyérdemü tudósunk: *Hankó* Vilmos, nem egy jelesünk emlékét emelte ki a feledés geológiai rétegéből. Ez utóbbinak egyik idevágó cikkéhez: *Egy lap Budapest kulturtörténetéből* (Megjelent az általa szerkesztett *Universum* III. kötetében) szeretnők alábbi sorainkat is kapcsolni. A soproni származásu *Preysz* Móricnak, a pesti főreáliskola neves kémia tanárának — munkássága érdemessé tenné arra, hogy az ő nevét is legjobbjaink sorában emlitsük — fővárosunk gázvilágitása körül szerzett érdemeiről szól benne egyebek közt. Az intézetében rendszeresitett népszerü előadások során mutatta be egyizben, 1855-ben, a közönségünk nagyrésze előtt bizony még hirből is alig ismert világitógáz előállitásának módját. *Midőn az előadás végén az általa fejlesztett gázzal helyiségeit fényesen kivilágitotta* — olvassuk *Hankó* Vilmos cikkében —, *a bágyadt világitáshoz szokott gyülekezeten a meglepetésnek, az elragadtatásnak a moraja zugott végig.*

Hát még mekkora lehetett ez a moraj, egy hijján negyven esztendővel előbb — 1816-ban —, mikor egy hasonló látványosságra gyült össze Pest kandi népe. Mert már ekkor is a gázvilágitásról volt szó. *Tehel Lajos* bölcsész és orvosdoktor a *Magyar Nemzeti Muzeum*-ban a *természetmények* és *természetiek* első őre mutatta be. Az egykoru lapok hallgatása is hozzájárulhatott, hogy ennek az eseménynek az emléke hamarosan elenyészett. Eddigi tudomásunk szerint még *Mátray Gábor, a Széchenyi Országos Könyvtár* egykori őre, intézetének talán első krónikása, emlékezik meg róla legbővebben. *(A Magyar Nemzeti Muzeum korszakai különös tekintettel a közelebb lefolyt huszonöt évre.* Pesten, 1868. 23—24 l.) A muzeumépület Országutra szolgáló homlokzatának ismételt kivilágitásáról számol be és felemliti, hogy junius 20-án maga *József* nádor is megtekintette hitvesével együtt.

Az Országut alatt a Muzeum-körut értendő, de már a Muzeum alatt nem a mai gyönyörü palota, hanem az annak telkén akkoriban állt, kezdetleges, de ugyancsak muzeumi célokat szolgáló házikók valamelyike. Nem haligathatjuk azonban el azt az aggályunkat, hogy *Mátray Gábor* időmeghatározásában — ne felejtsük el, hogy hosszu idő: több, mint ötven esztendő választotta el a leirt eseményektől — aligha valami lapsus nem csuszott bele. Nemcsak az egykoru lapok feltétlen már említett hallgatása késztet erre a feltevésünkre, — ez végre is negativum lenne, — hanem az a körülmény is, hogy *József* nádor és felesége — itt már igenis hivatkozhatunk az egykoru lapokra, igy a *Vereinigte Ofner-Pester Zeitung* két, azévi számára — a kérdéses időben nem tartózkodott Budán. Annyit azonban mindenképpen feltehetünk, hogy *Tehel* kisérletét 1816 folyamán végezte, mivel ugyanez év november 19-én már meg is halt.

Tehel életére és munkásságára ehelyütt sajnos nem terhetünk ki. Ám talán nem lesz érdektelen annak megemlitése, hogy nem ő az első hazánkfia, aki a gázvilágitást tanulmányozta. Az általa rendezett ásványgyüjtemény alapitójának: *Széchenyi Ferencné Festetich Julia* grófnő legkisebbik fia — idővel a *legnagyobb magyar* lett belőle — megelőzte, amennyiben naplóbejegyzéseinek tanusága szerint már 1815 novemberében arra gondol, hogy Czenken ilyen világitást rendez be. Elhatározásában bizonyára angliai utjának behatása alatt állt. Mert ugyancsak naplójából tudjuk, hogy személyesen ismerte azt a vesztfáliai német kémikust, a bückeburgi származásu *Fr. Chr. Accum*-ot, akinek jelentékeny része volt abban, hogy London városa gázvilágitást kapjon. (1813.) Mint a *London Chartered Gas Light and Coke Company* egyik mérnöke, ő is segitett rácáfolni a közhiedelemre, amely nem tudja elképzelni, — hogy *Walter Scott* több humorra, mint megértésre való szavával éljünk, — hogy ugyanaz a kőszén, amely sürü füstjével London napjait elsötétiti, egy kis furfanggal arra is fogható, hogy éjszakáit megvilágitsa. Talán *Accum* járt *Széchenyi* kezére egy gázgépmodell nem kevéssé fáradságos megszerzésében is, amelyet aztán jóval kisebb fáradsággal, de temérdek aggállyal csempész át *Széchenyi* a kontinensre. Ennek a modellnek további sorsa, sajnos, ismeretlen. *Tehel* experimentumait, egyelőre legalább, nem tudjuk vele összefüggésbe hozni. Annyi azonban már most is megállapitható, hogy ezekkel a pesti kisérletekkel még az akkoriban hasonlithatatlanul fejlettebb, gazdagabb Bécset is megelőztük. Ott ugyanis csak a következő év (1817) folyamán kezdett *Prechtl* tanár, az általa szervezett *Polytechnisches Institut* (a mai müegyetem) első igazgatója *Arzberger* nevü kollégájával hallgatói gyönyörüségére kisérletezni vele.

Ha semmi egyebet nem köszönhetnénk neki, csak a pompás gázvilágitás bemutatását, akkor is megérdemelné tehát a derék Tehel, hogy meggyujtsuk emlékére a kegyelet pislogó olajmécsét.

Hajós Antal

× **A cápa mint petróleummotor.** Még a háboru folyamán történt, hogy egy az angol hadseregnek halzsir szállitó portugál kereskedőt gyanuba fogtak, hogy áruját gyantával meg petróleummal hamisitja és semmiképpen sem akarták elhinni neki, — ugylátszik az angolok tapasztalatai sem voltak különben a mieinknél, — pedig váltig azt hajtogatta, hogy az olaja a petróleumos hordónak még a szinét sem látta. Mostanában derült csak ki, hogy szegény portugál mégis igazat mondott annakidején. Rájöttek ugyanis arra, hogy egyes tengeri állatok olaja — igy az inkriminált cápáké is — több értékes, a petróleummal nagyon közeli rokonanyagot — kettőt közülük *spinacen*-nek és *squalen*-nek neveztek el — tartalmaz. Ám még ennél is érdekesebb *Loathes* angol fiziológusnak az a megállapitása, hogy ezeket az anyagokat az állati szervezet csak egy komplikált hidrogénelvonási folyamat után tudja felhasználni. Ezt a kémiai folyamatot a máj végzi el. Az az immár kétségtelen tény, hogy a petróleumszerü anyagok egész sora a cápákban — és éppen ezek viszik a haltársadalomban legmesszebbre: egészen a szénkorszakig, vissza a családfájukat — fellelhető, egyuttal igen fontos utbaigazitást ad a petróleum eddig meglehetősen homályos eredetét kutató tudósoknak, sőt talán egy kis ujjmutatást ujabb petróleumnyerési lehetőségek irányában is.

× **Melyik és mekkora a világ legnagyobb repülőgépe?)** Jelenleg bizonyára az, amelyet *Walter H. Barling* épitett nemrég Amerikában. Annyit tudunk róla, hogy háromfedeles gép — u. n. *triplán* — 37.5 m. fesztávolsággal. Hossza 20, magassága 8.5 m., 20 t. az önsulya, utasokkal és felszereléssel azonban kétszerannyira, vagyis 40 t.-ra becsülik. Ezt a négy vasuti kocsi raksulyának megfelelő hatalmas tömeget *Liberty*-motorok — számszerint hat — hajtotta légcsavarok emelik a levegőbe. A *Wright*-testvérek immár történelmi nevezetességü daytoni (Ohio) repülőterén próbálták ki e hadicélokra készült gépmadarat, amely egy kedves kis szárnyasunk: a házi fecske röptével felérő sebességgel — 150—160 km.-rel óránkint — szeli a levegőt. A *jelenleg* megszoritást annyiban tartjuk szükségesnek, mert Németországban, tudtunkkal, már évek előtt épültek egyes, 42 m. fesztávolságu, 200 km.-es sebességgel haladó gépek. Ám ezekre a békeszerződések — akár a *Zeppelin*-léghajókra, vagy a *Krupp*-gyár ágynóriásaira — kimondták és hamarosan végre is hajtották rajtuk a halálos itéletet.

× **Elektronemisszió,** mint azt minden rádió-barát tudja, csak a katód-lámpa negativ sarkának izzásba hozatalával idézhető elő. Izzás nélkül eddig sehogysem akart sikerülni a dolog, pedig már elég régen foglalkoznak vele a szakemberek és ötletesnél-ötletesebb kisérleti berendezésekkel fogtak hozzá. Az eddigi kudarcok után most számol be az első — igaz, egyelőre inkább csak elméleti értékkel biró — sikerről a majnamenti Frankfurtban megjelenő *Umschau* legujabb száma. Két amerikai kutató: *R. A. Millikan* és tanitványa *Eyring* 200.000 Volt-os, vagyis a nálunk világitásra használatos áram feszültségének közel kétezerszeresével biró elektromos árammal kisérletezve, azt tapasztalták, hogy ilyen nagyfeszültségü árammal mérhető mennyiségü elektronemisszió idézhető elő, anélkül, hogy a vezető katódját előzőleg izzásba kellene hozni. Az eljárás részleteit nem ismerjük.

× **Mellényzseb-teleszkóp** nevet érdemli a jénai *Zeiss*-gyárnak nemrég elkészült *Turmon*-ja. Hossza 70 mm., tehát alig nagyobb, mint egy gyufaskatulyáé. Sulya pedig össze-vissza 93 gram. Emellett nagyitása az eddigi zsebteleszkópokét kétszer is felülmulja, látmezeje pedig legalább háromszor akkora, mint a hasonló — 8-szoros — nagyitásu u. n. *Galilei*-féle (szinházi) látcsövéké. Szemlencséje forgatható, tehát minden szem, akár rövid-, akár távollátó, használhatja. Aránylag tekintélyes nagyitása folytán egész nagy távolságokra épp oly alkalmasnak bizonyult, mint kisebb, mintegy harmadfél m.-re levő tárgyak vizsgálatára. Ez utóbbi esetben az okulárist a +-tel jelölt irányban addig forgatjuk, amig a szemügyre veendő tárgy körvonalai kellő élességgel nem tünnek fel a tárgylencse mögött.

× **Ultramikrofon** feltalálásának hirét hozza a bécsi *Radio-Rundschau*. Amerikai ismertetője: *S. M. Kintner* — az e rovatunk olvasói előtt talán már nem ismeretlen *Westinghouse-Company* kisérleti osztályának igazgatója — *Phillips Thomas* dr.-nak ezt a találmányát — igen találóan a mikroszkóppal hasonlitja össze. Amint ugyanis a mikroszkóp a szemnek, ugyanazt a szolgálatot teszi, szerinte, az ultramikrofon a fülnek. A rezgésszámuk tulnagy, vagy tulkicsiny voltánál fogva emberi fül által már nem érzékelt hanghullámokat — lefelé 20, felfelé pedig 20—25.000 rezgés másodpercenként volt eddig a határ — ez a szerszám csorbitatlanul képes visszaadni. A lényege egy jól szigetelő anyagból — pl. csillámból — készült, belső peremén két apró elektróddal ellátott gyürü. E két elektródon át nagyfeszültségü áramot vezetve, az ivlámpa fényéhez hasonló sugárnyaláb keletkezik. E sugárnyalábnak rendkivül érzékeny, hullámkeltésre is kiválóan alkalmas volta különben nem ujság a szakemberek előtt, aminthogy már valami huszonöt éve felhasználták a drótlatan telefon egyik régebbi, ma már divatjamult fajtájánál, az u. n. *beszélő ivlámpá*-nál. Hogy ezt az ivfényrezgést mi uton-módon használják fel a *Thomas*-mikrofonnál, az Mr. *Kintner* cikkéből sajnos, már nem világlik ki.

Összefoglaló tankönyv
a középiskola négy alsó osztályának tananyaga két kötetben megrendelhető:
Zsoldos tanintézet
Budapest, VII., Dohány-u. 84. Tel. J. 124—47

Darvassy István

Magyarság

1943. márc. 21.

AZ ELSŐ HIVATALOS INTÉZKEDÉSEK A VISSZAFOGLALT BUDÁN 1686-BAN 251

Vitéz Darvassy István képei

Azzal a külföldet majmoló irányzattal szemben, mely képzőművészetünket már évtizedek óta valósággal ellepte, jól esik látni egy olyan művész alkotásait, ki — bár szervesen illeszkedett bele az európai nyugati művészeti törekvésekbe — mégis minden ízében magyar maradt. Vitéz *Darvassy* István képei, melyeket most az „Alkotás Művészház"-ban állított ki, a magyar föld, a magyar táj, a magyar levegő és a magyar munka szeretetében fogantak. Hiszen, ha tetszik, impresszionizmus ez, de inkább vegyük csak egyszerűen a természet színbeli és formajelenségei sebtében való lejegyzéseinek, minden izmus nélkül. Sőt, vehetjük Darvassy Istvánnak, talán ez is a legtalálóbb.

Elsősorban színlátó művészete igen sokoldalú. Egyformán érdekli őt a magyar táj arculata, a falu, a szabadban foglalkozó magyarok, vagy a faluvégén tanyázó cigányok. Művein érzünk hatásokat innen is, onnan is, azokat azonban olyan alaposan munkába vette egyénisége kohójában, hogy egész kiállított anyaga teljesen egységes stílusbeli képet ad.

Művei olajképek és akvarellek. Előbbiek közül legjobban tetszett nekünk „Cigányok a füzesben" című vázlata és a halászéletről, annak festői mozzanatairól felvett erőteljes megfigyelései. Önarcképe kissé túlzott, de erős munka. Vízfestményei közül egy falusi interieurje és „Ház a füzesben" c. képe emelkedik ki a sorból.

K. I.

hogy rövidesen szemléltető rajzot (térképet) küld fel az erődítm
állapotáról. A fortifikáció kijavítását a lehetőséghez képest szorgalm
»mit Sezung der Pallisaten, Einwerffung der Approcchen undt Aussaube
der Graben«. Nincs azonban napszámosa és így katonáit kénytelen dol
tatni, a szövetséges csapatok pedig vonakodnak a munkától. A H
tanácsot sürgeti, hogy munkásokat és kézműveseket küldjön Bud
Beck jelentése szerint a magyarok sem voltak az erődítési munkál
való részvételre kaphatók. A rátarti, büszke magyar vitézek nem vo
hajlandók kubikos és más alárendelt munkát végezni. Jellemző
hogy hogyan nézték és hogyan látták a császári vezérek a magyaro
Beck várparancsnok október 3-i jelentése, melyben panaszkodva,
nincs munkása az erődítéshez, egy kalap alá veszi a magyarokat a t
foglyokkal : » . . . auf der Türckhen und Hungarn Arbeith seye sich n
verlassen«. A magyarok álláspontja Bécsben nem okozott meglepe
»Dass die hungarische Miliz sich nit zur Arbeith wolle brauchen la
ist vorhin bekant, dise Leüthe nit gern arbeiten« : ezzel intézte el a H
tanács a kérdést. A császári kormányzat sohasem volt képes megé
a magyarok indokait, soha még kísérletet sem tett, hogy közel férkő

Darvassy István

Mintegy hatvan ujabb olajfestményét és akvarelljét mutatta be vitéz *Darvassy* István festőművész az *Alkotás* Művészházban. Napfényes tiszaparti részleteket, házakat és halászokat ábrázolnak ezek a képek, kiszinesedett festőiséggel. Hódmezővásárhely és környéke festői csoportjába tartozik Darvassy is, ugyanazt a szinmagyar világot festi, mint azok, de azzal az egyéni fantáziával s azzal az elbűvölt lélekkel, amely csak fényt, szint és káprázatot lát, — ezért oly melegek a szinei s majd minden képének oly melegen sugárzó a levegője. Darvassy csakugyan megfesti, meg tudja festeni a nyári Alföld forró és finom fátyolos levegőjét, s akár Tiszapartot, akár falurészletet, akár halászokat fest: mindenen rajta remeg a magyar ég ezüstje és aranya. Érdekes, hogy akvarelljei inkább olajos fakturájuak, olajképei pedig, vékony, áttetsző szinezésükkel, néhol szinte pasztellszerüek, — de talán éppen igy lehetett legfinomabban kifejezni azokat a lelki vetületeket, amelyek a művészben a világ képét alkotják. A magasabb igényü művásárlók, élükön az állam és a főváros képviselőivel, *Darvassy* több táj- és zsánerképét megvették.

Nemzeti Ujság
1943. márc. 30. (Kiállitások)

Darvassy István

laid

=

Lex Magyarország

111 b. l. 15. t.

MTL

Darvassy István

viter

cród

z

Művészet. 1943. 50. sz.

39. l. (nyba: viter

D. I. kiállitása az Al-

kotás művészházban.)

Darvassy István

Tiszapart c. Épe
(Műcsarnok)
repr. –

Művész Kurír
1937. 1. sz. 9. l.

WP

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszte

30255/1941. szám.

1941-DEC 22N 3

A Müemlékek Orsz.Bizottsága t.Elnökségének,

Budapest.IX.Hőgyes Endre-

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.

Gmelt (1) Darvassy I.

1919. Hadviselt --

Glas. város (várlat) | of
Vasútállomás Danielben
Gránátdobók
Comeglianoi utca

Glas. Tiqusor, cer. várlat

1920-21 téli Falnvége I | of
Két ház
Halászok a Tisán I
Nyári tájkép

1921 tav Magdolnák I | of
Arckép tanulm II

1921 ősi Velencei részlet | of
Dr B. I. arck.

1922 jub Szám üzöttek, of

1922 ősi Gálos kálmán arck, of

1924 tav Tanfej
Cigányok leány kárban

1926 máj-jul Anz-m. Kert a ház mögött | of
Kora tavasz I

1927. m. táj: Szel malmok

79.568/1924.szám.-

III.a.

Folyó évi augusztus h
tésére értesitem, hogy jelen k
Szent Miklósról nevezett templ
20,163.660 papir koronát, azaz
százhatvan papir koronát enged
a cég által 1924.évi julius hó
7 - 14. számu hetijegyzékekben
lülvizsgált végösszegek kiegye

omkt (2) Darvassy

1927 Tav
Komp a Tiszán I.
Kompház " "
A tekintetes úr I
Párizsi részlet

1927 ősz
Taya a füzesben
Halászok a Tiszán II
Komp a Tiszán II
Tiszagart I

1928 Tav Gyaretép II
Kora tavasz III

1928-29 Téli Cigány szerek, of

~~1930 Tav~~ 1930-31 Tab
Halászok

1931 febr-márc Aratók, of

MUEMLEKEK ORSZÁGOS BIZOTT
284. 1924 szám
Érk.: 1924 év október hó 18.

tó hatásköre is megszünt.

Ezért az 1924. évi 3
részét / 2, 3, 4 és 5, bekezdése
szerv működését szabályozza és a
megfelelő eljárásra utasitja, ha

Az ellenőrző és támo
cég részéről még folyamatban lév
kérdésekre - amennyiben Cim azok
intézni nem tudná - az esetleg s
moló bizottság fogja Cimmel közö

Budapest, 1924. évi

V-lamennyi tanügyi állami felü

állami taninté

Bucht (3) Darvassy

1931-32 téli Fák a vízparton I. of

1932-33 téli Cigány lejány II
Nyárfás tanya

1934 téli Akácos udvar I | of
Fák a vízparton II
Libapásztorlány

1934 szept-okt (N Mikelét)
Tehenek a karámban, of

1937 téli Tiszapart IV of

1939 dec-1940 jan Tiszai halászok III

1940 tav Rezzel a vízen

1941 febr-ápr. jub. Áradás
Akácos udvar II

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
283. 1924 szám
Érk.: 1924 év október hó 18. n.

szeg 302.455 korona bélyegille
takarékpénztári kiadási csekks
kifizettetni.-

Budapest, 1924.évi ok

A Müemlékek Országos Bizottság

Omlet (4) Darvassy

1942 tav Estefelé a falún
Halász, Zsákmány

1942-43 téli Nyári táj

MÜEMLÉKEK ORSZ. LOS BIZOTTSÁGA
282 /1924 szám
1924 v október hó 16. n.

illetve megtelintési illetéket
ne adem ez összeggel s én a
batennem s ebből fedeném p
mert a gleditschia kerítés nem

Természetesen nem hatás
rása – sem a beredés kör elebb
tanuló ifjuság v. más testül
Én csak az ennét pendítem
teljes utasítást.

Zsamb

M Képrem Dacs

1922 dec (Áro Csern)

Mária Teréria tér } c. r.
Velencei részlet

A Kapucinus-teplom Budán } of
A Budai Anna-teplom

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA

281/. 1924

Tek.

Műemlékek Országos Bizottságának

Budapest

Alatkerti út 1 szám

R Ajánlott
Zsámbék
550

Darvasy István

az alábbi csoport Történelmi faliképek a magyar vitézség világában c. képsorasának kiegészítésére kiszt pályázaton pályaművét jutalmazták.

Művészet 1942. 44. sz.
37. l. (A vitézi rend Zrínyi-csoportja)

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertő

Budapest 5. Póstafiók 118.

4221/943.

szám.

BUDAPEST 943 ... 5

A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.Elnökségének,

Bpest. IX.Hőgyes Endre-u. 10.

Hivatalból.

Közszolgálati ügyben

Darvassy István

műv. cél.

Vitézek képzőművészeti kiállítása

A *Budapesti Székesfőváros Vitézi Társadalmi Bizottsága* kebelében működő képzőművészek csoportja tegnap délben nyitotta meg üllői úti rendházának termeiben karácsonyi kiállítását.

Három nagy terem falait borítják el azok a festmények, amelyeket *vitéz festők ezen* a kiállításon bemutatnak. A festmények mellett *bronz- és gipsz-szobrok* is ki vannak állítva, vitéz szobrászok művei.

Nemrégiben önálló kiállításon szerepelt festményeivel vitéz *Pataky*, aki most ezen a kiállításon is bemutatja legjobb munkáit, melyek közül különösen a Tórészlet és a Templom előtt a leghatásosabbak. Vitéz *Csömöry* István hamvas felvidéki tájai nagyon szépek, vitéz *Darvassy* István hangulatos »Öregasszonyok« című temperája, vitéz *Szereda* Béla üdeszínezésű tavaszi festményei, vitéz *Erdős* János aprólékos gonddal kidolgozott festménye, vitéz *Feketeházy* Gyula »Arab férfi«-je a díszei a kiállításnak. A szobrok közül vitéz *Székely* Károly »Fésülködő nő«-je vonja magára a figyelmet.

A képek és szobrok mellett a *nemzetes asszonyok* ízléses magyarmotívumú kézimunkákat is bemutatnak ezen a kiállításon.

Az Ujság 1937. dec. 7.

i E s z t e r g o m

a reale dei Re Arpadiani

vich
udapest,
ntendenza

/Bonfini,ecc./
ronache antiche abbiamo già saputo
o la residenza a Esztergom /Strigonia/
II , quando il Re Béla IV nell'anno
rcivescovo primate dell'Ungheria.
to la memoria del palazzo e della
. non ne abbiamo conosciuto nessun
a Sovraintendenza ai Monumenti di
ul monte di Esztergom, che si alza
ca dell'arcivescovo primate. Dopo
uce alcune sale e la cappella del

cominciato ancora dal principe Géza,
tinuato dallo stesso Santo Stefano.
, ma sufficenti per convincerci che
che furonn erette sopra i resti di

Darvassy István

arch repr.

Lex Magyars

15. tábl.

MTL

átvive

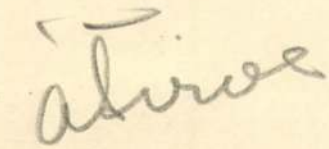

Darvassy István

Lobkovitz Zdenko
hg altábornagy arc-
kepe, repr.

Vas. Ujs. 1917

u. o. Lovag
Marterer Ferdi-
nánd altábor-
nagy arcképe, rajz

Miner lapszám

Porcellis.

voudeban 1632 január 25-én.

gy csolnak, a melyben ketten
íg a czölöpökkel védett part
Az utóbbiakból a hajó népe
ıak a czölöpökön át, mások
özelökben lévő asszonynak.
körvonalai
darabon a

t. sz. 270.— Vétetett 1886-ban.
ıdatok:
88: VIII. 270. *Jan Porcellis:*
0. *Jan Porcellis:* A háborgó
Porcellis: Bewegter See. —
Mer agitée. — 1901, 1904:
orgó tenger.
umban. 1906: Cab. B. 474.
— 1906, 1910: Cab. B. 474.

Kalmár Riza.

ıcht man Alles um Geld? —
Vas maeck me al om gelt? —
e Venne: Mi mindent tesz az

umban. 1906: Cab. B. 479.
meg az ember pénzért! —
n de Venne: Wat maeck me

III

9 (270)
646 (424).

2400 Ka

9

Szinház-Zene

Berglund vendégjátéka az Operaházban

A hires svéd tenorok — Svanholm és Björling — után most a stockholmi Opera kiváló hősbaritonja is ellátogatott hozzánk: *Berglund Joel* északi zengésü nevét tartósan meg fogja jegyezni a budapesti közönség. Igen kiváló művészt ismertünk meg benne. Röviden végezhetünk azzal a sajnálatos ténnyel, hogy keddi első föllépését némi balszerencse kisérte: estére megnáthásodott, amit gyönyörü, orgonazengésü hangján eleinte alig, de a harmadik felvonásban már eléggé lehetett érezni. Hálásak vagyunk neki, hogy könnyü rekedtsége ellenére nem mondta le föllépését, mert igy is gyönyörködve ismertük meg nagyszerü alakitását a „Bolygó Hollandi" cimszerepében.

Az ifju Wagnernek ez a hőse lelki önarckép, akárcsak a férfiszerelem tragikus tüzétől lázas Tristan s a meglett évek bölcs derüjében fölmagasztosult Hans Sachs. Ki más a Hollandi, ha nem Wagner maga, az élet, a művészet örök vándora, az ideálkergetésben meghajszolt lélek, aki egy hüséges női szivben önfeláldozásától várja, reméli — hasztalan — megváltatását? A jelképes vonatkozások egész sugárkévéjét kell magába fogadnia és magából, egyéni átélés szürőjén át megint kilövellnie az énekesnek. Kevés művészben van meg ugy az erre való képesség, mint Berglundban, aki a ködös Észak egész hangulatvilágát hozza magával és a Bolygó Hollandi megszemélyesitésével zenei és szinészi szempontból egyaránt tökéletes, megrenditően monumentális egészet alkot. Egy-egy frázisának ivét szinte lenyügözve követjük, mert ugy érezzük, belesüritette az adott drámai pillanat minden értelmét, szépségét és lelki tartalmát. Hangja szinte korlátlanul gazdag kifejező szinárnyalatokban, ezeket mindig fegyelmezett ösztönösséggel használja fel.

A svéd vendéggel egyenrangu művészt ünnepelt a közönség *Székely Mihály* személyében, akinek Daland-ja ugyancsak a wagneri feladathoz méltó remeklés volt, hozzá még hangszépség dolgában is töretlen. *Rigó Magda* rokonszenves Sentája szép és értékes énekprodukció, a ballada fontos erőellentéteinek tiszta szétválasztása a tehetséges fiatal művésznő tudását dicséri. Az előadást *Berg Ottó* vezényelte. *lv.*

Meghosszabbitják az uj szinházi koncessziók érvényességének időtartamát

A Szinművészeti Kamara választmányi ülésén fölvetették az uj szinházi koncessziók kiadásának kérdését és pedig abból a szempontból, hogy a jövőben ne csupán egy évre, hanem ennél hosszabb időre adják ki a játszási engedélyeket. Már régebben mozgalom indult meg ugyanis a szinházigazgatók körében ebben az irányban és a budapesti szinigazgatók egyik legutóbbi ülése egyhangran elhatározta, hogy illetékesektől kérni fogja a szinházi koncessziókra egy évnél hosszabb időre való kiadását. A Szinművészeti Kamara választmányi ülésén most a Kamara kormánybiztosa, dr. *Cziffra András* szólalt föl ebben az ügyben és teljesen magáévá tette a szinigazgatók álláspontját. Szerinte is igen sok művészi, szinházvezetési és anyagi szempont szól amellett, hogy az eddigi gyakorlat megváltoztatásával meghoszabbitsák a szinházi koncessziók időtartamát. Ez a megoldás azonban szociális szempontból is szükségesnek mutatkozik a szintársulatok szempontjából. A választmány a nagyjelentőségü kérdésben ugy döntött, hogy malamennyi fővárosi szinházigazgató koncesszióját meghoszszabbitva, az ujabb koncessziókat most már három évre adja ki. Az elvi határozatot fölterjesztik az illetékes hivatalos fórumokhoz.

* **Lehár Ferenc beteg.** Lehár Ferencen néhány nappal ezelőtt váratlan műtétet kellett végrehajtani. Most hire érkezett, hogy a mesternek, bár a műtét jól sikerült, kéthónapi teljes nyugalomra van szüksége. Igy természetesen kénytelen elhalasztani áprilisra tervezett ujabb budapesti látogatását a késő tavaszi időre

* **Schubert-dalest.** Dr. Fellner Ferenc, az ismert hangversenyénekes, Schubert-dalokból állitotta össze keddi hangversenyének műsorát. Nem kötötte magát egyes ciklusokhoz, hanem változatos kiválogatással, ismert és kevésbbé ismert Schubert-dalok füzérével kedveskedett közönségének, amely teljesen megtöltötte a Zeneművészeti Főiskola kamaratermét. Finoman képzett hangja, stiluskészsége és egyszerü, átérzett előadása különösen jól érvényesült Schubert dalainak tolmácsolásában, amelyek közül leginkább a Litanei és a Das Rosenband cimüeket fogadta őszinte elismeréssel a közönség. *(—s)*

* **Meghalt Betty Nansen.** Koppenhágai jelentés szerint *Betty Nansen*, a kiváló dán szinésznő, akit dán Duse Eleonorának neveztek, 70 éves korában Kopenhágában meghalt. Betty Nansen hires csillaga volt a film néma korszakának. Az egykor világszerte népszerü Nordisk-filmben játszott drámai irányu vezetőszerepeket.

* **Martzy Johanna hegedüestje.** A férfias gordonka oldalán a hegedü minden bizonnyal nőies hangszer, de hogy önmagában is mennyire nőies, azt csak akkor érezzük igazán, amikor női kézben akad mesterére. Ez a „mester" ezuttal *Martzy Johanna* volt, akit egy-két esztendő alatt rendkivül magasba ivelő pályáján méltán tartunk számon a legelsők között. Milyen gyöngéden, szivbeli melegséggel, izléssel és gráciával szólal meg a hegedü ennek a fiatal leánynak a kezében. Mindaz a jelző, amely egy igazán „nőies" játékot ékesithet, pontosan illik előadó művészetére. Talán csak szingazdagságban pompázó erőteljes tónusa és a vállalt feladatok nagyságában jelentkező fáradhatatlan munkabirása jelentkezik „férfias" tulajdonságaként a játékában. Mostani hangversenyének fénypontja Bach „Chaconne"-jának előadása volt. Ez a hatalmas mű diadalmas próbája volt nagyszerü képességeinek. Mélységes megértéssel és komolysággal alakultak ki a keze alatt a szebbnél-szebb témaváltozatok, egyre közelebbről szóltak hozzánk a megrenditő hangok, szinte valami forró izgalmasság hatotta át a művet, amelynek roppant arányai végül megkapó tisztaságban és harmóniában csucsosodtak ki. Játékának különös szépségei mellett szinte észre se vettük, hogy a félelmetes nehézségü alkotás milyen fölényesen kiérlelt technikával szólalt meg. Műsorának másik kiemelkedő száma Mozart d-dur hegedüversenye volt, amelynek kiséretét a Székesfővárosi Zenekar kamaraegyüttese szolgáltatta dr. *Csilléry Béla* vezényletével. Egyébként *Petri Endre* kisért igen jól, sőt a Bartók-rapszódiában kimagasló tudással. *(mja).*

*

A Reining Mária betegsége miatt rövid idővel ezelőtt elmaradt „Figaro házassága" vasárnap fog szinrekerülni a rendkivüli vendégbérlet B. sorozatában. A vendégszereplők Reining Mária, Réthy Eszter és Schöffler Pál lesznek és az előadásra érvényesek a febr. 28-ára váltott jegyek.

*

Az Operaház március 25-iki Carmen-előadása, melynek bevétele a Magyar Hirlapirók Országos Nyugdijintézetét és az Országos Színészegyesület Nyugdijintézetét illeti, ½6 órakor fog kezdődni.

*

Petrovich Szvetiszlávot filmszerződése Hollandiába szólitotta. Szerepét a Vidám Szinház nagysikerü Patyolatkisasszonyában Kertész Dezső vette át, aki most tért haza a Tábori-szinház együttesével.

*

„Muzsikáló tavasz" cim alatt vidám zenés revüt rendez vasárnap, 21-én este a Vigadóban Losonczy Dezső, a kitünő népszerü zeneszerző. Föllépnek: Tolnay Klári, Simor Erzsi, Fellegi Teri, Medgyaszay Vilma, Kiss Manyi, Nagykovácsy Ilona, Bilicsi Tivadar, Rátkay Márton, Latabár Kálmán, Gervay Marica, Lányi Ágnes, Marsovszky Livia, Náray Teri és Horváth Mária.

*

A Fodor Zeneiskola növendékei négy magyar hangverseny keretében számolnak be előhaladásukról. Az első hangversenyen, amelyen Bartók- és Kodálymüvek kerültek előadásra, dr. Tóth Dénes tanár tartott bevezető előadást.

*

Szilágyi László és Eisemann Mihály „Tokaji aszu" cimü zenés szinjátékát a müncheni népszinház március 15-én nagy sikerrel mutatta be.

*

Kováts Jolán, az Operaház tagja négy önálló hangversenyt adott a német rádióban. A rádióhangversenyeken elért sikerei alapján a Deutsches Opernhaus öt estére szóló vendégjátékra szerződtette a fiatal magyar énekesnőt.

*

Turay Ida a XV. Kivánséghangverseny keretében bemutatta legujabb műsorszámát: a Postás-dalt, amely siker tekintetében még a már régen népszerüvé vált „Kalauz-chansont" is tulszárnyalta.

*

Az 1942. évi spanyol nemzeti zenei dijat Joaquim Rodrigónak, a széles körökben ismert vak zeneszerzőnek adták ki „Heroikus koncert" cimü müvéért.

*

A szlovák-magyar határ mentén fekvő Verebély nagyközségben a Magyar Kulturegyesület helyi szervezete és a Magyarországi Szlovák Közművelődési Egyesület a Vörös Kereszt javára anyagilag és erkölcsileg igen jól sikerült müsoros estet rendezett.

HARMÓNIA

Holnap ANGELICA MORALES
Chopin-estje, Vigadó 7.

21-én 4-kor FAILONI
közr.: Molnár Anna, Bartók: Fából faragott királyfi, Debussy: Két tánc — Faun délutánja, Ravel: Daphnis és Cloe, Szőv. Zenekar, Vigadó.

FISCHER EDWIN
zongoraestje márc. 24. Vigadó 7. Müsoron: Bach, Brahms, Mozart, Chopin-müvek.

HALPER-LEPRÉE GJURGJA
a zágrábi Operaház énekesnőjének áriaés dalestje márc. 26. Vigadó ½7.

Koncert rendezései:
Sauerné Angelica Morales
Chopin-est holnap V. 7. (H.)
Végh vonósnégyes 22-én.
Lengyel Gabriella hegedüest 23.
Kovács Kornélia zongoraest 30.
Böszörményi Nagy Béla ápr. 1.

Rózsavölgyi hangversenyei:
Faragó-Waldbauer-Kerpely
ma Z. 7. Beethoven B-dur és Brahms c-moll triók, Kodály Duó.
Holnap: Réthy Eszter Z. ¾7.

NEVESSEN VELÜNK!
21-én, vasárnap este ½7-kor a Művelődés Házában.
Közr.: Honthy Hanna, Fellegi, Turay Ida, Gobbi Hilda, Somogyi Nusi, Rózsaegyi Kálmán, Latabár K., Feleky Kamill, G. Moretti, Bisztriczky Tibor, Borbíró Andrea, Hegyi—Magyari, Misoga László, Szüthő Gyula, Barna Anci, Lugossy, Fokker és Iby, Németh Judit, Vékony Zoltán, Csik Sári és az 50 tagu m. kir. rendőrzenekar Bánfalvi Beck Vilmos vezényletével.
Jegyek 1.50-től Toborzónál, Kossuth L. u. 12., félem. Tel. 189—554, a Magyar Művelődés Házában és jegyirodákban.

NÓTASZERZŐ CIGÁNYPRIMÁSOK
100 tagu cigányzenekarral
csütörtökön, márc. 25-én d. u. ½4-kor a Zeneakadémián.
Közr.: Fazekas Mária, Karácsonyi M., Népessy Lucia, Csik Sári, Tölgyessy Julia, Cselényi József, László Imre, Orbán Sándor, Szigeti Sándor, Horthy Lajos, Básthy Gyula, Rózsahegyi Kálmán, Kazal László. Konferál: tiszaujhelyi dr. Keönch István.
Jegyek 1.50-től Toborzónál, Kossuth L. u. 12., félem. Tel. 189—554, a Zeneakadémia portásánál és jegyirodákban.

CHAPPY 25 TAGU SZIMFONIKUS JAZZ
25-én, csütörtök (ünnep) d. u. 5. V. Anla Suli, Chappy Baba, Marietta & Joe Martin, Don Alfonso, Ursula, Hegyi—Magyari. Jegyek 111—111, Berlini-tér 6. és jegyirodák.

Mozi

Ki hogy „néz ki"?

Hangversenyterem előcsarnokában találkoztam egy még halványfényü, de már pislogó kis csillaggal, a leendő nagy filmcsillaggal. Eddigi kis szerepeiről és jövendő nagy reménységeiről beszélgettünk, amikor egyszerre lázas izgalom fogta el, izgett-mozgott, igazgatta és egyengette magát, majd halk hangon megszólalt:

— Istenem, elég jól néztem ki?

A kérdés a szóbanforgó témához mérten elég váratlanul hatott, ezért én is megkérdeztem:

— Hogyne. Miért?

— Nem látta? — hangzott a válasz — az ott egy filmes. Az embernek mindig vigyáznia kell magára, hogy néz ki...

Hümmögtem magamban és megállapitottam, hogy lám milyen furcsa és különleges gondjai lehetnek az embereknek. Nekem például sohase jutott volna eszembe egy filmes láttán, hogy arra gondoljak, vajjon hogy nézek ki? Viszont igaz, hogy akadhat filmes, aki „remekművének" sajtóbemutatója után engem s arcomra irt véleményemet látva ugyancsak arra gondol:

— Na, most jól „nézek ki"...

(m)

* **Ujabb tüz a torinói filmgyárban.** Néhány nappal ezelőtt a torinói Titanus filmtársaság épületében tüz ütött ki. Most ugyanabban az épületben levő Lux filmtársaság raktára gyulladt ki és másfélmillió lira kárt okozott.

Sakk

Rovatvezető MAROCZY GÉZA

2353 sz. feladvány. Neukomm Gyulától

a b c d e f g h

Világos indul és a 2. lépésre mattot ad.

*

Vil. Kh1, Vf8, Té1 és h5, Lf2 és g8, Ha5 és b2, B. c2, d2, é6 és g3. (12.) Söt. Ké4, Vh7, Tc7 és h4, La6 és h8, Hé5 és f3, B. c5, é2 és h2. (11.) Matt 2 lépésben.

*

Érdekes játszmák a budapesti csapatbajnoksági mérkőzésekről. *Balla Zoltán—Rétháti Róbert.* 1. d4 d5, 2. c4 dc4, 3. Hc3 é5, 4. d5 a6, 5. a4 Lb4, 6. é4 Hf6, 7. Lg5 h6, 8. L:f6 V:f6, 9. Hgé2 0—0, 10. Hg3 Td8, 11. L:c4 Hc6, 12. 0—0 Hd4, 13. Vd3 Lg4, 14. f3 Ld7, 15. Kh1 Ld6, 16. Hgé2 H:é2, 17. H:é2 Té8, 18. Vc3 Té7, 19. b4 Taé8, 20. b5 ab5, 21. L:b5 L:b5, 22. ab5 Vg5, 23. Ta7 b6, 24. Vc6 f5, 25. Hg3 g6, 26. Ta8 T:a8, 27. V:a8† Kg7, 28. Vc8 Tf7, 29. Ta1 h5, 30. éf5 gf5, 31. Hf1 Tf8, 32. Va7† Vé7 33. Vc6 h4, 34. Vc4 é4, 35. Té1 Vé5, 36. fé4 fé4, 37. g3 Tf2, 38. T:é4 T:f1† 39. Kg2 Vf5, 40. Tg4† Kf7, 41. V:f1 h3† világos feladta. Világos mindenáron nyerni akart és a nehéz küzdelemben kifáradva, elnézte el lenfele egyszerü kombinációját.

Vierti Gyula—Sándor Béla. 1. é4 c5, 2. Hf3 Hc6, 3. d4 cd4, 4. H:d4 Hf6, 5. Hc3 d6, 6. Lé2 g6, 7. 0—0 Lg7, 8. Le3 (Hb3) 0—0, 9. Kh1 d5! 10. éd5 H:d5, 11. H:d5 H:d4, 12. L:d4 V:d5, 13. L:g7 V:d1, 14. Ta:d1 K:g7, 15. Td2 Lé6, 16. Lf3 Tac8, 17. b3 b5, 18. Lé4 Tc5, 19. Kg1 Tfc8, 20. Tfé1 Lf5, 21. L:f5 gf5, 22. Td7 T8c7, 23. T1:é7 T:d7, 24. T:d7 T:c2, 25. Kf1 T:a2, 26. Td5 a6, 27. T:f5 Ta3, 28. Tf3 a5, 29. Ké2 a4, 30. Tg3† Kf6, 31. Tf3† Ké6, 32. Té3† Kd5, 33. Té7 T:b3, 34. T:f7 a3, 35. Ta7 b4, 36. Ta5† Kd4, 37. f4 Tb2† 38. Kf3 a2, 39. f5 Tb3, 40. Kf3 Ta3, 41. T:a3 ba3, 42. f6 a1V, 43. f7 Vb2† 44. Kg1 Vb8, világos feladta. A világos bábok vezetője utvesztőbe tévedt és a végjátékban vezérszárnyi bakatőbblet helyett egész vezérszárnyát odadobta, ami azután játszmavesztésre vitt.

A budapesti csapatbajnokságok utolsóelőtti fordulóján, e hó 21-én találkozik egymással a két vezető csapat, a *Hangya* és a *Pesti Hirlap* sakkcsapata. A mérkőzés pontban féltizkor kezdődik a Hangya IX. ker., Zsil-u. 5. alatti helyiségében. A Szávay—Postás XI., Horthy M.-ut 38., Hadiklaktanya-kávéházban játszik. Kitünő helyezési kilátásokkal indul a második osztályból felkerült Csepeli W. M. sakkcsapat a Terézváros ellen, otthon Csepelen. A Gázművek—BST mérkőzését IV., Semmelweis-u. 13., I. e. tartják. A BSE—Városmajor pedig II., Margit-körut 5/a., Szeiffert-kávéházban játszik. A MMSK—Zugló VII., Dob-utca 90., II. em. alatt bonyolitja le mérkőzését. A II. osztályban Chinoin—Fég Lampart Ujpest, Tó-u. 1., Magyar Pamut—Óbuda Ujpest, Horthy M.-u. 24. (délután), EKA—B. Törekvés VII., Wesselényi-utca 73., Pesterzsébet—Törekvés Pesterzsébet, Erzsébet-u. 55., MMSK II.—Beszkárt Dob-u. 90., II. em., Abonyi—Tungsram Ujpest, Váci-ut 71. alatt mérkőznek. A játék kezdete mindenkor d. e. 9 óra 30 perc. *Az utolsó fordulót április 18-án együttesen, a MÁVAG Orczy-téri hatalmas sportházában játsszák.*

A Weiss Manfréd Konzervgyár Sakkőre érdekes szimultán játékot rendezett tagjai részére. Barcza Gedeon magyar bajnok játszott 27 játszó ellen és 3 órai játék után az eredmény 26 nyert és egy döntetlen a mester javára. A szimultán érdekességét nagyban emelte, hogy Totth Károly Gyula tanárnak, a sakkör lelkes intézőjének sikerült rovatvezetőnk tevőleges részvételét is biztositania. A magyar nagymester egy rövid, oktatásszerü előadás után megtette az első 8—10 lépést az összes táblákon, mindenütt figyelmeztetve a játékost a tenni szándékozott lépés hibás voltára, igy azután Barcza mesternek minden táblán egyenlő hadállás ellen kellett tovább küzdenie. A sakkszövetség részéről Balogh László alelnök, tornavezető volt jelen. A szimultán élénk érdeklődés mellett folyt és az egész mutatvány alatt nagy figyelemmel kisérték alkalmazottaik játékát a vezetőségből: Soós Imre vezérigazgató, Benedek László és Szász Lajos igazgatók, Gyarmati Gábor cégvezető, Petrilla István főmérnök és Bóka Papp Gyula, a kecskeméti kirendeltség igazgatója, akik mindannyian lelkes sakkozók is. A szimultánban két nőjátékos, Székely Ilonka és Budaváry Istvánné is részt vett és gondos, figyelmes játékukkal nem kis gondot okoztak a szimultán játszónak.

Igy kezdtem..., rovatvezetőnk ujrendszerü sakkönyve, mely visszapillantás a diadalmas magyar sakkozás kezdetére és 201 játszma bemutatása mellett érdekes epizódokat is közöl a nemzetközi versenyekről, megrendelhető a Pesti Hirlap kiadóhivatalának könyvosztályánál. A mü ára 6 pengő. Szórakoztat és tanit egyben.

Németország idei bajnokságai versenyét Bécsben rendezik aug. 15—29 közötti időben. A versenyre 14 játékos kapott meghivót.

Telektömböt
lehetőleg elparcellázva
keresünk Bpesten, vagy környéken. Ajánlatokat
„Közlekedés mellett 1556"
jeligére főkiadóba.

Egykéz reprezentáló öskeresztény fölisztviselője
olasz, francia, német nyelvtudással,
állását változtatná.
Választ: „Vezető állás 1240" jeligére a főkiadóba.

Karosszérialakatosokat keres
azonnali belépésre
Mercedes-Benz Automobil Részvénytársaság
Budapest, XIII., Csata-utca 29. 1669

Marosvásárhely thj. sz. kir. város polgármestere.
Szám: 8180/1943.

Versenytárgyalási hirdelmény.

Marosvásárhely thj. sz. kir. város polgármestere nyilvános versenytárgyalást hirdet a város közönségének tulajdonát képező, jelenleg üzemen kivül álló téglagyár 20 évi időtartamra való bérbeadására.

A részletes feltételek beszerezhetők Marosvásárhely város p. ü. és gazdasági ügyosztályán (Városháza), a téglagyár pedig megtekinthető bármely hétköznap a városi üzemigazgatóság engedélyével.

Az ajánlatok benyujtásának **határideje:** 1943 április hó 5-e reggel 9 óra. Az ajánlatok felbontása ugyanaznap d. e. 10 órakor lesz a p. ü. és gazd. ügyosztály helyiségében.

Marosvásárhely, 1943 március hó 11-én.

Dr. Májay Ferenc s. k.,
polgármester.
1644

MEGHIVÓ a Bolgár Kertészek Termelő- és Fogyasztási Szövetkezete 1943. évi március 28-án délután 1 órakor Vágóhid-u. 15. sz., bolgár templom irodájában tartandó első rendes évi közgyülésére. Napirend: 1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése a lefolyt üzletévről. 2. Az 1942. évi mérleg- és eredményszámla előterjesztése, megállapitása és az eredmény feletti határozathozatal. 3. Határozathozatal az igazgatóság és felügyelőbizottság felmentvénye tárgyában. 4. Igazgatósági tagok választása. 5. Felügyelőbizottsági tagok választása. 6. Igazgatósági tanácstagok választása. 7. Esetleges inditványok. **Figyelmeztetés:** Amennyiben 1943 március 28-ra kitüzött közgyülésen tagok nem jelennek meg törvény szerinti kellő többségben, következő vasárnap, április 4-én, külön meghivás nélkül, a közgyülés meg lesz tartva. — **Mérlegszámla:** vagyon-készpénz 1438.24, hitelezők 6.18, áru 12.867.14, adósok 3992.59, összesen 18.304.15, teher: üzletrésztőke 18.100.—, folyó évi nyereség 204.15, összesen 18.304.15. — **Eredményszámla:** alapitási számlák brutto veszteségért 1242.70, általános költségszámla 3374.84, mérlegszámlaknak tiszta nyereségért P 204.15, összesen 4821.69. Áruszámlától brutto nyereségért 4821.69, összesen P 4821.69. Az igazgatóság: Ezen mérleg- és eredményszámlát megvizsgáltuk és azok minden tételét a fő- és segédkönyvekkel egyezően rendben találtuk. A felügyelőbizottság: A tagok létszáma 1942 január 1-én 42 tag, 181 üzletrésszel. Változás nem történt, tehát a tagok létszáma 1942 december 31-én 42 tag 181 darab üzletrésszel. 1668

Magyar Bornagykereskedők és Borközvetitők Országos Egyesülete. — MEGHIVÓ a Magyar Bornagykereskedők és Borközvetitők Országos Egyesületének 1943 március hó 29-én d. u. 6 órakor az Egyesület V., Tükör-utca 2. sz., IV. em. 9. szám alatti helyiségében tartandó

1943. ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE.

Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés az 1942. évi működésről. 3. Pénztáros és ellenőr jelentése, határozathozatal az 1942. évi zárszámadás és az 1943. évi költségvetés, valamint a felmentvény tárgyában. 4. Uj vezetőség megválasztása: elnök, társelnök, két alelnök. 5. Négytagu elnöki tanács, 30 tagu választmány, 3 tagu számvizsgáló bizottság, 2 póttag, ügyvezető igazgató és pénztáros megválasztása. 6. Esetleges inditványok.

Az 1943 március 29-ére összehivott közgyülés határozatképtelensége esetére a közgyülést azonos tárgysorozattal a **Magyar Vegyészeti Gyárosok Országos Egyesülete** tanácstermébe (V., Akadémia-u. 1., II. em.) 1943 április hó 9-én d. u. 6 órára már most összehivom azzal, hogy erre az ujabb határnapra összehivott közgyülés az alapszabályok 26. §-ának 2. bekezdése szerint a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes lesz.

A közgyülésre az Egyesület t. Tagjait ezennel meghivom.

Budapest, 1943 március 14.

Teljes tisztelettel
Magyar Bornagykereskedők és Borközvetitők Országos Egyesülete
Dr. Görgey István elnök,
ny. miniszteri tanácsos.

A közgyülésen azok az inditványok tárgyalhatók, amelyeket az Egyesület tagjai a közgyülés előtt 8 nappal a titkárnak irásban átadnak. 1675

MEGHIVÓ! A Keresztény Termelő és Értékesitő Szövetkezet 1943. évi március hó 29-én d. u. 4 órakor a szövetkezet hivatalos helyiségében (Budapest, VI., Vilmos császár-ut 19/a., IV. 4.) tartandó 1943. évi rendes közgyülésére. Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság jelentése. 2. A felügyelőbizottság jelentése. 3. Az 1942. évi eredmény és mérleg megállapitása. 4. A nyereség felosztása feletti határozathozatal. 5. Az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak a felmentvény megadásáról határozathozatal. 6. Az uj igazgatóság és felügyelőbizottság tagjainak megválasztása. 7. Inditványok. Mérleg: 1942 december 31-én. Vagyon: Háziipari minták: P 31.70. Berendezés: P 907.—. Adósok: P 71.925.92. Előre fizetett lakbér: 120.—. Árukészlet: P 1331.28. Megbizók tartozása: P 44.407.84. Biztositékok: P 1480.—. Összesen: P 120.203.74. Teher: Üzletrésztőke: P 1320.—. Hitelezők: P 72.644.69. Megbizók követelései: P 44.407.84. Kezességek: P 1480.—. 1940. évi nyereség: P 150.56. 1941. évi nyereség: P 72.89. 1942. évi nyereség: P 127.76. Összesen: P 120.203.74. — Eredményszámla: 1942 december 31-én. Veszteség: Berendezés avulása: P 18.87. Üzleti költségek: P 23.733.82. Engedmények: P 87.83. Szállitási költségek: P 6956.52. 1942. évi nyereség: P 127.76. Nyereség: Deszka: P 1605.18. Rudfa: P 3937.98. Selejtrud: P 4213.46. Pilismaróti erdőkitermelés P 26.385.81. Szuhabarankai erdőkitermelés: P 2121.66. Bükkhasáb: P 1830.19. Gőzölt bükkfa: P 828.64. Összesen: P 40.932.92.

1679 **Az igazgatóság.**

Szombati Szinház-Zene-Mozi utmutatónk egész héten nélkülözhetetlen a darabok kiválasztásánál

Március 18. Csütörtök

Szinházak

Operaház. 6: Északiak (B. 16).
Nemzeti. ½7: Oedipus király és Oedipus Kolonosban (XII. 8).
Vig. ½7: **Az atyai ház.** (M.)
Uj Magyar. ½7: Udvarolni felesleges.
Kamara. ½7: Bolero.
Városi. ½7: A vén bakancsos és fia a huszár (C. 5).
Pesti. ½7: Méreg.
Madách. ½7: Képzelt beteg.
Fővárosi Operett. 6: Mária főhadnagy.
Andrássy. ½7: Egy nap a világ.
Vidám. ½7: Patyolatkisasszony.
Kamara Var. ¼4 és ½7: Görbe tükör.
Komédia. ½7: Ravasz tavasz.
Royal Var. ¼4 és ½7: Utazás a holdba.
Bábszinjáték. ¼4: gyerm. el., ½7: Az ügyvéd és a férje.
Erzsébetvárosi. ¾5, ⅛8: Mit susog a fehér akác.
Kisfaludy. ¾5, ⅛8: Csókos asszony.
Józsefvárosi. ¾5, ⅛8: Ma éjjel szabad vagyok.

Mozik

Átrium. 153-034. A láp virága. ½4, ½6, ½8 (sz., v. és ü. ½2).
Belvárosi Hiradó. 181-244. Havasok postása. Esik eső (szines). Liechtenstein. Magyar, Ufa és Luce hiradók. 10—21 óráig.
Corvin. 138-988. Legényvásár. Prol. Nap. ½3, ¾5, 7.
Deák (Décsi). 125-952. Fehér emberek Naponta ½2, ¼4, ½6, ½8.
Forum. 189-543. Lezárt ajkak. Prol. ¼4, ½6, ½8 (v., ü. 11).
Hiradó. 222-499. Palócvirág. Megmentett mükincsek. Liechtenstein. Magyar, Ufa és Luce hiradók. 9—21 óráig.
Kamara. 423—901. Katyi. Prol. Nap. 11, ½2, ¼4, ½6, ½8. Első 2 el. olcsó, 3. mérs.
Kaszinó. 383-102. A láp virága. ¼4, ⅛6, ⅛8 (szo. ¼2, v. és ü. 11).
Korzó. 182-813. Szerelmes asszonyok ¼4, ½6, ½8 (v. és ü. 11).
Nemzeti Apolló. 222-002. Az éjszaka lánya. ½4, ½6, ½8 (szo. ½2, v. és ü. 11, ½2).
Omnia. 130-125. Anna-Mária. Prol. ¼4, ½6, ½8 (szo. ½2, v., ü. 11, ½2).
Pest (Palace). 221-222. Egy szív megáll 11, ½2, ¼4, ½6, ½8 Első 2 el. olcsó, 3 mérs
Rádius. 122-098. A négyarcu asszony.

Bérleti előadásaink kedvezményes áron:

Opera: jövő vas. 11: 3 ballet (Seherezáde, Álomjáték, Sylvia); március 25: Carmen.
Kamara Var.: összes előadásokra
Komédia: péntek ½7.

Jegyelővétel
a Vig-, Fővárosi Operett-, Uj Magyar, Andrássy, Madách, Vidám Szinház, Komédia Orfeum
valamennyi előadására
a Pesti Hirlap jegypénztárainál:
Vilmos császár-ut 78. (Tel.: 112—295.)

Heti rádióműsor pénteken

Prol. ¼4, ⅛6, ⅛8. (szo. ½2, v., ü. 11).
Scala. 114-411. Családunk szégyene. ½4, ½6, ½8 (szo., v., ü. ½2).
Szittya (City). 111-140. A láp virága. Naponta ½4, ½6, ⅛8.
Uránia. 146-046. Az éjszaka lánya. 3, 5, ⅛8 (v., ü. 1).

—

Adria. Nagy király (¼4, ⅛6, ⅛8). **Alkotás.** Sziriusz (¼4, ⅛6, ⅛8). **Anna.** Sok hühó Emmyért (½4, ⅛6, ½8). **Attila.** Nagy király (10, ½12, ½2, ¼4, ⅛6, ⅛8). **Belvárosi.** Pofon az éjszakában (½4, ½5, ½6, ½7, ½8). **Budai Apolló.** Halálos csók (½4, ½6, ½8). **Capitol.** Bajtársak. Prol. (½2, ¼4, ½6, ⅛8). **Duna.** A nőnek mindig igaza van (½4, ½6, ½8). **Homeros.** Moszkva — Sanghái (½4, ½6, ½8). **Józsefvárosi.** Kacagó tavasz (½4, ½6, ⅛8). **Mesevár.** Bengázi (½4, ½6, ⅛8). **Nyugat.** Négy testör (¼4, ⅛6, ⅛8). — **Otthon.** Éjfélre kiderül (¼4, ⅛6, ⅛8) **Pátria.** Dzsarabub. Prol. (10—1 folyt mérs., ½2, ¼4, ½6, ½6). **Petőfi.** Feketelilliom (½4, ½6, ½8). **Tinódi.** Nagy király (¼4, ⅛6, ⅛8). — **Tiszti Kaszinó.** Március 18 és 21: A nőnek mindig igaza van (½5, ¾7). **Toldi.** Éjfélre kiderül (10, ¾12, ½2, ¼4, ⅛6, ⅛8). **Turán.** Éjfélre kiderül (11, ¼2, ¼4, ⅛6, ⅛8). **Ugocsa.** Negyediziglen (¼4, ⅛6, ⅛8). **Ujbuda.** A nőnek mindig igaza van (½4, ½6, ½8).

Napi hirek

— **Napirend.** *Március 18. Csütörtök. Róm. kat.: Sándor pk. Protestáns: Sándor, Ede. Gör. kat.: Cirill pk. — Budapesten a Nap kel 5 ó. 53 perckor, nyugszik 17 ó. 53 perckor; a Hold kel 14 ó. 22 perckor, nyugszik 4 ó. 15 perckor.*

—

Jelzett ut

Az emberi civilizáció terjedésének szép példája a jelzett út. A jelzett út a jele annak, hogy az ember meghóditotta a természetet és mindenki által megközelithető sétahellyé varázsolta az ős vadont.

Emez általános érvényü megállapitás után most már külön foglalkozhatunk a budai hegyek jelzett útjaival. Az itt található különféle jelzéseknek ugyanis más a jelentőségük. Ezeknek az a feladatuk, hogy megtévesszék és zavarba ejtsék a kirándulót azokon a pontokon, ahol egészséges tájékozódó képességgel egyébként nyomban megtalálná a helyes irányt...

Az ember például ilyenkor tavasz küszöbén elhatározza, hogy egy kis délelőtti kirándulást tesz a hegyek közt és átsétál mondjuk Hűvösvölgyből a Szép Juhászné hoz. Ez a következőképpen történik:

A Széna-téri villamos pályaudvar üvegpavillonjában mindenekelőtt megnézi a nagy kiránduló-térképet s erről nyomban megállapitja, hogy számos jelzett út szeli át a két Hárshegyet, sárga, zöld, kék turistajelzések mutatják az utat, ezen felül még az útkeresztezéseknél a szokásos útmutató táblák is. Eltévedni szinte lehetetlen.

A térkép alapján elhatározza, hogy le fog szállni a Lipótmezei-útnál és ott fog nekivágni a hegyeknek. A villamos perronján áll és ott lesi a Lipótmezei-utat, amely azonban sehogysem jelentkezik. Végül is megkérdi a kalauzt, mire azt a választ kapja, hogy azt kérem már elhagytuk. Gyorsan leszáll, visszamegy egy megállót s kezdeti tapasztalatnak mindjárt leszűri, hogy a Lipótmezei-út csak az elméletben és a térkép szerint Lipótmezei-út, a gyakorlatban azonban ugy hivják, hogy Vadaskerti-út.

Itt ezen a ponton útjelzésnek nyoma sincs, de nincs is rá szükség. Csak egy út vezet felfelé a hegyek felé, ezen megindul s csakhamar örömmel tapasztalja, hogy az út a Lipótmezei-útban folytatódik. Itt sincs jelzés, de sebaj, halad tovább s csakhamar gyönyörü panoráma tárul a szeme elé, mély völgykatlan, szemben a Ferenc-halom. Ő útjelzés nélkül is biztonságosan halad tovább és jobbra fordul az erdős hegyoldal irányába.

Itt a hegy tövében végre rátalál az első útjelző táblára. Mint utóbb kiderül, szerencséje van. A tábla olvashatatlan: az utolsó betüt is lemosta róla az eső... Az úton mégis elindul és csakhamar útkeresztezéshez ér, ahol vesztére már ép az útmutató tábla. Itt hosszas tanulmányozás után kiválasztja azt a nyilat, amely felett ez áll: „Szép Juhászné 15 perc". Bár az ösztöne más irányba huzza, mégis megindul a nyil irányában.

Az út ugyan egész furcsán és gyanusan kanyarog, de ő mégis szilárdan kitart s szilárdsága jutalmául egy negyed óra mulva valóban leér a völgykatlan fenekére, ahol viszont a következő szövegü tábla fogadja: „Szép Juhászné 20 perc". Most, ha ideje lenne, eltünődhetne azon, hogy a cél felé vezető úton hogyan került a céltól öt perccel távolabbra, de erre ideje nincs, mert máris ujabb rejtvény vár megoldásra. Az utat ugyanis a kocsiközlekedésre teljesen alkalmatlan terepen kocsiközlekedést tiltó sorompó zárja el.

A sorompót ügyesen kikerüli és lihegve ujra felmászik a hegyre. Itt végre elérkezik a Szép Juhászné jólismert útcsomópontjához s merő kiváncsiságból megnézi, hogy az az út, amelyen ideérkezett, visszafelé hová vezet? A táblán ez áll: „Lipótmezei-út 25 perc". Nem tizenöt és nem husz, de mégcsak nem is harmincöt perc, hanem kereken huszonöt...

Ám ezen sem ér rá sokat tünődni, mert csakhamar kiér a budakeszi országútra, ahol ismét ujabb tábla köti le a figyelmét. Ezen a táblán lakonikus rövidséggel csak ez áll: „Hárshegyre". Hogy a kis Hárshegyre-e vagy a nagyra? A hárshegyi körútra, vagy a Báthory-barlanghoz? Az nem áll rajta. Nyilván arra gondol, hogy aki hegyre megy, annak egyre megy.

Jelzem (hogy én is jelezzek valamit), akinek kedve van az útmutató táblák után igazodni, ennél még sokkal cifrább tapasztalatokat is szerezhet a budai hegyek között... **(mja)**

— **Kormányzói teljes elismerés.** A Kormányzó Ur a miniszterelnök előterjesztésére dr. *Ladik Gusztáv* m. kir. titkos tanácsos, nyug. államtitkárnak a közigazgatási tisztviselők továbbképzése és a közigazgatási szakirodalom terén kifejtett rendkivül értékes munkásságáért teljes elismerését fejezte ki.

— **Csanád megye megfesteti a Kormányzóhelyettes Ur arcképét.** Csanád-, Arad-, Torontál vármegyék törvényhatósági bizottságának közgyülésén dr. *Fejér Miklós* főispán megemlékezett arról, hogy most egy éve választották meg vitéz nagybányai *Horthy Istvánt* kormányzóhelyettessé, majd megrendült szavakkal ismertette a nemzetet ért sulyos veszteséget. Vitéz *Purgly Emil* inditványozta ezután, hogy festessék meg a kormánzóhelyettes arcképét a közgyülési terem számára. „Ez a nemzet — mondotta többek között — mindig mártirjaiban ujult meg. Hősi halált halt Kormányzóhelyettesünk példája kell hogy áldozatos önfeláldozásra és hazaflasságra buzditsa a magyar flatalságot." A törvényhatósági bizottság tagjai felállva áldoztak a hősi halált halt Kormányzóhelyettes emlékének, majd egyhangulag elfogadták Purgly Emil inditványát.

— **A tavaszi püspökkari konferencia.** A magyarországi latin és keleti szertartásu római katolikus püspökkar szerdán gyült össze szokásos tavaszi konferenciájára a budai hercegprimási palotában. A konferencián Serédi Jusztinián hercegprimás elnöklete alatt résztvettek: Papp Antal és gróf Mikes János érsekek, Hosszu Gyula, Bubnics Mihály, Virág Ferenc, Shvoy Lajos, Grösz József, Rusu Sándor, Stojka Sándor, Dudás Miklós, Czapik Gyula, Madarász István, báró Apor Vilmos, Scheffler János és Pétery József püspökök, Hász István tábori püspök, Horváth Győző és Kriszton Endre főkáptalani helynökök, Kelemen Krizosztom főapát, Lengyel Zoltán apostoli kormányzó, Sándor Imre püspöki helynök és Pap József érseki helynök. A tanácskozást a hercegprimás reggel 9 órakor nyitotta meg.

— **Bolgár lapok Ullein-Reviczky Antal előadásáról.** A Szófiában megjelenő „Zarja", amelynek nagy olvasótábora van, és a kormányhoz közelálló „Drvesz" *Szlavi Vaszilev* tollából hosszabb cikket közöl a budapesti magyar-bolgár ünnepségről. A lapok közlik *Ullein-Reviczky Antal* rk. követ és meghat. miniszter, sajtófőnök fényképét és bő kivonatban ismertetik a magyar sajtófőnök előadását a magyar-bolgár sorsközösségről. A Zarja másik cikkében beszámol a tüdővész elleni magyar hadjáratról és a miniszterelnökségen tartott sajtóértekezletről, amelyen dr. *Dulin Elek* miniszteri tanácsos ismertette a tüdővész leküzdése érdekében inditott harmadik propagandahét jelentőségét.

— **A főváros árvaszéke fölemelt létszámu vasárnapi ügyeleti szolgálatot tart.** Dr. Szokoly Leó, a fővárosi árvaszék elnöke elrendelte, hogy az árvaszéknél a hadiüzemü alkalmazottak meghallgatásának biztositása végett fölemelt létszámu vasárnapi ügyeleti szolgálatot kell tartani. Az ügyeletes tisztviselők az igazolt hadiüzemi alkalmazottak részére vasárnapokon délelőtt 9 órától 12 óráig általános jellegü tájékoztatást adnak az árvaszék elé tartozó ügyekben, egyben pedig egyszerübb jognyilatkozataikat is jegyzőkönyvbe foglalják.

— **Meghalt Radványi Kálmán, „a diákok embere".** Gyászjelentés adja hirül, hogy dr. Radványi Kálmán gimnáziumi tanár, a „Zászlónk" felelős szerkesztője, a Szent István Akadémia tagja, a magyar cserkészet alapitó parancsnoka, 53 éves korában Budapesten meghalt. Az elhunyt „a diákok embere", az ifjuság költője és irodalmi nevelője volt. Sok kezdő iró bontotta ki szárnyait az ő irányitásával. Életének egyetlen célja volt, hogy a magyar ifjuságot szolgálja. Évek óta betegeskedett és hosszu, türelmesen viselt szenvedéseitől váltotta meg most a halál. Koporsója körül országszerte gyászol a magyar ifjuság. Csütörtökön fél 5 órakor temetik a farkasréti temetőben. Az engesztelő szent miseáldozatot csütörtökön reggel 8 órakor mutatják be a városmajori plébániatemplomban.

— **Vitéz Darvassy István kiállitása.** Az Alföld szülötte és szerelmese vitéz *Darvassy István*, akinek kiállitását az Alkotás Művészházban látjuk. Itt és ott, különböző tárlatokon, állandóan találkozhatunk vitéz Darvassy egy-egy tájával, de igy együttesen, sokkal jellemzőbben hangsúlyozzák munkái a művész egyéniségét és szándékait. Ami egyéniségét illeti, ez Koszta Józsefhez, az Alföld nagy festőjéhez áll legközelebb, bár az is lehet, hogy mindkettőjük művészetét eleve és egyformán meghatározzák a táj különös levegő, fény és színkörülményei. Vitéz Darvassy azonban, szándékaiban nem követi nagy mintaképét és festőtársát, belőle nem szenvedélyes és erős szín- és fényakkordokat vált ki az alföldi táj, hanem a levegő színes, mozgalmas lágy vibrálása az, ami elsősorban ragadja meg festői képzeletét. Fehérfalu tanyai házak, amelyeken kéken ringatózik az ákácfa árnyéka, nyáresti kertek fülledt szinpompája, vízparti házak és tiszai halászok nyugalmas élete, ez az egész ősi egyszerüségü és színeiben oly egyedülálló világ ihleti meg vitéz Darvassyt, aki a látott élményt sok gyöngédséggel és őszinte átérzéssel viszi át vásznaira. Olajfestményein kivül néhány erőteljes foltokban odavetett vízfestményét is bemutatja a művész, akinek kiállitása március 25-ig tekinthető meg. *(f. j.)*

— **Ismeretlen férfi holttteste az országuton.** Szatmárnémeti határában a fehérgyarmati országuton február 18-án egy 165 cm. magas, középkoru, közepesen fejlett, kerekarcu, dús szemöldökü, vereses bajuszu férfi holttestére bukkantak. Szeme zöld, vereses, tömött haja jobbára ősz. Fekete rövid télikabát, fekete kiskabát, szürkecsikos mellény, háziszőttes nadrág, fehér ing, háziszőttes kötény és bakancs volt a halottan. Aki ez ügyben felvilágositást tud adni, értesitse a budapesti főkapitányság *Marosi*-detektivcsoportját.

Összeütközött egy mentőkocsi a villamossal

Egy ezredes és két mentő-alkalmazott sulyosan megsérült

A vármegyei mentők egyik betegszállitó gépkocsija kedden éjjel *Ujpestről* a budai Vöröskereszt-kórházba vitte *Bende Gyula* ezredes feleségét és leányát. Az ezredes elkisérte hozzátartozóit a kórházba, majd a betegszállitó gépkocsin indult vissza ujpesti lakására. A Krisztina-téren azonban *sulyos baleset érte.*

A vármegyei mentők gépkocsija, amikor husz perccel éjfél után a Krisztina-téren akart áthaladni, *a sötétben összeütközött egy 44-es villamossal*, amely a Szent János-tér felől közeledett. *Az összeütközés oly heves volt, hogy a gépkocsi motorházával együtt összetört és maga alá temette utasait.*

A budapesi mentők két gépkocsival vonultak ki a szerencsétlenség színhelyére és az ezredest első segélynyujtás után a helyőrségi kórházba vitték. Kiderült, hogy *agyrázkódást szenvedett és sulyosan megsérült. Schercz Albert* gépkocsivezetőt — aki a betegszállitó kocsit vezette — *combtörés, Gombai József* betegápolót pedig *bordatörés* érte. A mentők mindkettőjüket a *Magdolna*-kórházba vitték.

A sulyosan sérült gépkocsivezetőt még nem hallgathatták ki, de a szemtanuk szerint nyilvánvaló, hogy az ő vigyázatlansága okozta az összeütközést. A rendőrség a szerencsétlenség ügyében meginditotta a vizsgálatot a felelősség tisztázására.

Legujabb

Az angolok rohamra indultak a Mareth-vonal ellen

Berlin, márc. 17. (NST) A tuniszi arcvonal déli szakaszán, főleg a Mareth-vonalon állandóan fokozódott a tüzérsegi tűz. Az angolok annyira fokozták a tüzérségi tevékenységet, hogy pergőtűz zudult a német állásokra. Este 10 órakor a brit csapatok nagy erőkkel rohamra indultak a Mareth-vonal ellen. Berlinben még nem tudják megitélni e harcok méreteit és azt sem tudják, vajjon ez a támadás nagy brit offenziva megindulásának tekinthető-e?

Német lapok felvételei a Führer harctérre való érkezéséről

Berlin, márc. 17. (Német Távirati Iroda) Mint a szerdai berlini délutáni lapokban megjelent iényképfelvételekből kitünik, a Führer a legutóbbi napokban a keleti arcvonalon megbeszélést folytatott magasrangu német katonai személyiségekkel. Mint a képek részletesen mutatják, a Führert az egyik keleti repülőtéren Manstein vezértábornagy, az ottani hadseregcsoport főparancsnoka és Richthofen vezértábornagy, az ottani légi haderő parancsnoka fogadta. A képeken látható, hogy a Führert és a vezértábornagyot lelkesen ünneplő katonák veszik körül, aki az éppen földreszállt repülőgéphez sietnek a Führer fogadására.

Az egyik képen látható Baur repülőkapitánynak, a Führer állandó pilótájának mosolygó arca is, aki a Führert gépével erre a keleti utjára elkisérte.

—

— **Rendelet a nyári időszámitás bevezetéséről.** A kereskedelmi miniszter rendelete értelmében az ország területén jelenleg fennálló közép-európai időszámitás az 1943. évi március 29. napján 2 órakor megszünik és helyébe ismét a nyári időszámitás lép. Ehhez képest az emlitett időpont az 1943. évi március hó 29. napjának 3 órája lesz.

— **Vádbeszéd a kolozsvári kommunista-perben.** A kolozsvári kommunista-perben a vádlottak és a tanuk kihallgatása a Budapesten elitélt Szabó Julianna szembesitésével véget ért. A keddi főtárgyaláson dr. Placsek István ügyész vádbeszédében részletesen boncolgatta az egyes vádlottak szerepét és rávilágitott az egész szervezkedés mibenlétére, amely a cionizmus és a szakszervezet nevében indult, hogy később a „független Erdély"-re irányuló törekvésével alapjában támadja meg a szentistváni birodalmat. A vádlottak 70 százaléka vérében idegen ettől a nemzettől — mondotta az ügyész —, még hozzá olyanok, akiket a proletár tömegek „burzsuj" megjelöléssel illetnek, akiknek csak szórakozás és kaland a magyarság élet-halál küzdelme. Az igazságszolgáltatás büntető öklének kell érvényt szereznie velük szemben, hogy megtanulják Zrinyi Miklós örök figyelmeztetését: „Ne bántsd a magyart!" A többórás vádbeszéd elhangzása után délután a védőbeszédek elmondására került sor.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

A napokban hirdetmény jelent meg, amely szerint a szappanzsiradékot a kerületi elöljáróságnál gyüjtik össze és cserébe kész szappant adnak. A Baross-térről a Csengery-utcai elöljáróságra mentem, hogy a zsiradékot átváltsam szappanra. Ott azonban azt a választ kaptam, hogy a VII. kerületben ilyen beváltóhely nincsen, hanem el kell menni a VI. kerületi elöljáróságra az Aradi-utcába. A felszólitásnak eleget tettem és a terjedelmes csomaggal elmentem az Aradi-utcai beváltóhelyre. Itt azt a felvilágositást adták, hogy aznap nincs átvétel, mert a kész szappan elfogyott. Tessék holnap jönni — mondották — és igy dolgavégezetlenül tértem viszsza a Baross-térre. Tisztelettel kérdem, miért nem lehet mindjárt a falragaszon közölni, hogy hol és milyen napokon lehet a szappanzsiradékot beváltani. Természetesen ezeken a napokon kész szappanmennyiségről is gondoskodni kellene, hogy a közönség ne járjon hiába és ne pocsékolja el azokat az é[illegible] délelőtti munkaórákat. Tisztelettel: Rózsa Gyula m. kir. postahiv. igazgató.

Vizállás

A *Duna:* végig apad, alacsony vizállásu. Bécs 200 cm. (16%). Budapest 209 cm. (20%). — A *Tisza:* Záhony és Csongrád között árad, máshol apad. Alacsony vizállásu. Szeged 260 cm. (16%). — A *Balaton:* Siófok 79 cm. (65%). — A *Velencei-tó:* Agárd 121 cm. (56%).

— **Külföldi kitüntetések.** A Kormányzó a külügyminisztérium vezetésével megbizott miniszterelnök előterjesztésére megengedte, hogy dr. *Varga József*, a kereskedelem és közlekedésügyi minisztérium vezetésével is megbizott iparügyi miniszter a német Sas-Rend nagykeresztjét, vitéz dr. *Keresztes-Fischer Ferenc* belügyminiszter pedig a finn Fehér Rózsa-Rend nagykeresztjét elfogadja és viselje.

— **A mérnöki rendtartás alkalmazása a Délvidéken.** A kormány rendeletet adott ki a mérnökti rendtartásról szóló törvénynek a visszacsatolt délvidéki területeken való alkalmazásáról, valamint a Budapesti Mérnöki Kamara választmányának és a Mérnöki Tanácsnak kiegészitéséről. A rendelet meghatározza, hogy a rendelkezései a volt Jugoszláviában működött mely mérnökökre terjednek ki. Szabályozza az igazolást, a mérnöki cim használatát, a Mérnöki Kamarába való fölvételt, a mérnöki gyakorlatot.

— **Az épületátalakitási adókedvezmények hatályának meghosszabbitása.** A pénzügyminiszter rendelete az épületátalakitással és a légoltalmi szükségóvóhelyekkel kapcsolatos adókedvezményekre vonatkozó rendeletek hatályát 1943 december 31-ig meghosszabbitja és érvényüket a Délvidékre is kiterjeszti.

— **Helyreigazitás.** 1942 szeptember 22-én megirtuk, hogy a VII. ker. kapitányság büntetőbirája Csébi Sándort, a Signal ipari vállalat tulajdonosát 200 pengő pénzbüntetésre itélte légoltalmi kihágás miatt, mert üzemében elsötétités alatt villany égett. Megállapitjuk, hogy az itélet nem jogerős.

— **Valutaüzérkedés miatt két letartóztatás.** Kotsis Miklós, az ügyészség elnöke a következő hivatalos közlést adta ki:

— A budapesti ügyészség valutaosztálya a nemzetközi utasforgalom ellenőrzése során a budaörsi repülőtéren tettenérte Fistarol Ferenc részvénytársasági igazgató, ujverbászi lakost, amikor a Magyar Nemzeti Bank engedélye nélkül ötezer pengőt akart külföldre kicsempészni. A nyomozás során ezideig megállapitást nyert, hogy az egyik ujverbászi vállalat társtulajdonosa a közelmultban 200.000 pengőt ajánlott ki az országból zugárfolyamon számitott svájci frank kifizetés ellenében. A kiajánlott 200.000 pengő mint bünjel a nyomozás során beszereztetett. Ezért Fistarol Ferenc ujverbászi és Soba László rt. igazgató, bpesti lakost pengőkiajánlás és valutaüzérkedés büntette miatt előzetes letartóztatásba helyezték. Nevezettek az előzetes letartóztatás ellen felfolyamodást jelentettek be. A széleskörü nyomozás és a nemzetközi utasforgalom ellenőrzése továbbra is folyamatban van.

— **Házasság.** *Gerde Mária* és *Beke Károly* márc. 18-án, csütörtökön este fél 7 órakor tartják esküvőjüket a Kálvin-téri református templomban. (Minden külön értesités helyett.)

— **A világtalan kosárfonó keresi a maga és a felesége télikabátját.** Nem mindennapi levelet kézbesitett a posta a Pesti Hirlap szerkesztőségének. A levelet egy szegény vak embertársunk irta Braille-féle vakirással. Megható sorait az alábbiakban adjuk közre: „Tisztelt Szerkesztő Ur! Március 10-én, szerdán reggel hét és nyolc óra között a pestszentlőrinci piacra menet elvesztettük erősen viselt télikabátjainkat. Az enyém fekete háromnegyedes férfikabát, jobboldalu külső zsebében citerahurok, belső zsebében különböző papirok voltak. Feleségemé hosszu szürke kabát. Tisztelettel kérjük a becsületes megtalálót, sziveskedjék a csekély keresetünkből ma pótolhatatlan kabátjainkat visszaszolgáltatni, mert ezek nélkül még a kenyerünket adó piacra sem mehetünk, mivel még mindig elég hideg van. Hiszem, hogy alázatos kérésem nem lesz hiábavaló a becsületes megtalálóhoz. Kérem, fogadja szerkesztő ur leghálásabb köszönetemet. Maradok kiváló tisztelettel Doma József vak kosárfonó, Pestszentlőrinc, Állami-telep 136. épület 3-as szám." Abban a reményben adjuk közre a levelet, hogy lapunk nyilvánosságán keresztül sikerül majd a becsületes megtalálónak tudomást szereznie vak embertársunk kérelméről.

— **A vásárcsarnokok és nyilt piacok kicsinybeni árai.** Marhahus 370. Borjuhus 380. Juhhus hátulja 220—270, eleje 180—210. Sertéshús: karaj 430—470, tarja 350—370, oldalas 260, szalonna, zsirnak való, bőrrel 314, bőr nélkül 334, háj 360, zsir 380. Élő tyúk 420, csirke 480, liba, sovány 500, kacsa sovány 430, pulyka 460, gyöngytyúk 460 Tisztitott tyúk 470—503, csirke 550—589. liba, sovány 510, kacsa, sovány 490, pulyka 470, gyöngytyúk 470. Tojás 450, meszes 430. Ponty, élő 400—440, jegelt 350—420. Teljes tej 52, tejföl 230. teavaj 730, pasztőrözött 770, tehéntúró, sovány 130. Kenyér: 44. Lencse 80—100, borsó, sárga 72, zöld 60, bab 74. Burgonya: Gülbaba 27, nyári rózsa 28, őszi rózsa 26; vöröshagyma, makói 30—35, fejeskáposzta 35—48, kel 40—55, savanyu 58, kalarábé 30—63, sóska 500—780, paraj 150—390, sárgarépa 28—40, kalarábé, ujd., levéllel 200—260, hónaposretek, ujd. 60—250. Alma, nemes faj 200—480, közönséges 160—276, narancs, vörösbélü 400—540, sárgabélü 400—450 fillér kg.-ként, citrom 24—38 fillér drb.-ként.

A Kormányzó Ur szózata a külföldi lapokban

A bolgár sajtó részletesen foglalkozik a magyar nemzeti ünneppel. A „Dnes" vezércikkében hangsulyozza, hogy a magyar-bolgár kapcsolatok állandóan mélyülnek, amint azt a legutóbbi sumeni ünnepségek is megmutatták. A magyar-bolgár viszonyt a jövőben is csak a hűség és a barátság jellemezheti. A lapok meleghangu tudósitásokban számolnak be arról, hogy a sumeni ünnepségen megjelent *Jungerth-Arnóthy Mihály* magyar követet nagy lelkesedéssel fogadták. A bécsi és a finn lapok ismertetik a Kormányzó Ur rádiószózatát és más európai lapokkal együtt méltatják a magyar szabadságünnepet.

—

— **Szentmise Vass József lelkiüdvéért.** Az Országos Pázmány Egyesület pénteken reggel 9 órakor az Egyetemi templomban Vass József volt miniszter lelkiüdvéért szentmisét mondat. A misét Marczell Mihály, a Papnövelde rektora mutatja be.

— **Halálozás.** Özv. *Paukovich Andorné* szül. adai *Kelemen Vilma* 83 éves korában Szabadkán meghalt. Az elhunyt bácskai nagyasszony férje: néhai dr. *Paukovich Andor*, a szabadkai ügyvédi kamarának évtizedeken át nagynevü elnöke volt. Paukovich Andorné a szerb megszállás nehéz idejében is jelentékeny szerepet töltött be a szabadkai nagyarság életében. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja. Csütörtökön délután helyezik örök nyugalomra a szabadkai római katolikus temetőben levő családi sirboltban.

Kövendi *Bartha Lajos* ezredes 55 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése pénteken délután 4 órakor lesz a farkasréti hősök temetőjében.

László Dezső, Csik vármegye főispánja, 60 éves korában a kolozsvári klinikán meghalt. Március 18-án temetik Gyergyószentmiklóson.

Kroha Rezső katonairodai sh. igazgató, a Kormányzói Dicsérő Elismerés, a Nemzetvédelmi Kereszt, az olasz Koronarend és a német Sasrend III. oszt. keresztjének tulajdonosa, váratlanul f. hó 15-én elhunyt. Temetése f. hó 18-án d. u. 3 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából. Az engesztelő szentmise f. hó 20-án 8 órakor lesz a Koronázó főtemplomban.

Nagy részvét mellett temették el Budapesten, a Kerepesi-temetőben pilisi *Pilissy István* nyug. igazságügyminiszteri számvevőségi igazgatót. Dr. *Javornitzky Jenő* miniszteri tanácsos, az igazságügyminiszteri számvevőség igazgatója mondott bucsubeszédet.

Domonkos István, az Elektromos Müvek tanácsosa, negyvenhároméves korában meghalt. Temetése csütörtökön délután fél 5 órakor lesz a Kerepesi-temetőben.

Rozváczi Omaszta Gyula nyug. kir. közjegyző Békéscsabán 93 éves korában elhunyt.

Eichberg Ödönné sz. *Skutéty Róza* márc. 16-án elhunyt. Temetése 18-án, csütörtökön d. u. fél 4 órakor lesz a farkasréti temetőben.

Dr. *Pécsi Jenő ügyvéd*, ny. jogtanár, Szabolcs vm. tb. t. főügyésze, a belügyminisztérium forditó-osztályának kültagja, hirtelen meghalt.

Özv. *Wenszky Lajosné, Zachár Cornélia* Budapesten 81 éves korában meghalt. Csütörtökön d. u. 4 órakor temetik az óbudai temető halottasházából.

Egyesületek és előadások

Előadás. Zipernovszky Ferenc müszaki igazgató a Világitástechnikai Állomáson (Eötvös-u. 11.) pénteken fél 6 órakor „A világitási energiaszükséglet alakulása és ellátása" cimmel előadást tart.

A kereskedelem időszerü kérdései cimen tart előadást *Halla Aurél* ny. kereskedelmi államtitkár március 18-án este félhét órakor a Magyar Kézmüiparosok és Kereskedők Országos Szövetségében (Eötvös-utca 4.). Előadást tart még *Orel Géza* kereskedelmi iskolai főigazgató a kereskedelmi tanoncotthonokról.

Lóverseny

A szerdai ügetőversenyek eredményei

I. 1. *Huba D.* (Kovács I.), 2. Dandy, 3. Liliana. Fm.: Jáspis, Majoranna. Zágon, Dinom-Dánom, Patience, Dicső, Kálnok, Jávor, Ördög, Selyp. Tot.: 10:72, 35, 20, 41, 565—1102. — II. 1. *Rozsnyó* (Marschall), 2. Ostap lánya, 3. Tündérleány III. Fm.: Hárfa, Pam. Betyár, Gergely, Ara, Hadnagy, Esetleg. Tot.: 10:46, 13, 11, 14, 101—127. — III. 1. *Tamara II.* (Paulovitz), 2. Dolly, 3. Leopard. Fm.: Cabala, Cicoma MIR, Garáb, Harcos N. Tot.: 10:27, 12, 16, 12, 185. — IV. 1. *Ivadék* (Raymer), 2. Orao, 3. Lila. Fm.: Cili, Cirill F., Aprópénz, Magnézium, Füzér. Tot.: 10:23, 12, 11, 13. 41—60. — V. 1. Urpéter (Vári), 2. Gulliver, 3. Csakugyan. F. m. Hunyad, Dancsi, Veterán, Ali, Félénk, Ohio, Kelevéz, Pam. Hárpia, Apród of Pamuk, Csongor. — Tot. 10:183, 41, 19, 53, 656—2317. — VI. 1. Fraknó (Marschall), 2. Ciano, 3. Extra. F. m. Peter Watts, Gyertyán, Fürge, Angyalka. Tot. 10:19, 13, 16, 24, 60. — VII. 1. S. Pista (Hévizy), 2. Fergeteg W., 3. (holtversenyben) Pam. Barnalány—Durcás. F. m. Brios, Csatár II., Dárius, Formás, Herkules, Mausi H., Tibor, Vilma, Ila

Üveggyöngyök VII. 247

Darvassy István

cikk

Népszava

1943. márc. 19.

(D. I. festőművész.)

Darvassy István

— **Vitézek művészeti kiállítása.** Ujfajta kiállítás nyilik meg pénteken a Budai Vigadó impozáns nagytermében. A kiállítás rendezője a Vitézi Szék, résztvevői olyan festők, szobrászok, építészek és iparművészek, kik akár a maguk érdeméből, akár rokonság, vagy örökség utján tagjai a vitézi rendnek. Minthogy a rendben szép számmal szerepelnek jónevü művészek, a kiállitás egészében sikerültnek mondható. Legismertebb név a kiállitók sorában Darvassy Istváné, aki bravuros festője az emberi alaknak és a tájéknak. De jó munkákkal szerepel a rutinos előadásu Bihary István, Erdős János, Feketeházy Gyula, Juhász Jenő dr. (107.), Péterfy Lapos (203.), Juhászné Rácz Olga is. Komárnoki (Klaudy) Gyula finom tájképfestő. Talentumos művészt ismertünk meg a fiatalon elhunyt Somos István Balázsban, akiből kitünő grafikus fejlődött volna, ha a sors időnek előtte nem végez vele. Szép szines linoleummetszetei és eredeti felfogásu, finom rézkarcai láthatók a kiállitáson. A könnyen termelő, ügyeskezü Pataky Ferenc is inkább grafikusi temperamentum, mint festői. Legjobb munkája, a „Kujon" cimü arcképtanulmány is sikerült rajz. Vitéz Bajor Ágoston rézkarcai kitünően érvényesülnek abben az uj környezetben. A szobrászok közül Székely Károly szerepel a leghatásosabban. Törökszentmiklósi hősemléke jól egybevág a kiállitás katonai karakterével. Legsikerültebb munkái egyébiránt arcképszobrai, azok közölt is Hermann Ottó arcképes sztélája és a 13-as számu női fej. Técsy László inkább a plakettjeivel válik ki. Kedves és plasztikai erővel teljes munka a „Kis városmányos" cimü arcképplakettje. Haich Erzsébet művészetét jól ismerjük egyéb kiállitásokról. Itt egész gyüjteménnyel jelent meg, egyebek közt egy nagyméretü ülő és egy heves mozgásban lévő női akttal. Tiszteletreméltó ambició művei, de a maguk alacsonyabbra tüzött célját teljesebben elérik kisméretü portraitszobrai. A kiállitás tulajdonképpeni művészeti anyagánál kevésbé jelentős az épitészeti és iparművészeti része. Amabban Katona Mihálynak vannak figyelmet érdemlő épitészeti ötletei, az iparművészek munkái közül pedig Neszthyné Haich Erzsébet hatalmas méretü szmirnaszőnyege válik ki. *(e. a.)*

1933. dec. 8.

nagyobb készséggel és jóakarattal foglalkoztak előterjesztéseinkkel.

Meleg szeretettel és teljes elismeréssel búcsúzom a műegyetemi ifjúságtól, mely szorgalommal, becsületesen, igen eredményesen dolgozott. A mi hallgatóink itt az egyetemen valóban a munkának élnek; a heti órák nagy száma, a laboratóriumi és rajztermi munkák sokasága ifjaink szellemét és testi készségét egyaránt minden nap reggeltől késő estig a legerősebben megterheli. Mondhatom — és ezt a magyar közvélemény is tudja — hogy a műegyetem, különösen annak műszaki része, az összes főiskoláink között a legtöbb munkát rójja az ifjúságra. Teljes elismeréssel hangsúlyozom itt, hogy bár hallgatóságunk száma erősen megnövekedett, a munka, a szorgalom és az eredmény kiválósága nem csökkent, hanem hallgatóinkban mindig jobban kifejlődik a magasabb szellemi képzettség nagyraértékelése. Ifjaink magatartása, fegyelmezettsége és hazafias érzése mindenkinek példaképe lehet. Köszö-

Darvassy István

Részt vett az alábbi kiállitáson.

Budapesti Hirlap 1933.
dec. 8. (Képző- és iparművész vitézek kiállitása)

Ø

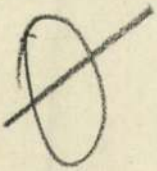

Kedden, a kormányzó születése napján nem tart ülést a Ház

A képviselőház ma délben 12 órakor ül össze. Napirendjén a további teendők fölött való határozathozatal szerepel. Ma délelőtt azonban ülést tartott a képviselőház igazságügyi bizottsága és részleteiben letárgyalta az állam biztonságának fokozott védelméről szóló törvényjavaslatot, amelyet ilyenmódon ma délelőtt bizottsági jelentés formájában benyújtanak és a Ház legközelebbi ülésére a részletekben való határozathozatalt napirendre tűzik.

A képviselőház holnap Magyarország kormányzójának születésnapjára való tekintettel, nem tart ülést. A továbbiakban azonban az állam biztonságának hatályosabb védelméről szóló törvényjavaslat elfogadása után még újabb javaslatok kerülnek a Ház elé, aminek következtében az ülések előreláthatólag még július első napjaira is áthúzódnak s csak aztán kezdi meg a Ház nyári szünetét.

A honvédség ünnepe a kormányzó születésnapján

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A Kormányzó Úr Őfőméltósága június 18-i születésnapját a magyar királyi honvédség ünnepélyes keretek között üli meg.

Reggel zenés ébresztő lesz. A budapesti helyőrség felekezetek szerint istentiszteleteken vesz részt. Kilenc órakor a Kapisztrán János római katolikus helyőrségi templomban, valamint az Abonyi-úti református egyetemes konvent székházában a tisztikar részvételével ünnepi istentisztelet lesz. A tábornoki kar délben a Tiszti Kaszinóban díszebédet tart. Ébresztőkor, az istentisztelet és a díszebéd alatt a Gellérthegy citadelláján elhelyezett lövegek 24—24 díszlövést adnak le.

E napon a magyar királyi honvédelmi minisztérium, valamint a katonai parancsnokságok, hatóságok stb. szünnapot tartanak s így a felek fogadása is szünetel.

Hasonló módon és a helyi viszonyoknak megfelelően ünneplik meg a Kormányzó Ur születésnapját a vidéki helyőrségek is.

Meghalt Antalffy Géza V. kerületi elöljáró

Antalffy Géza tanácsnok, az V. kerületi elöljáróság vezetője a vasárnapról hétfőre virradó éjjel 55 éves korában *meghalt*. *Antalffy* Géza 1904 óta állt a főváros szolgálatában, a közgyülés 1939-ben választotta meg tanácsnoknak, de már megelőzően is az V. kerületi elöljáróság vezetője volt. Halálával értékes és nagy felkészültségű, közszeretetben álló főtisztviselőt veszített el a városháza.

Népszerű különvonat ÉSZAK-SZLOVÁKIÁBA

1940 Június 28-tól Július 3-ig

Menetdíjak:	3. oszt. pengő	2. oszt.
A., Budapest—Eperjes, Budapest—Margitfalva, Budapest—Gölnicbánya és vissza	28.—	37.—
B., Budapest—Bártfa, Budapest—Igló, Budapest—Lőcse, Budapest—Poprádfelka, Budapest—Késmárk és vissza	34.—	46.—
C., Budapest — Liptószentmiklós, Budaest—Rózsahegy és vissza	41.—	55.—
D., Budapest—Ruttka, Budapest—Turócszentmárton, Budapest—Zsolna és vissza	46.—	61.—

A fenti úttal kapcsolatos

üdülés a Magas-Tátrában

5 nap 1940 VI. 28-tól—VII. 3-ig 94.— P-től
16 nap: 1940 VI. 28-tól—VII. 14-ig 258.— P-től

Jelentkezni lehet útlevéllel (lehet lejárt zöldszínű fedőlapos is), személyazonossági igazolójeggyel, vagy községi bizonyítvánnyal és 1 drb külön fényképpel: 1940 jún. 15-ig:

Utazási irodánk, VIII, József-krt 5

Telefon: 14-44-00.

és MAV Hivatalos Menetjegyirodákban

Franciaország beszüntette hadianyagvásárlásait Amerikában

Róma, június 17.

A Stefani Iroda newyorki jelentése szerint a hadianyagvásárlással megbízott bizottság beszüntette vásárlásait. A hadianyagbeszerzést ezután csak az angol kormány folytatja saját számlájára.

Vidékre menekül London lakossága

Kopenhága, június 17. (NST)

Londonban azt hiszik, hogy Anglia rövidesen magára lesz hagyatva — jelenti a Berlingske Tidende vasárnap reggel. — A francia főváros eleste ugyanis igen mély benyomást tett Anglia lakosságára. A kormány mindent elkövet, hogy a polgárság letörését ellensúlyozza. Ennek ellenére Londonban mindenütt azt mondják: „Ha Párist el lehetett foglalni, akkor London is eleshet".

Ennek a pesszimizmusnak megfelelően az angol főváros lakossága tömegesen menekül vidékre.

A Szovjet megszállotta Litvánia, Észtország és Lettország fontosabb pontjait

Kaunas, június 17.

A szovjetorosz hadsereg szombaton délután megszállotta Litvánia fővárosát, valamint több más litván várost, miután a litván—orosz szerződés értelmében létesült tengeri támaszpontok szovjetorosz katonai hatóságai és a litván hatóságok között többízben nézeteltérések támadtak. A moszkvai kormány úgy értesült, hogy Litvánia állítólag katonai szövetségre lépett Észtországgal és Lettországgal s ezzel a katonai szövetséggel megsértette a litván—orosz egyezményt. A szovjetmegszállás folytán a moszkvai kormány az egész Baltikumnak korlátlan urává vált.

Az ország megszállása természetesen mélyreható belső változásokat idézett elő. Smetona államelnök családjával együtt elhagyta palotáját és Németországba utazott.

Német forrásból származó hír szerint Smetona litván köztársasági elnök és a volt litván kormány több tagja vasárnap este átlépte a német határt. Internálták őket.

A kormány az államelnök elutazását a lemondással egyértelműnek minősítette és az alkotmány értelmében az államfői teendőket Merkys, a miniszterelnök munkakörét ellátó miniszter vette át.

Merkys egyébként vasárnap rádióbeszédet mondott, amelyben figyelmeztette a lakosságot, hogy őrizze meg nyugalmát. Hangoztatta, hogy az orosz csapatok bevonulása csak Litvánia és Oroszország fokozottabb biztonsága érdekében történik. Ezért tehát a szovjetorosz hadsereget mint szövetségest és jóbarátot kell tekinteni.

Lucas tábornokot, a lemondott belügyminisztert és Polviketist, a rendőrség főparancsnokát,

letartóztatták és börtönbe szállították.

Musteiki, a szombaton lemondott, de az ügyek vitelével megbízott kormány hadügyminisztere most végleg lemondott.

Kaunas katonai parancsnoka vasárnap falragaszok útján közölte a lakossággal a rendkívüli állapot megszigorításáról szóló rendelkezéseket. Ezek szerint *csak engedéllyel szabad az utcán megjelenni.*

Szovjet-jegyzék Lettországhoz és Észtországhoz

Vasárnap a Szovjetunió kormánya az észt kormány elé is követeléseket terjesztett az Észtország s a Szovjetunió közötti kölcsönös segélynyujtási egyezmény végrehajtásának további biztosítása érdekében. Az észt kormány elfogadta a szovjetköveteléseket és a hétfőre virradó éjszaka lemondott. A szovjetkormány egyidejűleg hasonló tartalmú jegyzéket intézett Lettországhoz is, amelyben kijelentette, hogy sem Lettország, sem Észtország a Szovjetunióval kötött régebbi segélynyujtási egyezmény aláírása után nem szüntette meg a balti szövetséget, hanem ellenkezőleg, még Litvániát és Finnországot is be akarta vonni. Ennek következtében a szovjetkormány követeli, hogy Észtországba is újabb csapatokat küldhessen. A szovjetkövetelést Észtország is elfogadta és vasárnap, illetve hétfőre virradó éjszaka nemcsak Lettország, hanem Észtország fontosabb pontjait is megszállták a szovjetcsapatok.

A világsajtóban rendkívül élénk visszhangja van a Baltikumban történt újabb fordulatnak, — Berlinben azonban nem füznek megjegyzéseket a litvániai eseményekhez.

Olasz alpesi vadászok a francia határon

A földbirtokreformról beszélt Komáromban vitéz Jaross Andor

A *Magyar Statisztikai Társaság* vasárnap délelőtt Komáromban nagyszabású ünnepi ülést tartott. Megjelentek *Konkoly-Thege* Gyula dr. ny. államtitkár, elnök, vitéz *Jaross* Andor, *Nagy* Nándor főispán, *Alapy* Gáspár, Komárom polgármestere, *Révay* István gróf, *Füssy* Kálmán országgyülési képviselő, *Reviczky* István alispán, *Altenburger* Gyula dr. egyetemi tanár, *Dobrovits* Sándor a Központi Statisztikai Hivatal elnöke, *Kovács* Alajos dr. a honvédelmi minisztérium képviseletében vitéz *Góthay* Béla alezredes és sok egyesület, intézmény és hivatal képviselői.

A kultúpalotában *Konkoly-Thege* Gyula dr. elnöki megnyitójában megemlékezett arról, hogy az ország nemrégen ünnepelte Szent Istvánt, Mátyás királyt és most születésnapja alkalmából Horthy Miklóst.

A megjelentek lelkesen éltették Magyarország kormányzóját.

Ezután ismertette a Statisztikai Társaság céljait és hangoztatta, hogy a statisztikának ma még fontosabb feladatai vannak, mint eddig voltak.

Vitéz *Jaross* Andor ny. miniszter mondott ezután nagyszabású beszédet. Kijelentette, hogy a statisztika jótékony tudomány, de egyben veszélyes is, mert *a hamis propaganda* nagyszerüen tudja felhasználni.

A volt csehszlovákiai magyar kisebbség az idegen uralom alatt a hamis csehszlovák statisztikától nagyon sokat szenvedett.

Ez állította be az iskolaügyet, a kulturális életet és a gazdasági helyzetet a külföld előtt ferde színben és így *romboló hatása* volt. A jelszavak síkjáról le kellett mennünk az adatgyüjtés síkjára és ez minden szempontból hasznára volt a felvidékieknek. Amikor Runciman lord megjelent Prágában, a felvidéki magyar politikusok már *helyes statisztikát* tudtak adni a magyar kisebbségi állapotokról. Ezután hoszasan tárgyalta a csehszlovák földbirtokpolitikát és kimutatta, hogy

a célzatos prágai statisztika a földosztásról is mennyire hamis képet adott a külföldnek és ennek következtében súlyos károsodásokat szenvedtek a felvidéki magyar mezőgazdák.

Vitéz Jaross Andor végül azt a következtetést vonta le, hogy *a földbirtokreformnak* Magyarországon olyannak kell lenie, hogy különösen a kisbirtokosokat és a parasztokat meg tudjuk erősíteni. Ennek érdekében *a gazdag földbirtokos osztályoknak is áldozatokat kell hozniok.*

Az ünnepi ülés résztvevőit a város nevében a polgármester, a vendéglátó Jókai-Egyesület nevében dr. *Szijj* Ferenc köszöntötte.

Légiriadó Alexandriában

Alexandria, június 17. (Reuter)

Vasárnap délután egy órakor légi riadót rendeltek el, amely 38 percen át tartott. (MTI.)

Globol

a közismert molyölő! Főraktár: Molnár és Moser, IV., Petőfi Sándor-utca 11. Kapható mindenütt

A kormányzó különkihallgatáson fogadta vitéz Darvassy István festőművészt

Nagybányai *Horthy* Miklós, Magyarország kormányzója vasárnap délelőtt különkihallgatáson fogadta vitéz *Darvassy* István festőművészt, aki ez alkalommal mutatta be a kormányzó úrról Hódmezővásárhely város részére készült festményét. A kormányzó úr a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a festményről és egy órán keresztül szívélyesen elbeszélgetett a művésszel az aktuális magyar művészeti kérdésekről. A kormányzói kihallgatás után az *Esti Ujság* munkatársának alkalma volt a művésszel beszélgetni, aki a következőket mondotta:

— Megtisztelő, de nehéz volt a megbizatás, hogy Hódmezővásárhely város részére egy kormányzói képet fessek. Ennek a városnak patinás művészeti érzéke van, kiváló művészek származtak a városból és minden ház falán értékes műalkotások sorakoznak. Úgy érzem, megoldottam a feladatot és az egészalakot ábrázoló festményemet nemes tradiciók értelmében oldottam meg.

— Egy Horthy-fejet megfesteni — mondotta a továbbiakban — nagyszerű feladat, mert a kormányzó úrnak festőien szép feje van, amelynek tanulmányozásába bele kell mélyedni és belülről kifelé kell megmintázni. Sajnos, sok kétes értékű kisérlet kerül nyilvánosságra, amelyek felületes szemléletből születnek meg és a hasonlóságra törekvésben a karaktervonások elferdülnek. Igen boldog vagyok, hogy Őfőméltósága, Magyarország kormányzója vasárnap fogadott, amikor is a legteljesebb elismerése mellett mutattam be alkotásomat. Egy órán át időztem Őfőméltósága színe előtt és bámulattal adóztam annak a végtelenül széles látókörű tudásnak, amellyel a legelvontabb művészeti kérdésekről véleményét nyilvánította. Egyórás beszélgetés után abban a biztos hitben hagytam el a palota termeit, hogy a magyar művészetet értékelő és végtelenül szerető barátját láttam meg az ország főméltóságú kormányzójában.

—tár.

— *TELEKI PÁLNÉ GRÓFNŐ 20.309 PENGŐT GYŰJTÖTT A GYERMEKNAPON. Az Országos Gyermekvédő Liga eddigi gyűjtése 220.715 pengőt eredményezett. Az elért szép eredmény elsősorban is az önzetlenül közreműködő urna-hölgyek és segítőtársaik buzgalmának, az adakozó közönség áldozatkészségének, a hatóságok, egyesületek és a sajtó támogatásának köszönhető, amiért az Országos Gyermekvédő Liga és a Gyermekszanatórium Egyesület vezetősége ezúton is köszönetet mond. A kimutatás szerint a Gyermeknapon gróf Teleki Pálné 20.309, dr. Vargha Józsefné 19.028, Keresztes-Fischer Ferencné 10.881, gróf Teleki Mihályné 10.406, Reményi-Schneller Lajosné és társai 19.703, vitéz Bartha Károlyné és társai pedig 8435 pengőt gyűjtöttek.*

— **Hivatali szünnap a biztosítóknál.** A biztosító intézetek a kormányzó úr születésnapján, június 18-án, *kedden hivatali szünnapot tartanak.*

— **Hajókirándulás Esztergomba és Párkányba.** Június 23-án, vasárnap reggel ½7 órakor indul a M. F. T. R. Ferenc József-rakparti hajóállomásáról a keresztényszocialisták különhajója Esztergomba és Párkányba. A hajón zene, tombola, világposta stb., szórakoztató játékok. Esztergomban zenés fogadtatás, felvonulás a primási palotához, fogadás után az Árpádkert-vendéglőben táborozás, hol a résztvevők között díjmentesen egy hordó sör lesz kisorsolva. Délután a város nevezetességeinek megtekintése, séta Párkányba. Visszaindulás Esztergomból este 7 órakor. A hajó menet és hazajövet is a Pálffy-téren és a Római-fürdnél is kiköt. Hajójegy ára előre váltva 2 pengő, gyermekjegy 1 pengő. Jegyek kaphatók a keresztényszocialista szervezetben: VIII., József-utca 61. Telefon 1-374-72 és lapunk kiadóhivatalában VIII., József-körút 5.

— **A sashalmi róm. kat. „Maria Immaculata"** polg. leányiskola a szegénysorsú tanulók részére „Szent István"-ösztöndíj évzáró torna- és énekünnepélyt rendezett 16-án, melyen *Mayer* János ny. ezredes bíró és *Üllős* Ede esperes-plébános élén nagyszámú közönség vett részt. A tornagyakorlatokat *Kemény* Valéria tornatanárnő, az énekszámokat dr. *Fazekasné* Jancsovics Emma énektanárnő állította össze. A záróbeszédet dr. *Barda* Borbála igazgatónő tartotta s az ünnepély a magyar Hiszekegy eléneklésével ért véget. — E hó 22-én megismétlik az ünnepélyt az ösztöndíj gyarapítása javára.

Elérhet 80 évet
IGYON IGMÁNDIVIZET

UJRA ITTHON

— **Na, és idehaza változott azóta a hangulat.**

— **Ccc! Mikoriban te emigráltál, azt mondtuk, hogy szerencsés ember, mert sikerült még idejében külföldre menteni a vagyonát. — És azóta azt mondjuk erre, hogy pech!**

— **Életuntak.** Zilczer István 37 éves magántisztviselő Ponty-utca 14. sz. házban hajnalban főbelőtte magát. Hozzátartozói elmondották, hogy az utóbbi időben *Zilczer* nagyon ideges volt és mivel állását is elvesztette, valószínűleg nem találta célját az életnek. — *Kovács* Teréz 27 éves szobaleány hétfőn reggel a Ferenc József és az Erzsébet-híd között a budai rakparton a Dunába ugrott. A rendőri motoros kimentette.

— **Hétvégi üdülés a Dunán.** Utazás a M. F. T. R. menetrendszerű hajóján Budapestről. Révkörtvélyesig a Csallóköz szigetvilágába és vissza. Kényelmes, nyugalmas, szórakoztató kirándulás, kitűnő ellátással. Indulás minden szombaton délután 6 órakor, visszaérkezés vasárnap este 9 órakor. Összköltség (I. o. menetjegy, négyszeri étkezés, kabinhely egész útra) 25 P. Ugyanezt az utat meg lehet tenni hétköznapon a hétfőn és szerdán induló hajóval is. Jelentkezés a Hálókocsi Társaságnál, V., Vörösmarty-tér 5.

— **Eljegyzés.** Göndöcz István hernádnémeti ref. lelkipásztor leányát, Piroskát eljegyezte Harangi László okl. ref. lelkipásztor, gimn. tanár (Sárospatak.

— **Megölte az izgalom a lóversenytéren.** Vasárnap délután a lóversenyen igen izgatottan viselkedett egy jól öltözött idős úr, aki hirtelen a szívéhez kapott, majd összeesett. Első segélyben részesitették. A mentők néhány perc mulva meg is érkeztek, de az idős úr egy pillanatra sem tért magához és a mentőautóban kiszenvedett. A nála lévő iratokból megállapitották, hogy az idős úr *Rimanóczi* Sándor 67 éves, ismert fővárosi gépészmérnök, aki a Donáti-utca 51. számú házban lakik. Orvosi vélemény szerint a nagy izgalom ölte meg.

— **Orvosi hir.** Dr. Bárdos Tibor belgyógyász szakorvos rendelését f. hó 15-én ismét megkezdi. Lakása: Horthy Miklós-út 49. Telefon: 269—169.

— **Minden háziasszonyt érdekli az, hogy a** hústalan napokon is hogyan főzzön olcsón, változatosan és mégis izletesen. A tavaszi zöldfélékből, még pedig zöldborsóból, kalarábéból, gomba- és spárgából, gyümölcsökből jóizű, könnyű nyári ételek készithetők. Pompás, tápláló ételek még a különböző gyümölcsös sütemények (cseresznyés rétes, gyümölcsös piskóta, piték stb.) és parfék. Ez a programja az Elcktromos Müvek Honvédutcai ingyenes főzőelőadásainak. Előadások: szerdán d. u. 5 órakor, továbbá hétfőn, csütörtökön és pénteken d. e. 10 órakor.

Legujabb kiadásu nélkülözhetetlen útmutató betegségi, öregségi és baleseti biztositási ügyekben!

„A munkásvédelem zsebkódexe"

Összeállitották:
MIHALYFFY ANTAL dr. és vitéz NADUJFALVY JÓZSEF dr.

A 304 oldalas szakmunka rövid, világos és ügyes összeállitásban tartalmazza:

1. a munkajogra vonatkozó összes fontos rendelkezéseket,
2. foglalkozási körök szerint a munkavállalókat és családtagjaikat betegség, baleset, anyaság, rokkantság és öregség, illetve özvegység és árvaság esetén megillető ellátást, úgyszintén a visszacsatolt Felvidéken és Kárpátalján jelenleg még joghatályos csehszlovák társadalombiztositási jogszabályokat és végül
3. a szegénybetegek és inségesek ellátását, valamint a katonai szolgálatra bevonultak és hozzátartozóik védelmére és ellátására szolgáló rendelkezéseket.

A könyv ára 4 P

A könyv ára 4 P

Megrendelhető „STADIUM SAJTÓVÁLLALAT" könyvkiadóosztálya (Budapest, V., Gróf Klebelsberg Kunó-utca 29, volt Hold-utca) címen.

PFEIFER FERDINAND könyvkereskedés, IV., Kossuth Lajos-utca 5. Telefon: 18-57-30, 18-74-00

Jó tudni,

hogy most már három újdonság kapható a nagyvásártelepen, mégpedig kajszibarack, körte és velöborsó. A kajszibarackot 300, a körtét 160, a velöborsót pedig 20—28 fillérért árusitják;

hogy málna- és egyéb gyümölcsfoltot úgy vehetünk ki, hogy azokat egy órán át híg chlóros vizzel áztatjuk, majd langyos vizzel és szappannal átmossuk a foltokat.

— **Járási népmüvelési ünnepséget rendezett Nagykállón az Egyesült Női Tábor.** *Nyiregyházáról jelentik:* Vasárnap járási népmüvelési ünnepséget rendezett Nagykállón a szabolcsvármegyei Egyesült Női Tábor, amelyre a fővárosból is érkeztek vendégek. Köztük volt dr. vitéz *Keresztes-Fischer* Ferencné, az Egyesült Női Tábor országos elnöke, dr. vitéz *Bonczos* Miklósné és még számosan az országos vezetőség tagjai közül. Dr. *Sipos* Ferenc főszolgabíró üdvözlőbeszéde után dr. *Gyallay* Rezső tartott előadást a népi kultúra jelentőségéről, majd vitéz *Keresztes-Fischer* Ferencné megnyitotta a községek háziipari- és népmüvészeti kiállitását. A nagysikerü és népi kultúrát szolgáló ünnepséget vitéz *Jékey* Ferenc főispán felesége, *Jákváry* Kálmán népmüvelési titkár, dr. *Siposs* Ferenc főszolgabíró és *Gáspár* Endre református iskolaigazgató rendezték.

— **A sporthorgász,** az egyetlen magyar horgászszaklap most megjelent júniusi száma szakszerü cikkekben foglalkozik az idei télnek a halállományra gyakorolt hatásával, a vizbérletek és halszaporitás ügyével, érdekes horgászati leirásokat közöl. A kezdők rovatában a fenékhorgászat és a blatoni csónakos horgászat módszereivel foglalkozik. Részletes beszámolót hoz a horgászati eredményekről, egyesületekről, ismerteti a különböző horgászati lehetőségeket. A lap előfizetési dija évi 6 pengő. Kiadóhivatal: Budapest, XI., Horthy Miklós-út 30.

— **A Csongrád—Szeged közötti személyhajójáratokat,** amelyek az árvíz miatt szünteteltek, a M. F. T. R. folyó hó 16-án, vasárnap újból megnyitotta.

— **Házasság.** *Nagy* Ilona Mária okl. tanárnő és *Gallher* Béla müszaki tisztviselő, t. repülőhadnagy, házasságot kötöttek. Tanuk voltak: *Lukácsovich* Lajos szerkesztő és *Matusik* Rezső igazgató-főorvos.

Irodalom

TRIESZTI GYORS

Vándor Kálmán regénye

Aki ismeri az olasz tengerparti fürdőhelyek, hotelek életét és napbarnított testtel fürdőző figuráit, amikor ezt a regényt olvassa, úgy fogja érezni, hogy maga is ott van, mindenkit ismer, hogy nem olvas, hanem a tulajdon két szemével lát, közvetlen közelről hallja a hangokat.

A trieszti gyors utasairól szól ez a regény, mely különben darab formájában éppen e szezonban aratott igen nagy sikert, akik minden esztendőben elindulnak, hogy megfürödjenek az olasz ég mámoros kékségében, az olasz tenger langyos simogatásában és néhány hétre kiszakadva valóságos életükből „a nagy kaland" részeseivé válhassanak.

Ezúttal egy pesti „szép asszony" és egy lángoló szenvedélyü magyar iró „nagy kalandja" a téma. A szerelmi regények minden lángolásával s egyben füstjével. Vándor Kálmán regénye mégis több, mint egyszerü szerelmi regény, mert tragikusan nagy a háttere. A történet egy „béke-koszak" utolsó estéin pereg le, új világháború kitörésének előestéjén, amikor a szerelmes szavakat gyakran már a vihar elöszele tépi foszlányokra, a kitörni készülő vulkán moraja nyomja el. A terraszokon még áll a bál, még szól a jazz, még táncra mozog a láb, de kint a tengeren a holdas éjszakában már vonulnak fel a hadihajók. *Vándor* Kálmán érdekesen, irói erővel keltette életre ezeket a napokat s a közönség legalább olyan tetszéssel fogadja majd a regényt, ahogyan fogadta annak idején mint szindarbot.

Gyönyörü mahagóni kereszthúros **planino** Köhler-gyártmány **olcsón eladó**
Megtekinthető június 17-től a Kinizsi-utcai Árverési Csarnokban.

Lap: Vásárhelyi Reggeli Ujság, Hódmezővásárhely
Megjelent: 1943 MARC 21.

Darvassy István festő

Vitéz Darvassy István festőművész gyüjteményes kiállitása

Egy hét óta ismét nemcsak a legszebb érdeklődés, de az ünneplés középpontjában él a mi városunk egyik kiváló fia és büszkesége, vitéz *Darvassy* István festőművész. Minden nyáron hazajön pár hétre, hogy megnézze, él-e még az öreg Bonti, áll-e még a nagyfa, a szőke Tisza partján. Nyári alkonyatban miként terit ezüstkoszorut a lemenő nap a nyárfákra. Huznak-e a Pallavichini gróf fekete galambjai. Hinti-e csillogó gyöngyeit a vizenjáró emberek kezében a dallozó. Mindig megtelik lelke ujult alkotó erővel s gazdagabbá lesz a tiszta magyar művészet temploma. Legujabb terméséből most kiállitást rendezett Budapesten. Erről irja az alábbi tudósitást egy fővárosi nagy lap:

»Március 14-én délelőtt 11 órakor az Alkotás Művészház Erzsébet-körut 19. szám alatti helyiségében nyilt meg vitéz Darvassy István festőművész gyüjteményes kiállitása. A megnyitás impozáns ünnepség keretében történt, s azon báró Wlassich Gyula kultuszállamtitkár is megjelent, aki meleg szavakkal méltatta vitéz Darvassy István munkásságát. A tárlaton körülbelül 60 festményt láttunk, a művész utóbbi két év alatt alkotott munkáit. Minden kép a legtökéletesebb alkotás és pompás szinanyaga a tiszamelléki életnek, a tiszai lakosság munkálkodásának. A legtöbb kép tárgya a halászéletből van meritve és meglepő változatokban mutatja be a halászcsónakokon élő alföldi magyarság életét. Pompásak a »Nyárfástanya« és az »Öreg asszonyok«, valamint a Nyár... című, hatalmas méretü festmények és impozáns szinezésü a »Cséplés« cimü két kép, amely a falusi élet nyári mozgalmasságát megkapó hüséggel tárja elénk.

A kiállitás forgatagában pár pillanatig elbeszélgettünk a művésszel, aki a következőket mondotta:

— A Képzőművészeti Főiskola elvégzése után hosszabb ideig Bécsben, aztán Olaszország több városában, majd Párisban tartózkodtam. A háboru kitörésekor azonnal hazajöttem és jelentkeztem harctéri szolgálatra. Ott az arany vitézségi érmet sikerült megszereznem, amelynek birtokában Károly király mellé kaptam beosztást és itt megfestettem az utolsó magyar király arcképét is.

Jelenleg a budapesti felsőipariskola tanára vagyok. Munkásságom megnyilatkozása annak a végtelen szeretetnek, amely engem a hazai földhöz és különösen a Tiszavidék szépségeihez köt. Festményeimen bemutatom az élniakarást, amely a tiszai halászok arcán látszik, amikor csónakjukkal végigszántják a vizet. És bemutatom a tiszai napfényes vidék mosolygó arculatát, amely tettre és alkotásra hivja a festőművészek alkotóerejét. Kiállitásom eddigi két napja alatt — ezt is örömmel megemlitem — sok festményemet megvásárolták. Igy többek között a Nemzeti Muzeum és a Székesfőváros is megvett egy-egy képet. Az érdeklődők igen nagy számmal keresik fel a kiállitási termeket, s remélem, hogy ez a nagyfoku érdeklődés megmarad mindvégig, a kiállitásnak március 25-én tervezett bezárásáig.

foglalt összes követelményeknek eleget tesz, továbbá, beleegyezését adja, hogy a szükséghez képest alkalmazott diagnosztikus, vagy védőoltásoknak aláveti magát. 10. Annak hivatalos igazolása, hogy a pályázó, vagy hozzátartozója a költségek viselésére képes és hajlandó. 11. Esetleges előző alkalmazásairól szóló müködési bizonyitvány, aki pedig alkalmazásban nem volt, ajánlólevelet csatol az egyházközségi előljárótól, vagy nevelőintézetének vezetőjétől, esetleg valamely közigazgatási, vagy egyesületi vezetőtől. 12. Sajátkezüleg irt rövid életrajz. 13. A pályázó arcképe.

A kérvény és mellékletei az előirt bélyegilleték alá esnek, éspedig a kérvényre 2 pengős, orvosi bizonyitványra 1 pengős, minden más mellékletre pedig, ha még bélyegtelen, 30 filléres okmánybélyeg szükséges.

Szegénységi bizonyitvánnyal felszerelt kérvények és mellékleteik bélyegmentesek.

Honnan veszi és hog hadseregé

Amerika 11 milliós hadseregről beszél, melyet jövőre zuditana rá Európára. Ennek a végtelen anzágolásnak megvilágitására a buvár naszád veszedelmet hozzák fel hozzáértő emberek.

A német buvárnaszádok sikerét az angol-amerikai hajózás elleni harcban érdekes módon világitja meg egy amerikai részről most nyilvánosságra hozott megállapitas. Eszerint 200.000 tonna hajótérre van szükség, hogy tizezer katonát

Darvassy István

T. Sz. G. dr.: Kér kiállítás.
Ujság 1943. márc. 30.

I.

Vitéz Darvassy István kiállitása az Alkotás Müvészházban

Majd mind egytől-egyig tiszai kép, s a müvész választotta táj, mint legbensőbb motivumsorozat sugárzón, robbanékony érzéstelitettséggel kellemesen sziporkázó látványként vonul el szemünk előtt.

Témáit válogatván, szerencsés ösztön kiséri lépteit. Studiumain érezni, hogy igazi, lelkendező örömmel éli át, fedezi fel ujból és ujból a szivével oly rokon vidék sokféle izét, szinét. Mert vibráló tarkasága is helyén van, akár naptüzte mezők átizzott sütős melegét, akár mozgalmas cséplést állit elénk, hol az egész látvány a fül számára is hallhatóan zakatol. Puha, rajzos formaplasztikája talán aquerelljeinél tünik leginkább elő, de ugyanez a beszédes, érzékeltető előadásmód adja meg egyik-másik olajképe közvetlen epikai müfaj jellegét. „Nagyanyó az ágy előtt" üldögélő kedves figuráját, szivesen nézegettük. Kissé rozzant az ágy is, az anyó is, s anyó melletti kis alacsony székről talán csak felkelt és elszaladt a többi gyerek után, a százszor hallott mesét elunt kis unoka.

Lapos, békés, alföldi tájak tág horizontjain vonuló felhők alatt apró figurák, fehérfalu kis háza, de ha a viz kiszélesedik, palackszinzöldből ólmos, nehéz árnyalatokba borul át, igen csak figyelheti a bárkában üldögélő öreg, hogy az idő most milyenre „vált?" Halászok csodálatos halfogása, de egyelőre még csak a hálót szedegető öt parasztfigura. Térdig vizben és kalap-

szürke és alacsony meggondolásokat, amelyek pár órával vagy pár perccel előbb még az egész világot jelentették neki.

gondolatsoron át juthatnak el külföldi barátaink a
ult s újabban — ismét csak érdekelt propagandaírók
— sokat becsmérelt »magyar mulatásnak« a magjá-
kételkednének, hogy helyes úton járnak-e, zengessék
a magyar *bordalköltészet* legszebb dallamait. A magyar
ava olyan fínom, válogatott és gondolatébresztő, mint
borok java. A pohárban fölfelé törő gyöngyök halk
beszédét érteni kell, — sőt : ki kell kényszeríteni
ósmarty Mihály, a *Szózat* gigászi erejű költője, 1842-ben
a meseíró földbirtokosnál, a bankalapító Fáy András-
ireten, a pestmegyei Fóton. A szüret örömeiből bordal

pal fejükön. Füzesek görbén kanyargó fatörzsei és békés, sekélyvizü csónakikötők.

Bátor és lendületes formahangsulyozás mellett kolorisztikus alátámasztással, egyénin adja a saját életét élő tájat, mi a mulandó emberi mellett hatalmasan és lenyügözően időtlen idők óta egyformán örök.

Darvasy István

• **Vitéz Darvasy István kiállítása.** Darvasy István az Alkotás Művészházban állítja ki akvarelljeit és olajfestményeit. Darvasy vízfestményei mozgalmasak, elevenek. Postimpresszionista ízű erőteljes rajz, bátra odavetett színfoltok érdekessé, gazdaggá teszik akvarelljeit. Tónus és színellentétek vibrálnak és egyenlítődnek ki ezeken a képein, amelyek nagyon hatásosak, azonban olajfestmény-tehnikája nem ilyen fejlett. A pamutfoszlányszerű színvibrálás gyakran szétesővé teszi olajfestményeit. A különbség leginkább akkor tűnik fél, amikor ugyanannak a témának akvarell- és olajfeldolgozását látjuk. Darvasy Istvánnak arra kell törekednie, hogy vízfestményeinek összefogott, harmonikus látását keresztülvigye olajfestményeinél is.

Új Magyarság

1943. márc. 23

Rajzoktatás 1938. 7–10. sz. 67. l.

Vitéz Darvassy István: „A rajztanár" címen, a Magyar Iparoktatás Tanárainak Közlönyében (1938. 3—5. szám.) írt cikkében a gazdasági szaktanárképzésre vonatkozó rendelkezések folytán az ipari iskolákban a rajztanár művészi érzéket nevelő szerepét emeli ki azzal az újabb áramlattal szemben, mely a rajzolás megtanításának tárgyát mellékes szerepre szorítja vissza. Ezzel felborítja azt az arányt, mely az iparos képző iskolákban a műszaki-mérnöki kar szaktanítása és a rajztanárnak, mint általános rajz- és művészi, ezért minden szak tanításában is helytálló szerepe között kezdettől fogva megvolt.

Darvassy István

Gerevich Tibor: Magyarország románkori emlékei. Egyet. Nyomda, 1938. 40. 843. lap. Összesen 132 szövegkép és 264 nagy negyedrétű tábla kiséri és teszi részben élményszerűvé a Magyarország románkori művészeti emlékeinek talán tökéletes, teljes összeállítását, ezt — az ezidőszerinti tudományos alapok felhasználásával, — nagy-nagy szeretettel és tudással felépített hatalmas munkát, amelyet a magyar művészeti, történeti tudomány terén hézagot pótlóan bocsátott a szerző útjára. A magyar öntudat, a magyar művészeti megérzés, a magyar művészkéz munkájának kutatás-megállapítása csak emelik a munka értékét, melyről sajnos, szaklapunkban csak így röviden tudunk megemlékezni.

Pintér Jenő: Magyar Iparosok Nyelvvédő Könyve. — Női iparágak. — továbbá: **Magyar Iparosok Nyelvvédő Könyve. — Férfi iparágak.**

A két jelentőségteljes füzet egymást követve jelent meg. Munkatársai segítségével Pintér Jenő éppen az iparos szakmában teljesen uralkodó magyarosan rontott idegenszavak helyett megadta azokat a helyes magyar szavakat, melyek magyarul is érthetővé teszik szakmában használt rossz kifejezéseket. Bizonyára idő kell, míg ezek a szavak a gyakorlatban elfoglalják a magyar ipart jelző magyar

HIVATALOS RÉSZ

A FŐTITKÁR KÖZLEMÉNYEI.

JELENTÉS A VÁLASZTMÁNYI ÜLÉSEKRŐL A JEGYZŐKÖNYVI KIVONATOK ALAPJÁN A FELOLVASÁSOK ESETLEG KIVONATOLT SZÖVEGÉVEL.

Ezek a közlemények számolnak be az Egyesület életéről, mely a vezetőség és a tagok működéséből tevődik össze. A sikeres munkát elősegíthetik vagy akadályozhatják külső okok, vagy a belső együttműködés. Ez utóbbi megállásra kényszerít, ha főleg a tisztviselők között nincs meg az igazságon alapuló harmónikus egymást támogatás, ha az egyesületi érdek elhomályosul a személyi érzések erős érvényrejutásával szemben. A szakkérdésekben természetszerűleg előforduló különböző nézetek sohasem vezethetnek személyes ellentétekhez, különösen a tisztikar tagjai között nem.

Az 1937. évi nagyszerű és szakirányú munkát is kifejtő egyesületi életet megzavarta a szeptemberben kezdődő közgyűlés-előkészítésének választási része, úgy hogy az 1938. jan. 15-i közgyűléstől az 1939. márc. 31-én tartott közgyűlésig az egyesület szinte kizárólag a személyi ügyekkel foglalkozott és az ezekből folyó belső életet szabályozó szervezeti ügyeket intézte és zárta le az alapszabály Függelékének és az Ügyrendnek előkészítésével.

Ezt az erős önmegtartóztatást követelő sok munkát közgyűléstől-közgyűlésig

VITÉZ DARVASSY ISTVÁN: ARATÓK

Barbara Allen

Darvasy István, festő

L.: Iványi-Grünwald B.

Darvasy István: Festmények 66.

Torrás, Kecskemét, 1980. febr. XII.2

Darvassy István, festő

A hódmezővásárhelyi telep egyik alapítója volt. Ő volt a tiszai halászok festője Mártélyon. Darvassy beszélte rá Frank Frigyest, hogy Mártélyra menjen.

Csapó György: Beszélgetés Frank Frigyessel.
Tükör, Budapest, 1946. nov. 28.

Darvassy István

A felszabadulaskor öl képzőművész élt Vásárhelyen, kik avval a tervvel foglalkoztak, hogy a városba letelepítsenek valakit (Vásárhelyre) az első nemzedékből. Akkor még élt Rudnay, Darvassy István és Medgyessy Ferenc. Ők azonban már nem vállalták a költözködéssel járó nehézségeket.

Polner Zoltán: A Vásárhelyi Művésztelep.
Zalai Hírlap, 1975. máj. 18.

Darvassy István

Undi Imre: A "Képzőművészet" c. rovatban beszámol a Nemzeti Szalonban rendezett hadviselt művészek alkotásairól. A művészek névsora egymásután, folyamatosan szerepel a névszerinti cédulákon.
Festőművészek:

Kóber Leó,

Gellért Imre,

Csont Ferenc,

Darvassy István művészeket megemlítve igen magasra értékeli mindegyikük munkáját.

A beszámolóban sz_ereplő teljes művésznévsort lásd: Medgyessy Ferenc nevénél.

Élet, Bp.1919. márc. 16.XI.évf. 11. sz. 259-260. lap.

Darvasy István

Arcképének bemutatása mellett a lap bejelenti, hogy a müvészt meghivták Amerikába és hosszabb tartózkodásra oda utazik.
Repr.

Délibáb, Bp. 1939. aug. 12. XIII. évf. 32. sz. 11. lap.

Darvassy István, [ ]

l.: Kleinor D. István

Tandi Lajos: Kleinor D. Istvánról. 92-96

Tiszatáj, Szeged, 1978. jún. XXXII/6

Darvassy István, festőművész,

Endre Béla temetésének napján - napjáról fennmaradt Darvassy István helyszínen festett képe a felirással „Hazatérés Mártélyról. Endre Béla emlékének. 1928. aug. 12. v. Darvassy I." (említve).

„Hazatérés Mártélyról" c. (repr.)

Csongrád Megyei Hírlap, 1978. aug. 6.

Darvassy István

Kurucz D. István kisgyerek korában megörökítette a paraszti élet eseményeit. Apja nyomdász volt, ismerte a vásárhelyi szellemi élet alakjait, ők irányították – a festő rajzaival – Pestre, Darvassy István vásárhelyi származású művészhez, aki a képzőmüszet felé orientálta. Így került Szőnyi István magániskolájába.

Tandi Lajos: Műterem látogatás Kurucz D. Istvánnál.

Tiszatáj, 1978. június. 92. old.

Darvasi István festő

Frank Frigyes festőművész a 20-as évek közepe táján került Darvasi István festő barátja révén Hódmezővásárhelyre és Mártélyra.

Láttuk, hallottuk a kiállítótermekben.

1973. febr. 10. Petőfi 21.20 | 11 | H.

Darvassy István

1929. márc. Koll. kiáll-
Hódmezővasárhelyen.

Hazatérő halászok I.-II. (nagy és kis kép), Tekintetes úr II. Tiszaparti tanya, Cigánygyerek II Kissubás gazda, Mártélyi ártér, Elhagyott tanya, Kiégett legelő, Cséplés III-IV., Reggel, Mindszenti komp, Cigány madonna, Falu szelső bora, Kordélyos, Kutnál, III Mártélyi fürdőzők, Szélmalmok II, Mártélyi templom, Naplemente IV. olajfestmennyek

Mária Antónia

Miniatűr, üveg, tempera, 11×6·6 cm.
A San Marco-gyüjteményből.
A salzburgi művész egyetlen ismert munkája.
Gerevich PA, 262. l.

FAISTENBERGER, ANTON (osztrák festő, 1663—1708)

Tájkép

Vászon, olaj, 74×100 cm.
Jelezve lent balra: Anton Fäustenberg.
Maszlaghy II., 305. szám. — Gerevich PA, 248. l.

FH MONOGRAMMISTA (osztrák festő, XVI. század)

Szárnykép, kétoldalt festve: Előoldal: *Szent Miklós és Szent Ulrik.* Hátoldal: *Az araráthegyi vértanúk*

Fa, tempera, 136·5×62 cm.

FLATZ, GEBHARD (német festő, 1800—1881)

Szent József a kis Jézussal

Tondo, vászon, olaj, átm. 80 cm.
Jelezve balra az angyal mellett: Gebhard Flatz, Romae, 1841.
Simor prímás vásárolta a művésztől.
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki kép-

Darvasy István

Fehér szoba c. képét a Műcsarnokban megvette a főváros

Pesti Napló

1936. máj. 28.

A réz- és fametszés nem feltalálás, vagy véletlen eredménye, hanem hosszú fejlődés folytán keletkezett. —

Németországban már a XIV. században készítenek gyarló fametszeteket. Többnyire papok, szerzetesek terjesztik a nép közt, mint az elő hó hathatos segédeszközeit és a nép épülésének kipróbált forrásait. —

Darvassy István

l.

Rózay K.

Albertis Ilk

Szépmüvészet

1943. 93. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Darvassy István

Rovás XX. 130. l.

M. KIR. POSTA TÁVBESZÉLŐ PROPAGANDA IRODA
VIII., MÁRIA TERÉZIA-TÉR 17/19.
TELEFÓN: *22-6-22 és *38-9-38

Pr. ...../193.....szám:

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes Műemlékek Orsz. Bizottsága *úrnak*
úrnőn

Posta szolg. ügy.

BUDAPEST

IX. ker., Boráros u. 10.

Darvassy István

koll. ki ill. az Alkotás Művészházban.

Vitéz Darvassy István az Alkotás Művészházban állí otta ki műveit. A magyar föld: a Tiszapart napfénye, levegője, szineinek káprázata csordul itt meg egy érzékeny festői látásmód vibráló idegességében. Figurális képein öröm látni a magyar föld drága, szívünkhöz nőtt embereit, a hosszú fehérhajú halász mellé jó volna leülni s hallgatni egy mesét Attila koporsójáról.

Református Élet

1943. márc. 20

(Délvidéki művészek Budapesten.)

miniszteri irodatiszt.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri irodatiszt.

emlékek Országos Bizottságának [illegible]
ett 16136 számu csekkszámlája javára
vi javadalma fejében a következő össze-
kkszámla terhére:

ségekre.... 80 P
" ..... 80 "
esen: ... 160 P azaz:

csekkszámla terhére:
ségekre... 20 P azaz:

november hó 28.-án.
A miniszter rendeletéből:

dr. Mariay Ödön s.k.

miniszteri tanácsos.

Darvassy István

† 1584.

Szegedi vidéke

1915. jun. 21.

(Darvassy Ist-
vánról.)

lapstr.

F. 10

1 köt. 8

Szombathelyi püspöki megye
papságának névtára

A —— 1903.

Darvassy István

Vad

Szinhazi Magazin.

1943. 14. sz.

Vaspatkók

Darvassy István

festő

L. Kendrey - kentiványi

354. l.

~~és a~~ bécsiek barátkozása 1848-ban:

~~[illegible]~~ a

terben, hol a bécsi polgárok az asztalok

és járkálnak, egy polgárt, ki lábújhe-

illudert visel, a magyarok egyike mind

~~[illegible]~~ magához szorítés (megcsókol, ~~Tele~~

fele.

szinü magas ruhát s zöld fátyolos szalma

~~a jelenet láttára~~ annyira megrémül, hogy

s elejti. Felirata a kép alatt:

us amici! Servus."

pütt: „Eigenthum u. Verlag von A. Leykum in Wien

$\frac{III}{2}$."

éretei a vonalkeretnek 21.3 : 17.8 cm.

20 (szines).

107/95 № 339

Darvassy István

Szefelslex 139. l.

140. l.

Életr. arck.

u. o. 533. l.

SzeMFT

Darvassy István

festő

Tájképe repr.

Szinházi Élet

1926. 3. n. 32. l

Wit

:len festő.

:adból.

:se.

dimentomozott műterem-
vezett képen, a régi pesti
ki égését szemlélhetjük.
ki visszafordultan néz az

ıül járt színészek egyike
:ben pedig czilinderrel és
a szekrényen innen, a
ı melyhez vörös kötésű
bain ülő kutya szolgál.
:ti színű bakra helyezett
agyar czímerrel diszített
asszony áll, míg a falon
:nek karfájáról kendő lóg
elején három sorban:
gyszerű égése. Télutó 2-án

ı. — Lelt. sz. 1020. — Véte-
sztés (174–906) és az 1906
illetőleg az 1906 márczius
alapján Jasznigi Sándortól
ɔruár 26-án és 1906 márczius
s 5-én (787 és 788 ex 906). —
910 május 11-iki 9458–909

MŰVÉSZET

A téli kiállitás

Valami nincs rendben. Az országos magyar képzőművészeti társulat most már észrevehetően egészen szük körre szoritja kiállitási anyagát. Azt rendben lévőnek találjuk, hogy gyüjteményes kiállitások számára tart fönn termeiből néhányat, sőt talán azt is látjuk, hogy megszivlelték legutóbbi megjegyzéseinket s az élőknek több helyet juttattak, mint az elmult mestereknek, de ezt csak a gyüjteményes részben észleljük, mert az egyéni kiállitóknál többségben vannak azok a festők, akik művésznyelven szólva, *még nem élnek*. A valóban élők, a virulens művészek hiányzanak. Egyetlen modern művészt sem találunk, s mi itt nem keresünk okot, nem azt mondjuk, hogy a moderneket kizárták, azt sem mondjuk, hogy a modernek nem jelentkeztek, csak a művészet, a magyar művészet érdekében állapitjuk meg, hogy itt valami nincs rendben. Nagy ür tátongását észleljük, s várjuk azt a zseniális embert, akiben hisznek a művészek, s jobbról-balról melléje sereglenek, hogy a legragyogóbb magyar, a kontinentális fogalmak szerint is remek kiállitási csarnok végre egyszer valóban reprezentálja a magyar művészetet.

A tizenhárom termen átfutva, számsorrendben a következő müveket kell észrevennünk.

Az első teremben vitéz *Darvassy* István Cigánygyerek tanulmánya elmélyült színprobléma. *Szüle* Péter egyetlen portréja versenyre kel *Karlovszky* Bertalan egész sorozatával, amelyek közül *Kenyeres* professzor arcképe valami derüs lendülettel válik ki a többi közül.

Ebben a teremben van *Kukán* Géza gyüjteménye. *Kukán* rutinos festő, s volna benne lendület is, de nem tud eltérni egy taposott uttól, s igy egyénisége nem tud érvényesülni. E teremben *Tatz* László egy leány portréját megilletődéssel nézzük.

A második teremben Mendlik Oszkár tengerképeit gyüjtötték össze. *Mendlik* e nemben világmárka, valósággal tudósa ennek a technikának. Együtt látjuk vele e teremben felesége, *Mynssen* Julia szobrásznő néhány kiváló, finomvonalu arcmását is.

A harmadik terem a tragikusan, fiatalon elhunyt *Glatter* Gyula müvei kerülnek elénk. Nagy művész volt, s önmagában fejlődött, s portréiban van valami, amit a természetlesők örökké kutatnak: az egyéniség. *Róna* József, *Balassa* József dr. a 86. sz. női arcképe abszolut művészi. Itt kapott helyet *Szentgyörgyi* István szobrászmüvész is, akinek *Tisza* Kálmán szoborműve is elegendő volna, hogy nagy alkotóerejét dokumentálja.

A negyedik terem a nagy szoborcsarnok, itt *Borg* Jenő Rejtő tanár portréja vezet, de finom elgondolás *Szentgyörgyi* István Szüret cimü kutszobra is. *Nemes* György, *Farkas* Béla, *Turchányi* László, *Karácsonyi* Géza, *Zierlich* Rezső egy-egy müve és *Horvay* János: Népdal cimü áhitatosan szép genreképe, valamint a falakon *Janszky* Béla és *Szivessy* Tibor zseniálisan szép villacsoporttervezete és a pesterzsébeti református templom képe értékessé teszik e termet.

Az ötödik terem kimagasló alkotása *Kemény* Nándor felhő-tanulmánya. Ez a művész a genrefestés bravurja mellett tulajdonképpen költője a tájfestésnek is. *Szánthó* Mária Gyümölcsök cimü, *Szabó* Dezső Április cimü és *Bors* Károly tájhangulat cimü képe és *Gimes* Lajos egy szinharmóniadus alpesi képe öllenek szembe.

A hatodik terem jelesei között *Áldor* János László, *Kövesdy* Géza, *Kárpáthy* Jenő és *Udvary* Géza állitanak meg.

A hetedik terem még *Mendlik* Oszkáré s itt rajzokban is kapunk fantasztikus hullámképeket.

A nyolcadik teremben Poll Hugó, a pasztelanyag egyik legbravurosabb magyar mesterének gyüjteményében talál a nézö zavartalan élvezetet. A 300. sz. Balaton képe a magyar tenger himnusza.

A kilencedik terem Gyenes Lajos, *Dolányi* Ida és *Sárkány* Gyulának egy nobilis portréja révén *Rátkay* Mártonnéról jól szerepel a tárlaton.

A tizedik teremben Borkay Jánost, *Brüll* Aladárt, *Huber* Istvánt, *Kész* Kálmánt, *Csalány* Bélát emlitjük meg s *Szánthó* Máriának az Ébredés cimü képét találjuk, amely ennek az egyre izmosodó zseniális festőművésznőnek eddigi legremekebb alkotása. A fehér szin ilyen költői alkalmazása egyenesen technikai bravur.

A tizenegyedik terem Lühnsdorf Károly formaérett rajzai mellett *Páldy* Zoltán egy aktját adja. Páldy ezzel a müvészi megjelenéssel mintha ujra megtalálta volna magát s azt a művészt, aki elindulásakor hihetetlen igéret volt.

Fried Pál forrásban lévő impresszionizmusa kezd a csúcs felé törni.

A tizenkettedik terem zsufolt anyagából egy igen jó *Neogrády* László rálátásos képe, *Brenner* Nándor gondolatgazdag genre-képei, *Vitéz* Mátyás szinekben is friss vászna, *Sárdy* Brutus tájképei, *Turmayer* Sándor igen finom, kvalitásos női arcképe emelkednek ki.

A tizenharmadik terem nagy értéke *Páldy* Zoltán Pávás Lédája. Ez a kép talán az egyetlen modern alkotás a tárlaton, legalább is a gondolatban. Pompázóan friss *Záhony* Géza egy tájképe és merészségében is decens *Józsa* Károly: hollandi leánya.

(b. m.)

VÉGET ÉRT A NÉPSZÖVETSÉG DECEM

A külügyminiszterek a luganói b kozások alapján január 15.-ére tű jóvátételi és a kiürítési konfere

Chamberlain ma délután elutazik Luganóból — kozata a rajnai kérdésről — Bolivia hábo

Lugano, december 13.

A Népszövetség Tanácsa *ma tartja a mostani ülésszak befejező ülését.* A ma délelőtti ülés egyetlen programpontja a felsőszileziai német kisebbségek iskolaügyi sérelmeinek ügye. A felsőszileziai Deutscher Volksbund számos kérvényt és felhivást terjesztett e

— Luganói tartózkodásom folyamá

Chamberlainnal, Brianddal, Zalesky lengyel külügyminiszterrel és másokkal tárgyaltam.

Grandi, helyettes olasz külügyi államtitkárral sajnos, már csak pár percig tudtam beszélni, minthogy *Grandinak* el kellett utaznia.

— Ami *Briandnál* tett látogatásomat illeti, arra törekszünk, hogy jó viszonyban éljünk Franciaországgal. Vannak bizonyos nehézségek, amelyek az általános politikai helyzetből állottak elő, ezeket azonban lépésről-lépésre el fogjuk oszlatni. Megállapithatom, hogy a magyar-francia viszony lassanként javulóban van és hogy nincsenek közöttünk surlódások. *Azoknak a híreknek, hogy Chamberlain közvetitésre vállalkozott Franciaország és Magyarország között, nincs semmi alapjuk.*

— Nem akarom elmulasztani annak hangsulyozását sem, hogy luganói tartózkodásom nem függ össze ujabb magyar kölcsönnel.

Azért utaztam Luganóba, hogy tájékozódjak az általános politikai és pénzügyi helyzetről. Tárgyalásaim a legkülönbözőbb témákra terjedtek ki.

Bethlen István gróf végül közölte, hogy *Bécsen* át utazik vissza Budapestre s ebből az alkalomból

meg fogja látogatni Seipel szövetségi kancellárt is.

Bolivia követét visszahivták a pánamerikai kongresszusról

Washington, december 15.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) Bolivia washingtoni követe

utasitást kapott kormányától, hogy ne

Ismét ross az angol kir

London, december 15.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) A király állapotában beállott visszaesést az orvosi körök a mütét által okozott kimerültségnek tulajdonitják, de nem titkolják, hogy

a veszély még jóideig tart.

György herceg tegnap érkezett Newyorkba az Urbán nevü cirkáló fedélzetén, amely közvetlenül a Berengária személyszállitó gőzös mellett kötött ki és 21 lövéssel üdvözölte Newyorkot. A parton a herceget a washingtoni angol nagykövet, valamint az amerikai kormány kiküldöttje várta. A herceg autón Vanderbilt Cornélius házához hajtatott, ahol villásreggelin vett részt. A *herceg* autóját utközben az amerikai laptudósitók egész serege követte autó-taxikon. A herceg többször mosolyogva visszanézett és megengedte, hogy fényképfelvételeket készitsenek róla. A kikötőbe visszatérve, felszállt a Berengáriára és

77	Sipkás ember	5000
78	Beszélgetők I-III	5000
79	Falusi ház	4500
80	Tiszai halász I	4500
81	Arcképtanulmány II	5000
82	Kutnál I	9000
83	Füzes	3500
84	Révészház	3500
85	Paraszt leány I	4000
86	Cigányasszony	6000
87	Napsütés	5500
88	Estebéd	3000
89	Juhászgazda	2500
90	Téli tájkép	2500
91	~~Cséplés~~	2500
92	~~Beszélgetők~~	2000
93	Kunyhó előtt	2500
94	Gazos udvar	2500
95	Öreg paraszt	3500
96	Halász	6000
97	Cigányfejek	1500
98	Kanászgyerek	1500
99	~~Beszélgetők~~	2500
100	Öreg fák	1500
101	Kecskeméti cigányváros	2500
102	A jó kutya	1500
103	Gróf Crouy István arcképe	mtul.
103a	~~Naplemente~~	1500

Miskolczy Ferenc

Miskolczy Ferencnek egy évvel ezelőtt volt itt kiállitása. Azóta Spanyolországban járt s az onnan hozott dolgait mutatjuk most be.

Lequeitióról és ott festett királyképéről beszéljen ő maga naplójának töredékeiben.

Lequeitio, 1925 jún. 22.

Kinn ülök a tengerparton. Mily különös és változó a ten-

(Vitéz) Darvassy István

nem tartozik már az egészen fiatalok közé. Már évekkel ezelőtt találkoztunk a nevével a Műcsarnok kiállításain. De az utóbbi években csendesen, visszavonultságban dolgozott. Szülőföldjének tiszamenti tájait és ősmagyar typusait vetette vászonra. Nagyobb kollekcióval most szerepel először és most mutatja be azóta összegyűjtött kiérett magyaros képeit.

Vitéz Darvassy István a Képzőművészeti Főiskola elvégzése után a kecskeméti Művésztelepen Iványi Grünwald Béla tanitványa volt. Majd hosszabb tanulmányutra Olaszországba utazott. Később bejárta egész Európa nagyobb művészi centrumait. A háboruban előbb mint frontkatona vett részt s vitézi magatartásáért 1923-ban vitézzé avatták. Később I. Károly király udvarához került, ahol a volt királynak és családjának arcképeit festette meg. Első jelentősebb sikerét 1918. évi Műcsarnok tárlatán aratta, amikor a „Gránátdobók" cimű képével a Lipótvárosi Kaszinó díját nyerte el.

57	Magdolnák II	mtul.
58	Itatók	10000
59	A beteg bárány	8000
60	Öreg halász	10000
61	Szénagyüjtők	8000
62	Falusi konyha	7000
63	Festő és családja, vázlat	
64	Pupos pásztor	5500
65	Juhász gazda	6000
66	Tájkép	5000
67	Déli napsütés	6000
68	A csorda	6000
69	A cséplés I-II	5000
70	Konyhában	5000
71	Kártyások	7000
72	Cigány fiu	5000
73	Kora tavasz II	7000
74	Naplemente I-II	5000
75	Gyerekfürdetés	5000
76	Vörös felhők	5000

Neuwirth Salon 1926. jan. kiáll.

A hadtestek vívóversenye

A m. kir. Honvédség Főparancsnokának vándordíjáért tartott országos tiszti összetett (kard és tőr) versenyt a kassai, VIII. hadtest csapata nyerte meg.

A végküzdelemnél megjelent vitéz Sónyi Hugó, a Honvédség főparancsnoka, vitéz Bangha Imre, Gorondy-Novák Elemér, Kiss Kálmán, Vincze András altábornagyok és a tábornoki kar még sok tagja. Az összes mérkőzéseket a lengyel tiszti vívók vezették.

A vándordíjért folyó pontversenyben

a VIII. hadtest csapata győzött

a karddöntőben elért több pontszámával az egyenlő pontot (23) elért I. hadtest előtt, a IV. hadtest 14 p., 4. az V. hadtest 8 p.

A két döntő eredménye:

Kardban

1. *Berczelly* Tibor hdgy (I.) 7 győzelemmel. 2. Kapuy László hdgy HTVK 6 gy. 24 kapott találat, 3. Kerekes Pál zls. (VIII.) 6. gy. 27 k. t., 4. Mikes Endre hdgy 5 gy. 28 k., 36 a. t., 5. Cserjés József gt. fhdgy (VIII.) 5 gy. 28., 32 a. t., 6. Lukács Antal fhdgy 3 gy., 7. Móritz Miklós szds. (IV.) 2 gy.. 8. Légrády Elek szds. (IV.) 1 gy., 9. Papp Váry András fhdgy (VII.) 1 gy.

Tőrben

1. *Bedő* Zsolt hdgy (VIII.) 7 gy., 2. vitéz Uufalussy Ákos fhdgy (I.) 7 gy., 3. Máder Béla fhdgy (V.) 5 gy., 31 k. t., 4. Gáts Tibor hdgy (I.) 5 gy. 32 k. t., 5. Székelyhidy Tibor fhdgy (IV.) 4 gy., 6. Száraz Alfréd fhdgy. (IV.) 3 gy. 32 k. t., 7. Laborczy Béla fhdgy HTVK 3 gy. 37 k. t. 8. Hennyey Imre hdgy (VIII.) 2 gy., 9. Szücs József fhdgy (V.) 0 gy.

Ma kezdődik az „erős emberek" Európabajnoksága

Amint már közöltük, a professzionista szabadstílusú birkózó Európa-bajnokság ma este negyed 9 órakor a Fővárosi Nagy Cirkuszban megkezdődik. Az előjelekből ítélve, az idei bajnokságon az eddigieknél sokkal erősebb mezőny fog találkozni. Az idei Európa-bajnokságok küzdelmeit fokozni fogja

a bajnoksági rendszernek pontos keresztülvitele,

amelyre a rendezőség a Nemzetközi Pro-

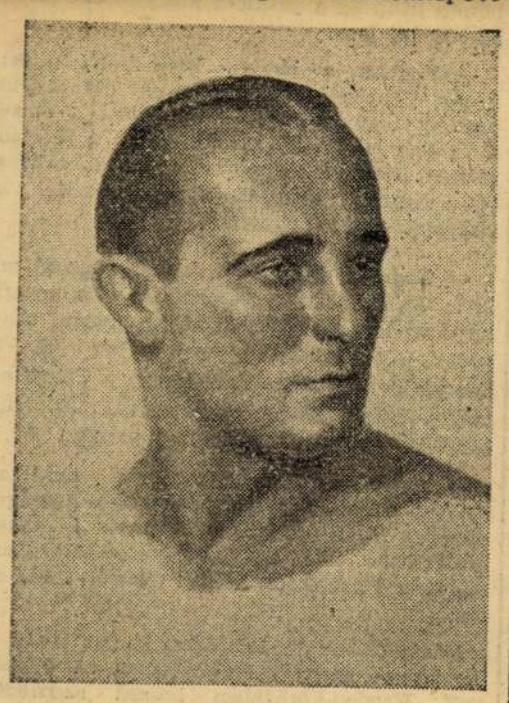

NOVINA,
a lengyel birkozó fenomén, a verseny egyik esélyese

fesszionista Szövetség szigorú szabályai értelmében köteles felügyelni.

Ugy hisszük, hogy a birkózóbajnokságok rendezésével Budapest idegenforgalma is nagy mértékben fellendül, mert tudomásunk van arról a külföldön elterjedt nagy érdeklődésről, amellyel e kimagasló sporteseményt kíséri. A bajnokságok kimenetelét illetően jóslatokba bocsátkozni nem lehet, mert a mezőnyben induló birkózók extra klasszisa az erőviszonyokat teljesen kiegyenlíti, úgyhogy bizonyára a pillanatnyi diszpozició dönti el a mérkőzések sorsát.

Az elmúlt héten a Palais des Sports arénában tartották a nagy szabadstílusú mérkőzéseket.

A magyar versenyrendezőség sikerének tudható be, hogy a párisi rendezőknek nem sikerült a birkózókat ottartani, hanem idehozták őket és így a ma este kezdődő európabajnoki versenyen mindenki, aki be van nevezve, megjelenik.

Hopkinson és Boston között rendezték az USA első olimpiai válogató marathoni futóversenyét. A 42 kilométeres távon elsőnek *Brown* futott be a célba 2 óra 28 perc 51.8 másodperces kitűnő idővel.

Hóman Bálint a Sportcsarnokért

Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter előtt csütörtökön megjelent Wlassits Gyula br., vitéz Tárczay Felicides Román, Prém Lóránd dr., a magyar sport irányitói és Irsy László, a Közmunkák Tanácsának alelnöke. A kultuszminiszter beható tanácskozásokat folytatott a sportcsarnok ügyében, de szóbakerült a Nemzeti Stadion ügye is. Értesülésünk szerint a sportszerető miniszter maga fog elnökölni az OTI legközelebbi teljes ülésén és tájékoztatni fogja a tanácson keresztül a közvéleményt a magyar sport égető kérdéseiről.

BONDI az Európabajnokság kapujában

(Szigeti is győzött)

Dublinban csütörtökön este magyar öröm ütötte fel a lelkeket: Bondi és Szigeti győzött.

Bondi a német Wilkét győzte le

pontozással és ezzel a döntőbe jutott.

Szigeti

első mérkőzését a félnehézsúlyban a finn *Lehtinen* ellen vívta és

biztos győzelmet aratott.

Dublinban egyébként csütörtök este már izzó volt a hangulat és néhány botrány is kitört. Amikor a légsúlyú *Nardecchia* (olasz) és az ir *Ingle*-mérkőzés eredményét tévesen olasz győzelemnek hirdették, majd amikor a félnehézben a német *Koppers* és az angol *Woodcock*-meccs után a versenybiróság lépett közbe Koppers győzelmének kihirdetése után, akkor a közönség is élénk tüntetésbe kezdett.

Dublinban egyébként négy súlycsoportban már a döntőig érett a helyzet. A következő párok vívják a döntőt:

Légsúly: Ingle (ir)—Obermauer (német).

Harmatsúly: Bondi (magyar)—Sergo (olasz).

Pehelysúly: Czortek (lengyel)—Dowdall (ir).

Váltósúly: Koczinszki (lengyel)—Thomas (angol).

Csütörtöki eredmények:

Légsúly:

Elődöntők: Obermauer (német) pontozással győzött Lechtinen (finn) ellen. Nardecchia (olasz) pontozással győzött Ingle (ir) ellen Ezt az eredményt később mint hibás bírói ítéletet módosították és győztesként az ir Ingle hirdették ki. Ingle valóban jobb volt.

Harmatsúly:

Elődöntők: Bondi (magyar) pontozással győzött Wilke (német) ellen, Sergo (olasz) pontozással győzött R. Watson (angol) ellen

Pehelysúly:

Elődöntők: Dowdall (ir) pontozással győzött J. Watson (angol) ellen. Czortek (lengyel) pontozással győzött Genot (belga) ellen.

Középsúly: Gallacher (ir) pontozással győzött O. Agren (svéd) ellen. *Dawies* (angol) pontozással győzött Corobin (belga) ellen *Pisarski* (lengyel) pontozással győzött Bonadio (olasz) ellen. *Raadi* (eszt) pontozással győzött Suhonen (finn) ellen.

Félnehézsúly: Koppers (német) pontozással győzött Woodcock (angol) ellen.

Szymura (lengyel) pontozással győzött Erikson (svéd) ellen. *Musina* (olasz) pontozással győzött Robensyn (belga) ellen. *Szigeti* (magyar pontozással győzött A. Lehtinen (finn) ellen.

Az angol csapat vezetője óvást jelentett a félnehézsúlyban lefolyt német *Koppers*—angol *Woodcock*-mérkőzés eredménye ellen, amelyet a bírói ítélet szerint a német Koppers nyert meg. A versenybiróság még az éjjeli órákban dönt, hogy *Koppers* vagy az angol *Woodcock* megy tovább.

Szombathely a magyar sport nyugati fellegvára

Nem ok nélkül mondják Szombathelyt a nyugati végek sportcentrumának. Futballban évtizedek óta vezető szerepet játszik, atlétikában az utolsó két esztendőt kivéve, elöl járt a kerületi csapatbajnokságokban, vívásban felváltva nyert kerületi, vagy országos vidéki bajnokságot, a kerékpársportban pedig az utolsó négy esztendőt kivéve, vezető szerepe volt egész Dunántúl. Ebben az élénk sportéletben időnként visszahanyatlások is következtek. Ámde az örök harcban Szombathelyen soha nem tünt el egy sportág sem nyomtalanul: vagy született helyette egy másik sportfajta, vagy feltámadt szunnyadásából a régebben virágzott sportág. Ilyen fejlődési folyamat indult meg az idei tavaszon újból Szombathelyen. És egyszerre több sportágban. Amik jelentősebbek elmondjuk, azért, hogy a nyugati végek többi városai is követhessék Szombathely példáját.

Mindenekelőtt meg kell említeni azt

a futballt,

amely a Haladáson keresztül

újból az NB kapuja előtt áll.

De Szombathely futballja nemcsak az NB-vel fog gazdagodni. Gazdagodni fog a Haladás II. csapatának jelentős előretörésével. Ami egyet jelent majd az SzSE megszünése után

a második szombathelyi amatőrcsapat feltámadásával.

Az SzSE sportszereplésben dicsőségesen bukott ki a nyugati alszövetség I. osztályából hiszen az ősszel megszerzett 16 pontjával bár a bajnoki táblázat végén áll, mint megszünt csapat, mégis eredményekben gazdagabb a számadata, mint a középső régiókban álló számos működő nyugati futballcsapaté.

A vívás

megerősödött az ifjú „óriásokkal", akik részben a Szombathelyi Vívó Clubban forgatják a kardot, részben a Haladásban alakították meg az önálló vívószakosztályt, részben pedig a magániskolákban tanulják a vívást. Különösen örvendetes a Haladás vívószakosztályának a felállitása és működtetése, mert az az akció kapcsolta be a vívósportba azt a munkásságot, amely eddig, ne kutassuk miért, de távol volt a vívósporttól

Hasonló a helyzet a szombathelyi

teniszsportban.

Itt látszólag *Asbóth* és *Jusits* Ilona elszakadásával hanyatlás következett be. Hanyatlást jelentett a vasutas *Fadosnak* az elávozása is, ámde ez a hanyatlás csak átmenetinek és addig igérkezőnek tart, amig az a sok-sok fiatal fel nem „iperedik", amikor már ha nem is teljes egészében, de feledtetni tudják az eltávozott nagyságokat. Utánpótlásban, a fiatalság nevelésében pedig sem az SzSF-nél, sem pedig a Haladásnál nincsen hiány.

Atlétikában

is megindult az esztendőkig tartó tespedésből való felemelkedés. Amikor elveszett az SzSE atletikai szakosztálya, Szombathelyen két évre megszünt az atletika. A szunnyadás azonban csak két évig tartott, mert a mult esztendőben feltámasztotta azt a Haladás képviseletében *Zombory* János dr. MÁV fogalmazó, aki hamarosan a kerület legjobbjait gyüjtötte maga köré és nem kisebb igéreteket nevel a vidéki atletikának, mint Onódyt, a dunántúli futórekordert, Sárait, az ifjúsági országos magasugró rekordert és Irányit, aki magasugrásban ugyancsak ott jár a vezetők között. Ha ebbe a megindult fejlődésbe bekapcsolódik az SzSE és nem hanyatlik a Haladás munkája, az atlétika északnyugati kerületének és Dunántúlnak atlétikai hegemóniája újból Szombathelyre kerül.

Az úszóélet

fejlesztéséről az SzSE gondoskodik annyira, hogy az évekkel ezelőtt még Szombathelyen ismeretlen úszósportot meghonosította, ha egyelőre nem is tart ott, ahol a sokkal kedvezőbb viszonyok között élő győri, soproni, vagy tatóvárosi úszósport, de nincs is messze az idő az oda való felfejlődéstől.

Az ökölvívó- és birkózósport

folytonos dagasztója a szombathelyi leventetábor, amely soha nem hagyja elaludni azt a férfias sportot, amelynek a jövőjét Szombathely épúgy tudja majd biztositani, amenyiyire tudta tiz évvel ezelőtt.

A céllövészetnek

a Haladás adta meg a maga jelentős erejét, amikor az ősszel megépitette, az idei tavaszon felavatja azt a céllövőpályát, ami biztositja a szombathelyi céllövősportnak a fejlődést.

Mindezek az elmondottak olyan teljesitmények, amik előtt nemcsak meghajolni kell a sport igaz barátjának, hanem be kell állni abba a sorba, amelyikből a nyugati végeken olyan fontos szerepet játszó sportnak állandóan biztositja a fejlődés útját...

N. I.

Szurkolók edzése a rangadóra

Előkészületek az Ujpest—Ferencváros mérkőzésre

A Ferencváros fél az ujpesti „barátságos fogadtatástól"

Tudvalévőleg a szövetség megsemmisitette a Ferencváros—Nemzeti döntetlenül végződött bajnokit és újrajátszást rendelt el. Az Ujpest vezetősége „kivárásra lovagoló" nyilatkozatot adott ki, amelyben azt mondották, hogy nagyon szivélyesen várják a Ferencvárost Ujpesten, de a Nemzeti—Ferencváros mérkőzés ügyében csak a mérkőzés után fognak dönteni: megfellebbezik-e a bírói döntést, vagy nem. Mert hiszen az Ujpest érdekelt az ügyben. (Nem volna még biztosabb megvárni az újrajátszandó mérkőzés eredményét? Elvégre még veszthet ott is a Ferencváros és akkor nincs semmi „baj".)

A Ferencváros ezekután érthetően fél az ujpesti „barátságos fogadtatástól". Amint a latin mondás szól: „timeo danaos..." A Ferencvárosban egyenesebb lépésnek, sőt barátságosabbnak is fogadták volna, ha már a vasárnapi találkozás előtt fellebbezett volna az Ujpest.

A BTK országos versenye

A BTK országos kizárásos versenye 1939 április 22-én, 23-án, 27-én, 29-én és 30-án a Lapterjesztők Bérkocsis-u. 1. szám alatti edzőtermében lesz. Kezdés minden nap este 8 órakor, mérlegelés minden nap 7—8 óráig.

A verseny kizárásos. Indulnak a bajnokok kivételével a többi nevesebb versenyzők: *Baron II., Barcz, Siklósy, Homolya, Monfera, Bittera, Triemmel, Belosi és Fellegi.*

Hősi dáium

Ma van nyolcvankilenc éve annak a győzelemnek, amelyet Munkács előtt arattak honvédeink. 1849 áprilisában az osztrák hadvezetőség elhatározta, hogy Munkácsot egy galiciai dandárral bekeriti és bármily véráldozattal is beveszi. Barkó császári tábornok parancsnoksága alatt kezdte meg hadmozdulatait a Galiciából betört dandár. Április 22-én értek Munkács környékére.

Martini Frigyes honvédőrnagy az alig néhány ágyuval rendelkező 21-es honvédzászlóaljjal állta útját a nagyszámúan felszerelt dandárnak. Podheringnél találkozott a túlerőben levő osztrák csapattesttel a hős honvédzászlóalj. Négy órán át tartott a véres küzdelem. A munkácsi 21-esek fáradhatatlanul, nagy harckedvvel állandó támadásban voltak és végül is győzedelmeskedtek, a dandár betörése nem sikerült, Munkács felszabadult.

— **Nagy sikere volt a Külkereskedelmi Hivatal londoni kiállításának.** Mint ismeretes, a a londoni *Ideal Home* kiállításon Magyarország *mint egyetlen meghívott külföldi állam vett részt.* A kiállítás magyar részét a *Külkereskedelmi Hivatal* rendezte. A kiállítás a magyar mezőgazdaság és a magyar ipar sikerült keresztmetszete. Az Anglia felé irányuló magyar kiviteli cikkek művészi feldolgozásban kerültek az angol közönség elé. A kiállítás legnépszerűbb része az ú. n. parasztszoba, ahol a látogatók a magyar bor kóstolása közben gyönyörködhetnek Magyarország természeti és népművészeti szépségeiben. Igen nagy sikere van az iparművészeti résznek is, amelyet az Országos Magyar Iparművészeti Társulat rendezett. A kiállítást lord *Harmsworth* nyitotta meg, akit a magyar pavillon előtt virágcsokorral üdvözöltek. A kiállítás terveit *Velits* Miklós építőművész készítette.

— **Román gazdasági bizottság utazik Berlinbe.** Bukarestből jelentik: A közeljövőben román gazdasági küldöttség utazik *Berlinbe Raducanu* volt miniszter, a román kereskedelmi akadémia rektorának vezetésével, hogy a német illetékes tényezőkkel tárgyalásokat folytasson *az új német-román gazdasági egyezmény gyakorlati életbeléptetéséről.* A küldöttség egyuttal a korábbi német-román gazdasági szerződés, valamint a volt Csehszlovákiával fenntartott román gazdasági kapcsolatok alapján felmerült kérdéseket is letárgyalja a német fővárosban.

— **Elfogták a szenterzsébethegyi merénylőt.** Megírta az Esti Ujság, hogy *Monok* Sándor szenterzsébethegyi lakóst éjjel a lakása udvarán ismeretlen tettes vadászfegyverrel lelőtte. A csendőrség hosszabb nyomozás után elfogta a tettest *Molnár* István, ugyancsak szenterzsébethegyi lakós személyében, aki bevallotta, hogy azért lőtte le *Monok* Sándort, mert az állítólag tiltott pálinkafőzésért feljelentette. A cselekmény elkövetése előtt nagymennyiségű bort fogyasztott, majd Monod udvarán lesbe állt. Rögöket dobált a háztetőre s amikor a zajra Monok kijött a lakásból, egy kölcsönkért puskával lelőtte. Letartóztatták.

— **A HONSz álláspontja a hadigondozottak járadékrendezéséről.** Az egyik délutáni lap a HONSz balmazújvárosi csoportja elnökének tollából cikket közöl, amely szerint a hadigondozottak megsegítése megközelítően sincs arányban azzal a nagy áldozattal, amit a háború sujtottjai a nemzetért hoztak. A közleménnyel kapcsolatban a HONSz országos központja kijelenti, hogy valótlan az a beállítás, mintha a HONSz országos vezetősége a hadigondozási járadékok felemelését nem szorgalmazná, ellenkezően: évek óta minden alkalmat megragad, hogy a járadékok igazságos felemelését kieszközölje, sőt a járadékrendezést még magasabb mértékben követeli, mint azt a cikkíró teszi.

— **Megöltek és kiraboltak egy tura gazdát.** Csütörtökön éjszaka a Hatvan közelében fekvő Tura községben kegyetlen rablógyilkosság történt. Dobák Péter gazdálkodót Rizák István turai napszámos az utcán megtámadta, agyonverte s a nála lévő kevés pénzt elrabolta. A gyilkosság után Rizák a holttestet az útszéli árokba dobta s hazament. A csendőrség reggel megkezdte a nyomozást, pár óra alatt nyomára jutott a tettesnek, akit nyomban letartóztatott.

— **Hódmezővásárhely megfesteti a kormányzó arcképét.** Hódmezővásárhely város elhatározta, hogy vitéz nagybányai *Horthy* Miklós kormányzó arcképét megfesteti és a képet a közgyűlés dísztermében helyezi el. Az arckép megfestésével vitéz *Darvassy* **Istvánt, a kiváló festőművészt bízta meg.**

FELÜLVIZSGÁLATON

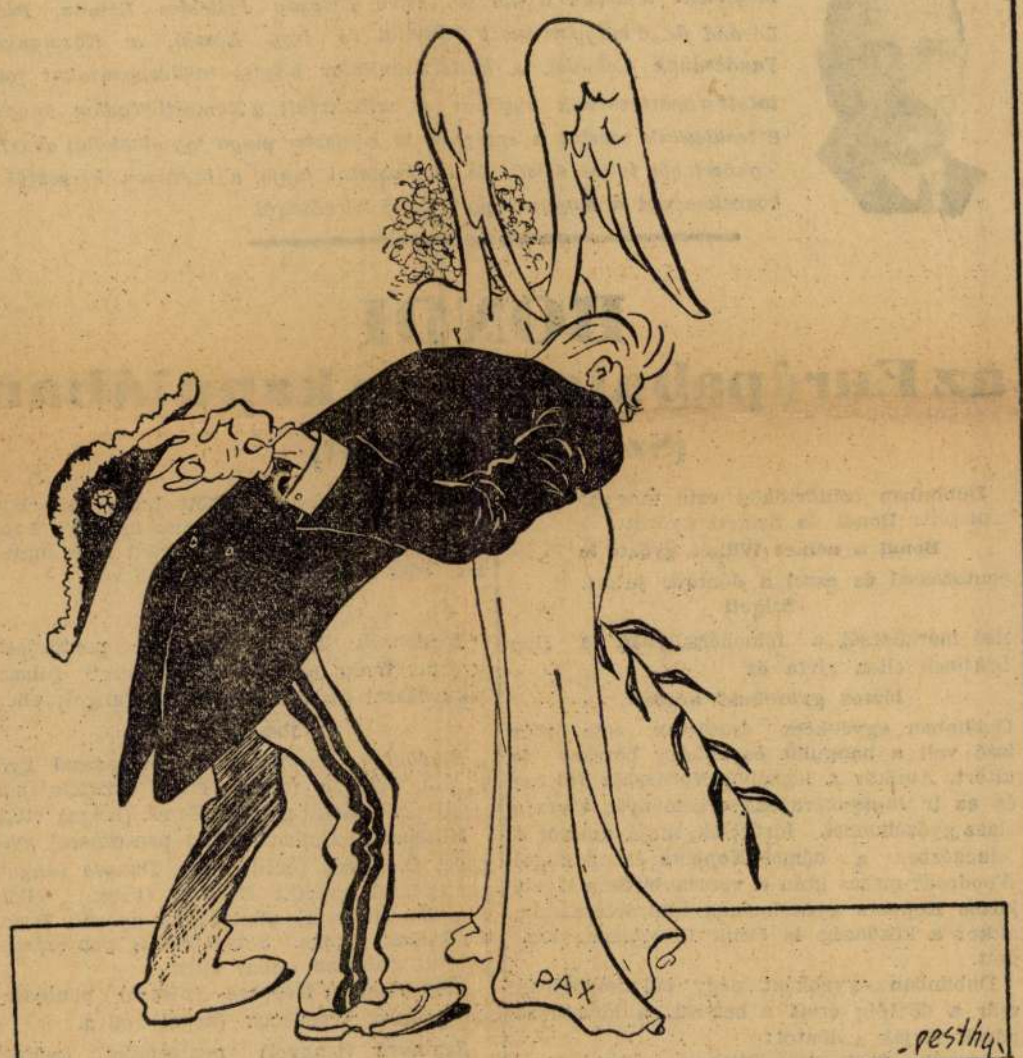

— **Szerencsére kisasszony, a súlyos betegségből csak harctériszony maradt vissza, legalább lesz, ami visszatartja meggondolatlan lépésektől...**

Április 22.

Ezen a napon született 1861-ben, Budapesten, Tisza István. Már pályája elején felismerte azokat a nagy értékeket, amelyeket a 67-es kiegyezés az országnak jelentett és mindvégig ragaszkodott ahhoz a meggyőződéséhez, hogy hazánk akkori viszonyai között, a 67-es alap, tulajdonképpen, a legtökéletesebb megoldás volt. Ezért küzdött rendületlenül, hogy az ország véderejét kiépítsük. Ebben a meggyőződésben hajtotta keresztül, 1912-ben, mint a képviselőház elnöke, az obstrukció letörésével, a véderő-javaslatokat. A 67-es alap, épp úgy, mint a véderő, a dinasztiával való szövetség és az egészséges parlamentárizmus, egyformán előfeltétele, az ő szemében, a nemzeti politika sikerének. Ez azonban, az ő meggyőződése szerint, csak parlamentben valósítható meg. Ezért törte le az obstrukciót, amelyben a parlament tekintélyének aláásóját látta. Hitvallása az volt, hogy Magyarország csak nemzeti államként maradhat fenn, de ez nem jelenti azt, hogy az itt élő nemzetiségek, kultúrális, gazdasági és politikai törekvéseit addig a határig ne honorálja, amíg azok a nemzeti állam rovására nem mennek. Két ízben volt kormányelnök. Működésének erős támasza volt Ferenc József király, aki bizalommal viseltetett iránta. Ennek ellenkezőjét kellett tapasztalnia IV. Károly király részéről. A krizis a választói jog kérdésében tört ki s a király Tiszát 1917. június 15-én felmentette állásától. Tisza harctéri szolgálatra jelentkezett és mint ezredes, a debreceni huszárezred parancsnokságát kapta. Bátorsága, bajtársiassága és minden katonájára kiterjedő gondoskodása dicsfénnyel övezte, amelyet az ezred hagyományaiban ma is hiven ápol. A bolgár front összeomlása után végleg Budapesten maradt. Személye, ez időben, már a tömegek és a háborús bünbakot kereső irányzatok gyülöletének tárgya volt. Egy degenerált csavargó az Országház előtt rálőtt, épp úgy nem találta el, mint pár évvel előbb, egy megkótyagosodott szélsőbaloldali képviselő, a képviselőház üléstermében. Az 1918. október 31-iki forradalmi anarchia Budapesten érte. Katonaruhába öltözött fegyveres legények törtek Hermina-úti lakásába és három golyó közül kettő halálosan találta. A részvét a nemzeti kegyelet tisztult érzésévé alakult, kultusszá avatva Tisza István pályájának, eszményeinek és igazságának tanulságtételeit.

— **Agyonütötte a cimbalom.** Buzi Ferenc hároméves doborzi kisfiúra játék közben ráesett a lakásban lévő cimbalom s a szerencsétlen gyermeket a nehéz hangszer agyonütötte. Az orvosi vélemény szerint a halált a baleset következtében beállott szívrepedés okozta.

— **Háziasszonyok, nem kerül pénzbe!** A Dr. Oetker-cég ingyen küldi Önöknek színes receptkönyvének új kiadását.

—o—

— **Egészen megrészegít engem a tavasz.**
— **Jó. Akkor igérd meg, hogy a legközelebbi randevunk előtt nem iszol barackpálinkát...**

—o—

— **Lebontják Kassán az elszállított cseh szobrok talapzatát.** Kassáról jelentik: A húszéves cseh uralom két szobrot és egy emlékművet állított fel Kassán. Az emlékmű a húszéves jubileumra készült, de a jubileum elmaradt, mert Kassa felszabadult. *Stefanik* tábornok és Szent Vencel szobrát a csehek elszállították Eperjesre, csak talapzatuk maradt meg s ott áll még a színház előtt a jubileumi árboc is. A Szent Vencel-szobor talapzatának lebontása rövidesen megtörténik s az innen kikerülő kőanyagot a Báthory-szobor talapzatába építik be, amelyet a város főútvonalán állítanak fel. A székesfőváros által adományozott Magyar Feltámadás szobrának helyét még nem állapitották meg. A két szobor felállítása a városnak 8 ezer pengőbe kerül. A cseh uralomra emlékeztető másik két építmény lebontásáról később történik intézkedés.

Iá tudni.

hogy az újonnan megépült házakban sok bosszúságot okoznak a nedves falak, amelyeken a tükör megvakul, a képek meghajlanak és a bútorok megvetemednek. Ellene úgy vehetjük elejét, ha a bútorokat néhány centiméter távolságban állitjuk a falaktól, a képek és a tükrök hátlapja és a fal közé pedig lehetőleg vastagon vizságpapirt teszünk, amelyeket két-három hetenkint kicserélünk.

hogy az ezüstutánzatú (alpacca, kinaezüst, újezüst) evőeszközökön mutatkozó foltokat legjobban alkohol és igen finomra szapolt kréta keverékével lehet eltávolitani. Ha azonban a foltok nem szennyeződéssel, hanem a fémet borító felső ezüstréteg kopásával függnek össze, akkor minden tisztitás hiábavaló. Az ilyen evőeszközöket vigyük szaküzletbe, ahol galvanikus fürdőben felújitják a hiányossá vált felső fémréteget.

— **A cseh nemzeti egység pártja nagy propagandába kezdett.** Prágából jelentik: A cseh-morva protektorátus területén vasárnap *nagy toborzást indit a cseh nemzeti egység pártja.* Az agitációban a cseh tanitói és lelkészi kar is részt vesz. *Sokszázezer képes plakát és hárommillió röpcédula hirdeti majd a párt propagandafelhivását,* ezenkivül pedig a cseh rádióállomások is nagyszabású akciót fejtenek ki a tagtoborzás érdekében.

— **Angoranyúltenyésztési tanfolyam.** Az angoranyúltenyésztés iránt egyre jobban megnyilvánuló nagy érdeklődésre való tekintettel a Budai Kat. Ifjúság Gazdasága a legismertebb hazai tenyésztők és neves tanárok közreműködésével 1939 május 2—8-ig elméleti és gyakorlati angoratenyésztési tanfolyamot rendez. A levélbeni érdeklődésre a B. K. I. központi iroda Bpest, XI., Kruspér-u. 1., készséggel küld részletes ismertetőt a tanfolyamról.

— **Külön jutalmat fizet a román nemzeti bank az arany beszolgáltatóinak.** Bukarestből jelentik: Az aranyhalmozás és csempészés megakadályozása érdekében a román nemzeti bank elhatározta, hogy a legközelebbi három hónapon belül *külön jutalmat fizet a jegybank a beszolgáltatott aranyért.* A nem bányászott és beszolgáltatott arany kilogrammjáért a jegybank 81.666 lej külön jutalmat fizet, három hónap után ez a jutalom kilogrammonként 66.666 lej lesz.

— **Meghalt a babtól.** Szegedről jelentik: *Fodor* Jánosné ötvenegy éves csányteleki asszony tegnap délre babot főzött s abból ő és leánya evett. Estére mind a ketten rosszul lettek és Fodorné rövid szenvedés után meghalt. Leányát kórházba vitték, a vizsgálat pedig megindult.

— **Bajtársi találkozó.** A volt soproni m. kir. 18. honvéd gyalogezred budapesti bajtársi körének altiszti és legénységi csoportja folyó hó 29-én, szombaton este fél 8 órakor tartja összejövetelét a „Makhetes" vendéglő különtermében VII., Rottenbiller-u. 52. szám. (Dob-utca sarok.)

— **Halálozás.** *Császár* Elemér egyetemi tanárnak, a Petőfi-Társaság elnökének felesége, született *Hajnik* Mária hatvanéves korában, csütörtökön este a Vöröskereszt-kórházban meghalt. Temetéséről később történik intézkedés.

Darás Gábor dr. leánygimnáziumi tanár a harctéren szerzett betegségében az újpesti gróf Károlyi-kórházban hosszú szenvedés után meghalt. *Darás* Gábor egyike volt a ruthén-kérdés legalaposabb ismerőinek. Temetéséről még nem történt intézkedés.

— **Agyonlőttek Romániában két fegyencet.** Bukarestből jelentik: Prahova megyében, Neni városka törvényszéki fogházában az elmult éjszaka *öt fegyenc valamerő kitörést kisérelt meg.* A fegyencek a nedves, ködös időt arra használták fel, hogy a fogházban rövidzárlatot idézzenek elő és a sötétségben akartak a fogházból megszökni. A fegyőr azonban észrevette a szökést és *rövid üldözés után két fegyencet agyonlőttek, két szökevényt súlyosan megsebesitettek és az ötödiket elfogták.*

— *INGUJJAS RENDŐRÖK AMERIKÁBAN. Newyorkból jelentik: A newyorki rendőrök az idén nyáron gyürhetetlen vászonbőrt varrott ingeket kapnak, melyeket a hőhullám idején zubbony nélkül viselhetnek. Az ingekre egyenruhaszerű vállpántokat, gombokat, zsebeket és rangjelvényeket varrnak, amelyek mosás előtt eltávolithatók. Az „ingujjas rendőrök" egyenruháját szabványos világos kék selyem nyakkendő egészíti ki.*

DANIELLE DARRIEUX EGY PESTI ÉJSZAKA SAVOY

MÁRTON FERENC: GERE NAGYMAMA

VITÉZ DARVASSY ISTVÁN: HALÁSZOK A TISZÁN

Színes sarok

Gonosz majom

Az idős úr már harmadik éve küzdött a magányossággal, amikor az állatkereskedés kirakatában meapillantotta a majmot. Fél méter magas lehetett a majom, fekete szőre volt és sunyi, gonosz arca, olyan ravasz, szemtelen és gyűlölködő szemekkel, hogy egy ember arcában is megdöbbentők lettek volna. Az öregúr sétája közben jutott el a mellékutcába, ahol az állatkereskedés volt, mert szeretett magányosan járni néptelen utcákban, amióta egyedül maradt a világon.

A majom ketrece a kirakatban állott, 200 pengős árjelző cédulájával. Az összeg az öregúr egyhavi nyugdíja volt. Első pillanatban nem is gondolt a vásárlásra, csak éppen megállt a majommal szemben, amely figyelmesen megszemlélte az érdeklődött, azzal az átható és gyanakvó pillantással, amely fogságban születik az állati szemben. Aztán felhúzta vérvörös ínyét és vicsorogva ráhördült a látogatóra. Az öregurat megzavarta ez a vad düh, amely értelmetlen volt, akárcsak a világ számos más jelensége. Harmadnap visszament. Valami finom kis ijedtséget érzett, amikor észrevette a kirakatot a majom nélkül. A ketrec helyén füleskosár állott, hat újszülött kutyakölyökkel, amelyek vaksin és kövéren mászkáltak a fehér forgácsban. Bódultan az élet és az anyatej nagyszerű élményétől.

A majmot csak később fedezte fel. Ezúttal félig-meddig szabadon volt s lánccal a nyakán ténfergett a boltban. Megcibálta a madarakat, megcsipkedte a négylábúakat és egy szelíd teknőcöt taktusra ütögetett a padlóhoz. A szájas papagájok elnémultak félelmükben, a kutyák felborzolták szőrüket. Az egész bolton a terror hangulata uralkodott, míg be nem lépett a kereskedő és a majmot visszatette ketrecébe. Ettől a naptól kezdve állandó látogatója lett a majomnak. Megismerkedett a kereskedővel is, aki csak nézte ezt a furcsa barátságot.

Az öregúr hónapokon keresztül barátkozott a majommal, de nem tudott közelférkőzni az állathoz, amely napközben szomorúan és kedvetlenül tépelődött, csak akkor éledt fel, amikor vendége megérkezett. Akkor rikácsolni kezdett, eszelősen belemart a rácsba és visított. Az öregurat meglepte ez a megszállott gyűlölet, de nem érzett haragot. Inkább részvéttel szemlélte vad ellenfelét. Három éven keresztül mindent elkövetett, hogy megnyerje a majom rokonszenvét. Költséges csemegékkel etette, eltűrte bolond szeszélyeit és mentegette a kereskedő előtt. Amikor egyedül maradt, eltöprengett azon a furcsa kapcsolaton, amely a fekete majomhoz fűzte. Úgy érezte, hogy tulajdonképpen nem szereti ezt a kis fekete ördögöt; néha éjjel arra virradt fel, hogy verejtékben fürdik, mert álmában a majommal birkózott. A harmadik év végén nehezen összegyűjtött pénzén megvásárolta a majmot.

Délután vitte haza, amikor menetrendszerűen visszatért sétájáról. Szokatlan győzelmi érzés árasztotta el. A majmot elhelyezte a kiszemelt helyen és megállt előtte. Már nem látogató volt, hanem a gazda, élet és halál ura. Óvatosan kinyitotta a reteszt és kivette a majmot, amely pár pillanatig alamuszian gubbasztott a kezében, aztán villámgyors mozdulattal beleharapott az ujjába. Undorodva dobta el az állatot és ebben a pillanatban tisztán érezte a gyűlöletet, amely három évig lappangott benne. A majom a függönyre ugrott, leszakította az ébresztőórát gazdája felé hajította és mellékesen, vigyorogva, mint aki elérkezett a leszámoláshoz, összetörte a szoba egyetlen kincsét: a metszett velencei poharat.

Az öregúr szemét elöntötte a vér, felemelte a botot és a majomra csapott. Az állatot fején találta a kemény, erős ütés, reccsent a csontja, lefordult és vinnyogva kimult. Az öregúr tujtatva eresztette le a botot.

— Bitang! — mondta forró gyűlölettel. Lenézett a majom fejére, amelyen vér szivárgott és ellepte a gonosz szemeket, amelyek a halál dermedtségében szomorúságot és csalódást árultak el.

— Bitang, — mondta mégegyszer, de most már zokogva s hiába akarta visszaszivattyúzni a könnyeket, amelyek lecsurogtak öreg, fáradt és véznetesen társtalan arcán.

Baróti Géza

Katonák küzdenek a kiáradt Rák-patak ellen Sopronban

Sopron, június 19
(A Pest tudósítójától.)

Sopron fölött három nap óta kevés megszakítással *borzalmas égiháború tombol.* A sűrű villámlás és égzengés órák hosszat tart s közben felhőszakadás önti a vizet a városra. A legnagyobb erővel hétfőn délután kezdődött a vihar; *négy órán keresztül tombolt a város fölött.* Az óriási mennyiségű eső a lövéri dombokról akkora erővel zúdult lefelé a föld fölött és a csatornákban, hogy a csatornák nem voltak képesek befogadni és *ennek a városrésznek a piacait 75 centiméter magasan öntötte el a csatornákban visszatóduló víz.* A pincelakásokban a bútorok vízben úsznak, úgyhogy az esti órákban *a tűzoltóknak kellett a veszélyeztetett és kilakoltatott lakásokból a vizet kiszivattyúzni.*

Villámcsapás érte Sopronban a viharban *az evangélikus konvent bormérését.* Az emeletes háznak szinte lesöpörte a tetejét a villám ereje. Lecsapott a villám a *Szent György*-utcában lévő *városi házra* is, amelyben a városi munkaközvetítő hivatal van. Itt az egyik irodahelyiséget érte a villámcsapás. Szerencsére sehol sem okozott tüzet és emberéletben sem esett kár.

A legborzalmasabb pusztítést a felhőszakadástól megduzzadt és kiöntött, máskor alig egy méter széles és a városon végigfolyó *Rák-patak* okozta. A *Deák*-tér felső végén *a föld alatt épített 4 méter átmérőjű csatornaboltozatban folyik tovább a patak.* A bejárat előtt, a *Frankenburg*-úton szabadon rohanó szennyes ár *egy hatalmas akácfát kidöntött a patak partján,* mely meglazította a meder oldalának földjét s ettől kezdve

egymásután dőltek ki az óriási fák

és a víz kimosta a tíz méter széles uteaterületet a házakig. A *Frankenburg*-út 16. szám alatti háznak utcai homlokzata teljes egészében *óriási robajjal összeomlott* éjjel 11 órakor. ekkorra azonban *kilakoltatták a lakókat.* De ki kellett lakoltatni a lakókat a szomszédos emeletes házakból is, amelyek az alámosás következtében szintén veszélyben forogtak. *Szterényi* Ferenc összeomlott házából a bútorok, a padláson levő holmik és a pincében levő 12 hektoliter bor hordókkal együtt *a patakba zuhant,* melynek árja magával sodorta. *A kár meghaladja a 30.000 pengőt.*

Még az éjszaka folyamán

a soproni árkászok 250 főnyi legénységét kivezényelték a további rombolás megakadályozására.

A legnagyobb veszélyt a sok hatalmas fa okozta, melyeknek gyökerei meglazították a talajt. Az összedőlt ház előtt hogy a patak árját másfelé tereljék, a meder partjára 5 vagón követ döntöttek, de több vagón kővel kellett megerősíteni az itt elvezető vasúti hidat is, melynek köpilléreit szintén alámosta a víz. A 250 katona megfeszített erővel kedden délutánig dolgozott, ekkor újabb századok váltották fel őket, hogy a 300 méter hosszú veszélyeztetett területen a megáradt patak további pusztításait megakadályozzák.

A várossal szomszédos Sopronbánfalván a Rák-patak kidöntötte az országútmenti fákat, a patak kirakott új falát elsodorta. Az alacsony és pincelakásokat a víz elöntötte, úgyhogy a lakókat *ki kellett lakoltatni.* A tűzoltók egész éjszaka munkában voltak. Az istállókból ki kellett menteni a benszorult állatokat. A község kára 12.000 pengő. Megrongálódott a faluban a villanyvezeték is.

Brennbergbányán a villámcsapás tönkretette a magasfeszültségű vezetéket. Nagycenk községben az eső az összes utakat tönkretette, legtöbbjét elhordta. Balf község domboldalain a szőlők egyrészét tövestől szakította ki a hirtelen jött felhőszakadás.

A FRANKENBERG-UTCA 16. SZÁMÚ HÁZ SZÉTROMBOLT HOMLOKZATA

Kópháza községet — ahol a megáradt Rák-patak és a másik kis soproni patak, az Ikva egyesül — a rendkívül megduzzadt patakok, kilépvén medrükből, elöntötték. Legtöbb házból a dombokra kellett menekülni.

A munkáknál *Hantó* István és *Emmerth* Géza főmérnökök, *Soproni-Thurner* Mihály polgármester, *Molnár* János rendőrfelügyelő és vitéz *Zalay* Károly tábornok is jelen vannak és felváltva irányítják a katonaság vezetőivel a mentési munkálatokat, nehogy az újabb esőzés még nagy katasztrófát idézhessen elő.

S. D.

A vihar áldozata

Súlyos szerencsétlenség történt tegnap délután a Budapesten és környékén tomboló zivatar után Máriaremeten. A vihar erősen megrongálta az egyik útmenti villanyoszlopot. Úgy látszott, hogy minden pillanatban kidőlhet. *Kovács* Sándor helybeli villanyszerelőt hívták segítségül. Kovács, még mielőtt megerősítették volna az ingatag oszlopot, felmászott, de még nem érhetett fel egészen, amikor a pózna kidőlt. Kovács a földre esett és a pózna rázuhant. Életveszélyes külső és belső sebesülésekkel az új Szent János-kórházba vitték a mentők.

A heveny bélhurutok kezelésében a legtöbb esetben elsősorban az emésztőcsatorna alapos kitisztításáról történik gondoskodás és pedig a természetes »Ferenc József« keserűvíz használata által, mert ennek hatása gyors, biztos és kellemes. Kérdezze **meg orvosát!**

Igazi békemunka,

okos, előrelátó és megfontolt magyar békemunka az, amelyet most jelentett be Keresztes-Fischer belügyminiszter a támogatásra szoruló néprétegek életviszonyainak javítása érdekében. Törvényjavaslat készült az országos nép- és családvédelmi alapról, amely gazdaságilag, erkölcsileg és szellemileg akarja felemelni a rossz sorsban élő tömegeket, meg akarja javítani helyzetüket, elő akarja segíteni a társadalmi kiegyenlítődést és a népességszaporodást s intézményes támogatásban részesíteni a sokgyermekes családokat. Szóval nagyon komoly és erőteljes szociális gondoskodás történik törvényhozási úton azokról az egzisztenciákról, amelyek a nemzet szempontjából értékesek, de saját hibájukon kívül felemelkedni nem tudnak. A javaslat, amint a belügyminiszter főbb vonásokban ismertette, visszatükrözi a kormányzat szociális lelkiismeretét és eleven bizonyíték amellett, hogy a kormány akar és tud cselekedni szociális téren, amikor íme, új, modern hadseregünk megteremtése után a költségvetésből ki tud szakítani egy nagyobb összeget a belső békemunka számára. Gróf Teleki Pál miniszterelnök a mult hónap végén annak a reményének adott hangot, hogy lehetőség nyílik a háború gyors befejezésére és akkor reánk is hamarabb ránkvirrad a polgári munka áldásos korszaka, amelyben gyorsütemű és erőteljes gazdasági munkát végezhetünk és ezzel a munkával a szociális állapotokat is megjavíthatjuk. Ez a békemunka bőségesebb termelést és gazdagodást s ezzel az egész magyar nép számára jólétet fog hozni. A kormány már felkészült erre a munkára és lám, még meg sem történt a háború felszámolása, nyugaton még patakokban folyik a vér és az új európai rendnek még csak a körvonalai bontakoznak ki, de a belügyminiszter már cselekedett és ezzel a törvényjavaslatával már ezt a belső, magyar békemunkát szolgálja. Az első évben negyvennyolcmillió pengőt fordítanak népvédelemre és családvédelemre s ez az alap évről-évre növekedni fog. De az anyagi segítségen túl erkölcsi szempontból is rendkívül nagy jelentősége van az új alapnak. Nem alamizsnát oszt a kormány, hanem szakít a karitatív segélyezés és az inségakciók eddigi módszerével. A megalázó segélyezés helyett átmeneti támogatást ad: anyagi eszközöket ahhoz, hogy a rászoruló érdemes szegények résztvehessenek a közös nemzeti munkában és gazdasági tevékenységet folytathassanak. A társadalmi felemelkedésnek és az ország belső megerősödésének ez az igázi útja és ezen az úton indulunk el most a békemunka jegyében, azzal az erős hittel, hogy egyéb problémáinkat is sikerül megoldanunk.

PÁGER ANTAL, KOMÁR JULISKA, ERDÉLYI MICI ANGYALI VIGJÁTÉKA!
A MINISZTER BARÁTJA
LLOYD Holnaptól! Károly-körút 3 Tel.: 144-212. BROADWAY

SPORT

Befejezés előtt a teniszcsapatbajnokság

Kedden még a nagy esőzés előtt sikerült lebonyolítani *a csapatbajnokság negyedik fordulóját.* Az UTE 5:1-re verte a *MAFC*-ot. Az éljátékosok között Szigeti győzött dr. Ferenczi ellen 6:2, 6:3-ra, a Szigeti—Fehér pár a Ferenczi—Macskássi pár ellen 2:4, 2:6, 6:4, 6:2-re. A *MAC* 5:1-re verte a *BSE*-t. Gábori 6:3, 6:2-re győzte le Szentpéterit. *BBTE—Beszkár 6:0.* Az utolsó — döntő — fordulót *csütörtökön* játsszák.

Dr. Dietz Károly és a „Nyilt levél"

Dr. *Dietz* Károly volt futballkapitány *levelet* intézett hozzánk, amelyben dr. *Földessy* János volt futballkapitánynak a Pestben megjelent *»Nyilt levél az angol rendszerről és a magyar futball jogaiba való visszaállításáról«* című cikke reá vonatkozó *mondatára* annak közlését kéri, hogy *az ő csapatai nem szenvedtek sok kudarcot.*

— Tény, — írja — hogy *öt év alatt csak 19 mérkőzést vesztettek* az általam összeállított válogatott csapatok 72 mérkőzésből és a vesztett mérkőzések jórésze is B. és C. válogatott mérkőzésre esik. Működésem alatt *a II. Európa-Kupában a magyar csapat második helyen végzett* és a III. kiírásban első helyen állt, de a másodiknál már nem is kerülhetett volna hátrább, amikor a küzdelmek Ausztriának a német birodalomba való olvadása folytán abbamaradtak.

— *A magyar válogatott csapat az 1938-ban megrendezett világbajnokságon II. helyen végzett* és előző sikeres szereplésünk eredményeként a küzdelem egyik favoritja volt, míg a világbajnokság előző megrendezésekor nehéz harcba került még az első nyolc közé is besoroztatni csapatunkat. *Az osztrákok* pedig az én időmben sem Budapesten, sem Bécsben öt éven keresztül *nem tudtak mérkőzést nyerni,* sőt ismételten szenvedtek el súlyos gólarányú (5:3, 6:3) vereségeket. Én ezekhez *a sikerekhez hozzászámítom* az 1939-ben *Párisban* a franciák és *Corkban* az írek ellen elért *döntetleneket* is.

— Előbbi egyetlen magyar válogatott sikerünk francia földön a francia válogatott ellen, a többi mérkőzésünket ott elvesztettük, a corki döntetlen értékét pedig az adja meg, hogy az ir válogatott három nappal előbb, amikor mi Franciaországgal mérköztünk, 2:1-re győzött a skót válogatott ellen. En *a tervszerű (taktikás, kötött) futball híve vagyok* és nyugodt lelkiismerettel állítom, hogy fiaink tudása és színeink iránti önfeláldozó lelkesedése mellett ennek is része volt abban, hogy válogatott csapatunk működésem öt esztendeje alatt sikeresen szerepelt. *A szellemes, ötletes, »középeurópai« fulball és a tervszerű, rendszeres játék nagyszerűen elférnek egymás mellett.*

Szívesen közreadtuk dr. *Dietz* levelét, bár *a cikk nem az ő, hanem vitéz Ginzery és Fábián jelenlegi futballkapitányok működésével és az angolos futballrendszer kudarcaival foglalkozott.* Készséggel megállapítjuk azt, hogy *dr. Dietz működésében nagy számmal voltak sikerek is,* ezek azonban arra az időre esnek, amikor még nem került az angolos jelszavak hatása alá. *Az 1939. évi »sikereket« nem írjuk alá.*

A franciákat bizony már 1924-ben legyőztük Havreban, míg az írek sohasem tartoztak a labdarúgó nemzetek élesoportjába. Ami végül a *taktikát,* a *»rendszert«* illeti, ez tényleg *mindig összefért és összefér a szellemes, ötletes »középeurópai« futball l,* csak — *nem az angol védekező rendszer,* mert ez eddig mindig *csak kudarcokat* hozott.

A HUNGÁRIA kitette csapatából Karlost, Kalmár lesz a középcsatár és Müller is helyet kap a csapatban Bukarestben.

—•—

ESTI KERÉKPÁROS VERSENY lesz pénteken ½9 órai kezdettel a Millenáris pályán Damerov, Szekeres, Fekete, Nagy részvételével.

KKK

Ma mérkőzik az Ujpest Zágrábban, a Ferencváros Sarajevóban

A *Kis Középeurópai Kupa* részvevői megváltoztak, de nem változott meg a dij *»üldözési verseny«* jellege. Miután minden forduló két mérkőzésből áll, — egyszer idegenben, egyszer otthon játszik minden csapat — *mindenki arra igyekszik, hogy odahaza minél nagyobb előnyt szerezzen, idegenből minél kisebb hátrányt hozzon.*

Ebből a szempontból kell nézni a ma *Zágrábban,* illetve *Sarajevóban* megtartandó *KKK-mérkőzéseket* is, amelyeknek egyik résztvevője magyar élesapat. A *Ferencváros* Sarajevóban az ottani *Slaviával,* a jugoszláv bajnokság III. helyezettjével, az *Ujpest* Zágrábban a jugoszláv bajnokkal, a *Gradjanskival* mérkőzik. *Győzelemre alig lehet számítani,* úgy a Ferencváros, mint az Ujpest arra törekszik, hogy *minél kisebb hátránnyal jöjjön haza.* Erre a Ferencvárosnak van nagyobb kilátása, mert a Gradjanski otthon nagyon veszélyes csapat és legutóbb is 5:1-re győzte le Zágrábban a Ferencvárost. De azért a Ferencváros sem mehet biztosra dr. Sárosi nélkül.

A hátrány ledolgozására egyébként az Ujpestnek szombaton, a Ferencvárosnak vasárnap nyílik alkalma. *Az Ujpest a Gradjanskit Ujpesten szombaton fogadja,* míg a *Ferencváros—Slavia revansmérkőzés vasárnap délután lesz az üllői úti pályán.*

A vízipólóbajnokság döntői

A *vizipólóbajnokság* harmadik hetében két mérkőzést is játszik néhány csapatunk, így a *BSE* csütörtökön játszik a *BEAC*-cal, vasárnap pedig Egerben a *MESE* vendége lesz. A *BEAC* is játszik újra vasárnap a *MAC*-cal. Az *UTE—NSC* mérkőzése pénteken lesz, vasárnap játszszák még az *FTC—III. ker.* mérkőzést. *A vizipólóbajnokság döntőjét július 7-ére és 14-ére tűzték ki.* Első napon az *UTE—BSE,* második napon az *UTE—MAC* mérkőzések kerülnek sorra.

Csúfos kudarcba fulladt Hubay Kálmán soproni „szemléje"

Sopron, június 19
(A Pest tudósítójától)

Teljes titokban tegnap Sopronba érkezett a hirhedt *Hubay—Vágó*-féle nemzetiségi javaslat egyik társszerzője, *Hubay* Kálmán egy párthívével, hogy soproni hívei fölött »szemlét tartson«. A szemle *csúfos kudarcba fulladt,* mert a Magyar-utcában lévő nyilas párthelyiségben mindössze *öt-hat kirendelt fiatalember jelent meg* és fogadta Hubayt, aki alig negyedórás soproni tartózkodás után *autóján el is távozott Sopronból.*

A csongrádi tűzharcosok mandátumfosztást követelnek

Csongrád, június 19
(A Pest tudósítójától)

A *Csongrádi Tűzharcosok Főcsoportja* a helyi összes társadalmi egyesületek részvételével népes nagygyűlésen egységesen tiltakozott a *Hubay—Vágó*-féle »törvényjavaslat« ellen.

A gyűlésen vitéz *Hajdu* Mihály százados-tűzharcos azt indítványozta, feliratban keressék meg a kormányt, hogy *a két képviselő ne lehessen tovább tagja a magyar parlamentnek.*

Az indítványt *egyhangúlag elfogadták.*

Dr. *Máthé* Ferenc, a MÉP helyi szervezetének elnöke is felszólalt a gyűlésen és egyebek között a következőket mondotta:

— *Sok itt a Tiborc, sok az elesett magyar, hiszékeny magyar s így Hubaynak is akadt tábora, mert divatos szavakat dobált a légbe és igért mindent.* Sokan örök farsangot képzeltek el tarkalepkés szavai nyomán, de e »törvényjavaslat« benyujtása után *megdöbbentek a magyarság milliói* és elképedve látják, hogy *Hubay mégsem a magyarságot akarja megerősíteni.*

— Keserű érzés tudomásul venni, hogy *magyar ember kész ilyen törvényjavaslat benyujtására és propagálására.* Teljes erőnkkel tiltakozunk ellene. Mi tiltakozni fogunk mindenkor, minden olyan gondolat ellen, amely alkalmas arra, hogy a nemzet sírját ássa meg. *Félredobjuk ökleinket, megyünk tovább, a magyarság útján és még jobban összetartunk, még jobban összeforrunk.*

A törvényjavaslat ellen egyébként *Csongrád megye közigazgatási bizottságának ülésén is heves felszólalásokban tiltakoztak.* A belügyminiszterhez és a kormányhoz intézett felterjesztésekben azt követelték, hogy *a megsértett nemzeti önérzetnek szerezzenek elégtételt.*

— **Ráskai Ferenc: Titkaim.** *Ráskai* Ferenc egy közel negyvenesztendős ujságírómult eseményeit, emlékezéseit gyüjtötte össze s ezek egyúttal nemcsak személyi emlékek, hanem az elmult évtizedek kortörténeti adalékai is. A *Vezeklés* volt az első kötet s most követte az *Istentelen* és az *Örök diák.* Halk, puha megemlékezések régi kollégákról, elfeledett írókról, míg az Örök diák egy lelkileg örökké fiatalon maradt ujságíró sziporkázó képei annak a soha nem lanyhuló mozgalmas életnek, amely a viharzó események között a szerkesztőségekben lejátszódik. Kevesen rajzoltak eddig ily tökéletes képet az ujságok életéről.

— **Darvassy festőművész kormányzói kihallgatása.** *Horthy* Miklós kormányzó vasárnap kihallgatáson fogadta vitéz *Darvassy* István festőművészt, aki ez alkalommal mutatta be a kormányzó úrról Hódmezővásárhely részére készült festményét. A kormányzó úr a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a festményről és egy órán keresztül szivélyesen elbeszélgetett a művésszel az aktuális magyar művészeti kérdésekről.

— **Sertéspestis Sopron megyében.** *Sopronból* jelenti tudósítónk: Fertőszentmiklós községben egy odavaló kereskedő a Vas megyében vásárolt sertéseivel *sertéspestist hurcolt be,* úgyhogy rövidesen a faluban több sertés is megbetegedett. Az állategészségügyi hatóságok széleskörű intézkedéseket foganatosítottak az egyelőre csak elszigetelten jelentkezett veszedelem elfojtására, miután Sopron megye az utóbbi időben vészmentes volt.

— **Györgyi Miklós: Itália hadrakelt!** A világpolitikai események megváltoztatták az életszemléletet. Ma már ott tartunk, hogy korszakok története nem évtizedekhez, hanem órákhoz és percekhez fűződik. *Györgyi* Miklós ezekről a világformáló órákról számol be könyvében. Közvetlen az események küszöbén hosszú időt töltött Olaszországban s így mintegy páholyból szemlélte a mai napok történetének alakulását, bemutatva azt az ívet, amelyet Olaszország a figyelő álláspontjától a beavatkozásig megfutott.

LÓSPORT

Móric S. nyerte a Guardian Brooke-dijat, Tanoda a Nemzetközi hendikepet

A tegnapi ügetőversenyek ismét tekintélyes számú nézősereg előtt folytak le. A tattersali pálya hű fogadóközönsége hétköznap ide, hétköznap oda, eső ide, eső oda (eső ugyan délután nem volt, csak mintegy előjeléül kísérteties fekete felhők lebegtek egész délután a magasban), megjelent a nézőtéren.

Ami a versenyeket illeti, *a favoritok nem szereztek éppen túlságosan sok örömet: Móric S.* és *Lenke II.* kivételével rendre cserben hagyták híveiket.

A fogadók balszerencséje mingyárt az első futamban megkezdődött, ahol a *3:10-hez* jegyzett *Ebadta Mazár Ferenc minden igyekezete* ellenére csak *a második helyre* evickélt be, a hosszakkal nyerő *Ostap lánya* mögött. *Igaz, hogy Kovács János körmendi lova első futására 32.6-ot ügetett s tekintve, hogy Ebadtától 60 méter előnyt kapott, verhetetlen volt.*

A második versenyszámban *Benkő* mester előzte meg *Szépivel* a *Feiser* által hajtott favorit *Thymiant. Szépi győzelmére csekély 18-szoros pénzt fizetett a totalizatőr, míg a befutófogadás a harmadiknak beérkezett Zsarnóval 10:1050-et tett ki.*

Körülbelül így ment ez — mint mondottuk, *Móric S.*, és *Lenke II.* kivételével — *végig az egész napon.*

A délután főversenyében, a *Guardian Brooke*-díjban *Móric S.* (Zwillinger) aratott biztos győzelmet *Csicsóné* (Jónás Lajos) ellen.

A másik értékes díjazású futamot, a *Nemzetközi hendikepet Tanoda* (Dózsa) nyerte meg, a célegyenesben *nagy lendülettel támadó Csalafinta* (Jónás) és *Bakafántos* (Raymer) ellen.

Az évekre nem éppen fiatal, de szorgalmat és munkaképességet tekintve valóban »örökifjú« Dózsa bácsi sikere közönség és szakértők körében osztatlan örömet keltett.

A *Háromévesek versenye* után annak a bizonyos mondásnak (»mikor a harmadik örül...«) a hangulata lett úrrá a ringben. *A mindössze négylovas mezőnyben két »plunget« helyeztek el a jól informáltak s mind a kettő, sportnyelven szólva, »vízbeesett«.* Az első fogadási roham *Bakancsos MIR* tikettekért indult meg s röviddel utána *Csak előré*-re helyeztek el meglehetős nagy összeget.

Bakancsos MIR bakkecskéhez hasonló ugrabugrálással indult el a starttól s egykettőre *utolsó* lett. *Csak előre* viszont *jól startolt,* ezzel szemben a *célegyenesben készült el erejével* és hajtójának minden igyekezete ellenére nem volt képes a vezető *Farsang*-ot (mely pedig ugyancsak már levegő után kapkodott) elérni. Hja kérem, ez a fogadók sorsa. *»Szakértő« tervez, Bakancsos MIR és Csak előre végez.*

A két utolsó vezényszám a *Kovács I.* istállónak hozott sikert. A *Tarpatak*-díjban a *Vadász* növendékhajtó által *ügyesen* hajtott *Apród* győzött, a *2400 méteres távú hendikepben* pedig *Kovács* János II. nyert a favorit *Lenke II.*-vel. *Megjegyezzük, hogy a fogadók ezt a favoritgyőzelmet Kovács II., kivételes hajtóművészetének köszönhetik.*

Miért igazoltatják a fogadókat?...

A reggeli postával levelet kaptunk, melynek írója rezignáltan panaszolja, hogy 16-án délelőtt az egyik nagy bukméker irodában detektívek jelentek meg és igazoltatták az ott lévő játékosokat. A levél írója csodálkozva kérdezi, hogy mi szükség van erre és mennyiben felel meg az ilyesmi a *Lovaregylet* igazgatósága érdekeinek.

Nem voltunk ott az esetnél, nem tudjuk, hogy hogyan történt. Hogy megtörtént, az tény. Pillanatig sem kívánunk abban kételkedni, hogy az igazoltatás abban a formában és modorban történt, ahogy az az európai kutlúrájú, elismert budapesti detektívtestület szelleméhez megfelel. De azért mi is kérdezzük: *mi szükség volt erre?*

VIDÉKI HIREK

A székesfehérváron 1937. okt. 17-én megtartott Vitézi Mezőgazdasági Kiállításon díjazott, vagy jutalomban részesített vitézek:

I.-ső díjat nyertek: Vitéz Domonkos Kálmán Csákvár, vitéz Förhéc Sándor Sárkeresztes, vitéz Horváth Sándor Sárkeresztes, vitéz Horváth István Seregélyes, vitéz Fábián Pál Nagylók, vitéz Kalmár Gusztáv Zámoly, vitéz Nagy Lajos Alap, vitéz Siklósi Antal Szolgaegyháza, vitéz Kő István Seregélyes, vitéz özv. Halmosi Lajosné Szolgaegyháza.

II.-ik díjat nyertek: Vitéz Bognár Ferenc Kőszárhegy, vitéz Zsadányi András Kápolnásnyék, vitéz Árki Gyula Tabajd, vitéz Nagy Sándor Tabajd, vitéz Szabó István Székesfehérvár, vitéz Márkosi József Vértestacsa, vitéz Rigó József Baracska, vitéz Bodó István Dunapentele, vitéz Csepregi János Nagylók, vitéz Német János Nagylók, vitéz Lepsényi István Szolgaegyháza, vitéz Sárközi József Nagylók, vitéz Ménesi József Hercegfalva, vitéz Patai Ferenc Igar, vitéz Gazdag György Hercegfalva, vitéz Kiss M. Sándor Fehérvárcsurgó, vitéz Hantos János Mór, vitéz Kiss Gyula Nagyveleg, vitéz Szakács Pál Nagyveleg, vitéz Farkas József Mór.

III-ik díjat nyertek: Vitéz Balogh Gyula Vál, vitéz Láng János Tác, vitéz Godány István Dunapentele, vitéz Falusi István Hercegfalva, vitéz Páncél Ferenc Mór, vitéz Pobrányi József Söréd, vitéz Filótás János Szolgaegyháza, vitéz Jóföldi Antal Dunapentele, vitéz Madarasi Lajos Baracska, vitéz Várnagy Márton Mór, vitéz Kelemen István Mór, vitéz Belegrai István Bodajk.

Vitéz Angyalfalvy Nándor tiszti vitéz, kiállításának különleges volta miatt a Fejér vm. Gazdasági Egyesület oklevelét kapta.

A veszprémi vitézek gyermekeinek Mikulás-délutánja. A veszprémi nemzetes asszonyok december 6-án a Katholikus Kör nagytermében a vitézi gyermekek részére szépen sikerült Mikulás-délutánt rendeztek. A bájos kis anróságok verseivel, tánc- és énekszámaival tarkított kedves ünnepségen szinpadi jelenet keretében szólította első sorban a vitézi gyermekeket a fehérszakállu Mikulás bácsi és mindegyikhez intézett versben néhány feddő, vagy dicsérő szót, azután mindegyiknek egy-egy Mikulás-csomagot adott át. Az ünnepség után a nemzetes asszonyok jószívű adományaiból összállított büffét fogyasztották el a megjelentek.

Az Eger Városi Vitézek Önsegélyző Pénztárának eredményes munkája. A minap tartotta meg az Eger Városi Vitézek Önsegélyző Pénztára évi rendes közgyülését dr. vitéz Jávor Ernő elnöklete alatt. Az elnöki jelentés egy év fáradságos, kitartó munkájának nagyszerű eredményeiről számolt be. Dr. vitéz Hunyor Sándor kir. ügyész a meleg elismrés hangján emlékezett meg az elnök önzetlen munkájáról, amelyért a közgyülés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az elnöknek. Dr. vitéz Jávor Ernő válaszában rámutatott közvetlen munkatársainak: vitéz Miklóssy Géza pénztárnok és vitéz Nagy Albert ellenőr érdemeire. A közgyülés ezután vitéz Zagyvai Istvánt jegyzővé, vitéz Subik Károlyt, vitéz Radicsay Milánt, vitéz Orosz Pétert, dr. vitéz Somlay Mihályt, vitéz Tancsa Istvánt és vitéz Barta Istvánt a választmány tagjaivá, vitéz Ábel Jánost és vitéz Bajnok Kálmánt a választmány póttagjává választotta.

A Vitézi Állásközvetítő hivatal közleménye

Betöltendő állások:

Mérlegképes könyvelő vagy könyvelőnő gép- és gyorsirási gyakorlattal kerestetik. Sajátkezűleg irt pályázatok az eddigi működés és referenciák részletes feltüntetésével és fizetési igény megjelölésével e lap kiadóhivatalához küldendők „Gyakorlott mérlegképes könyvelő" jeligére, mely azokat megfelelő helyre továbbítja.

Megbizható egészséges gyermekszerető 17—20 éves leányt lehetőleg vitéz gyermekét keresek január 15-re mindenesnek. Lehet egyedülálló asszony is. Fizetés megegyezés szerint. Cím: vitéz Laborczy Nándorné, Budapest, XI., Ercsi-út 10.

Önállóan szabni és varrni tudó vitézi varróleányt keres Budapest Székesfőváros Vitézi Társadalmi Bizottságának vigalmi albizottsága. Jelentkezni lehet folyó hó 27-én délután 2 és 3 óra között vitéz Pál Imre ezredesnél Bpest VIII., Üllői-út 66a II. em. 3.

Méhészetben jártas konyhakertészt keresek kommenciós állásra. Felesége baromfi kezelést vállalhat. Cím: vitéz Rhédey László Szigliget.

Állást keres:

Házmesteri, portási vagy bizalmi állást vállal hadirokkant vitéz, ki vizsgázott szerelő, gőzgép és liftkezelő, szobafestéshez vagy bármilyen szakmabeli javítási munkához is ért. Cím: vitéz Békési Elek, Pestszentlőrinc, Wlassich Gyula-u. 37b.

IRODALOM-MŰVÉSZET

Limanowa. A m. kir. Hadilevéltár főigazgatósága elhatározta, hogy az eddig 7 nagy kötetben már megjelent és 18 kötetre tervezett „A világháború 1914—1918." című hadtörténeti munkán kívül a világháború egyes csatáit, időszakait részletesen tárgyaló és a magyar teljesítményeket különösen kiemelő külön munkákat is kiad.

E világháborús kiadványsorozat első kötete „Limanowa" cím alatt most jelent meg.

A győzelmes limanowai csata mint a magyar katona dicsősége már régen él a köztudatban. Az események összeállítását Julier Ferenc ny. ezredes végezte, aki nemcsak a meglévő iratokat, műveket, ezredtörténeteket, tanulmányokat használta forrásul, hanem munkájánál szemtanuk naplóit, tanulmányait, irásbeli és szóbeli közléseit is figyelembe vette.

Julier ezredes a limonowai küzdőteret 1937. júniusában be is járta.

A „Limonowa" című munka bolti ára P 11.60. kedvezményes ára 7 pengő 80 fillér, mely összeg kívánság szerint 6 havi részletben is fizethető.

Vitéz Deseő Lajos ny. tábornok: Haretéri naplóm... Kitünő rendtársunk „Harctéri Naplója" a magyar katonai irodalomban hézagpótló mű, s e nemében egyedülálló is. Az eredetileg saját maga számára napról-napra vezetett feljegyzéseinek feldolgozása — a mellett, hogy teljesen őszinte — rendkívül szerencsés, mert állandóan élvezetes és lekötő modorban igen gazdag anyagot nyújt annak, aki a háborút a legkülönbözőbb eseményeken és harccselekményeken át akár lélektani, akár harcászati szempontból elemezni akarja. Előadása keresetlen és adott esetben mégis megkapóan lendületes; csak az tud igy irni, aki az eseményeket teljes lélekkel és józan értelemmel élte át. Aki a háborúban volt, sokszor fog ráeszmélni, hogy „csakugyan igy volt, ez volt a háború."

A mű maradandó becsű, mert — bár a hadviselés eszközei és módjai változók — a világháborúnak nemcsak három hadszinteréről (orosz, oláh, olasz), hanem a hátsó országrészekről is hű képet nyújtja. Valóságos korkép, melynek rendkivüli értéke, hogy szerzőjének nagy látóköre és kitünő képzettsége révén pompás meglátása van abban, hogy mi a fontos és érdekes.

A naplónak a szöveghez tökéletesen alkalmazkodó szövegvázlatai, térképei, valamint az eredeti harctéri fényképfelvételek és harctéri okmányok nagyszámú másolatai a művet különösen értékessé és eredetivé teszik.

Vitéz Deseő tábornok Harctéri Naplójával az Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület által a „Csapattiszt tapasztalatai a harctéren" címen kiirt pályázaton pályadíjat nyert. A könyvet a Tiszti Kaszinó adta ki és a mű kiadásával csakis a köznek akar szolgálni, s az anyaig áldozatot is szivesen vállalta,

BÉRLETI FELHIVÁS.

Az Országos Vitézi Szék 1938. január 1-től 1939. október 1-ig bérbead egy tagban Győr vármegyében Öttevény község határában mintegy 154 kat. hold területű tanyás bérvitézi telket.

A telek megosztása: körülbelül 125 kat. hold szántó, 7 kat hold legelő, 8 kat. hold major-tér, 3 kat. hold út, 10 kat. hold adó alá nem eső mocsártér és meder.

Bérfizetési feltételek: Évi haszonbér 5235 pengő, mely utólag október 1-én egy összegben fizetendő. Ezenkívül a bérbevevő köteles fizetni az összes adókat is, mely kat. holdankint átlagban cca 15 pengőt tesz ki. Bérbevevő tartozik az épületeket rendbehozni és jókarban tartani. Az ingatlanon őszi munkálat és vetés nincs. Bérlőként csak okl. gazda vitézek jelentkezzenek. Pályázati határidő folyó év december 31-ig mely időre a pályázatok közvetlenül az Országos Vitézi Szék „telekosztálya" címére küldendők. Országos Vitézi Szék. (9782/II. 1931).

Vitézi Székkapitányok hivatalos közlemenyei

Budapest I. kerület legénységi vitézeihez! 1938 január 14-én este hét órakor az I. ker. Országház-utca 30. alatti vitéz Kasznár vendéglőben bajtársi összejövetelt tartanak. Pontos megjelenést kérünk. Az érdeklődő tiszti bajtársakat szívesen látjuk. Székkapitány.

Budapest X. kerület vitézeihez! A X. kerület vitézei december hó 23-án este 7 órai kezdettel a X. kerületi Előljáróság tanácstermében tartják meg karácsonyestjüket. Felkérem a kerület vitézi családjait, hogy ezen bensőséges ünnepen teljes számban jelenjenek meg. Székkapitány.

BUDAPESTI HIREK

MEGHIVÓ

Budapest Székesfőváros Vitézi Társadalom Bizottsága (vitézek leányainak csoportja) 1938. január 5-én, szerdán d. u. ½ 6 órai kezdettel a Vitézi Rendház disztermében (VIII. kerület, Üllői-út 8. sz.)

IFJUSÁGI ELŐADÁST

tart, amelyre a vitézi váromanyosokat is meghivjuk.

ELŐADÓK:

1. *dr. Pataky Mária*: **„Mit vár tőlünk, nőktől a magyar társadalom?"**
2. *vitéz Rózsás József százados*: **„A vitézi Ifjuság utja és a katonaeszmény" cimen.**

Kérem a vitézi leányokat és ifjakat, hogy a fontos kérdésekről szóló előadáson minél nagyobb számban jelenjenek meg. — Ruhatár 20 fillér, uzsonna 30 fillér. Uzsonna nem kötelező. **T. B. ELNÖK.**

Kérelem működvelő Rendtársainkhoz! Kérjük azokat a nemzetes urakat, hozzátartozóikat és a váromanyos ifjúságot, kik a szilveszteri estély hangulatának emelésére rövid humoros előadást, vagy egyéb tréfákat, zenét stb. előadni szíveskednének, hogy december 30-án délután 6 órakor a Rendházban a vigalmi bizottság elnökénél vitéz Pál Imre ny. ezredesnél jelentkezzenek.

Tiszti Vitézek Szilveszter estje a Vitézi Rendházban

December hó 31-én este 9 órai kezdettel a Vitézi Rendházban (VIII., Üllői-ut 8) vidám családi estélyt rendezünk, amelyre az összes tiszti vitézeket családjukkal együtt meghivjuk és szivesen látjuk.

Cigányzene. Tánc.
Malacsorsolás. Tréfák.
A kiállításon megmaradt kézimunkák elárverezése

A helyiségek korlátolt befogadó képességére és a már eddigmegnyilvánult nagyarányu érdeklődésre való tekintettel kérjük a részvételt legkésőbb december 31-én délelőtt 10 óráig levelező lapon vagy telefonon (1-345-60) bejelenteni, mert a későn jelentkezők részére nem tudunk asztalt biztositani. – Öltözet: formaruha, kistársasági, smoking (fekete ruha). – Ruhatár személyenként tagoknak 1 P, vendégeknek 1·50 P. – Belépés éjjel 1 óra után nincs.

V. T. B. ELNÖK

Működési jelentések. Kérem a Társadalmi Bizottság albizottságainak és vitézi társaságainak vezetőit, hogy az 1937. évi működésről, legkésőbb december 28-ig a Társadalmi Bizottságokhoz terjesszék be évi jelentésüket. T. B. Elnök.

Egészségügyi előadás a vitézek leányai részére. Dr. vitéz Czabaffyné dr. Hidegh Klára, a Stefánia Szövetség orvosnője nagyértékü és igen érdekes előadást tartott a vitézek leányai részére „Egészségügyi kötelességeink önmagunk és családunkkal szemben" címen. Előadásában nem a hivatásos orvos ténymegállapításait, hanem a vitézi asszony értékes tanácsait és utmutatásait hallgathatták a leányok. Különösen értékes volt a csecsemőhalálozásra és annak megakadályozására, továbbá a falu lakás és élelmezési viszonyaira vonatkozó fejtegetései, amelynek során ugy a társadalom megelőző munkáját, mint az egyéni védekezés eseteit ismertette. Az előadás után dr. vitéz Czabaffyné szivesen adott egészségügyi vonatkozású tanácsokat a hozzá bizalmasan forduló leányoknak.

A vitézek vadásztársasága 1938 január 5-én d. u. 7 órai kezdettel megbeszélést tartanak. Kérjük mindazokat, a nemzetes urakat, akik vadászattal foglalkoznak, hogy az összejövetelen okvetlen megjelenni szíveskedjenek.

Sítanfolyam. A V.T.B. sportbizottságának keretében alakult síszakosztály vezetője felhívja a síelő és a síelést tanulni akaró vitézek és családtagjainak figyelmét arra, hogy a Rendházban minden hét szombatján d. u. 5—6 óráig elméleti oktatást és tanácsokat ad az érdeklődők számára. — A gyakorlati oktatás vasárnap van, amikor is a résztvevők délelőtt fél 10 órakor találkoznak a Zugligeti 81-es villamos végállomásánál. — Gyakorlatvezető vitéz Várady József okl. sportoktató.

Vitéz Darvassy István festőművész hódmezővásárhelyi kiállitása. Vitéz Darvassy István kiváló festőművész rendtársunk Hódmezővásárhelyen összes munkáiból kiállítást rendez, amelyet december 22-én este 7 órakor ünnepélyes keretek között Endrey Béla polgármester fog megnyitni. Kérjük az ottani rendtársainkat, hogy a kiállítást minél nagyobb számban látogassák.

Itt említjük meg, hogy a budapesti Vitézi Rendház karácsonyi kiállításán vitéz Darvassy képei nagy sikert arattak és több képe talált vevőre; a kiállítás rendezése is nagyrészt az ő szakavatott kezének munkája.

Eladó Érden (Tusculanum telepen) 300 négyzetöl telek, mely 15 diófa és 17 mandulafával van beültetve. Cim és ár kiadóhivatalunkban.

Darvassy István

gyűjt. kiáll. kat.
Alkotás Művészház
1943. márc.

l. gyűjteményemben.

V

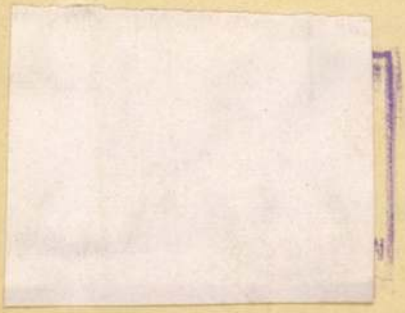

A vallás és közoktatásügyi
98100. sz. a. kelt és a IX. ke
letének

A mezőtelegdi re
II. részlet fejében Háromez
utasitom az állampénztárt,
Bizottság elnökének hivat
zettsége mellett fizesse k
jában kiadáskép számolja e

Budapest, 1911. a

Dr. Majovszky Pál s.k., ozst

Darvassy István

1926. Kecskeméti Képzőművészeti kiáll

Hazafelé, olaj

1926. Nagykörösi képzőmüv.kiáll.

Hazafelé, olaj

1926. Győri,pápai és szombathelyi kiáll.

Hazafelé, olaj

1928. Munkácsy Mihály Céh kiáll.

Vizpartján, olaj

1931. Független művészek IV. kiáll.

Tiszapart, olaj

1935. Munkácsy Céh kiáll.

Aratás, olaj

Házak a hó alatt, olaj

Nyári táj, olaj

~~Munk~~

1936. Munkácsy Céh kiáll.

Falu ,olaj

Késői napsütés, olaj

Darvassy István

1926. Gyüjteményes kiáll.

Nemzeti Szalon

Magdolna,
Italók,
A beteg bárány
Öreg halász
Szénagyüjtők
Falusi konyha
Festő és családja
Pupos pásztor
Juhász gazda
Tájkép
Déli napsütés
A csorda
A cséplés
Konyhában
Kártyások,
Cigány fiu
Kora tavasz
Naplemente
Gyerekfürdetés
Vörös felhők
Sipkás ember
Beszélgetők,
Falusi ház
Naplemente

Tiszai ház
Arcképtanulmány,
Kutnál
Füzes
Révészház
Paraszt leány
Cigányasszony
Napsütés
Estebéd
Juhászgazda
Téli táj
Cséplés
Beszélgetők
Kunyhó előtt
Gazos udvar
Öreg paraszt
Halász
Cigányfejek
Kanászgyerek
Beszélgetők
Öreg fák
Kecskeméti cigányváros
A jó kutya
gróf Crouy István arcképe

Na

Darvassy István

l.

Nemzeti Szalon

47 ik csoport kiáll.

Kat.

1926. jan.

✓ könyvtár amban

Független Művészek

Társaságának

I. kiállítása.

Nemzeti Szalon

1927. szept.

Föv. képt.

anyagan

Darvassy István

Kiáll.

Nemzeti Szalon
1926. jan.

V

Fő. képt.

Darvassy István

3 olajf.

Neuvrezi Kalon - Munkácsy

Cék VIII. repr. kiáll. kat. -

1935. márc. 30 – ápr. 14.

V

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ

BUDAPEST, VI., AR

.....szám.

Darvassy István festő

Népszínház - utca 8. Műcsarnok.
1930. tav. kiáll. 14. O

1930/31 jub. kiáll. 424. V

l. tulon
lapot

1934. téli kiáll. 453, 458, 461. V
1934. nemz. képzm. kiáll. 323. V

696. *Kničanin P. Ist*

Mellig látható, kissé
felett és mellén három renc

visel. Haja, szemöldöke és
szakálla leberetvált. Vörös
gallérú kékesszürke kabátj

Vászon, méretei 62·5 : 46·5
30 K. — Vétetett a gr. Kr
A megszerzésére vonatkozó a
lelt. sznál. — Átvétetett 1895 á
jegyzék 126. — Az átvételt t
8-iki 14895 sz. leirat (159–96)

Datvassy Zoltán, vitéz

M. Képzőm. Egyes.

KMTÁRS művcsoptok
1931 feb márc kiáll.,
III. 13

1931/32. téli kiáll. 334
1932/33. téli kiáll. 318, 607
1933. nemz. képzőm. kiáll.
118.

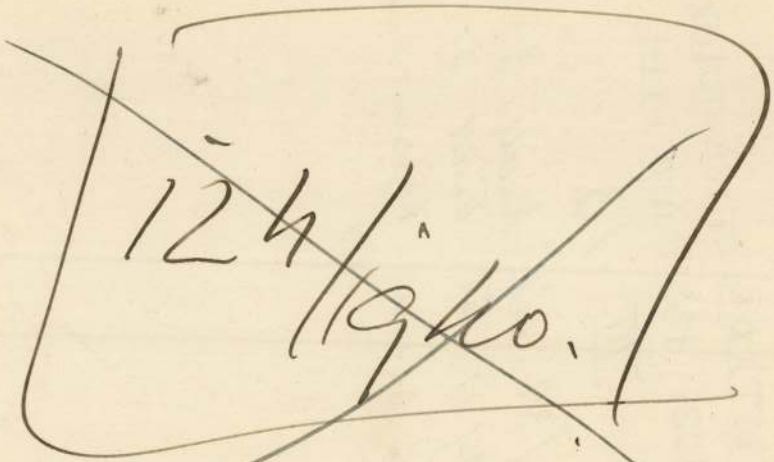

124/1940.

Feldebrö r.k.

Darowany Zbiór

U. 1584

Dávassy Zita

U. 1993

1994

1996

1997

Görögország V. 247

Darvassy István

U. 4185

Szentivanyi Kata V. 292.

Darvassy István

1929. márc.-ap. gyüjtkiállítása Hódmezővásárhelyen a következő képekkel:

Hazatérő halászok I-II., Tekintetes úr, Tiszaparti tanya, Cigánygyerekek, Kissubás gazda, Mártélyi ártér, Elhagyott tanya, Kiégett legelő, Csépléss I-II., Reggel, Mindszenti komp, Cigány madonna, Falu szélső sora, Kordélyos, Kutnál, Mártélyi fürdőzők, Szélmalmok, Mártélyi templom, Naplemenet. of.

dupl

Darvassy István

Vitéz Darvassy István festőművész gyűjteményes kiállítása. 1943 márc. 14–25. Az Alkotás Művészház hetedik kiállítása.

A katalogusban életr. és jellemzés 16 vízf, 36 olajf.

Hazák, akácok Erdőt és Önarcképe repr.

Verbőczy VII. 268.

Darvassy István

Koll. Kiáll

Alkotás Művészház

1943 máre

VII. kiáll

Könyvtáramban

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1939. JUNIUS 10-TŐL JUNIUS 25-IG

Darvassy István

l.

Arv. Csarnok 106. anke

Rat.

0

Darvassy István

A MAGYAR IPAROKTATÁS TANÁRAINAK KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: LAURENCSIK BÉLA. Szerkesztőség: Bpest, VIII., Népszinház-u. 8.

1938. MÁRCIUS—MÁJUS, VIII. ÉVF., 3—5. SZÁM.

n. Márkus Jenő: jalsovai Jalsoviczky Géza † 1852—1938. *J. L.:* Jalsoviczky Géza élete és munkássága. *Szabó Béla:* A lipcsei vásár. *v. Darvassy István:* A rajztanár.

(Darvassy István)

cikke

(-) Irán és Bagdad
művészete. Délsziget
1947. 1. könyv. 55-57. l.

Darvassy István

IV. Károly király arcképe
fentiöl, repr.
Jesch. 101. l.

Öreg halász a Tiszán c.
képe repr.
u.o. 107. l.

Falusi udvar c. képe
repr. u.o. 127. l.

Hálóvetők c. képe
repr. u.o. 139. l.

Ásiros

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Darvassy István
festő
lásd életr

Képző- és Ipar-
művész Viterek
kiáll. tárgym.
Bp. 1933 dec.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Darvassy István, vitéz

festő

Műcs. kiáll, 1920 tól

Pipics 111. l.

186. Ismeretlen festő
A XVIII. száz adtól.

~~186.~~ Áron moldvai herczeg.

van ábrázolva, balra fordul,

Vállon alól, kissé ~~jobbra~~ né
bojt lóg. Haja, szemöldöke, szeme, ~~[illegible]~~
töse vörösbarna, prémes köpenyege feke

579
(TK)

Vászon, méretei 54: 44 cm. —
~~A Nemz. Muz. képtárából.~~
Át. Képt. 86. — A Dankovic
Kifüggeptésére vonatkozó a
A Nemz. Muzeumban. 1
1873: v. 69. — 1876: v. 134. — 1878: v
1883: VIII. 387.
~~A Tört. Képcsarnokban 188~~

904: v. 2.

163

Darvássy István

cvod

A Jövendő. (Hódmező-vásárhely) 1912. nept. 210. l.

U: 258

Sz-Sz

Darvassy István

Ernst Mor. kiáll. 27. 11

(1917)

IV. Károly király arcképe

ramikusok, stb. használtak arra, hogy azzal munkáikat, mint sajátjukat jelezzék. Monogrammisták azok a művészek, akiknek sokszor nevét sem tudjuk és egész művészi munkásságukat csakis az e jellel ellátott munkákból ismerjük. Pl. E. S.-mester, M. Z.-mester, német rézmetszők a XV. sz. végén, vagy M. S.-mester, magyar festő 1506 körül.) Régebben a céhben összetömörült művészek is ilyen mesterjegyeket használtak. A legismertebb M. egyike a Düreré, a nagy A betűben a kisebb D betű, melyet utánzók sokszor hamisítottak, az ismertebbek közé tartoznak Albrecht Aldorfer kettős A-ja, H. S. Beham H. S. B-je, Georg Pencz P. G.-je. Hans Baldung Grien H. B. G.-je. Máskor nem betűket, hanem jeleket használt a művész: Herri met de Bles faágon ülő baglya, innen az olaszoknál Civetta (a. m. bagoly) a neve, Lucas Cranach szárnyas kígyója szájában gyűrűvel, Dossi Dosso csontjelzése *(osso,* a. m. csont), Hans Schäufelein ásója *(Schaufel,* a. m. ásó), Paul Bril szemüvege *(Bril,* a. m. szemüveg) stb. Ide tartoznak a rövidített nevek is: Jacop Gri, a. m. Jacop Grimmer, petr. xri, a. m. Petrus Christus. Még modern művészek is használnak ilyen jelzéseket, igen ismert Hans Thoma H. T. H.-ja, Whistler pillangója, Rippl-Rónai régebben használt kettős R.-je. Különösen a rézmetszőknél gyakori a monogramm: I. B. mester a madárral, valószínűleg Giov. Batt. del Porto, E. S. német mester (1566). M. + S. Martin Schongauer kézjegye stb. A legtöbb aranyműves, keramikus, főleg pedig a XVIII. és XIX. században virágzott porcellángyárak ilyen betűket vagy jeleket használnak készítményeik jelölésére. Iroda-

Falnócze	Halászok a Tiszán	Kora Jaovar	Kraug a Tiszán	Tiszagarb	Fák a vízparton
1920-21	1920-21				
1926 Hu		1926 NSz	1927	1927	
1935 Nkjér	1927	1926 Hu			1931-32
1940		1928	Tiszai halász	30 Fugg	
	1939-40		1926 NSz	31 Fugg	1934
1941 Pécs				1937	
				1940 Kuno	

Csiplás	Másfélyi udvar	Gunaschip	Halászok	Akácos udvar	Nyári táj
1926 NSz (2)		1926 Hu			
		1928	1930-31	1934	
1929 Hu (2)		1943 Alk			
				1941	1935 Mundány
					1942-43

tónak találtatott.

Erről Méltóságo

hó 21-én 731 sz.a.ke

tisztelettel értesiteni

Budapest, 1

Darvassy István
festő
VIII. Stáhly u. 2/a

MKSz 1947

MEGHIVÓ.

VAN SZERENCSÉM ÖNT MEGHIVNI KOLLEKTIV KIÁLLITÁSOM ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA, AMELY A NEMZETI SZALON XLVII. CSOPORTKIÁLLITÁSÁNAK KERETÉN BELÜL 1926 JANUÁR 1-ÉN D. E. 10 ÓRAKOR FOG MEGTÖRTÉNNI.

DARVASSY ISTVÁN

A MEGHIVÓ A FENTI NAPON
2 SZEMÉLYRE ÉRVÉNYES.

A KIÁLLITÁS IDŐTARTAMA:
JAN. 1—10-IG NAPONTA 9—2-IG.

NEMZETI SZALON

Erzsébet-tér

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

_____ urnak
urnőnek

BUDAPEST

_____ ker., _____ ut / u ca / tér _____ sz

Darvassy István

1924. be

vizeszé avatkuj

Bán Tibor

Darvassy István

a csepeli kultur-
ház (részére) 50 arcképet
festett azokról, akik
a kulturház létesi-
tésében közreműköd-
tek, vagy annak létesi-
tését pénzadomá-
nyaikkal elősegítették

1926-ban

J.

Perényi Csepel.

MVM. XIII.
1934. 115. l.

hallgatott általános nyelvészeti, stiluselméleti és romanisztikai előadásokat Sechehaye, François, Muret és Bally professzoroknál. Utóbbi előadásaival kapcsolatban állandóan készített dolgozatokat, amelyeket hétről-hétre bemutatott professzorának, tőle állandó útbaigazítást kapott tudományos munkásságára vonatkozólag. Bally professzor irányítása mellett dolgozta ki a nyelvi kifejezés affektív elemeiről szóló doktori értekezését is. Ebben a kifejezendő pszichikai anyag összetételét, külső és belső feltételeit tárgyalja, majd a második részben a lelki anyag aktualizálásában közreműködő meghatározó erőkre tér át. Végül a kifejező eljárásokat vizsgálja kifejező erejük szempontjából. Ezenkívül két más nagyobb dolgozat vázlatát készítette el. E munkásságához az anyagot a genfi egyetemi könyvtár gazdag nyelvészeti irodalmából merítette. Praktikus francia nyelvtudását a Séminaire du français moderne rendkívüli hallgatójaként is igyekezett tökéletesíteni. A genfi középiskolák földrajzi és történelmi tankönyveit és térképeit átvizsgálta és erről illetékes helyen jelentést is tett. „Tristan Corbière" című dolgozatával a genfi egyetem Prix Hentsch-pályadíj második díját (150 svájci frank) nyerte el. A genfi magyar egyetemi hallgatók

Darvassy István

A Gyi áll felső iparisk emlkönyve 1939

irod

2

L:

Jesch 59 l. 71. l.

78. l.

101, 107

127/8, 139. l

lásd okv

mintödése részletesen ismertetve.

u. o. 128. l.

képezzel

677.

nézve. Teje elől kopasz, haja s bajusza ga-
evegyült, szeme sárga s szakála leberetvált.
szalagon a vaskorona rendet viseli s mellét jobb
s bal felén négy különféle érdemkerest díszíti.
allérja paszománt és szegése piros.
vászonra, méretei 49.8 : 39.5 cm.
iki ereklyemuzeumból. 107/95. № 124.

107/95 : 124.

Darvasy Istvánné

Stépán. Mary.

Falusi kert, of. (1945)

533. szám. 19

52230 szám.

A mu
gának f. évi ju
jelentésére a jaá
munkálatainak
mellékletekkel
szavárólag megk
Budapest
A minist

Darvassy István

Föv. képt:

Gnarchép, of
Fehér szoba, of

Arałás után, vizf.

A kecskeméti cigány-
sorgu c. képe a kecs-
keméti marambán.

202 - Eikejett: november 24 én

Kovács

~~Csók István~~

~~Czencz János~~

~~Darvassy István~~

Ducsay Béla

Edvi Illés Aladár

Emőd Aurél

Feinyes Adolf

Frank Frigyes

l.

Velencei Biennale

1932. 295. l.

2062. Cornelis van Haarlem:
Sz. Haarlemben 1562.-ben. I
Bacchanalia.

Az elotérbeli ~~egy~~ terite
sok és Bacchansnők vigadnak ze
rőt hajú és szakállú férfi eny
pütt a kissé elhizott nő melle
poharát üriti ki; jobbról ~~pedig~~
kék lepeljén fekvő asszony ajk
a serleget borral, középütt cs
meg a zenészek foglalnak helye
kezek, énekel a mellette levo ha
~~a fevolát és a csellót kezelő~~
a hová ~~egy~~ szerelmes pár távoz
tan sétálnak kettesével van hár
tek ki. Az égbolt felhőzött. J
monogrammban: „CvH 1614."

F hegedűt, fuvolát és cellót kezelő

I Ezek előtt

Vászon, mér. 157 :
Vétetett 1902: I. 4-é
Elszámoltatott 1902
Az elszámolást elfo
leirat. (255-903.)

904: IV. 26.

Vét: Pick M. Keretét javitott 190

Darvassy István

MDK

Kert a falun

Műcsarnok 1943 Téli kiállítás

v.Darvassy István

festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir
1934.I.14.

vitéz Darvassy István

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1934.I.13.

Darvassy István MDK

Nyárfás tanya

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Darvassy István MDK

Aratók, repr.

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

Darvassy István MDK

Nyári táj

Műcsarnok 1942-43 téli kiállitás

Darvassy István

festőművész

Képzőművészeti Társulat kiállitása - Műcsarnokban - képével szerepel. Lendületes vizpartja.

Nemzeti Ujság 1931.XII.22

vitéz Darvassy István

festőművész

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállitása - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir 1931.XII.19.

vitéz Darvassy István

festőművész

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - képével szerepel.-
friss tájrészletek.

Pesti Hirlap 1931.VII.22.

Darvassy István

A Műcsarnok 1927-es tavani tárlatán a Képzőművészek Egyesülete tagjaként szerepelt.

? 1952. IV. 1.

Darvassy István

A Műcsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Magyar Katonaújság 1942. XII. 12.

Darvassy István

A Műcsarnok 1927-es tavasi tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. 1.

Darvassy István MDK

Akácos ház, olf.

Halászok, olf.

Faluvég, olf.

Mücsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Darvassy István MDK

Áradás

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Darvassy István MDK

Akácos udvar

Műcsarnok 0941 Jubileumi kiállítás

Darvassy István MDK

Reggel a vizen

Mücsarnok 1940 tavaszi tárlat

Darvassy István

1926-ban Endre Béla barátaival, kollégáival (Darvassy István, Tornyai) megszervezte a Vásárhelyi Művészek Társaságát, amelynek első kiállitását ötezer ember (egy vidéki v rosban impozáns szám!) nézte meg, a bevétel is t kintélyes volt: kétszázkilencven millió korona.

Somoshegyi Anna: Endre Béla

Látóhatár 1970/7-8 767.old.

Darvassy István
érdekes festménye örökítette meg „Ha-
za térés Mártélyról" című művélen
Endre Béla utolsó utját

Dömötör János: Endre Béla

Látóhatár 1971/3-4 376 old.

Darvassy István.

A Budapest városkép-kiállításán, -
-a Műcsarnokban, - utcajelenetet
ábrázoló képe szerepel. (emlétne.)

Pesti Napló, 1928. jún. 14-

Darvassy István

Szerepel a Műcsarnok Iparművészeti kiállításán.

Az Est, 1926. V. 16.

Darvassy István

A vásárhely: művésztelep egyik alapítója

Almási Gyula Béla: Vásárhely és a kezőművészet

Tiszatáj 1967 Tv. 366 old.

Darvassy István

Kiállít a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

P. N. 1926. V. 16. (Pesti Napló)

Műcsarnok - Szépművészeti Múzeum

„Magyar haza - magyar kard"

történeti kiállítás

1942. augusztus - szeptember 16.

katalogus: 10 fill.

Darvassy István

A Nemzeti Szalon 47. csoportkiállításán vez rézt kollekciójával.

A Reggel 1926. I. 4.

MDK

Darvassy István

Szélmalmok, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs. 1927. jan.

MDK

Darvassy István festő

M. táj- és élotképkiáll. 19-2o. Műcs.
1927. jan.

Darvassy István

Estefelé, olf.

Műcsarnok 1942 [redacted]

A magyar művészetért c.kiáll.

Darvassy István

MDK

Estefelé a falun

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Darvassy István MDK

Halászzsákmány

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Darvassy István MDK

Falusi udvar, olf.

Kaszások, olf.

Mücsarnok 1942 A magyar müvészetért c.kiáll.

Darvassy István

A Műcsarnokban rendezett „Magyar művészetért" c. Kiállítás zsűrijének tagja volt.

Új Magyarság 1942. VI. 7.

Dabóczy Mihály
kabrán

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán szerepel, emlitve „Gyár" c. műve és a gyermekével játszó Anya kabra.

Új Magyarság 1942. IX. 23.

v. Darvassy István

A Vitézi Rend kiállításán expresszív természetkivágásai szerepeltek a festészeti anyagban.

Nemzeti Újság 1935. V. 12.

Darvassy István

Képei szerepelnek a József körúti technológián, a vitézi rend képző- és iparmüvész tagjainak müveiből rendezett kiállitásán.

Est, 1935.V.12.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../Bl..... ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

Pengő

azaz

A ..... Pengő ..... fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

A könyv

Darvassy István
festő

Kiállit a Vitézi Rend képző- és iparmüvész tagjainak müveiből rendezett kiállitáson a Technológia termeiben.

Ujság, 1935.V.12.

Darvassy István

tájképe kitüntető elismerésben rész-
sült.

Független Művészek T. nagy őszi kiáll.-a.
(Naur-Sz.)
P. H. 931. XI. 22

Darvassy István

neve emlitésreméltó a kiállítókat közül.

— io.: Nemzeti Szalon - Függetl. M. Társ,

P. N. 931. XI. 15.

vitéz Darvassy István

kitüntető elismerésben részesült a Tars. részéről. (Függetl. Mův. k T.-nak kiáll. a.)

József Ferenc fhg és Anna fhgnő látogatása a N. Szal.-Can. - N. U. 931. XI. 22.

v. Darvassy István

erőteljes „Tiszapart"-jál a legjobbak
között kell megemlíteni.

A Függetl. Műv.-k Tars.-nak kiáll. (IV.)
N. U. 931. XI. 15.

Darvassy

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállításán - a Műcsarnokban - képével szerepel.-

o Órai Ujság
1930.XII.21.

Darvassy István

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Tájképben jeleskedik.

Magyarság
1930.VII.21.

vitéz Darvassy István

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel

Esti Kurir
1930.XII.20.

Darvassy István

MDK

Káposztáskert, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Darvassy István MDK

Cséplés, olf.

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

Darvassy István

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

EK 1931. II. 24.

Darvassy István

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PH. 1931. II. 21.

Vitéz Darvassy István

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiáll.-én.

E.K.932.IV.3.

Vita's Derveeny Latvia

Aikotēse, a Mumfēoay-CNB Mīdīl.-ēn.

L.K.ōJ2.IV.3.

vitéz Darvassy István

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiállitásán.

N.U.932.IV.8.

vilka Darvasey István

Darvassy István

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiáll.-án az Ernst Múzeumban.

M.H.932.IV.3.

Latvian Archives

MDK

Darvassy István

Reggel a vizen, festm.

Tavasz a művészetben. Bp. 1940. 25 l.

A, BUDAPEST, VIII. KÖNYVES K. KRT. 40.

kölcsönadott •Képrajzi Tanulmányok•
Adattárunk fenti címére sürgősen
ben a könyv elveszett volna, kérjük
alunk fenti címére beküldeni.

Dr. Morvay Péter sk.
osztályvezetőhelyettes

Darvassy István MDK

Fehér szoba, olf.

-Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Darvassy István

Kiskit

PH. 1942. II. 18.

. . . . . .

. . . . . .

Ezekről megjelent kritikák, méltatás

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott . . . . .

. . . . . .

Szerepelt-e külföldi kiállitáson, mel

. . . . . .

. . . . . .

Vol-e 1954 után külföldi tanulmányut

. . . . . .

. . . . . .

Darvassy István MDK

Hálóvetők

Műcsarnok 1933.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Darvassy István MDK

Tehenek a karámban, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Darvassy István MDK

Faluvége

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Darvassy István MDK

Anyóka, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Darvassy István

MDK

Akácos udvar.olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállitás

Darvassy István MDK

Fák a vizparton, olf.

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

Dorvaney Jeeves MDK

Tak a vidperson, oil.

Mlosarmok 1954 tsij kiaiMtka

Darvassy István MDK

Fák a vizparton, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállítás

Darvassy István MDK

Libapásztorleány, olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállítás

Derwaag Luduš

Labagārzkopība, olš.

Darvasy István

Kiállít

Mj M. 1942. IV. 19.

pont meginditotta rotaprintes for-
öteteként a
zőművészeti Élete"
nely a Közoktatásügyi Népbiztosság
Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
ozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

adványai közül kapható
1954-55."
pont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

1956-58."

a Művészettörténeti Dokumentációs

Darvassy István

Kiállít

M. Kanizsajános 1942. V. 2.

Központ-ban (Budapest, XI.V. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "
mely a terület épitészeti állagának a tö

N

Darvassy István MDK

Nyárfás tanya,

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Darvassy István MDK

Cigánylegény, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

MDK

v. Darvassy István

meghivták a Vitézi Rend Zrinyi csoportja által kiirt háromezer pengős képzőművészeti pályázat "zárt pályázat"-ára

A Zrinyi-képzőművészeti pályázat eredménye.
Pesti Hirlap 1941. febr. 7.

MDK

v. Darvassy István

Cigánygyerek, of.

KMTárs. 1928/29. téli kiáll. kat. 3.1.

Darvassy István MDK

Kukoricaföld, olf.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

Darveaux Tatyen MDK

Rubricated, etc.

Mücenomok 1929/30 belt Wealities

Darvassy István MDK

Cigánygyerek, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Darvassy István MDK

Falusi délután, olf.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

Darvasay István MNK

Palusi Sándor, Gif.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállítás

Darvassy István

MDK

Arcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

vitéz Darvassy István

Hálóvetők

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

14 l.

MDK

vitéz Darvassy István

Csónakok, olaj

Műterem. 3. csop. kiáll. 1935. márc.

MDK

Darvassy István

Olasz város, of.vázl.

Vasutállomás Danielben, of.

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.
18 l.

MDK

Darvassy István

Coneglianoi atca, of.

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

19 l.

MDK

Darvassy István

Olasz tipusok, cer.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.
33 l.

Darvassy István MDK

Koratavasz, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Darvassy István MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Táblak ép. „Púpos pásztor", Darvasy

Pesti Hirlap. 1926. jan. 1. 14

k. k. l. Ujkiállítás az ernst-mezkumban

Táblakép. „Géplés," Darvassy

Pesti Hirlap. 1926. jan. 1. 14

k. k. f. Ujkiállítás az Ernst-mulatban

T. klak ép. „Öreg halász", Donovsky

Pesti Hirlap. 1926. jan. 1. 14

K. k. l. Éj kiállítás az Ernst-muzeumban

M.D.K.

Darvassy István.

Festőművész Hódmezővásárhelyen született.

Városok Lapja 1939.XXXIV.évf. 11.szám. 242.oldal
Uhr György : Hódmezővásárhely.

MDK

Darvassy István,

a N.Sz.által rend. 63 csop.kiáll. egyik-másikán szerepelt. 1926.

A Nemz. Szal.4oo-ik jub.és a KEVE XX-ik kiáll.-a. 1929 .febr.

Darvassy István MDK

Cigányok leánykérőbem

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Darvassy István

Nyár, of.

Pedagógus szaksserv. I.szépsőm. Kiáll. 1947.máj.

4. l.

MDK

vitéz Darvassy István

Kora tavasz

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.

53. l.

MDK

vitéz Darvassy István, festö

Hálóvetök.

Bp.Műcs.-OMKT. Magy.Képzőművk.kiáll. /Honv.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.23. Kép.tn. 14.l.

MDK

V.Darvassy István, festö.

Halászok a Tiszán.

Az Ernst-Múz. kiállításai.CXLVII. - Munkácsy-Céh.VI. csrs.egybekötött repr. kiáll. Bp.1934 május. Kat.lc.l.

MDK

V.Darvassy István, festö

Akácos udvar.

Az Ernst-Mus.kiállitásai.CXLVII. «Munkácsy-céh VI. sors.egyesült repr. kiáll. Bp.193 4. május Kat. 8.1.

MDK

V. Darvassy István, festö

Háztetök.

Az Ernst-Muz.kiállitásai. CXLVII. -Munkácsy-Céh VI. sors.egybekötött repr.kiáll. Bp.1934 május. Kat. 9.l.

MDK

vitéz Darvassy István

Tiszai halászok, of.

Horthy jub. kiáll. MÜcs. 1939. dec. 26.1.

MDK

vitéz Darvassy István

Tiszaparti, of.

Öregasszonyok, of.

Magy. Művészetért kiáll. m. Mücs. 1940. febr.

11. 1.

MDK

vitéz Darvassy István

Reggel a vizen.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 23.l.
Mücs.

Vitéz Dervassy István

Reggel a vízen.

Tavaszi Tanlap. 1940. évf. 4. sz. 23.l.
Mese.

MDK

Vitéz Darvassy István, festö

323. Anyóka. Olf.

Bp.Mücs.-OMKT.Nemz. Képzömüv.Kiáll. 1934.ápr.29.-jun. 17.
Kat. 15.1.

MDK

vitéz Darvassy István, festő

38.	Falusiudvar.		Olf.
39.	Kaszások.		"
7o.	Estefelé.	7.1.	"

Bp.Műcs.-"A Magyar Müvészetért". Képzőmüv.Kiáll. 1942. jun.6.-22. Kat.6.1. és 7.1.

MDK

vitéz Darvassy István

Kert a ház mögött

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj.

33. l.

MDK

Vitéz Darvassy István, festö

Parasztszoba. 18.1.
Hálókuzók. 19.1.

OMKT.-Műcsarnok. IV.Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
Bp.1937.ápr.29.-jun.20. 18.1. és 19.1.

„vitéz" Darvassy kiállítása a Férek-Klubban.

---

8 órai Ujság.
1930. II. 2., 6.
(: Hír. :)

Darvassy [illegible] festő

Magyar Művészet, 1926

361-362.o.

Hódmezővásárhelyi Művészek Társasága

„Vitéz Darvassy István" festő művén.

8 órai Ujság.
1930. II. 2., 6.
(:Hi.:)

Darvasy István festő

Pesti Hírlap. 1926. jan. 1. 14

k. k. l. Új kiállítás az Ernst-múzeumban

Darvassy István festő

Pesti Hirlap. 1926. jun. 3. 13

Hódmezővásárhelyi Művészek Párdarága

Darvassy István festő

Pesti Hilap. 1924. jun. 17. 7

Az első vitézzé avatott festőművész

MDK

vitéz Darvassy István, festö

Káposztáskert. Olajf.
Cséplés. "

Műcsarnok. IV.Képzőmüv. Kiáll. "A Magyar Művészetért".
1943. máj.16-30. Kat. 7.1.

Dalos

2 karikatura /szepzők/

Maggal / fjulsög 1966 XII. 31

Dados

Darvassy István MDK

Nyári tájkép, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Darvassy István MDK

Fehér zoba

Műcsarnok 1976. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Darvassy István, festö

Mária Terézia-tér. 28x19 Ceruzarajz.
Velencei részlet. 27x23 "
A kapucinus-templom Budán. 46x36. Olf.
A buda i Anna-templom. 59x45 "

Áll. Árv. Csarnok.-M.Képzöm. Egy. kiáll. 1922.dec.15-17
Kat. 5.l.

Darvassy István MDK

Falu, olf.
Késői napsugarak, olf.

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

Darvassy István MDK

Halászok a Tiszán, olf.

Nyczarnok 192o-21. Téli kiállitás

Darvassy István MDK

Két ház, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Darvassy István MDK

Faluvége, olf.

Műcs rnok 192o-21. Téli kiállitás

MDK

vitéz Darvassy István, f.

A Műcsarnok Tsv.Tárl. /M. Képzőm.Egy./ Képzőművészet 1927, I.évf. 8. l.

MMK

Darvassy István

Endre Béla Mártélyon hal meg. Hazatérését Darvassy István - Mártélyra 37 nyáron át visszatérő barátja - festi meg.

Dömötör János: Mártély a művészetben.

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP. 1962. jul. 11. 4. lap.

MDK

Darvassy István

Hozzájárult a mártélyi művészet gazdagodásához.

a holt ág kanyarja

a mártélyi ember, főleg a vizenjáró ember munkájában és nyugalmában.

Dömötör János: Mártély a művészetben.

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP. 1962. jul. 11. 4. lap.

MDK

vitéz Darvassy István

Aratás, of.

Házak a hó alatt, of.

Nyári táj, of.

Munkácsy Céh 8. repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

v. DARVASSY ISTVÁN

425. Akácos ház. o.f.
426. Halászok. o.f.
427. Faluvég. o.f.

KMTárs.Magyar Művészetért kiáll.1940-41. 17old.

MDK

Darvasy István, festő.

Fehér szoba.

megvásárolták a Főv. Képtár számára.

Bernáth Aurél kapta a főváros aranyérmét. -A Pesti Városháza. 1936. 5.sz. 15.l.

MDK

vitéz Darvassy István

a Céh művésztagja, festő

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

Pótlás, má

A baracskai evang. re
8°, OK, 21

Aggházy, Marie G: Deu
schal et Jean Kutsche

MDK

Darvassy István

Szerepelt a Fészek Klub kiállitasán

Cikk: Kiál itás a Fészekben

Pest 1940.dec.22.

MDK

Darvassy István festőm.

Hétfő Reggel, 1939, febr. 27. Ellenzéki lista győzött a Fészekben.

Darvassy István MDK

Pályázatok. szabadon választott tárgykörben
dijat nyert

Magyar Iparmüvészet 1942. 42.o.

Darvassy Iván

MDK

Hódmezővásárhelyi Művészek Társasága.
Magyar Művészet 1926. 362-363.o.

vitéz Darvassy István

MDK

Hódmezővásárhelyi Művészek Társasága. Magyar Művészet, 1926. 362 l.

Darvassy István MDK

Nyárfás tanya

Mücsarnok 1943.nov-dec.
Téli kiállitás

Darvassy István

MDK

Kert a falun

Miccarnok 1943.nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

vitéz Darvassy István, festö

Cigánylehény.
Tiszapart.

Nemz.Szal.-A Független Müvészek Társasága. III.kiáll.
1936 október hó. Kat.

MDK

Darvassy István, festö

Tájképei kitünnek.

Képző- és iparművész vitézek kiállitása.-Budai Vigadó.-
D.H.1933.dec.8. 12.l.

vitéz DARVASSY ISTVÁN

Tehenek a karámban. Olajf.

Magyar kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.
21.oldal

MDK

Vitéz Darvassy István
műve:

Fehér szoba.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 34.1.

MDK

v.Darvassy István

Nyár

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138. kiáll.

1933. márc. 11 l.

MDK

vitéz Darvassy István, festőm.

kollektiv kiállitásán bebizonyosul, h. a maga generációjának első sorába helyezi öt temperamentumos előadásmódja, egyéni látása, gyakran a rafinériáig menő tudása.

A Fészek kiállitásai. -Képzőművészet. 1930.III.4. 69.1.

Darvassy István MDK

Tanulmányfej

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Darvassy István

Két levél. Képzőművészet. 1930. 30.sz.
111.1.

MDK

Darvassy István, festöm.

Magiolnák. olf.
Arcképtanulmány. " 13.1.

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 12.1. és 13.1.

MDK

Darvassy István, festöm.

Arcképtanulmány. Olf.

Műcs.-OMKT 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 13.1.

MDK

vitéz Darvassy István, festöm.

Aratás.	Olf.
Házak a hó alatt.	"
Nyári táj.	"

Nemz. Szal.- A Munkácsy Céh VIII. repr. kiáll. -
1935. márc.30.- ápr. 14.

MDK

vitéz Darvassy István, festöm.

Aratás. Olf.
Házak a hó alatt. "
Nyári táj. "

Nemz. Szal. - A Munkácsy Céh VIII. repr. kiáll.-a.
1935. márc. 30.-ápr. 14. Kat.

MDK

v. Darvassy István

A Hetek kiállitása. Hódmezővásárhely. Képzőművészet 1929. 19. sz. 103.1.

MDK

vitéz Darvassy István, festöm.

Fák a vizparton. Olf.

Mücs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.2o.-jan.17. Kat. 2o.1.

MDK

vitéz Darvassy István

A Hetek első kiállitásán művével szerepelt.

Cikk: Hodmezővásárhely.Hetek kiállitása.

Képzőművészet, 1929. 19.sz. 103.l.

MDK

v. Darvassy István

-rp-:"A magyar müvészetért" kiállitása. Magyarország 1940. dec. 14. 6.l.

v. Darvassy Istvan

-ip-:"A magyar nyelvmester" kiadásában. Magyar-
orszag 1944. dec. 14. E.J.

MDik

vitéz Darvassy István, festőm.

397. Tiszapart. Olf.

KmTárs. 1927. őszi kiáll. Kat. 17.1.

Darvasi István.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1926-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Darvassy István vitéz

Művével szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság, 1934.Jan.13. 11.lap

vitéz Darvassy István MDK

Kora tavasz

Mücsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Darvassy István MDK

Kert a ház mögött

Mücsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MTK

v. Darvassy István

Tájképe, a Műcsarnok 1943/44 évi téli tárlatán.

Pipics Zoltán: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1943.nov.21. 14.l.

Darvassy István MDK

Tanulmányfej

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Darvassy István MDK

Szamüzöttek, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Dervaseq Ludvém MDK

Szdmüszökök, oll.

Mlcsarnok 1922 Szubilleum Kiállítása

Párvassy István MDK

Gálos Kálmán arcképe, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

MDK

Vitéz Darvassy István

Halász a Tiszán.
Fürdőzők.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV.A Munkácsy-céh
III.reprezentativ kiáll.Bpest,1930.Nov.hó
Kat. 12.1.

MDK

Darvassy István vitéz

Vasárnap délután. Olajf.
Kertek alja. Vizf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiall.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 26, 27.1.

MDK

Darvassy István vitéz

Fehér felhők.
Fák a Tisza partján.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkácsy-céh
II.Reprezentativ Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 16.1.

MDK

v. Darvassy István

Győzött a Reformcsoport a M. Képzőm. Egyesületében.
Képzőművészet 1930. IV. évf. 29. sz. 104.l.

Darvassy István MDK

Magdolnák, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállítás

VITÉZ DARVASSY ISTVÁN

Tiszapart.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

MDK

Darvassy István

Kiállitások. Magyar Müvészet 1925. 583.l.

MDK

v. Darvassy István

Művész Kurir. 1938. 4. sz. 50.l.

MD K

Darvassy István, festöm.

temparamentumosan elöadott kukori-
caföldje nivósan szerepel. /Utolsó terem/.

Chroniqueur:
Mücsarnok - Téli tárlat]
Képzömüvészet. IV.évf. 26.sz. 28.1.

Darvassy István MDK

Faluvége, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

Darvassy István MDK

Nyári tájkép, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

Darvassy István MDK

Halászok a Tiszán, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

MDK

Darvassy István, festöm.

széles ecsethuzásu tájképe elismerést érdemel.

A Mücs. téli tárlata.
Képzömüvészet.1932. VI.évf. 46.sz. 18.l.

MDK

Darvassy István

Fák a Tisza partján, olajf.
Tájkép, olajf.

Magyar Képzőművészek szegedi reprezentatív kiáll.1930.Munkacsy-Céh.Kat. 19.1.

MDK

Vitéz Darvassy Istvan

Faluvége.

III. Nemzeti Képzőművészeti Kiall.1935.
Marc.24-Maj.15. Műcsarnok. Kat. 11.o.

MDK

Darvasy István

Dr. D. I. arcképe, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921.nov. 11.1.

MDK

v. Darvassy István

Aratók

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 66.l.

Darvassy István MDK

Olasz város, olf.

Vasutállomás Danielben, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

MDK

vitéz Darvassy Istvánné festő
Tiszapart.

Nemz. Szalon. - A Független Művt. Társ. - IV. kiáll.
1931 XII. - Kat.

vitéz Darvassy István MDK

Kukoricaföld

KMTárs 1929/3o. téli kiáll. 24 l.

MDK

vitéz Darvassy István
Falusi délután

KMTárs 1929/3o. téli kiáll. 25 l.

MDK

vitéz Darvassy István

Nyár

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 11 1.

Vitéz Darvassy István

Viz partján

Munkácsy Céh első kiállitása a Nemzeti Szalonban, Budapest, 1928 katalogusa 25 lap

MDK

vitéz Darvassy István, festőm.

képe megállásra kényszerit a nézőt.

Boross Mihály: ? VIII.-IX.terem. -Műcsarnok.
Képzőművészet.1931. 37.sz. 43.l.

MDK

Darvassy István, festőm.

elismerésreméltó munkával szerepel az ünnepi t
laton.

Kemle Béla:Szent István kiállítás a Műcsarnokban.
Művészet. - Tárlatok. 1938. 99.l.

Darvassy István festő -M.D.K.

hódmezővásárhelyi festő müvész

F. Mihály ^da: Tornyai levelek 55.1.

^ Müvészettörténet Dokumentációs Központ Közleményei

^p. 1962. I.

MDK

v. Darvassy István

Önarckép

A Műcsarnok tav. tárlata. Képzőművészet 1928. 8-9. sz. 80.l.

Darvassy István MDK

Gránátdobók, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Darvassy István

MDK

Coneglianoi utca, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

v.Darvassy Istvan

Akácos haz, o.f.
Halászok, o.f.
Faluvég, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kaw.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 17.1

Darvassy Iván

Szerepelt a művészsportok műcsarnoki kiállításán.

N U 1931. II. 22.

vitéz Darvassy István

Viz partján

Munkácsy-Céh I. kiállítása. Nemz.Szal. 1928. nov.

25 ~~26~~ 1.

Darvassy István

Gálos Kálmán arcképe, olaj

Ősz. Tárlat. Műcs. kiállitása. 1922. nov.

30 1.

MDK

v. Darvassy István, Hódmezővásárhely, 1888.

festő

Fürdőzők
Tiszapart,
Parasztszoba
Borulás
Nyári tájkép
Aratók
Halászok a Tiszán

Képző- és Ip.művész vitézek kiáll. Budai Vigadó
1933. dec. 4, 13 1.

MDK

v. Darvassy István

-p-: Téli tárlat a Műcsarnokban. Pest 1943. nov. 20.

Darvassy István
festőművész

Darvassy István kiállítása

A *Fészek klub* most nyitotta meg legujabb bemutatóját, amelynek egyedüli szereplője vitéz *Darvassy* István. Darvassy képeivel már néhányszor találkoztunk tárlatokon, kisebbméretü tájképei is jó szószólói voltak tehetségének, de ez a gyüjteményes kiállitás meglepetéssel szolgál, az eddig ismertnél kiforrottabb, szinte aszura érett tehetség szüretelését jelenti. *Darvassy* impresszionista festő, ha képei születésének technikai körülményeit tekintjük kiinduló alapnak, de pleneres tájképein mégis mintha feltámadna és uj utakat keresne a sokszor eltemetett naturalizmus. Ez a naturalizmus azonban nem sémákban elkopott természetábrázolás, nem aprólékos másolása a részleteknek, hanem hol komor és szükszavu interpretálása a természet életének, hol öröm és ámulás a szikrázó napfény és a tavaszi alföldi táj ölelkezésein. *Darvassy* nem részletez egy-egy szinfoltba, merész ecsetvonásba sommázza összes benyomásait, de amit mond, nem a hangulat szeszélye, amit ábrázol, nem a természet az élet véletlene, hanem néhány sulyos szó, a nagy szinjáték örök dialógusából. Tájképeit különben legtöbbször messzi távlatba helyezi és ezzel eléri, hogy elmosódnak a részletek és a mélytüzü szinfoltokból kikerekedik a kép egységes hangulata. Darvassy figurális képei határozottan impresszionisztikusak, szinben szépek, elnagyoltságukban is biztos a rajz és mindegyikben van elmélyedés, befejezettség és valami szuggesztibilitás. *Cigány madonnája* kevés érleléssel a muzeumba kivánkozó darab.

(m. v.)

Uj Idők
1930 II. 4

Kiadás előtt

A csatolt ügyiratok számai: .....

Darvassy István

Szerepelt a Műcsarnok tavasi tárlatán.

NU 1930. III. 15.

Gervassy István

szerepelt a Kölcsönös Tavasz tárlatán.

PH 1930. III. 19.

Darvasy István

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

MH 1930. III. 15.

Darvassy István

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi Tárlatán.

EK 1930. III. 15.

Darvassy István

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

Pórai Újság 1930. III. 15.

Darvassy:

Műve szerepel a Munkácsy-Céh első kiállításán.

8 órai Ujság, 1928. Nov. 11.

nitéz Darvassy István.

Szintanulmánya szerepel a Műcsarnok téli tárlatán.

Magyarság, 1927. dec. 16.

Darvassy István.

Műre szerepel a Műcsarnok téli kiállításán.

Est. 1928. dec. 16.

Ⓐ Ancestry Index

Darvassy István MDK

Tiszapart

Műcsarnok 1937 Téli kiállitás

Darvasi

Alkotásával szerepelt a Független Művészek Társ.-nak kiáll.-án.

8.O.U.930.X.5.

Darvasi István

festőművés

több festményének ihletője a
Tisza holtágának mártélyi lanyarja

TV. 17.50
1981 III. 11.

Ø Darvas Tessa

textiles

1931 – 1933

Iparm.Isk.Évk.

1930 – 34. 45 h

Történelmi és Régészeti Értesítő

IV. 136.

Gepészmérnök

Darvasi Károly

daruvári

szekesfőv. műszaki

tanacsos

1924. nov. 21.

meghalt.

Budapesten

ÉIÉM. 1924. 37-38.

sz. 111. l.

Gubyás Pál: M. Irók

V. 314. l.

ülő, vagy guggoló alakot. Bizonyára
ott még a ruharedők vonalvezetése
lévő
aadott, valószinüleg női alak alsó
ggésbe helyezhető egy plasz-
valami egypatáju állat négy lábanyoma
ányzó ikonográfiai adalék Krisztus
a régebbi időkben rendesen
, nagyobb távlati ügyesség mellett,
ek a bethlehemi istálló lakói, a szamár
zárnyakkal ábrázolt és sajnos szin-
an látható angyal kissé kiesik a meg-
rgit-legenda elképzeléseiből
ényege sebb rúzze egy ágy vagy egy ravatal,
zakál nélküli férfiak tartanak, vagy
kek közül ide tartoznak a hasonlóan
a csodálatos anatomiai tudásról ta-

Darvasi László festő

1994

Március 14-én, hétfőn 17,30-kor a Művészetbarátok Galériájában **Darvasi László** festményeinek tárlatát dr. Gomola György nyitja meg.

Cím: Dózsa Műve
XVII. ker

VENDÉGEINK: H
T
D
N

Minden érdeklődő

MDK

Darvassy,

A XVIII. és XIX. terem a legkülönbözőbb korú és irányú művészek alkotásait mutatja be.

Kende Béla: A Műcsarnok tavaszi tárlata. 1940.
Művészet. 1940. 45.l. 33.sz.

MDK

Darvassy István /sz. 1888/

festő

Budapesten, a kecskeméti művésztelepen és Bécsben tanult.

Mednyánszky 1917 okt. 1-én ismerkedik vele és 2-án irja: tehetséges festő.... felkeresett egy dolinában... Meghivott egy helyre, ahol neki atelierje van itt a harctéren.

146.o.

vö. 183.o. jegyz.

Mednyánszky László naplója. Bp. 1960.
/Szerk. dr. Brestyánszky Ilona/.

M.D.K.

Darvasy István

Festőművész kiállitott Hódmezővásárhelyen.

Kép és szobor kiállitás Hódmezővásárhelyen.

Városok Lapja 1926. máj.15. 103.old.

M.D.K.

Darvassy István

A tavaszi nagy tárlaton a Mücsarnokban kiállitott 443 kép és szobor között szerepel müve.

A 16. oldalon 4-es számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 21. lap.

Darvassy István

MDK

Halászok

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Darvassy István MDK

Tanya a füzesben, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Darvassy István MDK

Táj tanyával, akv.p. 29x43

Törnyai János Múzeum 2o év szerzeményei

Vitéz Darvassy István
Istőmüvész

A Képzőmüvések Egyesülete a Műcsarnok
tavaszi tárlatának szervizébe választotta

Pesti Hirlap
1929 II. 16

Darvassy István MDK

Szélmalmok, olf.

Mücsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Dárvasi Pista

Említve

Simonka György: Alföldi tanyat-Tanyai Szabad Föld, Bp. 1969. aug. 31.

Darvassy
festő

Művéből bemutatnak Vallauriskan
az Alföldi-táj ciminel nyílt kiállításón.

Dömötör János: Picasso kiállítás
Művészet, 1970. január - 37 lap

Darvassy István MDK

A tekintetes ur, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Darvassy István

MDK

Komp a Tiszán, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Darvassy István [redacted]

Kompház a Tiszán, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Darvassy István, festőm.

481. Női akt. J.l.j. Olf.

Árverési Közlöny.1929.évf. 3.rk.sz. 26.l.

Darvassy István

MTK

Párizsi részlet, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállítás

Darvassy István MDK

Tiszapart, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállítás

Darvassy István

MDK

Komp a Tiszán, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Darvassy István MDK

Halászok a Tiszán, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Darvassy István MDK

Halászok a Tiszán, repr.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Darvassy István MDK

Parasztszoba

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Darvassy István MDK

Hálóhúzók

Mücsarnok 1937 IV. Nemzti Képzőm. Kiáll.

Darvassy István MDK

Tiszapart nyáron

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

Dazvassy István

Rudnay vásárhelyi festőiskolájá-
ban tanult.

Ambrus Tibor: A vásárhelyi művészet
multja

Kortárs 1967 XII. 1986 old.

Darvassy Istvánné

A Hódmezővásárhelyi Művészeti Társaság tagja. (1926) Rudnay tanítványa volt.

Lukácsi Tibor: A vásárhelyi művészet múltja

Kortárs 1968 II. 304 old.

MDK

Darvassy István

Cigányváros, o.

Alföldi festészet. Székesfehérvár, Csók I. Képt.
1966. okt.

Darvassy István.

a Műcsarnok téli kiállításán „Cigány-gyerekek" c. képe szerepelt.
(említve)

Népszava, 1928. dec. 21.

vitéz Darvassy István.

A Műcsarnok téli kiállításán cigánygyerek képmása szerepel. (említve.)

Budapesti Hírlap, 1928. dec. 16.

Darvassy István

Aratók, olf.

Mücsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányutor

. . . . . .

Darvassy István

Kiállít

E.K. 932. XII. 21

Darvassy István

Kvallit

N. U. 932. XII. 20.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányut

. . . . . .

Darvassy István

Kiállít

P. H. 932. XII. 20.

Kérdő

Név: . . . . . .

Volt-e önálló kiállitása 1954-óta: . . .

. . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt 1954 ut

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásokat kapott: . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

1954 után készült fontosabb müvei: . .

. . . . . .

Darvassy István

Kiállít

E. K. 932. XII. 21.

d ő i v

k művészetéről: . . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt: . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

MDK

Darvassy István

Vasárnap délután, olf.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Darvassy István MDK

Kertek alja, vizf.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

vitéz Darvassy István

festőművész

Téli tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Libapásztorleány.

Pesti Hirlap
1934.I.17.

Darvassy István

Alkotásával szerepel az állami iparoktatási intézetek tanárainak kiállitásán.

M.934.VI.3.

vitéz Darvassy István

hűvét megvásárolták a velencei nagy.kiáll.-on.

B.H.932.IX.18.

vitéz Darvassy István

Művét megvásárolták a velencei magy.kiáll.-on.

P.H.932.IX.18.
N.U.932.IX.18.

Darvassy István

Műcsarnok Tavaszi Tárlatán
"Halászhők" c. olajképével szerepelt.

NU.930.III.15.

Darvassy István, vitéz

"Aratás" és "Nyári táj" c. művei a Munkácsy-céh kiáll.-án.

P.H. 935. III. 31.

v. Darvassy István

Szerepelt a Munkácsy-céh kiáll.-án.

M.U. 935. III. 31.

vitéz Darvassy

festőművész

A Munkácsy-céh műtárgysorsolásán kisorsolták képét.

Esti Kurir
1930.XI.25.

Darvassy

festőművész

Munkácsy-céh kiállitása - Ernst Muzeumban - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1930.XI.9.

vitéz Darvassy István

festőművész

Munkácsy-cén kiállitása - Ernst Muzeumban - képével szerepel. Tiszai halász

Magyarság
1930.XI.9.

vitéz Darvassy István

festőművész

Munkácsy-céh kiállitása - Ernst Muzeumban - képével szerepel.

-

Nemzeti Ujság
1930.XI.12.

vitéz Harsányi István

Festőművész

Karácsonyi kiállítása a Független Kritikának rendezésében - a Lipótvárosi Társaskörben - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935. III. 22.

vitéz Hamvassy István

Független Kritika képzőművészeti kiállitása - a Lipótvárosi Társaskörben - munkájával vesz részt.

Nemzeti Ujság
1935.VII.20.

Darvassy István

Az időnként Mártélyra látogató Darvassy István nem épült szervesen a város művészeti életébe annak ellenére, hogy témái jelentős részét innen merítette.

Dömötör János: Vásárhelyi művészet

Alföld 1971/10 67 old.

vitéz Darvassy István

"Férfiarckép" c. művével .....

szerepelt a Nemzeti Szalónban a Független Művészek Társaságának kiáll.-án.

B.H.930.X.5.

Darvassy István

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt

Az ötödik és hatodik terem legjobbjai vitéz *Darvassy* István, *Vass* Elemér, *Emőd* Aurél, *Udvary* Pál, *Medveczky* Jenő és *Pálya* Celestin. Különösen vitéz *Darvassy* István alföldi tájképein bontakozik ki egy önön mélységeiből táplálkozó, modorosságoktól, idegen hatásoktól ment vérbő tehetség.

NU. 929.X.20

vitéz Darvassy István

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Muzeumban Felhő tanulmánya szerepelt.

EK 929. x. 20.

vitéz Darvassy István

Kiállít a Független Művészek Társaságának Klubhelyiségében rendezett Karácsonyi Képvásáron. Erzsébet krt 41.

P. H. 929. XII. 22.

Dorvassy István

Szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

PH. 1932. XII. 20.

Darvassy István

Szerepelt az I. nemzeti társaton

VII 1933. IV. 20

Darvassy István

Munkácsy-cék II. kiállításán az Ernst Múzeumban tiszaparti tája szerepelt.

PH. 929. X. 20.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../Bl..... ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

A könyv

Darvassy

Munkácsy-cel II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

Az Est 929. X. 20.

Darvasi

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban felhőstudiuma szerepelt.

MH. 929. x. 20.

Darvassy István vitéz

Alkotásával szerepelt a Nemzeti Szalónban
a Független Művészek Társaságának kiáll.-án.

Uj Nemzedék, 930.X.5.

Darvassy István

Művével szerepel a
Műcsarnok Téli Tárlatán.

N. Ü. 929. XII. 22.
P. H. 929. XII. 22.

Darvassy

Alkotásával szerepelt a Független Művészek Társ.-nak kiáll.-án.

M.930.X.5.

v. Darvassy István

Művével szerepel a Szegedi Képzőművészeti Egyesület nagy Tárlatán.

Szegedi Uj Nemzedék - 134 - XI - 18.

Darvassy István

Művével szerepel az Ernst-Múzeumban rendezett Munkácsy-léh kiállításán.

Kiemeli „akácos udvar" c. képét.

P. H. 934. v. 13. E. K. 934. v. 15
m. 934. v. 13. N. ú. 934. v. 13.

vitéz Darvassy István

Művével nevepel a
Műcsarnok 75 éves jubi-
leumi kiállításán.

N. u. 936. V. 3.

Darvassy István

Szerepelt a nemzeti kiállításon.

PH 1933. IV. 20.

Darvassy

Műcsarnok téli kiállításán
tájképe szerepelt.

8 ó u. 929. XII. 22.

dr. vitéz Darvassy István

Képzőművészeti Társulat téli kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

BH. 929. XII. 22.

Darvassy István

Műcsarnok téli tárlatán "Falusi délután" - ja szerepell.

PH.929.XII.22.

Darvassy István

Műcsarnok téli tárlatain szerepelt.

Vitéz *Darvassy* István tájképein a magyar Alföld szinei szikráznak, *Nyilassy* Sándor is a kiállitók legfelsőbb értékét jelenti. *Müller* Ágoston egy nagyon finom lélekelemző portréval, a fiatal *Kézdikovács* Elemér szép *Templomkapujával* hivja fel magára a figyelmet. *Abonyi* Tivadar *fekvő aktja*, *Boldizsár* István nagybanyai tája és *Páldy* Zoltán *Merengés*-e is java alkotások.

NU. 929. XII. 22.

Darvassy István

MDK

Cigányváros, olf.

Műcsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Darvassy István

1912 jun. végeste a kép. Fois?.-át, Rudnay vásárhely isk.-nak volt növendéze. 1912-ben haratéve V-re, vaj megbízást kapott, h. 16 festőnövendéket vigyen le a kecskeméti művésztelepre. Itt festett repei rőzül a „Cigányváros" c.t állította ki kecskeméten, majd a bp-i Műcsarnokban. Ezzel nyerte meg a kecskeméti művésztelep díját és a város megvette múzeuma részére 400 kor.-ért.

Kiss Lajos, Vásárhely művésztelet
Bp. 1957.

250

vitéz Darvassy István

„Tiszapart" c. műve nézepel a
Műcsarnok tél. Tárlatán
(emlitve)

Magyarság 1937 I. 23

Darvassy István

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán képe szerepelt.

EK. 929. XII. 22.

vitéz Harvassy István

festőművész

Munkácsy-cén kiállitása - Ernst Muzeumben - képével szerepel.

Esti Kurir
1933.III.23

Vitéz Darvassy István
festőművész.

* **Vitéz Darvassy István kiállítása.** Vitéz *Darvassy* István festőművész kollektiv kiállítás keretében mutatja be a Fészek Művészek Klubja különtermében azokat a képeket, amelyeket az utóbbi időkben a Tisza partján festett. A kiállítás naponta 6—8 óra között tekinthető meg február 9-ig VII., Kertész-utca 36. szám alatt.

Magyarság
1930 II 1.

Kiadás előtt

A csatolt ügyiratok számai: .....

.....

.....

.....

Darvassy István

Szerepelt a Munkácsy-céh negedi kiállításán.

P. H. 1930. X. 21.

Garvaty István

szerepelt a Munkácsy-céh nyári ki-
állításán.

EK 1930 I. 22.

Garvassy István

Szerepelt a Munkácsy-céh negyedi kiállításán.

EK. 1930. X 19.

Darvassy István

Nerepelt a dunkaisy-cék nagedi kiállí-
tásán.

Pfl. 1930 X. 19.

Darvassy István

Szerepelt a Munkácsy-cék szegedi ki-
állításán

NU. 1930. X. 21.

Darvassy István
festőművész

— Darvassy István kiállítása a Fészek-klubban. *Darvassy* István festőművész kollektiv kiállítás keretében mutatja be a *Fészek Művészek Klubja* külön termében azokat a képeket, amelyeket az utóbbi időkben a Tisza partján festett. A kiállítás naponta 6—8 óra között tekinthető meg február 9-ig, VII., Kertész-utca 36. szám alatt.

Nemzeti Ujság
1930 II. 1.

Kiadás előtt

A csatolt ügyiratok számai: .....

.....

.....

.....

Darvassy

vitéz Dorossy István

festőművész

Munkácsy - céh kiállításon - az Ernst Museumban - képével szerepel.

Esti Kurir
1930.VI.9.

MDK

Darvassy J.

gobelinek, szőnyekek

Iparrajzisk. és Gobelinszövő mühely kiáll.
N.Szal. 1931. okt. 8 1.

DARVASSY GYÖRGY

kőedénygyári munkás, hermányi kőedénygyár, 1818

Folia Archaeologica XIV. 1962. 193. lap

DAUSEK Géza műlakat.

Szabó Tamás: Kaposvári műlakatok III. Dausek Géza (1885-1949). = M. Táj 2002/2. 46-51., ill

Darvay Lajos

1021

PANYIK MÁRTA:

Március

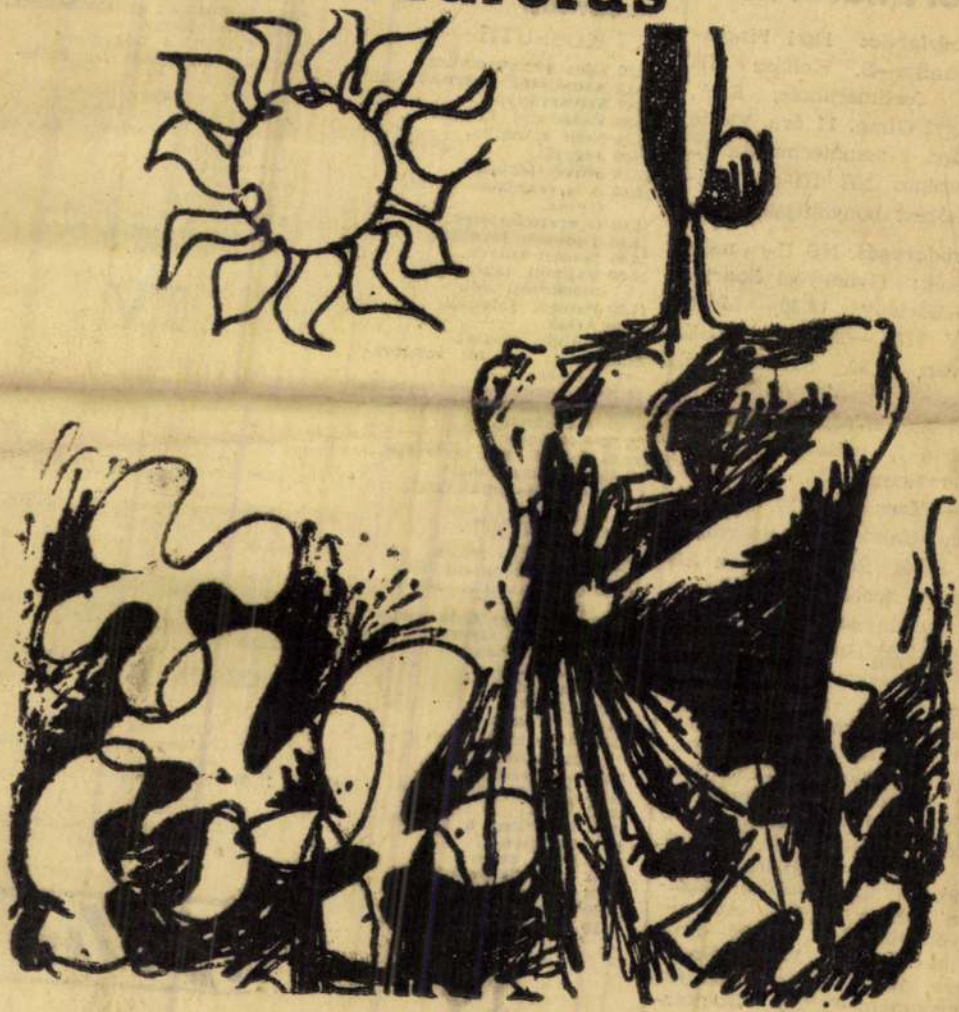

Naponta ezerszer meggyőzöm magam
csak önmagunkról van mit mondanom
mi látjuk még hogy vetkőznek a házak
hidakat ölelnek a kiszáradt folyók

(Darvay Lajos illusztrációja)

fáradt tereket vesz karjába a Nap
az ég csillagoktól terhes éjjelente
a föld alatt tombol a forradalom
hatalmas hátán virágok menetelnek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 MÁR 2 9
NÉPÜJSÁG
Szekszárd

vasárnap portműsorából

Kosárlabda: Egri Finommechanika—S. Kohász NB es férfimérkőzés, Eger, lágyi Gimn. 11 óra. Előtte Egri Finommechanika II. Szerencs NB III-as férfimérkőzést bonyolítják le.

Labdarugás: NB II-es mérzések: Gyöngyösi Spartas—Edelény 15.30, Móre. ÁV HAC—Trencsényi SE, tvan, 15.30, Szederkényi. aspár SE—Ózdvidéki B. tvan, 15.30, Danhauser. egyei I. osztály: Novaj—tervására 15.30, Vass. Sik—Füzesabony 10. Szepesi. élapátfalva—E. Spartacus . Földi. Recsk—Korvin SE .30. Szendi, Apc—Heves . Sufrányszky, Selyp—Lőnci 15.30. Szécsényi. GYESE -Petőfibánya 10.30. Koncz. legyei II. osztály: Keleti soport: Tarnalelesz—Mátraerecske 15.30. Zagyvai. Szialom—Erdőtelek. 15.30. Szaó J. Maklár—Besenyőtelek 5.30. Csernyi. Istenmezeje—Stromfeld SE 15.30. Kiss F. . Kisköre—Kápolna 15.30. Joó. Nyugati csoport: Gagarin SE—Visznek, Átány—Gyöngyöshalász. Heréd—Hatvani Tsz SK, Ecséd—Nagyréde, Adács—Gyöngyöstarján, Tarnaméra—Szücsi, Domoszló—Abasár. Megyei tartalékbajnokság: Gáspár SE—Egercsehi, MÁV HAC—Zalka SE, Hatvani Kinizsi—Bervai V.

A húsvéti labdarúgókupa mérkőzései: Poroszló, 10 órától.

Ünnepi

Vasárnap

KOSSUTH

8.10 Édes anyanyelvünk.
8.15 Rádiójáték gyermekeknek.
9.07 Szivárvány.
10.30 Vasárnapi koktél.
12.10 Népi muzsika.
13.00 Jegyzet.
13.10 Művészlemezek.
14.00 A szerkesztő: Ortutay Gyula.
15.08 Operettrészletek.
15.40 Tudósok fóruma.
16.05 Mozart-művek.
16.30 Bajnoki labdarúgómérkőzésekről.
17.30 Faluról falunak.
18.20 Áriák.
18.38 Költők albuma.
19.10 Liszt: Esz-dúr zongoraverseny.
19.29 Brüsszeli zenés mozaikok.
20.40 Mesterházi: Tetemrehívás. Hangjáték.
21.34 Népdalok.
22.20 Zenélő Magyarország.
23.30 Szólistaparádé.
0.10—2.00 Melódiakoktél.

PETŐFI

7.00 Katolikus félóra.
7.30 Bach-orgonaművek.
8.07 Operakalauz: Beethoven: Fidelio.
9.17 Szokolay: A tavaszhozó kislány. Gyermekopera.
10.56 Hangverseny.
12.45 Mesejáték.
14.00 Táskarádió.
15.00 Versek.
15.15 Wolf-dalok.
15.25 Bajnoki labdarúgómérkőzésekről.
16.20 A viadukt.
16.50 Czövek: Hortobágyi képek.
17.25 Áriák.
18.05 Mit üzen a Rádió?
18.40 Tánczene.
19.20 Népi zene.
20.15 Daljátékrészletek.
20.26 Hangverseny.
22.20 Könnyűzene.
23.10 Kamarazene.

TV

MAGYAR

9.43 Hétmérföldes kamera.
10.00 Közv. Kassáról.
10.40 Kisfilmek gyermekeknek.
11.30 A művészet világából.
12.00 Pamír '69.
15.38 Riport.
16.20 Az aranykesztyű lovagjai.
16.37 Brahms: Szerelmi dalkeringők.
17.00 Ótórai tea.
18.05 Közkívánatra!
20.10 Népdalok.
20.42 Bartók vonósnégyesei.
22.25 Mágnás Miska. Részl.
23.10 Könnyűzene.

TV

MAGYAR

10.00 Zenés film.
10.20 Anyuta útja. (Szovjet film.)
14.08 Ellopták a hangomat. (Angol film.)
16.00 Svédország—Szovjetunió Jégkorong-VB.
18.35 Képzőművészeti kisfilm.
19.15 Esti mese.
19.25 Egy nagy olasz énekes portréja.
20.00 Hírek.
20.05 Maigret felügyelő . . .
21.00 25 év, 25 siker. Az operettszínház és a tv gálaestje.
22.05 Hírek.

POZSONYI

10.45 Cirkusz a jégen.
11.15 Fúvószene.
12.00 Csehszlovákia—Finnország jégkorong-VB.
16.00 Szovjetunió—Svédország jégkorong-VB.
19.00 és 22.00 Tv-híradó.
19.35 J. Anouilh: Ornifle. (Színházi közv.)

Film

EGRI VÖRÖS CSILLAG:
(Telefon. 22-33)
Az előadások kezdete ünnepnap: 3 órakor, és 7 órakor, hétköznap: fél 6 órakor.
Harc Rómáért
(Dupla helyárak)

EGRI BRÓDY:
(Telefon: 14-07)
Az előadások kezdete ünnep-

Danžie
Dauwatl

Daržić, Blaž, dalmát festő és faragó. Raguzában született a XVI. század elején. Cvitaković Miklós és Klára gyermeke, Daržić Marin horvát költő rokona volt. Hogy ki tanította a festészetre és faragásra, nem ismeretes. Egykorú írók tanusága szerint autodidakta volt s önszorgalmával igen nagy tökéletességre tett szert. Munkái közül kivált egy földgömb, mely Carpi biboros gyűjteményébe, Rómába került. D. a keramikával is foglalkozott s számos iparművészeti tárgyat készített. Így 1545 körül előszeretettel foglalkozott a bőrre való festéssel és éppen ezen készítményeivel tett hírnévre szert Velenczében. 1548-ban házasságra lépett Sinčićević István Simon leányával, kivel 30000 arany hozományt kapott. Ebből a házasságból hét gyermeke származott. A legidősebb volt Miklós, kit maga tanított a festészetre. D. az 1580-as években halt meg.

Egyes írók ebből az időből egy kiváló raguzai művészről, Dubrovčanin Blažról tesznek említést. Kukuljević-Sakcinski véleménye szerint ez a művész azonos D.-al, s feltevését arra alapítja, hogy a két festő ugyanabban az időben dolgozott és Raguzában akkor Bunić Blaž kivételével más hasonló nevű művész nem élt.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 58. l.

Szám		A művész neve és a kép
sor	leltár	az . évi képtári lajstrom

Daržić Miklós (Nikola), dalmát festő, rézmetsző és faragó. Az előbbinek némán született fia. Atyja tanította a festészetre és rézmetszésre és ezen művészeti ágakban, valamint később a faragásban oly tökéletességre vitte, hogy abban az időben Raguzában meglehetős hírnévnek örvendett. Ezenfelül éles elméjű és mindenben járatos volt, mit leginkább az a körülmény bizonyít, hogy jóllehet néma volt, házi és üzleti teendőit maga végezte. Alkotásaiból, melyeket az egykorúak nagyon dícsértek, nem maradt fenn semmi. Ezekről az a vélemény, hogy ép úgy, mint nagyon sok más raguzai műremek, az akkori nagy földrengés és tűzvészben pusztultak el, vagy pedig a menekülők hordták szét azokat.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 62. l.

Daser Ferenc, kertész

Divatcsarnok, 1854.máj.15.27.

611-620

Tavasy: Virág....kiállitás

1029
1969 OKT 12

Daschanek László

Fuvarosok **Daschanek János**

HUMOR

A MŰÉRTŐ

— Mondja, ért ön valamit a fametszethez?

— Már hogyne értenék, hiszen fűrészüzemben dolgozom.

KÉT KERÉKEN

A kerékpár pisztráng a közlekedés árjában.

★

Csak a vándor és a kerékpáros hallja a madárdalt, a többieknek a motorok dalolnak.

★

— Nincs szükségem önre — mondta a kerékpáros az orvosnak.

— Nekem sincs önre — mosolygott az orvos —, éppen elég autóst hoznak ide hozzám.

★

Útközben többet ér egy jó macskaszem, mint otthon egy csillár.

★

Két keréken nem olyan könnyen veszíti el az ember anyagi egyensúlyát, mint négyen.

★

Jobb egy kerékpár a kézben, mint egy autó parkírozóhely nélkül a városban.

★

A kerékpárosnak sem felhúzható ablaka, sem reumája nincsen. **(Ford.: D. T.)**

Mű

Már senki sem kérdezi hogyan szalad a Skoda. maradtak a tréfák is. N húzták, hogy mellette als a garázsban, hogy nem majd a nőkkel ezután.

Vasárnap természete kocsival ment a sógorék Egyenként akarta vinni őket, de Lajos kinevette. Azt mondta, ilyen vékonydongájú emberekből akár hatot is vihet egy bejáratós kocsi.

Sötétedés előtt indult haza. Az állomás előtt sorompót kapott. Elrobogott a személy, lassan emelkedni kezdett a kis kerítés. Megvárta, míg teljesen felhúzzák, aztán indított. Halk duruzsolással billent át a kocsi a kis emelkedőn. Szőke, teltkarcsú asszony lépett elé az úton. Intett neki.

— A városba?

— Igen.

— Lekéstem ezt az átkozott járatot.

— Tessék parancsolni! A kosarat talán hátra... kegyed pedig... ó, nagyon örülök... Előbb érünk, mint a vonat!

— Új a kocsi?

— Egy hete kaptam meg. De régóta vezetek, nyugodtan rám bízhatja magát, asszonyom...

KISALFÖLD
Győr

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

norálni a szívességet.

— Ámbár férjnél vagyok — mondta az asszonyka. — Sajnos... Talán nem helyes, hogy panaszkodom... nem rossz ember a férjem. Kalauz. Most is szolgálatban van...

Hajnali háromkor gondolt arra először Mezei János, az áruház reszortfelelőse, hogy talán haza is kellene mennie.

— Ugyan, kis butám... — dünnyögte az asszony. — A kalauz bácsi csak kilenckor érkezik. Ráérsz nyolckor elmenni.

— Hétkor nyitunk...

A kollégák a jókedvet, a szokatlan előzékenységet, a vidám fütyörészést mindmind a Skoda számlájára írták. Két hónap múltán is a kocsit irigyelték. Azt hitték, a dióbarna volán, az üvegen sétáló ablaktörlő, az almazöld motorház-tető lebeg János szeme előtt, amikor réveteg mosollyal kibámul a kirakatablakon.

Pedig Ibolya hangja, kislányos dünnyögése kapcsolta ki időnként az agyát. A kapcsoló! Micsoda ötlet! Ibolya

lóban

edkor
átfül
edig
má
r eli
én a

is. Csak emelnem
nos elé, ha belép!
is... hadd főjön!
múlva fél... Pamp
Jesszusom! Ez An
vid csöngetés! És
ja a kulcsot!

— Reggel meg
huszonnégyessel..
Kétszer vacsorázo

— Tudod, úgy.

— Csend! Hát
Hányra jön?

— Kicsoda?

— Azt akarom
Hányra jön? Hall

— Nem jön se
nem hiszel neke
ide az előszobába
vagy a konyhak
bolond!

— Hová mégy?

— Kezet mosni!

Alig találta a
Már görbítette az
egymás után öt-
kapcsolással jelezz
erkélyre: most az
nagy a veszély,
Csak most ne moz

Egy...

Aztán semmi. Ú
nások. Hiába rázt
ütötte, nem gyul

D Daschler Josef (?)

épitőm.

l.

Haberlandt

26.l.

DR. SZABOLCSI IZIDOR
ÜGYVÉD
BUDAPEST, II., MARGIT-KÖRÚT 40. SZ.
TELEFON 18—59.

Budapest, 1906. január 11.

Tekintetes

Szentiványi Gyula

nőnek

Budapest

I. Döbrentei-utca 13. sz.

Friedländer Lajos nő ügyfelem

képviseletében felhivom, hogy 136 kor. — fill. tartozását,

Dass Márton

1731. máj. 1.

Dass Martin Maurer

(Brunnen bei Panesova)

Baróti, Adattár, Pótfüzet 6.

Herzog

Schwarcz Sandor
Szendrö

Dass Márton

Kőműves

László

B. Adattár pót 6. l. 7. t.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

IFJÚSÁGI MAGAZIN
Budapest

1971 FEB.

1021

VILLON-ILLUSZTRÁCIÓK (DASZKALOVICS KATALIN)

Telefonbeszélgetés

● Halló! Ernuei Bélával szeretnék beszél

Daszkalovics Klaudia

Nővérei közül ma is többen kóristák, otthon is gyakran énekelnek.

Laura a népdallal valójában a szegedi főiskolán került közvetlenebb kapcsolatba. Egyik barátnője, Szabó Zsuzsa folklór-kört szervezett, ennek

MAX DASIO, éremművész

ESSEŐ ERZSÉBET magyar származású éremművésznő, 1916-ba
Münchenben telepedett le és Max Dasio-mál három hóna
pon keresztül gyakorolta az érmészet technikáját.
"MAX DASIO"-ról érmet is készített. 54.old.

GOSZTONYI JÓZSEF: XX.szazadi magyar éremművészek
Külföldön 53.old

A Magyar Numizmatikai Társulat Evkönyve, 1971.
Bp. 1972.

MDK

Dászér Erzsébet

polg.isk. rajztanár- és kézimunkatanitónői okl. szereztek

Képzőm. Főisk. Évk. 1914-15. 66 l.

1124.

Daszkalov Kriszta festő

Neve nyomtatva.

„Munkás festők".

Dunántúli Napló 1949. VI évf. júl. 21. 4. l.

DÁSZKÁL István mügyüjtő

Perlrott Csaba Vilmos: **Nagybányai táj**
c. képét kölcsönözte kiállitásra.

ld. Művészettörténeti Értesitő, XXXVII.évf.
1/2.sz. 1988. 65.p. ill.

Adatok Szolnok megye történetéből. 1.köt.
Szerk. Tóth Tibor. Szolnok : Szolnok m.
Lvt., 1980

DÁTU Viktor *129, 131*
Erdőszentgyörgy, 1932.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

angol eredetü Regularis
aszkézis néhány gyakorla
belsejébe. Jellegzetes a
sa; étel, ital, álom leg
zikai munka. Az első sze
a vértanúságot, s a kora
fajta aszkézis a vértanú
testén halála után fedez
Mór igy közölte: "Ó, csc
húsát belülről bomlasztó
Ámde a vértanúságnak ezt
volna, ha köldökénél a m
nik." Ebből a viszolygás
legfontosabb, hogy a kor

Dater Jacobus, MDK

1597. febr. 1. 50 rénes frt utalványozása ad necessitates structurae Waziensis, et solutionem cuiusdam opificis suam operam in dictam structuram collocantis Jacobi Dater".
330.o.678. adat.

Kapossy János: Művészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. III'
(Közzéteszi Bánrévi György.)
Műv. Ért. 1956. V. évf. 4. sz. 318-330.o.

Dan Viktor

Geometria a mezőn, olaj 110 × 180

Képzőművészeti Kiállítás
Harminc éves a Román Kommunista Párt

Hanz Jagob Daub, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, 1675 után: Hanz Jagob Daub gebiertig Von Meintz. 103. old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9.--Kantus János Múz. Győr, 1967.--A Győri Múz. Évkönyve

Daub H./Hanz Jagob/,asztaloslegény

Győrött k674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint: "Mainz:Daub H." 122.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz.Evkönyve

Daub ?,Hanz,Jagob,asztaloslegény

Győrben,1674-1699 között megfordult asztalosleg é-
nek jegyzéke:"Daub ?,Han3 Jagob,Mainz,1679 v.80".
113.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosmívességének
történetéhez 93.old

Arrabona,9-Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri
Múz.Evkönyve

DAUBNER JÁNOS, mészáros

A 18.végéről, 19.sz.eljéről származó mesterpecsétje. lá 5+2 cm. Közepén egy nagy ökörfej, két oldalt oroszlánok. A villás szarvak között D.S. monogramm, és egy juh rajza. Alul két keresztbe tett bárd. 191.old.
15.jegyz. A pecsét egy 1811-es contractus levélen szerepelt. 222.old.

NOBÓ SÁNDOR: Borsodi, abaúji és zempléni céhpecsétek 189.old

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970
Miskolc, 1971

Daubner Pál

Lovak a fák alatt, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarossziget kiállítása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 14 l.

Mátraszele /Baranyainé/ 1
Salgótarjáni járás.

Története: Fel-Szele és Al
nemzetség birtoka. 1449-be
tósága alá tartozik. 1548-
földesurai. Később nem sze
172o-ban 9 magyar háztartá
deon, Darvas Ferenc, Gyürk
első felében Lázár Pál és
Bekötőut mentén egy
A falu legtöbb háza uj, cs
maradt.

R.kat.templom. /Mindszente
Jellege: Uj, XX. század. /
Régi r.kat.templom.A mai t
falu északkeleti végén. Le
1726-ban épült, boltozott

Ø Daubner Sarolta

textil

1926 – 28.

Éimisk 1930.82.l.

Dauch Lucia, gyermekrajzok

kombathelyi.

Jutalmat kapott.

— : János vilér — gyermekrajzok 2.

ESTI HIRLAP, Bn. 1974. júl. 4.

DAUSHER, Adolf szobrász

PUSZTAI László: Pékei Lajos épitész rajzi hagyatéka az Országos Müemléki Felügyelőség gyüjteményeiben. In. Magyar Építőművészet, LXXXI.évf. 5.sz. 1990 52.p. ill.

Daucher Adolf

Nobrisz

l.

Balogh Erdélyi ren

68,94.375. l.

Daucher szobrász

mühelyében

készült a kolozsvári

főtemplom sekrestye-

ajtaja. 1528.

(a kőkeret?? vagy

maga az ajtó??)

nem írja.

Bal XV-XVI. mun

II. 580. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Daucher, Adolf

német renesszánsz szobrász

Szent Mihály templom sekrestyeajtaja 1528.

Johannes Clyn vagy Klein, kolozsvári plébános állíttatta 1528-ban.

Alighanem fenti bécsi (?) mintelzéből Ecrült Kolozsvárra -

Balogh Kolozsvár

19. l.

MEG

A MAGYAR MÉRNÖK- ÉS
MÁRCIUS HÓ 24-én VASÁ
AZ EGYESÜLET SAJÁT H
IV., SEMMELWEIS-UTCA

L-IK KÖZG

TÁRGYAK:

1. Elnöki megnyitó.
2. Tiszti jelentés.
3. A folyó évi költségelő

M.D.K.

DAUCHER, Hans

I. Ferdinánd és Anna királyné

metszet

A Iparművészeti Múz. Évkv. I. 1954.

Csevey Éva: Két reneszánsz kályhacsempe

112.l.

O Daubner Pál

festő

Daubner rál.

I ső Mármarosszigeti kiáll.

Lovak a fák alatt,olajf,

Nemzeti Szalon

Daubner Pál

1910/11

Ferképzőmfőiskére

1932-33 → 5. l.

olyan formája is, melynél az [illegible] 5, 7 vagy 9 levelű rózsa veszi szabályosan körül, fölötte gyakran korona van. A G.-dísz olyan kedvelt ebben a korban, hogy majdnem minden szöveten, az olcsókon és a legdrágábbakon egyaránt előfordul. A renaissance szintén felkarolja a kedvelt motívumot, de az ágakat gazdagon kiképzi, a rózsaleveleket megcsavarja, a koronát az alma fölé helyezi és az ágak összetartására használja. Egészen a XVII. sz. közepéig uralkodó dísze a G. a szövőiparnak, ekkor a kis sűrű minták kiszorítják és mindig ritkább lesz. A XIX. sz. vége felé újra készítik a régi olasz mintákat. *Payrné.*

GRANDI, *Ercole (di Giulio Cesare)*, ferrarai festő és építészeti tervező, * 1463 körül, † 1525 előtt Costa és Francia hatása alatt állt. Már Vasari összetévesztette Ercole Roberti ugyancsak ferrarai festővel („Ercole da Ferrara") s az így keletkezett konfúziót csak a legújabb kritika tudta tisztázni. Főmunkája a Pal. Scrofa-Calcagnini mennyezetfreskói Ferrarában. Néhány képe Ferrara képt.: Egyiptomi Mária, Krisztus siratása, Jézus születése, a nemes szépségű Szt. János evangélista (Budapest, Szépműv. Múzeum), Trónoló Madonna szentekkel (London, National Gall.). Tőle való néhány épület terve Ferrarában, a S. Maria in Vado-templom tervrajza (kivitele 1475-től Biagio Rossetti és Bart. Tristanitól), továbbá valószínűleg a Pal. Leoni kapuja.

GRANDVILLE (ejtsd: *granvil*), *Jean J. Gérard*, francia karikatúrista és rajzolóművész, * Nancy 1803, † 1847. Első szereplése humoros rajzsorozat volt, amely Les métamorphoses du jour cím alatt 1828-ban jelent meg. Emberek állatfejekkel vannak itt igen szellemesen ábrázolva. Hasonló

Daubner Pál

szül. Bustyaházán 1884
febr. 5. rk. 6 elemi.
1910/11. I. első osztály beli rendk.
művésznövendék a bpesti képz-
zőrskolán. Tanára Balló Ede
1910/11. II. első osztály beli -
Balló Ede

Csókai népvándorláskori temető

II. 204.

Daucher, Hans
becsi szobrász

l.

Tanulmányok Bp
múltjából III.

139. l.

ang

ses
rsza
zsoc

türl
taba

lapo
ftab

Sz
sse

erép
ber

GYI
Chi

rgar
ravi

réz,

SATA
szü

lisszel, elefántfej alaku füllel, áttört födelén ülő
s mit Email champlevé, der Henkel in Form
pan.

máncdisszel, két leveles füllel, boltozatos födelén
s, Bronzeguss, mit Email champlevé am Deckel

gyazott zománccal. Hatszögü talapzaton álló
pát. Japán. — Zwei Tempellampen, Bronze, mit
m Sockel, hält die Lampe mit dem Tokugava

beágyazott szines zománcdisszel, három lábas
én ülő Fo kutya. Japán. — Grosses Prunk-
il champlevé ; die zweihenklige Vase ruht auf
o Hund. Japan.

szel. Kina. — Teevase, mit Deckel, Porzellan,

k alapu szines diszitéssel, közepén tájkép, ülő
it Imaridekor : Landschaft und Figur. Japan.

XVIII. sz. — Teller, Porzellan mit chinesischer

madárdisszel. Kina, XVIII. sz. — Zwei Teller,

Daucher Hans

szobrász

l.

Balogh Erdélyiven

111/5-3. l.

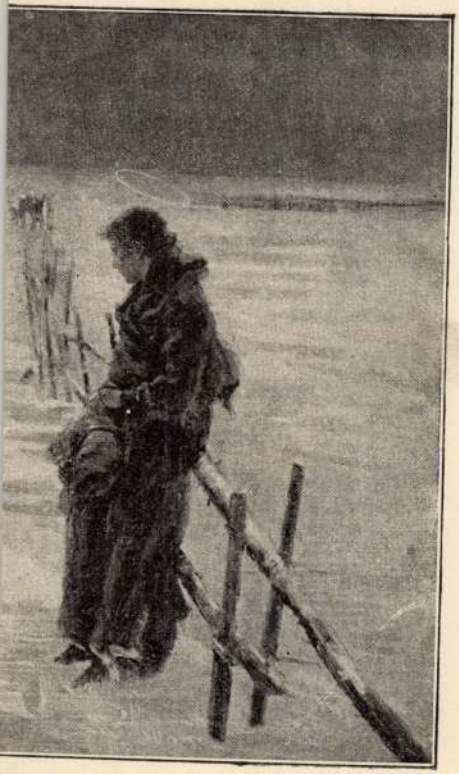

rácsony est.

HANS DAUCHER, éremvésnök

KÖZÉPKOR, 6.Középkori magyar uralkodókra vonatkozó fiktiv érmek, 1300.-1526.

220.-II.LAJOS és SCHLICK ISTVAN, aki a mohacsi csatában halt meg.-Elöl:LVDOWIG.V.GO.GN.KO.NIG.IN VNG.V.BO.A. 1526.Mellkép j.szakall,széles kalap,szörmés kabat. Aranygyapjas rend.-Hatul:HERR.STEFFAN.SCHLICK.GRAF.ZV BASSAN.HER ZV.WEISKIRCHEN.ELBO:V SCHLACREN.Mellkép b. szakall,széles kalap,nyakon háromsoros lanc.1526.öntvény.59 mm.bronz.-Hans Daucher modoraban.-58.old.

HUSZÁR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa a legrégibb időktől 1850-ig.I.Tört.érmek.I.Középkor

Az Éremgyüjtők kiadványsorozata.5.sz.5.csoport. Bp. 1972.

HANS DAUCHER, éremmüvész

KÖZÉPKOR, 6.Középkori magyar uralkodókra vonatkozó fiktív érmek,. 1300.-1526.-

210.-II.LAJOS és MÁRIA.-ELŐL:Férfi mellkép j.széles kalap,rendjellanc.Oldalt M-D./XXVI.-Hátul:Női mellkép b.kalap,hajháló,aranylanc csüngővel.Oldalt M-D.XVI. 1526.65 mm.kőfaragvány.Hans Daucher modorában készült. 56.old

HUSZÁR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa,a leg régibb időktől 1850-ig.I.Tört.érmek.I.Középkor

Az Éremgyüjtők kiadványsorozata 5.sz. 5.csoport Bp. 1972.

HANS DAUCHER, éremvésnök

KÖZÉPKOR, 6.Középkori magyar uralkodókra vonatkozó fiktiv érmek, 1300.-1526.

218.-II.LAJOS és Mária.-Elöl:A király mellképe j.széles kalap,prémgalléros köpeny,aranygyapjas rend. Feliratok nélkül.-Hátul:A királyné mellképe b.kalap nyitható,háromsoros nyaklánc függővel,feliratok nélkül.-Ev.nélkül.72 mm.kőfaragvány.-Hans Daucher műve. 38.old

HUSZÁR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa,a legrégibb időktől 1850-ig.I.Tört.érmek.I.Középkor

Az Éremgyüjtők kiadványsorozata 5.sz. 5.csoport. Bp. 1972

HANS DAUCHER, éremmüvész

KÖZÉPKOR, 6.Középkori magyar uralkodókra vonatkozó fiktiv érmek. 1300.-1526.-

209.-II.LAJOS és MÁRIA.-Elöl:LVDOVICVS HVNGAR+BOHEM+EC REX:ANN:AGENS DVO DE VIGESIM.Mellkép b.széles kalap, Aranygyapjas rend.Oldalt: M.D.XXIIII.-Hátul:MARIA RE GINA EG+DVOS DEVS CONIVNXIT HOMO NON SEPERET.-Mellkép balr sapka,fekető,nyakán lanc függővel.-1524.öntvény.7 73 mm.bronz.-Hans Daucher müve. 55old.kép. Feket érep

HUSZÁR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa,a leg régibb időktől 1850-ig.I.Tört.érmek,I.Középkor

Az Éremgyüjtők kiadványsorozata 5.sz. 5.csoport Bp. 1972.

HANS DAUCHER, éremvésnök

KÖZÉPKOR, 6.Középkori magyar uralkodókra vonatkozó fiktiv érmek. 1500.-1526.-

209.-II.LAJOS és MÁRIA.- Elől:LVDOVICVS HUNGAR+BOHEM+EC+REX+ANN:AGENS DVO DE VIGESIM.Mellkép b.széles kalap, Aranygyapjas rend.Oldalt:M.D.XXIIII.-Hátul:MARIA REGINA EG+DVOS DEVS CONIVNZIT HOMO NON SEPERET.Mellkép b. sapka,tóköto,nyakan lanc függovel.-1524.75 mm.bronz. Hans Daucher müve. 55.old

HUSZÁR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa,a legrégibb időktől 1850-ig.I.Tört.érmek.I.Középkor

Az Éremgyüjtők kiadványsorozata 5.sz. 5.csoport Bp. 1972.

HANS DAUCHER ? éremmüvész

260.-I.FERDINÁND és ANNa.--E/.EFFIG.FERDIN.PRINCIP.ET. INFANT.HISPAN.ARCH.AVSTR.ZC.RO:IMP+/VICAR:diszitmény,me mellkép b.széles kalap.Aranygy,rönd.oldalt ANo/SVE-ETAT /XXI.--H/.EFFIGIES SERC:ANNE HVGA:REGINE ARCH:AVSRT:DV CISS:BVRGV COM:TYROL.Mellkép b.széles kalap,naklányc, oldalt ANO/SVE-AETA:/XX.-1523.Öntvény.56 mm.ezüst.///,9 98 gr./bronz,61 mm.-Daucher müve ?. 10.old.

HUSZÁR LAJOS:A régi magy.emlékérmek katalógusa a legrégibb időktől 1850-ig. I. Ujkor, 1526-1637.

A Magy.Éremgyüjtők Egy.kiadása. 5.csoport, 10.sz. BP. 1973

260.-I.FERDINÁND és ANNA.-

HANS DAUCHER ? éremmüvész

258.-I.FERDINÁND és ANNa/II.László leánya/.--E/.FERD:
ARCH:AVSTR:ET ANNE HVG:REX COIVGV/EFFIGIES+AETA:VTRIVS V
VEX ANNO.XX.Ket és mellkép b.oldalt M.D.XX./III.-H/ Az
Aranygy.r.lánca által alkotott körben AF monogramm.1523
öntvény.58.mm.egüst/54,82 gr./ Daucher müve ?. 10.old

HUSZÁR LAJOS:A régi magy.emlékérmek katalógusa a legrégibb időktől 1850-ig.I.Ujkor.1526-1637-ig.

A Magy.Éremgyüjtők Egy.Kiadása..5.csoport,10.sz.
Bp. 1973

HANS DAUCHER, éremművész

266.-I.FERDINÁND és ANNA.--E/.FERDIN-RO.RE-X.Mellkép l. szörmés kabát.--H/.ANNE.R-HVNG. Mellkép b.hajháló nyak lánc.-É.n.-öntvény.-25 mm.ezüst.-Daucher müve.-11.old.

HUSZAR LAJOS: A régi magy.emlékérmek katalógusa a legrégibb időktől 1850-ig.I.-Tört.érmek.2.újkor,1526-1637

Magy.Éremgyüjtők Egy.kiad.-5 csoport,10.szám.Bp.1973

Daucher (Taucher, Taucfer) Ulrich

ötvös, Pest 1793–1803

rőd

Horváth-Szentpéteri

253. l.

2217. Markó András:

Delelő csorda.

A dombon lévő és részbe
és egy bőgő bikaborjú válik k
ra a fatörzsön ülő leány a me
és előttük egy kutya fekszik.
gött és a középütt [illegible]
térben viz folyik és az égbol

Szénrajz, méretei 50: 8
Vétetett az 1902: V. 25
leg az 1902: VII. [illegible] 19-iki l
tól 100 lirán. (572/902.)

Daub Vince könüves

1800 ft.

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének
műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 60

Tintoretto 1219
Tiry Péter 2122
Tischbein, Wilhelm 57
Tiszai Lajos 143, 2117
Tobey, Mark 2707
Tóbiás Áron 117, 2715
Toca, Mircea 1983, 2035, 2086, 2361
Tófalvi Zoltán 2584
Togner, Milan 226, 314, 969
Toikka, Oiva 2708
Tokár György 2709
Tolnai Gábor 2715
Tolnay Károly117
Tolnay Lajos 2710
Tolnay Tibor 2711
Tolvaly Emő 2416
Tomay Tamás 2712, 2758
Tombor Ilona483, 568, 634, 1082
Toranová, Eva 685, 1162
Torday Alíz 1681, 1887, 1893, 1965, 1990, 2084, 2319,
2451, 2558, 2672, 2787, 2022
Torma Edit 1923, 2713
Torma Tamá s1367, 2074, 2428
Tornay Endre András 533, 2714
Tornyai János 1393, 1594
Toronyi Attila 320, 1594
Tosics Iván 611
Tot, Amerigo 339, 340, 2715
Tótfalusi Kis Miklós 1220
-tóth- 352
Tóth András 1595
Tóth Antal 484
Tóth Attila 494, 2328, 2717
Tóth B.László 2716
Tóth B. Lászlóné 2716

Épitkezés.Egyházi.

Leonhard kápolna Zsolnán Erdély

1469-ben épitette Daum Georg köfaragó mester.

Arch.Sieb.1889.22.köt.45.l.

Daum Georg kőfaragómester, Erdély
XV.sz./XVI.sz.

Arch.Sieb.1889.22.köt.45.l.

megirva

Daum György

épitész

a zsolnai (Bez-
terce megye) kápolna
épitője 1496.

Lárd

Korrespondenzblatt

1910. 75. l.

Daum György, építő és kőfaragó. A XV. század végén Beszterczén élt. 1496-ban a Besztercze melletti Zsolnán (Senndorf) D. építette a szent Lénárt kápolnát, amely munkájáért 20 forintot kapott.

Arch. Ért. 1889. 274. l. — *Archiv* des Vereines für sieb. Landeskunde. Új folyam. IV. k. 3. 58. l. — *Korrespondenzblatt.* 1910. 75. l. — *Roth, Victor:* Geschichte der deutschen Plastik in Siebenbürgen. (Studien zur deutschen Kunstgeschichte.) Strassburg, 1906. 106. l. — *W. S.:* Heimische Künstler. *Korrespondenzblatt.* 1882. 125. l. — *Wenrich:* Künstlernamen aus siebenbürgisch-sächsischer Vergangenheit. *Archiv* des Vereines für sieb. Landeskunde. XXII. 45. l.

H Wenrich S.:

tárgya szerint	A protocollum neve	száma	évi kat. terem	szám

Daum György

építő és kőfaragó

L. Kendrey – Kentirányi

354. l.

...kéntesei
foltos szürt viselő tótok, a kiknek egyike
...rbansches frei Corps" feliratú ecchós fe-
...vállra tett szuronyos puskával és oldalán
...nyával (őrségen áll) ~~a rongyos és foltos szür~~
...n messze ~~kisse odább~~ ~~a~~ kardjára támaszkodó tiszt nézi
...fő ~~a~~ két földre telepedett ~~két~~ önkéntes. Hátul lábhoz erefs-
fegyverrel még egy őrszem van. Feliratai a kép

...BÁN'SCHES FREICORPS
N° VIII."
...ez. v. Fritz l'Allemand";
Gedr. b. J. Rauh";
...ith. v. Strixner";

„WIEN, bei L. T. Neumann"
...igenthum des Verlegers mit Vorbehalt gegen
...ck".

..., méretei az alányomásnak 19.8 : 24.6 Cm.
...ta: Strixner.

...tpa 4817.

107/95 N° 336

Daum, Karl Wilhelm

Pressburg, Wiener-Neustadt
Geb. 19. Sept. 1860.
Sohn von Karl Mathias D.
Er verlor seinen Vater schon im 2ehnten Lebensjahre, erlernte die Geigenmacherei bei seinem Stiefvater Franz Hiller und ging dann nach Ungarn, von wo er erst 1901 wieder nach Wiener-Neustadt kam und sich als Geigenmacher niederliess. Vorher war er von 1888 bis 1889 in Pressburg ansässig. Er besitzt noch die Werkzeuge, die sein Grossvater von Mich Stadlmann geerbt hatte.

Lütgendorff. 125. l.

réna-út 41. sz.

klos nemzeti

kuto alap

sor 7 P 20 f

ombe Esnt 1940 jan. 1

elyeg 1940 maj 6.

2 sor 2 P 40

Tobbet nem adtak

Daumerlang Chr.

rézm.

Pataky 1951

62. l.

régészeti társulatnak
szesítés iránt beadot
kor az iratok közt n
demleges javaslat m
dessék.

A miniszté
s általában ez ügyre
ide azóta le nem kü
gatóság ez ügyben eg
érdemleges vélemény

Budapest 19

A közalapítványi kir.

Daun, Berthold:

Veit Stoss und seine Schule in Deutschland, Polen und Ungarn

Leipzig, 1903.

Doxb.

r. D. K.

STOCK, Johannes kaplán

A Szt. Márton püspökről nev. Szepesi

Székesegyház

Daun

által épitett fel /1686 után/ a
budai palota gótikus termének
déli részét nagyrészt elpusztította,
de az északi részt megrédte.

Gerő László: A.budai középkori királyi palota gótikus nagytermének helyreállitása. Magyar Müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l. 369 kép., német resumé.

57.l.

Daun Henrik

ujjáépítette III. Károly magyar király rendeletére a Fehérvári kaput.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

9061

Daunkhel

l. Dunkell

l.

kendrey. kentivánji

354. l.

tánosné.

~~megkoszoruzott nemzeti szinű lobogóval di-~~
~~ri sátor előtt kendővel leteritett asztal áll, a~~
~~gy székenés ládán két tiszt ül. Az egyik,~~
~~n, melylyel (könyökől az asztalra) boror po-~~
~~t, jobb kezével átkarolja a térdén ülő, rö-~~
átés mélyen kivágott ruha derekat ~~hordó mar-~~ viselő
, kinek keblére rózsa van tűzve, ~~a~~ kinek haja ~~meg~~ és
emzeti szinű pántlikákkal van ékesítve ~~a má-~~
~~ki szivarozik néz őket~~. Balról a hegyes vidéket
áttérben őrszem, (~~tábori~~ számos sátor és őrtűz lát
lirata a kép alatt:

MARKOTANUSNŒ FIAI. DIE SCHÖNE MAR-
'TENTERIN"
„Lith. v. C. Lanzedelli Wieden Wienstrasse
33 in Wien"
mit Vorbehalt gegen Nachdruck".

Könyomat, méretei a vonalkeretnek 27.4: 21.1 Cm.

Ltsza 4816. (szines).

107/95 № 335

Ø Dausch Martin

reżm.

Pataky 1951

35. l.

Adományok, hagyományok	
Vagyonának kamatai	
Könyvtárhasználati dijakból	
Összesen :	

A könyvtár állapota.

	Könyv (kötet)	Térkép	Műlap, kép, rajzlap	Zenemű	Egyéb
Darabszám az előző év végén					
Gyarapodás az év folyamán					
Csökkenés (kiselejtezés stb. utján)					
Darabszám az év végén					

Budapest, 19..... év.....

DAUSZEK JENŐNÉ, kefekötő

1920 körül már Vas megye községeiben is működtek önálló kefekötők. Így pl. Kőszegen Dauszek Jenőné.
109.old

DOMONKOS JÁNOS: Kefekötőmesterség Szombathelyen
108.old.

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 1.szám, Szombathely

MDK

Dauthage

I.Ferenc József 1858-han.Kőnyomat. Medaillon-alak. M. 39-30.5 cm. Jelz.: Dauthage 858.

Tört.Képes graf.kiáll. 1907.

M.D.K.

Dauthage Adolf, grafikus

Kossuthnak Angliában 1855 körül ismeretlen mester által készitett fényképének litográfiáját készitette 1892-ben./Kossuth és Ihász Dániel a képen/. 200.o. 16.jegyz.

Fejős Imre: Kossuth fényképei. 197.o.

Folia Archaeologica. VIII. 1956. Bp. "Müvelt Nép" tudományos és ismeretterjesztő Kiadó. Bp. 1956

D

M.D.K.

Peter Dauwerth auritober Hungarus civis Leopoldiensis ötvös 1608-1610-ben Lwówban szerepel

Müvért. 1955. 1. sz.
Divéky Adorján: Magyarországi ötvösök Lengyelországban a XIV-XVIII. században 54.1.

Dauvertl Péter

magyar származású
ötvös Lembergben

L.

Kendrey-Kentiványi

356. l.

rátusok megérkezése //

s úton ~~[illegible]~~ szembelhető, hol (a Magyarország czimerével éke-
latt fáklya fény mellett, ~~[illegible]~~ bevonuló jura-
r épületek ablakaiból (néző s az útmenteu elhe-
k kalap~~[illegible]~~ és kendő~~[illegible]~~ lobogtatászal üdvözölnek. Az
ragyogás a környékbeli épületek ~~[illegible]~~ a
Tornya uralja ~~[illegible]~~. Felirata a kép alatt

agyar jurátusoknak Beiste megérkezése.
(Martius 14 éjczakán)"
pütt: „Beisten Höfelich János Tulaydona".

ñyomat, méretei az alányomásnak 21.3:32 c/m.

Ltsa 2812.

107/95. № 331

Dauthage Adolf

Dauthage Adolf, osztrák festő és kőrajzoló; szül. 1825 febr. 20-án Rustendorfban, Bécs mellett, megh. 1883 jún. 3-án Bécsben. Atyja szegény bádogosmester volt, aki nem nagy gondot fordíthatott nevelésére, s ezért, mikor az elemi iskolákat elvégezte, szülei egy aranyozóhoz adták inasnak. Tehetségét egy lelkész ismerte fel, aki pártfogásába vette, s lehetővé tette, hogy a bécsi képzőművészeti akadémián magát kiképezze. Jóltevője időközben elhalálozván, abba kellett hagynia tanulmányait, s ekkor egy ideig arczképfestésből és másolatok készítéséből élt, majd képes könyvek rajzolásával foglalkozott. Később a híres Kriehuber műhelyébe került, hol négy évig dolgozott s számos kőrajzot készített. E téren nagy gyakorlatot szerezvén, önállósította magát, s 1853—1883-ig a legkeresettebb bécsi kőrajzolók közé tartozott. Hosszú működése alatt számos magyar előkelőséget is megörökített.

Magyar vonatkozású kőrajzai a következők:

1. Apáthy István dr. arczképe. Alatta: Dr. Apáthy István (névaláírás); ívrét. Megjelent »Das Parlament« cz. vállalatban. Jelzése: Dauthage.

2. Bákody Tivadar dr. arczképe. Alatta: Dr. Theodor Bákody (névaláírás); ívrét. Jelzése: Dauthage 857.

tárgya i szerint	a protocollum		évi kat.	
	neve	száma	terem	szám

Danthage

8. Dr. **Than Károly** másodelnök, r. tag ifjúkori arczképe. Kőnyomat 1860-ból Danthage rajza után, dr. Bœhm Józsefnek szóló írott ajánlással.

Divald Akad. palotája

100. l.

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
1939/40. tanévi Rector Magnificusa
dr. Zimmermann Ágoston.

Dauthage

Ferenc József 1853-ban

körajz

repr.

Kilogr.: Magy. nemzet

sorl. X. 513. l.

716. l.

hirlapi közleményt, melyek *Wiener Künstler-Briefe* című könyvében is megjelentek. Ezt különösen azért említjük föl, mert a hivatott tollú író ezen közleményeinek köszönhető, hogy gyűjteményünk e remek művei, kivált az, mely Giorgione nevét viseli, méltó helyet foglalnak el a képírás történetével foglalkozó újabb könyvekben. Hasonlóképen azt mondhatjuk, hogy Pulszky Károly dolgozata : *Rafael Santi az Országos Képtárban* vezette be a külföldi műtörténeti irodalomba az umbria-toskánai iskolának és Rafaelnek műveit.

Azt nem lehet ugyan állítani, hogy országos képtárunk első rangú gyűjtemény, melyben a képirás történetében szereplő iskolák és mesterek nagyobb részét egy-egy jellemzetes alkotás képviseli, s hogy ennélfogva e művészet történetének kivonatát bírjuk benne. Mindazáltal van ott sok becses mű, mely jogosan követel habár szerényebb helyet a könyvekben, hogy ezek által ismertebbé váljék. Az előbb említett két példa azt bizonyítja, hogy e jogos igények eddig azért nem telje-

szék / rendes Bírája s. a. t. Ívrét. Jelzése: Dauthage 869. Kiadta: Vereby Soma.

38. Reitter Ferencz arczképe. Felirata: Temesi Reitter Ferencz / Magy. kir. Miniszteri oszt. Tanácsos, / a vas korona jeles rend vitéze s. a. t. Ívrét. Jelzése: A és D betűkből összefont monogramm és 869. Kiadta: Vereby Soma.

39. Rudolf trónörökös arczképe. Ívrét. Jelzése: Nach der Natur gez. u. lithog. v. Dauthage 860.

40. Szende Béla arczképe. Felirata: Keresztesi Szende Béla / Arad Vármegye Főispánja. Ívrét. Jelzése: Dauthage 868. Kiadta: Vereby Soma.

41. Tarczi Lajos természettanár arczképe, névaláírással. Ívrét. Jelzése: Gem. v. Barabás. Lith. v. Dauthage. Kiadták tanítványai.

42. Zalka János győri püspök arczképe. Felirata: Dr. Zalka ev. János / Győri Megyés Püspök. 4.-r. Jelzése A és D betűkből összefont monogramm és 869. évszám.

43. Zichy Ödön gróf arczképe. Felirata: Gf. Edmund Zichy (névaláírás). Ívrét. Jelzése: Dauthage.

Tört. Képcsarnok grafikai kiállításának leíró lajstroma. Budapest, 1907. 105. és 117. l. — *Tört. Képcsarnok* grafikai gyűjteménye, Budapest. — *Wurzbach:* Biographisches Lexikon. Wien, 1858. III. 174—175. l.

Dauthage

Dauthage Adolf

DAUTHAGE ADOLF osztrák festő és kőrajzoló (1825-1883.) Kriehuber tanítványa, s az 50—60-as években Bécs egyik legkedveltebb arcképrajzolója. Számos magyar vonatkozású kőrajza van. — Bibl.: Sz Szi. Lex. 354. l. —

3. Barkóczy János gróf arczképe. Alatta: G. Barkóczy (névaláírás); ívrét. Jelzése: Dauthage 860.

4. Bogovics Imre főispán arczképe. Felirata: Bogovics Imre / Zágráb Vármegye Főispánja. 4.-r. Jelzése: Dauthage 869. Kiadta: Vereby Soma.

5. Erzsébet királyné arczképe. Felirata: Erzsébeth / Ausztriai Császárnő / Magyarország Királynéja stb. stb. Ívrét. Jelzése: Kőbe metszette Dauthage A. Jan. 1866.

6. Esterházy Antal gróf arczképe. Felirata: Galanthai / Gróf Esterházy Antal / cs. kir. kamarás, s Szent István jeles rend vitéze s. a. t. Ívrét. Jelzése: Dauthage 869. Térdkép.

7. Ugyanaz. Mellkép. Kiadta: Vereby Soma.

8. I. Ferencz József király arczképe. Felirata: Franz Josef I. / Kaiser von Oesterreich etc. etc. etc. Térdkép. Ívrét. Jelzése: Dauthage 853.

9. I. Ferencz József király arczképe. Méretei: 39 : 30·5 cm. Medaillon alak, térdig ábrázolva. Jelzése: Dauthage 858.

10. Ugyanaz, a következő felirattal: Első Ferencz József / Austriai Császár / Magyarország stb. királya stb. stb. — Ugyanez a szöveg németül is. Ívrét. Az alak tompított szélű arany keretben, sárga alapnyomással és színezve. Jelzése: Nach A. Einsle k. k. Hofmaler lith. v. A. Dauthage.

11. Ugyanaz, a következő felirattal: Első Ferencz József / Ausztriai Császár / Magyarország stb. Királya stb. stb. — Ugyanez a szöveg németül is. Ívrét. Színezve. Jelzése: Dauthage.

12. Ugyanaz, fiatalabb korában, az előbbi német és magyar szöveggel. Jelzése: Gez. u. lith. v. Dauthage.

13. Ugyanaz, a következő felirattal: Franz Josef I. / Kaiser von Oesterreich etc. etc. etc. Oval keretben, sárga alapnyomással. Ívrét. Jelzése: Nach. A. Einsle k. k. Hofmaler lith. v. A. Dauthage.

14. Fülöp szász-kóburg-gothai herczeg arczképe. Felirata: Fülöp / Szász Coburg Gothai Herczeg. Ívrét. Jelzése: Dauthage 883.

15. Ghillány József báró arczképe. Felirata: Lázi és Berniczei / Báró Ghillány József. Ívrét. Jelzése: A és D betűkből összefont monogramm és 869. évszám. Kiadta: Vereby Soma.

16. Ghyczy Kálmán arczképe. Felirata: Koloman von Ghyczy / Präsident des ungar. Unterhauses. Ívrét. Jelzése: Dauthage. Megjelent »Das Parlament« cz. vállalatban.

17. Gottgeb Antal arczképe. Felirata: Gottgeb Antal / Építőmester. Ívrét. Jelzése: Dauthage 869. Kiadta: Vereby Soma.

18. Hajnik János arczképe, névaláírással. Ívrét. Jelzése: Anreiter gem. Dauthage lith.

19. Harkányi Frigyes arczképe. Felirata: Friedrich von Harkányi / Reichstags Abgeordneter. (Facseter Bez.). 4.-r. Jelzése: Dauthage.

20. Haulik György zágrábi érsek arczképe. Felirata: Georgius Cardinalis Haulik de Várallya / Archi Episcopus Zagrabiensis. Ívrét. Színezve. Jelzése: Dauthage 856.

21. Ugyanaz. Jelzése: Nach der Natur gez. u. lith. v. Dauthage.

22. Haynald Lajos kalocsai érsek arczképe. Felirata: Dr. Ludovicus Haynald, / Archi-Episcopus Colocensis et Bacsensis, Caes. Reg. Actualis Intimus Consiliarius / Ins. Ord. Leopoldi Imp. Magnae Crucis Eques, etc. etc. Középen (alul) az ábrázolt czímere, »Patiendo Mereri« jelmondattal. Méretei: 35·9 : 28 cm. Jelzése: Dauthage 873.

23. Hegedűs Sándor arczképe. 4.-r. Jelzése: D. (1881).

24. Herits Antal arczképe. Felirata: Herits Antal / országos képviselő. 4.-r. Jelzése: Dauthage 881.

25. Hoffmann Pál arczképe. 4.-r. Jelzése: Dauthage (1881?).

26. Hondlik János arczképe. Felirata: Hondlik János / Felügyelő. Ívrét. Jelzése: AD monogramm és 869. Kiadta: Vereby Soma.

27. Kunszt József kalocsai érsek arczképe. Felirata: Josephus Kunszt / Archi Episcopus Colociensis et Bacsiensis. Ívrét. Jelzése: Nach der Natur gez. u. lith. v. Dauthage.

28. Maager Károly arczképe. Felirata: Carl Maager. Ívrét. Jelzése: Dauthage 860.

29. Majláth György arczképe. Írás előtt. 4.-r. Jelzése: Dauthage 860.

30. Ugyanaz »ifj. Majláth György« aláírással.

31. Majthényi László báró arczképe. Felirata: Ladislaus Freiherr von Majthényi junior / Mitglied der Magnatentafel. 4.-r. Jelzése: Dauthage.

32. Móricz Pál arczképe. Felirata: Paul Moricz / Reichstags-Abgeordneter. Ívrét. Jelzése: Dauthage. Megjelent »Das Parlament« cz. vállalatban.

33. Perczel Miklós főispán arczképe. Felirata: Perczel Miklós / Baranya Vármegye Főispánja. Ívrét. Jelzése: Dauthage 869. Kiadta: Vereby Soma.

34. Prilleszky Tadé arczképe. Ívrét. Jelzése: Dauthage 869.

35. Rajner Pál belügyminiszter arczképe. Felirata: Rajner Pál / Magy. Kir. Belügyminiszter. Ívrét. Jelzése: A és D betűkből összefont monogramm és 869. Kiadta Vereby Soma.

36. Ugyanaz, neve alatt »Bars Vármegye alkot. Főispánja« felirattal.

37. Ráth Károly arczképe. Felirata: Ráth Károly / Magyar királyi curia legfőbb ítélő-

szék / rendes Bírája s. a. t. Ívrét. Jelzése: Dauthage 869. Kiadta: Vereby Soma.

38. Reitter Ferencz arczképe. Felirata: Temesi Reitter Ferencz / Magy. kir. Miniszteri oszt. Tanácsos, / a vas korona jeles rend vitéze s. a. t. Ívrét. Jelzése: A és D betűkből összefont monogramm és 869. Kiadta: Vereby Soma.

39. Rudolf trónörökös arczképe. Ívrét. Jelzése: Nach der Natur gez. u. lithog. v. Dauthage 860.

40. Szende Béla arczképe. Felirata: Keresztesi Szende Béla / Arad Vármegye Főispánja. Ívrét. Jelzése: Dauthage 868. Kiadta: Vereby Soma.

41. Tarczi Lajos természettanár arczképe, névaláírással. Ívrét. Jelzése: Gem. v. Barabás. Lith. v. Dauthage. Kiadták tanítványai.

42. Zalka János győri püspök arczképe. Felirata: Dr. Zalka ev. János / Győri Megyés Püspök. 4.-r. Jelzése A és D betűkből összefont monogramm és 869. évszám.

43. Zichy Ödön gróf arczképe. Felirata: Gf. Edmund Zichy (névaláírás). Ívrét. Jelzése: Dauthage.

Tört. Képcsarnok grafikai kiállításának leíró lajstroma. Budapest, 1907. 105. és 117. l. — *Tört. Képcsarnok* grafikai gyűjteménye, Budapest. — *Wurzbach:* Biographisches Lexikon. Wien, 1858. III. 174—175. l.

Dauvertt Péter, magyar származású ötvös *(Peter Dauvertt aurifaber Hungarus avis Leopoliensis).* Apród éveit 1608—1610-ig Lembergben töltötte.

Lepszy L.: Magyarországi ötvösök Lengyelországban. *Arch. Ért.* 1890. 58. l.

David János, festő. A XVI. század második felében Nagyszebenben élt. 1585-ben, amidőn a tanácstorony falfestményeinek elkészítésével foglalatoskodott, lezuhant az állványról és meghalt.

Arch. Ért. 1889. 275. l. — *Archiv* des Vereines für sieb. Landeskunde. Régi folyam. III. 370. l. — *Seiverth, G.:* Die Stadt Hermannstadt. 61. l. — *W. S.:* Heimische Künstler. *Korrespondenzblatt.* 1882. 125. l. — *Wenrich:* Künstlernamen aus siebenbürgisch-sächsischer Vergangenheit. *Archiv* des Vereines für sieb. Landeskunde. XXII. 70—71. l.

Dálnoki Nagy Pál, ötvös. Az ötvösséget az 1760-as években Miskolczon Szombathi Ferencznél (l. o.) tanulta és 1764-ben szabadult fel. Később alighanem a rimaszombati ötvös czéh kebelében működött.

Römer Flóris: A hazai ötvös czéhek szabályai. *Századok.* 1877. 422. l. — *Szendrei János dr.:* Miskolcz város tört. Miskolcz, 1911. IV. 668. l.

Dániel, festő *(Daniel Moler).* A XV. század közepén Körmöczbányán működött. Az egykorú adólajstrom 1450-ben említi.

Fejérpataky László: Magyarországi városok régi számadáskönyvei. Budapest, 1885. 637. l.

Dániel, példametsző *(Eisengräber).* A XV. század második felében a kassai pénzverőházban működött. Neve 1476-ban egy tilalommal kapcsolatban fordul elő a városi jegyzőkönyvben.

Kemény Lajos: Műtörténeti adatok Kassa multjából. *Arch. Ért.* 1909. 433. l.

Dániel, festő. A XVI. században úgylátszik Pozsonyban élt s Nádasdy Tamás pártfogoltja volt. 1550-ben Verancsics püspök Sárvárról levelet intézett hozzá, melyben arra kérte, hogy tudósítsa őt a pozsonyi országgyűlés dolgairól.

Katona: Historia critica. XXI. 1004, 1006. l. — *Nagy Iván:* Magyarországi képzőművészek. *Századok.* 1874. 285. l.

Dániel, ötvös *(Daniel auf der wiss).* 1597-ben lett a nagyszebeni ötvös czéh tagja.

Archiv des Vereines für sieb. Landeskunde. XIV. 407. l. (Die Meister in der Hermannstädter Goldschmiedzunft von 1595—1605.)

Dániel, festő és szobrász. A XVI. század végén s a XVII. század elején Eperjesen dolgozott. 1600-ban a kassai Král Albertné részére egy sírkövet és zászlót készített.

Kemény Lajos: Műtörténeti adatok Kassa multjából. *Arch. Ért.* 1904. 275. l.

Dániel Konstantin, festő; szül. 1798, vagy 1799-ben Lugoson; megh. 1873 máj. 25-én Nagybecskereken. Atyja, D. Grigorie, orosz volt és Kiew tájékáról származott. Magyarországra 1798-ban Suvarow tábornoknak Svájcz és Olaszország ellen vonuló seregével került, melytől elszakadva, Lugoson telepedett meg, s ugyanitt egy szerb leányt vett feleségül. Ebből a házasságból származott D., akinek gyermekkoráról nem maradtak fenn adatok. 1810—1816 között Temesvárott élt és Theodorovits Arszánál (l. o.), a neves szerb templomfestőnél tanult, akinek keze alatt csakhamar olyan meglepő haladást tanusított, hogy mestere veszélyes versenytársat látván benne, elzavarta magától. Ezután más temesvári festőknél képezte magát, majd évekig a szerb lakta vidékeken vándorolt, s úgylátszik leginkább arczképfestéssel foglalkozott. 1826—1828-ban Torontálban mint arczképfestőnek már elég jó neve volt, s ez indította a pancsovai gör. kel. szerb egyházközséget arra, hogy megbízza a pancsovai templom ikonosztászjának elkészítésével. D. 1829—1833-ig festette e templom képeit s közben arczképmegrendeléseket is elfogadott. A pancsovai ikonosztász legsikerültebb része Keresztelő szent János képe. Pancsováról Torontál-Ozorára hívták s az ottani gör. kel. román templom képeinek festésével bízták meg. Az itteni ikonosztász miniature jellegű, s képei közül kiválnak Krisztus levétele a keresztről és az Apostolok Krisztus sírjánál; legsikerültebb azonban Jézusnak a mennyezeten lévő alakja.

D. még 1827-ben megnősült (neje Dely Zsófia volt), s ez időtől úgylátszik Nagybecskerek volt állandó tartózkodási helye.

Dauthage, Adolf

1825 – 1883

festő, litogr. Bécs

l. Bielz Portrhat

620 ·zt.

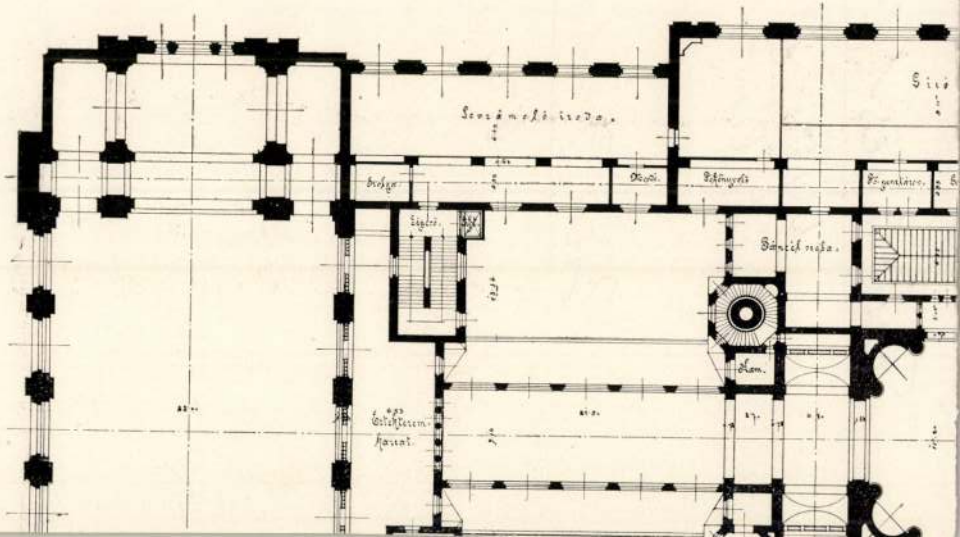
Sanctuarium.
Presbyterium.
Capella.
Sacristia.
Choir.
Presbyterium.
Capella.

Dauthage, Adolf

miért maradt
ki? Igen sok
magyar vonatko-
zásu. nincs van.
Vala jelentek te
lenebbek is fel
vannak véve.
Lásd
Szendr. Szentiv.
lex. 354. l.

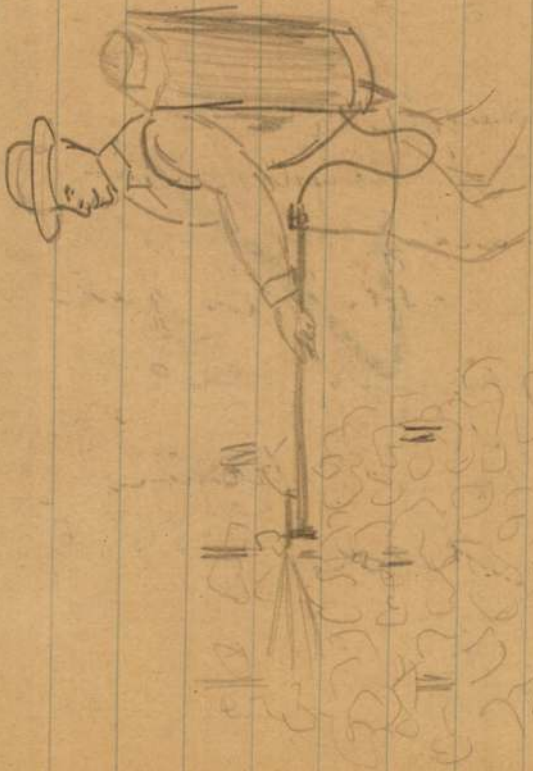

Dauthage

C.

T.

Lykanemuromantika

53. C.

LAPTERJESZTŐ VÁLLALAT
(CÉGT.: FARAGÓ JENŐNÉ)
BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-ÚT 49. I. 4
TELEFON: 224-290

T.

Európa Film-,Könyv-,Lapterjesztő és Könyv-
kiadó Rt.

Budapest,
V.Visegrádi-u.36.IV.

Dauthage Adolf

litogr.

l.

Lykaközöns

77. l.

Érkezett 1907. január 8.

18/1907. Tz. (Kolozsvár, 1903. deczember 26-án 40. Tz. a.)

Az erdélyi Kárpát-egyesület kérdést intéz az iránt, hogy a főfelügyelőség a kolozsvári néprajzi múzeum sorsát illetőleg minő határozatot hozott. (Leirat az elnökséghez, 1907. V. 26.)

Dauthage Adolf
osztrák festő és kőrajzoló
L.
Kendrey - Kentirányi
354. l.

vonulása.

zimerével ékesített ~~és koszorúval díszített~~ lo-
nuló juratusokat, kik kardjaikat kivon-
sok üdvrivalgással fogadják, a hölgyek pe-
tatással üdvözlik. Balra egy, nejét karon
árnak kis fia kardjával tiszteleg s jobbra
egyike ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ölelkezik ~~[illegible]~~ kül-
ával. Közelökben ~~egy~~ suhanci (a földön) keres-
kép alatt balról:

disztemenetele és elfogadtatása Beisten 1848-dik
15-kén"

g und Empfang der Ungarn in Wien am
1848."

, méretei 24.5 : 36.9 cm.

ha 4813 (alányomással).

107/95 N° 332

Majláth György. 10944

Derékig, kissé jobbra fordul. Álló gallérú kabátja egyelejü, mellénye kivágott, csokorra kötött nyakkendője csipkés.
Jelzése
alól balra: Dauthage
860

Fénynyomat, magassága 13.3:cm.
A 3383 leltári sz.a. őrzött eredetinek repro.

Szn. 3-905
19 ~~22~~-905-3

Mailáth György:

Mellig, hétnyolczad jobbra. Rövid hajat, bajuszt és körszakált hord. Inge álló gallérjának sarkai lehajtvák, csipkefélű nyakkendője csokorra van kötve, kabátja egyelejű s mellénye kivágott. Feliratai a kép alatt aláírásának másakép:

„ifj. Majláth György"

a jobb karnál: „Dauthage
860"

a balnál: „Ged. bei Jos. Stoufs, Wien".

s legalól balra: „Eigenthum des Verlegers"
középütt: „Verlag v. Jos. Bermann in Wien N° 619"
s jobbra: „Mit Vorbehalt jeder Art Vervielfältigung."

Könyomat, az alak nagysága 14 Cm.

Ltfra 3383. (körönséges nyomás)
8498 (chinai papirosou)

152/93 N° 17

Ráth Károly:

Csaknem térdig, áll és kissé balra ~~néz~~ fordult. Jobb kezével az asztalra támaszkodik, hol két könyv van s, baljával kardinálnak markolatát fogja. Haját előre fésülte, bajusza és állon hordott szakálla hosszú. Ingének gallerja s kezelői lat~~[illegible]~~szanak; csokorra kötött nyakkendője rojtos; atillája s prémgallerú s szegélyű mentéje, melyet vállra vetetten visel, zsinóros és derekát kardkötő~~[illegible]~~ szorítja. Felirata a kép alatt:

RÁTH KÁROLY

Magyar királyi curia legfőbb itélőszék
rendes Birája s. a. t.

oldalt az asztalnál Dauthage
869

a kardnál: Gedr. bei H. Gerhart Wien.

legalól balra: KIADTA VEREBY SOMA
jobbra: AZ UTÁNNYOMAT TILOS

Könyomat, az alak nagysága 23·5 cm.

9686. cch. pap.

Vereby Soma: Honpolgárok albuma, III. évf. 1868.

60/98 № 29

Danthage A

Reitter Ferencz:

Térdig, ül és kissé jobbra fordult. Kezeibel a párnázott támlás fiék karfájára nehezedik. Jobbjában irattekercset tart s balján karikagyűrűt hord. Mellét a vas korona rend jelvénye díszíti. Oldalt elválasztott haja s bajusza hosszú, szakálla rövid. Ingének gallérja s kézelői látszanak, csomóra kötött nyakkendője rojtos, átillájá zsinóros. Felirata a kép alatt három sorban:

TEMESI REITTER FERENCZ
Magy. kir. Ministeri oszt. Tanácsos,
s a vas korona jeles rend vitéze, s. a. t.

oldalt baltól: D. 869
jobbról: Gedr. bei H. Gerhart Wien

alól balra: KIADTA VEREBY SOMA
jobbra: AZ UTÁNNYOMAT TILOS

Könyomat, az alak nagysága 24·8 cm.

9682 ch. p.

Vereby S.: Honpolgárok könyve, III. érf. 1868.

60/98 № 25

6127

Rudolf:

Gyermekkorában:

A bojtos párnán ül a gyermek s jobb kezével a kölapra támaszkodik, baljában pedig az ölében lévő virágot fogja. Rövid ujjú kivágott ruhája csipkefodrú s jobb vállára csokorra kötött szőr szalag van átvetve. A háttérben függöny lóg s balra folyondárcsoport látható. A kép tojásdad keretben van fölül koronás címerrel. Felirata a kép alatt két sorban:

ERZHERZOG RUDOLPH

Kronprinz und Thronfolger des Kaiserthums Oesterreich"

alól jobbra: „Nach der Natur ges. u. lithog.
v. Danthage
860."

s legalól balra: „Druck v. J. Stoufs in Wien"

kiképült: „Verlag u. Eigenthum v. Stammler & Karlstein in Wien"

s jobbra: „Vervielfältigung vorbehalten."

Könyomat, méretei a keretnek a címer nélkül 29.1 : 25.3 Cm.

Köre rajzolta: Danthage.

Lapa 8185 (cch. nap.) 126/94 N° 89.

Rudolf trónörökös gyermek korában:

A földre helyezett párnán ül a gyermek főherczeg, ki bal kezével az ölében lévő virágot fogja s jobb kezét kissé felemeli. Rövid ujú s csipkefodorral diszitett fehér ruhája felett skót szalag van átkötve csokorral a bal hón alatt. A háttérben a félreront függöny mögötti oszlop előtt virág látható. A képet tojásdad medaillon veszi körül, mely fölött czimer van. Feliratai

alól balra: „Ged. Bei Jos. Stoufs Wien."

s jobbra: „Nach der Natur gez. u. lithog.
v. Dauthage
860."

Könyomat, a keret méretei dísz nélkül 29.2 : 25.4 cm.

Rajzolta: Dauthage A. 1860.

Ltsa 8026. (chin. pap.)

191/93 N= 1927.

Tarczi Lajos:

Térdig, állva s balra fordulva. Jobb kezét csipőjére tette s baljával az asztal sarkára támaszkodik. Rövid hajat, bajuszt s álla körül szakállt hord. Nyakkendője rojtos, atillája csinóros s vállra vetett mentéje prémes. Teliratos a kép alatt aláírásának másakép két sorban:

Tarczi Lajos
Természettanár

alól
balra: GEM. V. BARABÁS
középütt: GEDR. B.J. RAUH IN WIEN
jobbra: LITH. V. DAUTHAGE
s legalól: Hálajelül tanítványai
és ez után: Kiatta Berger Janos Pópán kapható Vágner Josef Urnál Pesten.

Könyomat, az alak nagysága 32·2 c/m.

9934 (ch. p.).

Sz. N. 495/98
112-98-933.

Zalka János

Térdig, ülve, hétnyolczad jobbra. Haja simára van lefésülve s arcza s bajusza leberetvált. Gyűrűs jobb kezét a párnázott támlásszék karfájáú s balját térdéu nyugtatja. Colláréjának ligulájá széles, cappája felett láncza keresztet hord s karinge csipkéből baló. Felírata a kép alatt két sorban:

„Dr Zalka Ev. János
Győri Megyés Püspök"

balra a szék közelében: „Gedr. bei H. Gerhart Wien" és „AD 869"
alól balra: „Kiadta Vereby Soma"
s jobbra: „Az Utánnyomat Tilos"

Könyomat, az alak nagysága 25.5 cm.
Rajzolta: A. Danthage 1869.
Ltfa 1931 (chinai papiros)

101/90 N° 55.

Zichy Edmund:

Mellig, kissé jobbra fordult. Rövid haja, bajusza és hosszú szakálla öszbevegyült. Ingének gallérja kissé látszik, kettős elejű kabátját begombolva hordja. Felirata a kép alatt aláirásának másaul:

„Gf. Edmund Zichy"

s a jobb karnál: „Dauthage."

Könyomat, az alak nagysága 19 cm.
Körerajzolta: Dauthage.

Ltfa 8938

156/95 № 17.

Haulik ~~Tamás~~ György:

Derékon alól, hétnyolczad jobbra. Fején caputium van, ősz haját előre fésüli s arcza s bajusza leberetvált. Bal kezében könyv van. Rendjelei körül a Szt István s a Lipót-rendet, melynek csillagja mellét is diszíti, szalagon hordja s a nyakába vetett lánczon ékkövés kereszt lóg. Cappaja hermelines. Felirata a kép alatt két sorban:

Georgius Cardinalis Haulik De Várallya,
Archi-Episcopus Zagrabiensis

alól balra: „Ged. bei Jos. Stoufs, Wien"
s jobbra: „Danthage 856"
s legalól balra: „Wien, bei L. T. Neumann"
s jobbra: „Mit Vorbehalt gegen Nachdruck".

Könyomat, az alak nagysága 17 cm.
Rajzolta: Danthage A. 1856.
Ltsza 1874.

101/90 N° 38.

Danthage A

Hondlik János:

Térdig, álló kissé jobbra fordult. Karjait öszefontan tartja. Haja bajuszaés körszakálla ősz. Ingének gallérjaés kézelője látszik; kes keny nyakkendője csokorra kötött; atillája, magas mellényeés nadrágja zsinórozott. A hatterben, jobbrólaz asztalon, három könyv van, melyek nek egyike nyitott. Felirata a kép alatt két sorban:

HONDLIK JÁNOS.
Felugyelő.

oldalt balra: AD 869.
jobbra: Gedr. bei H. Gerhart Wien

alól balra: KIADTA VEREBY SOMA
jobbra: AZ UTÁNNYOMATTILOS

Könyomat, az alak nagysága 25·3 cm.

9685. (ch p.)

Vereby S: Honpolgárok albuma, III. évf. 1868.

60/96 N° 28

Kunszt József:

Térdig, állva, balra. Fején caputium van, haja rövid s arcza s bajusza leberetvált. Jobb kezével az asztalon álló könyvet fogja, mely mellett a könyvek alól az érseki pallium lóg ki, s balját mellén tartja. A nyakába vetett szalag felett, melyen a Lipós rendet viseli, melynek csillagja mellét díszíti, kettős láncon ékköves keresztjét látjuk. Öltözete: cappa maior hermelinnel, csipke karing s reverenda. A háttérben oszlop s függöny tűnik szemünkbe. Felirata a kép alatt két sorban:

„Josephus Kunszt.

Archi Episcopus Colocensis et Bacsiensis"

alól balra: „Nach der Natur gez. u. lith. v. Dauthage"

s jobbra: „Ged. bei Jos. Stoufs in Wien."

s legalól balra: „Wien bei L. T. Neumann"

s jobbra: „Mit Vorbehalt gegen Nachdruck."

Könyomat, a keret nagysága 38.6: 29.4 Cm.

Köre rajzolta: Dauthage A.

Ltsa 7972 (chin. pap.)

191/93 N° 1778.

Harkányi Frigyes.

Mellig, kissé jobbra nézve. Ingének gallérja látszik, csokorra kötött nyakkendője csipkés, atillája zsinóros s vállravetett mentéjének körőjén a csatok ékkovesek. Haját simára fesüli, bajusza kipödrött s pofaszakálla rövid. Felirata a kép alatt két sorban:

FRIEDRICH VON HARKÁNYI
Reichstags-Abgeordneter (Facseter Bez.).

a jobb karnál: Dauthage.

Kónyomat, az alak nagysága 17·6 Cm.

9863.

Sz. N. 473/98
112-98-339.

Haulik György:

Térdig, két-nyolczad balra, állva. Fején caputium van, oldalt előrefésült haja ősz, arcza s bajusza leberetvált. Jobb kezében könyvet tart s baljával támlásszékének karfájára támaszkodik. Cappa májorjának hermelinje felett szalagon a szt. Istvánrendet és a Lipót, melynek csillagja mellét is díszíti, szalagon s ékköves keresztjét láncon viseli. Karingének csipkéalja látható. A háttérben az asztalon, ő Felségének mellszobra előtt, könyveket, iratokat s palliumot veszünk észre, míg az ablakon keresztül a zágrábi székes egyházra nyílik kilátás. A széken túl félre vont függöny lóg. Feliratai a kép alatt két sorban

„Georgius Cardinalis Haulik de Várallya.
Archi-Episcopus Zagrabiensis."

alól balra: „Nach der Natur gez. u. lith. v. Danthage" s
jobbra: „Ged. bei Jos. Stoufs in Wien.

Könyvmat, méretei a vonalkeretet vévé 40.7 : 33.1 c/m.

Lltha 7627.

31/93 N° 299

I. Ferencz József lovassági tábornoki egyenruhában

Térdig, hétnyolczad jobbra, állva. Balról elválasztott haját füleinél előre fésüli s sem bajusza, sem szakála nincs. Jobb kezével a derekát szorító övet s baljával oldalán lógó kardjának markolatát fogja. Nyakravalója felett szalagon az aranygyapjas rend jelvényét hordja s mellét az érdemkereszt alatt a Mária Terezia, a Szt István, a Lipót és a Vaskorona rend díszíti. Vállra vetett prémes mentéje, atillája s nadrágja zsinóros. Jobbra az asztalon keztyűit és (kócsagos) prémkalpagját látjuk. Feliratai a kép alatt hasábosan három-három sorban:

Franz Joseph I.	Első Ferencz József
Kaiser von Oesterreich	Ausztriai Császár
König von Ungarn etc. etc.	Magyarország stb. Királya stb. stb.

alól balra: „Nach Einsle's u. Lämmermayer's Portrait"
Középütt: „Gedr. b. J. Höfelich"
jobbra: „Gez. u. lith. v. Dauthage"

s legalól két sorban:
„Verlag von Joseph Bermann in Wien
Vervielfältigung vorbehalten."

Könyomat, az alak nagysága 30.5 c/m. Ltfza 7509.

47/93 N° 194 0.50

Gizella fhgnő:

Gyermek korában:

A nehéz függönynyel leteritett pamlagon virágcsokrot tartva ül a főherczegnő, kinek kivágott csipkés ruháját skót szalagok diszitik. Rövid hajacskája jobbról van elválásztva. A kép tojásdad keretben látható, melyet fölül koronás czimer diszit. Felirata a kép alatt két sorban:

„GISELA
Erzherzogin von Oesterreich"

alól balra: „Nach der Natur gez. u. lith.
Dauthage
860"

s legalól balra: „Druck v. Jos. Stoufs in Wien."

középütt: „Verlag. u. Eigenthum v. Stammler & Carlstein in Wien"

s jobbra: „Vervielfältigung vorbehalten."

Könyomat a keret mértéke a disz nélkül 29: 24.8 c/m.

Köre rajzolta: „Dauthage.

Ltsa 8168 (chin. pap.) 126/94 N° 39.

I. Ferencz József lovassági tábornoki egyenruhában:

Térdig, jobbra, állva. Haja rövid, álla kiberetvált, s bajusza s szakála hosszú. Jobb kezét csipőjére teszi s baljában kócsagos kalpagját tartja. Nyakravalója felett az aranyegyapjas rendet szalagon hordja s jobb vállától bal csipője felé a szt. István rend szalagja fut. Vállra vetett prémes mentéjé fehér s piros mentéjé s nadrágja zsinórós. Oldalán kard lóg, s derekát zsinóröv szorítja. Felirata a kép alatt balra:

„Franz Josef I.
Kaiser von Oesterreich
König von Ungarn etc. etc."

jobbra:

„Első Ferencz József
Ausztriai Császár
Magyarország stb. Királya stb. stb."

balra: „Dauthage"
alól balra: „lith. v. A. Dauthage"
középütt: „Druck, Verlag u. Eigenthum v. F. Paterno in Wien"
s jobbra: „Vervielfältigungsrecht vorbehalten."

Szines könyomat, az alak nagysága 32. + 4/m.
Köre rajzolta: Dauthage A.
Ltfa 8050.

102/93 № 4.

Cimiotti L. J.

Térdig, állva s kissé balra nézve. Jobb kezével az asztalra támaszkodik, hol prém kalpagja van s baljával diszkardjának markolatát fogja. Haját oldalt előrefésüli, bajusza rövid s szakálla leberetvált. Atillája zsinóros, vállravetett mentéje prémes és derekát zsinóröv szorítja. Felirata a kép alatt kilencz sorban:

LUDWIG JOSEF CIMIOTTI.
Patricier
Ritter des Römischen St. Gregor Ordens, k. k. Oberlandes-Gerichts-Rath und Mitglied der
judiciellen Abtheilung der theoretischen Staats-Prüfungs-Commission für die Königreiche Cro,
atien u. Slavonien, corresponindes Mitglied der gelehrten Akademie de Concordi zu Rovigo,
der k. k. Akademie der Wissenschaften zu Pistoja, und der k. k. Gesellschaft für Künste und
Wissenschaften zu Arezzo, ordentliches Mitglied der literarischen Gesellschaft für Südslavische
Geschichte u. Alterthümer u. der croatisch-slavonischen Landwirthschaftlichen Gesellschaft
Gewesener Ungarischer Lantags Deputirter in den Jahren 1843-44.

ettől jobbra aláírásának másakép: Cimiotti
alól balra: Ged. bei Jos. Stoufs, Wien
jobbra: Dauthage
868.

Könyvnak, az alak nagysága 31·5 cm.

9828 (d. 1.).

Si. M. 388/98
112 – 98 – 143.

Esterházy Antal:

Mellig, hétnyolczad jobbra. Középütt elválasztott haját füleinél ~~elő~~ előrefésüli, álla kiberetvált s bajusza s profaszakála hosszú. Mellét a szt. István-rend díszíti. Ingének galléra lehajtott, csomóra kötött nyakkendője rojtos, atillája brokátból való s vállra vetett mentéjének díszes köröje kreptekből áll. Feliratai a kép alatt három sorban:

„Gróf Esterházy Antal
cs. kir. kamarás, s Szent-István
jeles rend vitéze, s.a.t."

a jobb karnál: „Gedr. bei H. Gerhart, Wien"
s a balnál: „Danthage 869."
s alól balra: „Kiadta Vereby Soma"
s jobbra: „Az Utánnyomat Tilos."

Környomat, az alak nagysága: 17.7 Cm

Ltsza 7909 (chinai papiros).

160/93 № 10.

Bakody Tivadar. 9979

Mellig, kissé balra. Felirata a kép alatt nevének aláírásakép:

Dr. Theodor Bákody.

a jobbkarnál: Ged. bei Jos. Stoufs, Wien.
a balnál: Dauthage
857.
és legalól balra: Verlag u. Eigenthum von GUSTAV LÖWY in Wien.
jobbra: Vervielfaltigung vorbehalten.

Kny., chp., az alak mag. 19 cm.

Szn. 16-900.
125-900-2.

Benedek vezérőrnagy

Mellig, hétnyolcad jobbra. Előre fésült hajat, kipödrött bajuszt és oldalszakált hord. Nyakra valójá felett a Lipót rendet szalagon hordja s mellét a Mária Terézia rend díszíti. Kettős elejű kabátjának gallérjá pascománt. Feliratai a kép alatt két sorban:

„Benedek
General-Major"

a jobb karnál: „Dauthage lith"
a balnál: „Gedr. b. J. Höfelich"
legalól balra: „Wien, bei L. T. Neumann"
s jobbra: „Eigenth. d. Verlegers m. Vorbehalt gegen Nachdruck."

Könyomat, az alak nagysága 11 c/m.
Rajzolta: Dauthage A.

Ltfra 941.

Erdődy István gr:

± tojásdad medaillonban van ábrázolva.

Egész alakban állva s kissé jobbra nézve. Gyürüs jobb kezének hüvelykujját a derekát szorító boglaros öv mögé dugta s baljával oldalán lógó díszkardjának markolatát fogja. Előre-fésült haja rövid, bajusza hosszú, szakálla leberetvált. Ingének lehajtott gallérja s kézelője látszik, csomóra kötött nyakkendője rojtos, hasitott ujjú átillája s vállra vetett prémes mentéje zsinóros, magas szárú csizmája sarkantyus. A hátterben balra a fehér kendővel leterített asztalon, a karos gyertyatartónál, két könyv egy kesztyű s kócsagos kalpag tűnik szemünkbe; jobbra pedig rojtos függöny lóg. Felirata

alól balra: Nach Goebel v. Dauthage lith.
jobbra: Ged. bei Jos. Stoufs in Wien.

Könyvmat, méretei a vonalkeretnek 47·5 : 32·5 cm.

9838 (alányom.).

Sz. N. 398/98
112 – 98 – 221.

Esterházy Mária Terézia. 10235.

Térden alól, párnázott támlásszéken ül, jobbra fordul, de szembe néz. Jobb kezét, melylyel kendőt tart, térdén pihenteti, baljával pedig az asztalra támaszkodik, hol könyvek és virágok vannak. A háttérben függöny lóg, a tojásdad alakú kép arany keretbe van foglalva. Felirata a kép alatt:

MARIE THERESE
Fürstin Esterházy.

alól balra: Lafite gem.
középütt: Ged. bei Jos. Stoufs, Wien.
jobbra: Dauthage lith.

Kny., chp. mér. a vk. 25.9:21.2 cm.

Szn. 22-900.
125-900-7.

Petzval József:

Mellig, szem közt. Rövid haját, bajuszt s leberetvált ála körül szakált hord. Fekete nyakkendője mellét is fedi s mellényének s lehajtott galléri kabátjának hajtókája széles. Felirata a kép alatt aláírásának másaúl:

„Joseph Petzval"

a jobb karnál: „Gedr. b. J. Höfelich's Wwe"

a balnál: „A. Dauthage 854. Nach d. Natur gez. u. lith."

s legalól balra: „Eigenthum des Verlegers"

középütt: „Wien bei Joseph Bermann am Graben zur gold. Krone No 619"

s jobbra: „Mit Vorbehalt jeder Art Nachdruck."

Könyomat, az alak nagysága 20.5 cm.

Rajzolta: Dauthage A. 1854.

Ltfra 3694.

Dauthage

11214.

Rauch Levin.

Mellig, kissé balrafordulva, diszmagyarban, vállravetett prémes mentével van ábrazolva. Mellét a szent István rend jelvénye disziti, a melyet szalagon visel. Felirata a kép alatt:

NYÉKI BÁRÓ RAUCH LEVIN
Szent István lovag rend vitéze, val. bel.tit. tanácsos,
Horvát, Szlavon és Dalmát ország Bánja.s.a.t.

a jobb karnál: Gedr. bei H. Gerhart Wien
a balnál: Dauthage 869.
alól balra: KIADTA VEREBY SOMA
jobbra: AZ UTÁNNYOMAT TILOS.

Könyomat, chinai papiroson, magassága az alaknak 10.3 cm.

Szn. 83-909
1641-909-5

Schlick Ferencz. 10279.

Mellig, balra. Jobb szeme be van kötve, mellét rendjelek díszitik. Prémes atillája szürkéskék és galléros köpenyegét elől összefogja. Felirata a kép alatt aláirásának másakép:

Schlic

alul balra: Dauthage nach Kriehuber.
jobbra: Gedr. b. J. Höfelich.
legalul balra: WIEN, bei L.T. Meumann.
jobbra: Eigenth. d. Verlegers m. Vorbehalt gegen Nachdruck.

Szines kny., mag. 13.5 cm.

Szn. 860-98.
415-98-13.

Szlávy József:

Mellig, hétnyolczad jobbra. Fölfelé fésült rövid hajat, bajuszt és szakált hord. Ingének gallérja álló, keskeny nyakkendője csokorra kötött, mellénye kivágott s kabátja oldalzsebes. Felirata a kép alatt két sorban:

„Josef Von Szlávy, Excellenz.
Präsident der Delegation des ung. Reichstages."

s a bal karnál tükörírással: „Danthage".

Könyomat, az alak nagysága 17.7 cm.

Rajzolta: Danthage A.

Ltsza 1922.

101/90 № 65.

Dávid Attila

cm csökkenő eurófória

bszereplős finanszírozás – Bankok salakpályán

ékánál nagyobb zingpiac: vezető szinten tartható százalékos növe- ek azt tapasztal- többsége – kellő ban – továbbra is ukciót választ.

atemelések és az r-piaci hozamok el- a kölcsönök, pénz- t erre az autófinan- erseny garancia. Az alaposan megválto- ac, a személygépko- művek finanszírozá- ncvenes években az zaléka, napjainkban éka készpénzes. Az törvénymódosítások egszűntek a lízing- vezmények, az elő- tt napjainkban a hi- en az ügyfelek. Az kenése miatt a ver- nkább a szolgáltatá- . A márkakereske- motiváltak az au- konstrukciók

ság, hogy az olcsóbb autóknál magasabb a finanszírozás mértéke, az előrejelzések szerint a kis- és középkategóriájú modellek arányának és a hitelek mértékének növekedésére lehet számítani. Megjelent a piacon a salakpályás finanszírozási forma, így jelölik a banki zsargonban a szürkeimportált és egyéb használt gépkocsikat értékesítő kereskedők hitelügyleteit.

Korábban sokan döntöttek a deviza alapú finanszírozás mellett, a kereslet ellenére akadt olyan bank, amely már indulásakor csak forint alapút kínált ügyfeleinek, ezért forgalma elmaradt a vetélytársakétól. A kockázat minimalizálása miatt a globális GMAC például minden országban a helyi fizetőeszközt használja ügyleteinél. Az Opeleket, Fiatokat, Alfa Romeókat és Lanciákat finanszírozó cég szakembere szerint a kezdeti eurófória alábbhagyott, mert az előnyből hátrány lett: a vevők élvezhették a gyenge euró és erős forint előnyeit, ám a folyamat megfordulásával változtak a kondíciók: az árfolyamhoz igazodó, magasabb havi részlet sok törlesztőnek okoz nehézséget napjainkban. Magyarázat lehet a tájékozatlanság: sok üzletkötő valószínűleg csak az előnyöket ismertette ügyfeleivel. Az aktuális árfolyamon kiszámolt havi részletet akár egy átmeneti forintgyengülés is megemelheti, igaz, erősödése csökkentheti, a forint- és devizahitelek közötti kamatkülönbség miatt az ügyfelek mégis inkább az utóbbit választják.

A JÁRMŰLÍZING-PIAC ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON

(milliárd forint)

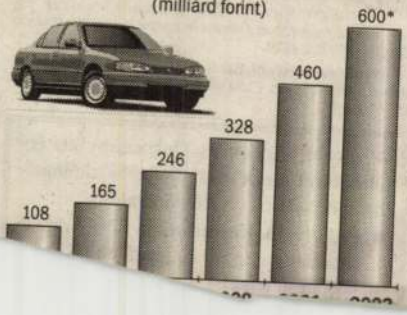

Hazai és külföldi bankcsoport tagjaként vagy autógyár leányvállalataként húsz cég működik, a piaci versenyt új belépők is élénkítik. Augusztusban kezdi meg tevékenységét a Toyota Pénzügyi Szolgáltató Magyarország Rt. Az angliai székhelyű globális Toyota Financial Service és a magyar MKB-Euroleasing közös tulajdonaként működő vállalkozás célja a hazai Toyota és Lexus járművek központi és kizárólagos finanszírozása. *Nagy Gábor* vezérigazgató szerint a piacon jelen lévő ajánlatoknál is kedvezőbb

HALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy
LORENCZ ZSUZSANNA,
a VASEDÉNY volt dolgozója,
rövid szenvedés után,
2002. július 15-én elhunyt.
Temetése a soroksári
Nagyboldogasszony templomban,
gyászmise keretén belül,
2002. augusztus 2-án 16 órakor lesz.

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy
KERTÉSZ JUDIT,
a Vegyterv volt mérnöke,
a Magyar Kémikusok Egyesületének tagja,
2002. június 16-án elhunyt.
2002. július 30-án – kérése szerint –
szűk rokoni és baráti körben elbúcsúztattuk.
Őrizzük emlékét.

Szomorúan tudatjuk mindazokkal,
akik tisztelték és szerették, hogy
DÁVID ATTILA
képzőművész,
a Miskolci Nemzeti Színház díszlettervezője,
a Budavári
Lengyel Kisebbségi Önkormányzat
képviselője,
2002. július 24-én elhunyt.
Temetése augusztus 1-jén 14 órakor
a Farkasréti temető
Hóvirág utcai ravatalozójából lesz.
Gyászoló családja.

TELEK

☎ **Balatonalmádi,** Kisberényi úton panorámás összközműves telek eladó. 06 (30) 343-2928. (A258224)

Balatonnál, Révfülöpön, főút mellett, 400 n.-öles szőlő, gazdasági épülettel, felszereléssel eladó. Vendéglő, panzió építésére alkalmas. 06 (30) 414-9952.

☎ **Balatonakalinál** vízparti házhelyek eladók. 06 (30) 931-0079. (A257776)

BODONYBAN üdülőtelek reklámáron eladó. 06 (30) 974-9536. (B084591)

☎ **Börzsönyben** panorámás telek eladó. 06 (20) 321-4257. (A258178)

BUDAI zöldövezeti telek eladó. 06 (70) 250-7010. (B084847)

☎ **Halásztelken** építési telek eladó. 06 (24) 451-708. (A242225)

☎ **II.,** Eskü utcai, 255 n.-öles építési saroktelek, 41 millió Ft-ért eladó. 391-6047. (A258466)

☎ **III.,** Csúcs-hegyen, eladó két utcára nyíló (Vadászles, Mécsvirág), 600 n.-öles telek, kőházzal, fúrt kúttal, árammal. 06 (46) 349-821. (A258346)

KÜLÖNLEGESSÉGET kedvelők figyelmébe! Exkluzív telek, 3 percre a belvárostól, kiemelt zöldövezetben, a Sas-hegy oldalában, teljes panorámával a Gellért-hegyre és egész Budapestre, azonnal kezdhető építési lehetőséggel – építési engedéllyel – 54 000 000 forintért eladó. (Ingatlancsere érdekel, akár drágább is.) 06 (30) 931-0940. (B084155)

☎ **Mátrában,** Parád mellett, Bodonyban, az erdő szélén 1,2 hektáros, összközműves építési telek, 15 millió Ft-ért sürgősen eladó. 439-0099. (A258457)

Óbudán, Arany-hegyen L6-os, Csúcs-hegyen zártkerti, panorámás telek eladó. 387-1862, 06 (30) 922-0919.

☎ **Panorámás,** összközműves, 560 n.-öles telek Veresegyházán, Páskom utcában, 15 millió Ft-ért sürgősen eladó. 439-0099. (A258455)

PANORÁMÁS, déli tájolású, rózsadombi luxustelek, jogerős építési engedéllyel (társasház építésére alkalmas) eladó. Tel.: 06 (30) 222-2220.

Pécselyen, Tihanytól, Balatontól 6 km-re, 3702 nm-es földterület eladó. Irányár: 1 150 000 Ft. Érdeklődni este 18 órától: (52) 368-337.

Őrbottyán Nagyközség Önkormányzata **értékesítésre meghirdeti** az alábbi lakóingatlanait licitálásos versenytárgyalásra:

- **Őrbottyán, Kossuth L. u. 3244 hrsz.-ú ingatlan** (megosztás után 5 db lakó… beépítésű telek).

ÁLL

☎ **A II.** Rákóczi Feren… matematika–fizika szakos… német vagy angol középfo… zés 2002. augusztus 7-ig. … Wesselényi u. 38. címre. (…

A Közgazdasági Polite… kola **VÁLLALKOZÁSI IS…** gyakat oktató tanárt keres. … juk: 1096 Budapest, Vendel … 4906, e-mail: titkar@poli.hu

Az Országos Közoktatás… tézőt keres határozott időre, … középfokú végzettség, ukrán … merete, számítógépes ismerete… ig írásban, önéletrajzzal: OKÉ…

Biztosítótársaság főállású … ratos értékesítési munkatársat. … számon lehet, hétköznap 9–16 …

☎ **Budapesti** márkakereskedé… csi-értékesítőt keres. „Kieme… (A258558)

☎ **Dinamikusan fejlődő trénin…** dai tevékenység koordinálásához … jában igényes, jó szervező, önálló … számítógépes ismeretekkel rendel… munkatársat keres. A tréning va… pasztalat és angolnyelv-ismeret el… zokat kérjük az Európa Tréning K… 3. címre megküldeni. (A258533)

Dolgozót felveszünk 35–40 é… tőipari, vagy gépészeti szakmába… sítéssel, minimum 5–8 éves gya… budapesti székhely. Hetenként 2–… ni. Jogosítvány szükséges, mert … tani. Válaszokat „Nem dohányzó…

Electrolux nagykonyhai ber… sünk: műszerészeket, villany- és… sel. Jelentkezéseket telefonon vá… számokon. HOGE Kft., Budapes…

☎ **Fiat–Alfa** Romeo márkasz… autószerelőt keres. Jelentkezés … küldésével, „Autószerelő A… (A258156)

A **Budapesti Fesztiválzen…** szervezéséhez és le…

Ø Dávid

ujpesti építész

tervezte a gáborjánházi (?) Zala vm. rk. templomot. 1934

vagy

Biertempl.

VIII. l.

tervezte a kálocfai (?) Zala vm. rk. templomot.

u. o

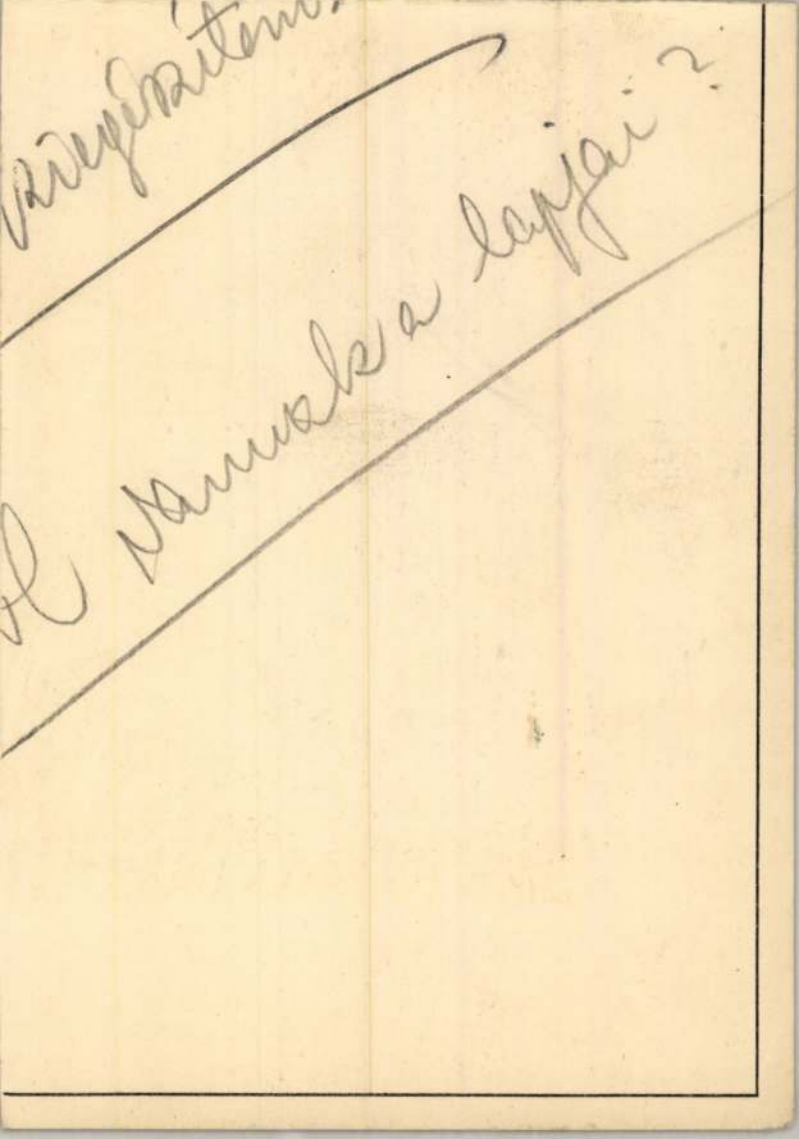

[illegible]

[illegible] Namuska a lapjai?

Ø Dav G.

festo

Perváltörtkepes

554. P.

Davalovszky Béla

kőnivesm. Soroksár-
péteri

l.

Váljubal

553. l.

MDK

Dávid építész

A Parádon építendő fürdő tervpályázat döntése.
Vállalk. Lapja, 1934. febr. 7. 5.l.

Dávid T.] építész

L: Vákár Tibor

Vákár T.: Egy építészmérnök pályakezdése 1930-35 33-34

Magyar Építőművészet 1983 83/2

Dávid MDK

asztal s

A lőcsei S[J].ékollégium diáriuma szerint Laurentius /Ollef/ 1696-ban társként uj asztalost kapott. /1696 V.2. bejegyzés/

Ez valószinüleg azonos a később Dávid néven nevezett asztal ssal, aki az oltárok cimerkeretei faragta. / 1696 XII.22. bejegyzés/

222.o.

BARANYAI BÉLÁNÉ: A nyirbátori minorita-templom berendezése.
Müv. Ért. 1960. IX. évf. 3. sz. /196-229.o.

Dávid András

Új Mív. 2003. 12. p. 78.

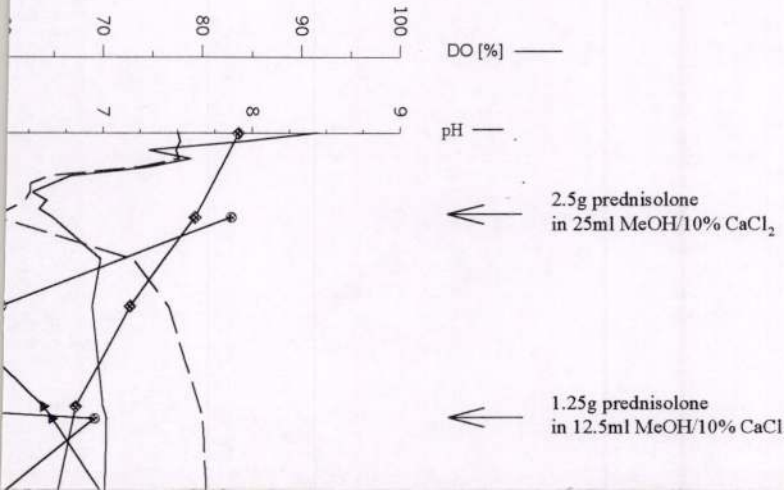
70
80
90
100
DO [%]
7
8
9
pH
2.5g prednisolone
in 25ml MeOH/10% $CaCl_2$
1.25g prednisolone
in 12.5ml MeOH/10% $CaCl_2$

DAVID ATTICA

SZÍNRŐL SZÍNRE

109.0.

második) amelyet)
5. A (zsidótörvényre utal, (1938. X

tak törvénybe "a zsidók gazdasá

Egyebek mellett 6 %-ra korlátc

pályákon az első törvényben fog

D á v i d

festő

Keleti Gusztáv: A régiségtárlat.
Fővárosi Lapok.1867.máj.14.

N1.

O David

francia szobrász
ezüme

Lajd

Num. Kőrl

1939-40. 66 cl.

Római kör V. 251.

~~D~~ David

Nobráz

l.

Csat.-Frey Öst. Kunstt.

XXIV. k.

150. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
310

Heider, G.

s. Vorträge

Ø Dávid

ōlvōs

A XVI század második felében

L. Kendrey - Kentirányi

358. l.

bra. Gyér haja rövid s arcza s baju-
ligulája széles, reverendája felett a
jának a gombja lyukában a vaskorona
p alatt kér sorban, részben aláírásá-

Pyrker
November 1772"

"
ich"
ge zur Wiener Zeitschrift No 227.
12. November 1842."

ja 10.7 cm.

152/93 No 22

Dávid ötvös

Kolozsvári ötvösök 17oo-1848. Jakab Elek. Oklevéltár. Kolozsvár tört. II. és III. kötetéhez. II.k. Bp. 1888. 73o l.

Dávid, ötvös. A XVI. század második felében Nagyszebenben élt. Fia, György úgylátszik szintén ötvös volt, s mint ilyen tett vallomást 1573-ban a kolozsvári és szebeni mesterek közötti perben.

Deák Farkas: A kolozsvári ötvöslegények strikeja. Budapest, 1886. 24. l. — *Teutsch, Fr.:* Hermannstädter Goldschmiede. *Korrespondenzblatt.* 1880. 9. sz.

Ø David

stoss

Kolozsvár XIX

ut

C.

Csányi Ernst ifarm

241. ut

MDK

Dávid szobrász

szentély

Szegedi fogad. tpl. festési és üvegmozaik munkái.
Képzőművészet, 1929. 2o. sz. 128. l.

Dávid András, szobrászművész (1883-1918).

A debreceni Gokonai Kör 1906. apr.-ban a Diószegi Sámuel debreceni prédikátor és Fazekas Miliály főhadnagy által írt „Magyar fűvészkönyv..." megjelenésének százéves érfordulójára emlékkő felállítását határozta el a Kollégium fűvészkertjében. – Megbízást adtak Somogyi Sándor szobrászművésznek, aki nagyvonalú elképzelésével Dávid András és Medgyessy Ferenc előtt pályázaton nyerte el a munkát.

Gellér Ferenc: A Fazekas-Diószegi emlékmű.
Hajdu-Bihari Naplo, 1984. apr. 28. 5-old.

Dáird András

Dáird András szobrász 1883-
ban Nagykállóban született.

Koroknay Gyula: Képzőmüvészet Szabolcs-Szatmárban.
Müvészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

Dávid András
1883 - 1918

Déri Múzeumban és magángyűjteményekben szobrai.
Portrékat készített halála előtt Angliában és Amerikában.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk Bőgel József/
1961. Debrecen 94.l.

MDK

Dávid Endre szobrász

Mint Párizsban tanuló fiatal debreceni szobrász részt vett a Diószegi Sámuel és Fazekas Mihály tiszteletére felállítandó emlékművel kapcsolatos zártkörű pályázaton.

A Fazekas-kultusz története Debrecenben.

Alföld, Debrecen, 1956. 7. sz. 138. l.

Pàvid Endre

a Miskolci Városi Tanács díját

kapta a VI. Országos Miskolci Grafikai

Biennálén

—Napló— Magyar Nemzet 1971 december 7
4. old.

Pávid András (1883 - 1918)

Pályatervet küld be a debreceni Diómegi-Farkas emlékműre. Néhány kisebb munkája a Déry Múzeumban Angliában és Amerikában sok pertiét bénítet

A Képzőművészeti Debrecenben, 1901

94 oldal

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
1983 SEP. 27

1021

Debrecen szobrászatának történetéből

DÁVID ENDRE (1883—1918)

Debrecen szobrászatának történetében rövid fejezetet alkot Dávid Endre (András) működése, aki Debrecenben töltötte gyermek- és ifjúkorát, itt alkotta korai, ma már sehol nem található műveit. Somogyi Sándor és Medgyessy kortársa volt.

Száz éve, 1883. szeptemberében született Nagykárolyban. Édesapja református tanítóként Debrecenbe került 1890 körül, Endre itt végezte tanulmányait a kereskedelmi iskolában. 1902-ben megpályázta Debrecen koronázási ösztöndíját, s ennek évi 300-300 koronás összegéből Budapesten tanult az iparművészeti iskolában. Mesterei Lórántffy Antal, Balló Ede, Révész Imre és Hegedüs László voltak. 1904-ben került Stróbl Alajos szobrász mesteriskolájába, ahol Bory Jenővel együtt tanult. Stróbl ajánlására ismét megpályázta a koronázási ösztöndíjat, s ennek összegéből párizsi tanulmányútra ment. Ugyanebben az időben tanult a Julian akadémián, ugyancsak debreceni ösztöndíjjal, a Debreceni Első Takarékpénztár segítségével Somogyi Sándor és budapesti mecénások támogatásával Medgyessy Ferenc. Medgyessy és Dávid Endre jó barátságban voltak, ezt példázza Medgyessy több Dávidról készített rajza. 1906-ban a Csokonai Kör felkérte a Párizsban tanuló három fiatalt, vegyenek részt a Diószegi—Fazekas emlékmű pályázaton. A két debreceni szobrásznövendék: Dávid és Medgyessy elől a rutinosabb, pályázati ügyekben jártasabb szabolcsi származású Somogyi Sándor vitte el a díjat (ma is áll az egykori Füvészkertből áthelyezett emlékműve a Perényi utcán).

Dávid Endre Párizsban Rodin műtermét és a Grand Chaumiere (Nagy Kunyhó) szabadiskolát is látogatta (tanára Bourdelle volt, egyik gyakori látogatója pl. Lenin is). 1907-ben kiállította önarcképét a Párizsi Szalonban.

Párizsi tanulmányútja közben Bécsben volt önkéntes katona. 1907 nyarán hazatért Párizsból, s műtermet nyitott a népkonyha helyiségében. Munkája, megbízása nem igen került, egyedül egy Világosságot allegorizáló reliefet készített a közvilágítási vállalat lépcsőházába.

Az 1908—09-es tanévet ismét Budapesten töltötte, befejezte Mintarajz-iskolabeli szobrásztanulmányait Radnai Béla tanítványaként. Útja elkanyarodott Debrecentől, de
is egy időre.

Két évig Londor
nult a School
ban, Ádám és É
szobra ekkor kerül
ni magántulajdonb
ben áthajózott az
ba, testvére, Dávid
biztatására New
telepedett le. Plak
tésből tartotta e
valamint az egyik
lyni templomnak
zott szobrokat.

Két zaklatott év
zatért betegen. Mik
rendbejött egészsé
gedre költözött
nevű testvéréhez, a
tor volt. Itt
agyagba kétméteres
borművét Szeged
téséről (elpusztult)
mint gyermekportré
ket, valamint
György, Simonka
arcmásait kiállította
gedi Képzőművésze
sület tárlatain.

1914-ben bevon
első időszakban p
mintázott tisztjeiről
testvére és édes
meghalt a fronto
kedélyileg, a lö
szenvedései pedig
idegileg tönkretette
recenbe jött haza
ni: az Auguszta
riumban élt pár h
1918. január 23-án
meg. Katonai díss
metették el édesapja

Művei szétszóród
lán magángyűjtem
bukkannak majd fe
donosaik jóvoltából
tőszándékából.

Sz. Kürti K

A magyar—lengyel baráti kapcsolatokat illetően az egyik jelentős eseménynek kell ítélnünk az 1966. május 25-én, a nyírbátori Báthori István Múzeumban — Báthori Istvánra és a magyar—lengyel kapcsolatokra vonatkozó emlékeket, dokumentumokat bemutató teremben — megtartott nyírbátori Magyar—Lengyel Baráti Kör megalakulását. Az alapokmány egyik bekezdése így hangzik:

— „Legyen Nyírbátor, a Báthoriak egykori ősi fészke, szimbólum haladó múlt és a szocializmust építő magyar és lengyel nép között. Ennek jegyében határozzuk el, hogy a mai napon a Báthori István Múzeumnak a Báthori család emlékeit őrző lovagtermében létrehozzuk a Magyar—Lengyel Baráti Kört."

Napjainkban erősödik ez a barátság. Nem egy lengyel csoport zarándokol Nyírbátorba, különösen a rzesovi lengyel—magyar társaság kirándulói kedvelik néhány év óta városunkat.

Múzeumunkra felfigyelve, több hivatalos szerv, tudományos intézmény is elhozta lengyel vendégeit.

1983. szeptember 27-én lesz Báthori István (1533—1586) erdélyi fejedelem, majd lengyel király születésének 450. évfordulója. Ebből az alkalomból Nyírbátorban tudományos emlékülést és koszorúzási ünnepséget rendezünk.

Dr. Szalontai Barnabás,
a nyírbátori
Báthori István Múzeum
igazgatója

Szabolcsban nem volt nagy té
teleltek a gyümölcsösök. Mára
egy kis hó, éppen hogy csak m
paszkodik a jonatán ágán. A szé
megmozdul, permetezik, mint a
érett meggy-virágszirom.

A ház, ahova igyekszik, kívül
városon, de még ahhoz tartozik.
lyijáratú busz már nem érinti, de a
távolsági megáll előtte. Napjában
többször is. Ő is a jéke—tornyospálca
—mándokiról száll le, de jöhetett volna azzal is, amelyik Mezőladány vagy éppen Vásárosnamény felé kanyarodik. A porta körbe van kerítve, a dróthálót betonoszlopokra feszítették ki. Alul, deszkaszegély fut körbe, sok helyütt már kikezdte az idő, látszik a korhadás, s ott, ahol a földdel érintkezik, egészen meg van barnulva. Északi és déli fekvésű a ház, félvégű, s az, amelyik az útra merőleges, csapott szarufával támaszkodik a tetőgerinchez. Régen, valaha így építkeztek, az iparosok ezt a formát tudták.

Most süt a nap, a fény átlobog a gyümölcságakon. Az üveges verendában tükröződik a táj, s ha abban nézi az ember, az ég mélykék és végtelen. A kiskaputól betonkockák vezetnek az udvarba, el az első ház előtt, egészen a második épületig. A két épület között három- vagy négyméteres térköz van, a láptó (létra) a nagy ház végének van támasztva. A padajtó nyitva, nyikorog a sarokvas, a zsanér rég lehetett megolajozva.

Nincs senki az udvaron, hátul, a baromfinak elkerített részen kárál néhány tyúk. Köztük nagy testű kakas lépked, vérvörös a taraja, olykor felemeli a fejét és elkukorékolja magát. A kutya ilyenkor kiásít az ólból, aztán visszaejti a fejét, s megcsörren a lánc, amelyik egy hosszú acéldrótra van rákarikázva. A kisebbik épület a nyári konyha és az istálló. Egy tetőszerkezet fogja őket össze, a közfal ide

cis meg féldecis poharak lefordítva a kredencen. A világvevő rádiót már csak a kegyelet tartja a helyén, a lámpák rég kiégtek benne, nem érdemes, meg nem is lehet megcsináltatni.

Az ólban, van már vagy tizenöt esztendeje, hogy jószág állt. Azóta kiürült, de a jászol megmaradt, s a hídlást sem szedték fel. Amolyan mindenesféle lett belőle. Kamra meg pince. Az őszről megmaradt gyümölcs és az étkezési krumpli sorakozik benne ládákban. Téli körte, jonatán, húsvéti rozmaring és bor kétszáz literes hordókban. Az egymást érlelő illatok itt a hidegben nem bántóak, inkább az otthonosságot és a természetesség illúzióját adják.

Szemben az épülettel egy még kisebb építmény. Abban van a szén, a tüzelőolaj. Előtte daráló, prés egy hordóra felszerelve. Aztán a kút a kertbe, szinte a fák közé ékelve. Kettő is. Az egyik kerekes, már nincs használatban. A vizét igaz olykor kihúzzák, hogy ne tömődjék el, s míg nem volt a házban hűtőgép, nyáron ott tartották az ételt. Beletették egy vödörbe, leendegték félig a vízbe, a láncot rögzítették, s a tíz-tizenkét fokos víz hidegen tartotta. Az új, a nyomós villannyal működik. Csak egy pillentés, s a motor lágy muzsikája mögött máris felharsan az erős vízsugár. Tiszta, jóízű, iható. Kólimentes.

És aztán a kert, kert vagy 1200 négyszögölön. Nagy, beállt almafák. Jonatán a legtöbb, de van szilva,

A modern nevelésre oktatják a jövőben a testnevelő tanárokat

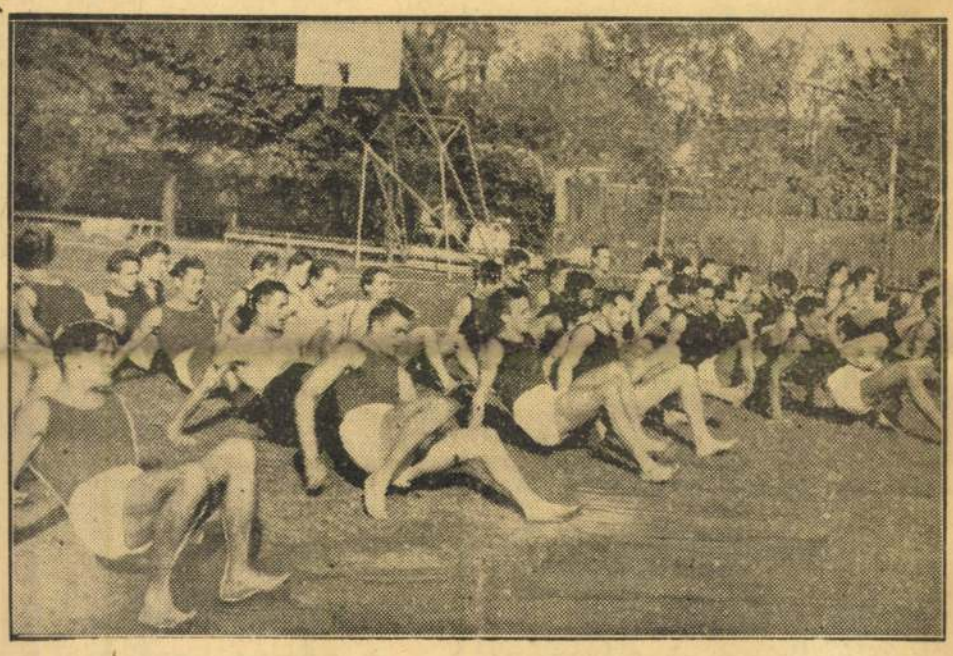

A FŐISKOLA ELSŐ- ÉS MÁSODÉVES HALLGATÓINAK GYAKORLATA AZ INTÉZET KERTJÉBEN

Az ifjúság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek országos vezetője, vitéz *Béldy* Alajos altábornagy rendkívül nagy gondot fordít a már eddig is kiválóan működött világhíres Testnevelési Főiskolánk továbbfejlesztésére. Ez a továbbfejlesztés főleg a neveléstani elméleti képzés terjedelmének növelésére és színvonalának emelésére vonatkozik abból a célból, hogy a testnevelési tanár ne maradjon el más szakos középiskolai tanártól.

Ezért a Testnevelési Főiskola idei tanévében nagymértékben emelik a neveléstanelmélet óráinak számát, különös gondot fordítanak a tudományos kutató intézet szervezésére és új pedagógiai és honvédelmi tárgyakat vettek fel az órarendbe

A *Testnevelési Főiskolát* az idén október 23-án, szombaton nyitják meg ünnepélyesen, de már egy hete megkezdődött a tanév munkája. Izmos, egészséges, fiatal fiúk és leányok hada tölti meg az értékes sportképekkel zsúfolt folyosókat, az óriási, szellős gyakorlótermeket és a friss, zöldfüves sportpályákat.

Az ünnepélyes megnyitás előtt a Levente Hírközpont sajtófogadást rendezett a főiskolán. Az ujságírókat dr. *Misángyi* Ottó tanügyi főtanácsos, a Testnevelési Főiskola igazgatója fogadta és kalauzolta.

Az előcsarnokban a hősök márványművén örökmécses fénye világítja meg azoknak a testnevelési főiskolai hallgatóknak a nevét, akik 1914-től 18-ig, 1941-ben és 1942-ben hősi halált haltak a harctereken. Emléküket szeretettel és kegyelettel őrzik.

Márványtáblák hirdetik a főiskola számtalan olimpiai győzelmét is, a honfoglaló harcos hatalmas szobra pedig az ősmagyar erőt jelképezi.

A dicsőséges mult erőforrás és példa a jelenben és a jövőre.

A világos, hatalmas, több szobából álló orvosi rendelő a legmodernebb eszközökkel felszerelve a hallgatók egészségét szolgálja. Állandó orvosi felügyelet alatt állnak a főiskolások és a felvételt is szigorú orvosi vizsgálat előzi meg.

— Gyakran még teljesen egészséges, erős, kiválóan sportoló fiatal jelentkezőkről — mondja Misángyi Ottó — állapítja meg az orvosi vizsgálat, hogy nem való a testnevelési pályára, mert csak pár évig bírhatja a szervezete a sportot. Ezért nagyon fontos a gondos megelőző egészségpróba. Akiket felveszünk, azoknak viszont jót tesz az itteni élet, rendszerint mingyárt a kezdetkor gyarapszik a főiskolások testsúlya.

A főiskola büszkesége a nyolcvanezer kötetes, az egész világon páratlan sportkönyvtár és a sporttörténeti és művészeti emlékekben gazdag sportmúzeum.

A fiúkat, leányokat tekintve, hogy dél van, éppen ebédnél, hihetetlen mennyiségü paradicsomleves és szilvásgombóc fogyasztása közben találjuk. Szilvásgombócevő versenyre hívnak ki bennüket. Nagyon igyekezünk, — de mégis két-három gombóchosszal megelőznek bennünket! A mozgástól, az egészséges sportélettől és az állandó vidámságtól verhetetlen nemcsak a sporttehetségük, hanem az étvágyuk is.

— Reggel hétkor kelünk, — mesélik — nyolctól tizenkettőig elméleti és gyakorlati oktatáson veszünk részt. Közben tejet, vajat, lekvárt kapunk tízóraira. Ebéd előtt fürdünk, utána szabadfoglalkozás van háromig. Este hatig ismét elméleti és gyakorlati órák következnek, vacsora előtt ismét fürdünk, majd este tízig, lámpaoltásig szabadok vagyunk.

Mindezt kissé irigykedve hallgatjuk, mert ahogyan végignézünk izmos, gyönyörű atlétatermetükön, megnézzük hófehér, sportegyeszerűséggel berendezett szobáikat, hatalmas szellős tantermeiket, torna-, játék- és vívóhelyiségeiket, napfényes sportpályáikat és főleg amint hallgatjuk, hogy tanáraik milyen szertettel, féltő gonddal és büszkeséggel beszélnek a növendékekről és teljesítményeikről, megérezzük a sportélet gyönyörűségét és nagyszerűségét.

A sportpályákon a ragyogó őszi napfényben hófehérruhás leányok a tenisz mozdulatait gyakorolják, másik csoport a sízés technikájával ismerkedik. Férfiak a dzsiu-dzsicu fogásaival ismerkednek.

— A testi képességek: *erő, ügyesség, kitartás fejlesztése mellett* — mondja dr. *Misángyi* Ottó — *a lelki tulajdonságok: bátorság, akaraterő, fegyelem, bajtársiasság, becsületesség elérésére és a szellemi tudás fokozására törekszünk.*

És tényleg, az *eszményi sportszellemben* való nevelésben látjuk a jövőt, a becsületes magyar nemzedéket és itt kapcsolódik a sportnevelés a honvédelmi nevelésbe.

— **John Knittel:** *Abd el Kader.* A maroknyi arab törzsek szabadságharcáról szól ez a könyv. Hőse *Abd el Kader*, akit ragyogó tehetsége és vitézsége emelt a vezéri székbe. A franciák iskoláiban nevelkedett, anélkül, hogy a nyugati kultúra kioltotta volna elmaradt népe iránti rajongó szeretetét. Népét a civilizáció áldásával akarja a nagy népek sorába emelni. Holtnak vélt benszülött apját és nem tudja, hogy annak a francia tábornoknak a fia, akit leányával együtt a hegyekben elfogott és aki katonai kormányzója *az Atlaszon túl élő leigázott fajtestvéreinek.* A szerző a klasszikus tragédiákra emlékeztető hódolattal oldja meg a hősök tragikumát. *(Bárd.)*

Elektromos-pálya
Latorca-utca
Október 24-én, vasárnap délután 3 órakor
Elektromos—Nagyváradi AC
I. o. Nemzeti Bajnoki mérkőzés.
Előtte 1 órakor
BTK—BLK
III. o. NB. mérkőzés

MOVE-pálya Hungária-középkrt. 6
Október 24-én, vasárnap délután 3 órakor
Gamma—BSzKRT
I. o. Nemzeti Bajnoki mérkőzés.
Előtte 1 órakor
Gamma SzSE—Hangya
III. o. NB. mérkőzés

CITROM adagja **4 fillérbe kerül** a 30 éve ismert „APOLLO" citrompótló tabletta révén.

A VILÁGHÍRŰ GYULAI KOLBÁSZ ELMENT A CSATÁBA...

Gyula, október. (*A Pest tudósítójától.*) Nagyszalontán már pitymallik és Barmód puszta után a motoros pár percig kifújja magát *Kölegyán* állomáson. Bihar vármegyében járunk még, de a megye e legdélibb része már *Gyula* és *Csaba* felé gravitál.

Sarkadon a cukorgyár nagykiterjedésű birtokán négy ökörrel szántanak. A föld gőzölög a párás októberi korareggelen és zsírosan csillog az eke nyomán.

A gyulai szanatórium alatt folyik az egyik *Körös*. Igen, az egyik *Körös*, mert Békés vármegyét öt folyó barázdázza keresztül-kasul.

A motoros tele van piacra igyekvő módos bihari és békési parasztmenyecskékkel, akik Gyulára és Békéscsabára mennek. Szatyraik és kaskáik telve. Egynémely kosárban tyukok, vöröstarajú kakasok, kacsák és libák hetvenkednek, hangoskodnak, mígnem a kalauz be nem lép szakaszukba. Egyszeriben csend lesz most. Az utasok már váltják is a bárcákat a szárnyas jószágok után. A kényszerüség csendesítette le őket.

Gyula úgy tünik elénk fásított utcáival, üdénzöld szép parkjaival, mint egy erdélyi fürdőhely. Szép kis park fái között *Erkel* Ferenc mellszobra, a Békésmegyei Takarékpénztár palotája előtt pedig az Almásy-grófi park zöld fái felé tekint a vármegye egykori nagy szülöttjének, a volt magyar miniszterelnöknek, *Wenckheim* Béla grófnak nemesveretü mellszobra.

Fürdő épül az Almásy parkban

Az 1861-ben épült öreg városháza első emeletén a polgármestert keressük. *Varga* polgármester azonban szabadságon van. Mint halljuk, november elsején már nyugdíjba is megy, hogy átvegye a gyulai rum- és likőrgyár vezetését. A város élén most a szimpatikus dr. *Antalfia* Emil főjegyző áll.

Gyula megyei város és megyei székhely problémáiról tőle tudom meg, hogy a város szívében lévő *Almásy* grófi kastély parkját nemrégen parcellázták. Ott fürdőt létesít az a részvénytársaság, amelyben egyébként helyet foglal a három *Almásy* grófnő is: *Denise, Pongráczné Almásy* Jean és *Almásy* Marietta grófnő is. Gyula ősi város. Megyeszékhely, bár Békéscsaba vasuti csomópontja révén rohamosan fejlődik. Gyulán nagyon sokat várnak az új polgármestertől, akit majd a belügyminiszter elhatározása fog a város élére állítani.

A polgármesterhelyettes főjegyzőtől tudom meg, hogy a város közelátása kielégítően jó. Csak a disznóhús és a faellátás körül mutatkoztak nehézségek. Elszomorodottan. állapítjuk meg, hogy *Gyulán a messze híres, márkás gyulai kolbásznak már csak emléke él.* A három híres hentesmester: *Stéber* András, *Nagy* József és *Putzky* József gyulai hentesmesterek üzleteiben csak elvétve mérnek disznóhúst.

A 26.000 lakosú Gyula város ingatlana 3000 kataszteri holdon terül el és a város maga 1,720.000 pengős költségvetéssel dolgozik. Természetesen nagyobbarányú beruházásoktól egyelőre el kell állni, mert az Almásy-parkban létesítendő gyógyfürdő felé koncentrálódik minden figyelem. Itt egyébként már fúrnak is meleg víz után és a kilátások kecsegtetők...

A békési rizs és szilva

A vármegyeházán dr. *Márky* Barnabás alispán székel. Nemcsak régi és kipróbált közigazgatási szaktekintély, de mintagazda is. A vármegyében népszerű az alispán, de nem csoda, mert az ő tudta nélkül egyetlen fűszál sem kerülhet kasza elé. Vármegyéjéről szeretettel és lelkesedéssel beszél:

— Békés vármegye perifériális parasztvármegye és a mi problémáink leginkább gazdasági vonalon mutatkoznak. Rá kell térjünk háború után földünk gépi megművelésére. Vármegyénk gazdaságai nagy buzgalommal karolták fel a rizstermesztést. Tizenhárom éve foglalkozunk gyümölcsnemesítéssel és nem egy helyen már jól működő aszalókat létesítettünk. Különösen a szilvatermesztést fejlesztik. Országutaink mentén is gyümölcsfákat ültettünk és e fák hozama az idén már 500.000 pengővel növelte a közuti-alap költségvetését.

— Állattenyésztésünk kielégítően jó, de sokat kell foglalkozzunk a takarmánytermesztéssel és nem egy gazdaság termelt már különösen lóherét is. Mi hamar átláttuk az öntözőgazdálkodás jelentőségét és ezen a téren máris szép sikereket értünk el. Vármegyénkben azonban jelentős terület a kevéssé termő föld. Ezeknek feljavítására háromféle mód kínálkozott. Egyik a digózás, másik a traktorszántás, a harmadik egy német találmány, egy úgynevezett ásógép. Ez nagyon jól bevált és sokat várunk ez újfajta eljárástól...

— Békés vármegye parasztvármegye. Rengeteg munkás lakja, természetesen a munkásproblémák közé tartozik a kubikos-kérdés is. A békésmegyei kubikosok szerte az egész országban megtalálhatók és hála Istennek, ezeket a munkásokat most már jól megfizetik és így a helyzetük ma sokkal jobb, mint volt. A vármegyében a gazdanevelés is megindult. Több helyen tartanak évenként többször is gazdasági tanfolyamokat. Ezek a tanfolyamok a gazdák körében igen népszerűek.

— A vármegyét öt folyó szeli át és több mint 140 olyan kisgazdánk van, akik másfélholdas birtokukon is öntözőgazdálkodással pompásan gyümölcsöztethetik gazdaságukat. Éppen ezért a békési kisparasztnál a hangzatos jelszavak mitsem érnek. Ez a magyar nép öntudatos és, hála Istennek, nem szédítette el az utóbbi években fel-felburjánzott színes politika és üres demagógia.

— Úgy gondolom, hogy a háború után azért mégis több olyan problémát kell majd még megoldanunk, amelyeket az id. fognak felvetni. A megpróbáltatások éveit vármegyénk zökkenésmentesen fogja átvészelni.

Délben a régi *Komlóban* ebédeltem. Hála Istennek még ma is ízletesen jó a békési magyar konyha.

Maizner János

— **A. E. W. Mason: Königsmark grófja.** A híres szerelmi történetek közül, amelyeket a világtörténelem is feljegyzett, sok tekintetben kiemelkedik gróf *Königsmark* Fülöp regénye. A harmincéves háború feldúlta Európát. Ebben a viharos korban bukkantak fel a *Königsmark* grófok. Nagy katonák és nagy szerelmesek voltak. Vitézségükről és kalandjaikról legendák jártak. A család harmadik sarját, gróf *Königsmark* Fülöpöt gyermekkori szerelem szálai fűzték *György Lajos* hannoveri herceg feleségéhez. A két szerelmes hiába küzdött végzetes szenvedélye ellen. A romantikus idillből sötét dráma lett. *Mason* regényét a cselekmény izgalmas feszültsége jellemzi. Színes tollal írja le az akkori London, Páris és Velence nagyvilági életét, a kis német hercegségek udvari intrikáit, az uralkodók kegyencnőnek hatalmát. *(Renaissance-kiadás.)*

— **Az üzletek szombati zárórája.** A Kereskedők Országos Egyesülete a napilapokban megjelent különböző idevonatkozó ellentétes híradások kapcsán közli az érdekeltekkel, hogy a hétvégi záróra kérdése ezideig rendeletileg szabályozva nincs. Az eddigi kamarai megegyezés szeptember 30-ával megszünt ugyan, de nincs akadálya annak, hogy a nem élelmiszerárusítással foglalkozó kereskedők szakmai megegyezésük alapján szombaton az eddigi zárórát továbbra is alkalmazzák.

REGULY

— Ugyan, kérem — szól a fennsőbbséges — kétségtelen, hogy a Föld a világegyetem közepe, a Nap, a Hold s a bolygók körülötte keringenek, a Föld pedig kerek és lapos s az Okeanos folyja körül, hallottam én is holmi Coppernicusról meg Galileiről, de az egész heliocentrikus ízé nincs bebizonyítva!

Nemcsak a csillagászt, de az átlagműveltségű embert is a guta kerülgetné, ha ilyesmit hallana s a fennsőbbséges »jobban értesült« csak egy gúnyos mosolyt kapna válaszul.

Nos, ma, a XX. század közepén, hála az utolsó ötven év munkáinak, tisztán áll a tovább tanulni hajlandó előtt az egész magyar nyelvi és faji őstörténet, amelynek eredményei egyáltalán nincsenek véka alá rejtve. Olvashatók, teszem azt, a Hóman-Szekfűben, Zsirai Miklós finoman írt alapvető művében s a nagyközönség számára készült Ligeti Lajos-féle gyüjteményben, ha máshonnan és előbb már nem tanultuk meg.

De azért még most is akadnak más ágakban jeles tudósok, továbbá széplelkek, igricek és hegedősök, alanyi és tárgyi költők, politikusok és ujságírók, akik váltig hirdetik már ötven évvel ezelőtt is ócskává rozzant rögeszméiket. Ezekről írja Ligeti Lajos: »A forrásoktól, de még a legelemibb alapismeretektől is magukat gondosan távoltartó lelkes rajongók őstörténeti művekkel árasztják el a könyvpiacot, társadalmi folyóiratok vitáznak, tudománytól távol álló napilapok ankétoznak... A művelt magyar nagyközönség pedig tétován botladozik a délibáb kergetőknek, a megszállott sámánkodóknak, a napi politika Sancho Pansáinak egyéni gusztusához, világnézetéhez szabott, egymással homlokegyenest ellenkező „elméletei" közt.«

Az új kutatások summája ez:

A magyar finn-ugor nép; nem árja s nem mongol eredetű. Őshaza: az Urál *európai* oldala. Önálló életének kezdete: Kr. e. 1000 tájt. Itt kb. 1500 évet él. Ez időszak utolsó évszázadaiban átkerül az Urál keleti, mondjuk, *ázsiai* oldalára. Itt erdőlakóból lovasnomáddá fejlődik. Kr. u. V. században egy török népvándorlás Tobol-Isim vidéki szállásairól elszakítva magával sodorja s 500 évig, a honfoglalásig törökök közt és szomszédságukban él. Velük vonul a Kaukázusba, onnan Levedián, Etelközön keresztül a mai hazába. Háromezer esztendő alatt nyelvi és etnikai folytonosságát megőrizte, pedig kétszer is életformát cserélt; másodszor, amikor a mai hazában keleti nomád életmódját nyugati műveltséggel cserélte fel.

Eh, de únja az ember az egyszeregyet annyiszor eldarálni.

Már Kettunen is megmondta: »Kevés népnek vannak olyan zavaros fogalmai az eredetéről, mint általában a magyarnak. A nyelvészet itt nem tartozik a legnépszerűbb tudományok közé. Úgy látszik, e tudományszak művelőinek még az ujságírók körében sincs kellő hitelük.«

Ne bántsuk az ujságírókat, hisz a szomszéd dobogón tanító tanár urak se igen hajlandók Reguly méltó utódainak hinni.

Reguly! Holnap avatják fel emlékművét születése helyén, Zircen. Nagyon szép és megindító. De hányan tudjuk, nyájas olvasóm, ki volt Reguly Antal, a finn-ugor nyelvhasonlítási kutatások magyar vértanuja?

Milyen egyszerűen hangzik ma, hogy ő állapította meg: legközelebbi nyelvrokonunk a vogul és osztják. S mily roppant szomorúan cseng, hogy hatalmas munkásságának írásbeli maradványai — amelyeket magyarázva, ismertetve tudós generációk szereztek maguknak nevet — még ma is jórészt kiadatlanok! Pedig már jó rég, hogy meghalt. 1858-ban. És 39 éves korában, éppúgy, mint Castrén. Bocsánat, nyájatlan olvasóm, hogy újra egy ismeretlen nevet vetettem ide, még hozzá nem is olyan nagyvalakiét, mint amilyen korunk vezércsillaga, mintaképe, Aristotelese és Herculese: a moziszínész.

Pár adat Regulyról, hogy kedvet kapjanak legalább a lexikonban elolvasni élete sorsának zord krónikáját.

1839. Finnországba költözik, ahol *két évig tanul.*

1841. Szentpétervárra utazik, ahol *két évig tanul.* Itt már belebetegszik a túlhajtott munkába s a betegség, akár a tudós hév, eztán már sírjáig elkíséri.

1843—45. Híres vogul- és osztják-földi, minden tekintetben felfedezőútja hihetetlen nélkülözések között.

1846—47. Szentpéterváron elkészíti — *elsőül!* — az északi Urál térképét. Körösi Csoma az angol tudományosságot ajándékozta meg, Reguly az oroszt.

Ekkor összeroppan s még *tizenegy évig* él árnyék-életet, borongú szívű és agyú kisinas a fölidézett Szellem, könyvtárnyi kéziratos gyüjteménye árnyékában.

Dugovics Titusz nevét minden kisgyerek ismeri. Legyünk rajta, hogy Regulyét is ismerje — legalább a felnőttje.

Laczkó Géza

„A műpártolást a közönség százezreitől várják a magyar képzőművészek"

A *Képzőművészeti Főiskolán* ma iktatták be hivatali méltóságába *Bory* Jenőt, az új rektort. Székfoglalóbeszédében a szakmai vonatkozású fontos megállapításokon és a régiekre való kegyeletes emlékezésen kívül érdekes dolgokat mondott el az *1871-ben »Mintarajz Tanoda«* néven megalakult főiskoláról, amelynek kezdettől fogva volt ugyan szobrásztanára, de külön szobrászosztálya, *növendékek hiányában,* még sokáig nem volt. Hosszú idő multán, 1903-ban — pontosan 40 éve — jelentkezett a legelső szobrásznövendék, *Dávid* András, aki a többi külföldre özönlő szobrásszal ellentétben, itthon akarta mesterségbeli tudást megtanulni.

Egyetlen növendéknek a kedvéért azonban még nem lehetett szobrászosztályt nyitni. *Dávid* András kénytelen volt tehát várakozni, míg társa akad. Szerencsére a következő esztendőben máris követője lett: *Bory* Jenő, és kettejük számára már megalakította az akkori igazgatóság a szobrászosztályt. Amikor azután híre futott, hogy ott *aktmintázás is van,* egyszerre odafordult az érdeklődés és tódulni kezdtek az ifjak.

— Hogy azóta mivé fejlődött a szobrászati oktatás a Képzőművészeti Főiskolán, — csengett elégedetten az új rektor hangja — azt nem kell magyarázni. Elmondhatjuk, hogy *az ifjú magyar szobrászművészgárdát csaknem teljes egészében főiskolánk nevelte.*

Az igazi műpártolás

A *Pest* munkatársa kérdést intézett *Bory* Jenőhöz, aki a szobrászművészek mai helyzetéről, feladatairól és a közönséghez való viszonyáról a következőket mondotta:

— *Tanulni és tanulni!* Ez legyen a művészfiatalság legfőbb programja. Mindazok a tárgyak, amiket a Képzőművészeti Főiskola előad, nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy valaki *alkotó* művész legyen. *Perspektiva és bonctan, építészet és geometria mind épp olyan fontos, akár a rajztudás.* Aki nemcsak átvergődött a tanulmányokon, de *meg is tanulta* azokat, olyan fegyverzettel lép az életbe, hogy pályáján művészhez méltó *önerzettel* járhat. Hogy azután azt a sok mindent, amit megtanult, miként fogja a művész fantáziájával átgyúrni, hogy abból *az ő egyénisége és eredetisége előragyogjon,* az már az alkotások végtelen birodalmába tartozik Megcsinálja az első sikeres műveit s a többiért már a helyébe jönnek.

— Igen beteg tünete a művésztársadalom egzisztenciájának — nemcsak az ifjúságot értve — a mai formájában megmerevedett állami és fővárosi *hivatalos* műpártolás. E két magas fórum *jó és kevésbé jó művek özönét vásárolta meg évtizedek óta.* Hivatali helyiségei, raktárai, pincéi tele vannak harnuló, porfogó képek sokaságával. És nem is beszélve arról, hogy a hivatalos vásárlások sokszor még a művész márkázását is jelentik, szerintem *nem az az igazi műpártolás. A műpártolást, művészárait nagyobb részben a műszeretö közönség százezreinek kellene végezni. Lelkiismeretből.* persze. *Művészetszeretetből.* Ámde!

A sokféle izmusok, a keresők, az újítók, az »úttörők« szörnyű alkotásai elrettentik a józlésű közönséget a kiállítások látogatásától és a művásárlástól. Mert nem igaz, hogy a sokaságnak nincsen pénze erre. *A kedve ment el!* Ő csak olyan műveket hajlandó megvenni, amiket szeretni is tud. Amikben öröme telik. Pedig a kritika szemében az úgynevezett közönségsiker inkább devalválja, mint emeli a mű értékét.

„Kritika" és szakvélemény

— *Teljes tehát a bizonytalanság és zűrzavar a művészi közfelfogásban.* Sokan a mindenáron eredetit, az újat hajhásszák, de aztán, ha a mű mázát megvakarjuk, kiderül, hogy az illető a katakombák primitívségéből, vagy a középkor hangulataiból merített, de álszenteskedett. *A legtöbb »újdonság« elképesztő abszurdum vagy tudatlanság, különcség — művészetnek odaállítva.*

— Ez a mindenáron *újat keresés* nagymértékben a sajtókritika ösztönzésére vezethető vissza. A sajtó szereti bírálataiban a képzőművészeti alkotásokat olyan szempontból megítélni, hogy *mi újat* hozott? Ám az természetes, ha a sajtó újdonságot keres. Azért »ujság« a neve. De amikor *a szakkritika* is ugyanezt cselekszi, azt már *nehezményezük.* Kezdik is már belátni ennek a helytelenségét. Az utóbbi évtizedek szörnyű eltévelyedései jórészt a művészi kritika bizarr elismeréseinek a következménye.

— *Hozlak a művészek olyan »műalkotásokat« színben és rajzban egyaránt, ami előtt elképedve áll meg a józan szemlélő.* Előfordult ilyesmi régebbi időkben is, de azokat, mint a művészi elgondolás embrióit, *meg sem mu atták, kiállításra nem bocsátották.* Kedélyesen azt mondhatnánk az ilyfajta »művekre«: mentül rosszabb, annál jobb! Vergődő tehetségek gyötrelmes keresgélései: így lehetséges, hogy a művész név ismányével olyan tengetegen tolonganak a pályán és érvényesülést keresnek *az igazi művészek rovására.*

— A mű az alkotó művész szívének kivirágzása legyen! Legyen *a közönséggel szemben valami nagyszerű,* akár elgondolásban, akár a mű előadásában. Más minden csak jelentéktelen művészkedés a polgári fogyasztás számára.

— Divatok, izmusok jönnek és mennek. De *a művész, aki érthető és élvezhető formába képes önteni gondolatait és műveit, mindenkor megtalálja az utat a közönség szívéhez.* Nem kilincsel a hivatalokban és utóbb megkapja a sajtó elismerését is. Milyen rögös utakon vergődött át egy-egy kiváló művészünk, mennyi jót és gyengét összefestett, amíg a küzdelmes keresgélés közepette rábukkant végül egy egészséges magra, amelyből valami *nagyszerű* nőtt ki!

— *Csak legyen a művészben kellő alázat és önfeláldozás, csak soha ne legyen elbizakodott!*

udvardi Raácz Emmy

Meghalt a „Whitehall varázslója"

London, október 23. *(NST)* A péntekre virradó éjszaka Londonban 73 éves korában meghalt az 1914—18-as világháború *f ottakémszolgálatának veze ője,* Sir Reginald *Hall.* Az elhúnyt főleg az Egyesült Államokban és Angliában működött mint a brit hadiflotta Intelligence Service osztályának igazgatója és *sikeres kémelhárító tevékenységéért* »a Whitehall varázslója« néven volt *népszerű.*

Az idén sem osztják ki a Nobel-díjakat

Stockholm, október 23. Az irodalmi, orvosi, fizikai és vegytani Nobel-díjakat a svéd tudományos akadémia ebben az évben sem osztja ki. Egy ideig a svéd sajtóban olyan kombináció merült fel, hogy a háború ellenére ebben az évben a díjak kiosztásra kerülnek, *nehogy az alapító okmányban megállapított időhatárt túllépjék.* Az alapító okmány szerint ugyanis abban az esetben, ha a díj öt éven át nem kerül kiosztásra, az alapítvány visszaszáll Alfons Nobel örököseire. Mivel azonban *1939-ben a Nobel-díjakat még kioszto ták, a legközelebbi díjkiosztással még 1944-ig várhatnak.*

Roosevelt meghült

Amsterdam, október 23. *(Német TD* Mint az angol hírszolgálat Washingtonból jelenti, *Roosevelt* elnök pénteken könnyebb meghülés és kisebb testi fájdalmak miatt ágybanmaradt. A Fehér Ház a szokásos sajtóértekezletet és minden más programot *lemondott. (MTI)*

„Kötényt" kaptak a német harckocsik

Berlin, október 23. *(NST)* A német páncélosok újabban »kötényt« viselnek. Ez a »kötény« néhány milimeter vastagságú acélbádog-lemez, amelyet a harckocsira akasztanak. Egy ilyen »köténnyel« ellátott harckocsi *250 találatot kapott, de egyik sem ütötte át magának a harckocsinak páncélzatát.* Ez a legújabb német találmány válasz szovjet gyalogság által újabban használt *nagy átütő erejű páncéltörő puskára.* Az új találmány tömeggyártását Németországban *nyolc nap alatt megszervezték* és rövid idővel azután már vagónszámra érkeztek ezek a lemezek az arcvonalra.

— **Jótékonyság napja a budapesti temetőkben.** A Vakokat Gyámolító Országos Egyesület, Nyomorék Gyermekek Országos Otthona, Szociális Misszió Társulat, Felekezeti Patronázs Egyesületek, Szociális Testvérek Társasága és a Katolikus Házasasszonyok Országos Szövetsége a legkegyetlenebb sorscsapásokkal sujtott, elhagyatott embertársainkra a tél folyamán fokozott mértékben váró szenvedések enyhítése céljából a budapesti temetőkben október 31-én és november 1-én együttes gyüjtést rendez. A Jótékonyság Napja urnáit, gyüjtőperselyeit és körleveleit a könyörületes szívű emberbarátok adakozó jóindulatába ajánljuk.

Dávid Endre

1904/5 – 1905/6 I., 1908/9. I.

Festépzőműiskérk

1932-33. 75. l.

Dávid András, szobrász; szül. 1883 szept. 3-án Nagy-Kállón (Szabolcs megye), Középiskoláit Debreczenben végezte s azután Budapestre ment, hol 1902—3-ban az iparművészeti iskolát látogatta, 1904-ben Lóránfi Antal, Balló Ede, Révész Imre és Hegedüs László vezetése alatt a mintarajziskolában folytatta tanulmányait. 1905-ben Párisba ment, hol egy ideig az Ecole des Beaux-Artsban, utóbb pedig a Chaumière akadémiában tanult. Az utóbbi akadémián első díjat is nyert. 1907-ben Önarczképét a párisi Salonban állította ki. Közel három évet töltött Párisban, s azután hazajött, hogy katonai kötelezettségének eleget tegyen. Önkéntesi évét Bécsben szolgálta le, mely után visszatérve Budapestre, műtermet kapott a képzőművészeti főiskolán, ahol Radnai Béla útmutatása alapján képezte magát. Háromnegyed évig dolgozott Epreskert-utczai műtermében s ez idő alatt készítette egyik legjelentékenyebb szoborművét, Ádám és Évát, melyet utóbb egy londoni ügyvéd vett meg a művésztől. D. 1908-ban Londonba ment s két évig a School of Art-ban tanult, majd rövid ideig önállóan is dolgozott az angol fővárosban. 1910 őszén Amerikába utazott s New-Yorkban telepedett le, ahol számos plakettet készített s az egyik brooklyni templomot is ő díszítette szobrokkal. Egy év mulva, 1911 őszén hazajött s ideg- és gyomorbajára Debreczenben keresett gyógyulást. Betegsége megakadályozta a munkában, úgy, hogy az itthon kapott megbízásokról le is kellett mondania. Debreczenben nem sokáig volt maradása, s még 1911 végén Szegeden telepedett le, ahol jelenleg is él. Folytonos betegeskedése miatt itt évekig tétlenségre volt kárhoztatva, 1914 eleje óta azonban ismét szorgalmasan dolgozik. A Szegedi Képzőművészeti Egyesület ez évi tavaszi kiállításán Gozsó cz. gyermekportraitját állította ki. Legutóbb készült művei közül kiválik Lázár György dr. udvari tanácsos, szegedi polgármester kétszeres életnagyságban készült reliefje és Simonka György hírlapíró képmása.

Szeged és Vidéke. 1914 júl. 16. (Műteremlátogatások. Dávid Endrénél.) és a művész közlése nyomán.

Dávid András
nobrant

Dávid András kb. 1912-ben került Szegedre fivéréhez Dávid Mihályhoz, aki Szegeden református kántor volt, és az 1915-ös harcokban esett el. D.Á. Szegeden érmeket illetve plaketteket nem készitett,ellenben agyagban megmintázott egy 2.00/2.00 m. méretü nagyobb dombormüvet Szeged ujjá-épitésének Lázár György polgármesterségei alatti részleteiről. Ez a müve azonban a háboru alatt elpusztult. A háboru alatt az Őscsanádi őrzászlóaljnál szolgált és ott is dolgozott. Plakettportraitkat készitett a tisztekről és családtagjaikról, melyekből nehány gipszbe öntve maradt vissza. 1918-ban öngyilkos lett.

Maradtak továbbá utánna mellszobrok és genrealakok, melyeket Szegeden szétszórva fel lehet találni.

PEST

RÖRÜT 7.

-250

Gyula

GESSÉGE II

magyar

Dávid András

szobrász

DÁVID *András*, szobrász, * Nagykálló 1883, † 1918. Budapesten, Párizsban és Londonban tanult. 1910. Newyorkban telepedett le, hol plaketteket készített s egyik brooklyni templomot szobrokkal díszített. Hazatérve Debrecenben, majd Szegeden működött. Főműve Ádám és Éva c. szobra londoni magántulajdonban.

E. G. I, 235 f

Dávid András +

Életrajza. Lexikonomban levő
életrajza alapján, kiegé-
HuPrmagyéreno 197. l.

(vitve azzal, hogy 1918-
ban öngyilkos lett.
Egyetlen műve sincs
felsorolva. Ezetlen
lásd!

Visegrád.

Az előtérben látjuk a vá
romok kötik le figyelmünket, a
bontakozik ki, a háttért pedig
mondatszalagon:

VICEGRAD

alól jobbra: IN MODONA
Nella Stampa del
magyarázó szövegének kezdete:
Forte antico dirupato.

Rm., mér. a rl. 14

66-93-69.
Scala: L'Ungherie

Dávid András (Endre)

kisplasztikus

1902–3

Ennisk 1930, 82 l.

David Endre

1886.

Ernst 1930. 82. l.

Dávid András

szobrász

L. Lendrey-Lentiványi

358

Ingyül Eos lett 1918-ban

) ~~[illegible]~~ jobbra, talapzatra helyezett tojás-
többszörösen fodritott s arcza s bajusza lebe-
ki botján nyugtatja. Körülcsavart nyak-
tó, könnyü vértet hord, kabátjának ujain
, dekekát kendőöv szorítja s palástja, me-
t hadi ékítésekkel körülvett czimeres és csip-
a Marsot pallossal s pajzszsal (latjuk) s jobbra ka-
éfre. Feliratai a talapzatnak aljan két

mes a Serbelloni

tum Camerarius, Consiliarius Intimus
rechallus, et Colonelus proprietarius uni-
Commendans Generalis / per Transilvani-
ustriacam MDCCLXI, nec non / Dux Exer-
lac: Rom: Imp: Executionis MDCCLXI. / Na-

n ferunt Ruinae"
S: El: Pal: P: Aul: inv: Sc: et excud: Aug: V:"
nagasságnak 21. 3 c/m.

152/93 N° 25

4

Dávid Endre

Debrecen város ko-
ronázási alapítvá-
nyából Cook
Értímisk 1903/4
32. l.

BUDAPEST

David, festö, Francia Nemzeti intézet.

XVIII. száz.

Magy. Hirmondó. Bécs. 1796. IX. szak. I. 8.
25-26. l.

Bortnyik Sándor: Technika és

hüvészet:

Tér és Forma. III. é. f. 1930. 149-154.

18 ábra.

Dávid Aladár

/bazsó/

Falujáró DÁVID ALADÁR. /szamosfalvi kiállitásáról./

Falvak Dolgozó Népe. II.sor.XXXII.évf. /1582./ 41.sz. 1977 október 11. 5.old.

Dávid Ferenc

A soproni zsinagóga ~~ujj~~ újjáépítést
dr. Schieber Sándor bevonásával Dá-
vid Ferenc műtörténész és Sedelmayr
János műépítész végezte.

Molnár Aurél: Közeptnyi hincsesbánya.
Tükör, 1976. márc. 16 - 15. oldal.

megirva

David d'Angers, Róbert francia

szobrász. Szül. 1833. Párizsban, megh. 1912. pin. 2. Neuilly-sur-Seine-ban.

Thieme Becker

VIII. K. Leipzig
1913. 467. l

A Hummel Heber
mücsarlitva
a cikkben

d'Angers David

francia szobrász
magyar vonatkozású
érmei

Hummel János
zeneszerző és zongora-
művész arcképe.

Ortvay Tivadar dr

Pozsony város utcáinak
leírása. Pozsony
1905. 174. l.

MDK

David d'Angers, Sculpteur. (1788-1856)

„Mehrere ausgezeichnete Medaillons"

Kohl. S. 113.

Dr. André Gatkay: Versuch einer Franz Lint Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Bürgenländischen Heimatblättern." Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 58.

MPK

Feladó:
Lengyel Intézet
1065 Budapest,
Nagymező u. 15.

Szeretettel meghívjuk Önt
Dávid Attila
kiállításának megnyitójára
1994. szeptember 13-án,
kedden, 18.00 órára
Megnyitja:
György Péter esztéta
Közreműködik:
Selmeczi György
zeneszerző

EA 45/8 Dénisl Attila 90'

Fotó: Kozma Károly

Taposiris Magna Isis-szentélyének lelőhelyrészlete, Alexandria / Provenance of the finds: the Isis temple in Taposiris Magna, Alexandria (detail)
1998-as felvétel / photo: 1998

fémlaboratóriumába. A tárgyak restaurálását *Szőke Balázs* restaurátorművész végezte el. A bronz kincslelet datálása az analógiák alapján a Krisztus utáni 2–3. századra tehető, akkorra, amikor az akropoliszt a rómaiak erőddé alakították át.

A tárgyak profán használata (pl. „kézmosó" kancsó és tál) a hozzájuk kapcsolódó kultikus tárgyak (mécses és füstölő) miatt csak másodlagosan képzelhető el. Szintén kétséges az, hogy a korai keresztény időkben használhatták volna őket, ugyanis semmilyen keresztény jel, illetve kereszt nem található rajtuk – amely ebben az időben szükségszerű attribútum lenne. *Walter Emery* Ballana-Qustul-ból származó kincsleletei azonban érdekes analógiákat jelentenek, a szudáni tárgyak eredeti, Isis-kultuszhoz kapcsolódó interpretációjában.

Az Isis-kultusz szent edényeiként történő beazonosításuk az ismert tárgyi analógiák (pl. az ún. „Egyed-i" kancsó és tál), ókori reliefek, freskók, szobrok és nem utolsósorban *Apuleius* és *Plutarkhosz* írásműveinek fényében egyértelművé válik. Szeretném azonban felhívni a figyelmet arra, hogy a bronz kincslelet Isis istennő valaha felépült legnagyobb szentélyében látott napvilágot. Egy olyan istennő szentélyében, akit a rómaiak a főisteneik között tiszteltek.

A taposirisi bronz kincslelet az alexandriai Görög-Római Múzeum kincsei között látható.

VÖRÖS GYŐZŐ
építészettörténész, egyiptológus

Megjelent a szerző Taposiris Magna 1998–2004 – Alexandriai Magyar Ásatások című könyvében (Egyypt Excavation Society of Hungary, Budapest, 2004).

A fotókat a szerző bocsátotta rendelkezésünkre.

A taposirisi kincslelet restaurálás után. Restaurátor: Szőke Balázs / The treasure-trove of Taposiris after restoration. Restorer: Balázs Szőke
2004-es felvétel / photo: 2004

fotó: Kozma

Mesterjegye DAN

Dávid Attila Norbert tárgyai

Az aranyolvasztásra 1981-ben egy ékszerüzlet műhelyében került sor. Az akkor tizenkét éves fiú pályaválasztása e sorsdöntő esemény után már nem volt kérdéses, az ötvös-aranyműves szakiskola elvégzését a mestervizsga megszerzése követte. A különböző állami és magáncégeknél végzett többéves aranyműves-tevékenység azonban nem elégítette ki szakmai igényét, így a Magyar Iparművészeti Egyetem fémműves formatervező szakán *Bánfalvi András* és *Péter Vladimir* tanítványaként szerzett diplomát (2001). „*Talán még nem jött el az ideje, hogy a (képen) bemutatottak legyenek a legnépszerűbb fejdíszek egy-egy keresztelőn vagy templomi esküvőn, de Dávid Attila Norbert alkotásai megállnak a helyüket Londontól Milánóig*" – fogalmazott diplomamunkájáról *Kovács Éva* művészettörténész (Ötvösök kontra iparművészek. *Népszabadság*, 2004. április 7.). Az azóta is dobozokban álló fejdíszek lényege a színpadi látványosságon túl, a különböző méretű koponyára való stabil

Fotó: Varga Gábor György

Dávid Attila Norbert: Tűtartó / Attila Dávid: Needle-holder
[2004] *ezüst 925, kaucsuk / silver 925, caoutchouc*
[7,0x3,5x2,0 cm]

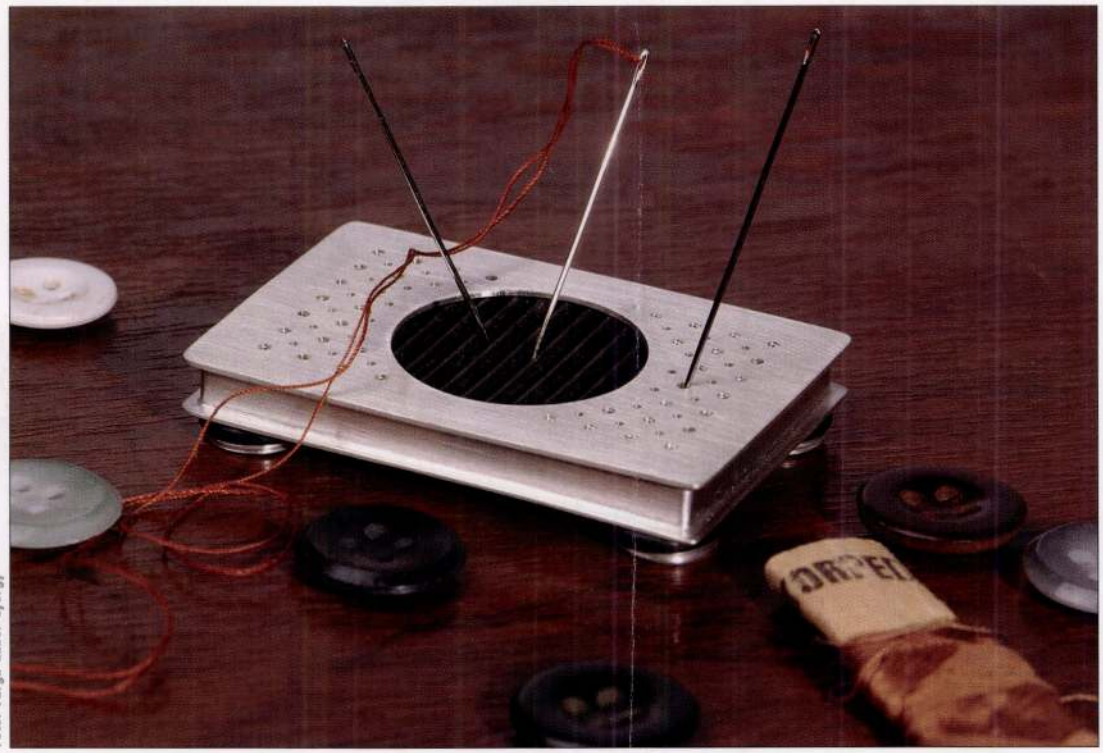

Fotó: Varga Gábor György

Dávid Attila Norbert: Tűpárna / Attila Norbert Dávid: Pincushion
[2004] *ezüst 925, kaucsuk / silver 925, caoutchouc*
[5,3x3,5x2,0 cm]

illeszthetőség, valamint a mágnessel kapcsolódó díszelemek gyors cserélhetősége volt.

Szabadúszóként többnyire ezüst ékszerek és ékszer jellegű személyes tárgyak készítésével foglalkozik, rendszeresen részt vesz fiatal iparművészeket bemutató kiállításokon, ötvöművészeti biennálékon. 2004 nyarán *Betűplakát és „typobject"* címmel az Ünnepi Könyvhét programjaihoz csatlakozva, *Csatai Péter*rel nyílt közös kiállítása. A budapesti Ráday utcai Art 9 Galériában megrendezett tárlat unikumát az adta, hogy a két különböző alkotói területet képviselő tervező közös projektet valósított meg. A munkák a tipográfiát, a grafikát, a betűtervezést, illetve ezek elvont tárgyi megjelenítését mutatták be a fiatal magyar betűtervező és az ötvösművész által, aki a fontplakátok betűtípusait felhasználva, képrejtvények hangulatát idéző, játékos betű-objektet készített.

Környezetünket kiegészítő használati tárgyak körébe vezet a Kozma Lajos kézműves-iparművészeti ösztöndíjas programja, amely rendhagyó a jellemzően ékszereket prezentáló ifjabb fémműves-generáció körében, hiszen *Dávid Attila Norbert* elfeledett tárgytípusok felelevenítésére és korszerűsítésére vállalkozik, olyanokra, melyek családról családra öröklődtek, idővel személyes kötődés fűzte őket tulajdonosaikhoz. A célszerű-

Fotó: Varga Gábor György

→ **Dávid Attila Norbert: Gyertyaoltó / Attila Norbert Dávid: Snuffer** [2004] *ezüst 925, kaucsuk / silver 925, caoutchouc* [4,4xø2,5 cm]

Hall-marked: DAN

Objects by Attila Norbert Dávid

Purely functional, unostentatious silversmith works by Attila Norbert Dávid, his pincushion, needle-holder, thimble, hand-bell, bookmark, snuffer or tea-basket, though closely related in form, material and mentality, are all individual masterpieces. Caoutchouc, complementing silver and contrasting it in colour provides his objects an easier palpability. The magnetic needle holder, the rubber pincushion, the tea-basket with its reversing handle are extreme and conservative, classical and modern simultaneously. The artist's clear, geometric formal expression and his satinated, filigree and punched surfaces evidently demonstrate the utility of rare hand-made objects falling into oblivion.

Fotó: Varga Gábor György

Dávid Attila Norbert: Gyűszű / Attila Norbert Dávid: Thimble [2004] *ezüst 925, kaucsuk / silver 925, caoutchouc* [2,2xø2,2 cm]

Fotó: Varga Gábor György

ségen és használhatóságon túl ezek a tárgyak szépek, környezetbe illeszkedőek voltak. Hogy van-e létjogosultsága napjainkban a ma már csak könyvekben, múzeumokban és régiségkereskedésekben fellelhető tárgyféléknek (pl. lornyon, szivarvágó, pipaszurkáló, kalaptű, cipőgomboló, tűtartó, szipka, sétapálca, ceruzahosszabbító, ex libris...), erre próbál tevékenységével választ adni, persze egy tárgytípus kialakulásának és eltűnésének oka a társadalmi változásokban, az életviteli szokások átalakulásában keresendő. Ma a nők elvétve varrnak, fémgyűszű helyett a műanyag változat kapható, a dohányosok elhagyták a szipkát (mely elegáns eszköze a tüdőbe áramló levegő hűtésének), az e-mail és SMS korában körülményes a pecsétnyomó, de a levélbontó vagy a teatojás alkalmazása is időrabló. A könyvlapozást felváltja a televízió, a szép könyv drága, a ponyvához pedig luxus egy nemesfém könyvjelző; arra pedig végképp nincs igény, hogy a tulajdonosok könyveikbe ex librisüket bepecsételjék.

Dávid Attila Norbert hét tárgya – tűtartó, tűpárna, gyűszű, csengettyű, gyertyaoltó, könyvjelző és teakosár – hivalkodástól mentes és funkcionális kialakítású; formában, matériában és szellemiségben összetartozó, de önállóan is teljes értékű alkotás. Az ezüst mellé társanyagnak választott kaucsuk színbéli kontrasztot képezve kínálja a tárgyak megfoghatóságát, a tűtartó mágneses, a tűpárna gumi, a teakosár a nyél átfordításával nyitható. Látványuk markáns és szolid, klasszikus és modern egyszerre. Az igényes kézi megmunkálás jegyeit tükröző, feledésbe merülő használati tárgyak életképességét kevés eszközzel – mértani idomokból építkező tiszta formavilággal, szatinált, áttört felülettel – igazolja.

A felgyorsult fogyasztás korában minden cseréreszabatos és újra váltható, így azok az eszközök is eltűnnek, eltűnhetnek, melyeknek használata időt és türelmet, tiszteletet és törődést kíván, de mindenekelőtt a kulturált ember magával szembeni igényességét feltételezi.

SIMONFFY SZILVIA
művészettörténész, Kállai Ernő-ösztöndíjas

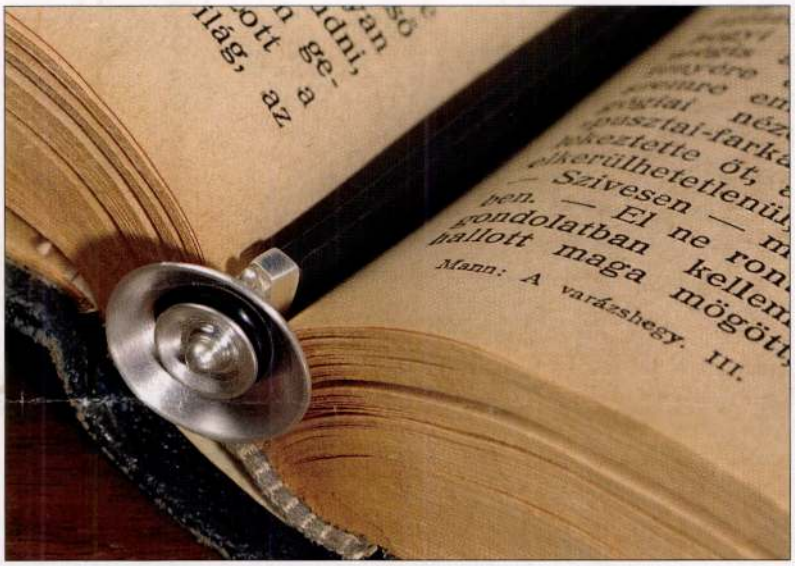

Fotó: Varga Gábor György

←

Dávid Attila Norbert: Csengettyű / Attila Norbert Dávid: Hand-bell
[2004] *ezüst 925, kaucsuk / silver 925, caoutchouc* [6,5xø3,5 cm]

Dávid Attila Norbert: Könyvjelző / Attila Norbert Dávid: Bookmark
[2004] *ezüst 925, kaucsuk / silver 925, caoutchouc* [19,5xø1,9 cm]

Fotó: Varga Gábor György

Richter Sára: Jó varázsfű, feloldozz... / Sára Richter: Magic herb, break the charm...
[2001–2004] *vászon, pamuthímzés, rézveret / linen, cotton embroidery, brass fitting* [16x34 cm]
→

Dávid Attila Norbert: Teakosár / Attila Norbert Dávid: Tea-basket
[2004] *ezüst 925, kaucsuk / silver 925, caoutchouc* [5,4xø4,2 cm]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Komárom Megyei Dolgozók Lapja

Dávid Bálint

1966 ÁPR 26.

1021

Így születik a hagyomány

Sok felsőfokú intézménynek vannak hagyományai, amelyeket az évekkel, évtizedekkel korábban járó diákok alapoztak meg. Hogyan születtek, hogyan gyökereztek meg a jó kezdeményezések, miként is indultak hagyományt teremtő útjukra? A napokban az esztergomi tanítóképző klubtermében ülve, azt hiszem, tanúja voltam egy leendő hagyomány születésének.

A tudományos diákkörök tanácskoztak ezen a napon. Amilyen hivatalosan hangzik az elnevezés, olyan közvetlen, fiatalos, lendületes intézmény a diákkör maga. Egyelőre ötféle kör működik: a marxizmus-leninizmus, a pedagógiai, a pszichológiai, a népdalgyűjtő és a képzőművész diákkör. Azért egyelőre, mert ezen a tanácskozáson egy hatodik, az úttörőmozgalommal foglalkozó kör megalakításának lehetőségeiről is szóltak.

A körök tagjai — leendő tanítók — tanulmányaikhoz, munkájukhoz szorosan kapcsolódó kutatásokat végeznek. Füle Sándor igazgatóhelyettes véleménye szerint a részletekbe menő kutatásra nagy szükség van, mivel az országos fórumok, lapok által publikált tanulmányok általánosságban foglalkoznak a nevelési kérdésekkel, és a részfeladatok nagyrészt fehér foltot jelentenek. A diákkörök tanulmányok írásaival bizonyították, hogy egyéves munkájuk eredményes volt. A diákkörök pályázatán első díjat nyertek a *Mai serdülők* című munka készítői, a képző történetében először, elsős diákok! *Johanek Katalin*, a díjnyertes írás egyik alkotója részletet olvasott fel a tanulmányból. Elmélyült munkáról, hosszas vizsgálódásról tanúskodott a rövid felolvasás. Sok diákot kérdeztek meg a leendő tanítónénik a barátságról, családjukról, iskolájukról, hogy képet alkothassanak a gyerekek gondolkodásmódjáról. A másik díjnyertes pályaművet *Selmeczi Sarolta*, másodéves hallgató készítette. Ez egy hat témából álló alsótagozatos szülők iskolája előadás-sorozat terve volt. Meglepően érett, érdekes pedagógiai előadásokat dolgozott fel ez a munka. Tanulmány készült Benedek Elek meséinek elemzéséről, egy másodéves alkotócsoport, *Ifjú szemmel fiatalokról* címmel írt dolgozatot. Ebben a ma olyan gyakran szidott „mai fiatalok" valódi arculatának bemutatására törekedtek. A díjnyertes tanulmányok egy országos pályázaton is részt vesznek, ahol — az intézet „hagyományai" szerint — remélhetőleg jól szerepelnek.

A pályamunkák bemutatása közben került sor a népdalgyűjtők magnetofonos beszámolójára. Régi bányászdalokat vettek szalagra útjaik során. Az ő munkájuk iránt országosan nagy az érdeklődés, hiszen felfedezetlen népdalkincsel gazdagítják a magyar dallamvilágot.

Ezután a megjelent diákköri tagok a képzőművészeti kör kiállítását tekintették meg. Különböző technikával készült, főleg esztergomi tájakat ábrázoló képeket mutattak be a tagok. Különösen érett szín- és kompozíciókészségről tanúskodtak *Dávid Bálint* festményei.

A késő délutánig tartó tanácskozáson maguk a diákköri tagok is meglepődtek, amikor így együtt látták munkájuk eredményeit. Ezért született meg a vezető tanárok javaslata: gyakrabban rendezzen az öt kör közös foglalkozásokat. Jövőre már az úttörőmunka kutatói is köztük lehetnek.

A leendő tanítók számára gyakorlati jelentőséggel bíró munka, a lelkesedés, a közhasznú pedagógiai tevékenység arra enged következtetni, hogy a tudományos diákkörök az évek során „haladó hagyománnyá" válnak az esztergomi tanítóképző Intézetben.

— flórián —

yedszer is élüzem

ként jöttek el, mert vagy nyugdíjba mentek már vagy más területen dolgoznak. A régi üzem azonban vissza hív, s az ünnepségen jó érzéssel vették tudomásul a fejlődést. Salamon Hugó üzemvezető-főmérnök a változásokat így foglalta össze:

— Tíz év alatt üzemünk termelése napi 27 vagonról, 100 vagonra fejlődött fel. A kamrafejtésekről áttértünk a nagyteljesítményű koncentrált fejtési módokra, a gyorsvágahajtásra és az automatizálásra. A múlt évben a fejlődés nyomán a frontfejtések termelése 30 százalékról 42-re emelkedett, az önköltséget viszont tíz százalékkal csökkentettük.

AZ ÜNNEPSÉGEN részt vett dr. Gál István, a szénbányászati tröszt igazgatója is, aki elmondta, hogy ebben a bányában a gyorsvágahajtás eredményeként naponta öt métert hajtanak ki, megdöntötték az évtizedek óta tartott 1,2 — 1,3 méteres előrehaladást.

Sok jókívánság hangzott el. Jó egészséget, s jó szerencsét kívánt a további munkához Takács Tihamér a városi pártbizottság titkára, Kaszás István a szakszervezeti trösztbizottság titkára. Aztán a tizenegyedik élüzem cím elnyerését bizonyító oklevelet átvette dr. Gál Istvántól az akna üzemvezetője.

Az ünnepség után sokan kaptak kiváló munkájukért pénzjutalmat. Megérdemelték. Az akna vezetői megvendégelték a munkásokat. Egy kicsit elbeszélgettek, szórakoztak. De, még a szórakozó emberek is a munkáról beszéltek. Most már előre tekint a bánya. A IX. pártkongresszus tiszteletére újabb eredményeket kívánnak elérni. Új módszereket vesznek át, nem félnek tőle. Az acélbiztosítású kísérleti frontjuk kitűnő eredménnyel működik, s az új alkalmazásában mindenütt elsők a szocialista brigádok.

MEGÚJULT az öreg VII-es akna, s nagyszerű munkájára a koronát serény kollektívája segítségével tizenegyedszer is felrakta. Az élüzem csillaga ismét világít.

...os tiszteknek

...teit, a kabineteket, a fegyverszobákat, a hálókörleteket is. Ha rövid időre is, de látták a KISZ-klubot, ahol a szol-

Ülést tartott a dorogi járási tanács

A dorogi járási tanács április 23-i ülésén megvitatta a termelőszövetkezeteknek múlt évi eredményeit, a megszilárdításokkal kapcsolatos további teendőket, a múlt évi tanácsi költségvetések végrehajtását, s jóváhagyta az ez évi költségvetést.

Új segédipari üzem

Tatabánya-Kertváros határában, az új tejüzem mellett, a Komárom megyei Állami Építőipari Vállalat garázsa és autójavító műhelye foglal helyet. A múlt héten nagyszabású munka kezdődött itt. Tizenhárom millió forintos beruházással, korszerű segédipari üzem épül. Többek között lakatos, asztalos, tmk és új autójavító műhely, valamint 500 személyes öltöző és fürdő.

Elsőként az emeletes, szociális célokat szolgáló épület építését kezdték meg. A földszinten kap helyet az étterem, a segédipari üzem klubja, az öltöző és fürdő, míg az emeleten irodahelyiségek lesznek.

Megbízatásának

DÁVID Ferenc

ld. Böhm Lipót
(Poldi)

Dávid Domonkos

ötvös

1828 Makó

Kapmagyarországi 34 l.

rú öreg német parasztot ábrázol,
t arcza [illegible] leberetvált. Öltözete: nemez-
körülcsavart nyakkendő, magas
és álló gallérú nyitott kabát. Jelzése
ns Bett k.

.25.7:19.6 cm.-- Lelt.sz.4523.--
ssy Dénes hagyománya 1912 már-
~~Magyar Nemz. Múzeum örökletéte~~
~~913 április 23-án /2046-913/.--~~

s 30-án /245-914/.

116

Dávid Éva

A budapesti Francia Intézet kiállítótermében (VI., Szegfű u. 6.), november 12-én, 18 órakor Dávid Éva keramikus kiállítása nyílik meg. Megnyitót Róbert László mond, közreműködik a Bonasera együttes.

Magyar Nemzet 1986. XI. 10.

Dávid Éva, keramikus

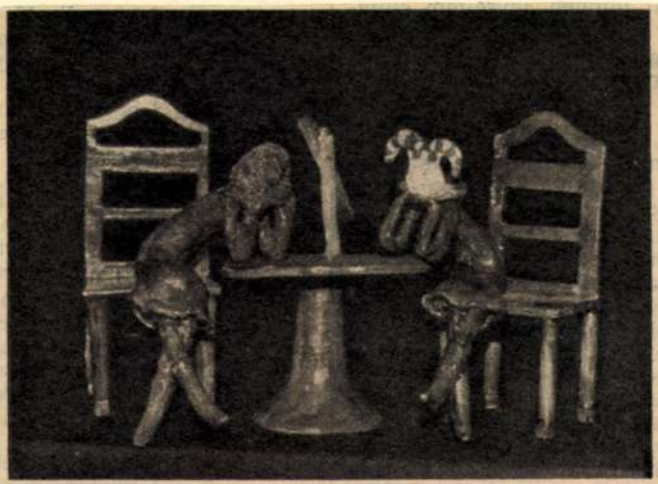

DÁVID ÉVA KERÁMIÁI

November 12-én nyílt meg a budapesti Francia Intézetben Dávid Éva kiállítása. A fiatal keramikusnak ez a második önálló tárlata.

Harsi

Új Tü

43

XXIII/47.

Dávid Ferenc: építész, művészettörténész

a MÉSZ Mesteriskola Előadásai.

IV. ciklus 1976-78

Dávid Ferenc: a történelmi épületek tudományos feltárása.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 4-oldal.

Dávid Ferenc, művészettörténész és építész

dr. Medgyesi Tamás építész: Városépítészeti tanulmányterv Esztergom, volt Királyi város rehabilitálására.

A team tagjai:

Dávid Ferenc, Erdei Ferenc, Jánossy György, Kaláczony Tamás, Kremnicsán Ilona, Kund Ferenc, Vukov Konstantin építészek, – valamint Horváth István régész és Dávid Ferenc művészettörténész.

Magyar Építőművészet, 1987., 6., 15-old.

Dávid Ferenc a műemlékvédelemről, az építészeti kultúráról és Eszterházáról

Kastély a végtelenben

Legféltettebb műemlékeink helyreállítását segíti évtizedek óta. Az ő előmunkálatai nyomán újult meg többek között a soproni Fabricius-ház, a Storno-ház, a Pékház, a középkori zsinagóga, a győri Zichy-palota, a vizsolyi és a feldebrői templom, a győri püspökvár, a hédervári és a nagycenki kastély, a Magyar Tudományos Akadémia székháza, a budapesti Arany János Színház (Europa Nostra díjat kapott érte az építészekkel együtt), a Károlyi-palota, a gödöllői Grassalkovich-kastély, és újul meg, remélhetőleg, az eszterházai Esterházy-kastély. A művészettörténész Dávid Ferenc, akinek mindezt köszönhetjük, csöndben, politikai csatazajoktól távol, a háttérben maradva dolgozik.

FOTÓ: NAGY ZOLTÁN

FERCH MAGDA

Apja, Dávid Gyula zeneszerző Kodály tanítványa, 1949-ig a Nemzeti Színház karmestere, majd zenetanár és muzsikus volt. Nagybátyja, Dávid Károly a Ferihegyi repülőtér felvételi épületének, a MOM-kultúrháznak, a Népstadionnak az építésze volt. Ki vagy mi állította arra a pályára, amelyhez kezdettől fogva hűséges?

– Az az alapkultúra, amit otthon kaptam. Zenészház volt a miénk, ahol jó társaság gyűlt össze. Művelt emberek fecsegését hallhattam gyerekkoromtól kezdve.

– Az ELTE-n a magyar nyelv és irodalom mellett művészettörténetet hallgatott 1958 és 1962 között. Kikre emlékszik tanárai közül a legszívesebben?

– *Fülep Lajos* és *Füst Milán* előadásaira. Az ötvenes években Magyarországot kikapcsolták az európai kultúrából, de ez paradox módon különös súlyt adott egy korábbi nemzedék tanításának. *Ady* kortársai a századelő nagy modernizációs törekvéseit közvetítették akkor. Azokban, akik tőlük tanultak, élt a modern művészet megismerésének vágya. Lehetetlen lakóházak lehetetlen műtermeiben elképesztő kultúrájú emberek gyülekeztek, és tanították az arra járónak a XX. század művészetét. Emlékszem, valóságos csodaszámba ment, amikor az egyetem mellett megnyílt idegen nyelvű könyvesboltban megjelentek a Skira-kiadványok, és vehettem egy Picasso-albumot. A bölcsészkar művészettörténeti könyvtárának ilyen könyvet utoljára 1932-ben vásároltak. Élménydús időszak volt, sok embernek adott lendületet és erőt ahhoz, hogy feszegesse a szűkre szabott kereteket.

– A diploma megszerzése után az Országos Műemléki Felügyelőségen kapott állást, rögtön Sopronba került, és húsz évig ott is maradt. Az MTA Művészettörténeti Kutatóintézetének 1986-tól máig munkatársa. Mi a feladatköre?

– A műemléki helyreállításokat készítem elő tudományosan kezdettől fogva. A műemlékvédelem társas műfaj, és a művészettörténész ebben legalább két szerepet játszik. Az egyik a történeti szakmák szabályai szerint határozható meg. Meg kell tudnia mindent, ami megtudható: írott forrásokból, levéltárból, szakirodalomból, helyszíni feltárással, falkutatással. Azután le kell vonnia és pontosan meg is kell fogalmaznia a következtetéseket, az illúziót nem összekeverve a valósággal. De ez a halmaz még az építész partner számára sem emészthető, nemhogy a többieknek, a megbízótól a majdani használóig. Közösen kell kidolgozniuk azt, ami egy adott pillanatban megvalósítható. Ebben az értelemben a művészettörténész közvetítő. Közvetít a vele egy táborban lévő építészhez és a vele nem egy táborban lévő megbízóhoz, illetve fölhasználóhoz. A még elviselhető kompromisszumot megtalálni gyakran bonyolult „diplomáciai" feladat.

– A műemléki felügyelőségen sokáig Entz Géza volt a főnöke, az övé pedig Dercsényi Dezső. Rájuk hogyan emlékszik?

– *Entz Géza* tudós felkészültsége megható szerénységgel párosult, világosan meghatározott elvárásait barátian, atyaian közvetítette. *Dercsényi* azt mutatta meg, hogyan lehet elhelyezni a műemlékvédelmet egy arra acsarkodó világban. Ha volt valaha kitűnő műemlék-politikus, ő az volt. Meg tudta ragadni a konszolidációs óhaj idején, 1957-ben felvillanó pillanatnyi lehetőséget. Úgy kapta el, mint macska az egeret, és olyan szervezetet épített rá, amely a rendszerváltozásig tartó körülmények között kiválóan működött. Fantasztikus öntudatnevelő hatása volt annak, hogy részesei lehettünk ennek a „tágításnak". Sopronban láttuk, milyen vonzó lehetne a bentlakóknak és az országnak az aprócska belváros, ha a kor színvonalának megfelelő lakások volnának benne. Egy egész városrészt kellett kiemelnünk a műszaki és szociális nyomorúságból. Itt minden szöglet mutatott valamit, éltek a hagyományok, igaz, csak utált polgári hagyományként, a képviselőit se becsülték sokra, de még megvoltak. Mi, kívülről jöttek tudtunk valamit előrelépni, és ez remek iskola volt. Olyan kiváló partnerekkel találkoztam ott, akiktől folyamatos együttműködés közben lehetett megtanulni a szakmát. Számomra ez az együttműködés legalább olyan nagy élményt adott, mint a saját szakmám. A műemléki hivatal soproni építésvezetőségén én voltam az egyetlen tudományos képzettségű ember. Kivitelezők között forgolódtam, építésügyi szakemberekkel, kőfaragókkal, ácsokkal éltem szoros közösségben egészen addig, amíg az épület el nem készült. Ebből jól hasznosítható gyakorlati tapasztalatok adódtak.

– Kikkel dolgozott együtt?

– Ott volt például *Szakál Ernő*, a kiváló szobrász-restaurátor, a visegrádi kutak helyreállítója, aki szakma és művészet kettősségét testesítette meg erőteljes belső önfegyelemmel, szigorral párosítva. Ott voltak az építész kollégák, a manapság sokat bírált *Sedelmayr János, Nagypál Judit* és mások, akiktől invenciót és műemléki szemléletet lehetett tanulni. És voltak kiváló szakmunkások. Idős mesterek, akik az ötvenes évek kemény és kulturálatlan építőiparából menekültek be a speciális feladatot, tudást kívánó műemlékvédelem picike ernyője alá, ahol az építészek is nagyra becsülték őket. Az igény egy pillanat alatt megszülte fiatal tehetségeit.

– Ma is van ilyen jó szakembergárda?

– Ezt mostanában sokkal nehezebb megítélni. Az újonnan alakult sok cégben szétfutott a minőség. A restaurátorokról még lehet tudni, hogy ki mihez ért, de a kivitelezőkről már kevésbé. Ez a korszak új pályát épített ki, amelyen új módon kell eligazodnunk, és ez nem könnyű.

– Hogyan alakul a művészettörténész és az építész kapcsolata a műemléki helyreállítások során?

– A belső körök vitáiban ezt a két szereplőt általában szembeállítják egymással. Pedig a jó műemlékes építész a művészettörténész által feltárt, de széttartó anyagból épít valami összefüggőt. A rossz viszont nem tudja használni a részleteket, ezért a saját összképét erőlteti rá az egészre. A jó építész arra is figyel, hogy gondosan megőrizze, elfedje azt, amit akkor nem tud fölhasználni. Ez az ő felelőssége. Olyan emberek, mint Szakál Ernő, Sedelmayr János, tudják, hogyan kell a kétfajta szemléletet folyamatosan ütköztetni, mi a tanulás, mi az alkotó gondolkodás szerepe a műemlékvédelemben.

– Állandó vitatéma, hogy a romokból mit szabad helyreállítani, és mit nem. Mi erről a véleménye?

– *Révai József* az ötvenes években azt mondta: ne vacakoljanak nehézkes tudományos módszerekkel, hanem csináljanak valamit, amit a nép is megért. Mintha ma ez a szemlélet éledne újjá, és ez nem jó, még akkor sem, ha tudjuk, hogy a közérthetőség természetes igény. De nagyon meg kell gondolnunk, mit építsünk fel. A történelemről alkotott képünk állandóan változik, az ízlésünket pedig még a stílushű rajzokba is belevisszük, akár akarjuk, akár nem. A Mátyás-templom többet mond el *Ferenc József* koráról, mint arról, amelyben felépítették. A zsámbéki templom, amelynek kérdéseiben a szakemberek vesztésre állnak, közel van ahhoz, hogy Közép-Európa legszebb romjából semmitmondó fedett magtárrá legyen. A székesfehérvári bazilika alapfalait is meg akarják emelni, akik nem tudják, hogy egyetlen értékét, a hitelességét veszélyeztetik. Ilyen emlékek esetében az a dolgunk, hogy megértessük a látogatóval: az a néhány maradvány a világ csodája. Ha arra gondolunk, hogy az illúziókeltésnek milyen eszközeit teremti meg ma a számítógép, akkor érthetetlen, hogy valaki a falakat akarja fölhúzni ahelyett, hogy mellétenne egy sátrat, bele egy számítógépet, és a képernyőn mutatná meg, mi állt ott egykoron.

– Nemrég készült el legújabb feladatával. Kidolgozta az Eszterháza településre, az Esterházy-kastélyra és a parkra vonatkozó tudományos kutatások tervét. Mire jutott?

– Nekem csak a feladatok megnevezése volt a dolgom, hogy mi valósul meg, azt nem tudom. Negyvenöt témát, címet fogalmaztam meg. Leírtam, mi kell – mennyi idő, mennyi pénz, milyen szakemberek – az épületek, a berendezés és a kert feltárására és a hercegi udvar életének és belső szervezetének rekonstrukciójára. *Esterházy Miklós*, aki ennek az udvarnak a megalkotásáért kapta a *Fényes* jelzőt, már 52 éves volt, amikor nyakába szakad ez a tized-magyarországnyi birtok. Olyan lehetőség, amilyenről nem is álmodott. Engem az ragad meg benne, hogy kilátott a Magyarország-provinciából, beállította magát a kisebb uralkodók sorába, és a kismartoni várkastéllyal és az ősi Fraknóval a háttérben megvalósította a tiszta rokokó nyári kastély eszméjét. A kastélyét, amelyben csak művészetekkel, finom, elvont szórakozásokkal foglalkoznak, Diana és Apolló körében. A kastély kertben folytatódik, az parkban, majd erdőben, úgyszólván a végtelenben. A kastélyhoz település tartozik, a vendégházaktól a mesterek lakhelyeiig: teljes a feudális piramis.

– Haydnnak hol a helye ebben a piramisban?

– *Lővei Pál* kollégámnak a muzsikaház kutatása volt az első munkája, se gédkeztem neki. Tudtuk, melyek voltak *Haydn* szobái, megvizsgáltuk őket Meghökkentünk, amikor föltártuk a kékre meszelt, parasztos gerenda mennyezetet. Aztán rájöttünk, hogy abban a piramisban, amelynek a csú csán Esterházy áll, s utána a családtagok sora, majd a jószágigazgató követ kezik, a zenekarvezető Haydn helye a főkertész és a fővadász mellett van, la kóhelyét ennek megfelelően alakították ki. Ez a hierarchia adott a kastélyte lepülésnek olyan összefogó rendet, amely másutt nincs meg. A nyugdíja Haydn kismartoni háza szebb volt az eszterházainál: olyan, mint egy na gyon jó soproni középpolgári lak, szép stukkókkal, jó festéssel, gazdag kőfa ragványokkal, kis erkéllyel, lodzsával, ahogy illik.

– Milyen szerepet kapott Eszterházán a zene?

– Kettőset. Részfeladata volt a nagy ünnepségeken, a színházi előadások tűzijátékok, társas vadászatok mellett, amelyekhez a kastély és a kert szo gált színpadul. És szinte átszőtte a hercegi udvar emelkedetten oldott életé Ebben volt különös jelentősége. Majdnem százévnyi osztrák zenekultus folytattak itt – amelyhez Fényes Miklós nagyapjának, *Esterházy Pálnak* Harmonia caelestis című gyűjteménye is hozzátartozott, és elindították a z netörténet Haydn, *Mozart, Beethoven, Schubert, Schumann, Brahms, Mal ler* nevével jelzett legfényesebb másfél évszázadát. Eszterházán az a csodál tos, hogy az egyik zseni épp itt működött. Ez adja különleges jelentőségét

– Ez a különleges jelentőségű hely egyre pusztul. Magyarországon a m emlék épületek jelentős része megsemmisült részben vagy egészben, berend zéssel együtt, holott ez nem volt mindenütt jellemző Kelet-Közép-Európár Nálunk miért történt az, ami történt?

– A magyar köztudat története politikai történet némi irodalmi, zenei i merettel. Hogy egy épület a politikai szimbolika részeként fogalmazódj meg, annak nálunk mindig nagyobb volt az esélye, mint például Angliába Ezért osztoztak a kastélyok az uraik sorsában 1945 után. A szomszéd Csehszlovákiában a polgári demokrácia évtizedei mérsékelték a leszámol hevességét. Ráadásul az építészeti, képzőművészeti és a tárgykultúra a m gyar köztudatban marginális jelentőségű volt, s ezért a veszteséget se érz ték eléggé. Egy olyan közép-európai ország tárgykultúrájához, mint mienk, több százezer szépen formált régi szék tartozik. Nálunk ennek cs kis része van meg, s abból is a legtöbb közgyűjteményben. Az itt keletkez lyuk valószínűleg már nem is tömhető be. A veszteségérzet ma is cseké Vannak a világban olyan kultúrák, ahol a jó építész éppolyan ismert, min leghíresebb muzsikus, ahol egy kiállításmegnyitó éppolyan nagy esemé mint egy új opera bemutatója. Ezeknek a kultúráknak van önvédelmi rer szerük. Nekünk alig: ki veszi észre, hogy napjainkban sorra szűnnek me budapesti mozik, ki, hogy milyen építészeti veszteséggel jár az ipar átalak lása, a nagy csarnokok kiürülése? Párizsban azzal, hogy az Orsay pályat varból kialakított múzeumban a franciák egyik leghíresebb gyűjtemény az impresszionistát helyezték el, hihetetlenül megnövelték az effajta épü tek értékét. A példa hatása olyan erős volt, hogy azóta rengeteg gyári cs nokot mentettek meg, nem parancsra, hanem közakaratból.

– Milyennek látja a hazai műemlékvédelem helyzetét?

– Az elmúlt ötven évünkből következik, hogy ha műemlékvédelem beszélünk, az emberek tudatában általában az erre felhatalmazott álla szerv jelenik meg s mellé az a képzet, hogy a műemlékek megvédése ens a „hivatalnak" a föladata. Holott az a „hivatal" még az államosított világl sem maga védte meg a műemlékeket, hanem másokkal, az épületek ha nálóival együttműködve. A rendszerváltozás az állami túlhatalom megfé zésére törekedett, és számos eszközt vont el a hivatalos műemlékvédele től, föltételezve, hogy az épületbirtokosok szabad társadalma fölfede műemlékek megvédésében a maga érdekét. Ahogy *Gerő László*, a nagy r emlékes építész mondta az ötvenes években: „Ha az emberek kulturá volnának, nem lenne szükség műemlékvédelemre." Ez persze amol *bonmot*, de van benne igazság. A műemlékvédelemnek közös ügynek kc ne lennie, az egész társadalom ügyének, és ettől még messze vagyunk.

DÁVID ~~DAVID~~ FERENC, müvészettörténész

M E G H I V Ó

A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat
tisztelettel meghívja Önt rendezvényére

a gödöllői Grassalkovich-kastély megtekintésére

vezetést tart: Dávid Ferenc

A rendezvény időpontja: 1992.április.8., szerda. du. 15^h. Gyülekezés a kastély előtt, Gödöllőn. A helyszín megközelíthető az Örs vezér térről induló HÉV járattal (legkésőbb a 14^h-kor indulóval !). Leszállni a Gödöllő-Szabadság-téri megállónál (Művelődési Ház) kell.

Magyar Régészeti És Müvészettörténeti Társulat
Budapest , Nemzeti Muzeum, 1370 Budapest Pf. 364

M E G H I V Ó

Kedves Kollégák!

A társulat vezetősége elhatározta buvárrégészeti szakosztály létesitését.

A szakosztály alapitó ülésére 1992 április 17.-én délután 15 - órakor kerül sor a Magyar Nemzeti Muzeum földszinti előadótermében.

Tagtársainkat és az érdeklődőket várjuk az alapitó ülésre.

Budapest 1992 március 23.

Tóth Endre - Rezi Kató Gábor

Dávid Ferenc unitát

David Ferenc művészetéről

Vállalhatók és vállalhatatlanok

Senki nem hatalmazott fel arra, hogy mások nevében szóljak, így hát szólok a magaméban. Szólok, de nem első felindulásomban. Ellenkezőleg. Talán túlzottan is türelmes voltam, hosszan mérlegeltem, hogy szóljak vagy hallgassak. Nos, hát szólok, mert tisztító szándék, becsületbeli ügy megszólalásom oka.

Pokorni Zoltán, a Fidesz elnöke a múlt év decemberében a televízió nyilvánossága előtt tisztességes, a koalíciót konzekvensen támogató kisgazdáknak nevezte azokat a képviselőket, akiket a Fidesz–MDF választási szövetség maga mellé emelt, és immár Fidesz–MDF-jelöltként indulhatnak az országgyűlési választásokon. A kisgazda emblémát jogilag és gyakorlatilag elhagyók vezéregyénisége ezt azzal tetézte meg, hogy ők azok a kisgazdák (Balogh Gyula, Fenyvesi Máté stb.), akik a legtöbb parlamenti munkát vállalták, és mindvégig kitartottak a koalíció mellett. A nyilatkozatok sorát feltehetően nem zárta, de betetőzte Rogán Antal alelnök úr budakeszi közszereplése. Az arról tudósító 168 Óra című közéleti hetilap január 17-i számában a következők olvashatók: a Fidesz–MDF szövetség együttműködik a „kisgazdapárt sajnálatos maradványaival", s a sajnálatost rögtön „még vállalható"-ra javítja.

A vázolt együttműködés ma már tény. Valóban együttműködnek a szétroncsolt FKGP országgyűlési képviselőcsoport „még vállalható" és – ezt már én teszem hozzá – arra kész maradványával.

Az idézett kijelentések nemcsak árulkodóak, de legalább annyira minősítőek – becsületbe vágóan minősítőek is. A tisztességesnek ugyanis a tisztességtelen, a még vállalhatónak a vállalhatatlan az ellentéte. Ezt akkor is a leghatározottabban visszautasítom, ha az idézett kijelentések esetleg megfontolatlanul hangzottak el. Ez a becsmérlés, ez a megfontolatlan általánosítás – más képviselőtársammal együtt – nyilván érint engem is.

Politikai és szakmai tevékenységem természetesen bírálható ízlés, neveltetés, eszmei kötődés szerint. Ezzel – viszonylag rövid politikai pályafutásom során – nem is fukarkodtak a nézeteimmel és cselekedeteimmel azonosulni nem tudók. Megtette ezt 1993–1994-ben a Fidesz több prominens személyisége is, akik harcosan kiálltak az akkor elbocsátott rádiósok mellett – túlharsogva az MSZP és az SZDSZ ez ügyben megszólaló képviselőit is. Azokért kiáltottak akkor, akiknek a kiszorításáért most egy pisszenésnyi szavuk sincsen. Annak idején szóltak értük és ellenem, megtették mások is, lelkük rajta. Ám azt a bátorságot még Szájer József és Deutsch Tamás sem vette, hogy ha közvetve is, de kétségbe vonják tisztességemet. Persze más világ volt az, mint amiben ma élünk. Ezzel talán még az akkor megsértett rádiósok is egyetértenek velem. Például a Fidesz akkor még nemigen mutatkozott a konzervatív, nemzeti, keresztény értékek képviselőjének, így hát természetes volt közöttünk a kölcsönös bizalmatlanság. Ez az idő múltával – a hatalom gyakorlásával – és nem utolsósorban a Fidesz arculatának látványos átformálásával sem változott meg. A múlt feledhetetlen és a jelennel összeegyeztethetetlen. Ezzel együtt a hajdanvolt ifjú titánok fejlődését senki sem tagadhatja. Legfeljebb azt kérdezhetjük meg halkan: melyik is az igazi Fidesz?

– Szép vékonyra legyen szeletelve, kedveském, mint a kisgazdapárt!

MARABU RAJZA

Mindezek előrebocsátásával elvárom Pokorni Zoltántól, hogy a jövőben egy kormányzó párt vezetőjéhez illő megfontoltsággal és emelkedettséggel nyilatkozzék a köz ügyeiben, a becsületbe gázoló, sértő megjegyzésektől pedig tartózkodjék. Még a választási kampány őrülete sem jogosítja fel őt és helyettesét arra, hogy más(ok) becsületébe gázolva politizáljanak.

Megjegyzem: semmi gondom a kiválasztott „kisgazdák" tisztességével, szorgalmával és felülmúlhatatlan érdemeivel. De ha már itt tartunk, csak-csak kikívánkozik belőlem, hogy ezek a jeles férfiak 2001 januárjában kivétel nélkül megszavazták a kisgazda frakcióból való kirúgásomat – minthogy az jogilag kizárásnak nem volt tekinthető. Tették ezt azért, mert az eredménytelen belső viták után nyilvánosan, a Magyar Hírlapban követeltem, hogy „takarodjon" Torgyán József az FKGP éléről és a miniszteri bársonyszékből. Az a Torgyán takarodjék, akiről ma már szinte mindent tudunk, és akiről szinte minden tudható volt már akkor is, s aki most kampánynyitó beszédében így szónokolt: „Az ideiglenesen jobboldalon állomásozó fideszes fiúcskák nem tudták beolvasztani a kisgazdapártot. Szembeszegülünk a fideszes rablóvezérek politikájával..."

Nos, ezt az „úriembert" szolgálták lelkesen a kiválasztottak, a „koalíció mellett mindvégig kitartók" az utolsó pillanatig. Addig, ameddig nem kérte vissza tőlük az általa biztosított javakat: a miniszteri bársonyszéket, a budapesti pártelnöki tisztséget a frakcióvezetői funkcióval tetézve, és még hosszan lehetne sorolni, hogy ilyen-olyan megfontolásból ki és mit nem volt hajlandó „jótevőjének" visszaszolgáltatni. És mégis, a szerzett javak visszaszolgáltatásának megtagadásától kezdve ők és csakis ők azok, akik Torgyán doktorral szembefordultak.

Néhány szót érdemes szólni a kiválasztottak vállalhatóságát erősítő érdemekről is. Az egyik kiválasztott kisgazda mindössze 60 milliárdos kiadási többlettel akarta megfúrni a 2000. évi költségvetést. A másik egy órával a zárószavazás előtt, az utolsó frakcióülésen kísérelte meg ellehetetleníteni a kétéves költségvetést. Ezek a kormánybuktató akciók elhamvadtak, amiben nekem mint témafelelősnek és véleményformálónak meghatározó szerepem volt. Ezt még a kiválasztottak is tanúsíthatják. Kemény vitában érvelve biztosítottam a koalíció, s azzal együtt a kormányzóképesség fennmaradását.

Nézőpont vagy inkább politikai hovatartozás kérdése annak megítélése, hogy helyesen cselekedtem-e. Jómagam még ma is úgy ítélem meg, hogy igen, hiszen akkor sem és most sem pártérdeket igyekeztem szolgálni, hanem az országét. Márpedig egy időben meg nem hozott költségvetési törvény több kárt okoz az országnak, mint egy módszerében és tartalmában amúgy vitatható, de időben elfogadott törvény – melynek bírálatából amúgy én is kivettem a részem.

Az pedig, hogy mit jelent az országnak a ciklus lejárta előtt a kormány megbuktatása, nehezen számszerűsíthető, de mindenesetre költséges „mulatság".

Olyan apróságokra már nem is kívánok részletesebben kitérni, mint a Fradi szőnyeg alá söpört átvilágítási botránya – melynek következményei máig hatnak – vagy a kormányprogramban szereplő vagyoneredet-vizsgálat kudarca, amit természetesen nem személyes kudarcként éltem meg, ám a nyilvánosság előtt zajló harcaim része volt. Mint ahogy a hadisarcnak is beillő új adók bevezetése elleni küzdelmem is – annak a közösen vállalt programnak a nevében, ami az adók fokozatos csökkentéséről szólt.

Köztudott: nem magánügyeimért harcoltam, hanem közügyeink jobbításáért. Harcoltam emberi-szakmai tisztességgel a tisztességes politizálásért, a növekvő gyűlölködés száműzéséért. Mindezért hálát nem vártam, ám arra sem számítottam, hogy a tisztességtelenség, a vállalhatatlanság bélyegét sütik rám.

Fenti észrevételeimmel január 21-én levélben fordultam Pokorni Zoltán elnök úrhoz. Levelemet ezzel zártam, idézem: „...Elnök úr megtisztel, ha észrevételeimre, esetleges tévedéseimre reagál..." Ez ideig nem reagált, szóra sem méltatott. Ezért fordulok most a nyilvánossághoz: tudjon a történtekről, és ítéljen róluk. A továbbiakban az elnök úr hallgatását is érdemi válasznak tekintem.

Csúcs László
kisgazda országgyűlési képviselő

Az Orbán-kormány és a

Időutazás a Sándor-palotában

A miniszterelnök dolgozószobájából csigalépcső visz a borospincébe

Most, hogy újra kárpitok és faburkolatok borítják a budai Várban lévő Sándor-palota falait, tükrökön és aranyozott stukkókon csillan meg a fény, a lépés pedig a mintás parkettán koppan, az ember kénytelen fejet hajtani a Sándor grófok bölcsessége előtt. Ennél szebbre nem is álmodhatták volna kétszáz évvel ezelőtt a családi rezidenciát.

Tudjuk persze, hogy mindaz, ami a miniszterelnöki hivatalnak szánt épületben most látható, valójában új alkotás. A háború után még a csupasz falak sem maradtak itt épségben. A palotára néző főhomlokzat beomlott az udvarra, emeletmagasan állt a törmelék. Az ostromot követően csak a szerkezeti helyreállítás történt meg – az is pontatlanul –, és nagyjából rekonstruálták a homlokzatot, hogy a látványos rom ne éktelenkedjen a világörökség kellős közepén. Sokáig múzeumot szántak az épületbe, majd az Antall-kormány felvetette, ismét a miniszterelnök hivatalává kellene válnia az 1944-ig ezt a szerepet betöltő épületnek. A tervbe végül az Orbán-kabinet lehelt életet: 1999 júliusában kormányrendelet született arról, hogy a miniszterelnök és szűkebb stábja számára újítják föl a Sándor-palotát. A munkálatok költsége mintegy két és fél milliárd forint.

A palota vélhetően áprilisban, májusban lesz teljesen kész. Olyan képét mutatja majd akkor, amilyet korábban sohasem: a végeredmény tulajdonképpen összegzi a két évszázad építészeinek munkáját, és mindezt kiegészíti a harmadik évezred elejének legmodernebb, a miniszterelnöki hivatal céljainak megfelelő technikájával. Nehéz lenne olyan szegletet mutatni az épületben, amelyet a munkálatok közben ne bolygattak volna meg. Azért, hogy a palota a lehető leghívebben kövesse az eredeti mintákat, kicserélték a tetőt, átalakították a födémeket – most itt futnak a fűtés- és az elektronikai rendszer működtetéséhez szükséges vezetékek is –, rekonstruálták a homlokzatot.

Mindaz, ami odabent fogadja a látogatót, megdöbbentő építészeti időutazás része. Alighanem a palota összes valaha volt lakója találna itt ismerős részleteket.

A miniszterelnökség ötvenötmillió forintért vett Lotz Károly-képeket az egyik szalonba FOTÓ: MTI – KOVÁCS TAMÁS

Az elegánsan egyszerű klasszicista udvar láttán például a Sándor grófok csettintenének elégedetten: kész a kiskockakőburkolat, faragják a Neptun-kút figuráját, és még az ördöglovasnak oly kedves kocsiszín ajtajait is újraácsolták. Igaz, ha minden a tervek szerint alakul, miniszterelnöki autók pihennek majd mögöttük. (Különlegesség viszont, hogy egy üvegpadló alatt az itt feltárt középkori ciszternát is bemutatják.) A hajdani istállóban – amely már a világháború előtt is sajtóterem volt – az elképzelések szerint a kormányszóvivő tartja majd tájékoztatóit.

Az épületben tulajdonképpen két erősen különböző, de egymáshoz jól illeszkedő világot ötvöztek az építészek, Potzner Ferenc, Magyari Éva és Pazár Béla. Mindazokból a terekből, amelyek a háború előtt is kiszolgáló funkciót töltöttek be – így nem maradt fenn róluk megbízható dokumentáció –, munkahelyeket hoztak létre. Az egykori miniszterelnökök otthonát most titkárságnak szánják, de munkahelyek lesznek a tetőtérben is. Ennek a már-már semleges látványt kínáló teremsornak egyetlen igazi különlegessége van: az emeletet északról lezáró plenáris ülésterem, ahol a modern építészet formavilágával idézik fel az épületre jellemző empire előképet. A helyiséget meghatározó sötétszürke és óarany szinte felesel a reprezentatív termek élénk színeivel.

A legnagyobb attrakció persze a királyi palotára néző díszteremfüzér. Felélednek azok az enteriőrök, amelyek néhány éve még csak fényképről köszöntek vissza a csupasz téglák között. A fotókra, leírásokra támaszkodó kutatás a palota építéstörténetének minden periódusát feltárta – mondja Dávid Ferenc művészettörténész. Az eredeti kiképzést először Ybl Miklós alakította át az 1860-as években: az építész modernizálta a palotát, a belsőket pedig pompás neobarokk stílben építette át. A húszas évek végén Hikisch Rezső tervei szerint néhány újabb terem is neoempire köntösbe öltözött.

Mindebből gyakorlatilag semmi sem maradt ránk, így az újjáépítést vezető szakembereknek kellett eldönteniük, a rendelkezésre álló dokumentumok alapján melyik teremben melyik kort idézik föl. A kerek szalonban a XX. századi intarziás papadlót állították helyre, a hajdani gobelinteremben – a híres kárpitok talán egy oroszországi raktárban rejtőznek – az Ybl-féle rekonstrukciót követték; de az úgynevezett tükörterem olyan lett, amilyennek a Sándor grófok ismerték. Még a mitológiai jeleneteket ábrázoló domborműveket is sikerült rekonstruálni.

A fotókon látott részletekből a számítógép segítségével újraalkották a stukkókat és a parkettákat, elkészítették a kárpitok, függönyök és bútorok hű másolatait. A kiegészítő tárgyakat a műkereskedelemből szerezték be, hiszen szempont volt, hogy a palota berendezése ne járjon a múzeumok kifosztásával. Csak néhány kályha származik az Iparművészeti Múzeumból, az eltűnt eredetiket helyettesíteni hivatott arcképek jó részét pedig a Történelmi Képcsarnok kölcsönzi. A termek színével volt a legtöbb gond, hiszen a fennmaradt fotók fekete-fehérek. A szakértők itt Franz Schams 1822-es leírására és az analógiákra támaszkodtak.

A berendezés mögött természetesen ott lesz a legmodernebb technika. Különleges ablaküvegek simulnak a klasszicista formához illő keretekbe, az ablakmélyedésekben most még – burkolatok híján – jól látszanak a klímaberendezések. A padló szegélyénél csatlakozók vannak, a parketta alatt számítógépek és telefonok vezetékei futnak. A tükörterembe szánt nagy tanácskozóasztalt úgy készítik el, hogy alkalmas legyen a hangrögzítésre.

A palota hétköznapi forgalma a Szent György térre nyíló bejáraton és a mellékcsőkön, valamint a lifteken zajlik majd. A legmegkapóbb látványt azonban természetesen a főlépcső nyújtja: a kazettás mennyezetű díszbejárattól szalad fel az íves lépcsősor. Ide az eredetit idéző kehlheimi követ válogattak – itt van belőle immár a legnagyobb budapesti darab. A lépcső öblét egy szép japán váza fogja díszíteni. Az emeleten jobbra a miniszterelnöki iroda, balra a dísztermek felé visz majd az út. A kisebb szalonok, mint a délnyugati sarokra nyíló gobelinterem vagy a mellette lévő Mária Terézia-terem protokollesemények színhelyéül szolgálhatnak. A tükörteremben tarthatja üléseit a kormány, míg a régi miniszteri tanácskozóban – ahol ma már nem férne el az egész kabinet – kisebb tanácstermet rendeznek be. A szobából franciaablak nyílik a Duna felé, de még hátravan a párat lan panorámájú teraszok helyreállítása. (Idekerül a két bronzváza is, amellyel egykor a királyi palotát díszítette Ybl. Bodajkon találták meg őket.)

A kis tanácsterem mellett egy meglehetősen kicsi szoba látható: a falakon barna mintás tapéta, az ablakból egyenesen a Spenótházra látni. Ez a miniszterelnök dolgozószobája. A kályha mellett kis ajtó nyílik, meredek csigalépcső kanyarog mögötte a mélybe. Odalent, a hűvös budai sziklában van a hajdani jégverem – ezentúl borospinceként szolgálhat.

1999-ben, a vonatkozó rendelet meghozatalakor a kormány úgy nyilatkozott, még a választás előtt elkészül a Sándor-palota. Úgy tervezték, néhány hétre megnyitják a nagyközönség előtt, hogy aztán az új kormányfő dönthesse el, ide helyezi-e a hivatalát. A kivitelezés néhány hetes késése miatt e pillanatban csak egy dolog biztos: egyelőre be kell érnünk a budai panorámából kiragyogó Sándor-palota külső látványával.

N. Kósa Judit

DÁVID FERENC
művészettörténész

Bük

Műemlékek

TKM 619

11. old.

MAGYAR HÍRLAP

1976 SEP 18

Dávid Ferenc, művészettörténész

1021

A második lépcső Sopronban

Műemlékvédelem a küszöb előtt

A középkor hangulata, varázsa megfogja az embert, akaratlanul is csöndben, lábujjhegyen jár a rokokó, barokk, klasszicista paloták között, belép a kapukon, gyönyörködik a loggiás, árkádos udvarokban, megnézi a lépcsőházak kovácsoltvas ajtóit, márvány- és bronzszobrait. Szívesen fogadják. Sopronban — úgy tűnik — kezd ismét kialakulni az a patríciusbüszkeség, mely századokkal korábban jellemzője volt a városnak. A történelmi belvárosban ma 1396 ember él, többségük az átmeneti kényelmetlenségek ellenére is ragaszkodik a műemléki környezethez.

Kötődés, ragaszkodás

Halvax Nándor virágot árul a Kolostor utca 11. előtt, s ha turisták állnak meg a barokk háznál, beljebb invitálja őket; Pummer néni jön le a lépcsőn, ő ismeri is a Zichy—Meskó-palota történetét, s máris mondja: a dísztermet Dorfmeister-freskó ékíti. A túloldali bejáratot azonban nem mutatnák. Az egykori grófi istállókból kialakított kamrákba szenet és fát hordanak. A szénpor, ha vigyáznak is, a frissen festett falakra telepszik, itt és másutt is. A nyugdíjas postatisztviselőnő szabadkozik: tudja, nem szép így, és nem is célszerű, de fűteni kell, s a szenet tárolni valahol. A földszinti szeneskamrákból is milyen szép kis üzletsort alakíthatnának ki... Aztán a víz! A 9,8 hektárnyi belvárosban — a szobrokkal, emlékművekkel együtt — 114 építmény van, közülük 94 műemlék vagy védett épület. A vizet ugyan minden házba bevezették, ám közel sem minden lakásba. Sok a közös vízcsap és W. C.

Hogy mégis szeretnek itt lakni, kötődnek a százados falakhoz, mindez a *következetes, gondos várospolitikának* köszönhető. A felszabadulást követő évtizedben az egyik legfőbb törekvés az volt: őrizzék meg kincseiket, ne bontsák meg a páratlan építészeti együttest. Az 1950-es évek derekától már a tervszerű helyreállításra, a műemlékvédelmi tervek kidolgozására, megvalósítására is gondolhattak. *Dávid Ferenc* művészettörténész büszkén vallja: „Nem herdáltunk el semmit, egy cserepet sem távolítottunk el fölöslegesen. Tizenöt év óta olyan jó anyagi-tárgyi feltételekkel rendelkezünk, hogy például a ferde — mások szemében lebontásra érett — falat is statikusan biztonságossá tudjuk tenni. Nincs olyan épület, de még épületszárny sem, amit ne akarnánk és ne tudnánk megmenteni."

Sopront 1975-ben, az addig végzett műemlékvédelmi munkáért, az FVS-alapítvány Európa-díjával tüntették ki. Külföldi delegációk érkeztek, tanulmányozták a soproniak műemlékkutatási, -értékelési, -feltárási, -helyreállítási módszereit. A világhírű *Frodl professzor*, aki hosszú ideig az osztrák műemléki hivatal elnöke is volt, gyakran rándult át tanítványaival Sopronba, tapasztalatcserére.

— Többször is hallottam Frodl professzortól, hogy irigyel bennünket — mondja *Kriszt György*, Győr-Sopron megye Műemléki Felügyelőségének vezetője. — Ausztriában a műemlék épületek zöme magánkézben van, s a tulajdonosok ritkán hallgatnak a szakemberre, saját — nem éppen kifinomult — ízlésük szerint tataroztatnak. Ezért van, hogy bár a régi épületek gondozottak, a reneszánsz, barokk, gótikus jegyeket elfödi az oda nem illő festék, vakolat.

Gyönyörködni, de lakni is!

A soproni műemlékvédelem már eljutott a lakások küszöbéig. A belvárosi házak homlokzata, kapuboltozata, udvara, lépcsőháza olyan, mint a régi századokban volt. A XVI—XVII. században emelt házakat az egymást követő tulajdonosok tovább építették, számos épület őriz egyszerre gótikus, reneszánsz és barokk jegyeket is. A stílusok keveredése, változatossága adja a városrésznyi műemlékegyüttes utánozhatatlan báját, hangulatát.

Odabent viszont, az ajtókon belül... Húsz-harminc éve, sebtében emelt falak osztják több kicsire a hajdani nagy lakásokat. Kevés a fürdőszoba, a konyha, nehézkes a fűtés, a füstelvezetés ideiglenes. Az értékes freskók között nehéz úgy lakni, hogy a falfestmény ne rongálódjék.

A városi tanács nemrég napirendre tűzte a közeljövő feladatait. A tanács alapos, a legapróbb részletekig kidolgozott tervet és megvalósítási menetrendet bocsátott vitára. A cél: *olyan műemléki városrész kialakítása, mely nemcsak turistaszemmel szép, hanem az ott élőknek is kellemes.*

— Általában nem szokás egy tanácsülés napirendi pontjának címén sokáig töprengeni, mi mégis jó ideig törtük a fejünket, *hogyan fejezhetnénk ki legtömörebben* a terjedelmes beszámoló lényegét — mondja *Kocsis József*, a városi tanács elnökhelyettese. — Végül azt írtuk az anyag fölé: *„Műemlékvédelem és várospolitika."* A várospolitika az emberekről való magas szintű gondoskodást is jelenti; a műemlék — legyen lakóépület, közintézmény — valamilyen formában az embert szolgálja. Az összefüggés nyilvánvaló. *Minden új beruházás megvalósítása előtt véleményt kérünk a lakosságtól,* mondhatnám: együtt tervezünk.

Azon a bizonyos tanácsülésen részt vett *dr. Tilinger István*, az Országos Műemléki Felügyelőség igazgatója és az OMF több szakembere.

Célszerű hasznosítás

— *Példamutató az az értő, lelkes, áldozatkész hozzáállás, amellyel a tanács a város műemlékvédelmét támogatja* — hangsúlyozta. — Sopron jó példát mutatott a műemlékek feltárásában, helyreállításában, megóvásában, most az *újabb lépcső, a célszerű hasznosítás* következik: az összkomfortos lakások kialakítása, üzlethelyiségek, kávézók, kis üzletek nyitása. Ehhez persze, kereskedelmi partnerek is kellenek...

Lesznek-e...? Sopron szép, de egyre „szűkebb". *Szalontai Ferenc*, az Idegenforgalmi Hivatal kirendeltségének vezetője elmondta, hogy a város tavaly félmillió turistát — 40—50 százalékban külföldi vendéget — fogadott. Leggyakoribb panasz: kevés az étterem, a cukrászda, nincs kávéház.

A tanács, a művészettörténészek, műemlékvédelmi, idegenforgalmi szakemberek, a kereskedelem és a lakosság együttműködése enyhít a gondokon; biztos, hogy az összefogás és a ragaszkodás tovább gazdagítja az ősi várost.

Vincze Jenő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP NE

Fél gőzzel

Zavarok Péten — A Gexa tönkrement, kinél reklamáljanak?

A Péti Nitrogén Művek új üzemei felől kilométerre is elhallatszó éles sípolás jelzi: itt valami *nincs rendjén. Vig István* beruházási igazgatótól tudtam meg a fura sípolás és sorjában a többi zavar okát. Szerencsére, az utóbbiak *nem adtak hangot*, mert akkor aligha értettük volna egymás hangját.

Tízmilliárd

Tízmilliárd forintba került, és ezzel a negyedik ötéves terv egyik *legnagyobb* beruházása volt az új péti műtrágyagyár. A tervek szerint az idén már *több mint 600 ezer tonna* — nitrogént, foszfort és káliumot tartalmazó — komplex műtrágyát kellett volna gyártania. Ezenkívül 200 ezer tonna karbamid és 220 ezer tonna hagyományos pétisó előállítására számítottak a vállalatnál. Ehhez *felvonult* a világ vegyipari gépeket és üzemeket gyártó nagyvállalatainak egész sora: a szovjet Nyeftyehimpromexporttól származik a savüzem *teljes* technológiája és gépi berendezése, a csehszlovák Skoda Exporttól az óránként 160 tonna gőzt termelő kazántelep. Az ammóniagyár technológiáját és gépi berendezését az amerikai Kellog cégtől vásárolták. A komplex műtrágyagyárat, a karbamid-, valamint a tárolórakodó üzemet és a vízvisszahűtő rendszert a francia Gexa cég szállította. Természetesen részt vállaltak a nagyberuházásból a magyar vállalatok is — de róluk majd csak később.

A még mindig csak *részleges* üzemeltetés magyarázata előtt szemléltesse néhány szám a hatalmas munkát. Több mint 180 kilométer a csőrendszer hossza, 12 ezer tonna acélszerkezetet, 120 ezer tonna vasbetont használtak fel az építők. Külön szállót kellett építeni, hogy fogadhassák a Szovjetunióból, Csehszlovákiából, az NDK-ból, Jugoszláviából, Angliából, az USA-ból, Norvégiából, Franciaországból, Belgiumból, Hollandiából és az NSZK-ból érkezett szerelőket.

Az új gyár *határidő után* készült el — bár vannak, akik még mindig *nem tartják késznek*. Azért *nem*, mert a sorozatosan előbukkanó hibákat a *túl rövid* próbaüzemnek is tulajdonítják. Érthető érveik szerint a próbaüzem *nem addig tart, ameddig megszabják*, hogy tartania kell, hanem, amíg a technológiára jellemző hibákat a minden új gyár-

zéseket — ideális esetben. Ilyen tempóban ez még a Tiszai Vegyi Kombinátnál sem ment, pedig a Pétre érkezett külföldi szerelők közül is sokan átutaztak az ország másik részébe, hogy segítsenek az olefinmű felépítésében...

— Amikor a salétromsavüzem megindult, *már a harmadik napon 105 százalékot termelt*. De a kulcsfontosságú kazánok hamar *elromlottak*, és, sajnos, konstrukciós hibájuk miatt nem is javíthatók. Egy ideig kísérleteztünk *ideiglenes engedéllyel működtethetik*...

— Hol itt, hol ott kell leállni az összetett műtrágya üzemmel is. A többségükben francia gépek *nehezen birják* a különleges igénybevételeket: a fokozott korróziót és eróziót. De a kulcsberendezések is *megbízhatatlannak bizonyultak*. Időnként mintha „el akarna indulni helyéről" az ammónia hűtőgépcsalád turbókompresszora is — mondja az igazgatóhelyettes.

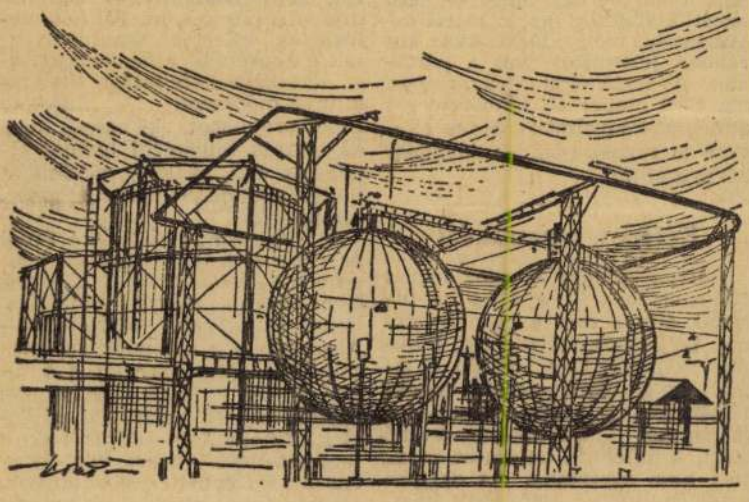

helyrehozatalukkal, de *sikertelenül*. Normális üzemnél is sorozatosan *megrepednek* bennük a csövek. A négy közül *csak egy* működik hibátlanul. A három rossz közül az egyiket kiszereltük a helyéről; várjuk a cserét, de a szállítás *késik*. A két hibásat pedig „fél gőzzel" üzemeltetjük — óránként 35 tonna gőzt a levegőbe engedünk, mert nem lehet az előírt nyomáson „járatni" a kazánokat...

Füstbe ment garancia

Kezdetben a magyar vállalatok között *komoly versenyfutás* volt, hogy részt vehessenek a beruházásban, és hogy a berendezések között *minél nagyobb legyen* a magyar hányad — ez, persze, népgazdasági megfontolások alapján *logikus*. Nagy gond azonban, hogy a Láng Gépgyártól 14 millió forintért vett két darab reboyler eddig megközelítően 150 millió forint *kárt* okozott. Kilyukadnak az egyébként különleges, saválló acélból készült csövek, s a gázt —

Takács László kompresszorkezelő kézfejét az irányító fülke vaslemezéhez érinti: *remeg*.

— *Önnél is előfordult már, hogy el akart „indulni" a turbó?*

—Mindannyiunknak *volt már benne része*. Az első pillanatban csak *menekülhetnékje* támad az embernek, de mivel nincs rá idő — *csökkentjük* a fordulatszámot. Alig pár másodperc, mire elcsendesül a fülke és néhány perc, amíg magunk is megnyugszunk. Ha teheti, azért ne próbálja ki...

A francia Gexa cég úgy kötötte az üzletet, hogy a berendezéseket norvég licenc alapján, amerikai tervek szerint francia gyárakban készítették. Vagyis először a norvég előírásokat „áthangszerelték" az amerikaira, majd az így elkészült terveket franciára honosították. Itthon még az épületek tervezéséhez sem lehetett hozzákezdeni, mert azok a legapróbb részletekig kapcsolódnak a gépek telepítéséhez. Sajnos, ma *nincs kinél reklamálni*, mert a Gexa cég időközben tönkrement.

Az immár már másfél évtizede tartó módszeres Sopron városi rekonstrukció kedves nézőink, szinte házról házra halad és igazán meglepetéssel szolgál a kutatóknak. Ilyen ez a középkorú zsinagóga, ahol vagyunk, a régi Sopron - úgynevezett - zsidó utcájában épült. Nagyjából a XIII. század végén , a XIV. század elején, tehát abban az időben, amikor Sopron szabad királyi város lett. A rekonstrukció kezdete óta - tehát immár tizenöt esztendeje - dolgozik a városban Dávid Ferenc müvészet történész. Hogy találták meg ezt a zsinagógát?

- Véletlenül, mert nem vártunk rá. Annak ellenére, hogy a zsinagógáról, erről a zsinagógáról a barokk néphagypmány is tudott és néhol oklevelesen is emlitve van. De 1957-ben akkor elsőként föltárták kollegáim az utca másik oldalán, az Uj utca 11-ben az azóta helyre állitásra került zsinagógát.

- És azt gondolták, az.

- És azt gondolták, hogy minden arra vonatkozik. Azt gondolták, hogy ezzel a Sopron zsinagóga ügye el van intézve, hiszen

nem ismerünk olyan példát, a középkoron belül, ahol egy városban több zsinagóga lett volna.

- Na most mennyiben unicum ez a zsinagóga Rajnától Keletre?

- Ez a kis zsinagógák közül való, egy általános tipus az a fajta, amelyből több ezer állhatott a gótika idején ezen a területen, de ezek közül a legteljesebb. Az egyetlen, amelynél az előcsarnok is a nők számára hozzá épitett női zsinagóga is áll.

- Igen. Ez ugye csak egy részlet, illetve egy villanás csupán abból az együttesből, amelyet Sopron városa sejt. És a középkori élet lassan kitárul a látogatók elött. Mi mindent rejtenek a házak?

- Ma már többé, kevésbé biztonsággal mondhatjuk, hogy a belváros minden házának főbb falai a XIV. századtól, legkésőbb a XV. századból származnak. Természetesen nemcsak a középkori részletek, gótikus ablakok, ülőfülkék érdekelnek bennünket, hanem arra törekszünk, hogy tudományos módon ismerjük meg a soproni lakóépületek kultúráját, a XIV. századtó, egészen a XX. századig.

- Na most a lakóházak ugye magánlakások. Tehát bezárva tartják őket. Nyilván. Van-e olyan épület Sopronban, ahol szinte együttesen látni évszázddok épitési stilusát, enteriörjét, egyáltalán a körülményeket, ahogy éltek.

- Igen. Ilyen a Fabriciusz ház, a Fabriciusz utca és szárnya, ahol a földszinten egy présházat, az emeleten egy XVII. századi patrécius lakást, a második emeleten pedig egy XVIII. századi patricius lakását rendezte be a Soproni Múzeum. Ez a múzeum számunkra nagy öröm. Hiszen munkánk eredményét, mindazt, amit már tudunk a soproni polgárok életmódjáról eddig csak nagyon kis töredékekből mutathattuk be, a látogatók csak a homlokzati részleteket, kapualjakat, udvarokat láthattak. Ebben a kiállitásban mód nyilik arra, hogy lakásbelsőket, fa mennyezeteket, dekorativ festéseket is láthassanak a Sopronba jövők.

- Nemcsak templomok, paloták, gazdag patricius házak mesélnek Sopron város múltjáról, hanem ez a pékmühely is. Szever Mihály egykori finom sütődéje. Ezen a középkor óta beépitett pékház telken egyuttal teljes borpince is előkerült, hiszen az egykori mesteremberek szöllősgazdák is voltak. A kutatások és a feltárások során mindig különös öröm, hogyha megtalálhatják és megőrizhetik a régi céhes ipart, a tova tünt mesterségek nyomait vagy megőrizhetik a mühelyeket, eszközöket, amelyeknek leginkább nyomuk veszett. A régi finom pékségben a veisbekben mindenféle cukrászati inyencségeket is készitettek, sőt

fagylaltot is árúltak. Ebben nyilván, hogyx mákot törtek. Ebben pedig diót. És egyáltalán itt valamennyi eszközt, ebben a háromszáz esztendős pék üzemben, negyed századdal még ezelött használtak. Például ezt a rolnit is. Ezzel a karamellát szeletelték, mondják, hogy nagyon erősen kell nyomni, tehát nyilván ügyesebben, mint én. Igy, szép, kis apró kockák keletkeztek. A múltnak a régi mesterségnek valamennyi nyomát itt Sopronban ma már a pékmúzeumban látja a látogató. Szép, régi város ez a Sopron és most kezdik helyre hozni a régi épületeket.

- Igen. Az nagyon helyes, hogy helyre hozzák. Én ezt helyesnek tartom. A régi nagyon szép, megnézni, mint ahogy most már kivenyarirozták. Vagy minek nevezik ezt.

- Igen. Kezit csókolom. Látom kész a szüxret.

- Hát még nem egészen, de azért már készül.

- Mióta tetszik itt élni Sopronban?

- Hát az én dédapám, dédanyám. Már azóta mindig.

- Tehát ősi soproni családi.

- Ősi soproni.

- Poncihter?

- Igen. Poncihter. Igen az.

- Mit jelent az, hogy poncihter?

- Hát hogy szőlőt termelni, meg babot ültettek mindig a szőlőbe és ezért poncihter. Csak úgy nevezték, mert azt lehet mondani, hogy hát előbb német volt, ugye osztrák, közel voltunk és azért voltunk, hát németek.

- Igen. Milyen lakni egy ilyen régi házban? Kényelmetlen?

- Nem. Már modernizálva van.

- Van gáz, villany, minden.

- Már van minden.

- Laknának-e egy ilyen megújitott régi házban?

- Én feltétlen.

- Mit szeretne benne?

- Hát egyrészt maga a stilus is egészen más, mert bútorokkal és hogyha antik bútorokkal rendezem be. Hát én legalábbis szeretem az antik bútorokat. Akkor eleve mást képet nyújt, mint egy mai modern lakásban.

- És ön?

- Én azért inkább a modern mellett maradok. Szeretem nagyon a régit és szivesen megnézem, de azért inkább a modern lakást választom.

- Ritkán adódik alkalom arra kedves nézőink, hogy bepillantsunk egy müemléki épület helyre állitott lakásába. Ez az épület, ez a lakás, ahol beszélgetünk kívülről néhány évtizeddel ezelött még teljesen jelentéktelen épület volt. XVIII. XIX. századi. A müvészettörténész és az épitész kihámozta belőle ezt a külön közép kori épületet, ahol most vagyunk. Amely kivülről gót és barokk elemeket őriz. A lakás tulajdonosa Szalai Józsefné segitségünkre volt és megengedte, hogy bejöjjünk ide és, megmondom őszintén, hogy rögtön megkp bennünket a hangulat. Nyilván önt ixs.

- Igen. Szeretek itt élni ebben a lakásban. Sikerült megszoknok ezt a müemléki környezetet. Nagyon szeretem a lakásnak ezt a tágasságát. Azon kivül igyekeztem úgy berendezni ezt a lakást, hogy semmit ne takarjak el abból és mindent meghagyjak úgy, ahogy helyreállitották. A berendezésben is igyekeztem ehhez igazodni. De hát ez még folyamat, ez még egy hosszabb folyamat, mert ez a környezet, ez egy meghatározó jellegü. És hogy kényelmesen is és saját kedvtelésem szerint is tudjak élni. Ezt még hosszabb ideig kell rendezgetni. De nagyon szeretem, kedvvel csinálom és megszoktam.

- Mennyire összkonfortos a lakás?

- Teljesen összkonfortos.

/Zene/

- Sopron belvárosában a Szent György utcában Valtinyi Gáborék lakásában vagyunk és megmondom őszintén, hogy nem nagyon vigasztaló kép, ahogy beléptünk önökhöz. Ez milyen rész?

- Valóban elég vigasztalan a helyzet. Ez egy ablaktalan, négy ajtós, zárt hal, aminek egyik része egy társalgó, a küzépső része, amit itt látunk, az ajtóval, egy átjáró a szomszéd házból járnak itt át vécére valamint tüzelőhordás céljából.

- Sok vendége van. Gondolom.

- Hát sajnos elég nagy itt az átjárás. Itt kezdődik a függönynél tulajdonképpen az igazi lakásunk.

- Igen.

- Saját magam választgattam le itt függönnyel. Az egyik része szintén saját kezüleg gyártott fürdőszoba. Itt egy egyszerü falikút volt korábban. A másik oldalon pedig egy kis konyha, ahol gáz nincs, villannyal elég drágán főzünk. Itt szoktam esténként dolgozgatni, amikor már a gyerekek alszanak odabent a szobácskánkban.

- Most léptünk be a szobába. Hogyha ezt a lakást átalakitanák, tehát összkonfortos, modern lakás lenne. Lakna-e olyan lakásban, ahol már elege van a müemlék környezetből?
felújitott

- Elég sok, müemlék lakást ismerek itt a városban, és azt hiszem, hogyha ezt megfelelőképpen és úgy alakitanák át ahogy a többit, akkor nagyon szivesen ide költöznék.

- Ebben a házban kilenc család lakik ilyen körülmények között. És amikor az idegenek, a túristák meg-megállnak egy-egy ház előtt, ezelőtt a ház előtt, látják a külsejét, és dicséri a turista vezető a szépségét, nem kell csodálkozni, hogy a lakók bent zsörtölődnek. Laknátok csak ilyen körülmények között. Hogyha majd ezt a házat megóvják és helyre állitják, négy vagy öt modern, szép lakás alakitható itt ki. A lakók feléről mindenképpen gondoskodni kell és ez nem mindennapi gond a városi tanács számára. Igy függ össze a müemlékvédelem és a várospolitika. Jópár napja itt vagyunk a városban és ismerkedünk vele, tanulgatjuk, amikor leültünk beszélgetni dr. Erdélyi Sándorral a városi tanács elnökével. És egyre az jár eszünkben elnök elvtárs, hogy nagyon szép dolog egy müemlék város, szép dolog benne élni, meg meglátogatni. De ezt a várost irányitani.

- Persze ez nem volt könnyü. Olyan szempontból sem voltkönnyü, hogy nem mindig voltak meg a feltételeink. Nem volt meg a feltétele adott esetben a gondolkodásban sem, adott esetben pénzben vagy éppen épitőipari kapacitásban. Sokmindent kellett egyszerre csinálni. Ujat, régit helyre állitani, hát kisebb-nagyobb zökenőkkel úgy ahogy sikerült idáig. Elsősorban az a célunk, hogy azok az épületek, amelyek lakásra alkalmasak és magas szinvonalú lakásra alkalmasak, abból lakások legyenek a ma élő ember számára. Ami kultúrális létesitményre vagy vendéglátó létesitményre alkalmas, azt lehetőleg azzá alakitsuk. Bár ez sem egy könnyü dolog, mert partnerek nem tolakszanak, meg kell győzni őket, hogy érdemes ilyen helyen, ilyen épü-ú letben magas szinvonalon kultúrális létesitmény vagy éppen magas szinvonalú vendéglátó és kereskedelmi létesitményt létrehozni.

- Igen. Na most az az érdekes, hogy Sopron város hire azért messze túlmegy a határon, hiszen a közelmúltban egy szép, nom-

zetközi kitüntetésben, a Müemlékvédelmi Europa-dijban részesültek. Jó volt hallani. Először volt az, hogy szocialista ország, Magyarország kapta ezt, Sopron városa.

- Azt hiszem nem túlzok, értesüléseim szerint, szóval nem sok európai ország van, aki ilyen eredményekkel dicsekedhet e vonatkozásban, mint Magyarország. Hát örülünk, hogy benne vagyunk soproniak is ebben.

/Zene/

- A Magyar Urbanisztikai Társaság soproni ülésének megnyitó aktusaként október 13-én Többfer asszony az alapitvány nevében átadta Michel Angelo képmásával diszitett Europa-dij plakettet és diszoklevelet a városi tanács elnökének. Az ünnepség után a meghivott külföldi vendégek, szakembereink vezetésével az ó város müemlékeivel ismerkedtek.

/Zene/

A Frabricius házban egy XVIII. századi enteriörben találkoztunk a dij alapitójával Alfred Töpher úrral és feleségével. Kedves Töpher úr! Ebben az évben a Müemlékvédelmi Europa-dijat Sopron város kaptam. Ezt a dijat, valamit a Herter és Goethe-dijat is ön alapitotta. Milyen elgondolásból hozta létre ezt az alapitványt?

-"Az alapitvány azon fáradozik, hogy minden fontos, kultúrális törekvést előmozditson Europában különös tekintettel a müemlék és környezetvédelem, az épitészetés más müvészetek támogatására és segitésére. A müemlék védelmet azaz az épitészeti és történeti emlékek megőrzését és ápolását épp olyan jelentősnek tartom, mint mondjuk Raffaello, Rendbrand vagy Tizian és a többiek festményeinek megőrzését és bemutatását. A régi épitészet emlékeivel a korunk embere szinte minden nap találkozik. De hogy a világhirű festők képeivel találkozhassunk, előbb távoli múzeumokat kell felkeresnie. Ugy gondolom, hogy a korábbi évszázadok épitőmesterei és kézmüvesei kétségtelenül ugyanolyan mesterségbeli tudással, szeretettel és örömmel dolgoztak ezeken az épületeken, saját koruk szolgálatában, mint a többi müvész dolgozott egy-egy alkotásán."

- Dr. Walter Fodl a bécsi Müegyetem professzora korábban az Osztrák Müemlékvédelem vezetője, kedves soproni vendégünk. Kedves professzor úr! Ön volt a nemzetközi zsüri a kuratórium elnöke. Miért Sopronnak adták ezt a rangos kitüntetést?

-"Az Europa-dij odaitélése nemzetközi testület döntése volt. Amelyik minden évben egy vagy két alkalommal tanácskozik. Sopron olyan kiemelkedő példáját adta a müemlék- és környezetvédelemnek, amelyet a zsüri véleménye szerint az europai nyilvánosság előtt is méltányolni méltatni kell."

- Köszönöm szépen. Nem tudom professzor úr, hogy ön a tanitványait minden évben ....Sopronban. Mi érdekli önt különösen ebben a városban?

- "Sopronban rendkivül sokat lehet tanulni és...

- Történelemből?

- Nemcsak a történelemből, bár Sopron páratlan müvészeti emlékekkel is rendelkezik, de amit itt a müemlékvédelem nyújt, mégpedig szisztematikusan, igen sok év óta, az rendkivül érdekes, figyelemre méltó. Olyannyira, hogy ezt a hallgatóknak szemléltetőeszközként mutatom be, mint követendő példát. S mivel ez a munka nem most kezdődött, hanem több éve tart már, természetesen újra és újra meg lehet figyelni a fehlődést. De mindenek előtt meg lehet figyelni a módszert, amelyet követnek."

- A soproni Fabricius házban találkoztunk dr. L. Freming /fon./ úrral, aki egy kis dániai halászfalunak, Szvanekkének a polgármestere. Kedves doktor úr! Szvanekkét is kitüntették most.

- "Szvanekke egy kis város. Ezerkétszáz lakossal és körülbelül ötszáz földszintes faházas házzal, amelynek mindegyikét védetté nyilvánitották. Ezért a házak külsejét pontosan az eredeti állapotnak megfelelően állitottuk helyre, de a házak belseje, a lakások olyanok, mint amilyeneket ma kiván az ember, s amelyek minden igényt kielégitenek.

- Először van Sopronban?

- Igen. Először vagyok Magyarországon és nagy örömömre szolgál, hogy itt lehetek.

- Milyen benyomásokat szerzett a városról? Milyen tapasztalatokkal távozik?

- Amit itt Sopronban láttam, nagyon tetszik nekem. Ugyanazzal a helyzettel és ugyanazzal a törekvéssel találkoztam, amivel mi is dongozunk. Az önök célja is az, hogy az ó város újra élővá válljon. Hogy a lakóházak ismét visszakapják az életet. Ugyhogy ne múzeumok legyenek, hanem az újjáépités és helyreállitás után az ott lakók számára újra lakássá válljanak. Mindezt látni nagy öröm számomra.

- Engedje meg, hogy gratuláljak önnek és a szép Szvanekének, az Europa-diplhoz.

- Köszönöm, én szintén gratulálok és köszöntöm önöket. Remélem, hogy ez a kitüntetés, amit most önök kaptak ösztönzőül hat majd önnek a munkának a tovább folytatására. És sikerül majd mindent helyre állitaniuk úgy, ahogy tervezik. Szeretnék majd néhány év

múlva visszatérni Sopronba."

/Zene/

- Amikor ezt a filmet készitettük, akkor járt Sopronban az épitésügyi és városfejlesztési államtitkár, dr, Szabó János. Kedves Szabó elvtárs! Amikor igy müemlékvédelemről beszélünk, vagy régi müemlék épületeket látogat meg vagy városrekonstrukciót, akkor egy kicsit a saját tárcájának speciális munkáját is látja. Milyennek látja?

- Beletartozik a mi "V" betünkbe, a városfejlesztésbe, az, hogy a történelmi városmagokat a város fejlődésében érvényre juttassuk, hasznositsuk épitészetileg, kultúrálisan. Vagyis egy sokszor nagyon leromlott épület állománynak megkeressük az új funkciót, a magas értékü lakásukat. Vagy kis üzleteket, kis presszókat, vendéglőket hozzunk benne létre ezekben a müemléki házakban. Hát a mai lehetőségek és igényekhez mérten magasabb szinvonalú lakásokat természetszerüleg kiépiteni.

- Miért?

- Hiszen az adottságok többnyire a két szintü megoldásokat tetőtér beépitéseket. Egy kicsit romantikus megoldásokat teszik lehetővé.

- Ami nagyon rokonszenvessé teszi a lakást.

- Ami a lakást rendkivül rokonszenvessé teszi. Persze ez pénzben is elég sokat jelent.

- Na most a pénz. Örülök, hogy kimondta, mert magam is erre gondoltam. Igazán nem kell a látogatónak nagy ész ahhoz, hogy meglássa a rekonstruált épületeket, müemlékeket.

- Igen.

- És látja, hogy ezekben nagy tömegü pénz fekszik.

- Hát bizony, és közel kétszázmillió forint, ami Sopron müemléki helyreállitására eddig állami forrásból forditva lett. Olyan kultúrális életet teremtünk ezzel, vagy hozunk újra felszinre, vagy adunk új hasznát ...részére, aminek nem ennyi az értéke. Kifejezhetetlen az értéke.

- Igen.

Visszaeső ipari termelés

Az ipar termelése júniusban 7,8 százalékkal elmaradt a májusitól, az egy évvel korábbinál pedig 0,2 százalékkal volt kevesebb – tájékoztatta a Központi Statisztikai Hivatal az MTI-t. A bányászat júniusi termelése 13,3 százalékkal felülmúlta a tavalyit, a villamosenergia-, gáz-, hő- és vízellátásé 4,2 százalékkal maradt el attól. A tavalyihoz képest a feldolgozóipar fontosabb ágazatai közül az élelmiszer-, élvezeti cikk, építőanyag- és gépgyártás kivételével mindenütt visszaesés jellemzi. Legnagyobb mértékben – 13 százalékkal – a kiadói és nyomdaipari tevékenység produktuma csökkent. De ugyanez elmondható a bőr- és cipőiparról, a fafeldolgozásról, valamint a kohászat és fémfeldolgozás termeléséről is.

Az ipar júniusi összes értékesítése 1,6 százalékkal volt kevesebb, mint egy évvel korábban. Ezen belül a belföldi értékesítés 5,2 százalékal csökkent, a külkereskedelmi eladások viszont 7 százalékkal nőttek.

A feldolgozóipar június végi rendelésállománya 535 milliárd forintot tett ki, ami összehasonlító áron egy százalékkal kevesebb, mint egy évvel korábban. A vállalkozások rendelésállománya átlagosan 3 havi értékesítéssel egyenértékű. A rendelések 48 százaléka belföldi, 52 százaléka exportszállításokra vonatkozik. A belföldi megrendelések a tavalyitól 14 százalékkal elmaradtak, míg az exportrendelések 16 százalékkal meghaladják azt.

Horn Suchmant látná szívesen az ipari miniszteri székben?

A külföld is furcsállja Dunai némasági fogadalmát

Suchman Tamás privatizációs miniszter a legesélyesebb jelölt *Dunai Imre* utódjaként az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium élére – jelentette ki *Horn Gyula* miniszterelnök vasárnap kaposvári sajtóbeszélgetésen. A kormányfő úgy vélte: továbbra sem tud garanciát vállalni arra, hogy minden minisztere kitart majd a parlamenti ciklus végéig. Előfordulhatnak olyan esetek is, amikor a kormányzati politika és az egyes kormánytagok elképzelése ütközik egymással. Nyilvánvaló, hogy ilyen esetben a kormány politikája élvez elsőbbséget. Ezzel számolni kell egy átalakuló országban, de ez semmiképpen sem veszélyezteti a kormány működőképességét és stabilitását.

Dunai fél évig nem nyilatkozhat
FOTÓ: NAGY BÉLA

A kormányfő úgy ítéli meg, hogy Suchman Tamás komoly eredményeket tudott felmutatni privatizációs miniszterként, és a több mint egyéves működése alatt külföldi partnerei körében is elismeréseket váltott ki. Horn Gyula szerint a miniszternek azért is megvan az adottsága és a lehetősége a jelöltséghez, mert a privatizáció a befejező szakaszához érkezett. Arra a kérdésre, hogy a miniszterelnöknek vannak-e más jelöltjei az ipari tárca élére, Horn Gyula úgy fogalmazott: nyitott másokkal szemben is, bár a sajtóbeszélgetésen Suchman Tamáson kívül más személyt nem nevezett meg.

A miniszterelnök – mint mondta – számít arra, hogy nehéz lesz az egyeztetés a miniszter személyéről a koalíciós partnerrel, de arra hívta fel a figyelmet, hogy mind a kormány, mind pedig a tárcák első embereinek munkájáért elsősorban a kormányfő viseli a felelősséget. Horn Gyula várhatóan augusztus végén terjeszti elő javaslatát a parlamentben, hiszen a koalíciós egyeztetés után az Országgyűlés illetékes bizottságának is meg kell hallgatnia a jelöltet.

A Szabad Demokraták Szövetsége egyelőre nem kíván reagálni Horn Gyula miniszterelnök vasárnap Kaposváron tett bejelentésére, miszerint az ipari tárca élére Suchman Tamás a legesélyesebb – mondta *Schindler Endre*, az SZDSZ sajtófőnöke az MTI kérdésére. Hozzátette: az állásfoglalást meg kell előznie egy SZDSZ testületi ülésnek, amit minden bizonnyal az ünnepek után tartanak meg.

A magyar ipari miniszter széke katapultülésnek tűnik, hiszen a most lemondott *Dunai Imre* elődje, *Pál László* is rövid hivatali idő után távozott a tárca éléről – állapítja meg tegnapi írásában a Handelsblatt című német gazdasági napilap.

Dunai egészségi okokkal indokolta lemondását, és budapesti feltételezések szerint ez meg is felel a tényeknek, de állítólag iparpolitikai nézeteltérés is van a szocialisták és a liberálisok alkotta kormányon belül – mutat rá a lap. Majd hozzáteszi, hogy az elektromos áram és a gáz lakossági fogyasztói áremelésének mértékéről folyik a vita. A külföldi, köztük német befektetők bevonása érdekében a piaci szintű árak kialakításához 30-40 százalékos áremelésre lenne szükség. A most lemondott miniszter többször nyilvánosan szót emelt az ilyen mértékű árnövelés mellett, de nem csupán a szocialisták balszárnya ellenez ekkora mértékű változást. Az ellenzők érvei szerint a drasztikus takarékossági program miatt amúgy is tovább csökken a lakosság életszínvonala, és a kormány egy ilyen mértékű áremeléssel nem rakhat újabb súlyos terhet az emberek vállára.

A Handelsblatt nagyon furcsának találja, hogy a kormányfő és a távozó miniszter megállapodott abban: a következő hat hónapban nem nyilatkoznak a lemondásról.

Hol tart a nyomozás

A nagy port kavart egri gyermekpornóként ismertté vált ügyben a Heves Megyei Rendőr-főkapitányság a nyár elején kezdte meg a nyomozást. Mint arról lapunk is beszámolt, egy magát természetgyógyászként és reklámfotósként feltüntető férfi 14 éven aluli kisgyermekekkel készített különböző szexfilmeket, ahol a nem ritkán 10-11 éves kislányokkal felnőttek fajtalankodtak, illetve – több filmben – közösültek.

Az is kiderült, hogy az azóta előzetes letartóztatásba helyezett *Kun István* nemzetközi hálózattá bővítette hazai pornófilmkészítését, így üzlete rövid időn belül számos európai országra is kiterjedt. A szülői feljelentés után megkezdődött nyomozá az Interpol is bekapcsolódott, s rábban a rendőrség azt ígérte, vid időn belül tájékoztatja a kö leményt az eredményekről.

Lapunk megérdeklődte a gyei rendőr-főkapitányság hol tart az ügy. *Kakuk Gy* szóvivő elmondta, hogy s tember elejére terveznek egy tótájékoztatót, ahol ismerte már bizonyított tényeket, ill a nyomozás további részlet is beszámolnak. Informáci szerint várhatóan szepte közepére kerülnek át az a vádemelési javaslattal a m ügyészségre.

(

Gödöllői kastélyavat

Ha *Ferenc József* vagy *Erzsébet* királyné az égiek tréfájából újra Gödöllőre tévedne, maga sem ismerne rá a Csipkerózsika-álmából felébresztett Grassalkovich-kastélyra. A régi pompájában ragyogó, aranyos fehér-rózsaszínbe öltöztetett barokk épület felújításának első szakasza befejeződött, a központi szárnyat augusztus 17-én adta át a műemlékvédelem a nagyközönségnek.

Mint ismeretes, a volt királyi és kormányzói rezidenciát 1990-ig a szovjet csapatok használták, s az egyik épületrészben szociális otthon volt. A kastély „ideiglenes" lakóinak távoztával tragikus kép fogadta az oda látogatót. Mivel az épület felújítása kiemelkedési lehetőséget jelentett mind Gödöllő, mind pedig a régió számára, a város új vezetése 90-ben lobbyzni kezdett, s komoly helyi erőforrásokat mutattak fel. Két évvel később a kormány pénzügyi garanciákkal állt az építkezés mögé.

A 94-es fordulat ellenére a műemlékvédelem továbbra is a magáénak érezte a helyreállítás ügyét, így a millecentenáriumi évre elkészülhetett a több milliárd forintos beruházás. A gödöllői önkormányzat a megnyitó napján szóbeli garanciát kapott: a kormány továbbra is támogatja a felújítási programot. Reménykedhetünk tehát, hogy Gödöllő ugyanazt jelentheti nekünk, magyaroknak, mint az osztrákoknak Schönbrunn, a franciáknak Versailles vag angoloknak Windsor.

– Az itt tapasztalható s értelem, tenni akarás, elkö zettség és hit lehet jövendő tünk záloga, kibontakozás reménye, mely új lehetősége remt Magyarország számá mondta ünnepi beszédében *Ferenc* környezetvédelmi és te letfejlesztési miniszter, mie átvette a kastély kulcsát *Ar László*tól, a kivitelezést végző chitekton Építő és Műemlék újító Rt. vezérigazgatójától.

Dr. Gémesi György, Gödö város polgármestere köszöntő ben arra hívta fel a figyelm hogy száz évvel ezelőtt, az akk ri politikai erők félretették csa rozásaikat, és az ezredik évfo duló méltó megünneplésé összpontosítottak. Szobro épületek születtek, gazdag b fektetési programok segített elődeinket, hogy maradand alkothassanak. Az 1100. eszte dőben ez nem történt meg, G döllő a kivételek közé tartozik. A honfoglalás rólunk, nekün szól. Legyen ez a kastély eg ilyen történet – mondta a po gármester.

A megnyitó kitüntetések á adásával zárult. *Dávid Fere* művészettörténész a Magy Köztársaság arany érdemk resztjét, *Bakonyiné Schubert É* építész a környezetvédelmi területfejlesztési miniszter dic rő oklevelét vehette át, *Gár Csaba* közgazdász Műemlék delemért Emlékplakettet kap

(hal

Részvények az árutőzsdén

Az elmúlt héten lassan, de folyamatosan 100 ponttal 3170 pont fölé emelkedett a Budapesti Értéktőzsde hivatalos BUX-indexe. A részvények ármozgása azonban rendkívül változatos volt. A héten több társaság is közzétette féléves eredményeit. Két nagy forgalmú részvénykibocsátó társaság, az OTP Bank és a Tiszai Vegyikombinát is jó eredményekkel büszkélkedhet. A bankpapír ára jelentősen megmelkedett, a vegyipari cég papírjainak árfolyam-emelkedése azonban várat magára.

Az utóbbi napokban két társaság részvényeinek kereskedését is felfüggesztette a tőzsdetitkárság. Kedden a Graboplast, előtte, pénteken pedig az Aranypók papírjaira nem lehetett üzletet kötni. Mindkét esetben téves adatok közléséért rendelték el a kereskedési tiltalmat. Az Aranypók közzétett mérlegsorában az idei első féléves adatok helyett tavalyi éves szintűek jelentek meg. Így a helyesen közölt 28 millió forintos adózás előtti eredményt 42 millió forintos adózott eredmény követte. A tőzsdetitkárság úgy vélte, ez megtévesztheti a befektetőket, a felfüggesztés azonban jelképesnek tekinthető, mert az Aranypók részvényeivel csak ritkán üzletelnek. A Graboplast első félévi gyorsjelentésében a kelet-európai exportból származó devizabevétel az első negyedévben 14,7, a másodikban 13,5, összesen pedig 28,2 milliárd dollár szerepelt. Valójában az első negyedévben 6,5, a másodikban 5,5, összesen pedig 12 milliárd dollár devizabevétele volt a társaságnak. A tőzsdetitkárság azért találta különösen indokoltnak a kereskedés felfüggesztését, mert az adatok a Graboplast meghatározó fejlesztési területét érintették, és ezért a bevétel növekedésének üteme és mértéke befolyásolhatja a részvény értékét.

Az eddigi szabályokkal ellentétben az árutőzsdén is forgalmazhatóvá tette a részvényeket az életbe lépett közraktározási törvény. Eszerint augusztus 10. óta közraktári jegyekkel is lehet az árutőzsdén kereskedni. Közraktárban azonban értékpapírok – így részvények – is elhelyezhetők, ezért a rájuk vonatkozó közraktárjegyek pedig forgalmazhatók az árutőzsdén.

G. J.

Tőzsdei árfolyamváltozások

Értékpapír	32. heti záróárfolyam (forint)	33. heti záróárfolyam (forint)	Árfolyam-változás (százalék)
Agrimpex b	18 500	–	–
Agrimpex n	16 250	16 350	+0,62
Aranypók	5 200	–	–
Balaton Füszért	3 050	3 200	+4,92
Bonbon Hemingway	500	–	–
BorsodChem	2 550	2 660	+4,31
Cofinec	7 000	6 450	–7,86
Csemege-Julius Meinl	10 900	–	–
Csopak	1 145	1 150	+0,44
Danubius	2 570	2 545	–0,97
Domus	395	280	–29,11
Dunaholding	7 350	7 300	–0,68
Egis	8 065	8 670	+7,50
Éravis	4 000	4 000	0,00
Fotex	119	107	–10,08
Főnix	150	–	–
Garagent	1 885	–	–
Global TH	1 700	1 595	–6,18
Globus	1 020	1 020	0,00
Goldsun	240	220	–8,33
Graboplast	3 425	3 500	+2,19
Hajdútej	2 000	–	–
Horizon-Multiplan	175	181	+3,43
Humán	1 850	1 760	–4,86
Hungagent	1 200	–	–
IBUSZ	945	950	+0,53
Inter-Európa Bank	31 400	3 140	–4,85
Konzum	400	–	–
Martfűi Sörgyár	2 050	1 800	–12,20
Mol	1 610	1 630	+1,24
Nitroil	15 500	16 000	+3,23
Novotrade	1 400	–	–
OTP Bank	2 065	2 250	+8,96
Pannonflax	370	375	+1,35
Pannonplast	4 100	4 250	+3,66
Pannon Váltó	600	600	0,00
Pick	6 000	6 200	+3,33
Primagáz	5 100	5 000	–1,96
Richter	7 080	7 590	+7,20
Skála-Coop S	1 815	1 780	–1,93
Skála-Coop T	2 100	2 000	–4,76
Soproni Sörgyár	2 000	2 190	+9,50
Styl Ruhagyár	1 335	–	–
TVK	1 350	1 345	–0,37
Zalakerámia	6 300	6 350	+0,79
Zwack Unicum	2 950	–	–
Kárpótlási jegy	389	395	+1,54

● *Dél-Koreába az 1 főre jutó GDP az 1953 évi 67 dollárról tavaly 10 076 dollárra emelkedett, azaz 42 év alatt 150,4-szeresére bővült. A Yonhap hírügynökség beszámolója szerint miközben 1948-ben az ország teljes exportja alig érte el a 14,4 millió dollárt, addig tavaly ez már 125,058 milliárd dollár volt.*

● Romániában hétfőtől csaknem 17 százalékkal megdrágultak a Dacia gépkocsik. Ezentúl a romániai vásárlónak 13 049 000 lejt kell kifizetnie a Dacia legolcsóbb változatáért. A kombi ára 13 963 300 lej, s a kisteherszállítóé 14 590 900 lej. (Egy német márka 2113 lej a hivatalos árfolyam szerint.)

A Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat

(1073 Budapest, Erzsébet krt. 5.) végelszámolója nyilvános értékesítést hirdet egészben és részben a vállalatnál lévő bérleti jogokra, ingatlanokra, gépekre és berendezésekre.

1. Bérleti jogok	Irányár ezer Ft-ban
Bp. V., Kossuth L. u. 2/a.	1 008
Bp. VII., Garay u. 7.	336
Bp. IX., Angyal u. 32.	759
Bp. IX., Sobieski J. u. 28.	3 120
Bp. XIII., Radnóti M. u. 5-7.	480

2. Ingatlanok	Irányár ezer Ft-ban
Bp. III., Nánási u. 11. hrsz. 23779/1.	26 345
Bp. VII., Garay u. 5. hrsz. 32965	76 411
Dunavarsány, Domariba sziget hrsz. 3202	16 407
Ráckeve, Somlyósziget hrsz. 6614	8 877
Érd, Fürdő u. 7. hrsz. 11923	19 858
3. Gépek, berendezések összesen:	425

Az irányárak az áfát nem tartalmazzák.

A vállalt vételár csak készpénzzel egyenlíthető ki, E-hitelt, kárpótlási jegyet nem fogadunk el. tenderfüzet megvásárolható a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat titkárságán 15 000 Ft befizeté ellenében.

Várjuk azon vásárlók jelentkezését, akik vállalják, hogy: írásos vételi ajánlatukat a Pallas Lap- Könyvkiadó Vállalat végelszámolója részére (1073 Bp., Erzsébet krt. 5.) **1996. szeptember 16-án óráig** 3 példányban megküldik. Az ajánlatok közül az egyiket „Eredeti" megjelöléssel kell ellátni.

Vételi szándékuk bizonyítására az irányár 5%-ának megfelelő bánatpénzt a Pallas Lap- Könyvkiadó Vállalat pénztárába befizetnek a nyilvános értékesítést 2 nappal megelőzően.

A bánatpénz
– teljes egészében 15 napon belül visszafizetésre kerül, ha az ajánlattevő nem nyer.
– a vevőnél beszámításra kerül a vételárba.

A vételi ajánlat tartalmazza
– a vételárat, a fizetés módját, határidejét és fizetési garanciát
– a bánatpénz befizetésének igazolását
– a pályázati nyilatkozatot
– a pályázati adatlapot

A pályázat bontására közjegyző jelenlétében 1996. szeptember 16-án 14 órakor kerül sor a Palla Lap- és Könyvkiadó Vállalat titkárságán (1073 Bp, Erzsébet krt. 5.)

A nyilvános licitálásra 1996. szeptember 16-án 16 órakor kerül sor, ugyancsak közjegyz jelenlétében.

A vásárlásra a nyertes pályázó a nyilvános értékesítés napjától számított 30 napon belül adásvétel szerződést köt.

A végelszámoló fenntartja a jogot, hogy megfelelő ajánlat hiányában a pályázatot indoklás nélkü érvénytelennek nyilvánítsa.

Az ingatlanok megtekintését egyeztetett időpontban biztosítjuk.

További információt a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat végelszámolója ad (tel.: 215-7100/232 mellék), Papp Jánosné.

Misemegszakítás

Rádióközvetítés a szent miséről, a budapesti Szent István Bazilikából. A mise befejezése előtt jóval – de még ha csak tíz percel is – elvágják a rótot. Azaz megszakítják a közvetítést. Szó nélkül. És ezt n nem hagytam szó nélkül. zégyelheti magyát a Magyar ádió, ha ezt tette, mondtam yomban telefonon a Kossuth erkesztőségnek. A válasz: n csak technikus vagyok, a özvetítőkocsiban szakítotk meg az adást." A hírszersztőségen, merthogy híret olvastak utána, csak nyit mondtak: „Nem tum, de van műsorrend is." en van, ha van. Egy sportözvetítésnél csúszhat minden műsoridőpont. Atlanta, Fáy utca vagy ilyen-olyan uszoda mindenekfölött és minden mennyiségben, minden áron és minden pénzen. A rádió központi turnusvezetője ugyancsak a vállát vonogatta. Elnézést ő sem kért senkitől sem. Nem baj, gondoltam, majd a Krónikában délben, a kolleganő, ha jól emlékszem, Adorján Dóra, aki a bazilikai közvetítést kommentálta is. A fél miséről azonban elfelejtett egy szót is szólni. A közvetítőkocsi technikusait már meg sem kérdeztem, úgyis elvágták volna a telefondrótot, amin beszéltem.

Erdélyi Szerencs Ödön

Nemzeti zarándoklat

Zarándokcsoportok érkeztek Szent István napján az ezeréves Pannonhalmára a magyarországi egyházmegyékből, továbbá a Felvidékről és Kárpátaljáról. Az ünnepi misén részt vett *Kada Lajos* érsek, madridi nuncius, *Vladimir Filo* és *Dominik Tóth* felvidéki püspökök, *Szennay András* nyugalmazott főapát, valamint a házigazda *Várszegi Asztrik* püspök, pannonhalmi főapát. A szentmisét *Paskai László* bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek celebrálta. Prédikációjában a főpap megemlékezett a kolostoralapító Szent István királyról és feleleventette a pannonhalmi bencés kolostor évezredes történetét. A délutáni órákban *Ladocsi Gáspár* tábori püspök tartott előadást a zarándokoknak.

A rendszerellenes trikó jogtalan bebörtönzése

Március 15-én, a sajtó- és szólásszabadság ünnepén a kormány udvari művészei koreografálták a hivatalos rendezvényt, amelyet egy incidens zavart meg. Két fiatalember, *Zseni István* és *Gulyás Iván* „Polpot apátok is büszke rátok, népirtó, takony kormány" feliratú transzparenst emelt magasba. Zseni István táskájában ezenkívül egy trikó volt. Elején ez volt olvasható: „Kommunistamentes övezet!" A hátán: „Én nem a kommunistákra szavaztam."

A rendőrség úgy érezte, a feliratok a *Horn–Kuncze*-kormányra vonatkoznak. A fiatalokat, a transzparensüket és a trikót „garázdaság" vádjával letartóztatta. A VIII. kerületi Rendőrkapitányság ezután fejenként 15 ezer forintos bírságot szabott ki, amelyet a „garázdák" nem voltak hajlandók kifizetni.

Az ellenzéki sajtó botrányosnak nevezte a történteket. A többségi, koalíciópárti média szokásához híven elkezdett másról írni. A Magyar Hírlap arról, hogy szerinte a két fiatalt a rendőrség szidalmazása miatt vezették el. Vico Karib-tengeren bejegyzett Népszavája azt harsogta: „Nem a felirat miatt indult eljárás." De Kuncze beosztottja, *Dézsi Mihály*, a BRFK sajtóreferense sem mondott igazat, akit, mint később Kuncze szabadkozott, „váratlanul ért a kérdés".

A kormánypárti jogtiprás melletti kiállás bajnoka ismét a közszolgálati televízió volt, melynek riportere a főrendőrt meginterjúvolva megkérdezte, netán nem kellene „Torgyánt is kiemelni a tömegből"? A főrendőr egyébként elnézőnek mutatkozott: nem akarta kiemelni Torgyánt.

Időközben Kuncze belügyminiszter bejelentette: rendőrei bakot lőttek, ám természetesen nem garázdaságról volt szó. Kormányának nincs szüksége ilyen védelemre, mondta. Az angol nyelvű Budapest Sun a szólásszabadság védelmében írt vezércikkében egyértelműen az ellenzéki lapok győzelmeként ünnepelte Zseniék felmentését.

Kuncze bejelentése nyomán a II. fokú hatóság az I. fokú hatóság határozatát szabálysértés hiányában hatályon kívül helyezte. Noha a sajtó – még a kormánypárti is – minderről már beszámolt, a fiúk a döntést nem kapták meg. Így április 5-én kelt levelükben kérték a kerületi rendőrkapitányságot, hogy küldje meg részükre a szóban forgó határozatot.

A határozat végre megérkezett. Ekkor Zseni István április 17-én kelt beadványában kérte a kerületi rendőrség szabálysértési hatósága fölött törvényességi felügyeletet gyakorló kerületi ügyészséget, hogy a lefoglalt és még mindig a rendőrség birtokában lévő vagyontárgyait (trikó és transzparens) haladéktalanul adják vissza.

A VIII. kerületi Ügyészség május 14-i levelében arról értesítette Zsenit, hogy kérelmét áttették a hatáskörrel bíró Fővárosi Főügyészséghez. A közléshez a kerületi ügyészségnek harminc napra volt szüksége.

Zseni István várt és várt. Majd július 19-én levélben kérte a főügyészséget, hogy vagyontárgyait adassa ki, hiszen az erre rendelkezésre álló törvényi határidő már többszörösen lejárt.

A Fővárosi Főügyészség augusztus 5-én kelt levelében arról értesítette Zsenit, hogy „sajnálatos adminisztrációs hiba folytán az V., VIII., XIII. kerületi ügyészséghez benyújtott kérelmük a főügyészséghez csak 1996. augusztus 2-án érkezett meg. A sérelmezett eljárással kapcsolatos iratok beszerzése iránt intézkedtem, és azok rendelkezésünkre állását követően kérelmüket ugyancsak soron kívül elbírálom."

Érdekes. Vajon mi lehetett az az adminisztrációs hiba, amely miatt a beadvány május 14-től augusztus 2-ig nem jutott el a kerületi ügyészségtől a főügyészséghez, noha mindkét ügyészség a Markó utca 27. alatt székel? És vajon mit érthet a főügyészségi főtanácsos az „ugyancsak soron kívüli" elbíráláson?

Zseni Istvánt tegnap sikerült elérni telefonon. „A kommunisták természete, hogy összevissza hazudoznak és gyávák, nem merik vállalni a felelősséget", mondta. „Higgye el, egy láda pezsgőm van rá, pedig nem vagyok gazdag, de ezek inkább törvényt sértenek, akkor sem fogják kiadni a transzparensünket és a trikómat." Arra a kérdésre, hogy Zseni belenyugszik-e a törvénysértésbe, valamint hogy vagyontárgyai „börtönben ülnek", ezt válaszolta: „Csak nem képzeli? A lehető legkellemetlenebbé igyekszem tenni a törvénysértők életét."

Lovas István

Szellemi műhely Köveskálon

emzeti öntudat nélkül nincs egyik országnak, onek sem jövője." Ez lehetne a mottója annak égynapos rendezvénynek, melyet a *Haza és Haás* alapítvány támogatásával a Magyar Újságíró Közössége rendezett az elmúlt héten Köveskon.

Kenessey Csaba, a MÚK nyugat-európai tagozatának vezetője saját házában látott vendégül 15 tal, pályakezdő újságírót és az újságíró-szervet elnökségének több tagját.

„Magyarságtudat" címmel – amely a rendezény fő témája volt – neves személyiségek tartottak előadást, többek között *dr. Vajay Szabolcs* prosszor, Magyarország UNESCO-nagykövete, *Sándor* filmrendező, a Duna Televízió elnöke, *artis Ferenc* író, az Összmagyar Testület elnöke, *sernik György*, a svájci magyar egyesületek rendezvényeinek főkoordinátora. *Kerner Gábor* építész, a Káli medence Tájvédelmi Társaság elnöke, Balaton-felvidéki táj nevezetességeivel, természeti kincseivel, a Káli-medence földtörténeti kialakulásával ismertette meg az egybegyűlteket.

– A XX. század magyar történelme tele van tragédiákkal – mondta *Pálfy G. István* újságíró, a MÚK elnökségi tagja előadásában –, de ez a világ miénk, és nem igaz az, hogy a magyarság sorsa bármilyen irányban meg van pecsételve.

Kósa Csaba, az újságíró-közösség elnöke hazánk európai csatlakozását latolgatva hangsúlyozta: – Nincs más lehetőségünk, mert a senki földjén hosszú időn keresztül sem házat építeni, sem orszá-got megtartani nem lehet.

(halász)

Magyar orvosok világtalálkozója

A szétszóratás népe

Rendkívül hasznos és eredményes munkát végzett a Magyar Orvosok IV. világtalálkozója, amelyet augusztus 16–18. között rendezett meg Kaposváron a Magyar Egészségügyi Társaság, karöltve a Magyar Orvosi Kamarával, az MTA orvosi tudományok osztályával, a MOTESZ-szel, az Egészségügyi Tudományos Tanáccsal és az orvostudományi egyetemekkel. Az öt földrészről több mint ötszáz gyógyító és kutató orvos gyűlt össze, közöttük szép számmal érkeztek az anyaországgal szomszédos országokból is szakemberek.

A plenáris üléseken és az öt szekcióban az előadók, közöttük nemzetközi hírű tudósok, a hazai egészségügyi szakma reprezentánsai a halálozást előidéző, úgynevezett vezető betegségek felismeréséről és gyógykezeléséről számoltak be. Előadások hangzottak el a daganatos, a szív- és érrendszeri, valamint a szenvedélybetegségekről, a sebészet, a neurológia, a szemgyógyászat és az urológia legkorszerűbb hazai és külhoni eljárásairól is.

A tanácskozást *Csoóri Sándor*, a Magyarok Világszövetségének elnöke nyitotta meg, aki arról szólt: a szétszóratás népe vagyunk, de egy-egy világtalálkozón ki-ki személyesen is átélheti azt, hogy bár más országból érkeztünk, egy csonkítatlan nemzet tagjai vagyunk. Az anyaországban az elmúlt évtizedekben egy nemzeti nihilizmus alakult ki, s itt az eredmény körülöttünk: a kisszerű csőd. Az orvosi hivatás most felértékelődik, hiszen az orvosok segíthetnek nemzetünket a testi és lelki bajokból.

(Faggyas)

● A hajdúdorogi görög katolikus székesegyházban vasárnap este megkezdődött a magyar nyelvű görög katolikus egyházközségek világtalálkozója. A szlovákiai magyar reformátusok vasárnap a múlt heti 3. világtalálkozójuk utórendezvényeként Komáromban találkoztak, jelentette a pozsonyi rádió magyar adása. A találkozót a Magyar Református Világszövetségének nevében Büttösi János püspök üdvözölte.

A Mesterségek Ünnepe az idén augusztus 17-től 20-ig tartott. Fazekasok, gyöngyfűzők, kovácsok, fafaragók, kádárok munkáit csodálhatta és vásárolhatta meg a nagyérdemű, miközben vásári komédiások csalogatták egy-egy kort felidéző játékukkal. Láthattuk, hogyan készül a holland s a magyar csipke. Nem maradtak el a mézesbábosok, a nemezelők és a bőrösök sem FOTÓ: TALUM ATTILA

Az elfelejtett kétszázak – Félelemből hallgattak – A kémelhárítás vádja

Vasutas foglyok vaksötét börtöne a recski ércbánya poklában

Háromszáz recski rabról szólnak a krónikák. Azokról, akik rabszolgacsáraik előtt fejtették a követ, miközben sós izzadtságukkal keveredett a eikből szivárgott vér. Ott volt a bányász és az asztalos, szocdem és pártkívüli, horthysta tiszt és zsidó, kulák és kommunista egyaránt a halálra nt légióban. Külön csoportot alkottak a hatvani vasutasok, akik a szerzerendek megszüntetése után az elhurcolt ferences atyák védelmére keltek, többiektől teljesen elzártan raboskodott még kétszáz vasutas, az Üv. B.-. Róluk eddig nem szólt a krónika. Velük együtt ezerötszázan sínylődtek cski fogolytáborban.

nlékezetes dátum maradt, amikor elvit- – emlékezik *dr. Szalay Gyula* MÁV-főtasos, egykori recski rab. – Este tízkor jöttek m az ÁVÓ-tól 1950. március 25-én. A fitizenegy napos volt akkor... Fél évig tar- a végtelenségnek tűnő fogság.

– *Miért hallgattak eddig a recski vasuta-?* – kérdeztük a kommunista rémálom élőjét, aki nyolcvanegy évesen megírta stársai történetét.

– Minket úgy megfélemlítettek, lelkileg gnyomorítottak, hogy közülünk senki m merte eddig papírra vetni a történenket. Sokaknak közülünk a recski megrcoltatás rövidítette meg az életét... Akik tben vagyunk még, mi is hordjuk maunkban ezt a megaláztatást és lelki terrt... Mások pedig talán azért nem tettek lunk említést, mert a táborban teljesen elülönítettek minket a „külső raboktól". zoktól, akik dolgozhattak. Nehéz soruk olt, sokan meghaltak közülük is, de ők leglább láthatták az Isten szabad egét... Talán m is tudták, hogy a táborban elzártan radtunk még kétszázan... Eddig senki nem írta meg a „belső" rabok, a kétszáz fogva tartott vasutas történetét. Benkő, Sztáray, Zimányi és a többiek csak a „külső" rabok körülményeit ismerhették. Pedig nekünk talán még náluk is kegyetlenebb sorunk volt...

– *Mi volt az Üv. B.?*

– A háború előtt üzletvezetőségnek hívták a mai vasúti igazgatóságokat. A bizalmi osztályokon dolgozókat vették elő és azzal vádolták őket, hogy a szovjetek elleni kémelhárító tevékenységet végeztek. Sántított a vád, ráadásul többen soha nem tartoztunk az Üv. B.-hez. Azzal vádoltak minket, hogy nem illeszkedtünk be a kommunista rendszerbe, hogy kommunista vasutasokat és civileket jelentettünk fel. Az Üv. B. ezzel szemben valójában olyan csoport volt a vasúton belül, amely német és magyar katonákat, eszközöket és sebesülteket szállító vonatokat irányított a katonai parancsnokság utasítása szerint. Az, hogy kémelhárítók voltunk, szemenszedett hazugság! Azt hiszem, nagyon félhettek az ÁVH-sok tőlünk, vasutasoktól. Hiszen képzett, szinte katonai kötöttséghez szokott emberekből szervezett egységet képeztünk. Veszélyt láttak bennünk... Talán nem is véletlenül, hiszen mi vasutasok homogén, fegyelmezett csoportot alkottunk. Olyan rendre neveltek minket, hogy a háború előtt a vasutasokat második hadseregnek tartották...

– *Hogyan sikerült hazatérnie, talpra állnia?*

– Sztálin halála után, Nagy Imre fellépésekor számolták fel a tábort. Utóbb kiderült, hogy a feleségemet – amikor a lefogatásom utáni napon tiszta holmit hozott utánam – azzal küldték el, hogy „jó helyen van már a férje, nem kell neki tiszta ruha!" Azt sugallták, hogy elpusztultam. A családom halottnak hitt fél évig... Amikor Recskről hazajöhettem, fél évig segédmunkásként dolgoztam. Aztán felvettek a Zalai Kőolajipari Vállalathoz. Később is többször lefogtak, bevittek... Ma már nem bánthatnak minket egykori kínzóink, fogva tartóink. De a turáni átok a recski foglyokon is rajta ül, holott kötelességünk volna az összefogás, az egymás iránti megbecsülés. Biztosan nem ma született bárány sem Zimányi, sem Benkő, de legalább mi ne bántsuk egymást, akik megszenvedtük a magunkét... Jó volna, ha jelentkeznének a volt vasutas rabtársaim. Nem is merem remélni, hogy sokan élnek még közülünk, hiszen jómagam is a nyolcvanegyedik évemet taposom... a többség meghalt már. Bízom benne, hogy a vasút (a Déli Vasút) százötven éves évfordulójára a MÁV Rt. segítséget ad a kézirat kiadásához, hogy emléke maradjon a recski kétszáz vasutasnak.

Galántai Dénes

A NAP HÍREI

Nagy Imre-szobrot avattak Hévízen

Nagy Imre születésének centenáriuma alkalmából és hévízi tartózkodásának 50. évfordulóján avatták fel vasárnap a zalai üdülővárosban a mártírhalált halt miniszterelnök harmadik magyarországi mellszobrát, *Marton László* Munkácsy-díjas Kiváló és Érdemes Művész alkotását. A megemlékezésen Hévíz díszpolgárává avatták Marton László szobrászművészt, akinek több alkotása található a város közterein.

Várossá avatták Pécelt

Ökumenikus istentisztelettel vette kezdetét vasárnap a Pest megyei Pécel városavató ünnepsége. A 12 ezer 500 lakosú város polgármesterének, *Teleki Gyulának* a Belügyminisztérium politikai államtitkára, *Világosi Gábor* nyújtotta át a város alapító oklevelét. A remények szerint a városi cím új lendületet hozhat a településnek. A tervek szerint hamarosan ipari parknak jelöl ki helyet az önkormányzat, s ez iránt a befektetők máris érdeklődnek.

Munkásőrlaktanyából szolgáltatóház

Szolgáltatóházzal gyarapodott Tatabánya felsőgallai városrésze. Az önkormányzat csaknem 46 millió forintos ráfordítással alakíttatta át erre a célra az egykori községházát, majd munkásőrlaktanyát. A vasárnap átadott létesítményben posta, körzeti orvosi rendelő, rendőrségi őrszoba, könyvtár, levéltár, gyógyszertár, valamint a német kisebbségi önkormányzati hivatal kapott helyet.

Páneurópai emlékmű Fertőrákoson

Pánerópai emlékművet avattak a Páneurópai Piknik 7. évfordulóján vasárnap Fertőrákoson. Gabriella von Habsburg szobrászművész köztéri alkotását a kőfejtő magaslatára állították. A robusztus oszlopra tekert szögesdrótdarabokat ábrázoló fém kompozíció az 1989-es határnyitásnak állít emléket. Az emlékművet *Habsburg Ottó*, a Páneurópai Unió nemzetközi elnöke leplezte le, és *Pápai Lajos* győri megyéspüspök szentelte fel.

Dávid Ferenc művészettörténész.

Sopronban tegnap Lóránt János festőművész kiállítása nyílt meg, melyen a művész munkásságát ismertette.

Magyar Hírlap, 1972. dec. 8.

1021

1979. december 5. Televizió 22,oo Lné

Unokáink is látni fogják

- Nemzeti multunknak vannak olyan századai, amelyekből egy sort nyelvünkön nem vagyunk képesek felmutatni. Mig ugyanazon századokból magas müveltségi állapotot tanusitó számos müemlékünk maradt ránk. Hazánk müemléke jelentékeny hányada egyházi eredetü. És ezeknek az emlékeknek egy része ma is egyházi célt szolgál. Az egyház ott állt a magyar művészet bölcsőjénél, az államalapitáskor. És elsősorban az ő igénye hozta létre a monumentális kőépitészetet. A román, a gótika, sőt hazánkban a barokstilus koráig, szinte csak a templomok adnak hirt történelmünk elmult századairól. Az egyházi müemlékek nagy száma, magas müvészeti qualitása, két irányban is kötelességeket ró korunkra. A tulajdonos kötelességét, hogy megőrizze, jó karban tartsa azokat az épületeket, amelyek tulélték történelmünk annyi pusztitó viharát. Az állami szervekre, elsősorban a magyar müemlék védelemre, hogy irányitsa, ha kell segitse a magyar mult értékeinek megmentését és megőrzését az elkövetkezendő szá zadokra, utódaink számára. Az elmult néhány évtizedben az állam hatalmas összegeket forditott templomaink megmentésére. A háboru okozta károk kijavitására, épitészettörténetünk egyedülálló alkotásainak megóvására. Most olyan egy házi müemlékek sorsáról beszélünk, melyek korábban nem álltak az érdeklődés középpontjában, demegmentésük korunk kötelessége.

- Kovács Istvánék itt laknak a vászai katolikus templom közelében.

- Igen.

- Biztos ismerik nemcsak a falut, hanem a templomot is. Hányan férnek bele ebbe a templomba?
-
- Hát ebbe a templomba nagyon bőven belefférnek talán, mondhatnám 5oo-ani is.

- Mikor volt tele ez a templom?

- Hát kérem, erre nem tudok pontos választ adni, még valamikor a gyerekkoromban. Amikor bérmálások voltak, meg stb., akkor volt tele ez a templom. Ilyen nagyobb ünnepségek alkalmával, a vászai bucsu, a templomnak a bucsuja alkalmával.

- És mennyien gyülhetnek össze egy-egy vasárnap?

- Egy-egy vasárnap kb. olyan 5o-6o-anan.

- Elég rossz állapotban van a templom. Nem akarják helyrehozni?

- Hát ezt a templomot mi nem tudjuk helyrehozni, mert minekünk erre pénzünk nincsen. Mi magunk is, én magam is mond juk 1400-1500 forint nyugdijat kapok, ebből bizony nem tudok rá ajándékozni, még ha hivő vagyok, akkor sem.

- Kádár László egri érsek, az Országos Egyházmüvészeti és Müemléki Tanács elnöke. Milyen véleményt tudna adni a müemlékek általános állapotáról?

- Az egyházi jellegü müemléki épületek is, az egyház számára is nagy gondot és problémát jelentenek, tekintettel arra, hogy ezeknek a karbantartása, megőrzése,restaurálása, nagyobb összegeket igényel, mint egy uj épületnek sokszor a felépitése. Három csoportba sorolhatnám ezen a téren a problémákat. A Müemlék Felügyelőség megalakulása és müködése óta nagyon gyümölcsöző együttmüködés jött létre a Müemlék Felügyelőség és az egyházi intézmények között, nagyon sok értékes épületet és objektumot sikerült már megmenteni,helyrehozni. Gondolok itt Felsőőrsre, a sárospataki templomra, vagy a bélapátfalvi apátságra, apátsági templom ra, amelyek valóban világszinvonalon is magasan oldották meg a müemléki problémákat. Gondot jelent azonban más téren, hogy olyan objektumok is vannak, amelyek fenntartására, rendbehozására, sem a Müemlék Felügyelőségnek, sem pedig az egyes egyházmegyéknek az anyagi fedezete nem elég. Gondolok itt az esztergomi Bazilikára, amelyik magyar államnak a segitségét is igénybe kellett, hogy vegye, hogy a pusztulástól meg tudják óvni , menteni ezt a hatalmas és értékes objektumot, a Pannonhalmi Apátságnak a hatalmas épülettömegére, de ezen kivül még nagyon sok olyan hatalmas objektum van, egyházi használatban, és egyházi tulajdonban, amelynek a rendbehozása ésa fenntartása felülmulja az egyház anyagi erőit, de a felügyelőség rendelkezésére álló kereteket is tullépi. Eueknek a megőrzése mindenképpen azt a gondot jelenti, hogy itt nagyobb társadalmi összefogásra lenne szükség, hiszen olyan értékekről van szó, amelyek, ha elpusztulnának, a magyar táj, a magyar nép lenne sokkal szegényebb vele.

- Hogy érintené ezt a falut magát, hogyha templom végképp összedölne, leromlana?

- Hát kérem szépen, ha ez a templom összerobbanna, minden esetre meghatná talán, az egész község hivőit, sőt nemcsak a hivőit, mert vannak itt más felekezetüek is, akik hajdanában kérem szépen, a régi időben, akár haran-

got kellett venni, akármit restaurálni kellett a templomon, akkor ők is hozzájárultak azért, hogyha történetesen mondjuk halottjuk van, mondjuk egy református vagy evangélikus hivőnek, akkor kérem szépen szabályszerüen hát itt kiharangozták a meghaltat.

- Szóval ez a templom tulajdonképpen az egész falué volt.

- Egy közösséggé alakult, ugyhogy ebből kifolyólag mondjuk a más felekezetüek is, akik ittvannak, nem monták ki magukat.

- De saját erejükből nem tudják?

- Nem tudjuk, hát azlehetetlen.

- A harmadik csoportba sorolnám azokat a falusi templomokat főleg, ahol a 18. században a török hódoltság után, az akkori kegyur anyagi erejéből nagytemplomokat épitettek. A társadalmi változás során, ezek a falvak lassan elnépte lenednek, tul naggyá is válik a templom a közösség számára, de méginkább a fenntartásnak a problémája. Példaként felhozom itt a Veszprém megyei Vászoly községet, ahol a lakósság szinte már a századeleji lakósságnak az egyharmadára olvadt le, azok is legnagyobb részt nyugdijasok, idősek. A templom viszont megmaradt az épitési méreteiben, a tetője roskadozik, annak a helyrehozása 3-4oo ezer forintot is igényelne, ezt az egyházközség, sőt az egyházmegye sem tudja megvalósitani. A felügyelőség számára is problémát jelent, hiszen nem elsőrendü müemlék, csak müemlékjellegü épület.

- A Vászolyhoz hasonlóan, egyre több olyan templom akadt szerte az országban, amelyet ma már nem, vagy alig használnak. Mi lesz ezeknek a sorsa? Tudunk-e uj használatot biztositani számukra? Erről beszél Dávid Ferenc müvészettörténész, az Országos Müemléki Felügyelőség munkatársa.

- Azt mondhatnám, hogy müemlék számára, az egyházi életnek a kipusztulása, megszünése, egy halálos veszély. Egy katolikus templom számára a funkció életbentartó, a mi világi életünk számára azok a funkciók, amelyeket mi adni tudunk, bennelazák, vagy éppen azt nem kitöltött. Gondoljunk olyasmire, hogy egy hangversenyterem, vagy egy kulturház általában, tehát a legnemesebb, az eredeti célhoz sulyában legjobban hasonlitható célok sem kivánnak olyan pompázatos belsőt, mint amilyet annak idején a legfontosabban felépitettek, nem kivánnak három méternél magasabb termeket, sokkal jobban kötődnek a mi hétköznapi életünkhöz, mint amennyire a temp-

lom ezt valaha is tette. Egy kulturális átalakulás részesei vagyunk, és ugy érezzük, hogy ha ezek a templomok csupán müemlékek lesznek, akkor az uj életben a helyüket nagyon nehéz lesz megtalálni.

- Szabó Mária, a zubogyi református egyházközség lelkésze. Az épület elég rossz állapotban van, terveznek-e valamit a közeljövőben az épülettel?

- Igen, az Országos Müemléki Felügyelőség vállalta ennek a teljes helyreállitását. Ugy, hogy ők végzik egészen a munkát, és legfeljebb annyit kérnek a gyülekezettől, hogy a társadalmi munkában, fizikai munkában, segédmunkásként segitsünk be.

- És mit jelent majd a falunak, hogyha ezt a templomot helyreállitják?

- A falunak óriási jelentősége van szerintem. Zubogy községről eddig nemnagyon hallott az ország azt gondolom. És azzal, hogyitt egy templomot helyreállitanak, bekapcsolják a turizmusba, bekapcsolják az országos forgalomba, bekapcsolják az idegenforgalomba. Eddig is nagyon sokan felkeresték, és gondolom, hogyha a helyreállitás megtörténik, akkor méginkább érdeklődni fognak.

-És a hivek mit szólnak a helyreállitáshoz? Örülnek neki?

- Elég vegyesen reagálnak erre a dologra. Részben valóban a gyülekezetnek nagyon nehéz korszak lesz ez az idő. Mert nem lesz templomunk, nem lesz olyannagyméretü templomunk, termünk, ahol az ünnepi istentiszteleteinket megtudjuk tartani, és erről gondoskodni kell valamilyen formában, hogy abban az időben is megtudjuk tartani ezeket az alkalmakat. Tehát egy kiadást is jelent, munkát is jelent. Másrészt ugy gondolom, hogyakik végiggondolják ennek a következményét, hogy mitjelent a falunak, mit jelent a gyülekezetnek , hogy egy nagyon szép megujitott, a régi formájában helyreállitott templomunk lesz, azok mégis csak egyértelmüen örülnek majd neki.

- A boldvai reformátustemplom a két évi feltárás után, az ilyenkor szokásos viharvert állapotot mutatja. A Baksi Istvánné, a lelkész felesége, nyilván jól ismeri, hogy a hivők hogy fogadják ezt a munkát.

- Nagyon vegyes a vélemény, megoszlanak a vélemények.

Van, aki megérti a nemes szándékot és tökéletesen helybenhagyja, ugyanakkor vannak természetesen idősebb korosztály, vannak, akik a leghajmeresztőbb dolgokat mondják. Például szétverték a templomot azért, hogy ne lehessen istentiszteletet tartani majd soha többet, és bizony minden rábeszélőképességünkre szükség van, hogy ezt a tévhitet eloszlassuk. Már a készenlévő templomokkal próbáljuk bizonyitani, ott van a szalonnai, tormaszentandrási templom, a vizsoi templomot is ismerik egyjóhéhányan, és láthatják, hogy az már tökéletesen helyrejött. Teljesen az OMF fedeziaz egészet, az épitészeti helyreállitást. Az eredeti terv szerint is, amit 1968-ban készitettek először, arról volt szó, hogy csak a padokat kell az egyháznak fedezni.

- És itt az egyházközségben hajlandóság sincs a hivekben, hogy esetleg hozzásegitik az Országos Müemlék Felügyelőséget?

- Nézze, itt majdnem négy milliós tételről van szó, hát itt az egyházközség legfeljebb egy negyven-ötven ezer forintot tudna adni, ami viszont nem döntő.

- Az előzetes számitások szerint mennyibe fog kerülni a templom teljes helyreállitása?

- Az 1968-as tervek szerint két millió. Most a legujabb és talán végleges költségvetés szerint 3.600 ezer forint lesz.

- Köztudott, hogy az országban, nem egyszer épitészetileg, müemlékileg is jelentős zsinagógág fenntartása mennyire bizonytalan. Itt Sopronban, az Uj utcában, tiz évvel ezelőtt váratlanul egy középkori zsinagógára bukkantak.MI lett ennek az épületnek a sorsa?

- A zsinagóga felfedezése egy nagyon örvendetes tény volt, mert középkori zsinagógát nagyon keveset ismerünk, egész Európában nincs egy tucatnyi, és igy egy olyan hiátust tölthetünk be egy ilyen épületnek a részletekbe menő megismerésével és aztán helyreállitásával, ami azegész kulturhistóriánkból származik. Ennek megfelelően a zsinagóga a müemlékekhez illő leggondosabb elbánásban részesült. 1968-ban, amikor felfedeztük, akkor ez egy magánkézben lévő lakóház nagyon jeltelen hátsó szárnya volt, több nyomorlakással, ezek után meglepően gyorsan, négy év alatt kisajátitásra került, megtervezésre került, és pénz is akadt a helyreállitására. Ma muzeumként müködik, muzeumként,magának az épületnek részben, de muzeumaként az egykori funkciójaként is, hiszen valamiképpen felvilágositani tudjuk és szeretnénk az idelátógatókat erről a kevésbé ismert területről.

- Nyárádi László, a szalonnai református templom kurátora. Hogy kezdődött el itt a templom helyreállitása?

- Hát ezt 1973-ban kezdtük a Müemlék Felügyelőséggel karöltve. Megkértük, hogy hát nagyon összeromlott a templomunk, hát most már segitsenek bennünket, csináljuk meg. 196 fős felekezet képtelen volt arra, hogy ezt megtudjuk csinálni.

- És mennyibe került?

- Két millió kétszáz ezer forint, nem tudom pontosan, hogy mennyi, de két millió kétszáz ezer valamennyi forintba került.

- És ehhez az egyházközség mennyi pénzt adott?

- Készpénzt 5o ezer forintot, és több, mint száz ezer forint társadalmi munkával járultunk hozzá. Ennyit kértek tőlünk a müemlékesek.

- Na most a szalonnai templom, azóta minden prospektusban szerepel, és az idegenforgalom itt a faluban gondolom erősen megnőtt. Mit jelent a falunak ez a helyreállitott szép templom?

- Hát nagyot az biztos, mert például egy busz nem tud elmenni erre, hogy az meg ne álljon kirándulókkal, akárhonnan jönnek, Pestről, vagy az ország bármelyik részéről, itt mindenki megáll, ezt mindenki megcsodálja. Szinte tódulnak, özönlik a nép, annyi látogatója van. A falunak a hirnevét is valamivel felsegitette, azért, hogy ennyi látogató megfordul. Hát azért egy mükincs ez, nem egy mai épitett valami.

- A nemeskéri evangélikus templomot a 18. század első harmadában épitették. Az épület közép-exurópai viszonylatban is különlegességnek számit, un. granárium, magyis magtártipusu templom. Később alakitották ki mai tetőformáját, a 19. században épitették hozzá a tornyot. A nemrég befejeződött helyreállitás után, ez a tisztán fából ácsolt, puritán szépségü belső tér, igazi épitészeti felfedezésnek számit. Foltin Bruno, az evangélikus gyülekezet lelkésze, a helyreállitásról beszél.

- A Müemléki Felügyelőség soronkivül kezdte meg ennek a templomnak a felujitását.

- Mennyibekerült a helyreállitás?

- A helyreállitás több millió forintba került, pontos összeget nem tudnék mondani, de a Magyar Evangélikus Egyház egész területén ez volt a legnagyobb összegü segitség, ami vel a Müemléki Felügyelőség hozzájárult valaha is templomaink renoválásához.

- A Magyar Müemléki Törvény kimondja, hogy a müemlék fenntartásáértmindenkor a tulajdonos a felelős. 1971-1975 között a védett egyházi épületek közel 5o %-án folytattak a tulajdonos egyházközségek valamilyen helyreállitó tevékenységet, és a munkák összköltsége meghaladta a 196 millió forintot. Az Országos Müemléki Felügyelőség ezalatt az öt esztendő alatt 126o egyházi müemlék helyreállitásának szakmai irányitását végezte, és közel 22 millió forinttal járult hozzá az épületek helyreállitásához. Az egyházi müemlékek nagy száma és értéke miatt azonban gondokkal is találkozunk.Az egyházközség nélküli egykori rendi templomok, a hivek nélkül maradt görög-keleti templomok és izraelita zsinagógák, az egyes területeken megcsappant evangélikus gyülekezetek, és általában az egyházi terhektől résztvállaló hivek csökkenése, gyakran megnehezíti a templomok fenn tartását.

- Mérnöki szempontból mik a legnagyobb gondok, amik ezeknek az egyházépületeknek a fenntartását, helyreállitását gátolják, gyakorlati szempontból?

- Azt hiszem, hogy ezzel a kérdéssel félve foglalkozott csak minden müemléki szakember és gondolom a hatóság szakemberei is. Azt hiszem, hogy egyikünk sem mer belegondolni , hogy mi következik akkor, hogyha nagyon sok ilyen gazdátlan templom lesz szerte az országban. Ma a Müemléki Felügyelőség egy nagyon csekély, pénzügyi alapon megpróbálja átvenni a templomokat,ápoló,gondozó valódi gazdák szerepét. Valójában ahhoz, hogy ezt nagyméretekben megtegye, ahhoz külön gondoskodásra lenne szükség. Egy jó példánk van, és ez a népi épületeknek a feltárása, ahol felismertük, hogy ezek az épületek, a parasztházak egyre mulnak, hogy az ő kulturális értékvoltuk fontosabb, mint a lakóházvoltuk, és ezért mindenképpen fenn kell őket tartanunk. Azt hiszem, hogy az egyházaknál hasonló belátásra kell jutnunk. Persze ez messze nemcsak a Müemléki Felügyelőségnek a dolga, hanemmez minden ennek foglalkozó, ezzel a területtel foglalkozó szakembernek, legyen az az Állam-egyházügyi Hivatal, legyenek ezek a gazda egyházak és gazdaközösségek maguk, gondja kellene, hogy legyen. Gyakorlatiasan nézve a dolgot, azt hiszem, hogy a minimális cél valamilyen olyan alaphak a felállitása lehetne, amely az elhagyott épületek esetében, azok minimális állagmegóvásához egy lehetőséget nyujt.

- Balogh István plébános , érseki titkár, az Egri Egyházmegye karbantartó brigádját vezeti nagy lelkesedéssel és hozzáértéssel. A legfontosabb müemlékek helyreállitását a Müemléki Felügyelőség előbb vagy utóbb elvégzi. A templomok kisebb javitási munkáit viszont a plébániák maguk megoldhatják. Tulajdonképpen mi a szerepe ennek a karbantartó brigádnak?

- A karbantartó részlegnek a gondolatát az vetette fel, hogy a nagyobb méretü egyházi épületeink, a nagyvállalatoknak, épitőipari vállalatoknak, tul kis feladatot jelentenek. Kisiparosoknak tul nagyot.

- Azt hiszem nem is könnyü manapság egy ilyen régi épület felujitásához értő kisiparost találni.

- Egyre nehezebb. Az idősebb mesterek már nyugdijban vannak, vagy nem tudnak dolgozni, a müemléki igény az pedig olyan munkát is kiván, amihez különös szakértelem kell. Tehát egy barok homlokzatnak a párkányait kiképezni, ahhoz a sablonokat elkésziteni, ugy kihuzni, olyan minőségben, hogy

az müemléki szempontoknak is megfeleljen,az egy különleges szakértelmet is kiván, és egyre kevesebb, agy legalábbis a tapasztalatunk az volt, hogy ilyen igényes munka végzésre egyre nehezebben találtunk kivitelezőt. S akkor jött a gondolat, hogy mi lenne, ha saját embereinkkel végeznénk a saját épületeinknek a karbantartási munkáit.

- Hány szakemberrel dolgoznak pillanatnyilag?

- Összlétszámunk pillanatnyilag 14 fő. Ezek közül kőmüves szakmunkásaink, ácsok, bádogosok, lakatos, festő, üvegező, és megfelelő segédmunkások.

- A brigádjuk néhány éves müködése alatt hány épületen dolgozott?

- Négy éves a müködésünk, körülbelül hatvan épületen, objektumon dolgoztunk. Ezek közül egy 15 a teljes felujitás, a többi a részmunkák, bádogos munkát, csatornázást,

- Sum József kőmüvesmester, az egri Szervita templom homlokzatán dolgozik most.

- Igen.

- Mióta van ebben a brigádban?

- 1974. óta.

- És szeret-e itt dolgozni?

- Nagyon szeretek, mert ez szép munka, mondjuk párkányok, meg azért ugy a külső meg a belső munka, nagyon szép, arégieket kell utánoznunk általában, mert mindig ugye azt csináljuk, amit a valamikor az őseink csináltak. Azokat a szép párkányokat, habár vannak benne nagyok is, ésnehezek, amit a mai fiatalnak most is meg kellene tanulni, nemcsak nekünk, mármint idősebbeknek, mert szép. Érdemes vele foglalkozni ezzel, hát egy ilyen szép torony, mondjuk a felső rész, a párkányi rész,hát nem tudok vele mást mondani, nagyon szép!

- Melyik volt a legkedvesebb munkája eddig?

- Hát mindegyik az, mert mindegyik elég nehéz. Mert az a helyzet, hogy ezek felülről már elvannak deformálódva, azt ugy megcsinálni, ahogy valamikor csinálták az idősebb, a régiek, az öregek, hát azt csak utánozni kell, hogy szép legyen, ugyanolyan legyen, mint akkor volt. Mi nem adunk ujat, csak felujitjuk a régit. Ahogy ők elgondolták, az ugy van.

David Ferenc, művészettörténész

A székesfehérvári belváros műemléki rekonstrukciójának kérdéseiről rendezett konferenciát tegnap az István király Múzeum, a Magyar Történelmi Társulat és az Építőipari Tud. Egyesület. – Bevezetőül David Ferenc (Orsz. Műemléki Felügy.) a várostörténeti kutatás és városrekonstrukció korszerű alapelveit foglalta össze.

(ász): Alba Regia napok,
Fejérmegyei ~~Napok~~ Hírlap, 1984. máj. 22. 5-old.

NÉPSZABADSÁG

BUDAPEST

2002. MÁRCIUS 16., SZOMBAT

Nemzeti ünnep kulturális programokkal

Célba dobás kétfejű sasra, lovasderbi egerekkel – Fafaragók és papírkészítő mesterek munkáiból is lehetett válogatni

A fúvószenekar ebédidőben sem pihent...

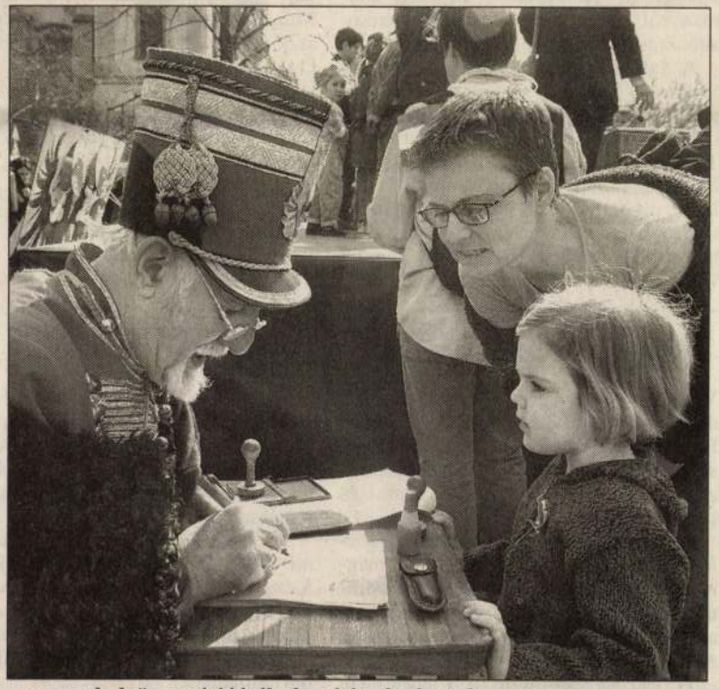

...a gyerekek ügyességi játékokra jelentkezhettek FOTÓK: DOMANICZKY TIVADAR

Kulturális programok sorával várta a budapestieket a fővárosi önkormányzat a Március 15. téren. A kirakodóvásárral egybekötött ünnepélyen főként gyerekszórakoztató rendezvények voltak. Felléptek gólyalábas maskarások, volt térzene, huszárbemutató és bécsi szelet is, utóbbi a büfésátorban. Csütörtökön és pénteken

mény első felvonása főként a gyerekeknek szólt.

Gólyalábakon érkeztek például a Langaléta Garabonciások, akik cirkuszi műsorszámokkal és „csikós chippendale" produkcióval bűvölték el a nagyérdeműt. Felléptek még néptáncosok, népzenészek, maskarások és a nem annyira fiataloknak ismerős Zsebtévé hangulatát idé-

A főváros több kerületében szerveztek ünnepségeket március 15-e alkalmából. Voltak olyan városrészek, ahol – például Angyalföldön – már csütörtökön megrendezték az emlékünnepséget. Pénteken emlékeztek a forradalomra a XII. kerületben, ahol a Gesztenyés-kertben, a '48-as obeliszknél *Kedves Gyula* hadtörténész, a Hadtörténeti Múzeum igazgatóhelyettese mondott beszédet, a polgármesteri hivatal előtti téren pedig Mátyás király mellszobrát, *Eskulits Tamás* szobrászművész alkotását avatták fel. A II. kerületi önkormányzat a Marczibányi téri művelődési központban ünnepelt. A kis-sváb-hegyiek immár

tott az ember eszébe, ahogyan azokról a huszárokról is, akik az Astoriától vonultak fel fúvószenekar kíséretében, és vezették át az ünneplőket a Március 15. térre. Itt délután egy órakor kezdődött az ünnepség hivatalos része, amelynek talán legemlékezetesebb része az Itt a kezünk, nyújtsátok ki kezetek című ünnepi műsor volt. A részben óriás bábokkal el-

A „megörökölt” hajléktalan

Az Oltalom jótékonysági estje

Zene az emberért címmel jótékonysági koncertet rendez az Oltalom Karitatív Egyesület március 19-én, kedd este hét órakor a Vidám Színpadon. A koncerten jeles művészek lépnek fel: *Szakcsi Lakatos Béla, Pege Aladár, Fellegi Ádám, Darvas Ferenc, Szentpéteri Csillla,* a *Pa-Dö-Dő,* a *Száztagú Cigányzenekar, Royt és Ádám,* valamint a *Bergendy Szalon- és Tánczenekar.* A rendezvény fővédnöke *Göncz Árpád,* volt köztársasági elnök. Az est bevételét a hajléktalankórház működési feltételeinek javítására fordítják. (Mivel az egyesület kiemelten közhasznú szervezet – minden adományról –, így a jegy áráról is, kérésre adóalap-csökkentő igazolást adnak.)

A fellépők egyike *Bufo,* azaz *Rigó Sándor,* a Száztagú Cigányzenekar művészeti vezetője mondhatni közvetlen kapcsolatba került a nincstelenséggel. Tréfásan megjegyzi: családjával él egy hajléktalan, akit „megörököltek”. Náluk lakik, cigarettát, ételt kap, cserébe pedig segít a háztartásban. Néha ugyan „megbolondul”, elbarangol, aztán mindig visszatér. De komolyra fordítva a szót, Bufo úr úgy fogalmaz: akinek érző szíve van, annak már szinte személyes kapcsolat, ha nap nap után látja a hajléktalanokat az utcán. Előfordul, hogy öt-hat Fedél nélkül újság is hever a kocsijában. Összeszedi a már nem használt holmiját, de ruhát tőle nemigen örökölhetnek, hiszen igencsak nagydarab ember, a hajléktalanok között pedig ritkaság a kövér.

Az Oltalom egyesület felkérését a Száztagú Cigányzenekar gondolkodás nélkül elvállalta, a művészeti vezetőt régi barátság fűzi az Oltalmat irányító *Iványi Gábor* lelkészhez: hívő ember lévén figyelemmel kíséri a prédikációit. Másrészt a zenekar elnöke, *Ráduly József* – aki egyben az Országos Cigány Önkormányzat kultúráért felelős alelnöke – mindig is nagy gondot fordított a hátrányos helyzetűek megsegítésére, és – mint tudjuk – a hajléktalanok között igen sok cigány ember is van.

A jótékonysági koncertre jegyek megrendelhetők a 210-5400/121-es telefonszámon, vagy megvehetők a Vidám Színpad jegypénztárában.

Ty. K.

Képekkel is a gyűlölet ellen

Vasárnap ismét várják a híveket és az érdeklődőket a Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség Mező utcai templomába, ahol a már hagyományos összegyülekezés alkalmából rendeznek kiállítást és tartanak előadásokat.

A délelőtti istentiszteleten *Rizik László* [illegible] *Donáth László,* a gyülekezet lelkésze tart előadást és várja disputára az érdeklődőket, arról, miképpen védhetjük meg magunkat és társainkat a gyűlölködéstől, a kirekesztéstől, a bűnbakképzés támadásaitól.

Az eszmecserét követően *Vali* [illegible]

Kevesebb utas, kevesebb jogsértő

Az idegenforgalomban bekövetkezett világméretű változások az ország vendégforgalmára, a hazai határrendészeti munkára is kihatottak. A Budapesti Határőr Igazgatóság területén jelentősen csökkent az utasforgalom, jogellenes cselekményt is kevesebbet követtek el tavaly, mint az előző években.

Tavaly számos olyan esemény történt, amely jelentősen befolyásolta a Budapesti Határőr Igazgatóság munkáját – hangzott el a Fővárosi Közgyűlés városrendészeti bizottságának az ünnep előtt Ferihegyen tartott, kihelyezett ülésén.

Bendes Győző tábornok, az igazgatóság vezetője elmondta, hogy a múlt évben az igazgatóság területén csaknem kilenc százalékkal kevesebb jogellenes cselekményt követtek el, mint egy évvel korábban. Közrejátszottak ebben a szeptember 11-i események, valamint a különböző légitársaságok által érintett térségek gazdasági, politikai és társadalmi változásai, valamint az is, hogy – a Malév utasforgalmi koncepciója és gazdasági nehézségei miatt – járatok szűntek meg.

Tavaly több mint hatvan ország állampolgárának akadt nézeteltérése a magyar hatósággal. Legnagyobb részük ismét Romániából érkezett. Érezhetően emelkedett a törökök aránya, de jelentősen nőtt a bangladesiek, ukránok, afgánok, nigériaiak, kínaiak, irakiak és vietnamiak száma is. A jogsértést elkövetők csaknem tizenkét százalékának [illegible]

Cikkünk nyomán

A Sándor-palota helyreállításáról mégegyszer

A palota homlokzata anno

FORRÁS: BUDAPEST ÉPÍTÉSZETTÖRTÉNETE

Magam örülök annak, hogy Sándor Vince gróf egykori palotája, amely a kiegyezéstől egészen addig, amíg Buda ostromakor romba nem dőlt, a magyar miniszterelnök rezidenciájául szolgált, belekerült a kampányépítkezések sorába. Hogyne örülnék, amikor Pollack Mihály 1806-ban épült egyik főműve fél évszázados hányattatás után végre megszűnik torzó, majd a homlokzat helyreállítása után kulissza lenni, gyon szép. Hiába, értettek a XIX. század második felében ahhoz, hogyan hozzanak létre impozáns belsőket, az pedig öröm, hogy a mai mesteremberek azonos színvonalon tudják azt rekonstruálni.

Annál is inkább elfogadom a rekonstrukció helyességét, mert ami nem az, abból nagyon sok minden megkérdőjelezhető. Az északi szárny tárgyalójának negatív dongalefedését stresszelőnek tar-

yoHa young Hungarian architects

>Péli Edina

>Mórocz Balázs

>Ükös Tamás

TÉNYEK	
2001. augusztus	*kiírják a Tomihiro Hoshino Múzeum pályázatot.*
2001. október 31.	*a frissen alakult yoHa team – miután az Építészfórum Pályázat rovatából értesült a kiírásról – regisztrálja magát – 4600 pályázóval együtt.*
2002. január 5.	*postára adják a kemény hátlapra kasírozott A1-es tablót. Összesen 1211 pályamű érkezik be.*
2002. február 2-3.	*a zsűrizés első fordulója, a pályázatok közül négy rostán kiválasztották azt az ötöt – köztük négy japán mellett egyetlen külföldiként a yoHa munkáját –, amelyik bekerült a második fordulóba.*
2002. február 23.	*második forduló, prezentációval egybekötött tervvédés Japánban, melyet nyilvános zsűrizés követ. Ezután hirdették ki a végső rangsort. A yoHa által benyújtott pályamű 3. helyezettként kiemelt megvételt nyert.*

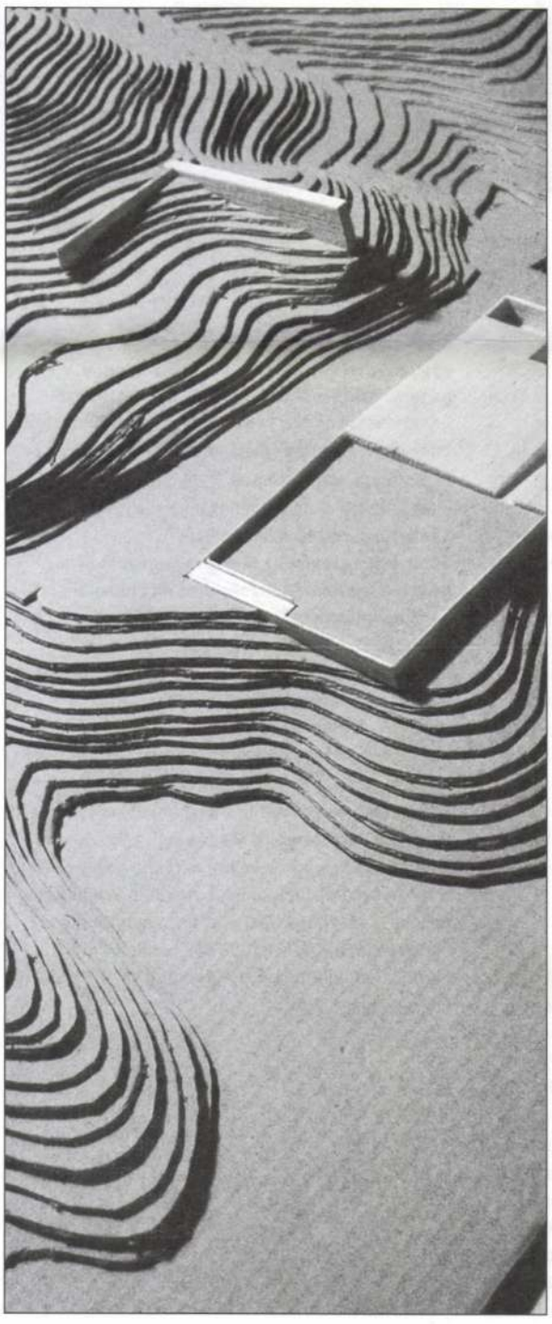

A yoHa (young Hungarian architects) tagjaival – Péli Edinával, Mórocz Balázzsal és Ükös Tamással az Építészfórum munkatársai, Pásztor Erika Katalina, Kurucz Zsuzsa és Vargha Mihály beszélgetett.

ÜT: Először is szeretnénk átadni a felsorolt tényeket igazoló tárgyi bizonyítékokat.

PE: Itt van például egy japán lap. Szombaton volt a prezentáció, aznap este ez virított az újságárusoknál, és ott voltunk a címlapon.

KZs. Ezek szerint ez a pályázat olyan fontos volt a helybéliek számára, hogy címlapra került.

PE: Csak Japánban derült ki nekünk, hogy a festő, aki számára a múzeumot meg kellett tervezni, nagyon népszerű. A prezentáció nyilvános volt, és az egész előadótermet megtöltötte a vendéghallgatóság, nem szakmabeliek, csak érdeklődők.

VM: Végighallgatták?

PE: Igen. Igaz, ez a falu ebből él.

PEK: Miért pont erre a pályázatra adtatok be tervet?

MB: Jó volt a léptéke, jó volt a helyszín.

ÜT: Jól volt kiírva.

MB: Jó funkcióval.

ÜT: Tomihiro Hohsino testneveléstanár volt, egy balesetben azonban megbénult, és most a szájával fest. Annak ellenére, hogy ilyen mostoha sorsa volt, munkái életvidám és emberközpontú világot mutatnak, a természet és az ember kapcsolatát. Sikere annak köszönhető, hogy ki tudott lépni a japánokra általában jellemző teljesítménycentrikus szemléletből, és megmutatta, hogy az élet másról is szól. Aki ezt meg tudja tenni, az számukra már művész. Ez az ember balesetet szenvedett, valami megszakadt az életében, de nem magába fordult, hanem nyitottá tudott válni, és magára talált ezekkel a képekkel és versekkel. A tíz éve alakult múzeum mostanra kinőtte az eredeti épületet.

VM: Mindez kiderült számotokra a kiírásból?

ÜT: Ennyire nem.

PE: De jó volt, hogy Toyo Ito egy hangulatkeltő levelet írt a pályázóknak. A végén volt egy költői kérdés, hogy a kortárs építészet, ami gyakran hideg, brutális, minimalista, hogyan illeszthető össze ezzel a funkcióval, Tomihiro Hoshino költészetének, festészetének szellemiségével. Hogyan tudja visszaadni a természetközeliséget, nemességet, az emelkedett hangulatot. Errekeresték a választ.

KZs: A mezőny nemzetközi volt?

MB: Nemzetközi, ajaj.

VM: 1211 pályamű érkezett be.

PE: 53 országból.

VM: Volt még magyar?

MB: Igen, úgy tudom négy magyar pályamű érkezett be.

MB: De ott volt az indulók között Alvaro Siza és Dominique Perrault is – a vert mezőnyben.

PEK: Tervezitek, hogy együtt marad ez az alkotó csapat, vagy csak egy pályázat erejéig jöttetek össze?

PE: Az ismeretség régi, egy évfolyamra jártunk, egy koleszben laktunk, majdnem egy szobában. Hogy a jövőben mi lesz? Szerintem ez így jó volt, lehet, hogy folytatjuk.

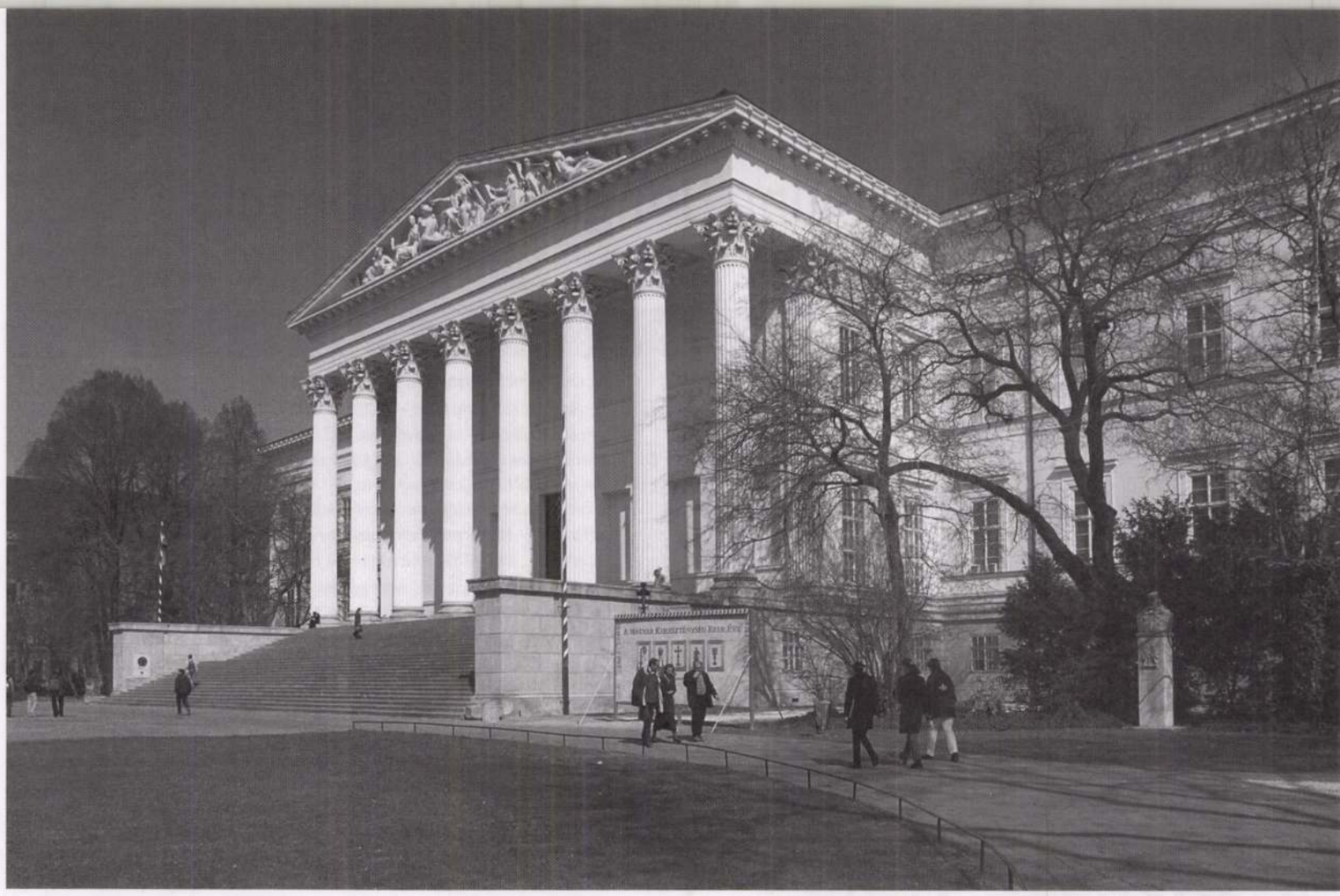

darabolásnak. Mindez már oly mértékű volt, hogy alapjaiban megváltoztatta az épület belső struktúráját. A kényszer-átépítéseket megszüntettük, helyreállítottuk az épület hajdani térszerkezetét.

Rosch: A déli udvar alatt hatalmas új kiállító terem létesült, a lapidárium, az eddig hely hiányában nem kiállítható római anyag bemutatására. A reprezentatív tér változó szintmagasságú. Ide helyezték át az előcsarnokból a balácai mozaikpadlót is.

Dobozi: A történelmi térsorok helyreállításán kívül a múzeum bővítését három helyen lehetett megoldani. Egyrészt a Lechner által az 1920-as években elkezdett tetőtérbeépítés folytatásával, amely mára a teljes harmadik emeletet elfoglalja. Ide kerültek a gyűjteménytárak és a restaurátor műhelyek egy része. További bővítési lehetőség adódott a két belső udvar terepszint alatti beépítéséből. Így épülhetett meg a már említett Lapidárium, az északi udvar alatt pedig a műtárgyak bemutathatóságát és konzerválását segítő restaurátor műhelyek sora és további múzeumi raktár, valamint kiszolgáló üzemi részek.

Rosch: Az üzemi részek még nem készültek el teljes egészében, több egység túl van a tervezésen, melyek kialakítása a következő egy évben fejeződik be. Az eddig elkészült részek: a fotótár, fegyvertár, hangszertár és a régészeti könyvtár, a történeti képcsarnok, textil restaurátor és gyűjteménytár.

KG: Statikailag jelentett-e ez valamilyen problémát, hogy a múzeum nem csak kiállítási részt foglal magában, hanem itt vannak a gyűjtemények is?

Rosch: A legfölső emeleten, ahol nem téglaboltozat volt, hanem későbbi, acélgerendás szerkezet, ott nagyon kicsi volt a födém teherbírása. Új födémszerkezetet kellett tervezni, nagyon magas acéltartókkal, hogy ezt az óriási tömörített raktárterhelést el tudja viselni. Az alsóbb szinteken, ahol Pollack idejéből származó tégla boltozatos födém van, lényegesen nagyobb a terhelhetőség.

Dobozi: Az épületnek nagy szerencséje, hogy eredetileg is múzeum céljára készült. Abban az időben is a nagyobb fesztávú szerkezetek létesítése volt az igény, de a már akkor is meglévő gyűjtemények (pl. az ásványtár) hihetetlen módon terhelték a tartószerkezetet. A fizikai követelmény és a klasszicizmus ellentmondását, a nagy ívű tartószerkezetek látványát Pollack remekül megoldotta, mégpedig úgy, hogy nagyon lapos tégla boltozatokat készített, s ezeket dupla héjalású fiók-boltozatokkal erősítette meg. A boltozatok íves optikai hatását, mely a klasszicizmustól idegen volt, úgy csökkentette, hogy a boltozatokat illuzionisztikusan festették ki, s ezzel a nagyon lapos boltozatot majdnem vízszintes menyezetté változtatta. Egy-két helyen sikerült visszaállítani ilyen jellegű festéseket, de sajnos ezek nem restaurált, hanem rekonstrukciós festések.

KG: Milyen egyéb fejlesztésekre van még szükség ahhoz, hogy azt lehessen mondani, teljes mértékben elkészült a Nemzeti Múzeum felújítása?

Rosch: Igen nagy problémát jelent még a bejárathoz vezető nagy lépcsősor felújítása. Főleg azért, mert az 1960-as években egy szerencsétlen felújítás készült el, ráadásul szigetelési hiba miatt teljesen korrodált a vasbeton. Sajnos ezt vissza kell bontani és teljesen új födémet kell készíteni. Viszont kibontás után a homokkő lépcsőfokokat már nem tudjuk használni, és mivel ilyen kőbánya ma nincs Magyarországon, s tudomásunk szerint a környező országokban sem, ezért valószínű, hogy vagy más terméskövet kell felhasználnunk, vagy hasonló színű műkövet kell készíteni helyette.

E felújítással együtt készül majd el az épület előtt a terepszint alatti parkoló, mely kb. 80 gépkocsi fogadására lesz alkalmas. Nagy szükség van rá, mert jelenleg a múzeumkert jelentős részét gépkocsi parkolásra használják.

Dobozi: A múzeumhoz tartozna buszparkoló is, de erre egyetlen elképzelés látszik reálisnak: a Pollack Mihály tér alatt lehetne megépíteni egy 4-5 szintes parkolót a kerület és a környékbeli intézmények (főképp a Magyar Rádió) autósainak, így a térszínen parkolhatnának buszok.

Rosch: Az Arany János szobor alatti parkoló megépítésével megindulhatna a kert rekonstrukciója is, ami már tender szintjén el is készült. A tervezők megpróbálták a kert minél korábbi állapotát rekonstruálni. Vissza kell rendezni a kert úthálózatát, fel kell frissíteni a növényzetet, és ki kell cserélni a kandelábereket is. A felújítás még csak részben fejeződött be, a mostanáig elvégzett munkák évi 300-500 millió forintnyi beruházást jelentettek, tehát eddig kb. 4,5 milliárd forintot használtak fel.

A felújított Nemzeti Múzeum

"korunk ismét fogékony a sokféleség iránt, és ennek megfelelően állította vissza mindazt, amit évtizedek során az átépítésekkel, átfestésekkel elődeink eltüntettek."

Kalmár Gabriella riportja
Dávid Ferenc művészettörténésszel,
Dobozi Miklós és Rosch Gábor építészekkel
a Nemzeti Múzeum felújításáról

A budapesti Nemzeti Múzeum, mely a Múzeum körúton áll, közvetlenül a Kálvin térnél, 1837-1846 között épült. Kétszáz évvel ezelőtt, 1802. november 25-én Széchényi Ferenc a magyar nemzetnek ajándékozta gazdag gyűjteményét, megteremtve ezzel a Nemzeti Múzeum létrejöttét. A Pollack Mihály tervei szerint emelt klasszicista múzeumot az egész magyar történelem, muzeológia és tudomány épületének szánták. Itt kapott helyet a könyvtár, de itt indultak a történelmi, művészeti, néprajzi és természettudományi gyűjtemények is. Ezért ma elmondhatjuk, hogy ez a múzeum teremtette meg valamennyi országos múzeumunk alapját. A gyűjteményi anyagok felszaporodtak, így idővel külön vált a Néprajzi Múzeum, a Szépművészeti Múzeum, a Nemzeti Galéria, a Természettudományi Múzeum és az Országos Széchényi Könyvtár. Nagy lehetőséget teremtett a múzeum fejlesztéséhez, hogy 17 évvel ezelőtt, 1985-ben a Széchényi Könyvtár mai helyére költözhetett, s ez fokozódott, amikor a Természettudományi Múzeum is saját, különálló épületet kapott. Így lett meg a lehetősége annak, hogy az épületbe költöztessék a Budavári palota „A" épületből a Legújabbkori Történeti Múzeumot, s a Nemzeti Múzeum a magyar történelem múzeumává válhatott. Az építéstől eltelt 160 év alatti „ad hoc" intézkedések s a gyűjteményi anyagok túlzsúfolása miatt a sokszor kényszeresen átalakítgatott épület 1986-ra igencsak megért a felújításra. A gyűjteményi anyagok újrarendezése, a múzeumi technikák fejlődése elodázhatatlanná tette az épület rekonstrukcióját. A mai európai múzeumok nem csak a kutatásnak és a kiállításnak adnak helyet, hanem fontos szerepet játszanak abban, hogy látogatóik könnyed, közérthető tanulási lehetőséget kapjanak. Így a múzeumok sokkal jobban figyelembe veszik a látogatók igényeit, teret adnak a szabadidő kellemes és hasznos eltöltéséhez, ezért fontos, hogy az ezeket kiszolgáló egységek szintén helyet kapjanak egy korszerű múzeum épületében. A múzeum történelmi hátteréről és a felújítást megelőző feltárási munkákról a művészettörténészt kérdeztem.

Dávid Ferenc: A Nemzeti Múzeum a magyar történeti kincsek legjelesebbjei közé tartozik, építészeti műként is és jelentéstartalmában egyaránt. Mára azonban, a kor előrehaladtával és a múzeum helyzetének megváltozásával, elért abba a korba, amikor szükségszerűvé vált a felújítás. Ez persze az idő közben bekövetkezett átalakítások restaurálását is jelenti, hiszen az elmúlt közel 160 év alatt többször is felújították az épületet. Minden restaurálási folyamat jellemző az adott korra, bármennyire is tisztelettel nyúl az épülethez. A 19. század utolsó harmadában a klasszicizmust szegényesnek találták, így az első és igen jelentős átépítést már 20 évvel az épület átadását követően elvégezték, amikor kialakították a díszlépcsőházat Lotz Károly és Than Mór festményeivel és a korra jellemző, igen gazdag díszítéssel. Az épület homlokzata is megváltozott, az üres falfelületeket végigkváderozták. 1926-1928-ban Kismarty-Lechner Jenő felújítási munkái nyomán a magyar klasszicizmus azon jegyei érvényesültek, amik az egyszerűséget, a valós építészeti vonásokat fejezték ki. A tervező a belső díszes részeket megpróbálta visszafogni, a díszek egy részét lefestették vagy visszabontották, s az épületet fehérre és meleg sárgára festették. A mostani restaurálást hoszszas, aprólékos feltáró munka előzte meg, ahol a restaurátorok megkeresték a régi színeket, átfestéseket, ornamenseket és az épület belső karakterét megadó, de időközben eltűnt részleteket. Például Pollack a kiállító terekben a párkányokat, boltozatokat nagyon finom zöldes és barnás tónusú ornamentikával látta el. A homlokzati feltárásnál kiderült, hogy az épület színezése szinte összszemosódik a kőtalapzat színével. Tehát az egész úgy néz ki, mint egy magas kőtalapzaton álló klasszikus épület. Sem a díszítmények sem a szobrok színe nem tér el az alap színétől. A klasszicizmus egyik igen jellegzetes vonása ez, melyben csakis a forma fejez ki minden gondolatot. Mind a homlokzatnál, mind pedig a belső terek feltárásánál sikerült megtalálni az eredeti festés részleteit, s ennek alapján egész biztosan kijelenthetjük, hogy a 19. század végén a múzeum a most helyreállított színekben volt látható. Talán meglepő a Pollack féle klasszicista terek visszaszínezése, ahol a visszafogott fehér helyett szürkés-zöldes, a kupola térben pedig rózsaszínes ornamentikákkal dúsított színeket tártunk fel. A főlépcsőház is visszakapta eredeti színeit, amely ma meghökkentően erősnek tűnik, mondhatni drámai hatása van. Az 1920-as évek magyar klasszicizmusképe után a mi korunk ismét fogékony a sokféleség iránt, és ennek megfelelően állította vissza mindazt, amit évtizedek során az átépítésekkel, átfestésekkel elődeink eltüntettek.

Az épület felújításáról a KÖZTI Rt. két építészét, Dobozi Miklóst és Rosch Gábort kérdeztem, akik ez első pár év után átvették az épület felújításának tervezését és irányítását.

KG: Hogyan kapták meg a megbízást az épület rekonstrukciójára?

Rosch Gábor: Mi 1995-ben vettük át a múzeum felújításának tervezését.

Dobozi Miklós: A felújítás tervezését tulajdonképpen a KÖZTI Rt.-n belül mi is megörököltük, a rekonstrukciós vázlatterveket ugyanis még Siklós Mária építész készítette, de 1994-ben nyugdíjba ment. Mivel volt már referenciánk műemléki helyreállításban, ezért minket bíztak meg a további tervezéssel. Az 1990-es évek elején készült egy rekonstrukciós program az épület felújítására, mert addigra kiürült az épület több szárnya. A leglényegesebb volt a tető újrafedése rézlemezzel, hiszen az első világháborúban a rezet felhasználták hadi célokra s horganyzott vaslemezzel pótolták. Másik ilyen fontos lépés volt az épület alagsori falainak vízmentesítése. Az igen érdekes úgynevezett AET aktív rendszer alkalmazásakor a katódon a só és a nedvesség kiválik, és gyűjtő edénykékbe folyik. Ezzel a módszerrel sikeresen kiszárították a falakat. Az állandó nedvesség miatt a pince dohos volt, a régebben szinte használhatatlan helyiségek viszont ma bármilyen funkcióra alkalmasak. Ezek után következhetett a belső terek helyreállítása. Mindenhol törekedtünk arra, hogy az eredeti térsorokat állítsuk vissza. Megmaradt viszont a tetőtéri bővítés, amit az 1920-as években hozott létre Kismarty-Lechner Jenő.

KG: Mi az, amit láthat a közönség a rekonstrukcióból?

Dobozi: A díszterem-sor mutatja legkevésbé a pollacki elképzeléseket, ugyanis Pollack idejében sem a főlépcső, sem a műmárvány burkolatú oldalfal, sem a díszes festett fa mennyezet nem készült el. Az Ybl Miklós által épített és a most teljes fényében pompázó díszes késöeklektikus lépcsőház belerobban a Pollack által elképzelt, visszafogott architektúrájú térsorba. A kupolatér architektúrája is 19. századi. Ez a tér is visszakapta eredeti színezését és ornamentikáját. Szintén felújítottuk a dísztermet, mely Pollack tervei alapján készült el, s amely közel negyven évig, a parlament megépültéig a felsőház gyűlésterméül szolgált. Ez a terem a bejárat feletti portikusz mögött található.

KG: Mi változott az átépítés illetve restaurálás folyamán?

Dobozi: Pollack célja az volt, hogy a kiállító tér szolgálja a bemutatni kívánt tárgyakat és ne az építészeti architektúra uralkodjék. Ezért a rekonstrukció is ezt a szándékot vette figyelembe. Nagyon sok olyan tér volt, amely régebben rendeltetésének megszüntével, vagy az intézményi nyomor következtében (3 intézmény lakta az épületet) áldozatául esett az intenzív átépítésnek,

ERICK VAN EGERAAT >>>

Ha átlagos vagy, esélyed sincs a fennmaradásra

Az Erick van Egeraat Associated Architects budapesti építészirodájában kérdeztük Erick van Egeraat-ot építészeti és üzleti filozófiájáról és ennek gyakorlati megvalósításáról. Nem utolsósorban kíváncsiak voltunk arra is, hogy milyennek lát bennünket, magyar építészeket, miközben az is kiderült, hogy véleménye szerint milyen alapvető tulajdonságokkal kell rendelkeznie egy nemzetközi versenyben sikeres tervezőnek.

PÉK: A következő mondatot találtam a honlapotokon: „Mi olyan megrendelőknek dolgozunk, akik mernek mások lenni." Mit értesz ez alatt? Mi tesz mássá egy megrendelőt: pénz, gazdasági, politikai hatalom, kultúra?

EvE: Hollandiában a pályámat lakóépületek tervezésével kezdtem. Egyszerű, de szép házakat szerettem volna tervezni. Abban az időben a fiatal építészeket általában a szociális lakásépítésben foglalkoztatták. Senki sem akart semmi különlegeset kihozni ezekből a házakból, hiszen az volt a cél, hogy olcsók és egyszerűek legyenek. Ha elég okos és praktikus voltál, tulajdonképpen szabad kezet kaptál. Én soha nem hittem el és egy kicsit mindig is csodálkoztam azon, hogy az olcsó vagy az egyszerű önmagában minőségi kategória lehet. Mi megpróbáltunk valami extrát belevinni a terveinkbe: a látványba, a homlokzat kialakításába, vagy az alaprajzi elrendezésbe stb. Azt akartuk, hogy az emberek valamire büszkék legyenek és érezzék a különbséget, azt akartuk, hogy elmondhassák: „ez az én házam, és ez nem olyan, mint a tiéd." Törekvéseinket kezdetben nem nagyon értékelték, mert úgy gondolták, hogy a terveket fölöslegesen túlbonyolítjuk. 10 év után figyeltek fel ránk. Sokféle megrendelő számára dolgozom, de nem dolgozom olyannak, akinek nagyon határozott és világos elképzelése van arról, hogy hogyan is oldjon meg egy adott (tervezési) problémát. Ez a megrendelő nem engem keres. Az a megrendelő jön szívesen hozzám, aki úgy érzi, hogy „ezt akarom, de nem vagyok benne biztos, hogy ez elég lesz, lehet, hogy egy kicsit többre lenne szükségem". Általában ilyen típusú megrendelőknek dolgozunk, és ennek semmi köze nincs a pénzhez. Ennek csak az ambícióhoz van köze, s ahhoz a hithez, hogy bárki, aki épít valamit, annak kötelessége az átlagnál többet, különbözőt létrehoznia. Bármely építészet, amelyet az emberek évszázadokon keresztül csodáltak és szerettek, olyan építészet, ami a maga korában is az átlagtól eltérő, különleges volt. Ez az építészet maradt fenn. A maradandóság miatt mindig is valós szükséglet a másság, a különlegesség. Engem pont az ellenkező szemléletre tanítottak otthon. Ha valami maradandót akarsz csinálni, akkor légy „normális". Ez nem igaz. Ha átlagos vagy, akkor esélyed sincs a fennmaradásra, mert a többiekkel egyidőben fogsz eltűnni. A minőség a gazdagságtól függ. A gazdagság azonban egyáltalán nem azonos a pénzbeli gazdagsággal – mármint azzal, hogy valaki sok pénzt költhet. A gazdagság annak a képessége, hogy valamire sok energiát fordíthatunk. Vajon miért szeretjük a jó kézműves munkáját? A jó kézműves sokáig dolgozik egy-egy apró részleten. Ez a kézműves ugyan szegény ember, de összes energiáját erre az egy apró részletre tudja koncentrálni. Ha az energiát valamibe beletették, akkor az ki is jön majd belőle, tehát tetszeni fog. Ezért fontos másnak lenni. Ezt értem én másság alatt: a másság gazdagság, az energia felszabadításának képessége és annak lehetősége, hogy megkülönböztesd magad másoktól. Ez valami olyasmi, amire büszke lehetsz, ami ámulatba ejtheti az embereket, ami lehetőséget ad arra, hogy az áramlatból kilépj. Ilyen egy jó projekt.

PÉK: Építészirodák hálózatát hoztad létre: Rotterdamban, Prágában, Budapesten és Londonban vannak irodáid. Hogy menedzseled ezeket ?

EvE.: Elmondhatom előbb – mert nagyon fontos lenne – , hogy miért is csinálom ezt? Nem sok olyan építész van, aki külföldön dolgozik és ott saját építészirodát alapít. Legtöbbjüknek partnereik, szövetségeseik vagy vegyesvállalataik vannak. Mi nem így gondolkoztunk erről. Ennek két oka van. Az egyik egy nagyon gyakorlati megfontolásból ered: ha például egy helyi partnerrel dolgoznánk együtt, akkor a munkát gyakran kétszer kellene elvégezni. Különösen a mi esetünkben, mert mi egy terven sokszor változtatunk. Egy terv valójában azáltal fejlődik, hogy sokszor átdolgozzuk, s ez azt jelentené, hogy minden változtatást kétszer kellene elkészíttetni, ami senkinek nem éri meg. A másik ok valami egészen más. Ha logikusan kezelem a különbözőség, a másik kultúra megértésének elvét, s azt a próbálkozást, hogy mindezt saját kulturális hátteremmel együtt egy új minőség létrehozására fordítsam, akkor mindezt csak úgy tudom megvalósítani, ha az adott országban dolgozom. A vezetés kérdése nagyon egyszerű. Megpróbálom úgy szervezni az irodákat, hogy nélkülem történjen az összes menedzsmentre tartozó gyakorlati feladat kezelése – irodai ügyek, erőforráskezelés, pénzügyek. Természetesen én vezetem az irodát, de nem veszek részt közvetlenül a menedzsment munkájában. Én elsősorban a megrendelő problémájának megértésében, a projekt helyzetének megítélésében, illetve abban veszek részt, hogy meghatározzam, milyen irányba kell a már futó projekteket fejleszteni.

PÉK.: Honnan vannak megbízások?

EVE.: A megbízásokat részben az EU hivatalos pályázati rendszerén keresztül szerezzük. Az EU törvények szerint pályázatot kell kiírni valamennyi olyan épület tervezésére, amely olyan intézményhez tartozik, amelyet az állam vagy a helyi önkormányzatok hoztak létre. Bárki részt vehet, aki tud a pályázatokról. Mi általában csak azokra pályázunk, amelyek mind a feladat mind pedig a megrendelő típusát tekintve illenek hozzánk. Nem nagy számú, de meglehetősen fontos projektjeink erednek ebből a forrásból. Az angliai Stratfordba készülő Királyi Shakespeare Színház tervezését például egy ilyen pályázaton nyertük el. A projekt költségvetése kb. 250 millió euró, ami nagy projektnek számít. A másik megrendelő típus – a magánmegrendelő – jól ismer bennünket publikációink révén. A harmadik megrendelői csoport olyan városi és állami vezetőkből áll, akiknek van konkrét elképzelésük az építész személyét illetően. Mivel jó a sajtónk, ez a kör is megtalál minket.

PÉK.: Mit gondolsz a magyar építészekről?

EvE.: Szakmai szempontból nagyon jók. De ha a nemzetközi sztenderdekben gondolkozom... Hát, ha nagyon őszinte akarok lenni, és például az lenne a feladatom, hogy válasszak ki tíz építészt egy nemzetközi projektre, nem választanék túl sok magyar építészt közéjük. Bár nagyon jó szakemberek, a többségük még nem talált rá arra a tervezői attitűdre, amely a jelenlegi nagyon is versengő környezetben érvényes. Ma az építésznek már-már gumiszerűen rugalmasnak és ugyanakkor nagyon keménynek és határozottnak is kell lennie egyszerre. Nem vagyok biztos abban, hogy pillanatnyilag ez a kétféle tulajdonság valóban létezik a magyar építészek többségében.

PÉK.: Melyik hiányzik?

EVE.: Úgy vélem, mindkettőből hiányzik egy kicsi. Vegyünk egy olyan személyiséget, mint Finta József például, aki nagyon jó építész. Erről meg vagyok győződve. De azt is érzem a munkáival kapcsolatban, hogy nem elég határozottak és „nyugtalanítóak" egy olyan embertől, aki az egyik legsikeresebb építész Magyarországon.

PÉK.: Kifejtenéd részletesebben, hogy mit értesz rugalmasságon és keménységen ebben a kontextusban, amikor a nemzetközi mércéknek megfelelő építészek tulajdonságairól beszélsz?

EvE.: Nagyon keménynek kell lenned annak meghatározásában, hogy pontosan mit is akarsz elérni. Rugalmasnak lenni annyit jelent, hogy képes vagy könnyen más nézőpontokat is befogadni, hogy megértsd a megbízót és azt a kultúrát, amiben dolgozol, és hogy világosan lásd a projekt sikerének kulcsát és megszorításait. Ha megtagadom ezeket a megszorításokat, akkor megtagadom a megbízót, ha megtagadom a kultúrát vagy a helyet, ahová építenem kell, akkor csak a saját elveimet követem és rossz építész vagyok. De ha csak rugalmas vagyok és kizárólag a megrendelő vagy bármilyen más helyi körülmény által támasztott igényeket szolgálom ki, ugyanúgy nem vagyok jó építész. Úgy vélem, hogy éppen ez a kétféle képesség az, amit minden nemzetközileg elismert építészben meg lehet találni. Ők valamennyien e két oldal között egyensúlyoznak. Talán Finta József példája nem is igazán helyénvaló. Nagyon jó építésznek tartom őt, de azt érzem vele kapcsolatban, hogy egy olyan építésznek, mint ő, különösen az ő pozíciójában sokkal előremutatóbbnak kellene lennie.

PÉK.: Találtál valakit, akinek munkái szerinted előremutatóbbak?

EvE.: Igen. Vincze Lászlót, aki korábban Makovecz Imrével dolgozott együtt. Úgy vélem, hogy nagyon határozott elképzelései vannak a saját műfajában. Őt előremutató építésznek tartom, mert nemcsak innovatív, hanem nagyon erős karakter is egyben. Egy ilyen személyiség alkalmas arra, hogy olyanná fejlődjön, aki a nemzetközi szintű elvárásoknak is megfelel, s ő abban a korban van, amikor az ember elég rugalmas ahhoz, hogy mozduljon.

Az interjút Pásztor Erika Katalina készítette

Dávid Ferenc művészettörténész.

Sz. Egyed Emma éremművész és Giczy János festőművész közös kiállítását nyitja meg, a „Tokaji Tavasz" c. rendezvénysorozat keretében.

u. gy.: Soproni napok Tokajban.

Kisalföld, 1972. ápr. 25.

Torz képet adnak a természetfilmek

Csendesebb események is zajlanak, amelyeket legalább ilyen fontos bemutatni – vallja Gadó György Pál

A természet úgy érdekes, ahogy van, még akkor is, ha nem állandó akcióból áll az élet ezen a területen – vallja Gadó György Pál természetfilmes, erdőmérnök, a WWF Magyarország munkatársa. A szakember szerint a természetfilmekben a népszerű „akciók" mellett helyet kell kapnia az élővilág nyugalmának is. Gadó életcélja a Kárpát-medence bemutatása és a természetvédő szemlélet terjesztése.

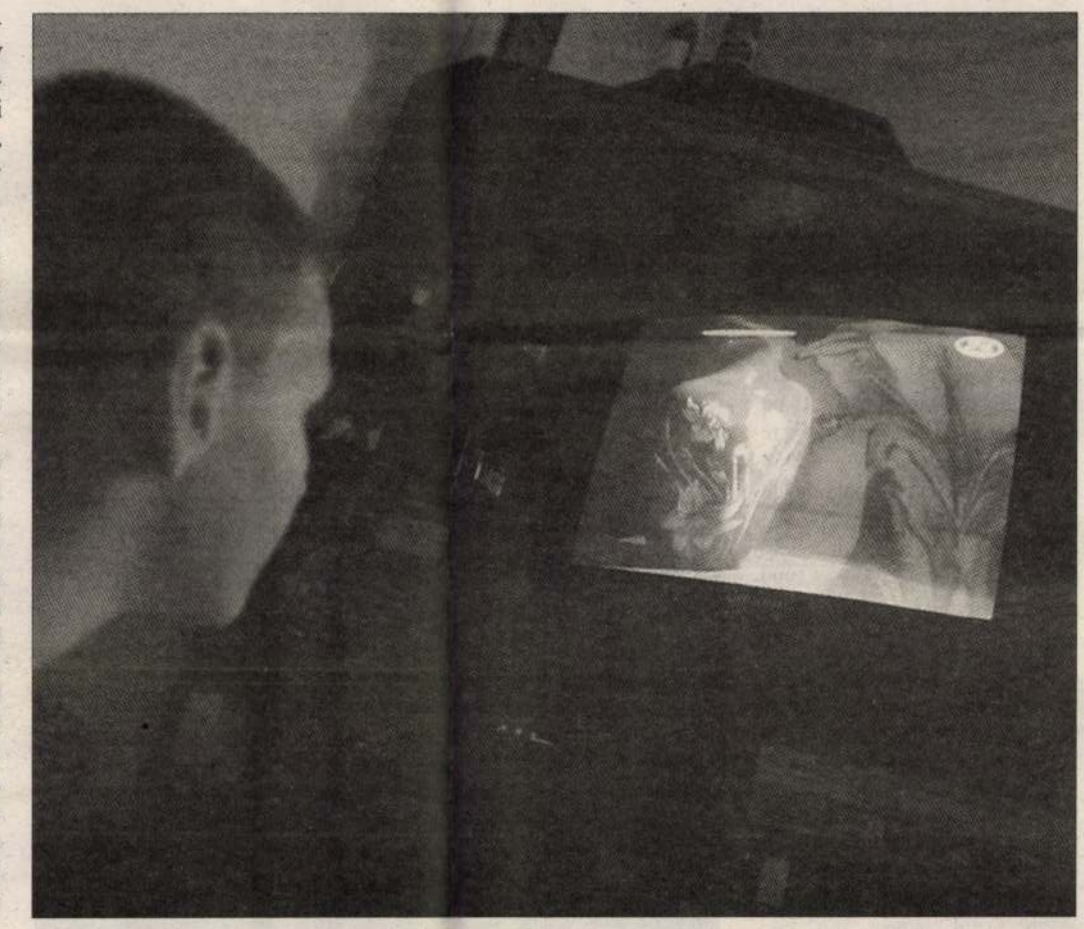

A nyugati természetfilmekben állandó mozgás látható, ami nem jellemző az élővilágra FOTÓ: KONCZ GYÖRGY

HANCZÁR JÁNOS

Egyre népszerűbbek a nyugati tévécsatornákon is látható látványos természetfilmek, amelyekben állandó mozgás és akció látható. *Gadó György Pál* szerint az alkotók abból indulnak ki, hogy az vált ki valódi izgalmat, ha a nézők tanúi lehetnek például annak, miként támad meg a gepárd egy antilopot. Az ilyen filmek láttán lassan már a gyerekek is hozzászoknak, hogy az a természet, ahol forr minden, a nagy támadások, a gyors mozgások és a nyargalások a jellemzők. Ezzel szemben a kirándulásokon unalmasnak találják, amit a valóságban látnak. – Nekünk, filmeseknek az a dolgunk – tette hozzá a szakember –, hogy a gyerekeket és a felnőtteket megpróbáljuk ráébreszteni a magyar tájban meglévő érdekességekre és izgalmas történésekre. A ragadozók zsákmányállatként növényevőket ejtenek el, ami része a természetnek, ezt nem kell eltitkolni a filmekben. Ugyanakkor csendesebb események is zajlanak ott, amelyeket legalább ilyen fontos bemutatni.

Gadó elmondta: az említett filmek torz képet tükröznek, hiszen ahhoz napokat, heteket kell a helyszínen ülni, hogy egy nagy támadást fel lehessen venni, és az sem ritka, hogy az alkotók trükköket vetnek be a sikeres felvételért. *Homoki Nagy Istvánnak*, a klasszikus magyar természetfilmek egyik nagy alkotójának csodálatos munkái voltak, amelyeken generációk nőttek fel. Sokan emlékeznek a Gyöngyvirágtól lombhullásig vagy a Hegyen-völgyön cimborák című filmekre, ugyanakkor ma már tudjuk, hogy Homoki néhány munkájánál nem éppen természetkímélő módszerekkel dolgozott. Igen sok betanított állatot használt, emellett a természetben élő fajok jó néhány egyede elpusztult a forgatások során. Hozzátette: ezt ma már nem érdemes felróni neki, hiszen más volt a világ és a szemlélet az ötvenes-hatvanas években.

Ma már tudják az alkotók: úgy kell dolgozniuk, hogy a filmes „simuljon bele" a természetbe, és ne okozzon felesleges pusztulást. Gadó György Pál azt tekinti legfőbb feladatának, hogy megpróbálja a nézők szemléletét formálni, azonban a filmek készítésénél a pénz is fontos szerepet játszik. A tőlünk nyugatra fekvő államokban sokkal nagyobb összegeket szánnak erre, Magyarországon az ORTT vagy a Környezetvédelmi Alap Célelőirányzatából lehet pályázati úton a természetfilmekre pénzt szerezni.

Saját filmjei közül megemlítette a Duna deltájának a bemutatásáról és az erdélyi Retyezát Nemzeti Parkról szóló alkotásokat, amelyekben a forgatócsoportjával arra törekedett, hogy együtt mutassa be a tájat, a természetet és az ott élő embert. A nemzeti park esetében például egy természetvédelmi terület létesítésének a nehézségeiről esett szó. A két filmbe megpróbálták „becsempészni" a természetvédelmi szemléletet, ezért hiteles embereket szólaltattak meg. A retyezáti park vezetője a filmben elmondta: Romániában azelőtt csak papíron léteztek természetvédelmi területek. Olyan körülmények között kell tehát dolgozniuk, ahol még nincs kultúrája a természetvédelemnek, ezért aprólékosságokra is figyelnek. Nemrég például azt vitatták meg, hogy kell-e szemétgyűjtőket kialakítani a csodálatos erdélyi tengerszemek partján, vagy elég rávenni az embereket a szemét hazavitelére.

Gadó György Pál kiemelte: ma a természetfilmek legfontosabb feladata tudatosítani a Kárpát-medence lakóiban, hogy az itteni természeti értékek Európa többi részével összehasonlítva is egészen kimagaslók és sajátosak.

Fontosnak tartotta megjegyezni, hogy a természetfilmek leglényegesebb eleme a gyönyörködtetés, az értékek tudatosítása. Az egész azonban nem ér semmit, ha eközben az emberek felelősségére nem hívják fel a figyelmet. Ugyanilyen fontos, hogy a filmekben bemutassák az említett értékeket veszélyeztető tényezőket. Megemlítette: egyik korábbi munkatársa, *Kocsis Tibor* éppen most dolgozik egy filmen, amelynek Gyilkos üzlet lesz a címe, és az állatkereskedelem védett területeket. Ezért e témáknak helyük van egy, a természet védelméről szóló filmben is – közölte.

– Ne maradjunk meg a puszta látványnál, azaz ne leíró jellegű természetismereti filmek készüljenek a jövőben.

Példaként említette: a Harangvölgyben, a Normafától nem messze él egy olyan lepkefaj, amely mára egészen kis területre szorult vissza. Ezeket a lepkéket az autóforgalom növekedése súlyosan veszélyezteti a felszálló por miatt. Kérdésünkre, hogy a jövőben milyen természetfilmeket készítene, Gadó György Pál elmondta: azokat a témákat választaná, amelyekkel a munkahelyén is foglalkozik, azaz a vadvirág-kereskedelem következményeit vagy a Budai-hegység páratlan értékeinek bemutatását és azt, hogy a főváros környékén folyó esztelen terjeszkedés milyen hosszú távú negatív következményekkel jár majd, amelyek a világon sehol máshol nem fordulnak elő. A legfiatalabb természetvédelmi területre, az Őrségi Nemzeti Parkba is elvinné a felvevőgépet. Ott például az ember és a természet együttélése lenne a fő téma. Mint mondta: ebben a parkban több helyen szükség van az ember beavatkozására is, hogy a természeti értékek és az élővilág változatossága megmaradjanak. Az is megérne egy természetfilmet, hogy az Őrségben és máshol az országban az erdőgazdálkodás mennyire egyeztethető össze a természetvédelem érdekeivel. Igazi filmes téma lenne a XIX. század második felében kipusztuló hód visszatelepítése Magyarországra. Ezt az állatot 1996-ban hozták vissza Ausztriából.

A szakember kiemelte: barátjával együtt már elkészítették az Élet az aszfalton című film tervét. Ebben bemutatják majd a Parlamentben élő vörös vércséket, az Óbudai lakó-

GADÓ GYÖRGY PÁL erdőmérnök, a WWF Magyarország munkatársa, 1994-től öt éven át a Duna Televízióban a Talpalatnyi zöld című környezetvédelmi magazin szerkesztője volt. Ebben az időben több természetvédelmi filmet készített, amelyekben többek között bemutatta a Nyugat-Szibériában élő nyelvrokonaink ter-

Környezetbarát építés adatbázisa

Az építéshez kapcsolódó tevékenységek energiaigénye Magyarországon a nemzeti energiafelhasználás 40-50 százalékát is elérheti, ezért kiemelten szükséges foglalkozni az építéshez kapcsolódó energiafelhasználás racionalizálásával – állapította meg a Független Ökológiai Központ. A szervezet a környezetbarát építkezések segítésére létrehozott egy internetes adatbázist, amelyben az olcsó napkollektoroktól az újrahasznosított anyagból készült téglákon át a takarékos tűzhelyig több száz termék adatait gyűjtötték egybe. (foek.hu/korkep)

Petíció az orángutánokért

Internetes aláírásgyűjtés indult a borneói Gunung Palung Nemzeti Park orángutánjainak megmentéséért. A veszélyeztetett faj egyedül a délkelet-ázsiai Borneó és Szumátra esőerdeiben fordul elő; s ezek az erdők napjainkban gyors ütemben tűnnek el a jó üzletnek bizonyuló fakereskedelem miatt. Az erdőirtás és más veszélyek miatt az előző évtizedben a felére csökkent az orángutánok száma: a becslések szerint mára csupán húszezren maradtak. Ha ilyen ütemben folytatódik élőhelyük pusztítása, egy évtizeden belül az összes vadon élő orángután eltűnhet. (thepetitionsite.com)

Európai nemzeti parkok napja

Az európai nemzeti parkok napja alkalmából tegnap madárgyűrűztetési bemutatót tartottak a Kiskunsági Nemzeti Parkban, a park igazgatóságának és a Természet Házának otthont adó Hankovszky-ligetben. A madárgyűrűzés mellett természetismereti játszóházzal igyekeztek felkelteni a gyerekek érdeklődését. (greenfo.hu)

Összeurópai tiltakozás az állatokért

Az Európai Koalíció a Gazdasági Állatokért nevű szervezet és 24 tagcsoportja hétfőn egy óriási képeslapot juttat el Brüsszelbe, az Európai Unió

Tavasz a Millenárison

MAI PROGRAM: 10.00–24.00 Fogadó a Millenárishoz: BMX- és gördeszkaverseny. **10.00–18.00** Szabadtéri Színpad: Gyermekkönyvnapok. **14.30** Szabadtéri Színpad: Tótágas – a pécsi Bóbita Bábszínház előadása. **15.30** Szabadtéri Színpad: A Bihari Táncegyüttes előadása. **17.00** Levente Péter és Gryllus Vilmos műsora.

HOLNAPI PROGRAM: 10.00–17.00 Fogadó a Millenárishoz: Játszóház. **20.30** Jazzfórum a Millenárison: Fusio Group-koncert. **10.00–18.00** Szabadtéri Színpad: Gyermekkönyvnapok. **10.30** Fülemüle – a Kolibri Színház előadása. **15.00** Grim-(m)aszok – a Figurina Együttes előadása. **17.00** A Kaláka zenekar műsora. **17.30** Kiállítóterem: Felkínálom esték. **19.30** Millenáris Teátrum: Színház a Millenárison. Spiró György: Fogadó a Nagy Kátyúhoz.

Magyar ősbemutató

Pozsgai Zsolt Liselotte és a május című darabjának ősbemutatóját tartják holnap este Oslóban. A békéscsabai Jókai Színház produkciójának főszerepeit Karczag Ferenc és Kovács Edit alakítja. A művet a szerző egy grazi felkérés nyomán írta, s az osztrák közönség július 11-én láthatja az előadást. (D. A.)

Stuller ismét itthon

A Svájcban élő világhírű hegedűművész, Stuller Gyula ma este 19.30-kor a Zeneakadémián ad koncertet. A hangversenyen Haydn, Brahms és Ravel egy-egy zongoratriójával lép a pódiumra. (K. Gy.)

Elbúcsúztatták Varga Domokost

Varga Domokos Kossuth- és József Attila-díjas írótól tegnap vettek végső búcsút családtagjai, írótársai, tisztelői Budapesten, a Farkasréti temetőben. A május 12-én elhunyt író ravatalánál a Magyar Írószövetség, a Magyar Írók Egyesülete, a Lyukasóra szerkesztősége nevében Gyurkovics Tibor mondott búcsúztatót. (MTI)

Megújult a Sándor-palota

Hitelesen restaurált történelmi téregyüttes, korszerű technikával

P. Szabó Ernő

A magyar klasszicista építészet rejtélye – mondják a szakemberek évtizedek óta a Sándor-palotára, amelynek kapui mától megnyílnak a látogatók számára. A szó legnemesebb értelmében újjászületett műemlék – tehetik hozzá az előbbi megállapításhoz a másikat azok, akik kívülről-belülről látták az ötvenéves Csipkerózsika-álmából felébredt épületet. A második világháború során elpusztított palota falai több mint egy évtizedig tető nélkül enyésztek tovább, s 1956-ban sem történt más, mint hogy tetőt húztak föléjük. 1983-ban kezdődött el külső renoválása, de a belső terek rekonstrukciója csak az 1999-es kormányrendelet után indult meg.

Hogy a határozatlanságon, pénzhiányon kívül milyen politikai, ideológiai okai voltak a rekonstrukció halogatásának, nem nehéz kitalálni. A Sándor-palota története évtizedeken át összekapcsolódott a magyar politikai élettel, 1867-től itt működött a miniszterelnöki hivatal. A palota históriája persze nem ekkor indul, hanem 1807-ben, megépülésekor, a hely története pedig még korábbi évszázadokba nyúlik vissza. Valamikor az 1260-70 körül alapított ferences kolostor állt itt, amelynek egyes részletei – kút, ajtókeret – a mostani helyreállítás után megtekinthetőkké váltak. A török időkben elpusztult templom helyén a XVIII. században két kaszárnya állt, a Sándor-palota falai helyenként ezek alapfalain állnak.

Az épület első titka, hogy ki is tervezte: a híres bécsi építész, *Johann Amman,* vagy szellemi társa, *Pollack Mihály,* esetleg egy harmadik, máig ismeretlen mester. E kérdés máig válaszra vár. Az azonban bizonyos, hogy építtetői, *Sándor Vince* gróf és felesége, *Szapáry Anna* olcsón vásárolta a telket, s nem sajnálta a pénzt a palota díszes kialakítására, komfortosítására.

Felépülte után alig tíz évvel kibővítették, majd a kiegyezés után, amikor a miniszterelnök ideköltözött, *Ybl Miklós* tervei szerint átalakították. A harmadik nagyobb változtatásra a két világháború közötti időszakban került sor. Ekkor *Hikisch Rezső* tervei szerint egyrészt a miniszterelnöki lakosztály néhány termét alakították „vissza", másrészt a célszerűség jegyében változtatták meg a miniszterelnöki hivatal egyes részeit. A hivatal ugyanis a kezdetektől szűkösnek bizonyult, olyannyira, hogy a XIX. század végén egyenesen le akarták bontani, hogy helyén új, grandiózus palotát építsenek.

Az utóbbi években kutatók és tervezők munkacsoportja dolgozott azon, hogy a Sándor-palota rekonstrukciója a hitelesség jegyében menjen végbe. A feladat nehézségét növelte, hogy a tervek, illetve néhány metszet és régi fotók segítségével valósággal újjá kellett teremteni minden részletet. *Pusztai László* és mások korábbi, *Dávid Ferenc* és *Farbaky Péter* újabb kutatásai alapján állt össze a művészettörténeti dokumentáció, a rekonstrukció építészeti terveit *Potzner Ferenc* építészmérnök, a Középület-tervező Részvénytársaság vezető tervezője, a belsőépítészeti terveket *Magyari Éva, Pazár Béla,* a stukkók rekonstrukciós terveit *Baliga Kornél* készítette, a miniszterelnöki lakosztály berendezésében *Basics Beatrix, Batári Ferenc* és *Sinkó Katalin* művészettörténészek vettek részt.

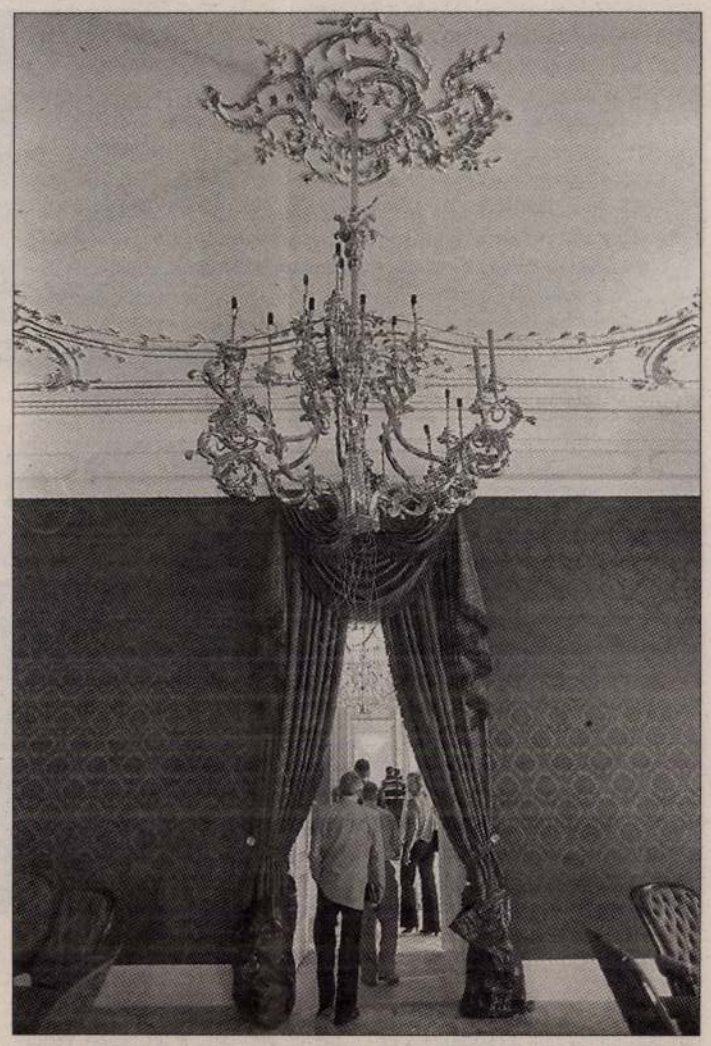

Csipkerózsika-álmából ébredt fel a csodálatos épület FOTÓ: BELICZAY LÁSZLÓ

Így született újjá az épület, amely a tervezők szerint „mindent tud", amit technikai, biztonságtechnikai szempontból tudnia kell, amely egyaránt alkalmas arra, hogy nagy létszámú hivatali apparátus dolgozzon benne, s arra is, hogy a reprezentáció kereteit megteremtse. Mindezzel együtt pedig – és a látogatók számára nyilván ettől válik igazán érdekessé – valóságos építészettörténeti, művészettörténeti, s persze történelmi tárgyú múzeum s darabka élő történelem egyben.

A mostani rekonstrukciónak köszönhetően vált igazán hitelessé külseje, nyerte vissza igazi formáját a keleti oldal timpanonja, kapta vissza kazettás boltozatát a főbejárat mögötti kapualj. Az innen induló főlépcsőt ismét nemes kőburkolat borítja, s az eredeti kőanyagból alakították ki a közlekedőterek burkolatait is. A legnagyobb hitelességre törekedtek tehát a tervezők. Ennek megfelelni a miniszterelnöki lakosztály hét terménél volt a legösszetettebb feladat, hiszen nem lehetett mindenütt az eredeti, XIX. század eleji állapotokat visszaállítani.

Így jött létre a három periódus építészetét, belsőépítészetét egymás mellett bemutató, összefoglaló téregyüttes. A díszterem, a kerek szalon és a kis empire szalon az első, klasszicista empire periódust képviseli, a gobelinterem és a barokk vagy Mária Terézia-szalon az Ybl Miklós tervezte klasszicizáló neobarokk tereket, míg a miniszterelnöki dolgozószobában és a tárgyalóban azok a neoempire formák térnek vissza, amelyeket *Hikisch Rezső* teremtett meg hét évtizeddel ezelőtt. A többi téregységet a lehetőséghez képest az eredeti térrendszernek megfelelően állították helyre, kivéve az északi oldalt, ahol az emeleten három terem egybenyitásával alakították ki a konferenciatermi funkciónak is megfelelő plenáris üléstermet. A reprezentatív téregyüttesben a történelmi miliőt a festmények, kárpitok, korabeli, illetve a korszerű, de stílusukban a történelmi együtteshez illő bútorok teszik teljessé.

Mennyit ér manapság az emberélet?

Herczeg Imre

Hiába számít honi színházi életünk mostohagyerekének a megannyi nemzetközi elismeréssel elhalmozott kortárs tánc műfaja, a pénztelenség dacára hónapról hónapra új produkciókkal lepik meg az érdeklődőket az alkotók. E pezsgés egyik remek bizonyítéka a közelmúltban alakult Bulvárhír-tánc-Műhely, amely első bemutatóját tartja holnap este hét órai kezdettel a Nemzeti Táncszínházban. A Fekete zaj című előadást *Ditzendy Attila* novellája alapján állította színre *Kozma Attila* koreográfus-rendező, valamint *Novák Péter* rendező irányításával a Miskolci Nemzeti Színházban működő együttes.

„A Fekete zaj a mindannyiunkban meglévő őserőt, a rítust jelenti. Az előadás az érzelmek csatájáról is szól, bár kétségtelen, hogy benne van a roma–magyar ellentét is, de nem az aktuálpolitika szintjén" – fogalmaznak az alkotók.

A történet egy bulvárújság cikkébe illő: egy roma muzsikust néhány fiatal agyonver egy pályaudvar zsúfolt utazóközönségének szeme láttára. Miért? Ki tudja? A lényeg, hogy bármelyikünk lehetne akár az áldozat, akár a bűnös. Mindannyian éppen annyira jók és rosszak, amennyire mi, a nézők.

„Világunkban a művészetnek lehet olyan feladata, hogy egy-egy ilyen előadás arcul csapjon bennünket, bennünket, akik csak nézzük ezt a világot. Ettől a darabtól nem lesz senki vidám, de vitákat és indulatokat szeretnénk kiváltani vele" – vélekednek az alkotók.

Az előadás egyik érdekessége, hogy a zenék jelentős része élőben szólal meg, s korunk roma muzsikájából építkezik. A zeneszerzők, *Szegedi Dezső* és Novák Péter maguk is játszanak a darabban. Mellettük a koreográfus, Kozma Attila is főszerepet alakít. A többi karaktert a fiatalokból álló együttes tagjai keltik életre: *Anna Magusin, Székely Viktória* és *Újhelyi István.* A díszletet és a jelmezeket *Zeke Edit,* a világítást *Kramcsák János* tervezte.

MA MEGJELENIK MEG

Klímaberendezések

Hűtőtest a nagyszobába

Az emberek a nagy hőségben megrohanják a klímaberendezéseket árusító műszaki boltokat, hogy legalább otthonukban hűsölhessenek. De a hirtelen felindultságból elkövetett rohamvásárlás a klímák esetében sem igazán szerencsés módszer.

A tényleges légügyi komfortot biztosító berendezések a levegőt szűrik, hűtik (vagy fűtik), továbbá nedvesítik vagy szárítják, és biztosítják a friss levegő pótlását is. Ezeket a légkondicionáló nagyágyúkat „teljes" klímának nevezik, külön gépházat, szakképzett mannschaftot igényelnek, lakások klimatizálásakor tehát szóba sem jöhetnek. A felhevült otthonok számára gyártott egyszerűbb, olcsóbb készülékek azonban kevés kivétellel kizárólag a helyiségek hűtésére (esetleg fűtésére) szolgálnak, és

szellőztetésre, páratartalom-szabályozásra

nem alkalmasak, holott az ember kellemes hőérzetének kialakításához e jellemzőknek a befolyásolására is szükség van.

Fotó: Németh Dániel

ESZKIMÓZÁS

A háztáji légkondicionálók két fő csoportra oszthatók: a teljesen készre szerelt, kompakt ablak- és mobilklímákra, és a helyszíni szerelést igénylő, osztott, úgynevezett *split* klímákra. Az ablakra szerelhető klíma 100–150 ezerforintba, a mobil 130–150 ezerbe kerül. A split, ahol a berendezést egy beltéri és egy kültéri egység együttese jelenti, drágább, teljesítménytől függően 100–300 ezret is elkérnek érte. Mindez egy helyiség (egy nappali) klimatikus viszonyainak a többé-kevésbé megnyugtató rendezésére elég, így egy átlagos kétszobás lakásra félmillió forintot könnyedén rá lehetne költeni. (Az új építésű lakások egy tizede már klímával épül, de négyzetméteráruk 350 ezer forintnál kezdődik.) A split klímák ára azért magasabb, mert a zajos kompresszornak – az ablak- és mobilklímával ellentétben – kiteszik a szűrét a szabadba, és mert – szemben az ablakklímával – a lakásban akárhová telepíthető, amit viszont csak az erre jogosult, vizsgázott szakember végezhet el.

Nem lehet a megfelelő teljesítményű készüléket

csupán a helyiség alapterülete,

térfogata alapján kiválasztani, mert az eredményt több más tényező, például a helyiség tájolása, ablakfelületeinek nagysága, belső hőfejlődése stb. jelentős mértékben befolyásolja. Nem közömbös az sem, megelégszünk-e azzal, hogy a szobánkat néhány fokkal a környezeti hőmérséklet alá hűtjük, vagy ragaszkodunk ahhoz, hogy az általunk legkellemesebbnek tartott hőmérsékletet a készülék folyamatosan biztosítsa. A hatásos készülék kiválasztása tehát csak szakember által végzett helyszíni szemle alapján lehetséges.

Amikor ezek a berendezések a hazai piacon tíz-tizenöt éve megjelentek, forgalmazásukat és felszerelésüket klímatechnikával foglalkozó kisebb cégek űzték meglehetős haszonnal, majd a világcégek is sorra nyitották magyarországi képviseleteiket. Néhány éve felocsúdtak a hipermarketek is, és ahogy már számos iparcikk esetében megtették, bedobták magukat a számukra ismeretlen bizniszbe. A hipermarketekben, műszaki áruházakban, az út mentén árult, meghökkentően olcsó berendezések azonban sokszor a használhatóság alsó mezsgyéjén és a kelleténél kurtább élettartalommal működnek, mert az árverseny során sikerül gondosan kispórolni belőlük mindent, amit csak lehet, nem ritka, hogy még a minimumnak számító porszűrőt is kifelejtik.

Linder Bálint

MINDEN IDŐBEN

Hippokratész több alkalommal is szóvá tette, hogy az egészségre a „legfőbb átok az időváltozás, a léghőmérséklet és légnedvesség változása", de az első ismert klimatizálási kísérletek már i. e. 3000 körül megkezdődtek. Előbb egy asszír kereskedő diktált divatot azzal, hogy udvarában külön helyiséget építtetett, és annak falait, tetejét állandóan vízzel locsoltatta. Majd az egyiptomiak szolgáltak mintával úgy, hogy házaik ablakait, ajtajait vízzel locsolt gyékényszőnyeggel fedték le, ezen rabszolgák legyezővel hajtották át a levegőt, amitől az nedvesebb és kellemesen páradús lett. Egy VIII. században élt bagdadi kalifa bizonyult a legelszántabbnak a meleg elleni küzdelemben, ő nyári palotáját kettős fallal készíttette, és a messzi hegyekből szállított hóval, jéggel töltette meg a falközt. Ezek az eljárások azonban a magas fajlagos rabszolga-felhasználási igény miatt csak szűk körben és korlátozott ideig terjedtek el. A középkor és az újkor során néhány tudós tisztázta azokat az elméleti kérdéseket, amelyek alapján a XX. század mérnökei megalkották és folyamatosan továbbfejlesztették a modern klimatizáló berendezéseket. A legégetőbb szükség és hajtóerő az iparból, az Egyesült Államok déli államainak textilgyárai környékén jelentkezett, mert kellő páratartalom híján a szálak könnyen szakadtak. Nem véletlen tehát, hogy a légkondicionálás szóösszetételt a világon először 1906-ban, az amerikai gyapjúfeldolgozók szövetségének rendes évi közgyűlése előtt ejtette ki egy magát és közönségét is meglepő Cramer nevű mérnök. A kényelmi klímák a később márkanévvé lett Carrier mérnök jóvoltából a színházakban, mozikban, szállodákban a húszas évektől hódítottak, a tehetősebb lakásokban a harmincas évektől láthattak ilyet. Az első klimatizált autó, a Nash 1938-ban gördült ki a gyárból. A fejlesztések a nagy gyártó cégeknél töretlenül folynak, s így a klímaberendezések gyártása hatalmas iparággá fejlődött. Magyarországon ablakklímát (főleg hivatalokban) már harminc éve is használtak.

Építészet

Restaurált díszletek

A felújított Sándor-palota

Idén kora nyárra végleg elkészült a világörökség részeként számon tartott, a Buda vári panoráma szívében évtizedek óta a II. világháború szomorú mementójaként megbúvó, romos Sándor-palota teljes felújítása. A Vár víz felé eső épületeinek a Sándor-palotáéval kiegészült homlokzatsorozata ismét hamisítatlan közép-európai, kaszárnyás fellegvár benyomását kelti, akárcsak a prágai Hradzsin a Károly híd felett.

A palota Pollack Mihály tervezte klasszicista épülete eredetileg a Szlavniczai és Bajnai Sándor grófok rezidenciája volt, amelyet először az 1867-es kiegyezés idején alakítottak át miniszterelnökségi használatra. Orbán Viktor kormánya egy 1999-es határozata szerint ismét ebben a funkciójában kívánta helyreállítani a jól ismert világháborús romot. A rekonstrukció megindítása érdekében kiírt közbeszerzési pályázatot 2000 októberében a Középületépítő Rt. nyerte, amely a Fővárosi Építő Rt.-t bízta meg a kivitelezési munkálatok lebonyolításával. A felújítást Potzner Ferenc és Braun Karolina vezető építészek koordinálták. A két és fél milliárdos beruházás mintegy tizenhat százalékát, azaz négyszázmillió forintot (!) belsőépítészeti munkákra fordítottak; a tervezők Magyari Éva és Pazár Béla voltak. A minél pontosabb korhűségért Dávid Ferenc művészettörténész felelt.

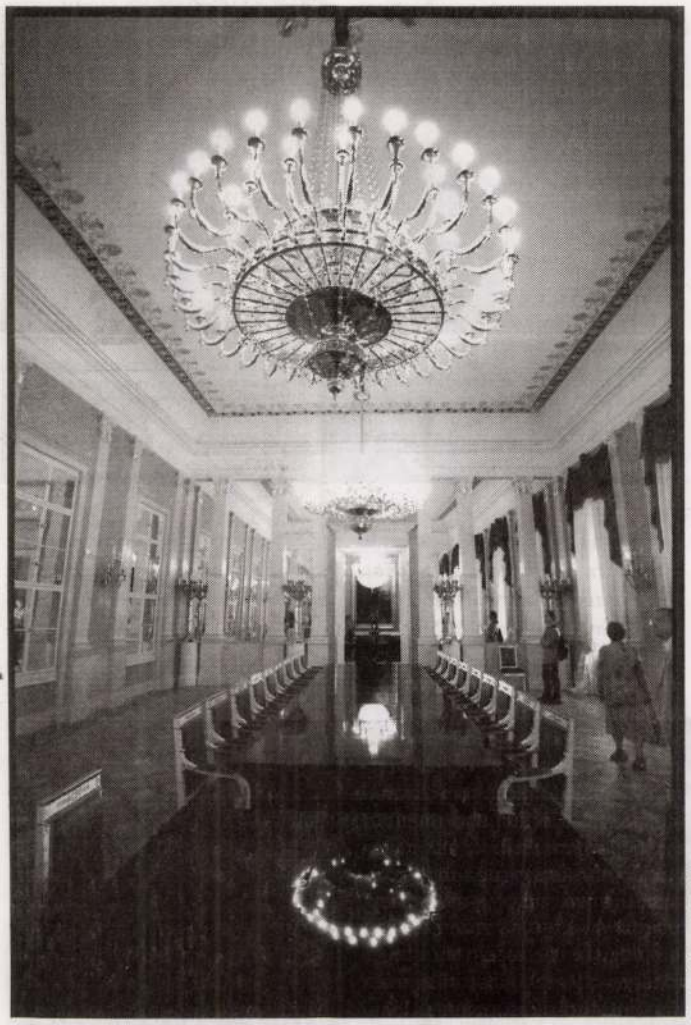

Fotó: Németh Dániel

Az azóta már távozott Orbán-kormány május 23-i, utolsó ülését immár a csaknem kész palotában tartotta, s az azt követő szombattól az épületet megnyitotta a nyilvánosság előtt mindaddig, amíg az új kormány nem dönt a hasznosításról. A tízezer példányban nyomtatott tájékoztató füzetecske június elejére már elfogyott. Ebből is jól látszik, hogy a magát polgárinak nevező kormány ezen

utolsó szimbolikus beruházása

iránt meglehetősen nagy volt az érdeklődés. Sőt, a látogatás tulajdonképpen már csaknem afféle Forza Ungheriá-s akciónak minősült, mint a demokráciát alapjaiban fenyegető szavazatszámlálósdi vagy a Margit-szigeti szabadtéri show à la Berlusconi.

A palota újjáépítése a konzervatív műemlékvédelem filozófiájának tulajdonképp remekül megfelel, esze ágában sincs formabontó kísérletekbe bonyolódni. Már-már hallani véljük Hentzi ágyúinak zaját, oly hitelesnek tűnik a reformkoros-forradalmi kulissza újjávarázsolása a Várban. A könyomatokról jól ismert, biedermeier légkör, keverve némi schönbrunnos–fertődös mázzal, no és persze a kiegyezés körüli idők enteriőrjeinek világával, illetve Ybl Miklós neobarokkjával és Hikisch Rezső neoempire-jével. Mintha csak a – szintén nem régen felújított – Nemzeti Múzeum vagy a Sándor-palota tőszomszédságában álló Történeti Múzeum korhű kiállítótermeiben járnánk-kelnénk! Mária Terézia, Lotharingiai Ferenc társuralkodó és József nádor korabeli egész alakos ábrázolásai, Barabás Miklós Széchenyi Istvánról és Eötvös Józsefről készített képei, a híres Franz Eybl-portré Deák Ferencről, Than Mór Batthyány Lajost ábrázoló festménye az utóbbi kormányának metszetével egyetemben, Kossuth Lajos kormányzó és Andrássy Gyula miniszterelnök portréi követik egymást a termekben. Továbbá karcsú cserépkályhák, egyedi gyártású tapéták, kézi csomózású szőnyegek, bordó és kék bútorkárpitok, aranykeretes, nagy felületű tükrök, súlyos csillárok díszítik az épületbelsőt, és mindezt a történeti gyűjteményeket is felülmúló

bútorparádé

egészíti ki. Meglehetősen muzeális hangulat ez egy fiatal köztársaság fiatal miniszterelnökéhez... A mamuszban (!) csoszogó látogatóban hamar felmerül a kérdés, lehet-e itt egyáltalán kényelmesen, a mai világ elvárásai szerint dolgozni? Vagy minden a protokoll logikájára járt volna? A közvetlen beosztottak, titkárnők és takarítónők hada is oly kimért lépésekkel mozgott volna a miniszterelnök körül, mint a külhoni államférfiak és az őket kísérő diplomatasereg?

Ma még talán nem köztudomású, hogy az épített környezet legalább annyira befolyásolja a bentlakókat, amiképp a megrendelők, tervezők és kivitelezők az épített környezetet. A Sándor-palota esetében a túlnyomórészt 19. századi enteriőrmontázs nyilván cseppet sem véletlen választás, s egyáltalán nem csupán a szigorú műemlékvédelmi szempontok miatt! Ez a restaurált térélmény sokkal inkább ha-

sonlít az igen nagy költségvetésű, ám közepes kultuszfilm, *A Hídember* díszleteire, forgatási helyszíneire – beleértve Metternich vagy Ferenc József irodáit, fogadótermeit is –, mint egy

a megkezdődött jövőben tevékenykedő

modern miniszterelnök munkahelyére. Ez a jelképes világ ugyan egy többé-kevésbé körvonalazható, nemes hagyomány újjászületését ígéri, ám épp az hiányzik belőle, ami egykor Széchenyiék, Kossuthék és Deákék nemzedékét igazán naggyá tette: a bátor innováció. A felújított Sándor-palota kínálta esztétikai élménynél mindenképpen meggyőzőbb volna egy olyan konzervatív értékrendet közvetítő arculat, amelyhez szervesen kapcsolódhat a hagyományok építő újraértelmezése, hiszen egy valóban gyümölcsöző konzervatív eszmerendszer nevének sugallata ellenére éppen hogy nem konzerválni törekszik a múltat, de jóval inkább működésbe hozni a jelenben a jövő számára. Aki járt már a berlini Reichstagban felújítás előtt, majd pedig Norman Foster bravúros – az enteriőrt teljesen átértékelő – rekonstrukcióját is megismerte, bizony joggal gondolkodhat el azon, hogy a Sándor-palota – és így persze Budapest – ha kisebb léptékben is, de vajon nem érdemelt volna-e valami bátrabb, urambocsá' nemzetközi színvonalú építészetet, restaurációt helyett ízig-vérig konstruktív felújítást? Olyat, ami ráadásul mind elvi, mind pedig gyakorlati értelemben jobban megfelelt volna egy, a történeti hagyományait mélyen tisztelő, ámde lendületesen fejlődő és büszkén a jövőbe tekintő ország miniszterelnökségének. A kívül korábban felújított Sándor-palota a közelmúltban alkalmanként megnyitotta már kapuit a látogatók előtt, így például az emlékezetes *Giccskiállítás* idején. Akkoriban teljesen valószínűtlennek tűnt, hogy a csupasz, téglafalas épület majdan nem friss, modern formában éled újjá, hanem korhű,

filmgyári díszletezésben,

amelynek kétségtelenül árulkodó vonása a spaknival varázsolt műmárvány becsapós, némileg bizony kisstílű talmisága, amelyben mellesleg tobzódik az épület.

A fenti megítélésen nem változtat az a tény sem, hogy a Glatz Ferenc, Katona Tamás és Ráday Mihály alkotta újrahasznosítási bizottság május 31-én a Sándor-palota államfői hivatalként történő hasznosítását javasolta Medgyessy Péter új miniszterelnöknek. „A restaurált épület méltón jeleníti meg a magyar történelmi államiságot" – így a szakértők. Az újrahasznosító bizottság helyesnek tartja, hogy a törvényhozás, a végrehajtó hatalom és az államfő külön épületekben foglalják el helyüket, ekképp térben is szimbolizálva a jogállamiság alkotmányos alapelveit. Ez a kritikátlan hozzáállás – afféle bárgyú ízlésbéli „jogfolytonosság" – nagyban emlékeztet a Medgyessy–Orbán televíziós vita azon

szellemi mélyrepülésére,

amikor kivételes módon mind a két fél gond nélkül egyetértett az új Nemzeti Színház állítólagos szépségének kérdésében. A döntés meghozatala előtt Glatz, Katona és Ráday természetesen számba vették az újrahasznosítás más lehetőségeit is. Sem kormányzati hivatalnak, sem közművelődési vagy közgyűjteményi célokra nem találták igazán megfelelőnek, bár a köztársasági elnökhöz köthető közművelődési rendezvények és közgyűjtemények időről időre helyet kapnának az épületben, amelynek egy része egyébként, a nemzetközi gyakorlatot követve, időnként – mindezektől függetlenül is – ismét megnyílna a nagyközönség előtt.

Hogy a köztársaság elnökének protokollja megkívánja a rangjához méltó, illetve az alkotmányos igényeknek is megfelelő elnöki palotát, nem kérdéses. Viszont az már jóval vitathatóbb, hogy a jövő Magyarországát egy restaurált épület szimbolizálhatja-e kellőképpen. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy az Országház már maga is ilyen jellegű műemlék. Egy másik szempontból is aggályos a bizottság javaslata. A Vár ma – hasonlóan a párizsi Louvre, a bécsi Burg vagy épp a nápolyi Palazzo Reale esetéhez – a kultúráé, és nem a hatalomé. Amiképpen a Szent Koronának sem az Országházban volna a helye, akármit gondol is a polgári holdudvar.

Szentpéteri Márton

TICKET EXPRESS BUDAPEST

Ticket Express Jegyirodák
V. Kecskeméti utca 8., VI. Andrássy út 18., II. Mammut Budai Mozióközpont, VI. Jókai utca 40. (MCD Zeneáruház), VIII. József körút 50. (MCD Zeneáruház), I. Déli pályaudvar (metrószint)
www.tex.hu TELEFONOS JEGYRENDELÉS: 06-30-30-30-999

Július			
10–14.	Hegyalja Fesztivál	Tokaj	4600
11., 12.	Mindhalálig szex	Városmajori Szabadtéri Színpad	900, 1500, 2400
12.	Musical hajó	Koncerthajó	2900
12., 14.	Hunyadi László	Bakáts tér	1800, 2500, 2900
13.	The Exploited	Nemart Klub	3900
13.	Bikini	Rock hajó	1950
13.	Szkander bajnokság	Siófok	6900
16.	Ezeregyév	Szentendrei Skanzen	3000
17–21.	EFOTT Fesztivál	Szelidi-tó	5500
19.	EDDA	Budapest Hajó	2800
19.	Ezeregyév	Esztergomi Bazilika előtt	1600, 2500

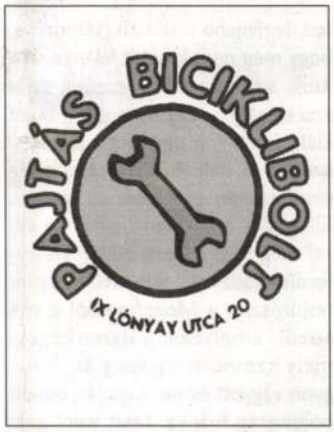

STAR WARS
-JÁTÉKUNKON
CD-T nyertek:

Schmelowszky Ágoston, Budapest
Szabó Balázs, Balatonudvari
Holló András, Ózd
Czézner Csaba, Budapest
Szőnyi Olga, Zirc

Könyv

Más ez a szerelem

Szilágyi Gyula: Melegfront; Júlia és Júlia

Homoerotikus élményekkel mindenkinek szolgált az élet. Akinek nem, az heteróbb a heterónál (latenciái elfojtása foglalja le), vagy valami más miatt nem figyelt oda. Egy sportos bácsi az uszodában, aki mindenáron úszásra oktatna, hiába tudsz, majd ő még jobban *megtanít*. Tisztes úr a vonaton, aki váratlan tolakodással szexuális tapasztalataidat, aztán meg méreteidet tudakolja, látod a fején, hogy lélekben máris fagyizik. Közös zuhanyozóban – már csak a viszonyítás kedvéért is – szemrevételezgetsz nagy óvatosan (nehogy még azt higgyék!), meghitt, mély, baráti beszélgetéssel öleled magadhoz hasonnemű barátodat. És így tovább, ki tudja, hol áll meg (föl). Ki tudja, és kit érdekelne, ha nem volna ez az egész dolog ma is ingerültség, zavar és viszolygás, megbélyegzés és hülyeség tárgya. Buzizó kisiskolások, a moziban egy-egy enyhén leszbikus jelenet alatt fujjozó húszéves cicamicák. Magukat konzervatívnak valló egyetemisták (!) mondták nemrég az arcomba: a liberálisokkal az a baj, hogy sokfelé nyitottak, és ez gyanús, hiszen elfogadják például a homoszexualitást. Vagy a vérkeringést, a nappali felmelegedést (hö, hö), tehetném hozzá. Itt tartunk tehát, Magyarországon, 2002 nyarán.

★

Hát emiatt fontos ez a két könyv. Bepillantani (kukkolni akár) rejtve maradó érzelmi-érzéki közegekbe. Egyáltalán: az ország szexuális állapotának egy szögletébe. Megtudni valami többet arról, amiről így vagy úgy, idegenkedve vagy támogató megértéssel, de vélekedünk. Hogyan ismeri föl magáról valaki, hogy meleg, mit kezd ezzel a fölismeréssel. És aztán jön csak az igazi neheze. „Egy fiúval sokkal több a bizonytalanság, mert hátha nem is olyan, hátha tényleg csak a barátod akar lenni. Egy lány, ha megérinted, legfeljebb tiltakozik, elmondja, hogy még nem készült fel erre, várjunk, amíg biztosak leszünk saját érzéseinkben, egy fiú esetleg buzit kiált, lehetőleg úgy, hogy a szomszédok is hallják. És a tétek még csak ezután emelkednek igazán. Elfogadta a közeledésedet, de ezzel még semmi sem dőlt el visszafordíthatatlanul." Stb. stb. – egy interjúrészlet a *Melegfront*ból a sok közül, amelyeket valami közös, mély szomorúság leng át, a nagyon vágyott és nem igazán remélt boldogság hiánya. Mert való igaz: a férfi homoszexuálisok többsége nem él tartós, harmonikus, a megbékélt feloldódást biztosító kapcsolatban. Vagy azért nem, mert nem tudja a maga számára elfogadható módon kezelni a promiszkuitás problémáját, vagy mert a szexuális irányultságon kívül kevés az, ami összeköt, de a bajforrások száma természetesen végtelen. Ezzel függ össze – okként és következményként is – a kapcsolatteremtés gyakran teljes mértékben rideg, gépies, az eseti szexuális kielégülésre fókuszáló módja, a prostitúció határterületein.

A leszbikusoknál a *Júlia és Júlia* tanúsága szerint más a helyzet, ők több örömről tudtak beszámolni a szerzőnek, több meghittségről, gondoskodásról, az apró rezdülésekig odafigyelő, érzékeny szeretetről. A kapcsolatok is a személyes vonzalom, a személyes közeledés felől épülnek inkább, fokozatosan közelítve a testiség felé. És így van ez akkor is, ha a megkérdezett intézetben nevelkedett, utcát söpör vagy kéreget és hajléktalanszállóban lakik.

★

Már amennyiben reális keresztmetszetnek tekinthető a két kötet. Ezzel kapcsolatban vannak némi kétségeim, először is a megkérdezettek, pontosabban a megnyilatkozók alacsony száma miatt: A *Melegfront* 29, a *Júlia és Júlia* csak 14 érintettől idéz hosszabban. Feltételezhetjük, hogy ennél jóval több személyt próbált szóra bírni a szerző, mint ahogy feltételezhetjük azt is, hogy az elzárkózók tapasztalatai akár jelentős mértékben is átrajzolhatnák az elénk tárt összképet.

A személyes vallomások alighanem ezért is egészülnek ki a pornóvideo-piac vonatkozó részének hosszas ismertetésével és elemzésével, meglehetősen extrém apróhirdetések bemutatásával, meleg és leszbikus mozgalmárok elméleti okfejtéseivel. És bőségesen esik szó egy-egy eseti homofób megnyilatkozásról is. Mindez átfogó helyzetképnek kevés, hangulatérzékeltetésnek viszont egy kissé hosszadalmas itt-ott.

A szerző dicséretes módon jelzi mindkét kötet elején, hogy az idézetek szerkesztettek, ám ez olykor kételyeket ébreszt: több esetben is úgy tűnik, hogy túlságosan kerekek, átgondoltak, azonos kulturális szintre egyenlítettek a megnyilatkozások. Az interjúkat és interjúrészleteket egyfajta – mondjuk így – elméleti keret fogja össze, laza, olykor talán egy kissé esetlegesnek tűnő szemelgetés a kérdéskör szakirodalmában. A könnyedség, olvasmányosság dicséretes, hiszen ez teszi lehetővé, hogy a két könyv eljuthasson a szélesebb közönséghez is, nem csak azokhoz, akiket amúgy sem kell meggyőzni létező szexuális orientációk létjogosultságáról. Mégis néha az volt az érzésem, hogy ez a szemelgetés nem a szélesen megalapozott szakirányú ismeretek magabiztos hátországa felől történik.

★

Mindez azonban végül is másodlagos probléma. Mert Szilágyi Gyula két könyvét elsősorban üdvözölni kell, mindenekelőtt amiatt az alapjában véve szerény, kissé rácsodálkozó, kissé zavartan kíváncsiskodó attitűdje miatt, amelynek segítségével meggyőzően vezeti el az olvasót a homoszexualitást megértő, elfogadó álláspont felé. Ráadásul áttételes módon egy kicsit arra is ösztönzi, hogy a feltárulkozó vallomások hatása alatt, szexuális beállítódásától függetlenül, feltegyen magának néhány gyanakvó kérdést saját érzelmi és szexuális életének egy-egy homályban tartott szegletét illetően.

Kovácsy Tibor

Mindkét kötet: Magyar Könyvklub, 2002; 172, illetve 128 oldal, ár nélkül

menni. Még ha moziba megyek is, az minőségileg más, mintha otthon bekapcsolom a videót. Pedig ugyanazt a filmet látom. A váltás akkor történik, amikor a nézőtéren elalszik a villany. Az itt adott lehetőségeket lehet szeretni vagy sem, avantgárd színházat játszani benne vagy hagyományosat. Ha az ember csupasz színházat akar, akkor épít magának egy olyat, vagy átalakít egy pajtát. Itt az építészeti érték megvan.

DF: Teljesen más helyzetben van az építész, amikor az a kérdés: pusztítson-e vagy sem. Elpusztítani valamit azért, hogy nyerjek egy üres területet, amit betölthetek, ez meglehetősen kemény eljárás. A problémát Te a színház felől nézed, a színházba járó közönség és a színház mai hangulata felől. Megengedem, hogy ebben nagyon különböző vélemények lehetnek, de kétségtelenül van ennek az építménynek egy másik nézőpontja is. Az, ahogyan a Tivoli-ház beleépül Budapestnek ebbe a pontjába. Nekem az a véleményem, hogy Magyarországnak ma kevesebb építészeti emléke van, mint ami az európai kultúrtudathoz jár. Nem kell Ausztriára gondolni, elég megemlíteni akár Csehországot, Horvátországot vagy Szlovákiát is, ahol több az egy mai épületre eső emlék. Ez valamiképpen azt jelenti, hogy van egy építészeti kultúra, polgár és építész számára egyaránt. Nálunk ez töredékes – mert itt nagyon kevés a középkori épület és a kelleténél kevesebb a barokk –, Budapest zömében kétszáz esztendős. Ezt viszont nem ismerjük, nem elemezzük, nem fedezzük fel és nem nevezzük meg a kulturális teljesítmények között. Azért nincs, mert nem tudunk róla. Átfestjük, leragasztjuk, ízében eljelentéktelenítjük. Ez még erre a kicsi épületre is igaz. Ha ma bemész, látsz ott magyaros, tulipános valamiket, de azt 1989-es osztófal és fakeret és szőnyegpadló közepette látod. Kontextusában tönkretett épületet.

Egy egyetemet végzett ember Ybl, Steindl, esetleg Lechner nevén kívül aligha ismer más építészt az elmúlt másfél évszázadból. Ahhoz, hogy még nyolcvan építészről tudjon, a kicsik munkáit is meg kellene becsülni. Nem lehet véletlen, hogy az Andrássy út száz éve állandóan hömpölyög. Ott az Operett, A Radnóti Színpad, a Művész Színház, mindenki bele akar jönni. Van itt valami kultúra, csak ez a kultúra egyetlen vonatkozásában, építészeti kifejeződésében öntudatlan. Próbáljunk hozzá tudatosan visszanyúlni.

Sz: Mit jelent, amikor a kor belsőépítészeti értékére gondoltok, mitől becses ma az akkori díszítő ornamentika?

DF: Tulajdonképpen azt látjuk itt, hogy az egészben a népi-folklorisztikus díszítőanyag monumentalizálva, időszerűsítve van: például a piros-zöld kettősség, amely a népi bútorokról olyan ismerős. Úgy jöttem erre rá, hogy átlapoztam a Magyar Iparművészeteket meg a Malonyai-könyvet, és kiderült, hogy a színes táblákra szinte csak olyan bútorokat tettek, amelyek a piros-zöld kettősségére építenek: áttéve mindezt szecessziósba, hogy szecessziós módon legyen népit idéző. A Tivoli portálján a rezek ugyanezeket a mintákat adják, csak kétszer olyan elegánsan, mint a benti működő faragványok. 1910 és 1915 között volt Pesten körülbelül tíz kifejezetten portálépítéssel foglalkozó cég, ezek között egy berlini is. Ők csinálták ezt. Tehát az itteni képviselőjük lemérte, kért egy vázlatot az itteni építésztől, odakint megcsinálták. És az a kevés, amivel ez laposabb, vésettebb, lazább, könnyebb és ugyanakkor szabályosabb, az az a pici különbség, ami Budapest és Berlin között akkoriban volt. A mi szemünkkel ez az elegánsabb, tartózkodóbb. Egyébként ennek a cégnek még egy portálját ismerem – a Nagymező utca és az Andrássy út sarkán lévő Keravill boltét –, jól át van gányolva, alig látni a szegélyeket, de ahol a kapubejárat van, ott van egy domborítás: gyönyörű, hasas madárral. Egy tipusa a magyar hímzett madaraknak. Holtbiztos, hogy itt is volt egy hazai követelmény, de a teste leheletfinom, és ettől majd' elrepül.

Ha ma az Ernst Múzeumba bemész, szinte semmit sem találsz, de én nyolcoldalnyi méltatást írtam ki a korabeli ságokból, hogy akkor hogyan látták a színeit. Ma hiába Rippl gyönyörű üvegablaka, mert körülötte lemeszelték azt a három színes árnyalatot, amivel a tervező a sima falat lefestette, és így szétesett az egész egy nagy nullává. És így kicsit furcsa, hogy a Falus Elek azt mondta, hogy ha valami ilyen gyönyörű tud lenni, ilyen erőteljes és ilyen jó, akkor a magyar dekoratív stílus előtt nagy jövő áll. Ez a Falus Elek furcsa belsőépítész volt, központi figurája a kornak, ő volt az egyik alapítója a kecskeméti művésztelepnek, a Nyugat tipográfiáját és címlapját is ő csinálta, azokat a nagyon jó tömött Ady meg Babits első kiadásokat. Ezek általában sötét színű, leszegélyezett, azon belül népies motívumokkal kitömött lapok. Tipográfus és belsőépítész volt, színházi díszletet is csinált.

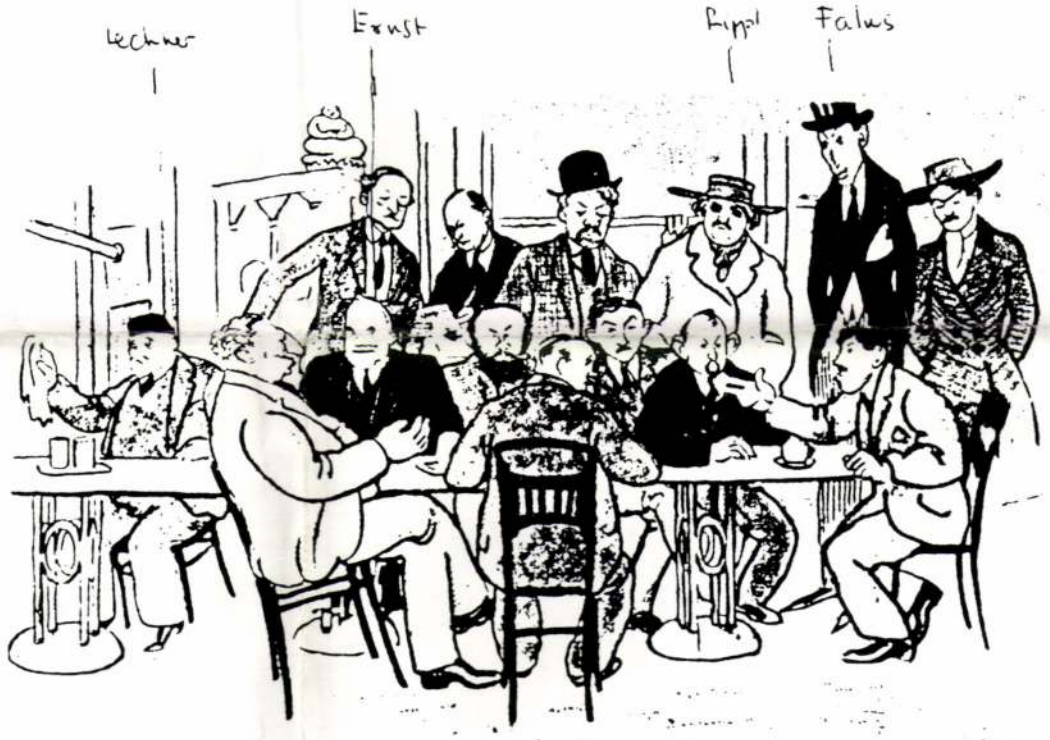

A Japán kávéház művészasztala 1912-ben *(Pólya Tibor)*

Sz: Milyen viszonyban állt ő a Tivolit tervező Skultetzkyvel?

DF: Semmilyenben, mert önálló megbízása volt. Ernst megbízta a saját múzeumi részével a Falust, és odahívta a Japán kávéházból az általa borzasztóan tisztelt Lechner Ödönt, hogy csináljon három padot, és Ripplt, hogy tervezzen neki egy nagy üvegablakot a saját otthonába. A többit, a házat megcsináltatta Fodor Gyulával, aki nagy bérház-specialista volt.

Adott a huszadik századi alkotásmitológia, az 1900-as elmélet, én is ezt tanultam Füleptől. Csakhogy közben azért történtek nagyon is jelentős dolgok. Azt a tényt, hogy az eredeti alkotás a történeti formákkal való szakítást jelenti, hogy az eredeti alkotás ebben az értelemben az egyedüli, amelyből művész kiindulhat, ezt ugyanúgy alapnak fogadtam el, mint ő, de aztán elég hamar rájöttem, hogy vannak összefüggő problematikák, amelyeken belül évszázadokig lehet újakat csinálni, mondjuk a 15. század elejétől a 19. század végéig. Nem igaz, hogy a művészi eredetiség formanyelvi kérdés.

Sz: A Parisiana újraépítése igen jól sikerült, talán itt egyszerűbb a helyzet, mert az eredeti, egységes: nincs az a kétes-kettős érték, amit ott a Lajta – Vágó építkezések egymásutánja okozott.

KT: Lehet, hogy a Tivoli értékes, lehet, hogy nem. Bevallom, hogy amikor elkezdtünk vele foglalkozni, bennünk is felmerült, hogy a díszítést el kell kerülni, és amennyiben ilyesmire kerül a sor, akkor két lehetőség van: egy ergonomikusan kialakított festés, mondjuk hogy a zöld szín megnyugtat, a vörös pedig feldob. Vagy pedig az úgynevezett társművészeteket kell segítségül hívni, hogy valamiket oda lehessen akasztani.

Sz: A Gyerekszínház esetében ezek a művészek gyerekek voltak.

KT: A legfőbb indoka választásunknak ott az volt, hogy ne egy olyan önálló művész csinálja, akivel vitatkozni kell, hogy az most tényleg olyan kék legyen-e vagy sem. Gyerekek csinálták, ráadásul ingyen. Most, itt még nincs ilyen zseniális ötletünk. A százas léptékű terveknél tartunk.

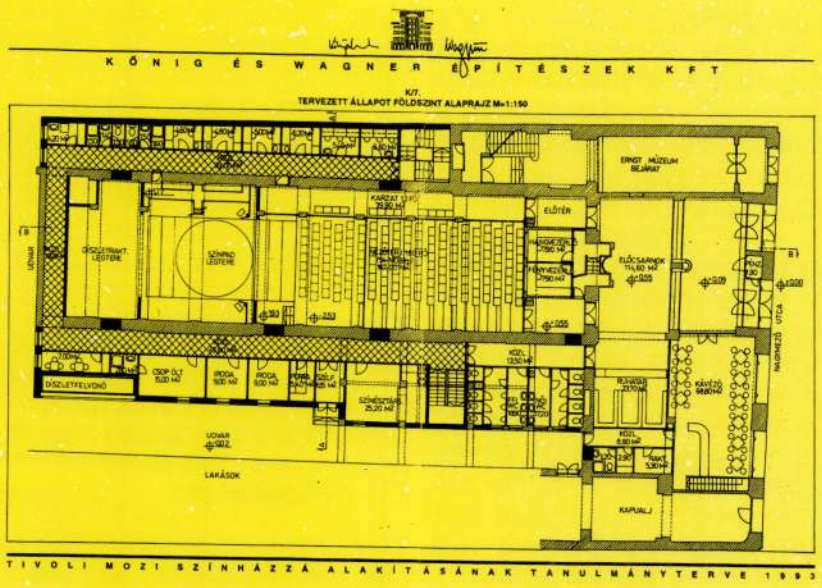

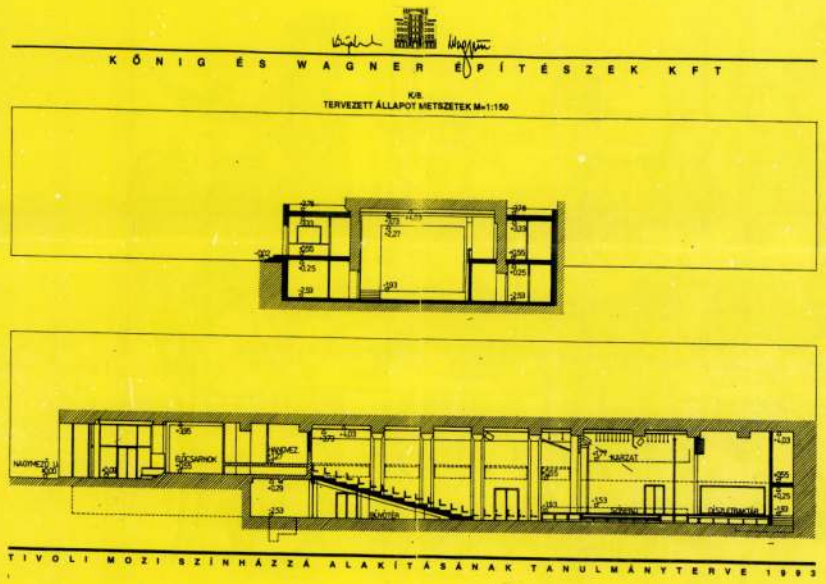

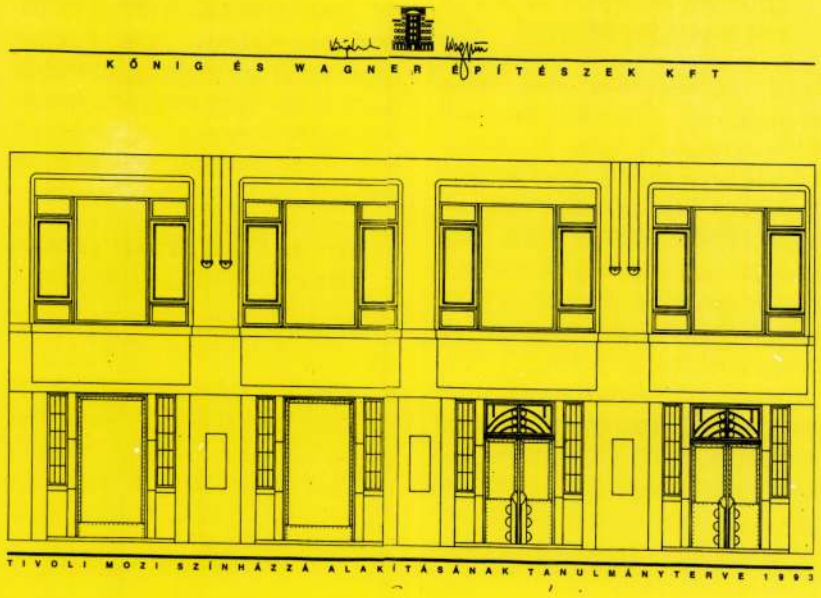

Sz: Melyik mozik voltak kortársak?

DF: A ma meglévők közül akkor már működött Budán a Diadal, a Bem, aztán Pesten az Örökmozgó, körülbelül tíz van ma meg abból a százból. Hogy milyenek is voltak egykor, igazság szerint azért nem tudom megállapítani, mert nálunk mozikkal kapcsolatos építészettörténeti kutatás sohasem történt. Ezért én átnéztem azoknak az éveknek a mozi- illetve hírlapi irodalmát, és bizony 1912 környékén találtam két-három olyan beszámolót, amely nagyon gondosan megcsinált belsőkről szólt, példának okáért egy pár hónappal a Tivoli előtt nyílt a mai Gorkij, akkor nyílt a Royal Orfeum. Tulajdonképpen akkor érték el a fénykort, amely határt a későbbiek során visszafelé fordítottak, mert a 20-as évektől kezdve kialakul egy olyan vélekedés, hogy a mozinak nem kell mondénnak lennie, sőt nem szabad. A mozi legyen kényelmes, legyen modern, technológiailag felkészült, de semmilyen értelemben ne legyen elegáns, mert a mozi közönsége nem azonos a színházi közönséggel, a mozi közönsége közvetlenül az utcáról toborzódik, és rosszul is érezné magát túl elegáns környezetben. Mozisok is, építészek is leírják a harmincas években, hogy a mozinál fontosabb az elhelyezkedés, mint a kinézet. De mindezek ellenére, amikor megnyitották a Tivolit, még a pompásabb megjelenés győzött. Miután a ráfordított pénz soha nem volt arányban azzal, amit egy színházra lehetett költeni, tulajdonképpen ami egy moziban belsőépítészetként megtörténhetett, az minden színházszerűsége ellenére jobban hasonlított egy orfeumra, egy kiskabaréra, vagy éppen egy nagykávéházra.

Sz: Most, amikor a kávézó és az új nézőtér kialakításán dolgoztok, a korábbi állapotnak valamiféle megsokszorozásával töltitek ki a fehér foltokat, vagy újat alkotó társművészt akartok bevonni a munkába?

KT: A kávézó falfelületeit valahogy ugyanúgy szeretnénk kiképezni, ahogyan ezek a falak vannak, még az is lehet, hogy ki lehet szabadítani olyan gipszelemeket, amiket ide át lehet tenni, vagy ilyesmi. Másrészt arról beszéltünk, hogy erre a helyre megpróbálnánk szerezni egy igazi szecessziós üveget, ami muzeális darab, és azt hátulról megvilágítani vagy valahogyan beépíteni.

Sz: Azért is különösen érdekel, mert ma éppen az a kérdés, hogy milyennek kell lenni egy színháznak. Van-e párhuzam a mozi és a színház leépülésének jelenségei között? Elmúlt hetven év, és már a színháznak sincs meg az a templom-jellege, legalábbis a nézők már nem azzal az áhítattal ülnek ott, hanem rágógumit ragasztanak a színházi zsöllyére ugyanúgy, mint a moziszékre. Sőt, amikor az Arany János Színház funkciójának megváltoztatása szóba került, olvastam olyan érvet is, hogy egy gyerekszínháznak nem szükséges az ilyen elegancia. Valahol benne van a levegőben a leépülés és annak tudatosulása is. A Tivolinak, mint mozinak eredetileg a ma elvárt vizuális színházi külsőségeknél igényesebb világa volt. Fölmerült-e bennetek az a fajta kollázs-megoldás, hogy ami megvan, azt meghagyva – végül is az Arany János Színháznál ezt csináltátok –, ám teljesen újjal ütköztessétek a régi elemeket?

DF: Az a gyanúm, hogy hisztérikus megoldás volna elkezdeni valami nagyon újat. Fontos, hogy az új megoldás a régivel párbeszédet tudjon folytatni. Hagyományos az ellentét, amely a műemlékeket szembefordította a 20. század alkotáselmélettel, és azt mondta: ahol pedig én vagyok, ott annak anyagban és formában meg kell jelennie. Mert hiszen ennek a háta mögött az az 1900 körüli fölfedezés volt, hogyha az ember nem a kor formáival dolgozik, akkor utánzó. Hol vagyunk már ettől? Minden formával dolgozik mindenki. A párbeszéd elvi feltételei adottak.

WP: Az Arany János Színház és e között van egy óriási különbség: ott az egész előcsarnokot föl kellett robbantani, ami megvolt, az teljesen értéktelen volt. Itt szinte minden megvan, ami korára jellemző. Azonkívül, hogy korszerűen átalakítjuk, nincs értelme rombolni, valamit, ami ennek a pesti Broadwaynek, ennek a kávéházi világnak maradéka. Lesz egy olyan milió, ami a századfordulóhoz kapcsolódik.

Sz: 1912–13-ban bármilyen színházat csinálni, jelentett némi affinitást a verista operához, ha a díszletvilágból egyszer csak kilépett valaki, annak még „valahol" kellett érkeznie. Indokolt volt a színházat magát templomnak vagy palotának álcázni. A polgár is akkor még volt „valaki", sőt Valaki. De éppen ma, amikor ez a fajta díszletvilág már nemcsak a régi vágású szinpadi szakemberek hiánya miatt nem, de elsősorban a profánul realista 20. századi theatrum mundi megjelenítésének szándéka miatt nem indokolja a díszletszerű színházbelsőt.

DF: Azt azért ne feledd el, hogy ha bemész például a Katona József Színházba, akkor egy fekete dobozba mész be, és ez legalább annyira provokatívan nem azonos az összes többi térrel, amely bennünket körülvesz.

KT: Lehet, de nem biztos, hogy az elegáns Tivoliba nyakkendőben kell el-

A TIVOLI SZÍNHÁZ TERVE

Dávid Ferenc, König Tamás és Wágner Péter tervezőkkel beszélget Szegő György

A háború óta egyetlen új színházépülettel gyarapodtunk, a győrivel. Ezért a Tivoli színház terve érdekesebb lehet most már, mint a társulatalapítás körüli viharok. A tervező-team olyan sikert tud magáénak, mint a Parisiana felújítása, ez a munkájuk is különleges feladat: szecessziós moziból kortárs színházat kell teremteniük.

Sz: Úgy tudom, korábban is volt terv a Tivoli mozi színházzá alakítására.

KT: Én egyről tudok, a Tolmárék tervéről. Ők valamit elkezdtek már. Hogy az miért nem valósult meg, nem tudom. A lényeg az, hogy mi kaptunk egy megbízást, hogy csináljuk meg az előkészítési terveket. Kiviteli tervről nem volt szó, csak tanulmány-, engedély- és terndertervről, utóbbi alapján versenytárgyalást akarnak kiírni.

Sz: Van-e a tervnek köze, azaz foglalkoztatok-e valamelyest a Broadway-koncepcióval?

KT: Annyi köze volt csak hozzá, hogy ott van a Nagymező utcában. Tehát nem szerepel a programban, hogy ez annak a része. A programot mi készítettük: elgondoltuk az adott területméretnek megfelelő színházat. Megnéztük, körülbelül hány nézőt lehet leültetni, hogy mekkora a lehetséges maximális színpadtér és a hozzá tartozó kiszolgáló terület mérete. Természetesen a programot Meczner Jánossal, az új igazgatóval egyeztetve csináltuk meg.

Sz: Ebben a programban mennyire szerepel az a Főváros által deklarált szándék, hogy építészeti – és valóságos – kapcsolatba kerüljenek a színház és az Ernst Múzeum?

WP: Ilyen kvázi-program nincs is, természetesen nagyon jó lenne, elvileg foglalkozunk is vele, de jelen pillanatban ez arra szorítkozik, hogy visszaállítjuk azt az ajtót, ami volt régen az előcsarnok és az Ernst Múzeum bejárata között, ennek a nyíláskerete most is megvan.

Sz: Volt korábban az épület és a magyar művészet történetében olyan közös funkciója ennek a két egységnek, ahol ezen az ajtón át valami történt is?

DF: Ez csupán menekülőajtónak készült. Nyilvánvalóan nem tartották nyitva, hiszen a két intézmény külön időben és másképpen működött. Aztán egy jó idő múlva befalazták ezt az ajtót, majd valamikor a nyolcvanas években, sajnos a nagyon szép, rézborítású lapot is MÉH-be vitték.

Sz: Már eredetileg is Ernst Lajosé volt a múzeum?

DF: Ő építtette az egész házat. Tulajdonképpen egy olyan bérházat, ahol az első emeleten az ő múzeuma és galériái voltak, a tetőszinten kialakított két műteremlakást, a földszinten pedig eredetileg kávéházat akart nyitni. Erre az nem volt alkalmas, úgyhogy még a megépítés előtt megegyezett az első magyar mozicéggel, a Projektográffal, hogy alul mozgóképszínházat alakítanak ki. Úgyhogy azt mondhatni, hogy a fő funkciók mindeddig ebben az épületben folyamatosak voltak, és ha nem szorosan építészeti, hanem elméleti kérdésnek veszem, hogy 1912 körül a mozi a színház fiatalabb testvérének számított, akkor így marad most is.

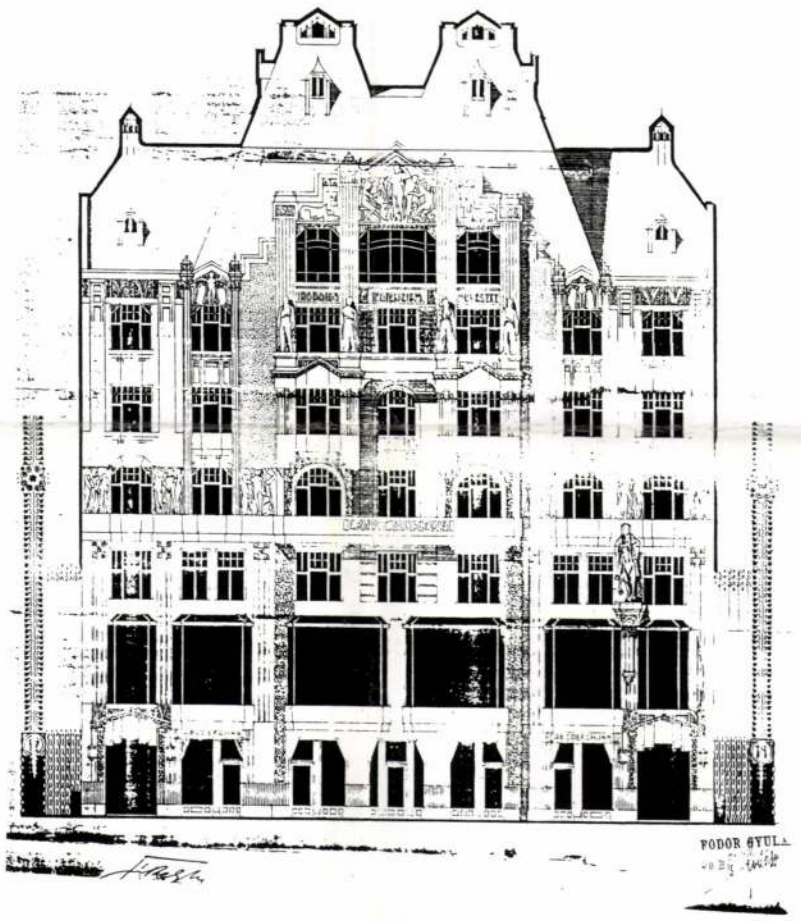

Sz: A fogyatékosság, ami a kávéházfunkciót sértette, az nem érinti a színház kialakítását?

KT: 1911-ben, amikor tervek készültek, rendkívül nehezen engedélyeztek olyan helyiségeket, amelyek a földszint,w illetve az utca szintjénél lentebb mélyültek. Itt is ez volt a baj, a lépcsők a tűzrendészeti és menekülési előírásokkal ellentétben álltak. Másrészt áruért rendszeresen föl kellett volna szaladgálni az utcaszintig. Harmadrészt kevesellték azokat a nyílásokat is, amelyek az udvarokra szellőztek.

DF: Hozzá kell tenni, hogy ez volt a főváros egyik első ötemeletes háza, és a dokumentumokból kiderül, hogy Ernst, illetve Fodor Gyula, az építész kicentizték az éppen aktuális rendeletek megengedte métereket, hogy a lehető legtöbb bérjövedelmet szedhessék be a lakásokból. A kávéházgondolat tehát egy futó, alkalmatlan ötlet volt. Mozinak viszont nagyon jól bevált, sőt, miután a ház építése közben csak a szerkezetet építette meg a tulajdonos, és a mozitulajdonos magának alakította ki a mozival összefüggő dolgokat, ez volt az első három olyan moziépület egyike, amelyek ténylegesen arra a célra épültek, hogy mozielőadások legyenek bennük. A többi száz pesti mozi sarki üzletből meg kávéházból alakult át.

WP: Az előző színház-tervünknél, a Parisianából lett Arany János Színháznál az adottságok meghatározták a nézőteret. A páholysor és a padozat közé csak a megvalósult lejtés fért be. Itt a nézőtérnek lesz egy lejtős meg egy vízszintes része a színpaddal. Ez alkalmas arra is, hogy a székekkel történő csere egy térszínpadot és mögötte visszafelé lejtő üléssort eredményezzen.

KT: Most durván egy kétszáz fős nézőtérről van szó, ennél nagyobbat nemigen lehet csinálni.

Sz: Szakmai szempontból egy másik jogos kifogás az Arany János Színházzal kapcsolatban az oldalszínpadok hiánya. Itt, egy más jellegű színháznál, kisebb nézőszámmal, ez kevésbé döntő, de egyáltalán hogyan oldható meg itt a díszletek tárolása?

KT: Pontosan ezért azt találtuk ki, hogy a díszletraktárat tettük úgy a színpad mögé, ami összemyitható a színpaddal, hogy valamilyen díszletelőkészítés mindig történhet. A „díszletfelvonó" beépítése azt jelenti, hogy az udvar szintjén jön be a díszlet, tulajdonképpen lemegy a pincébe, innen kerül az azonos szinten lévő színpadra. Hogy valóban lesz-e húzogatható forgó, vagy sem, az még pénzügyi problémák függvénye.

Sz: Említettétek, hogy 1956-ban volt egy átépítés, de laikus szemmel ezt észre sem lehet venni. Mi ment tönkre és mi maradt meg, mit tudtok megmenteni?

DF: Tulajdonképpen '56-ban egy egészen kis részt építettek át, ami biztosan nagyon szép lehetett azelőtt, de miután nekünk csak egy alaprajzunk van róla, így nem tudjuk. Régen az előcsarnok testébe kicsit jobban beletolódott a gépészfülke. Ami rendkívül erősen változott, nem egyszerre '56-ban, hanem 1912-től máig, az az, hogy minden megváltoztatta színét, és ezzel a díszek egy bizonyos értelemben a kontextusokat is megváltoztatták. Ezt a belsőt egy Skultetzky Sándor nevű belsőépítész tervezte annak idején, akinek két nevesebb munkája az akkori MTI-nek a kialakítása és az Edison nevű kávéházé. Egyik sincs ma már meg. Valamint egyszer másodmagával csinált egy pályatervet a Kazinczy utcai zsinagógára, de a hitközség nem vette tudomásul a szakértő zsüri véleményét, és nem velük építtette meg azt.

De hogy visszatérjek a mondandómra: ennek a mozinak nagyon érdekes, rendkívül erőteljes, rendkívül jellegzetes anyaghasználata és színvilága volt, amely részben műmárványt, részben márványutánzó festéseket használt, és olyan színeket, amelyek az eredetükben ugyan népművészethez vezetnek, de az itteni megfogalmazásában monumentálissá nőttek. Zöld helyett krómoxidzöld, kemény, erőteljes vörös helyett egy lilás márványozás. Ebből a kettőből adódott össze az a nagyon egyedi színvilág, aminek a visszanyerése csodálatos lenne. Csakhogy mindeddig inkább csak templomok szinezésének példáit ismerjük.

Ha Ön szaván és rímén úr,
s a szó a dallal párosul,
melyet egy mester megcsinált,
költő-címnek vívta ki jogát.

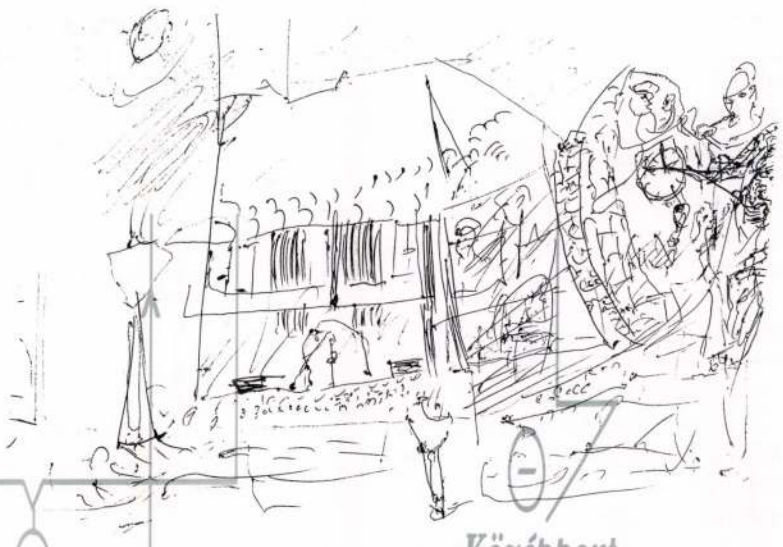

A Katalin-templom ferde keresztmetszetét balra a főhajó irányában kiszélesedve lehet látni.

Költő

Rokon alkotórészek

Művészi akarás

Középpont

[redacted]

Tarka ábrázolás

Szörnyeteg

Semmi mester! Nem! Mesterek nélkül boldogabb leszek!

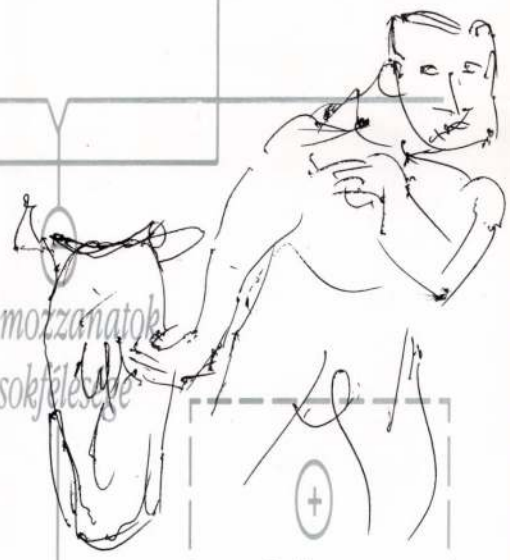

A mesterségbe fölveszem

A „boldog reggeli álom", ez a megfejtéseit is magába ölelő dallam, nőjjön nagyra, Kár és zúzódás nélkül.

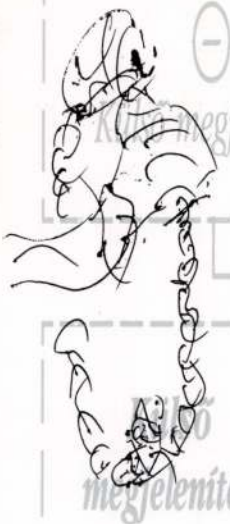

Költő megjelenedés

A megjelenés tömege

A mozzanatok sokfélesége

Jellem

Belső megjelenítés

Belső lény

Szemléletet

Szemléletesítés

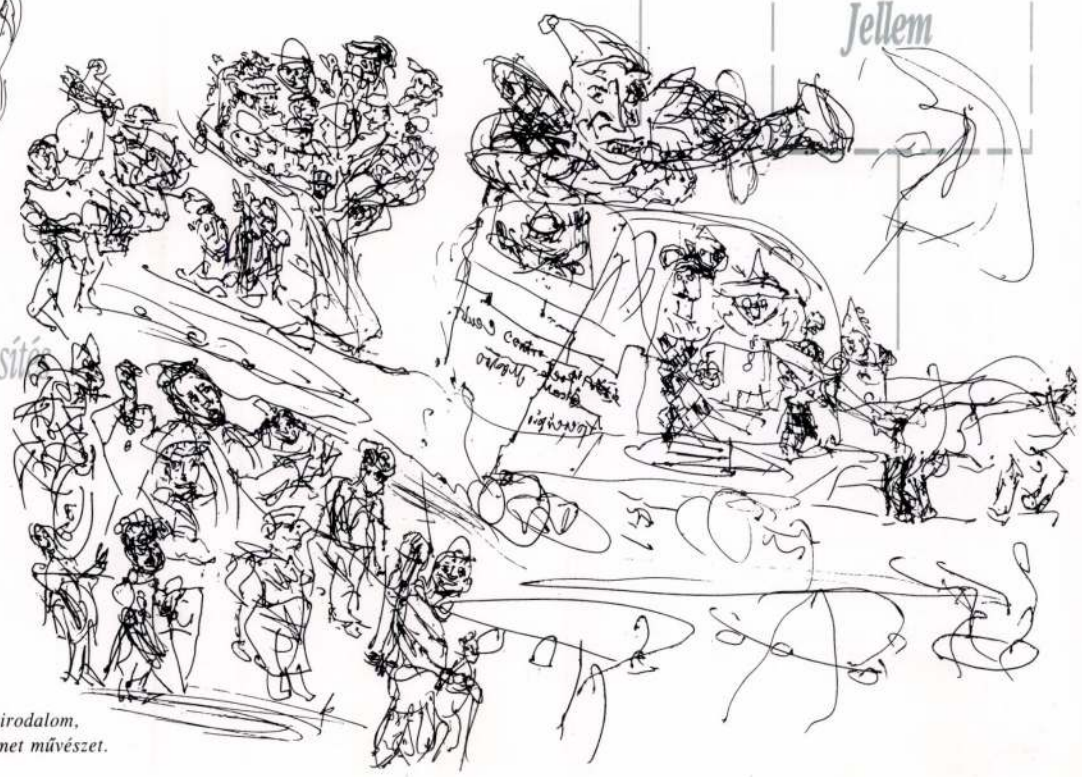

Becsüld nekem a mestereket!

Ha párává oszlik a Szent római birodalom,
maradjon meg nekünk a Szent német művészet.

DÁVID Ferenc munkái

életrajz VSz 1996/1. 123

auctus ...

Acad. S. F.,

ifi DÁVID Károly építész

Mánapócs, kegyhely,
a déli oldalon sekrestye 1941

MÉrt 1995 185, 189

DEÁK ÁGNES

SZOBRÁSZ

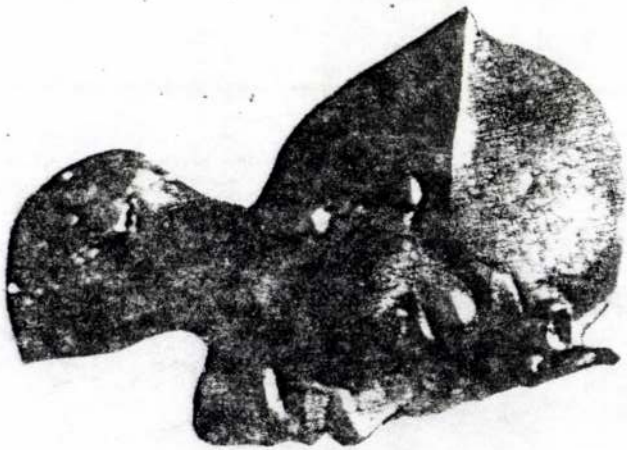

Szeretettel meghívjuk Önt

és kedves családját

DEÁK ÁGNES
szobrászművész
k i á l l í t á s á r a.

Közreműködik:

Gyürky Bence - cselló

Lőrincz Ildikó - zongorán

Bevezetőt mond Gál Tamás
festőművész

A kiállítást megnyitja
Gartner István igazgató úr

A kiállítás megtekinthető

1995 november 27-től december

7-ig reggel 8 órától délután

18 óráig a KERÉK U.ÁLTALÁNOS

ISKOLA ÉS GIMNÁZIUM aulájában.

Cím:
Bp.1o35 Kerék u.18-2o.

Megnyitó: 1995 nov. 27. du. 17 h

Egyházművészeti ankét Egerben és Feldebrőn

KÁIN ÁLDOZATÁT ÁBRÁZOLÓ FRESKÓRÉSZLET
(XII. SZD. MÁSODIK FELE)
A FELDEBRŐI TEMPLOM
ALTEMPLOMÁBÓL

Az Országos Egyházművészeti és Műemléki Tanács 1994. szeptember 27-én és 28-án ankétot rendezett, melynek egyik napját Egerben, a másikat az Egerhez közeli Feldebrőn töltötték. Az ankétról *Löffler Erzsébettel* az Egri Érseki Múzeum igazgatójával beszélgetünk.

— Mi vezette az ankét szervezőit, hogy a tanácskozás egyik napját Feldebrőn, illetőleg a feldebrői templomban töltsék?

A XI. századi templom páratlanul becses műemlék-mivolta. A templom már a XII. században altemplommal, monostorral bővült, s mind a mai napig rengeteg fejtörést okoz a kutatóknak. Ma sem tudjuk biztosan, bizánci vagy római rítusú volt-e. Az sem bizonyos, hogy kit rejtett magában az a sírhely, amely az altemplomhoz kapcsolódik. Egyes feltételezések szerint magát Aba Sámuel királyt, akit az 1044. július 5-i csatavesztés után birtokain megöltek. Innen szállították volna hamvait aztán a sári (Abasár) monostorba.

Ha jól tudom, a régészek számára az egész templom valóságos kuriózum.

— Igen. Az altemplom faragott fejű, eltérő méretű és arányú oszlopai, valamint az ott látható freskótöredékek talányosan egyediek. Mindenesetre a szakemberek abban megegyeztek, a magyar építészettörténet egyik legkülönösebb emlékével állunk szemben, és vajmi kevés írásos adat áll rendelkezésünkre a rejtély megoldásához.

Mióta kutatják a templomot?

— Már a múlt század végén megkezdődtek az ásatások Gerecze Péter vezetésével, majd 1925-től Lux Kálmán és Szőnyi Ottó folytatták a munkát. Aztán 1936-ban újonnan kezdték a feltárást. Ekkor került napvilágra a centrális elrendezésű templom teljes alaprajzi kontúrja, s ekkor találták meg azt a bizonyos üres sírládát is. 1963-64-ben folytatták az ásatást, majd a mai formában látható helyreállítást 1973-84 között végezték *Kovalovszky Júlia* és *Dávid Ferenc* vezetésével. Maga a feltárás története is vaskos kötetet tenne ki. Az ankét első napján az Országos Műemlékvédelmi Hivatal restaurátorai a helyszínen tájékoztatást adtak a freskók jelen állapotáról és a konzerválás lehetőségeiről.

Mi történt másnap?

— Másnap Egerben *Seregély István* érsek köszöntője után *Kovács Béla* a koraközépkori templomok patrociniumairól tartott előadást, vagyis arról, milyen szokás vagy gyakorlat alapján választottak a középkorban védőszentet a templomoknak. Ezt követte *Németh Péter* nyíregyházi múzeumigazgató előadása a bizánci régészeti leletekről. Felvetette azt a kérdést, hogy a honfoglaló magyarok körében valóban erős bizánci hatás érvényesült-e a kereszténység felvételénél, vagy csupán a kalandozó magyarok által zsákmányolt tárgyakról van szó. Szerinte a leletek minden kétséget kizáróan azt bizonyítják, hogy az 1054-es egyházszakadásig a kereszténység mindkét ága jelen volt a Kárpát-medencében.

Kik vesznek részt egy ilyen ankéton?

— Minden egyházmegyében van egy, a püspök által kinevezett személy, aki a műemlékvédelemért felelős. Rajtuk kívül részt vesznek az egyházmegyék főépítészei és az egyházi múzeumok vezetői.

Vannak-e megfelelő szakemberek az egyházban — és egyházi emberek a műemlékvédelemben — ahhoz, hogy partnerei legyenek egymásnak?

— Természetesen, az egyház rendelkezik megfelelő szakemberekkel, kérdés azonban, hogy megfelelő számban-e (hiszen alapvető funkciójának ellátásában is súlyos paphiánnyal küszködik). Ami a kérdés második felét illeti, a műemlékvédelem is rendelkezik az egyházzal rokonszenvező és érdekeit szem előtt tartó szakemberekkel.

Személy szerint önnek milyen szerep jutott e mostani ankéton?

— Résztvevő voltam, és mint egri illetékességű, alkalmam nyílott a másfél éves múlttal rendelkező érseki múzeum bemutatására.

Juhász Ferenc

bacska, járjon hittanra, és találja meg az egyházi közösséget is. A legfontosabb mégis a család szerető légköre. Ha a gyermek egyszer elkezdett bízni a szüleiben, a családjában, akkor ezt a bizalmat egykönnyen nem veszíti el, és az életben még a veszélyes, szörnyű dolgok sem tudják összetörni. Ha azonban nem kapta meg ezt, egész életén át meghatározhatatlan és önmaga számára is megmagyarázhatatlan félelem és bizonytalanság kíséri.

Az előadást követő beszélgetésben Ági, aki általános iskolai hitoktató, arról számolt be, hogy az első osztályosok között éppen a legnyomorúságosabb körülmények közül való gyermekekből hiányzik leginkább a szüleik iránti „ősbizalom". Mégis ők hallgatják legfigyelmesebben, ők jönnek a legszívesebben. Hogyan lehetséges ez? — kérdezte.

Balázs újra megerősítette: a jóság, a szeretet és a bizalom útját kell teljes odaadással keresnünk és megmutatnunk gyermekeinknek is. Isten azokat is vonzza, akik nem kaptak szeretetet, megértést, törődést — ezt az Újszövetség beszámolói is tanúsítják. Jézus saját küldetéséről azt mondja: az elveszett juhokat akarja megkeresni, a betegeket akarja meggyógyítani, a bűnösöket jó útra vezetni. Akinek Istenre a legnagyobb szüksége van, az fogadja legkészségesebben, hogy Róla beszéljenek neki. — De ez semmiképpen sem menti fel a szülőket legfontosabb kötelességük alól. Jézus nem azt mondja: bánjatok rosszul gyermekeitekkel, hogy egyre jobban vágyakozzatok Isten szeretetére, hanem azt parancsolta, úgy szeressük őket, ahogyan őt szeretjük. Hogy Istennek a másik út is rendelkezésére áll ahhoz, hogy az elhagyott, elveszett emberen segítsen és szeretetével rátaláljon, az nem jelenthet kibúvót számunkra. A mi kötelességünk, hogy létük első pillanatától akkora szeretettel fogadjuk be a kicsinyeket, mint amekkorával a Szűzanya fogadta a kis Jézust!

Ezt kívánja valamennyiőtöknek:

Emil atya

lehet. Ez a tanúság nemcsak egyoldalú — nemcsak az apu és az anyu dolga — ez kölcsönös, hiszen mi is tanúságot tudunk adni erről.

A családban tanulja meg a gyermek a szép, illedelmes beszédet — ez már önmagában is jó. Ezt azonban máshol is meg lehet tanulni. Ám ha egy család légköre olyan, hogy abban az Isten neve szent, nem pedig durva szitokszó — ez már olyan erény, amelyet a családban sajátít el a gyermek. Mindnyájunknak van neve: ezzel szólítanak meg minket és ezzel különböztetnek meg másoktól. Nekünk is jól esik, ha tisztelettel és szeretettel szólítanak meg és ejtik ki a nevünket. „Isten" nem csak egy szó, nem csak egy fogalom, sőt nemcsak egy kívülálló személy, hanem a *család feje*. Ő nagyon is a családhoz tartozik, mert Ő gondolta ki, Ő akarta, hogy legyen család.

Minden tagnak megvan a saját szerepe a családban. Minden tagnak van saját egyénisége, ami csak ő. A Jóistennek is. Az a család, amely a Jóistent befogadta az otthonába, szeretettel fordul hozzá, tisztelettel szólítja meg Őt — az a család összetart mindenben, és otthonában nagyobb lesz a béke. Istennel együtt érik el ezt.

Beszélgessünk a családunkban arról: mikor és hogyan fordulunk Istenhez, mint a család fejéhez. Szidjuk őt, vagy hálásan megköszönjük mindazt, amivel már megajándékozott? Milyen helyzetekben mondjuk azt, „jaj, Istenem!", de valójában mégsem gondolunk rá? Hogyan lehetne elérni azt, hogy gyakrabban és több bizalommal forduljunk Istenhez minden ügyünkben? Hogy a család naponta a színe elé álljon, és meghívja a Jóistent: legyen mindig velük? Mikor volna a legalkalmasabb ideje a közös családi imádkozásnak: reggel vagy este?

Gyerekek! Osszuk meg az ötleteket, tapasztalatokat egymással. Tudom, sajnos nem minden családban van ez így. De ebben a munkában ti tudtok segíteni. Írjátok meg a megbeszélés eredményét, és küldjétek el nekem. Így én a többieknek is továbbítani tudnám a legjobb gondolatokat.

Következő „találkozásunkig" jó munkát, jó tanulást kívánok mindnyájatoknak! Mivel az idő változó, könnyen meg lehet fázni. Vigyázzatok magatokra — és továbbra is imádkozzunk egymásért! A Jóisten áldjon meg minket, és minden családot! Isten veletek!

Judit nővér

Budapest, 1181. Wlassics Gy. u. 84/b.

ténységünk nemcsak egy szelete életünknek (nem volna szabad annak lennie), hanem egész életünk vezérfonala. Nem pusztán elvek és viselkedési szabályok gyűjteménye, hanem élő kapcsolat a Teremtővel. Ha nem így van, ha vallásosságunk csupán megszokás, külső dekoráció életünkön, ha nem törekszünk arra, hogy minden cselekedetünket Jézus önzetlen életpéldájához hasonlítsuk — ez a hűséges élet bizony kényelmetlen tud lenni, ezért is hajlunk olykor inkább a külsőségek felé —, akkor gyermekeink is legfeljebb a ceremóniákat veszik át tőlünk, de a mai elanyagiasuló világban talán még azokat sem.

A gyerekeknek látniuk kell szüleiken, hogy a Krisztus szerinti élet örömteli élet, a lemondás, az alkalmazkodás, ha nehéz is időnként, nem fogcsikorgatva vállalt kényszerűség, hanem a család, a közösség életének természetes része, a közös öröm alapja és eszköze. Az egyáltalán nem baj, ha a gyerek tudja, hogy apának, anyának is meg kell küzdenie lustaságával, indulataival, rossz szokásaival. A szülők őszinte törekvése a jóra, a megbocsátásra, az önfeláldozásra bátorító példa a gyerekek számára is: hogy tehát lehet és érdemes magukkal megharcolni a jóért. A szülői példa minden ékesszóló hitoktatásnál biztosabban vezeti Jézushoz őket akiért, s akinek segítségével apa, anya napról napra megküzd önmagával. Persze mesélni kell Jézus példabeszédeit, a nagyobbakkal együtt olvasni a Szentírást, rendszeresen közösen imádkozni, de jobban megérti a gyerek a tékozló fiú esetét, s bátrabban imádkozhatjuk közösen a Miatyánkot, ha a megbocsátás életünk természetes része, s nem ítéletet kérünk saját magunkra azzal, hogy (úgy) „bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek"...

Krómer István

Dávid Ferenc, művészettörténész

Az Eggenberg ház és az Evangélikus konventház helyreállítása, Sopron, Szt. György u. 12. és 14. Építész: Nándori Klára (OMF).

Építész munkatársak: Máté Géza és Oláh Erzsébet.
Kutatók: Dávid Ferenc és dr. Lövei Pál, műv. tört.-ek.
Régész: Gömöri János.
Statikus tervező: dr. Vándor András.
Belsőépítészek: Jahoda Maja (Győrítev), Mezei Gábor (Váti).
Restaurátorok: Forray Kornélia és G. Horváth Erzsébet.

Magyar Építőművészet, 1986. 5., 50-old.

Dávid Ferenc, tudományos kutató

Lakóház helyreállítása, Sopron, Kolostor u. 13. Építész: Sedlmayr János (OMF).

Tudományos kutató: Dávid Ferenc.
Statikustervező: dr. Vándor András.
Kőtervező: Jámborné Szikra Éva.

Magyar Építőművészet, 1986. 5., 24-old.

Dávid Ferenc, művészettörténész

Esztergom város arculatának terve.

A hazai tervezési gyakorlat metódusától eltérő tervünk 1984-ben született az Esztergomi Városi Tanács megbízásából. A Generalhart gondozásában kiadott tervet a következő team készítette: Dávid Ferenc, műv. tört., Erdei Ferenc építész, Horváth István régész, Jánossy György építész, Karácsony Tamás építész, Komjáthyné Kremnicsán Ilona építész, Kund Ferenc építész és Vukov Konstantin építész.

Magyar Építőművészet, 1986. 5., 22.-old.

DÁVID Ferenc művénettörténén

91 10. 48,49,50

Új Müvészet

DÁVID FERENC művészettörténész

KÉVÉS György: KÁVA Építésziroda. = Magyar Építőművészet, LXXXII.évf. 5/6.sz. 1991 23.p.

Az Óbuda-Ujlak rehabilitációs városrendezési terv művészettörténész szakértője 1986/1996

[illegible] még ezeken a [illegible]

MŰBŐRGYÁRI MŰBALHÉ?

Május elsejétől új gazdája van a "Hotel Graboplast"-nak, az egykori műbőrgyári munkásszállónak. A hipervesztéseges szállodai ágazatot a korábbi tulajdonos, a Grabocenter, rekordsürgősséggel értékesítette, mindvégig – és napjainkban is – titokban tartva az üzleti tranzakció részleteit. Ahogy az ilyenkor már lenni szokott, a győri sétálóutcai hírszerzésnek köszönhetően, városszerte pletykálni kezdtek az emberek. Van, aki úgy tudja, hétmilliót kasszált a Grabocenter a háromemeletes épületért, mások kétmillióról beszélnek. A két "tipp" kezdőbetűje ugyan különbözik, de egyvalamiben nagyon is megegyeznek. Mindkettő rendkívül alacsony ár egy negyvennyolc apartmanos objektumért. Így aztán nem csoda, hogy a felháborodott lakosság az állami vagyon elherdálásáról beszél, kommunista vagyonátmentésre gyanakszik. Vajon tényleg ez történt? A vevő oldalának igazságáról az új tulajdonos nyilatkozik a 7. oldalon.

Nyugati Hírlap

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI NAPILAP
III. 103. szám 12,50 Ft 1993. május 6., csütörtök

Az anyjukat is becsapják

HAMIS VODKA, ROMLOTT HÚS

Válogatás nélkül alkalmazzák a vásárló becsapásának ismert és újkeletű módszereit a jövedelemszerzésben nem éppen finnyás kereskedők és szolgáltatók – ez derült ki a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség sajtótájékoztatóján.

A szeszes italok eladása jó üzlet, kivált, ha hamisított pancsokat adnak a vevőnek. Meglehetősen elterjedt szokás a szőlőborok, égetett szeszek előzetes vizsgálat nélküli forgalmazása. A csúcs ebben a "műfajban" az az eredeti palackban árult orosz vodka volt, amelyet PVC-hígítóval dúsítottak, majd aromával javítottak fel. A palackos italok boltjában vásárló nagy valószínűséggel számíthat arra, hogy pénzéért silány árut kap, s még jó, ha nem betegszik meg tőle. A húsboltokban házi füstölt kolbászként kínált árutól akár meg is betegedhet, ezek nagy része ugyanis lefagyasztott maradék húsokból készül.

Szerelem a Bolondvárban

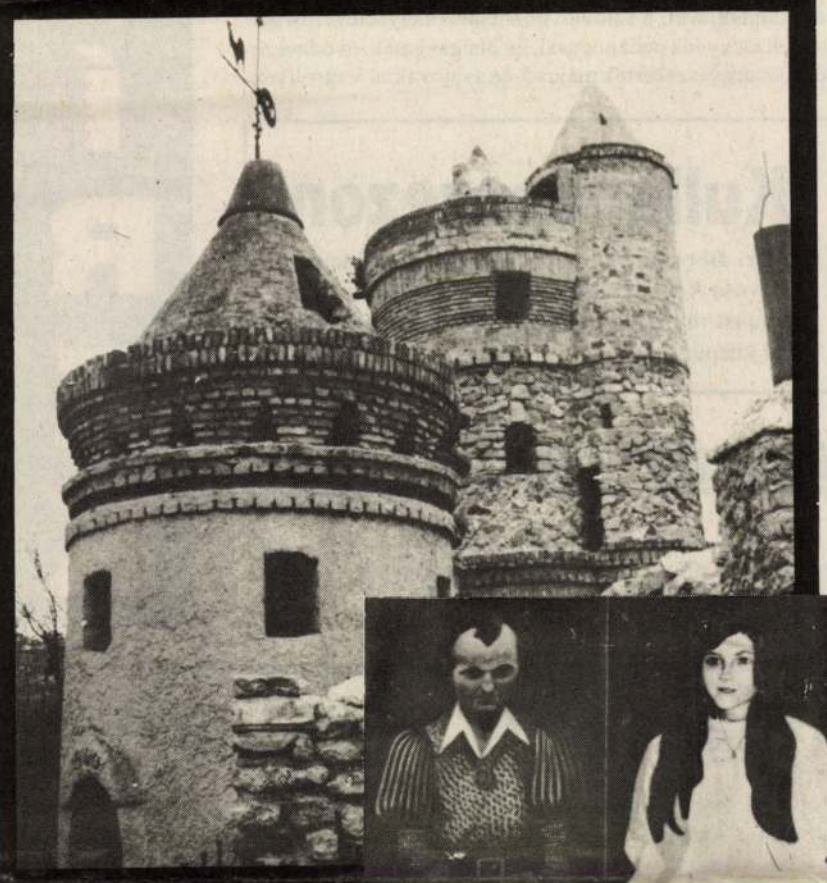

A várkertben havasszépe nyílik, bódító illat van a kora esti levegőben. Több évtizede fogott a hatalmas munkához, a várépítéshez. Előbb úgy, hobbiból. Azóta nyugdíjasként, nem lankadó lendülettel építi "nagy művét". Gyerekként szeretett katonásdit játszani, s amikor megtanult olvasni, leginkább a várostromokról, a várak történetéről lapozta az oldalakat. Megszállott, netán irigyelt ember Taródi István? Szüksége van-e megértő társra egy várépítőnek, aki ma már nyugdíjasként, közel a hetvenhez, "emelgeti" a köveket?

Írásunk az 5. oldalon.

Szállj velem!

A földhözragadt ötletek manapság nem sokat érnek. Aki élni akar, annak vállalkoznia kell, s lehetőleg olyasmire, ami piacképes, ami másnak nem juthat az eszébe. A 3. oldalon két pannonhalmi fiatalembert mutatunk be, akiknek nem csupán a fantáziájuk szárnyalt. Az égben keresik a kenyerüket.

Visszatapsolt kiállítás

Színháztörténeti kiállítás nyílt a soproni Petőfi Színház első emeletén, ahol az épület átalakítási és felújítási munkáiról láthat képes bemutatót a közönség. Az ünnepélyes megnyitón Mikó István, a színház igazgatója elmondta, hogy az anyag a budapesti Építészeti Múzeumból került vissza, a közönség és a színészek kérésére.

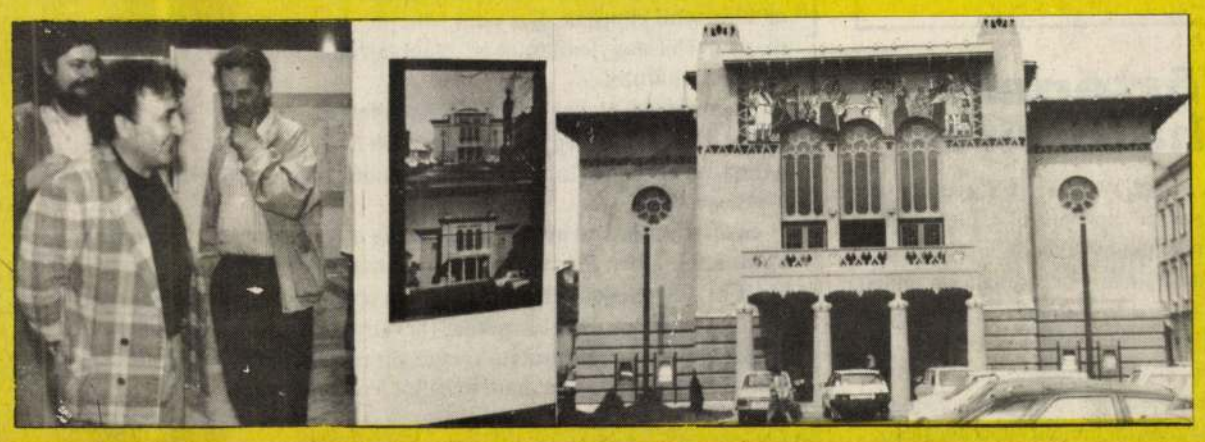

A Sörpárt nem habozik

A Sörpárt csatlakozk a parlamenten kívüli pártok tiltakozó nyilatkozatához, amelyben elítélik Boross Péter belügyminisztternek a választójogi törvény módosításával kapcsolatos kijelentését. A Sörpárt az 5 százalékos választási küszöböt legfeljebb a sör alkoholtartalmaként tudja elfogadni.

Süss fel nap!

Mozgássérült és fogyatékos győri gyermekeknek szervez gyermeknapi ünnepséget május utolsó szombatján Rab Károly országgyűlési képviselő. A rendezvény költségeihez, s a létrehozandó alapítványhoz *Süss fel nap* megnevezéssel a New York State-Győr Alapítvány 339-98956-1029 letéti számlájára, a Dunabank győri fiókjába lehet pénzadományokkal hozzájárulni.

Vágsellyei tanügyek

A galántai járás magyar és szlovák iskoláinak nevelő-oktató munkájával, a szlovák közoktatás helyzetével ismerkedtek megyénk pedagógusai, iskolaigazgatók, óvodavezetők, tantárgyi szakértők május 5-én a szlovákiai Vágsellyén.

Kullancsszezon

Dr. Horváth Zoltán, a soproni városi kórház főorvosa *Kullancsszezonban vagyunk* címmel tart előadást ma este hat órakor Csornán, a művelődési központban.

Anyák napi nőklub

A TESZ Arany János utcai székházában anyák napi ünnepséget tart ma délután három órakor a győri Nefelejcs nőklub.

Hogyan tovább, Magyarországon?

Kósáné Kovács Magda, az MSZP országgyűlési képviselője, valamint Csintalan Sándor, a párt országos elnökségi tagja a meghívott vendég a győri, Herman Ottó utcai Szocialista Klub mai fórumán. A délután öt órakor kezdődő rendezvény aktuális témája a szakszervezeti és társadalombiztosítási választások.

Keszthelyi tanácskozás

Két regionális szervezet, az Alpok–Adria és a Regionális Fórum munkáját egyeztették az érdekelt magyar résztvevők, köztük megyénk képviseletében Botos Gábor elnök, május 4–5-én a keszthelyi Helikon Szállóban. A megbeszélés Fontányi Gábor bécsi magyar nagykövet kezdeményezésére jött létre.

Szocialista küldöttek

Az MSZP megyei szervezeteinek küldöttgyűlését holnap 16 órakor tartják Győrben, a Pártok Háza IV. emeleti tanácstermében. Napirenden szerepel a társadalombiztosítási önkormányzati választás, a koordinációs tanács munkájának tapasztalatai, személyi kérdések. Várhatóan megalakítják az MSZP Győr–Moson–Sopron megyei területi szövetségét is.

Történelemhamisítás

A Raoul Wallenberg Egyesület tiltakozva a középiskolai negyedikes történelemkönyvekben a holocaust számadatainak meghamisítása miatt kéri, hogy a Művelődési és Közoktatási Minisztérium illetékes osztálya juttasson el a tanárokhoz megfelelő kiegészítő anyagot e tragikus esemény igazságnak megfelelő ismertetéséhez.

HÍREK

Munkavédelem akcióban

Baleset helyett jobb esett

A hét elején két napig országos ellenőrzési akció zajlott az autójavító szervizekben és műhelyekben. Ennek indoklására idézünk az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség januári tájékoztatójából: "A felügyelői tapasztalatok azt mutatják, hogy gyakran a javítási tevékenységet korszerűtlen műhelyekben, biztonságtechnikai szempontból erősen kifogásolható szerszámokkal, berendezésekkel végzik."

A kétnapos akció célja az volt, hogy megelőzzék a helyzet további romlását, az évente közel kétezres baleseti szám emelkedését. Az ellenőrzés nem tett kivételt kisebb és nagyobb szervizek között, így kerültek sorra megyénkben a Kisalföld Volán, az Autóklub, az AFIT üzemegységei a kisebb műhelyekkel együtt.

A Nyugati Hírlap az OMMF megyei felügyelőségének munkatársa, *Takács Miklós* ellenőrzését követte nyomon, a győri Thermin Kft.-nél. (A vállalkozás Skoda autószalont és márkaszervizt üzemeltet.) Mint előzetes érdeklődésünkre megtudtuk, különösebb hibák nem várhatók, a Thermin korrekt módon intézi munkavédelmi kötelességeit

– eltérően a napjainkban gyakran tapasztalható tudatlan vagy nemtörődöm vállalkozói magatartástól.

Az ügyvezető igazgató távollétében (az ellenőrzést előre nem jelentették be) *Cserkuti József* üzemvezető fogadta a felügyelőt, a szükséges iratokkal, munkavédelmi naplóval felszerelkezve. Az értékelés szempontrendszere kitért a vezetők szakirányú végzettségére, a szervezeti felépítésre, belső munkavédelmi szabályzatra éppúgy, mint a technológiai, megvilágítási, károsanyag-elszívási, villamossági kérdésekre, a célgépek és szerszámok állapotára, a munka közben alkalmazott biztonsági felszerelésekre, intézkedésekre, vagy éppen a dolgozók munkaidejére. A megadott válaszok után következett a szemle, amely alig néhány hiányosságot tárt fel, és egyik sem minősült kimondottan balesetveszélyesnek. Az olyan hiányosságok megszüntetésére, melyek a szabvány előírásainak nem feleltek meg, Takács úr államigazgatási határozatban kötelezte a cég ügyvezető igazgatóját, az egyéb, nem a munkavégzéshez fűződő hibákkal kapcsolatban szaktanácsadói, illetve figyelemfelhívási jogkörével élt. A határozatot a vizsgálat utáni három hét alatt kötelező végrehajtani, a továbbiakról 30 napon belül tájékoztatni kell a megyei felügyeletet. Az ellenőrzési határidők tekintetében a Thermin többszörösen túlteljesítette az előírásokat, munkahelyi baleset fennállásuk óta nem fordult elő. A tegnapi vizsgálat jó minősítéssel zárult.

B. Z.

Tüzes vízzel éltették

Stílusosan tüzes vízzel koccinthattak tegnap délelőtt a meghívott vendégek a megyei Tűzoltó Parancsnokságon. Az eddigi áldozatos munkára, egymásra és persze a tűzoltók védőszentjére, Flóriánra emelték a boros poharakat. Remélhetően az ünnepségen részt vevő tüzeléstechnikai szakemberek, magyarán a kéményseprők a jövőben is szerencsét hoznak majd a veszélyes munkát végző egyenruhásokra. Az ünnep alkalmából lapunk is jó egészséget kíván a tűzoltóság minden munkatársának!

vízzel Flóriánt

Földet Szákon, vagy cellát Vácon

Ami nincs lebetonozva, ötven kilónál könnyebb és nem tűzforró, azt előbb-utóbb ellopják. Ezt nem Murphy törvényéből idéztük, hanem a magyar élet nagylexikonából. A tolvajrekordok könyvébe most újabb címszót írhatunk.

A szomszéd megyében, Szák-Szenden ugyanis hirdetésre ment egy tolvaj a kárpótlási jegyekért. Pontosan 576 ezer forint értékűt vett magához, miközben a tulajdonos telefonált, angolosan távozott a kárt tetézési szakértő.

Számításaim szerint, ha licitálhatna a jegyekkel az új "tulajdonos", optimális esetben mondjuk Rábapatonán, Ikrényben vagy Enesén a hatodik osztályú legelőből árlejtés esetén ötszáz hektár és 8700 négyzetméter földet vehetne. De a kárpótlási törvény szerint nem licitálhat.

Ezzel szemben a büntető törvénykönyv szerint a kárpótlási jegyért nem földet kap Szákon, hanem cellát Vácon.

Horváth Sándor

A Graboplast megőrizte függetlenségét

A klasszikus pénzvilágban éves riportnak nevezik a részvénytársaságok éves jelentését, amelyet tegnap adott ki a nagy múltú Graboplast Rt. A részvényesek évi rendes közgyűlése kedden elfogadta az 1992. évi mérleget, és tájékozódtak az 1993-as üzleti tervről.

A kedvezőtlen bel- és külpiaci viszonyok között piaci helyzetét, erejét és függetlenségét a cég megőrizte. Tizenhétmillió dolláros exportjával, négymilliárdos árbevételével a magyar könnyűipar vezető vállalata maradt.

A társaság átlagosan 26,5 százalékkal növelte alkalmazottai keresetét. A tulajdonosok úgy döntöttek, hogy a százmillió forint nyereségosztalék ágát nem saját hasznukra, hanem a Graboplast fejlesztésére fordítják, s ez a tőkések hosszú távú érdekeltségét jelzi.

Az idei célok között Kelet-Európában jelentős, a világpiacon szolid növekedést tűztek ki. Nyereségtervük másfélszáz millió forint.

Dávid Ferenc

MEGHÍVÓ

A budapesti Osztrák Kultúrális Intézet
és az OMvH Magyar Építészeti Múzeuma
tisztelettel meghívja Önt
1993. október 1-jén 15 órára
WALTER ZEDNICEK fotóművész

JOSEF HOFFMANN MŰVÉSZETE
című kiállítására.

A kiállítás helye: Budapest I., Táncsics Mihály u. 1.
A kiállítást megnyitja: DÁVID FERENC művészettörténész

Megtekinthető: 1993. október 30-ig naponta 9–17 óráig.

EINLADUNG

Das Österreichische Kulturinstitut Budapest
und das Ungarische Architekturmuseum laden Sie herzlich
ein zur Eröffnung der Ausstellung

DIE KUNST VON JOSEF HOFFMANN
In Fotografien von WALTER ZEDNICEK
am 1. Oktober 1993 um 15 Uhr

Ort: Budapest I., Táncsics Mihály u. 1.
Die Ausstellung wird von Herrn DÁVID FERENC eröffnet

Die Ausstellung bleibt bis 30. Oktober täglich von 9–17 Uhr geöffnet

Az MTA Judaisztikai Kutatócsoport
tisztelettel meghívja Önt
új kiadványainak
sajtóbemutatójára

Bemutatjuk a következő könyveket:

Haraszti György
Magyar zsidó levéltári repertórium

Ines Müller
A Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga
Otto Wagner fiatalkori főműve Budapesten

Szabolcsi Lajos
Két emberöltő
Az Egyenlőség évtizedei (1881-1931)

A könyvekről beszél:

Dávid Ferenc
Haraszti György
Ines Müller
Jólesz László
Tarján Tamás

A Rumbach utcai zsinagógáról és a gyülekezetről beszél:
Kéri Lajos
(a Budapesti Zsidó Hitközség elnöke)

Éppen százhúsz évvel ezelőtt fejeződött be, az őszi nagyünnepek előtt (beleértve az utó-munkálatokat is), a Rumbach (Rombach) Sebestyén utcai zsinagóga építése

Nem az évforduló alkalmából,
hanem azért, hogy felhívjuk a figyelmet a pompás épületre, melynek műemléki helyreállítása csaknem készen van, s amely a budapesti zsidóság történetének és jelenének fontos emléke:
a sajtóbemutatót az Alba Regia építő rt. szívességéből
a (volt) Rumbach utcai zsinagóga épületében tartjuk

Helyszín:
Budapest, VII., Rumbach Sebestyén utca 11/13
Időpont: 1993. **szeptember 2 (csütörtök), de. 11** óra

A könyv recenziós (sajtó) példányait a helyszínen adjuk át

Minden érdeklődőt szívesen látunk

Dávid Ferenc mivt.

Dávid Ferenc SSz 1975/1

D. O.:

A Csatkai-díj 1974. évi odaítélése

A díj odaítélésére kijelölt bizottság 1974. febrbuár 22-én tartott ülésén egyhangú határozattal Dávid Ferenc művészettörténésznek ítélte az idei Csatkai-díjat. Az alapítvány kiírása szerint az nyerheti el a díjat, aki helytörténeti kutatásai során jelentős eredményeket tud felmutatni és 35. életévét még nem töltötte be (vö. SSz. 1974, 83—85).

Dávid Ferenc több mint tíz éve dolgozik Sopronban az Országos Műemléki Felügyelőség művészettörténészeként. Munkája a műemlékek helyreállítását megelőző falkutatásokra, korábbi építési periódusok tisztázására, szükség szerint levéltári adatok feldolgozására, mindezekkel a helyreállítást tervező mérnökök munkájának segítésére terjed ki. A városban folyó műemléki munkák a nagyközönség számára is láthatóvá teszik munkájának eredményeit. Az eredmények azonban ennél sokkal jelentősebbek. Vizsgálatai során biztos adatokkal rendelkezik a város kőházakkal való beépülésének menetére, a középkori telkek beépítettségének idejére vonatkozóan. Így a város középkori településtörténetének megrajzolásához is nagyban hozzájárul munkásságával. Több más cikke mellett, eredményeiről a „Gótikus lakóházak Sopronban" című tanulmányában számolt be a „Műemlékvédelem 1969—1970" című kötetben (vö. SSz. 1972, 377—379).

A bizottság javaslatát a folyó év április 23-án tartott tanácsülés megerősítette, a bizottság elnöke a díjat átadta Dávid Ferencnek.

SOPPRON KULTURÁLIS ÉLETE

Domonkos Ottó:

Jelentés a soproni múzeum 1973. évi munkájáról

1. A soproni múzeum az 1973. esztendőre tervezett feladatait egészében és részleteiben is teljesítette. A *várostorony és környékének megnyitása,* múzeumi kezelésbe vétele annak a megyei tanácsi határozatnak a megvalósítását jelenti, amely kimondja, hogy Sopronban új várostörténeti kiállítást, centrumot kell kialakítani a belvárosban. Mind a felettes hatóságok, mind a nagy tömegben érkező látogatók, általános elismerésével találkozik a várostorony és a mellette lévő védőépületben lévő római városkapu romjainak helyreállítása, bemutatása. Ehhez kapcsolódik a torony emeleti helyiségeiben rendezett „Soproni látképek" kiállítás. A római romokat védő épület teraszán létesített múzeumpresszó, onnan az előkapura nyíló kilátás tovább fokozza az egész együttes vonzását. A körszerű belsővilágítás, a romokat magyarázó tablók, szövegek, a kiállított régészeti tárgyak, melyek kis üzletbódékat felidéző vitrinekben a római kapu körüli életről adnak képet, a látogatók és a szakemberek körében nagy tetszést arattak. A megnyitásra július 1-én került sor (vö. a képet) ezres tömeg részvételével. Az év végéig több mint 64 000 látogatója volt az épületnek.

A *Fabricius-ház utcai traktusának* felújítása tovább folytatódott, bár bizonyos szerkezeti problémák miatt lassult a munka üteme. Itt rekonstruáljuk majd egy 17—18. századi soproni polgárház teljes berendezését. A berendezési terv, valamint a levéltári kutatásokra épülő kiállítási forgatókönyv elkészült. Az épület megnyitása a kialakítandó új múzeum-centrum részeként 1975-re várható.

A Bécsi utca 5. szám alatti *pék-ház* felújítása a tervnek megfelelően folyik az OMF kivitelezésében és költségén. A pékműhely és a kis cukrászda berendezése már a múzeum tulajdonában van, restaurálása folyamatosan történik. Az egész épület, az utcai lakórész megüresedése esetén, a teljes lakásberendezés megszerzésével mó-

dot nyújt majd egy kisiparos-gazdapolgár család életformájának bemutatására is. A megnyitást az építkezés előrehaladásától függően tudjuk megejteni.

A *fertőszéplaki* fűrészfogas település öt épületből álló egységének kisajátítását a Megyei Tanács megkezdte. Az OMF kötelezettséget vállalt az épületek helyreállítására, a múzeum pedig a berendezésére és üzemeltetésére. Ennek a tervnek a megvalósítását szolgálta a Fertő-parti gyűjtés, a vásárolt anyag egy részéből rendezett festettbútor-kiállítás a múzeum előcsarnokában. Ezzel a munkával jelentősen hozzájárulnak a Fertő-táj regionális fejlesztési tervének (SSz. 1972, 99—115) megvalósításához. Ugyanakkor igen jó lehetőséget kapunk arra, hogy a Fertő-parti községek lakáskultúrájának változását több periódusban bemutassuk a nagyközönségnek is.

Az egyes társadalmi osztályok életformáját bemutató kiállításaink, berendezéseink sorát 1968-ban nyitottuk meg Brennbergbányán, ahol egy kis bányászlakás került kiállításra a bánya és munkásmozgalmának története keretében. A tervezett polgári, kisiparos-gazdapolgár, majd a fertőszéplaki paraszti, tervszerűen és folyamatosan törekszik teljessé tenni a sort.

2. A *személyi feltételek* javultak múzeumunkban Dávid Ferencné Askerc Éva művészettörténész kinevezésével. Ez a körülmény nemcsak a most folyó tervidőszak feladatai szempontjából kedvező, de hosszú távon is, hiszen a soproni múzeum művészettörténész nélkül elképzelhetetlen.

3. *Gyűjteménygyarapítás*

Régészet: Az *Előkapu* környékén várfalszakaszok feltárására került sor, ami közvetlenül kapcsolódik a város rekonstrukciós tervéhez. Az *Új utcában* előkerült 13. századi zsinagógában a belső szintek vizsgálata készült el, a munka azonban áthúzódik a következő évre is. A *Lackner-ház* hátsó traktusában, a Fabricius-házhoz csatlakozó középkori lőportoronynál végzett ásatás kimutatta, hogy a torony az ún. „vörös sáncra" épült. A fenti munkák OMF-hitelből folytak.

Megyei hitelből került sor a *nemeskéri* kohász- és kovácstelep feltárásának folytatására, a munka azonban 1974-ben is tart még.

Az *Ibolya-rét* területén épül a város ÉNY-i lakótelepe. Itt földmunkák során Hallstatt-kori, kelta, római és IX—X. századi leletek kerültek felszínre. A megindult leletmentés őskori lakótelep maradványait hitelesítette. Az építkezés ütemét jóval megelőző feltárás 1974—75—76-ban is folytatódik.

Kisebb *leletmentés* keretében *Vásárosfalu*ban egy bronzkori sírt, *Hegykő*n egy római téglasírt, *Fertőrákos*on egy Árpád-kori házat és kemencét, *Ágfalván* kelta és római szórványleleteket mentettünk. *Sopron*ban csatornázási munkáknál előbukkant római épületfal-maradványok felmérése történt meg a Kis János utcában, a Várkerületen. A Rejpál-háznál régi útburkolat hitelesítése, ill. feltárása folyt. A Balfi utcából középkori zsidó sírkőtöredékek, a Paprétről római edény került a múzeumba. A Szárhalmi erdőben őskori sír, a homokbányában ősállatcsontok kerültek elő.

Néprajz: A Fertő-parti községekben a népi lakáskultúra változására vonatkozó gyűjtés és vásárlás folyt (Fertőd, Sarród, Süttör, Széplak, Endréd, Agyagosszergény). A témával kapcsolatban levéltári adatgyűjtést is végeztünk Sopronban. Népviseleti anyag került a múzeumba Sarródról, Kapuvárról, Ágfalváról. Mezőgazdasági eszközök Széplakról, Kapuvárról és Ágfalváról vásárlás útján kerültek gyűjteményünkbe. A nemzetiségi anyag gyűjtése is folyamatos volt, így a már említett ágfalvi német anyag mellett Undról és Kópházáról szereztünk horvát lakásberendezési tárgyakat. A teljes tárgyi gyarapodás 150 darab.

Helytörténet: A polgári életmód tárgyai közül viseleti darabok, lakásdíszítő tárgyak, egy sztereo-vetítő készülék 200 db diapozitívvel került a múzeumba. Az 1919-es szükségpénzek újabb soproni darabjával gazdagodott gyűjteményünk. A teljes tárgyi gyarapodás mintegy 250 db. Levéltári kutatás folyt az antifasiszta mozgalmak témakörében, valamint a Petőfi évfordulóval kapcsolatosan.

David Faen

MEGHÍVÓ

Az MTA Müvelödéstörténeti Bizottságának 1996. március 5-i ülésén

DÁVID FERENC

GIZELLA KÁPOLNA (1765-töl 1938-ig)

címmel tart elöadást 14 órakor a Széchényi Könyvtár 516-os termében.

Az ülésre tisztelettel meghívjuk.

Péter Katalin

Köpeczi Béla

forintos ösztöndíjban.

A Móricz Zsigmond-ösztöndíjra azok a harmincöt évesnél fiatalabb alkotók pályázhattak, akik

nak, Jákfalvy Magdolnának, Karafiáth Orsolyának és *Menyhért Annának* nyújt havi 58 500 forintos támogatást.

A Soros Alapítvány díjai

A tizenöt éves alapítvány ez évi szépirodalmi, társadalomtudományi, képzőművészeti, zenei, stúdiószínházi és fotóművészeti díjait adták át tegnap este a Trafó Kortárs Művészetek Házában a Soros Alapítvány kuratóriumainak képviselői.

Díjat kapott *Angelusz Róbert* szociológus, *Boglár Lajos* etnológus, kulturális antropológus, *Bojtár Endre* irodalomtörténész, műfordító, *Komoróczy Géza* orientalista, Jánosy István költő, műfordító, *Török Endre* irodalomtörténész és *Vekerdy László* irodalomtörténész.

Ady Endre-díjat kapott *Láng Zsolt* író, Kosztolányi Dezső-díjat vehetett át *Domokos Mátyás* író, kritikus, Krúdy Gyula-díjat *Závada Pál* író, szerkesztő, szociográfus, Weöres Sándor-díjat *Tolnai Ottó* író, költő, műfordító.

Bibó István-díjban részesült *Halmai Gábor* jogász, Szűcs Jenő-díjban *Zsoldos Attila* történész. Ránki György-díjat kapott *Hajdu Tibor* történész, Fülep Lajos-díjat *Dávid Ferenc* művészettörténész.

Képzőművészeti díjban részesült *Bánfalvi András* ötvös iparművész és *Swierkiewicz Róbert* grafikus, szobrász, festő, mail art művész. Zenei díjat kapott *Kondor Ádám* zeneszerző, *Serei Zsolt* zeneszerző, karmester.

Paál István-díjat vehetett át *Mohácsi János* színész, rendező, a Székely Aladár-díjat *Szilágyi Lenke* fotóművész kapta. KEG

francia–magyar nagyszótár 1953-ban, a magyar–francia párja pedig öt évvel később jelent meg. Az évtizedeken át használt szócikkgyűjtemény *Oláh Tibor* és *Konrád Miklós* szerkesztésében újult és bővült meg. A francia–magyar szótár mintegy százezer címszava, a magyar–francia köteteknek megközelítőleg száznegyvenezer címszavának harminc százaléka új.

A nagyszótárfüzér legújabb darabja szintén hatvan nagyobb szakterületet ölel fel. Ezek sorában ezúttal is helyet kapott az informatika, a marketing, a média-, a katonai szaknyelv, az alkotmányozás, a munka-, a polgári- és a büntetőjog, valamint a szerzői jog is. A szótárak ezúttal is felhasználóbarát formátumban, vagyis áttekinthető szerkesztésben készültek. A professzionális nagyszótárak ára kötetenként 12 650 forint. Az iskolák, nyelviskolák, könyvtárak kedvezményben részesülhetnek meghatározott példányszám feletti vásárlás esetén. MTI

zett a TIT Bródy Sándor utcai székházában, Az egyházak és civil szervezetek közös szolgálata címmel. A meghívott előadók: *Hegedűs Lóránt, Bod Péter Ákos, Semjén Zsolt, Tőkéczki László.* A moderátor *Pálfy G. István* volt.

Református fiatalok színjátszó csoportjainak találkozóját tartják ma 9 órai kezdettel Kecskeméten, az Újkollégium díszermében. Az egész országból, sőt a határon túlról is érkező fiatalok azt a reformátori hagyományt szeretnék feleleveníteni, amelynek értelmében a Biblia üzenete nemcsak templomokban, szószékeken szólalhat meg, hanem színpadon is, a színjátszás eszközeivel. A találkozót *dr. Hegedűs Lórántnak,* a Dunamelléki Egyházkerület püspökének áhítata, valamint *Szabó Gábornak,* a bács-kiskunsági egyházmegye esperesének köszöntő szavai nyitják meg. A rendezvény a Kecskeméti Tavaszi Fesztivál programjában kapott helyet.

Vajon létezik-e olyan fontos körülmény vagy megfontolás, amely keresztények között háttérbe szoríthatná, sőt megkérdőjelezhetné a legfőbb keresztény értékeket? Hívő emberekként szeretnénk hinni, hogy nincs ilyen körülmény. Ám az emberiség történetének ismeretében be kell látnunk, hogy létezhet, és az nem más, mint az állam-raison. Az eszmék világától távol ugyan, de a mindennapokban körbevesz minket a kompromisszumok sokasága: valamit valamiért. Elfogadni ugyan nem, de megérteni megértenénk, ha ez lenne az ára Isten és ember előtt elvitathatatlan jogaink teljesülésének:

– felbecsülhetetlen értékű kegytárgyakat, levéltárakat és ingatlanokat – köztük 1400 iskolát – magába foglaló, a kommunisták alatt elkobzott egyházi javak haladéktalan visszaszolgáltatása minden érintett felekezetnek;

– az erdélyi római katolikus püspökök azon kérésének teljesítése, hogy egyházszervezetileg ne Bukaresthez, hanem a gyulafehérvári érsekséghez tartozzanak;

– a moldvai csángómagyar katolikusok anyanyelvi hitéletének engedélyezése.

E feltételek teljesülése feledtetni ugyan nem tudná, de enyhítené az erdélyi magyar keresztények kifosztottságérzését.

Most, a magyar kereszténység millenniumának küszöbén, az erdélyi magyar katolikus hívek kérésének esetleges elutasítása vagy elhárítása fájdalmasan érinti a Szent István-i keresztény örökséget magáénak valló tizenötmilliós keresztény magyarságot.

Ha mindezek ellenére úgy kerülne sor Őszentsége II. János Pál romániai látogatására, hogy elkerülné erdélyi híveit, akkor csatlakozunk azokhoz az erdélyi püspökökhöz, akik e kérdésben már nyíltan állást foglaltak, és sok százezer hitsorsosunkkal együtt így imádkozunk:

„Mintsem hogy ez a méltánytalanság megtörténjék, inkább maradjon el a tervezett pápai út!"

Tesszük mindezt a méltányosság, az igazság és a szeretet jegyében, a keresztény értékrendbe vetett rendíthetetlen hittel.

Kolozsvár, 1999. március 20.

A VET Országos Tanácsa

" Miért van az, hogy egy hely felemelően hat ránk? A hely varázsa nem más mint a művészet sugallata, amely tájjá formálja a vidéket"
Roland Barthes után

EMLÉKKÉPEK AZ ERDEI MALOMRÓL

Amikor még forgott a malomkerék
A festői Erdei malom
Gyermekkorunk világa
Az enyészet felé?

SOPRONBÁNFALVA KÉPES KRÓNIKÁJA

A település rövid története
Tájfestők Bánfalván
Két évszázad rajzos krónikája
Bánfalva műemlékei
Egy kultúrtáj a soproni határszélen?

A Sopronbánfalváról és a Rákpatak mentén található Erdei malomról fennmaradt képi ábrázolások, festmények, rajzok, fotók, képeslapok, írások arról tanúskodnak, hogy a táj, a természet szépsége számos művészt, természetbarátot, szép iránt fogékony látogatót ihletett meg. Ha ma, a harmadik évezred küszöbén felkeresnénk azokat a helyszíneket, nem lenne mindig olyan megnyerő a kép. A falu hajdani arculata, ahol a természet, a kertek és a település harmonikus egységet alkottak, ma már csak nyomokban van jelen.

Vajon nincs igény arra, hogy tovább védjük azokat a természeti és kulturális értékeket, melyeket elődeink megőriztek?

Az Alpok keleti lábánál a táj szépsége, a természeti, történelmi, építészeti értékek, hagyományok egysége megérdemelnék, hogy saját kultúrájaként a közösség őrizze azt. Sopron kulturális emlékekben gazdag történelmi belvárosa csak környezetével együtt lehet nevéhez méltó, harmonikus, vonzó együttes.

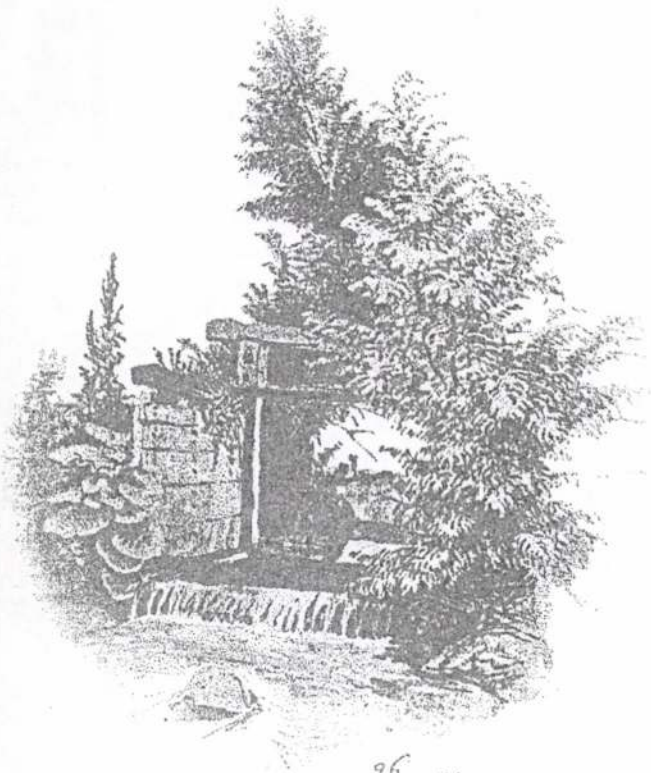

MEGHÍVÓ

26/0 51 Bei Wandorf

A kiállítást rendezte:

Cros Kárpáti Zsuzsa
FoKa art Bt.

A kiállítás létrejöttét támogatták
és közreműködésükkel segítették:

Országos Műemlékvédelmi Hivatal
MTA Művészettörténeti Kutatóintézete
Soproni Múzeum
Magángyűjtők
A Sopronban is bemutatott
"Emlékképek az Erdei malomról"
című kiállítás támogatói

Az elölapon:
Id.Storno Ferenc: Bánfalva mellett. 1851.
aquarell a 17.számú Storno vázlatkönyvből

Az Országos Műemlékvédelmi Hivatal
tisztelettel meghívja Önt a

Kultúrtáj-helyi védelem
Sopronbánfalva és az Erdei malom képes krónikája

című kiállítás megnyitójára,
1998. február 23-án, hétfőn du. 4 órára

A kiállítást megnyitja:

Baráth Etele
építészmérnök
az Országgyűlés
Környezetvédelmi Bizottságának
elnöke

Bevezetőt mond:

Dávid Ferenc
művészettörténész

Cím: Budapest, I.ker. Táncsics Mihály utca 1.
Országos Műemlékvédelmi Hivatal aulája
A kiállítás megtekinthető: 1998. április 20-ig
naponta 9-17 óra között

David Jean

David F

KRÓNIKA

Építészek elismerése

Europa Nostra Díj

Három magyarországi épülethelyreállítási program is Europa Nostra Díjban részesült a napokban. Ez a legjelentősebb nem állami szervezet, amely az európai építészeti és természeti örökség megmentésével foglalkozik.

A húsz éve alapított díjjal a legkiemelkedőbb helyreállításokat, természeti értékek szakszerű megújítását és a történeti környezetbe legjobban beleillő új épületeket jutalmazzák. A zsűrinek 1997-től közép-európai tagja is van, Winkler Gábor Ybl-díjas győri építész személyében.

A legsikeresebbnek ítélt hat pályázat egyike az éremmel kitüntetett budapesti egykori Arany János Színház épülete lett. A König Tamás és Wagner Péter építészek tervei alapján szinte a romjaiból helyreállított létesítmény nem műemlék, de az építészeti örökség fontos része. A helyreállítást Dávid Ferenc művészettörténész rendkívül gondos kutatása előzte meg. A szétroncsolt épületből kibontották az eredeti állapotra utaló részeket és a homlokzaton a márványt eredeti anyagból pótolták.

Elismerő oklevelet kapott a Vidám Park 1906-ban készült körhintájának rekonstrukciója. A városligeti az egyetlen megmaradt szecessziós körhintaépület Európában. A megújult látványosságot Baliga Kornél építőművész valamint a Szántó és Mikó Építész Kft. tervezte. A felújítás szervezője a Körhinta Alapítvány elnöke, Ráday Mihály volt. A helyreállításhoz szükséges 250 ezer dollár négyötödét a tulajdonos, a Budapesti Vidám Park Rt. állta, a többit civilszervezetek teremtették elő.

A másik elismerő oklevélben a szamosújlaki református templom részesült. A gyönyörű falusi templom a XV. század elején épült. Az Országos Műemlékvédelmi Hivatal építésze, Szekér György tervei alapján XVIII. századi állapotának megfelelően újították fel. Az épület tetőzetét az Országos Műemlékvédelmi Hivatal munkatársai állították helyre, a többi munkát a 450 lelkes falu református gyülekezetének tagjai, illetve helyi mesterek végezték.

• Bukta Zsuzsa

KÖZÖNSÉGSZOLGÁLAT

Szombat

Rádióműsor

KOSSUTH

4.30 Reggeli Krónika. 8.06 Kopogtató. 8.30 Fúvom az énekem… 8.35 Kerek perec. 9.00 és minden órakor hírek. 9.05 Családi tükör. 9.35 Pótkerék. 10.05 Szombat délelőtt. 12.00 Déli krónika. 12.30 Szóra érdemes. 13.05 Új Zenei Újság. 13.40 Hálótárs. 14.05 Oxigén. 15.05 Irodalmi újság. 16.00 Tizenhat óra. 17.30 Népzenei portré. 18.00 Esti Krónika. 18.20 Előfutam. 18.25 Szemle. 19.05 Sportvilág. 19.29 Az ötöslottó nyertes számai. 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Miska bácsi levelesládája. 20.05 Vállalkozói szféra. 22.00 Késő esti krónika. 22.20 A 23. óra. 23.05 Diszkotéka. 0.00 Hírek. 0.10 Himnusz.

PETŐFI

4.30 Hírek. 4.33 Hajnali dallamok. 6.03 A szeretet közösségei. 6.35 Sportszombat – Kaposvárról. 8.03 Zenezóna. 9.04 Hoppá! 10.00 Bécs–Budapest magazin. 11.07 Operettparádé. 12.00 Jó ebédhez szól a nóta. 13.00 Hírpercek. 13.15 Daráló. 13.45 Hang-dominó. 14.00 Szív küldi. 15.05 Páratlan óra. 16.00 Ízes történetek. 16.30 Emberek és egyéb állatfajták. 17.04 Zenezóna. 18.01 Családban marad. 19.03 Varázsnaptár. 20.00 Sportkoktél. 21.03 Magyar folkritmusok. 21.50 Magyarán szólva. 22.00 Világvége. 23.00 Hírpercek. 23.15 Ennyi… 0.00 Magyar és idegen nyelvű vízjelző szolgálat. 0.00 Éjfél után…

BARTÓK

6.00 Hírek. 6.00 Muzsikáló reggel. 8.00 és minden páros órakor hírek. 8.10 Pódium. 9.23 Szappanopera. 10.05 Hangfelvételek felsőfokon. 11.25 Orosz muzsika. 12.05 Repriz. 14.05 Új magyar zene a rádióban. 15.00 Opera-művészlemezek. 16.05 Klasszikus jazz. kb. 17.30 Barokk mesterek műveiből. 18.05 Aranyalbum. 19.05 A Régi Zene Együttes 18. századi szimfóniákat játszik. 19.30 Richard Strauss: Capriccio. kb. 20.30 Hírek. 20.40 Összefoglaló. 0.00 Hírek. Szózat.

kes Attila. 16.00-20.00 Figyelj, figyelj! Élő, telefonos kívánságműsor, értékes nyereményekkel. Az adás ideje alatt hívható telefonszám: 316-2070. Műsorvezető: Bősze Ádám, Nemes Tibor.

RÁDIÓ 1

(FM 100,3) 6.30 Játék. 7.05 Játék. 17.30 Programajánló. 18.30 Hírösszefoglaló. 18.50 Tv-ajánló. 19.10 Időjárás.

JUVENTUS

(Budapest 89,5 MHz, Kab-hegy 93,9 MHz, Siófok 810 kHz) Tel.: 234-3434. 1.00-2.00 Dj. Sultz. 2.00-8.00 Pintácsi Viki. 8.00-10.00 Sztár sáv – Várkonyi Attila. 12.00-19.00 Bálint Edina. 19.00-24.00 Suri Imre.

MELODY

(FM 96.4) 8.00-12.00 Zenés magazin: Kereskedelmi műsor, mely a bevásárlással kapcsolatos teendőket hivatott egyszerűsíteni. Segít az olcsóbb beszerzési lehetőségek felkutatásában, népszerűsítésében. Célja a női bevásárlási szokások megváltoztatása, a nők terheinek csökkentése.

DUNAKANYAR RÁDIÓ

(10.00-22.00 óráig FM 68.99, 13.00-01.00 FM 91.9) 13.00-19.00 Információk, érdekességek sok-sok zenével. 19.00-21.00 Kívánságműsor. Műsorvezető: Szabó Krisztián. 21.00-1.00 Krisz-mix – a legjobb zenék és a legérdekesebb témák. Műsorvezető: Szabó Krisztián.

Televízió-műsor

MTV1

5.50 Napkelte. 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 Rajzfilmsztárok parádéja. 9.05 Ficánkoló. 9.15 Nosza! 9.45 Szamárfül. 10.05 A medve és a szúnyog. 10.20 Csalogató. 11.00 Szenvedélyek. 12.00 McKenna. 12.45 Válaszolunk… a nézők telefonjaira. 12.55 Energia ábécé. 13.00 Híradó. 13.10 Csak

NÉPSZABADSÁG

Örök életűek-e a műemlékek?

Dávid Ferenc értékről, társadalmi konszenzusról, pénzről

Minőségi változást vagy csak Európa felé kacsintó szókincsreformot jelez-e vajon, hogy az utóbbi években egyre gyakrabban beszélünk műemlékállomány helyett épített örökségről? A vég kezdetét mutatta, esetleg új lehetőségek kibontakozását segítette elő, hogy a védett értékek túlnyomó többsége kikerült az állam tulajdonából, és ma már magánbirtokosok kezében van? Hogyan bánunk mi magunk a ránk maradt örökséggel, s mit hagyunk az utánunk jövőkre? Az épített örökség helyzetéről az ezredfordulón Dávid Ferenc művészettörténésszel, műemlékvédelmi szakemberrel beszélgettünk.

Érdemes lenne megfontolni a Népstadion szocreál stílusú bejáratának, a dromosznak az eredeti elképzelésekhez igazodó bemutatását FOTÓ: HETÉNYI ZOLTÁN

Az épület alapjában véve olyan, mint bármely más tárgy. A használat során avul, romlik, és ahhoz, hogy betölthesse a feladatát, gondját kell viselni, sőt költeni is kell rá – mondja Dávid Ferenc, hozzátéve: sok esetben éppen a változás a fennmaradás záloga. Eleve elkerülhetetlen például a modernizáció, hiszen az épületnek lakhatónak-élhetőnek kell maradnia. A konfliktusok azonban akkor éleződnek ki igazán, ha kiderül, hogy az emlék megmaradása funkciója megváltozásán áll vagy bukik.

Jó példa erre a századelőn rendkívül elegáns, helyenként nyolc-tíz szobás nagypolgári lakásokkal megtervezett és felépített Gresham-palota esete. A második világháború után a legreprezentatívabb otthonokat már nem lakásként, hanem irodaként használták, és mindenütt megindult az új szerephez igazodó összenyitás és lefalazás. Amikor aztán bekövetkezett az újabb fordulat, világossá vált: nemcsak irodákra nincs itt többet szükség, hanem a lakások helyreállításának sincs értelme – egyszerűen nem létezik már az a réteg, amely több száz négyzetméteres, városközepi otthonokat kívánna fenntartani. Az épületet tehát csak egy új feladat óvhatja meg a teljes pusztulástól, ráadásul olyan, amelyet a változást finanszírozni képes tőke talál neki: így lesz belőle szálloda.

– A Gresham esete a folyamat és a feltételezhető végeredmény szempontjából is példaértékű lehet. Nemcsak azt követhetjük majd nyomon, hogyan alakul át egy épület belseje, miközben a homlokzata és a nagyközönség előtt is nyitott belső terei tulajdonképpen alig változnak, sőt illő megbecsülésben és restaurálásban részesülnek, hanem azt is, hogy a játszma szereplői hogyan képesek érvényesíteni az érdekeiket. Megfigyelhetjük tehát, elég szilárd-e az értékeket védeni hivatottak akarata, hogy azt a megoldást segítsék megszületni, amely elég jó ahhoz, hogy hosszú időre garantálja a működést, azaz a fennmaradást – véli a szakember.

Dávid úgy látja, hogy az ilyesfajta mély átalakítások nemzedékenként megismétlődnek. A mi felelősségünk éppen abban áll, hogy a változtatás szükséges voltát összeegyeztessük azzal az elvárással, mely szerint a műemléknek *örök időkre* fenn kell maradnia. A döntés a miénk, de ettől még rendkívül torokszorító: mi határozhatjuk meg, mit adunk tovább az utánunk következő – s minden bizonnyal újfent változtatni kényszerülő – generációnak, és mi az, amit már nem használhatónak minősítünk. Az mindörökre elvész ugyanis. Ráadásul a folyamat egyes részeire amúgy sincs befolyásunk: csak remélhetjük, hogy a beruházó feltevése jó volt, és a megoldás hosszú távra szól. Mert ha nem így lesz, fölösleges volt ilyen nagyszabású átalakítást végrehajtani, kár tizennégy fürdőszobás szállodai szobára szabdalni egy tágas, stukkós mennyezetű lakást.

Hasonlóan nehéz döntéseket kényszerül az is hozni, aki például az Építők Szakszervezetének hajdani székházát újítja fel. Miközben a közvélemény ma még határozottan különbséget tesz egy „régi", mondjuk múlt századi és egy modern épület között – hajlamosabb tehát az előbbit értékként kezelni, míg az utóbbi esetében könnyebben fogadja el a változtatást vagy akár a bontást is –, a műemlékvédelem hazai gyakorlata éppen most nyit a huszadik század emlékei felé. S bár az építők székháza már fel is került a védett épületek listájára, a művészettörténész szerint még számos részletkérdés vár tisztázásra. Korántsem egyértelmű ugyanis, hogy ebben az esetben mi a védett: az épület kompozícióján, homlokzatán kívül mely részletei?

A fölépített épület több mint jól megrajzolt terv. Anyagában is létezik, sőt gyakran éppen abban árul el a legtöbbet a korról, amelyben készült, és az emberekről, akik készítették. A modern kor műemléke ugyanúgy, mint a régié, építészi vízió, technológiai tudás és kézművesség együttese. A szó szerint vett műemlékvédelem pedig épített részleteknek az anyagukban való megőrzése, amelyeket más részletek hű másolata egészít ki.

> *Az érdekek bonyolult szövevényében a védelem különböző fokozatait biztosító szervezetek és hatóságok vágnak rendet.*

A kézművesmunkával készített régi házak restaurálásának évszázados a gyakorlata, a sok ipari termékből összeállítottaké azonban még csak a kezdeteinél tart. A MÉMOSZ-székház átalakítása ennek a tanulási folyamatnak lehetne fontos állomása – mondja Dávid, aki ennek kapcsán egy másik gondolatot is felvet: a Budapest Sportcsarnok tragikus pusztulása után érdemes lenne megfontolni a Népstadion egyedülálló, szocreál stílusú bejáratának, a dromosznak az eredeti elképzelésekhez igazodó bemutatását.

Innen már csak egy lépés egyébként a mindennapokban rendre felbukkanó kérdés: mit kell védeni, mit kell megőrizni a XXI. századnak? Ha csak Budapest épületállományát nézzük, már akkor is jól látszik, hogy a műemléki listákon szereplő házak és építmények egy valójában szűk körbe, a minden áron megvédendő emlékek csoportjába tartoznak. Az épített örökség azonban ennél jóval tágabb fogalom: jóformán az egész főváros beleértendő.

– A társadalom naponta dönt arról, hogy mit tart védelemre érdemesnek, és mit nem. Érdekek feszülnek egymásnak: rendre összeütközésbe kerül például a terheket viselő tulajdonos és az épületállomány jelentette „vizuális örömben" osztozók köre, hiszen az utóbbiak közös birtokuknak tekinthetnek valamit, ami az előbbinek útjában áll, fenntartása gondot jelent neki – mondja a művészettörténész, aki szerint a társadalom tulajdonképpen korlátozza a magántulajdon szentségét, amikor a védelem érdekében jogosítványokat ad azoknak, akiket erre alkalmasnak vél.

Az érdekek bonyolult szövevényében a védelem különböző fokozatait biztosító szervezetek és hatóságok vágnak rendet. A városvédő szervezetek inkább a közvetlen részvétel eszközével élnek, és a gyakorlat oldaláról igyekeznek beavatkozni, míg a műemlékvédelmi hivatal hatalmi eszközre, a törvény segítségére támaszkodik. Nincs azonban egyszerű dolga, hiszen teljes társadalmi konszenzus talán csak a műemlékállomány azon részét illetően létezik, amelynek érték volta egyébként is megkérdőjelezhetetlen. (Ki akarná lebontani mondjuk a Mátyás-templomot?) Minden más esetben érdekeket sért a döntéseivel. A szakember úgy látja: a hivatal létének talán egyik legnagyobb előnye, hogy munkája lassítja a változtatás sebességét, időt biztosít az átgondolásra, a szempontok mérlegelésére.

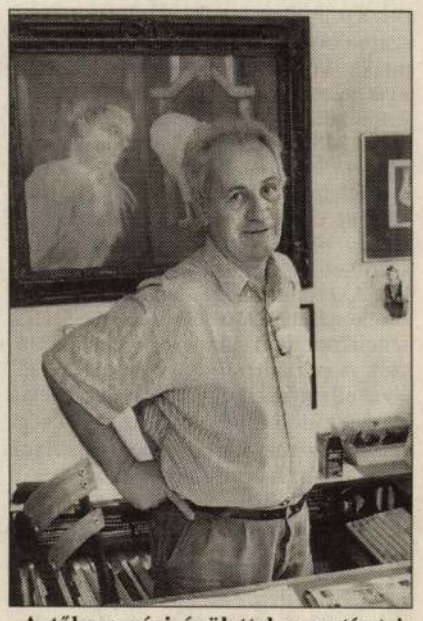

„A tőke a régi épülettel presztízst is vásárol." FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

A rendszer másik nagy hatású szereplője a pénz – mondja Dávid Ferenc, aki szerint éppen azt a legnehezebb elérni, hogy a tőke ne veszélyt jelentsen az épített örökségre, hanem hozzájáruljon az értékek kiteljesítéséhez. A tőke a régi épülettel presztízst is vásárol. Ha ennek jellegét fölismeri, s tehetsége van a kibontakoztatására, nemcsak a köznek, hanem magának is használ.

Gyakori a régi épületeknek az újakkal való szembeállítása. Tudjuk, egyetlen kor sem lehet meg a saját reprezentatív alkotásai nélkül, mindegyiknek rá kell hagynia a saját örökségét az utódaira. A kérdés csak az, hogy a társadalom a maga informális és formális eszközeivel képes-e elérni, hogy az új teremtésekor a minőség győzzön, s hogy a folyamatnak ne essék áldozatul semmi, ami fennmaradásra érdemes. Hogy így lesz-e, azt például a funkciójukat veszett gyárak, ipari emlékek sorsa is megmutathatja. Kétségtelen ugyanis, hogy erőteljes segítség nélkül ezek, a mai város belterületén álló, egykor mívesen felépített épületek – funkció híján – megsemmisülnek. Ahhoz, hogy a londoni Canary Wharféhoz hasonló karriert fussanak be, és új szerephez jutva ismét élettel teljenek meg, egy hosszú távú, konzekvensen végrehajtott programra van égető szükség.

N. Kósa Judit

Leszámolás a Szent Korona

Köztársaság vagy monarchia? Honnan eredeztetjük Magyarország közjogi hagyományát? Az elmúlt tíz év egyik legfontosabb – hol nyílt, hol burkolt – politikai vitájának a végére tett pontot az Alkotmánybíróság: A Szent Koronának nincs közjogi funkciója. Az a tan, amely ezt tagadja: halott. Hogyan jutottunk el a köztársaság kikiáltásától a 2000. január 1-jén elfogadott koronatörvényig, amelyben a kormánypártok már azt állították, hogy a „Szent Korona a magyar állam folytonosságát és függetlenségét megtestesítő ereklyeként él... a magyar közjogi hagyományban"?

Hosszú utat tettünk meg idáig. A rendszerváltás idején még egyértelmű volt, hogy hazánk a köztársasági alkotmányosságot, a versenyképes piacgazdaságot és a nyugati orientációt választja. Magyarország modern, liberális demokráciává vált. Az új rendszer társadalmi támogatottsága azonban a gazdasági átalakulás nehézségei miatt megingott. A politikai pártok többsége az alkotmány és a közjogi rendszer területén nyíltan megkérdőjelezi a rendszerváltás eredeti célkitűzéseit. A harmadik köztársaság liberális alkotmányát ma már csak a szabadelvűek védelmezik.

Az MSZP a negyedszázada elavult, korporatív jóléti állam koncepciójának megfelelően alkotmányba kívánja foglalni az érdekegyeztetés rendszerét, és rendes bíróságok előtt akarja kikényszeríthetővé tenni a szociális jogokat. Ezzel kivonnák a mindenkori kormányzat kompetenciájából a gazdasági és szociálpolitikai döntések jelentős részét. A parlamenti demokrácia logikájával ellentétes, hogy olyan szervezetek jussanak döntő befolyáshoz a költségvetési pénzek elosztásában, amelyek nem viselnek politikai felelősséget a választók előtt.

Hatásosabb, kitartóbb és veszélyesebb az a folyamatos támadás, amelyet a radikális jobboldal intéz tíz éve az alkotmány ellen. Ez a törekvés nem egyes cikkelyek megváltoztatására, hanem a köztársasági alkotmány leváltására irányul.

Ha leegyszerűsítjük a képet, Magyarországon két befolyásos közjogi gondolkodás küzd egymással. Az egyik az a republikánus hagyomány, amely az 1848-ban megteremtett felelős kormányra, az 1918-ban és 1946-ban kikiáltott köztársaságra tekint vissza. Ezzel áll szemben a Szent Korona-tanra építő és a Horthy-rendszer ideológiai alapját jelentő, fél feudális monarchikus tradíció. Ez utóbbi nem fogadja el az állam semlegességének elvét, a kulturális és etnikai sokszínűséget, a hatalmi ágak következetes szétválasztásának követelményét és a minden állampolgárra érvényes jogállami normákat. Ebben a tradícióban Magyarországon nem az írott törvény uralkodik, hanem a törvények feletti misztikus entitás, amelyet a Szent Korona testesít meg. Míg a joguralom képviselői szerint a törvények mindenkire vonatkoznak, a monarchikus felfogás szerint mindig vannak kiválasztottak, akik egyenlőbbek a többieknél, mert ők megértik és megvalósítják egy felsőbbrendű értelem terveit.

A régiek és a modernek harca az első szabadon választott parlament létrejöttének pillanatában megkezdődött. A köztársaság címeréről szóló vitában megmérkőzött egymással a két tradíció, és a köztársasági került ki vesztesen. Számos jobboldali politikus ma már bevallja, hogy a függetlenségi hagyományt hordozó Kossuth-címer elvetését az első lépcsőnek tekintették a

MARABU RAJZA

Egy jól működő köztársaság

Szent Korona-tan restaurációjának útján. A jobboldal jelentős része már a kilencvenes évek elején szembefordult azzal a közjogi hagyománnyal, amelyet a konzervatív Antall József és a liberális Tölgyessy Péter képviseltek. A népnemzeti MDF-es, MIÉP-es revizionista történelem- és jogfelfogás térnyerése ugyan a Horthy-újratemetéssel megszakadt, de négy év múltán már a Fidesz adott politikai erőt a radikális jobboldali követelések újjáéledéséhez. Ami Antall alatt még elképzelhetetlen volt, most valósággá vált. A címervitában elindított restaurációs törekvés tíz év után elérkezett a korona közjogi státusának előterjesztéséig. 2000. január 1-jén a kormánytöbbség elfogadta a koronatörvényt.

A miniszteri expozéból kiderült, hogy az előterjesztő szerint „a Szent Korona (...) a magyar államiság szimbóluma". A beterjesztett törvénytervezet preambuluma deklarálja, hogy a Szent Korona ma is a magyar állam egységét testesíti meg. A kormány ezzel világossá tette: szakít a rendszerváltás köztársasági eszményével, és visszatér a harmincas évek közjogi felfogásához. Ezért került a törvénybe a már idézett mondat: „a Szent Korona a magyar állam folytonosságát és függetlenségét megtestesítő ereklyeként él(!) a nemzet tudatában és a magyar közjogi hagyományban(!!!)". A kormánytöbbség olyan törvényt hozott, amely legalábbis nem zárja ki azt az értelmezést, hogy a Szent Korona-tan a magyar közjogi hagyomány élő része. A törvény ugyan nem módosította az alkotmányt, nem rendelkezett úgy, hogy a miniszterelnök a koronára tesz esküt, nem a koronából vezette le a szuverenitást, de most már valóban csak egy lépésre vagyunk ettől. A rendőrtisztek idén a korona mására esküdtek. Ki gondolta volna ezt tíz évvel ezelőtt?

A tét nem kicsi. Ebben a vitában nem üres szimbólumokról van szó, hanem az egész politikai életet meghatározó szemléleti különbségről.

A köztársaság védelmében az Alkotmánybírósághoz fordultunk. Azt a kérdést, hogy van-e közjogi funkciója a koronának, nem tehettük fel mivel (ilyen indítványt kizárólag a legfőbb állami méltóságok terjeszthetnek elő). Ezért olyan beadványt készítettünk, hogy az Alkotmánybíróság ítéletében ne kerülhesse meg ennek a kérdésnek a megválaszolását. Két ponton támadtuk meg a koronatörvényt. Kifogásoltuk,

Albérletek

1. A politikai helyzet romlását bátran mérhetjük az utópiák szaporodásával. György Péter az Élet és Irodalomban „Gyűlölet és tehetetlenség" címmel azt a vágyálmát adja elő, hogy a politikai elit és az értelmiség „türelmesen, politikai érdekein egy-egy pillanatra felülemelkedve együtt gondolkozzon..." Így megállítható lenne a szélsőjobb előretörése.

A Népszabadságban Szelényi Iván és Ladányi János politikai utópiája olvasható (*Az új szociáldemokrácia esélye*, június 29.). A szerzők alternatívákat tárnak elénk. A közép-európai liberalizmus fennmaradása azon múlik, hogy vállalja-e az új szociáldemokrácia érték- és érvrendszerét. A másik esély az, hogy az MSZP és az SZDSZ „egy széles, a civil szervezetek összefogására építő, kisebbségvédő és emberjogi csoportokat, szociális szervezeteket stb. tömörítő, »új baloldali« választási szövetséggel együttműködve kísérelné meg a következő választásokon a jobboldali koalíciót leváltani."

Ezek jámbor óhajok. Az a politikai elit, amelyik éjt-nappá téve közvetlen érdekeinek megvalósításán munkálkodik, vasár- és ünnepnapokon felülemelkedik közös imára? Vagyis felismeri, hogy közvetlen és távlati érdekei ellentétesek? Ezt az álnaivitást még az utópia minősítés sem illeti meg.

Azokat a civil szervezeteket pedig, amelyeket a két kiváló szociológus említ az az ember, akinek kényelmetlen a vallás parancsainak teljesítése, ezért felfogad valakit, aki helyette imádkozik s jár penitenciát. A Fidesz vezette jobboldali-populista koalíció a szélsőjobbra hagyta, hogy helyette imádkozzon. Időnként a miniszterelnök a szélsőjobboldali „Vasárnapi Újságba" jár áldozni s a „Magyar Demokratába" gyónni, hogy a vallásazonosságot jelezze.

3. Az albérlőként szabadjára eresztett szélsőjobb feltörte a fejét a szociálliberális koalíció alatt is. Jelenlétét versengve becsülte le a szociál- és a liberális egyaránt. A budai Várban rendszeresített nemzetközi skinheadgyűléseket, a nyíltan antiszemita könyvek megjelenését egy félreértett liberalizmus nevében kicsinyítették, a bírói gyakorlat nemegyszer minősített át fajüldöző cselekedeteket egyszerű garázdasággá.

Az a baloldali párt vagy pártszövetség, amelyik albérletbe adja a szociális lelkiismeret és az emberi jogok képviseletét, kevés sikerrel hódíthatja meg a választók tömegeit.

A pragmatizmust – vagyis az ideológiai közönyt – hirdető koalícióban a liberalizmus volt az albérlő. Ritkán fizetett lakbért. Emberjogi képviselete elhalványult, tehetetlenül nézte kormánya egyházpolitikáját. Magánegyetem nem indulhatott, az egyháziakba ömlött a pénz. A liberálisok megszavazták a korporációs médiatörvény. A pluralizmust a kereskedelmi televíziók létrehozása jelentette, s a pártoktól uralt közszolgálaté.

Ezenközben Horn Gyula gyönyörrel olvasgatta, hogyan gyalázzák őt a Magyar Nemzetben. Ahány gyalázkodás, annyi bizonyíték, milyen demokrata, to-

maiban megf
nemcsak azér
nem azért, m
sukba ez harm

Az „új balo
dogmatikus li
még azt is a m
a közlekedési
mérsékelt libe
minden nézet
pornográfiát n
Ku-Klux-Klar

A szélsőjob
élvezi azt a tol
Nemzetek „N
olyan tanulm
mely épp e tol
Tolerance betw

5. „Mélysé
detsz, de az é
hogy kifejthes
Helvetiusnak.

Elérkezett a
tő térdű) liberá
sohasem írt. A
életrajz tulajd
szembeni telj
lehetséges, ah
nek a törvény
(anyagi juttat
ket, ahol csal

meréséhez segítettek bennünket hozzá. Támogatta a vasi kutatókat is. Életműve szinte áttekinthetetlen.[20]

Csemegi József dr. (Budapest, 1909. 10. 30. – Budapest, 1963. 02. 21.), okl. építészmérnök, kandidátus, 1953-ig docensként a magyar építészettörténet előadója a BME Építészettörténeti Tanszékén, majd az Iparművészeti Főiskolán tanszékvezető tanár, 1960-tól az OMF Ig. Oszt. vezetője haláláig. Nagyon sokan tanítása révén ismertük meg a középkori Magyarország még ma is utolérhető és elpusztult értékeit. Minden szavával, cselekedetével tanított, alakította szemléletünket. A tanulmányi évek után is számon tartotta tanítványait, s mindig kész volt ismereteit gazdagon pazarolni. Tudós és nevelő volt, akinek minden részletre kiterjedt a figyelme. A népművelésből is aktívan vette ki részét, több alkalommal tartott továbbképző előadásokat a VmFSz és a múzeumi aktívák képzésein. (B) A hatósági munka az ő irányítása alatt nem irattermelés volt, hanem tudományos kutatással megalapozott szakirányítás. Maga is kutatott pl. a veleméri templommal kapcsolatban 1960–1963 között.[21]

Csiszár Károly dr. (Csesztreg, 1928. 09. 08.), pedagógus és helytörténész. 1951-től tanít, 1954–1971 között Vas megye Tan. VB. Műv. Oszt. tanulmányi felelőse, 1971–1977 között Kőszeg Város Tan. VB elnöke, majd ismét a Megyei Műv. Oszt. munkatársa. Minden posztján feladatának tekintette a történeti múlt megőrzését, úgy a műemlékvédelem, mint a népművelés-oktatás területén. Az Őrség és Kőszeg városa őrzik tevékeny működésének nyomait. Gazdag irodalmi munkássággal teszi közkinccsé ismereteit. MAB-tag 1972 óta. (A,[22])

Dala József (Köcsk, 1930. 11. 09.). Munkahelyei: Jánosháza Községi Tan. VB. (60-as évek), Celldömölk Járási Tan. VB. elnöke (1964–), Vas megyei Tan. VB. Műv. Oszt. (1980–...), jelenleg a Sághegyért Alapítvány kuratóriumának az elnöke. A VmFSz tagja volt (B). Működési területe leginkább a kemenesaljai celldömölki járás volt. Munkája nyomát fellelni: Jánosházán, Celldömölkön, Egyházashetyén, Vönöckön, Kemenessömjénben, Kemenesmihályfán, Dukán és a Sághegyen. A Vas megyei kastélyprogram egyik fontos szervezője volt. A népművelés területén is sok érdeme van, irodalmi tevékenysége és legkülönbözőbb szervezései igazolják ezt. (D)

Dávid Ferenc (Budapest, 1940. 08. 16.), okl. művészettörténész. Az OMF Tud. Oszt. dolgozott. Munkái: Kőszeg, Jurisich tér 5. (1972); Bük, r. k. tp. (1975–1976); Vasvár, domonkos rendház (1985). (IP) A Magyar Műemlékvédelemért Emlékplakett tulajdonosa (1985).

Deák Klára (Budapest, 1937. 03. 07.), okl. restaurátor. Az OMF, ÁMRK munkatársa. Munkái: kőszegi vár feltárása (1962), folyosó és kápolna, Dózsa György u. 1. (1990); Csempeszkopács, r. k. tp. (1968–1969); Velemér, r. k. tp.; Szombathely, Székesegyház, szentély; Püspöki Palota, Sala Terrena. (IP)

Dercsényi Balázs (Budapest, 1940. 09. 04.), okl. művészettörténész. Az OMF, ÉM, KTM, OMvH Műemlékfelügyeleti Ig. Vas megyei referens (1977–1982). Kutatásai: Csempeszkopács, r. k. tp.; Kőszeg, Jurisich tér 4–6., 7., 9., 11., 12., 14., Rájnis u. 5., 10., Chernel u. 6.; Pápoc, középkori kolostor; Ikervár, r. k. tp. (1980); Körmend, lovardaszínház (1978); Szombathely-Gyöngyöshermán, Szegedy-kastély (1980). A Magyar Műemlékvédelemért Emlékplakett tulajdonosa (1993). (D)

Dercsényi Dezső dr. (Vác, 1910. 07. 17. – Budapest, 1987. 06. 22.), okl. művészettörténész. A PPTE-t elvégezve dolgozott a MOB, MMOK, ÉM, OMF hivatalaiban, az

20 Bárdosi János: Dr. Csatkai Endre levelei. = VSz. XXV. (1971). 4. sz. 573–579. oldal; Bodnár Éva: In memoriam Csatkai Endre. = Művészet 1970.; Domonkos Ottó: Dr. Csatkai Endre. = Múzeumi Közlemények 1970. 1. sz. 112. oldal; stb.

21 Gazdag szakirodalmi működéséről sajnos a mai napig nem készült bibliográfia, így még csak hozzávetőlegesen sem ismertethető teljes munkássága.

22 Szakirodalmi munkássága sokirányú, közel 50 művet tartalmaz a földrajz, néprajz, idegenforgalom, nyelvészet stb. területéről, és a legtöbb témába beleszövődik a műemlékvédelem. Pl. Vas megye idegenforgalmi értékei (1993), Őrség (1995).

David Farve

Örök életűek-e a műemlékek?

Dávid Ferenc értékről, társadalmi konszenzusról, pénzről

Minőségi változást vagy csak Európa felé kacsintó szókincsreformot jelez-e vajon, hogy az utóbbi években egyre gyakrabban beszélünk műemlékállomány helyett épített örökségről? A vég kezdetét mutatta, esetleg új lehetőségek kibontakozását segítette elő, hogy a védett értékek túlnyomó többsége kikerült az állam tulajdonából, és ma már magánbirtokosok kezében van? Hogyan bánunk mi magunk a ránk maradt örökséggel, s mit hagyunk az utánunk jövőkre? Az épített örökség helyzetéről az ezredfordulón Dávid Ferenc művészettörténésszel, műemlékvédelmi szakemberrel beszélgettünk.

Érdemes lenne megfontolni a Népstadion szocreál stílusú bejáratának, a dromosznak az eredeti elképzelésekhez igazodó bemutatását FOTÓ: HETÉNYI ZOLTÁN

Az épület alapjában véve olyan, mint bármely más tárgy. A használat során avul, romlik, és ahhoz, hogy betölthesse a feladatát, gondját kell viselni, sőt költeni is kell rá – mondja Dávid Ferenc, hozzátéve: sok esetben éppen a változás a fennmaradás záloga. Eleve elkerülhetetlen például a modernizáció, hiszen az épületnek lakhatónak-élhetőnek kell maradnia. A konfliktusok azonban akkor éleződnek ki igazán, ha kiderül, hogy az emlék megmaradása funkciója megváltozásán áll vagy bukik.

Jó példa erre a századelőn rendkívül elegáns, helyenként nyolc-tíz szobás nagypolgári lakásokkal megtervezett és felépített Gresham-palota esete. A második világháború után a legreprezentatívabb otthonokat már nem lakásként, hanem irodaként használták, és mindenütt megindult az új szerephez igazodó összenyitás és lefalazás. Amikor aztán bekövetkezett az újabb fordulat, világossá vált: nemcsak irodákra nincs itt többet szükség, hanem a lakások helyreállításának sincs értelme – egyszerűen nem létezik már az a réteg, amely több száz négyzetméteres, városközepi otthonokat kívánna fenntartani. Az épületet tehát csak egy új feladat óvhatja meg a teljes pusztulástól, ráadásul olyan, amelyet a változást finanszírozni képes tőke talál neki: így lesz belőle szálloda.

– A Gresham esete a folyamat és a feltételezhető végeredmény szempontjából is példaértékű lehet. Nemcsak azt követhetjük majd nyomon, hogyan alakul át egy épület belseje, miközben a homlokzata és a nagyközönség előtt is nyitott belső terei tulajdonképpen alig változnak, sőt illő megbecsülésben és restaurálásban részesülnek, hanem azt is, hogy a játszma szereplői hogyan képesek érvényesíteni az érdekeiket. Megfigyelhetjük tehát, elég szilárd-e az értékeket védeni hivatottak akarata, hogy azt a megoldást segítsék megszületni, amely elég jó ahhoz, hogy hosszú időre garantálja a működést, azaz a fennmaradást – véli a szakember.

Dávid úgy látja, hogy az ilyesfajta mély átalakítások nemzedékenként megismétlődnek. A mi felelősségünk éppen abban áll, hogy a változtatás szükséges voltát összeegyeztessük azzal az elvárással, mely szerint a műemléknek *örök időkre* fenn kell maradnia. A döntés a miénk, de ettől még rendkívül torokszorító: mi határozhatjuk meg, mit adunk tovább az utánunk következő – s minden bizonnyal újfent változtatni kényszerülő – generációnak, és mi az, amit már nem használhatónak minősítünk. Az mindörökre elvész ugyanis. Ráadásul a folyamat egyes részeire amúgy sincs befolyásunk: csak remélhetjük, hogy a beruházó feltevése jó volt, és a megoldás hosszú távra szól. Mert ha nem így lesz, fölösleges volt ilyen nagyszabású átalakítást végrehajtani, kár tizennégy fürdőszobás szállodai szobára szabdalni egy tágas, stukkós mennyezetű lakást.

Hasonlóan nehéz döntéseket kényszerül az is hozni, aki például az Építők Szakszervezetének hajdani székházát újítja fel. Miközben a közvélemény ma még határozottan különbséget tesz egy „régi", mondjuk múlt századi és egy modern épület között – hajlamosabb tehát az előbbit értékként kezelni, míg az utóbbi esetében könnyebben fogadja el a változtatást vagy akár a bontást is –, a műemlékvédelem hazai gyakorlata éppen most nyit a huszadik század emlékei felé. S bár az építők székháza már fel is került a védett épületek listájára, a művészettörténész szerint még számos részletkérdés vár tisztázásra. Korántsem egyértelmű ugyanis, hogy ebben az esetben mi a védett: az épület kompozícióján, homlokzatán kívül mely részletei?

Az érdekek bonyolult szövevényében a védelem különböző fokozatait biztosító szervezetek és hatóságok vágnak rendet.

A fölépített épület több mint jól megrajzolt terv. Anyagában is létezik, sőt gyakran éppen abban árul el a legtöbbet a korról, amelyben készült, és az emberekről, akik készítették. A modern kor műemléke ugyanúgy, mint a régié, építészi vízió, technológiai tudás és kézműveskészség együttese. A szó szerint vett műemlékvédelem pedig épített részleteknek az anyagukban való megőrzése, amelyeket más részletek hű másolata egészít ki.

A kézművesmunkával készített régi házak restaurálásának évszázados a gyakorlata, a sok ipari termékből összeállítottaké azonban még csak a kezdeteinél tart. A MÉMOSZ-székház átalakítása ennek a tanulási folyamatnak lehetne fontos állomása – mondja Dávid, aki ennek kapcsán egy másik gondolatot is felvet: a Budapest Sportcsarnok tragikus pusztulása után érdemes lenne megfontolni a Népstadion egyedülálló, szocreál stílusú bejáratának, a dromosznak az eredeti elképzelésekhez igazodó bemutatását.

Innen már csak egy lépés egyébként a mindennapokban rendre felbukkanó kérdés: mit kell védeni, mit kell megőrizni a XXI. századnak? Ha csak Budapest épületállományát nézzük, már akkor is jól látszik, hogy a műemléki listákon szereplő házak és építmények egy valójában szűk körbe, a minden áron megvédendő emlékek csoportjába tartoznak. Az épített örökség azonban ennél jóval tágabb fogalom: jóformán az egész főváros beleértendő.

– A társadalom naponta dönt arról, hogy mit tart védelemre érdemesnek, és mit nem. Érdekek feszülnek egymásnak: rendre összeütközésbe kerül például a terheket viselő tulajdonos és az épületállomány jelentette „vizuális örömben" osztozók köre, hiszen az utóbbiak közös birtokuknak tekinthetnek valamit, ami az előbbinek útjában áll, fenntartása gondot jelent neki – mondja a művészettörténész, aki szerint a társadalom tulajdonképpen korlátozza a magántulajdon szentségét, amikor a védelem érdekében jogosítványokat ad azoknak, akiket erre alkalmasnak vél.

Az érdekek bonyolult szövevényében a védelem különböző fokozatait biztosító szervezetek és hatóságok vágnak rendet. A városvédő szervezetek inkább a közvetlen részvétel eszközével élnek, és a gyakorlat oldaláról igyekeznek beavatkozni, míg a műemlékvédelmi hivatal hatalmi eszközre, a törvény segítségére támaszkodik. Nincs azonban egyszerű dolga, hiszen teljes társadalmi konszenzus talán csak a műemlékállomány azon részét illetően létezik, amelynek érték volta egyébként is megkérdőjelezhetetlen. (Ki akarná lebontani mondjuk a Mátyás-templomot?) Minden más esetben érdekeket sért a döntéseivel. A szakember úgy látja: a hivatal létének talán egyik legnagyobb előnye, hogy munkája lassítja a változtatás sebességét, időt biztosít az átgondolásra, a szempontok mérlegelésére.

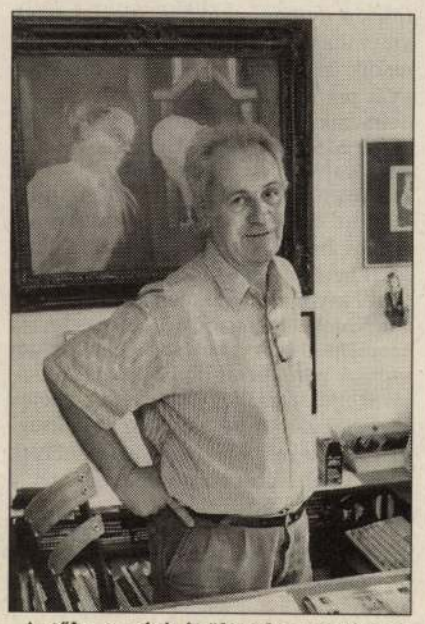

„A tőke a régi épülettel presztízst is vásárol." FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

A rendszer másik nagy hatású szereplője a pénz – mondja Dávid Ferenc, aki szerint éppen azt a legnehezebb elérni, hogy a tőke ne veszélyt jelentsen az épített örökségre, hanem hozzájáruljon az értékek kiteljesítéséhez. A tőke a régi épülettel presztízst is vásárol. Ha ennek jellegét fölismeri, s tehetsége van a kibontakoztatására, nemcsak a köznek, hanem magának is használ.

Gyakori a régi épületeknek az újakkal való szembeállítása. Tudjuk, egyetlen kor sem lehet meg a saját reprezentatív alkotásai nélkül, mindegyiknek rá kell hagynia a saját örökségét az utódaira. A kérdés csak az, hogy a társadalom a maga informális és formális eszközeivel képes-e elérni, hogy az új teremtésekor a minőség győzzön, s hogy a folyamatnak ne essék áldozatul semmi, ami fennmaradásra érdemes. Hogy így lesz-e, azt például a funkciójukat veszett gyárak, ipari emlékek sorsa is megmutathatja. Kétségtelen ugyanis, hogy erőteljes segítség nélkül ezek, a mai város belterületén álló, egykor mívesen felépített épületek – funkció híján – megsemmisülnek. Ahhoz, hogy a londoni Canary Wharfhoz hasonló karriert fussanak be, és új szerephez jutva ismét élettel teljenek meg, egy hosszú távú, konzekvensen végrehajtott programra van égető szükség.

N. Kósa Judit

A DOLGOK NEM SZŰNNEK MEG, CSAK ÁTALAKULNAK!

MEGSZOKOTT HELYEN – MEGÚJULT BELSŐVEL, ÚJ SZOLGÁLTATÁSOKKAL VÁRJA ÖNT BUDAPEST LEGFIATALABB JEGYIRODÁJA, A

BROADWAY JEGYIRODA

JEGYEK MINDEN IGÉNYHEZ:
- KOMOLYZENEI HANGVERSENYEK
- KÖNNYŰZENEI KONCERTEK
- FESZTIVÁLOK
- SZÍNHÁZI ELŐADÁSOK
- SPECIÁLIS KULTURÁLIS ESEMÉNYEK

Címünk: Budapest VI. Nagymező u. 19. (az Operett mellett, a Tháliával szemben)
Telefonszámunk: 302-3841 • Fax: 302-3842 e-mail: ticket@matavnet.hu
honlap: www.ticket.matavnet.hu (nyitástól üzemel)
NYITVATARTÁS: Hétköznap: 10.00 – 19.00 • Szombaton: 9.00 – 14.00

NYITÁS: 2000. SZEPTEMBER

Az EUROPAMUSICALE 2000 Fesztivál
ma esti programja:
PORTUGÁLIA GULBENKIAN ZENEKAR
Zeneakadémia Nagyterem
(A szünetben portóibor-kóstoló)

Leszámolás a Szent Korona·

Köztársaság vagy monarchia? Honnan eredeztetjük Magyarország közjogi hagyományát? Az elmúlt tíz év egyik legfontosabb – hol nyílt, hol burkolt – politikai vitájának a végére tett pontot az Alkotmánybíróság: A Szent Koronának nincs közjogi funkciója. Az a tan, amely ezt tagadja: halott. Hogyan jutottunk el a köztársaság kikiáltásától a 2000. január 1-jén elfogadott koronatörvényig, amelyben a kormánypártok már azt állították, hogy a „Szent Korona a magyar állam folytonosságát és függetlenségét megtestesítő ereklyeként él... a magyar közjogi hagyományban"?

Hosszú utat tettünk meg idáig. A rendszerváltás idején még egyértelmű volt, hogy hazánk a köztársasági alkotmányosságot, a versenyképes piacgazdaságot és a nyugati orientációt választja. Magyarország modern, liberális demokráciává vált. Az új rendszer társadalmi támogatottsága azonban a gazdasági átalakulás nehézségei miatt megingott. A politikai pártok többsége az alkotmány és a közjogi rendszer területén nyíltan megkérdőjelezi a rendszerváltás eredeti célkitűzéseit. A harmadik köztársaság liberális alkotmányát ma már csak a szabadelvűek védelmezik.

Az MSZP a negyedszázada elavult, korporatív jóléti állam koncepciójának megfelelően alkotmányba kívánja foglalni az érdekegyeztetés rendszerét, és rendes bíróságok előtt akarja kikényszeríthetővé tenni a szociális jogokat. Ezzel kivonnák a mindenkori kormányzat kompetenciájából a gazdasági és szociálpolitikai döntések jelentős részét. A parlamenti demokrácia logikájával ellentétes, hogy olyan szervezetek jussanak döntő befolyáshoz a költségvetési pénzek elosztásában, amelyek nem viselnek politikai felelősséget a választók előtt.

Hatásosabb, kitartóbb és veszélyesebb az a folyamatos támadás, amelyet a radikális jobboldal intéz tíz éve az alkotmány ellen. Ez a törekvés nem egyes cikkelyek megváltoztatására, hanem a köztársasági alkotmány leváltására irányul.

Ha leegyszerűsítjük a képet, Magyarországon két befolyásos közjogi gondolkodás küzd egymással. Az egyik az a republikánus hagyomány, amely az 1848-ban megteremtett felelős kormányra, az 1918-ban és 1946-ban kikiáltott köztársaságra tekint vissza. Ezzel áll szemben a Szent Korona-tanra építő és a Horthy-rendszer ideológiai alapját jelentő, fél feudális monarchikus tradíció. Ez utóbbi nem fogadja el az állam semlegességének elvét, a kulturális és etnikai sokszínűséget, a hatalmi ágak következetes szétválasztásának követelményét és a minden állampolgárra érvényes jogállami normákat. Ebben a tradícióban Magyarországon nem az írott törvény uralkodik, hanem a törvények feletti misztikus entitás, amelyet a Szent Korona testesít meg. Míg a joguralom képviselői szerint a törvények mindenkire vonatkoznak, a monarchikus felfogás szerint mindig vannak kiválasztottak, akik egyenlőbbek a többieknél, mert ők megértik és megvalósítják egy felsőbbrendű értelem terveit.

A régiek és a modernek harca az első szabadon választott parlament létrejöttének pillanatában megkezdődött. A köztársaság címeréről szóló vitában megmérkőzött egymással a két tradíció, és a köztársasági került ki vesztesen. Számos jobboldali politikus ma már bevallja, hogy a függetlenségi hagyományt hordozó Kossuth-címer elvetését az első lépcsőnek tekintették a Szent Korona-tan restaurációjának útján. A jobboldal jelentős része már a kilencvenes évek elején szembefordult azzal a közjogi hagyománnyal, amelyet a konzervatív Antall József és a liberális Tölgyessy Péter képviseltek. A népnemzeti MDF-es, MIEP-es revizionista történelem- és jogfelfogás térnyerése ugyan a Horthy-újratemetéssel megszakadt, de négy év múltán már a Fidesz adott politikai erőt a radikális jobboldali követelések újjáéledéséhez. Ami Antall alatt még elképzelhetetlen volt, most valósággá vált. A címervitában elindított restaurációs törekvés tíz év után elérkezett a korona közjogi státusának előterjesztéséig. 2000. január 1-jén a kormánytöbbség elfogadta a koronatörvényt.

A miniszteri expozéból kiderült, hogy az előterjesztő szerint „a Szent Korona (...) a magyar államiság szimbóluma". A beterjesztett törvénytervezet preambuluma deklarálja, hogy a Szent Korona ma is a magyar állam egységét testesíti meg. A kormány ezzel világossá tette: szakít a rendszerváltás köztársasági eszményével, és visszatér a harmincas évek közjogi felfogásához. Ezért került a törvénybe a már idézett mondat: „a Szent Korona a magyar állam folytonosságát és függetlenségét megtestesítő ereklyeként él(!) a nemzet tudatában és a magyar közjogi hagyományban(!!!)". A kormánytöbbség olyan törvényt hozott, amely legalábbis nem zárja ki azt az értelmezést, hogy a Szent Korona-tan a magyar közjogi hagyomány élő része. A törvény ugyan nem módosította az alkotmányt, nem rendelkezett úgy, hogy a miniszterelnök a koronára tesz esküt, nem a koronából vezette le a szuverenitást, de most már valóban csak egy lépésre vagyunk ettől. A rendőrtisztek idén a korona mására esküdtek. Ki gondolta volna ezt tíz évvel ezelőtt?

Egy jól működő köztársaság MARABU RAJZA

A tét nem kicsi. Ebben a vitában nem üres szimbólumokról van szó, hanem az egész politikai életet meghatározó szemléleti különbségről.

A köztársaság védelmében az Alkotmánybírósághoz fordultunk. Azt a kérdést, hogy van-e közjogi funkciója a koronának, nem tehettük fel mivel (ilyen indítványt kizárólag a legfőbb állami méltóságok terjeszthetnek elő). Ezért olyan beadványt készítettünk, hogy az Alkotmánybíróság ítéletében ne kerülhesse meg ennek a kérdésnek a megválaszolását. Két ponton támadtuk meg a koronatörvényt. Kifogásoltuk,

Albérletek

1. A politikai helyzet romlását bátran mérhetjük az utópiák szaporodásával. György Péter az Élet és Irodalomban „Gyűlölet és tehetetlenség" címmel azt a vágyálmát adja elő, hogy a politikai elit és az értelmiség „türelmesen, politikai érdekein egy-egy pillanatra felülemelkedve együtt gondolkozzon..." Így megállítható lenne a szélsőjobb előretörése.

A Népszabadságban Szelényi Iván és Ladányi János politikai utópiája olvasható (*Az új szociáldemokrácia esélye,* június 29.). A szerzők alternatívákat tárnak elénk. A közép-európai liberalizmus fennmaradása azon múlik, hogy vállalja-e az új szociáldemokrácia érték- és érvrendszerét. A másik esély az, hogy az MSZP és az SZDSZ „egy széles, a civil szervezetek összefogására építő, kisebbségvédő és emberjogi csoportokat, szociális szervezeteket stb. tömörítő, »új baloldali« választási szövetséggel együttműködve kísérelné meg a következő választásokon a jobboldali koalíciót leváltani."

Ezek jámbor óhajok. Az a politikai elit, amelyik éjt-nappá téve közvetlen érdekeinek megvalósításán munkálkodik, vasár- és ünnepnapokon felülemelkedik közös imára? Vagyis felismeri, hogy közvetlen és távlati érdekei ellentétesek? Ezt az álnaivitást még az utópia minősítés sem illeti meg.

Azokat a civil szervezeteket pedig, amelyeket a két kiváló szociológus említ ‚igencsak nehéz valós politikai szereplőknek felfogni. Számuk és súlyuk is csekély. Ha pedig a szociális szervezetek, emberjogi csoportosulások programjával kötött szövetség ajánlatos, akkor nem világos, hogy az új baloldal miért nem emeli programjába a szociális védőháló újraszövését és az emberi jogok védelmét.

Az a baloldali párt vagy pártszövetség, amelyik albérletbe adja a szociális lelkiismeret és az emberi jogok képviseletét, kevés sikerrel hódíthatja meg a választók tömegeit.

2. Az Európai Unióba igyekvő államok gazdasági kényszerpályán mozognak. Következésképpen ideológiai játékterük is korlátozott. Uralkodó pártok hitvallása nem lehet nyíltan idegenellenes, nacionalista, rasszista. Némi képmutatással azonban albérletbe adhatják ideológiájukat. Milton egyik politikai röpiratában tűnik fel az az ember, akinek kényelmetlen a vallás parancsainak teljesítése, ezért felfogad valakit, aki helyette imádkozik s jár penitenciát. A Fidesz vezette jobboldali-populista koalíció a szélsőjobbra hagyta, hogy helyette imádkozzon. Időnként a miniszterelnök a szélsőjobboldali „Vasárnapi Újságba" jár áldozni s a „Magyar Demokratába" gyónni, hogy a vallásazonosságot jelezze.

3. Az albérlőként szabadjára eresztett szélsőjobb felütötte a fejét a szociálliberális koalíció alatt is. Jelenlétét versengve becsülte le a szociál- és a liberális egyaránt. A budai Várban rendszeresített nemzetközi skinheadgyűléseket, a nyíltan antiszemita könyvek megjelenését egy félreértett liberalizmus nevében kicsinyítették, a bírói gyakorlat nemegyszer minősített át fajüldöző cselekedeteket egyszerű garázdasággá.

Az a baloldali párt vagy pártszövetség, amelyik albérletbe adja a szociális lelkiismeret és az emberi jogok képviseletét, kevés sikerrel hódíthatja meg a választók tömegeit.

A pragmatizmust – vagyis az ideológiai közönyt – hirdető koalícióban a liberalizmus volt az albérlő. Ritkán fizetett lakbért. Emberjogi képviselete elhalványult, tehetetlenül nézte kormánya egyházpolitikáját. Magánegyetem nem indulhatott, az egyháziakba ömlött a pénz. A liberálisok megszavazták a korporációs médiatörvény. A pluralizmust a kereskedelmi televíziók létrehozása jelentette, s a pártoktól uralt közszolgálaté.

Ezenközben Horn Gyula gyönyörrel olvasgatta, hogyan gyalázzák őt a Magyar Nemzetben. Ahány gyalázkodás, annyi bizonyíték, milyen demokrata, toleráns, mennyire megéri bújtatott állampénzből kistafírozni az ellenzéket. Az ellenzék, mint albérlő.

4. Az elkövetkező választások politikai küzdelmeiben az elvi színvallások megkerülhetetlenek. A modern szociáldemokrácia az emberi jogok új megfogalmazásával különböztette meg magát a régitől, s ezt Ausztria elszigetelése éppúgy bizonyítja, mint a Milosevics elleni embargó.

Az „új baloldalt" tehát nem az emberjogi és civil szervezetekkel való szövetségre kell biztatni, hanem arra, hogy ezen elvek képviseletét állítsák a középpontba.

A liberális szabadságjogok: rendszerek, melyekből nem lehet egyes elemeket kiemelni. A „Cion bölcseinek" hamis jegyzőkönyve csak olyan országokban terjeszthető, ahol az egyházak nem kaphatnak állami támogatást. Az Európai Közösség vezető liberális állam-

maiban megfel
nemcsak azért,
nem azért, mer
sukba ez harm
Az „új balol
dogmatikus lib
még azt is a m
a közlekedési
mérsékelt libe
minden nézet
pornográfiát m
Ku-Klux-Klant
A szélsőjobb
élvezi azt a tole
Nemzetek „Ny
olyan tanulmá
mely épp e tole
Tolerance betw
5. „Mélysé
detsz, de az é
hogy kifejthes
Helvetiusnak.
Elérkezett a
tő térdű) liberá
sohasem írt. A
életrajz tulajd
szembeni telj
lehetséges, ah
nek a törvény
(anyagi juttat
ket, ahol csak
választ a több
György Pét
tek a rendszer
Ennél azonbar
váltás bizonyo
Ha a szocia
oldali-populis
kor politikai p
dés – gyakran
irreális terveit
A kisebbsé
egyenlőség, a
re a kérdések
bornak határc
A válaszok

Feltámad a Sándor-palota

Nehezen nyílik a Sándor-palota kapuja. Az egykori – és a mostani elképzelések szerint: majdani – miniszterelnökség udvarát sokadszor is felverte a gaz. A díszlépcsőházban évtizedek óta nincsen lépcső. Az ásatási gödrökön ingatag pallók vezetnek át. A budai Vár kellős közepén vagyunk: karnyújtásnyira ott a sikló felső állomása. Pár lépésnyire északra a polgárváros hangos a turisták zsivajától. Mire hosszas bajlódás után kinyílik a megvetemedett kapu, már két hátizsákos külföldi is mellettünk toporog – szeretnének benézni. Hónuk alatt útikönyv, de ez a látnivaló nem szerepel benne.

N. Kósa Judit

A második világháborús ostrom után készült fényképeken jól látni, hogy a mindenkori miniszterelnök hivatalául szolgáló Sándor-palotát lerombolták a bombák és a budai Várban napokon át tomboló tűz. A Sándor grófok másfél évszázaddal korábban épített, klasszicista hajlékának nemesen egyszerű homlokzata ráomlott az udvarra, a törmelék emeletnyi magasan borított be mindent.

Mindez fél évszázadon keresztül nagyjából így is maradt. Igaz, a romokat idővel eltakarították, az épület szerkezeteit és tetejét helyreállították. Sőt a nyolcvanas évek végén még vakítóan fehér vakolatot is kapott a palota, hogy a világörökség részének nyilvánított panorámában gyönyörködő vagy a várbeli múzeumokba igyekvő turisták ne rögtön a lövésnyomokkal pettyezett világháborús romot kezdjék fényképezni. Odabent azonban csak szél járta, csupasz terek fogadták a ritka látogatót. A nagyközönség először a kilencvenes évek közepén szembesülhetett azzal, mi maradt a hajdani miniszterelnökségből: egy időre csiricsáré történelmi panoptikum költözött bele, majd emeleti termeiben rendezték meg a rendkívül sikeres „giccskiállítást". A tárlók és drapériák között felsejlő vakolatlan falak és a vasbeton födémből kilógó rozsdás vasdarabok a figyelmes látogatónak minden másnál többet mondtak a magyar történelemről.

2002. március 15-re megváltozhat a helyzet. A kormány úgy határozott, a Sándor-palotát helyreállítják, majd bemutatják a nagyközönségnek, és a következő kabinetre hagyják a döntést, mire használja az épületet. Addig is rekonstruálják a nyom nélkül elpusztult tereket és enteriőröket, újraalkotnak egy olyan épületet, amelyet fél évszázaddal ezelőtt szinte eltöröltek a föld színéről, és abban a formában, ahogyan majd 2002-től lesz látható, tulajdonképpen sohasem létezett. Ha úgy tetszik, segítik megvalósulni azt a szándékot, amely egyfajta történelmi nosztalgia nyomán fogalmazódott meg: a miniszterelnöknek a tradicionális miniszterelnöki hivatalban a helye. Mivel a palota sorsa úgy alakult, ahogy, az enteriőrmásolatok készítése is e nosztalgia természetes része lett.

– Az épület külseje, legalábbis a laikus szemlélő számára, keveset változik. Belül azonban jócskán át kell alakítani, hiszen a második világháború utáni helyreállításkor az építők kisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy a pontos méretezéssel vagy az anyagválasztással bajlódjanak. Ráadásul a födémek szinte teljesen tönkrementek mára – mondja Dévényi Tamás építész, aztán a ház Duna felőli oldalát mutatja. Az 1805-ös építéskor nagyjából ugyanígy festhetett a Pestre néző homlokzat, de már az 1810-es években télikertet építettek hozzá. Később pedig, amikor Ybl Miklós tervei alapján miniszterelnökséggé alakították az épületet, értelemszerűen nem hagyták kihasználatlanul a páratlan panorámát kínáló ablakokat sem: a fényképfelvételek tanúsága szerint az első emelet néhány terme előtt pazar terasz futott végig. Bár a terasz engedélyeztetése még nem zárult le, a mai építészek sem szívesen mondanának le erről a lehetőségről.

A második világháborúban romba dőlt Sándor-palota szerkezeti helyreállítására 1955-ben került sor. 1967-ben kiviteli terv készült a Munkásmozgalom Történeti Múzeum itteni elhelyezésére, két évvel később egy kormányvendégház céljára szemelték ki az épületet. 1978-ban az Építészeti Múzeumnak szánták.

Első ízben 1993-ban vetődött fel, hogy a Szent György tér és környéke váljon ismét kormányzati negyeddé. Az elképzelések szerint a Miniszterelnöki Hivatal költözött volna a Sándor-palotába, míg a köztársasági elnöknek új rezidenciát emeltek volna az egykori Teleki-palota helyén. 1994. március 31-én kiírták az erre vonatkozó tervpályázatot, de az új kormány már nem pártolta az ötletet, és az időközben elkészült hatástanulmányok is azt mutatták, hogy a Vár nem bírná el egy kormányzati negyed forgalmát.

Az 1069/1995-ös számú kormányrendelet már csak „méltó" hasznosításról beszélt. Megindultak a régészeti feltárások, 1997-ben pedig úgy látszott, hogy a Sándor-palota reprezentatív állami rendezvényeknek ad majd otthont. 1999 elején, amikor felröppent a hír, hogy szó van a Néprajzi Múzeum Miniszterelnöki Hivatallá való átalakításáról, úgy lehetett tudni, a köztársasági elnök hivatala költözik fel a Sándor-palotába. Tavaly júliusban viszont újabb kormányrendelet készült. Eszerint a miniszterelnök számára újítanák fel állami beruházás keretében az épületet, amely – mint kiderült – túl kicsi az egész Miniszterelnöki Hivatal számára. Az ütemezés szerint 2002. március 15-re kell elkészülni a munkával.

A felújítás várható költsége mintegy 2-2,5 milliárd forint. Bár a kivitelezésre kiírt közbeszerzési pályázat eredménye ellen több cég a Közbeszerzési Döntőbizottság előtt emelt kifogást, és a testület megsemmisítette az ajánlatkérő döntését, a legfrissebb hírek szerint a korábbi második helyezett hamarosan hozzákezdhet a munkához.

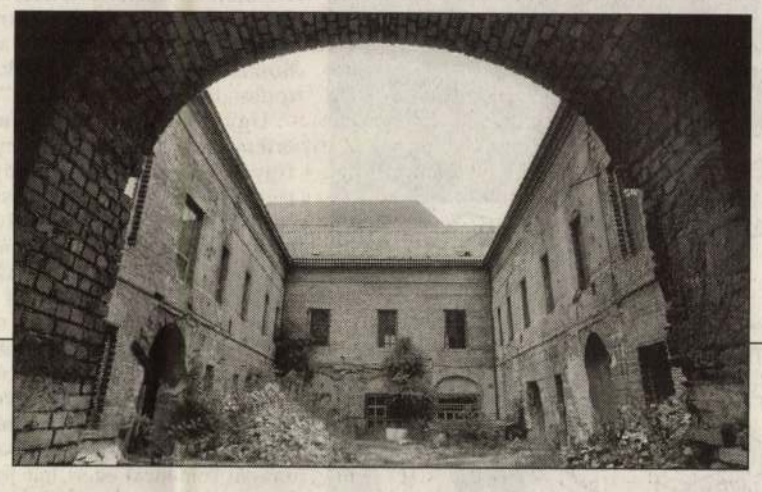

A Sándor-palota külső díszletváza ma is igazi épületet mímel. Az embert éppen ezért újra és újra megdöbbenti a látvány, amely odabent tárul elé. Az impozáns külső egy világháborús emlékmű és egy felvonulási terület sajátos keverékét rejti, amely mostani, lecsupaszított formájában bő fél évezred történéseit idézi. Dévényi Tamás – aki Potzner Ferenccel, a Közti vezető tervezőjével és az MNDP Építőművészeti Kft.-nél dolgozó kollégáival, Magyari Évával és Pazár Bélával a helyreállítás terveit készítette – először a földszinten kalauzol körbe. Egy-egy lépéssel évszázadokat ugrunk át: a klasszicista istálló bejáratánál, a kunsztjai miatt csak Ördöglovasként tisztelt Sándor Móricot idézi egy dombormű, odabent ásatási gödrök tátonganak a padló helyén. Itt is, ott is az egykor itt állt ferences kolostor alapfalait látni. A két világháború között sajtóteremként szolgált az oszlopos, boltozatos istálló. Az lesz most is.

Az épület átelleni oldalán, a Szent György tér felől a ház történetét ismertető kiállítási termeket alakítanak ki. A látogatók azonban nemcsak ide, hanem az északi szárny alatt megtalált különleges emlékhez is bebocsátást nyernek. Az egykori kocsiszín feltárásakor Altman Júlia régész rálelt ugyanis a középkori kolostor ciszternájára. A kocsiszín így kettős célt szolgál majd: egyik felén parkol majd a miniszterelnök Mercedese, másik fele pedig bemutatóhely lesz. Ki-ki megnézheti magának, hogy egykor az ivóvízben szegény Budán a szerzetesek hogyan szűrték és gyűjtötték kútba az esővizet egy hatalmas föld alatti építmény segítségével.

A királyi palota felé nyíló díszbejárat semmivel sincs jobb állapotban, mint az épület bármely más része. Csupasz a tégla, hideg húz az ötven éve üres lépcsőházból. Dávid Ferenc művészettörténész – aki Farbaky Péterrel együtt szakértőként vesz részt a munkában – mégis úgy mutatja a dohos falakat, mintha látná is az újrafaragott ajtókat vagy a mennyezet kazettás díszítőfestését. Szavai nyomán megelevenednek a régi képek, megnyílik a díszlépcsőház, és a csigavonalban rakott grádicsokon – amelyeknek ma csak a nyomát látni a falon – fellépdelünk a mindenkori reprezentatív teremsorhoz. Előttünk fogadótermek, szalonok és iro-

Téves cím

CSÁK GYULA

Népjóléti ügyekben eljáró kormányhivatalnoktól tanultam, hogy megfelelő szemlélettel rendelkezve: nagyvárosban soha nincsen „kint" az ember – végtére az utca nem egyéb nagy, közös, tető nélküli lakásnál. Az én szemléletem éppen megfelelő, ezért otthonosnak vélem a teret, ahol Ambrussal naponta diskurálunk, olykor kártyázunk vagy szundikálunk. Ambrus jól megtermett, csontos arcú, duzzadt ajkú, disznószemű, egészében csúnya pofa, de roppant behízelgő tud lenni, ha olyan kedve van, máskor viszont mintha az egész emberben eláradna az epe.

A minap azzal fogadott, hogy elhagyta a felesége, ami azért lepett meg, mert azt sem tudtam, hogy nős. Nem is a napokban, hanem harmincöt évvel ezelőtt hagyta el az asszony, egészítette ki a tájékoztatást. Egyik reggelen elment a boltba, és azóta nem látta. Pár napja ellenben fülébe jutott, hogy hamarosan szétválásukat követően sokat örökölt a pimasz nő, és erről nem értesítette. „Kötelessége kárpótolni a pénz nélkül töltött harmincöt évemért!" – rikoltozta gutaütéses ábrázattal Ambrus.

Nehéz helyzetekben vágott az esze. Kitalálta, hogy menjek vele az asszonyhoz és tanúsítsam: együtt szenvedtünk harmincöt évig Brazíliában, ahová politikai menekültekként kerültünk, s ezért nem állott módjában hírt adni magáról. Most már azonban minden jóra fordult, folytatható az átmenetileg megszakadt házasélet.

Pestkörnyékre utaztunk, de eltévedtünk, és jó darabon járműre sem ülhettünk, hanem poros út füstölt a lábunk alatt egy iménti gyors eső után. Közben mi is füstölögtünk. Felhívtam például Ambrus figyelmét, hogy hátha nem találja olyan vonzónak a felesége, mint anno, hiszen mára tagadhatatlanul időverte lett az arca. Ambrus szerint azonban ő mit sem változott, s ennél csak az lehet rosszabb, ha olyan rusnya, pulykatojás képű maradt az asszony is, amilyen lány korában volt. Csakis az apja pénzéért vette el, amely pénz egy szeplő elleni, megbízható hatású szer gyártásából és eladásából halmozódott. „Amúgy az egész nő egy maskara volt. Idomították úgynevezett marxizmusra, de a biztonság kedvéért a keresztény hitre meg mohamedán tanokra is, miközben szimplán babonás volt. Háromszögletűre vágta a körmeit, a nyakában anyja medálját hordta, keblei között apja pecsétgyűrűjét, a hátára lógatva nagyanyja hajtincsét, derekára kötözve ükapja szemfogát, a bal combja tövén..."

Leintettem Ambrust, hogy ne folytassa, ugyanakkor emlékeztettem a roppant igazságra, amely szerint a pénz mindent megszépít. „Azonkívül az is lehet, hogy már nem ismer meg" – mondtam neki.

„A nőknek príma memóriájuk van – felelte. – Ismertem egyet, akit gyakran vert a férj,e s miután az asszony megözvegyült, nem akart újra férjhez menni... Megérkeztünk!" – torpant meg egy nagy ház kapujában a nála lévő kis cédulát és a házszámot egybevetve.

Dörömbölt, mire három dühös kutya kezdett csaholni, majd előkerült egy talpig púpos öregasszony, akinek szürke szemét ráncok és szeplők övezték. Ambrussal történt megállapodásunk szerint nekem kellett szónoklatokba kezdenem, nehogy a nő azonnal ráismerjen, és elővigyázatból csak annyit mondhattam, hogy a hölgy férjéről hoztunk hírt. Fölpendült az öregasszony és csapongott sirámos beszéde, akár fecske a tó felett. „Egyik szerda reggelen elment az uram a boltba – panaszolta –, és azóta nem láttam. Csak az a szerda maradt nekem utána. Lehet, hogy nem akar újra látni, pedig régen megbocsátottam neki. Olyan jó kinézete volt, akárcsak magának" – hunyorgott Ambrusra, aki előkapta céduláját, homlokára csapott, és azt kiáltotta: „Hibás címre jöttünk!"

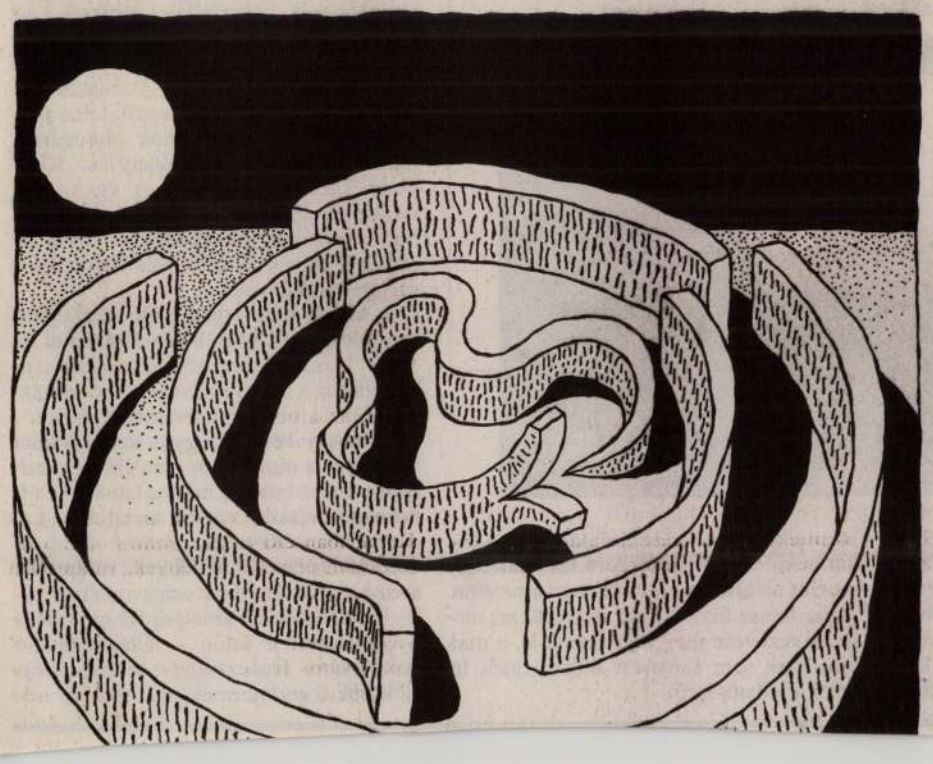

Úgy elinalt, hogy csak futva értem utol. „Veszedelmes megfigyelő ez a nőszemély, amilyen mindig is volt" – lihegte lassítás nélkül, majd miután kellő távolságra jutottunk, és el is kanyarodtunk, megállott végre. Összefonta mellén a karjait és azok módján, akik átérzik szavaik súlyát, olyasmit mondott, hogy talán igazuk van a nőknek, amikor az egész embert követelik, akit szeretnek, ő azonban soha nem tudta egészen átadni magát senkinek, ezért hát jobb, ha most is megmarad egészen önmagának. „Most pedig eszünk valahol valamit – jelentette ki felcsillanó szemmel. – Bármilyen csapás érje az embert, még aznap enni kezd, és ezzel megvan az első vigasztalódás."

A továbbiakban [illegible]ról be-

Magyar emlékek a világban

Don-kanyar

A magyar és orosz feliratú emlékhelyet a voronyezsi pópa is megszentelte az avatáson

FOTÓ: MTI – KEGYES ANDRÁS

Németország 1941. június 22-én megtámadta a Szovjetuniót, a villámháborúnak elképzelt hadjárathoz néhány nap múlva Magyarország is csatlakozott. A budapesti kormány a hitleri hadigépezet támogatására a keleti frontra vezényelte a 2. magyar hadsereg alakulatait. A Don folyó mentén kiépített állásaikat az 1943. január 13-án megindult szovjet ellentámadás néhány óra alatt felmorzsolta, a Vörös Hadsereg offenzívája – amely időben egybeesett a sztálingrádi csata utolsó fázisával – valósággal eltüntette a föld színéről a mintegy kétszázezres magyar haderőt. A hadtörténetírók a legnagyobb magyar katonai katasztrófaként jegyzik a Don menti csatát, amelyből csaknem 150 ezer katona soha nem tért vissza Magyarországra.

A szovjet áttörés helyszínén, a Voronyezstől 70 kilométerre fekvő Bol- térségben a Honvédelmi Minisztérium Hadisírgondozó Irodája – orosz partnerszervezetével, a Vojennij Memoriallal együttműködve – csaknem félszáz magyar katonatemetőt azonosított. Ezek fennmaradásáról, illetve – Rudkinóban – központi magyar katonatemető létesítéséről kormányközi megállapodás született. Az emlékhely kiépítése 700 ezer dollárba kerül, a munkálatok egy részét az orosz fél végzi el, a szovjet államadósság törlesztése keretében. A bolgyirjovkai emlékművet Törő György fafaragó művész – maga is egykori katona, nyugállományú ezredes – tervezte és készítette. A felülnézetből a Szent Koronát idéző emlékhely középpontjában egy hármas halom emelkedik, rajta kopjafa, egy negyedtonnás, kétnyelvű feliratos márványkővel. Félkörben további hat kopjafa áll, összességükben a hon-

Fűtőelem-süllyesztő fluoritból?

Cél a nagy aktivitású nukleáris hulladékok hosszú távú tárolása

Ijesztő jelzéseket küldenek a környezetért felelősséget érző tudósok bolygónk felmelegedéséről és a légkör elszennyeződéséről. Az atomerőművek e veszélyek csökkentése szempontjából kedvezőbbek, mint a széntüzelésűek, viszont gondot okoz nagy aktivitású radioaktív hulladékaik évszázadokon, sőt évezredeken átnyúló biztonságos tárolása. Ezért ígéretesek azok az eredmények, amelyekről angol, amerikai és japán kutatók számolnak be a tekintélyes Science tudományos folyóiratban.

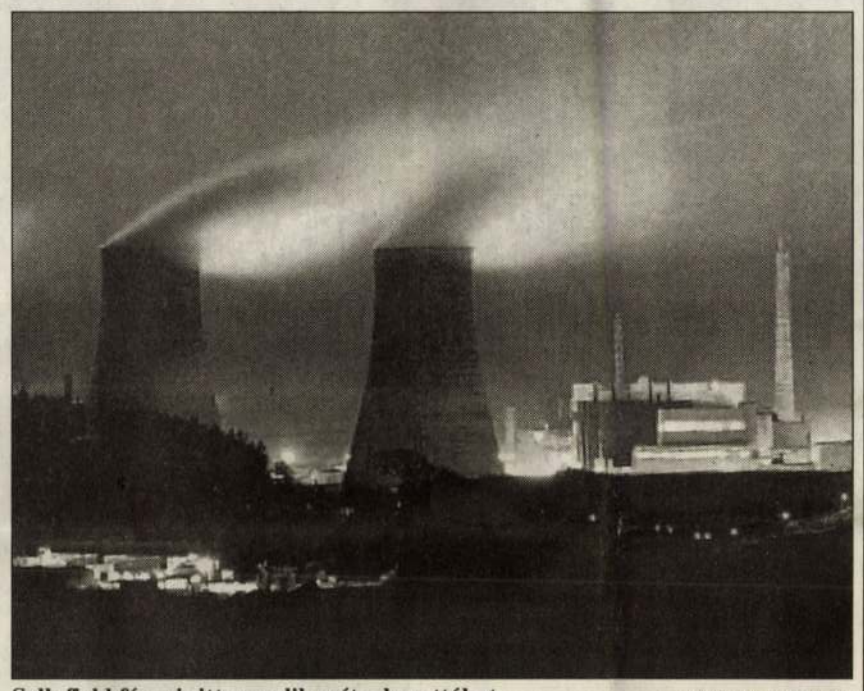

Sellafield fényei: itt szerelik szét a kazettákat FOTÓ: NEW SCIENTIST

A nagy aktivitású sugárzó anyagokat (elsősorban a kiégett fűtőelemeket) a világon mindenütt igyekeznek olyan helyen tárolni – például repedésmentes gránit kőzetben vagy megolvadt vulkáni tufában –, ahol akár évezredeken keresztül sem kerülhetnek érintkezésbe a talajvizekkel vagy a levegővel. Amellett a hulladékot hordozó tartályoknak is olyan anyagból kell készülniük, amelyek kibírják a tartós besugárzásból adódó „kellemetlenségeket". Sajnos a hosszú időn át tartó besugárzás megváltoztatja szinte minden anyag fizikai tulajdonságait: apró repedések, felpuffadások keletkezhetnek, sőt az anyag akár teljesen át is strukturálódhat. E változások főleg azért következnek be, mert a radioaktív sugárzás nyomán az anyag kristályrácsából egyes atomok kilökődnek és ezáltal az egész anyagszerkezet átalakulhat, instabillá válhat.

Természetesen állandóan keresik a legalkalmasabb jelölteket a hosszú idejű tárolás gondjainak leküzdésére. Közéjük tartoznak a nukleáris iparban igen kedvelt a keramikus oxidok, például a cirkónium-oxidok. Csakhogy tartós sugárterhelés hatására ezekben az anyagokban is mechanikai károsodások léphetnek fel. Egy idő óta új sztároknak látszanak a piroklór komplex oxidok. Ezek hét oxigénatomból és két különböző, pozitív töltésű fémion párból épülnek fel. Az anyag kétféle kristályformát vehet fel. A fényes, barna ásványban, a piroklórban az ionpárok nagysága jelentősen eltér egymástól és rendezett a kristályszerkezete, míg a másik anyagnál, a folypátnál (fluorit) az ionpárok nagysága majdnem egyforma és a szerkezet rendezetlen. A Science cikke szerint a kutatók kimutatták, hogy egymáshoz látszólag közel álló anyagok nagyon eltérő viselkedést mutatnak a tartós besugárzás hatására: a folypát sokkal kedvezőbbet, mint a rokona, a piroklór. Ennek oka a folypát struktúrájában keresendő. A sugárzás bombázó hatására ugyanis a kationok kilökődnek a helyükről. A rendezett struktúrájú piroklórban az erősen eltérő méretű ionok nem tudnak ismét beilleszkedni, és a szerkezet megsérül. Ezzel szemben a rendezetlenebb folypátnál a helycserék során nem keletkeznek káros feszültségek a több „lazaságot" elviselő kristályrácsban.

A kutatók mérésekkel és számítógépes [illegible] ellenőrizték a különbö-

Még távol a végső megoldás

Az atomerőművi kiégett üzemanyagkazetták a blokkokból való kiemelés után is erőteljesen sugároznak. A kiégett fűtőelemeket előbb átmeneti tárolókban tartják, ahol lassan csökken az aktivitásuk. Ezt követően kerülhet sor a kazetták újrafeldolgozására.

A reprocesszálásnak, azaz újrafeldolgozásnak nevezett folyamat során szétszerelik a kazettákat, vegyileg különválasztják az urániumot és a plutóniumot, valamint az egyéb hulladékokat. A maradék anyagot üvegbe öntik, s egy végleges tárolóban helyezik el. Ezt a módszert követi Oroszország, Anglia, Franciaország és Japán, azzal a kitétellel, hogy az üvegbe öntött [illegible]

vetően megfelelően becsomagolják, majd olyan kőzetbe helyezik, ahol a kiégett kazetták külvilágtól való elszigetelése biztonságosan megoldható. Azonban még ilyen elhelyezésre sem került sor sehol. Eddig ugyanis még nem épültek ilyen célra alkalmas tárolók, csupán az engedélyezési eljárás indult meg. Ezt az utat választotta az USA, Svédország, és Finnország.

A Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Társaság műszaki és tudományos igazgatója, Buday Gábor magyarázata szerint a nukleáris ipar még túl fiatal, emiatt csak a következő évtizedekben lesz szükség valamelyik eljárás al-

Tüzérek és mesterlövészek

Új stratégia a rákkutatásban

A rákbetegséggel vívott, mára legalább százéves háború frontjain ha nem is látványos áttörést, de komoly sikereket ígér az utóbbi években kibontakozó új stratégia. A nehézfegyverzetnek is nevezhető, nagy rombolást végző sugárkezelésben és a sebészeti módszereknél is mindinkább a pontos célzás, az ellenség elpusztítása mellett az ép szövetek lehetséges megkímélése a cél. Fokozottan érvényes ez a gyógyszeres terápiára, amelyben a rosszindulatú daganatsejtek parányi részecskéi, molekulái kerülnek a célkereszt középpontjába.

Felheccelt sejtek

Az immunológusok által kínált precíziós fegyverzet a szervezet saját, a célzás pontosságát tekintve verhetetlen védekező berendezését használja fel. Az immunapparátus tudvalevőleg kitermeli magából a daganatsejtek elleni gyilkos sejteket, ezek azonban gyakran nem eléggé hatékonyak. Ígéretes próbálkozások vannak viszont arra, hogy a daganatsejteknek a védekezést mozgósító molekuláit, antigénjeit mesterségesen állítsák elő és juttassák be a szervezetbe. Ezek önmagukban vagy a daganatsejthez kapcsolódva mintegy felerősítik, megsokszorozzák azt az ingert, amely bekapcsolja a védekező apparátusban a tumorsejtölő láncreakciót.

A göttingeni egyetemi klinikán vesedaganatos páciensekből nyert daganatsejteket hoztak össze lombikban egészséges donorok immunsejteivel. Az így „felheccelt" sejteket oltották azután be, ami az előrehaladott stádiumban lévő betegek állapotában jelentős javulást eredményezett. Feltételezik, hogy az egyes mellrákokban kimutatható HER2 receptornak (jelfogónak) nevezett sejtfelszíni fehérjemolekula kulcsszerepet játszik a tumor gyors növekedésében, az áttétek képződésében. Ma már forgalomban van az ellenanyag, amely szintén bevált mint kiegészítő kezelési mód. Hasonló filozófiával előállított szereket alkalmaznak bizonyos nyirokszervi és vastagbélrákoknál is.

Molekuláris medicina

A géntechnológia vívmányait felhasználják az immunológiai fegyverzet alkalmazói is, ám a daganatok molekulá[illegible] biológiájának mind alaposabb megis-

nek kicserélése, a hiányzók ép változattal való pótlása vagy a nem kívánt génműködés leállítása.

A daganatok kialakulásával kapcsolatos gének (pontosabban génhibák) egy része, mint például egyes, családon belül halmozódó emlő- vagy vastagbélrákoké, öröklött hajlamot hordoz. Ilyenkor az öröklési anyagnak, a DNS-nek olyan szabályozó génjei a hibásak, amelyek a sejtek keletkezését és pusztulását tartják egyensúlyban, netán a daganat képződéséhez vezető folyamatokat fékezik. Egész csok orra valót ismerünk közülük, és a számuk napról napra szaporodik. A kimutatásukkal a veleszületett hajlam igazolható. Kiszűrhetővé válnak a fokozott kockázatnak kitett „betegek", akiknek gondos ellenőrzésével az esetleges daganat idejében felfedezhető, vagy a kockázattal arányos beavatkozással meg is előzhető.

Ezek a szabályozó gének környezeti, azaz kémiai, fizikai vagy biológiai (például vírus-) hatásra is elromolhatnak, azonban kijavításukra a sejtmagban igen hatékony hibajavító rendszer működik. Ennek a fogyatékosságai azonban ugyancsak felelősek lehetnek bizonyos daganatok kialakulásáért.

Egyedi kezelés

Antiszenznek nevezzük az olyan molekulákat, amelyek közvetlenül a nukleinsav kiszemelt szakaszához kötődve, azt mintegy letakarva, megakadályozzák a nem kívánatos géntermék képződését. A rosszindulatú festékes bőrdaganat, a melanóma ellen az előzetes klinikai kipróbálás során hatásosnak ígérkező, egyelőre G3139-nek nevezett szer, az úgynevezett BCL2 fehérje génjét hatástalanítja ily módon. Feltételezik, hogy a melanómában ez a fehérje akadályozná meg a sejtölő kemoterápiás szerek hatásának az érvényesülését.

Ugyancsak a molekuláris megközelítés izgalmas területe az, amikor a szervezet egészséges részeit sem kímélő sejtpusztító gyógyszert hatástalan előanyag formájában adják be a betegnek. A daganatsejteket viszont ellátják olyan enzimekkel vagy a termelésüket kódoló génekkel, amelyek az eredeti formában ártalmatlan szert a kívánt helyen, a daganatsejtekben, vagy azok közvetlen környezetében alakítják „ütőképessé". A „hagyományos" daga[illegible]

A Tükörterem 1944 előtt

FORRÁS: BUDAPEST MŰEMLÉKEI I.

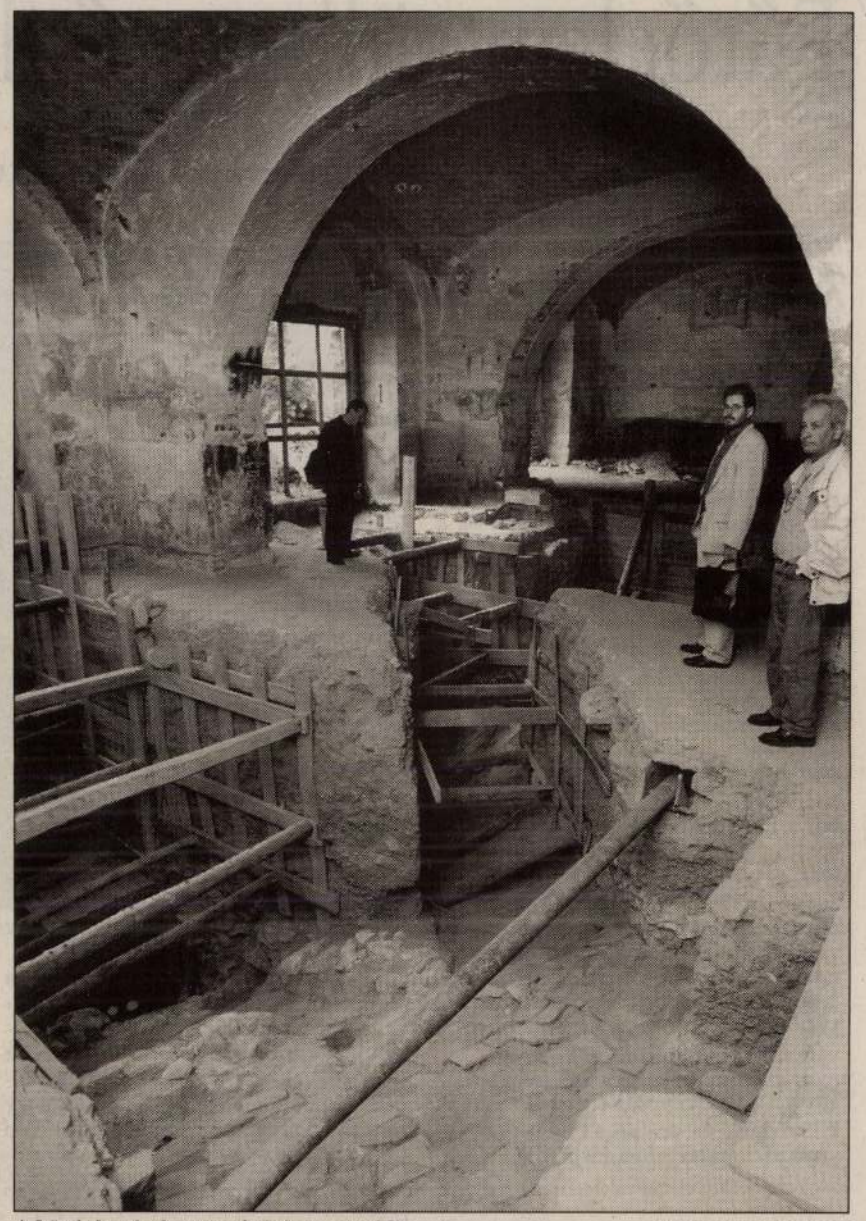

A középkori ciszternát is bemutatják

FOTÓK: BÁNHALMI JÁNOS

dák, s persze a legendás tükörterem, valamint a miniszterelnöki dolgozószoba.

A valóságban persze egy oldallépcsőn óvakodunk fel az emeletre, aztán téglahalmok és üvegcserépkupacok között jutunk el oda, ahova a díszlépcsőn juthatnak majd el az arra érdemesek. Dévényi Tamás vaskos dossziékat vesz elő: ezek a fotók és leírások szolgálnak a rekonstrukció alapjául. Mint mondja, százötven év alatt háromszor építették át úgy istenigazából a palotát. A klasszicizmus már-már puritán eleganciája a kiegyezést követő évekre – amikor az állam Miniszterelnöki Hivatal céljára megvásárolta az épületet az akkori tulajdonosoktól, a Pallaviciniektől – már idejétmúltnak számított. Ybl nemcsak korszerűsítette és átalakította a palotát, hanem a díszítéseket is modernizálta. Az ő pompás, neobarokk művét aztán Hikisch Rezső bírálta felül a húszas években, az utolsó nagy átépítés alkalmával.

Döntés kérdése, hogy melyik korszakból mit vesznek át a mostani rekonstrukció idején. A rendelkezésre álló fényképek temérdek dologról tudósítanak. Megtudható belőlük, mikor milyen volt a berendezés, a falikárpit mintája, a padló kiképzése; egy-egy apró részletből kikövetkeztethető, hogyan néztek ki a csillárok, milyenre volt festve a mennyezet. A művészettörténeti analógiák is sokat segítenek. A színekről azonban például keveset tudni, hiszen a fotók fekete-fehérek. Ebben a kérdésben a tervezők leginkább Franz Schams 1822-ben kelt leírására támaszkodhatnak, amelyben a szerző kellő elragadtatással, részletekbe menően festette le Buda akkor legelegánsabbnak számító főúri lakhelyét.

Az egymásból nyíló, csupasz helyiségek ma csak méretükben különböznek egymástól. A fényképek azonban pompás teremsort mutatnak, az egykori enteriőrök pedig szinte megelevenednek a tervező szavai nyomán. Az előszobában az empire kályhára hívja fel a figyelmet, a kerek szalonnak a huszadik századi intarziás fapadlója a legérdekesebb; a kis empire szalonról több kép is fennmaradt, követhető rajtuk, hogyan alakult generációról generációra a szoba. A ház délnyugati sarkán volt egykor a gobelinterem: a felbecsülhetetlen értékű, a világon mindössze tucatnyi példányban létező gobelinek az Esterházy-gyűjteményből kerültek a miniszterelnökségre. A második világháborús ostrom közeledtével a ház többi berendezésével egyetemben biztonságosnak vélt raktárakba szállították őket. Hogy Oroszország valamely múzeumi raktárában rejtőznek-e ma is, azt csak találgatni lehet. Tény azonban, hogy nincsenek meg, ahogyan a szomszédos Mária Terézia-termet egykor díszítő festmények sem. Ezért döntöttek úgy a tervezők, hogy ezt a két helyiséget az Ybl-féle átépítésnek megfelelően rekonstruálják, emléket állítandó egyúttal a mesternek is.

– Ami a berendezést illeti, le kell szögezni, hogy senkinek sem áll szándékában kifosztani a múzeumokat – mondja Dévényi Tamás. Csak a kályhákat illetően került szóba, hogy az Iparművészeti Múzeumból szerzik be őket, ott annyi töredék van ugyanis, hogy már-már nem tudnak velük mit kezdeni. Amit lehet, a fényképek alapján rekonstruálnak – a kárpitok, parketták, csillárok és falikarok viszonylag egyszerűen elkészíttethetők –, a díszbútorok esetében pedig marad a vásárlás, illetve egy-egy múzeumban őrzött darab lemásolása. A különleges funkció azonban azzal is együtt jár, hogy egyes bútorokat speciálisan kell kialakítani – bár elsőrendű szempont, hogy a történeti terek rekonstrukciója során a műszaki megoldások érdekében ne kelljen fájdalmas kompromisszumokat kötni. Nem mindegy azonban, mennyire biztonságosak az ajtók, lehetetlenné teszik-e a lehallgatást az ablakok; a tanácskozóterem asztalának alkalmasnak kell lennie a hangrögzítésre is, arról nem beszélve, hogy sok minden múlhat azon, kényelmes vagy pusztán korhű székben ül-e a miniszterelnök.

A tulajdonképpeni Miniszterelnöki Hivatal tradicionális helyén, az épület délkeleti sarkán kap majd helyet. Az úgynevezett tükörterem a kormány tanácskozóterme lesz. A tervezők a megvilágítást illetően a legkorábbi mintához nyúlnak vissza: a falakat borító tükrök által megsokszorozott sok apró fény és a két csillár reményeik szerint a Sándor grófok temérdek gyertyáját idézi majd. A Dunára néző szoba, amely a háború előtt a kormányülések színhelye volt – de a mai kabinetnek túl kicsi lenne –, a miniszterelnök tárgyalóterme lesz; ha minden jól megy, közvetlen kijárással a helyreállított teraszra. A tárgyalóból nyílik majd a miniszterelnöki dolgozószoba.

A tervrajzokon ma már minden részlet a helyén van. Pontosan tudható, hol lesz kandalló vagy cserépkályha, hová milyen falikárpit kerül; elméletben megépítették a régi tűzhely füstkürtője alatti kis teakonyhát is, sőt tudják, hol húzódnak majd a túloldali, modern belsővel kialakítandó plenáris ülésterem és az irodaszárny közfalai. 2002. március 15-re mindez valósággá válhat. Ha így lesz, ötvennyolc év kihagyás után ismét e falak között dolgozik majd a magyar miniszterelnök.

Amit a máftir olvas: haftara

A haftara egy prófétai szakasz, amit a szombati (és ünnepi) tóraolvasás után mond el a máftir, vagyis az, akit ezért hívtak fel a Tórához szombaton, az „obligát" hét emberen kívül. A bár micva gyerek is ezt olvassa fel, mivel ezen a napon – amikor 13 éves lesz – ő járul a Tóra elé nyolcadikként. A haftara szövege rendszerint egyezik a heti szidra szellemével, mondanivalójával. Hogy melyik szombaton/ünnepen melyik prófétai szakasz szolgál haftaraként, ezt a Talmud bölcsei állapították meg, de maga a szokás, a felolvasás a prófétákból, sokkalta régibb. Eredete homályos, erről több vélemény van forgalomban. Mivel szombatonként hét zsidó férfi járul a Tóra elé, és mindegyikük legalább három pászukot (verset) kap, bevezették, hogy a prófétai szakasz legalább 21 versből álljon. Hogy melyik szombaton melyik haftarát olvassák fel, az a zsidó naptártól (is) függ. Vannak jeles szombatok, mint újhold (ros chódes), amikor a reguláris haftarákat más váltja fel.

Melyik templomról beszél Ezékiel? (Háchódes)

„Az ország egész népe járuljon hozzá az adományhoz, amely Izrael fejedelmét illeti. A fejedelem hozzon égőáldozatokat, ételáldozatot és italáldozatot az ünnepeken, újholdkor és szombatonként, valamint Izrael Házának minden ünnepén... hogy engesztelést szerezzen Izrael házáért..." (Ezékiel, 45, 16–17).

Haftaránk, amely a négy jeles szombat egyikének, Párását Háchódesnek a haftarája (a heti szidra Vajakhél-Pkudé – március 20.) egy speciális, eléggé ritka kategóriát képvisel. Ezek főleg Ezékiel és Zechárjá próféták víziói, amelyeket az jellemez, hogy meglehetősen nehezen értelmezhetőek.

Ezek az Ezékiel 40. fejezettel kezdődő víziók az új Jeruzsálemet és az új Szentélyt mutatják be, ahogy azt a Babilóniában élő próféta vizionálta, és próbálta elmagyarázni Izrael véneinek. Ne felejtsük: ekkor éppen nem volt Szentély, amit Nebukadnecár, Bábel királya rombolt le, és a Kuvar folyó partján élő Ezékiel azon meditált, hogy lesz és mint lesz az új Szentély, milyen rendszer alapján fog működni, mikor milyen áldozatokat fognak bemutatni stb.

Ez az itteni fejezet volt – főképpen – az, ami kiváltotta Bölcseink éles reakcióját, ami abban nyilvánult meg, hogy egy időben indexre akarták tenni Ezékiel könyvét, és száműzni a prófétát a zsidó Bibliából, „mivel mondanivalói ellenkeznek a Tóra szavaival" (Sabbat, 13, b). Ez főleg az itt leírt áldozati rendből derül ki, amely sok részletében eltér a tórai rendtől. Az eltéréseket Abarbanel vette számba, és nyomában Málbim próbálta kimagyarázni őket. A Talmud maga (uo.) azzal indokolja Ezékiel próféciájának maradását a Bibliában, hogy egy Chánánja ben Chizkija nevű bölcs egy tudós kollégium segítségével nekiült, és kimagyarázta az eltéréseket. „Sajnos nincs a kezünkben az a dokumentum, ami meggyőzte a bölcseket, hogy ne tegyék indexre Ezékielt, Izrael egyik legnagyobb prófétáját" (Jechiél-Zvi Moskovits Ezékiel könyvéhez írott magyarázatában, Dáát Mikrá-sorozat, Moszád Hárávi Kuk, Jeruzsálem, 1985).

A vita abban csúcsosodott ki, melyik Szentélyt vizionálta Ezékiel ezzel az új áldozati rendszerrel? A másodikat vagy a harmadikat, amit a Messiás fog felépíteni? Rási szerint a második Szentélyre vonatkoztak Ezékiel szavai, ahol és amikor fölös „pótáldozatokat" (Miluim) mutattak be, és innen az eltérések. Abarbanel és Málbim szerint a harmadik, jövendő Szentélyről van szó, és a számos eltérést majd Élijáhu, a próféta fogja megmagyarázni, illetve „elboronálni". Ugyanezt fejti ki egyértelműen Maimonidész a Jádban (a 14 könyvre osztott kódexében, az áldozatokról szóló fejezetben, 2, 14).

Málbim, aki idézi a Talmudot, miszerint „az összes próféciák a messiási időkre vonatkoznak" (Bráchot, 34,b), azt is hozzáteszi, hogy „az idők végén", vagyis a messiási időkben, változások lesznek a természet szokott rendjében, és ez váltja ki az itt proféciált változásokat.

(Nem tudjuk, konkrétan mire gondolt Málbim, de hadd emlékeztessünk a világ fokozatos felmelegedésére, a vízkészletek csökkenésére és a 20-30 év múltán bekövetkezendő apokaliptikus változásokra, amelyeket ma a tudomány avatott képviselői a falra festenek.)

J-Z Moskovits utal arra, hogy a többletáldozatokat a fejedelem fogja bemutatni (nem a nép), hogy ezzel a szentség felső fokát érjék el (Toszefet K'dusá), mint ahogy a kohanitákra is fölös terheket és megszorításokat rak itt a prófécia. (Lásd többek között a 44. fejezet 8. versét, ahol az egyszerű kohanitáknak megtiltja, hogy özvegyet vegyenek feleségül. A Tórában ez csak a főpapra vonatkozik.)

Ami a fejedelmet – itt a király elnevezése – illeti, Ezékiel azt prófétálja, hogy a Dávid-házbeli „Fejedelem" ki fogja gyomlálni a korrupciót, és igazságot fog szolgáltatni mindenkinek. A 37. fejezetben (ami Vájigás haftarája) a nép egységének szükségességéről beszél a próféta, aki nem alijázott Ezrával, hanem Bábelben halt meg, és ott is van eltemetve.

Hogy ezen a szombaton, ami a hónap (chódes) szombatja, amikor kihirdetik niszán hó újholdját, miért ezt az ezékieli szakaszt olvassuk fel haftarának, azt a Talmud határozza meg (Megilla, 30a). Az indok valószínűleg az, hogy mind a speciális fejezet (Háchódes háze láchem, Bó szakaszából), mind a haftara peszachról beszél, az ünnep rendjéről és a peszach-áldozatról. Ezzel elérjük azt az általános célt, hogy a heti szidra, vagy annak legalább egy része, rímeljen a haftara témájával.

Ezékiel nyolc haftarát szolgáltatott a zsinagógai liturgiának, és ez egyike – talán a legnehezebbike – a nyolcnak. Próféciájának jellegét vizsgálva – főleg ami a homályos víziókat illeti –, a Talmud így definiálja a különbséget közte és Jesája között, aki kortársa volt: „Mindazt, amit Ezékiel látott, Jesája is látta. (Akkor meg miért nem találjuk ezeket a víziókat Jesája próféciájában? Azért mert) Ezékiel hasonlít egy falusi atyafihoz, aki föllátogat a fővárosba, ahol először látja a királyt és udvartartását, míg Jesája egy olyan emberre emlékeztet, aki a főváros lakója, gyakran látja a királyt, és ez nem tesz rá nagy hatást" (Chagiga 13,b).

Más oldalról közelíti meg Ezékiel egyéniségét rabbi Tanchuma midrása. Szerinte „Mózes és Sámuel nem voltak olyanok, mint Ezékiel, aki kimondta mindazt, ami látott. Mózes és Sámuel is látták, amit Ezékiel látott, de nem mondták ki" (Tanchuma, Cáv, 13).

A Midrás érdekes megfigyelést tesz azzal kapcsolatban, miért volt szükség Ezékielt úgy bemutatni, mint „Buzzy fiát, a kohanitát, akihez az Örökkévaló beszélt".

A válasz: Ezékiel azok közé tartozott, akik alacsony (más olvasat szerint alantas) származású családból jöttek, és a zsidók kibeszélték a háta mögött, mondván: „Hát nem Rácháv, a jerikói prostituált leszármazottja ő? Mit akar ő tőlünk?" Ezért kellett őt kiemelten bemutatni, mint egy előkelő kohanitát (Pszikta d'Ráv Káháná, 13). Egyébként Jeremiás próféta is ugyanabból a családból származott.

Naftali Kraus

Scheiber-díj

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumában március 3-án ünnepélyes keretek között adták át az idei Scheiber-díjat. Ez évben *Dávid Ferenc* művészettörténész, *Nathaniel Katzburg* professzor (Izrael) és *Karasszon István* tanszékvezető kapta a kitüntetést.

Szolidaritás Izraellel

Köszönetünket fejezzük ki adományaikért, melyeket a Keren Hayesod Alapítvány számlájára befizettek, hogy segítsék a terrorizmus izraeli áldozatainak hozzátartozóit. Személy szerint szeretnénk kifejezni hálánkat azon hittestvéreinknek, akiket levélben nem tudtunk kiértesíteni. Köszönjük: **Rados Marcell.**

Zoltai Gusztáv,
a Keren Hayesod Alapítvány elnöke

Spira Lázár, a szentéletű munkácsi rabbi

Talán elsős lehettem, amikor először láttam a legendás hírű, szentéletű rabbit. Hittestvéreivel a rabbik és bócherek nagyszámú társaságában a Latorca folyó partjára igyekeztek. Jó anyám kérdésemre megmagyarázta, hogy a bűnbánati imát fogják elmondani a folyó partján, és mintegy jelképül, bűneiket kenyérmorzsával a halaknak dobják a vízbe. A fehér szakállas, szelíd szemű bácsi Spira Lázár főrabbi, aki nagyon szereti a gyerekeket. Ez melegséget árasztott szívemben. Valóban így volt, Spira rabbi egész munkássága alatt nagy gondot fordított a fiatalok nevelésére, formálására. 34 évesen, 1902-ben a munkácsi hitközség rabbikollégiumának főnökévé (ros bészdin) választották meg. 1913-ban igazgatója a munkácsi nyilvános rabbiiskolának, amit (elmondások szerint) ő alapított. Ebben az időben egy több mint 8 ezer főből álló hitközség főrabbijává választották meg. 45 éves volt, tele energiával, türelemmel, bölcsességgel, és főleg emberszeretettel. Egy ilyen nagy létszámú hitközségben, ahol a békesség mellett a békétlenség, az irigység és a rossznak minden formája jelentkezett, ott türelmesnek és bölcsnek kellett lennie a főrabbinak. A bíráskodást zsinagógán kívül nem engedélyezte. Nagy vád esetén személyesen elment a főpolgármesterhez, dr. Vozárihoz, aki nagy tisztelője volt a főrabbinak, hiszen a város lakosainak 48%-a az izraelita felekezethez tartozott. A zsidók elleni vádakat együtt oldották meg. Illetve a zsidók elleni vádakat a főpolgármester határozatával ejtette. Jól tudta a város vezetősége, hogy mit és mennyit köszönhet Munkács lakossága a zsidóknak. Azt a fegyelmet és rendet, amit Spira főrabbi tartott a zsidóság között, igyekeztek átvenni. Tudták, hogy a város erős fejlődését és szépülését a zsidók tudásának, tehetségének és anyagi befektetésének köszönhetik. A város vezetői csodálták és példaértékűnek tartották Spira rabbi tevékeny építő, nevelő, tudományos és erkölcsi munkásságát. Spira Lázár főrabbi törődött egy-egy család kicsi, a hitközség nagy és a város legnagyobb egységével, amellett, hogy hittudományi írásaira is időt szakított. Amellett, hogy az akkor cseh uralom alatt lévő Kárpátalja zsidóságának problémáit az elnökkel, Tomás Masarykkal évente kétszeri találkozásukkor megbeszélte. Az elnök barátja volt. Masaryk 1899-ben bebizonyította a rituális gyilkossággal vádolt zsidók ártatlanságát. A nácik 1933-as hatalomra kerülése után az elsők között hangoztatta a Közép-Európa jövőjéhez fűződő félelmeit. 1935-ben lemondott, 1937. szeptember 14-én meghalt. Spira főrabbi mélyen gyászolta.

A munkácsiak a főrabbi és családja iránti tiszteletüket és szeretetüket 1933-ban mutatták ki csodálatos és nagylelkű gesztussal, akkor, amikor szépséges, fiatal Frime lányuk esküvőjére készültek. Elsősorban a hitközségbeliek, de a város vezetői is – fáradságot, anyagiakat nem kímélve – országra szóló díszletekkel, parádéval várták a Lengyelországból érkező fiatal vőlegényt, Rabinowitz urat.

A menyasszonyi sátor csodálatos perzsaszőnyeggel volt kibélelve, a pálmaágak alatt volt a menyasszonyi trónus, ahonnan kezével integetve fogadja a gyönyörű, fekete szemű, fekete hajú, apjára hasonlító menyasszony az esküvő előtti üdvözléseket.

A vőlegény fogadására egy hat méter magas, fehér díszkaput építettek, amelyet fehér szalagokkal tekert zöld fenyők kereteztek, zászlók díszítettek, és héberül nagy betűk hirdették: ISTEN HOZOTT! ÁLDOTT LÉGY!

Innen indult párosával, fehér lovon a díszbe öltözött huszárbandérium a kocsisorral érkező vőlegény elébe. A kocsikat fehér lovak húzták. Az elsőben – rabbik társaságában – a vőlegény ült.

A turkai zenekar minden hangszert, hegedűt, klarinétot, harsonát, tárogatót, dobot megszólaltatott. A rendet a nagy tömegben rendőrök sora biztosította, díszbe öltözve, díszes sisakban, díszes markolatú karddal az oldalukon. Ott tolongott az egész város.

Soha többé nem volt Munkácson ilyen csodálatos esküvő.

Néhány év múlva beteljesedett Masaryk 1933-ban hangoztatott félelme a nácik hatalomra jutásával kapcsolatosan.

Spira Lázárt és családját barátaik a vészhelyzet előtt repülőgéppel kimenekítették Munkácsról.

Munkács a második világháborút karcolás nélkül átvészelte, de az ősi, a nagy, az intelligens, az összetartó, az országnak példát mutató hitközség tagjai többségükben meghaltak, vagy a világban szétszóródtak.

Sokadmagammal hisszük, hogy a legendás, nagy hírű, szent életű Spira rabbidinasztia visszatér Munkácsra. Tanításaik biztosan!

Szakonyi Dezső Elemérné

A Szentírás kulcsszavai

Az égtájak a Bibliában

„Előttem van észak, mögöttem van dél, balra a Nap nyugszik, jobbra a Nap kél" – alighanem mindannyian így tanultuk ezt gyermekkorunkban, de nem ez volt jellemző az ókori keleti ember gondolkodására, a Biblia korában. Az ember ősidők óta keletre (és nem északra) fordult, amikor tájékozódni kívánt a világban, s így tette ezt egészen a reneszánsz koráig, pontosabban az iránytű felfedezéséig és általános elterjedéséig. Még a középkori európai dómokat is úgy építették, hogy először bejelölték a keleti irányt: ebből a gyakorlatból ered a mindmáig használt *orientálódás* (orientáció) kifejezés.

A keletre való tekintéssel magyarázható, hogy ezt az égtájat a Szentírás a héber *kedem* (ami elöl van) szóval jelöli, például *mikedem le-gan Éden* (az Éden kertjétől keletre, Mózes I. könyve, 3. fejezet 24. vers). Káin is az „Édentől keletre" *(kidmat Éden)* telepedett le (ugyanott, 4. fejezet 16. vers). Ez a fordulat lett egyébként John Steinbeck híres regényének címadója. Az ugyanebből a szóból eredő *kadima* (előre) kifejezés ma az izraeli cserkészmozgalom neve.

Az Izraeltől keletre fekvő területet, elsősorban az Arábiai-félsziget vidékét „a Kelet fiai országának" nevezi a Szentírás, de így említi a mai Szíria és Irak határvidékét, tehát Hárántis, Ábrahám szülővárosát, ahova Jákob menekült a testvéri gyűlölet elől (vö. Mózes I. könyve, 29. fejezet 1. vers). A „Kelet fiai" bölcsek és gazdagok voltak, de Salamon bölcsessége és Jób gazdagsága mégis túltett rajtuk. (Vesd össze Királyok I. könyve, 5. fejezet 10. vers, illetve Jób könyve, 1. fejezet 3 . vers.)

A keleti égtájat jelölő „kedem" a bibliai szövegekben gyakran a hajdan volt időt, az emberiség őskorát is jelentheti, például „Ébredj, ébredj, ölts erőt, Örökkévaló karja, ébredj, mint ősidőben, távoli nemzedékekben" (Jesája könyve, 51. fejezet 9. vers). Jelentheti ez a szó egyszerűen a „régi szép időket": „Téríts meg Magadhoz, Örökkévaló, s mi megtérünk, újítsd meg napjainkat, mint hajdanán" (Siralmak könyve, 5. fejezet 21. vers).

Az égtájak héber nevei önmagukban is árulkodók lehetnek. A keleti irány másik neve (a már említett kedem mellett) *mizráh,* amely a héber „felragyogni" gyökből való, mert keleten süt fel a Nap. Ez a szó szerepel a híres zsoltárversben: „Napkeltétől napnyugtáig *(mimizráh semes ad-mevoó)* áldott legyen az Örökkévaló neve" (Zsoltárok könyve, 50. fejezet 1. vers). A déli égtáj neve *darom* (a felmagaslani gyökből), mivel déltájban emelkedik legmagasabbra a Nap. A Bibliában néha az Izrael déli részén fekvő sivatag (a *Negev)* szerepel déli irányként. A „délvidék" elnevezése, a *Témán* (innen ered Jemen, a napsütötte „boldog Arábia" országának neve) egyértelműen a héber „jobb kéz" *(jamin)* szavából származik.

Maarav a nyugati égtáj neve, amelynek gyöke „esteledik" jelentéssel bír. (Egyesek úgy vélik, hogy az *Európa* szónak is ez az ősi forrása: *Europé* ugyanis a görög mitológiában *Kadmosznak,* a Kelet királyának, tehát Kedemnek leánya volt.) A Szentírásban gyakran a tengeri irány *(jámá)* is a nyugatot jelenti, hiszen Izraelt nyugaton a Földközi-tenger határolja.

Az északi irány *(cafon)* jelentése „elrejtve", mivel abban az irányban a Nap sohasem süt, így mindig rejtve marad, s ami szintén nem mellékes, a tájolásnál balkézre (!) esik. Nem véletlen, hogy a régiek mindig „rejtelmes északról", „ismeretlen tájról" beszéltek, és ha számukra bármi ismeretlen táj merült föl, mindig északra gondoltak. Erre utal a próféta is, amikor azt állítja, hogy „északról indul a baj" (Jeremiás könyve, 1. fejezet 14. vers), vagy „baj tekint reánk észak felől" (ugyanott, 6. fejezet 1. vers). Ő persze konkrét veszélyre, Babilónia támadására utal.

Ha mindezt nem tudnánk, nem volnánk képesek pontosan megérteni egyes bibliai kifejezéseket, például hogy mit is jelent Ábrahám harcának leírásában a „Damaszkusztól balra" meghatározás (Mózes I. könyve, 14. fejezet 15. vers). Ez természetesen annyit tesz: északra. „A pusztaságtól jobbra" (Sámuel I. könyve, 23. fejezet 24. vers) pedig a déli irányt jelenti.

A Biblia költői szövegében az égtájak olykor a szél irányait jelezhetik. Mivel a szél vagy szellem héber szava nőnemű *(rúah),* ezért ilyenkor az égtájak nevei is nőnembe kerülnek. Így szerepelnek például azok az Énekek éneke egyik versének végén: *úri cafon uvói témán* (ébredj, északi szél, és támadj fel, déli szél!) (4. fejezet 16. vers).

A négy égtájat a kabbala az úgynevezett arkangyalok (főangyalok) tevékenységével, védelmi szerepének terrénumaival hozza kapcsolatba. Ennek hatása erősen érződik a zsidó folklórban és a hagyományos zsidó vallásgyakorlatban. Nem véletlen, hogy a főangyalok nevei, a szerepeikkel kapcsolatos égtájakhoz kötve, még a közismert imádságban is előfordulnak. Már gyermekkorától e szavakkal imádkozik esténként a vallásos zsidó: „Jobbomon legyen Michael (ki olyan, mint Isten), balra tőlem Gábriel (Isten hőse), előttem Uriel (Isten fénye), mögöttem Rafael (Isten a gyógyítóm), fejem fölött pedig Isten dicsfénye."

Raj Tamás

„Mártírokká lettek a papok”

(„Krónikák”)

A holokauszt során elhurcolt és meggyilkolt rabbik emlékére

Az Országos Rabbiképző Intézet 1945/46-os tanévéről készült évkönyvből idézzük az alábbi cikket dr. Róth Ernő főrabbi tollából, aki később az intézet igazgatójaként is tevékenykedett. Az írás a 60. évforduló alkalmából emléket kíván állítani a mártírokká vált rabbiknak.

A könyv népe legkiválóbb mártírjainak, a könyv igazi forgatóinak, a rabbiknak, akik az elmúlt vészes időkben mártírságot szenvedtek, szerény emléket kívánunk sorainkkal állítani Évkönyvünkben. Elsősorban azokról az elhunyt kollégáinkról emlékezünk itt meg, akik kiképzésüket és képesítésüket Intézetünkön nyerték, így lelkipásztori és tudományos működésükkel Intézetünknek is megbecsülést szereztek.

Az aggáda szerint a Szentély elpusztításával a Mindenható irgalmasságot gyakorolt Izraellel szemben, mert nem az emberek ellen, hanem a fák és a kövek ellen öntötte ki haragját (Echa Rabba IV. 11.); most azonban – sajnos – Szentély nem lévén, a rabbi Jochanan ben Zakkaj által létesített szentélypótló „Jamnia és bölcsei”-nek utódai, a rabbinizmus igazi képviselői és megtestesítői, a rabbik is igen nagy mértékben estek áldozatul a Mindenható haragjának.

A barbár nácizmus kezdetben különösen az úgynevezett „Talmudjude” ellen hirdetett harcot. Amíg ugyanis a harc „eszmei” síkon mozgott, és a lelkek megfertőzése volt a cél, jó eszköznek bizonyult előbb a „Talmudjude” típust meghamisított és eltorzított formában bemutatni és gyűlöltté tenni, majd az egész zsidóságot ezzel a képzelet szülte és nem létező típussal azonosítva ellenszenvessé tenni. És valóban, amikor a termés már beérett, és a halál angyala a fejeket kaszálni kezdte, nem volt különbség zsidó és zsidó között; tömegével pusztultak olyanok is, akiknek nemcsak a „Talmudjude”-hoz nem volt közük, hanem a származástól eltekintve, már magához a zsidósághoz sem. Mindamellett a náci hordák és a megfertőzött szellemi rabjaik különös előszeretettel kínozták halálra a zsidóság legfőbb képviselőit és megtestesítőit, a rabbikat. Így például Munkácson megtörtént, hogy a csendőrség valamennyi rabbit és hittanárt, mint külön csoportot, a laktanyába szállította, és félholtra verte. Az alant felsorolt névsor is világosan mutatja, hogy milyen megdöbbentően sok rabbi esett áldozatul a világtörténetben eddig legkegyetlenebbnek ismert korszaknak, a nácizmusnak.

Első rabbi-mártírjaink azokból a rabbikból kerültek ki, akik a munkaszolgálatos századokhoz tábori lelkészekként Ukrajnába kerültek ki. E szerencsétlenek lelkesen és odaadóan végezték szent munkájukat; lelket öntöttek az elcsigázottakba, bátorították és kitartásra buzdították az agyonfáradtakat. Mindaddig dolgoztak, amíg a halál nem vetett véget nemes életüknek. E tábori rabbik legnagyobb nyomoruk közepette is tántoríthatatlanok maradtak hitükben. Jellemzőül hadd említsem meg például, hogy az egyik ilyen tábori rabbi, amikor halálos ágyán tífuszos állapotban és magas lázban vergődve halálát közeledni érezte, éppen e sorok írója számára azt az üzenetet hagyta, hogy a lelki üdvét szolgálandó, kádismondásról gondoskodjék. Apjának, aki szintén rabbi volt, nem akart a szomorú hír elküldésével fájdalmat okozni. Apa és fiú azóta már egymásra találtak a mártírok honában.

Rabbi-mártírjaink második csoportja és egyben a zöme a vidékről deportált rabbikból tevődik össze. A vidéki rabbik – néhánytól eltekintve – követték híveiket a deportációba. Tudunk olyanokról is, akiknek módjukban állott a deportálást elkerülni, de nem használták ki ezt a lehetőséget, és akikkel együtt éltek, azokkal mentek a halálba.

„Akik kedvelték és szerették egymást életükben, halálukban sem szakadtak el egymástól” (II. Sámuel I. 23.). Mint hűséges pásztorok vigyáztak nyájaikra, és amikor ők maguk is állandó életveszedelemben forogtak, lelket öntöttek a kétségbeesettekbe, hitet és reményt táplálták híveik szívében. A deportációban elpusztult rabbik legtöbbjének magatartásáról az életben maradt hívek nagy elismeréssel nyilatkoznak. Becsülettel őrt álltak és dolgoztak, amíg végelgyengülésben meg nem haltak, vagy nem jutottak el a krematórium kéményein át a fizikai megsemmisüléshez. „Megszűntek, füstben semmisültek meg” (Zsoltárok XXXVII. 20).

A mártír rabbik harmadik csoportja az úgynevezett „sáncásásra” elhurcoltak közül való. E csoportot Budapestről vitték el a nyilas államcsíny után, 1944. október–december hónapokban. A „sáncások” gyalog tették meg a hosszú utat a fővárosból és környékéről egészen a németországi koncentrációs táborokig (főképpen Mauthausenba kerültek). A hosszú és fárasztó gyaloglás következtében a legyengült szervezetnek nem volt elégséges a táborok egyébként is silány élelmezése, és így többen ott lelték halálukat.

Veszteségeink között olyanok is vannak, akiket a felszabadulás előtti hetekben Budapesten öltek meg a halálangyal földi helytartói; ide kell sorolnunk néhány délvidéki kollégánkat is, akiket jóval korábban öltek meg működésük helyén.

Megemlékezünk azokról a rabbikról is, akik kórházainkban fejezték be nemes életüket a vészes időkben, vagy közvetlenül a felszabadulás után. Mártírok ezek is, mert részint a zsidóság akkori szomorú helyzete következtében lettek betegek, másrészt pedig e szomorú helyzet miatt vált lehetetlenné a kellő gyógymód alkalmazása.

Kedves halottaink számára oly módon állítunk emléket, hogy évkönyvünkben megörökítjük neveiket, életrajzuk rövid feltüntetésével, és ugyancsak röviden vázoljuk irodalmi alkotásaikat. Helyszűke miatt sajnos nem áll módunkban feltüntetni, csak a nagyobb terjedelmű irodalmi műveket, mint például doktori értekezéseket, vagy más önálló alakban megjelentetett műveket. „Nincs szükség az igazak emlékét kőoszlopokkal megörökíteni – tanítja a jeruzsálemi Talmud (Sekálim II. 37.a.) –, megörökítik azt e nélkül is tanításaik.” Úgy véljük tehát, hogy mártírjaink irodalmi tanításainak részbeni felsorolásával szerény, de annál tartósabb emléket állítunk.

(folytatjuk)

A holokauszt 60. évfordulója alkalmából közöljük folytatásokban a koncentrációs táborokról szóló írást, amellyel megpróbálunk betekintést adni a poklok poklába mindazok számára, akik azóta születtek.

Vesztőhelyek története

A kezdetek

1939 és 1945 között valóban elképesztő méretű volt a zsidók üldözése a nácik által elfoglalt és megszállt területeken, de ez nem lephette meg azokat, akik figyelemmel kísérték a nácik 1933-ban bekövetkezett hatalomra jutását, és ismerték a náci párt programját. E program negyedik pontja kimondta, hogy *„csak a fajhoz tartozó lehet állampolgár. A fajhoz tartozó, tekintet nélkül hitvallására, csak az lehet, akinek ereiben német vér folyik. Ennélfogva zsidó nem lehet a fajhoz tartozó”*. [1]

A zsidókat ezután idegeneknek kellett tekinteni, nem volt joguk a német állampolgárságra. Egész sor törvényt hoztak, amelyek a zsidókat ténylegesen kirekesztették a közélet minden területéről, a köztisztviselői pályáról, a szellemi foglalkozások, a nevelés területéről és a katonai szolgálatból.

Az első számú zsidófaló Julius Streicher volt, ő nyújtott segédkezet és ösztönzést csaknem hatmillió gyilkosság elkövetéséhez. Már 1933-ban kijelentette: *„Tudjuk, hogy Németország akkor lesz szabad, ha a zsidókat kirekesztik a német nép életéből.”* [2]

1938-tól egyre gyakrabban követtek el bűncselekedeteket a zsidók ellen: zsinagógákat gyújtottak fel, kifosztották a zsidók üzleteit. Kollektív bírságot vetettek ki, az állam lefoglalta a zsidó javakat. Sőt, olyan intézkedéseket is hoztak, amelyek a zsidók mozgásszabadságát is korlátozták, például gettókat létesítettek, kötelezték a zsidókat, hogy sárga csillagot viseljenek ruhájukon, és csak így mehettek ki az utcára is.

A nácik által megszállt országokban a zsidók üldözése minden addigi méretet felülmúlt. Minél több országot szálltak meg, annál inkább növekedett kegyetlenségük nyomán zsidó áldozataik száma.

„A különböző nemzetiségű emberek millióinak a koncentrációs táborokban, különösen Birkenauban végrehajtott tömeges meggyilkolása nem valami ideiglenes, a kedvező vagy kedvezőtlen harctéri helyzet előidézte átmeneti gyilkolási pszichózis következménye volt, hanem tudatos, előre átgondolt, nyugodt megfontoltsággal előre elkészített program.” [3] Hitlernek azonban terve megvalósításához háborúra volt szüksége. 1939. január 30-án tartott beszédébe ezt bele is foglalja:

„Életem folyamán gyakran voltam jós (...), majdnem mindig kigúnyoltak. Azokban az időkben, amikor a hatalomért harcoltam, leginkább a zsidók nevettek a jóslatomon, amely szerint az állam és az egész nép élére állok, és többek között a zsidókérdés megoldását is sikeresen befejezem. Azt hiszem, az akkor visszhangzó nevetések azóta a zsidók torkára fagytak. Ma még egyszer próféta akarok lenni: ha a nemzetközi zsidó pénzvilágnak Európában és Európán kívül sikerül a népeket egy új világháborúba belehajszolnia, ennek nem a világ bolsevizálása és a zsidóság győzelme lesz az eredménye, hanem egész bizonyosan a zsidó faj kiirtása Európában.” [4]

A háború valóban lehetővé teszi a náciknak, hogy a dilemmát megoldják.

(folytatjuk)

Németh Viktória

1 Lord Russell: A horogkereszt rémtettei. Bp., 1967. 208. o.
2 Lord Russell: 209. o.
3 Kraus – Kulka: 151. o.

Invitáló

A Szegedi Zsidó Hitközség 2004. június 25–28. között nemzetközi találkozót szervez, amelyre szeretettel várja valamennyi Szegedről és környékéről távolba szakadt hittestvérét, aki ezen Tisza menti tájon született, élt vagy tanult, s nem feledte városunk Baumhorn Lipót által tervezett, Lőw Immánuel főrabbi által megihletett csodás zsinagógáját, az itt tevékenykedő közösséget.

Természetesen az emlékezés, a kultúrprogramok mellett sor kerül hagyományos mártír-istentiszteletünkre is június 27-én.

Várunk mindenkit abba a zsinagógába, ahol Lőw Immánuel, Frenkel Jenő, Scheiber Sándor, Schindler József, Domán István, Schőner Alfréd, Raj Tamás, Zucker István és mások imádkoztak.

Legyen a találkozó nemzedékek összekötője, jövőnk újabb letéteményese. A programról és jelenünkről 2004 március 21-én (vasárnap) 15 órakor a Bálint Házban előzetest adunk, ahol kezdeményezzük a Budapesten élő szegedi hittestvéreink számára egy „Szegedi Zsinagóga Baráti Kör” alapítását.

A júniusi találkozóra bővebb információ és jelentkezési lap a Szegedi Zsidó Hitközség, 6722 Szeged, Gutenberg u. 20. címen igényelhető (tel./fax: 62/423-849), e-mail: *lednitzky@medea.szote.u-szeged.hu.*

A résztvevőknek úti-, szállás- és étkezési költségeiket maguknak kell állniuk!

Lednitzky András elnök **Gráf Imre ügyvezető elnök**

Markovics Zsolt főrabbi

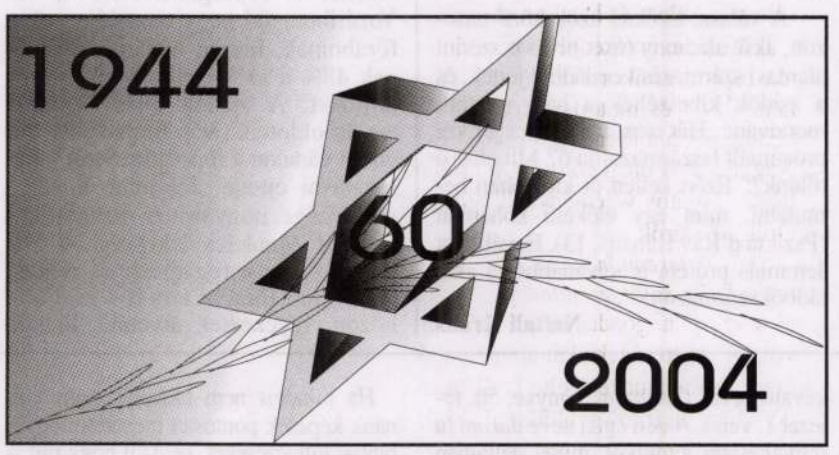

Győriek hívó szava

Hatvan éve már, hogy haláltáborokba hurcolták az addigra jogfosztottá és kisemmizetté alázott győri zsidóságot, közel ötezer embert, a környékbeliekkel együtt majdnem 6200 férfit, nőt és gyermeket. Hatvan éve annak, hogy a győri polgárság kiemelkedő tehetségű és megbecsült tagjai közül ezreket a halálba küldtek, a kevés számú túlélő közül pedig a szörnyű múlt sokakat új haza, út otthon keresésére kényszerített. A győri zsidóságnak alig 20%-a élte csak túl a borzalmakat, a német és magyar fasiszta pribékek kegyetlenkedéseit, államilag buzdított gyilkolási indulatait.

2004. június 20-án a megalázott, meggyilkolt mártírjainkra emlékezünk, élükön Róth Emilre, Győr utolsó főrabbijára, akit alig 37 esztendősen pusztítottak el Auschwitzban családjával és nyája jó részével együtt. Győr utolsó főrabbijának emlékét ezután utca és emléktábla fogja őrizni.

Jöjjön el Ön is, hogy – mint a fogyatkozó számú túlélők egyike – velünk együtt hajtson fejet az áldozatok, a mártírok emléke előtt. Tartunk attól, hogy még egy kerek évforduló alkalmából már nem lesz lehetőségünk a közös megemlékezésre...

Győrbe várjuk mindazokat a leszármazottakat és családtagokat is, akiknek elődeit a halál már elszólította, vagy az életkoruk, betegségük nem engedi, hogy útra keljenek.

A megemlékezés tervezett programja 2004. június 20-án, Győrött:

11.00: Megemlékezés a mártírokról a győri zsidótemetőben, Deutsch Róbert főrabbi és Tóth Emil főkántor közreműködésével.

13.00–13.30: Utcanév- és emléktáblaavatás Róth Emil főrabbi emlékére a zsinagóga udvarán. Beszédet mond Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi.

A győri zsidóság történetét 1944-ig bemutató kiállítás 2004. június 16–30. között tekinthető meg a Megyei Önkormányzat aulájában (Győr, Árpád u. 32.).

Megjelenésükkel, részvételükkel megemlékezésünkön a napjainkban sajnálatosan újjáéledő antiszemitizmus ellen is kiállnak!

Az előzetes regisztráció határideje 2004. április 15. Jelentkezésében tüntesse fel szállásigényét, egyéb kéréseit és elérhetőségét (cím, telefonszám, e-mail cím), hogy mielőbb visszajelzést tudjunk küldeni.

Az utazási és tartózkodási költségek a résztvevőket terhelik.

Feltétlenül küldje el mielőbb előzetes jelentkezését az alábbi postacímre vagy e-mail címre: Győri Zsidó Hitközség, 9025 Győr, Kossuth Lajos utca 5., *gyorihitkozseg@freemail.hu.*

Mártír-istentiszteletek

Szentes	**május 9.**	**11 óra**	**temetõ**
Baja	**május 23.**	**11.30**	**könyvtár**
Sárbogárd	**május 23.**	**12 óra**	**temetõ**
Tápiógyörgye	**május 23.**	**11 óra**	**temetõ**
Nagykanizsa	**május 30.**	**11 óra**	**zsinagóga, temetõ**
Szécsény	**június 6.**	**11 óra**	**temetõ**
Devecser	**június 6.**	**10.30**	**temetõ**
Komarno	**június 6.**	**10.30**	**temetõ**
Pápa	**június 6.**	**14 óra**	**temetõ**
Maklár	**június 6.**	**11 óra**	**emléktábla-avatás**
Eger	**június 6.**	**14 óra**	**temetõ**
Nyíregyháza	**június 6.**	**10 óra**	**emlékmű**
		11 óra	**temetõ**
Kecskemét	**június 6.**	**11 óra**	**temetõ**
Kispest	**június 6.**	**10 óra**	**temetõ**
Kisvárda	**június 6.**	**14 óra**	**Vasvári P. u.-i templom**
Kiskunhalas	**június 13.**	**11 óra**	**zsinagóga**
Cegléd	**június 13.**	**10 óra**	**templom**
Székesfehérvár	**június 13.**	**11 óra**	**temetõ**
Miskolc	**június 13.**	**11 óra**	**temetõ**
Encs	**június 13.**	**14 óra**	**temetõ**
Pásztó	**június 13.**	**10 óra**	**templom**
		11 óra	**temetõ**
Tata-Felsőgalla	**június 13.**	**11 óra**	**temetõ**
		13 óra	**temetõ**
Győr	**június 20.**	**11 óra**	**temetõ**
Balassagyarmat	**június 20.**	**11 óra**	**temetõ**
Salgótarján	**június 20.**	**11 óra**	**temetõ**
Békéscsaba	**június 20.**	**10 óra**	**Ligeti úti temetõ**
Nagykõrös	**június 20.**	**11 óra**	**templom**
Gyöngyös	**június 20.**	**11 óra**	**temetõ**
Mohács	**június 27.**	**14 óra**	**emlékmű**
Szeged	**június 27.**	**11 óra**	**templom**
Hódmezővásárhely	**június 27.**	**17 óra**	**templom**
Szolnok	**június 27.**	**11 óra**	**templom**
Tolna	**június 27.**	**11 óra**	**emlékmű**
Vác	**június 27.**	**10 óra**	**temetõ**
Veszprém	**június 27.**	**10 óra**	**temetõ**
Gyula	**június 27.**	**12 óra**	**temetõ**
Kaposvár	**június 27.**	**10 óra**	**gettóemlékmű**
		11 óra	**temetõ**
Esztergom	**június 27.**	**11 óra**	**temetõ**
Bácsalmás-Jánoshalma	**július 4.**	**9.30**	**emléktábla-avatás**
		12 óra	**zsinagóga**
Jászberény	**július 4.**	**11 óra**	**temetõ**
Pécs	**július 4.**	**10.30**	**zsinagóga**
		12 óra	**temetõ**
Szombathely	**július 4.**	**10 óra**	**Bartók terem**
Karcag	**július 4.**	**11 óra**	**templom**
Keszthely	**július 4.**	**10.30**	**templom**
Sopron	**július 4.**	**11 óra**	**temetõ**
Tapolca	**július 4.**	**14 óra**	**temetõ**
Pesterzsébet	**július 4.**	**10 óra**	**temetõ**
Csepel	**július 4.**	**11 óra**	**temetõ**
Újpest, Rákospalota, Pestújhely	**július 11.**	**18 óra**	**Újpesti templom**
Nagykáta	**július 11.**	**11 óra**	**temetõ**
Debrecen	**július 11.**	**10 óra**	**temetõ**

DÁVID GÁBOR

1970. OKTÓBER 17.

PORTRÉ

„...a kővel is akad probléma"

MINDIG meglepetést jelent számomra, mikor olyan emberrel találkozom, aki főfoglalkozásában műszaki, szabad idejében pedig művész lelkű. Talán azért, mert régi rossz közhiedelem szerint a kettő alig fér meg egymással. Ezért is faggattam Dávid Gábor készülékszerkesztőt, hogyan tudja összeegyeztetni a műszaki-technikai munkát a művészettel.

— Technikumba jártam, mikor mint minden kamasz vonzódtam a vershez, a lírához. Aztán szép fokozatosan a képzőművészethez pártoltam át, melynek ma is rabja vagyok.

— Úgy hallottam, régebben kisplasztikát készített agyagból. Ma már csak kőből farag?

— Valóban, agyagból is csináltam férfi és női aktokat. Ennek az anyagnak is megvan a maga előnye, könnyen alakítható. Csak egyetlenegy dolog vette el a kedvemet, ha kiszárad az agyag, törik, a fej elválik a nyaktól, a testrészek is külön életet kezdenek élni. Részben ezért tértem át a szobrászkodásra, a kő nehezebb megmunkálása nagyobb feladat is — hiszen mi férfiak már csak úgy vagyunk, minél nagyobb a feladat, annál nagyobb a harci kedvünk. Persze, a kővel is akad probléma: vagy nem találok megfelelőt, vagy a szállítás okoz gondot, lévén nem pehelysúlyú.

— Az aktokat és a mellszobrokat modell után készíti?

— Nem, fejből készítem a vázlatot, s az alapján kezdek a formáláshoz, az anyag meghódításához — több, kevesebb sikerrel. Úgy érzem, hogy mire készen leszek, mást látok a szoborban, mint amit előbb beleképzeltem. Az anyag nem válik élővé, rideg és holt marad. S akkor még nagyobb lendülettel veszem ismét célba...

— Talán azért marad élettelen az alkotás, mert ön sem marad eléggé életközelben.

— Lehet, hogy van benne valami. A valóság érdekel mindenekfelett, s annak hű tükörképe a művészetben. Valószínűleg ezért érdekel a fotózás is.

— Én pedig pont ebben a vonásában ismerem fel a műszaki embert. Hogyan tudná a kettőt együtt hasznosan felhasználni?

— Ipari formatervezésben tudnám a kettőt igazán szerencsésen párosítani, értékesíteni. Szívesen tanulnám ki — időm bőven van rá, mindössze huszonhárom éves vagyok —, s gondolom gyáron belül érdemlegesen kamatoztathatnám is.

Cseszák

TURBO
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 61
Telefon: 136-068, 337-748, 340-724

MA:

M

m

(2. oldal)

A GANZ

XXII. ÉVFOLYAM, 21. SZÁM

Kommunisták ó

Tudósítá

Amint erről előző lapszámunkban már tájékoztattuk olvasóinkat, október 3-án összeült gyárunk kommunistáinak küldöttértekezlete, hogy megvitassa és értékelje pártbizottságunk négy éven át végzett tevékenységét, párttagságunk képviseletében megválassza az új pártbizottságot és pártszervezetünk küldötteit a kerületi pártértekezletre.

Az ünnepi alkalomra díszített Kisrókus utcai ebédlőben *Csikvári Jenő* elvtárs, pártbizottságunk titkára üdvözölte a küldötteket és a meghívot-

Koczka György elvtárs, a pártértekezlet elnöke mondott rövid bevezetőt, méltatva a tanácskozás jelentőségét, és felkérte Csikvári elvtársat, hogy kiegészítő referátumát mondja el. Az írásban kiadott beszámolóhoz —, amelyet előző számunkban kivonatosan leközöltük — az alábbi kiegészítés hangzott el.

„Pártunk X. kongresszusára készülve, ma jelentős állomáshoz érkeztünk. A Központi Bizottság határozatainak megfelelően az augusztusi és szeptemberi taggyűléseken értékeltük az elmúlt években

Ø David Gabriella
keraimikus
1922

Éimisk 1930.82.1

8. Illetéknek

7 2%.

10. Részvényeseknek

11. A rtőke egyrészének befize

Dávid György, technológiai kutató-tervező,
A pécsi ökeresztény mauzóleum helyreállítása, védelme-Építész:
dr. Bachman Zoltán.

Technológiai kutatás-tervezés-kivitelezés:
Nagy István (Bányászati Aknamélyítő Vál.),
Takács György, Dávid György (Orsz. Műemléki Felügyelőség).

Magyar Építőművészet, 1987., 6., 12-old.

Dávid György M.D.K.

munkatárs

A Paskál-fürdő tervpályázaton 15000 Ft-os megvétel

Tájtervező: Szatmári Béla

Munkatárs: Dávid György, Schulsz József, Szakáll Gyula, Juhász Zoltán,

Magyar Építőművészet 1968/4. 2-8.l.

Dávid Gyula, építész, Kolozsvár, Románia.

A Magyar Építőművészet 1987. évi pályázata

összeállította: Tímon Kálmán

Magyar Építőművészet, 1988, 4–5. 119-old.

A folyóirat negyedik alkalommal meghirdetett 1987. évi pályázatára, a december 1-jei határidőre 11 pályamű érkezett be. A szerkesztőbizottság 1988. január 12-i ülésén bírálta el a beérkezett pályaműveket. A pályaművek országonkénti megoszlása a következő: 1 Magyarországról, 4 Romániából, 6 a Szovjetunióból érkezett. A bírálóbizottság egyhangú döntéssel az alábbiak szerint határozott: a pályaművek között díjazásra érdemeset nem talált, de öt pályaművet közlésre kiemelt.

Dávid Gyula
Kolozsvár (Cluj-Napoca), Románia

Sétálóutca Kolozsvár belvárosában

Szerző, a lap pályázatának 1985. évi első nyertese, ezúttal is a történelmi háttér gondos feltárásával készítette el szépen feldolgozott pályaművét. „A legújabb városfejlesztési tervek szerint a jövőben a Dózsa György utca teljesen kiiktatódik a járműforgalomból" — írja s ebből az elgondolásból kiindulva tesz javaslatot sétálóutcává alakítására, mellyel több célt is tűzött maga elé: „1. a még meglevő műemléki értékek felszínre hozása, 2. néhány foghíjbeépítéssel, emeletráépítéssel… az utcakép egységének helyreállítása, 3. néhány belső épület és udvartér révén a gyalogosok birtokává váló utca közösségformáló funkciójának fokozása s mindezeken át bekapcsolása a város eljövendő gyalogos életterébe." A városrendezési tervet fotók és brilliáns technikával készült ceruzarajzok teszik teljessé.

1987 Competition of „Magyar Építőművészet" Hungarian Architecture
Walking Road in Cluj-Napoca.
Architect: Gyula Dávid (Rumania)

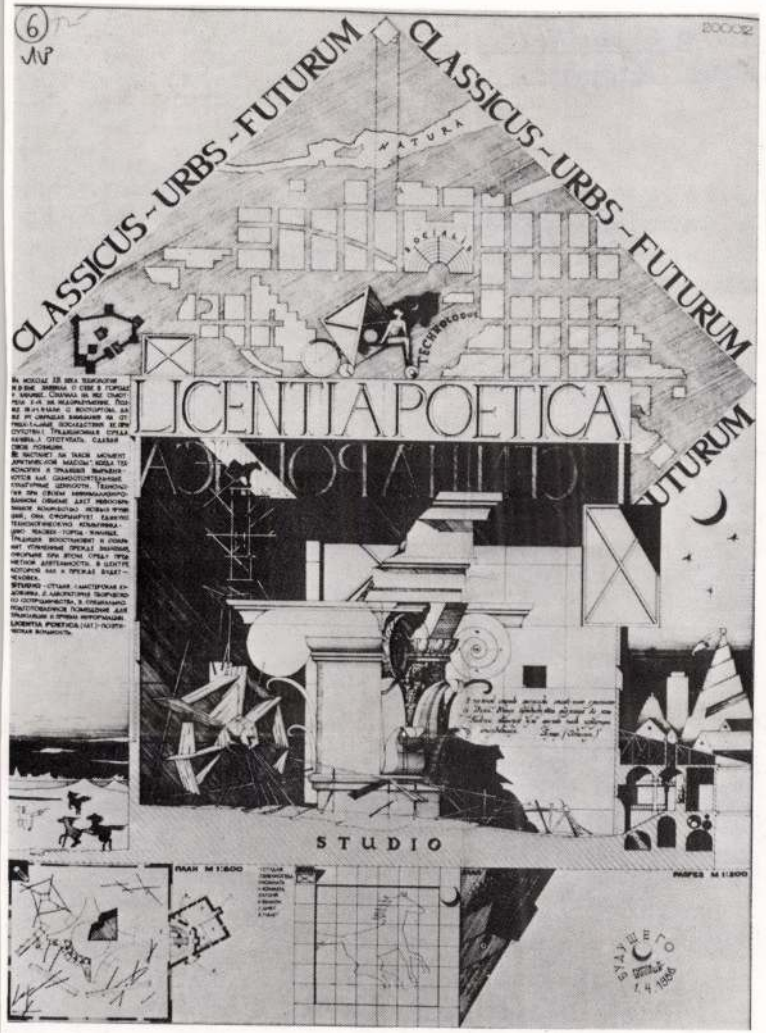

Kratovics A. és Simanszki Sz.
Minszk, Szovjetunió
Classicus urbs futurum (lakótelep a jövő városában)

A jövő városára tett javaslatuk grafikailag mesterien feldolgozott, rendkívül poétikus pályamű.

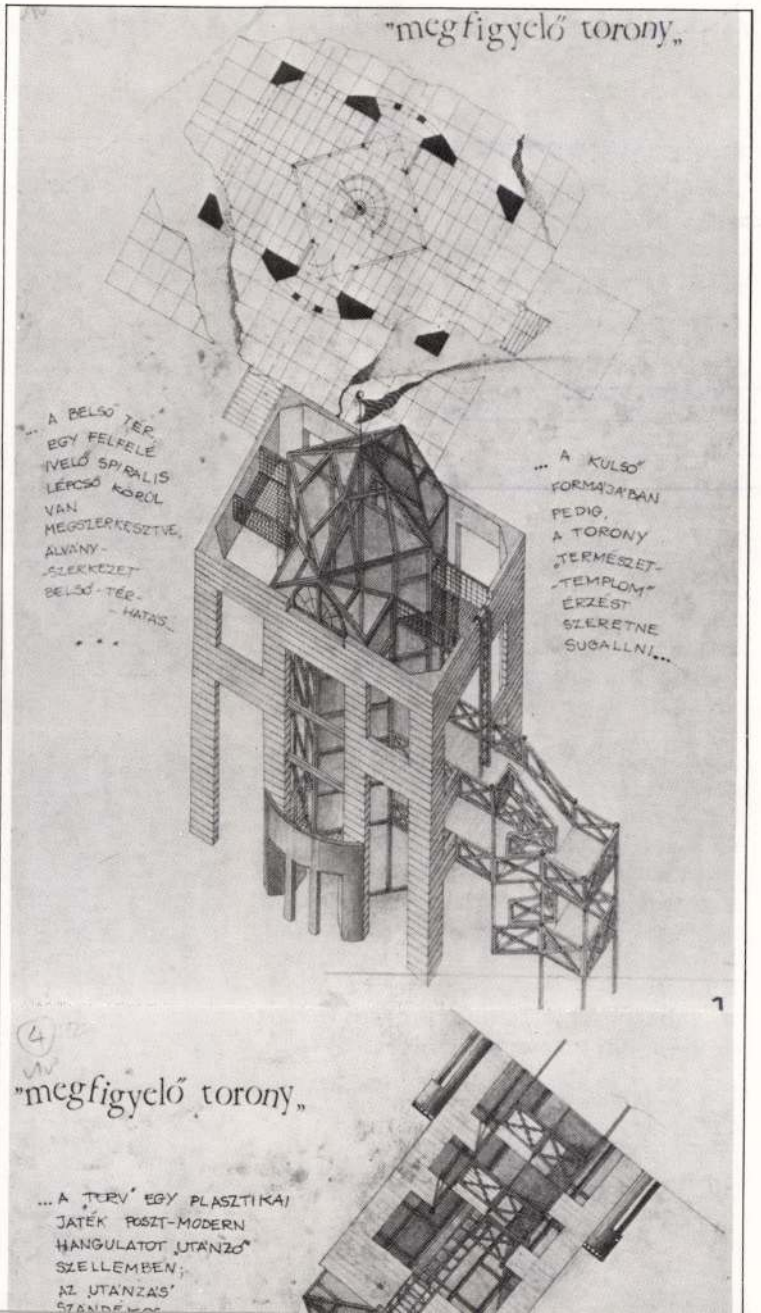

Dávid Hajnal
Kubanek László

Új Néplap

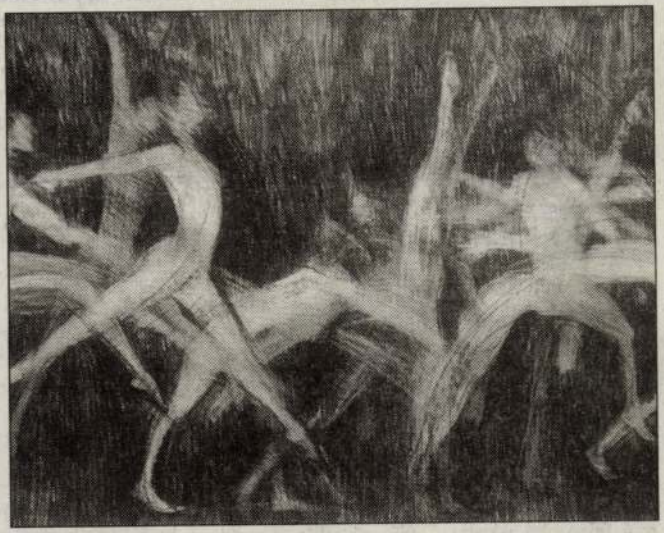

Dávid Hajnal és Kubanek László székely festő kiállítása nyílt Karcagon a Déryné Művelődési Házban. A tárlat szeptember 15-ig tart nyitva. FOTÓ: ILLYÉS

30
31
31

Indul a Lurkó Színpad

Az apróhirdetések szövegét minden esetben a hirdető ügyfeleinktől készen kapjuk. Ezért az abban foglaltakért a kiadó semmilyen anyagi, illetve jogi felelősséget nem vállal.

APRÓHIRDETÉSEK

ÁLLÁST KÍNÁL

Az Egyesített Szociális Intézmény Szolnok, Kaán Károly u. 20. igazgató főorvosa meghirdeti a mentalhygienes csoportvezetői állást. Feltétel: a munkakör betöltéséhez szükséges szakirányú felsőfokú iskolai végzettség. Bérezés a Kjt. szerint. Jelentkezés: 1997. szeptember 1-től munkanapokon személyesen a fenti címen a személyügyi

☎ NŐI divatáru készítésére bedolgozó csoportokat, varrodákat keresünk, jól fizető, **állandó** munkára. Jelentkezni „Varrócsoport-138878'' jeligére a kiadóba. *8878/2T*

VÁSÁROKHOZ keresünk kisteherautóra rutinos gépkocsivezetőt. Jelentkezés augusztus 24-én, 8-14 óráig. Telefon: 06-30/537-888. *8896/2K*

☎ SZANDASZŐLŐSI varrodába igényes női divatáru készítő

☎ SZANDASZŐLŐSI videotékámba jó megjelenésű, kimondottan csinos, számítógép-ismerettel rendelkező szandaszőlősi lányt keresek azonnali munkakezdéssel. Érdeklődni: 06-30/359-132. *8903/3T*

SZOLNOKI könyvelő iroda számítógéphez értő, adózási ismeretekkel rendelkező munkatársat keres. „Szeptemberi kezdés-139058'' jeligére a kiadóba. *9058/1K*

Dávid Izidor

1885

Ennisk 1930. 82. l.

111·73		17.411·73
ámítjuk a köv. váltókat		
ren György, hb.		
ósz Imre, hb.		
nyai Zoltán Szeged		
les Dénes, Egléd		5.000 —
önért		6.000 —
r. 1900 - P. @ 38 -		
185·11		
Átvétel		35.876·55

M.D.K.

Johann David

Johann David

28.kép.J.B.Schels helyszinrajza Sziget 1566.évi ostromáról.-1827.J.B.Segels osztrák katonairó "Militerische Österreichische Zeitschrift 1827.évi évfolyamából.az 1564-76.évi hadjáratokról.Leandro Anguissola térképének Ortelius és G.Bodenehr/Dillich-Sibmacher/ metszetei alapján rajzolta Johann David.

Papp László:Szigetvár XVI-XVII.századi erősség rendszere és ábrázolásai,251.o.

A Janus Pannonis Múz.Évkönyve,1965.Pécs,1966

Dávid János, építész

L: Dobó János

– kiosztott ák a díjakat. S.

Esti Hírlap, Bp. 1980 nov. 28

JOHAN DAVID, pékinas

1754-ben Maria Terézia uzaszlót adott a soproni pék-céhnek. Unnepen a zaszlót kék sapkaban és fehér leibliben a inasoknak kellett vinniök. A ruhat a céh adta nekik, de egyizben 50 forintot kellett fizetniök érte.
Johan David gebürtig von Jarmiz in Mahrn 50 forintot
---------- fizetett. 167.old. 42.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve 17. sz. Győr, 1975.

DÁVID JÁNOS, térképész, /1846/

Ulbrich könyve II.részében Burgenlandi és környező államok községi térképei,legtöbb 1770 után.Sok az eredeti kézirati kéziratos,szinezett kataszteri térkép,sok a III.katonai felmérés 28.800-as méretaranyahoz igazodik.A térképek szerzői legnagyobbrészt magyarok,igy David Janos is. 289.old.

BENDEFY LÁSZLÓ: Karl Ulbrich:Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes 287.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 2.sz. Szombathely

Ø David, Joh

Mehádia. T. 5989.

A Cserna völgyében az Ó Orsova felé vezető úton a keresztény és török csapatok hadi mozdulatainak jelzését szemléljük. Felirata fölül a balsarokban:

GEFECHT [redacted] bey MEHADIA
am 28-ten August 1789.

fölül jobbra: Plan II.
alól balra: Joh. David sc.

Rm., mér. a vk. 20: 14.5 cm.

140-95

David, Johann
verein.
1789

l.

Egerjény 1929
84. l–

megirva

David János

nagyszebeni festő

XVI. sz

l.

Korrespondenzblatt

1890. 1. l.

Beuron

Verlag der Kunstschule

1905

David János

festő Nagyszeben

Im Jahre 1586 liess der Rath den sogenannten Rathsthurm zwischen dem grossen und kleinen Platz erbauen, er stürzte aber ein und begrub unter seinen Trümmern den Maler Johann David, der damit beschäftigt war, ihn mit Wandgemälden zu zieren.

Seivert, Gustav
Die Stadt Hermannstadt. Hermannstadt 1859. 61. l.

NYOMTATVÁNY.
Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

David János

festő

k.

Kendrey-kentiványi

356. k.

Gunylap:

A „SZABADSA

A

a „MANIFEST,
Ki lobogó a
~~ből Höbbeket~~
Történt és a
~~[illegible]~~ boljáv
a' Spitzbul
egy szerb ka
kerében levél
ezen szavakat n
utóbbi, kine
PHIE"s leesek
„Grüss dich G
nál: „TESTVÉ

Kö

MDK

Dávid János épitész

Magánép. eng. Épitő Ipar, 1906. jan. 14. 16.1.

MDK

Dávid János

épitész

Magánépitési eng. Bpesten. Vállalkozók Közl. 1908.
márc. 4. 5. 1.

MDK

Dávid János építész

magánépitési eng.

Épitő Ipar-Épitő Müvészet, 1922. okt. 15. 152 l.

Dávid János építész

magánépitész engedély

Épitő Ipar-Épitő Müvészet, 1922. okt. 15. 152 l.

le. D. K.

DÁVID János építész

Csepel – Szigetszentmiklós, öntött – beton lakóépület

Visy Zoltán: Az új építésmódok és a lakásépítés
Magyar Építőművészet 1960. 2. sz. 35. l.

le. D. K.

DÁVID János építész
(ÉTI)

Csepel Csillagtelep, öntött betonlakóépület

Visy Zoltán: Az új építésmódok és a lakásépítés
Magyar Építőművészet 1960. 2. sz. 35.-36. l.

M.D.K.

Dávid János épitész

ÉTI

Kisérleti paneles idényszálló, Balatonkenese, repr,

Tervezés: 1961, épitès: 1961-1962,
Épitésvezető: Wolf István

Magyar Épitőművészet 1 63/6. 34-37.1.

MDK

Dávid János építész

Magánép. eng. Bp. Építő Ipar, 1909. jul. 18. 262.l.

Dávid János

Bp. ügetőversenypálya

Tér és Forma, 1933 VI. 325

Dávid János münz. hallg., testé.

Meyer Minut.

1946. VII. 13.; II. évf. 153.

(: Jeremiáné :)

Dávid Johann, festő XVI. sz. Erdély.

Arch. Sieb. 1889. 22. köt. 70. l.

MNK

130784. Dávid János és fia,
ép. -k

X.Köbányai -ut 8624 hrsz. emelet ráépitésre
/Ganz és tsa./ kaptak engedélyt.

Magánépitési engedélyek Budapesten.
Vállalkozók Könyve. 1907 jun.12. 5.1.

MDK

Dávid János, és fia, ép.

181476. Balog Loránd, /II., Szilágyi-tér 1./ a III. Szemlőhegy 599o.hrsz.a., sütőkemence és vizmedence.

Magánépitési engedélyek Budapesten.-Váll. Közl. 1905. szept. 27. 4.l.

Dávid János és fia bpi ép.m.

Munkásházak épitése Diósgyőrött

Épitő munkálatok. Vállalk. Közl. 1909. V.26. 5.l.

MDK

Dávid János **építész**

Magánép.eng.Bp. Vállalk.Közl. 1909. jul.14. 4.l.

MDK

Dávid Jánosné épitész

Fiastyuk-utcai lakótelep. Alközpont északi és déli bejárata távlati rajz repr.

Fórum. Fiastyuk-utcai lakótelep Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.1-2.sz. 46.1.

MDK

Dávid Jánosné épitész

Baross-tér 21.sz.lakóház tervrajzai repr.

Fiastyuk-utcai lakótelep repr.

Lakástervezésünk néhány kérdése Magyar Épitőművészet 1954.4-6.sz.118.1. 125.1.

Ø Dávid János
grafikus
V. Pozsonyi ut 16.

MKSz 1947

megírva

David János és fia
építőmester

Sándy Gyula tervei alapján épitette a lepesti Krisztina automata telefon központ és vezérigazgatóság épiletet 1924-25 ben

szód

Bőerbposta

14. l.

UTÉPITÉS

Szerkeszti: **Dr. VIRÁG IMRE**

Fagyhatások a burkolatok altalajában

Irta: **Fáy László** okl. mérnök

Amint a háboru után az autóközlekedés nagyobb lendületet vett, a háboru alatt amugy is elhanyagolt vizes makadámutak csakhamar gyors romlásnak indultak. Ez a körülmény és a közutaknak az automobilizmus fejlődése következtében egyre fokozódó fontossága mindenkit meginditotta az uthálózatnak a modern követelményeknek megfelelő átépitését.

Az átépités — a pálya esetleges kiszélesitését és a régi ut nyomvezetésének kisebb-nagyobb mértékü kiigazitását leszámitva — lényegében abban állott, hogy a makadámpályát valamilyen védőréteggel vonták be, vagy ujabb burkolattal látták el.

Ha csak futólagosan is végigtekintünk az elmult 5—10 év szakirodalmán, azt látjuk, hogy a megoldandó főkérdés az volt, hogy *milyen anyagu, összetételü, szerkezetü legyen ez a bevonó vagy befedő réteg.* E kérdés első megoldásaképpen az addig inkább városias jellegü kő-, beton-, aszfaltburkolatok kivonultak az országutakra és ezeken felül is a lázas épitési tevékenység egész sorát teremtette meg az ujszerü burkolási módoknak.

Az adott viszonyok között legnagyobb tartósságu és egyben leggazdaságosabb burkolási mód keresése ma sem szünt ugyan meg, de ma már mégis bizonyos megállapodottságot lehet e tekintetben észrevenni. Az eddigi nagyarányu és a legkülönfélébb viszonyok között lefolyt átépitési munkák ugyanis oly széleskörü helyszini és laboratóriumi megfigyelést és összehasonlitást tettek lehetővé, amelyekből lassan *kijegecesedtek a burkolatok jóságának megitélésére alkalmas elvek* és mig egyrészt egyes burkolási módok, mint meg nem felelőek kiselejteződtek, másrészt más bevált burkolási módoknál bizonyos standardizálódást lehet észlelni.

A megfelelő burkolat megválasztásának kérdése igy eljutott odáig, hogy ma már a kipróbált és bevált módoknak és szerkezeteknek egész sora áll az utépitő mérnök rendelkezésére, amelyek között a helyi és gazdasági viszonyoknak megfelelően válogathat.

A modernizált uthálózat fokozatos kiterjedése során azonban mindgyakrabban fordultak elő oly burkolatromlások, amelyek arra mutatnak, hogy *a legmegfelelőbb burkolat megválasztásával nem tettünk eleget minden müszaki követelménynek.*

Ezeknek a bajoknak főtünete a burkolatok repedezése, amely a vékonyabb aszfalt- és kátrányburkolatokon éppen ugy mutatkozott, mint a vastag betonburkolatokon. A mutatkozó *repedések* és ezt gyakran *követő romlások okát* eleinte a burkolat *anyagának, összetételének, beépitésének* vagy az előkészitő hengerlésnek *hiányosságaiban* keresték és csak legutóbb kezd terjedni annak *felismerése, hogy*

a bajok oka az esetek tulnyomó részében az alépitmény és az altalaj hiányosságában rejlik.

Külföldi és hazai szakiók egyre nyomatékosabban mutatnak rá, hogy az *utépités eltért* attól az egyéb épitkezéseknél követett elvtől, hogy a létesitményeket a *fagyhatár mélységére alapozzuk*, ennélfogva

az utszerkezetek állékonysága csak ott bizonyul kielégitőnek, ahol az altalaj állandóan száraz, kavicsos, homokos, vagy sziklás, tehát teljesen teherbiró.

Agyagos vagy agyagtalajok azonban nem megbizhatók, mert azok teherbirása nedvességtartalmuktól függ, ezt pedig különösen a fagy hatása nagy mértékben befolyásolja.

Ami mármost a fagy hatását illeti, abban az eddigi hazai és külföldi* megfigyelések szerint kisebb szerepet játszik a felületi csapadék, mint az *altalajból felszálló nedvesség.*

A fagy hatására ugyanis az alsó, még melegebb talajból párák szállnak fel, amelyek a felső hidegebb rétegbe érkezve, lecsapódnak és megfagynak és

a felső rétegeket igy vizben gazdagabbá teszik.

Ha a felső rétegek hézagdus kavicsos anyagból valók, ez a fagyási folyamat nem okoz változást, mert a megfagyó viz térfogat növekedésének elegendő hézag áll rendelkezésére. Hézagszegény *agyagos felsőréteg* esetén már bekövetkezhetik *a burkolat kisebb mértékü megemelése*, amely azonban tapasztalat szerint ritkán von maga után nagyobb bajt, mert ilyenkor a kőpálya és burkolóréteg is meg van fagyva, belső szilárdsága megnövekedett és összefüggő tömegének sulyával a megfagyó viz feszitő erejével szemben mintegy egyensulyi helyzetet teremt.

A katasztrófa tavasszal következik be,

amikor a folyamat megfordul: először a felső rétegek engednek fel, mig alattuk még fagyott rétegek vannak és a *fagyási folyamat alatt keletkezett feszültség felfelé kifejtheti hatását.* Ehhez járul még, hogy az agyagos részekben addig jég alakjában tartalmazott viz megolvadás után eláztatja és *felduzzasztja az agyagot és ez a duzzadás is csak felfelé terjedet.*

Az igy keletkező burkolatmozgások megjelenési alakja különböző lehet. Vannak esetek — különösen a kimondott hegyipályákon —, hogy 20—30 cm-es valóságos kelevények támadnak, amelyek felett a burkolat természetesen szétrepedezik. De a sokkal gyakoribb kisebb felduzzadások is komoly károkat okoznak. Ezek hatása különösen aszfaltos burkolatoknál jól megfigyelhető. A felduzzadó folton először — mintegy egyponton feltámasztva — felemelkedik a burkolat, amit arról is lehet észlelni, hogy ebben az időben csákány-nyéllel való megütésre kongó hangot ad. A *forgalom* ezeket a *lebegő részeket* azután csakhamar *lenyomja, még mielőtt a duzzadás megszünt volna* és akkor a duzzadt rézek felett jellemzően felfelé nyiló repedés jön létre, mig a benyomódott részeken alul támadnak repedések, amint azt próbadarabok kivágásánál ismételten tapasztaltuk. Tapasztaltunk olyan esetet is, hogy a kritikus időben egy oldalufról felkanyarodó teherautó kereke nyomán ivalaku hosszu repedés keletkezett: *a kerék a felemelkedett burkolatot formálisan elnyirta.*

Hogy a felduzzadt agyag mily romboló hatást fejthet ki, azt többek között tapasztaltuk egy szeletszelvényben fekvő aszfaltkátrány szőnyeg burkolaton, melyen a tél elmultával a *bevágás felőli szélen* több helyen jellemző hálós repedések és pupok keletkeztek. Midőn a sérült helyeket kijavitás céljából kibontottuk, azt láttuk, hogy a felduzzadó *agyag az alapköveket az* illető foltokon *szétfeszitette, keresztültört a kőpályán* egészen a burkolat aljáig és azt felemelte.

Fontos különbség az üllepedés és a fagy okozta repedések között az, hogy az előbbiek *az üllepedés befejezte után megszünnek*, mig a fagyrepedések ugyszólván *ugyanazon a helyeken minden szigoru tél után megismétlődnek*, mert bizen ezeket a tavasszal felduzzadó agyagfoltok okozzák. Ez utóbbiakat tehát csak akkor szüntethetnénk meg, ha az agyagfoltokat eltávolitjuk, amit sulyosabb esetekben meg is kell tenni, hogy a további rongálódásoknak elejét vegyük. (Folytatjuk.)

* *Schläpfer A.:* Die Strassendecke und die Ausbildung der Fahrbahn. — Dr. *Todt* Frigyes: Fehlerquellen beim Bau von Landstrassendecken aus Teer und Asphalt.

A köztisztasági hivatal a közegészségügyi ügyosztály alá került

Néhány évvel ezelőtt a köztisztasági hivatalt, amely addig a közegészségügyi ügyosztály ügykörébe tartozott, az ut- és csatornaépitési ügyosztály fenhatósága alá helyezték, mert a köztisztasági hivatal tevékenysége nagyrészt az utak tisztántartásából áll és ennek a feladatnak az intézését az utépitésekkel foglalkozó ügyosztály keretében megfelelőbben és hatékonyabban lehet lebonyolitani.

Azóta többször sürgették a régi állapot visszaállitását azzal, hogy a köztisztaság sokkal inkább közegészségügyi kérdés, mint utépitési probléma.

A jövő évi költségvetés pénzügyi bizottsági tárgyalása során *Csilléry* András tett ujból inditványt erre vonatkozóan, amit a pénzügyi bizottság el is fogadott. *Sipőcz* Jenő polgármester erre való tekintettel *rendeletet adott ki*, amellyel a köztisztasági hivatalt az utépitési ügyosztály keretéből kivonta és ujból *a közegészségügyi ügyosztály fenhatósága alá helyezte.*

Utikátrány
felületi kezeléshez és itatáshoz
Jófalt
bitumenemulzió
Higaszfalt
(Verschnittbitumen cut-back)
Állami utépitésekhez szavatoltan előirásszerü minőségben szállitja:
Dr. HELVEY TIVADAR vegyészeti gyára
Iroda: BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-U. 21.
Telefon: 27-2-75. *

TRAUB ÖDÖN CÉG
BUDAPEST, X., REZSO-TÉR 3. TEL. 41-1-65.
Vállal: Aszfaltkocsiut és gyalogut készitést. Fedéllemez, facement, préselt tavics, bőrlemez, fedést, talajvizelleni szigetelést, terrasz szigetelest és minden más nedvesség elleni szigeteléseket.
Szállit: Fedéllemezt, bőrlemezt, asztalt szigetelő lemezt, kátrányt, bitument és más vegyitermékeket, valamint gépzsir, kocsikenőcsöt és kiöntő asztaltot. Dijmentes ajánlatok!

Uthengerlést vállal
elsőrangu eredeti hengerelve
WOLFF ERNŐ
Budapest, I., Kelenföldi-ut 1. Tel.: 59-9-68.

A Magyar Általános Utépitő kapta meg a szegedi ut nyolcadik szakaszát

A kecskemét—szegedi utrekonstrukció nyolc munkaszakaszára vonatkozólag annak idején meghozott döntés csak hét szakasz vállalatbaadásáról intézkedett, mig a 8-dik, a D. I. 6. szakasz épitésére vonatkozólag a kereskedelemügyi miniszter uj, zártkörü versenytárgyalás tartására határozta el magát. Erre a versenytárgyalásra a 19 ajánlattevő közül csak azt a 10 vállalatot szólitották fel, melyek az eredeti versenytárgyaláson beton-megoldásra tettek ajánlatot.

A zártkörü versenytárgyalást a napokban tartották meg s annak eredményeként azonnal meg is hozták a döntést, mely szerint a munkaszakasz épitésével a *Magyar Általános Utépitőt* bizta meg a kereskedelemügyi miniszter 367 ezer pengős vállalati összeggel.

Betonkavicsot, kvarchomokot
osztályozva is,
Quarcit nemes vakolatot
bármily mennyiségben azonnal szállit
FAZEKAS KÁROLY és TSAI
kavicsbánya vállalat és cementárugyár, T. A. G.
TELEFON: 107

Utépitési kölcsönt kap Esztergommegye. Esztergom vármegye néhány nappal ezelőtt tartott törvényhatósági bizottsági közgyülésén a főispán bejelentette, hogy a kormány 175 ezer pengős igen kedvező feltételü utépitési kölcsönt engedélyezett. A közgyülés mindjárt elhatározta, hogy ebből az összegből 50.000 P-t a tarján—hérségi, 40.000 P-t a tárkány nagyigmándi, 35.000 P-t az esztergom—pilis—szentléleki és 50.000 P-t az esztergomi vasuti állomáshoz vezető utak átépitésére, illetve jókarba helyezésére forditanak.

GRÓSZ FRIGYES
okl. mérnök épitési és kövezési vállalkozó
BUDAPEST,
IX., Bakáts-u. 1. fszt 3. Tel.: 86-1-54.

VASUTÉPITÉS

Előmunkálati engedélyek meghosszabbitása. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter folyó évi augusztus hó 4-én 50187/I.—1934. szám alatt kelt rendeletével a *Fábián* Lajos m. kir. kormányfőtanácsos, vállalkozó mérnök, budapesti lakosnak a m. kir. államvasutak *Pápa* állomásából kiágazólag *Borsosgyőr, Kéttornyulak, Pápadereske, Dáka, Norább, Kup, Pápasalamon, Bakonypölöske, Noszlop, Oroszi, Dóba, Borszörcsök, Devecser, Bodorfa, Nemeshany, Káptalanfa, Gyepükaján, Csabrendek* és *Zalagyömöre* községek érintésével a m. kir. államvasutak *Ukk* állomásáig, valamint *Csabrendek* községtől *Sümeg, Bazsi, Sümegcsehi, Döbrőncze, Mihályfa, Ohid, Kisgörbő, Tekenye* és *Türje* községek érintésével a m. kir. államvasutak *Zalaszentgrót* állomásáig, továbbá vonalváltozatokként ugyancsak a m. kir. államvasutak *Pápa* állomásából kiágazva, *Borsosgyőr, Dáka, Nagyalányos, Vid, Somlóvecse* és *Somlószőlős* községek érintésével, majd a *Somlóhegynek* nyugat felől való megkerülésével alkalmas módon a m. kir. államvasutak székesfehérvár—celldömölki vonalához csatlakozóan és folytatólag Devecser Máv. állomáson áthaladva *Nemeshany, Káptalanfa* és *Csabrendek* községek érintésével a m. kir. államvasutak Sümeg állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu helyiérdekü. esetleg pedig keskenyvágányu közforg. gazd. vasutvonalakra az 1906. évi május hó 23-án 35970, 1906. évi november hó 3-án 79653., 1910. évi junius hó 13-án 30921., illetve az 1921. évi február hó 14-én 52.152. sz. a. kelt rendeletekkel kiadott és a legutóbb 1933. évi julius hó 27-én 47.074/VI. b) szám alatt rendelettel meghosszabbitott előmunkálati engedély érvényét a lejárattól számitandó további egy évi tartamára *meghosszabbitotta.* — A m. kir. kereskedelemügyi miniszter folyó évi augusztus hó 4-én 50.200/I.—1934. szám alatt kelt rendeletével *Fábián* Lajos m. kir. kormányfőtanácsos, vállalkozó mérnök, budapesti lakosnak a m. kir. államvasutak *Monor* állomásából kiágazólag *Gomba, Bénye, Káva, Pánd, Tápióbicske* és *Tápiószentmárton* községek érintésével a m. kir. államvasutak *Nagykáta* állomásáig vezetendő rendes nyomtávu, gőzüzemü helyiérdekü vasutvonalra, esetleg pedig mint keskeny nyomtávu gőz-, illetve motoros üzemü, önálló üzletkezelésben tartandó közforgalmu gazdasági vasutvonalra az 1909. évi március hó 4-én 14.039., illetve 1917. évi november hó 15-én 84.995. és 1920. évi szeptember hó 25-én 68.506. szám alatt kelt rendeletekkel kiadott és legutóbb az 1932. évi szeptember hó 12-én 158.134/1932. szám alatt kelt rendeletekkel meghosszabbitott előmunkálati engedély érvényét a jelen rendelet keltétől számitandó további egy évi tartamára *megujitotta.*

Patkányt, egeret, mezeiegeret
csak **„RATINOL“**
svábbogarat, csótányt, rusznit, hangyát **„RUSSIN“**
irt gyökeresen! Más állatra, emberre veszélyte en! Nyilárban szállit:
„RATINOL“ Laboratorium, Budapest, VII., Péterffy Sándor-ucca 44. — Telefon 31-5-86.

Modern Tüzelés

Ezen a cimen ismét a szak- és nagyközönség elé bocsátjuk szokásos őszi mellékletünket, amely *a modern tüzelestechnika mai állásáról és legujabb eredményeiről* tájékoztatja az érdekelt szakiparosokat és a laikus, de nem kevésbé érdekelt nagyközönséget egyaránt.

A racionális gazdálkodás mai korszakában, amikor a különféle nyersanyagok és szerkezetek *legjobb kihasználása* nemcsak jelszó, de a gazdasági egyensulyt a felbillenéstől védő reális kényszerüség, minden, az épitéssel foglalkozó szakembernek, kezdve a tervező épitésztől, a fütőberendezést készitő szakiparosig, kötelessége, de egyben érdeke is, hogy e kérdéskomplexum alapos ismeretében *az épitető vagy fogyasztó közönségnek a legmegfelelőbb és leggazdaságosabb megoldási* (fütőanyagot és tüzelőszerkezetet) tudja felajánlani.

A helyes ökonómiára való törekvés — ezen a téren különösen — egyuttal *országos érdek is.*

Dunántuli szekérfuvarozók mozgalma. A székesfehérvári szekérfuvarozók érdekeik védelme szempontjából szükséges szervezkedés megbeszélése céljából f. hó 4-én vasárnap két helyen is népes értekezletet tartottak. Az értekezleten a *Fuvarozó Iparosok Szövetkezete* részéről *Schön* Marcel elnök és *Szabó* Endre igazgató is részt vettek. *Schön* Marcel ismertette az országos szervezkedési mozgalom mai állását. *Papp* János, *Lencsés* József és *Rekóp* Ferenc fuvarozók fejtették ki a helybeli érdekeltség kivánságait. Az értekezlet elhatározta, hogy a helybeli fuvarozók csoportja csatlakozik a *F. I. Sz.*-hez, annak kebelén belül küzd jogainak épségéért és a helyi csoport vezetőjeként *Halász* Ferenc székesfehérvári fuvarosgazdát választották meg.

Ipari fényképkiállitás. A Mesterifjak Országos Egyesülete fényképpályázattal egybekötött müvészi fényképkiállitást rendez. A pályázat célja a magyar ipar és ipartermékek népszerüsitése, gyártási folyamatainak ismertetése. A fényképek tárgyát képezhetik a magyar munkás, iparos munkájának egyes jelenetei, szerszámai, müködésben levő gépei, nyersanyagjai, kész gyártmányai és azok felhasználása. Minden egyes kép valamely magyar iparosnak, ipartermléknek vagy ipari szakmának életrevalóságát hirdesse. A beküldés határideje 1935 január 20. A beküldött képek az egyesület budapesti és szegedi helyiségeiben lesznek kiállitva. Az értékes dijak odaitéléséről zsüri dönt. A részletes pályázati felételeket a MIOE (Budapest, V., Lipót körut 4. sz.) minden érdeklődőnek kivánságra megküldi

Külföldi közmunkák és közszállitások

Bulgária.

Államvasutak részére: villamos felszerelési anyagok (nov. 26).

Görögország

Állami anyagbeszerző részére: 40 darab falióra. Határidő: december 3. — 193.672 darab porcellánszigetelő, 20% plus-minus toleranciával. Határidő: november 30.

Románia.

Államvasutak részére: 15.206 darab villamos égő vasuti kocsik részére. Határidő nov. 17. — *Brassó város polgármesteri hivatala részére:* 3 darab autóbusz. Határidő: nov. 28.

Egyiptom.

Közmunkaügyi minisztérium részére: elektrotechnikai felszerelések, mint kábel, huzal, kapcsoló, villamos csengő, lámpa stb. (dec. 17.); a rodai Fuad és Awal kórházak részére acélablakok (dec. 15.) — *Belügyminisztérium részére:* villamos számlálók (jan. 12); villamos felszerelési anyagok (jan. 12); villamos berendezési cikkek (dec. 4); villamos verendezési cikkek (dec. 8.) — *Közmunkaügyi minisztérium részére:* szerszámgépek (dec.. 10.); épületvasalások (dec. 15).

Külkereskedelem

A *Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarához* (V., Alkotmány u. 8.) a legutóbbi napokban külföldről az alábbi üzleti érdeklődések érkeztek.

Árukeresletek: Beyrouth: fekete és szines boxkalfbőr (21.874). — Volo, Görögország: csavar (21.943.) Bécs: női ruhák és kabátok tengerentuli szállitásra (21.946). — Kairó: szegletes és kerek sárgarézcsövek és rézzel bevont vascsövek ágy-gyártáshoz, vill. szerelési cikkek, irószerek, ságaréz- és vörösrézlemez és huzalok, vegyszerek (21.949). — Szatmár: fémfürészlapok (22.141). — Sztambul: luxus hintók (22.145). — Habana, Cuba: galalithlemez (22.236). — Nagyvárad: indanthrenvászon nyugágyakhoz stb.: (22.237). — Colombo, Ceylon: réz-, üveg- és porcellánáru (22.243). — Zára, Olaszország: lószőr (22.244). — Carlskrona, Svédország: manikür és toaletdoboz, tükör (22.328).

Árukinálat: Kobe, Japán: rongy, textilhulladék (21.945). — Nagyvárad: félig megmunkált seprünyél (22.245).

Képviselőnek ajánlkoznak: Páris: magyar exportcikkek (21.939), magyar exportcikk (22.143). — Hamburg: gyapju, állati szőr, szőrmésbőr (21.947). — Maracaibo, Venezuela: felsőbőr, hajtószijbőr (22.240).

FŐVÁROS

A költségvetés keretén tulmenően is végeztet közmunkákat a főváros

Dr. Szendy Károly alpolgármester a napokban nyilatkozatot tett, amelyben rámutatott arra, hogy a főváros, mint egyik legnagyobb munkáltató, mindent el fog követni, hogy az épitőipart épen a megnehezedett viszonyok között foglalkoztassa. Epen ezért a főváros a költségvetési kereteken tulmenően olyan ujabb lehetőségeket keres, amelyek a várakozáson felül munkát jelentenek az ipar számára. A legközelebbi alkalommal már előterjesztést fognak benyujtani a pesti oldal szennyviztelepének átépitéséről. A főváros még további alkalmakat fog keresni, hogy fejlesztheesse a közmunkák és a közszállitások méreteit.

Ötven uj autóbuszt fog szállitani az Állami Gépgyár egy év alatt a Beszkártnak a napokban megkötött elvi megegyezés alapján. Az uj járműveket elsősorban a vonalak sürítésére használnák fel, mig másik részüket uj relációk szolgálatába állitják.

A fővárosi közmunkák odaitélésének módozatáról rövidesen a közigazgatási biróság hoz döntést, mert a szakbizottságok részéről panaszt tettek, hogy igy birói döntés tisztázza a közmunkák kiadásának rendjét. A szakbizottságok ugyanis sérelmezik beleszólásuk teljes megszünését, azt, hogy a munkálatok kiadását kizárólag a polgármester a maga egyéni felelősségével intézze.

A lipótvárosi villamosvonal végleges leépitését és a sinek felszedését a kereskedelemügyi miniszter megengedte a Beszkártnak és igy a sinek felszedésére tavasszal már sor is kerül.

A Margithid közlekedési nehézségeit a villamos sinpárok középrefektetésével akarják ideiglenesen megoldani. A hozzávetőleges számitások szerint ez a munka körülbelül félmillió pengőbe kerülne. A főváros pénzügyi bizottságának legutóbbi ülésén elhatározták, hogy az ilyenirányu tervek kidolgozására hivják fel a Beszkárt igazgatóságát.

A fővárosi iparosok uj kataszterét néhány napon belül elkészíti a főváros, amelynek mintájára Debrecen város közgyülése is elhatározta, a területén élő iparosok nyilvántartásának összeállitását.

A karcagi postapalota, a Horthy Miklós-uti elemi iskola
mezőturi nyersfalazó téglával készül
Kizárólagos vezérképviselő:
NEUBAUER LÁSZLÓ épitőanyag kereskedő
Iroda: VII., Damjanich-ucca 32. — Telefon: 33-9-64.
Telep: V., Vág-ucca 7. — Telefon: 93-6-65.

„Gyárak, műhelyek, gyárudvarok korszerü világitásáról"

tartott október hó 30-án a Magyar Racionalizálási Bizottság *„Korszerü üzemvezetés tanfolyamá"*-nak keretében a Világitástechnikai Állomáson előadást *Willheim* Gusztáv, a Magyar Elektrotechnikai Egyesület igazgatója. Az előadást *Kelemen* Móric, a Magyar Racionalizálási Bizottság igazgatója nyitotta meg, hangsulyozván a gyárak megvilágitásának javitására irányuló munka rendkivüli fontosságát. *Willheim* Gusztávnak a kisérletekkel és vetitett képekkel tarkitott előadását a gyáripar szép számban megjelent képviselői feszült érdeklődéssel hallgatták végig és annak befejezte után élénk tetszésnyilvánitással jutalmazták az előadót. Az előadás utáni zárszavában *Kelemen* Móric igazgató közölte a megjelentekkel, hogy az elhangzott előadáson szerzett megfigyelései alapján a téma kiterjedt volta megérdemli hogy a gyáripar képviselői részére külön előadássorozat rendeztessék. E célból érintkezésbe fog lépni *Zipernovszky* Ferenc igazgatóval, a Világitástechnikai Állomás elnökével abból a célból, hogy a tervezett tanfolyam mielőbb megindulhassan.

Dávid Jánosné szül. **Albrecht Róza** felesége, **Wanner Antalné** szül. **Dávid Emma, Dávid Károly** gyermekei és az összes rovalamint az alulirottak és az összes rokonok nevében is mélységes fájdalommal, de Isten szent akaratában megnyugodva tudatják, hogy a forrón szeretett jó férj és édesapa, após, nagyapa, nagyapós, testvér, dédnagyapa és rokon

DÁVID JÁNOS

épitőmester,

folyó hó 2-án délután 5 órakor, életének 84-ik, boldog házasságának 61-ik évében, rövid szenvedés után, a szentségek felvételével megerősitve visszaadta lelkét Teremtőjének.

Az engesztelő szent miseáldozatot az elhunyt lelki üdvéért folyó hó 5-én délelőtt fél 10 órakor mutattuk be a Mindenhatónak a józsefvárosi plébániatemplomban

Budapest, 1934. évi november hó 2-án.

Áldás és béke drága poraira!

Wanner Antal veje. **Dávid Károlyné** szül. **Milde Ilona** menye, **Benyáts Károlyné** szül. **Wanner Dóra. Wanner Henrik, Wanner János, Wanner Emma, ifj. Dávid Károly, Dávid János, Dávid Gyula** unokái. **Benyáts Károly** unokavő. **Wanner Henrikné,** szül. **Simon Ilona, ifj. Dávid Károlyné** szül. **Dozzi Kornélia** unokamenyei. **özv. Andreánszky Adolfné** szül. **Dávid Borbála** testvére, **ifj. Benyáts Károly, Benyáts Antal, Benyáts József, ifj. Wanner Henrik, Wanner Antal, Dávid Éva, Dávid Anna** dédunokái.

Lakás: VIII., Kender u. 41, I. em.

HIREK

Fontos tanácskozás a pénzügyminiszteriumban az uj épitkezések megkönnyitése érdekében

Hétfőn a pénzügyminisztériumban *Imrédy* Béla, *Babinyi* Tihamér miniszterek, *Rakovszky* Iván, a Közmunkatanács elnöke, *Vargha* Imre, *Tormay* Géza, *Tatits* Árkád és *Forster* Gyula államtitkárok, továbbá *Ugron* Gábor, *Harrer* Ferenc, *Hültl* Dezső és *Szendy* Károly alpolgármester, valamint a pénzügyminisztérium a kereskedelmi minisztérium és a belügyminisztérium szakreferenseinek részvételével értekezlet valt, amelyen az épités ügyével, a főváros rendezésével, idegenforgalmával és közlekedésével kapcsolatos különböző problémákat vitattak meg. Az értekezleten szóbakerült az Erzsébet sugárut, a Boráros téri hid, a Margithid, az Ujpest—óbudai hid, a Tabán, a Rudastürdő és több napirenden lévő épitkezési kérdés. A pénzügyminiszter meghallgatta a főváros tanácsának és a Közmunkatanács vezetőinek előterjesztéseit és kijelentette, hogy idegenforgalmi és városrendezési szempontból *hajlandó az épitkezések javára bizonyos engedményeket tenni.* Szóbakerült az országos épitési és városrendezési törvény is, amit a Közmunkatanács készitett elő. A tanácskozást egyébként bizalmas jellegünek nyilvánitották, mert még számos megbeszélés válik szükségessé. Az *Erzsébet sugárut* problémájáról egyébként *Rakovszky* Iván, a Közmunkatanács elnöke épen a pénzügymminisztériumi ankéttel kapcsolatban nyilatkozatot tett és a következőket mondotta:

— Nézetem szerint az Erzsébet sugárut épitésének terve megvalósitható és kivánatos is a megvalósitása, a pénzügyi és gazdasági lehetőségek megteremtése azonban nem a Közmunkatanács hatáskörébe tartozik. Ha a pénzügyminiszter ur megnyugtatónak találja a helyzetet, a megvalósitáshoz azonnal hozzáfoghatunk, mert a tervek kidolgozása már a legutolsó részletig megtörtént.

Nemesacélokat minden célra a legjobb stajer és svéd minőségekben raktárról szállit
TOLEDO ACÉL RT. BUDAPEST, V., VISEGRÁDI-UCCA 29. TELEFON: 92-4-01.

A főiskolai stadion megépitésének sokat vitatott kérdésében lezárult a vita: az épitkezéshez a BEAC kapta meg a kettőszázezer pengős állami hozzájárulást és igy a stadiont a BEAC épitteti meg.

A kőbányai református templom renoválását sürgették a budapesti református egyházmegye legutóbbi közgyülésén, ahol arra kérték a jelenlevő Csilléry András fővárosi bizottsági tagot, hogy támogassa a reformátusok templomépitő és renováló akcióját.

A Fakereskedelmi csarnok uj, V., Akadémia ucca 3. szám alatt levő helyiségei szombaton, november 3-án nyiltak meg a szakközönség részére. A Fakereskedelmi csarnok még november hó folyamán tartja tisztujitó rendes közgyülését.

A kecskeméti OTI rendelőjének tatarozási és átalakitási terveit az igazgatóság jóváhagyta. A tatarozási munkálatokat rövidesen megkezdik, mert tavaszra be akarják fejezni a 8 ezer pengős munkát.

A Soproni Várkerület csatornázási munkálatait még ebben az évben megkezdik. Ezzel egyidejüleg a város mérnöki hivatala az inségmunka keretében a városligeti utat is csatornáztatni fogja.

Rekonstruálják az Árpádok palotájának esztergomi kápolnáját. A müvészettörténelmi szempontból nagyjelentőségü rekonstrukciót rövidesen megkezdik.

A tatarozási kedvezmények meghosszabbitása ügyében az Ipok felterjesztést készit és azt rövidesen eljuttatja az illetékes miniszterekhez.

HAIDEKKER-KERITÉS
OLCSÓ ÁRAK KITÜNŐ KIVITEL KAPU HAIDEKKER SÁNDOR RT. Budapest, Üllői-ut 40/52.

Haas Lipót, VII., Rákóczi ut 24, értesiti igen tisztelt megbizóit, hogy második uj telefonszáma: 31-0-89.

Csődmegszüntetés. Az *Alapkő Epitőipari Munka és Termelő Szövetkezet* (Aréna ut 68. és Rákóczi ut 30.) ellen nyitott csődöt a budapesi kir. törvényszék megszüntette.

Epitőmesteri vizsgát tett: Kunczly Károly (Budapest, VIII., Tisza Kálmán tér 6.)

A Bugacon épitendő szálló helyét kijelölte a Kecskemét városa által kiküldött szakbizottság. A vizellátás megoldására nézve még nem tudott döntést hozni a bizottság és ezért szakértőt hallgatnak meg, hogy eredménnyel járna-e, ha egy artézi kut furását kezdenék meg. Amennyiben a szakvélemény kedvező lesz, a kut furását még az ősz folyamán, az épitkezést kora tavasszal kezdik meg.

ÓRA LAKÁSÁBA KARJÁRA ZSEBÉBE
ROZGONYI ÉS RÉVAI KOSSUTH LAJOS-U. 5.

A szekszárdi OTI székház 1935-ben megépül. Az épitkezéshez szükséges összeget az OTI 1935. évi költségvetésében már elő is irányozták.

Az OTI uj győri székházának épitkezését tavasszal megkezdik. Addig a részletkérdéseket tárgyalja le az OTI, azonkivül elkészülhetnek az épület tervei is.

A Nasici közgyülése. Az Union Nasic f. évi október 30-án megtartott évi rendes közgyülése az igazgatóság által az 1933—34. üzletévre előterjesztett jelentés változatlan elfogadásával elhatározta, hogy a lefolyt üzletév sv. fr. 272.318.27 nyereségét az előző évi áthozattal együtt az uj üzletévre viszi át.

Kőmüvesmesteri és ácsmesteri szakvizsgákra
előkészités magánoktatással és felelősséggel.
Tandij sikeres vizsgakor fizethető.
Személyes jelentkezés Budapest, VIII., Rákóczi-ut 63. sz. III. em. 26.

Szálloda-tatarozás adóvisszatéritéssel

Megirtuk, hogy a kereskedelmi és iparkamara kezdeményezésére a pénzügyminiszter komolyan foglalkozik a szállodák modernizálásának támogatásával. Azt a kérelmet, hogy az állam az OTI tartalékokból egymillió pengő modernizálási kölcsönt nyujtson a szállodásoknak, amely 10 év alatt kamatmentesen volna visszafizetendő és a kölcsön kamatait a kormány viselné, *a pénzügyminiszter nem tartja teljesithetőnek*, ellenben járható utnak tartja azt a megoldást, hogy *a szállodák és fürdőhelyi penziók modernizálását jelentékeny adókedvezménnyel tegye lehetővé.* Itt nehézséget okoz az, hogy a szállodák és penziók szezónüzletek amelyeknél a házbéradóalapul szolgáló bérjövedelem állandóan változik és igy a *kedvezmény nem volna egyedül házadóvisszatérités alakjában megkonstruálható.* Felmerült az a gondolat is, hogy *ne csak a szálló- és penzióépületek modernizálására, hanem azok korszerü felszerelésére is — a befektetendő tőkék arányában* — kapjanak a szálló- és penziótulajdonosok *együttesen kezelt adóikból számottevő visszatérités alakjában állami támogatást.* A pénzügyminisztérium mindenesetre az adóvisszatéritésben mutatkozó támogatást tartja megkisérlendőnek.

Harminc százalékkal csökkentették a tagositási dijakat

A földmivelésügyi kormány a közelmultban 30 százalékkal csökkentette a tagositási közterheket. A tagositással kapcsolatos uj földmérői dijak a régiekkel összehasonlitva a következők:

A tagositandó terület minden katasztrális holdja után: ha a kiosztás egy tagban történik, az eddigi 16.50 pengő helyett 12 pengő; ha a kiosztás két tagban történik, a második tagként kiosztott területre az eddigi 19.80 P helyett 14.40 P; ha a kiosztás három vagy több tagban történik, a második vagy következő tagként kiosztott területre 15.60 P az eddigi 21.45 P-vel szemben. Végül a tagositandó területbe ékelt szőlők, kertek, közlekedő utak, csatornák, töltések, vasutak minden katasztrális holdja után az eddigi 6.60 P helyett a jövőben 4 P.

Az uj tagositási dijak már életbe is léptek.

Cimváltozás. Barcza Béla hites könyvvizsgáló, lapunk „Adózás és Könyvelés" rovatának szerkesztője, szakértői irodáját VI., Podmaniczky ucca 51. szám alól: V., Ujpesti rakpart 7. III. 16. szám alá helyezte át. Telefonja a régi: 13-7-84.

Az Eternit Müvek Hatschek Lajos cég „Felhivás" cim alatt figyelmeztetést tett közzé, mely szerint büntető- és polgári perrel fogja megtámadni mindazokat, akik az Eternit szó alkalmazásától nem jogosan használják.

Minthogy az ily komályos szövegezésü „Felhivás" könnyen téves értelmezésre adhat alkalmat, sőt lehetőséget nyujt rosszindulatu következtetésekre, felszólitottuk az Eternit céget oly értelmü nyilatkozat tételére, hogy a fenti intelem semmi vonatkozásban sem érthető cégünkre. Klein Mór ur, az Eternit cég igazgatója kijelentette, hogy cégünket teljesen kivülállónak tekinti az általuk közzétett intelemmel kapcsolatban, mindazonáltal nem volt hajlandó — elvi okokra való hivatkozással — helyreigazitó nyilatkozat tételére.

A müpalaiparhoz közelálló szakkörök jól tudják, hogy asbestpala készitményeinket kizárólag és mindenkor „TERRENOL" szóvédjeggyel hozzuk forgalomba, mely szóvédjegy kitünő áruminőséggel egyet jelentő, mindazonáltal szükségesnek tartjuk ezen körülményt a nyilvánosság előtt is hangoztatni és megjegyezzük, hogy jóhirnevünket és üzleti érdekeinket „TERRENOL" márkánk mindenkori hangoztatása mellett látjuk a legjobban megvédettnek.

Miskolci és Társa asbestcementpala gyára.

Üvegesipari szakvizsga — soronkivül

A kereskedelemügyi miniszter a napokban érdekes rendeletet küldött át a főváros VII. kerületi előljárójához. A 46.289/1934. XXIII. K. M. számu rendelet arra utasitja a kerületi előljáróságot, hogy Klopfer Jenő budapesti lakosnak üvegesipari szakvizsgálat letételére kivételesen engedélyt adott és elrendelte, hogy üvegesipari szakképzettségének megállapitása végett szakvizsgára bocsáttassék.

Az érdekes rendelet egészen kivételes képességeket jutalmaz. Klopfer Jenő néhai Klopfer Jaques cs. és kir. udvari szállitó fia — aki az ipartestület vezetőségének, valamint a székesfőváros törvényhatósági bizottságának évtizedekig tagja volt — ismét folytatni akarja atyja mesterségét, mert a cég hirneve még ma is a legelőkelőbb megbizókat vonzza. Klopfer Jenőnek a kereskedelemügyi miniszter iskolai képzettsége és elhunyt atyja szakmai érdemeire való tekintettel, az eset különleges voltának mérlegelésével egészen kivételesen megengedte, hogy üvegesipari szakvizsgálatra bocsáttassék.

Mint előre látható volt, Klopfer Jenő a napokban eredményesen tette le a kereskedelemügyi miniszter által méltányosságából lehetővé tett üvegesipari szakvizsgát és az elsőfoku iparhatóság 76.038/1934. szám alatt számára az iparengedélyt nyomban kiadta.

Reméljük, hogy a tradicióból üvegesiparossá lett Klopfer Jenő még sok szép kitünő munkával fogja gazdagitani az épitőipart.

A Budapesti Mérnöki Kamara miskolci tagértekezlete

A Budapesti Mérnöki Kamara miskolci tagjainak kérelmére a Magyar Mérnök- és Epitész-Egylet Miskolc-Diósgyőri osztálya 25 éves jubiláris közgyüléséhez csatlakozott *november 11-én délelőtt 11 órakor* a városháza kis tanácstermében tagértekezletet tart, amelynek tárgysorozatán az alábbi fontos kérdések szerepelnek: 1. a fenntartott mérnöki munkákról szóló rendelet fejlesztése. 2. A magasépitészetre vonatkozólag a tervezési és kivitelezési munkálatok szétválasztása. 3. A müszaki zugirászkodás hatályosabb üldözése. 4. A közszállitások körül a Mérnöki Kamara érdekképviseleti közremüködésének hatályosabbá tétele. 5. Az épitőipari törvény sürgetése.

Üzemgazdasági Társaság alakul a közeljövőben, mely az Országos Iparegyesület kebelében mint annak szakosztálya fogja tevékenységét folytatni. A Társaság egyesiteni fogja a modern szervezési kérdésekkel és a gazdaságos üzemvezetés problémáival foglalkozó gyakorlati szakembereket, azzal a céllal, hogy tapasztalataikat kicserélhessék és hogy a gazdaságtudományok eredményeit minél szélesebb körben hozzáférhetővé tegyék. Szakkörökben nagy érdeklődés mutatkozik az uj társaság törekvései iránt. Az alakuló ülést november 12-én tartják meg.

Baleseteliháritási előadások

Az OTI vezetősége elhatározta, hogy az 1933—34. tanévben nemcsak Budapesten, hanem vidéki városok tanonciskoláiban is tart müszaki előadásokat, ahol a baleseteliháritás problémáival foglalkoznak. Ezeket az előadásokat nagy sikerrel tartotta meg az OTI és azokat nemcsak a munkavállalók, hanem a munkaadók is nagy érdeklődéssel hallgatták. Az OTI vezetősége most elhatározta, hogy a jövőben még kiszélesiti ezeket az előadásokat, hogy azokat a legszéleseb körökben is népszerüsitse.

Ólomfehér
Chromoxidzöld, vasgálic, mindennemü föld-, szépitett- és vegyi festékek, saját gyártmányu vas-oxyd vörös kitünő minőségben.
Dr. KELETI és MURÁNYI VEGYÉSZETI GYÁR R.-T.
Ujpest. Telefon: 94-9-53, 94-9-54.

Dávid János, építő

L. Eltei István

– követségi kisch

10 - 12

Magyar

Építőművészet Bp. 1983

83/4

Dávid János

Pesti Napló

1936. máj. 17.

— **Felmentő ítélet a Dávid János és Fia cég összeomlásának bűnperében.** *Rád* Illés törvényszéki bíró szombaton hirdetett *ítéletet* abban a bűnpörben, amely a *Dávid János és Fia* ismert építészcég összeomlásával keletkezett. *Dávid* Károly, a cég egyik tulajdonosa, ifj. *Dávid* János, a vállalat könyvelője, *Szekrényessy* Béla volt főkönyvelő, továbbá *Suchner* Nándor, *Singer* Márton, *Spitzer* Samu, *Polgár* László, *Schneider* Zsigmond, *Lőrinc* Lajos és *Weisz* Gyula szerepeltek a bűnperben vádlottként. Az ügyészség vádja szerint az építési vállalat már régen fizetési zavarokkal küzdött, amikor még hiteleket vett igénybe. A törvényszék ítéletében *felmentette a vádlottakat*, azzal az indokolással, hogy *nem történt részükről bűncselekmény*. Az ügyész *fellebbezett*.

Ad 35/1936. sz. - ügyiratho[illegible] -

M.kir. vallás- és közoktatásügyi m[illegible]

latt a keb. számv. VII. és Csekkos[illegible]

Utasitom, hogy a 127.690 sz. csekk[illegible]

bi összegeket utalja ki :

Gerevich Tibor egyetemi tanár,

Rákos-utca 8-10 MOB.:/ a Müemlékek

topográfiai költségekre 3.500 P-t,

rom készitésére 2.000 P-t, könyvtá

talogizálására és rendezésére 2.00

tésére és gyüjtemények leltározásá

azaz Tizennyolcezerötszáz pengőt.

A miniszter rendeletéből : dr. vit

A hivatalos másolat hiteléül : Vir

II. oldal

Beugrató „árueszkompt-ügynökök" tették tönkre a Dávid János és Fia céget

Egymillió pengő értékü váltóra szereztek jóval kisebb összegü áruhitelt és az árut is elkótyavetyélték

Jelentettük, hogy a *Dávid János és Fia* épitővállalat fizetésképtelenségbe jutott s 35 százalékos kvótát ajánl fel hitelezőinek. Hogy azonban ez a régi hatalmas vállalkozás milyen körülmények közt jutott idáig, annak részletei csak most kezdenek tisztázódni.

A legutóbbi időkben, nyilván a gazdasági viszonyok hatása alatt, egészen speciális intellektuális büncselekmények jutnak a rendőrség elé. A legujabb és legdivatosabb büncselekmény az

árueszkompt.

Régóta érzik nagyvállalatok, kereskedők, hogy üzleti és kereskedelmi váltóikat nagyon nehezen, leggyakrabban sehogysem tudják pénzintézeteknél eszkomptáltatni. Ezért a váltóleszámitolás helyett ujfajta pénzszerző eszközt találtak ki egyes élelmes pesti ügynökök, akik majdnem minden évben más és más szakmára vetik magukat. Az árueszkompt közgazdasági tevékenysége már ijesztő arányokat öltött. Megállapitotta a rendőrség, hogy Budapesten

három kávéházban három ügynöki csoport alakult

egy-egy vezérrel. Ezekben a kávéházakban találkoznak azok az ügynökök, akiknek vezérei a következőképpen végzik ujfajta «közgazdasági tevékenységüket.

Az árueszkompt módszerei

Az ügynökök kiszimatolják, melyek azok a tekintélyesebb vállalatok, amelyek pillanatnyilag nem tudnak pénzhez jutni és azután felajánlják szolgálataikat ilyenformán:

— Az igazgató ur átad nekem több darab nagy összegü váltót, én ezekért a magam ügyes embereivel majd

árut vásárolok.

Vállalkozom arra, hogy az igy vásárolt árut *készpénzért eladom s megfelelő jutalék levonása után* az áruért befolyt összeget átnyujtom önnek.

Több tekintélyes budapesti vállalkozó — nyilván kényszer hatása alatt — *többszázezer pengő értékü váltót* eresztett utjára az ügynökökön keresztül, hogy hozzájusson a váltóösszegek töredékéhez. A legtöbb cég igyekezett visszaváltani a kiadott váltókat, több vállalat azonban megakadt és igy terelődött rá erre a közgazdasági manipulációra a rendőrség figyelme. Kiderült ugyanis, hogy a váltót elhelyező ügynökök sokszor nem a leglelkiismeretesebben jártak el és megelégedtek azzal, hogy a nagykereskedő például

30.000 pengőről kiállitott váltó ellenében csak 10.000 pengő értékü árut adott.

Ezt a portékát az ügynökök külön slejderozással, még jóval az áruértéken alul, *sokszor 50 százalékos veszteséggel adták tovább, hogy készpénzhez jussanak.* Érthető, hogy az árueszkomtüzlethez folyamodó cégek ezekután mennyire meginogtak anyagi helyzetükben.

Főleg a textilkereskedelmi szakma érezte meg az árueszkomptüzlet romboló hatását. Az idei hosszu ősz és a mostani hó nélküli tél majdnem minden textilnagykereskedő céget megpróbáltatások elé állit. A vállalatok a gyáraktól

sok téli árut szereztek be,

do ezeket a detailkereskedelem még mindig nem vásárolta fel, mert nincs tél és a vevők nem vásárolnak készpénzért téli holmit. Igy történt meg azután — és ezt az ügynökök serege alaposan kiszimatolta —, hogy nagyon sok textilnagykereskedő boldogan adott a jelentkező ügynököknek árut szakmán kivül álló cégek váltóira is, nyilván abból az elgondolásból kiindulva, hogy *ezeket a váltókat továbbadhatják* és igy majd némi üzleti forgalomra tesznek szert. Valóban a budapesti textilnagykereskedők sokszázezer pengő értékü ilyen különös váltóra adtak ki árut, nem gondolva arra, hogy ezzel önmagukat kétszeresen megkárositják, mert mig sokszor kétesértékü váltóra adtak árut, ezzel szemben a raktáraikból kikerülő portékát a felhajtó és áruplaszirozó ügynökök

széthordták a nagykereskedők vevőihez,

a detailistákhoz, akik szivesen vásároltak készpénzért az ügynököktől árut — *féláron.*

Hogy jutott fizetésképtelenségbe a Dávid-cég

A *Dávid János és fia* cég, amely roppant nagy épitkezéseket végzett már béke idején, legutóbb ugyancsak nagyarányu megbizásokat kapott. A cég épitette *az uj budapesti ügetőversenypályát.* A nagyon nagy jövedelmekkel rendelkező *Ügetőverseny Egyesület* az épitkezésért *váltókat adott át,* azzal a megállapitással, hogy az ügetőversenypálya jövedelméből majd több évi részletben váltja be a váltókat. A *Dávid János és fia* cég, amely hatalmas összegeket invesztált ebbe az épitkezésbe, hónapokkal ezelőtt észrevette, hogy forgótőkéi elapadtak. Hogy, hogy nem, a szemfüles ügynöki had ezt kiszimatolta és

két ügynökvezér jelentkezett a cég főnökeinél.

Az egyik ügynökvezér *Singer* Márton volt, egy 35 év körüli fiatalember, aki még pár évvel ezelőtt cipőfüzőzsinórkereskedelemmel foglalkozott, de ennek a szakmának is csak a detailágával. Csakhamar sikerült is neki mintegy

300.000 pengő értékü váltót átvennie árueszkomptra a Dávid cégtől.

Ezeket ügynökei segitségével ugy helyezte el a piacon, hogy főleg textilárukat vásárolt, ezeket az árukat elkótyavetyélte és igy tudott az épitkezési vállalat a 300.000 pengő értékü váltó fejében némi pénzhez jutni. De talán a felét sem kapta meg készpénzben, a többi elment ügynöki jutalékra, s egy-két nagykereskedő cég is lecsipett magának valamit a váltók összegéből. Egy másik ügynökvezér is szorgalmas felhajtója volt a Dávid cégnek, *Schuchner* Sándor, aki mintegy

700.000 pengő értékü váltót hozott forgalomba

áron alul, ugynevezett árueszkompt lebonyolitása utján.

Az egyik ilyen váltóval manipuláló ügynök dicsekedve mondta el, hogyan sikerült neki a textilszakmában Dávid-váltót elhelyezni.

— Én igy csináltam a magam munkáját! — mondta. Felkerestem egy nagykereskedő céget és minden kertelés nélkül igy szóltam: Venne-e igazgató ur Dávid-féle váltót? Az igazgató igy válaszolt: — Sokan ajánlották már nekem, maga hogyan adja? Ekkor megindult az alkudozás. A textilnagykereskedő azt állitotta, hogy már ötven százalékkal kináltak neki Dávid-féle váltót. Igy sikerült azután végül

30—40 százalékos alapon

a váltókat elhelyeznem a textilnagykereskedőknél. Ez azt jelenti, hogy a váltó-összeg 30 százalékának megfelelő értékü árut kapok. A textilnagykereskedő cég azonban nem engedte meg, hogy én azt az árut válasszam, ami nekem legjobban megfelel, ragaszkodott ahhoz, hogy ő jelölje ki az árut is.

Igy történt meg, hogy legutóbb egy ilyen ügynök 23.000 pengő értékü textilárut vásárolt egy nagykersekedőnél, aki főleg

gyermekkamasnit

adott, amit Budapesten sehol sem nem lehetett értékesiteni. Egy fanagykereskedő cég *6000 pengő értékü váltó ellenében adott fát,* de csak azzal a feltétellel, hogy még 6000 pengő értékü váltót kap, amelyért hajlandó árut adni. Ez az áru azonban

furnir volt,

s a 6000 pengő ellenében adott furnirt máig sem tudták értékesiteni, még 600 pengőért sem. Igy a Dávid cég 6000 pengő értékü áruért tulajdonképen 12.000 pengő értékü váltót adott. Előrelátható volt, hogy a pénz után kapkodó Dávid János és Fia cég — bár eleinte igyekezett ugyancsak váltók fejében kapott pénzzel visszaváltani a régebben kibocsájtott váltókat — végül mint jelentették a lapok, bajba került.

A cég ügyei, főleg az árueszkompt-ügynökök üzelmei több feljelentés révén a rendőrség elé kerültek, amely most felhasználja az alkalmat, hogy a legujabb tipusu beugrató ügynökök üzelmeinek véget vessen.

Páll József

Megkezdődött a litván hazaárulási per 126 német vádlottjának főtárgyalása

Kovnó, december 14.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) A litván fennhatóság alatt álló Memel-vidéki tartomány fővárosában pénteken

nagyszabásu hazaárulási pör főtárgyalását kezdték meg 126 német vádlott ellen.

A vádlottak között képviselve vannak a Németországtól elszakitott Memel-vidék valamennyi német politikai pártja, a keresztényszocialistáktól egészen a szociáldemokrata pártig s a litván ügyészség valamennyiöket azzal vádolja, hogy

fegyveres puccsot készitettek elő

és el akarták szakitani a Memel-vidéket Litvániától. Az összeesküvést közvetlenül a mult év májusában megtartott községtanácsi választások után leplezték le. Ezen a választáson az egész Memel-vidéken a német pártok győztek, ami elsősorban annak tudható be, hogy a választási harcban mindössze két pártszövetség vett részt: a kereszténységszocialisták és a szocialisták, mig az előző választásokon a német pártok teljesen széttöredeztek és nem tudtak eredményeket elérni.

A litván hatóságok a németek választási győzelme után arra az álláspontra helyezkedett, hogy *a német kereszténységszocialista és szociáldemokrata front tulajdonképpeni célja a Memelvidék elszakitása és ezen az alapon mind a két pártszövetség egész vezérkara ellen bünvádi eljárást inditottak*

fegyveres lázadás előkészitésének gyanuja miatt.

A vádlottak legnagyobb része már másfél év óta vizsgálati fogságban van. Egyformán vannak közöttük lelkészek és szocialista munkások, tanitók és parasztok, stb. A pör kimenetele elé nagy izgalommal néznek s főleg Németországból jött el igen sok ujságiró. Ugy hirlik, hogy a német kormány a vádlottak elitélése esetén panaszt terjeszt be a Népszövetséghez.

Az élelmiszerpiac

Az élelmiszerpiacon napok óta jóformán nincs forgalom. Az egyetlen cikk, amely iránt minimális kereslet mutatkozik, a gyümölcs. Az alma árát 20 filérrel emelték, az I. rendü minőség 140 filiérig drágult, II. rendü 50—80, körte, I. rendü 80—120, II. rendü 40—60, hütőházi szilva 80, külföldi szőlő 160—170, gesztenye 38—56, narancs 36—50, mandarin 64—72 fillér.

Zöldség- és főzeléktelék: Főzeléktök 15—20, sütőtök 4—8, paraj 8—12, sóska 40—50, kelbimbó 25—30, fejeskáposzta 3—5, kelkáposzta 5—8, vöröskáposzta 5—7 filiér.

Burgonyapiac: Gülbaba és nyári rózsa 8—8.5, őszi rózsa 4.6—5.8, killi 8—10, Ella 4.2—4.8 fillér.

Tojáspiac: Dunántuli 7.5—8, tiszaviděki 7.5, hütőházi 5—5.3, meszes 5.4 fillér.

Baromfipiac: Élő tyuk kilója 95—100, csirke 100—105, ruca 105—115, lud 100—105, pujka 60—80, vágott tyuk, I. rendü 110—120, II. rendü 90—100, csirke, I. rendü 150—160, II. rendü 100—140, ruca, I. rendü 105—110, II. rendü 90—100, lud, I. rendü 90—100, II. rendü 80—85, pujka, I. rendü 80—90, II. rendü 60—70 fillér.

— **Házasság.** *Pauk* Miklós mérnök, Nagykanizsa és *Jakabb* Hedvig Beuthen f. hó 5-én Tilburgban házasságot kötöttek.

— **Izületi csuznál és ischiásnál,** neuralgikus és arthritikus fájdalmaknál egy pohár természetes **«Ferenc József»** keserüviz, reggel éhgyomorra bevéve, gyorsan előmozditja a gyomor és a belek müködését s igen könnyü, lágy székletétet, jó emésztést és kellemes közérzetet biztosit.

— **Előfizetési árjegyzék a világ minden ujságjára.** Érdekes és rendkivül hasznos, amellett izléses kis füzetet adott ki most az IBUSz. „Hirlapelőfizetési árjegyzék" — ez a cime a gondosan összeállitott füzetnek, amely magában foglalja minden elterjedt külföldi napilap, müvészeti, tudományos és egyéb folyóirat névsorát és előfizetési árait pengő értékben. Ezt az árjegyzéket, melynek összeállitása bizonyára több havi munkába került, az IBUSz (Kádár-utca 4) bárkinek szivesen dijtalanul elküldi.

x **Hogyan éljen a gyomor- és bélbajos ember?** Irta dr. Lukács Pál szakorvos. E most III. kiadásában megjelent munka szerzője a gyomor- és bélbetegségek ismert szakorvosa, ki 20 éves orvosi gyakorlatának gazdag tapasztalatait gyüjtötte egybe, hogy ezzel segitségére siessen a gyomor- és bélbetegségben szenvedőknek. A gyomor- és bélbetegségekben szenvedők nagy tábora lesz hálás Lukács főorvosnak e munkájáért, melyben nemcsak a betegeknek mutatja az egészség felé vezető utat, de kitérve a táplálkozás törvényeire és alapelveire, az egészségesnek is segitségére van egészségének megőrzésében. A könyv kifogástalan és izléses kiállitásban jelent meg. Ára 2.60 P. Kapható az *Esti Kurir* könyvosztályában.

x **Csodaszép** Tolnai Világlapja karácsonyi száma, amely három remek melléklettel jelent meg. A 116 oldalas, duplaterjedelmü karácsonyi szám mellékletei: Arnold Bennett „Az áruház rejtélye" cimü izgalmas érdekes regénye, Mark Twain „Koldus és királyfi" cimü ifjusági könyve és egy előjegyzési naptár az 1935. évre. A karácsonyi szám terjedelme a három melléklettel együtt 588 oldal. Ára 90 fillér. Kapható minden ujságárusnál és dohánytőzsdében.

Film Színház társaság

A függöny mögött

A SZÜLETÉSNAPRÓL, Bus-Fekete Lászlónak a Vigszinházban szinrekerülő uj darabjáról ezt mondja a rendező, *Hegedüs* Tibor:

— A Vigszinház jövő heti ujdonságának szerzője, a pesti élet mulattató megfigyelője és vidám szinpadi krónikusa, ezuttal *a pesti férfi életét* irta meg. Azét a férfiét, aki a hetvenes évek körül született, még amikor *Budapest kis vidéki város volt*, gyertya- és petróleumvilágitás volt és aki élete végén, átélve a város hatalmas fejlődését, a háboru előtti, alatti és utáni történelmi időket, megéri a huszadik század csodáit, *a repülés és a rádió korszakát*. Szándékos a szó: ember helyett *férfi*, mert a *Születésnap* hőse a *nőkön keresztül éli le előttünk ötven évét* és a nagy századvégi és századeleji küzdelmek, problémák szinte észrevétlenül suhannak el mellette. Az életből a derüsebb pillanatok vidám kaleidoszkopját pergeti előttünk a szerző és ő maga is ezeket a szavakat mondatja darabja főhősével: „Egy férfi élete... az első nő... aztán kis kalandok... aztán a nagy igazi, egyetlen szerelem... aztán *felrugjuk a nagy szerelmet egy másik nagy szerelemért*, aztán *a másik nagy szerelem rug fel minket egy kis szerelemért*... ujra kalandok... aztán az *utolsó kaland*..."

*

SZABÓ MARGITNAK, a Nemzeti Szinház fiatal és tehetséges tagjának nevét ritkán látjuk a Nemzeti Szinház plakátjain. Őt ugyanis sorsa a *klasszikus darabokba* rendelte, amelyek mostanában egyre gyérebben kerülnek szinre. Mindazonáltal Szabó Margit egyike a legelfoglaltabb szinésznőknek, aki kora reggeltől késő estig tanul, még hozzá — nyelveket.

Alighogy felvirrad a reggel, máris hozzáfog az idegen nyelvek tanulásához. Szabó Margit, a kedves nemzetiszinházi szinésznő azt vette fejébe, hogy *a klasszikus darabokat, amelyekben játszik, először eredetiben olvassa el* és csak azután forditásban.

Pénz beszél...

Feleki Gyula első drámája a Nemzeti Szinházban

Talán az a legnagyobb magyar drámairói siker, ha valakinek első darabját az ország első drámai szinháza, a Nemzeti Szinház előadja. *Feleki* Gyula elérte ezt a sikert.

Kár lenne fanyarrá tenni ezt a nagy irói boldogságot azzal, hogy kifejtsem: mi mindent keres a kritikus abban a drámában, amelyet a Nemzeti Szinház, mint uj iró első darabját, előad. Lehet, hogy a kritikus téved, lehet hogy ma már korszerüen kisebbek az igények ezen a téren, lehet, hogy a közönség maga száll szembe a szigorubb követelményekkel és pontosan ez a drámatipus, ez a pehelykönnyü, egyszerü, szinte nait szinpadi játék kell neki... *Feleki* Gyula ilyent irt. Ő is, mint sok más elődje a kitartó hazugság komédiáját irta meg, amely addig bonyolódik, amig a hazugságból valóság lesz — s ha szabad volt elődei közül egyiknek-másiknak sikert aratnia ezzel a papirosizü témával, miért ne próbálhatná meg ő is? És miért ne hinne a sikerben, amikor a Nemzeti Szinház müvészei minden igyekezetükkel segitségére is sietnek?

Mihályfi Béla, *Somogyi* Erzsi, *Uray* Tivadar, *Ághy* Erzsi, M. *Iványi* Irén, *Gömöry* Vilma, *Perczell* Zita, P. *Füzes* Anna, *Timár* József, *Turányi* Alajos, *Garamszeghy* Sándor, *Forgács* Antal törekvései minden dicséretet megérdemelnek épugy, mint *Hajek* Sára rendezői munkája. (b. m.)

* **C. Nemes Gyula** szinész, a *Tabáni orgonák* egyik szerzője, december 18-án este hat órai kezdettel ünnepli huszonötéves szinészi jubileumát a Jókai Szinházban.

* **A miskolci szinházban** bemutatták Vadnay és Márkus *Tisztelt Ház!* cimü operettjét, nagy sikerrel. Sok tapsot kapott *Lantos* Ica, a szinház fiatal primadonnája.

TRILBY
Svengali:
Csortos Gyula
a Bethlen-téri Szinház-ban

Majdnem elmaradt a Bartók–Failoni-hangverseny

A Székesfővárosi Zenekar előadásában tegnap este a Bartók—Failoni-hangversenyt tüzték müsorra a Városi Szinházban. Ez a hangverseny, amelyre majdnem minden jegy elkelt, majdnem elmaradt — egy hangszer miatt. A Bartók-hangverseny keretében bemutatták Debussy Ibéria cimü szimfónikus költeményét, amelynek előadásához kontrafagott, ez a ritkán használatos hangszer is szükséges a hangszerelés szerint. Kontrafagott azonban csak kettő van Pesten: egy az Operaház, egy pedig a Zenemüvészeti Főiskola tulajdonában.

Miután a Székesfővárosi Zenekar muzsikusainak nyolcvan százaléka a Zenemüvészeti Főiskola végzett növendékeiből telik ki és miután a zenekar védnökei Hubay Jenő, a Zenemüvészeti Főiskola volt főigazgatója és Zsolt Nándor, a Zenemüvészeti Főiskola tanára, az Ibéria előadására készülő zenekar a Zenemüvészeti Főiskolához fordult a hangszer kikölcsönzéséért. Onnan azonban azt a választ adták, hogy a kontrafagottot semmi körülmények között sem engedik kivinni az épületből.

A Budapesti Hangversenyzenekar vezetősége nem tudta mitévő legyen, mert Debussy Ibériáját kontrafagott nélkül előadni lehetetlen. Már-már ugy volt, hogy a hirdetett egész koncertet jobb időkre halasztják, amikor tegnap este az előadás előtt fél órával a Zenemüvészeti Főiskola telefonon jelentkezett azzal, hogy hajlandó kölcsönadni mégis a nélkülözhetetlen hangszert.

Igy azután megkezdték a Bartók—Failoni-hangversenyt, zenei körökben azonban kinos feltünést keltett a Zenemüvészeti Főiskola eljárása azzal a hangversennyel szemben, amelyen egyik tanára, Bartók Béla és a m. kir. Operaház karnagya, Failoni szerepel.

Amikor a filmszinház hölgyközönségét felkérik, hogy ne lopjon!

Szokatlan és a szinház, valamint film életében egészen egyedülálló plakátok készültek el most az egyik elsőhetes mozi megrendelésére. A plakátok néhány nap mulva feltünő helyen kinn lógnak már majd a filmszinház előcsarnokában és a nézőtér exponált pontjain a következő figyelmeztetéssel:

«Felkérjük a mélyen tisztelt hölgyközönséget, méltóztassanak a filmben előforduló ruhamodellek lekopirozásától s az ott szereplő divatötletek átvételétől annál is inkább tartózkodni, mert kénytelenek lennénk a filmgyárral kötött szerződésünk értelmében a lekopirozott modellek gyártói és forgalomba hozói ellen modellopás cimén eljárni.»

Ennek a furcsa plakátnak története a következő:

Az amerikai *Warner*-filmgyár, amely tudvalévően az óceánon tuli filmprodukcióban a revük specialistája és minden esztendőben csak *egy revüvel* szerepel, erre az évre *divatrevüt* csinált és a filmnek az *„Elegancia 1935"* cimet adta. Persze megint mese keretében vonultatja fel a nőidivat legbizarrabb kreációit, melyeknek kiagyalására és elkészitésére külön tervező- és szabó-hadosztályokat állitottak munkába *Hollywoodban*. A filmben *czer különböző ruhát mutatnak be* s ugy látszik valamennyi egyéni kreáció, mert a gyár utasitotta összes fiókjait, hogy a premier után tegyen közzé óvást az összes lapokban, s figyelmeztessék az összes *nőiszabókat, konfekciósokat, divattervezőket, varrónőket, de a „privátokat" is*, hogy minden olyan esetben, amikor rájönnek arra, hogy az *Elegancia 1935-ben* szereplő bármelyik toalettet is leutánozták, lerajzolták, megvarrták, kirakatba tették, vagy — hordták: *a ruha gyártóját és tulajdonosát beperlik modellopás cimén.*

Ugyanekkor a *hollywoodi* központ arra is utasitotta fiókjait, hogy a filmek kihelyezése során hasonló természetü szerződést kössenek a *bemutató szinházzal* is, a premiermozi külön is figyelmeztesse a közönséget.

A szerződésnek van még egy érdekes pontja — eszerint az *Elegancia 1935* toalettanyaga *a premiertől számitott egy hónapig* tekintendő csak a *Warner*-gyár magántulajdonának.

Most már csak az a kérdés — vajjon az egy hónap letelte után szabad lesz már majd a pesti nőknek lelopni a modelleket?

Zenekari est

Az Operaház tehetséges olasz karmestere: *Failoni*, csütörtök este hangversenyt vezényelt a Városi Szinházban. A latin géniusz három, egymástól merőben különböző költői megnyilatkozását mutatta be: Rossini egyik vigoperanyitányát, Debussy Ibéria-szvitjét és Franck Cézár-szimfóniáját. Failoni jó muzsikus és olyan interpretáló, aki fölkelti és ébren tudja tartani a hallgatóság érdeklődését, mert legtöbbször megérti és ki is tudja fejezni a költők intencióit. *A tolvaj szarka* nyitányának vidámságát, kecsességét, könnyedségét és jókedvét, a *Debussy-szvit* változatos, különös, bonyolult összetételü szinfoltjait, a *Franck-szimfónia* mélyről fakadt, férfias mélabuját teljes sikerrel idézte fel karmesteri pálcája, amelyet a Budapesti Hangverseny Zenekar fiatal müvészei hiven és odaadóan követtek. *A hangversenyt kimagasló zenei eseménnyé Bartók Béla szereplése tette.* A nagy költő Beethoven c-dur versenyművét szólaltatta meg. Számunkra kinyilatkoztatásszerü minden szereplése. Sajnos, ritkán jelenik meg a hangversenydobogón, pedig mind ő, mind a hangversenyrendezők csütörtöki szereplésekor is láthatták, hogy a közönség azzal a hódolattal fogadja megjelenését, amely a lángésznek kijár.

f. gy.

Meghivó a Zeneakadémia gyermekelőadására

Vasárnap délután fél 4 órakor kerül szinre „Árvácska meséje", Szili Kováts László gyönyörü meseoperettje. Szinre kerül még Havas Kató mesejátéka: «Éjfél egy magyar babakereskedésben» Feld Rózsi müvész tánccsoportjával. Lesz sok móka, kacagás, pompás zene és remek táncok. Rejtvényverseny értékes dijakkal Minden jó gyermeket szeretettel vár: Árvácska királyleány.

Ma hallottam

hogy *Keleti* László, a kitünő komikus, akinek a Magyar Szinház szinpadán sok szép sikere volt, de aki a szezon elején elszerződött onnan, most ismét *visszaszerződött a Magyar Szinházhoz.*

hogy a Zeneakadémián vasárnap délután szinrekerülő *Árvácska meséje* cimü darabot *Havas Kató harmadik osztályos liceum-tanuló irta.* A legfiatalabb magyar szerző darabjához *Szili-Kováts* László irt muzsikát és *Feld* Rózsi müvésztánccsoprtja adja majd elő.

hogy *Palló Imrééknél disznótoros vacsora* volt, amely előtt Pallóné, a kedves háziasszony megjegyezte, hogy a vendégek nyugodtan ehetnek, *füszer nélkül készült a disznótor.* A kolbász, a hurka, minden füszermentes, akár a gyomorbeteg is megeheti. A vendégsereg egyik tagja, *Sebestyén* Dezső, erre megjegyezte: «Nagy kár ez, nagyságos asszonyom, én ugyanis *nem szeretem a Nikotexes disznótort*».

Bársony Rózsinak öt szerződést kináltak egy hét alatt

Most mult négy esztendeje annak, hogy *Bársony Rózsi nem kapott szerepet a Király Szinházban.* Négy esztendő után, ma, amikor *Bársony* Rózsi a Fővárosi Operettszinházhoz szerződött Szilágyi és Eisemann *Én és a kisöcsém* cimü operettjének kettős cimszerepére, egy hét alatt *öt szerződési ajánlattal* kinálták meg. Az egyik szerződés *Bécsbe* akarja kivinni a fiatal magyar szinésznőt, az uj Stolz-operett szubrettszerepére. A másik szerződés *Londonba* hivja, a *Szerencsés utat!* főszerepére. A harmadik *olasz turnéra* szeretné vinni Ábrahám-operettekkel, a negyedik és ötödik szerződés pedig *filmfőszerepekkel* kinálja meg *Bársony* Rózsit.

Karácsonyfára Dreher csokoládé diszeket

A Trilby a Bethlen-téri Szinpadon

Azzal tisztában kell lenni: nem annyira a Puccini Bohéméletéből kivágott kis angol modelről, nem is a földöntuli erejü hipnotizőrről van szó, aki — kétségtelenül nem ismerve a hipnotizőr modern gyógyászati fogásait és technikáját — halálra hipnotizálja magát és médiumát, — mondom, nem erről van szó, hiszen *a darabot 1907-ben irták* és azóta elmult egy kis idő, hanem — *Csortos* Gyuláról, aki félelmetes arányokban növeszti óriássá a Svengali-figurát és a kis *Bársony* Erzsiről, aki kolyan megérdemli, hogy fejlődését figyeljék és elősegitsék. Ők ketten adnak értéket és értelmet a darab idővert mondatainak és ma már legalább is furcsán ható jeleneteinek. A négy felvonásra elhizott grandiózus grand guignol az ő játékukon át ujra megragadja a nézőt. A két kitünő főszereplőn kivül — közülük *Csortos* Gyula haldoklási jelenetét és *Bársony* Erzsi szivbemarkoló mosolyait nehezen lehet elfelejteni — *Zala* Karola, *Simon* Marcsa, *Czobor*, *Gonda*, *Berczy*, *Bánhidy* érdemel dicséretet. Trilby dalait a kulisszák mögül szépen énekelte *Rudolf* Erzsi. A hatásos rendezés *Bársony* István érdeme. A közönség sokat és szivesen borzongott és teljes készséggel engedte át magát az izgalmaknak.

—nde.

Utcai énekesek Saljapinnál

A Terézkörúti Szinpad uj müsorának van egy kis zenés darabja, amelyben utcai énekesek adnak koncertet az emeletes ház udvarán. Az utcai énekesek, öt vidám szinész: *Sass* Oly, *Komlós* Vilmos, *Kompóthy*, *Fenyő* és *Mihályi*, tegnap felpakoltak egy autobuszra és kimentek a Margitszigetre, ahol *Saljapinnak koncertet adtak.* Saljapin az „utcai énekesek"-et lelkes barátsággal fogadta és megvendégelte őket. Aztán hálából *ő is énekelt nekik.*

Kezdjük talán a *Radius* müsorával, annak is azzal az igen figyelemreméltó kisérletnek számitható «*filmvarieté*» részével, amelyet a *Fox* próbál *Pesten* is meghonositani; amikor rövidlélegzetü, apró, de annál érdekesebb jeleneteket igyekszik összefoglalni. Ahogy a bravuros sportteljesitmények és a háboru borzalmai váltakoznak a a harminc esztendő előtt készült ősfilmek burleszkhumorával, ahogy a közönség egyik pillanatról a másikra az ámulatból és sokszor a borzadásból a kacagás örvényébe kerül — ez *egészen uj fajtája a szórakoztatásnak.* És ha olyan ügyesen állitják össze majd a jövőben, mint ahogyan ez készült — igen szivesen üdvözöljük ujból. *Békeffy* László és *Ihász* Aladár szerepelnek a filmen mint konferansziék, szellemesen és kedvesen ők kötik össze az egyes jeleneteket. A békebeli kacagtató «*erkölcsdrámákat*» és pikáns «*strandjeleneteket*» szintén *Békeffy* magyarázó előadása kiséri.

A *Radius* müsorán még egy *kutyafilm* is szerepel, a főszerepben *Loboval*, az uj *Rin-Tin-Tin*nel. Aki a kutyákat és a *Jack London*-története ket szereti, azoknak nagyon fog tetszeni ez a film. (Csak az marad rejtély, hogy a cim szerint miért «*emberképü*» ez a kutya? Ha ez az okos és aranyos farkaskutya tudná, hogy *Pesten* milyen jelzőt aggattak rá — biztosan tiltakozna ellene, annál is inkább, mert a filmjében szereplő emberek roppant csunyák!)

És most beszéljünk a *malacokról*, a *Micky egerekről* és Walt *Disney* zseniális fantáziájának többi apró lényeiről, amelyek ujra eljöttek a *City*-be. Négy szines filmet kap itt a közönség, a müsor többi részével köritve. A négy között régi ismerősünk *Karácsony apó*, aki most azt mutatja meg, hogyan osztja el a játékokat a gyerekek között. Megint csak olyan kedves, bűbájos, mint azelőtt volt. A három kis malac most *Piroskának és a farkasnak* statisztál ennivaló kedvességgel. Nekünk azonban legjobban mégis a *Tavasz a télben* cimü jelenet tetszett. Bár nem tudjuk, hogy miért ezt a cimet kapta? A filmben ugyanis tél sehol sem szerepel, ellenben megtudjuk, hogy *a kis nyuszik országában* hogyan készülnek a husvétra. Hát ahogy ezt csinálják, ahogy a husvéti tojásokat gyártják, festik, ahogyan a vak nyuszik a kosarakat fonják, ahogyan a kis madarak masnit kötnek rájuk — ez felejthetetlen élmény! A kis nyuszik nyugodtan versenyre kelhetnek akár *Greta Garbo* sex appealjével is — mi már előre nekik juttatjuk a pálmát!

Revüt csak az amerikaiak tudnak csinálni — ezt megint megállapithatjuk a *Perzselő éjszakák* cimü *Universa*'-filmből, amelyet a *Casino* mutatott be. Ezekhez pénz kell és a válogatottan szép lányoknak olyan arzenálja, amelyet csak *Hollywood* képes összegyüjteni. A gazdag revüjelenetek érdekes mese keretében vonulnak fel a filmben, amelynek főszerepét az igen tehetséges Gloria *Stuart* játssza.

IPARTESTÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Szerkeszti: FRIDRICH F. GÉZA — 1934 november 8

Reflexió az „Építőmester"-ben megjelent nyomtatványra

Az én háborús és szovjet alatti beosztásom és tényked éseim is, mint minden tiszté, a katonai hatóságok által felülvizsgáltatott. Az minden tekintetben helyesnek találtatott. Ezekután az aposztrofált egyén nem lehet hivatott felülbírálni.

Én az aposztrofált egyénről nem mondtam többet, minthogy ő a szegedi szakszervezetnek volt titkára, *Kun* Béla, *Garbai*, *Bokányi* stb.-vel egyidőben és ott nem szívhatott magába olyan érzéseket és tanokat, amelyek az építőmesteri érdekeket szolgálhatnák, mert a szakszervezetek mindig homlokegyenest ellenkező felfogást tanusítottak az építőmesteri szervezetekkel szemben.

Nem ismerem az aposztrofált egyén szovjet alatti magatartását, ezen nem vitatkozhatom, ellenben a Károlyi-forradalom alatti viselkedése úgy hiszem mindnyájunknak élénk emlékezetében áll, akik az új városházán tartott azon az ipartestületi közgyűlésen jelen voltak, amely a 35 évig fennállott közös ipartestületet szétrobbantotta.

Báthory István.

Reflexió a felhívásra

„Nem merik a közgyűlést összehívni." Miért nem merik, — erre szeretnék konkrét választ kapni.

Én ez ügyben teszek egy indítványt.

Mi összehívjuk a közgyűlést, de nem a kartellek és szindikátusok dolgában, mert ez nem szolgálhatja az építőmesteri érdekeket, hanem *a bizalmatlansági kérdésben*. Önök ott előadják konkrét vádjaikat, mi reflektálunk reájuk, ha a közgyűlés önöknek ad igazat, akkor mi átadjuk önöknek a helyet és élvezni fogjuk a nyugalmat, amelyre vágyódunk; ha nekünk ad igazat, önök vonulnak vissza és nem fogják zavarni az annyira szükséges építőmesteri egységet. Szóval a többség fog számítani és nem a kisebbség.

Báthory István.

Sérelmesek-e a Közszállítási Szabályzat intézkedései a jogi személyek és a közkereseti társaságok magasépítőiparűzése tekintetében

A Vállalkozók Lapja október 17-i számában cikk jelent meg *„Az új Közszállítási Szabályzat sérelmes intézkedései a jogi személyek és egyéb társaságok magasépítőiparnak üzése tekintetében"* címen, amely azt állítja, hogy a Közszállítási Szabályzat váratlanul sérelmes intézkedést léptetett életbe a jogi személyekre és közkereseti társaságokra nézve, amennyiben a 4. §. 5. pontjában kimondja, hogy az építési vállalkozó sem építőipari, sem pedig azzal összefüggő ipari munkát nem végezhet, hanem ezeket az illető iparágra külön iparjogosítvánnyal bíró iparosnak alvállalatba kell adnia.

Megállapítja továbbá a cikk, hogy a Közszállítási Szabályzatnak ez az intézkedése a tételes törvényekkel ellenkezik és a fenti intézkedés nyilván tévedésen alapszik.

A Vállalkozók Lapjában más oldalról is elhelyeztek már olyan közleményt, hogy a Közszállítási Szabályzatnak ez az intézkedése új, s az eddigi jogszabályokkal ellenkezik. Ezért a tényállás helyes megvilágítása céljából szükségesnek tartom az alábbiakat előadni:

Teljesen alaptalan úgy a jelen cikknek, mint az előzőleg megjelent közleménynek az az állítása, hogy a Közszállítási Szabályzat fentebb ismertetett rendelkezéseivel új szabályt létesített volna és ezzel régi jogokat semmisített volna meg.

Aki csak egy kicsit is otthon van az iparjog területén, — a jelen kérdés megítéléséhez pedig még az építőipari jogszabályok ismeretére sincsen szükség. — az tudja, hogy az ipart csak iparjogosítvány alapján lehet űzni, még pedig mindig csak azt az ipart, amelyre az iparjogosítvány szól. A cipésziparigazolvány birtokában nem lehet szabóipart űznie és megfordítva. Mi sem természetesebb tehát, minthogy az építőmesteri ipart nem lehet építővállalkozói iparigazolvány alapján folytatni.

Természetesen a jogi személyek és közkereseti társaságok is csak iparjogosítványuknak megfelelő ipart folytathatnak. Azok a jogi személyek és közkereseti társaságok, amelyeknek a Közszállítási Szabályzat megjelenése előtt építőmesteri, vagy kőművesmesteri iparengedélyük volt, azok jogszerűen folytathatták ezeket a foglalkozásokat és a Közszállítási Szabályzat ezeket a cégeket ezután sem zavarja törvényes jogaik élvezetében, elannyira, hogy *ez a jog még az esetben is fennáll, ha a jogi személyek, vagy közkereseti társaságok, vagy akár bármely más természetes személy is, hatósági tévedés folytán kaptak volna iparjogosítványt.*

Ezek előrebocsátásával már tulajdonképpen végezhetnék is a vállalkozással, tekintettel azonban arra, hogy a cikk bizonyos iparjogi fejtegetésekbe bocsátkozik, nem kívánok azok elől kitérni.

A cikk által hivatkozott törvényhely ugyanis arra nézve intézkedik, hogy a jogi személyek milyen feltételek mellett űzhetnek képesítéshez kötött ipart és azt vitatja, hogy ez a rendelkezés az építőiparokra is vonatkozik. Amint fentebb kifejtettem, minden iparos csak iparjogosítványának megfelelő iparágat gyakorolhat. Az építési vállalkozó csakis az építővállalkozói ipart folytathatja.

Lássuk tehát, hogyan alakult ki és mire terjed az építővállalkozás *törvényes* munkaköre?

Az építővállalkozó hatásköre nem mai keletű, nem az utóbbi időben napvilágot látott elvi határozatok állapítják azt meg, hanem már 50 éves multra tekinthet vissza.

Az építővállalkozó nyomait az 1875. XXXVII. t.-c.-be iktatott kereskedelmi törvény 259. §-ához vezethetjük vissza. Ennek a szakasznak 1. pontja szerint „kereskedelmi ügyletnek tekintendő ingó dolgok fel-, vagy átdolgozásának *felvállalása mások részére*, feltéve, hogy az átvállaló üzlete a kisipar körét meghaladja".

A vállalkozó tehát a feldolgozást maga nem végezheti, hanem csak mások részére vállalhatja azt el. Az építési vállalkozó tehát közvetítő.

A fentidézett törvényhelyen alapulnak a kereskedelmi miniszternek az építési vállalkozó munkakörét megállapító elvi döntései, amelyek már több mint negyven évvel ezelőtt napvilágot láttak (51.939/1892., 17.564/1893., 68.168/1899.) Ezen elvi döntvények szerint:

„Az építési vállalkozó ipara sem képesítéshez, sem engedélyhez kötve nincs".

„Az építési vállalkozó tevékenysége abban áll, hogy az általa felvállalt építkezést szakmabeli iparosokkal, nevezetesen jogosult építőmesterekkel stb. végezteti, míg ő maga az illető építkezésnek csak üzleti és pénzügyi részét vezeti anélkül, hogy annak műszaki kivitelébe befolyna és ekként az építtető és az építőiparos között mintegy **közvetítőkép** *szerepel. Természetesen az ilyen építési vállalkozónak az 1884. XVII. t.-c. 158. §-ában (újabban az 1922:XII. t.-c. 127. §-ában) megállapított büntetés terhe alatt tiltva van az, hogy a felvállalt építkezések műszaki munkálatait akár személyesen végezze, akár alkalmazottak által végeztesse, hanem a munkálatok elvégzését szabályszerű iparengedéllyel bíró, képesített iparosokra kell bíznia."*

Ez a gyakorlat állandó és következetes napjainkig. Ennek igazolására a fentebb felsorolt döntéseken kívül hivatkozom a 24.248/1904., 12.151/1918., 93.350/1925., 106.800/1928., 137.259—1930. sz. és egyéb döntvényekre, amelyek ennek az alapelvnek az állandóságát teljesen igazolják.

Nézzük már most, *mi a helyzet az építőmesteri jogosítvány megszerzése tekintetében.* A jogi személyek és közkereseti társaságok iparűzési jogosultságát a cikk az 1922:XII. t.-c.-be iktatott új ipartörvény 4. §-ára alapítja. Ámde *ez a kiindulási alap teljesen hamis*, mert a hivatkozott törvény 33. §-a világosan kimondja, hogy *az építőiparok gyakorlását külön törvény fogja szabályozni, addig pedig, amíg ez a külön törvény életbe nem lép, a már eddig kiadott rendeletek, illetve joggyakorlat marad érvényben mindaddig, amíg a miniszter azokat nem módosítja, illetve hatályon kívül nem helyezi.*

Az építőmesterségek gyakorlását a 46.188/1884. F. I. K. miniszteri rendelet szabályozza. Ennek 32. §-a értelmében az *építőmesterségre* iparengedélyt az kaphat, aki az illető ipar gyakorlására megkívánt képesítést elnyerte. A jogi személyek és közkereseti társaságok jogszerűen kezdettől fogva nem kaphattak az építőmesterségre iparengedélyt, egy-egy szórványos esettől eltekintve, mint amilyen a cikk által hivatkozott 70.457/1902. sz. is, amelynek magyarázatát könnyen megtalálhatjuk egy-egy tájékozatlan referensben, vagy politikai befolyásban.

A jogi személyek és a közkereseti társaságok nemcsak a régi, de az új ipartörvény hatálya alatt is csak képesített üzletvezető, illetve társ üzletvezetése mellett űzhetnek ipart. Ámde *az építőiparok képesített üzletvezető alkalmazása mellett sohasem voltak gyakorolhatók*, hanem csak akkor, ha a társaság minden tagja saját személyében képesítve van. Kimondotta ezt az elvet már a 37/1894., folytatólag a 2590/1898., 21.049/1901., 13.199/1904., 80.555/1904., 35.424/1915., 12.151/1918.., 93.350/1925., 132.359/1930. stb. sz. miniszteri döntvény.

Igen szépen és világosan fejti ki a részvénytársaságok és közkereseti társaságok iparűzésének lehetőségét a kereskedelmi minszternek 12.151/1918. sz. III. fokú döntvénye a következőkben:

„Az 1884:XVII. t.-c. 10. §-a felhatalmazta a fennállott földművelés-, ipar-, és kereskedelmi minisztériumot, hogy az építőmesteri ipart addig is, amíg az építőmester iparáról, úgy annak gyakorlása, mint a képesítés tekintetében külön törvény intézkednék, általános rendelettel szabályozza. E felhatalmazás folytán a szabályozás a fennállott földművelés-, ipar- és kereskedelmi minisztérium által 1884. évi október hó 30-án 46.188. szám alatt kiadott rendelettel történt. E rendelet 8. §-a megállapítja az építőmesteri képzettség feltételeit, melyek szerint a szükséges képesítés igazolható: a) magyar királyi József Műegyetemen nyert, vagy ezáltal honosított építészi oklevél és annak kimutatása által, hogy az építőmesterség terén legalább két évig gyakorlatilag foglalkozott; b) a képzettség megvizsgálására szervezett és Budapesten működő vizsgálóbizottság részéről kiállított bizonyítvány által. A most idézett rendelet csupán a fizikai személyekről szól, arra nézve azonban, hogy jogi személyek részére az építőmesteri iparengedély üzletvezető nevezése mellett kiadható lenne, rendelkezést nem tartalmaz. Hivatali elődeim által követett és általam is helyeselt gyakorlat szerint az építőmesteri iparengedély, fizikai személyek részére képesítéssel bíró üzletvezető nevezése mellett nem adható ki. Lényegében ugyanezt az álláspontot foglalta el hivatali elődöm akkor is, midőn kimondotta, hogy közkereseti társaságok csak abban az esetben nyerhetnek az építőmesteri ipar gyakorlására iparengedélyt, ha a közös iparűzésre egyesültek mindegyike igazolja szabályszerű képesítését. Hivatali elődeimnek álláspontját annál is inkább magamévá téve,

tömör faltéglákat árusító részvénytársaság
., Nádor-utca 2. ● Telefonszám: *80-8-99.

Dávid János halála

Súlyos veszteség érte a magyar építőmesteri kart Dávid Jánosnak, a magyar építőmesterek egyik legidősebb, legérdemesebb tagjának elhalálozásával. Temetése a kartársak és a barátok nagy számának részvételével vasárnap délben folyt le a kerepesi temetőben. Az építőmesterek Ipartestülete, Szövetsége és Egyesülete közös gyászjelentést adott ki és külön-külön koszorúval adózott az elhunyt kiváló kartársnak. A temetési szertartást *Bleszner* Ágoston prépost-plébános végezte, az építőmester kartársak nevében *Piazzá* Győző építőmester, az Ipartestület alelnöke búcsúztatta a halottat.

*

Dávid János született 1850 december 1-én, atyja János elhalálozásakor 13 éves volt. Édesanyja öt árva gyermekkel maradt vissza s a legidősebb fia *Dávid* János volt, aki 13 éves korában kőművestanoncnak szerződött *Wechselmann* budapesti céghez és 17 éves korában, 1867-ben segéd lett.. Két évi kőművessegédi munkálkodása után mint segédpallér, *21 éves korában már mint főpallér működik* és önállóan vezeti a rábízott építkezéseket. Főpalléri működését *Prinner* János építőmesternél kezdi és folytatja 1876-ig. 1877-ben *Schannen* építész hívja meg Zsombolyára gróf *Csekonics* zsombolyai kastély építkezéséhez. Ezt 1879-ben befejezte. Onnan Pestre kerül és néhai *Medek* építőmesternél vállalt főpalléri állást és akkor építi a Rottenbiller-utcai Állatorvosi Főiskolát *Steindl* Imre építész tervei szerint. *Medektől* Schubert és Hikisch építőmesterekhez kerül, ahol 1896-ig működik. Ez idő alatt a híres *Petschauer Kreitzer, Hubert és Móri, Illés Gyula, Wellisch Alfréd, Quittner Zsigmond, Steinhardt és Lang, Ray Rezső stb.* építészek tervei szerint magán- és középületeket vezet. A legutolsó ilyen épület volt 1896-ban a Royal-nagyszálló építkezése, mikor Schubert—Hikisch cégtől megválik és *Ray* Dezső tervező biztatására önállósítja magát. Eleinte kisebb építkezéseket vállalt, később azonban mindig jobban fejleszti üzemét. A Máv. gépgyárban munkásgyarmatot és számos gyárépületet, a diósgyőri vasgyárban munkástelepet, gyárépületet, majd a háborúban megbízást kap a diósgyőri ágyúgyár megépítésére, *Manns* stuttgarti építész tervei szerint az óbudai kékfestőgyárat és újpesti pamutipart, *Strang* bécsi építész tervei szerint a mátyásföldi és albertfalvi repülőgépgyárat, Ganz és Társa vagongyárban számos műhelyépületet, Kremeneczkyféle izzólámpagyárat, Marzsinán egy falepárolgógyárat, Fiumében a Braidicai kikötőt, Tátrában a Grandhotelt, Csorbatón a kávéházat, Lomnicon a Széchenyi-féle kastélyt építette. Malomépítkezéseket végzett Karcagon, Miskolcon, Békéscsabán, továbbá a Budapesti gőzmalom, Hungária gőzmalom, Schmidt és Császár malom, a modern Siló építkezéseket végezte *Orbits* Vilmos mérnök tervei szerint. Építi a Stefánia gyermekkórházat és Istvánúti gimnáziumot, az ország több helyén kaszárnya építkezéseket végez, Ormospusztán, Nagybátonyban szénbánya településeket létesít, Rozsnyón a nagy ércpörköldét, Péten az Ammoniagyár egyes épületeit, Veszprémben 60 ezer woltos transformatort és még számos bérházat és villát épített Budapesten és környékén. Másfél évvel ezelőtt tüdővérzésben betegedett meg és végelgyengülés okozta halálát. A Dávid János és Fia céget 1902-ben szervezte meg, amikor fiát *Dávid* Károlyt és később vejét, *Wanner* Antalt cégtársként veszi be a cégébe.

SOMOGYI BÉLA
ETERNIT tetőfedő vállalat
ETERNIT-CSÖVEK
BUDAPEST,
VI., Gr. ZICHY JENŐ-U. 34.
Telefon: 19-8-81.

Magyar Építőmesterek Egyesülete

A statikus és a szerelő-iparosok harca

A Magyar Építőmesterek Egyesülete folyó hó 6-án tartott taggyülése után *Czerkl* Dávid okl. mérnök tartotta meg „A statikus és a szerelőiparosok harca" című előadását.

Előadó a különféle szerelőmunkák, úgymint a központi fűtés, víz-, gáz-, csőtornázás- és villanyvilágítási szerelések kapcsán az egyes épületszerkezeteken sűrűn előforduló rombolásokat tárgyalta egymásután. Elsősorban a *központi fűtésekről* szólva rámutatott arra, milyen *súlyos sérülések támadhatnak az épületeken a horonyvésési munkák által.* Számításokkal igazolja, hogy az egyes pilléreken alkalmazott függőleges és vízszintes hornyok alkalmazása *az eredetileg számított faligénybevételeket kétszeresére, sőt háromszorosára emeli,* úgy, hogy a tényleges faligénybevétel némely esetben veszedelmesen megközelíti a törési határértéket.

A központi fűtési hornyok mellőzése céljából különféle megoldásokat javasol, és pedig, elsősorban az összes csöveknek, de legalább is a fűtőtestekhez vezető vízszintes irányú csöveknek szabadon való vezetését. Felemlíti, hogy az Elektromos Művek Honvéd-utcai bérházában az összes csövek szabadon vannak vezetve, de Rabitz-fallal el vannak fedve. Ha csak a vízszintes csövek volnának szabadon vezetve, *esztétikai szempontból* az ablakparapetek deszkaburkolatát lamberiaszerűen a pilléreken körülvezetve, a csöveket el lehet takarni. Felveti a kérdést, hogy a modern építési stílusba a *csövek szabadon vezetése* nem volna-e valahogyan beleilleszthető. A legkevesebb, amit a falak biztonsága érdekében múlhatatlanul szükségesnek lát, az, hogy *egy pillérből csak egy rádiátor táplálltassék és minden fűtőtestnek külön strangja legyen.* Ebben az esetben a strang függőleges hornyát úgy kell elhelyezni, hogy a vízszintes hornyok a lehető legrövidebbek legyenek, amit úgy lehet elérni, hogy a függőleges horony a pillérnek a fűtőtesthez közelebb eső széléhez helyeztessék.

Az egyéb szerelőmunkákra vonatkozólag előadja, hogy az azokkal kapcsolatos falvésések nagyjából az előadottakhoz hasonlóak, bár ilyen *kirívóan veszedelmes esetek ritkábban fordulnak elő.* Azonban itt is nagyon résen kell lenni, mert *a szerelőmunkások sokszor a legkevésbé kívánatos helyen vésik a falakat.*

A födémekkel kapcsolatosan felemlíti, hogy a villanyvilágítási Bergmann-csövek elhelyezésére szolgáló háromszögletű léceket igen gyakran helytelenül alkalmazzák, ami által a vasbeton födémszerkezetekben a vasnak és a betonnak igénybevételét a számított és megengedhető igénybevételhez képest tetemesen felemelik és rámutat annak a szükségességére, hogy *a hornyok alkalmazása a statikai szempontoknak gondos figyelembevételével előzetesen készített tervek alapján volna meghatározandó.*

Foglalkozott végül az előadó a *vízvezetéki és csatornázási csöveknek* a födémekben való elhelyezése alkalmával a födémeken ejtett gyakran tapasztalható sérülésekkel, amely sérülések ellen csak oly módon lehet védekezni, ha ezen vezetékek elhelyezéséről már a födémek tervezése alkalmával kellő gondoskodás történik.

Az előadás konkluzióját abban foglalja össze, hogy *a szerelési munkák statikai szempontjaira kellő gondossággal és előrelátással már a tervezés alkalmával ügyelni kell* és ezen tervezésnél, valamint a szerelési munkák végrehajtásánál *a statitkus közreműködése szükséges.*

*

A november 6-án, kedden tartott taggyülésről jövő heti számunkban közlünk tudósítást.

CRISTOFOLI VINCE
padló- és falburkoló vállalat
Kizárólag: VII., GIZELLA-ÚT 31.
Aut. 969—07.

ÉRTESITÉS. Miután folyó évi nov. hó 13-án esti ½7 órai kezdettel dr. *Kálmán* László ügyvéd, m. kir. kormányfőtanácsos úr az Ipartestületben tartja meg: *Külföldi építőipari szervezetek és azok tanulságai* című előadását, ezért Egyesületünk nem tart taggyülést, de ezúton is felhivjuk t. Tagtárs úr figyelmét erre az érdekes tárgyú előadásra, amely egyesületi helyiségünkben fog elhangzani.

A legközelebbi taggyülés folyó hó 20-án lesz, amellyel kapcsolatban *Székely* Marcell építőmester tartja: *A magyar építőmester a multban, jelen és jövőben* címen előadását, amelynek témája már magától is felkelti az érdeklődést s ezért felhivjuk arra a figyelmet.

ELŐJEGYZETT ELŐADÁSOK AZ EGYESÜLETBEN:

November 27. A stadion építésével kapcsolatos munkaalkalmak. Előadó: *Hajós* Alfréd építészmérnök, m. kir. kormányfőtanácsos.

Az OTI közgyülése után. *Előadó: Farkas* Elek igazgató.

A főváros kiadta az új Közszállítási Szabályzat végrehajtási utasítását

Az új Közszállítási Szabályzat életbelépése a fővárosnál is megfelelő intézkedéseket tett szükségessé. Itt is átformálták a vállalati feltételeket és a polgármester kiadta az új Közszállítási Szabályzat végrehajtási utasítását. A rendelet szerint az új szabályzat végrehajtása során felmerülő elvi jelentőségű állásfoglalások elökészítésével, úgyszintén az esetleg szükséges kormányhatósági döntések kieszközlésével *a közgazdasági ügyosztályt bízta meg a polgármester.* A gyakorlati alkalmazás során különös gondot kell fordítani arra, hogy a közszallítások lebonyolítása akként történjék, hogy az általános közigazgatási szempontok, amelyeket a szabályzat érvényesíteni kíván, mindenkor összhangban legyenek a főváros érdekeivel. *Ezentúl a fővárosi üzemek is kötelesek beszerzéseiknél a Közszállítási Szabályzat rendelkezései szerint eljárni. Kivételt képeznek a víznek, gáznak, elektromos áramnak stb. előállításához szükséges nyersanyagok, félgyártmányok és kész iparcikkek beszerzése,* például a szén, olaj, szivattyú, gépek, amelyek az üzemeknél nem tartoznak a Közszállítási Szabályzat rendelkezései alá. Az 500 pengőn felüli, szabad kézből történő megrendeléseknél legalább három iparostól kell tájékoztató árat kérni. A versenytárgyalási nyomtatványok kiszolgáltatása tekintetében a végrehajtási utasítás azt az intézkedést tartalmazza, hogy csak az egy ív terjedelmű nyomtatványok szolgáltathatók ki díjmentesen, minden további ív után azonban ívenkint 30 fillért kell felszámítani. *A bánatpénz letételét minden munkánál és szállításnál ki kell kötni.* A biztosíték letételét csak olyan kisiparosoknál lehet mellőzni, akinek megbízhatóságáról a hivatal meggyőződést szerzett. Kimondja az utasítás, hogy *az elkésve érkezett ajánlatokat is fel kell ezentúl bontani,* de a szabályzatban foglaltak szem előtt tartásával mint figyelembe nem vehetőket, vissza kell utasítani. *A felbontási eljárás befejezése után elkésve érkezett ajánlatokat* is bizottságilag kell felbontani, de rá kell vezetni, hogy elkésve érkezett. A jövőben minden versenytárgyalási határidő, illetve az ajánlatok benyujtásának határideje délelőtt tíz órakor fog lejárni, a felbontást pedig mindenkor délelőtt tizenegy órakor kell eszközölni. *Az ajánlatok feletti döntés tekintetében a polgármester továbbra is a jelenlegi rendszert tartja be,* vagyis az odaítélésre szóló előterjesztéseket az illetékes ügyosztályok készítik. Az elöljáróságoknál és más közszállításokat lebonyolító hivataloknál, üzemeknél az ajánlatok elfogadásáról mindenkor a hivatal vezetője dönt. Különös figyelmébe ajánlja a polgármester a tisztviselőknek, hogy az odaítélésekkel ne sértsenek jogszabályokat, mert ez, *a fokozott fegyelmi felelősség kérdésének felvetését vonhatja maga után.* Ezért a jövőben minden odaítélési határozatban meg kell jelölni, hogy a határozat ellen tizenöt napon belül fellebbezésnek van helye.

jainkig. Ennek igazolására a fentebb felsorolt döntéseken kivül hivatkozom a 24.248/1904, 12.151/1918., 93.350/1925., 106.800/1928., 137.259—1930. számu és egyéb döntvényekre, amelyek az állandóságát teljesen igazolják.

Nézzük már most, *mi a helyzet az épitőmesteri jogositvány megszerzése tekintetében. A* jogi személyek s közkereseti társaságok iparüzési jogosultságát a cikk az 1922:XII. tc.-be iktatott uj ipartörvény 4. §-ára alapitja. Ámde *ez a kiindulási alap teljesen téves,* mert ugyanezen törvény 33. §-a világosan kimondja, hogy *az épitőiparok gyakorlását külön törvény fogja szabályozni, addig pedig, amig ez a külön törvény élethe nem lép, a már eddig kiadott rendeletek, illetve joggyakorlat marad érvényben mindaddig, amig a miniszter azokat nem módositja, illttve hatályon kivül nem helyezi.*

Az épitőmesterségek gyakorlását a 46.188—1884. F. I. K. miniszteri rendelet szabályozza. Ennek 32. §-a értelmében az épitőmesterségre iparengedélyt az kaphat, aki az illető ipar gyakorlására megkivánt képesitést elnyerte. A jogi személyek és közkereseti társaságok jogszerüen kezdettől fogva nem kaphattak az épitőmesterségre iparengedélyt, egy-egy szórványos esettől eltekintve, mint amilyen a cikk által hivatkozott 70.457/1902. sz. is, amelynek magyarázatát könnyen megtalálhatjuk egy-egy tájékozatlan referensben, vagy politikai befolyásban.

A jogi személyek és a közkereseti társaságok nemcsak a régi, de az uj ipartörvény hatálya alatt is csak képesitett üzletvezető, illetve társ üzletvezetése mellett üzhetnek ipart. Ámde *az épitőiparok képesitett üzletvezető alkalmazása mellett sohasem voltak gyakorolhatók* hanem csak akkor, ha a társaság minden tagja saját személyében képesitve van. Kimondották ezt az elvet már a 37/1894., folytatólag a 2590/1898., 21.049/1901., 13.199/1904., 35.424/1915. 12.151/1918., 93.350/1925., 132.359/1930. stb. számu miniszteri döntvények.

Igen szépen és világosan fejti ki a részvénytársaságok és közkereseti társaságok iparüzésének lehetőségét a kereskedelmi minisztenek 12.151/1918. sz. III. foku döntvénye a következőkben:

„Az 1884:XVII. tc. 10. §-a felhatalmazta a fennállott földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisztériumot, hogy az épitőmesteri ipart addig is, amig az épitőmester iparáról, ugy annak gyakorlása, mint a képesités tekintetében külön törvény intézkednék, általános rendelettel szabályozza. E felhatalmazás folytán a szabályozás a fennállott földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisztérium által 1884. évi október hó 30-án 46.188. szám alatt kiadott rendelettel történt. E rendelet 8. §-a megállapija az épitőmesteri képzettség feltételeit, melyek szerint a szükséges képesités igazolható: a) a magyar királyi József Müegyetemen nyert, vagy ezáltal honositott épitészi oklevél és annak kimutatása által, hogy az épitőmesterség terén legalább két évig gyakorlatilag foglalkozott; b) a képzettség megvizsgálására szervezett és Budapesten müködő vizsgálóbizottság részéről kiállitott bizonyitvány által. A most idézett rendelet csupán a fizikai személyekről szól, arranézve azonban, hogy jogi személyek részére az épitőmesteri iparengedély üzletvezető nevezése mellett kiadható lenne, rendelkezést nem tartalmaz. Hivatali elődeim által követett és általam is helyeselt gyakorlat szerint az épitőmesteri iparengedély fizikai személyek részére képesitéssel biró üzletvezető nevezése mellett nem adható ki. Lényegében ugyanezt az álláspontot foglalta el hivatali elődöm akkor is, midőn kimondotta, hogy közkereseti társaságok csak abban az esetben nyerhetnek az épitőmesteri ipar gyakorlására iparengedélyt, ha a közös iparüzésre egyesültek mindegyike igazolja szabályszerü képesitését. Hivatali elődeimnek álláspontját annál is inkább magamévá téve, kellett a jelen esetben ekként határoznom, mert az egyenlő elbánás elvétől való eltérés a törvényes rendelkezések kijátszására vezetne olymódon, hogy képesitéssel nem biró fizikai személyek a jogi személyre nézve a kereskedelmi törvényben meghatározott alakulatot vennének fel. Miként tehát épitőmesteri képesitéssel nem biró egyének közösen csupán az épitési vállalkozói ipart folytathatják, idevonatkozólag kieszközölt iparigazolvány alapján, jogi személyek részére is csupán épitővállalkozói iparigazolvány szolgáltatható ki. Ebben az esetben azonban ugy a fizikai személyek együttes müködése, mint a jogi személyé is kizárólag az épitkezések elvállalására szoritkozhatik, az épitkezésnek tényleges foganatositására, illetve az épitési munkálatok müszaki vezetésére és végrehajtására müködésük azonban már nem terjedhet ki, mivel ez csakis az illető épitkezés kivitelére jogositó iparengedély alapján gyakorolható".

A cikkiró által hivatkozott 93.937/1925. K. M. sz. III. foku döntés *nem az épitőiparokra vonatkozik,* tehát arra alaposan hivatkozni nem lehet. Meg kell emlitenem, hogy a jogi személyeket és közkereseti társaságokat ért *vélt* sérelemmel kapcsolatos okfejtések nem először jelennek meg a szaksajtóban, egyrészt a magánmérnökök érdekeltsége, másrészt a kőmüves mesterek részéről; sőt a Magánmérnökök Orsz. Szövetsége a *Mérnöki Kamarával* karöltve, a kereskedelemügyi miniszternél panaszt is tett ez ügyben, a miniszter azonban a panaszt nem ismerte el helytállónak. Egyébként a kereskedelemügyi minisztérium hivatalos kiadványának 1933. évi 15-ik számában dr. *Dobrovits* Károly miniszteri titkár értekezést is irt e tárgyról, amelyben kifejtette a felsorakoztatott argumentumok alaptalanságát és kimutatta, hogy nem alakult ki törvényrontó gyakorlat.

Láthatjuk tehát, hogy teljesen *indokolatlan Cikkirónak az az állitása, hogy a Közszállitási Szabályzat a jogi személyek és közkereseti társaságok magasépitőipar üzése tekintetében sérelmes intézkedéseket tartalmazna.*

A felvett rendelkezések törvénytelenségéhez szó sem férhet, s azok nemcsak homlokegyenest nem állanak ellentétben az uj ipartörvénnyel, hanem következetesen, de minden ujitás nélkül, az addigi épitőipari jogszabályokat rögzitik le.

57 210.000 3·5 1·5 MILLIÓ

kg. hazai barnaszenet tüzelnek el,
kg. kaloria hasznos meleget termelnek,
P. értékü külföldi tüzelőanyag behozatalát teszik fölöslegessé,
Pengőt takaritanak meg tulajdonosaiknak

évenkint a MARABU daraszéntüzelésü kazánok és kályhák.
Saját érdekében kérjen dijtalan árajánlatot!
MAGYAR RADIÁTORGYÁR RT. Budapest, X., Gyömröi-ut 76/78. — Tel.: 48-4-72.

Müller László
CEMENTÁRU- ÉS ÉPITÉSIANYAG KERESKEDŐ
V., CSÁKY-UCCA 79. — Tel.: 93-3-52.
ÉPITÉSI ANYAGOK
BETONCSÖVEK
CEMENT ÉS MOZAIKLAPOK
LEGOLCSÓBBAN.

7 millió pengőt fordit épitkezésekre 1935-ben az OTI

Vasárnap tartotta évi rendes közgyülését a Budai Vigadó nagytermében az Országos Társadalombiztositó Intézet. A közgyülést, amelyen nagy számban jelentek meg az OTI vezetőségi tagjai és amelyen a belügyminiszter is képviseltette magát, rendkivül nagy érdeklődés előzte meg, mert *a közgyülés napirendjén szerepelt az 1933. évi zárszámadás és az 1935. évi költségvetés ismertetése is.*

Ezen a közgyülésen tehát az OTI keretében müködő négy biztositási ág részéről a forgalmazott évi mintegy *60 millió pengő elhelyezésének és felhasználásának kérdése szerepelt,* ami természetszerüleg igen nagy horderejü közgazdasági szempontból is.

A közgyülést dr. vitéz *Huszár* Aladár elnök nyitotta meg, aki hangsulyozta, hogy kötelességének tartja az intézménynek szociális tartalommal való megtöltését.

Ezután *Chorin* Ferenc felsőházi tag mutatott rá annak jelentőségére, hogy *az OTI ideiglenes költségvetése deficitmentes.* Számos felszólalás hangzott el ezután és a felszólalók legnagyobb része hangsulyozta, hogy *az OTI tartaléktőkéit házvásárlások helyett épitkezésekre kell forditani.* Konkrét épitkezési lehetőségeket is jelöltek meg a felszólalók, igy többek között kértek a szegedi OTI-székház megépitését és a pécsi 250 ágyas tüdőbeteg szanatórium megvalósitását. A közgyülés végül is ugy határozott, hogy az inditványokat letárgyalás végett az intézet igazgatóságának adják ki.

Rövidesen tehát az OTI igazgatósága foglalkozik majd azokkal az inditványokkal, amelyek a házvásárlások ellen és az uj épitkezések mellett foglalnak határozottan állást, de az 1935. évi költségvetésből az látszik, hogy maga az OTI igazgatósága is tisztában van azzal, hogy közgazdasági és nemzetgazdasági érdekek füződnek ahoz, hogy az OTI tartaléktőkéjének egyrésze épitkezések formájában visszajusson a gazdasági élet vérkeringésébe. Épen ezért *jelentős javulásnak lehet tekinteni a multhoz képest, hogy az OTI uj költségvetésében 7.100.000 pengőt irányoz elő épitkezésekre. Ebből az összegből az előirányzat szerint bérházépitkezésekre 3 millió pengő, kórházi beruházásokra 2.750.000 pengő, rendelőintézeti, stb. helyiségek létesitésére pedig 1.400.000 pengő jut.*

A gazdasági élet most azt várja az OTI vezetőségétől, hogy ezeket a költségvetésileg elhatározott épitkezéseket minél előbb, bürokratikus huzavonák nélkül valósitsa meg.

ILKOVITS J. V., József-tér 11.
KÖZPONTI-FÜTÉS, VIZVEZETÉK
Tel. 8-11-54.

Burma és India architekturájáról

tartott előadást az Egyletben Rainer Károly épitészmérnök. A hallgatóság az egzotikumnak kijáró élénk érdeklődéssel kisérte az előadó fesztelen szavait. Érdekesen, szinte diskurálva jellemezte a száznál több szebbnél szebb fényképet, amelyek egy buja fantáziával megáldott nép müvészetével ejtették bámulatba azokat is, akik valamelyest ismerik a keleti világ megépitett álmait. Rainer Károly minden nevezetes indiai emlékművet felkutatott, nem riadva vissza a legfáradságosabb utazásoktól és a legelemibb kényelem nélkülözésétől sem. A budhizmus és az izlám keveredése a legcsodásabb alkotásokat eredményezte. Az ősi indus vallásnak is saját külön kifejezésmódja van. A főtemplomok égbenyuló kupolavégződései, főtömegei körül kis (kápolnaszerü) pagodák százai csoportosulnak müvészi elrendezésben. Az épitész elgondolásának megvalósitásánál az iparmüvész, a szobrász minuciózus munkájával remekel mindenütt. A hatalmas épitmények telisded tele vannak mesteri és fantasztikus faragványokkal. Nem ritka az ezeréves emlékmü, aránylag jó állapotban fenntartva. Ugyancsak csodálatosak a sima márvány felületek márvánnyal és drágakövekkel való berakásai, a legváltozatosabb formákban és szinekben. Még a mennyezetek is mindvégig márványlapokkal vannak burkolva. Bámulatos filigránmunka ez, amely a márványlapnak elválasztó falul való felhasználásának oly áttört diszitésekben remekel, hogy fénykép után a szemlélő hajlandó volna bronz vagy kovácsolt vasnak nézni az áttört márványlemezt. A mohamedánok indiai mecsetjei elrendezésben és jellegben különböznek a török mecsettől. A minaretek szimmetrikus elrendezést mutatnak. A formálás a talajból nőtt indus. A tartalmas előadás egyáltalában nem fárasztotta a hallgatóságot, amely szivesen vette volna a még hosszabbra folytatást.

Majorossy elnök a jelenvoltak tapsai közt mondott köszönetet a rendkivül sikerült előadásért.

A tetőszigetelési munkák iparjogi minősitése

A kereskedelemügyi miniszter 63.287/XVIII. 1933. K. M. sz. elvi állásfoglalásával kimondta, hogy *a tetőszigetelés a tetőfedőipar egyik része,* ennélfogva a tetőszigetelésre csak annak adható ki iparigazolvány, aki a tetőfedőipari szakképzettséget szabályszerüen igazolta.

Ha tetőszigetelésre szóló iparigazolvány a tetőfedőipari szakképzettség igazolása nélkül adatott volna ki, azt mint tévesen kiadott iparigazolványt, az 1922:XII. t.-c. 69. §-a alapján vissza kell vonni.

SALGÓTARJÁNI
FOLYTONÉGŐ KÁLYHÁK.
HAZAI SZÉNHEZ:
„PERPETUUM"
„NEO-PERPETUUM"
„GNOM"-„REX"
„KALOR"-„SIMPLEX"
Kétaknás és ir-rendszerü
FATÜZELÉSRE:
LIGNOR.
Tekintse meg mintaraktárunkat:
VI., ANDRÁSSY-UT 28.
MAGAS VÁLLALKOZÓI ENGEDMÉNY!
BUDAPEST-SALGÓTARJÁNI GÉPGYÁR ES VASÖNTŐ RT.
VI., ARÉNA-UT 128. TELEFON: 92-3-60.

ETERNIT
PALA és CSÖVEK
MINDEN MÉRETBEN.
TELEFON: 28-0-74.
STEINER BÉLA BÁTHORY-UCCA 16.

DÁVID JÁNOS

A Dávid János és Fia cég megalapitója nyolcvannégy éves korában elhunyt. A nemes munka, az eravedetlen szorgalom embere volt.

A maga erejéből küzdötte fel magát.

A mult század közepén született, édesapját tizenhárom éves korában veszette el, aki öt árvát hagyott maga után. Kőmüvesinasnak állott be és 17 évvel már segéd lett, további két év multán főpallér.

Első mestere Primner épitőmester volt.

Széleskörü tudását csakhamar felismerte Csekonits gróf, aki a Schannen Ernő által tervezett zsombolyai kastélyát Dávid János közreműködésével rezsiben épitteté fel. 1879 végén Budapestre hazakerült és Medek Vince épitőmester főpallérja lett. A Steindl Imre által tervezett állatgyógyintézet munkálatait vezette teljesen önállóan.

Rövidesen a Schubert és Hikisch épitőmester céghez került, ahol teljes negyed századon át működött eleinte mint főpallér, később már mint nélkülözhetetlen munkatárs. Rendkivül széleskörü működést fejtett ki ez időben. Budapest képét formálta kiváló épitészeink terveinek elsőrendü megvalósításával. Petschacher, Hubert és Mojsy, Kreuter, Illés Gyula, Wellisch Alfréd, Quittner Zsigmond, Ray Rezső, e korszak minden neves épitésze szivesen vették, ha Dávid János tudásán és a lelkén átszürve valósultak meg a koncepciók.

A Royal Nagyszálló komplikált épülete volt a sorrendben utolsó, amelyet Dávid János mint főpallér megvalósitott. A tervező Ray Rezső buzditására 1896-ban önállósitotta magát a már elismert nevü szakférfiu. Előzőleg azonban annak rendje és módja szerint letette a mester-vizsgát.

Nagy öröme telett benne, hogy öt esztendei önállósága után derék fia, Dávid Károly, mint céglárs melléje kerülhetett.

A Máv gépgyára, a Diósgyöri munkástelep, a Ganz és társa mühelyei, az Óbudai kékfestő, az Ujpesti Pamutipar, csupa nagyarányu gyárépités készült el ez időben. Majd a tátrai épitkezések következtek: a Hoepfner Guido tervezte tátrafüredi Grand Hotel, a Csorba tó a lomnici épitmények.

1916-ban az albertfalvai és mátyásföldi repülőgépgyárak, a diósgyöri ágyugyár. A központi posta főépület, gyárak, kastélyok szép száma épült az állandóan respektált cég kezei alatt.

Eleven tetterejét jellemzi, hogy nemcsak a magasépités területén működött, hanem vállalatot alapitott a fiumei kikötőépités elvégzésére. Jó részét meg is valósitotta, de már a Stefánia-móló kivitelezését megakadályozta a háboru kitörése.

Az épitőmesteri közügyekben a háboru kitöréséig maga is résztvett, később Károly fia képviselte személyét és cégét.

* *

Végtisztességén rendkivül nagyszámu gyászolóközönség jelent meg, Piazza Győző az Ipartestület, Szövetség és Egyesület nevében mély megilletődöttséggel bucsuztatta a magyar épitőmesterek Nesztorát a gyászoló özvegy, gyermekek, unokák és dédunokák fájó szomorusága közepette.

Az elárvult céget ezután csak a megboldogultnak Károly fia és leányának férje, Wanner Antal, mint méltó utódok képviselik.

Áldás, béke hamvaira.

LV. évfolyam. 89—90. (3167—3168.) szám. Budapest, 1934. november 7.

VÁLLALKOZÓK LAPJA

A házbirtok védelme

Mind gyakoribbá válik, hogy a lakóházak verés tárgyaivá válnak, mert tulajdonosaik m tudnak eleget tenni a házakat terhelő jellogadósságoknak vagy egyéb fizetési kötelettségeiknek.

A fizetőkészség mellett is, az ingatlanjövelem annyira alászállott és a közterhek oly agasra nőttek, hogy a kölcsönökkel terhelt i házak hozama nem fedi a közterhek és a matok szükségletét, de még az uj adómentes zaknál is mind gyakoribb, hogy ezek a szükgletek a jövedelemből nem fedezhetők. Az lós fizetési nehézségekkel küzd, mignem elövetkezik az ingatlannak dodbra ütése, különösen, ha az ingatlan hozamából még a tulajonos megélhetését is fedezni kellene.

Az adós vagy eladja házát mélyen az önöltségi értéken alul és önszántából vagy árvésre kerül ingatlana és ekkor még alacsonyabb ron cserél gazdát.

Akár igy, akár ugy jő létre a tulajdoncsere, énvegében olyan *árrombolással* kell szembenéznünk, amely végső hatásában az építőipar endületét is aláaknázni alkalmas. Ez ellen pedig védekezni nemcsak a bajbajutott ingatlantulajdonos érdekében, hanem főként — vállalkozói szemszögből — az *építőipari közérdek* nézőpontjából is szükséges.

Ha igaz az, — mint ahogyan nem is tagadható — hogy a kinálat-kereslet szabályozta, tehát a piaci ár az irányadó az értékek megállapitásánál, akkor a házak árának és értékének megállapitásánál a vevők azt is figyelembe veszik, hogy minő árakon cseréltek a házak gazdát. A müszaki becslések, — a bekerülési költségnek, az avulásnak és a telekértéknek számbavétele mellett — ma már elavultakká válnak, azokra a vevő már figyelmet nem szentel, egyedül azt veszi számba, hogy „ma", mit hoz az ingatlan és ennek a hozamnak tőkésitett összegét veszi vételi értéknek.

Kétségtelen, hogy „üzleti" szempontból, a vevőnek igaza van. De nem helyeselhető és különösen nem állandósitható az a gyakorlat, amely a kényszereladások és az árverési vételárak szerint kiván itélni és ezzel is a házingatlanok értékét lerombolni.

Ma már az a helyzet — *különösen a vidéken!* — hogy az épitőanyag beépitetlen állapotában magasabb értéket képvisel, mint beépitve, kész ház alakjában. Sőt! Amint az épitőanyag beépitést nyert és az épület elkészült, még a telekértékkel együtt sem ér annyit a vevő szemében, mint az anyag maga. Az, hogy ennek az *árzuhanásnak*, amely a kényszereladásokból és az árverésre került ingatlanok áraiból táplálkozik, *az épitőiparra is hatással kell lennie*, kétségtelen.

Az épittető azt tekinti, hogy a körülbelül hasonlónak itélt épitményt, mily áron vett meg más, vagy mily áron cserélt az gazdát. A maga által épiteni szándékolt uj épitménynél ezt veszi figyelembe és *igyekszik az uj épitmény épitőköltségét leszoritani olyannyira*, amennyire csak mód van. Szeme előtt az összehasonlitás alapja: a már adás-vételre került másik ház. Az uj épitmény költségét tehát ezzel igyekszik egyszintre hozni. Szakszerü munka, anyagjóság, más szükséges tekintetek mind eltörpülnek. A fő a végösszeg mértéke, amely a minimumra leszoritva és lealkudva, mégis magában kell, hogy foglalja a prima épitkezés minden kritériumát.

A kérdés mélyét tekintve, világossá válik, hogy *az épitőipari érdekekbe ütköznek a lerombolt árakon létrejövő kényszereladások és az árverések*, mert ezeknek az uj épületekre gyakorolt kölcsönhatása rombolja le egyben az uj épitmények épitőköltségeit és igy az épitőipari munkaértékeket is. Ez ellen pedig védekezni kell, hogy a szükreszabott keretekben élő épitőipar teljes pusztulása be ne következzék.

Bármennyire is furcsán hangzik, épitőipari érdek az adósságokkal küzdő házingatlan-tulajdonosok részére valamely védelemnek kieszközlése, hogy potom árakon ne kerüljenek eladásra akár önként, akár árverés utján is a házak. Amennyire mezőgazdasági érdek a földingatlannak a védelme, hogy a földárak pusztitásának gát állittassék és ezzel a mezőgazdasági terményárak is némileg megvédessenek, annyira *épitőipari közérdek a házárak rombolása ellen is küzdeni*, hogy az épitőtermékek értékei is szinten maradjanak és a házárak pusztulásával együtt el ne pusztuljon az épitőipar és illetve ne vesszenek ki az épitőiparosok.

Az épitőipari érdekvédelemnek tehát ki kell terjednie az épitőipari produktumoknak, a már kész objektumoknak védelmére is, azok eladása esetére, hogy e kettőnek kölcsönhatása biztositsa az aktiv munkából élő tervezőknek és vállalkozóknak is munkaértékeit, kereseti lehetőségét.

A leromlott gazdasági viszonyok között, az épitőiparnak is több fronton kell most felvennie a harcot, hogy elpusztulása ellen védekezzék és fennmaradását biztositha.

Az épitőipari és háztulajdonosi érdekeltségeknek kell tehát közösen, megfelelő, egészséges javaslatokkal a kormányhatalom jóindulatu támogatását megnyerni, ennek a védelemnek törvényes rendezésére!

Pisszer János.

*

A házbirtok konkrét sérelmei

A *Háztulajdonosok Országos Szövetségének* szegedi kongresszusa óta dr. *Németh* Béla, a szövetség elnöke tárgyalásokat folytat az illetékes tényezőkkel, az igazságügyi és pénzügyminisztériummal, valamint a TÉBE-vel a háztulajdon védelméről. Évek óta felszinen mozgó kivánság ez a házbirtokos közönség részéről, amely — elégtétellel állapitjuk meg — teljesen távol áll minden moratórium-törekvéstől, ellenben olyan indokolt kivánságokkal lép fel, amelyek teljesitése ugy a gazdasági élet, mint az államháztartás szempontjából közérdek. A tárgyalások folyamán köztudomásu sérelmeket exponálnak a háztulajdonosok. Ezek között szerepel az a sérelem, hogy *a házbirtok ma nem birja a sulyos zárlati költségeket*. Elég gyakori eset, hogy olyankor is zárgondnokot rendelnek ki a házhoz, amikor annak tulajdonosa még aktiv. A bérházak ma nem birják el a brutto bérjövedelem 6—8 százalékáig terjedő zárgondnoki költségeket, különösen akkor, amidőn a zárgondnokügyvédek funkciót örömmel vállalnák 2% dijazás mellett is. Másik fontos sérelme a házbirtoknak, hogy *ma könnyüszerrel lehet árverést kitüzni*. A brutto bérjövedelem ötszörösét meghaladó tehertétel hitelezője ma árverést tüzethet a házra. Régebben, a magasabb bérszinvonal idején ez az árverési lehetőség nem volt ilyen nyomasztó, azonban a lakbérszinvonal jelentékeny sülyedése óta a fix tételként szereplő tehertételek figyelembevételével lényegesen könnyebb ma árverést tüzni a házakra, ami *a házak elkótyavetyélésére* vezetett. A bruttó bérjövedelem ötszöröse, mint az árverési lehetőség alsó határa annál méltánytalanabb, mert hiszen a kincstár az ingatlanátruházási illeték alapjául a házakat a brutto bérjövedelem 8-szorosában értékeli, a vagyonadó alapjául pedig a brutto bérhozadék 10—15-szörösét veszik értékalapul.

Másik sulyos sérelem az, hogy *elviselhetetlen a házakat terhelő függőkölcsönök kamatterhe*. Számtalan ház 8%, sőt ennél magasabb függőkölcsönkamatokat visel és nem egy hitelintézet van, amely pontos kamatfizetés esetén is megtagadja a hitelprolongációt, ha az dós a tőketörlesztési követelményeknek nem felel meg.

Amint a kormány a mult évben, február 27-én kiadott 450/1933. P. M. sz. rendelettel az amortizációs kölcsönök 5 százalékon tulmenő kamatterheitől egyelőre mentesitette a háztulajdonosokat, éppen olyan méltányos volna a házakat terhelő függőkölcsönök kamatterheinek mérséklése. A *Háztulajdonosok Országos Szövetségének* tárgyalásai értesülésünk szerint, kedvező mederben folynak, mert a kormány megértéssel fogadta azokat a kivánságokat, amelyek nem irányulnak moratóriumra.

A folyamatban levő tárgyalások során még *árverési tilalomra sem gondolnak* a háztulajdonosok, mert ennek már moratoriális jellege volna, csupán *árverési védelmet kérnek* az ötszörös értékelési kulcs felemelésével. Kérik továbbá az adásvétel alkalmával szerződésileg feltüntetett átruházási értéknek illetékalapul leendő elfogadását és annak az adónyomozásnak megszüntetését, amely arra irányul, hogy felderitse, vajjon az ingatlanvevő az ingatlan kifizetéséhez felhasznált tőkevagyonát adózási szempontból annakidején bevallotta-e.

A mai *9%-ot meghaladó átruházási illeték mérséklése* ugyancsak fontos kivánsága a háztulajdonosoknak.

Ha e főbb kivánságok a kormány és a hitelszervezetek részéről valóban megértésre találnak, akkor remélhető a mai leromlott ingatlanpiac megjavulása, a házbirtok rentabilissá tétele, ami maga után vonja a házbirtok hitelképességét, már pedig *ha a házbirtok hitelképes, az épitőipar is fokozottabb foglalkoztatáshoz juthat*. Végül meg kell említenünk még azt, hogy a háztulajdonosok valótlan beállitásnak tartják azt, mintha ők az uj épitkezések házadómentessége, valamint az *Erzsébet sugárut megnyitása ellen foglaltak volna állást*, ez mindkét kérdésben homlokegyenest ellenkeznék a háztulajdonosok érdekével. Az *Erzsébet sugárut* megnyitásánál követelik az érdekelt háztulajdonosok érdekeinek szem előtt tartását. A sugárutba eső mai elavult házak tulajdonosai, akik üzivesen lebontanák vagy lebontás céljából eladnák házaikat, 30 év óta tehetetlenségre vannak kárhoztatva, mert az örökösen függőben tartott városszabályozás miatt telkeikre épitési engedélyt nem kaphatnak és ezt az ingatlanspekuláció ma az ő rovásukra használja ki.

A házadómentesség kérdésében csupán az a háztulajdonosok kivánsága, hogy a házadómentességgel ösztönzendő épitőipari tevékenység folyamatos és ne ugrásszerü legyen és olyan házadómentességi politikát kövessenek, amely az épitőiparnak a szükségletekkel arányban álló, egyenletes és folyamatos foglalkoztatását eredményezi és ne ötletszerü, az egész házvagyonra és a közre káros, rendszertelen házadómentességi politika legyen az.

Gy. I.

„PATIN"
a rozsdavédő festék
igen tartós, kiadós
Krayer
LAKK- ÉS FESTÉKGYÁR
BUDAPEST, V., VÁCI-UT 34.

arra, hogy a cikk bizonyos iparjogi fejtegetésekbe bocsájtkozik, nem kivánok azok elől kitérni.

A cikk által hivatkozott törvényhely ugyanis arranézve intézkedik, hogy a jogi személyek milyen feltételek mellett üzhetnek képesitéshez kötött ipart és azt vitatja, hogy ez a rendelkezés az épitőiparokra is vonatkozik. Amint fentebb kifejtettem, minden iparos csak iparjogositványának megfelelő iparágat gyakorolhat. Az épitési vállalkozó csakis az épitővállalkozói ipart folytathatja.

Lássuk tehát, hogyan alakult ki és mire terjed az épitővállalkozás *törvényes* munkaköre?

Az épitővállalkozó hatásköre nem mai keletü, nem az utóbbi időben napvilágot látott elvi határozatok állapitják azt meg, hanem már 50 éves multra tekinthet vissza.

Az épitővállalkozás nyomait az 1875:XXXVII t.-c.-be iktatott kereskedelmi törvény 259. §-ához vezethetjük vissza. Ezen szakasz 1. pontja szerint „kereskedelmi ügyletnek tekintendő ingó dolgok fel-, vagy átdolgozásának *felvállalása mások részére*, feltéve, hogy az átvállaló üzlete a kisipar körét meghaladja."

A vállalkozó tehát a feldolgozást maga nem végezheti, hanem csak mások részére vállalhatja azt el. Az épitési vállalkozó tehát közvetitő.

A fentidézett törvényhelyen alapulnak a kereskedelmi miniszternek az épitési vállalkozó munkakörét megállapitó elvi döntései, amelyek már több mint negyven évvel ezelőtt napvilágot láttak (51.939—1892, 17.564—1893, 68.160—1899). Ezen elvi döntvények szerint

az épitési vállalkozó ipara sem képesitéshez, sem engedélyhez kötve nincs;

„az épitési vállalkozó tevékenysége abban áll, hogy az általa felvállalt épitkezést szakmabeli iparosokkal, nevezetesen jogosult épitőmesterekkel stb. végezteti, mig ő maga az illető épitkezésnek csak üzleti és pénzügyi részét vezeti anélkül, hogy annak müszaki kivitelébe befolyna és ekként az épittető és az épitőiparos között mintegy közvetitőkép szerepel. Természetesen az ilyen épitési vállalkozónak az 1884. évi XVII. tc. 158. §-ában (ujabban az 1922. évi XII. tc. 127. §-ában) megállapitott büntetés terhe alatt tiltva van az, hogy a felvállalt épitkezések müszaki munkálatait akár személyesen végezze, akár alkalmazottak által végeztesse, hanem a munkálatok elvégzését szabályszerü iparengedéllyel biró, képesitett iparosokra kell biznia.

Ez a gyakorlat állandó és következetes nap-

Sérelmesek-e a Közszállitási Szabályzat intézkedései a jogi személyek és a közkereseti társaságok magasépitő-iparüzése tekintetében?

Irta: **Fridrich F. Géza**
a Budapesti Épitőmesterek Ipartestületének főjegyzője

A Vállalkozók Lapja október 17-i számában *Strasser* Miksának, a Magánmérnökök Orsz. Szövetsége főtitkárának tolláből cikk jelent meg *„Az uj Közszállitási Szabályzat sérelmes intézkedései a jogi személyek és egyéb társaságok magasépitőiparának üzése tekintetében"* cimen.

A cikk azt állitja, hogy a Közszállitási Szabályzat *váratlanul sérelmes intézkedést léptetett életbe* a jogi személyekre és közkereseti társaságokra nézve, amennyiben a 4. § 5. pontjában kimondja, hogy az épitési vállalkozó sem épitőipari, sem pedig azzal összefüggő ipari munkát nem végezhet, hanem ezeket az illető iparágra külön iparjogositvánnyal biró iparosnak alvállalatba kell adnia.

Megállapitja továbbá a cikk, hogy a Közszállitási Szabályzatnak ez az intézkedése a *tételes törvényekkel ellenkezik* és a fenti intézkedés nyilván *tévedésen* alapszik.

Azzal az állitással szemben, hogy a Közszállitási Szabályzatnak ez az intézkedése uj, s az eddigi jogszabályokkal ellenkezik, a tényállás helyes megvilágitása céljából *szükségesnek tartom az alábbiakat előadni:*

Teljesen alaptalan Cikkirónak az az állitása, hogy a Közszállitási Szabályzat fentebb ismertetett rendelkezéseivel uj szabályt létesitett volna és ezzel régi jogokat semmisitett volna meg.

Aki csak egy kicsit is otthon van az iparjog területén — a jelen kérdés megitéléséhez pedig még az épitőipari jogszabályok ismeretére sincsen szükség, — az tudja, hogy az ipart csak iparjogositvány alapján lehet üzni, még pedig mindig csak azt az ipart, amelyre az iparjogositvány szól. A cipésziparigazolvány birtokában nem lehet szabóipart üzni és megforditva; mi sem természetesebb tehát, hogy az épitőmesteri ipart nem lehet épitővállalkozói igazolvány alapján folytatni.

Természetesen a jogi személyek és közkereseti társaságok is csak iparjogositványuknak megfelelő ipart folytathatnak. Azok a jogi személyek és közkereseti társaságok, amelyeknek a Közszállitási Szabályzat megjelenése előtt épitőmesteri, vagy kőmüvesmesteri iparengedélyük volt, azok jogszerüen folytathatták ezeket a foglalkozásokat és a Közszállitási Szabályzat ezeket a cégeket *ezután sem zavarja* törvényes jogaik élvezetében, elannyira, hogy *ez a jog még az esetben is fennáll, ha a jogi személyek, vagy közkereseti társaságok, vagy akár bármely más jogi személy is, hatósági tévedés folytán kaptak volna iparjogositványt.*

Ezek előrebocsájtásával már tulajdonképen végezhetnék is a válasszal, tekintettel azonban

KORÁNYI ÉS FRÖHLICH
REDŐNYGYÁR
LAKATOSÁRU, NAPELLENZŐ ÉS FÉMPORTÁL GYÁRTMÁNYAI
minőségben és anyagban elsőranguak
Budapest, VIII., Kisfaludy-ucca 5. Telefon: 32-3-76, 45-9-86

Építőmesteri szakvizsgára és elővizsgára előkészitenek nagy gyakorlatu épitőmesterek. VII. Thököly-ut 106. III. em. 5. Ezelőtt: VII., Szt. Domonkos-u. 19.

Nedves fal és padló
„LÉGSZIGETELÉSE"
teljes garantiával. — Gyors, biztos és végleges megoldás.
WEISZ LÁSZLÓ okl. mérnök,
Budapest, VI., Izabella u. 66. Telefon: 20-8-64.

EGYEN- ÉS VÁLTÓ
árammal egyaránt működik

ORION
4+2 CSÖVES 403-as
UNIVERZÁLIS RÁDIÓ
KAPHATÓ MINDEN ORION RÁDIÓ KERESKEDŐNÉL

STERNER G.
PARKETT- ÉS PADLÓZATI VÁLLALATA
Uj cim:
BUDAPEST, V. HOLD U. 25.
Telefon: 10-5-59.

KÖZGAZDASÁGI NAPLÓ

Egy fizetésképtelen magyar építővállalkozó cég: a bankzárlat utolsó áldozata

Érdekes, a hitelezői köröket már régebben foglalkoztató fizetésképtelenség ügyében rendelte el csütörtökön a törvényszék a kényszeregyességi eljárást. A 70 év óta fennálló *Dávid János és Fia* építővállalkozó cégről van szó, amelynek ügyei az Ügetőverseny Egyesület váltótartozásaival kapcsolatban kerültek először nyilvánosságra és már akkor sok vitára szolgáltattak okot. Ez az ügy, amely végeredményben a széles körökben ismert cég fizetésképtelenségét is előidézte, negyedfél évre, közvetlenül *a bankzárlat előtti időpontra nyúlik vissza*, amikor az egyesület új versenypályájának megépítésére Dávidék kaptak megbizatást. A cég már előzően *megállapodást kötött egy londoni pénzcsoporttal a négymillió pengőt tevő építkezés finanszírozására.* Közbejött azonban a bankzárlat, majd a font leértékelése, úgyhogy ebből a *tranzakcióból semmi sem lett.* Dávidéknak pedig a vállalt megbizatás alapján a maguk erejéből kellett megkezdeniök és befejezniök az építkezést, amelynek terhei *meghaladták a cég felkészültségét.*

Az Ügetőverseny Egyesület ez év nyarán még körülbelül egymillió pengő hátralékos építési költséggel tartozott Dávidéknak, akik a birtokukban levő hasonló összegű ügető-váltókkal *áruvásárlási tranzakcióba kezdtek*, hogy nyomasztó helyzetükből szabaduljanak. Textilárut és más cikkeket is vásároltak mintegy félmillió pengő értékben és az árukészletek eladásánál, amire normális leszámitolási és finanszírozási lehetőség híján került sor, *tetemes veszteségek érték a céget*, amely egyébként egyes villa- és bérházépítkezésére is ráfizetett. A fizetésképtelenség bejelentése ezek után már nem volt elkerülhető.

A cég először *tiszta magánegyességet próbált kötni* hitelezőivel, 50 százalékos alapon. Ezek a tárgyalások azonban nem vezettek eredményre s erre következett a kényszeregyességi eljárás, amelynek kielégitési kvótájaként mindössze *35 százalék* szerepel, tekintettel arra, hogy a magánegyesség másféléves lebonyolitási időszakával szemben nyolc hónap alatt kell kielégiteni a hitelezőket a kényszeregyességben. Ezenfelül rontja a kvótát a kényszeregyességi eljárás mintegy 30.000 pengős költsége is.

A cég ideiglenes státusa *377.000 pengőben tünteti fel a kvotális tartozások összegét* s emellett mintegy *815.000 pengő tartozás esik külön kielégités alá*, úgyhogy a passzivák teljes összege eléri az 1.2 millió pengőt. A külön kielégitésü és előnyös tételek közül 56.000 pengőre rúg az OTI- és MABI-hátralékok és az adótartozások összege, egy fővárosi pénzintézet jelzálogos követelése pedig 738.000 pengő. Ezek a tételek *teljes mértékben fedezve vannak a cég ingatlanvagyonával*, amelyhez hozzájárulnak a családtagok erre a célra lekötött ingatlanai is. Az Ügetőverseny Egyesülettel kapcsolatos váltóügyek hároméves moratóriummal már rendezést nyertek, de ezenfelül tartozik még az egyesület 50.000 pengővel, amely az aktivák között szerepel, az ankarai stadion felépitéséért a Dávid-cégnek még járó hasonló összeggel együtt. Az épitőipari gépek, anyagok és más felszerelések és berendezések értékét 40.000 pengővel vették fel a státusba s ehez járulnak a különböző kintlevőségek, úgyhogy a *kvotális tartozások papiroson mintegy 50 százalék erejéig vannak fedezve.*

A hitelezők érdeklődéssel várják az ügy lebonyolitását.

November végéig 41.7 millió pengő a külkereskedelmi mérleg kiviteli többlete. *Novemberben* a behozatal értéke 34.5 millió pengő volt (az előző év november hónapjában 31.9 millió pengő). A kivitel értéke 42.8 (43.5) millió pengőt tett, az e havi külkereskedelmi mérleg tehát 8.3 (11.6) millió pengős aktívummal zárult. Az 1934. év első 11 hónapjában behozatalunk értéke 322.1 (286.9) millió pengőt, kivitelünk értéke pedig 363.8 (353.5) millió pengőt tett. A külkereskedelmi mérleg az 1933. év január—november hónapjainak 66.6 millió pengős aktívumával szemben a folyó év megfelelő időszakában *41.7 millió pengős kiviteli többletet mutat.* A novemberi *behozatalban* az előző év novemberéhez képest nagymértékben emelkedett a nyersbőr, a nyersfémek, a nyerspamut és pamutszövet forgalma, viszont nagyobb csökkenést mutat a nyersdohány, a koksz és a nyers juta forgalma. *Kiviteli cikkeink* közül nagymértékben csökkent a búza, a sertés, a tengeri és a szarvasmarha forgalma, viszont nagyobb emelkedést mutat a lóhere és a lucernamag, a villamos gépek és készülékek, a disznózsir és a szalonna és a leölt baromfi kivitele.

Lezárult a cukorgyári kampány és megállapitható, hogy az idei *gyártási eredmény előreláthatólag 10.700 vagón cukor lesz.* Ebből *8000 vagón a belső szükséglet és 2700 vagón marad export céljaira.* Bár az exporton nem keresnek, sőt erre sokszor ráfizetnek, a magyar cukorgyárak helyzete elég kedvező, amit abból is láthatni, hogy a vállalatok kereseti viszonyairól rendszerint jólinformált tőzsde még a lanyha tendencia idején is favorizálni szokta volt a cukorgyári részvényeket. Ezek most is elég jól fekszenek.

»A földbirtokpolitika gazdasági szempontjai« címen dr. *Éber* Ernő a Magyar Közgazdasági Társaságban előadást tartott. A földbirtokpolitika eszközei közül az előadó a telepitést a *müvelés alatt nem álló területeknek*, így a Fertőtó, Hanyság, Berek és Kisbalaton felhasználására jelezte alkalmas eszköznek. *Munkástelepek* létesitésének elősegitését szociális szempontból tartja figyelemreméltónak. A kisbirtok megerősitése céljából a *parcellázások* megkönnyitését és előmozditását tartja fontosnak. Az előadás végül rámutatott arra, hogy csak megfelelő *általános agrárpolitika és közgazdaságpolitika* tud az eddig fennállott és ezután létesitendő kisgazdaságoknak megfelelő megélhetést és fenmaradást biztositani.

Uj rendszer Romániában a kivitel támogatására. *Bukarestből* jelentik: A jövőben a kivitelt a megszünt kompenzációs prémiumok helyett, úgynevezett gazdasági prémiumokkal támogatják. Az egyes árucsoportokra a támogatás mértékét állami hivatal fogja megállapitani. Ezeknek a prémiumoknak folyósitása céljából figyelemmel arra, hogy az uj prémiumok összegét a kivitel értékének 20%-ára becsülik, az államnak évi 2 milliárd lejre van szüksége. Ezt az összeget a kontingentálási illetékekből, valamint a most rendszeresitendő 10%-os értékvámpótlékból akarják előteremteni.

Országos vásárok. December 15: Csongrád, Szarvas, Táplógyörgye; december 16: Csépa, Szarvas; december 17: Fehérgyarmat, Gödöllő, Kapuvár, Kisvárda, Kőszeg, Martonvásár, Mezőkeresztes, Miskolc, Mohács, Moson, Nagyvázsony, Nemesdád, Ózd, Pásztó, Pusztamérges, Tatabánya, Tokaj, Vác; december 18: Balkány, Borsodnádasd, Letenye, Martonvásár, Nagyvázsony, Pásztó, Tamási; december 19: Alsónémedi, Berzence, Csepreg, Rudabánya, Zalaszentgrót; december 20: Bódvaszilas, Celldömölk, Sajtoskál, Sátoraljaújhely, Süttő, Szil; december 21: Csenger, Rajka, Veszprém.

Kállay Miklós nyilatkozik a magyar-osztrák tárgyalásokról. A magyar-osztrák kereskedelempolitikai delegáció Bécsben tárgyalásokat kezdett a magyar borbevitel rendezéséről. Ebből az alkalomból *Kállay* Miklós földmüvelésügyi miniszter a következőket jelentette ki:

— A mult hónapban lefolyt magyar-osztrák tárgyalásokon elért eredmények legfontosabbika volt, hogy határozott ígéretet kaptam az osztrák kormánytól, miszerint *nagymennyiségü bor kivitelére a lehetőséget december havában részünkre biztositani fogja.* Ennek a lehetőségnek kihasználása attól függ, hogy meg tudjuk-e kapni az osztrák kormánytól azokat a beviteli előnyöket, amelyeket más államoknak nyujt az osztrák kormány, ha ezek részünkre elegendők, vagy ha ezekkel nem tudnánk bemenni, ezen túlmenő kéréseinket teljesitik-e? Bécsben tárgyaló kiküldöttem teljes erővel azon lesz, hogy ez a részünkre kilátásba helyezett borkiviteli lehetőség a gyakorlatban is teljesen megfelelő megoldást kapjon. A magyar bortermelő közönségnek mindenesetre tudnia kell, hogy az osztrákok elsősorban *a Dunántúlon náluk már bevezetett borminőségek iránt érdeklődnek.* Nekem pedig a már két év előtti osztrák-magyar szerződésben lefektetett alapelvem az, hogy kivitelünket ne a tömegborokat termelő vidékekre, hanem a minőségborokat előállító vidékekre, lehetőleg *hegyvidéki boraink felé kell irányitani.*

26 pengős fix árat fizetnek a németek a jövő évi lenmagért. A jövő évi olajlenmagtermelés feltételeinek megállapitásáról a gazdaérdekeltség bevonásával szerdán tanácskozás volt a földmüvelésügyi minisztériumban, ahol bejelentették, hogy az előkészitő bizottságnak sikerült az exportra kerülő olajlenmagért is elérni ugyanazt a *budapesti paritásban 26 pengős mázsánkénti fix árat*, emely eddig *csak a belföldi* feldolgozásra kerülő lenmagért volt elérhető. Különösen nagy megelégedést keltett a bizottságban, — mondja a hivatalos jelentés — hogy *ezt a 26 pengős fix árat sikerült elérni a Németországba 1935-ben kivitelre kerülő lenmagért is*, holott eddig német részről más alapon, mint világpiaci árbázison, szerződést kötni hajlandók nem voltak. Van még egy zavaros passzus a bizottsági tárgyalásról kiadott hivatalos jelentésnek, mely arra vonatkozik, hogy a termelők *»ne üljenek föl álhireknek*, melyek csak arra valók, hogy a gazdaközönség körében nyugtalanságot, illetve zavart keltsenek«.

Az USA államadóssága: 28 milliárd dollár. A legutóbb kibocsátott 900 millió dolláros kölcsönnel *28 milliárd dollárra szökött fel Amerika államadóssága*, melynek idáig legmagasabb összege, 1919 augusztusában kimutatott 26.5 milliárd volt. Ez utóbbi összeg 1930-ban már 16.1 milliárdra redukálódott. A 28 milliárdból *10.8 milliárd dollár rövidlejáratú kötelezettség*, ami azért okoz nagy kényelmetlenséget, mert mind gyakoribbak az esedékességek, melyek elintézése újabb pénzügyi müveletekre kényszeriti az államkincstárt.

Fizetésképtelenség. Waldmann Antal (Andrássy út 39. szám) háztartási cikk, porcellán- és üvegkereskedő kényszeregyességi ügyében a törvényszék az egyességet jóváhagyó végzését jogerősnek nyilvánította.

Csődmegszüntetés. Néhai Szmrecsány György csődügyében a törvényszék vagyonhiány okából az eljárást megszüntette.

Ujabb árhanyatlások a tőzsdén

Barátságos nyitás után véleményes eladásokra ellanyhult a tőzsde irányzata. Az Első Magyar Biztositó 5, Bauxit 1.5, Kőszén 1, Fegyver 3, Nasici 1, Tröszt 1.25, Részvénysör 3, Polgári Sör 2, Gumi 1.25, Salgó 0.5 pengővel alacsonyabban zárult. A Magyar Cukor is elvesztette átmenetileg szerzett 1.5 pengős nyereségét. Egyedül a Nemzeti Bank ért el egypengős javulást.

A fixpiacon is hanyatlottak az árfolyamok. Főleg a fővárosi és Speyer-kötvényekből volt sok áru.

Az arany változatlanul *lanyhán* fekszik. *Napoleon* 34.25—33.90, *színarany* 5880—5850 pengő. A Nemzeti Bank a zloty kurzusát 10 fillérrel emelte.

Csütörtöki hivatalos árfolyamok:

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Magyar Nemzeti Bank	141.—	141.50—142.—	142.—
Első Magyar Biztositó	340.—	—	335.—
Első Budapesti Gőzmalom	11.—	11.—	11.—
Hungária Malom	6.50	—	6.25
Bauxit	55.—	53.50—55.—	53.50
Becsesini	13.25	—	13.—
Cementia	88.50	86.60	86.50
Drasche	38.—	—	37.50
Magnezit	200.—	200.—	189.50
Magyar Általános Kőszén	249.50	245.——250.—	248.50
Nagybátonyi	27.75	27.—	27.—
Salgó	21.60	20.90—21.45	21.10
Urikányi	38.—	37.——37.50	37.—
Révay	3.50	—	4.—
Fegyver	50.—	46.——47.—	47.—
Gamz—Danublus	14.80	14.30—14.70	14.40
Rimamurányi	24.—	23.75—24.30	23.90
Nasici	52.—	51.——52.50	51.—
Duna—Száva—Adria Vasút	12.50	—	12.50
Levante	2.—	1.95	1.95
Nova	18.—	17.60—18.—	17.75
Tröszt	65.50	64.25—65.25	64.25
Államvasút	20.50	20.75	20.50
Délcukor	64.—	63.——63.75	63.75
Magyar Cukor	110.50	109.75—112.—	110.25
Georgia	19.—	18.60	18.60
Stummer	—	62.—	62.—
Gschwindt	530.—	530.—	530.—
Részvénysör	90.—	86.——88.—	87.—
Polgári Sör	115.—	—	113.—
Magyar Jutaipar	15.75	16.—	16.—
Szegedi Kender	16.80	—	16.80
Chinoin	5.90	5.85—6.05	5.95
Szikra	200.—	200.—	200.—
Felten	100.—	100.——100.50	100.50
Magyar Ruggyanta	44.—	42.——43.—	42.75
Magyar Vasútforgalmi	12.—	—	12.50
1934. évi pénztárjegy	100.—	100.—	100.—
Népszövetségi kölcsön	46.—	—	46.50
1914. évi fővárosi kölcsön	47.87	47.33—47.96	47.42
1927. évi fővárosi kölcsön	48.75	48.——48.50	48.25

Gabonatőzsde

Határidőpiac: lanyhább

Tartott nyitás után nyereségbiztositó eladásokra ellanyhult az irányzat. A búzánál 16 filléres olcsóbbodás állt elő. A rozspiacon is a kinálat volt túlsúlyban, ami a márciusi rozs árát 7, a májusiét 11 fillérrel szoritotta vissza. A tengeri kurzusa 15 fillérrel hanyatlott.

A határidőpiac mai árfolyamai: Magyar búza márciusra 15.94—15.97—15.82, zárlat 15.87—15.88; májusra 16.38—16.26, zárlat 16.30—16.32 pengő. Magyar rozs márciusra 13.23—13.08, zárlat 13.11—13.12; májusra 13.44 pengő. Tengeri májusra 11.15—11.16—11.10, zárlat 11.10—11.12 pengő q-ként.

Készárupiac: búza 10—15, tengeri 15—20 fillérrel olcsóbb

Búzából összesen 6000 métermázsa cserélt gazdát. A tiszai és felsőtiszai 10, a többi állomásról származó áru 15 fillérrel lett olcsóbb. Rozsban nem volt kötés, az ára sem változott. Árpából 1750 métermázsa kelt el az előző napi árkeretek között. A tengeri 15—20 fillérrel olcsóbbodott. A magpiacon a repce 50 fillérrel drágult. A nagyszemü lenmagot 1 pengővel magasabban jegyezték. A mák 2 pengővel olcsóbbodott, a lóhere hasonló árveszteséget szenvedett.

*

A készárupiac mai árfolyamai:

Búza: Tiszavidéki 77 kg-os 16.——16.25, 78 kg-os 16.15—16.40, 79 kg-os 16.30—16.55, 80 kg-os 16.40—16.75; felsőtiszai 77 kg-os 15.65—16.05, 78 kg-os 15.80—16.20, 79 kg-os 15.95—16.35, 80 kg-os 16.05—16.50, duna—tiszaközi, fejérmegyei és dunántúli 77 kg-os 15.55—15.65, 78 kg-os 15.70—15.80, 79 kg-os 15.85—15.95, 80 kg-os 15.95—16.05; **rozs:** pestvidéki 12.——12.10, más származású 12.40—12.60; **takarmányárpa:** I. 13.80—14.—, közép 13.50—13.70; **sörárpa:** kiváló 18.——19.—, I. 16.50—17.50, közép 15.25—15.75; zab I. 14.10—14.20, közép 13.90—14.—; **tengeri:** tiszántúli új 11.25—11.45, egyéb állomásról 10.70—10.85; **takarmányörlemény:** korpa 10.50—10.65, 8-as liszt 13.60—13.80 pengő mm.-ként budapesti paritásban.

A készárupiac mai kötései:

Búza: 150 mm. 80 kg-os 16.— pengő budapesti paritásban beszállitva, 150 mm. felsőtiszai 80 kg-os 16.05 pengő budapesti paritásban, 300 mm. 80 kg-os óbúza 15.82½ pengő ab Csepel. **Tengeri:** 150 mm .bácskai 11.— pengő budapesti paritásban, 150 mm. 11.50 pengő budapesti paritásban Szolnokon át, 300 mm. 11.30 pengő budapesti paritásban Szolnokon át dec.—jan., 150 mm. 11.20 pengő budapesti paritásban Szolnokon át jan., 150 mm. 11.22½ pengő budapesti paritásban Szolnokon át jan., 150 mm. 11.15 pengő budapesti paritásban Szolnokon át jan., 150 mm. 11.40 pengő budapesti paritásban Szolnokon át, 150 mm. 10.70 pengő budapesti paritásban. **Árpa:** 450 mm. 18.— pengő budapesti paritásban, 450 mm. 16.25 pengő budapesti paritásban, 300 mm. 17.40 pengő budapesti paritásban, 300 mm. 18.— pengő budapesti paritásban, 100 mm. 18.20 pengő budapesti paritásban, 150 mm. 18.70 pengő budapesti paritásban. **Tökmag:** 150 mm. 18.— pengő ab Murakeresztúr.

Budapesti paritásos jegyzések:

Köles, fehér 13.——14.—, vörös 13.50—14.—, egyéb 12.——13.—, káposztarepce 23.50—24.50, napraforgó, fehér 17.——18.50, tarka 13.40—13.50, lenmag, kisszemü 21.50—22.50, nagyszemü 24.——25.— pengő mm.-ként.

Jegyzések ab feladóállomás:

Tökmag, kisszemü 17.50—18.50, nagyszemü 21.——21.50, kék mák 44.——45.—, zöld expresseborsó steril. 18.——20.—, lencse, nagyszemü steril. 38.——42.—, középszemü steril. 26.——28.—, kézzel válogatott gyöngybab 14.50—15.—, fehér bab, dunai 13.75—14.25, dunántúli 13.50—14.50, felsőmagyarországi 12.75—13.25, fürjbab, gömbölyü 14.——15.—, hosszú 13.50—14.—, csillagfürt 10.25—10.75, lucerna, nyers, arankás 145.——165.—, lóhere, nyers, arankás 135.——150.—, muharmag 11.75—12.75, tavaszi bükköny 19.——20.—, répaszelet 8.——9.— pengő mm.-ként.

Liszt:

Budapesti lisztárak Budapesten házhoz szállitva, budapesti malomkondiciókkal január—február hónapra: Búzaliszt: 0gg 32.50—33.—, 0g 32.50—33.—, 2-es 32.——32.50, 4-es 30.50—31.—, 5-ös 29.50—30.—, 6-os 26.——26.50, 6-os tőzsdetipus 22.—, 7-es 17.50—18.—; **rozsliszt:** 0-ás 27.—, 0/1-es 24.25, special I. 20.50, normal I. 19.25, II. 15.50, takarmány 14.—, korpa 12.— pengő mm.-ként.

Elsőrendü tiszai nagymalmok árai budapesti malomkondiciókkal január—február hóra: Búzaliszt: 0gg 32.——33.—, 0g 32.——33.—, 2-es 31.——32.—, 4-es 30.——31.—, 6-os 26.——27.—, 7-es 17.——17.50, 8-as 14.——14.50 pengő mm.-ként.

Tiszai kismalmok árai (promptárak sconto nélkül, ab Budapest, készpénzért): Búzaliszt: 0gg 28.25—28.75, 0g 28.25—28.75, 2-es 27.25—27.75, 4-es 26.——26.50, 6-os 20.50—21.50 pengő mm.-ként.

Dunántúli és egyéb kismalmok árai (promptárak sconto nélkül, ab Budapest, készpénzért): Búzaliszt: 0gg 28.——28.25, 0g 28.——28.25, 2-es 26.75—27.—, 4-es 25.75—26.—, 6-os 20.——20.50 pengő mm.-ként.

Szénapiac:

Rétiszéna I. új 7.——7.50, II. új 6.50—6.75, muharszéna 7.——7.20, lucernaszéna 8.50—8.80, alomszalma: búza 3.80, rozs 3.80—4.—, bükköny és árpa 7.——7.20, zabos bükköny 7.——7.20 pengő mm.-ként.

A budapesti élelmiszerpiac

A budapesti élelmiszerpiacon csütörtökön alig volt forgalom és ennek megfelelően az árakban csak lényegtelen eltolódások voltak.

A mai budapesti élelmiszerpiac fogyasztói (zárójelben nagykereskedelmi) árai kg-ként:

Felhozatal tömegáru 30 vagón (ebből burgonya 9, mandarin 2, narancs 3, káposzta 4, hagyma 3, vegyes zöldség 1, fenyőfa 8 (eddig összesen 48 vagón fenyőfa), darabáru 21, összesen 51 vagón. Őstermelő kocsi 42 érkezett; megrendelt áru 21 kocsin futott be. Vágott baromfi 2 kocsin, 18 autón (ebben összesen 375 q és pedig 24 q csirke, 12 q tyúk, 3 q kacsa, 323.5 q liba és 13 q pujka), élő baromfi 2 kocsin, 6 autón (116 ketrec baromfival és 63 láda tojással) érkezett. Bolgár- és kertészáru 16 kocsin, tojás 2 autón futott be. A forgalom lanyha, a felhozatal kielégítő volt.

Húsok és hústermékek: Marhahús (rostélyos és felsál) 120—220, leveshús (fartő, tarja, szegye) 180—200, borjúhús, comb 220—280, vesés 140—220, pörkölt 90—160, juhhús, hátulja 120—160, eleje 80—120, sertéshús, karaj 130—180, tarja, comb 110—130, oldalas 100—128, zsirszalonna 116—132, háj 128—140, budapesti zsir 130—140 fillér.

Vad és vadhús: Szarvas 1 kg 120—250, őz 1 kg 40—450, nyúl, nagy, bőrben 1 drb 200—300 (160—270), süldő, bőrben 1 drb 120—180 facán 1 drb 150—250 (120—200), fogoly 1 drb 80—140 (50—60) fillér.

Baromfi: Tyúk, élő 1 drb 160—300 (140—190), 1 kg 80—200 (95—100), csirke, élő, rántanivaló 1 drb (60—90), 1 kg (100—105), sütnivaló 1 drb 130—220 (100—240), 1 kg (105—110), ruca, élő, hizott 1 kg 110—150 (105—115), 1 drb 150—800, lúd, élő 1 drb 150—800 hizott 1 kg 110—150 (100—105), pujka, élő 1 kg (60—80), 1 drb (180—340), tyúk, vágott I. 1 kg 110—150 (110—120), II. (90—100), csirke, vágott, rántanivaló I. 1 kg 140—220 (150—160), II. (90—140), sütnivaló I. 1 kg 200—220 (150—160), II. 150—200 (90—140), ruca, vágott, hizott I. 1 kg 90—130 (105—110), II. (90—100), lúd, vágott, hizott I. 1 kg 90—130 (90—100), II. (80—85), pujka, vágott, hizott I. 1 kg 90—130 (80—90), II. (60—70) fill.

Tojás: Teatojás, dunántúli 8—10 (7.5—8), tiszavidéki 8—10 (7.5), kosáráru 8—10 (8.1), hűtőházi tojás 7—8 (5—5.3), meszestojás 6—6.5 (5.4), főző- és arótojás 5.5—7 (4.7—4.8) fillér.

Halak: Ponty, élő 100—140 (85—95), harcsa, élő 300—400, szeletelt 600—800, csuka, élő 140—200 (100—160), kecsege 300—500, fogas 500—600, keszeg 60 fillér.

Tejtermékek: Tejfül 120—150 (120), teavaj tömbben 240—280 (190—220), márkázott 280—300 (230—240), főzővaj 220—240, tehénturó 40—80 (34), sovány tehénturó 16—40 (12—16), juhturó 150—200 (110—160), kevert turó 120—160 (80—110), juhsajt 150—200 (120), hazai ementáli 280—360 (220—280), hazai óvári 220—280 (140) fillér.

Szárazfőzelék: Bab, fehér aprószemű 20—40 (16—18), nagyszemű 36—76 (22—28), színes 30—40 (20—28), borsó, hántolt, feles 36—64 (28—40), hazai lencse 36—80 (28—60) fillér.

Zöldségfélék: Gyökér I. 14—20 (12—16), II. 10—12 (8—10), zöldjével (10—16), vegyes zöldség, györi 12—22 (12—15), vegyes zöldség, környéki (10—13), sárgarépa, vagonáru (7—8), sárgarépa I. 14—20 (8—12), II. 10—12 (6—8), zeller I. 22—30 (11—16), II. 10—22 (8—10), cékla I 14—20 (6—8), II. (4—6), torma, vékony erős 40—70 (20—30), nemesitett, hazai, édes 80—100 (35—50), kalarábé kilója 12—20, darabja 10—16 (6—10), kapor (1—1.3), karfiol, hazai, levéliel (20—35), tisztitott 44—80 (30—45), póréhagyma (5—8), vöröshagyma, érett, makói 8—12 (5.5—6), közönséges 6—8 (5—5.5), piros 8—10 (6—8), fokhagyma I. 78—120 (70—80), II. 70—78 (60—70) fillér.

Főzelékfélék: Főzeléktök 18—30 (15—20), sütőtök 10—16 (3—8), paraj, tisztitott 12—24 (8—12), gyökeres (6—8), köz. sóska 50—80 (40—45), kelbimbó (25—30), retek 8—12 (6—10), vajbab, hazai, újdonság (300), champignongomba 120—200 (60—160), vargányagomba 400—600 (300) fillér.

Káposztafélék: Fejeskáposzta I. 10—12 (8.5—4), II. 6—8 (2—3), kelkáposzta I. 12—16 (7—10), II. 10—11 (5—7), vöröskáposzta I. (6—10), II. (4—6), savanyúkáposzta 18—30, fejessaláta I. 12—20 (10—12), II. (6—8) fillér.

Burgonya: Gülbaba 9—12 (8—8.5), nyári rózsa 9—12 (8—8.5), őszi rózsa 6—8 (4.6—6), Krüger, étkezési (3.9—4), kifli 12—20 (8—10), Ella 6—8 (4.3—4.8) fillér.

Gyümölcs: Alma, nemesfaj I. 100—160 (80—110), II. (50—80), közönséges válogatott 40—70 (40—45), közönséges kevert (38—40), körte, nemesfaj I. 100—160 (65—120), II. (40—60), közönséges válogatott 50—70, amerikai mogyoró (86—88), szilva, hütőházi (80), szőlő, csemege, külföldi 200—240 (160—170), közönséges 140—200 (100—120), dió, nagy, papirhéjú 100—140 (70—110), apró 80—100 (65—70), apró, keményhéjú 70—130, dióbél 300—400 (220—320), mogyoró (110—160), mogyoróbél 300—320 (240—260), mandulabél 300—600 (260—320) fillér.

Déligyümölcs: Gesztenye, külföldi 48—80 (38—56), narancs, sárgabelű 48—120 (38—56), mandarin, olasz darabja 10—16, kilója 76—120 (64—72), citrom I. 7—9 (4.3—5.5), II. 5—6 (3—4.5), füge, (75—90), datolya, berber 5 kg (1800), mazsola (170) fillér.

Karácsonyfa: Apró (400—450), közép (450—500), nagy (500—1200) fillér.

Állatvásár

Budapest. Sertésvásár. Felhajtás 4327, eladás 3535, eladatlan 792 darab. Angol hússertés 876 darab volt. Az irányzat Ia zsírsertésben lanyha volt, szedett hússertésben változatlan maradt. Árak: Ia uradalmi nehézsertés páronként, 340 kg-on felül 78—80, kivételesen 81, közép páronként 340 kg-on alul 74—76, szedett közép páronként 220—260 kg-ig 66—68, kivételesen 70, könnyű páronként 180—210 kg-ig 62—64, silány páronként 100—160 kg-ig 56—60, Ia öreg nehéz páronként 300 kg-on felül 66—68, szedett öreg IIa 56—60, angol sonkasüldő páronként 120—150 kg-ig Ia 64—70, könnyű páronként 80—100 kg-ig 54—60, export nehéz hátszalonna 28—30 kg-ig 120, 25 kg-ig 126, exportzsír márkázott 149, lehúzott félhús nagyban 80—84, vágottsertés 90—103, szalámihús 80 fillér kg-ként.

Vágómarhavásár. Felhajtás 409, eladatlan 28 drb. Az irányzat lanyha volt. Az árak a legtöbb esetben változatlanok maradtak. Árak: Bika magyar IIIa 18, tarka Ia 50, IIa 37—40, IIIa 28—33, ökör magyar IIa 32—46, IIIa 24—30, tarka Ia 61, IIa 34—53, IIIa 26—32, tehén magyar IIa 33—46, IIIa 29—30, tarka Ia 51—54, IIa 32—50, IIIa 24—31, bivaly magyar 13, növendékmarha 28—50, csontozniváló 15—22 fillér kg-ként.

Lóvásár. Felhajtás 503, eladás 265, eladatlan 242 drb. Fővárosi vágóra 110, vidékire 47 darabot vásároltak. A forgalom élénk volt. Árak: Nehéz igás kocsiló nyugati fajta 300—330, könnyű 150—300, alárendelt minőségű 20—155, vágóló 20—140 pengő darabonként.

Húsvásár. Készlet: 140 darab nagymarha, eladás 80, 2 és 2/3 darab bivaly, eladatlan maradt, 386 borjú, eladás 236, 35 birka, eladás 25 darab. A forgalom lanyha volt. Árak kg-ként: Marhahús Ia egészben 106—118, hátulja 118—126, eleje 93—103, IIa egészben 80—96, hátulja 96—108, eleje 76—86, csontozniváló 56—66, borjú ölött bőrben Ia 124—130, IIa 116—122, borjú nyúzott eleje Ia 84—96, hátulja Ia 150—156, IIa 140—148, juh ölött nyúzott Ia 76—80, zsiger 38—44, faggyú 50—66, csont 40—50, marhafej ½ darab 80—120, orr és körőm 16—20, láb 4 darab 100—200, pacal egészben 64—80, marhabél 400—500, borjúfodor egészben 50—60, juhbél 55—58, marhabél 1 tál 20 fillér.

Hideghúsvásár. Készlet: 15 nagymarha, eladás 13, 1 növendékmarha, eladatlan maradt, 268 borjú, eladás 238, 29 juh, eladás 29, 171 félsertés nyúzott, eladás 141, 440 félsertés szalonnával, eladás 370, 60 süldő, eladás 45, 117 malac, eladás 117 darab. A forgalom lanyha volt. Árak: Csontozniváló 30—66, borjú ölött bőrben Ia 120—124, IIa 96—118, juh ölött nyúzott IIa 60, félsertés szalonna nélkül 70—76, szalonnás félsertés 76—92, süldő 70—94, malac 80—140, sertészsiger 50 fillér kilogramonként.

A nyersbőrpiacon az árak változatlanok maradtak.

Bécs. Marhapótvásár. Felhajtás 104 darab vágómarha. Az irányzat nyugodt volt. Az árak változatlanok maradtak.

Sertéspótvásár. Felhajtás 38 darab hússertés és 325 darab zsírsertés, utóbbiakból 79 darab magyarországi származású. Zsírsertésből vesztegzár alá került 52 darab. A forgalom jelentéktelen volt. Az árak nem változtak.

Prága. Sertéspótvásár. Felhajtás és eladás 107 darab belföldi hússertés 5.00—5.25 cK-ért kg-ként. A forgalom nyomott volt.

A Pesti Napló külföldi tőzsdejelentései

(December 13-iki tőzsdezárlatok, zárójelben az előző napi zárlattal)

Terménytőzsdék

Kisebb áreltolódások Csikágóban

Csikágó. A gabonapiacokon némi javulás mutatkozott, mivel kisebb vásárlások történtek. Később átmenetileg eladásokra is sor került.

A búzahatáridőpiacon a malmok és bizományosok már nyitáskor vásárlókként léptek fel.

A tengeripiacon kezdetben az árfolyamok a tartott argentinai jelentések hatása alatt emelkedtek. Később a keleti cégek eladókként léptek fel.

Rozs és zab különösebb ösztönző hírek hiányában az általános hangulatnak megfelelően 3/8—½, illetőleg 1/8—¼ centtel drágult.

A terményárak indexszáma 1931 ultimójához viszonyítva 150.7% volt.

	Csütörtöki				Szerdai	
	nyitás	közép	zárlat	zárlat pengő per mm	zárlat cent per bushel	zárlat pengő per mm
	per bushel					
Búza:						
Dec.	100.25	100.50	100.25	12.74	100.125	12.72
Máj.	101.375	101.25	100.75	12.80	100.75	12.80
Júl.	95.25	95.125	94.50	12.01	94.50	12.01
Rozs:						
Dec.	—.—	—.—	78.75	10.72	78.625	10.71
Máj.	78.25	78.—	77.625	10.57	77.625	10.57
Júl.	—.—	77.—	76.75	10.45	76.50	10.42
Tengeri:						
Dec.	—.—	91.75	91.375	12.44	91.125	12.41
Máj.	88.375	88.375	88.25	12.02	88.—	11.96
Júl.	85.25	85.625	85.625	11.66	85.25	11.61
Zab:						
Dec.	—.—	55.—	—.—	—.—	54.75	13.03
Máj.	52.875	52.875	53.—	12.63	52.625	12.54
Júl.	—.—	48.375	48.375	11.59	47.875	11.41

Newyork. Búza, 2. sz. redwinter (109.875) 110.—, 2. sz. hardwinter (117.375) 117.50, 1. sz. north Manitoba (101.75) 102.125, rozs western II. (67.75) 68.375, takarmányárpa (101.50) 101.50, tengeri mixed western II. (103.50) 103.75, búzaliszt first spring clear (675—705) 675—705.

Winnipeg. A búzahatáridőpiac irányzata tartott volt és a forgalom főkép cseremüveletekre szorítkozott. A csekély argentinai behajózásokról szóló hírek és némi exportkereslet az áralakulást kedvezően befolyásolták.

Csütörtöki nyitás, közép és zárlat: Búza decemberre (78.—) 78.25, 78.50, 78.375, májusra (83.25) 83.50, 83.50, 83.50, júliusra (84.—) 84.375, 84.25, 84.125, zab decemberre (41.50) 41.875, 41.875, 41.875, májusra (43.75) 43.875, 44.—, 44.125.

Liverpool. Csütörtöki nyitás, közép és zárlat: Búza decemberre (4/8.75: 8.93 P) —.—, —.—, 4/8.75: 8.93 P, márciusra (5/1.25: 9.63 P) 5/1.375, 5/1.50, 5/1: 9.59 P, májusra (5/3.25: 9.95 P) 5/3.25, 5/3.375, 5/3: 9.91 P, júliusra (5/4.875: 10.20 P) 5/5, 5/5, 5/4.50: 10.15 P.

Rotterdam. Búza januárra (3.10) 3.125, márciusra (3.325) 3.375, májusra (3.525) 3.55, júliusra (3.625) 3.65 holland forint 100 kg-ként; tengeri decemberre (6.40) 6.58, januárra (6.48) 6.67, februárra (6.58) 6.78; zab februárra (5.20) 5.20.

Rosario. Búza februárra (6.25) 6.30, márciusra (6.30) 6.40; Tengeri decemberre (6.25) 6.40, januárra (6.55) 6.55.

Bécs. A terménytőzsdén az irányzat és a hivatalos árfolyamok teljesen változatlanok.

Újvidék. Az árak nem változtak. A forgalom közepes volt.

Pozsony. Az irányzat nyugodt volt. Takarmánycikkek szilárdan tendáltak.

Jegyzések 100 kg-ként: Dunai mixed tengeri prompt pozsonyi vagy komáromi uszályból 55—56, ugyanaz szárított 52—54, mixed prompt elvámolva, megadóztatva pozsonyi vagy komáromi vagónból 124—126 csehkorona.

Hamburg. Külföldi gabona cif-jegyzései: Búza, Rosafé december—januárra 3.85, Barusso december—januárra 3.65, Laplatarozs december—januárra 3.65, dunai árpa 4.95, orosz árpa 5.20, Laplatatengeri 3.82½, januárra 3.90, dunai Galfox 3.90, unclipped Platazab december—januárra 3.25, clipped Plata december—januárra 3.40 holland forint, egyéb megjelölés hiján decemberre.

Cukor

Newyork. Kuba centrifugál prompt (3.085) 3.085, decemberre (1.87) 1.91, januárra (1.78) 1.75, márciusra (1.82) 1.81, májusra (1.87) 1.86 cent per libra.

London. 88%-os nyerscukor londoni szabadraktárból decemberre 4/2.25—4/3.75, januárra 4/2.25—4/3.50, februárra 4/3—4/4.25, márciusra 4/4.25—4/4.50, áprilisra 4/4.75—4/5.75, májusra 4/6—4/6.50, júniusra 4/6.50—4/7.25, júliusra 4/7.25—4/8, augusztusra 4/8.50—4/8.75, szeptemberre 4/8.50—4/9.50, októberre 4/8.75—4/10, december 4/10.25—4/10.75 silling per cwt. Az irányzat nyomott volt.

Külföldi cukortőzsde. Holland cukor behajózásra készen 5/6, belga 5/0, cseh 5/9, jávai fehércukor 5/0 silling per cwt. december—januári szállításra.

Prága. Belföldi nyerscukor 100 kg-ként prompt Aussig loko 43.50—43.75 csehkorona. Az irányzat csendes.

Kávé

Newyork. Santos loko (11.125) 11.125, Rio loko (9.375) 9.375, decemberre (6.98) 6.95, márciusra (7.21) 7.16, májusra (7.34) 7.29 cent per libra.

Zsír

Csikágó. Decemberre (11.575) 11.35, januárra (11.575) 11.40, májusra (11.95) 11.775, júliusra (12.12) 1.975 cent.

Gyapot

Newyork. Északamerikai fully middling loko (2.80) 12.75, decemberre (12.54) 12.54, januárra (12.52) 12.45, februárra (12.55) 12.49, márciusra (12.59) 12.55, áprilisra (12.58) 12.53, májusra (12.58) 12.54 cent per libra.

Alexandria. Sakellarydis fully good fair januárra 15.87, márciusra 15.67, májusra 15.79, novemberre 15.90, felsőegyiptomi Ashmuni decemberre 13.46, februárra 13.44, áprilisra 13.41, júniusra 13.44, októberre 13.33 talari per kantar.

Liverpool. Északamerikai fully middling decemberre 6.81, januárra 6.79, februárra 6.77, márciusra 6.76, áprilisra 6.74, májusra 6.73, júniusra 6.71, júliusra 6.70, augusztusra 6.65, szeptemberre 6.60, októberre 6.55, novemberre 6.53, december—január—március—május—júliusra 6.52, októberre 6.48 penny per libra. Az irányzat csendes. Upper december—januárra 7.49, március—májusra 7.48, július—október—novemberre 7.41 penny per libra.

Fémek

Newyork. Straits ón loko és januárra 50.85, horgany loko 3.70, ezüst rúdban 54.625, Newyork réz loko 9.—, elektrolyt loko 9.—, prompt szállításra és 30—90 napra 8.67½, alumínium loko 19—22, nikkel loko 35.—, fehérbádog 6.25, vas Northern pennsylvaniai kohóból 21.77½, Buffalóból 20.—, öntöttréz loko 22.37½, áru, réz cif Hamburg, Liverpool, Le Havre 6.95, platina 33.50—34.—, ólom loko Newyork 3.50, ólom East St. Louis 3.35 cent.

London. Réz és ólom jól tartott, ón tartott, horgany nyomott. Vörösréz standard 27 7/8—28, három hónapra 28 3/16—28 3/4, lesz. árf. 28, elektrolyt 31—31½, best. selected 30¼—31½, ón standard 228½—28 5/8, három hónapra 228½—228¾, lesz. árf. 228½, straits ón 230¾, ólom külföldi prompt és lesz. árf. 10¼, három hónapra 10 9/16, horgany prompt 11 11/16, három hónapra 11 15/16, lesz. árf. 11 5/8. — Nemhivatalos jegyzések: ólom három hónapra 10½—10 9/16, horgany prompt 11 5/8—11¾, három hónapra 11 7/8—12, öntöttvas 67, réz strong sheets 58, nikkel bel- és külföldi 200—205, belföldi aluminium 100, antimón regulus 67—68, platina 155, higany 11 5/8—11¾, antimón kinai 56—57, Wolframére 40—42, fehérbádog 18½, vörösrézszulfát 14¾—15, rúdezüst prompt 24 7/16, későbbi szállításra 24 9/16, finomezüst prompt 26 3/8, későbbi szállításra 26½, arany 140.8½.

Értéktőzsdék

Newyork ellanyhult

Newyork. Az értéktőzsde tartott irányzattal nyitott. A kötvénypiacon nyugodt üzlet mellett szilárd volt a hangulat. Zárlat felé eladások folytán az elért nyereségek nagy része veszendőbe ment. A tőzsde túlnyomórészben lanyhuló irányzattal zárt. A részvényforgalom 1,000.000 darab volt.

Zárlat: American Telephon & Telegraph 105.625 ex, Anaconda Copper 11, General Electric 19.625, General Motors 30.375, Radio Corp. 5.75, Royal Dutch 30, U. S. Steel 37.125, Young-kölcsön 28.625—28.75.

Párizs ellenállóképes

Párizs. A forgalom a spekulációra szoritkozott és a piac ellenállóképesnek bizonyult.

Zárlat: Banque de France 10005, Crédit Lyonnais 1710, Suez Canal 18730, Waggons Lits 66, Rio Tinto 1020, Schneider Creusot 1330, 4%-os magyar aranyjáradék 47, Totis 695, Danube—Save 195, Tubize 65.50, Royal Dutch 1375.

Frankfurt tartott

Frankfurt. Az esti tőzsdén megbízások hiányában csekély forgalom alakult ki. Általában véve a berlini zárlati árfolyamok voltak érvényben.

Zárlat (zárjelben a déli berlini zárlat): **Farbenindustrie (131.875) 132.—, Norddeutscher Lloyd (28.375) 28.25, Gelsenkirchen (—.—) 59.50.**

Genfi tőzsde

Zárlat:	12-én	13-án	Zárlat:	12-én	13-án
Kőszén	142.—	139.—	Ofa	—.—	10.25
Urikányi	—.—	—.—	Budapesti kölcsön	—.—	150 ex

Bécsi tőzsde

Zárlat:	12-én	13-án	Zárlat:	12-én	13-án
Nationalbank	136.—	—.—	Salgó	21.90	—.—
Államvasút	19.50	19.65	Magyar Kőszén	253.50	251.25
Alpesi	10.35	10.25	Urikányi	39.—	—.—
Rima	24.—	—.—	Magyar Cukor	—.—	110.—

Berlini tőzsde

Zárlat:	12-én	13-án	Zárlat:	12-én	13-án
Magyar aranyjár.	6.60	6.12	Farben	131.875	131.875
Magyar koronajár.	0.40	0.35	Gesfürel	108.125	108.375
Reichsbank	149.25	147.—	Harpener	100.625	100.375
AEG	26.50	26.50	Siemens-Halske	137.—	136.75

Prágai tőzsde

Zárlat:	12-én	13-án	Zárlat:	12-én	13-án
Dux Bodenbach	827.—	828.—	Magnezit	985—995	1000.—
Poldi	563.—	564.—	Cseh cukor	647.—	639.—
Prager Eisen	640.—	637.—	Schöller	1770.—	1765.—
Skoda	838.—	833.—			

Csütörtöki devizazárlatok

Budapest. A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai. Devizák: Amszterdam 233.10—234.90, Belgrád 7.82—7.88, Berlin 135.80—136.80, Brüsszel 79.20—79.80, Bukarest 3.41—3.44, Kopenhága 76.15—76.75, London 17.05—17.20, Milánó 29.9800—30.2052, Newyork 344.60—347.20, Oslo 85.50—86.40, Párizs 22.32—22.48, Prága 14.07½—14.16½, Stockholm 87.95—88.65, Varsó 65.00—65.50, Zürich 110.80—111.65 pengő.

Valuták: Angol font 16.95—17.25, belga 79.10—79.80, csehkorona 14.02—14.20, dán korona 75.95—76.75, dinár 7.80—8.30, dollár 343.20—347.20, francia frank 22.30—22.50, holland forint 232.90—234.90, lengyel zloty 64.90—65.50, lej 3.42—3.46, leva 4.00—4.15, líra 29.90—30.25, német márka 135.00—137.60, norvég korona 85.50—86.40, osztrák silling 80.00—80.70, svájci frank 110.70—111.65, svéd korona 87.75—88.65, kanadai dollár 343.00—353.00. — Klíringárfolyamok: Bécs 80.454, Szófia 4.13 pengő.

Newyork. London 4.94½, Berlin 40.16, Madrid 13.67, Amszterdam 67.64, Párizs 6.59 3/8, Brüsszel 23.37, Milánó 8.53¾, Zürich 32.38, Stockholm 25.50, Oslo 24.85, Kopenhága 22.07½, Bécs 18.80½, Prága 4.18¾, Budapest 29.82, Bukarest 1.01, Belgrád 2.28, Athén 0.93¾, Szófia 1.16, Helsinki 2.18, Varsó 18.80¼. — Pénzpiac: Napipénz 1%, bankváltó 90 napra 1/8—3/16%, prima kereskedelmi váltó ¾—1%.

Zürich. Párizs 20.37, London 15.27¾, Newyork 308.87½, Brüsszel 72.10, Milánó 26.37, Madrid 42.20, Amszterdam 208.90, Berlin 124.00, Bécs 73.25, Stockholm 78.70, Oslo 76.70, Kopenhága 68.20, Prága 12.91, Varsó 58.30, Belgrád 7.00, Athén 2.92½, Bukarest 3.05, Helsinki 6.74, osztrák silling 57.25.

Amszterdam. Berlin 59.37, London 7.30 7/8, Párizs 9.75 1/8, Newyork 147.93¾, Brüsszel 34.55, Zürich 47.87, Milánó 12.62½, Madrid 20.25, Oslo 36.72½, Kopenhága 32.65, Stockholm 37.70, Prága 6.18.

Milánó. Párizs 77.30, London 58.10, Newyork 1173.00, Zürich 380.25, Amszterdam 793.90, Brüsszel 273.80, Berlin 469.04, Prága 49.10.

London. Budapest 17.00, Newyork 4.94 5/16, Párizs 74.96, Brüsszel 21.15, Milánó 37.90, Zürich 15.26½, Madrid 36.15, Lisszabon 110.12, Amszterdam 7.30¾, Kopenhága 22.39¾, Oslo 19.90½, Stockholm 19.39½, Helsinki 226.75, Berlin 12.30¾, Bécs 26.75, Prága 118.25, Athén 523.00, Bukarest 495.00, Varsó 26.18, Belgrád 218.00, Szófia 412.00, Isztambul 615.00.

Párizs. London 74.94, Newyork 1516.75, Brüsszel 354.25, Madrid 207.25, Milánó 129.40, Zürich 490.87, Amszterdam 1625.50, Kopenhága 334.00, Stockholm 387.50.

Berlin. Buenos-Ayres 0.6280—0.6320, Brüsszel 58.17—58.29, Szófia 3.0470—3.0530, Kopenhága 54.86—54.96, Danzig 81.18—81.34, London 12.28½—12.31½, Helsinki 5.42½—5.43½, Párizs 16.40—16.44, Athén 2.3540—2.3580, Amszterdam 168.21—168.55, Milánó 21.80—21.84, Belgrád 5.6640—5.6760, Oslo 61.73—61.85, Bécs 48.95—49.05, Varsó 46.99—47.09, Lisszabon 11.16½—11.18½, Bukarest 2.4800—2.4920, Stockholm 63.36—63.48, Zürich 80.72—80.88, Madrid 33.90—34.05, Prága 10.39—10.41, Newyork 2.4800—2.4920.

Bécs. Budapest 124.295, Amszterdam 284.35—285.95, Berlin 168.19—169.61, Brüsszel 98.10—98.70, Kopenhága 92.50—93.40, London 20.74½—20.92½, Madrid 57.34—57.86, Milánó 35.87—36.07, Newyork 419.64—423.56, Oslo 104.12—105.08, Párizs 27.71—27.91, Prága 17.54—17.66, Szófia 4.88—4.92, Stockholm 106.87—107.83, Varsó 79.36—79.84, Zürich 136.06—136.90.

Prága. Budapest 707.35—709.35, Amszterdam 1619.25—1623.25, Belgrád 55.3966—55.6366, Berlin 960.25—962.75, Brüsszel 558.15—559.35, Isztambul 19.20—19.30 névleg, Zürich 774.00—776.00, Helsinki 52.00—52.40, Kopenhága 527.00—530.00, Lisszabon 107.35—108.15 névleg, London 118.20—118.80, Madrid 326.75—328.75, Milánó 204.20—205.00, Newyork 23.92½—24.02½, Oslo 592.75—595.75, Párizs 157.70—158.10, Szófia 29.25—29.35, Stockholm 608.25—611.25, Varsó 451.60—453.60, Bécs 569.15—570.65.

AZ ÉN LANTOM

A legkomorabb lant az enyém a földön:
napsütéses fényben néma, hallgatag,
csak mikor a sorsom csontos öklét rázza,
hömpölyög borongva húrjain a hang.

Csak kevesen értik. Ő is olyan árva,
mint a csonka szárnyú, réti rabmadár.
Elhagyott vadonban sír, zokog magában.
Csak az hallja, aki éppen arra jár.

Horthy István.

Vasárnapi filharmonikus főpróba. *Hans Weisbach* wiesbadeni operaigazgató szívvel vezényel mindent, ami karmesteri pultjára kerül. *Beethoven Coriolánus* nyitányát nemes tömörséggel építette fel s bensőséggel szólaltatta meg *Mozart Esdur* szimfóniájának Adagióját is, míg a Scherzóban és Finaleban könnyedébb frazírozás volna szükséges. Hatalmas sikere volt *Piatigorsky Gregornak*, a világhírű orosz gordonkaművésznek. Tónusának bűvös varázsa őserejű kultúra mélységeiből férfias erővel parázslik, lángralobbant, majd ismét bársonyosan simogatott. *Saint-Saens* versenyművében csodálatos biztonságával, *Bach D-dur* szóló szvitjében pedig stílusos művészi mondanivalójával keltett osztatlan lelkesedést. Befejezésül *Rékai Nándornak* II. *(nagyidai)* szvitje került bemutatásra, amely kedves humorral illusztrálja Arany János szavait: »Add izzó hegedű búgását dalomnak, cincegő zengését húros cimbalomnak, klarinétok füttyét, dobok dobbanását, harsány trombitákkal összeroppanását.« A jelenlevő szerzőt melegen ünnepelték. V. M.

— Halálozás. Vasárnap kísérték utolsó útjára a kerepesi temetőben a magyar építőmesterek nesztorát, *Dávid* Jánost, aki a főváros és az ország egyik legnagyobb és legrégibb építési vállalatának megalapítója volt. Ő építette a budai Postapalotát, a mátyásföldi légi kikötőt és újabban az impozáns új ügetőversenypályát. A régi előkelő szállodák közül nem egy — a *Pannonia*, a *Royal* — ugyancsak az ő alkotása. Dávid János nevét azonban nemcsak a kövek, hanem a szívek is őrzik, *jótékony, derék ember volt, akit mindenki szeretett.* Ezt a szeretetet hozta el fiának, *Dávid* Károlynak és gyászbaborult családjának a vasárnapi temetés, amelyen sokszázan vettek részt Dávid János pályatársai és tisztelői közül. A beszentelést *Bliessner* prépostplébános végezte, azután az Építőmesterek Ipartestülete nevében *Szerb* Antal búcsúzott. Dávid János 84 éves volt és nemrégen ünnepelte aranylakodalmát. — *Gosztonyi* Alajos ny. járásbírósági irodafőigazgató 85 éves korában *Sátoraljaújhelyen* elhunyt. A köztisztelt öreg urat a zempléni társadalom, kiterjedt, előkelő rokonság részvéte mellett temették október 30-án. Az elhunytban *Gosztonyi* István, a szerencsi járás főszolgabírája édesatyját gyászolja.

— Kifosztottak egy grófi kápolnát. *Tasról* jelenti *Az Reggel* tudósítója: **Tass határában, a gróf** *Nemes* **János birtokán levő kápolnába betörtek és** *értékes kegyszereket loptak el.* A tetteseket a csendőrség eddig még nem tudta elfogni.

— Nehéz székelésben szenvedők, akiknek gyakori fejfájás, mellnyomás, szívdobogás, gyomormüködési zavarok és különösen fájdalmas végbélbajok — mint aranyér, repedés, előesés, polipus, sipoly, szükület — teszik az életét nehézzé, igyanak reggel és este negyed pohár »Ferenc József« keserűvizet.

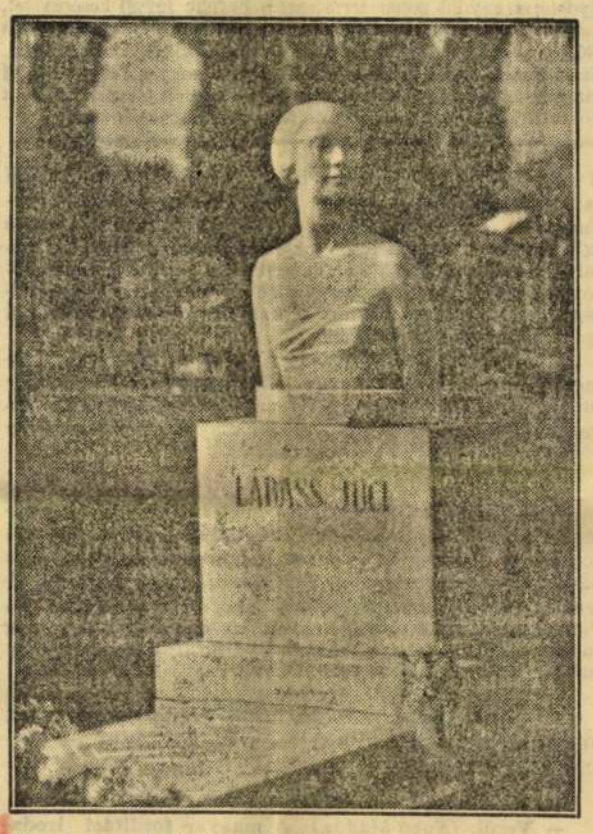

Vasárnap felállították Lábass Juci síremlékét a rákoskereszturi temetőben

— Meghalt Konkoly-Thege Andor jószágigazgató, akin keresztülgázoltak a megvadult lovak. *Dombóvárról* jelenti *A Reggel* tudósítója: Vasárnap hajnalban, *kétnapi szenvedés után belehalt sérüléseibe Konkoly-Thege Andor, Mándy* Samu nagybirtokos, felsőházi tag jószágigazgatója, akin az elmult hét péntekjén *átgázolt egy megvadult lovaitól elragadott kocsi.* A szerencsétlen végű jószágigazgató családja *Budapestről* hívott le orvosokat, de segíteni ők sem tudtak, *hiábavaló* volt minden fáradozásuk. *Konkoly-Thege* Andort — aki a háborút mint hovédhuszárfőhadnagy verekedte végig és számos kitüntetést szerzett — *kedden temetik Pellérden*, a családi sírboltban.

— Tisztújító közgyülést tartottak az ügyvédjelöltek. Az Ügyvédjelöltek Országos Szövetségének *budapesti* kerülete dr. *Gárdonyi* István elnöklete mellett vasárnap tisztújító közgyülést tartott. Elnök dr. *Blaumer* Andor lett, társelnökök dr. *Bánó* Ernő, dr. *Propper* László, főtitkár dr. *Bodnár* István Antal. A közgyülés a lelépő *Gárdonyi* István elnököt tiszteletbeli elnökké, dr. *Bors* Lászlót és dr. *Rosenzweig* Sándort tiszteletbeli tagokká választotta meg. Az Ügyvédjelöltek Országos Szövetségének új elnöke dr. *Koszmovszky* Tibor lett, társelnökök dr. *Szentgyörgyi* Loránt és dr. *Groszmann* László, főtitkár dr. *Szentpáli Gavallér* Lajos. A közgyülés a lelépő dr. *Erdélyi* Endre elnököt tiszteletbeli elnökké, dr. *Fischer* Józsefet és dr. *Goldberger* Józsefet tiszteletbeli tagokká választotta.

— Egy csésze kávéra megbívja a jó kávé kedvelőit a Meinl Gyula Rt. Mindennap másik Meinl fióküzletben próbafőzés. Figyelje a Meinl-kirakatokat!

Ez a
flanell pizsama-
öltöny
P 4.80

Kapható bármely férfi vagy női nagyságban és szabásban.

Ez a jó meleg
házicipő
teveszőrszerű gallérral ..... P 2.78

Új őszi és téli képes árjegyzékünk megjelent. Kérje, díjmentesen küldjük.

MAGYAR DIVATCSARNOK
Rákóczi út 72—74.

— Félszázéves az Izabella uccai kereskedelmi iskola. Kettős ünnepet ült vasárnap az Izabella uccai Kereskedelmi iskola: **vasárnap ünnepelte fennállásának** *ötvenéves jubileumát* **és leplezte le az iskola** *hősi halottainak emlékművét.* A lelkes ünnepségen megjelent *József* királyi herceg és *Auguszta* hercegasszony és mintegy *hatszázan* a régi növendékek közül. *Bankó* Lajos főigazgató üdvözölte a megjelenteket, majd *Rubinyi* Mózes tanár mondott ünnepi beszédet. Beszédében vázolta az iskola félszázados történetét és annak a reményének adott kifejezést, hogy az iskolára még multjánál is szebb jövő vár. A közönség ezután levonult az udvarra, ahol *József főherceg* néhány mély hatást keltő szóval leplezte le a hősi halottak emléktábláját. »*A volt hadvezér* — mondotta *József főherceg* — teszi le szeretetének jelét erre az emlékműre és igéri, *ha kell, újra küzdeni fog hazánk feltámadásáért.*« A főváros nevében *Babarczy* tanácsnok vette át az emlékművet, amely *Fülöp* Elemér szobrászművész alkotása.

— Pályázati felhivás. A Nemesfémiparosok Kereskedők, Orvosok Országos Szövetsége Budapest, Károly körút 3/a, karácsonyi közös propagandát tervez. Ujsághirdetések útján hivják fel a közönség figyelmét a valódi ékszerre és órára. Az ujsághirdetések klisérajzaiban és egy-egy jelmondatában kifejezésre kell jutni annak, hogy a valódi ékszer, a pontos óra a legcélszerűbb és legértékállóbb ajándék. Szövegre és rajzra pályázatot hirdetnek. A legjobbnak itélt rajzot, illetve szöveget **100—100** pengővel díjazzák. Pályázati határidő: e hó 20-ika.

RICHARD
TAUBER

A világ első tenoristája édes, meleg lírai hangjával, ragyogó színészetével újra meghódítja a szíveket

EGY A KISLÁNY
című SCHUBERT-filmjében

Premier csütörtökön! TERMÉSZETESEN A RADIUSBAN

HERMES-FILM

DIVAT

PARFŐMÖK ÉS EGYÉB KÁBULATOK

„...Az illatok, a színek, a hangok hívják egymást...„

Vannak friss illatok, mint a kisgyermek teste,
Lágyak, mint oboák, zöldek, mint a rétek
És mások, romlottak, dúsak, legázolók.

Túláradók, mint a végtelenségek,
Így a mósusz, az ámbra, a benzoé, a tömjén
A lélek és a test önkivületeit dalolják.

Baudelaire.

*

Illatról, a költő saját francia szavával: *parfőmről* nem lehet érdekesebbet érdekesebben mondani. És ha elgondolkozunk rajta, még igaz is. Kétféle parfőm van mindössze: az egyik fajta *ártatlan* és *tiszta*, ami a jellegét, a mondanivalóját illeti. Ilyenek a *kölnik*, a *levendulák*, a naiv üdeséget sejtető *virágvizek*. A másik fajta: *nehéz, mámoros elkábulásokat, tikkadt fantáziát idéző összetételek.*

Mindkét fajta illat pedig régi, mint maga az emberi kultúra. Szinte kísért a szó, hogy örök. De alkatrészeik, keveréseik mindig *változnak*, úgy, mint — a ruhák. Évről-évre.

Milyen illatokat hordunk ezidén?

*

Ezidén *egy kis csömör mutatkozik a bódító parfőmök iránt.* Egy kis *fáradtság!* Nem teljesen, mert *van azért egypár ravasz keverék, amely nagyon kelleti magát, ép a legdivatosabb hölgyeknél.* De ezekre később térünk rá. Előbb le kell szögeznünk azt, hogy *a nagy világdivat 1934-ben a friss illat!* Az üde. A testi és lelki tisztaságot sejtető. Ugymint *a rétek levendulája és verbénája* (francia nevén: verveine) *és a kölnik.* Az eau de Cologne-ok nemkevert és némi zamattal kevert serege. Még Amerika is ezekhez csatlakozott. Egy »Three flowers« nevű kölni nagy kedveltségre tett szert. Aminthogy a levendulák és verbénák igazi mestere ma *Anglia.*

De ne adjunk minden dicsőséget a külföldnek. Ismerjük be, hogy *a magyar készítmények is ma már világszínvonalon állnak.* Ma már a legfinnyásabb divathölgy is beérheti egy-egy jól megválasztott magyar kölnivel, magyar levendulával.

*

Ami pedig a francia bódítóművészet egyik engedelmes eszközét, a bódító parfőmöt illeti, *Patou* tavalyi »cocktailjei« most is legelső csatasorban állnak: a »*Sweat*«, a »*Bittersweat*«, a »*Cocktail dry*«. Nagyon illenek egyes egyéniségekhez, egyes hangulatokhoz, egyes miljőbe. A hölgyek ezt biztos ösztönnel meg tudják ítélni. Van egy magyar változatuk is. A »*Crêpe satin*«. Ugy fut, mint egy derbyló... **(d. zs.)**

Erős, vérbő, kövér emberek igyanak naponként, reggel éhgyomorra egy kis pohár természetes **Ferenc József** keserűvizet, mert ez rendes gyomor- és bélműködést biztosit, számottevően előmozditja az emésztést és kitünően szabályozza a vérkeringést. Számos szakorvosi nyilatkozat tanusitja, hogy a **Ferenc József** viz szív- és idegbajosoknak, vese- és cukorbetegeknek, valamint köszvényben és csúzban szenvedőknek is nagyon jót tesz.

Fóti angol szövete mindig többet ér, mint amibe kerül. (IV., Váci ucca 9., földszint és félemelet.)

— **Verdi.** *(Nova-kiadás.)* **A magyar fordítási irodalom az utóbbi évek alatt örvendetesen fejlődött. A művek kiválasztása szigorúbb, a fordítások művészi színvonala jobb, mint még néhány évvel ezelőtt is volt.** *Franz Werfel* **remek** *Verdi*-**regényének fordítását a legkielégítőbb új műfordítások közé sorozhatjuk. A fordító dr.** *Fischer* **Annie, kiváló lelkiismeretességgel és művészi érzékkel ültette át magyarra Werfel sajátos és súlyos mondatait. Werfel, ki maga is muzsikusnak készült, ebben a regényben megírja** *az opera történetének nagy válságát, a melódikus olasz opera és a wagneri zenedráma találkozását.* **De megírja benne a művészi teremtés nagy lélektani analízisét is s a Verdi-operák női figuráinak példázatát.** *A könyv nemcsak a zeneirodalom kedvelőinek nyereség, de gazdagodása a műfordítási irodalom legjelentékenyebb pszichológiai és korfestő regénytárának.*

— **Üzlet és szív! Képtelen paradoxon! A közfelfogás szerint az egyik kizárja a másikat. De az olyan kereskedő, mint Kutnewsky szűcs, Kristóf tér 6, tudatára ébredt annak, hogy igenis e kettő összeegyeztetése — az a siker titka. Kutnewskynek szive van olcsón jót adni.**

mozi

Búzavirág

Van a darabban *Ágay Irénnek* **egy revűjelenete, ahol** *hat görllel kijön frakkban a színpadra és ellejt egy énekkel fűszerezett boytáncot: aki azt nem látta, az nem látott még semmit.* Nem tudom, — hát *a magyar filmgyártás igen tisztelt reprezentánsai nem járnak moziba egyáltalában, nem látják, hogy revűben speciell mit produkálnak a hollywoodi filmek?!* Hogy szabad akkor egy ilyen szánalmas számmal a revűhöz egyáltalán hozzányúlni? Kár az egész filmre sok szót vesztegetni egyébként, *gyengécske a szentem, nagyon.* Az elején még jól kezdődik, símán gördülnek a jelenetek, aztán itt is jön a magyar filmnek, úgylátszik, elmaradhatatlan motívuma, hogy *a szűzből variétélány vagy színésznövendék lesz* és ott persze, nem utolsó sorban az anyagiak hiánya miatt, *még akkor is megbukna a rendező, ha egyébként — nem bukna meg. (Itt, egyébként is, megbukik.)* Ágay Irént már nem tudjuk, hogy hova tegyük. Első filmjeinek báját nem fejlesztette tovább, egyebekben pedig *(játékban!) mintha kezdene a szusz kifogyni belőle a filmen is, mint ahogyan a színpadon is kifogyott. Berky Lili* és *Rózsahegyi Kálmán* **nagyon kedvesek.**

Joan Crawford a Scalában. Jó a műsor

Amerikai erkölcsdráma, *nagyon érdekes, kár, hogy nem jó a befejezése.* **A fiú tudniillik, akivel az egész filmben marakodik, a végén már olyan unszimpatikus lesz, hogy** *egyáltalán nem helyeselhetjük, hogy Crawford vele lesz a végén boldog.* **Nagyon jó a részeges milliomos szereplője,** *Edward Arnold,* **akit egy gangszterfilmből ismerünk már előnyösen. A kisérőfilmek érdekesek, a műsor általában jó.**

Szívem érted dobog a Décsiben és Urániában. Sürgősen megnézni!

A film az első pillanattól az utolsó képig vígjátéki nívóig emelkedően mulatságos. Gallone, a rendező szikrázva ontja az ötleteket, Paul Kemp: a német Kabos (ezzel csak sokat mondtunk!) és Eggerth Márta is remek kis dekoráció. Képzeljük el ezt a filmet, ahol Jan Kiepura éneke — ez a mennyei csengésű, az igazi gazdagok tékozlásával pazarolt tenor — csak ráadás...

A Koldusgrófnő a Kamarában. Vidám!

Sablonos, agyoncukrozott német mese, amelyet Dolly *Haas* gamines bája ment kedvesre, sőt szórakoztatóra. Partnere, Willy *Eichberger* kitűnő, nem a nyársatnyelt bonvivantok fajtájából való, Adele *Sandrock morcos,* eredetien száraz humora dönti el a filmről való végleges és *inkább kedvező* véleményünket.

Revűfilm, rengeteg szép nő, pazar díszletek, tükörtrükkök és néhány letagadhatatlanul jó, fülbemászó jazzsláger. A film sztárja — bár éppen csak hogy előfordul — Bing Crosby, az amerikai rádió kiskirálya, olyan frissen ömlik belőle a dal, akár a forrásból csorgó víz.

„Siker muzsikája" a Casinóban. Revű...

MENGELBERG NOV. 12.

Filharmónia. Városi Színház, 8 óra.

A világhírű karmester első budapesti szereplése a november hónap legnagyobb zenei és társadalmi eseménye lesz a salzburgi ünnepi játékokon vezényelt nagyszabású műsorral. (Mesterbérlet II. est.) Csonka bérletek és jegyek 2—16 P-ig Koncertnél.

— **Kedvezményes zongoratanfolyam A Reggel olvasói részére.** Elsőrendű képesítéssel bíró zongoratanárnő, kiváló pedagógus, csoporttanfolyamon, havi 6 pengőért, heti kétszeri oktatással, kezdők és haladók részére tanítást vállal. Jelentkezni lehet *A Reggel* kiadóhivatalában.

— **Hantos Elemér előadása.** Dr. Hantos Elemér **ny. államtitkár, egyetemi tanár e hó 8-án, csütörtökön este 9-kor a Lipótvárosi Társaskörben »Magyarország gazdasági integritása« cimmel előadást tart.**

— **Az európai politika kulisszatitkairól tart előadást hétfőn este Ivor Dénes, aki az utolsó évek minden világpolitikai eseményét a helyszínén élte át, mint laptudósító. A felolvasás címe: »Végig a nyugtalan Európán.« Eckhardt Tibor tart bevezetőelőadást a felolvasás előtt.**

KERESZTREJTVÉNY

Népszerű verseny VIII.

Angol világnagyságok

Rovatvezető: Kende Hilda

A megfejtett rejtvényben 11 világhíres angol nagyság neve foglal helyet. Ha e 11 nagyság nevének kezdőbetűit a helyes sorrendben irjuk egymás alá, egy tizenkettedik nagyság nevét nyerjük.

A megfejtett rejtvényt a lapból kivágva, névvel és pontos címmel ellátva, a szerkesztőségbe kell küldeni.

Határidő: csütörtök dél.

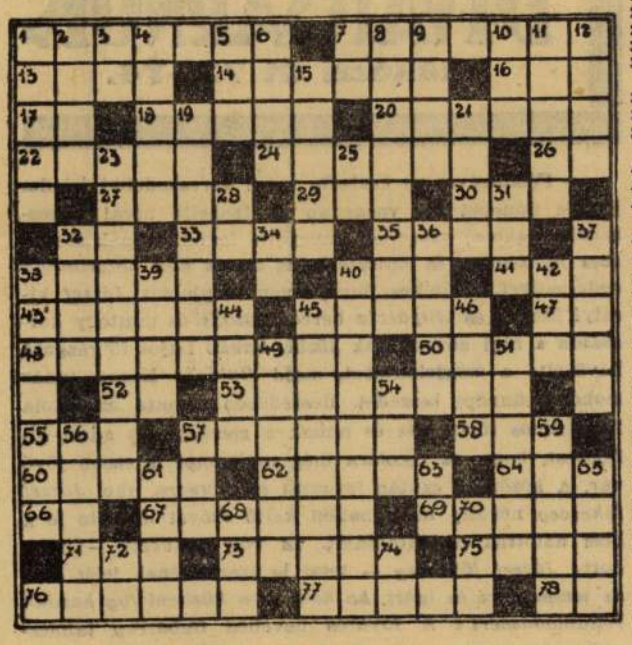

Megfejtő neve és címe: . . . . . .

. . . . . .

A 12. nagyság neve: . . . . . .

Ide levágandó!

VIZSZINTES:

1. Német festő
7. Angol költő, Byron barátja
13. Angol zeneszerző a 18. században
14. Nobel-díjas angol vegyész
16. Sziget — más nyelven
17. Kötőszó
18. Francia folyó
20. Házas állat (névelővel)
22. Lány lehet ilyen
24. Női név (névelővel)
26. Idegen területmérték
27. Háztáján legyen
29. Hárfa a háztetőn
30. Német részes névmás
32. Volt miniszterelnök monogramja
33. Folyam
35. Fiú becenév
36. Gyümölcsös ital eredeti helyesírással
40. Mutatónévmás
41. Angol ital
43. Nem kell mindent a kiváncsi ... kötni
45. Görög sziget
47. Latin személyes névmás
48. Eddig van, ami tele van
50. Megható dolog meg...
52. Azonos betük
53. Angol festő
55. Közel — német összetételekben
57. Üstökös
58. Művészet — más nyelven
60. Latin prepozíció (ford.)
62. Beosen — pesti szólásmóddal
64. Mutatószó
66. Azonos hangzású betük
67. Híres külföldi énekes
69. Primitiv nép imádja
71. Ital
73. Felnőttek játéka (névelővel)
75. Angol államférfi, aki Irországot egyesitette Angliával
76. Ágyba való
77. Olasz politikus
78. Angol személyes névmás

FÜGGŐLEGES:

1. Angol rézmetsző a 19. században
2. Turgenyev szülőhelye
3. London határai
4. Erdélyi fróno
5. Tollat forgat
6. Híres regény
7. Azonos betük
8. Híres tulipán
9. Német festő
10. 52 Rómában
11. Angol zeneszerző
12. Ív — angolul
15. Grillparzer dráma
19. Régi magyar folyóirat
21. Férfinév
23. Angol mechanikus, a pamutfonógép feltalálója
25. Azonos betük
26. Német személyesnévmás
31. Régi magyar szó
32. Kép van ilyen
34. Törvényes rag
36. Állam (ékezethiány)
37. Angol költő
38. Magyar tájképfestő
39. Volt kereskedelmi miniszter
40. Híres cseppkőbarlang
42. Idegen pénznem
44. Ceasari mondás első szava
45. Luther szülővárosa
46. Magyar iró és hirlapiró
49. Angol pénzcsoportról elnevezett centrale
51. Az öröm az embert, jókedvre
54. Göre Gábor szavajárása
56. Híres japán porcellánmühely
57. Német sóhaj (forditva)
59. Angol közgazdász, a modern közgazdaságtan megalapitója
61. München folyója
63. Genf határai
65. Angol zeneszerző a 17. században
68. Mert — franciául (ford.)
70. Épitkezés kezdete
72. Latin kötőszó
74. Francia kötőszó

Hallotta már, hogy — VI. megfejtése: Vizszintes sorok: 1. a kalocsai állami kisérleti telep, 13. Lil, 14. Botfalu, 15. rak, 16. Valparaiso, 18. Bari, 19. Ader, 20. tr, 21. oma, 23. Nis, 24. dá, 25. ice, 27. in, 28. boy, 30. szeszes, 33. Weimar, 35. sarló, 36. Xaver, 38. oil, 39. elkel, 41. él, 42. érme, 43. nu, 45. eozin, 47. lesz, 49. dno, 51. Borsi, 53. sel, 55. sark, 57. érte, 58. szánt, 60. T. M. (Tompa M.), 61. őszi, 63. mienk, 65. rumba, 67. szelni, 69. el, 70. öné, 71. rá, 73. a tó, 74. leve, 76. Mohácsi Jenő, 77. lep.

A megfejtést csak a 2-ik oldalon lévő rejtvényszelvénnyel együtt fogadjuk el!

HYPEROL
SZÁJVÍZTABLETTA IDEÁLIS SZÁJ- ÉS TOROKFERTŐTLENÍTŐ!

DÁVID Károly (építész)

Máté Pál, Bo. 1974. Képzőmüv.alap. 46 l. 17 cm.
/Mai magyar müvészet/

Dávid Károly

a bp-i MOM kultúrház tervezésénel a szecesszió egy sajátos válfajával kisérletezett.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1967. Budapest 1970.

1251

David Károly

Corbusier tanítvány a nemzetközi építész szervezet /CIAM-CIRPAC/ tagja.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

811

ifj Dávid Károly

1934 épitett egy bp-i Gellérthegyi
waladiházat

Merényi Ferenc: A magyar épitészet
1867-1967 Budapest 1970.

820

Dávid Károly
építén

~ és munkatársai: Népstadion.

Az 50-es évek elején került kivitele-
zésre a terv.

Magyar művtört. 10.5.
Képzőmű. kiad. 1971.

Dávid Károly
építén

~ Népstadion, 1953

Repr.

Magyar műv. tört. 10.2.k.
Képőműv. kiad. 1971.

Dávid Károly
építén

/1903/
Budai lakóházai.

Magyar mű. tört. 9. 37.
Képrőmű. hiszt. 1971.

ifj Dávid Károly
építén

Villa a Somlói úton. Bp. /1933/
Alapvajzok. Repr.

Gábor Ester: A CIAM magyar csoportja 16. kép
Akadémiai Kiadó 1972.

ifj. Dávid Károly

építész

A CIRPAK námokban publikált mű-
vek körül egy az ő alkotása.

Sábor Enter: A CIAM magyar szoportja
Akadémiai Kiadó 1972. 23.

Dr. Dirk Kurbjuweit
Chefredakteur

Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co. KG
Brandstwiete 19
20457 Hamburg

Betreff: Ihr Artikel vom 27.09.2023
Ihre Chiffre: 23/...

Dávid Károly
építén

A Népstadion terveröje

Gábor Ester: A CIAM magyar nyomtatja 1928 - 1938.
Akadémiai Kiad. 1972.

ifj. Dávid Károly

építész

Neve megjelent néhányszor a CIAM magyar szoportjának publikációiban

Gábor Ester: A CIAM magyar szoportja 1928-1938. 8.
Akadémiai Kiad. 1972.

i ti. Dávid Károly
e pétén

Somlói úti villája 3 szintes

Gábor Enter: A CIAM magyar csoportja
24
Akadémiai Kiadó 1972.

Dávid ....

építéa

Somlói úti villája

Gábor Ester: A CIAM magyar csoportja 29.

Akadémiai Kiadó 1972.

Dávid ...

équtén

Somlói úti villa

Gábor Enter: A CIAM mapper osoportja

24.

Akadémiai Kiadó 1972.

DÁVID KÁROLY építész

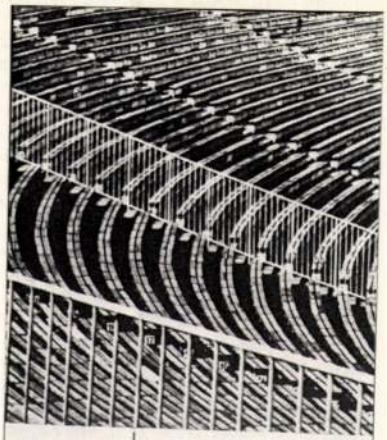

MAI MAGYAR MŰVÉSZET

Dávid Károly

Máté Pál: Dávid Károly (1974)

A rögzített keretek megszabta terjedelem a szerzőket sommás összefoglalásokra és az oeuvre főbb állomásainak kiemelésére késztették. E közös szerkezeti jellemvonások ellenére mindegyik mű más, magán viseli a könyv írójának sajátos jegyeit, melyre visszahat az is, hogy kiről szól az írás.

Dávid Károlyt (1903—1973) a szerző mint a konstruktív alkotások tervezőjét mutatja be, aki 9 hónapot Le Corbusier irodájában tanult a nagy mester mellett, majd a CIAM magyar tagja lett. Építészeti tevékenységét olyan munkák fémjelzik, mint a Somlói úti lakóház — melynek képe sajnos kimaradt a kötetből — a Ferihegyi repülőtér felvételi épülete, a Népstadion — melyért munkatársaival együtt Kossuth-díjat kapott —, a Szombathelyi Ápolónőképző iskola, MOM kultúrház és a szentesi tisztasági fürdő.

A Népstadion ismertetése kapcsán a könyv írója részletesen elemzi a gigantikus sportlétesítmény elhelyezési problémáját, befejezetlenségét és fölveti a kérdést: meddig marad még torzó ez a nagyszabású mű? Érdekes módon azonban a lelátó beakasztott tartóinak szellemes és nagyvonalú szerkesztési elvéről nem tesz említést, amely az építmény — konstruktív szemléletből származó — egyik értéke.

A szerző röviden utal az építész társművészetekkel való kapcsolatára a köztéri szoborelhelyezéseknél.

TIMÁR KÁLMÁN

terséges fényerő, s az ízléses bútorok.

Reméljük, hogy a város korszerű középületeinek sorában az elemzett példák olyan fejlődés kezdetét képviselik, melylyel az új építészet méltóan sorakozik fel Sopronban a történeti folyamathoz.

Kubinszky Mihály

gyöngyszemeiből. Magyar Történelmi Arcképek: Mosonyi Mihály (1815–1870).

PANDORA GALÉRIA (VIII., Népszínház u. 42–44.) Nino Mustica és Marco Rotelli olasz képzőművészek kiállítása.

PATAKY GALÉRIA (X., Szent László tér 7–14.) Túl az Óperencián – N. Kiszely Melinda babatervező művész kiállítása.

PESTERZSÉBETI MÚZEUM (XX., Baross u. 53.) Pesterzsébet és Soroksár történeti emlékei.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (V., Károlyi u. 16.) Petőfi és kora. A Hetedik (József Attila). A Károlyi-palota története. Magyar író- és költőnők a kezdetektől 1948-ig.

POSTAMÚZEUM (VI., Andrássy út 3.) Postatörténeti állandó kiállítás.

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM (VI., Városligeti fasor 12.) Kína művészete. Japán művészete. Koreai írószoba a XIX. század végén. Csung Kuj, a démonűző.

RÁTKAI MÁRTON KLUB (VI., Városligeti fasor 38.) Szalma Mari és Szalma Tibor kiállítása.

SCH-GALÉRIA (XII., Böszörményi út 3/D) Kortárs művészek alkotásai (Szász Endre, Deák B. Ferenc, Szegvári Péter, Radnai József, Mág Tamás), régi képek, Morvay Zsuzsa-kerámiák, ajándéktárgyak, képkeretezés.

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Apród u. 1–3.) Képek a gyógyítás múltjából.

SZANTHOFFER IMRE MŰTERME (XII., Tamási Áron u. 42.) Olajfestmények, grafikák, szobrok. A műterem előzetes telefonbejelentésre látogatható [185-8297, (06-88) 381-648].

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Egyiptomi kiállítás. Régi képtár. Barokk szoborgyűjtemény. XIX. századi gyűjtemény. XX. századi gyűjtemény. Reneszánsz az antik művészet bűvöletében.

SZOBORPARKMÚZEUM (XXII., Balatoni út–Szabadkai utca sarok) A többtonnás szocializmus.

TECHNIKATÖRTÉNETI MTV-GYŰJTEMÉNY (IX., Lenhossék u. 35.) A televízió négy évtizede képekben és gépekben.

TELEFÓNIAMÚZEUM (I., Úri u. 49.) Távközlés-történeti állandó kiállítás.

THERMÁL GALÉRIA (Margitsziget) Tassy Béla grafikusművész kiállítása.

ÚJLIPÓTVÁROSI KLUBGALÉRIA (XIII., Tátra u. 20/B) Turcsán Miklós festőművész kiállítása.

ÚJPEST GALÉRIA (IV., Árpád út 66.) Csermák Ferenc szobrászművész kiállítása.

XI. KERÜLETI HELYTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS (Petzval J. u. 42.) A kerület régészeti, építészeti és repüléstörténeti emlékei.

VÁR GALÉRIA (I., Táncsics M. u. 17.) XX. századi magyar és külföldi, valamint kortárs festmények, grafikák, szobrok.

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA (I., Várfok u. 14.) Szemethy Imre Made in csehó című kiállítása. (Hétfőn és kedden zárva.)

VÁRMEGYE GALÉRIA (V., Vármegye u. 11.) Plugor Sándor és Miklóssy Mária kiállítása.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) Vigh Tamás 70. születésnapja alkalmából rendezett kiállítás.

VÍZIVÁROSI GALÉRIA (II., Kapás u. 55.) Árvai György és Kiss Péter Bélszín-installáció.

ZÁSZLÓMÚZEUM (VIII., Szigony u. 39.) Földünk országainak címerei, zászlói, jelképei.

ZVOLSZKY GALÉRIA (V., Szervita tér 2., III. e. 1.) Kortárs képzőművészeti lakásgaléria. Látogatható előzetes telefonbejelentkezéssel [118-3880, (06-20) 347-160].

ZSIDÓ MÚZEUM (VII., Dohány u. 2.) A zsidó vallás kegytárgyai. A második világháború magyar zsidótörténete. A varsói gettó, 1941 (ahogy Willi Georg látta). Kamaraterem: Tugomir Brukner Bruno (Belgrád) és Szilárd Gyula iparművész mutatja be a zsidó folklór hagyományára épülő festett és faragott alkotásait.

PÓDIUM

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 12-én 20 órától Kol Israel arevim ze baze: hagyományos szombatfogadás a zsidóság szellemében. 13-án 19 órakor Popper Péter pszichológus Távol-keleti vallások című előadása (A vallások közös elemei). 15-én Ünnepeink történetei és dalai – Becze Mariann és Fekete László előadása a Salom klubban.

MERLIN KLUB (V., Gerlóczy u. 4.) 12-én 22 órától A pincér, aki hozzászól: Fábry Sándor. 13-án 21 órától Musica Historica – Télvizeknek idején. Régi korok világi zenéje és reneszánsz táncház. 14-én 21 órától Weszely Ernő zongorázik. 15-én 17–22 óráig Sakk-klub: Pintér József nemzetközi nagymester szimultánt tart.

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 13-án a Tranzit együttes koncertje, 14-én Hegedűs gyermektáncház, Sirtos görög táncház, 15-én Rece-fice táncház.

ANGYALFÖLDI GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI HÁZ (XI-II., Dagály u. 15/A) 12-én hagyományőrző görög klub, 13-án Brillant Brigád, 14-én Budapesti Junior Akrobatikus Rock and Roll Bajnokság.

BENCZÚR KLUB (VI., Benczúr u. 27.) 12-én Rock klub: M.É.Z., Bob Pike.

BUDAPEST SPORTCSARNOK (XIV., Stefánia út 2.) Tavaszhívogató buli: 12-én 18 órától Tavaszhívogató a tábortűznél. 13-án 11 órakor Aprók bálja a gyerekek kedvenceivel. 14 órától Tavaszhívogató folklór gála. 18 órától pop, rock, dzsessz show. 22 órától Farmeros bál. 14-én 15.30-tól Régi nóta, régi tánc.

E-KLUB (X., Népliget) 12-én a kisteremben 21 órakor Meridian Stripe koncert, utána Sámson Rockcirkusz, a nagyteremben 22 órakor Essex koncert, 23 órakor Buldózer koncert. 13-án diszkó és rockcirkusz.

ELSŐ KERÜLETI MŰVELŐDÉSI HÁZ (I., Bem rkp. 6.) 12-én Téka táncház.

FERENCVÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (IX., Haller u. 27.) 13-án Hú-rock klub: Mute men, Sepsis, Hamsterose, Vészkijárat koncertek.

JÓKAI KLUB (XII., Hollós út 6.) 12-én Bobby Peru koncert. 13-án Egy csepp Írország: Irish Rovers.

JÓZSEFVÁROSI KLUB (VIII., Somogyi Béla u. 13.) 12-én Kormorán Folk Rock Klub, 13-án az Origó zenekar koncertje, 14-én Méta táncház.

KOSZTOLÁNYI KULTURÁLIS KÖZPONT (IX., Török P. u. 3.) 12-én Tara – irish celtic klub: Kenny O'Comain.

KŐBÁNYAI SZABADIDŐKÖZPONT (X., Előd u. 1.) 12-én Vörös István és a Prognózis.

MARCZIBÁNYI TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) 14-én gyermektáncház a Tartos együttessel, 15-én Indiai zeneklub a Calcutta trióval.

MÁJUSKERT ROKKKOCSMA (XXI., Táncsics M. u. 126.) 12-én Womb, 13-án Rockdisco.

PETŐFI CSARNOK (XIV., Zichy M. út 14.) 15-én Old Boys házibuli.

RINCON LATINO – LATIN KOCSMA (VIII., Kiss József u. 12.) Mindennap latin-amerikai ízek, koktélok, zene. Szerdán, pénteken és szombaton 21 órától tánczene.

SZAKSZERVEZETEK FŐVÁROSI MŰVELŐDÉSI HÁZA (XI., Fehérvári út 47.) 14-én Nosztalgia klub.

ÚJPESTI GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI HÁZ (IV., István út 17–19.) 12-én a Smile együttes Rock and Roll klubja.

VÖRÖSMARTY MŰVELŐDÉSI HÁZ (VIII., Golgota u. 3.) 13-án Létrák, 14-én Dark klub.

TÚRA

A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT KÖZPONT ÁLTAL SZERVEZETT TÚRÁK:

Január 13. (szombat): Budai-hegység. Útvonal: Vaskapu-hegy–Bemutatóterep. Táv: 8-10 km, szintkülönbség: 100-150 méter. Találkozás 9 órakor a HÉV Batthyány téri végállomásán. Túravezető: Lázi János.

Pilis-hegység. Útvonal: Dorog–Kesztölc–Klastrompusztai turistaház–Piliscsév–Piliscsaba. Táv: 20 km, szintkülönbség: 500 méter. Találkozás 8.10 órakor a Nyugati pályaudvar pénztártermében. Túravezetők: Nagy Miklós és Baumgartner András.

Január 14. (vasárnap): Budai-hegység. Útvonal: Hüvösvölgy–Hárs-hegy–Fekete-fej–Vörös-pocsolyás-hát–Nagykovácsi. Táv: 13 km, szintkülönbség: 300 méter. Találkozás 8.45 órakor a metró Moszkva téri kijáratánál. Túravezető: Herodek Lajosné.

Az út, amely sehonnan sehová nem vezet

A szakemberek és a közvélemény megegyezik abban, hogy a műemlék értékesebb a többi épületnél, miután olyan történeti, művészi, esztétikai értékekkel rendelkezik, amelyek kiemelik a házak tengeréből. Ettől műemlék.

Mit kezdjünk azonban azokkal az épületekkel, amelyek történetisége, művészi értéke negatív? Amelyek rossz emlékeket ébresztenek, vagy kompromittált politikai, művészi irányzatokról vallanak? Lehet-e műemlék a kétszer is gyászos szerephez jutott Andrássy út 60. vagy egy olyan épület, amely stílusával emlékeztet leszerepelt korszakokra? Olyan kérdések ezek, amelyekre nem egyértelmű a válasz, amelyekről régóta vitatkoznak a műemlékesek.

A nálunk szerencsére csak rövid ideig (1951–54) megkövetelt sztálini építészeti stílus, az úgynevezett szocreál műemléki megítélése körüli vita újabban feléledt. Az tette időszerűvé, hogy a Népstadion melletti szoborparkot el akarják bontani, hogy a közelgő atlétikai Európa-bajnokság idejére edzőpályát építsenek a helyére. Érték-e, védendő-e ez az együttes?

Dávid Károly és Janáky István műve. Ők ugyan egy igazán modern stadiont terveztek, de politikai okokból kénytelenek voltak tervüket átdolgozni, elrontani, szerencsére csak annyira, hogy a mű még szép, még mindig jó maradt. Ehhez terveztették hozzá az egy rossz ügy gyászos kiszolgálójává tett, egyébként jeles szobrász, Pátzay Pál irányításával az Ifjúság útjának nevezett monumentális szoborparkot.

A hatalmas, többszörös életnagyságú szoborcsoportokat a korszak legjobb szobrászai: Somogyi József, Kerényi Jenő és mások készítették, lelkesen ünneplő, sportoló, felvonuló, táncoló fiatalokat ábrázolva, minthogy akkortájt csak ünnepelni volt illendő. A széles, impozáns útvonal sehonnan nem vezet sehová, tekintve, hogy a stadionnak onnan nincs is bejárata. Ha igaz, hogy az építészet meg a képzőművészet alkalmas politikai nézetek, ideológiák kifejezésére, úgy ennek bizonyítására ennél plasztikusabb példa még nem született széles e honban.

Műemlék-e hát a Népstadion a hozzá eszmeileg, látványilag szorosan hozzátartozó szobor-

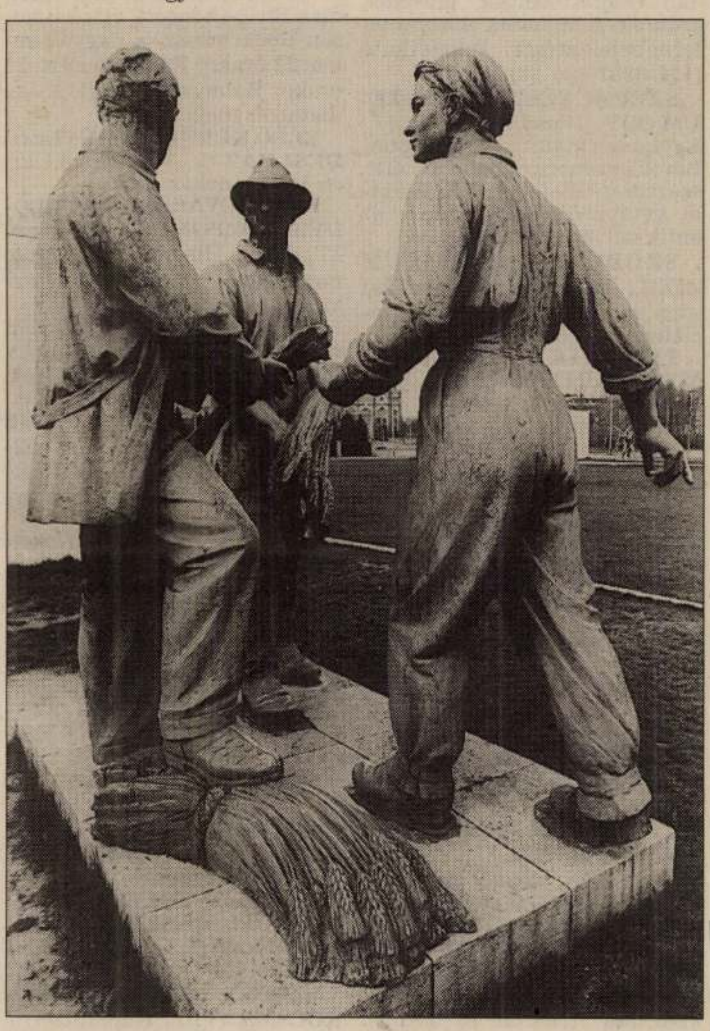

Nem lett műemlék TEKNŐS MIKLÓS FELVÉTELE

Azzal nagyjából mindenki egyetért, hogy a Népstadion a szocialista realizmus magyar építészetében a legjobb alkotás. Nem csoda: két kitűnő építész,

A Népstadionhoz vezető dromosz fővárosi védettség alatt áll: ez magában foglalja a Népstadion és a szoborcsoportok együttes kompozícióját, és építményeket és a látványt. Ahhoz, hogy a szobrokat elbontsák, a védett értékek listájáról törölni kell a dromoszt, amihez viszont a közgyűlés döntése szükségeltetik.

A fővárosban működő tervtanács több alkalommal is tárgyalta az atlétikai edzőpálya tervét. Az üléseken kiderült, hogy a Népstadion vezetői – gazdasági megfontolásokra hivatkozva – a dromoszbeli elhelyezéshez ragaszkodnak, miközben a tervtanács prominensei más megoldások, például a stadion túloldalán kialakítandó pálya mellett tették le a voksukat. A tervtanács elnöke valószínűleg nem fogja kezdeményezni a listáról való levételt, ám konkrét lépéseket tesz szükségessé az a tény, hogy az EB időpontja egyre közeledik, a részletes rendezési tervet módosítani hivatott Zugló illetékese pedig ugyancsak a helyzet tisztázódására vár.

parkkal? Vagy helyesebben: azzá kell-e nyilvánítani, tekintve, hogy most nem az? Védendő-e egy senki által vissza nem kívánt, rossz emlékű korszak kétségkívül legjellegzetesebb, önmaga keretei között legszínvonalasabb szoboregyüttese? Paradoxonnal élve: a múltat végképp eltörölni vagy a Rákosi-rendszert is a magyar történelem részének tekinteni és kiemelkedő építészeti-képzőművészeti-városépítészeti együttesét megóvni az utókornak élő múzeumként, okulásul, tanulságként?

Egy bizonyos: áthelyezni, átrendezni felesleges. Az ifjúság egykori útja csak ott és csak úgy mond valamit is, ahová és ahogy azt megtervezték, ahogy máig fennmaradt. A Népstadion tengelyében, büszke, grandiózus zsákutcaként. Ha az illetékesek úgy döntenek, hogy az atlétikai edzőpályát ott és csak ott lehet felépíteni, ne helyezzék át a szobrokat, ne vigyék a tétényi szobormegőrzőbe. Csak akad egy múzeum, amelyik raktárt tud biztosítani számukra, hogy a késői kutatók, művészettörténészek is fellelhessék. Budapest akkor gazdagabb lesz egy atlétikai pályával, de szegényebb egy nagyszabású kordokumentummal.

A műemlékvédők arra legilletékesebb szakmai testülete a minap nagy vita után, csekély többséggel úgy döntött, hogy a Népstadion és a hozzá tartozó szoborpark műemléki védettségét nem javasolja.

Román András

DÁVID Károly építész

Moravainszky 1988k 140.

Dávid Károly

A „Mai magyar művészet" c. sorozat eddig megjelent kötetében a művész munkásságát is bemutatta.

Magyar Ifjúság, 1945. jún. 25.

Dávid Károly, építész

Az építészet történelmi tanulmányai igen jelentősek voltak. Dávid Károly – akivel Rados Jenő sokat vitatkozott Dávid hallgató korában – a Népstadion terrezője, annak elkészülte, után meghívta Radost, aki feltette neki a kérdést, hogy ártalmára volt-e az, hogy a müegyetemi oktatás során annyi építészetet, történetet, építészettörténetet tanult. Dávid megválaszolta, hogy ezek nélkül – főleg a Colosseum ismerete nélkül – nem tudta volna a Népstadiont megtervezni. /emlőve/

Látogatóban Rados Jenőnél.

1978. márc. 31. TV. 22:10 /V Gné/.

Túlfogyasztott a British Airways

R. HAHN VERONIKA
londoni tudósítónk

Egészen a múlt hét eleji káoszig úgy tűnt, a magát előszeretettel a „világ legkedveltebb légitársaságaként" aposztrofáló British Airways (BA) sikeresen hajtotta végre átfogó átalakulási koncepcióját, amely a légi közlekedés 2001. szeptember 11-ét követő összeomlása után vált szükségessé. *Rod Eddington* ausztrál vezérigazgató felére csökkentette a 3,1 milliárd fontos adósságot, és 13 ezer munkahelyet szüntetett meg, 52 ezerre faragva le a létszámot. Az utasok pedig fellélegezhettek, amikor a 24. órában elért áttöréssel (három év alatt 8,5 százalékos fizetésemelés és ezerfontos azonnali jutalom árán) sikerült elhárítani a repülőtéri dolgozókat képviselő két szakszervezet sztrájkfenyegetését az augusztus végi háromnapos munkaszünetre.

Egy héttel ezelőtt mégis úgy tűnt, hogy túlságosan is jól sikerült a leépítés: a csonka check-in stáb nem tudott megbirkózni az utasok özönével. Az európai járatok zömét kiszolgáló Heathrow 1-es terminálon a szükséges 180 helyett csak 147 dolgozó állt munkába. A vezetést váratlanul érte a munkaerőhiány, nem tudott idejében, megfontoltan törölni járatokat és átirányítani az utasokat, így két nap alatt száz gép nem szállhatott fel, és tízezer ügyfél átkozta a pillanatot, amikor a BA repülőjére foglalt helyet. Rod Eddington elismerte, hogy az év elején a tervezettnél több földi „utaskezelő" távozott, és késett az új személyzet betanítása. A tréning végeztével már a napokban kétszáz új alkalmazott áll munkába.

A vezérigazgató átfogó vizsgálatot indított a vállalatnak tízmillió fontos közvetlen anyagi és felbecsülhetetlen erkölcsi veszteséget okozó ügyben. Az utazóközönséget meghökkentette azonban, hogy az ügyfelekkel legszorosabb kapcsolatban álló, azaz a múlt heti fennakadások idején a legnagyobb stressznek kitett 17 500 munkatárs kompenzációként fejenként két szabadjegyben részesül.

Héteurós Malév-pótdíj

A Malév 7 euróra emeli a kerozinpótdíjat a légitársaság menetrend szerinti járatain a nyersolajárak folyamatos emelkedése miatt – tette közzé tegnap a cég. A Malév június 7-én vezette be 4 eurós pótdíjat, amit mától emel meg. Ezután egy oda-vissza úton a jegy ára összesen 14 euróval drágul. (MTI)

HIRDETÉS

UNITRAVEL 1065 Bp., Bajcsy-Zs. út 27. 302-1295 312-1462, 302-2978
AKCIÓS REPÜLŐS UTAK SZEPTEMBERBEN
MÁLTA - AZ ÉLŐ TÖRTÉNELEM SZIGETE
4 fős apt. 49 900; 2 fős apt.,medence 59 900
Hotel*** reg. 69 900; Hotel**** büfé r. 79 900
MALLORCA - AZ EZERARCÚ PARADICSOM
Hotel**+ büfé FP 84 900; Hotel*** büfé FP 94 900
Hotel*** all inclusive TP 106 900; 2 fős apt. 64 900
CIPRUS - A SZERELEM SZIGETE
4 fős apartman 67 900; Hotel**+ büfé FP 94 900
SZICÍLIA - NAPFÉNY ÉS KULTÚRA
4 fős apt. 59 900; 2 fős központi apt. 69 900
Klubhotel***+ büfé FP itallal, animáció 109 900

Chemol Travel ÜDÜLÉSEK REPÜLŐVEL
SZICÍLIA szept. 3-10., 10-17., 17-24.
apartmanban ellátás nélkül 79 900 Ft-tól
*** szállodában reggeli 99 900 Ft-tól
KÖRUTAZÁS szept. 3-10. 179 900 Ft
PORTUGÁLIA szept. 8-15., szept. 15-22.
*** szállodában reggelivel 139 900 Ft-tól
**** szállodában reggelivel 169 900 Ft-tól
KÖRUTAZÁS szept. 15-22. 189 900 Ft
Bp. V., József nádor tér 8. Tel.: 266-2261
és országszerte viszonteladóinknál!
www.chemoltravel.hu txt 439 R-0095/2002

UTAZÁSOK LUXUSBUSSZAL!
AKCIÓINK – LAST MINUTE:
RÓMA+tengerparti üdülés 09.06-12. 49 990 Ft/fő
SVÁJC+MT.BLANC 09.07-12. 39 990 Ft/fő
PÁRIZS „BOMBA ÁRON" 09.08-12. 24 990 Ft/fő
SZICÍLIAI ÜDÜLÉS fakultatív programokkal
09.17-28. 79 990 Ft/fő
PÁRIZS-LOIRE „BOMBA ÁRON" tranzitszállással
09.18-23. 45 990 Ft/fő
PÁRIZS „BOMBA ÁRON" tranzitszállással
09.22-26. 35 990 Ft/fő
PRÁGA – CSEH VÁRAK ÉS A FÜRDŐVIDÉK
10.04-10. 51 990 Ft/fő
RÓMA, AZ ÖRÖK VÁROS
10.02-06. 57 990 Ft/fő
„BOMBA ÁRAS" ÚTJAINK:
BERLIN 09.29-10.03. 32 990 Ft/fő
PÁRIZS 10.06-10. 35 990 Ft/fő
LONDON 10.07-11. 47 990 Ft/fő
AVANTGARDE UTAZÁSI IRODA Tel: 312-4800
Eng. sz.: R-0369/92/2002
www.avantgardeutazas.hu

Ütött a golf ideje

Főként a pénzes turistákra alapoznak a magyarországi pályaépítők

Miközben nálunk vagy fél évszázadig tiltott volt, a fejlett világban demokratizálódott a golfozás. Ma már 60 millió a játékosok száma, közülük azonban alig háromezer a magyar. Annál több külföldi keresi fel a hazai golfpályákat.

FOTÓ: MTI – H. SZABÓ SÁNDOR

A Birdland golfklub Bükfürdőn. Mellette már ötcsillagos Radisson-hotel várja az ütős vendégeket

Valaha valóban a kiváltságosok sportja volt a golfozás, akárcsak a teniszezés, a síelés vagy a lovaglás. Lehetett is hallani, hogy az üzletek a golf- és a teniszpályákon köttetnek. Nevezték a golfpályát a lobbizás klasszikus helyszínének, magát a játékot pedig a magas presztízs jelének tartották. De csak addig, amíg nagyon drága volt a felszerelés és a pályahasználat. Miután tömegek számára is elérhetővé vált, mindez megváltozott, de legalábbis erősen módosult. Jelenleg 60 millió golfjátékost – professzionálist és amatőrt – tartanak számon a golfklubok.

Közkedveltségét a golf annak köszönheti, hogy szinte az emberi kor legvégső határáig játszható, és hogy a verseny nem egymás ellen, hanem a pálya ellen, annak leküzdéséért folyik. A golf szorosan összekapcsolódott a turisztikával, mert a játékos a macsóhoz hasonlóan mindent – esetében minden pályát – meg akar hódítani. És mivel minden új pálya új kihívást jelent a játékosoknak, a golfpályák építése már akkor megkezdődött Magyarország nyugati határvidékén, amikor a sport nálunk még szinte teljesen ismeretlen volt. Jó szimatú, hosszú távú befektetők súlyos milliárdokat fordítottak a golf infrastruktúrájának kialakítására abban a reményben, hogy a külföldi játékosokat az országba csábíthatják, a hazai érdeklődőkkel pedig lassacskán majd megismertetik ennek a sportnak a jó ízét.

A golf és a turizmus eredendő összefonódását jelzi az is, hogy Magyarországon az első nagy befektető egy svéd–magyar vegyesvállalat volt, amelyben a Danubius szállodai cég képviselte a hazai színeket. A Danubius akkori alkalmazottai közül került ki *Hegyi J. Attila*, a befektetők frontembere is, aki másfél évtizede menedzseli a golfozás magyarországi meghonosítását. Vezető szerepet játszott az első, a bükfürdői 18 lyukú pálya megépítésében 1990-től, majd ő lett az elnöke a helyi klubnak, amely a Birdland Golf and Country Club hangzatos nevet viseli.

A pályát azóta három magyar magánszemély megvásárolta, a klub pedig idén tavasszal megnyitotta a Wellness, Golf és Konferencia névre hallgató 208 szobás luxushotelt, amelyet a nemzetközi hotellánccal, a 63 országban jelen lévő Radissonnal közösen működtet. Hamarosan elkészül szintén Bükfürdőn a Birdland Villapark azok számára, akik nem érik be az ötcsillagos hotelszobával. A fejlesztések jellege pedig arról győz meg, hogy a golfturisták nemcsak külföldön, hanem nálunk is bőkezűen költekeznek.

Legalábbis Bükfürdőn. No meg Tata-Remeteségpusztán, ahol az egykori Esterházy-kastélyt rendezték be a helyi golfpálya vendégeinek. Más befektetők építettek kisebb pályákat, és egyszerűbb, jóval olcsóbb gyakorlópályákat is, de még így sem több mint nyolc helyen lehet az országban golfozni. Ellentétben például Ausztriával, ahol 132 a 18 lyukú pályák száma, és háromszáznál is több a kisebbeké.

A golfturizmus lehetőségeinek kihasználására ösztönzi a befektetőket a Magyar Turizmus Rt., amelynek termékmenedzsere, *Oláh László* arról számolt be lapunknak, hogy a KPMG nemrég nemzetközi tanácskozást szervezett Budapesten a golfüzletről. Az előadók megállapították, hogy mivel nálunk rövidebb a golf szezonja, mint a mediterrán országokban, Magyarországon különösen fontos a golfot összekötni más turisztikai kínálattal, így például, mint Bükfürdőn teszik, a wellnesszel és a termálvízzel, vagy akár a borkultúrával, a gasztronómiával. Annál is inkább, mivel a golfozók estéi szabadok, és mivel ők gyakran magukkal viszik külföldi túráikra nem golfozó hozzátartozóikat, akiknek a programok gazdag választékát indokolt ajánlani.

Az előadók hangsúlyozták, hogy a sikerhez nem szükséges csillogó klubházat, 18 lyukú pályát, luxushotelt építeni, hanem, ha a helyszín jól megközelíthető, akkor a sokkal szerényebb infrastruktúra is elegendő.

A helyszín megválasztásának jelentőségére mutattak rá azok a golfturizmusra szakosodott külföldi újságírók is, akiket a Magyar Turizmus Rt. hívott meg, hogy láthassák és kipróbálhassák a pályákat. Ők az összes létesítményt kifejezetten jónak tartották, csak azt kifogásolták, hogy a pályák között nehézkes a közlekedés. Kivételt ez alól csak a fővároshoz közeli, gödi, máriavölgyi és tatai pályák képeznek, amelyeket könnyű végiglátogatni. Mintha egyenesen erre válaszolt volna a KPMG konferenciáján annak fő szervezője, *Andrea Sartori*, aki szerint a közeljövőben épülő pályák már közelebb lesznek egy-egy városhoz vagy turisztikai célponthoz. Ez annak a következménye, hogy a fejlesztők a helyi attrakciók kombinációjának kialakításakor már jobban figyelnek a golfozáson kívüli turisztikai lehetőségek elérhetőségére.

A KPMG megállapította, hogy a közép- és kelet-európai országokban 92 golfpálya működik és 26 ezer játékost tartanak nyilván. A cég felmérésre alapozott prognózisa szerint 2013-ra a térségben 220 pálya fogja fogadni a golfozókat, akik közül a regisztrált játékosok száma eléri a 130 ezret. Ugyanebben az esztendőben Magyarországon 25 pályán 12 ezer regisztrált golfozó fogja ütni a labdát, állítja a KPMG.

Ez annál is inkább hihető, mivel jelenleg további négy helyen épül golfpálya. Ami pedig a külföldi golfozók tömegesebb megjelenését illeti, arra jó esélyt kínál a fapados légitársaságok terjeszkedése. Hazai szakértők szerint a debreceni és a sármelléki repülőtér használatával azok környékén is érdemes lesz meghonosítani ezt a sportot, amely a legnagyobb népszerűséget az Egyesült Államokban érte el.

GÁL ZSUZSA

Felújítják a fapados terminált

Költöznek a ferihegyi fapadosok: ma kezdődik ugyanis a másfél évvel ezelőtt ideiglenesen megnyitott 1-es terminál teljes felújítása, így a SkyEurope és a Germanwings várhatóan jövő május végéig a 2B-t használja. Bár az érintettek természetesen nem örülnek a költözésnek, az is tény, hogy a többi diszkont társaság (a Berlin Air, az easyJet, a Norvegian és a Wizz Air) már eleve a 2B-t kényszerült használni az 1-es korlátozott kapacitása miatt. Mindez versenyhátrányt jelentett számukra, mivel a 2B-n 13,35 euró használati díjat kellett fizetniük utasonként, míg az 1-es díja csak 3,5 euró volt (azt egyelőre nem tudni, hogy milyen díjat számítanak fel majd a felújítás után).

A régi 1-es átépítésével a tervek szerint évi 2-2,5 millió utas – és a jelenleginél jóval több légitársaság – fogadására alkalmas utasforgalmi épületet alakítanak ki a műemlék jelleg megőrzésével. A beruházás összköltsége előreláthatólag 8,7 milliárd forint lesz. Ez az összeg magában foglalja a terminál teljes újjáépítésének és az új berendezéseknek, továbbá a T1 felújításához kapcsolódó egyéb beruházások (például az előtér, a parkoló és a kisgépes terminál) költségét. A terminál minden szempontból megfelel majd a schengeni, valamint a legmagasabb szintű nemzetközi biztonsági előírásoknak is.

Ilyen lesz a ferihegyi terminál a felújítás után

A fapadosoknak jövő tavasszal kell dönteniük, hogy maradnak a 2B-n, vagy inkább a diszkont és charter társaságok igényeinek megfelelően kialakított egyes terminál szolgáltatásait veszik igénybe.

A hosszabb távú tervekben további komoly fejlesztési elképzelések szerepelnek: a 2A-2B előtti szabadtéri parkoló helyén közösségi teret kívánnak építeni, ahol az utasok és hozzátartozóik kényelmesen eltölthetnék a gépek indulásáig hátralévő időt. Nem titkolt cél, hogy növeljék az üzletek alapterületét, így a közösségi tér egyben kitűnő lehetőséget teremtene a pénzköltésre is. Ferihegy vezetői szerint a világ repülőterei ma már nemcsak a légi közlekedést szolgálják, hanem egyben logisztikai és kereskedelmi központként is működnek. A cél a közép-európai vezető szerep kivívása: ehhez az alapot az állami tulajdonban lévő Budapest Airport Rt. nyereségessége biztosítja. Tavaly például a 29 milliárd forintos árbevételből az adózás előtti eredmény 5,7 milliárdot tett ki.

A. Sz.

Az FHB csökkenti a lakáshitelkamatot

Mától 0,5-1,05 százalékpont közötti mértékben csökkenti egyes lakáshiteleinek kamatait a Földhitel- és Jelzálogbank Rt. – tette közzé tegnap az FHB. Legnagyobb mértékben, hatról 4,95 százalékra az új lakás vásárlásához, építéséhez nyújtott kölcsönök kamata csökken az öt- és tízéves kamatperiódus esetén. Az egyéves kamatperiódusnál új lakáshoz nyújtott hitel kamata hatról 5,95 százalékra mérséklődik.

Használt lakás vásárlásához, bővítéséhez ötéves kamatperiódussal 6,95 helyett 6,45 százalékos kamattal lehet hitelt kérni. A tízéves kamatperiódusú kölcsön hatról 5,45 százalékra csökken. Az egyévesért változatlanul 7,95 százalékot kell fizetni. (MUNKATÁRSUNKTÓL)

Hét-három az M6-os tenderen

FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

Csillag István és Bodnár Zoltán. Korrupcióról hallani se akarnak

Visszautasították a korrupciós vádakat az M6-os autópálya-tendert megnyerő befektetők. A gazdasági tárcánál állítják: a miniszterelnök nem adott utasítást a pályázat eredményhirdetésének elhalasztására.

Hetek óta nincs válasz arra, volt-e szerepe, és ha igen, milyen az M6-os autópálya megépítésére kiírt koncessziós pályázat eredményének a *Medgyessy Péter* miniszterelnök lemondásával záruló kormányválság kirobbanásában. A Dunaújvárosig vezető 59 kilométeres sztráda tenderét a német és osztrák befektetőkből álló M6 Duna Autópálya Konzorcium (M6 Duna) nyerte meg.

Lapértesülések szerint a kormány első embere a pályázaton győztes befektetőcsoport két tagjáról, a német Bilfingerről és az osztrák Porr-ról keringő korrupciós hírek és a beruházást kockázatossá tevő műszaki aggályok miatt kért vizsgálat elmaradása után kezdeményezte *Csillag István* gazdasági és közlekedési miniszter felmentését. Hétfőn az M6 Duna konzorcium tagjai levélben utasították vissza a róluk szóló híreszteléseket. Kijelentették: cégeik nem állnak eljárás alatt korrupciós vagy kartellvádak alapján, és ilyen ügyek miatt sehol nem tiltották el őket a közpénzen megvalósuló, állami beruházásokban való részvételtől.

Azért vagyok még ma is a helyemen, mert ragaszkodom ahhoz, hogy az adófizetők érdekében a lehető legolcsóbban épüljenek a hazai autópályák – jelentette ki tegnapi sajtótájékoztatóján Csillag István. A szabad demokraták Medgyessy Péter távozása árán is posztján tartott szakminisztere szerint a versenytársaiénál lényegesen olcsóbb, 508 millió eurós (mintegy 125 milliárd forintos) árajánlatot adó M6 Duna konzorciummal folyó véglegesítő tárgyalások során minden, korábban kockázatosnak tartott műszaki kérdésről sikerül megállapodásra jutni. Szerinte az a veszély sem fenyeget, hogy az M6-os építése a szükséges engedélyek hiányában csak késve kezdődik.

A más véleményen lévők számára Andaxin fogyasztását ajánló miniszter arról beszélt: néhány nappal az M6-os pályázatának eredményhirdetése előtt tájékoztatta a miniszterelnököt a tender értékeléséről. Beszélgetésükön megállapodtak, hogy a gazdasági tárca a kormány augusztusi első ülésén beszámol róla, milyen szempontok alapján választották ki a pályázat győztesét. A sajtóban napvilágot látott hírekkel ellentétben azonban Medgyessy Péter, ahogy ezen a beszélgetésen, úgy a négy nappal később tartott kormányülésen sem adott utasítást a tender eredményhirdetésének elhalasztására, a pályázat körülményeinek kivizsgálására.

Gaál Gyula, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (GKM) politikai államtitkára méltatlan vádaskodásnak minősítette az M6-os körül kialakult botrányt. Mint elmondta: az augusztusi kormányülésen személyesen számolt be a pályázat eredményéről. A kabinet a felmerült kockázati tényezőkre tekintettel úgy határozott, hogy meg kell vizsgálni, van-e lehetőség a pályázat törvényes keretek közti folytatására, az eredményhirdetés elhalasztására. A többi között a Pénzügyminisztérium szakértőinek bevonásával végzett vizsgálat során, már a kormányülés után néhány órával egyértelművé vált, hogy a koncessziós törvény nem ad módot a hosszabbításra. Az államtitkár elismerte: a miniszterelnök ezt követően valóban írásbeli tájékoztatót kért a tenderről. Miután azonban ezt augusztus 9-én megkapta, további kérdése nem volt az ügyről.

A tárcánál állítják: nem tudnak olyan névtelen szakértői jelentésről, amely alapot adna az utóbbi hetekben napvilágot látott találgatásokhoz. Azt viszont nem tagadják, hogy az M6-os tender tíztagú értékelő bizottságának három tagja nem a győztesként kihirdetett konzorcium mellett tette le a voksát. A kisebbségi véleményt osztotta *Bodnár Zoltán*, a Nemzeti Autópálya (NA) Rt. vezérigazgatója, aki álláspontjukról Medgyessy Pétert is tájékoztatta. A szakember tegnap elmondta: az értékelő bizottság az M6 Duna konzorcium ajánlatában több olyan pontot is talált, amelyek a július 30-i döntéskor a beruházás egészére nézve kockázatosnak látszottak. Az azóta lezajlott tárgyalásokon azonban a korábban problémát okozó kérdéseket sikerült – a koncesszor árajánlatának megváltoztatása nélkül – megoldani. Így a véglegesítő tárgyalások egy héten belül várható lezárása után a minisztérium vezetése a legolcsóbb ajánlatot adó befektetővel írhatja majd alá az M6-os 22 évre szóló szerződését.

K. Sz. A.

Számtalan adóterv

Folytatás az 1. oldalról

Az előterjesztés szerint az új adóügyi ombudsman saját apparátussal rendelkezne, s az adózói panaszokat vizsgálná, valamint a törvényességi és szakmai kontroll is a feladata lenne. Az adóügyi biztos azt is felügyelné, érvényesül-e az igazságos közteherviselés elve a gyakorlatban. Utóbbiról a tervek szerint a törvények is gondoskodni fognak.

Az elképzelés szerint az igazságosabb közteherviselés felé vezető út része lesz a külön adózó jövedelmeket sújtó adó emelése, s a törvénymódosítás azt a célt is szolgálná, hogy az átlagjövedelmek ne a legmagasabb kulccsal adózzanak. Ennek érdekében a személyi jövedelemadó középső sávja kitolódik – még nem eldöntött, mennyivel. Az adókedvezmények igazságosabb elosztása azt jelenti majd, hogy az éves jövedelem függvényében fokozatosan csökkenni fog az igénybe vehető kedvezmény mértéke. Ráadásul – a lakás célú kedvezmény kivételével – az összes ilyen juttatást maximalizálnák, mivel a tapasztalatok szerint minél magasabb az éves jövedelem, lényegében annál szélesebb körben vehető fel kedvezmény különböző jogcímeken. Jövőre viszont nemcsak a munkavállaló, hanem annak közeli hozzátartozója is kaphat adómentesen üdülési csekket a minimálbér összegéig.

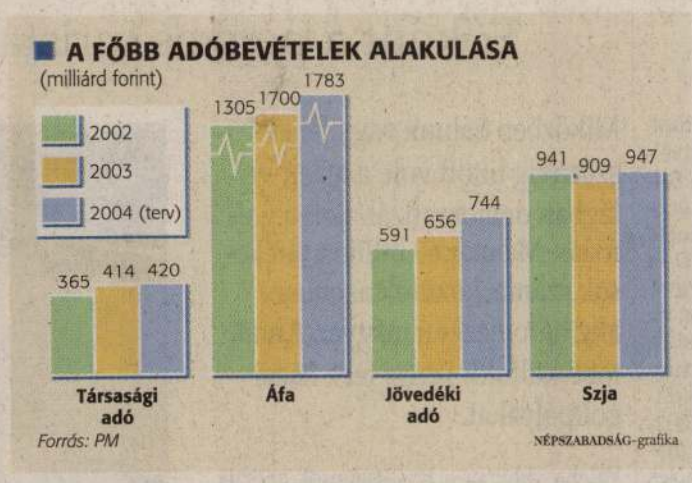

Könyebbé válik a beruházás- és fejlesztésösztönző kedvezmények igénybevétele is, a szándék szerint a kutatás-fejlesztési tevékenység növelése érdekében. Az eddigi, hárommilliárd forint értékű fejlesztés helyett a tervek szerint jövőre elegendő lesz százmillió forint értékű beruházást végrehajtani a kedvezmény igénybevételéhez. A közepes vállalkozások esetében a beruházási kedvezmény igénybevételéhez már 150 új munkahely létrehozása is elegendő lesz, a kisvállalkozásoknál pedig mindössze 30 szükséges.

Számottevő változások sem a társasági, sem az egyszerűsített vállalkozói adó szabályaiban nem lesznek, inkább pontosítások. A társasági adót szabályozó szövegbe bekerült az a kitétel, hogy a tavaly bevezetett, korlátlanul elhatárolható veszteség csak a 2003. december 31-e után keletkezett veszteségekre érvényes – vagyis a notórius hiányhalmozók nem dőlhetnek hátra. Az evások egy része átmeneti időszakot kap: többen nem rendelkeztek pénzforgalmi bankszámlával, csak lakossággal. A törvény értelmében ők kizárták magukat az evakörből, ahová négy évig nem is térhetnének vissza. Ezen változtatna jövőre a szabályozás, vagyis ezek a vállalkozások 2005-ben is bejelentkezhetnének. Elképzelhető, hogy az év végi bejelentkezési határidőt tíz nappal – december 10-re – előre hozzák. A rendelkezésre álló idő rövidnek bizonyult az adminisztrációhoz, s az új evások későn kapták meg új adószámukat.

F. Szabó Emese

HIRDETÉS

1001 ÉRV
A SOKOLDALÚ NOKIA
KÉPKEZELŐ TELEFON
MELLETT.

NOKIA 7610

Sokat vár egy telefontól? Legyen benne e-mail, Internet, és naptár? Még többre vágyik? A Nokia képkezelő telefonnal akár 10 percnyi videofelvételt, megapixeles kamerájának köszönhetően pedig színpompás képeket is készíthet. Fogadjunk, hogy az ön életében is akad legalább 1001 olyan pillanat, amit érdemes megörökíteni és másokkal is megosztani.

Nokia 7610 19 900 Ft-os kezdőrészlettel,
12 havi kamatmentes részletre kapható a T-Mobile üzletekben.

Az ajánlat 2004. szeptember 1-től a készlet erejéig tart. A készülék csak a T-Mobile Magyarország Rt. előfizetői kártyájával használható. A feltüntetett ár 2 éves hűségnyilatkozattal érvényes. További feltételek a T-Mobile üzletekben. Információ: 1230 (a T-Mobile Magyarország Rt. hálózatából díjmentesen hívható), 06-1/265-9210.

T··Mobile···

zette az új megyei vezetést, hogy a fejlesztési tanács és az ügynökség korábbi munkatársait eltávolítsa, ezért Juhászné Lévai Katalin „a legképtelenebb vádakkal áll elő folyamatosan". Az új felügyelőbizottságban pedig kizárólag szocialista, illetve a szocialistákhoz közelálló szervezetek emberei kaptak helyet.

módosításra van szükség – nyilatkozta lapunknak *Péterfalvi Attila* adatvédelmi ombudsman. Hozzátette: az egészségbiztosítónak jelenleg ugyanis nincs erre jogosítványa. Péterfalvi nem tartja aggályosnak a kérdést, viszont – tette hozzá – tekintettel az adatok bizalmas voltára és érzékenységére, különleges

nálásnak átláthatóságát ugyanis oly módon is biztosítani kell, hogy a befizetett járulékokkal, adókkal az állam az egyéneknek is elszámol.

– Az egészséghez és a tulajdonhoz való jog szempontjából helyeslem és támogatom, hogy a biztosítottak az általuk igénybe vett szolgáltatások költ-

megismerése azért is indokolt lenne, mivel ezzel megvalósulhatna a tulajdonosi ellenőrzés és felügyelet gyakorlásának közvetlen lehetősége, valamint egy tágabb értelemben vett, szélesebb körű demokratikus társadalmi ellenőrzés is.

Danó Anna–Kunstár Csaba

Új elnök a Mazsihisz élén

Mindössze egy szavazaton múlt, de új elnököt választott a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége. Tordai Péter, a Mazsihisz korábbi vezetője helyett Heisler András mérnök-közgazdász, a szövetség eddigi alelnöke kapott bizalmat.

Tisztújító közgyűlést tartott vasárnap a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége. Az elnöki tisztségre négyen pályáztak: *Tordai Péter,* a Mazsihisz eddigi vezetője, *Feldmájer Péter* nagykőrösi ügyvéd, a szövetség volt elnöke, valamint két alelnök, a budapesti mérnök-közgazdász *Heisler András* és a debreceni hitközség vezetője, *Weisz Péter.* Az első választási forduló után Tordai és Heisler maradt versenyben. Ekkor még Tordai Péter vezetett, de a második körben Heisler András egyetlen vokssal többet kapott, így – 55:54-es szavazati arány mellett – négy évre őt választották meg a Mazsihisz vezetőjének.

Tordai, mint lapunknak elmondta, nem vereségként élte meg a választási eredményt, és gratulált a győztesnek. Úgy vélte, Heisler személye garancia arra, hogy folytatódnak azok a programok, amelyeket a Mazsihisz az elmúlt ciklusban elkezdett. Ezek között a régóta tervezett holokausztmúzeumot említette.

A 48 éves Heisler András kérdésünkre kijelentette: egyik legfontosabb célja, hogy a Mazsihisz egy éven belül új, a hatásköröket világosan rendező alapszabályt fogadjon el. Erősíteni szeretné a zsidó szervezetek együttműködését és a zsidó–keresztény párbeszédet. A raszszista jelenségekkel kapcsolatban azt hangsúlyozta, hogy az antiszemitizmussal szemben a társadalom összes demokratikus szerveződésének fel kell lépnie.

A közgyűlés résztvevői Tordai Pétert és Feldmájer Pétert is a Mazsihisz alelnökei közé választották, az ellenjelölt nélkül induló *Zoltai Gusztáv* pedig a Mazsihisz ügyvezető igazgatója maradt.

Cz. G.

Puskás stadion: építési terület?

Bontás, bővítés, befedés, avagy terv a kormány előtt

Felülnézetből FOTÓ: TEKNŐS MIKLÓS

Folytatás az 1. oldalról

Amúgy a sporttelepre mindenképpen költeni kell, már csak az elmaradhatatlanul szükséges állagmegóvás okán is.

Török Lajos, a Népstadion igazgatóságának első embere érdeklődésünkre csak annyit mondott, hogy a tájékoztatóhoz a háttéranyagokat elkészítették, és azt átadták a „fölöttes" Sportfólió Kht.-nak. A szervezet ügyvezető igazgatóhelyettese, *Vass Károly* közölte, hogy a rekonstrukció kimenetele mindenekelőtt az anyagi lehetőségek függvénye, ezzel együtt a szakmai vélemények alapján az a verzió az optimális, amely – az atlétikai pálya megtartása mellett – az elbontást, a befedést és a bővítést foglalja magába.

Egyes vélemények szerint azonban a megjelölt – igaz, nem végleges – költségek abból a szempontból „finomításra" szorulnak, hogy csupán a felső karéj lebontása másfél milliárdot emésztene fel, s a férőhelyek számának növelése is hozzávetőleg ennyibe kerülne. A tömb „kiemelése" során mintegy nyolcvanezer köbméter betontörmelékkel kell számolni; a beruházás keretében kialakítandó plusz férőhelyek – mindennel együtt – külön-külön nyolcszázezer és egymillió forintot emésztenének fel, és akkor még nem számoltunk az ezekhez kapcsolódó munkákkal. Lapunkat úgy tájékoztatták, hogy a végösszeg a most megjelölt hárommilliárddal szemben akár egymilliárddal is nagyobb lenne.

M. A.

Mobiltelefon, azaz mozgó távbeszélő

A szaknyelvek helyzete, illetve a nyelvhez való viszonya volt az egyik központi témája a Magyar Szakírók Szövetsége által rendezett konferenciának. A szombati rendezvényen a szakemberek több kérdésben is eltérő álláspontot képviseltek, de egyben mindenki egyetértett: a magyar nyelv nem oldódhat fel a különféle tudományágak által szinte hivatalosnak tekintett angol kifejezésekben.

A társadalom-, a természet- és a műszaki tudományok, a teológia, a művészetek, az írott és elektronikus sajtó szakkifejezései az utóbbi években megváltoztak, illetve elterjedtek a köznyelvben – hangzott el szombaton az MTA épületében a Magyar Szakírók Szövetségének konferenciáján. – A legtöbb szaknyelv forradalmi változás előtt áll – mondja *Bősze Péter* egyetemi tanár, a szövetség főtitkára. A gondot az okozza, hogy az új ismeretek, kifejezések angolul kerülnek az illetékesek elé, és ezáltal – többnyire – a köz elé is. Ezrével jutnak el hozzánk az információk, a szakanyagok angolul, ezért először ezt a terminológiát ismerjük meg. Ezeknek egy részét lehet magyarosítani, a másik része pedig idegen kifejezésként fog bekerülni a köznyelvbe.

– Törekedni kell a magyarításra, de purifikátori hév nélkül – fogalmaz *Szentgyörgyi Zsuzsa* nyugalmazott főtanácsos. – Ha valaki azt mondja, hogy mobiltelefont használ, nem azt jelenti, hogy magyartalanul fogalmaz, hiszen senki sem nevezi azt mozgó távbeszélőnek. Tudomásul kell venni, hogy bizonyos kifejezéseket, megnevezéseket nem lehet átültetni a magyar nyelvbe, de a különféle tudományok, szakágak fejlődésével új magyar megnevezések is bekerülnek a szóhasználatba. – Az egyik legnagyobb találmány a kukac szó elterjedése, mint az elektronikus levelezés egyik alapvető jele – állítja Szentgyörgyi. Ezáltal a „kukac" egy teljesen új értelmet kapott, ami arra utal, hogy az idegen eredetű szakkifejezések sok esetben színesebbé teszik az anyanyelvet.

Agyagási Edit

szervezethez, de a régióból elsőként ma belép az ESA egyik speciális programjába. Az Európai Együttműködő Államok nevű programot (PECS) 2001-ben hozták létre, lényege, hogy a csatlakozó ország legalább évi egymillió euró részvételi díjat fizet, amelynek 90 százaléka a befizető állam kutatóhelyei és vállalkozásai által visszapályázható. Magyarországnak 1991 óta van általános együttműködési megállapodása a 2,9 milliárd eurós éves költségvetésű ESA-val, 1998 óta pedig részt vesz a szervezet Prodax nevű programjában. A belépés azért jelentős, mert így a magyar űrkutatók egyenjogúan vehetnek részt a csúcstechnológiát képviselő iparág életében. *(Ö. Z.)*

Keddtől kódolják a Hír TV-t

Április 8-án kilenc órától kódolják a Hír TV adását, amelyet attól kezdve csak a műsorra előfizető kábelhálózatokban, mintegy 1,3 millió hazai háztartásban láthatnak majd a nézők – tudtuk meg *Borókai Gábortól,* a Hír TV elnökétől. Az eddigi nézők többsége tehát nem fog tapasztalni változást. Az AMOS műholdról érkező digitális adás vételére alkalmas speciális berendezéssel a csatorna február 28-ig ellátta a kábeltársaságokat, attól kezdve meg kellett vásárolni az 50-60 ezer forintos berendezést. A kábelhálózatba nem csatlakozó háztartásokban a UPC Direct-csomag megvásárlásával fogható – temérdek más program mellett – a Hír TV is. *(V. Gy.)*

Oktatási reform: pró és kontra

Az oktatási miniszter szerint radikális reformra van szükség az idegen nyelvek oktatásában, hiszen a cél az, hogy a középiskolából kikerülő diákok legalább egy nyelvet középszinten tudjanak. Ezért a szaktárca a gimnáziumokban és a szakközépiskolákban nyelvi előkészítő évfolyamokat akar biztosítani, ahol az időkeret 40 százalékában idegen nyelvet tanulhatnának a diákok. *Magyar Bálint* a történelemtanárok budapesti konferenciáján arról is beszélt, hogy a felsőoktatás problémáit „az egymásra épülő képzési szakaszokból álló angolszász modell tudná megoldani." A Magyar Demokrata Fórum számára ugyanakkor elfogadhatatlan a közoktatási törvény tervezett módosítása. *Lezsák Sándor* MDF-alelnök Debrecenben kijelentette: az Országgyűléshez benyújtott tervezet „káros hatású mind az iskolaszerkezetre, mind a nevelésre nézve." Szerinte ugyanis a tervezet egyik rossz üzenete, hogy „megalapozott tudás nélkül is lehet érvényesülni." *(MTI)*

Hűs ülés a nyárban

Ajándék légkondicionáló

Fiat Stilo Actual
10% kezdőrészlettel
299 000 Ft-tól

Alapfelszereltségként: vezető- és utasoldali légzsák, ABS, elektromos szervokormány, ködfényszóró, központi zár, elektromos, fűthető visszapillantó tükrök, fedélzeti számítógép

Fiat Punto Active
10% kezdőrészlettel
223 000 Ft-tól

Alapfelszereltségként: vezetőoldali légzsák, szervokormány, elektromos ablakemelő és központi zár, fedélzeti számítógép

Akciós ajánlatunk 2003. május 31-ig érvényes. CO_2-kibocsátás: 130–179 g/km (vegyes).
Üzemanyag-fogyasztás: 6,6–10,3 l/100 km (városban); 4,0–5,8 l/100 km (városon kívül); 4,9–7,4 l/100 km (vegyes).
Modellenként és motorváltozatonként eltérő. A képen látható autók extra felszerelést tartalmaznak.

2+ Két év garancia Kilométer-korlátozás nélkül

A Fiat teljes választéka két év garanciával, kilométer-korlátozás nélkül.

Információs szám:
06 40 245 245
www.fiat.hu

FIAT

316i | 318i | 320i | 325i | 330i | 318d | 320d | 330d | 325xi | 330xi | 330xd

BMW 3-as sorozat

Lifestyle-csomag
Exclusive-csomag
Sport-csomag

A vezetés élménye.

A stílusnak számos formája lehetséges. A biztonságnak csak egy: a tökéletes.

Különleges BMW 3-as Limousine és Touring csomagok, mostantól széria Dinamikus Stabilitás Kontrol (DSC) rendszerrel.

Az Ön árelőnye most akár **1 125 900 Ft***

* Kérjük, a limitált szériák pontos felszereltségével kapcsolatban forduljon az Ön BMW Márkakereskedőjéhez. A képen látható autó illusztráció.

CO_2 kibocsátás: 156g/km / 307 g/km – Átlagfogyasztás: 5,9l/100 km / 12,8l/100 km

Wallis Duna Budapest, 1097 Könyves K. krt. 5. Tel.: (1) 219-6000
Glass Kft. Békéscsaba, 5600 Szarvasi út 13. Tel.: (66) 440-505
Magisz Kft. Debrecen, 4032 Böszörményi út 21/B. Tel.: (52) 523-950
Formont Autóház Kecskemét, 6000 Szent László krt. 80. Tel.: (76) 503-800
Automobil Center Nagykanizsa, 8800 Teleki u. 21. Tel.: (93) 310-339
Schneider Autóház Pécs, 7630 Búzsáki u. 1-3. Tel.: (72) 539-000
Globe Motor Székesfehérvár 8000 Budai út 83/a. Tel.: (22) 500-232

Wallis Pest Budapest, 1134 Váci út 45. Tel.: (1) 451-4900
Rack Autó Budaörs, 2040 Csata u. 23. Tel.: (23) 416-771
A1 Autó Győr Győr, 9023 Szauter út Tel.: (96) 513-213
Szinva Motor Miskolc, 3531 Kis Emő u. 23. Tel.: (46) 533-316
Solexis Kft. Nyíregyháza, 4401 Simai út 9. Tel.: (42) 501-150
C-Mobil Kft. Szeged, 6728 Napos út 6. Tel.: (62) 488-177

Exkluziv-csomag:
- Chameleon bőrkárpit
- Bőrbevonatú kormány, váltó, kézifék és könyöktámasz
- Krómbevonatú műszerek, küszöbök és krómberakások az ablakoknál
- BMW könnyűfém kerekek

Lifestyle-csomag:
- Scritto bőr/szövet kárpit
- Bőrbevonatú kormány, váltó, kézifék és könyöktámasz
- Krómbevonatú műszerek, küszöbök és krómberakások az ablakoknál
- BMW könnyűfém kerekek

Sport-csomag:
- Laser/Alcatra szövet kárpit
- M-bőrkormány, lábtámasz, aerodinamikai csomag II
- M könnyűfém kerekek
- Egyedi magasfényű shadow line exterieur fényezés
- sportos futóműbeállítás
- sportülések elöl

Dávid János
építén

Szabad Művészet

1951. 385. l.

Ugylátszik ifj. Dá-
vid Károly
építén fia.

A fenti helyen évzölt
nél. semmi más
adat nincs
róla.

ságos Bizottsága tekintetes

kségének

B U D A P E S T.

szter urnak a székesfőváros polgármes-

t intézett leirata alapján felkérem,

ságos Bizottsága elnökének, valamint

főváros törvényhatósági bizottságának

XVI. t.c. 14. §-ának b/. pontjában

David, Jacques-Louis

MDK

a halott Marat-ról készített portré (rajz)
(ill.) (Louvre, Paris)

Bögler, A. Portraying the dead
Acta Historiae Artium IV Tom. 1956. 1-2 sz.
32.0.

Dávid Jenő népi művész

(faforagás)

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 9-10 sz. 411-414. o.

Sebestyén György: kiállítási beszámoló.

Magyar Ifjuláai képzőművészeti kiállítás.

MDK

Dávid Jenö, szobrász
Bakháza up. Babócsa.

278. Fali doboz.

Magy. Ifj. Képzömüv. Kiáll. /VII/
Föv. Képtár. 1949 aug. 16. -szept. lo. Kat.

NAPLÓ-SZÁM	A BETEGRE VONATKOZÓ JEGYZETEK

december 10 csütörtök

december 11 péntek

december 12 szombat

NAPLÓ-SZÁM	A BETEGRE VONATKOZÓ JEGYZETEK
	december 7 hétfő
	december 8 kedd, Szeplőtl. fog.
	december 9 szerda

TONOGEN:

Dávid József

építész

Szül. Budapest 1891.

Oklevelet nyert 1913.

M. kir. József műegyetem

50,7 27 70

K. D. K.

DÁVID József kőfaragó

üröm községben

1796. Szentendre, ~~Csipk~~ Csiprovacska és

Pozserovacska templomoknál dolgozik

Agghózy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 181. l.

Dávid Józsefné

Horgolt teritő

körök
Miccarnok 1960.Képző- és Diszitőművészeti kiáll.

DÁVID - JURCA AUGUSTA festő.

Az északerdélyi fiatal román művésznemzedék tagja.

2078. FIÓKOS SZEKRÉNY, diófa,
lappal. Kommode mit herabk

2079. KERÉK EBÉDLŐASZTAL,

2080. EGYAJTÓS SZEKRÉNY, fel
Schrank, schwarzes Holz, mit

2081. KÖNYVSZEKRÉNY KANAF
mit Kanapee, Palisanderholz,

2082. ALACSONY IRÓSZEKRÉNY
rage Zylinderbureau, Mahagon

2083. FALITÜKÖR, faragott és ara
in reich geschnitztem und ver

is XVI. — Kommode, Nussholz. Ungarisch

, pamlag, 3 karosszék, egy kerek asztal, maha-
schrank, Schreibtisch, Sofa, 3 Armstühle, runder

gott diszitéssel. Osztrák, XVII. sz. — Breites
rreich, XVII. Jh.

sz. — Tisch, Nussholz, mit geschweifte Füsse.

, csillagos berakott lappal. XVIII. sz. — Vier-
ternintarsia. XVIII. Jh.

l. Olasz, XVII. sz. — Langer Tisch, Eichenholz.

t lábakkal. Olasz, XVII. sz. — Viereckiger Tisch,

VIII. sz. — Tisch, Nussholz. XVIII. Jh.

ábbal. Olasz, XVII. sz. — Langer Tisch, Eichen-
VII. Jh.

kal, lapján csillagos berakás. XVIII. sz. — Tisch,
II. Jh.

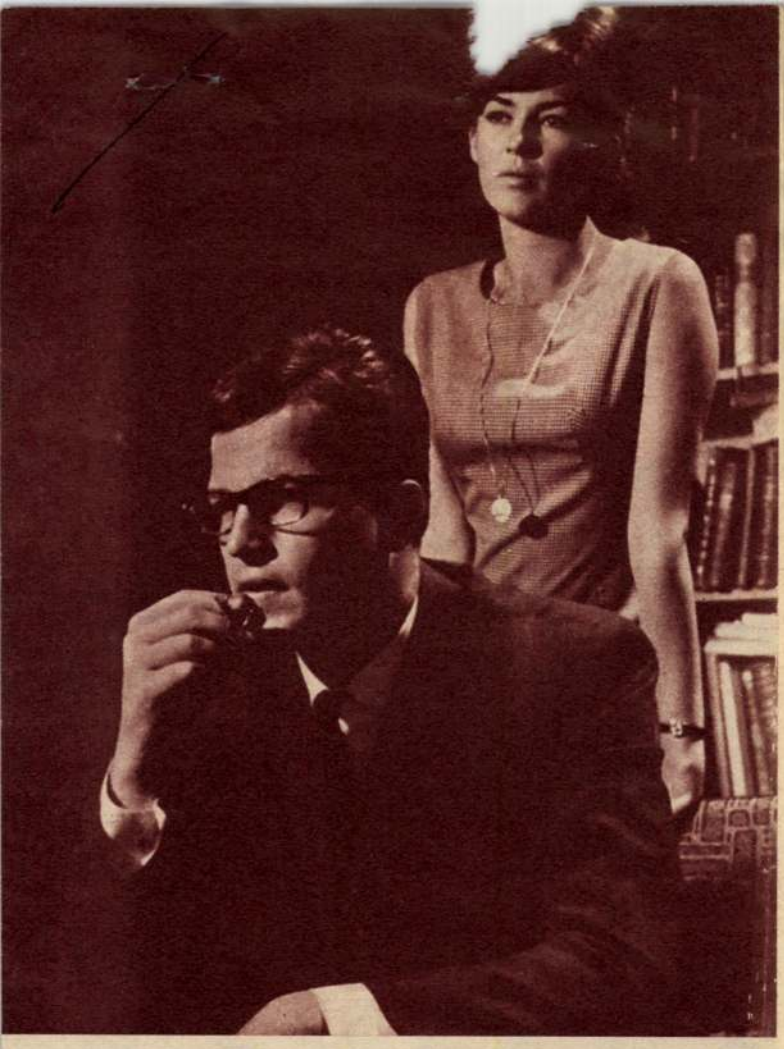

TV-JÁTÉK KÉSZÜL Dobozy Imre »Váltás« című művéből, Keleti Márton rendezésében. A képen Tímár Éva és Bujtor István

A TV-ből

Dráma egy rendőri jelentés nyomán

Rövid rendőri jelentés: Az úttörők a budai hegyek közt, egy elhagyott telken megtalálták Pabst német professzor holttestét. Zsebében nagy értékű ékszerek voltak. A professzor *(Bitskey Károly)* három hete érkezett Magyarországra, fiatal feleségével, Tina Ewers-szel *(Spányik Éva)* — nászútra.

— Járt már Magyarországon a férje? — faggatja Tinát a nyomozó.

— Igen, 1944-ben . . .

Kiderül, hogy Pabst — a történet szerint — 1944-ben Budapesten szolgált, s egy magas rangú, befolyásos ismerőse *(Nagy Attila)* mentette meg a frontszolgálattól. Közkatona volt — hangoztatja az asszony. A professzornak nem kellett a háború után bíróság elé állnia; egyszer idézték csak be, akkor is tanúnak! Arról kellett vallania: a nagyhatalmú barát — akivel otthon, Nyugat-Németországban, elutazása előtt oly sokat és sűrűn találkozott — nem volt háborús bűnös.

A rendőrség feladata kideríteni ezekből a tényekből: valóban ártatlan-e Pabst professzor, akit itttartózkodása utolsó napjaiban ölt meg a szívroham, ki az a befolyásos jó barát, és milyen szerepet játszott az 1944-es magyarországi háborús bűncselekményekben, s végül, hogy az egykor elrejtett kincs, csaknem húsz esztendővel a háború befejezése után, miként került a professzor zsebébe.

És ezeken kívül még számos kérdést sorolhatnánk fel az izgalmas tv-dráma, a »Szívroham« cselekményéből, amelyekre persze a kész alkotás, de főleg a néző ítélete felel majd.

Gárdos Miklós és *Lévai Béla* forgatókönyvét *Zsurzs Éva* viszi filmre *Turián György* társaságában. Operatőrök: *Czabarka György, Kenyeres Gábor, Novákovits András* és *Biró Miklós.*

Színház, irodalom, képzőművészet

A TV művészeti osztályának irodalmi rovata július 1-től irodalmi és képzőművészeti rovattá alakul.

— Az eddig rendszertelenül jelentkező képzőművészeti műsoroknak a Barangolás tárlata mellett, megszületett a második fóruma. Az ily módon bővült rovat mindjárt új sorozattal jelentkezik — mondja *Litványi Károly* rovatvezető. — Első adásunkat Medgyessy Ferenc művészetéről július 9-én láthatták, augusztus elején pedig Szőnyi István festészetét mutatjuk be. Július végén Arcképek és találkozások címmel Dávid Károly építőművésszel készítünk műsort, legnevezetesebb modern építészeti alkotásaink: a Népstadion, a Ferihegyi légikikötő, a szentesi hévízfürdő létrejöttét kísérjük végig, dokumentumok alapján, az első tervvázlatoktól a felépülésig. Augusztus végén a magyar népi építészetről tartunk előadást. Szeptemberben pedig A magyarországi reneszánsz művészet címmel Bednai Nándor »Csehov-est«-et

JELENET A »SZÍVROHAM« című drámából: Pabst professzor mentővallomást tesz a háborús bűnösök bírósága előtt (Varga Zoltán felvételei)

teni az eszményi kollektívát. A jugoszláv Matkovic »Álomvásár«-a egy polgári család körébe viszi el a nézőket, ahol mindenki valamiféle álmot, hamis illúziót kerget. Krlezsa »Léda« című műve azokról a teljesen rendezetlen erkölcsi viszonyokról fest képet, amelyek a Glembayk világát jellemezték. Gorkij »Barbárok«-jában arról beszél hogyan kavarja fel egy csendes, nyugalmas kisváros életét a fővárosból odaérkező két vasútépítő mérnök. Petrov »Ha a rózsák táncra kelnek« című lírai játékának mondanivalója az élet értelmének és szépségének keresése. Capek »Harc a szalamandrákkal« című világhírű regényét Pavel Kohout dramatizálta, és műfaját zenés misztériumként határozta meg. Peter Karvas új műve, a »Sebhely«, a személyi kultusz és a törvénytelenségek korszakában játszódik.

— Mihail Bulgakov szovjet író »Turbinék napjai« című drámáját A. Tolsztoj világhírű regényéhez, a »Golgotá«-hoz szokták hasonlítani: egyetlen pozitív hőse sincs, mégis a szocializmus erejét bizonyítja. Egy sebészeti klinikán tizenegy nap alatt játszódik le Szamuil Aljosin kamaradrámája, a »Kórterem«, amely, noha szigorú szerkesztési elveket követ, hangjában mégis modern, rokonszenves világot tár elénk. Az író másik, a »Minden ittmarad az embereknek« című drámájában az emberek egymáshoz való viszonyát vizsgálja.

— Arthur Miller: »Két hétfő emléke« realista és költői képet fest az amerikai hivatali rendszer taposómalmáról. Arnold Wesker, a »Gyökerek« szerzője az Osborne által elindított új angol drámai mozgalom egyik legmarkánsabb tehetsége. Darabjában az angol parasztság kispolgári előítéletekben és ideálokban megcsontosodott, önző és maradi életformájáról fest riasztó képet. Az író a »Mindenhez sült krumplit« című, általunk ajánlott drámájában jelképes erővel ábrázolja az angol hadsereg mechanizmusát. Az új angol dráma másik, tudatosan baloldali képviselője, Bernard Kops »Péter Mann álma« című drámájában az atomháború ellen emeli fel szavát. A nemrég elhunyt nagy tehetségű ír drámaírónak, Brenden Behannak »A tusz« című érdekes, zenével vegyített darabja az ír szabadságmozgalom elfajulásáról fest újszerű képet. O'Caseynek két darabját is javasoltuk, a »Juno és a pávák«-at és az »Én szép piros rózsáim«-at. Érdemesnek találnánk bemutatni Elvi Sinervo finn kommunista drámaíró művét, a »Fiatal még a világ«-ot. A neves baloldali olasz író, Luigi Squarzina »La Romagnola« című művének bemutatása nem jelentene könnyű feladatot színházainknak, de a munka, úgy véljük, megérné a fáradságot. Az 1940—45-ös években játszódó, szétágazó mesét egyetlen központi hősnő, egy fiatal tanítónő szerelmi története fogja össze, de az olasz nép fasizmus alatti életének valóságos enciklopédiáját adja.

Körmendi Judit

Giraudoux »Chaillot bolondja« című alkotását 1945-ben vitték színre Párizsban Marguerite Morenóval a főszerepben. A rendező: Louis Jouvet volt

O'Casey »Én szép piros rózsáim« című művét a párizsi Théâtre National Populaire-ben játszották Jean Villard rendezésében. A két főszereplő Simone Rieutor és Bernard Verley

Jelenet Plautus »A bögre« című komédiája párizsi előadásából

David Károly
építész

l. Bud Épitőm
II. Evk. 237. l.

1928-29

Ad 374/1938.

A Műemlékek Országos

1938–1939 évi költségvetés

pénztárában teendő
mérnöki hivatalban
és feltételek meg-
k-ért beszerezhetők.
.) A huszt—toronyai
aszán levő 403. sz.
gyág-hid ujjáépitése
alépitményi és kap-
felszerkezetének biz-
us 23-án d. e. 11

Eperjes. (Műtárgyak helyreáll
A miskolc—gerenda—vizköz országhatár
közut sárosvármegyei szakaszán lévő
71, 126, 129, 191, 196. és 209. sz. mű
nak részbeni helyreállitása, részbeni ujból
engedélyeztetvén, e munkálatoknak biz
céljából augusztus 16-án d. e. 1
az eperjesi m. kir. államépitészeti hiv
tartandó versenytárgyalás hirdettetik. Vers

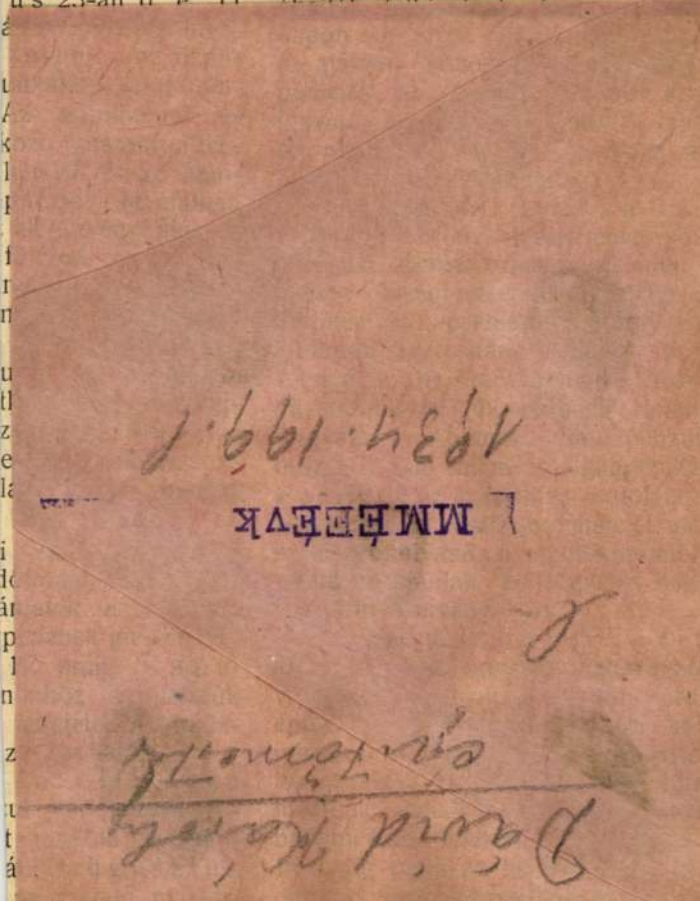

ikat
z ajá
lelő
nt
aki
amép
y o
közut
Marc
telje
ési
gus
lyi
ó v
az
ál l
A r
zett
Az
sen
s.)
ből
ond
égbe
mu
tetik
ikat
9-é
nu
yon

ersenytárgyalás tog gazdasági hivatalában. A terv, költségv

oló nyugta csatolandó. A műszaki mű-
részletes feltételek nevezett államépí-
ivatalnál megtekinthetők. Az ajánlati
tés nyomtatványa ivenként 1 k-ért
megszerezhető.

[Tolna m.] (Villamos telep
t é s e.) Paks község előljárósága a
tás céljaira szolgáló villamos telepet
ennek biztosit sára szeptember
. u. 5 órakor árlejtést tart. A köz-
250 drb. 50 voltos, részben fél és részben
eli izzólámpából fog állani. A várható
gyasztás 4—5000 lángot tesz. Az üzem-
) gépeken kivül tartalék-gépekre is
jánlat. Ugy részleges mint főajánlat is
ánatpénz 5 százalék. A műszaki müvelet
tes feltételek Paks községházán be-
k.

vszob. (H i d é p i t é s.) Somogyszob
elöljárósága a somogyszob—bolhási
n épitendő betonhid épitésének biztos
versenytárgyalást hirdet. Előirányzat
A munka szeptemberben megkezdendő
ap alatt befejezendő. Az ajánlatok
z t u s 19-ig az előljáróságnál adan-
%. bánatpénznek a biró kezéhez tör-
tését igazoló nyugtával. A tervek
z t u s 8-tól a községházánál betekint-

om. (H i d b u r k o l á s.) A komáromi
hid fakocka burkolatának megujitására
mi m. kir. államépitészeti hivatalnál
z t u s 5-én d. e. 10 órakor verseny-
tartatik. Bánatpénzül az ajánlott összeg
az adóhivatalnál történt letételét igazoló
satolandó. A műszaki müveletek és ál-
eltételek a komáromi államépitészeti
megtekinthetők, esetleg megszerez-

rót. (U t é p i t é s.) A nemeskoszto-
suti állomástól Nemeskosztolány köz-
ető utnak kiépitése 2469 k 16 fillérrel

nagyközség külváros
furatu kut furása a
11 órakor árlejtés u
akik ezen munkálatot
ajánlataikat nevezett
kitüzött napig adják
melléklendő. Vállalk
belülről és kivülről ó
A részletes feltételek
hetők.

Nagybecskerek. (B é
becskereki Chevra K
zata folytán Nagybecs
letes bérház épités
a u g u s z t u s 20-á
becskereki izr. hitközs
tandó versenytárgyalá
f. é. szeptember 1-én
let f. é. november
1910. április 25-ig
hivatnak versenyezni
kat a kitüzött nap d
község titkári hivatalá
hoz az ajánlati ös
bánatpénz csatolandó
részletes feltételek n
tekinthetők.

Belenyes. [Bihar
r o z á s.) A belényesi
meszelésére és tataroz
lakásnál egy fürdőszo
tok a kórházi gondnok
adandók be. A felt
meg.

Kassa. (A j a v i t ó i
A kassai m. kir. j
a u g u s z t u s 10 é
tart az intézet épülete
tendő föld, kőmüves,
ács, bádogos, cseré
mázoló, üveges, ameri
zási és szobafestő mu

magyar

David Károly

épitész

Élet

Szefeltex. 533. l.

Sz. 1877

épitőmester

~~Dávid Károly, ifj.~~

Dávid Károly, ifj., építészmérnök;

sz.

A bpesti müegyetemen Wälder Gyuláné tanult és 1931. szerzett oklevelet. 1934. vették fel a Pesti Mérn. Kamarába. U. ez évben tervezte és épitette Somlói-ut 76. sz. emeletes, modern villáját. Az 1935. a Bpesti Ntk. Vásár főkapuját tervezte ~~xxxx

A m.kir.vallás és közokt.minisz
a budapesti IX.ker.állampénztár

Utasítom az állampénz
Országos Bizottsága napidíjas
rendeletemmel utalványozott 14
vel állandóan szüntesse meg s
tember hó 1-től kezdődőleg tov
napidíjat fizessen ki két egye

forintos I.dijat nyert és ugyancsak I.dijjal jutalmazták a Bardon Alfréddal közösen készitett tervét a konstantinápolyi kikötő tervpályázatán. 1938. az óbudai Fiuotthon tervp.és az OTI Attila-utcai bérházának tervp. terveit megvették, a Nemzeti Sportcsarnok tervp.pedig /Müller Lászlóval közösen/ II.dijat kapott, a tabáni gyógyszálló tervp. /Lauber Lászlóval közösen/ 3000 frt.-os I.dijat nyert. 1939. a Kerepesi-temető diszravatalozójának tervp. III.dijat, a BSZKRT budai autobusz-garázsának tervp.is III.dijat, a MABI ügyviteli székházának tervp. I.dijat,, a ferihegyi repülőtér forgalmi épületének tervp. is I.dijat kapott. 1941. az

OTI Rumbach-utcai bérházának tervp. és a bajai kereskedelmi iskola tervp. terveit megvették, a XIV.ker.Vályvaxxxxi téri főv.polg.iskola tervp. III. és az ÁLL.Munkaközvetitő Hivatal tervp /Szabó Vártonnal közösen/ is III.dijat nyert. 1942. megvették terveit: az OTI Dob-u.10.sz.bérházának,- a Kőbányai-uti polg.iskola,- a Szegedi Elme- és Idegklinika,- az OTI albertfalvai kislakásos bérházainak tervpályázatain. 1943. a XIII.ker.Gyöngyösi-uti polg. fiuiskola tervp. vették meg tervét. 1944. az Üzsoki-utcai OTI-kórház tervp. és a MABI törökbálinti tüdőszanatoriumának tervp. terveit megvették. A fel-

rövid időre kölcsön adni. Me

Könyvtár hivatalos helyisége

Kolozsvár, 1911 febru

I

David Károly ifj

épitész

a VATEV-ban dolgozik-

Pázmándy Istvánnal

körösen tervezte a

Felten kulturházat

mely ki volt állítva az 1951. évi orsz.

kongresszussal kapcsolatos kiállitáson.

Ma Ép Orsz. Kongr. 1951.

175. l.

A Stadion terve, ifj. David K. tól és modellje.

U. o. 176. l.

~~sügyi Minisz terium:~~

A m.kir.vallás- és közoktatásügyi mini
pest IX.ker. m.kir.állampénztárhoz int

Az ócsai református t
költségeire Kilenczmillió /9,00
a m.királlampénztárt, hogy ezt
zottsága elnök helyettesének, K
urnak hivatalos nyugtájára elsz
ki és tárcám fent megjelölt aln
Budapest, 1923. évi október hó 2

Dávid Károly

Dávid és Szabo

építészmérnökök

a budapesti munkásbiztosító

hivatal székházának

tervpályázatán 1941-ben

III. díjat nyertek.

Budapest

1941. május 30.

I 1939/MABI ügyviteli szekházának
✓ pályázatán I. díj

---

a ferihegyi repülőtér
I. 1939. forgalmi épületeinek
✓ tevp. I. díj

III. 1941 ✓ XIV. Ker Mátyva tér / utcai
~~fő~~. polg. isk. terop. III. díj

III. 1941 ✓ Áll. Munkaközvetítő
Hivatal tevp. (Szabó Mártonnal közösen III. díj

Jályadíjak

I 1937 a Pénzintézeti Központ Szabadságtéri székházának tervpályázatán Müller Lászlóval közösen I. díj.

I 1937 a konstantinápolyi nemzetki tervpályázatán I díj

II. 1938 Nemzeti Sportcsarnok (Müller Lászlóval) II. díj

I 1938 a tabáni gyógyszállo tervp. (Lauber Lászlóval közösen I. díj és Gerlóczy Gedonnal

III 1939. a Kerepesi temető díszravatalozójának tervp. III. díj

III. 1938 BSZKRT budai autobusz garázsának tervp. III. díj (Müller Lászlóval)

ifj. Dávid Károly
okl. építész

Budapest, I., Somlói-út 76

Tekintetes

Tér és Forma

Budapest

Van szerencsém közölni, hogy a lapjuk januári számában megjelenő villám egyes munkáit az alanti kipróbált és kitűnően bevált szakcégek végezték:

hőszigetelőlemezek: **Parafakőgyár r. t.,** X., Noszlopi-u. 2, tel. 48—5—14

központi fűtés: **Harsányi testvérek**, VII., Bem-u. 5, tel. 33—0—13

burkolómunka: **Melocco r. t.,** V., Nádor-u. 18, tel. *24—2—14

parkettmunka: **Melocco r. t.,** V., Nádor-u. 18, tel. *24—2—14

a csöveket és az ajtólapokat, melyek kitűnően beváltak, mert vetemedésmentesek és nagyon szépek, **Eternit Művek,** VI, Andrássy-út 33, tel. 21—2—92, szállította

mázolómunka: **Steiner és Szimper,** IX., Üllői-út 57, tel. 30—6—29

asztalosmunka: **Halaman János,** III., Szőllő-u. 27, tel. 62—2—25

bútorok: **Lingel Károly rt.,** VII., Rózsa-u. 4—6, tel. 46—1—49

redőnyök: **Korányi és Fröhlich,** VIII., Kisfaludy-u. 5, tel. 32—3—76

üvegesmunka: **Seiler Ármin,** épületüvegezési vállalat, VIII., Kőris-u. 19, tel. 30—0—46

teljes tisztelettel

ifj. Dávid Károly

Tér és Forma

1934. 1. szám

fischer józsef építész

III., csejtei-út 12. telefon 57-9-45

II., hermann ottó-úti épület iparosmunkáit végezték :

csáthy lajos (VI., hungária-krt. 64, tel. 91—1—64) készítette az épület asztalosmunkákat és beépített szekrényeket, nagy szakértelemmel és tökéletesen jó anyagok felhasználásával

schmidl lajos (VIII., fecske-utca 14) készítette a nagyméretű tolóablakokat, amelyek teljesen felnyílnak és záródásuk is tökéletes

agulár viktor és társa (VII., telep-u. 33, tel. 96—4—08) készítette a chromozott lépcsőrácsokat, a sürgősséghez alkalmazkodó nagy gyorsasággal, precíz kivitelben

rácz márton (X., román-u. 12, tel. 48—9—66) végezte a mázolómunkát, amely egyike az épület legjobban sikerült iparosmunkáinak

vámos i. imre (V., korall-u. 21, tel. 93—4—61) vízvezeték, központi fűtés és melegvízszolgáltatás, valamint gázvezeték munkákat végezte a legnagyobb lelkiismeretességgel és szaktudással, munkája ellen semmiféle részletkifogás nem merült fel

magaziner lajos (V., lipót-krt. 1, tel. 23—7—24) a redőnymunkákat készítette a megszokott tökéletességgel

gruber jános (V., kálmán-u. 22, tel. 23—0—33) a szigetelőmunkákat végezte, a cég a munkák szakszerű elkészítése mellett a legnagyobb előzékenységgel áll rendelkezésre a jótállási időn túl is

melocco r. t. (V., nádor-u. 18, tel. 24—2—14) a burkolómunkákat szép kivitelű lapokkal készítette, a legélesebb konkurrencia mellett is

seiler ármin épületüvegezési vállalat (VIII., kőris-u. 19, tel. 30—0—46) készítette az üvegesmunkát

parkettgyárak eladási irodája kft. (V., nádor-u. 21) készítette a parkettát

1941 OTI Dof n. 10. 7. ~~[illegible]~~
✓ bérház

1941 Köbányai – uti polg
✓ isk.

Tragédi elme és ideg-
1942 klinika

✓ 1942 OTI albertfalvai
✓ kislakás és bérházainak
terop

Megvétel

1943. a XIII. k. Gröngyösi
✓ uti polg. fiúiskola terv.

✓ 1944. Uzsoki utcai
OTI kórház

✓ 1944. MABI törökbálinti
tüdőszanatorium terv.

1949. a szombathelyi zsj
— Narosháza terv.
megvétel

Megvetel

1935. Szilagyi Erzsébet leányliceum

1936. a margitszigeti Palatinus strandfürdő

1938. Óbudai fin olthon

1941. OTI Rumbach utcai bérházanak terv.

1938. OTI Attila u. bérház terv.

1941. a bajai kerv. ork. terv.

Dávid Károly ifj

lásd okv

A Pesti Városháza

1937. 3. n. 29. l.

két m. építés sikere
konstantinápolyban

(kikötő átépítés
és új épületek terv.
I. díj Bardos
Alfréddal

menyire elintézést nyer-
ságos Rüzdelmem gyünü
A „Jupiter és Léda" Képér
illetve 280 pengőt mint meg
Költségemen és cimemre p
hives fáradozását is
maradtam Kiváló tin

Poprád 1927 Április 11-én
Huszpark.

David Károly ifj

l.

Müvészet (Kende)

1939. 56. l.

25-26 sz

Beer J

A kerepesi-temető ravatalozójának terve.

80 x 100 cm.

99 x 110 cm.

40 x 50 cm.

55 x 70 cm.

72 x 56 cm.

72 x 56 cm.

(David Károly ifj.)

cikke

(:) Budapest új közforgalmi repülőtere.
Új Építészet 1947.
214-217. l.

233. l.) — Radisich: A koronázás egyházi műtárgyai, MIP, XX., 1917., 23—24. l. (Képe 33. l. — Gerevich: A koronázási kincsek. Vasárnapi Ujság, 1917., 29—30. l. — Lepold—Homor 71. l. — Gerevich PA, 194. l. — Lepold Katalógus 210. sz.

LOLLOK JÓZSEF ÚRMUTATÓJA,

aranyozott ezüst, sugaras kerek középrésszel, fenn kék zománcos brilliánskereszttel és két opállal. Gombján kék kő. Hátoldalán kronosztikonos felirat. Dianafejes hitelesítő bélyeggel és BF ötvösjeggyel.
Mag. 43 cm.
Magyar munka 1887-ből.
Lollok József esztergomi kanonok (1876—1890) ajándéka.

Lepold: Adatok 34. l. — Lepold Katalógus 99. sz.

PALÁSTHY PÁL MELLKERESZTJE,

arany, zafírokkal. Oldalt: P. PALÁSTHY EP SAREPT 1887 felirat, ugyanez a kapcson. Lánccal.
Mag. 8·5 cm.
Magyar munka, 1887. Palásthy Pál esztergomi kanonok (1871—1899) hagyatékából.

Lepold: Adatok 34. l.

SZILÁNYI FERENC KELYHE,

aranyozott ezüst, drágakövekkel, zománccal. Talpán levéldísz.
Mag. 27 cm.
Anders bécsi műhelye, 1880 körül.
Szilányi Ferenc esztergomi kanonok (1881—1907) tulajdonából. Klinda Teofil hagyatéka.

David Károly ifj

építész

1947-48. az Épi-
tés- és közmunka-
ügyi minisztérium
irányítása mellett
tervezte a bpesti
állami Művégtag-
gyárnak, mely a má-
sodik világháborúban
károkat szerwedett,
helyreállítását -

Borb-Fabr 46. l. 56

Rozokól élet
az Ép. és Köz. Min.
ugyáép. - Kastaja 1945-48
1949

Dávid Károly ifj

építészmérnök

XI. Bocskay-út 22.

Tervei alapján épitették ujja a Mátyásteri állami művégtaggyárat, a Ferihegyi repülőtér felvételi épületét, ebben a muhában már az ostrom előtt is részt vett. Ezenkívül kulturházak és tipusházak terveit sorozatosan készítette.

Borb-Fabr. 56.l

Dávid Károly
építész

Kollégium terve.
A bejárati homlok-
rat, a földszinti
alaprajz és általános
emeleti alaprajz -

Építés – Építészet.

1949. I. cs. 1-2. t.
22. l.

Dávid Károly ifj

épitesz

l.

Forum. 1938. 109. l.

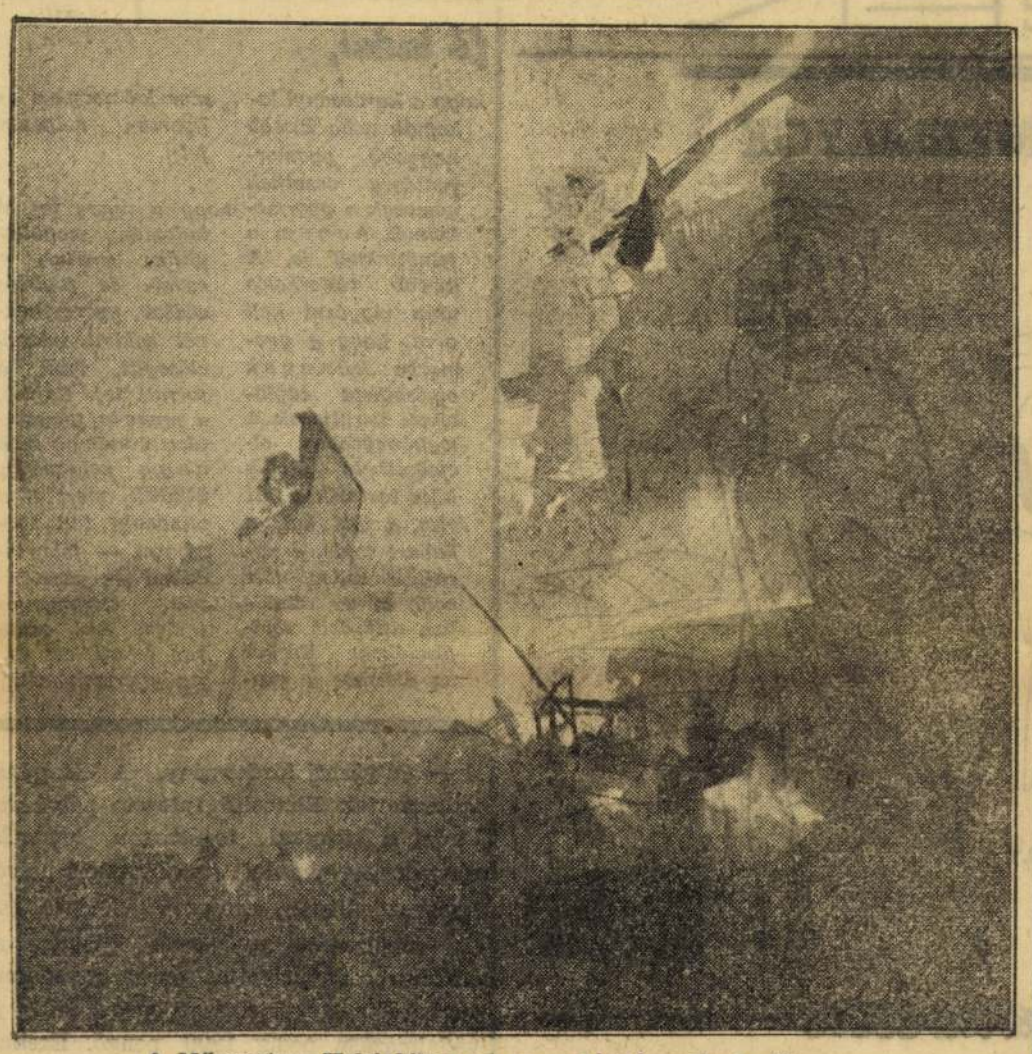

A Műegyetem Helsinkiben az orosz légitámadások után

Február elsejétől olcsóbb lesz a kenyér

A hivatalos lap ma reggeli száma a kormány rendeletét közli *a búza és a rozs kiőrlési arányának megállapításáról, valamint az egységes jellegű kenyér készítéséről.* A búza és a rozs kiőrlési arányának, valamint az egységes jellegű kenyér megállapításának szükségességét a kormány részéről már a rendkívüli idők kezdete óta megvalósított racionalizálási törekvések hívták életre, mert ezzel lehetővé válik jelentős mennyiségű búza megtakarítása. A megtakarítás úgy áll elő, hogy *az egységes jellegű búzalisztben közfogyasztásra kerülnek olyan lisztfajták is, amelyeknek elhelyezése eddig nehézségekbe ütközött.* A kiőrlési százalékot a hiányra való tekintettel a kormányrendelet *búzánál 75, rozsnál pedig 70 százalékra szállította le.* A rendelet felhatalmazást biztosít a földmívelésügyi miniszternek arra, hogy a *fegyveres erő szükségletére, valamint egyéb ipari célokra és az úgynevezett népkenyér készítéséhez szükséges lisztek kiőrlése továbbra is biztosítva legyen,* valamint az új lisztjellegek megállapítására. A gabona és lisztkísérleti állomás az új jellegmintákat, a malmoknak szétküldi. A jelenleg forgalomban levő legkülönbözőbb kenyértipusok helyett *a rendelet három kenyérfajtát ir elő: az egységes őrlésű búzakenyérlisztből készült kenyér, az egységes őrlésű búzalisztnek fehér rozslisztteI 85:15 arányú keverékéből készült, úgynevezett vegyeskenyér és végül a fehér rozslisztnek 50 rozskenyérlisztteI való 50 százalékos keverésével készülő rozskenyeret.*

A rendelet kiadását általános érdeklődés fogadta. Az *Esti Ujság* munkatársa komoly szakkörökben érdeklődött és a következő felvilágosításokat kapta:

— A kormány rendelete elsősorban a sütőipar szempontjából *örvendetesnek mondható,* mert a keverési arányszámok alapján a magyar sütőipar továbbra is rendkívül ízletes és *az egészségre mindenképen előnyös kenyérfajtákat süthet.* A rendelet életbelépése után, tehát 1940. február 1-től kezdve *a sütőüzemek csak ezt a három kenyértipust állithatják elő,* tehát nem kell foglalkozniok a legkülönbözőbb fajtájú kenyerek sütésével. A közönség szempontjából elsősorban talán az a körülmény a legfontosabb, hogy változatlanul a legjobb minőségű kenyeret kapja, ugyanakkor pedig *a kenyér ára február 1-től kezdve olcsóbb lesz,* mert a keverésnél olyan lisztfajtákat is fel kell használni, amelyek iránt eddig nem mutatkozott különösebb érdeklődés, azokat áron alul kellett eladni és az igy keletkezett veszteséget a gazdasági törvények rendje szerint egyéb lisztfajtáknál kellett behozni. Magyarországon általában túlságosan fehér kenyeret esznek az emberek, pedig *a vitamintartalom szempontjából előnyösebbek azok a kenyérfajták, amelyekben magasabb számmal jelölt lisztek fordulnak elő.*

Egyébként, mint az *Esti Ujság* értesül, a székesfőváros kenyérellátásának vonalán, különösen a szegényebb néprétegeket, *a Községi Kenyérgyár által előállított húszfilléres kenyérnek a sorsa érdekli.* Ez a kenyértípus előreláthatóan a jövőben is fenmarad.

Nem ütik Karnevált agyon!...

Bonyodalmak az idei diákbálak körül

(Zsindely Ferenc államtitkár hivatalos válaszban oszlatta el a bálozó ifjúság aggodalmát: „Megtarthatják az idei farsangot!")

Érdekes nyilvántartást készítettek 1940 bálelnökei. Az idei farsang új csillagainak nemcsak a nevét, címét szerezték meg, de *kinyomozták testmagasságukat is.* A rejtett névsorokban pici számok jelzik, hogy X. Katinka, vagy Y. Éva bálkirálynőjelölt hány araszny ira nőtt? Büszkén jelentették ki, hogy ez az Európában páratlan újítás az idén *meggátolja a nyitás nevetséges jeleneteit.* 1940 farsangjában „cm" szempontból minden kislány megfelelő párt kap! (Ellenkező esetektől minden bálelnök méltán reszket.) Amikor e nagy, főleg nyomozási tehetséget igénylő munkát befejezték, áttértek a fővédnöki védnöki, háziasszonyi felkérések munkájára. A többi már gyorsan ment: látogatások, teremengedélyek, zenekarok szerződtetése. Végre november utolsó hetében a meghivókat kezdték lassan címeztetni a többszáz főnyi rendezőgárdával. A többezer, piros selyemszallagú, szivárványszínű, aranyszélű meghivót Budapest és a többi nagy magyar város szép lányaihoz és gyönyörű asszonyaihoz küldték s végre megelégedetten állapitották meg: a nagyján túljutottunk. Karnevál jöhet.

●

Amikor már minden rendben volt „papíron", amikor a legszeszélyesebb kislányok is nagynehezen belenyugodtak a sors döntésébe, hogy például Z. Mancika sem S. Lajossal, de még csak K. Pityuval sem, de bizonyos V. Kálmánnal nyit: jött a hir. Kellemetlen hir érkezett és lett a hírből vaklárma:

— Nem lesz az idén jogász-, medikus- és bölcsészbál. Valószínűleg elmarad a gyógyszerész- és mezőgazdász-estély is... A mostani időkben nem illik a farsangolás...

Karnevál hercegi udvarában a bálok fényes jövője elsötétült. „Mi lesz, ha ez a hir igaz?..."

Nem, semmiképpen nem akarták elhinni. Az őszi kis bálok, az úgynevezett „teák" az idén sokkal jobban sikerültek, mint tavaly. Minden jel arra mutat, hogy 1940 farsangja jobb lesz, mint a mult évé. Az ifjúság ebben az évben is akar táncolni. A magyar teák és bálok Európa színes táncestélyeinek kábító forgatagából mindig kiváltak komoly mozgalmak anyagi támogatásával. Tavaly a Magyar a magyarért mozgalom javára táncolt a bálozó ifjúság. Érdemes rápillantani a báljövedelmek kimutatására. Sorrendben: november 18-án a bencés tea 1826 pengő, tavaly 826, a november 25-i medikus tea 1600 pengő körül, a tavalyi 1064 pengő helyett, az elsőízben rendezett december 2-i Balaton-tea pedig 1000 pengőt hozott A mezőgazdász-tea az idén nagyon megnövekedett, közönségének közkívánatára az Esterházy-utcai kaszinóból átköltözött a Gellértbe.

A húszéves szívek finom rezdülései egy-egy ilyen báli éjszakán elnyomják a Siegfried- és Maginot-vonalak elképzelt képét. Lelkünk könnyű. És akarjuk, hogy az maradjon. Táncra, selyemre, mosolyra is vágyunk... Bizony, akadt kislány, aki elpityeredett a rossz hírre.

Alig pattant ki a diákbálak esetleges elmaradásáról szóló hír, már a második órában megjelent a jogász-bál irodájában egy táncrendárus s különböző vállalkozók tiltakozó és panaszkodó sorát nyitotta meg. Egymásután jöttek a virág-, léggömb-, táncrendárusok, cipészek, szabók, frakkölcsönzők, fényképészek, vendéglősök, cigányok... lesz-e bálozás, lesz-e farsang?

A bálközi blokk elnöksége jónak látta a hír komolyságát ellenőrizni. A miniszterelnökségen kihallgatást kértek s felterjesztésükről nyomban jelentést tettek előljáróiuknak, a rektornak. *Az egyetemi polgárok tandíj, könyv, ruha, élelmezési segélyét szolgálják a diákbálok,* természetesen elmaradásukat megéreznék a szegény rétegek. A rektor nyomban kijelentette a nála tisztelgő diákküldöttség előtt, hogy éppen a fenti okból a diákbálok megtartása elé akadályokat nem kíván gördíteni.

Amikor a többi bálelnök a szárnyrakelt hírekről tudomást vett, aggódni kezdtek. Hátha minden bált betiltanak? A Szepesibál ifjúsága *Jaross* Andor miniszterhez fordult utasításért, aki a bál megtartását javasolta. Hasonlóan nyilatkozott „mint magánember", *Hóman* Bálint kultuszminiszter is egy másik nagybál elnökségi tagja előtt. Amíg a bálközi blokk elnöksége ügyének eldöntésére várt, két reményt adó hír szivárgott ki. *Teleki* Pál gróf miniszterelnök vitéz *Kolosváry-Borcsa* Mihály, az országos magyar sajtókamara elnökének engedélyt adott az ujságíróbálra. Ő maga pedig személyesen elvállalta az erdélyi bál legfőbb védnökségét.

Az előzmények után joggal várható kedvező döntést a miniszterelnök megbízásából *Zsindely* Ferenc dr., államtitkár adta ki: *„Betiltásról nem esett szó* — fejtegette —, *hiszen öntudatosan nyugodt, békés országunkat a magyar farsang megtartása nem zavarja. Sőt, tulajdonképpen fontos, hogy jól sikerült bálok is támogassák a szegény egyetemi hallgatók anyagi segélyezését."*

●

Vidáman szállt a jó hír. Újult erővel indul meg a bálrendezés. A hagyományosan farsangnyitó jogászbálra — melyet január 6-án a Pesti Vigadóban rendeznek, — eddig *ötszáz elsőbálas kislány jelentkezett.*

Telefondrótról telefondrótra, zsúrból zsúrba fut a hír: *lesz farsangolás.* Karnevál hercege jön!

Már csak három hét! A farsang hercege a divatos horsey-horsey ütemeire táncol felénk, de mire ide, magyar honba ér, már inkább *csak a szebb csárdást akarja járni...*

D. E.

— **A Magyar Rejtvényujság karácsonyi száma** kétszeres terjedelemben, pompás kiállításban és rendkívül gazdag tartalommal jelent meg. Tizenkét pompás keresztrejtvény, sok más szellemesebbnél szellemesebb fejtörő, az egész lapon átvonuló humor és derü gondoskodik arról, hogy a *Valló* Emil szerkesztésében megjelenő kitünő lap a legkényesebb izlésü olvasóknak is nagyszerü szórakozást nyujtson. Mutatványszámot a kiadóhivatal *(IX., Üllői-út 11)* szívesen küld.

Rádiók
összes tipusok
Tangóharmonikák
Gramofonok • Hegedűk
és az összes hangszerek legolcsóbb karácsonyi áron részletre is
Mogyoróssy
HANGSZERGYÁR BUDAPEST, VII. RÁKÓCZI-UT 71.
TELEFONSZÁM: 13-10-8'
Keresztény szakvállalat
Mogyoróssy hanglemezeket hallgassa Mogyoróssy gramofonon!

Kajoli
HOKOBOL
Illatos gyógyfüvekből és virágokból desztillált NÖVÉNYLIKÖR
KARL LIKÖRGYÁR SZÉKESFEHÉRVÁR. 1863.

Harmincezer inséges számára főznek Berlinben egyetlen konyhában

Berlin, december 22.

Berlinben valóságos ételgyárat állítottak fel a szegények számára. *Egyetlen óriási konyhában harmincezer ember számára főznek a téli hónapokban*, s ezzel a berlini szegényeket ingyen étellel látják el. A meleg ételt hőtároló edényekben teherautókon szállítják a 115 kiosztó állomásra Berlin munkásnegyedeibe. A gigászi konyhában *húsz óriási, egyenként nyolcszázliteres bográcsban főzik az ebédet.* A rengeteg főzelék, hal és burgonya ebben a konyhában gyárszerűen kerül feldolgozásra. A burgonyát például gördülő kocsik maguktól öntik óriási kádakba, ahonnan futószalagokon jut a hámozógépekbe, ahonnan újabb futószalagon kerül az üstökbe. A szalag két oldalán nők ülnek, hogy a hámozási hibákat kijavítsák. A halat és húst óriási sütőkemencékben sütik. A német főváros ételgyárát *nyáron át is üzemben tartják majd* és akkor a Berlinen átutazó nyaraló gyermekeket látja el majd friss ebéddel.

— A Szepesi Szövetség karácsonyfa ünnepe. A Szepesi Szövetség tegnap tartotta meg karácsonyfa-ünnepélyét a Vas-utcai kereskedelmi iskola tornacsarnokában. Az ünnepélyen sok szegénysorsú zipser gyermeket, rokkantot és öreget ajándékoztak meg. A szép ünnepségért Krisch Jenő felsőkereskedelmi iiskolai igazgató mondott köszönetet az ünnepély rendezőjének és munkatársainak.

— Jogerős Salló János fogházbüntetése. *Salló* János hírlapíró *„Ezt akarjuk, így akarjuk"* címmel röpiratot írt, amelyet tízezer példányban nyomtattak ki és szétküldötték a *Nemzeti Front* tagjainak. Az ügyészség *Salló* János, mint szerző ellen bünügyi eljárást indított és a megtartott főtárgyalás után bünösnek mondották ki hitfelekezet elleni izgatás vétségében. *Ezért egyhónapi fogházra ítélték, de a büntetés végrehajtását háromévi próbaidőre felfüggesztették.* A lázítás sajtóvétségének vádja alól a törvényszék felmentette a vádlottat. A tábla megsemmisítette ezt az ítéletet és *Sallót lázítás sajóvétségében is bünösnek mondotta ki.* Összbüntetésül szabta ki az első fórum által megállapított ítéletet. A Kúria *Kvassay*-tanácsa most az alsóbíróságok ítéletet *jogerőre emelte.*

— A rendőrség és a sajtó. Borbély Zoltán hírlapíró „A rendőrség és a sajtó" címmel ma este fél 9 órai kezdettel a Zeneművészeti Főiskola kamaratermében előadást tart.

— Medikus Bál. Hatalmas sikere volt a Medikus Teának, 280 ifjú leány mulatott táncosaival magyaros jókedvvel virradatig és adtak egymásnak találkozót a Medikus Bálra, melyet 1940 január 13-án rendez az orvostársadalom kiválóságainak részvételével az Orvostanhallgatók Segítő Egyesülete a Pesti Vigadóban. Báliroda: VIII., Üllői-út 25. I. em. Telefon: 131-278.

— Félholtra verte a betörőt. Kiskunhalasról jelentik: *Kismoly* András *soltvadkerti* lakos hazatért tanyájára és meglepődve látta, hogy lakásának egyik ablaka be van törve. az ablak előtt pedig különböző holmik és ruhaneműek vannak kidobálva. Meglapult az ablaknál s kis idő mulva egy csavargókülsejü férfi ugrott ki a szobából. A házigazda kapával fogadta a betörőt és addig ütötte, amig össze nem esett. A csendőrök megállapították, hogy a betörő *Tóth* Ignác kiskunmajsai lakos, akit a mentők súlyos állapotban a halasi kórházba szállítottak.

— Dávid Károly nyerte el a pestszentlőrinci repülőtér építési tervpályázatát. A Pestszentlőrinc és Vecsés között levő ferihegyi pusztán modern közforgalmi repülőtér létesül. Az új repülőtér forgalmi épületeire a kereskedelem és közlekedésügyi minisztérium tervpályázatot írt ki, amelyre huszonegy pályamü érkezett be. Most ítélkezett dr. *Algyai-Hubert* Pál elnöklete mellett a bírálóbizottság, az első díjat *Dávid* Károly építésznek, a két második díjat pedig *Králik* László és *Szabó* Márton nyerte el.

MAI HÁROMKIRÁLYOK

— Karácsony első napján teljes üzemszünetet tart a sütőiparosság. A Budapesti Sütők Ipartestülete egyhangú határozattal kimondta, hogy december 25-én, hétfőn, karácsony első napján a budapesti sütőiparosság teljes üzemszünetet tart, tehát ezen a napon nem süt sem süteményt, sem kenyeret. Ezúton hívják fel a fogyasztóközönséget, hogy kenyér- és süteményszükségletéről kellő időben gondoskodjék.

— A jogászbállal nyitják meg az idei farsangot. A joghallgató ifjúság január 6-án rendezi meg a Pesti Vigadóban a jogászbált. Az eddigi előjelek szerint az idei magyar farsang első bálja pompásan fog sikerülni. Mintegy 500 első bálozó kislány vonul be a farsangi aranykapun, a politikai, gazdasági és társadalmi előkelőségek előtt, hogy egy felejthetetlen kedves esten kezdjék meg a bálozó ifjúság „arany hetét". A bál egyébként igen komoly célt szolgál: a szegénysorsu joghallgató ifjúságot támogatja tiszta bevételével. Meghívó igényléseket még elfogad a bál-elnökség, IV., Szerb-u. 10. sz. alatt működő bál irodája. Érdeklődni telefonon: 187—408. lehet

— Leégett a legnagyobb áruház Lyonban. *Párisból* jelentik: Lyonban nagy tüz ütött ki. A lángok a *Gand Bazar* nevü legnagyobb lyoni áruházban törtek elő és teljesen elhamvasztották a hatalmas épületet. Az anyagi kár többmillió frank. Azt még nem tudják, van-e a tüzvésznek áldozata és eddig *a tüz okát sem sikerült megállapitani.*

— A Nemzeti Takarékpénztár Rt. Conrad Ottó, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ügyvezető igazgatójának elnöklete alatt december 21-én tartott rendkivüli közgyülésén igazgatóságát és felügyelőbizottságát kiegészítette. Az ujonnan megválasztott igazgatósági tagok: Verseghi *Nagy* Elek dr. rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter (elnök), *Fernbach* Bálint dr. főispán (alelnök), *Forgách* Antal gróf földbirtokos, *Kozma* György dr. ny. főispán, *Major* János nagykedő, *Marsovszky* Ivor dr. ny. miniszteri tanácsos, vitéz *Sipos* Árpád m. kir. titkos tanácsos, ny. gyalogsági tábornok és *Törley* Antal, a Törley József és társa cég beltagja. Az intézet jogtanácsosa *Mikecz* Ödön dr. ny. m. kir. igazságügyminiszter lett. Uj felügyelőbizottsági tagok: *Gerlóczy* Béla m. kir. kormányfőtanácsos (elnök), *Domokos* László dr. ny. miniszteri osztálytanácsos, a Baross Szövetség ügyvezető igazgatója, *Horvátovich* Ferenc, a Dunántuli Faforgalmi Szövetkezet elnöke és *Szász* Sándor dr. főorvos, MÁV főtanácsos.

— A Honi Ipar karácsonyi számában az elmúlt esztendő átfogó kereskedelempolitikai helyzetképét adja *Lengyel* Géza, a GyOSz igazgatója. *Stromfeld* Ferenc kereskedelmi főtanácsos, *Kraszner* Lajos, az OMKE alelnöke, *Taubinger* István, a GyOSz felvidéki titkárának érdekes cikkei, háromoldalas jogi szemle, az összes új rendeletek és kormányintézkedések stb. egészitik ki a lap karácsonyi számát.

— MA ESTE KATONA-KARÁCSONYT KÖZVETIT A RÁDIÓ. A Magyar Királyi Honvédaltiszti Sport- és Kaszinó Egyesület ma este katona-karácsonyt rendez a Mária Terézia-laktanyában, amelyet a rádió is közvetit. Az előadás előtt Berky János honvédtisztviselő ismerteti az egyesület belső életét, a katona-karácsony lényegét és a honvédaltisztek kiváló jellemtulajdonságait. Az előadást az I. honvéd gyalogezred zenekarának karácsonyi nyitánya vezeti be, majd az általuk meghivott szegények részére kiosztják az altisztikar ajándékát: a karácsonyi szeretetcsomagokat. Az ünnepélyt dr. vitéz Szabó Piusz tábori esperes buzdító szavaival fejezik be.

— AZ ÍR „FORRADALMAROK" KARÁCSONYI AJÁNDÉKOKAT ROBBANTOTTAK FEL. Amsterdamból jelentik: A birminghami főpostahivatalban tegnap este bombarobbanás következtében kétszáz karácsonyi küldemény tönkrement. Ugy tudják, hogy az „ir köztársasági hadsereg" merényletéről van szó.

— A Kereskedelmi Bank angol- és németnyelvű jelentése. A Kereskedelmi Bank most megjelent angol- és németnyelvű időszaki jelentése az ország gazdasági helyzetének ismertetésében rámutat a gazdasági élet jóformán minden ágára kiterjedő kedvező foglalkoztatottságára és megállapítja, hogy *a súlyos nemzetközi helyzet közepette Magyarország az alkotó munka és a nyugalom egyik szigete.* A jelentés a továbbiakban a háborúnak a délkeleteurópai államok külkereskedelmére gyakorolt hatásával foglalkozik, majd a háború következtében Magyarországon is szükségessé vált kivételes gazdasági intézkedéseket ismerteti. A világgazdasági helyzet elemzésében rámutat arra, hogy a jelenlegi európai háború kitörése időpontjában a leglényegesebb eltérés az 1914. évi viszonyoktól abban állt, hogy *a legtöbb országban már jóval a jelenleg folyó háború kitörése előtt az irányitott gazdálkodás és az állami beavatkozás térhóditása révén oly gazdasági rend alakult ki, amely a központilag irányitott háborús gazdálkodás elemeit magában foglalta, mig 1914-ben a szabad gazdálkodás rendszere uralkodott.*

— Megjelent a Köztelek-Zsebnaptár az 1940. évre. A Köztelek-Zsebnaptár ez évben immár negyvenhatodszor jelenik meg. A Köztelek-Zsebnaptárnak két kötetben kiadott negyvenhatodik évfolyama *Konkoly-Thege* Sándor OMGE főtitkár és *Buday* György m. kir. gazd. tanár szerkesztésében ez évben is értékes részekkel bővült. A Zsebnaptár minden használója bizonyára örömmel fogja üdvözölni az idei kiadás új érdekes és tanulságos anyagát. Külön kiemeljük a legkiválóbb szakembereink tollából származó következő közleményeket: Wellmann Oszkár dr.: „A tenyészállatok hosszú élettartamának és tartós teljesítményének jelentősége." Manninger Rezső dr.: „A malacok paratyphusa." Szöllössy Zoltán dr.: „A megnagyobbodott Magyarország területe, népessége és mezőgazdasága számokban." Kemptner Ernő: „A korszerű gazdálkodás vetőterve." Hazay Árpád dr.: „Az 1939. évi fontosabb vasúti díjszabási intézkedések." Gulner Gyula: „Az alacsony alkoholtartalmú borok feljavítása."

Tá tudni,

hogy a karácsonyi lakomák néha kisebb nagyobb gyomorrontásra vezetnek nemcsak a gyermekeknél, hanem a felnőtteknél is. A kisebb túlterhelés után vigyázni kell arra, hogy a gyomorba könnyen emészthető táplálékok kerüljenek. A legkönnyebben elemészthető ételek közé tartozik a főtt rizs, a főtt hal, a habart tojás, a paraj, a zeller, főtt velő és az általában áttördelt zöldfőzelékek. Ezeket az ételeket a gyomor könnyen és gyorsan dolgozza fel;

hogy a nyers tej, a tudomány megállapitása szerint, a csont- és fogképződést gyermekeknél sokkal inkább elősegiti, mint a forralt tej. Sajnos, a nyers tej fogyasztása mínálunk még nagy nehézségbe ütközik, mert nem mindenki tud hozzájutni — főleg vidéken — pasztörizált, csiramentes tejhez. Aki azonban teheti, ezt adjon gyermekének.

— Pályázati hirdetmény. A Magánalkalmazottak Biztosító Intézete pályázatot hirdet a központi fogászaton lemondás folytán megüresedett osztályvezető helyettesorvosi, illetve esetleges előlépés esetén megüresedő segédorvosi állásra. Az osztályvezető helyettes orvos javadalmazása 2400 pengő, a segédorvosi állás javadalmazása pedig 1800 pengő. Ezekhez az összegekhez még 10 százalékos pótdíj járul. A kérvényeket harminc napon belül az intézet igazgatási főosztályán kell be nyujtani.

— Tömegesen jelentkeznek a dán nők katonai segédszolgálatra. Kopenhágából jelentik: Az elmult hetek során ezerszámra jelentkeztek női önkéntesek a hatóságoknál azzal, hogy részt akarnak vállalni a honvédelem nehéz munkájából. A tömeges önkéntes jelentkezések alapján elhatározták, hogy *egész Dániában rendszeresitik a nők készenléti csapatát* és ezt a csapatot rendelkezésre bocsátják a polgári légoltalomnak. A női lakosság kiképzését erre a különleges feladatra a közeljövőben megkezdik.

LÓVERSENY

Szombaton délután fél 3 órai kezdettel ügetőversenyek lesznek a Tattersalli versenypályán. Kilenc futam van müsorba iktatva, várakozáson felül sikerült nevezésekkel. Nemzetközi hendikep a program főeseménye, melynek sorsa teljesen nyilt.

KITÜNŐEN SIKERÜLT AZ ÜGETŐEGYLET JÓTÉKONYCÉLU KARÁCSONYI AKCIÓJA

Csütörtökön délután rendezték meg a Kerepesi-úti versenypálya első helyi étterméne helyiségeiben az Ügetőegylet és a Tattersa szegény lovászainak és gyermekeiknek jótékonycélu karácsonyi délutánját. Az ünnep lyen nagyon sok szeretet csomagot juttatt az arra rászorulóknak s a gyermekkórus k rácsonyi énekeket adott elő.

A HÁROM ZSIDÓ BOOKMAKER TISZTVI SELŐINEK ÜGYE AZ ÉRTELMISÉGI KOR MÁNYBIZTOSSÁG ELŐTT

A három zsidó bookmaker után, tisztviselőinek ügye is az Értelmiségi Kormánybizto ság elé került. Ugyanis az új könyvesek zsidó bookmaker tisztviselők egy részét akarják venni. Miután az 1939. évi IV. tö vénycikk a tisztviselőkre nézve is korlátozó sokat tartalmaz, a megmaradt könyvesek Értelmiségi Kormánybiztossághoz fordult döntés végett. Ez a döntés azonban a zsidók nézve aligha lesz kedvező.

PÉNTEKEN DÉLUTÁN TEMETIK STEINITZ MIHÁLY TRÉNERT

A hirtelen elhunyt ügetőtrénert pénteken d után negyed 2 órakor temetik a Rákosk reszturi Ujköztemető halottasházából. A temetésen képviselteti magát a B. Ü. E. T jesszámban felvonulnak kollégái is. Ugy csak képviselteti magát a napi sajtó, va mint a szaksajtó is.

Rádiók, gramofonok
Sternberg Hangszergyár Rákóczi-út 60

Fényképező
Kodak-gépek 6.50-től, Zeiss 18.50-től
Contax, Leica
Árjegyzék ingyen.
CHMURA
IV., Ferenciek-tere 2.

Valódi perzsaszőnyegek eladók
KÁROLY-KÖRÚT 5, VI. 1. Csak d. u. 3-tól.

Crémant Rose
Transylvania se

Dávid Károly

Szabad Művészet

1957. 12. sz. 573. l.

Gerő L.

Az építőművészek
I. kongresszusa

leti jogát.

kiváló tisztelettel:

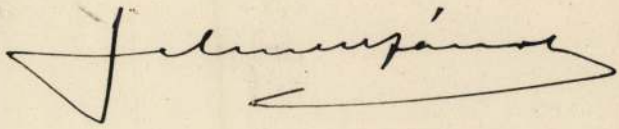

~~Dávid Károly~~ ~~ifi~~

ifd és Bardon Alfréd

Az istambuli kikötő épületeinek nemzetközi pályázatán I. díjat nyert terv, alaprajzokkal

Repr.

Györgyi Dújmagyép II.

5. l.

1938

Dávid Károly ifj

a keropesi uti temető diszravatalozó ajánlat tervpályázatán a III-ik díjat nyerte

Halász 1939. középisk.

53. l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Dávid Károly ity

Villa

Repr.

Tér és Forma

1943. 1. 7.

(Vinzapillantás.)

ifj. dávid károly építész háza a somlói-úton.

eigenheim des architekten am südabhang des blocksberges in budapest.

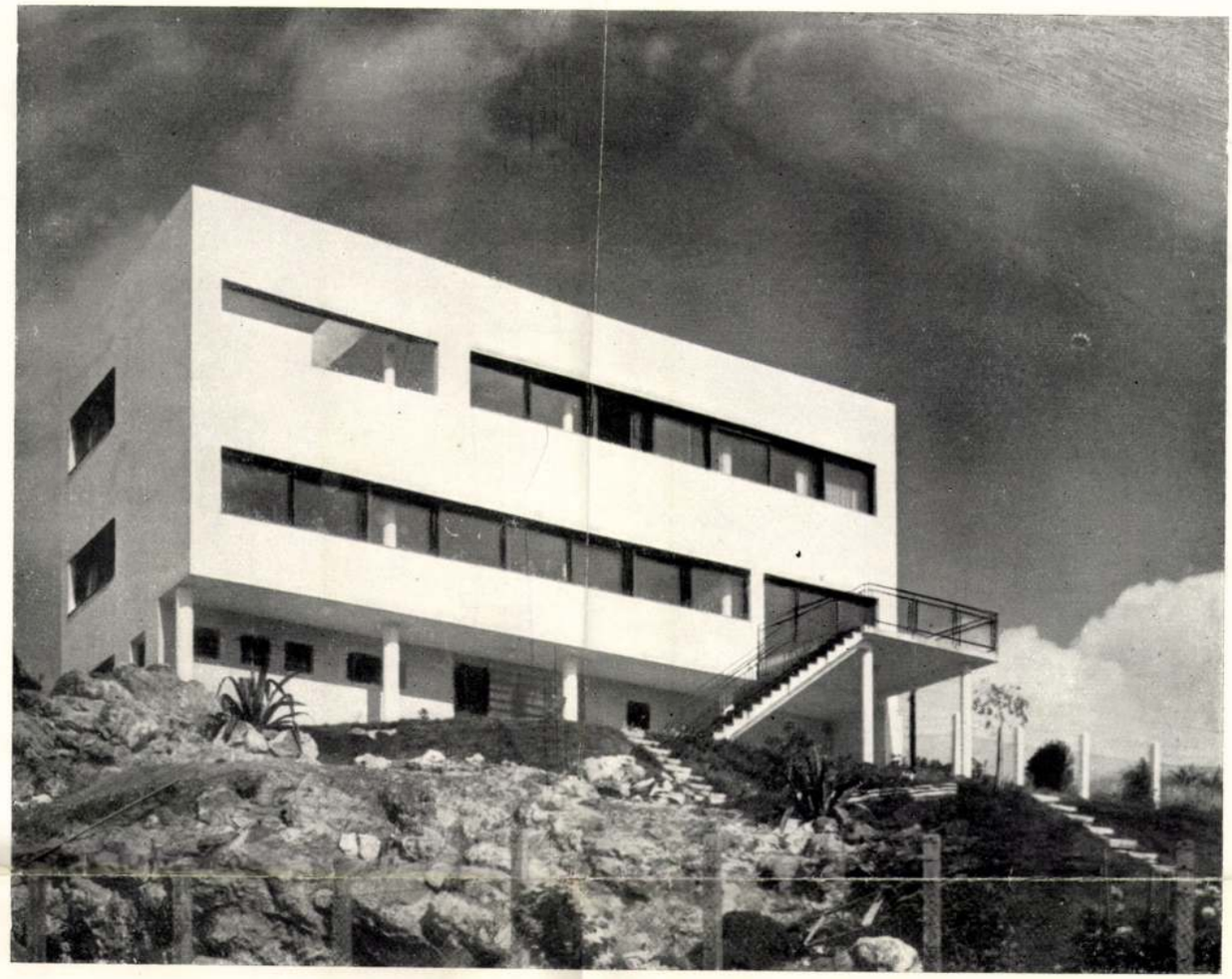

fotok: seidner.

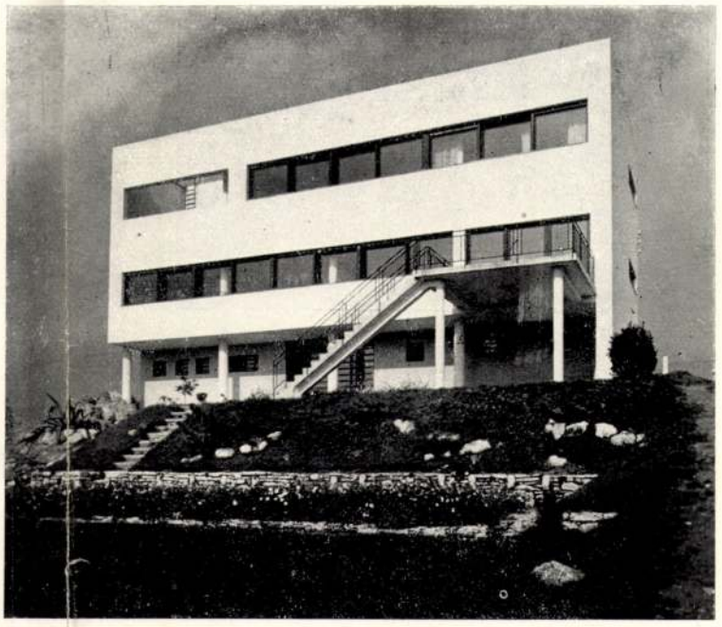

a ház a somlói-úton, a gellérthegy déli lejtőjén fekszik. elfordul az északi oldalon húzódó utcától és teljes nyitott déli homlokzatával a kertre és a déli lapály felé néz.

célom az volt, hogy a házat délfelé maximálisan, nyugat felé pedig a gyönyörű kilátás miatt, amennyire a gellérthegyen uralkodó északnyugati szél büntetlenül megengedi, kinyissam.

Tér és Forma 1934. 1. sz. (A Csoport magyar csoportjának 1933-as munkái képekkel.)

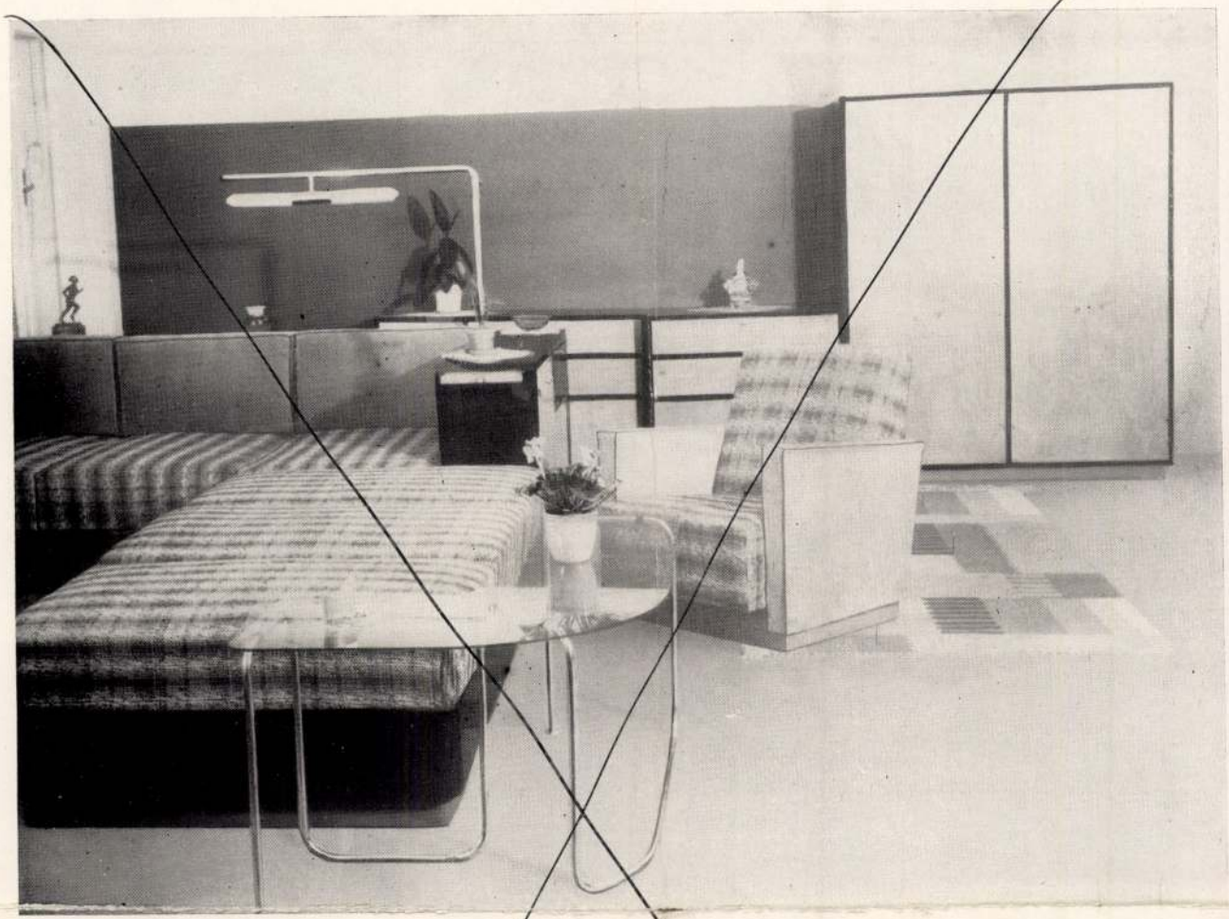

3

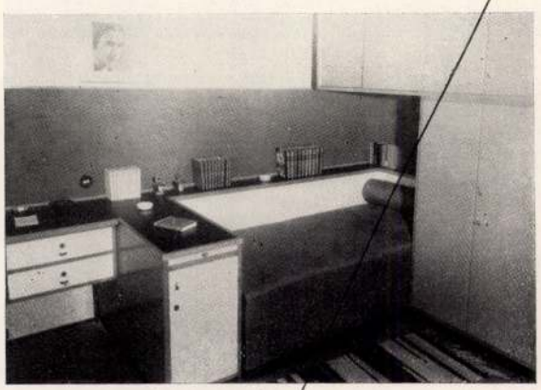

4

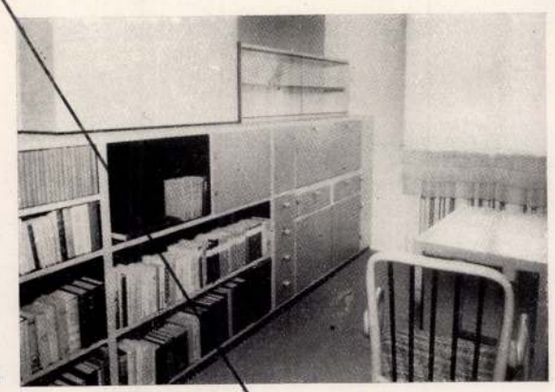

5

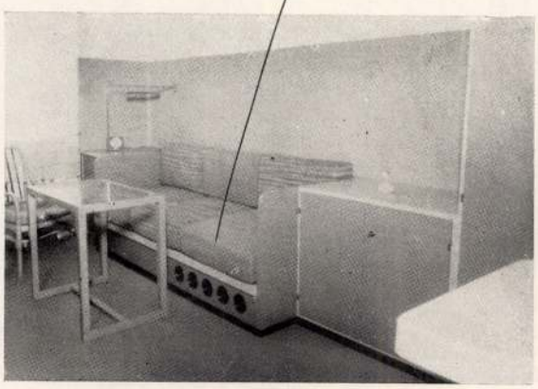

6

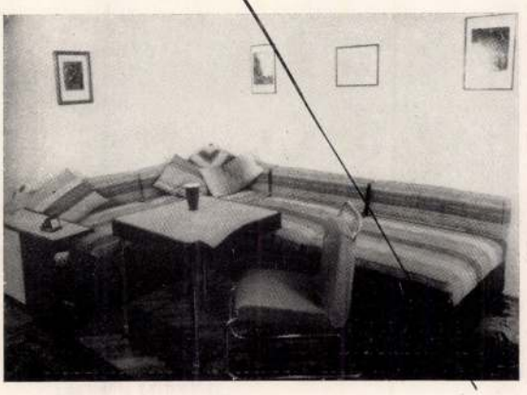

7

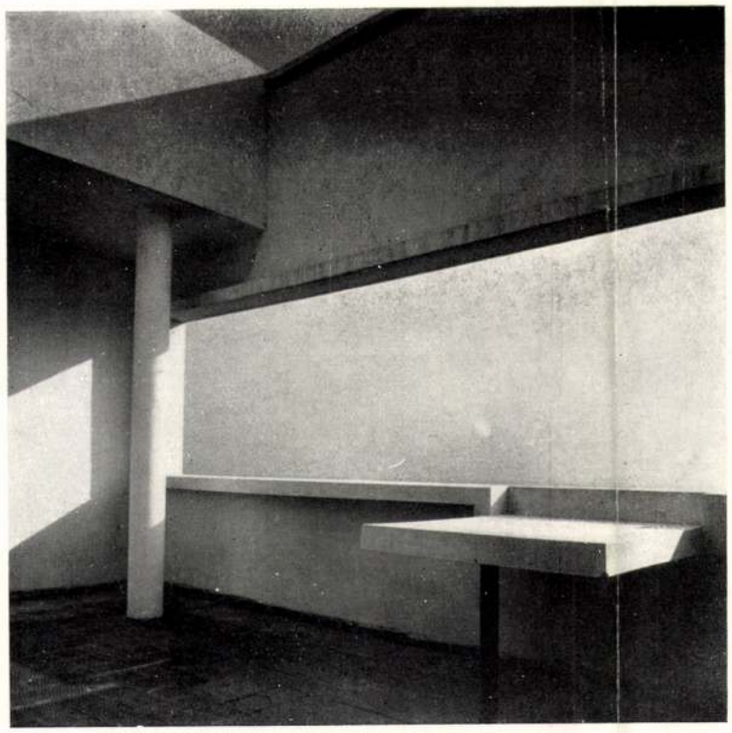

ifj. dávid károly

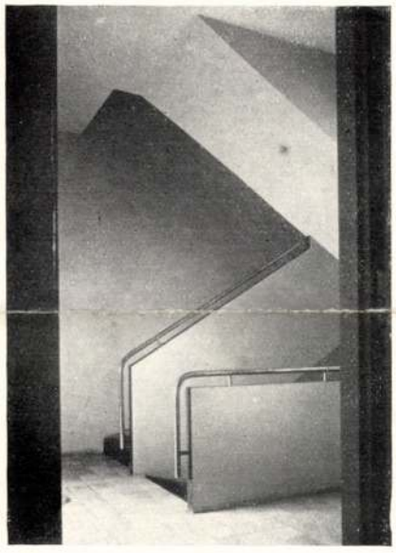

a ház konyhájának és fürdőjének felszerelése a legmodernebb. elektromos hőtároló szolgáltatja az egész házban a meleg vizet. a konyha is villanykályhával van felszerelve. a használat igen racionálisnak mutatja ezt a berendezést.

a vízszintesen eltolható halaman-rendszerű ablakok nagyszerűen beváltak. ugyancsak jók a szintén halaman által gyártott spaléta-rendszerű nagy üvegajtók, amelyek megengedik, hogy a télikert a terrasszal és a lakószobával teljesen egybenyíljék.

az épületen sűrűn nyert alkalmazást az eternit. az ablakdeszkák, ajtók külső oldala, konyha és tálalóasztalok ezzel vannak borítva. ugyancsak jól beváltak az eternit kémények és a tetővizet levezető csövek.

fotok: seidner.

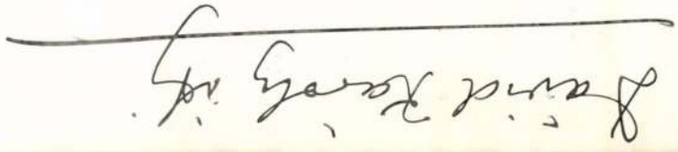

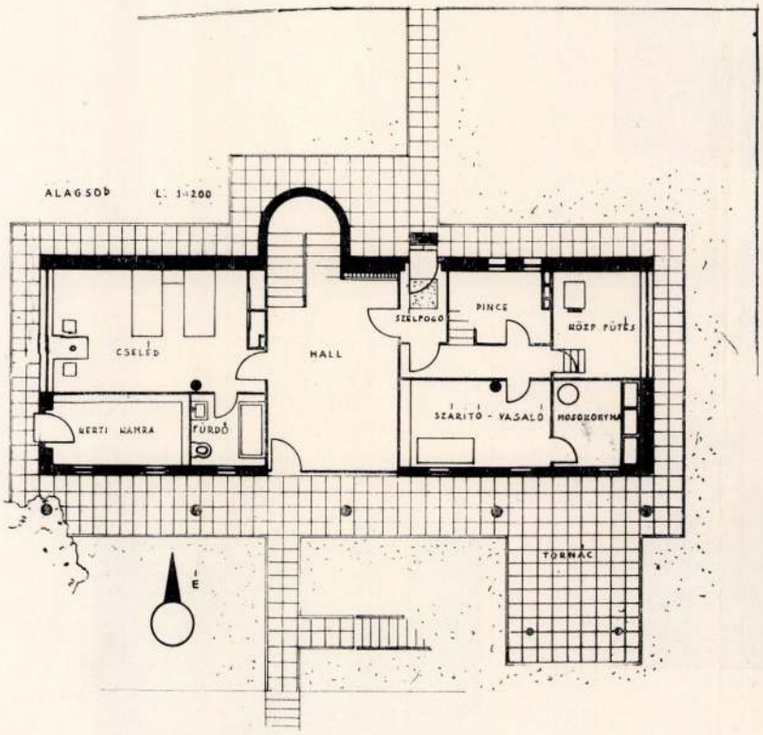

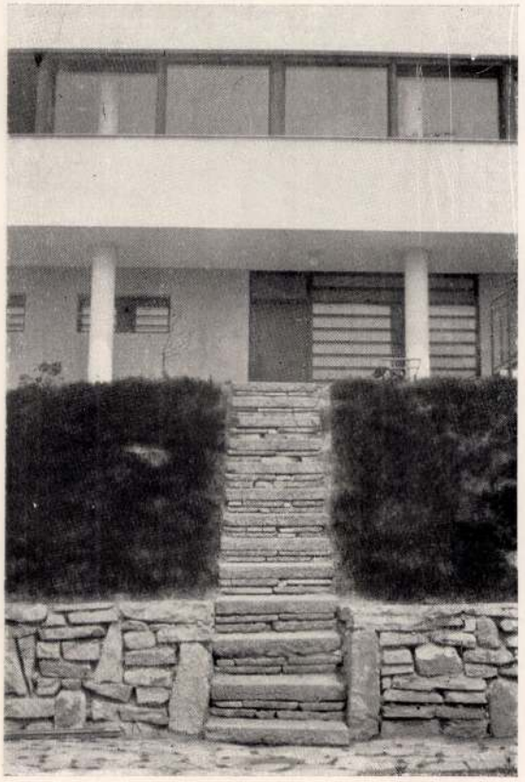

EMELET

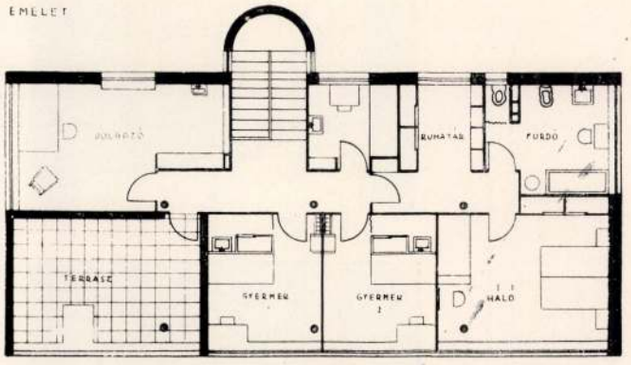

FÖLDSZINT

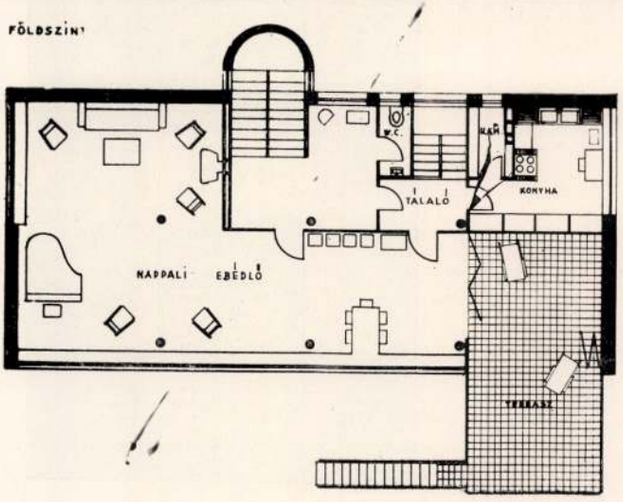

David Károly
épitész

szód

Tabéry Iván:
Egészségügyi épületek. Új Épitészet. 1948. 5. [Új Csepel] sz. Klubház és sporttelep tervezete fentitől repr. 201–203. l.

A klubház terve alatt David Károly, a sporttelep terve alatt David József. A szövegben csak D. Károly emlitve

Közoktatásügyi Miniszteriumnak

Budapest.

A német „Tag für Denkmalpflege und Heimatschutz" két évi szünet után, a folyó évben szeptember 16-tól szeptember 20-ig, tehát öt napig tartó műemléki Kongresszust tart. Kölnben, amelyre a Műemlékek Országos Bizottságát is meghívta az előző kongresszusok hagyományos szokása szerint. A Műemlékek Országos Bizottsága mindig képviseltette magát a német műemléki kongresszusokon, amelyek nek kitűnő előadásai és tanulmányi utazásai gyümölcsöző leg hatottak a Bizottság tevékenységére, amennyiben a műemlékvédelem modern eszméinek és fejlődő módszereinek utat nyitottak hazánkba.

Dávid Károly ifj

épitész

l.

Szendy K. Bpest

szécsf. közig. cök-

1942. Bp. 1943. 390. l.

többnör

Kossuth Lajos utcza 1.

a kisczelli határban
Árpád fejedelem sirja
helyén megejtendő helyszín
szemle elrendelése iránt.

A Szovjet tavaszig felfüggeszti finnországi hadműveleteit?

Időjárás: Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Változó felhőzet, helyenkint köd, Kárpátalján havazás. A hőmérséklet kissé emelkedik

NEMZETI UJSÁG

XXI. évfolyam, 292. szám ◆ VASÁRNAP ◆ Budapest, 1939 december 24

A szovjet hivatalos jelentés is elismeri a finnországi nehézségeket — A hadiszerencse végleg a szovjet ellen fordult — A nyugati fronton viszonylagos csend

Earl de la Warr, az uj angol légügyi miniszter

Schimanek Emil müegyetemi tanár eredményes kisérleteket folytat a magyar barnaszenek gépjármü-közlekedési felhasználhatósága terén

Uray Tivadar, a Nemzeti Szinház örökös tagja kapta a Greguss-dijat

Ifju Dávid Károly müépitész nyerte a Ferihegyi repülőtér tervpályázatát

Az ember karácsonya

irta: NYISZTOR ZOLTAN

Van abban valami csodálatos és megdöbbentő is, hogy az első karácsonyon minden ünnepelt, csak éppen az ember nem. A csillagvilág egy külön üstököst vonultatott fel az égi tájakra, a barmok istállójukat osztották meg és meleg párájukkal melengették az isteni Kisdedet, az ég öröme angyalénekben robbant le egész a földig s csak az ember állt a betlehemiek elutasitó gesztusával, a pásztorok félig rémült, félig hüledező tekintetével az érte történt és világraszóló nagy esemény előtt. Pedig a Kisded születése egyedül érte volt, az emberért! Az emberért, aki már egyszer eljátszotta az istenfiúság királyságát s most meg kellett kapnia másodszor is és mindörökre a koronát. Mert a Teremtő, aki teremtett világot és világmindenséget, titokzatos anyagokat és még titokzatosabb erőket, mindenek középpontjává, örök elgondolásainak tengelyévé az embert tette. A földek és vizek számolhatnak évezredekben, a csillagvilágok milliós fényévekben s mégis az ember győz, aki pedig létét csak évtizedekben fejezheti ki.

Igaz, hogy az emberi méltóságot viselni csak ez az isteni Kisded tanitotta meg az emberiséget. Előtte nem tudta senki; sem az összülők, akik egy paradicsomot vetettek kockára egy almáért, sem a többévezredes advent népei, amelyek babonaságban és bálványimádásban végeztek. Az emberi lét örök és isteni sugarait ez a Kisded világította meg először. Ő, aki egy Szűztől vette a testet, makulátlanul hordozta egy életen át, megvallotta, hogy gyönyörűsége embernek lenni s az emberek fiaival együtt lenni s a halált legyőzve, a megdicsőülés titkát is megfejtette. Azóta ünnep minden gyermek születése a világon. Azóta szent az emberi élet. S azóta áll nyitva, tárva-nyitva a megdicsőülés utja minden ember számára!

Soha még igy az ember fogalmát meg nem határozták, sem előtte, sem utána. Soha igy szerepét és értékét körül nem irták és be nem mutatták sem bölcsek, sem költők. Az evangélium, vagyis a jóhir ezt jelentette és jelenti azóta is örök időkre az emberiségnek. Az emberi öntudat akkor és itt vetette le minden gátlását és nehezékét. Ha addig félt az éj sötét leplétől vagy a csillagok titokzatosságától, ha addig sután remegett a természet kitöréseitől vagy az elemek tobzódásától, ha addig megrettenve hullott az anyag vagy az erő bálványimádásába, most már szállhatott a magasba és a mélybe, kihallgathatta és megnyergelhette a föld és a viz és a levegő titkait s még az sem volt többet lehetetlen vagy természetellenes, ha megrészegült önmagától és alkotó kedvétől. Mert ez a jászolban és barmok között született Kisded az ő felszabadulása volt; felszabadulása az istállótól és a barmoktól, az éjszakától és a csillagoktól, a tehetetlenség és az elnyomottság, a veszély és a megsemmisülés érzetétől!

S ezért, amióta karácsonyt ünnepel a világ, az emberiségnek erről mindig meg kell emlékeznie. Meg kell emlékeznie származásáról és hivatásáról, lehetőségeiről és jövőjéről. A betlehemi éjszaka kitörölhetetlen marad mindörökre az emberiség emlékéből. Azóta érzi, hogy az istállók és a barmok csak érte vannak, az üstökösök fénye az ő szemébe tűz s az angyalének is az éjszakában csak neki szól, sőt még az Isten legcsodálatosabb titkai is csak neki nyilnak meg s a földön egyedül neki tudnak megnyilatkozni.

Ma, amikor látszólag olyan kevés s olyan semmibe vett az emberi élet, ezt a gondolatot mélyen le kell rögzíteni. Ennek a hulló világnak, amelyet ma ágyuk, tankok és repülőgépek elé vonszolnak, talán nem is maradhat más vigasztalása. Hiába próbálták a gépet fölébe emelni s a maga alkotta géppel hitványságát vagy fölöslegességét kimutatni, az érték, az örökkévalóság és az Isten értéke mégis ő maradt. Milyen nevetséges és komisz az a földi játék, amit az utolsó századokban velevüztek! Az a játék, amely a haladást vagy a kényelmet, a civilizációt vagy a nemzeti büszkeséget, a hóditási vagy az uralkodási vágyat az emberi értéknek, a minden ember értékének fölébe helyezte. Lehet-e ágyutöltelék az az ember, akinek méltóságát egy csillagfényes betlehemi éjszakán az isteni Kisded fedte fel s lehet-e sok vagy tulzás az a társadalmi vagy szociális reform, az az anyagi vagy szellemi ajándék, amivel koronkint az emberiség

ELJEGYZÉS MURÁNYBAN

IRTA: **KÁLLAY MIKLÓS**

Mustok méze didergett a dérszagu levegőben. A lankás hegyoldalakban megfeküdt a fosztott tőkék közt a csalóka októberi nap, de a Murányi bérc tetején csipős fuvalom berzengette már a vörös fenyők kusza bozontjait. Felséges volt körül a resten rozsdáló ősz végtelen nyugalmával. Annál elevenebb sürgés-forgás rezgelődött a vár bejáratánál. Reggel óta dübörgött befelé a láncos hidon a sok ormótlan cséza, üveges, rugós hintó, kenetlenagyu, vasas szekér. A felfelé kanyargó ösvényeken mindenfajta hadi népek mundérja tarkállott. Voltak zsinórral bőven meghányt, erdélyi darabontok, kékdolmányu kállói hajduk, lompos makovicai talpasok. A kevésbbé menedékes főuton vörös lebernyeges rácok ügettek. Jókedvü ulánusok hosszu pikáikkal próbálták elkapkodni az ezüstösen szállongó ökörnyálat. A palatinus ur fia is megjött hát Lengyelből.

— Nagyuri kézfogó, dáridó, vendégség, — dörmögte elgédetlen Alvinczi uram. — A szegénységet meg lelke szakadtáig szuvasztja a sok sanyargatás.

Ekkor nagy csattogással elérte őket egy csapat mentés, prémsüveges megyei huszár. Porfelhő takarta el a szekeret, lódobogás nyomta el a szót.

2.

A vár kastélyházának ónkarikás ablakán Mária grófnő kipillantott az őszi ragyogásba. A széles kapubolt előtt megtorlódott a sok betörekvő nép.

— Tán országgyülést hivott egybe kigyelmed? Nem is kézfogót kiván ülni? — kérdezte hamiskás mosolyt küldve ura felé.

Már nem volt az a törékeny szépségü, mégis csupatüz-asszony, akinek puszta hirébe halálosan beleszeretett Wesselényi Ferenc füleki kapitány s aztán Széchy Mária szivével együtt megvette a vivhatatlan Murányt is. De megtelt termete még mindig délceg maradt. Igazi amazon volt. Szemében a parancsolás kemény villáma mellett az asszonyi forróság olvadó tüze.

Wesselényi is megrokkant keveset. Nemes vonásain fáradtság felhője. Szája körül, szeme sarkában gond barázdája. Mintha karja is fájdalmasan mozdult volna, ahogy a nagy ebédlőasztalon az ezüst karafinákat számlálgatta.

— Fejedelmi kézfogó, megilleti a parádés násznép, — mondta csendesen.

— De ide egész hadak gyülekeznek. Ha kigyelmednek ennyi serege lett volna Murány alatt.

— Akkor is téged vettelek volna el. Ez nem is hadinép, csak diszkiséret.

— Kézfogó lesz — nyomta meg szavát a nádor. — Kézfogója magyar sor féltő szerelmének. Ki foghat gyanut, hogy a szerelmesek sietnek utjukat röviditeni, Murány felejárás Csáktornya és Munkács közt. Kinek szurhat szemet a sokadalom. Két ilyen hatalmas familiának atyafiai félország. Barátja meg három-négy országban akad.

— Még a pogány török közt is? — mondta némi gunnyal a grófnő.

— Töröknél pogányabbak a császár miniszterei. Se hitük, se irgalmuk. Láncos eb nekik a magyar. Csak abba fő fejük, mennél kurtábbra fogják a láncát, szorosabbra nyakán az örvöt. Legázolják minden jogunkat.

— Kietek untalan csak a nemesi jusst hánytorgatja. De látják-e az esett szegénység tenger siralmát? Csontjukra szárad a bőr, éhkopp ásit szemük verméből. Kérges rongyot zörget rajtuk a szél. Sárviskójukhoz képest az ól palota. Ezek tán nem magyarok?

— Mindenki magyar, aki idegen hatalom kényét nyögi itt.

Mária közelebb huzódott urához.

— Kedves uram, — bársonyosodott meg a hangja, — te konspirációt készitesz? Ugy félek.

A nádor hatalmas alakja felfeszült. Szavában büszkeség csendült.

— Én a jogoknak őre vagyok. Nem konspiráció, ha a nemzet jogát követeli, melyre a király is hitet tett.

— De megfogadtuk, hogy ezt a várat mindétig a Habsburg király hüségére tartjuk. Csak nem akarod megszegni köteles hüségedet?

Wesselényi szava most ugy szólt, mint az orákulum:

— Én az apostoli magyar király hűségére esküdtem. De hol vagyon a magyar király? Mi csak a császár pecéreinek kezét érezzük. Én meg akarom keresni a királyt a megszabaditott ország hűségivel.

3.

Késő délutánba nyult az eljegyzési lakoma. Az asztal roskadozott minden jótól. A murányi szakácsok kitettek magukért. Nem volt hiány tüzes borokban sem. A kristály kancsókban égetett liktáriumok szinesedtek. Ott pompáztak a magyar ősz telthusu gyümölcsei is, mind megannyi mives kéz metszette drága kő. Carneol szinü almák, jáspis körték és szőlők nehéz opálfürtjei.

De a mosolygó gyümölcsöknél is szebbek voltak a dámák csipkés, habos, dagadó ficemáikban. És valamennyi közt, mint tündöklő gyémánt ragyogott Zrinyi Ilona különös szépsége. Sötétlő, ciprussudárságán női gyöngédség puha bája ömlött el. Szemében szilaj akarat déli tüze lángolt. Olyan volt, mint karcsu, bársonyos kardhüvely, amely csak sejteti a lélek törhetetlen acélpengéjét. Az ifju Rákóczi Ferenc majd felfalta szemével. Báthory Zsófia is elégedetten pihentette meg rajta tekintetét. Az ő fiának lesz a legszebb felesége. S hozzá még ilyen gazdag is.

Máskor sötét este vetett véget az ilyen lakomáknak. Most a nádorné jóval napszállat előtt asztalt bontott. A dámák hadd pihenjenek le. Az urak tovább delektálhatták magukat. Itallal rakott asztal várta őket a lovagteremben.

— Menjünk — szólt a nádor Zrinyi Péternek, — már várnak.

Maga indult meg az urak élén, mert a lovagterembe valóságos rejtekut vitt. Ott már zsibongó sokadalom várta a lakoma vendégeit. Rendek és pártok szerint csoportosultak a téres gót teremben. Külön a kisnemesség, mindenféle mezei hadak. Külön a vármegyei tisztek és városok magisztrátusai. Nemes Kassa város főbirája a bányavárosok küldötteit s az eperjesi és lőcsei birákat vonta maga köré. Az erdélyiek az ifju Bethlen Miklóst vették körül. Mint komor fekete sziget nyomkodtak össze egy oszlop lábánál a lutheristа és protestáns prédikátorok.

A nádor a kisérő urakkal (a terem végében) emelvényen álló asztal mellett he-

Lapunk mai száma 40 fillér

Sternberg
hangszergyár, Rákóczi-ut 60

KARÁCSONYI CSEREAKCIÓ!
Rádiót Kadelburger-nál, Szent István körut 5.
Rádiót Kadelburger-nál, Szent István-körut 5.
Rádiót Kadelburger-nál, Szent István-körut 5.
Rádiót Kadelburger-nál, Szent István-körut 5.
Rádiót Kadelburger-nál, Szent István-körut 5.
Rádiót Kadelburger-nál, Szent István-körut 5.

BEMUTATJA
MARNITZ
Keresztény szaküzlet József-körut 37 Telefon: 13-40-28
ALKALMI VÉTELEK, csere (részletre is)

Csere részlet
Hangszereit és rádióit
legelőzékenyebben bemutatja
MOGYORÓSSY
hangszergyár, Budapest, Rákóczi-ut 71
Árjegyzék ingyen.

Selymek, szövetek
Vászonáruk, paplanok
Női, férfi, gyermek kelengyék
Asztalnemüek, törülközők
Pizsamák, keztyük, harisnyák
Nyakkendők, zsebkendők
Női kabátok, modellruhák
Pazar választékban olcsón
Klein Antal
Divatházában, Király-utca 49

Ez a mű a boldogabb magyar jövőhöz vezető utat mutatja!
„Harc a magyar jövőért"
Irta: Dr. HÉZSER LÁSZLÓ.
Előszóval ellátta: Dr. Orsós Ferenc egyetemi tanár.
Joggal állapítja meg Orsós professzor a könyvhöz irt előszavában, hogy ez a munka nagy visszhangot fog kelteni a közvéleményben, mert olyan izzóan aktuális problémákat vet fel, amelyek leginkább foglalkoztatják ma a magyar jövőért aggódó és harcoló lelkeket.
Az első kiadás 8 nap alatt elkelt
Amikor a magyarság ezeréves élet-halálküzdelmének egyik legsúlyosabb fejezetéhez érkezett és önmagára utalva ellenséges népek gyürüjébe bezárva keresi a maga létfolytonosságának biztositását, felmerül az a kérdés, honnan szerezzünk erőt a további küzdelemre és hogyan szervezzük meg maradék erőnket a nagy feladatok megoldására.
Ezekre a kérdésekre ad feleletet ez az aktuális mű!
Ajándékozzuk minden barátunknak ezt a könyvet! 144 oldal.
Ára 2.60 pengő. Vidékre: 2.80 pengő.
Kapható: NOVÁK RUDOLF ÉS TÁRSA cégnél (Budapest, Baross-utca 21) és minden könyvkereskedésben.

Vászon asztal- és fehérnemüek
Örmény-Magyar Ker. Rt. IV., Bécsi-utca 2.

de az embereket csak az Isten tervei szerint használhatják. Minden más ellen lázadozunk és lázadunk. A teremtő Isten akarata és a betlehemi Kisded példaadása szerint értékeintől nem foszthat meg sem a hatalom, sem a kényszer, öntudatunkat nem veheti el sem a tudomány, sem a kultura s ahogy a teremtés csak értünk volt, világháboru, világforradalmak vagy akár egy világitélet is csak mi értünk lehet!

A karácsonyi éjszaka nagy megdicsőülés, de egyuttal nagy megszégyenülés is az ember számára. Amilyen sugárzó fényben látja saját értékét, olyan szürke sötétségbe merül az emberiség magacsinálta történelme. Ugyan mi az, amit az emberiség évezredek alatt az emberért tett? A gulák, a piramisok, néhány kórház, utak, erődítmények, stadionok és Népszövetség? Néhány találmány, mely aranyat csurgat a föld gyomrából, kioperál az ember testéből néhány halálos sebet, vagy a levegő utjain köti össze a földrészeket s közben kiöli az emberek szivéből a hitet és megsemmisiti az emberi érték utolsó öntudatát is? Hát érdemes volt? Csoda-e, ha a vátesek már egy félszázaddal ezelőtt halált kiáltottak az egész emberi kulturára, hogy megmenthessék a lélek értékét és öntudatát? Csoda-e, ha az emberiség nagyobb része néhány évvel ezelőtt már készen állott arra, hogy akár lerombolja az emberi kényelmet megteremtő egész technikát, hogy az élet primitiv örömeit ujra felfedezhesse és élhesse? Hát csak azért kellett civilizáció, kultura és technika, hogy a végén ember az embert szabadon irthassa és életét az állat szükölésénél hitványabbá és veszélyesebbé tehesse?

Az embernek az a szerencséje és az a tragédiája is egyuttal, hogy mindig ember marad. Tragédiája, hogy sötét hatalmak ütközőpontja lehet, de szerencséje, hogy a halhatatlanság öntudata lobog benne. Ma a tragédia óráit éljük és szenvedjük olyan világfájdalommal, amilyenre a földön egyedül csak az ember képes. De minél magasabbra csap a pusztulás hulláma, annál inkább érezzük, hogy megváltása, felszabadulása és megdicsőülése egyedül csak a betlehemi Kisdedben megnemesitett embernek van. Előttünk folyhat a vérhullám, szemünk előtt világitélet módjára cikázhatnak a tüzes lövedékek, összeomolhatnak fényes városok és büszke kulturák, lelkünk most inkább, mint valaha, hallja az angyali éneket, mint az egyetlen elhivatást: Dicsőség a mennyben Istennek, békesség a jószándéku embereknek!

egymást megörvendezteti, amikor a Teremtő még önmagát is odaadta az emberiségért? Lehet-e egyáltalán a kevésről vagy a sokról, az elégről vagy a tulzásról emberi méretek között vitatkozni, amikor az isteni méretek árja áttört már Betlehemben minden korlátot?

Oh, emberi mivoltunknak ezt a kinyilatkoztatását és ezt a zálogát ma különlegesen le kell szegezni. Ma a betlehemi pusztáról az üstökös fénye alatt nagy, mély és örök távlatok nyilnak. Ma meg kell látnunk és szabad világgá kiáltanunk, hogy sem földek rabszolgái, sem állatcsordák martalékai, sem osztályok helótái, sem hatalmak kisemmizettjei nem vagyunk. Akikkel a legfőbb úr, a teremtés és világitélet Ura csinált terveket, azokkal földi hatalmasság ne merjen más tervet csinálni vagy csak olyanokat, amelyek az örökkévalóság terveivel egyeznek. Az anyaggal gazdálkodjanak, az erőket fogják be kényük és kedvük szerint,

lyezkedett el. Nem csinált sok ceremoniát. Kardja markolatával megverte az asztalt. Már emelkedett is, hogy szóljon. Nem ment könnyen. Lába kétszer is megroggyant közben. A fájdalom láthatóan végigvillant vonásain.

— Árnyéka csak magának, — sugta oda a mellette ülő országbirónak Frangepán Ferenc.

Nádasdy gróf merev egykedvüségében kigyó simasága siklott.

— Hálni jár belé a lélek, — mondta. — Hamar nádorválasztás lesz — ezt már csak magában gondolta.

A nádor beszélt már közben. Nádasdy csak akkor figyelt fel rá, mikor ezt mondta:

— Esküvel fogadjuk, hogy mindazokról, mikről itten szó esik, mélyen hallgatunk mindazideig, mig órája nem üt, hogy véle ország-világ szine elé járuljunk. Az eskün fejjül erről egymásnak hitlevelet is adunk. Majd irásba foglalja szekretáriusom.

A nádor mögött fakó, pergamentszinü emberke bukkant elő. Olyan szaga volt, mint ódon könyv lapjaiba áporodott pornak. Leszenyei Nagy uram volt, a nádor iródeákja.

Wesselényi néhány szóval befejezte:

— Mit is szóljak még országunk mondhatatlan romlásáról. Ki igaz magyar, tüzzel, vassal pusztul. Egész nemzetségeket irtottak ki. Stallumokba, jószágokba idegeneket tömöszkölnek. A föld népe még uránál is keservesebben sanyarog. Minden jogunkat, törvényünket lábbal tapodják.

Zrinyi bán arca szint váltott. Bikanyakán kidagadtak az erek. Nem türtőztethette már magát:

— Prédára vetnek, mint hitvány koncot, — kiáltotta felugorva. Csak imént győztük meg véres, nagy csatán a pogányt Gothárdnál. Magam is ott küzdöttem. A bécsi tányérnyalók mégis ugy rimánkodtak a békességért, mintha minket nyütt volna pozdorjává a török. Most szabadulhattunk volna tőle, de ezeknek a nyámnyila kancellistáknak béke kell. Háboruban még elhajtják néhány marhájukat. Felpörkölnek egy istállót. Dehogy vállalnak szemernyi kárt. Pusztuljon csak a magyar.

— Pusztul is, — dördült meg Fekete Mihály hajdu kapitány robajos hangja.

— Ujvárt a töröknek hagyták. Megtárták véle duló spáhiknak, garázda tatárnak az egész felső vidéket. Kassáig merészkednek már hódoltatni.

A keserüség szilaj lánggal lobbant neki. A szemek vérbeborultak. Csizmák, kardok dobogtak a padlón. A prédikátorok karban kiáltották, mintha zsoltárt harsognának:

Legázolják az evangyéliomi szabadságot. Templomaink elragadozzák. Pásztortalan széled a nyáj.

Szanyi János, komáromi prédikátor túlharsogta valamennyit:

— Mi lészen véled próbált Jeruzsálem? Hiveidet kiszórták a babyloni pusztaságba és a biborköntösü céda tipor rajtatok.

Mindenki a maga keservét zugta. A nádor szva alig tudott fölébe kerekedni a zajnak:

— Irásba tészünk minden panaszt. Magam viszem Bécsbe instanciánkat az apostoli Fölséghez.

Felháborodott kiáltozás felelt:

— Nem instanciázunk tovább. A siralom egekbe kiált.

Bozontos üstökü, busa, hegybefutó szemöldökü férfiu tülekedett az emelvény felé. Öklét magasan rázta:

— Minden bajunknak kutfeje Leopoldus császár Véle kell végezni legelsőbbet.

A nádor megismerte az izgága pozsonyi fiskálist. Csititani próbálta:

— Királyur jószivvel vagyon hozzánk. Tanácsában a hiba, Vitnyédi uram.

— Madarat tolláról, — ellenkezett Vitnyédi, — de nekem jó lépvesszőm vagyon madárfogdosásra. Leopoldus ur sürün vadászgat csekély kisérettel a laxemburgi berekben. Töröket állitunk ott és elfogjuk élve, vagy halva.

— Ha halva, antul jobb, — bömbölt Buga uram.

— Hibbant elméjü, — sustorogta fitymálón az országbiró.

— Tudom mit beszélek. — vágott viszsza Vitnyédi. — Vállalom is. Elfogom a császárt és viszem nyargalvást Kaszavárába. Nem is szabadul onnnét, mig alá nem ir minden követelésünknek. Hadai ellen élete zálog kezünkben.

— Igaza van Rabságba Leopoldussal! — zajdult meg az egész terem. Öklök emelkedtek, kardok villantak. Csak Zrinyi hadintéző hangja lett urrá percre az éktelen lármán:

— Türbessenek kelmetek. Tettnek akkor lészen sóra, ha mindent meghánytunkvetettünk. Idegen hatalmak követei vannak itt: Gremonville marquis, a franciák királyától, meg Halib aga, a Fényes Kapu szándékának tudója. Hivjuk tanácsba őket.

Keveset megcsitult a zaj. Aztán még vadabbul kerekedett fel:

— Egyik eb, kutya a másik. Magunk sorát igazijjuk el magunk.

Sokan már az urak asztalát verték kardjukkal. A nádor mégis ugy gondolta, hogy az idegen követek megjelenése tán csillapitóan hat. Intett Leszenyei Nagy uramnak, hogy szólitsa őket.

Mikor a szekretárius a láthatatlan ajtót a nádor háta mögött megnyitotta, percre csakugyan megtorpant a lárma. Mert az ajtó nyilása nem volt üres. Sudár nőalak állt ott. Magasan domborodó homloka márványként fehérlett a sötét keretben. Szemében a Báthoryak megszállott lobogása.

Zsófia asszony tekintete belefuródott a lábánál kavargó tömegbe.

— Palatinus uram, — csattant fel benne a rémület —, mely veszett farkasverembe csalta Nagyságod az én szerelmes magzatomat? Ferkó, Ferkó, hát téged is elragadnak tőlem, mint jóságos uramat, kinek szeme két karom közt tört meg, még élete virágjában.

Az ifju fejedelem szégyenlősen szegte le tekintetét.

Báthory Zsófia határozott léptekkel ment oda hozzá. Megragadta kezét.

— Jöjj innen. Nem akarlak elveszíteni téged is. Békességet akarok öreg napjaimra.

Most észrevette a prédikátorok fekete csapatát. Mintha kigyóhoz ért volna.

— Pillanatig se maradhatsz, — rikácsolta — e pestises lehelletü eretnekek közt.

A prédikátorok kara felháborodva replikázott:

— Boszorkák ivadékja, népet csigázók nemzetsége. Mit is panaszlunk mink itt legkegyetlenebb üldözőinknek.

— Fertelmes Jezabel — süvöltött végig a termen Szanyi János éles diszkantja.

Rákóczi Ferenc fejedelem majd a föld alá süllyedt. Ime, hát csak anyja szoknyája mögé buvó anyámasszonykatonája ő. Pedig szive már részegen dobogott a rá váró tettek elé. Hogy szeretett volna nemzete szabaditójává magaslani. De nem merte megbántani anyja féltő fájdalmát se. A durva sértés is pirt égetett arcára.

Mit tegyen? Zsibbadt tétovasággal állt ott a vad kavargásban.

Egyszerre ugy érezte, hüs márványt érint áttüzesedett keze. Oda nézett. Sudár, fehér nőalak állt mellette. (Mint tulvilági jelenés.) Sokára eszmélt rá, hogy arája az: Zrinyi Ilona.

És Zrinyi Ilona megszólalt. Ezüstharang volt a hangja.

— Ferenc ur, kegyelmed választott fejedelme Erdélynek, leggazdagabb ura és szivbéli reménysége ennek a sulyosan látogatott országnak. Vessen hát számot szivével és szándékával!

A fiatal fejedelem szemében most kigyult a tüz. Visszaszoritotta Ilona kezét:

— Számot vetettem.

Zsófia dermedten nézte őket. Elvesztette a csatát. Szavában harag és féltés szisszent Ilona felé.

— Ki vagy te? Hogy elrabolod tőlem szivem magzatját?

— Rákóczi Ferenc elgyürüzött mátkája. És irva vagyon, hogy a mátka elhagyja apját és anyját és követi az ő szivbélijét. De kigyelmednek, Ferenc ur, el sem is kell hagynia egyiket sem. A Báthoryak és Rákócziak mind azt az utat járták, kin kigyelmed is haladhat.

— Én téged követlek — lelkendezett a fejedelem.

— Egy az utunk — mondta Zrinyi bán lánya —, mert tudja meg kegyelmed, hogy én szerelmes és hüséges hitvese leszek mindhalálig és engem kegyelmedtől semmi nem tántorit. De tudja meg azt is, hogy a mai napon, amelyen magát vélem elgyürüzte, mindörökre eljegyzette magát és egész nemzetségét ennek a nemzetnek javával, a Rákóczi nevet és mind az egész felső vidéket a magyar szabadsággal.

Zrinyi Ilona szava ugy szólt, mint az urfelmutatás csengetyüje, mert akkorra már halálos csönd volt a teremben.

Az ablakon acélosan villant be a hideg őszi este és távol keleten tán Kassa felett és Munkács felet halaványon születtek az első, fiatal csillagok.

Dávid Károly Ify

az uzsokintcái OTI kórház
terapiatanszatán tervé-
nek megvétele
javasolva

MMELKözl

1944. 344. l.

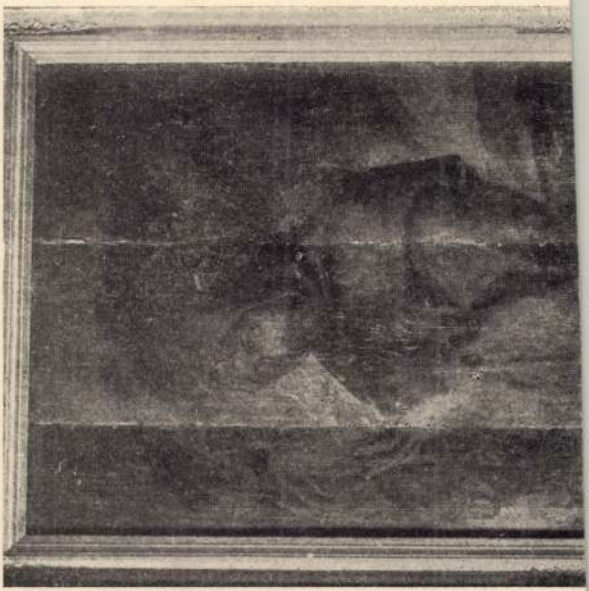

Dávid Károly ifj

vrád
z

MÉM 1941. 309. l.

I-XXXVI+1.-1140. hasáb.

Paris

J. P. Migne, 1861.

David Károly ify

Az 1936-os Budapesti Nemzetközi Vásár fő kapuja. Terverte fenti.

Repr.

Magyar Építőművészet

1942. 40. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dávid Károly ifj

az OTI Albertfalván
épitendő emeletes
kislakásos bérházak
terve, megvétel
re ajánlva

MMÉLKözl
1942.128 C.

ÖRV. BAUER ÁDÁMNÉ
Cohánytüzede
TOLNA.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dávid Károly ifj.

a szegedi elme- és
idegklinika terüp.
megvétel

MMÉEKözl.

1942. 208. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dávid Károly

XIII. ker. Gyöngyösi-úti polg. finiskola terep. megvétel

MMÉKÖZL

1943.63.l

David Károly

a MABI törökbálinti tüdőszanatoriumának terapiázatán terve megvételre javasolva

MMEEKözl.
1944.152.l.

700/9
900
700/3

Dávid Károly

OTI Dob. utca 10. sz.
bérházának terop.
terve megvételre
javasolva

MMEEKözl

1942. 56. l.

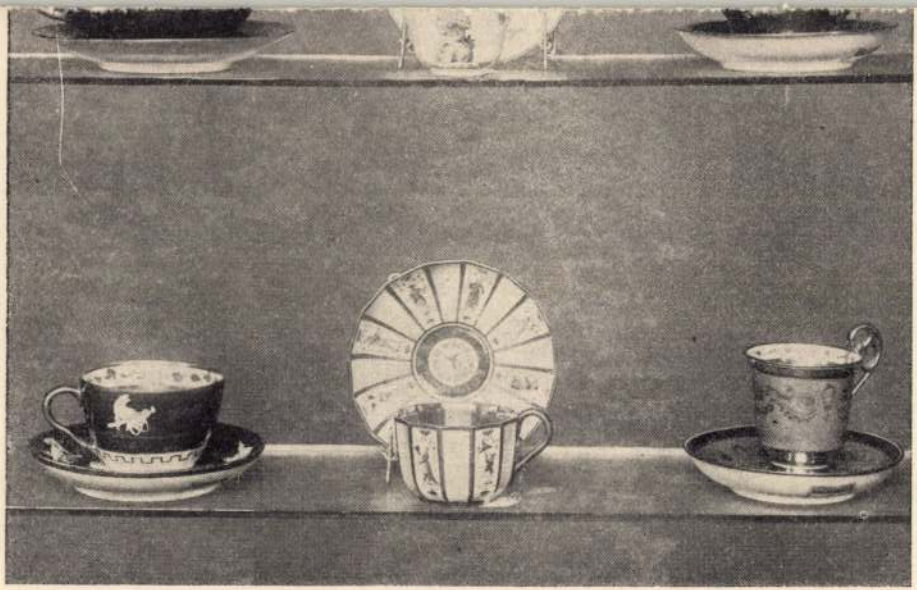

830	834	824
777	796	772
778	823	773

LIII.

megjegyzés

Dávid Károly ifj.

Bardon Alfréddel közösen készített tervét az alábbi pályázaton megvették.

Hoepfner Pál dr:

A Szent Margitszigeti Palatinus-strandfürdő tervpályázata.

Tér és Forma. 1936. 10. sz.

AZ IGAZGATÓVÁLASZTMÁNYBÓL
KILÉPŐ TAGOK:

1. Bartoniek Emma dr.
2. Divéky Adorján dr.
3. Fekete Lajos dr.
4. Fekete Nagy Antal dr.
5. Hajnal István dr.
6. Horváth Jenő dr.
7. Melich János dr.
8. Révész Imre dr.
9. Szentpétery Imre dr.
10. Tóth Zoltán dr.
11. .....

ifj. Dávid Károly

aláírása is szerepel annak a fényképnek a hátlapján, mely Walter Gropius budapesti előadása alkalmából, 1934.febr.5-én készült.

Bodri Ferenc: Gropius pesti fényképe. - Magyar Építőművészet, 197o.1.sz.54.l.

Dávid Károly

az 1949-53 között épült Népstadion
építési főmérnöke.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia,
Budapest, 1970.

213/

Ifj. Dávid Károly

Tervezte a bp.-i Gellért-hegyi családi-
házat 1934. 186. sz. reprodukció.

Molnár Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest, 1970.

831

Dávid Károly

és Harmos Zoltán, Borosnyay Pál, Fecskés Tibor munkatársak tervezték a bp-i Népstadiont 1953.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967 Budapest 1970.

1241

Dávid Károly

tervezte a bp-i Csőrsz utcai Mom kultúrházat 1950. 342. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest, 1970.

1261

Dávid Károly, építész

A Csörsz utcai szovjet-emlékmű
építész-tervezője.

F. G.: 1972-ben új képzőművészeti alkotásokat
helyeznek el a Fővárosban 9.

Népszabadság, Bp. 1971. nov. 18.

Dávid Károly

nevét említi Kovács Judit cikke:
Lira és logika. Beszélgetés Spiró Éva Ybl-díjas építésszel.

Budapest, 1969. 5. sz. 16-17. l.

Dávid Károly, ifj

(1903) - építész. Elvégzi a Bpest-i Műszaki Egyetemet. 1926 - kivitelező építész. 1931-32 kétéves tanulmány úton jár, egy évig Le Corbusier műtermében dolgozik Párizsban.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon, Budapest, 1968. 1-617 l./ Fonó György, Kis J./ 123 l.

Dávid Károly, ifj

1933-48 önálló tervező építész, a modern magyar építészet kialakításának egyik kezdeményezője. 1948 - különböző állami tervező irodákban dolgozik. 1960 - az ÉVM Középülettervező Vállalat főépítésze.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon, Budapest, 1969. 1-617 l / Fonó Györgyné, Kis T. / 1231.

Dávid Károly, ifj.

Szómos hazai és nemzetközi pályázaton nyer díjat, többek között első díjat az istanbuli kikötő, második díjat az ankarai sportkombinát tervével.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon, Budapest, 1969. 1-617 l 123 l

/: Fonó Györgyné, Kis Tamás :/

Dávid Károly, ifj.

Kossuth díjas (1954). Főbb művei: MOM kultúrhár, Ferihegyi repülőtér felvételi épülete, budapesti Népstadion, szegedi fedett uszoda, számos emlékmű építészeti munkálatai.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. Budapest, 1969 /: Fonó Györgyné, Kis Tamás / 1-617 l. 1231.

David Károly

a Kőbányai-uti polg. ik. terv. megvétel

MMÉEKözl

1942. 40. l.

Érdekes, hogy a közvélemény mint fogadta Böhm felfüggesztését. A vezérigazgatónak kevés személyes barátja volt és vele szemben nem is nyilvánult meg részvét, sőt az ország sajtójában erélyes mozgalom indult meg az irányban, hogy egyszer s mindenkorra lehetetlenné tegyék az ilyen visszaéléseket. Érdekes kuriozumként közölték a lapok az Osztrák Magyar Bank egykori hires vezértitkárának, Metzenzéffynek egy mondását, aki arra a kérdésre, hogy miként védekezhetik egy bank az ilyen természetü veszteségek ellen, igy válaszolt:

— Szerezni kell egy becsületes vezérigazgatót, egy becsületes pénztárost és egy becsületes főkönyvelőt, akkor nem fogják a bankot veszteségek érni.

Annál nagyobb részvét nyilvánult meg azonban Böhm Adolf családja iránt. Jellemző, hogy a nyolcadik reálba járó Böhm-fiunak, aki apja letartóztatása után napokig nem ment iskolába, osztálytársai levelet irtak, amelyben közölték vele, hogy semmi oka nincs a szégyenkezésre, mert apja megtévelyedése nem vet árnyékot az ő személyére és nem lehet okozója pályája kettétörésének.

Az aradi királyi törvényszék 1904-ben tárgyalta Böhm

David Károly ifj

a kerepesi temetőben
épitendő ravatalaró-
épület terv.
III. dij

MMÉEKözl.

1939. 146. l.

altal eszrevétel nélkül hitelesittetett »

gálat ideje alatt nyugdíjba ment, Rainer József főkapitány 1907 május hatodikán agyonlőtte magát, jóllehet hogy a fegyelmi választmány fölmentette őket.

Január 15-én ugy festett Szeged, mint egy forrongó város a cári Oroszországban. Katonaság szállta meg az utcákat és köztereket. Katonák és rendőrök őrizték a városházát is. Két fenyegetően elnyujtózó szuronyfal között vonult be Nagy Mihály a városba és a szuronyfalak mögött tizezer meg tizezer ember izzott forradalmi hangulatban. Nagy Mihály sápadtan ült titkárja mellett a zárt hintóban. Nyitott kocsiban ült Rainer József főkapitány, mereven és mozdulatlanul, mint egy kőszobor és szintén nagyon haloványan. Előttük és utánuk egy-egy század honvédhuszárság vágtatott, csak éppen, hogy nem kancsukával, de nagyon kozákosan. A szuronyfal mögött ágaskodó tömeg orditott és záptojással fogadta a főispánt. Csoda, hogy baj nélkül mult el ez a félóra, amely az egész ellenállásban a legválságosabb volt és nagyon közeljárt a forradalomhoz. Hogy véres zendüléssé nem fajult az utolsó percekben, csak annak köszönhető, hogy a székház kapuját hirtelen kitárták a főispán előtt és a két kocsi villámsebesen begördülhetett.

Dávid Károly ifj

feriheggyi repülőtér
forgalmi épületének
terv.

I. dij

MMÉEKözl

1940. 8. l.

David Károly

További művei: a Magyar Optikai Művei dolgozóinak Kulturháza; Népstadion stb.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l

325 l.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Dávid Károly

az OTI Attila-utcai
beszár torvp. meg-
vétel

MMÉE kost

1938. 323. l.

itése 4916 k 38 f, a
yószentmiklósi áll. köz
zon levő 55 sz. hid javi-
69 7—70·019 km. szaka-
1000 k-val engedélyeztet-
ositására augusztus
marosvásárhelyi m. kir.
ban tartandó versenytár-
latok a fenti csoportokra
Az ajánlathoz az ajánlati

Mohács. (Szálloda épité
nagyközség képviselőtestülete a „K
loda építésére megtartott vers
eredménytelennek jelentette ki, a
ujabb versenytárgyalást hirdet eg
szálloda építési munkálataira. Aj
valamennyi munkálatra együttesen
külön az egyes munkanemekre is
ács, asztalos, lakatos, mázoló, üveg
kákra). Ajánlattevők az aj
lott
pénzt
tát
rveze
gyző
lanul
nt a
nkin
tal r
aj
vé
tan
órak
l é
12–
ugya
tépit
a u
hi m
versé
51 f.
nak
ál t
ló.
neve
tők.
rona
é p
bi n
m.

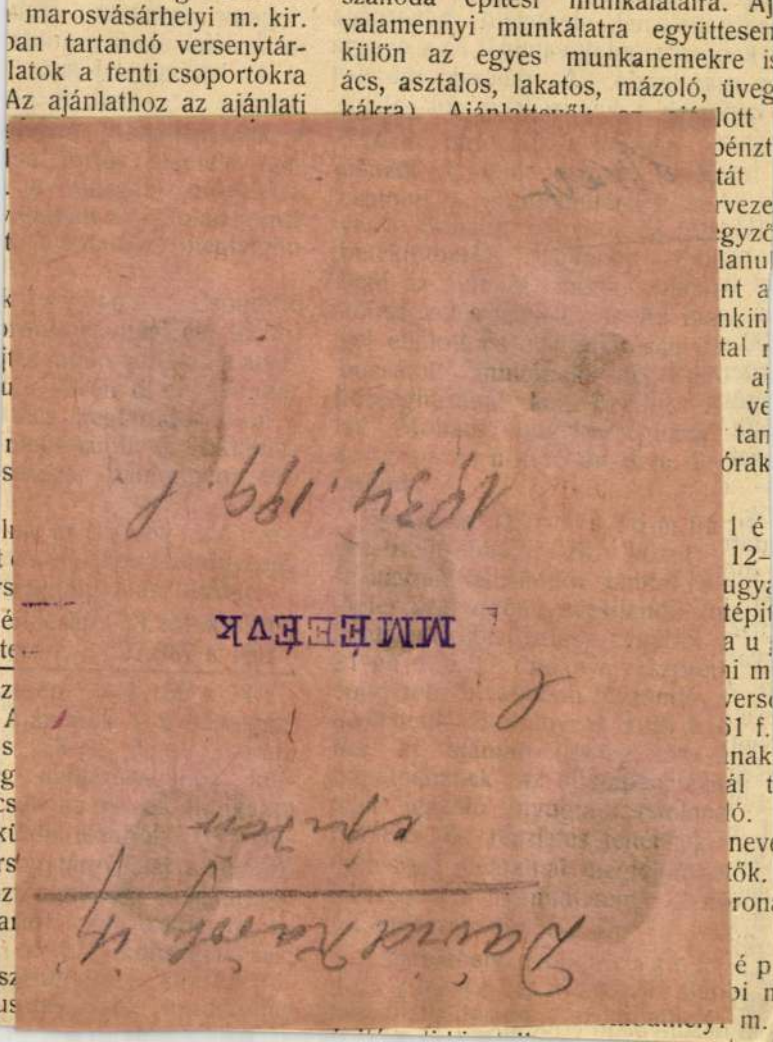

kiépitése engedélyeztetvén, e munka
céljából az alispáni hivatalban
szeptember 20-án d. e. 10
ndó versenytárgyalás hirdettetik. Az
az ajánlati érték 250,000 koronáig
éig 5%, az ezen összeget meghaladó
edig 2%-nak megfelelő bánatpénz
kaposvári adóhivatalnál és a nyugta
oz csatolandó. A műszaki művelet
feltételek a kaposvári m. kir. állam-
ivatalban betekinthetők. A teljes
hivatalos kiirás a hirde-
zött található.
(Utak és vizárkok épitése.)
i m. kir. vas- és acélgyár igazgató-
st hirdet a vasgyár tulajdonát képező
s „Zsombékos" nevü dülőn épités
00 db. munkásházból álló uj gyar-
sitendő makadam-utak és kövezett
itésénél teljesitendő munkákra és
állitására. A helyzetrajz, költségvetés
zet és ajánlati minta a diósgyőri
- és acélgyár épitési osztályában
5k, ugyanott a szükséges felvilágosi-
datnak. Az egy k bélyeggel ellátott
diósgyőri m. kir. vas- és acélgyár
él augusztus 15-én d. e. 11
dók be. Az ajánlati összeg 5%-a
gyanánt a vasgyár pénztárába leteendő
a az ajánlathoz csatolandó. (L. a
sek között.)
Nyitra m.] (Artézi kut furása.)
zség előljárósága árlejtést hirdet a
erén létesitendő artézi kut furására.
t mélység 150 m., megállapitott be-
cső belső átmérője 104/114 m/m.; az
ólag átfurandó talajrétegek lágy agyag
étegek. Ajánlat csakis az előljáróság-
erezhető mintán tehető. A szerződési
ezett előljáróságnál megszerezhető, az
vizépitészeti igazgatóság közegészség-
öki osztályában (Budapest, V. Gorove-
zése az államépitészeti
lésben fog történni. Aj
vagy akár egyes műtárg
azonban, hogy a vasbe
a 4. és 5. t. a. hidakná
és az esetben ezen m
fognak végeztetni. Teh
a 3. tétel alatti munkár
1 k bélyeggel felszerel
összeg 5%-ának megfe
tételét igazoló adóhivat
A műszaki műveletek
kolozsvári államépitész
hetők.
Pápa. (Accumula
Pápa r. t. város világit
egy uj accumulator tel
szerzésére árlejtést hi
hálózati feszültsége 2×
1. egy accumulator tel
elemből, melynek mur
ampére óra. 108—43·5
legmagasabb töltő árar
felszerelve üzemképes á
motor-dynamóra, mely
accumulator telep töltés
feszültsége 0—250 volt
tatható s a vele köz
kapocs feszültsége 500
a két gép összsulya és
dynamó tartozékai és a
a kapcsolótáblával való
latok augusztus 2
város polgármesteri h
adandók be. Ugy 1. m
takra külön is tehető
gositással Pápa város
ugyanott dijtalanul besz
telep helyiségének tervr
rendezésével az ajánlatl
lati összeg 5%-a az
Pápa város pénztárába

DÁVID KÁROLY, műépitész

Dávid Károly a Népstadion épitoje volt. Kiváló tehetségü épitőmüvész. 44.old

GRANASZTÓI PÁL: Muhely, Tervek és valóság 39.old

VALÓSÁG, A TIT.folyóirata, 1974. 10.sz. Bp.

Dániel könyv építés

Megjelent Máté Pál
róla írt könyve.

– : Új képzőművészeti könyvek

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 17.

David Károly, építész

Máté Pál kötetének (: David Károly)

ismertetése.

f. R. * Könyvszemle 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974 nov. 29.

Dávid Kánoky

Az isztambuli kikötő tenvével nemzetközi tenpályázazon első ~~helye~~ lett.

Népszava, 1973. dec. 1. 101. évf. 281 sz. 4p.

Dávid Károly

A Tabán Gyógyszálló és a Ferihegyi repülőtér
tervével a hazai tervpályázaton első lett.

Népszava, 1973. dec. 1. 101. évf. 281 sz. 4 p.

Dávid Károly

A Népstadion tervéért Kossuth-díjjal tüntették ki.

Népsport, 1973. dec. 1. 101. évf. 281. sz. 4. p.

Dávid Károly

Fiatal korában Le Corbusier párizsi műtermében is dolgozott.

Népszava, 1973. dec. 1. 101. cfg. 281 m. 4 p.

Dávid Károly

Tervei közül kiemelkedik a MOM Művelődési Ház, a csepeli munkásszálló, a diósgyőri és ózdi gimnázium épülete.

Népszava, 1973. dec. 1. 101. erf. 281 m. 4p.

Ifj. Dávid Károly

A CIRPAC-kiállításokon szereplő villatervait közli a Tér és Forma.

Erdey Gyula: Magyar design; Ipari Művészet, 1969. III. 21. l.

1021

1970 JAN 8

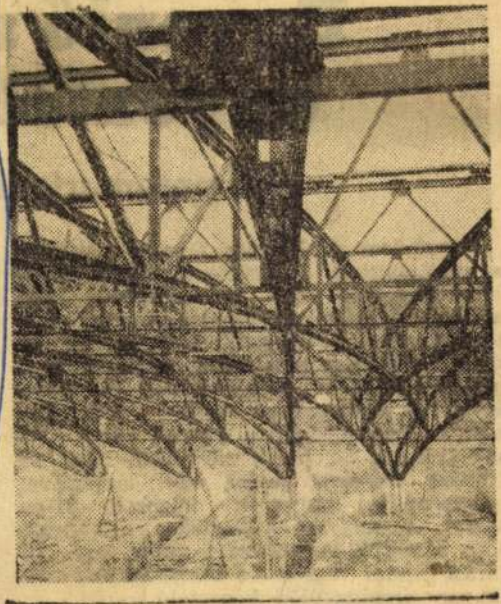

Teljesen újszerű, hazánkban eddig még nem alkalmazott megoldású sportuszodát épít Szegeden az OVH Keletmagyarországi Vízügyi Építő Vállalat. Az ifj. Dávid Károly Kossuth-díjas mérnök tervei alapján 50 millió forintos beruházással épülő sportlétesítményben 50x21 méteres úszó — és egy 4x16 méteres tanmedence. 800 ülő és 200 állóhely lesz. A hagyományostól eltérő tetőszerkezeti megoldás mellett újszerű az is, hogy az oszlopokon nyugvó vasbeton medence két méterrel a föld felszíne felett — mint egy hatalmas kád — helyezkedik majd el. Képünkön: Az uszoda tetőszerkezetének építése. (Felső kép.)

(MTI foto — Bajkor József felvétele.)

ifj. Dávid Károly

NAPLÓ
Veszprém

SAJTÓIGAZGATÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-124

egyenlőt

150 peremartoni

Tanulságos és hasznos felmérést végzett a közelmúltban a peremartoni Ipari Robbanóanyaggyár II-es pártszervezete: bizottság vizsgálta az alapszervezethez tartozó üzemek nő-dolgozóinak helyzetét. Az ilyen felmérések alkalmával általában rengeteg számadatot sorakoztatnak fel. Nem kivétel a peremartoni vizsgálat sem. Néhányat megemlítünk: a 150 nő közül 45 vidékről jár be, hatan párttagok, 23-an az ifjúsági szervezet tagjai, egy kivételével valamennyien szervezett dolgozók, 31-en tagjai valamelyik szocialista brigádnak. Van közöttük két bírósági ülnök, egy a járási tanács végrehajtó bizottságának tagja, egy országgyűlési képviselő.

Mi azonban ezúttal nem a számokra vagyunk kíváncsiak, hanem arra: terület 150 nő-dolgozója milyen nyek között végzi munkáját, m az őket jogosan megillető erkölc gi elismerést, s egyáltalán: ho nyesül a mindennapos munká egyenjogúság?

8,6 HELYETT 5,6

A leghúsbav dés mindenü zés: megkapják-e a nők a férfiak lő munkáért, az egyenlő bért? E a vizsgálat anyaga nem a legked pet mutatja. Így például a és cinkszulfát üzemben a nők b sonló munka esetében — alacsor a férfiaké. Az előbbiek 5,6—7,5 biak 6,8 — 8,0 forintos órabér Elgondolkoztató példa: A pax több nőt a cinkszulfát üzembe át, s ezzel egyidőben — majdn nélkül — órabérüket 90 fillérr tették. Az áthelyezés nem a nő történt.

TÖRZSTAGOK HÁTRÁNYBAN

Az alapszer tozó főosztá osztályokon nisztratív munkát végző nők sz sebbet keresnek, mint a férfiak biak bére zömében 2 000 forint ezzel szemben a hasonló mun nők 1 200—1 800 forint között Pedig az említett területen do zöme érettségizett, közgazdaság

VIDEOT

Kvantafák a fu

Ifj. Dávid Károly

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

DEC 11

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

SPORTUSZODA ÉPÜL SZEGEDEN

1021

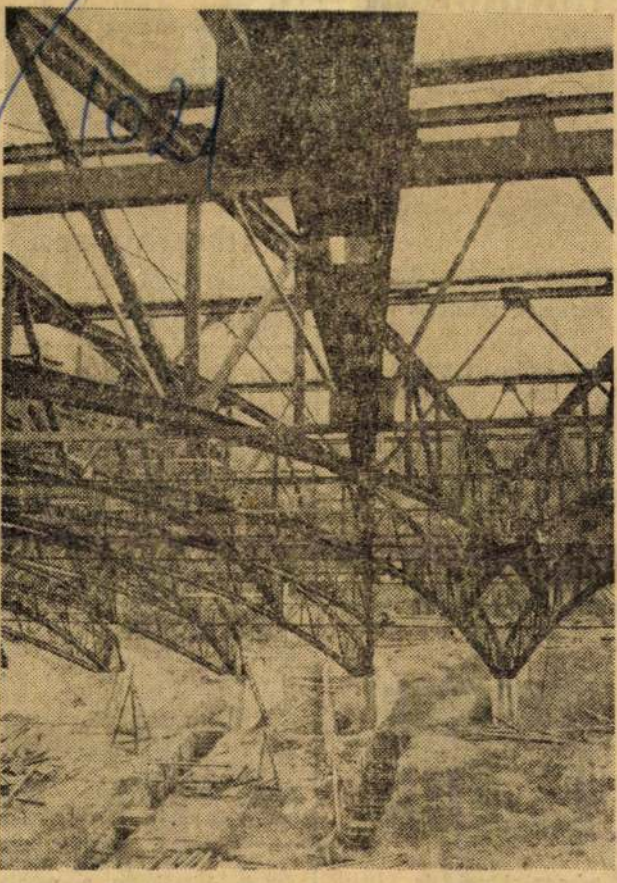

Teljesen újszerű, hazánkban eddig még nem alkalmazott megoldású sportuszodát épít Szegeden az OVH Kelet-magyarországi Vízügyi Építő Vállalata. Az ifj. Dávid Károly Kossuth-díjas mérnök tervei alapján 50 milliő forintos beruházással épülő sportlétesítményben 50x21 méteres úszó- — és egy 4x16 méteres tanmedence, 800 ülő- és 200 állóhely lesz. A hagyományostól eltérő tetőszerkezeti megoldás mellett újszerű az is, hogy az oszlopokon nyugvó vasbeton medence két méterrel a föld felszíne felett — mint egy hatalmas kád — helyezkedik majd el. Képünkön: Az uszoda tetőszerkezetének építése.

(MTI-foto — Bajkor József felvétele.)

ásta

zemét, C
Baja. A

giumi el

ezdete

EKET MEGKEZDTÜK.
on kérjenek részletes

llami Építőipari Vállalat,
apka u. 34.
9532

AVÍTÓ VÁLLALAT,

figyelem!

helyeztük

as tehergépkocsi- és
t, minden tehergépkocsi-
pjavítást.
út 4.

ocsi-, tehergépkocsi-
javítási munkákat,
észítést.
javítását.
9—11. Szervizállomás.

Eredményesen hirdethet lapunkban!

A BÁBOLNAI Állami Gazdaság fiatal mezőgazdasági technikusokat és mg.-mérnököket keres felvételre, juh- és szarvasmarha-tenyésztési brigádvezető, valamint állattenyésztői, továbbá sertéstenyésztői munkakörbe. Jelentkezés írásban, december 15-ig. 9948

PLAKÁTRAGASZTÓT lehetőleg férfit keresünk napi 8 órás állandó munkára. Jelentkezés: Magyar Hirdető, Kecskemét, Luther-udvar, délután 2—4 óráig. 9962

MÉRLEGKÉPES vizsgával belsőellenőrt, gyakorlattal és képesítéssel rendelkező könyvelőt, anyagraktárost és gyorsgépírót keresünk. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés: Kecskemét, Arany János u. 3. Városi Tanács Építési Költségvetési Üzem. 9896

PORTÁSOKAT kecskeméti munkahelyre azonnal felveszünk. Jelentkezés a vállalat munkaügyi osztályán. Bács megyei Állami Építőipari Vállalat, Kecskemét, Klapka utca 34. 9903

A BÁCS-KISKUN megyei Ruházati Kiskereskedelmi Vállalat felvesz gyors- és gépíró dolgozót a vállalat központjában. Baja, Április 4 tér. Jelentkezni lehet a személyzeti vezetőnél. 9816

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 NOV 26

KISALFÖLD
Győr

KISALF

Miről írnak testvérlapjaink?

NAPLÓ

Épül a pápai fürdő

A pápaiak régi kívánsága teljesül: megkezdődött a fürdő átépítése a várkertben. Még csak a négy vasbeton ív állványát látni, de máris megnyerő a kép. Hetvenkét méteres fesztávolságúak lesznek az ívek. Alatta Dávid Károlynak, a Népstadion Kossuth-díjas tervezőjének tervei alapján 25 méteres medence, gyereklubickoló, valamint 13 kád és a kiszolgáló szobák kapnak helyet. Tizenöt millióba kerül az építés. A jövő év december 31-ére készül el a pápai fürdő.

Dávid Károly

FÖLD

TUDOM

Űrhaj

Az ember űrkutatásait a meglepő műszaki-tudományos megoldások sokasága veszi körül. A legtöbbjük nagy horderejű és nélkülözhetetlen a sikerhez, ám szép számmal akadnak közöttük apró, de fontos érdekességek is.

Jól tudjuk például, hogy a világűrben tartózkodó ember legfontosabb tevékenységeinek egyike *a megfigyelés*. Szakadatlan, fárasztó munkával fürkészi kozmikus

Szeged szobrai

Lenin

(109.) Lenin kétszeres életnagyságú bronzszobrát 1968-ban állították fel a Csongrád megyei pártbizottság és tanács székháza előtti téren. Kiss István szobrászművész alkotása konstruktiv expresszionista stílust mutat. A szegedi Lenin-szobor mészkő borítású talapzaton áll. Az újjáalakított tér terveit David Károly Kossuth-díjas építőművész készítette.

SZ

GÉ

jele

mu
idé
hoz
jen

Kecskemet, Klapka u. 54.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRKÖTŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1969 NOV 2

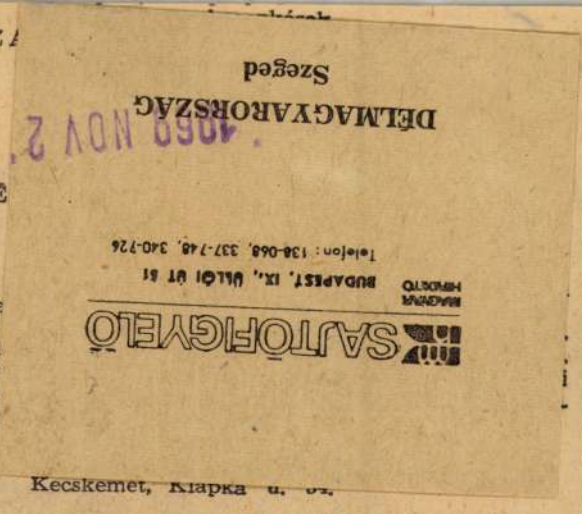

Felhívjuk kedves vásárlóink figyelmét, hogy

kéziszerszámok, forgácsolószerszámok és szerszámgépek

NAGY VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓK a

FŐVÁROSI

VAS- ÉS EDÉNYBOLT VÁLLALAT

SZERSZÁM-SZAKÜZLETÉBEN:

Budapest, IX., Üllői út 61. Telefon: 141-409.

Nyitva:

hétköznap 8.30 órától 17 óráig,

szombaton 8.30 órától 15 óráig.

KÖZÜLETEKET IS KISZOLGÁLUNK!

Dávid Károly

Született Budapesten 1903 március 19-én. Építész. Kossuth díjas. A párizsi Le Corbusier tervező irodán dolgozott (1931) Műei: a budapesti Ferihegyi repter.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l

325 l

Dávid Károly, építész

Meghalt 70 éves korában.
Temetése dec. 19-én a farkas-
réti temetőben.

—: Meghalt Dávid Károly Kossuth-
-díjas építész 8.

(Népszabadság, Bp. 1973. dec. 1.

Dávid Károly

A CIRPAC magyar tagjaként

említve a 30. oldalon

Kritika 1972 július

David Károly

és munkatársai tervezték a XIV. Népstadion épületét. 1952.

Bevza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 1335 l

858 l

Dávid Károly

1973. nov. 30-án, 70 éves korában elhunyt.

Nógrád, 1973. dec. 1. 101. évf. 281. sz.

Dávid Károly, építész

A Gellért hálló helyreállítása vel kapcsolatban megemlítve.
(Dávid K. építette a Népstadiont.)

Granasztói Pál: Városok, álmok, zene 896–904.

JELENKOR, Pécs, 1972. október XV/10.

David Károly építész

a közelmúltban elhúnyt építészünk életutját, műveit Máté Pál elemzi. A Képzőművészeti alap Kiadó Váll. legutóbbi kötetei a mai magyar művészettel foglalkozik — David Károly tervezte a Ferihegyi repülőtér kialakítását, — a Népstadion és a MOM Művelődési Házát. /emlétve./

Képes Krónika

1974. XII. 21. Televízió, 16.30 V.

Dávid Károly

tervezte a Népstadiont

Rajtzanitás 1975/1/1

Dr Maksay: Képzőművészetünk 30 éve

stadion későbbi alkotója Vannerhez hasonlóan J.Busiett irodájában érik épitésszé és itthoni első munkáiban még az uj épitészet fehérház korszaka realizálódik. Legismertebb müve, amelyet még a második világháboru idején kezd meg, majd később tovább alakit, a Ferihegyi repülőtér felvételi épülete. A Sziám csoport tagjai mellett tehát a csoporton kivül álló jó néhány tehetséges épitésznek is része volt abban, hogy az uj épitészek ügye már a második világháboru előtt eldönt Magyarországon. A legjobb épitészek előtt világossá vált a válasz a korszerüség és a haladás szolgálatainak kérdéseire.

Dávid Károly épitész 1021

Új építészet Magyarországon

1974. III. 14. TV, 18.50 Gué (20)

Ifj. Dávid Károly

a Népstadion építésének

emlékére

Magyar építészet 1945-70

118. old.

DÉSI HUBER ISTVÁN

M. HEIL Olga

Dési Huber István,
Magyar Nemzeti Galéria évkönyve V. 1965.

MÁTÉ Pál: DÁVID KÁROLY

Dávid Károly

Bp. 1974. Képzőmův. Alap.
47 lap, illuszt. – 17 e –

(Mai magyar ~~[illegible]~~ művészet) ~~[illegible]~~

A 18207

DÁVID Károly:

saját családi háza,
T. és F. 1934. 6.old.

Dávid Károly építész

1948-ban afakultak az állami tervező irodák. Az első volt az ugynevezett középület tervező osztály, Dávid Károly, Janák István, Lévay Andornak is volt ott egy csoportja.

Az építészet ürügyén.

1977. III. 31. TV. 2. műsor. 20.01 (Szűcs)

MDK

Dávid Károly és Müller László

az alábbi pályázaton looo pengős III. dijat nyertek

Döntés a Lenke-uti uj autóbuszgarázs tervpályázata ügyében. Pesti Hirlap 1938. dec. 22.

DÁVID Károly:

Az 1935 évi BNV főkapuja,
T. és F. 1935. 167.old.

DÁVID Károly

Bp. MÁvaut közp. iroda
T. és F. 1941. 95.old.

DÁVID Károly:

A ferihegyi repülőtér felvételi épülte
M.Ép.müv. 1941. 96.old.

Máté Kándy

DÁVID KÁROLY

Bp. 1974. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 47 l. 29 szöveges közli kép.;

(Közli a fontosabb irodalmát és tervpályázatokon való részvételét, ill. művek jegyzékét.)

MDK

Dávid Károly ifj.

Munkáslakások.Ifj.Dávid Károly terve. Repr.

Épitészet, 1942. 2.füzet. 37.l.

MDK

Dávid Károly ifj. épitészmérnök

Az Uj Magyarság szerkeztoségéhez irott levél-
ben tiltakozott a Névtelen Hős emlékművének
átalakitása ellen.

Cikk: Ötvennyolc épitészmérnök tiltakozik a
Névtelen Hős emlékművének átalakitása
ellen.

Uj Magyarság, 1936.jan.5. 18.1.

M.D.K.

ifj. Dávid Károly, építész

a feribecsi repülőtér forgalmi épületének pályázatán első díjat nyert.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1940. 74. köt. 8. old.

MDK

Dávid Károly, épitész

Szendröi Jenö: Tervpályázat a szombathelyi uj városháza megoldására. -Epités-épitészet.1949.I.évf. 4.sz.
A megvásárolt tervek ábrákkal. 35.l.

MDK

ifj.Dávid Károly

Közös pályaterv Bardon Alfréddel a Palatinus-strandfürdő tervpályázatán.I.megvétel.
Repr. 279.o.

Hoepfner Pál dr.: A Szent Margitszigeti Palatinus-strandfürdő tervpályázata.

Tér és Forma 1936.10.sz.

IFJ. DÁVID KÁROLY
műépitész

a miskolci Kilián gimnázium épülete

ifj. Horváth Béla- Marjalaki Kiss Lajos- Valentiny Károly: Miskolc, 1969. 142. l

M. D. K.

DAVID K., ifi építész

Ferihegyi repülőtér épületei

(1942 - 1947)

Gerő László: Építészeti stílusok

Bp. 1957. 136. l.

MOK.

Dávid Károly- Beck András szobrászok

"Mártir emlékmü pályázat"

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Műcsarnok,1935. 48.l.

le. D. K.

DÁVID Károly építész

A Szövetség Mesteriskolája II. elhelyezésén

Erdős L., Plesz A., Varga L.

mestere

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. n. 79. l.

M. D. K.

DÁVID Károly építész

Lenin szobor és Tanácsköztársaság emlékmű - pályázat (építészet és térrendezés) II. díj

Társtervező: Rabó István

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

M. D. K.

DÁVID Károly építész

Tiszavidéki vegyi kombinát bejárati épületcsoportja Ker.

Magyar Építőművészet 1957. (VI.) 1-2. sz.
3-5.

MD[K]

Dávid Károly Kossuth-dijas épitész

Róna utcai lakótelep modell repr.

Lakástervezésünk néhány kérdése Magyar Épitőművészet 1954.4-6.sz. 125.l.

Dániel Károly, építész

A Magyar Építőművészek Szövetségének új vezetősége elnökhelyettessé választotta.

– Hí

Népszabadság, Bp. 1959. nov. 7. 14(

M.D.K.

Dávid Károly, építész

és Lauber László hőrös terve a két egyenként 3000 p-ös első díjat egyikét nyerte el a tabáni gőgszálló pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

márc. 10. sz. 9. old.

.

Dávid Károly, építész

M.D.K.

Szabó Márton és Wanner Jánossal közös terve a Budai Szépművészeti Társulat építőművészeti kiállításán a Társulat koszorús aranyérmét nyerte el.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1935. LVI. évf.

jan. 16. sz. 8. old.

M.D.K.

Dávid Károly, építész

terve 500 p-ős meg-
vételben részesült az OTI
Attila-utcai bérházpályá-
zatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

okt. 6. sz. 9. old.

MDK

Dávid és Szabó épitészmérnökök

Az iparügyi miniszterium tervpályázatán
III. dijat nyertek

A munkaügyi székház tervpályázata. 8 Órai Ujság 1941. máj. 30. 6.l.

Dávid, Szabó és Wagner

építész

A budai Szépművészeti Társulat építőművészeti kiállításának díjkiosztó bizottsága odaitélte a társulat bronzérmes aranyérmét.

Magyarság
1935.I.17.

M.D.K.

David Károly, építés

Müller Lászlóval közös terve a három egyenként 1000 p-ös harmadik díjak, egyiket nyerte el a Beszkárt Lenke-uli autóbusz-garázs pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

dec. 22. sz. 16. old.

M.D.K.

Dávid Károly
építész

Segesdi György közreműködésével készítette a
szegedi Tanácskoztársasági emlékművet.

G.J.: Ujabb képzőművészeti alkotások díszítik vidéki.
Magyar Nemzet, 1960. febr. 16

4 l.

MDK

Dávid Károly épitész

Népstadion

Major Máté:Épitészetünk helyzetéről Csillag,X.évf. 1956.október 784.l.

MDK

Dávid Károly, sz. 1877. épitőmester, Bp.

a Kamara uj tagja.

Bpi Mérnöki Kamara közl. MM és ÉE, 1924. nov. 3o.
149-15o l.

Dávid Károly

MEK

Építész

A Népstadion tervezője /1948-53/

116.o.

Székely László /szerk/: Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1959.

Dávid Károly MDK

Repr.

Népstadion.

47.o. I-IV. kép.

27 hektár területen. A lelátó 30 méter magas 400 m hosszu 50 m széles. 50 lépcsőn 100.000 néző vonulhat fel az amfitetrum alaku nézőtérre.

Szöllősi Ernő /szerk/: Budapest - Guide illustré.

Bp. é.n.

Dávid Károly

MDK

Repr.:

Autótábor a Népstadion előtt.
43.o.

1948-ban kezdék az épitkezést. 1953 Aug. 20-án nyilt meg a Népstadion. Az Elliptikus alaku pályán elférna az egész parlament.
43.o.

Huba László, Pap Miklós, Pán Imre, Szitnyai Jenő /Összeállitotta/: BUDAPESTI TÁJÉKOZTATO.óUtikalauz.
Bp. 1956.

Dávid Károly épitész

MDK

Oroszlányi ált.iskola repr.

Egri-Zempléni-Zólyomi:Az általános iskolai kötelező oktatás és iskolaépitésünk fejlődése Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.7-8.sz. 218.l.

David Karoly
epítész

M.D.K.

Várady Sándor Ady szobrának
talpazatát terverte. Ugyancsak
a Haydn művét is.

Gazdónyi Jenő: Uj emlékművek. 5 l.
Magyar Nemzet, 1960 jan. 30

M.D.K.

Szárcz Szabolcz
szíttes

Vonódy Sándor Tóly Nehrónak
talpgerátát tervette. Ugyanezek
a Hajdú munkáb.

Jonásnyi Jenő: Az utlétmutok 51
hagyat kennet, 1960 jan 30

DÁVID Károly építész

Építészet és társadalom Magyarországon 1945 - 1956.
Bp. OMIKK Ép.Műv., 1992 29, 49, 58, 59, 91, 90,
108,

Templomtorony

A nagyharang felirata:

A harang szava
Templomba hívom az élőket
Siratom a holtakat
Elűzöm a viharfelhőket.

A nagyharang másik oldalán lévő felirat:

Szent László Hősi Harangja
Készült a Ságújfalui Templomba 1938. évben
A Szent István jubileumi évében
Budapesten tartott
Eucharisztikus világkongressus emlékére
XI. Pius Pápa Horthy Miklós kormányzó
serédi Jusztunién hercegprimás
Dr. Horváth József Plébános idejében
A Rózsafűzér Társulat és a buzgó hívek
1000 pengős adományából
Öntötte Szlezák Ráfael harangöntő mester
Budapesten.

MDK

Dávid Károly, épitész

szintén III. dijat kapott, közösen Arnót Lajossal.

G.J.: A nyilvánosság előtt is megvitatják a Lakóház-Versenypályázat dijnyertes terveit, "Magyar Hirlap", 1954 dec. 19. G. l.

Dávid Károly, kohász, építész? MDK

Haydn – emlékmű – Kocsis Andrással
közös alkotás.

—: Hír

Népszabadság Bp. 1960. ápr. 14. 10.1

M. D. K.

DÁVID Károly építész

A Horváth-kertben felállítandó Haydn-emlékmű építészeti része.
Szobrász: Kocsis András

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 135. sz. 3. e.
(G. C.) téj szobrok Budapesten

Dávid Károly, építész

MDk

A Népstadion Kossuth-díjas építész-tervezője nyilatkozott a Népszabadságnak:

Egy 15000 férőhelyes sportcsarnok tervezésére kapott megbízást,

a dolgozók új építészeti feladatok tervezésén is.

K. F.: A nagy építkezések korszaka

Népszabadság Bp. 1960. jan. 26. 3.

Dávid Károly, építész MOK

A szentesen épülő Körfürdő
építési terveit kérnétette el a
Kossuth-díjas építész.

– Hír

10

Népszabadság. Bp. 1960. jún. 28. [Vidéki]

Dávid Károly

építész

MDK

és munkatársai:

Népstadion

313.o.

Borsos-Sódor-Zádor: Budapest. Bp. 1959.

David Kaiq
MV 2005/5

Bende Csaba

A FERIHEGYI REPÜLŐTÉR FORGALMI ÉPÜLETÉNEK MŰEMLÉKI FELÚJÍTÁSA

2005. szeptember elseje óta újra utasokat fogad Budapest régi Ferihegyi repülőterének utasforgalmi épülete, a két budapesti védett repülőtér közül a szerencsésebb. Szerencsés, mert műemléki helyreállítása – mindannyiunk örömére – alig több, mint egy év alatt magas műemléki, műszaki és minőségi követelményeket kielégítő módon lezajlott. A ferihegyi védett épület volt hosszú évtizedeken át Magyarország egyetlen nemzetközi repülőtere. Az épület mai elnevezése – hogy megkülönböztessék az új épületektől – kissé száraz és szakmai: műemlékünknek „Ferihegy 1 terminál" a hivatalos neve.

Budapest másik védett repülőtere, Budaörs volt az első a nemzetközi forgalom szempontjából. (Az a tény, hogy Budapest két műemlék repülőtérrel is dicsekedhet, véleményem szerint példaértékű.) Bár Budaörsön már a 20-as években is fogadtak külföldi polgári repülőgépeket, bizony csak hevenyészett melléképületek állottak az utazóközönség rendelkezésére. Bierbauer Virgil és Králik László tervei alapján 1936-37 folyamán, igen rövid idő (252 munkanap!) alatt épült fel korának egyik jelentős építészeti alkotása, a speciális funkciót is kitűnően ellátó forgalmi épület. Az épület alaprajza úttörő jelentőségű megoldással szintben választotta szét az érkező és az induló forgalmat. Ez a szétválasztás a kör alaprajzú épület közút felőli oldalán markáns építészeti megoldással fogadta az utazót: felfelé vezető (indulószint) és lefelé vezető (érkezési szint), egy forgalmi sáv szélességű rámpái meghatározó építészeti elemei az épületnek. További építészeti különlegesség a repülőtér felőli oldal konzolosan kinyúló, íves irányítóhelyisége és az elegánsan megoldott teraszok.

Nem a budaörsi épület és tervezői tehettek róla, hogy 1939-ben, alig két évvel az új fogadó épület átadása után pályázatot írtak ki egy új, nagyobb repülőtéri utasforgalmi épület tervezésére Ferihegyen. Az élet és a repülés fejlődése villámgyorsan lépett túl a technikai-építészeti kereteken: Budaörs repülőterének füves pályája, a bővíthetőség korlátjai és az új épület szűkössége együtt azt jelentette, hogy Budapest máris kinőtte nemzetközi repülőterét. A Budaörsi repülőtérről indultak a

Az első terminál épületének rekonstrukciója, látványtervek
Látvány a légi oldal felől

A légi oldali homlokzat (keleti)

A közúti oldali homlokzat (nyugati)

A repülőtér alaprajza

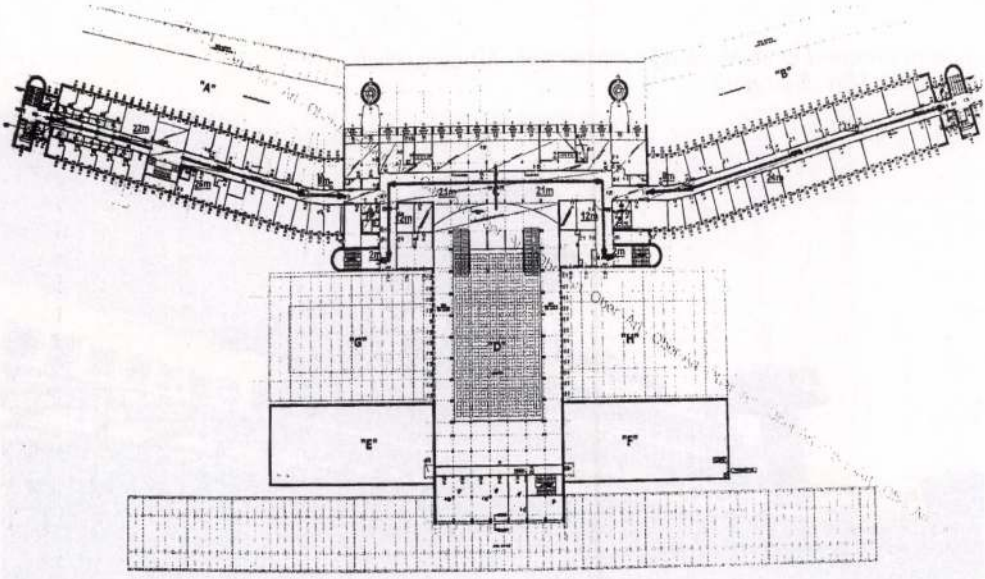

30-as évek utasszállítói: a Fokker és a Junkers gépek, a MALERT (Magyar Légiforgalmi Rt., a MALÉV elődje) nemzetközi járatai, és Budaörs fogadta a Lufthansa, a KLM és az Air France gépeit.

Ifjabb Dávid Károly 1939-ben nyerte meg a repülőtér fogadó épületére kiírt pályázatot. Sajnos a háború közbeszólt: az építkezést csak 1942-ben kezdhették meg, és befejezni már nem tudták. Az ugyanekkor kiépített gyorsforgalmi utat mégis használni kezdték: a Lőrinci Fonó – ma már bezárt – gyárépületében német licenc alapján gyártott JU 52A szállítógépek törzs- és szárnyelemeit fuvarozták rajta a háborús években katonai célokat szolgáló repülőtérre.

A szerkezetileg teljesen elkészült főépület súlyos károkat szenvedett, ennek ellenére – és szerencsére – az eredeti tervek alapján épült újjá 1947–1950 között. A szocialista realizmus igénye itt a gazdasági meggondolások mögé szorult: az épületet már nagyon drága lett volna átformálni. Dávid Károly kis engedménye: a nagy csarnok korlátjain félreérthetetlenül megjelenik a „szocreál" oly jellemző formavilága.

A nagy csarnok hatalmas méretei mellett is barátságos, humánus enteriőrje és ugyanakkor funkcionális egyszerűsége az épület legnagyobb értéke. A csarnok egyediségének és építészeti szépségének titka és kulcsa a fények játéka. Az összhatás lenyűgöző: a fények minden irányból behatolnak a térbe, és könnyeddé teszik azt. Az utazó nem érzi a föléje boruló óriási rácsos vasbeton szerkezet súlyát.

Ifj. Dávid Károly repülőgépet formáló forgalmi épülete tehát 1950. május 7-én megnyitotta kapuit, és a MASZOVLET (Magyar–Szovjet Polgári Légiforgalmi Rt.) immár innen indította járatait. Ugyanezen a napon Budapest első nemzetközi repülőtere, a füves pályás Budaörs végleg elvesztette nemzetközi polgári „légikikötő" voltát. Az új Ferihegyi repülőtéri épület valóban korának egyik legszebb és jól funkcionáló repülőtere volt. A repülőtér alaprajzának játékos ötletéhez csak annyit: a gép törzse a nagy csarnok, a szárnyak az épület repülőtér felőli oldalszárnyai, a vezérsíkokat a bejárat felőli két rövidebb irodai oldalszárny, míg a légcsavarokat a két irányítótorony jelzi.

A Budaörsi repülőtér és a Ferihegyi repülőtér épületeit 2000-ben, az Országos Műemlékvédelmi Hivatal javaslatára, egyszerre

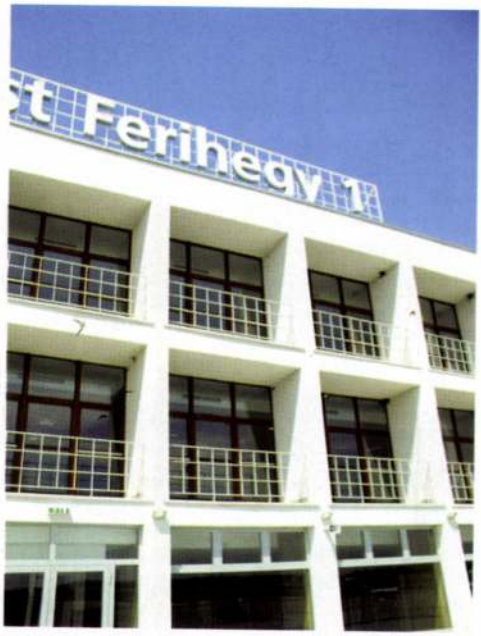

A kilátóterasz felőli homlokzat részlete

nyilvánította egyedi műemlékké a nemzeti kulturális örökség minisztere. A budaörsi épület már korábban is szerepelt a főváros védett (helyi) épületeinek listáján, Ferihegy azonban nem.

A védetté nyilvánítás tehát megtörtént. Jókor. Akkor, amikor az épületek sorsa nagyon bizonytalannak tűnt minden szakember számára: Budaörs teljes megszüntetéséről cikkezett a sajtó, a régi Ferihegyi terminál (Ferihegy 1) pedig csak kis gépeket és szállítógépeket fogadott, utasforgalma megszűnt. Úgy látszott: az épületek a bontástól megmenekültek ugyan, a lassú enyészet és pusztulás – funkció híján – azonban elkerülhetetlen.

Ferihegy mégis megmenekült, és újra régi fényében ragyog. Lássuk, hogyan történt!

A Ferihegy elnevezés a világ repülőterein immár 55 éve egyet jelent Budapest, sőt Magyarország nevével. Ez a repülőtér fogadta a háború után lassan újraéledő nemzetközi forgalmat, és ellátta a belföldi forgalmat is. 1950. május 7-e óta pedig Ferihegy volt Magyarország egyetlen nemzetközi repülőtere.

A repülőtér az ötvenes évek közepétől egyre nagyobb forgalmat bonyolított le. Itt már – lévén beton fel- és leszállópálya – fogadni lehetett az orrkerekes gépeket is.

A nagy csarnok fényei

Így a nemzetközi légi forgalom is gyorsan növekedett, a MALÉV létrejöttével pedig szinte ugrásszerűen megnőtt. A megnövekedett igények természetesen az épület egyre nagyobb mértékű át- és átépítésével, később bővítésével jártak. Először a földszinti tranzitváró előterének födéme bánta: a nagy terasz előterének szintjén lévő íves nyílást – amely vizuális kapcsolatot teremtett a már beszálló utasok és az őket kikísérő családtagok között – biztonsági meggondolásból megszüntették. Ezzel máris sokat rontottak a nagy csarnok már említett eredeti fényviszonyain. Következett a nagy kilátóterasz repülőállásokhoz – a terasz előtti betonozott szintre – vezető lépcsőinek teljes elbontása, ugyancsak biztonsági okokra való hivatkozással.

A forgalom megnőtt. A 60-as években már Európa szinte valamennyi légitársasága járatokat indított Budapestre. A repülőtér ekkor már fogadta a turbinás-légcsavaros és a sugárhajtóműves gépeket is. Ferihegyen minden fontos keleti és nyugati légitársaság képviseltette magát. A hatvanas évek első fele volt a régi repülőtér fénykora: ifj. Dávid Károly repülőtere még nem nőtte ki azt a forgalmat, amelyre tervezték. Az évtized közepére azonban a forgalom annyira megnőtt, hogy gondoskodni kellett – az esetleges járatkimaradások miatt – egy tranzitszállóról is. Ekkor épült a bal oldali irodaszárnyban a tranzithotel. Ekkor készült a mostani felújítás során eredeti állapotában megtartott szállodai lépcsőház és siklósi kőburkolatai, valamint az egykori szálló-étterem zöld műmárvány oszlopsora.

A 70-es években már a MALÉV is sugárhajtóműves gépekkel járt. A légi forgalom további gyors növekedése szinte kényszerítette a repülőtér működtetőit újabb és újabb – meg- és átgondolatlan – építészeti beavatkozásokra. Ekkor épült a főbejárattól balra az új jegykezelő és indulási csarnok, jobbra az érkezési váró. Mindkettőt a Dávid Károly-féle repülőgép-alaprajz beépítetlen szekciója – azaz a szárnyak és a farokrész közötti terület – fogadta be. Sajnos, ez a megoldás teljesen megszüntette a nagy csarnok elegáns terének izoláltságát, az oldalfalak üvegtégla mezőit a galériaszintig elbontották, és a csarnokot összekapcsolták az új terekkel. A megoldás a

A tranzit feletti üvegfödém

A bal lépcső

térkapcsolatok, az építészet és az anyaghasználat szempontjából egyaránt elképesztően igénytelen volt: az új terek födémszerkezetét az akkoriban szabadalmaztatott, sötétre mázolt KIPSZER térrács tartotta álmennyezet és felülvilágítás nélkül. A tető egyszerű ipari szerkezete csak az időjárás ellen védte az utasokat, természetesen mellőzve minden esztétikai és építészeti igényességet. Az épület előtt – ugyancsak térrácsos megoldással – a homlokzathoz szervetlenül csatlakozó, hosszú előtető épült. A nagy terasz alatti, addig szabad terület pedig a beszállókapuk érdekében teljesen beépült, a nagy terasz és középrizalit közötti – eredetileg födém nélküli – sáv lefedését sárga, műanyag hullámpala szolgálta. Az addig konzolos közönségterasz eleganciája teljesen megszűnt, a terasz „rákönyökölt" az alatta kialakított terület „fémmunkás" gyártmányú ajtóira és ablakaira.

Az épület teljes építészeti tönkretétele szépen haladt a „mindent a forgalom kiszolgálásárt" elv meghatározta úton, és a végkifejlet, azaz az épület bezárása biztosnak látszott.

A szerencse azonban közbeszólt. Mégsem az átalakítások kényszere bontotta szét (vagy le) az eredeti épületet. Döntés született: új repülőtér nélkül a forgalom tovább már nem látható el. 1985-ben megépült a „Ferihegy 2" elnevezésű terminál, míg az eredeti épület a „Ferihegy 1" elnevezést kapta. Az új épület indította és fogadta a MALÉV gépeit, míg a régi a külföldi társaságok járatait kezelte. Ezzel épületünk is időt nyert, nem alakítgatták tovább. A következő lépés a Ferihegy 2B elnevezésű, az új épülethez csatlakozó, azzal szinte azonos megoldású épület építése volt. Mindkét épület tervezője dr. Jaklics Ervin építész, aki itt alkalmazta a budaörsi megoldást: az alsó szint az érkező, míg a felső az induló utasok területe. A második épület megépülte azonban még az átépítéseknél és bővítgetéseknél is súlyosabb jövőt jósolt a régi terminálnak: „Ferihegy 1" egyszerre teljesen feleslegessé vált.

Úgy látszott, hogy a régi épület sorsa végleg megpecsételődik. A légi forgalom szakemberei ezzel az épülettel már nem kívántak számolni a jövőben. A repülőtér még kisebb magángépeket fogadott, sőt épült – ugyancsak barkácsolós módon – egy

A helyreállított felülvilágító

A belső tér részlete

kis gépeket fogadó miniterminál az épület egyik sarkában. A főépület azonban minden jel szerint pusztulásra ítéltetett.

Ekkor, 2000. szeptember 15-én döntő változás következett be Budapest két repülőtere státusában: a már régebben szorgalmazott egyedi műemléki védettség életbe lépett, Budaörs és Ferihegy fogadó épületei immár műemlékek lettek.

Műemlék lett, igaz. Az évek óta rendkívül elhanyagolt, szinte gazdátlanul pusztuló, üres épület helyreállítására azonban semmi esély nem volt, felújításával és fenntartásával ugyanis a tulajdonosok nem kívántak foglalkozni.

Az immár védett „Ferihegy 1" mégis megmenekült. Az épület megmenekülésének két legfontosabb mozzanatát mindenképpen említenem kell: a műemlékké nyilvánítás tényét és a nemzetközi légi forgalomban bekövetkezett strukturális változást. Előbbi megmentette az épületet a lebontástól, utóbbi lehetővé tette a műemléki felújítást.

Már hosszú évek óta állott üresen a védett épület, amikor gyökeresen megváltozott a polgári repülés: megindultak a fapados

A csarnok részlete

A kilátóteraszon (A szerző felvételei)

járatok. Ferihegy 2A és 2B egyszerre és azonnal kicsivé vált. Ez, a légi forgalomban bekövetkezett üzleti verseny tette lehetővé a műemlék épület felújítását. Erre bizony senki nem számított.

A döntés megszületett: Ferihegy 1 lesz a „fapadosok" légikikötője. A munka 2004 tavaszán megkezdődött: Szécsi Zsolt és dr. Jaklics Ervin építész tervezők a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal munkatársaival egyeztetéseken tisztázták a helyreállítás koncepcióját.

2004. június 18-án a bontási munkákra, 2004. július 30-án pedig már az építési munkákra és a műemlék-helyreállításra adott engedélyt a KÖH Budapest Fővárosi Irodája.

A műemlék-helyreállítás alapkövetelménye: ifj. Dávid Károly épületének lehető legteljesebb megőrzése. A tervezés és a munka ennek megfelelően folyt: a nagy csarnok eredeti állapotban, eredeti burkolataival, eredeti nyílásrendszerével került felújításra. Az emeleti – nagy terasz előtti – előcsarnoki részen szellemes módon utalnak a tervezők az egykori galériás letekintőre: itt most üvegfödém jelzi ez eredeti nyílás helyét. A térrácsos termek helyett új, acélszerkezetes, üvegtetős „high-tech" megoldás született, amely kisebb, és alkalmazkodik az eredeti épület arányaihoz és kontúrjához. A nagy csarnok izoláltsága visszaállt: az új indulási és az érkezési csarnok terei úgy csatlakoznak, hogy a nagy csarnok terével egyszerre és együtt nem láthatóak. A nagy csarnokban nincs nagyméretű utastájékoztató tábla: helyette kisméretű, lapos monitorok informálják az utazót. A tranzitváróba vezető hármas fa-üvegfalak az eredeti osztás és profilképzéssel készültek. Ugyancsak új – az eredeti osztásnak megfelelő – ablakok készültek a középrizalit repülőtér felőli oldalán, a nagy terasz felett. Az emeleti terasz-előtér ablakait – tűzrendészeti okokból – fémből kellett készíteni, az osztásrendszer természetesen változatlan maradt.

Sikerült megtartani két belső, szolgálati lépcsőház eredeti szerkezetét és felülvilágítóit, valamint a tranzitszálló 60-as években készült, siklósi kőburkolatos lépcsőházát és az egykori étterem – még a megnyitás idejében, 1950-ben készült – zöld, műmárványozott oszlopait. Eredeti állapotában maradt meg – újrafényezve – a nagy csarnok vörös mészkő padlóburkolata és a két márványburkolatú díszlépcső.

A nagy csarnok tehát újra teljes szépségében érvényesül, aminek másik titka az eredeti fényviszonyok helyreállításán alapul. Sikerült ugyanis megoldani a nagy csarnok terasz-előtér fölötti felülvilágító tetejének helyreállítását és szigetelését. (Aki csak az utóbbi húsz évben járt a reptéren, nem is láthatta, milyen volt az eredeti állapot: a felülvilágító üveg-beton szerkezete átlátszatlan volt, elpiszkolódott, a kátrányos javítgatások miatt már nem engedte át a fényt, a belső üvegtetőt pedig több évtizedes, 3 cm vastag porréteg tette átlátszatlanná.)

A tervezők tehát visszaállították az eredeti fényviszonyokat. Ezzel előállt a csarnok eredeti könnyedsége: a nagy csarnok újra régi fényében fürdik, a födém szinte lebeg a tér felett. Az épület nagy csarnokában elhelyezett eredeti fa-műbőr-alumínium anyagú foteleket – fényképek alapján – újragyártották. (Sajnos a repülőgépszárny profil formájú, alumíniumöntvény ülés és támla oldalszegélyeket e sorok írójának külön kérésére sem sikerült elkészíttetni, bevonatuk színe pedig más lett. Így az új fotelek sajnos csak emlékeztetnek az eredeti bútorokra.)

A helyreállított épület kezdetben a Malmö Aviation, az Easyjet, a Norvegian Air, Sky Europe és a WizzAir gépeit fogadja, a lista persze később bővülni fog. Évi 2–2,5 millió utas ellátását az épület magas színvonalon képes biztosítani.

Budapest két védett repülőtere közül az egyik műemléki helyreállítása megtörtént. A repülőtér használatbavételi engedélyét 2005. szeptember 2-án adta ki a Budapest Fővárosi Iroda.

Remélem, Budaörs helyreállításáról is beszámolhatok majd.

A tervezést az ÁMRK, a LAKÓTERV Kft., az UVATERV Rt. és a KÖZTI Rt. végezte. A munka megbízója a Budapest Airport Rt. volt. A lebonyolítás a KIPSZER Rt. Fővállalkozási és Tervező Rt. feladata volt.

A hatósági és műemléki feladatokat *Czakóné Völgyes Cecília* területi felügyelő és *Bende Csaba* irodavezető-helyettes látták el.

A műemléki helyreállítás tervezői: *Szécsi Zsolt, dr. Horváth Zoltán, Rainer Péter, Vándor András* (ÁMRK), *dr. Jaklics Ervin, Obermayer István, Takács László* (Lakóterv Kft.), *Tóth Bertalan* (Közti Rt.), *dr. Bretz Gyula, Vereckei János, Tasnádi Tamás, Táskai Andorné, Szatmári András* (Uvaterv Rt.), *dr. Végh Imre, Kálmán Zsolt, Gál Tamás Zsolt* (Kipszer Tervező és Fővállalkozó Rt.) voltak.

M. D. K.

DÁVID Károly építész

Bp. Népstadion

Granasztói Pál: A magyar építészet
Kilenc évszázada
Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 6. sz
194. l.

DÁVID KÁROLY

TKM 481. 25.0.

Bp. XI. ker.

két épület rommá lett azóta, így Fazola első ottani termékei nem maradtak fönn, pedig 1759-ben 1000 forintot tettek ki a püspökség részére teljesített munkái, ez a nagy összeg csakis jelentős alkotások nyomán keletkezhetett.

Az 1758—1761 közt eltelt három évet elsősorban az akkor félig kész megyeháza különböző lakatosmunkáinak elvégzésére fordítja. 1758-tól 1761-ig 3381 forint értékű munkát szállít a megyeházának, ezek közt legjelentősebb a két belső folyosórács (1, 2., kép), a homlokzati kapu fölötti félköríves ablakrács (ma már vakrács), a főkaput tartó vaspántok, a II. emeleti régi levéltár két vastáblás ajtaja művészi kivitelű zárakkal, akantuszleveles pántokkal (3. kép), a belső levéltári helyiségbe vezető ajtó fölött finomrajzú levél- és virágdísz (4. kép), valamint a főépületben nagyszámú ajtó- és ablakvasalás, ajtózárak, kályharostélyok, valamint a lebontott homlokzati erkély rácsa, amelynek egykori létezését csupán a Barkóczy főispán portréján látható megyeház-rajz bizonyítja. A két megyeházi kapu és a

Dávid Károly ifj. MDK

Repr:

A Népstadion környéke.

/ifj. Dávid Károly, Juhász Jenő és Kiss Ferenc terve alapján./

Granasztói Pál-Polonyi Károly:Budapest holnap.
Bp. 1959.

97.1.

Dávid Károly, építész MOK

A szentesi Jürdő építését – Dávid Károly Kossuth-díjas építész tervei szerint — megkezdték.

— Hír

11-l

Népszabadság, bp. 1960. szept. 8. [Vidéki]

Dávid Károly és B. Mueller Éva

Tervezték a Táncsics M. u. 20.

Műemlékvédelem 1963. 1 sz. 10. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányuto

. . . . . .

Dávid Károly

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 AUG 2

MAGYAR NEMZET

...pest.

Somogyi János festőművész kiállítása nyílik meg augusztus 28-án a Fényes Adolf Teremben. Megnyitó beszédet mond: Dávid Károly Kossuth-díjas építőművész.

3.

M.D.K.

Dávid Károly, építész

terve 800 p-ös megvételben részesült a kőbányai uti polgári iskola pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.

márc. 5. sz. 5 old.

M.D.K.

David Károly, építés

és Szabó Márton
kőrös terve megvételben
részesült az óbudai pós-
tahás pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.
márc. 27 sz. 6. old.

Dávid K.

A Népstadion építője /másokkal/.

96. l.

Major Máté: Az épitészet uj világa, Magvető, 1969.

H.D.K.

ifj. Dávid Károly, építés

és Várallyay Sándor
körös terve a hat egenlő
2500 p-ös díjak egyikét nyer-
te el a MABI-szérlíaz pá-
lyáratán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

jul. 20, sz. 6. old.

ifj. David Károly. építész

M.D.K.

4000 p-ös első díjat nyert a feribegyi repülőtér forgalmi épülletének terv-pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

dec. 28. sz. 5 old.

H.D.K.

M.D.K.

ifj. Dávid Károly, építés

és Szabó Márton Kozár
terve harmadik díjat nyert
a főváros Mályva-teri iskola-
jaka kiírt eszmei pályázaton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.

ápr. 3. sz. 5. old.

M.D.K.

Ifj. Dávid Károly, építész

és Szabó László Körös terve megvételben részesült a komáromi uj postapalota pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.

szept. 4. sz. 4. old.

MDK

Dávid Károly

Népstadion tervezője repr.

Felszabadult Bp. művészete. N.Szal. 1960.

MDK

Dávid Károly építész

Felszabadult Bp. művészete. H.Szal. 1960.

David Károlý

MDK

Dávid Károly - Tar István

Felszabadulási emlékmű, br.

Felszabadult Bp művészete M.Szal. 1960

Dávid Károly, építész M.D.K.

terveci szerint épült Nagy-
stadion egy részletét közli,
egy fényképpel:

Zádor Mihály: Az ornamentika és
az épületornamentika néhány elmé-
leti kérdése

Az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem
Tudományos Közleményei, Bp.1956. II. köt. 3.sz.
67. old.

MDK

Dávid Károly építész

Csekovszky Á. ker. és Gulás Zs. textilterv. iparmüvészek kiáll. Fényes A. Terem. 1962. jan.

Dávid Károly, építész

Tagja volt az 1928-tól 1938-ig budapesten is működő CIAM-társaságnak.

— : Építőművészek

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. márc. 11

Dávid Károly építész

Résztvett az osabb.. pályázaton
(maket, szepró)

N.N: Amszterdami városháza
terpályázata 1968

Magyar Építőművészet 1970/2 2 old.

IFJ. DÁVID KÁROLY

ÉPITÉSZ.

JELEN VOLT: WALTER GROPIUS ELŐADÁSÁN
A MAGYAR MÉRNÖK ÉS ÉPITÉSZ EGYLET
BUDAPESTI SZÉKHÁZÁBAN, 1934 FEBR. 5-ÉN.

BODRI FERENC: GROPIUS PESTI FÉNYKÉPE.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1970/1. 54. LAP

Dávid Károly

Építész, ő kívánja fel a szerző figyelmét a Tér és Forma 1934-es januári „Cirpac" számára.

P. Szabó Éva: Emlékezés Brassaï Marcelről.
Japán Művészet, 1967. 1. sz., 52. l.

M.D.K

Dáird Károly
építész

Szombathelyen tervei szerint
épültek középületek.

Szij Rezső: A szombathelyi Művelődési és Sportház
Művészet, 1963. november - 20 lap

Dávid Károly MDK

Tájkép szénásszekérrel, olf.

Országos Magyar Tárlat
AZ Uj Művészházban, 1929.

MDK

Dávid Károly épitész

Egyleti Közlemények. MMÉKözl. 1929. IV.14. 1o3 l.

MDK

Dávid Károly

Lauber László és Dávid Károly közös terve kapta a két első dij egyikét, a tabáni gyógyszálló pályázaton.

Cikk: Botrány a Tabán...

Magyarország, 1938.márc.5. 5.lap

M.D.K

Dávid Károly
építész.

A szentesi városi fürdő alkotója.

Lauer Sándor: Építészetünk új gyöngyszeme: A szentesi fürdő
Művészet, 1964. március — 27 lap.

MDK

Dávid Károly építészmérnök

A Kamara új tagja 1934.évi nov.hó 26-tól.

Budapesti Mérnöki Kamara Közleményei 1934.
dec.23. 84.l.

Dávid Károly, építész

MDk

Pályán fedett uszoda és közfürdő épül Dávid Károly, a Népstadion alkotójának tervei szerint.

— : Hír

10. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. márc. 12. [vasárnap]

M.D.K.

Dávid Károly, építés

1000 p-ős első díjat nyert a ferihegyi repülőtéj forgalmi épületener terv-pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1939. LX. évf.

dec. 28. sz. 5. old.

Dávid Károly, építész

MDK

A pápai fedett uszoda építési terveit készítette. Az építkezést a Várkert 190 holdas ősparkjában 1964-re befejezik.

–: Fedett uszoda és fürdő épül Pápán 8.1.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. márc. 22. [Vidéki]

Dávid Károly, építész

M.D.K.

és Várallyay Sándor
körös terve a hat egenlően
rangsorolt 2500 p-ös díj egy-
hét nyerte el a MABI-szér-
ház pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1939. LX. évf.

jul. 20. sz. 6. old.

Dávid Károly

Mártir Emlékmü pályázat.Beck András és Dávid Károly.

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok. 1955.Kat. 48.1.

M.D.K.

David Károly, építés

és Lauber László íörös terve az egik 3000 p-ös első díjat nyerte el a tabáni gőgszállo pályáratán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.

márc. 10. sz. 9. old.

M.D.K.

Dávid Károly, epitész

és Müller László hőrös terve az 5 db. 2000 p-ös díjak egyikét nyerte el a Nemzeti Sportcsarnok pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.

ápr. 24. sz. 8. old. +
" 28. " 4. "

M.D.K.

Dávid Károly, építés

terve 500 p-ös megvételben részesült az OTI Attila-utcai bérházpályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.

okt. 6. sz. 9. old.

M.D.K.

Dávid Károly, építész

és Müller László közös terve a három egyenként 1000 p.-ös harmadik díj egyikét nyerte, el a Lenze-uti autobusz-garázs pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.

dec. 22. sz. 16. old.

MDK

Dávid Károly és Lauber László építész

első dijat kapták

Tabán szállópályázat... Az Est, 1938. márc. 6.

7.o.

M. D. K.

...rolg építész

és munkatársai

Bp. Népstadion, repr. modellkép

alapraji

részmetszet

Külső felületének

részlete.

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961.

347, 348. 349. l.

DÁUID

Dávid Károly MDK

épitész tervét megvették

Posta gyermeküdülő pályázat.
Pesti Napló 1937. okt. 29.

MDK

Dávid Károly, építész

A két szobor közös talapzatának megtervezésére kapott meglízást.

– Marx és Engels szobra a pesti Duna-partra kerül 8.

Népszabadság, Bp. 1967. dec. 6.

M.D.K.

Dávid Károly, építész

Tervei szerint épült
fel a budapesti Népstadion.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina, 372. old.

MDK

Dávid Károly, építész

A szegedi Lenin-szobor-pályázat építész nyertese.

— : Hír

12

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. júl. 29.

MDK

Dávid Károly épitészmérnök

Kossuth-dijas épitészmérnök, aki most tért vissza a Nemzetközi Épitész Szövetség közgyüléséről .

D.K.: A nyugateurópai épitészet tanulságai.

Müszaki Élet 1957.nov. 14.

Dávid Károly

Építész a Népstadion tervezője

Major Máté: Gondolatok – tettek: építészetünk mozgatói

Kritika 1965 10 sz. 12. l.

Dávid

A Budai Szépművészeti Társulat koszorus arany-
érmét nyerte.

Ujság, 935.I.11.
P.H. 935.I.11.

M.D.K.

Dávid Károly épitész

Virág Benedek szobrának épitészeti munkái

Szobrász: Pátzay Pál

GóJó: Uj szobrok és emléktáblák a várnegyedeben

Magyar Nemzet 1966. okt. 27. 5.l.

M.D.K.

Dávid Károly,építész/1903-/

A budapesti Népstadion egyik tervezője.Kép 374.o.

M.Kiss Pál: Művészetről mindenkinek,Corvina,Budapest,1966

Dávid Károly

A negedi Lenin-szobor építése.

M. M. 1967. jul 20

Dávid Károly

A szegedi Lenin-szobor pályázatán első díjat nyert. (Kiss Istvánnal)

Népszabadság 1967. VII. 29.

Dávid Károly

Cpesti Népstadion tervezője

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

270 l

Dávid Károly

műve a Népstadion.

Artner Tivadar: Évszázadok művészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

528.l.

Dávid Károly

Fehérhegyi repülőtér, fekete-fehér
többlépcsős reprodukció.

A felszabadult Budapest művészete.
Budapest, 1960. kiállítás, katalógus.

Dávid Károly

Népstadion, 1948-53, fekete-fehér
láblón közli

A felszabadult Budapest művészete
Budapest, 1960. kiállítás, katalógus

MDK

David Károly, építész

A Népstadion tervezője.
Nyilatkozata az olimpiai
játékokról.

Bende Ibolya-
Sirokmány Lajos } : Ki mit vár? 7

ESTI HIRLAP, Bp. 1968 szept. 28.

Dávid Károly

Népstadion, 1948-50, terve

A felszabadult Budapest művészete.
Kiállítás-katalógus, Budapest,
1960. 141.

Dávid Károly

és Mondok László

Repülőtéri felvételi épület és Tranzit szálló, Ferihegy, 1958. tervei

A felszabadult Budapest művészete. Kiállítás-katalógus, Budapest, 1960 15 l.

Dávid Károly

és Tar István

Felszabadulási emlékmű, 1960.
bronz, Kispest.

A felszabadult Budapest művészete.
Kiállítási katalógus, Budapest, 1960.
24 l.

Dávid Károly

Kis István szobrászművész
Lenin szobrának építésére.

Magyar Hírlap, 1967. VII. 29. 4. o. hasáb

MDK.

Baird Károly
építész

Vajdy Aby szobrainak talpazatát tervezte. — Mocsis András Haydn emlékművének talpazatát készíti.

Feladatok, eredmények. — 40 lap.
Művészet, 1960. szeptember.

M. D. K

DÁVID K. építész

D

Csepel munkásszálló

Bp. XIV. Népstadion (1955)

Gerő László: Építészeti stílusok

Bp. 1957. 136. l

Épitészet

világi

Bp.főkapu,Dávid Kátoly , Nemz.kiá

Tér és Forma, 1935 VIII. 167

MDK

Dávid Károly

A tabáni gyógyszállóra 1938-ban kiirt tervpályázaton dijakat nyertek:

Dávid Károly, Gerlóczy Gedeon, Lauber László és Nyiri István.

Granasztói Pál - Polónyi Károly: Budapest holnap. Bp. 1959.

Ø Dávid Károly

festő

1886.

Éminsk 1930, 82-l.

MDK

David Károly ifj.

az Áll. Épitéstudományi és Tervező Int. középitési osztályának épitész mérnöke, tervezte a Centenáris Stadiont.

Uj Épitészet 1948. 321-329 l. L.A: A Centenáris Stadion terve; képekkel és helyszinrajzzal.

Dávid Károly épitész

Beck Andrással közösen készit
„Mártiremlékmüvet" (Pályázat)

Nonlom: A II. ni. kérzöm. kiáll. szolvai

Nyíszava 1956 jan. 7. 84 évf. 6 n. 6 e.

Dávid Károly

Fórnassy Györggyel annak a bizottságnak tagja, amely a MÉSZ és a Képzőművészek Szövetsége, ill. a Képzőművészeti Alap közötti együttműködés módjait kidolgozni hivatott/ 1957-ben létesül, elnök: Fornáky J./.

Major Máté: Az épitészet uj világa, Magvető, 1969, 399. l.

MDK

Dávid Károly

építész

A Lenin-emlékmű terve

14.o.

Aradi Nóra: Két pályázatról.
Műterem 1958. I. évf. 5. sz. 12é 19.o.

Dávid építész MDK

/"Fekete Ede és,Dávid építészek tervei" sic!!!/
A Tanácsköztársaság emlékművének terve.

19.o.

Aradi Nóra: Két pályázatról.
Műterem 1958 I. évf. 5. sz. 12-19.o.

Dávid Károly MDK

építész

A Tanácsköztársaság -emlékmü tervpályázatán a két ~~000~~/10.000 frt-os II. dijat Dávid Károly és Szabó istván, illetve Schall József és Aszbej Sándor pályamüvei kapták.

/építészeti és térrendészeti megoldás/

Müterem 1958 I. évf. 8. sz. 41.o.

MDK

ifj. Dávid Károly III. dij

Hidasi Lajos: Az áll. munkaközv. hiv. tervpályázata. Építészet, 1941, 3.sz. 78 l. kép 79 l.

Dávid Károly, épitész MDK

Bp. A Népstadion épitész-tervezője.

12 repr.

MagyÉp 1945-55.

Épitész-tervező:Dávid Károly
Belső " " :Németh István
Statikus " : Gillyén Jenő

MDK

Dávid Károly

épitész, a Magasépitési Tervező Intézetben

Az épülő centrális stadion helyszinrajzi elrendezése. Második. körülkeritett megoldás.

Épités-Epitészet. 1949, I.évf. 1-2.az. 19 l.
Helyszinrajzzal

Dávid Károly

A Népstadion terveröje Le Corbusier kolostormütermében ismerkedett meg a modern építészettel.

Major Máté: Az épitészet uj világa, Magvető, 1969, 270.l.

Dávid Károly

Tőle származik a Népstadion második, körülépített, vál-
tozatának terve – Fanáky Istvánnal /1949/.

Major Máté: Az épitészet uj világa, Magvető, 1969, 389.l.

M.D.K.

ifj. Dávid Károly, építész

Első díjat nyert a ferihegyi repülőtér felvételi épületének tervpályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI.évf.
jan. 18. sz. 4. old.

Dávid Károly

tervezte 1948-ban a kp-i Népstadion
épületeit; 1950-ben kezdték építeni és
1953-ban adták át használatnak.

Mekényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967 Budapest 1970.

1251

Teleki miniszterelnök táviratváltása Göringgel

Gróf Teleki Pál miniszterelnök a következő ujesztendei táviratot intézte Göring vezértábornagy, porosz miniszterelnökhöz:

„Az ujév alkalmával van szerencsém Nagyméltóságodnak a magyar nemzet szerencsekivánatát tolmácsolni és kérem, fogadja mind a magam, mind az egész magyar kormány ujévi üdvözletét."

Göring az alábbi táviratban köszönte meg az üdvözlést:

„Igen tisztelt Gróf Ur! Őszintén örültem az ujévi üdvözlésnek és azt legszivélyesebben viszonzom."

Ravasz László püspök

a keresztyénség szerepéről az uj magyar nacionalizmus kialakitásában

Dr. *Ravasz László* püspök érdekes cikket irt *„Magyar Ut"* cimü új lapjának vizkereszti számában.

— Két egyforma jó magyar közül — irja többek között — mindig a krisztusibb magyar a különb, tehát a magyarabb is. Ebből következik az is, hogy *a nacionalizmus sohasem lehet krisztustalan, sem hitben, sem erkölcsben.* De következik az is, hogy egy antiszemita nacionalizmus még távolról sem keresztyén magyarság. Hogyan szól bele a keresztyénség a legégetőbb szociális kérdések (földkérdés, zsidótörvény) megoldásába? Ugy, hogy megkisérli a keresztyénség szellemét érvényesiteni. A földkérdés keresztyénellenes megoldása például az, ha a föld néhány kiváltságos ember tulajdonába kerül és millióknak csak az marad, hogy örökre mások földjén dolgozhassanak. *A kereszty énség csak olyan földreformot képzel el, amely nem bünteti elpusztitással az ország egyik legfontosabb és legérdemesebb társadalmi rétegét: a régi magyar birtokososztályt.* A földet olyan embereknek juttatja, akik megérdemlik és megszolgálják.

Cikkének befejezéséül Ravasz püspök a következőket irja:

— Az az egyház, amely szószékét, presbitériumát, egyházi gyüléseit, az oldás és a kötés lelki hatalmát pártpolitikai célokra használja fel, dugárut csempész, hamis lobogó alatt hajózik, nem szabályszerüen küzd és méltó arra, hogy hajóját megtorpedózzák. Ezt nem is fogja elkerülni.

Pusztitó áradások Spanyolországban

Madrid, jan. 4. Spanyolországban az esőzés nagyobbarányu áradásokat idéz elő. *A Guadalquivir szinvonalemelkedése 15 méter. Emberemlékezet óta nem fordult elő ekkora és ily gyors emelkedés.* A Sevilla és Cordoba közötti vasutvonal forgalma megakadt, a táviró és távbeszélőösszeköttetés megszakadt, az áradás több falut elvágott a külvilágtól s ezek élelmezése repülőgépekről ejtőernyővel ledobott élelmiszerekkel történik. Eddig hét halálesetet jelentettek.

Sevillában tiz városrészt öntött már el az ár, a szinház épületében hat méter magasságban áll a viz. A tüzoltók bárkákban közlekednek, hogy kimentsék a düledező házakból az embereket. Cordobában az alacsonyan fekvő városrészeket kiüritették. A Guadalquivir kilépett a medréből és attól tartanak, hogy teljesen elönt több falut. Almadennel a közlekedés megszakadt.

Olaszország kominternellenes magatartása

Bern, jan. 4. A „Bund" és több más svájci lap megjegyzi, hogy ez idő szerint *az olasz kominternellenes magatartás ujabb hangsulyozott kidomboritása a legjelentősebb nemzetközi esemény, annál inkább, mert Olaszország ebben a harcban a Vatikánnal teljes összhangban jár el.*

A végzet vonatján

Irta Benda Jenő

Pontosan husz esztendővel ezelőtt, 1920 január 5-én, átlátszó ködöktől opálosszinü reggelen, különös vonat döcögött ki az üresen kongó, elhagyatott Keleti pályaudvar üvegkupolája alól. Hat ütött-kopott Pullmann-kocsi, a vonat elején és a végén egy-egy paklikocsi, közepén étkező; a vagonok belseje szagos a friss festék- és terpentinszagtól; nem egy fülkében a régi plüsshuzatot piszkosszürke szinü zsákvászon pótolja. Mai szemmel nézve furcsa, szánalmas utazási alkalmatosság, akkor, husz évvel ezelőtt, amikor elsőosztályu jeggyel betört ablaku harmadosztályu vagonok kopott fapadjain utaztak az emberek, rendkivüli kényelem és csodálatos fényüzés. Ez a félszeg, különös uti készség a végzet vonatja volt: a magyar békedelegációt vitte Párisba.

Még ma, husz esztendő mulva is, megsajog a szivem, ha visszaemlékezem a döcögő vonat első kerékfordulásaira. Mint a *Pesti Hirlap* kiküldött tudósitója, én is ott ültem az egyik terpentinszagu fülkében, amikor homlokomat a hideg ablaküveghez szoritottam, a szemem égett a késönfekvéssel és koránkeléssel elfecsérlett éjszaka álmatlanságától — és talán még valamitől... A perronon a kormány tagjai, hivatalos emberek és lelkes magyarok hosszu emberszalagja bucsuzott a Magyarország végzete elé induló vonattól. Nem rendezte, nem irányitotta őket senki, mégis, amikor a rozoga vonat fáradt kerekei megcsikorogtak, mindmegannyi lekapta a kalapját és a Szózatot kezdte énekelni. És mindenkinek elhomályosodott a szeme a könnytől. Aztán ez állomásról-állomásra megismétlődött. Szózat és Himnusz, „Erdély a mienk!", „Magyarország a magyaroké!" és más feliratos táblák váltakoztak egymással, de az emberek mindenütt ugyanazok voltak: lehajtott fejü, szomorkodó, komorképü magyarok, az ország szivétől, a fővárostól, az ország határáig, egy végtelen „Nem! Nem! Soha!" — konok dac, méltatlankodó csodálkozás, hogy ez is megeshetett velünk, józan sötétlátás és halványan pislákoló reménység derengése: hátha mégis? Hátha még mindig nem mondták ki az utolsó szót felettünk? „Ezek a tüntetések az ember lelkére feküsznek", — mondta nekem fülkéjében *Apponyi Albert* s közben öreg keze idegesen turkált az előtte fekvő irathalmazban. — „Ez a néphangulat ugy kisér bennünket Párisba, mint egy utasitás. Utasitás a magyar néptől arra, hogy önérzetesen, felemelt fővel lépjünk győztes ellenségeink elé." — A történelem azóta feljegyezte, hogy Apponyi Albert és a magyar delegáció hiven teljesitette ezt az utasitást.

Milyen volt a magyar békedelegátusok hangulata? Olyan, mint az állomásokon tüntető népé: dacos és kétkedő, méltatlankodó és kábultan csodálkozó, kétségbeesett és bizakodó. A csehek, a románok, a szerbek már régen megszállva tartották mindazt, amit a békeszerződés nekik juttatott, sőt annál is többet, Pécsen és Baján szerbek parancsoltak, a románok pedig még mindig kezükben tartották az egész Tiszántult, az akkori hazafiak számára ez mégis olyan volt, mint egy valószinütlen lázálom. „Kassa a cseheké, Kolozsvár a románoké, Szabadka a szerbeké? Nevetséges!" Senki sem tudott hinni ennek a helyzetnek a tartósságában. Már láttuk, hogy Párisban milyen kurtán-furcsán bántak el a németekkel és az osztrákokkal: „Itt a békeszerződés, tessék aláirni, aztán alászolgája!" Még sem tudtuk elhinni, hogy ugyanez a sors vár miránk is. Az egyik csomagkocsiban két embermagasságu óriási láda hozta a magyar békedelegáció iratait és a benyujtásra váró kész jegyzékeket. A másik csomagkocsi gépeket cipelt a később megirandó jegyzékek kinyomtatására. A két napig tartó utazás alatt a vonaton sem szünetelt a munka, a szakértők anyagjukat tanulmányozták, memorandumokat fogalmaztak, mások sokan, közöttük *Apponyi* is, *Bethlen* is, *Teleki* is, angol- és francianyelvü kéziratokat, korrekturákat javitottak, ez igy ment aztán Párisban, a Chateau de Madridban is, heteken, hónapokon keresztül.

A magyar békedelegáció a hajótörés után vad munkakedvvel igyekezett menteni, ami menthető. *Wilson* már régen visszhajózott Amerika földjére, orvosai aggódva figyelték rajta a paralizis fejlődését, ki beszélt már arról, hogy a népeket nem lehet egyik országból ugy áttolni a másikba, mintha sakkfigurák lennének egy játékban, vagy lelketlen barmok?! A magyar delegáció vonatján mégis népszavazásról, wilsoni elvekről, nemzetközi igazságról beszéltek és ugy érezték, a mi igazságunk, a magyar igazság, minden más nép igazságánál erősebb, ezt nem lehet egyszerüen eltemetni... Párisban a Quai d'Orsay-n, már kinyomtatva őrizték a Magyarországnak megszabott békefeltételeket; a győztes hatalmak képviselői örültek, hogy ezen is tul vannak, hiszen minden, amit hosszu, egy éve tartó tárgyalás utján elértek, csunya veszekedések, megalkuvások, becsapások és intrikák eredménye volt. Wilson annak idején összesen huszonhárom kemény pontozattal jött át az óceánon, huszonhárom pontozatban huszonhárom elv, amit előzetesen a béketárgyalások alapjául elfogadtak a győzők is, a legyőzöttek is. Ebből a huszonhárom elvből csak négy került bele a békeszerződésekbe, tizenkilencet megszegtek és megcsufoltak. Mindig a győzők örömére és a legyőzöttek kárára. Lehetett-e józan ésszel hinni, hogy amikor már minden résztvevő unja az egész békekonferenciát, amelyen az ellentétes érdekek és óvatos, kétszinü kijelentések zürzavarában már a barátok is megutálták egymást, a mi kedvünkért kivételt tesznek, ujra elfelejtik, amit rosszul összevarrtak, elölről kezdik azt a zavaros huzavonát, amiről *Balfour* azt mondta: nem is konferencia volt, hanem szabálytalan verekedés. Az élesnyelvü és szellemes *Churchill* még csunyábbat mondott róla: „Tanácstalan népbolondítók egymásra licitáló nyelvelése."

A magyar delegáció és a delegációt utnak bocsátó magyar nemzet husz évvel ezelőtt mégis hitte a lehetetlent. Szigoruan, méltóságteljesen ragaszkodott a jogához és az igazságához, akkor, amikor azt a világ hatalmasai már régen elsefteltették és elkótyavetyélték. Most már kezdjük megérteni: a cinizmussal és harácsoló erőszakkal szembeszegezett törhetetlen hit nem is volt hiábavaló...

Háborus világban a Távol Keletre

*Irta Habán Jenő**

Odahaza most talán fagypont alatt van már a hőmérő, havasak a Kárpátok égbenyuló, fenyőkoszoruzta bércei, mi meg itt az *adeni* kikötő egyik kis matrózkocsmájának tornácán fuldoklunk a nyomasztó hőségtől és folytonosan legyezgetjük magunkat trópusi sisakjainkkal. *Harminckét fok árnyékban!* Az egyik hölgy a hajóról csak félórás sétát tett a tüző napon Adenben trópusi sisak nélkül és enyhe napszurást kapott.

Utunk idáig gyönyörü és zavartalan volt, éppugy, mint Genovából Port Saidig. Három napig hajóztunk a tükörsima Vörös-tengeren, amig elértük Olasz-Keletafrika kikötőjét, Massauát. Vasutvonal hiján egyelőre társasgépkocsijáratok kötik össze a kikötőt Etiópiával. A parton ugyanaz a sivár, kietlen kép fogadott, mint a sivatagi övezetben mindenütt. Etiópiában nyoma sincsen a mögötte fekvő felföld termékenységének. Massaua egyetlen zöldelő pálmaligete az alkirály ottani palotáját veszi körül. A mór stilusban épült, vakitóan fehér épület ugy emelkedik ki a pálmák közül, mint fehér hajó a tenger vizéből.

Alkalmunk volt látni magát *az aostai herceget, Olasz-Keletafrika alkirályát* is. A herceg felesége elé jött hajónkra. Olajzöld egyenruha feszült délceg alakján. Szép metszésü arca napbarnitott, homloka magas, haja és szeme barna. Közvetlenül, kedvesen rázott kezet a hajó parancsnokával, olasz köszöntéssel üdvözölte a tiszteket, azután felsietett a felső fedélzetre, ahol a hercegné várta.

Udvariasságból megvártam, amig a diszszázad sorfala közt lementek a hajóról. A zenekar indulót játszott, az olaszok éljeneztek és tapsoltak s a gépkocsisor lassan megindult az alkirályi palota felé. Az utasok közül *csak én szállhattam ki, mert késve érkeztünk Massauába és mindössze egy órai tartózkodásunk volt.* Ez alatt a rövid idő alatt természetesen csak éppen, hogy egy kis körsétát tehettem a városkában. A déli nap kegyetlen erővel perzselte a szük, poros utcákat. Csak a kikötő raktárházai előtt volt némi élet: a mi hajónkon kivül még két gőzös rakodott. Az üzletek persze csöppet sem emlékeztettek a fényes port saidi áruházakra. Szegényes, vidéki szatócsüzleteket találni csak Massaua főutcáján. Viszont sokkal inkább keleti szint ad a városkának a sok teve, a festői viseletü szudáni négerek, a fehérburnuszos, nagyszakállu arabok és a sötétbőrü abesszíniai fajok lépten-nyomon felbukkanó képviselői tarka keveredése.

A kikötőben, nem messze a hajónktól, a *Conte Biancamanótól*, hat-hét olasz torpedóromboló és egy fehér iskolahajó horgonyzott. Legénységük katonás tisztelgéssel, feszes vigyázz-állásban várta meg, amig az aostai herceg elhagyja hajónkat. Érdekes, hogy egy csomó *német hajó is vesztegelt a kikötőben.* Ezek a háboru kitörésekor itt rekedtek és most *meg kell várniok a békekötést*, mert ha kifutnának a kikötőből, menten az angolok fogságába esnének. A legénység szabadon mozoghat, egy részét el is bocsátották, a parancsnokoknak és a tiszteknek azonban nincs más választásuk, mint hogy Massauában maradjanak és lélekölő semmitevésben várják a háboru végét.

Massaua csekély forgalma is mutatja, hogy az olaszok *egyelőre még nem tudták igazán hasznositani új gyarmatbirodalmukat, Etiópiát.* De ez nem is meglepő, hiszen a részben elpusztitott, részben pedig még nem is civilizált országban előbb rengeteg befektetésre volt szükség. A gyümölcsök csak lassan érnek. Mindenekelőtt utakat kellett épiteni, ez pedig a nehéz hegyi terepeken óriási akadályokba ütközött. Az olasz szorgalom azonban nem ismert lehetetlent és ma elmondhatjuk, hogy *a közlekedés kérdése már meg van oldva.* Egészen elsőrangu utak kötik össze Addis-Abebát és Etiópia más városait a partvidékkel.

A második lépés az *ültetvények létesitése* volt. Jövőre minden valószinüség szerint már rendkivül kielégitő lesz a *kávétermés.* A kávécserje ugyanis háromévenként hoz termést, az első években pedig a még nyugtalankodó bennszülött törzsek gyakran elpusztitották az ültetvényeket, ugyhogy elölről kellett kezdeni a munkát. Az utóbbi időben ezek a zavarok elmultak, még pedig igen érdekes okból: mert *a viszony barátságossá vált Anglia és Olaszország közt.* A bennszülött törzsek vezetői igen kitünő politikai érzékkel birnak és amig az angol-olasz feszültség tartott, egy-egy bétörésük után mindig angol területre, Szudánba vagy Angol-Szomáliföldre menekültek. Most már nem remélhetnek többé védelmet az angoloktól, ezért egy csapásra megszünt az ültetvények fosztogatása. Igy hat ki gyakran a világpolitika egy távoli gyarmat belső viszonyaira.

Abesszinia főterméke egyelőre a kávé és mindenféle állati termék: marhabőr, faggyu, bél, szaru stb. A hegyek ásványi kincseinek kiaknázása még a jövő feladata. Kutatnak kőolaj után is, de e tekintetben ma még semmi biztosat nem lehet mondani. Egyelőre még az angol Shell-társaságnak van kőolajraktára a massauai kikötőben és ez a helyzet valószinüleg még jó néhány évig nem fog megváltozni.

A *Conte Biancamano* délután már ismét a Vörös-tengeren úszott teljes sebességgel dél felé. Késő este haladtunk át a *Bab-el-Mandeb* szoro-

* Dr. Habán Jenőt, a fiatal magyar ujságirógárda kiváló tagját, az ujonnan felállitott tokiói magyar követséghez sajtóattasévá nevezték ki. Utban állomáshelyére, cikksorozatban számol be a Pesti Hirlap olvasóinak a hosszu, háborus utazás érdekességeiről. Első utilevelét itt közöljük.

A világ legköltségesebb háboruja

Sir John Simon angol pénzügyminiszter többször utalt az angol alsóházban arra, hogy a jelenlegi háboru „a világ legköltségesebb háboruja". Anglia államháztartási kiadásai rövidesen elérik a napi *hétmillió fontot*, mig a háboru kitörése előtt még „csak" 4.5 milió font körül mozgott az angol államháztartás napi terhe. Jelenleg a hadikiadások felemésztik az évi nemzeti jövedelem nagyobbik felét. Azelőtt az adóprés fokozatos megszoritása nem keltett nagyobb idegenkedést, mert mindig az az elv uralkodott, hogy sohasem kölcsön, hanem adózás utján kell a közszükségletek kiadásait fedezni. Ezt a gyakorlatot követték az 1914—18-iki világháboru alatt is, amelynek *8.8 milliárd fontot* kitevő költségeiből mindössze 2.2 milliárd fontot háritottak át a későbbi nemzedékre, mig a többit adózás utján teremtették elő.

Nem kölcsön — kényszertakarékosság

A kölcsönkibocsátással szemben mutatkozó nagy ellenszenv érdekes megnyilatkozása *Keynes* professzor legujabb javaslata, amely a háboru költségeinek előteremtésénél *a kényszertakarékosságot*, vagyis a kötelező *megtakaritást* tartja célravezetőnek. Ez a javaslat abból indul ki, hogy a háboru folyamán a munkabérek fokozatosan, mintegy 5—10 százalék erejéig emelkednek. A munkabérből élők vásárló ereje legalább évi 500 millió fonttal növekedhet. A munkabér emelkedését összhangba kell tehát hozni az ár- és költségvetési politikával. Alapelv: az emelkedő jövedelem ne eredményezzen nagyobb vásárlási lehetőséget, hanem, mint megtakaritás, szolgáljon a háboru terheinek elviselésére. Az emelkedő jövedelem egyrészét a postatakarékpénztárnál megfelelő kamatozás mellett — zárolt betétként — kell elhelyezni; ilyen módon *már az első háborus évben három-négyszáz millió font megtakaritás* érhető el. A kényszermegtakaritás ilyen módja *az infláció kikerülését* vonja maga után.

Franciák és németek

Ezt a tervet csak azért ismertetjük, hogy világossá váljék, milyen pénzügyi gondokkal küzd a hadviselő államok mindegyike. Franciaországban a háboru kitörésének napján *70 milliárd frank* hitelt állapitott meg a Jegybank a francia kormány számára s ez szükség esetén még *25 milliárd frankkal* emelhető. Ettől függetlenül, a francia jegybank a valutakiegyenlitő alappal együtt — az arany többszöri felértékelése folytán — *120 milliárd frank* arany fölött rendelkezik, amely összeg *körülbelül a hatszorosa* az 1914. évi háboru kitörésekor *ötmilliárd frankot* kitevő francia aranykészletnek. Másrészt az adópolitika rugalmassága is fokozza a francia pénzügyi hadviselés teherbiró képességét.

Figyelemreméltó az a mód, ahogyan *Németország* kivánja háborus pénzügyi eszközeit előteremteni. Elsősorban az *adópolitika* változott meg. Amig ugyanis a világháboru 152.5 milliárd márkát kitevő hadügyi terheinek csak *hat százalékát* fedezték adók utján, mig 60 százalékot hadikölcsönből és 34 százalékot a függő államadósságok növeléséből teremtettnek elő, addig most az évi *17 milliárd márkát kitevő adójövedelmet 24 milliárd márkára emelik*. Ezenfelül a Német Birodalmi Bank 1939 junius 15-én életbelépett uj alapszabályai a *bankjegykibocsátást függetlenitették* a mindenkori arany- és devizakészlettől; ezzel szemben a Bank az államnak *üzemi hiteleket* bocsáthat rendelkezésére. Az a körülmény azonban, hogy a német pénzpiacon a birodalmi vasut 500 millió márka erejéig tudott 4.5 százalékos kötvényeket elhelyezni, s a nagyobb ipari vállalatok sorra egymásután jelentkeznek ujabb kibocsátásokkal, arra enged következtetni, hogy az állam a Jegybankot *minél kisebb mértékben igyekszik igénybe venni* és a nagy vállalatok az üzemi tőkéket *a pénzpiac tőkefeleslegeiből iparkodnak megszerezni*.

Az itt csak nagy vonásokban érintett pénzügyi hadviselési módok arra vallanak, hogy az az örök igazság, mely szerint a háboruhoz sok pénz kell, nem dőlt meg, csak *az eszközök előteremtési módozatai* változtak. Egy bizonyos, a háboru minden államot a teherviselés legfelsőbb határáig vesz igénybe.

Dr. Domány Gyula.

Milyen lesz az uj közforgalmi repülőtér?

Beszélgetés ifj. Dávid Károly építészmérnökkel, a tervpályázat nyertesével

A hatalmas, széles ablaku szobából kilátni a budai hegyek párás koszorujára. Az asztalon tervek, vázlatok hevernek, vonalzók, logarléc és egész sereg mérnöki rajzeszköz. A falon szines kartonok, már kivitelezett épületek képe. Ifj. *Dávid Károlyt*, stilszerüen fehér köpenyben, munka közben találom. Szerényen tiltakozik, nem akar nyilatkozni, de azután lassan mégis csak megindul a beszélgetés. Elmondja, hogy tulajdonképpen nem az első sikere épitészi pályájának a közforgalmi repülőtér tervpályázatának első dija. Évekkel ezelőtt nyerte meg *Bardon Alfréddal* közösen az istánbuli kikötő épitési tervét, azonkivül számos I., II., III. dijat.

— A repülőtér központi épületének tervezésénél — mondja — mindenben a tervpályázati program feltételeihez alkalmazkodtam. Mintának nem vettem egyetlen repülőteret sem. A külföldi hasonló épületek egyrészt jóval nagyobbak, éppen a nagyobb forgalom miatt, másrészt teljesen a magam elgondolása szerint akartam elkésziteni tervemet. Természetesen örömmel tölt el a birálóbizottság döntése, mert igazolva látom elgondolásom helyességét.

Szétteregeti az asztalon a rajzokat és ugy magyarázza a vonalak jelentőségét.

— Maga az épület egészen sajátságosan és valóban akaratlanul hatalmas repülőgéphez hasonlit . . . Már persze alaprajzban — teszi hozzá mosolyogva — megtalálhatjuk a gép törzsét, szárnyát, sőt még a „farkát" is. A középső részben, amely a repülőgép törzsének felel meg, foglal helyet a nagy várócsarnok, amely két emelet magasságba nyulik fel. Az utasok az előcsarnokból egyenesen a vámvizsgáló teremhez juthatnak, majd az indulási helyre. Nagy sulyt kellett helyeznünk, hogy a kisérő közönség a vámhatárokat ne lépje át. A kisérők tehát az előcsarnokból egyenesen az épület elülső részén levő, oszlopokon nyugvó lelátó terraszra mehetnek. A hallra néznek a külföldi repülőtársaságok tudakozó irodái és a magyar információs helyiségek is.

— A „repülőgép" szárnyában — magyaráz Dávid épitész ur tovább — az igazgatósági irodák, szálló, sörözö, vám- és postahivatal nyert elhelyezést. Természetesen se szeri, se száma az egyéb különböző rendeltetésü szobáknak. Az épület repülőtérfelőli homlokzata elé állitott két különálló torony közül az egyik a repülőtér parancsnoki tornya, a másik a meteorológiai megfigyelő torony. Ezt a két tornyot keskeny betonhidak kötik össze az épülettel az egyes emeleteknél. Igyekeztem ezeknél is arra törekedni, hogy beleilleszkedjenek az egész épület stilharmóniájába, tehát modernek, célszerüek legyenek és mégis művészi értékük. Végül a két kisebbik szárnyban — amely a repülőgép „farkának" felel meg — nyertek elhelyezést a földszinten a programm által megkivánt tisztviselőlakások, az emeleten pedig a Malert igazgatósági helyiségei. Természetesen a tervemen a szükség kivánságai szerint változtatni is lehet, anélkül, hogy a terv lényegileg megváltozna, ha én kapom a megbizást az épitésre . . .

Uj lapot vesz elő és mutatja azt is. A második emelet alaprajza. Ezen már csak csupa különleges feladatu megfigyelő állomások vannak.

— Nagyon fontos a repülésnél a meteorológiai viszonyok ismerete — mondja. — Az időjárás hőmérsékleti ingadozása, a felhő és légköri viszonyok nemcsak a közvetlen repülésnél, de a le- és felszállásnál is döntő tényezők. Ezeket az adatokat kell egyrészt a földről közölni a gép vezetőjével, másrészt a pilótának leadnia a repülőtér parancsnokságának. Ez a megfigyelő állomás szolgál tehát ennek a két nagyon fontos feladatnak megoldására

Most a pályázat további sorsáról beszélgetünk. Elmondja ifj. Dávid Károly, hogy az uj közforgalmi repülőtér felvételi épületének munkálatait rövidesen meg is kell kezdeni, hiszen az az elgondolás, hogy még ez év folyamán, de legkésőbb a következő évben befejeződjék az épitkezés. Kint a repülőtéren máris folynak a tereprendezési földmunkálatok és igy valóban remélhetjük, hogy rövidesen elkészül az uj közforgalmi repülőtér, amely ma már igazán elsőrangu követelmény. Nemcsak hazai érdekből — bár ez is igen fontos tényező —, de abból a szempontból is, hogy Magyarország valóban középpont az európai repülés ugy észak-déli, mint nyugat-keleti irányában is. Reméljük, az uj közforgalmi repülőtér ujabb diadala lesz a magyar élniakarásnak és mérnöki tehetségnek.

Pados Pál.

Nagy lendülettel folyik a Nemzetközi Vásár előkészitése

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségével és a főváros vezetőségével egyetértően, illetve a kereskedelmi kormány jóváhagyásával *április 26.—május 6. között* rendezi meg az idei Nemzetközi Vásárt.

Az előkészitő munkálatok nagy lendülettel haladnak előre. A kiállitók közül már eddig is igen nagy számban küldték be a vásárirodához a vásáron való részvételre szóló bejelentésüket annál is inkább, mert a *január 15-ig jelentkező kiállitók 10 százalékos helydijkedvezményben részesülnek*.

Fontos ujitás az idei vásárszabályzatban, hogy a szokásos helydijak csak a február 29-ig jelentkező kiállitók számára érvényesek, mig a később jelentkezőknek számolniok kell esetleg 20 százalékig terjedő felárral.

A vásár ismét az Iparcsarnokban és a környékén fog megrendezésre kerülni. A vásár előkészitő munkálatainak megbeszélése céljából *Szendy Károly* polgármester január 10-ére végrehajtóbizottságot hivott egybe, amely részleteiben fogja tárgyalni azt a munkaprogramot, amelyet a vásár ügyvezetősége közreműködésével és jóváhagyásával *Hallóssy István* m. kir. kormányfőtanácsos, a vásár ügyvezető igazgatója dolgozott ki az idei vásár sikeresebb és minél nagyobb gazdasági eredménnyel való megrendezése tárgyában.

sán. Jobbra a messzeségben a francia Dzsibuti kikötőjét rejtegette a meleg fuvallatu, koromsötét trópusi éjszaka, mi pedig kelet felé fordultunk és festői sziklákkal és szigetecskékkel teleszórt part mentén hajózva reggelre elértük Adent.

Ez volt *az első angol kikötő utunkon*. Ez már Ázsia, az Arab-félsziget déli csücske. Itt már természetesnek vettük, hogy jóval a megérkezés előtt angol hadihajók vettek körül bennünket, aztán megkezdődött a hosszas várakozás, amig beeresztettek a kikötőbe. A kikötő bejáratánál *kinyitható aknazárat vettem észre*. Parafatutajok tartották az aknákat. Az egymáshoz kötözött tutajokat éjszakánként motorcsónakkal a bejárat elé huzzák, ugyhogy ha hajó akarna áthaladni, feltétlenül felrobbanna. Reggelenként aztán megint kinyitják az aknaláncot.

Nagy meglepetésemre a kiszállásnál semmiféle különösebb ellenőrzés sem volt, még csak útleveleinket sem kellett felmutatnunk, vagy egyáltalán magunkkal vinnünk. Annál szigorubban megtiltották azonban, hogy *fényképezőgépet vigyünk a partra*. Mégis láttam egy fényképcikk-üzletet, nem tudom, miből élhet a gazdája. A sivatagi kép egyébként még itt sem hagy el bennünket: néhány mesterségesen ültetett ligetecskén kivül *egész Adenben nincsen semmiféle növényzet*.

A nyüzsgő utcákon megint körülfogott bennünket a tolakodó árusok serege. Legtöbbjük arab, de azért akad görög és zsidó éppugy, mint kinai. Ugy vettem észre, hogy Adenben a legjobban virágzó üzletág a *valutakereskedelem*. Már a partralépéskor elfogott egy arab pénzváltó és rendkivül olcsó árfolyamon kinálta az olasz lirát. A nyugatról jövők ugyanis Adenben mind eladják maradék olasz pénzüket, mivel pedig az olasz valutarendeletek értelmében egy személy csak 350 lirát vihet be Olaszországba, küldeni vagy átutalni pedig még kevésbé lehet, az árfolyam igen alacsony. Az utcán nem tudunk öt lépést sem tenni anélkül, hogy ne szegődött volna mellénk egy ujabb pénzüzér és mindegyik igyekezett a másikat tullicitálni. Utitársaim mind felcsaptak valutaspekulánsoknak: ki lirát vett, ki dollárra váltotta be fontjait, ki meg indiai rupiákkal látta el magát. A rupia egyébként Adenben is törvényes fizetőeszköz. Furcsa dolog, hogy a különben egyforma értékü rupia — mintegy 1.80 P — Adenben és Indiában *16 annára és minden anna 12 pie-re* (ejtsd: páj) oszlik, mig Ceylon szigetén egy rupiában *100 cent van*. Valóságos számolóművésznek kell lennie annak, aki a rupiákat és annákat össze akarja adni. Például próbálja valaki gyorsan megállapitani, helyesen számolt-e a pincér, amikor az ebédszámlát igy állitotta össze:

0— 0—6
1— 5—6
2—11—0
0— 8—6
0— 5—6
4—15—0

Azaz 4 rupia, 15 anna és 0 pie. Mennyi ez magyar pénzben?

Az angol kikötő sokkal forgalmasabb, mint Massaua, bár az adeniek is panaszkodnak, hogy a kereskedelmi hajók helyett most inkább hadihajók látogatják városukat. A német áruk természetesen eltüntek. A helyőrség tisztjei leginkább *a német sört sajnálják*, mert az angol sör drágább és nem olyan izletes.

Adentől jobbra és balra, mint a gyermekek kis papirházikói fehérlettek a távolban a sivatag homokján egymás mellett a többezer fővel megerősitett *helyőrség sátrai*. A városkában is természetesen lépten-nyomon angol katonákkal találkozunk. Egy csomó fiatal, rendkivül rokonszenves tiszttel ültem együtt a matrózkocsma tornácán és egy pohár whisky mellett megvitattuk a világ folyását. Nevettek, amikor látták, hogy nekünk milyen melegünk van.

— *Most hideg van Adenben*, — mondották. — Ez a tél közepe. Nézzék, rajtunk *pullover van*, mert már hozzászoktunk az éghajlathoz és fázunk. Ilyenkor télen még csak ki lehet birni, de nyáron elviselhetetlen a hőség. Akkor nagyon sokat szenvedünk. Eső soha sincsen, azért sivatag itt minden.

Elragadtatva hallották, hogy Budapestről jövök.

— Nekem ott járt a barátom három évvel ezelőtt a cserkészek világtáborozásán, — kiáltott fel az egyik. — Rengeteget mesélt Budapest szépségeiről. Ha nem lett volna háboru, az idén ősszel én is elmentem volna az Önök szép fővárosába. De talán még sikerül egyszer, ha vége lesz a háborunak . . .

— Most igen csöndes az élet Adenben, — veszi át a szót a másik. — Az egyetlen szórakozásunk eddig is csak az volt, hogy néztük a jövőmenő hajókat. Ma véletlenül egyszerre három személyszállitó hajó van a kikötőben, de most olyan kevés a hajó, hogy sokszor egy hét is eltelik és egy sem fut be a kikötőbe.

Az utcákon feltünően nagy számmal hemzsegnek a *taxik*. Valamennyi vadonatuj angol és amerikai kocsi. Félórákig követik a gyalogszerrel járkálókat és a vezetők könyörögnek, hogy vitessük magunkat a strandfürdőhöz vagy a viztartókhoz. Mert ez a két nevezetesség van csak Adenben. Persze érdekesebb lenne az erőd, de oda élő ember be nem teheti a lábát. Megkérdeztem angol barátaimat, mi az oka ennek a nagy taxibőségnek.

— *Az indiai vámtarifa*, — volt a meglepő felelet. — Indiában az uj gépkocsik vámja rendkivül magas, a használt kocsik viszont *vám nélkül vihetők be*. Ezért minden Indiának szánt kocsit először idehoznak, itt két hétig fuvaroznak vele, akkor aztán már vám nélkül lehet bevinni Bombaybe, mint használt kocsit. Ezért járkálhat Adenben fillérekért a leggyönyörübb uj luxuskocsikon.

Mikor a hajóra visszatértem, észrevettem néhány utast, aki nem volt a parton és meglehetősen idegesen várta, hogy felszedjük horgonyunkat.

— *Németek!* — sugta fülembe az első tiszt.

MDK

ifj. Dávid Károly és Müller László, ép.-k.

Közös tervük ötszáz pengős díjat nyert.

Döntés az Ürdai Árpád-gimnázium tervpályázatáról.
Pesti Napló. 1937. dec.10.

MDK

Dávid Károly ifj.

A tabáni gyógyszálló tervpályázaton Lauber László és ifj.Dávid Károly tervét részesitették I. dijban.
A tabáni gyógyszállóbizottság kivitelre nem találta alkalmasnak a tervet.Véleménye szerint a pályamű felhasználásával lehetőség nyilik kivitelre alkalmas terv kidolgozására.
A városrendezési ügyosztálynak a dijazott tervek közül a Lauber-Dávid tetszett a legjobbar

Pakots György: A Tabáni Szálló.

Az Est, 1938. okt. 28. 7.lap

MDK

Dávid Károly ifj.

A XIII.ker.elöljáróság tervp. Tervét dicséretben részesitették és 100 pengővel jutalmazták.
Közös terv Ifj.Dávid Károly és Müller László.

(-ek.) : A XIII.ker.elöljáróság székháza.

A Pesti Városháza, 1936. 5.sz. 25.lap

Mdk.

ifj. Dávid Károly épitése

Tervezte a Kilián György Gimnáziumot
Nyugodt tömeg kapcsolatok és korszerü kom-
"lokzat"

ifj Horváth Béla Miskolc

1962 142. l.

MDK

ifjabb Dávid Károly építész

V.M: ...s korszerü lakások kialakitására.
Népszava, 1959. nov. 29.

MDK

ifj. Dávid Károly, ép.

Népstadion. Munkatársai: Borosnyai Pál
Harmos Zoltán.
Fecskés Tibor.
Várossy Péter.

Műcs.-IV.M.Képzm.Kiáll.1954.jan.-febr. Kat.22.l.

le. D. K.

DÁVID Károly, ifi. építész
(1903 –)

Több díjat. nyert

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945
Bp. 1962. 376,

MDK

ifj. Dávid Károly

Az alábbi pályázaton a 800 pengős III. dijat kapta

A Kerepesi temető uj ravatalozójára kiirt pályázat dijnyertesei. Magyarország 1939. ápr. 20.

MDK

Ifj.Dávid Károly építész

Népstadion repr.
Hazai Fésüsfonó kulturháza rper.
Optikai Müvek kulturháza repr.
Csepel munkásszálló repr.

Preisich Gábor:Budapest tiz éve Magyar Építőmüvészet 1955.IV.évf.3-5.sz. 80,82-83.l.

M.D.K.

ifj. Dávid Károly, építész

és Müller László közös terve az egyik 500 p-ös díjat nyerte el a budai Árpád gimnázium pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1937. LVIII. évf.

dec. 9. sz. 8. old.

M.D.K.

ifj. Dávid Károly, építész

800 p-ös harmadik
díjat nyert a kerepesi
temető ravatalozó
épületének pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.
ápr. 20. sz. 8. old.

M.D.K.

ifj. Dávid Károly, építés

terve első helyen való megvételben részesült a Magy. Pósta balaton boglári gyermennyaraltatójára kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.

nov. 18. sz. 4. old.

M.D.K.

ifj. Dávid Károly, építész

terve 400 pengős megvételben részesült a Szilágyi Erzsébet leánylíceum pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

máj. 8. sz. 10. old.

M.D.K.

ifj. Dávid Károly, építész

és Müller László közös terve az egyik 3000 p-ös díjat nyerte el a Pénzintézeti Központ szabadság-téri új székházának pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.

Jul. 1. sz. 10. old.

М.Д.К.

Vдлаткозбк Iевjа. Вр. 1937. IVIII. бvг.

вг. стд.

M.D.K.

ifj. Dávid Károly, építész

és Bardon Alfréd körös terve 1000 p-ös megvételben részesült a Margit szigeten építendő új strandfürdő [Palatinus] pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1936. LVII. évf.

szept. 24. sz. 4. old.

M.D.K.

M.D.K.

ifj. Dávid Károly, építés

és Müller László hőrös terve az egyik 2000 p-ös díjat nyerte el a Nemzeti Sportcsarnok pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

ápr. 14. sz. 8. old.

MDK

Dávid Károly ifj. - Zilahy István, építészek.

A kazári négy tantermes általános iskola alaprajza, homlokzat és metszet. Tervezők fentiek.

Építés-Építészet. 1949. I. évf. 3. sz. 21.l. Ábrákkal.
Fentiek a MATI-ban.

Dávid Károly, Kossuth-díjas építész

16. Dávid – Hamos – Pál – Fecskés:
„Népstadion." 1953. /sept./

Művészet, Budapest, 1981. márc. 7. old.

le. D K.

DÁVID Károly építész

(1903 –

1950. Bp. Vérstadion

Művészettörténeti Á B C Bp. 1961. 535, 545. o.

MDK

ifj.Dávid Károly építész

Döntés a lonkouti autóbuszgarázs tervpályázata ügyében. Pesti Napló, 1938, dec. 22.

MDK

ifj.Dávid Károly építész

Döntöttek a Pénzint. Közp. szabadságtéri székházának tervpályázatáról. Pesti Napló, 1937, jun. 26.

ifj. Dávid Károly, építész M.D.K.

a tabáni gőgfürdő é gőg szálló tervpályázatán egyik első díjat nyerte el.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1938. 72. kötet. 86. old.

ifj. Dávid Károly, építész MD4

Az egri új fedettuszoda terveit
Kéníti.

(-ts-): Egerben felépül az ország legújabb
gyermekvárosa 6.1.

Esti Hírlap, Bp. 1960. jún. 29.

MUEMLEKvédelem

M.D.K

ifj. Dávid Károly, építész

terve megvételben részesült a főváros Gyöngösi uti népiskolájának eszmei pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1943. LXIV. évf.

márc. 11. sz. 5. old.

M.D.K.

M.D.K.

ifj. Dávid Károly, építész

tervei szerint öt iker-
házat épittet az OTI Galán-
tán, melyeknek építési mun-
káira kiirták a versenytár-
gyalást

Vállalkozók Lapja. Bp. 1943. LXIV. évf.

aug. 19, sz. 5. old.

MDK

Dávid Károly müépitész

tervét 500 pengővel megvételre javasolták

Döntés az OTI Attila utcai bérházépitkezésének tervpályázatáról. Pesti Napló 1938. okt.8.

ifj Dávid Károly, építész

L: Alpár Ignác

Pusztai L: A magyar építészeti múzeum 35

Magyar
Építőművészet 3 p. 1983 . 83/2

Ifj. David Károly, építész

3. Ifj. Dávid Károly, Juhász Jenő, Kiss Ferenc: Távlati részlet a Népstadion külső oldaláról

Magyar Építőművészet, 1984, 5., 3-old.

Dávid Károly Kossuth-díjas építész.
Terkai András: Le Corbusier és Magyarország.

2.) Folytatás.

2. *A Népstadion makettje. Tervező: Dávid Károly, 1950*

Magyar Építőművészet,
1984, 6.,
51-old.

Dávid Károly, Kossuth-díjas építész

1. Dávid Károly és munkatársai: Népstadion, Budapest, 1950–1953.

Magyar Építőművészet, 1984, 3. 15. old.

3598.
Az **első** évek : Az alapító mesterek emlékkiállítása. – [Bp.] : Közti, [1985]. – 9 p. : ill. ; 21 cm. – (Közti Emléktár füzetek, ISSN 0237 – 7209 ; 1.)
ISBN 963 7672 01 X* füzött : ár nélkül
72(439)„19":929
725.011:061.65(439Bp.)(093)

Dávid Kárly
Hidasi Lajos
Janáky István
Kaesz Gyula
id. Kotsis Iván
Rimanóczy Gyula

31 Bár a nagy lexikonokban (Nagler, nem találni meg *Giulio Ricci* nevét, anny róla, hogy alkalmasint annak a *Giovanni* Morvaországban működő építésznek lehet 1580-as évek első felében dolgozott a Kral *Giulio Ricci* is azok közé az észak-itáliai mű akik szinte rajzottak a későreneszánsz Eur re: *Kozakiewicz, Stefan, Kozakiewiczowa,* Lengyelországban. Budapest–Varsó 1978,

32 A grafikus fejedelem-galériák egés képmásai (a bukaresti példány kivételéve akvarell, fedőfehér és ecsetarany; papíron mm). Felirata:

Stephanus Báthory Rom. Cathol.
Rex Poloniarum

In: Effigies Principum Transilvaniae ex coloribus ad vivum efformatae Anno 1697. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár, Lat. 1702. 2. Fedőfesték papíron (a lap Erősen pereg.
Felirata:

Dávid Károly, Kossuth-díjas építész

4. Bardon Alfréd – Dávid Károly: Az isztambuli kikötő nemzetközi pályázatának I. díjas terve, 1937. [repr.]

Magyar Építőművészet, 1994. 4, 61-old.

Dávid Károly, Kossuth-díjas építész

KÖZTI Emléktár.

1986-ban Farkasdy Zoltán nyitotta meg a Közti Emléktárának bemutatkozó kiállítását. Az Emléktárat azzal a szándékkal hozták létre, hogy megőrizze, folyamatosan gyűjtse a vállalatnál dolgozó, építésznek terveit, vázlatait, dokumentumait. Az első kiállítás a vállalat „hőskorának" nagy egyéniségeit mutatja be: Dávid Károly, Hidasi Lajos, Janáky István, Kaesz Gyula, id. dr. Kotsis Iván, és Rimanóczy Gyulát.

Magyar Építőművészet, 1986. 4., 64-old.

Az első tíz év, Bp. KÖZTI, 1985 május 2-

Dávid Károly

Az első tíz év.: Részletek a KÖZTI nagytanástermében megnyílt kiállítás anyagából. = OPEION Ifjúsági melléklet, 4, 1985, 1. [38]. p.

DÁVID Károly épitész

debreceni villája és Somlai uti villája
közötti kapcsolatok

RÁCZ Zoltán: Borsos József és Debrecen
korai modern épitészete. Debrecen :
Hajdu-Bihar m. Tcs., 1990 45, 129.p.ill.

Dávid Károly, Kornuth-díjas építész, 1.) Folytatás
Ferkai András: Le Corbusier és Magyarország.

Magyar Építőművészet
1987. 6., 50 old.

1. *Villa a Somlói úton, Budapest. Tervező Dávid Károly, 1933*

1. *Villa on Somlói út, Budapest, designed by Károly Dávid 1933*

tecture Hasn't Worked" vagy Tom Wolfe: „From Bauhaus to Our House"[34].

A nyolcvanas években azután a kritika heve egyre inkább alábbhagyott. Nem a puskapor fogyott el, hanem felépült annyi posztmodern épület, hogy bízvást meg lehetett állapítani: a városi környezet minőségromlására (amiért a felelősséget a posztmodern egyik nagy seregszemléje még 1984-ben többek között Le Corbusier-re hárította) a posztmodern sem talált orvosságot. Másrészt a teoretikusok által posztmodernnek kikiáltott építészek (akik ezt a jelzőt általában visszautasítják) inspirációért sűrűn fordulnak Le Corbusier építészetéhez. Az egykori New York Five (Peter Eisenman, Michael Graves, Charley Gwathmey, John Hejduk, Richard Meier) számára a korai Corbu villák jelentették a kiindulópontot, azok formáit transzformálták tégla helyett fehérre festett deszkaborítást használva. (Itt kell hangsúlyozni Colin Rowe szerepét, aki egy 1947-ben megjelent cikkében — The Mathematics of the Ideal Villa — Le Corbusier építészetét nem Pevsner mintáiára a századforduló szociális

Cantata profana a Gellért téren

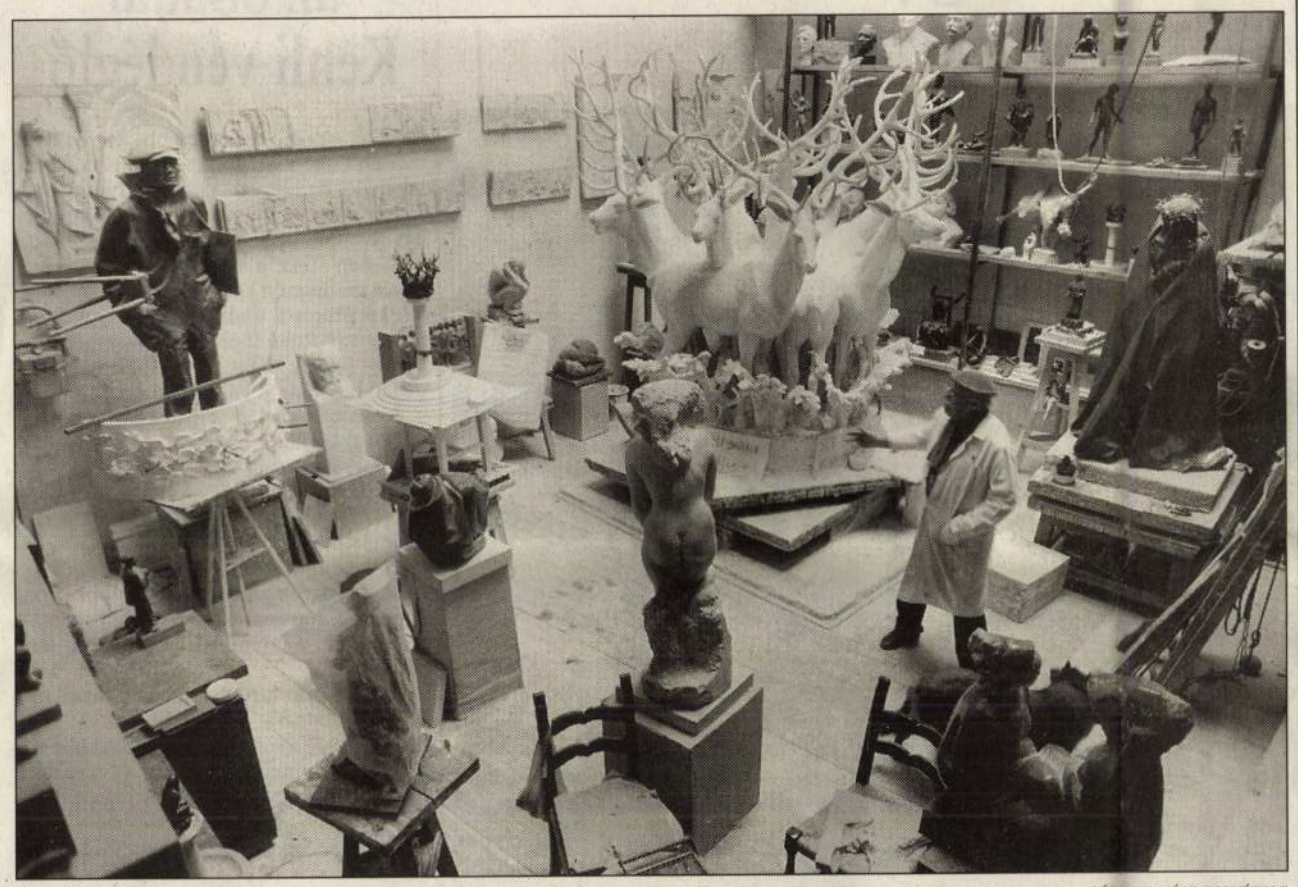

A műteremben

GÁRDI BALÁZS FELVÉTELE

Marton László eddig körülbelül százharminc köztéri szobrot készített. Budapesten többek közt a Kiskirálylány, a Dunaparti József Attila- és a Liszt Ferenc téri Liszt-szobor látható tőle. Most megbízást kapott egy millenniumi emlékmű elkészítésére is. Állami felkérésre Bartók-ihlette Cantata profana című művét formázza meg nagyban, ezt állítják majd fel jövőre a Gellért téren.

A Duna-korzó korlátján ülő Kiskirálylány lassan Budapest jelképe lesz. Michael Jackson meg is akarta vásárolni, amikor nálunk járt. Útikönyvek címoldalán, képeslapokon gyakran tűnik fel a kis bronzlányka, aki – elhódítva az elsőséget a Gellért-hegyi pálmás hölgytől – ugyanolyan szimbólumává válik a városnak, mint Brüsszelnek a Manneken-Pis, vagy Koppenhágának a kis szirén. Kislányáról mintázta a művész, a hatéves Évikéről, akit Attila úti házuk előtt látott így ülni a korláton, mint egy kis csöveskirályt. Természetesen korona nélkül. A koronát, ezt a valószínűtlenül nagy, bohócsipkás, bohókás fejéket már ő képzelte hozzá.

Egyébként külön tanulmányt lehetne írni a fejék szerepéről Marton László szobrászatában. „Róma" istennője fején a Colosseum, Bocskai-szobra fején a tollas föveg, nyárasszonya fején a napkorong. Most készülő köztéri munkája, a Cantata profana fő motívuma is a fejdísz, a mesebeli kilenc szarvas ágas-bogas koronája. A balladából jöttek ők, a szarvassá változott fiúk: „Volt egy öregapó, volt néki, volt néki kilenc szép szál fia. Nem nevelte őket semmi mesterségre, csak erdőket járni, csak vadat vadászni, és addig vadászgattak, addig, szarvassá változtak ott a nagy erdőben." Fel is lesz ez vésve szögletes, rovásírásra emlékeztető betűkkel a szobor kör alakú talapzatára. A kilenc bronzszarvas majd kőoszlop tetejére kerül, agancsuk, mint egy ősfa koronája terebélyesedik. A kőoszlop-törzsből csorgókon folydogáló víz a bartóki „tiszta forrást" fogja idézni. Marton László ceruzával odaírta a gipszmakettre: „az őstermészetben megnyilvánuló szabadság gondolat". Tulajdonképpen már majdnem tíz éve megformálódott a szobor első változata, azóta kereste a helyet és az alkalmat, hogy megmutathassa magát. Végre megtalálta. A kész mű az oszloppal együtt nyolc méter magas lesz, s a Gellért térre, a volt szovjet hősi emlékmű helyére kerül.

Csordás Lajos

A nyakát vesztett Pegazus

Játszóház az erzsébetvárosi Esély alapítványnál

A szülők az iskola előtti korlátnak támaszkodva várják a napköziből érkező gyerekeiket. Számukra befejeződött a nap, péntek délután négy óra van. A Hernád utcai általános iskola második emeletének két tanterme azonban ekkor kezd csak élni igazán. Ott működik ugyanis a VII. kerületi Esély Családsegítő Alapítvány öt éve életre hívott játszóháza.

Az egyik teremben, a négy iskolapadból összetolt asztalon mákgubótól kezdve, a szárított virágon át, a mustármagig minden van, hogy kis remekműveket készítsenek a gyerekek. A munkában *Bíró Ferenc* kézműves nyújt segítséget a művészpalántáknak. Feri bá' végtelen türelemmel magyaráz egy kisfiúnak. Mákgubóból készítenek Pegazust. Egy kislány mustármagokat ragaszt papírlapokra. Tájkép születik, nappal, fákkal, madarakkal.

Két fiú inkább a rombolást választja, a Csillagok háborúja csatajelenetét imitálják. A lazán összeragasztott gubófigurák a harc során egyre jobban tönkremennek. A mustármagos zacskó tartalma szanaszét repül. *Sik Dorka* szociális munkás félrevonja a srácokat, elbeszélget velük. Úgy látszik, hatásos a lelkifröccs, mert az egyik fiú nekilát egy földön kívüli formázásának. A másik azonban továbbra sem hajlandó bekapcsolódni a munkába. Kiválaszt egy távolabbi széket, és duzzogva leül.

– Sztrájkolok – mondja –, mert dedós dolog ez a kézműveskedés. Nekem a nagyok között lenne a helyem, én már tizenkét éves vagyok. Ők most kimennek a Ligetbe. Máskor meg filmeket néznek, és jókat beszélgetnek. Sőt a múlt héten még diszkót is rendeztek nekik.

A nagyokkal foglalkozó szociális munkások, *Köhler Kata* és *Palotai Ica* tudják, hogy a tizenkét évesek is szívesebben csatlakoznának hozzájuk, de a megváltozott körülmények szükségessé tették két csoport létrehozását. A Játszóház öt éve a családsegítő hátrányos helyzetű klienseinek gyerekeiből verbuválódott. Ők megnőttek, miközben kisebb testvéreik és más kisgyerekek is rendszeres résztvevői lettek a programoknak. Egy idő után úgy döntöttek, hogy kettéosztják a már negyven gyereket számláló játszóházat. A tizenkét évesnél idősebbekkel főleg korosztályuk legfontosabb gondjairól beszélgetnek, és szituációs önismereti játékokat játszanak. A két csoport azonban nem válik teljesen szét, hiszen a hétvégi kirándulásokon, a nyári egyhetes vidéki táborozáson közösen vesznek részt. Többüknek ez a táborozás az egyetlen nyaralási lehetőség, amelyhez az utóbbi években mindössze kétezer forinttal kellett hozzájárulniuk a szülőknek. A többi költséget a játszóház állja, amely a családsegítőtől kapott támogatásból és különböző pályázatokon nyert pénzekből gazdálkodik.

Fél öt körül elkezdődik a nagyok foglalkozása is. Ma a Városligetbe sétálnak. Indulás előtt Kati és Ica még beköszön Dorkáéknak. Néhány fiú a kicsiktől rögtön elkezd méltatlankodni, és megpróbálja kikönyörögni, hogy a nagyokkal tarthasson. Az egyikük, akivel már az előbb is gond volt, ismét dobálni kezdi az asztalon található alapanyagokat. Dorka erre hazaküldi, sőt büntetésképpen a jövő héten sem jöhet. Ez igazi veszteség a gyerekeknek, mert egyébként nagyon szeretnek itt lenni.

A foglalkozás vége felé jó néhányan ráunnak az alkotó munkára. Szerencsekereket kezdenek játszani a táblánál. A feladványt Dorka találja ki, ezúttal egy hely a megfejtendő feladat. A gyerekek szorgalmasan sorolják a betűket, de csak lassan haladnak a megoldás felé. Ekkor Dorka segítségképpen elmondja nekik, hogy ezt a helyet mindannyian nagyon jól ismerik. Pár gyereknek felcsillan a szeme. Rávágják megoldásként, hogy családsegítő. Am ezúttal más a helyes megfejtés: a gyerekek életében központi helyet betöltő intézmény – a fogorvosi rendelő.

Mire befejeznek néhány fordulót, már fél hat felé jár. Szedelőzködnek. Az asztalon már csak néhány félbe hagyott alkotás hever. A pár perce még peckesen az asztal közepén álló Pegazus is oldalára dőlve fekszik. Kecses hurkapálcikanyaka már lehanyatlott. Valószínűleg a ragasztás engedett ki, de elképzelhető, hogy feldöntötte valaki. Kis szépséghibája ellenére sem nyilvánítják azonban selejtnek: ő is bekerül a játszóház kincseit őrző vitrinbe.

Bognár D. Ákos

A gyerekek rajzolnak és sírnak

Be akarják zárni a Margit körúti fogyatékosok iskoláját

FIAT FINANSZÍROZÁS
TOP GARANCIA

Védett lesz a Ferihegy 1

Senki sem tudja, mire használhatnák a régi repülőtéri épületet

A régi ferihegyi repülőtér a hatvanas évekből

ARCHÍV-FOTÓ

Műemléki védettséget kap a Ferihegy 1-es utasforgalmi épület, amely a második világháborús újjáépítés után, 1950-től a magyar közforgalmú repülés egyedüli bázisa volt. A védettség azt jelenti, hogy a jövőben minden, az épülettel kapcsolatos telekalakításhoz, építéshez, átalakításhoz és bontási munkához az Országos Műemlékvédelmi Hivatal (OMH) engedélye szükséges. A terminál – a 2B terminál alig egy évvel ezelőtti átadása óta – kihasználatlan.

A fővárosban csaknem ezer épület áll műemlékvédelem alatt, közéjük tartozik majd a Ferihegyi repülőtér 1943-ban épült utasforgalmi terminálja is. Védetté nyilvánítását az OMH Műemlékfelügyeleti Igazgatósága kezdeményezte, mert szakértői vélemény szerint a magyarországi modern építészet egyik fő műve és a közlekedéstörténet fontos emléke. Az engedélyezési eljárás egy évig is eltarthat, a ferihegyi objektum erre az időre ideiglenes védettséget kapott, hogy ez idő alatt se lehessen a Műemlékfelügyeleti Igazgatóság beleegyezése nélkül átalakítani, hozzáépíteni vagy bontani. Előfordulhat az is, hogy a védettséget nem engedélyezi a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, ezért az ideiglenes állapotot egyszer, egy évre meg lehet hosszabbítani, s az eljárást is meg lehet ismételni – tudtuk meg az Országos Műemlékvédelmi Hivatal illetékesétől.

A Ferihegyi repülőtér tervezése 1938-ban, kivitelezése pedig 1941-ben kezdődött – a forgalmi épületet ifj. Dávid Károly álmodta meg –, s 1943-ra tűzték ki üzembe helyezését. Az odavezető gyorsforgalmi utat tízmillió pengőből építették, és 1942-ben adták át. A forgalmi épület jelentős része és a hangárok a háborús események idején készültek. A csökkenő polgári légi közlekedést a háború végéig a budaörsi repülőtér bonyolította le. A magyar légi forgalom óriási károkat szenvedett a második világháborúban, a műszaki berendezések nagy része, az épületeknek pedig negyven százaléka elpusztult.

Az 1946 márciusában aláírt államközi egyezmény alapján megalakult a Magyar–Szovjet Légiforgalmi Rt. (Maszovlet), s hozzákezdett a polgári légi közlekedés megszervezéséhez. A pilóták kiképzése után, 1946. október 15-én a DC–3-as licenc alapján készült Li–2-es típusú utasszállító gépekkel megindult a belföldi légi utasszállítás Budapest–Debrecen és Budapest–Szombathely útvonalon. A bázis a viszonylag gyorsan helyreállítható budaörsi repülőtér volt. Rövid tapasztalatgyűjtés után azonban megkezdődött a nemzetközi légi közlekedés kifejlesztése. Az első nemzetközi útvonalat Budapest–Pozsony–Prága között 1947 elején nyitotta meg a Maszovlet. A vállalat gépparkja a '40-es évek végére tizenkét darab Li–2-es és öt darab Po–2-es típusú repülőgépből állt. Ekkor már a korszerűtlen budaörsi repülőtér gátolta a polgári légi közlekedés fejlődését, ezért a kormány 1949-ben elhatározta Ferihegy újjáépítését. A repülőtér 1950. május 9. óta a magyar közforgalmú repülés bázisa volt. Jelenleg kihasználatlan, s még a Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság (LRI) szakemberei sem tudják, mi lesz a sorsa.

N. H. E.

Százéves az óbudai Kéhli vendéglő

Óbuda egyik legnevesebb és legpatinásabb kisvendéglője a Mókus utcában található Kéhli vendéglő, melyet Kéhli József mint egyszerű borozót alapított egy esztendővel a századforduló előtt, 1899-ben. (Az alapításhoz bizony nem kevés merészség kellett, hiszen nem sokkal korábban a budai szőlők nagyrészét is elpusztította a filoxéra és a liszharmat, de úgy látszik, Kéhli Józsefben volt elegendő bátorság a vállalkozáshoz.)

A Kéhli család egyébként Thüringiából származott, onnan hozták magukkal a borászat tudományát. A tizenkilencedik század elején már óbudai szőlőtermelők voltak, akik a korabeli szokásnak megfelelően saját boruk kimérésével is foglalkoztak. A száz évvel ezelőtt megnyílt borozóban kezdetben nem volt konyha, a harapnivalót a vendégek maguk hozták, a tulajdonos „csak" a jó bort adta.

Később már tartottak hentesárut is, hiszen a kolbászra, szalonnára sokkal jobban csúszott a schiller és a kadarka, s ettől kezdve már nemcsak a fuvarosok, környékbeli mesteremberek látogatták előszeretettel. Pár évvel később, a vendégek igényei szerint, megkezdték a főzést is.

A választék nem volt túl nagy, de a marhapörkölt tarhonyával, a tokány vagy a meleg csülök házias ízei és a családias kiszolgálás vonzották az éppen erre vágyó budai és pesti polgárokat. Nem is volt oka panaszkodni a tulajdonosnak a forgalomra. A vendéglő a két világháború között az óbudai vendéglők és korcsmák ihletett szépírójának, Krúdy Gyulának volt az egyik kedves, hanem a legkedvesebb helye, konyháját, kiváló italait számos művében megörökítette az utókor számára.

Az író karizmatikus alakja nemcsak életében, hanem halála után is sok vendéget vonz a vendéglőbe. Emlékét kis tábla is megörökíti, melyet a tulajdonos özvegye, Kéhli Józsefné rakatott fel a vendéglő belső szobájába.

Az emléktábla szövege tömör és kifejező: „Itt szokott ülni barátaival Krúdy Gyula, a nagy magyar író. 1933. VII. 10." A vendéglő napjainkban is az óbudai szellemi élet törzshelye, ételei pedig a századforduló ízvilágát idézik, kibővítve a nemzetközi konyha választékával.

Fodor Béla

A Népstadion tervezője volt

A harmincas években kilenc hónapot dolgozott Le Corbusier párizsi műtermében

Dávid Károly 1903. március 19-én született Budapesten. Nagyapja, Dávid János építési vállalkozó volt. A cég, melynek vezetését később idősebb Dávid Károly, az építész apja vette át, számos épületet kivitelezett Budapesten – többek között a Krisztina körúti Postapalotát, az Ügetőt és a Fórum (ma: Puskin) mozit.

Ifjabb Dávid Károly 1922-ben iratkozott be a budapesti Műegyetemre, ahol csaknem tíz évvel később, 1931-ben végzett. Időközben ugyanis a család bevonta a cég munkáiba, így alkalma volt az elméleti ismeretekkel párhuzamosan elsajátítani a gyakorlati tudnivalókat is.

Az egyetem után Dávid Károly európai tanulmányútra indult. Az építészek szokásos úti célja, Itália mellett járt Ausztriában, Dániában és Hollandiában is. Franciaországba érve felkereste Le Corbusier-t, akinek irodájában azután kilenc hónapig dolgozott. Ebben az időben készült Le Corbusier műtermében a moszkvai Centroszojuz és Algír városrendezési terve, valamint a párizsi egyetemi város Svájci Pavilonja. A mester irodájában töltött néhány hónap nagy hatással volt Dávid Károly későbbi munkáira.

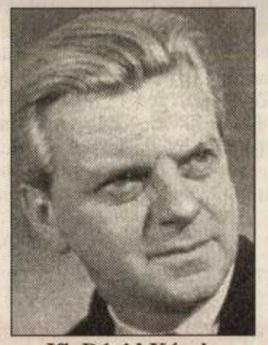

Ifj. Dávid Károly
FORRÁS: MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET

Az 1930-as években több lakóháza épült meg Budapesten, köztük saját villája a Somlói úton, 1932–33 folyamán. A háromszintes, lapos tetős villa zárt, kubusos tömegét, a Gellért-hegy déli lejtőjére tájolt homlokzatot az alagsori oszlopsor és a földszinthez kapcsolódó terasz bontotta meg, melyről lépcső vezetett a kertbe. Modern, vízszintesen eltolható ablakok és ajtók segítségével a nappali egybenyitható volt a télikerttel. A sarkon elhelyezett emeleti terasz csaknem pontos mása volt a Le Corbusier tervezte Villa Savoye teraszának. A ház a második világháború idején, Budapest ostromában pusztult el. Az épületet egyébként a Tér és Forma szakfolyóirat mutatta be a CIAM (a modern építészek nemzetközi szervezete) magyar csoportjának munkái között.

Jóllehet a CIAM elsődleges céljának tartotta a dolgozók lakáskörülményeinek javítását, Magyarországon akkor erre kevés lehetőség nyílt. Dávid Károly részt vett 1939–40 folyamán a XIII. kerületi magdolnavárosi lakótelep építésében, tervei alapján a Pajtás utcában épült lakóház. 1942-ben az Építészet című, rövid életű folyóirat publikált munkáslakásterveket, köztük Dávid Károly egyszerű, magas tetős, lakókonyhás, két-három hálófülkés házait is.

1939-ben a Kereskedelemügyi Minisztérium pályázatot írt ki Budapest új repülőterére, miután kiderült, hogy a kevéssel előbb felépült budaörsi repülőteret (1936–37) – kedvezőtlen fekvése miatt – nem érdemes továbbfejleszteni. A program szerint „egy egymilliós főváros reprezentatív légi kikötőjének főépületét" kellett létrehozni. A pályázatot Dávid Károly nyerte meg. A pályaterv alaprajzi elrendezése „egészen sajátságosan és valóban akaratlanul hatalmas repülőgéphez hasonlít" – nyilatkozta a tervező 1940-ben, a Pesti Hírlapban. A „repülőgép törzsében" a trapéz alakú előcsarnok, a „hátsó kormánylapát" helyén a Magyar Légiközlekedési Rt. irodái, a „szárnyakban" egyéb kiszolgálóhelyiségek kaptak helyet. A repülőtér felőli homlokzat elé állított két tornyot – a parancsnoki és a meteorológiai épületrészt – keskeny híd köti össze a főépülettel. Az épület reprezentatív eleme az első emelet szintjéről hídon át megközelíthető kilátóterasz.

Az építési munkálatok elkezdődtek, kiépült a gyorsforgalmi út, elkészült a nagyhangár, valamint több műhely. A forgalmi épület építkezése is megindult, ám a háború után jobbára csak romok maradtak. Az épületet végül 1950. május 7-én adták át. A modern stílusjegyeket alkalmazó, felszálló repülőgépet idéző épület rusztikus kőkváderrel burkolt homlokzatával a háború utáni hivatalos ízlés számára is megfelelt. Némi módosítás mindazonáltal szükséges volt: a trapéz alakú előcsarnok helyett egyszerűbb, téglány alakú készült, a tetőterasz is csak redukált formában valósulhatott meg.

A második világháború után Dávid Károly is kénytelen volt felhagyni magántervezői tevékenységével. Már állami tervezőirodában, az 1949-ben alapított Középülettervező Vállalatnál (KÖZTI) kezdte meg a Népstadion tervezését.

A nemzeti stadion építésének gondolata az első világháború előtti évekre nyúlik vissza, és a két világháború között is napirenden volt. Ekkor épült Rimanóczy Gyula és kollégái tervei alapján a Kiscsarnok (ma a Nemzeti Sportcsarnok) – a pályatervükben szereplő Nagycsarnok felépítésére azonban már nem került sor. A Népstadion mai elhelyezésére 1948-ban Dávid Károly és munkatársai készítettek terveket. Az ovális alaprajzú stadiont eredetileg százezer néző befogadására tervezték, de a keleti lelátó kiépítése elmaradt. A nyugati tribünt csipkeszerű ornamentika mögé rejtett, monolit vasbeton pilonok tartják. A lelátó tengelyében álló dísztribünhöz a Kiscsarnokból alagút vezetett. A lelátó ellenpontja és egyben a felvezető út, a dromosz lezárása az öltözőépület – eredetileg 13 szintesre tervezett – rusztikus kváderkövekkel burkolt tömbje. A vasbeton szerkezet előre gyártott elemekből készült. Az épületegyüttest 1953. augusztus 20-án „kollektív tornagyakorlatok" bemutatásával, ünnepélyes keretek között adták át. Az ötvenes évek korszakának építészeti jelképeként értékelhető stadionkoncepció integráns része volt a társművészetek bevonása. Pátzay Pál művészeti vezető nem kívánta ábrázoló művészettel díszíteni a stadion épületét. Így épült meg a dromosz, a tervezett metró felől érkező közönség felvonulási útvonala, melyet kétoldalt kőburkolatú faltömbök mellé helyezett, sportjeleneteket ábrázoló szoborkompozíciók díszítenek. A Népstadion tervezési munkáiért Dávid Károlyt 1954-ben Kossuth-díjjal tüntették ki.

A háborúban elpusztult korai műve: Gellért-hegyi villája
FORRÁS: TÉR ÉS FORMA

A KÖZTI-ben Dávid Károly az 1950-es években elsősorban kulturális és oktatási, illetve ipari létesítményeket épített: a Hazai Fésűsfonó Kultúrházát Budapesten, Oroszlányban általános iskolát, és terveket készített a Tiszai Vegyi Kombinát bejárati épületcsoportjára. Az 1951-ben tervei szerint épült – és Boda Gábor szobraival díszített – Magyar Optikai Művek Kultúrháza a XII. kerületi Csörsz utcában ma műemlék.

Dávid Károly 1973. november 30-án hunyt el Budapesten.

Hajdú Virág

Holdfényes hárfaest

Rendszeresen tart szólóestet a Zeneakadémia Nagytermében (VI., Liszt Ferenc tér 8.) a hárfaművésznő, Vigh Andrea. A Budapesti Tavaszi Fesztivál ide szervezett koncertjei közül sem hiányozhat hárfaestje, amelyet szerda este fél nyolckor hallhat a közönség. Közreműködik Kocsis Zoltán vezénylésével a Budapesti Mozart Zenekar, Hajnóczy Júlia énekesnő, és Szabadi Vilmos hegedűművész.

Szólistaként és kamaramuzsikusként egyaránt gyakori vendége a hazai és külföldi hangversenytermeknek *Vigh Andrea* hárfaművész. Nyolc szólólemeze, amely többségében a német Capriccio Kiadó gondozásában jelent meg, nagy példányszámban kelt el világszerte. Számos versenyművet szólaltatott meg olyan neves zenekarok közreműködésével, mint a Budapesti Vonósok, a Budapesti Fesztiválzenekar, a MÁV Szimfonikus Zenekar vagy a Liszt Ferenc Kamarazenekar. Az elmúlt években adott hangversenyein olyan kiváló művészek voltak partnerei, mint *Horgas Eszter, Gulyás Dénes, Kocsis Zoltán, Perényi Miklós, Konrád György, Lukács Ervin.*

A hárfavirtuózt a Budapesti Tavaszi Fesztiválon a Budapesti Mozart Zenekarral hallhatja közönsége. A zenekart a koncerten is vezénylő Kocsis Zoltán alapította öt fővárosi szimfonikus zenekar legjobb muzsikusaiból. Tavaly májusban mutatkoztak be a magyarországi publikum előtt, a karmester ötvenedik születésnapján rendezett ünnepi hangversenyen. Közreműködésükkel több Debussy- és Saint-Saens-darab csendül fel a koncerten. A Holdfény című Debussy-művet szólóban adja elő a hárfaművész. Az esten *Szabadi Vilmos* hegedűművész is a színpadra lép, együtt játszik egy Saint-Saens-szerzeményt az est főszereplőjével. A műsoron szereplő Debussy-dalokat pedig *Hajnóczy Júlia* énekművésszel adja elő Vigh Andrea.

H. D.

Évfordulókra hangolva

MUNKATÁRSUNKTÓL

Tíz éve már, hogy névadója születésnapjához közeledve kulturális programsorozattal kedveskedik a XIII. kerületieknek az angyalföldi József Attila Művelődési Központ. Az idén más jeles évfordulókra is gondolva három hétre kínál választékot az ideláto gatóknak.

Március 21-én, a költészet világnapján könyvekkel telik meg délután egy órától a József Attila téri épület aulája. S a kiadványok között tallózóknak *Kassai Franciska, Baranyi Ferenc* és *Kaiser László* műveiből olvas fel Olasz Etelka. Négy nappal később, március 25-én, Bartók Béla születésnapjára emlékeznek a Dunakeszi Farkas Ferenc Zeneiskola növendékei. Este hat órakor kezdődő ünnepelt ze-

A József Attila irodalmi és művészeti napok hagyományához hozzátartozik az országos illusztrációs diákrajzpályázat. Idén Weöres Sándor alkotásait idézte meg csaknem háromszáz pályamű, a legjobbakból április l-jén nyílik kiállítás. Másnap a nagy dán mesemondó, Andersen születésnapjának tiszteletére óvodások és nagyszülők versengenek mesemondásban. A vetélkedés folytatódik: az április 4-i országos versmondó versenyen József Attila költeményeket szavalnak általános és középiskolások, majd budapesti, valamint tíz vidéki város szakiskolásai mérik össze irodalmi tudásukat április 10-én. Ezen a napon még „különlegesen nyitott versestet" is tartanak, ahol *Bódis Kriszta, Gyukics Gábor* költők és irodalmi szerkesztők közreműködésével közös rímfaragással pró-

Hajnali orgonamuzsika

MUNKATÁRSUNKTÓL

Szokatlan időpontban, hajnali öt órára kell március 21-én a kőbányai református műemlék templomba érkeznie az orgonamuzsika rajongóinak. *Varnus Xavér* orgonaművész ugyanis ekkor kezdi koncertjét. A különös időpont nem véletlen: 1685-ben, éppen e nap hajnalán született az óriás: Johann Sebastian Bach.

A koncertnek egyéb különlegessége is lesz. A magyar televíziózás történetében először fordul elő, hogy a szokatlan időpont ellenére, élőben közvetítsék a hangversenyt, amelyen az orgonaművész mellett fellép az éppen negyedszázados Tomkins Énekegyüttes és *Horváth Mária* énekművész.

Az sem véletlen, hogy Varnus Xavér éppen ezt a templomot választotta koncertje helyszínéül. A Kőbányán született orgonista harminckét esztendeje, hétesztendős korában, itt ült először orgonához. Ennek emlékéül ajándékozza az egyházközség a művésznek a hangszer restaurálásakor kicserélt, de azóta is őrzött ódon, elefántcsont billentyűit, amelyekkel kisfiúként először szólaltatta meg a „hangszerek királynőjét".

Bartók zenei napok

Komolyzenei koncertsorozattal emlékeznek Bartók Bélára a keresztúriak március 21-től. Bartók 1910-től ebben a városrészben (akkor még önálló településen) lakott. A ma Rákoshegyhez tartozó Hunyadi utcai otthont emlékházzá alakítják. A Bartók Béla Zeneiskola és Művészeti Iskola (XVII., Pesti út 80.) pedig hatodszorra köszönti névadóját. Először a művészszakos diákok idézik fel festményeikkel, grafikáikkal a zeneszerző életének legfontosabb állomásait. Az este fél hatkor nyíló Hang és szín című kiállítást irodalommal színesített emlékhangverseny követi. Az iskola művésztanárai Bartók, Hidas Frigyes- és Bujtás József-szerzeményeket játszanak, közreműködik: *Poór Mara* és *Zalavári Béla* színművész.

Szombaton a növendékeké a színpad: délelőtt tizenegy órától a legkisebbek és az iskola ütősei szerepelnek, délután háromtól a negyedik-hatodik évfolyamosoknak és a csellózenekarnak tapsolhat a közönség. A művészképzősök, az Ifjúsági Vonószenekar és a Gitáregyüttes este fél héttől játszik XX. századi magyar, klasszikus és romantikus alkotásokat.

Az ünnepi hangverseny a Dózsa Művelési Házban (XVII., Pesti út 113.) lesz március 23-án, délután öt órakor. A zeneiskola fúvószenekarát *Dely Csaba* vezényli. Külföldi vendégek is fellépnek, a német DABS Ifjúsági Fúvós Kvartett és a szardíniai In Cantos D'Olia férfikórus. A műsort *Halkovics Ágnes, Jutasi Miklós, Nagy Sándor Endre* és *Dr. Vetésiné Magyar Éva* művésztanár szólóprodukciója zárja.

T. H. A.

Snétberger és Dés a Gödörben

Ma este nyolc órától az Erzsébet téri Gödör Klubban lép fel telt házas zeneakadémiai koncertek után a Trió Stendhalban összeszokott két híres zenész, *Snétberger Ferenc* gitáros és *Dés László* szaxofonos.

Legutóbb tíz éve láthatta a nagyérdemű egy színpadon a nem mindennapi duót. Most ismét találkoznak, és ha már így esett, gondolták, muzsikálnak egy jót.

Snétbergernek és Désnek amúgy nemcsak muzsikája különleges: a mai honi könnyűzenei életben igencsak ritka, hogy minőségi produkcióval valakik saját hazájukban is prófétáknak tudnak lenni. Ez persze nem azt jelenti, hogy a duó felvételeit bömbölik a rádiók, de viszonylag széles körben ismertek és elismertek.

Snétbergerék után a Saphir–Tichiti–Pintér-trió flamencomuzsikája teszi minden bizonnyal teljessé az élményt az Erzsébet téri Gödör Klubban. A vezetőség erre a napra Jazzgödörnek keresztelte át a helyszínt, és tagjai abban reménykednek, hogy a progreszszív fiatalság meghódítása után újabb rétegek érzik majd jól magukat itt.

Őz Zsolt

Juni György kerül a Telesport élére

November közepétől új vezetője lesz a Telesportnak: Juni György, a Duna Tv jelenlegi sportfőszerkesztője. Knézy Jenő főmunkatársként marad a Magyar Televízióban.

Amiről eddig csak pletykákat lehetett hallani, azt tegnap hivatalosan is bejelentették: novemberben Juni György, a Duna Tv sportfőszerkesztője veszi át a Telesport irányítását a Magyar Televízióban, az eddigi főszerkesztő, Knézy Jenő főmunkatársként dolgozik tovább.

Juni kérdésünkre elmondta, az első időkben valószínűleg kevesebbet lesz a képernyőn, mert a háttérben kell bizonyos dolgokat megoldani, például a munkarend, a kapcsolatok kialakítását, de azt is, amit a Telesport munkatársai talán a legjobban várnak: a fizetések rendezését.

Az MTV elnöke, Szabó László Zsolt korábban a Duna Tv alelnöke volt, abban az időben a Duna Tv a sportműsorokban megtörte az MTV hegemóniáját. Amióta viszont az MTV-hez került, a kisebbik közszolgálati televízió érezhetően veszített pozíciójából a sportban. Juni György nem tagadta: ez helyzet is szerepet játszott abban, hogy elfogadta a megbízást volt főnökétől. Vele együtt megy át a Duna Tv-ből Ágai Kis András, Máté Pál, Mezei Dániel és Zelinka Ildikó.

Juni hozzátette: már beszélt Knézy Jenővel. „Nagyon örülök, hiszen rendkívül pozitív beszélgetés volt. Azt hiszem, Knézy Jenő nagy szakértelemmel közvetíti több sportág versenyeit, az én feladatom az lesz, hogy megteremtsem a feltételeit annak, hogy minél többet láthassuk-hallhassuk őt és a sportfőszerkesztőség alkalmas munkatársait" – mondta.

• K. T.

Studniczky lehet a Hungaroring elnöke

Berényi János, a Hungaroring Sport Rt. elnöke a cég közgyűlésén nyújtja be lemondását. Az Ifjúsági és Sportminisztérium – a többségi tulajdonos államot képviselve – a helyére Studniczky Ferencet, a minisztérium főtanácsosát javasolja.

Novemberben vagy decemberben tartja közgyűlését a Hungaroring Sport Rt. Deutsch Tamás sportminiszter szerint addigra kiderül, hogy megkapja-e Magyarország a 2001 utáni hat évre is a Forma–1-es futam rendezési jogát. Az új elnök tehát a remények szerint egy új versenysorozat kezdetén veszi át az rt. irányítását.

„Túlzás nélkül mondható, hogy Berényi János óriási munkát végzett – méltatta a leköszönő elnököt Deutsch Tamás. – Mindig következetesen képviselte a nemzeti és a sportérdeket, hogy Magyarország is rendezhessen vb-futamot. Az év elején már említette, hogy lemond, de arra kértem, hogy az év végéig lássa el a feladatát. A 2001 utáni időszakkal kapcsolatos tárgyalásokon már részt vesz Berényi János mellett Studniczky Ferenc is."

Studniczky miniszteri főtanácsos, a sportlétesítmények kezelésével foglalkozik, egy ideig úgy volt, hogy ő lesz a 2000. január 1-jétől megalakuló, az állami tulajdonban lévő sportlétesítmények hasznosításával megbízott gazdasági társaság vezetője. A miniszter közölte: Studniczky nem fog egyszerre két társaságot irányítani, mivel „a Hungaroring Sport Rt. egész embert kíván". Hozzátette: nemcsak a futamok megrendezése jelent nagy feladatot, hanem a mogyoródi pálya minél jobb kihasználása az év többi részében is.

• K. T.

Poklepovics pótalapozást írt elő

Hétfőn és kedden szabadnapot kaptak a Fradi futballistái, ám szerda délelőtt kétnapos kemény edzőtáborozásra a népligeti sportcentrumba költöztek. Ugyanis Sztanko Poklepovics vezetőedző pótalapozást írt elő. Az indok a magyar labdarúgásban prózainak számít: a bajnokság eddigi mérkőzésein úgy tapasztalta a horvát mester, hogy súlyos gondok vannak játékosai erőnléti állapotával. Így most szerdán és csütörtökön napi két kemény edzéssel készül a csapat a szerdai, zalaegerszegi Magyar Kupa-meccsre és a Debrecen elleni jövő szombati bajnoki folytatásra. Érdekes a beosztás, ugyanis pénteken újra szabadnapot kapnak a játékosok, majd szombat–vasárnap visszaköltöznek a Népligetbe, ahol – újra napi két edzéssel – szigorú edzőtábor vár rájuk.

• B. F.

A liga előleget adott a klubnak, az önkormányzat nem tud segíteni

Kalapoznak Szegeden

Változatlanul sztrájkolnak a szegedi futballisták, miközben maguk a játékosok is megpróbálják előteremteni a jelenleg hiányzó tízmillió forintot. Egyelőre a liga adott előleget a klubnak, az önkormányzattól viszont csak tanácsot kaptak Urbánék.

Ha a Szeged LC visszalép, a külvilág számára nevetségessé válik a magyar labdarúgó-bajnokság, itthon pedig minimum hiányossá. Képes-e ilyenkor valamiféle segítséget, netán kamatmentes hitelt adni a liga, amelynek alapvető érdeke a bajnokság komolysága és sportszerűsége? Elvileg nem, adta meg a választ Sárosi Ferenc igazgató, hiszen a bevételeket meghatározott szabályok szerint szétosztják a klubok között.

Az igazsághoz hozzátartozik, hogy a liga tagjainak többsége nem rokonszenvezik a szegedi vezetőkkel, akik amúgy soraikból ki is léptek. A jelenlegi helyzetben – az általános vélemény szerint – jelentős felelőssége van az MLSZ volt elnökének, Kovács Attilának, aki személyes befolyását latba vetve – az Érd, a Kecskemét, a Matáv Sopron és a Salgótarján óvásával szemben – megakadályozta, hogy a szabálytalan igazolások miatt pontlevonással sújtsák a Szegedet, ami lehetetlenné tette volna feljutását. Hálából a klub kilépett abból a ligából, amelyet Kovács bevallottan szét akart verni.

Mindezek ellenére – amint arról Sárosi tájékoztatott – a liga már a tévés pénzek megérkezése előtt kifizette a Szeged LC-nek a kétmillió forint plusz áfa járandóságát, hogy valamicskét segítsen a bajba jutott klubon.

Egyébként tegnap Szeged alpolgármestere, Csonka Gábor soron kívül fogadta Urbán Flóriánt és Kenesei Zoltánt. A klub két játékosa azért kereste fel az alpolgármestert, hogy támogatást kérjen haldokló egyesületének. A találkozó után Urbán elmondta, hogy az alpolgármester megértően állt kérésükhöz, ám már a beszélgetés elején leszögezte: a város nem tud segíteni még gyorssegély formájában sem. Ötletet adott a két játékosnak, hogy melyik cégeket keresse fel, hátha támogatóra lel. Most Urbán és Kenesei a focipálya helyett a város nagy cégeit járja, hátha megmentőre akad.

Egyébként ma délután 4-kor valamennyi játékosnak meg kell jelennie az edzésen, ugyanis az MLSZ igazolási és átigazolási bizottsága csak egy hét múlva tárgyalja a játékosok által kezdeményezett szerződésszegési ügyet. Így addig elméletileg mindenkinek edzésre kell járnia, különben a klub léphet fel szerződésszegés miatt.

• B. F. – Sz. I.

Lebontják a Népstadiont

Műszakilag megoldhatatlan, hogy a Népstadiont a kor követelményeinek megfelelően átalakítsák, ezért le kell bontani. Az Ifjúsági és Sportminisztérium pályázatot ír ki befektetők számára a területen lévő létesítmények rekonstrukciójára, s a tervek szerint 2002-ben már egy új, 55-65 ezres stadion várja a közönséget.

Szeptember elején hozták nyilvánosságra, hogy a kormány pályázatot ír ki a Népstadion teljes területének átfogó rekonstrukciójára, ekkor vált tehát egyértelművé, hogy lesz új Népstadion akkor is, ha nem az osztrák–magyar pályázat nyeri el a 2004-es labdarúgó Európa-bajnokság rendezési jogát.

Azóta sok mindent lehetett hallani, hogy a meglévő, 1953-ban épült stadiont újítják fel teljesen, vagy azt meghagyják ugyan, de mellé építenek egy újat, és volt, aki azt mondta, hogy talán legjobb lenne lebontani a régit.

Deutsch Tamás ifjúsági és sportminiszter tegnapi sajtótájékoztatóján leszögezte: a Népstadiont le kell bontani és újat építeni a helyére. „Műszakilag megoldhatatlan, hogy a régi épületszerkezetből új stadiont hozzanak létre – mondta. – A helyére tervezett, 55-65 ezer nézőt befogadó létesítmény valóban a XXI. század stadionja lesz."

Nem titok, hogy a Népstadion épületszerkezete nagyon előregedett, a legutóbbi minősítés kritikusnak tartotta, úgy pedig nem könnyű meccseket – vagy akár koncerteket – rendezni, hogy a statikusok és más szakértők egymás után sorolják a veszélyes pontokat. A részleges felújításoktól pedig lényegében nem lesz jobb a szerkezet, tehát csak a ráfordított pénz folyik el.

De hát a Népstadion az mégis csak Népstadion. Ott volt az építésénél Papp László; aztán az emlékezetes 7–1-es magyar–angol, az atlétikai Európa-bajnokságok és telt házas Louis Armstrong-koncert…

„A döntés biztosan sokak érzelmeit érinti, de be kell látni, a Népstadion a jelen követelményeinek sem felel meg. Azt hiszem, elég a Wembley stadion példáját említeni: az angolokra igazán nem lehet mondani, hogy nem ragaszkodnak hagyományaikhoz, de a Wembleyt most mégis lebontják" – mondta a miniszter.

Két évvel ezelőtt az atlétikai EB szervezői a városvédőkkel szemben nem tudták elérni, hogy a toronyépület mögött lévő szoborparkot néhány méterrel arrább helyezzék. Igaz, a Népstadion nem műemlék – a szoborpark sem az –, de helyi védettség alatt áll, ezért meglehet, újabb csatákra van kilátás. Deutsch Tamás azt mondta erre: biztos abban, hogy nem lesz probléma. „Már tárgyalunk a kerülettel és a műemlékvédelmi szakemberekkel."

Az új stadion mellett a területen lesz majd egy ötezres sportcsarnok, uszoda, a Kisstadiont és a Budapest Sportcsarnokot is teljesen felújítják, a Millenárist befedik, építenek egy irodaházat, szövetségi székházat… Információink szerint mindez a tervek szerint 60 milliárd forintba kerül.

A tavasszal írják ki a pályázatot a befektetőknek, akik majd a létesítmények üzemeltetéséből tehetnek szert bevételre. Deutsch lapunk kérdésére elmondta, hogy – tekintettel a hatalmas összegre – elsősorban külföldi befektetőkre számítanak. De mi lesz, ha nincs kellő érdeklődés? „Ezt nem tudom elképzelni – válaszolta –, tapasztalataink szerint már most óriási az érdeklődés a beruházás iránt."

• K. T.

Az ISM milliárdjai

Mintegy 2,4 milliárd forintot szánt az idén az Ifjúsági és Sportminisztérium a sportlétesítmények fejlesztésére. 1,5 milliárd a központi létesítmények beruházási célprogramjában szerepel, míg több mint 922 millió forintot pályázat útján nyerhettek el az építésre, korszerűsítésre jelentkezők. A létesítményekkel kapcsolatos beruházások támogatására 2076 pályázat érkezett, ebből 553 kap több mint 922 millió forintot, 378 település, csaknem 300 iskola részesedik a pénzből. A központi létesítményekre szánt 1,5 milliárdból 600 milliót kapott a Nemzeti Sportuszoda, míg a balatonfüredi edzőtábor kikötőjét 110 millióért bővítették. Három nagy fővárosi klubnak – MTK, Vasas, ÚTE 300 milliót ad az ISM, egyenlő arányban elosztva.

Kafelnyikov továbbjutott

FOTÓ: MTIEPA – MARKUS STÜCKLIN

Az egymillió dolláros bázeli tenisztorna első fordulójában a második helyen kiemelt orosz Kafelnyikov (képünkön) 6:3, 7:5-re verte az amerikai Spadeát. További eredmények: Henman (brit, 4.)–Bastl (svájci) 5:7, 6:2, 6:2, Medvegyev (ukrán)–Szafin (orosz) 3:6, 6:4, 7:6, Ivanisevic (horvát)–Enqvist (svéd, 8.) 6:4, 4:6, 7:5

Álomszép tervek, pályaválasztás után

Éppen egy hete határozott a 2004. évi, esetlegesen osztrák–magyar közös rendezésű labdarúgó Európa-bajnokság hazai nemzeti bizottsága: amennyiben kedvező döntés születik, mely magyarországi stadionok adhatnak otthont a mérkőzéseknek. A tizenegy pályázó közül öt került a következő, június 30-i fordulóba, amely már csak azt hivatott eldönteni, hogy az ötökből (Népstadion, Üllői út, Debrecen, Győr, Székesfehérvár) melyik lesz az az egy, amely csupán „tartalék" minősítést kap. A közös rendezési szándékot egyébként április 30-ig kell megerősítenie az osztrák és a magyar félnek, a kooperációs pályamunka pedig szeptember 30-ig postázandó az UEFA címére. Az Európai Labdarúgó Szövetség jövő augusztusban mondja ki a végső szót; akkor derül ki, hol tarthatják a következő évezred első kontinenstalálkozóját. Összeállításunkban a kiválasztott öt magyarországi helyszín „mutatkozik be".

Népstadion

A legkevésbé az ország legnagyobb sportlétesítményének kellett „aggódnia" a szavazás végkimenetelét illetően, arra ugyanis igazán kevés volt az esély, hogy a Népstadion kimaradjon a kiszemeltek köréből. Ráadásul – az augusztusi, atlétikai Eb miatt – a stadionban réges-régen megkezdődtek a felújítási munkák.

– Valóban jó néhány rekonstrukciós feladatot elvégeztünk már – mondja *Molnár Zoltán* igazgató –, ám arról szó nincs, hogy mostantól európai szintű futball-létesítménynek tekinthetnénk a Népstadiont. Arra ugyan nincs remény, hogy a legmodernebb pályák nívóját megközelítsük, arra azonban igen, hogy a bécsi Práterhoz, vagy a brüsszeli Heyselhez hasonló stadionunk legyen.

Ami a tervbe vett fejlesztéseket illeti, hatvan-hatvankétezer néző befogadására lesz alkalmas az átépített Népstadion, s mintegy negyvenezer szurkoló foglalhat majd helyet fedett tribünön. Az elképzelések szerint vagy a jelenlegi nagylelátó fölé húznának tetőt, vagy jelentősen megváltoztatnák az építmény képét. Ami biztos: a korábbi sajtóterasz helyén már áll az a háromszintes kiszolgálóépület, amely az újságírók és a VIP-vendégek kényelmét szolgálja.

– Még az idén kicseréljük a negyvenöt éve lefektetett gyepszőnyeget is – folytatta az igazgató. – Az átépítés összköltsége öthatmilliárd forint körüli összegre rúg; tudomásom szerint ennél nem kerül sokkal kevesebbe egy-egy fővárosi színház rekonstrukciója sem.

Üllői út

Török Lajos, a Földművelésügyi Minisztérium Kiemelt Létesítményeinek igazgatója szerint nem lehetett kérdéses, hogy – a Népstadion mellett – egy budapesti pályát is jelölni kell az Eb-helyszínek között.

– Az Üllői úti létesítmény helyi adottságai kiválóak – mondta. – Könnyen megközelíthető, van itt metróállomás, nemsokára buszpályaudvar is lesz a közelben. Arról nem beszélve, hogy a fővárosi klubok létesítményei közül a Ferencvárosé újítható fel a legkisebb ráfordítással.

Annak ellenére, hogy a szakemberek kifejezetten jónak minősítették a stadion tartószerkezetének állagát, a tribünbővítést már nem bírnák el a traverzek. A tervekből kiderül, hogy a jelenlegi lelátók fölött, U-alakban VIP-páholyokat és, négyszáz újságíró részére, sajtóhelyeket kívánnak kialakítani. Ez egyben azt is jelenti, hogy a három esztendeje felhúzott sajtótribünt elszállítanák, Török szerint valószínűleg az egyesület népligeti sportcentrumára.

A Népstadion már átváltozóban

BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

– Annak idején negyvenmillióba került az építmény, s mondhatják, most ezt a pénzt kiszórjuk az ablakon – folytatta az igazgató. – Én viszont úgy gondolom, a ligetben jól hasznosítható majd az amúgy is ideiglenes jelleggel készült, kétszáz személyes lelátó. A további átalakításról annyit, hogy az Üllői út felőli oldalon, az említett páholysor fölé még egy tribünrész kerülne, amelyet befednénk, s ezzel megfelelnénk az UEFA-követelményeknek. Összesen harminckétezer szurkolót tudunk majd fogadni a jelenlegi tizennyolcezer helyett. Az európai szövetség előírásai között az is szerepel, hogy a játék- és nézőtér között legalább hatméternyi, úgynevezett kifutóterületet kell szabadon hagyni, s most ez a rész mindössze két és félméteres. Ezért a szektorok első három sorát megszüntetnénk, s így a játéktér méretén nem kellene változtatnunk.

Győr

„A vidék legszebb stadionja" címet 1976 óta büszkén viselő győri pálya is megújulásra készül.

– Fölfelé fogunk terjeszkedni, ez már biztos – jelentette ki érdeklődésünkre *Borbényi János,* a Győri ETO FC elnöke. – Ezzel a megoldással a jelenlegi huszonkétezer helyett harminckétezren nézhetik a helyszínen a mérkőzéseket, s megvalósulhat az a tervünk is, amely az önkormányzat tetszését is elnyerte: nevezetesen, hogy multifunkcionális, fedett stadionja lesz a városnak. Ez azt jelenti, hogy a létesítmény nem csupán futballmérkőzések, hanem, például, atlétikai események rendezésére is alkalmassá válik.

A létesítményben – a kor igényeinek megfelelően – kávézó, étterem is helyet kapna, s persze elegáns sajtó-, valamint VIP-páholyokról gondoskodnának. Borbényi János elmondta még, hogy a klub már az elmúlt három évben is jelentős rekonstrukciót hajtott végre, nagyjából százmillió forint értékben. Az új eredményjelző tábla harminchat millióba, a vizesblokk cseréje húszmillió forintba került. Hamarosan fedett uszodát adnak át, vagyis már épül-szépül a komplexum.

– Nincs kétségem afelől, hogy kiálljuk a próbát – folytatta az elnök. – A város és a klub vezetése teljes egyetértésben dolgozik, s már eddig egymilliót költöttünk a pályázati anyag elkészítésére. Az előzetes számítások szerint hozzávetőlegesen hatmilliárd forintot emészt majd föl a teljes beruházás. Ennek hatvan százalékát a beígért központi támogatásból fedeznénk, a fennmaradó összeget pedig saját erőből teremtenénk elő.

Debrecen

A hajdúsági városban nem vetődött fel a nagyerdei stadion felújításának gondolata. Ha az UEFA az osztrák–magyar rendezés mellett dönt, először a dózereké lesz a főszerep.

– Lebontjuk a mostani létesítményt, és teljesen újat építünk – magyarázta *Török Tibor,* a stadiont kezelő intézmény igazgatója. – Értelmetlen lenne bármiféle rekonstrukcióba fogni, hiszen az elmúlt hatvannégy évben tönkrement a pálya, oly mértékben, hogy foltozgatásra nincs lehetőség. Az új stadionban harminckétezer ülőhelyet alakítanánk ki, angol típusú, futópálya nélküli játékteret tervezünk. A pálya négy sarkába többfunkciós épületek kerülnének, szállodával, fitnesscentrummal, kereskedelmi egységekkel. Azt szeretnénk, hogy a stadion ne csak a futballmeccsek alatt, hanem a hétköznapokon is vonzza az embereket, és persze azt is, hogy a DVSC mérkőzései mellett alkalmanként válogatott találkozókat rendezhessünk.

S hogy mindez mibe kerülne? A kalkuláció 8,8 milliárd forintról szól, melynek negyven százalékát állná a város, vállalkozók bevonásával.

Székesfehérvár

Fehérvár és Debrecen testvérváros – stadionügyben legalábbis. A Fejér megyei székhelyen ugyanis hasonló terveket szövögetnek, mint az Alföldön. Azzal a különbséggel, hogy a sóstói stadionba nem várnak markológépeket.

A meglévő pálya szomszédságába tervezzük a vadonatúj stadiont – tájékoztatott *Takács Attila,* a település legjelentősebb létesítményeit kezelő részvénytársaság elnök-igazgatója. – A jelenlegi Videoton-pálya toldozgatásába nem szabad belefogni, mert ez aránytalanul sokba kerülne, ezért döntöttünk az új, reményeink szerint, valóban huszonegyedik századi, harmincezres stadion felépítése mellett.

Megtudhattuk azt is, hogy – miképpen Debrecenben – itt is a pálya négy sarkába tervezik a kiszolgálóépületeket (irodákat, szállodát, éttermeket, konferencia-, valamint előadótermeket), és Székesfehérváron sem készül futópálya a gyepszőnyeg köré. A nézőtér az előírásoknak megfelelően fedett lenne, s az összköltség mintegy 8,5 milliárdot tenne ki.

Takács Attila arra a kérdésre, miszerint egy száztízezres város mihez kezd majd a meglévő húszezres és a felépítendő harmincezres pályával, elmondta, hogy most valóban furcsának hathat a jövőbeni fehérvári „stadionellátottság", de ha az új létesítményt utóbb nemcsak sportcélokra használják, már nem is különös az egész.

Bruckner Gábor

sofa nyílászáró rendszer

a hőőrző házőrző

A SOFA hőszigetelt fa ajtók

és ablakok nem csak szépek,

hanem gazdaságosak is.

- **Hőszigetelésük tökéletes,**
- **hangszigetelésük kitűnő,**
- **vízállóképességük kiváló,**
- **biztonságosak,**
- **tisztíthatóak,**
- **könnyen szerelhetőek.**

És ami még az időtállóan szép

faszerkezettel jár: a garancia

és a szakszerű szolgáltatás,

a gazdag szín és formai választék.

ÉLJEN A MINŐSÉGGEL !

H-ArtDirectors

Kérem, küldjenek címemre részletesebb információt.

Név: ----------

1. magánvásárló ☐ tervező kivitelező ☐

Cím: ☐☐☐☐ ----------

Kérjük nyomtatott betűvel kitölteni!

SOFA Rt.
9400 Sopron, Terv utca 2. Pf. 73.
Tel.: (36) 99/512-119, Fax: (36) 99/512-101
99/512-120 99/512-135

sofa ABLAK + AJTÓ

LOTTÓ Westel 900
BUDAPEST OPEN
NŐI TENISZVERSENY
1998. április 20–26-ig
Római Teniszakadémia–Medicor Center
(Budapest III., Királyok útja 105.)
Információ: 160-8616
Jegyek a helyszínen válthatók.
Névadó szponzorok: Szerencsejáték Rt. és Westel 900, Főszponzor: Postabank Rt.,
Kiemelt szponzorok: adidas, GTS Magyarország, IDOM, Volkswagen

Európa latin szakon

Déli döntő májusi estén a BL-ben és az UEFA Kupában

LABDARÚGÁS

MUNKATÁRSUNKTÓL

Nagyon-nagyon zokon vették az olasz sztárcsapatok, hogy a múlt szezon végén semmi sem sikerült nekik az európai futballkupákban. A „semmi" úgy értendő, hogy az Internazionale elvesztette az UEFA Kupa-döntőt a Schalkéval, majd a Juventus a Bajnokok Ligája-csúcstalálkozót a Dortmunddal szemben. A kontinensen sokan megpendítették: vége az olasz hegemóniának, ám az előbb említett két torna idei döntőjében három itáliai együttes szerepel, a negyedik részvevő pedig a szintén dél-európai Real Madrid...

A díjak várományosai egytől egyig latin szakos professzorok.

Kiváltképp a Lazio és a Real döntőbe jutása nagy szám, hiszen az 1900-ban alapított római klub még soha nem nyert BEK-et, KEK-et vagy UEFA Kupát, míg a spanyol „királyi gárda" legutóbb – szinte hihetetlen... – tizenhét esztendővel ezelőtt volt finalista a kontinens első számú egyesületi vetélkedőjén, és 1966 óta nem tudta elhódítani az európai bajnokok trófeáját.

A Real most tökéletesen koncentrált, a dortmundi visszavágón még attól is függetlenítette magát, hogy kettős mérkőzést kellett vívnia: egyet a Borussiával, egyet pedig a játékvezetővel. A bíráskodásról legyen elég annyi: azt legalább meg lehetett fejteni, hogy *Raul* gólját vélt les miatt nem adta meg *Mr. Durkin* – egyébiránt szó sem volt offside-ról –, arról viszont, az ítélkezőn kívül, fogalma sincs senkinek, hogy az *Amavisca* gólját megelőző akció milyen szabályba ütközött... A különös körülmények ellenére a madridiak mindvégig irányították a játékot, s ami az utóbbi időben nem mindig jellemezte őket: ezúttal valóban csapatot alkottak. Csupán a hajrában nem látszott rajtuk és teljesítményükön a feszült összpontosítás, de akkor már megengedhették maguknak, hogy egy-két helyzetet „elmulassanak". A házigazda Dortmund számára hízelgő 0-0 után vita sincs felőle, hogy a jobbik csapat jutott tovább, és a Real nagyon büszke lehet mostani BL-sorozatára, hiszen tíz mérkőzése közül hatot megnyert, hármat döntetlennel zárt, és csak egyszer (Trondheimben, a Rosenborgtól) kapott ki. Vetélytársának, az egymás után harmadszor döntős Juventusnak ellenben már a harmadik veresége volt ebben a kupaszezonban a monacói 2-3 – korábban Manchesterben, a United ellen szintén 2-3, és Rotterdamban, a Feyenoorddal szemben 0-2 –, igaz, május 20-án, Amszterdamban semmit sem számítanak majd az előzmények.

Az szerfölött valószínű, hogy csuda döntő lesz. És szó szerint Arena-hangulat...

Az UEFA Kupa-finálét pedig úgy is lehetne hirdetni: két itáliai Párizsban. Mármint két olasz csapat, mert a mostantól egymérkőzéses párharc egyik részvevője az Internazionale, a másik a Lazio. Az utóbbi gárda szériája egyenesen lebilincselő, tekintettel arra, hogy a római csapat veretlenül léphet fel május 6-án, a francia fővárosban. Tíz találkozón hét győzelem, három döntetlen: igazán nem rossz... Ugyanakkor az Inter nagyon-nagyon megszenvedett a Lyon, a Strasbourg és a visszavágó hosszabbításának második percéig a Schalke ellen is, de nem feledhető, hogy – megannyi más sztárja mellett – van egy olyan játékosa, amilyen nincs több a világon: *Ronaldo.*

Egyébként az utóbbi évtizedben háromszor is előfordult, hogy két olasz együttes játszotta az UEFA Kupa-finálét, de hogy „olasz kupadöntő" legyen külföldön...

Ami azt illeti: ilyen még nem volt!

Már Dortmundban is arénáztak az „amszterdami" madridiak REUTERS-FOTÓ

BAJNOKOK LIGÁJA

Real Madrid–Dortmund	2-0	0-0
Juventus–Monaco	4-1	2-3

KEK

Vicenza–**Chelsea**	1-0	1-3
Stuttgart–Lok. Moszkva	2-1	1-0

UEFA KUPA

Inter–Szp. Moszkva	2-1	2-1
Atl. Madrid–**Lazio**	0-1	0-0

BSE: Glatz már kibírható

KOSÁRLABDA

Olykor fölöttébb érdekes dolgokat produkál az élet, az ember nem győz csodálkozni. Tegnap például az történt, hogy a BSE vezetősége *Glatz Árpádot* bízta meg a női együttes szakmai irányításával. (A bajnokságban ötödikként végzett csapat edzője *Ránky Mátyás* volt.) Kérdezik, hogy Glatz újbóli kinevezése mitől olyan különös? Elsősorban *Kuszbel Ferencnek,* a városmajori egyesület ügyvezető elnökének a *Népszabadságban* megjelent 1996. április 26-i nyilatkozatát másoljuk ide; az előzményekről annyit, hogy április 25-én nem hosszabbították meg a tréner szerződését.

„...az a kifejezés, hogy nehéz ember, messze nem tükrözi hűen a valóságot. Azt természetesen tudtam: nem lesz vele könnyű, ám a helyzet elviselhetetlenné vált, és ennek csakis ő az oka." (...) „...nem lenne becsületes, ha kiteregetnénk a szennyest. Maradjunk annyiban: Glatz Árpád kibírhatatlan ember..." (...) „...akit nem tud maga alá teperni, azt nem ismeri el partnerként. Nem akarok túlzásokba esni, de barbár, őrülettel határos dolgokat művelt, nem lehetett tovább feszíteni a húrt." (...) „Még egyszer mondom: nem az eredményekkel, hanem az emberrel volt baj."

Miután a BSE legfőbb elöljárója ma is Kuszbel Ferenc, kíváncsiak voltunk arra, hogyan látja Glatz Árpád kinevezését korábbi véleményének tükrében.

– Glatz Árpád néha átlépte a keménység határát, főként a hangnemével adódtak gondok – kezdte Kuszbel. – Lényegesebb ennél, hogy akkor is, most is jó szakembernek tartottuk, tartjuk őt.

– Glatz távozása után hogyan alakult a kapcsolatuk?

– Mindkét fél levonta a konzekvenciát, úriemberként búcsúztunk el. Sőt, Glatz azóta is kijárt a mérkőzéseinkre.

– Nem kérte számon öntől nem éppen hízelgő állításait?

– Az imént említettem, hogy kulturáltan váltunk el.

– Mit gondol, most nem lesznek gondjai a trénerrel?

– Biztos vagyok benne, hogy nem. Egy példa. A két évvel ezelőtt történtekbe az is belejátszott, hogy hat játékos közölte velem: válasszak, vagy ők, vagy Glatz. Most, értesülve arról, ki az új edző, meghatározó kosarasunk, Nagy Dóra további egyéves szerződést írt alá a BSE-hez.

Glatz Árpád véleménye: „Akkor sem reagáltam a cikk tartalmára, most sem fogok. Úgy látom, Kuszbel Ferenc rájött arra, hogy az nem volt szerencsés megnyilvánulás; én pedig vagyok annyira intelligens, hogy az elnök hibáját nem nagyítom föl. Annál nagyobb megbecsülést amúgy sem tudok elképzelni, mint hogy visszahívtak a csapat kispadjára."

Hogy is szól a sláger? Csak a szépre emlékezem...

M. A.

Öregember nem rakéta

MUNKATÁRSUNKTÓL

Houston, van egy kis problémánk! – az Apollo 13 legénységének kétségbeesett mondatát idén gyakran idézik a szellemes kosárlabda-szakírók. Az 1994-ben és 1995-ben (abban az időszakban, amikor a király, *Michael Jordan* másfél évre visszavonult) bajnokságot nyert Houston Rockets a nyugati konferencia utolsó, nyolcadik helyén kerül a rájátszásba.

A profi kosárlabdázás nem „pedofil" sport, nem ugrálnak 17-18 éves sztárok, az NBA-játékosok nem szoktak 25 éves korukra kiégni és visszavonulni. A liga meghatározó egyéniségei szinte kivétel nélkül harmincon túliak: Jordan 35, *Pippen* 33, *Rodman* 36, *Malone* 34, *Stockton* 36, *Ewing* 35... A legjobb csapatok átlagéletkora harminc körül van.

De ami sok, az sok. A Rockets csapatában három olyan játékos is található, akit tavaly beválasztottak minden idők ötven legjobb profi kosarasa közé: *Barkley* (35 éves), *Clyde Drexler* (36) és *Hakeem Olajuwon* (35). A többiek is ebből a korosztályból valók: *Eddie Johnson* 39 esztendős, *Mario Elie* 35, *Kevin Willis* 35, *Charles Jones* pedig már túl van a negyvenen. *Matt Bullard* a maga harmincegy évével taknyos kis kezdőnek számít...

Ilyen korban már sorban jönnek a sérülések. Olajuwon térdműtéte után messze nem olyan gyors és ruganyos, mint előtte, élete leggyengébb szezonját produkálja. Clyde Drexler csak kisebb sérüléseket szenvedett a szezonban, de érzi, hogy fárad. Bejelentette, nyáron visszavonul, a houstoni főiskolai csapat edzője lesz. Barkley azért jött Houstonba a '95–96-os szezon elején, hogy végre bajnokságot nyerjen – ez már aligha sikerülhet neki. A csupaszív showman, Sir Charles egyre öregesebben mozog, saját bevallása szerint alkoholproblémái is voltak, csereember lett, állandó hátfájással küszködik, a térde is rendetlenkedett, legutóbb pedig lágyéksérülést szenvedett, az alapszakaszban már nem léphet pályára.

Az alapszakasznak szombaton vége. A Rocketsnek két mérkőzése van hátra, 41 győzelemmel és 39 vereséggel áll a 43 győzelmet felmutató Minnesota Timberwolves mögött a nyugati konferencia nyolcadik helyén. A Houston '95-ben a reménytelennek tetsző hatodik helyről (47 alapszakasz-győzelemmel) vágott neki a rájátszásnak, mégis bajnok lett. Erre az idén semmi esélye.

(A Houston Rockets következő, Minnesota Timberwolves elleni mérkőzését élőben közvetíti a TV 3, péntek éjjel kettőtől. Ismétlés szombat délután.)

„Római" hölgykoszorú

TENISZ

MUNKATÁRSUNKTÓL

Sokéves hagyomány immár, hogy a Római Teniszakadémia rangos női tornával köszönti a tavaszt. A *Márky Jenő*-féle ékszerdobozt tavaly megtisztelte jelenlétével *Amanda Coetzer,* s ha már itt járt, meg is nyerte a tornát. A verseny után a kis dél-afrikai a világranglista harmadik helyéig tört előre, s noha tavaly megígérte, hogy az idén ismét eljön, ugyanebben az időpontban hazájában vannak feladatai.

A Lottó-Westel 900 Budapest Open elnevezésű, 107 500 dollár összdíjazású torna így sem szűkölködik majd remek játékosban: eljön például a francia *Sandrine Testud,* aki pillanatnyilag 13. a világranglistán; itt lesz a belga *Dominique Van Roost*, aki csak egy hellyel van hátrább; nevezett *Julie Halard-Decugis*, akinek a 15. volt a legjobb rangsorhelyezése, s aki hosszabb ideig nem teniszezhetett sérülés miatt; s közönségvonzó név *Magdalena Maleeváé* is, aki végigverte már az elitet – megfordult a világranglista negyedik helyén is –, ám az igazán nagy sikerrel máig adós. Magyarok is indulnak: szabad kártyával a főtáblán próbálkozhat az egyik legtehetségesebb fiatal, *Gubacsi Zsófia,* további négy hazai teniszező a selejtezőre kapott *wild cardot.*

Az egyéni verseny győztese 80 világranglistaponttal és 17 700 dollárral gazdagodik, de az is kap 700 dollárt, aki az első fordulóban kiesik. A főtábla küzdelmei április 20-án, hétfőn kezdődnek, az elődöntőket szombaton, a finálét vasárnap rendezik a Római Teniszakadémián, ahol csak a verseny utolsó két napján szednek beléptidíjat.

HIRDETÉS

LOTTÓ Westel 900

BUDAPEST OPEN

Fax után: újabb csütörtök

MUNKATÁRSUNKTÓL

Csütörtök éjfélkor járt (volna) le a határidő a Ferencvárosba befektetni szándékozó olasz–amerikai cég, a Dicobe számára: eddig az időpontig kellett bemutatnia a visszavonhatatlan banki fedezetigazolást arról a huszonötmillió dollárról, amely a közös gazdasági társaság alaptőkéjét képezné.

Tegnap késő délutánig – egészen pontosan addig, amíg *Deák László,* az FTC gazdasági ügyekért felelős elnökhelyettese a klub székházában tartózkodott – ez nem történt meg. A sportvezető, kérdésünkre, elmondta: sem levélben, sem faxon nem érkezett értesítés, noha még délelőtt is beszélt a cég jelenleg külföldön tartózkodó „kontaktszemélyével", *Szilvás Zoltánnal,* aki megnyugtatta őt: minden rendben lesz. Végül este negyed tízkor „kitérő" faxüzenet jött, mi szerint a cég vezetői jövő csütörtökön, személyes találkozón szeretnék bemutatni a szükséges iratokat. Az FTC ügyvezetése másnapra egyesületi tanácsülést hív össze.

HÍREK

CARLOS COSTA spanyol teniszező 6:4, 6:3-ra legyőzte a harmadik helyen kiemelt brazil Kuertent a nemzetközi férfi torna második fordulójában. *(Barcelona)*

BARÁTSÁGOS válogatott labdarúgó-mérkőzésen: Mexikó–Peru 1-0. A gólt Hernandez szerezte, 11-esből. *(Los Angeles)*

HARMADIK mérkőzésén is vereséget szenvedett (1:2 Jugoszlávia csapata ellen), és kiesett a Szövetségi Kupa Euro-afrikai zónájának első csoportjából a magyar női teniszválogatott. *(La Manga)*

MEGALAKULÁSÁNAK 110. évfordulója alkalmából tegnap ünnepi küldöttközgyűlést tartott az MTK.

VASÁRNAP UTAZIK Teheránba, a négyes (Irán, Magyarország, Ghána, Jamaica) nemzetközi tornára a labdarúgó-válogatott. Bicskei Bertalan szövetségi kapitány a ma délutáni edzés után jelöli ki a pénzdíjas vetélkedőn részt vevő tizenkilenc játékost. A csapat hétfőn a házigazdák együttesével találkozik.

NÉPSZABADSÁG

FŐTVÖS PÁL elnök, főszerkesztő
KARCAGI LÁSZLÓ, TAMÁS ERVIN, ZALAI ISTVÁN főszerkesztő-helyettesek
FRISS RÓBERT, SOÓS KÁLMÁN, TRIPOLSZKY LÁSZLÓ lapszerkesztők
GYENES LÁSZLÓ, KELEN KÁROLY segédszerkesztők
MIKÓ F. LÁSZLÓ művészeti vezető
FEJÉR GÁBOR képszerkesztő

ROVATVEZETŐK:
Budapest: BERKÓ PÁL
Érvek, vélemények; levelezés: BOSSÁNYI KATALIN
Hazai tudósítások: FALUS GÁBOR
Gazdaság: FERENCZ GÁBOR
Sport: JAKAB JÓZSEF
Külföld: ORTUTAY L. GYULA
Fotó: RÉDEI FERENC
Hír és információ: VAJDA PÉTER
Társadalompolitika és kultúra: VÖRÖS T. KÁROLY

Kiadja a Népszabadság Részvénytársaság.
Minden jog fenntartva!

Felelős kiadó:
LENGYEL L. LÁSZLÓ ügyvezető igazgató

Ügyvezető igazgató: GÜNTER GIFFELS.
Lapigazgató: RÓZSA GYULA
Hirdetési igazgató: SZELES PÁL
Terjesztési igazgató: MIKLÓS IMRE
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest III., Bécsi út 122–124.
Telefon: 250-1680 Telefax: 368-9098
Hirdetési ügyekben telefax: 388-9567, 368-9857
OLVASÓ- ÉS KÖZÖNSÉGSZOLGÁLAT
TELEFON: 250-0110

A Népszabadság Rt. levélcíme: 1960 Budapest.
Internet-cím: http://www.nepszabadsag.hu

Terjeszti a HÍRKER Rt., az NHE., a regionális részvénytársaságok és a Kiadói Kereskedelmi Kft.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap-előfizetési és Elektronikus Posta Igazgatóság (HELP).
Előfizethető a HELP ügyfélszolgálati irodáinál, a kézbesítőknél, a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál és a kiadónál (T.: 250-1680/terjesztés, fax: 368-8844)
Előfizetési díj egy hóra 849, negyedévre 2547, fél évre 5094, egy évre 10 188 Ft.

Szedés: Népszabadság Fényszedő Kft.
Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt.
Felelős vezető: LENDVAI LÁSZLÓNÉ vezérigazgató
Internet-cím: http://www.lang.hu/szikra.nyomda
E-mail: szikra@lang.hu
INDEX: 25 001
ISSN 0133-1752 BP. – ISSN 0237-3777 VIDÉK

A Népszabadság Rt. a Matesz tagja.

KÁLLAI GÉZA:

A Népstadion

A majdhogynem ép ókori amfiteátrumok láttán hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy az arénák időtlenek. Holott nem azok. A mi éghajlatunk alatt, és a városaink levegőjében még a jó betonok is elpusztulnak fél évszázad alatt, hát még azok, amik a normaszűkítések, munkaverseny-felajánlások idején készültek. A Stadion 560.780 – igen, annyi – előregyártott eleme már készültekor sem felelt meg az akkori műszaki elvárásoknak. Hiába tiltakozott beépítésük ellen *Gillyén Jenő*, a létesítmény statikus tervezője. Billentsük meg a süvegünket, mert ez nem volt veszélytelen akkoriban, meg is vádolták szabotázzsal. A vizsgálat neki adott igazat, de az sem eredményezett javulást. Az ország nem volt felkészülve az akkori óriás-beruházásokra. Most kell keservesen, és költségesen a málló szerkezeteket javítani.

De a szerkezeti megerősítésen túl más feladatok is vannak még. A működőképesség biztosítása: a telefon- és világítóhálózatnak, a hangosítás rendszerének, az eredményjelző tábláknak cseréje halaszthatatlan immár, és le kell fedni az I. és X. szektorok közötti épületrészt, a valamikori állóhelyeket. Ez nem készül el mind az atlétikai Európa-bajnokságra, de kiépül addigra a V. és VI. szektor helyén egy *új kiszolgáló épület* az újságírók és a VIP vendégek nem túl szerény igényeinek megfelelően.

Egy stadion azonban nem csak szerkezetében avul. Európában óriási fejlődés ment végbe. Az arénák nem csak hétvégeken nyitják meg kapuikat a közönség előtt, de – akárcsak antik elődeik – beépülnek a városok szerkezetébe. Úgy építik meg és át azokat, hogy sok-sok funkció kiszolgálására legyenek alkalmasak. Az *Amszterdam-arénában* 14 étterem, tucatnyi mozi és megszámlálhatatlan üzlet fog üzemelni. Bele is kerül 160 millió dollárba. A pénzt a város, nyolc vállalkozás, az Ajax, a székeket, páholyokat megvásárlók adják össze. De nem vonul ki az állam sem. Egynegyedet meghitelez, de a beruházásnak három év alatt (!) meg kell térülni. Csoda-e hát, hogy affelé pontosak a hatvanméteres átadások?

Ugyanígy földig bontják a foci mekkáját, a Wembley stadiont, mert szerkezetében, anyagában, funkciójában megjavíthatatlanul elavult. De egy új aréna építésére egyedül ott sem tud sem egyesület, sem magánbefektetői csoport vállalkozni. A fontok felét ott is a kincstár állja. Így az Atlétikai EB-nek köszönhetően nálunk is a pénzügyéreknek kellett zsebbe nyúlni, és 93-tól egymilliárd forintot a megújításra adni.

Ám az áhított, az osztrákokkal közösen rendezendő labdarúgó EB elvárásainak megfelelni még a feljavított Népstadion sem fog. Amellett, hogy újra kell fogalmazni az egész épületegyüttest, nevezetesen, hogy megmaradjon-e továbbra is – nincs jobb szavam – a szoc-reál stílus, vagy igazán újuljon meg minden, s az új igények, funkciók szolgálatára át kell építeni mindent, mai áron úgy 6-7 milliárd forintért. Aztán még tenni kell, és nem is keveset azért, hogy *mindez meg is térüljön*. Mert lehet városépítési elképzelések megvalósításával, igényes kialakítással egy stadiont a város szerkezetébe illeszteni, de a megtérülés alapja a *gyepen felmutatott eredmény*.

Sok a műszaki probléma is. Az antik amfiteátrumok két változatban épültek meg. Völgyszerű teknőkben, a terep adottságait felhasználva, a kőpadok sorait a földre fektették, mint azt nálunk, Óbudán két helyt is cselekedték, vagy oszlopos, ívezetes kőkelyheket építettek meg, mint azt Rómában, a *Colosseum* romjain máig megismerhetjük. A Népstadion ez is, az is; az alsó padsorok alatt óriási tömegű föld van, amiből minden átalakításkor sokat, nagyon sokat kell (mai üzemanyagárak) megmozgatni. Egy ilyen nagyságú épületben a hőtágulás okozta alakváltozások is óriásiak, tekintélyes az elkerülhetetlen elmozdulás. Méghozzá egyenlőlen is. Tessék csak megállni egy huzatos pilon alján, majd a napos oldalon megfogni a betont.

Mégis, be kell egyszer fejezni. Meg kell építeni a hiányzó karéjt, talán meg kell magasítani az eredeti elképzeléseknek megfelelően, de mégis korszerűen a tornyot, és le kell fedni az egészet. Nagy-nagy erőfeszítése volt ez az akkori országnak, és nem kerülhet az ebek harmincadjára akkor sem, ha a mai labdarúgásunkra csak tíz, vagy húsz néző kíváncsi, a többi meg csak garázdálkodhatnékból jár meccset nézni. Mert nem csak pápa-látogatás, meg rock-koncert helye még ez a létesítmény.

Egy még egyszer megálmodhatatlan legenda is.

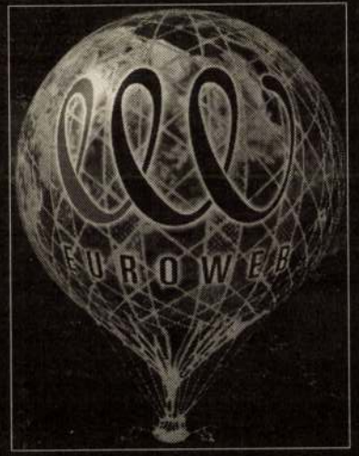

EUROWEB INTERNET SZOLGÁLTATÓ Rt.

EUnet Hungary Kft. E-NET Kft. Internet Hungary Kft.

PIACVEZETŐ AZ INTERNET SZOLGÁLTATÁSBAN

Minőségi Internet szolgáltatás · Testreszabott szolgáltatások · Web-tervezés,kivitelezés · Információs ház
Béreltvonalas és ISDN csatlakozás · Technikai támogatás

További felvilágosításért forduljon ügyfélszolgálatunkhoz:
EuroWeb Rt. 1122 Budapest, Városmajor u. 13. Telefon : 22-44-000, Fax : 22-44-100 e-mail : info@euroweb.hu, http ://www.euroweb.hu

kapcsok, gyufák, Csernik Attila napszemüvege, telefonzsinór, levelezőlapok (dopisznicák), kiszáradt univerzális pillanatragasztó, görögországi kövek, hangvilla, gombostűk, Hamilton márkájú zsebórám Al Capone korából, gemkapcsok, dohányszemcsék, áfás számlák, mézeskalács Dávid-csillag, amit Nagy Bernadettől kaptam, két darab cigarettatárca (pedig épp nem dohányzom, bár attól tartok, hogy ma fogok) ésatöbbi. Nem akarom Önöket (titeket) untatni, azt, amit kerestem, nem találtam meg.

Baka Istvántól kaptam (még szegedi korszakom idején) egy színes fénymásolatot, mely az Ada nevű csokoládé – emlékezetem szerint – igen rikító színű csomagolópapírját ábrázolta. Baka Pista kedvenc csokoládéja volt ez gyerekkorában. És ez az édesség bizony Rákosi elvtárs kedvére, dicsőségére kapta az Ada nevet. Hogy hogyan kerül ez ide? Hát mert Bálind István adai származású. (Misztikus hely ez a Vajdaság: minden helységben született egy híres/hírhedt ember – és ahol nem, ott majd fog. Szabadkán, tudjuk, Csáth, Kosztolányi; Gunarason Fenyvesi Ottó; Muzslán Sziveri János; Magyarkanizsán Tolnai Ottó, Sebők Zoltán; Dunaföldváron Bori Imre és nem utolsósorban Csantavéren Törley és Matuska Szilveszter, de még sorolhatnám.) Mivel átjövetelem előtt épp Adán éltem (és most már lassan áttérek mondandóm lényegére), épp ezért, ha unom/untam a választ a honnét jöttél át kérdésre (minek? miért? stb.), akkor röviden csak annyit mondtam/mondok: „Ott születtem, ahol Matuska Szilveszter, és onnét jöttem, ahonnét Rákosi Mátyás." Ilyenkor általában rövidre záródik a beszélgetés rézhuzala, hogy a változatosság kedvéért a villanyszerelőket is belekeverjem.

Bálind Istvánnak volt tusrajzos, fekete fóliás rongyképes korszaka. Ez a mostani is a megtalálás, rátalálás, keresgélés (és aki keres, az talál), a guberálás jegyében született. „A modern művész a guberálóhoz hasonlatos" – idézi Sebők Zoltán Baudelaire-t. Hadd idézzem ide a végére én is egy már régen meghalt belgrádi képzőművész, Leonid Šejka *Utolsó följegyzését*. Azét a képzőművészét, akinek munkáit én ugyan nem ismerem, de akit a szeméttelep másik szakértője, Danilo Kiš igen nagyra tartott. Azért tartom fontosnak idézni e végrendeletet (merthogy az: végrendelet), mert úgy látom, hogy Bálind István, ha nem is egészen ezen a Šejka által soha nem járt úton lépkedne, de mintha egy titkos ösvényen, a festők titkos ösvényén szorosan e kijelölt és végtelen út mellett baktatna. Melyet most a kozmikus egyensúly, a buddhista Tan kerekének, a feltámadásnak, az utolsó ítéletnek és az örök életnek a száma, a nyolcas szám kísér.

A szeméttelep számomra a modern művészet átmeneti kisértését jelentette, ezzel a modern művészetnek számomra vége. Ha visszatérnék az élethez (életörömhöz), úgy festenék, hogy a festés a legnagyobb örömöt szerezze. Úgy, mint a régi mesterek, akár azon az áron is, hogy ne legyek eredeti. A jelentéssel bíró képekre gondolok. Most távozóban hagyom mindenkire, aki erre az útra lép, hogy kockázattól sem félve járja végig. A festészet az ima egyik formája.

Bozsik Péter

(Elhangzott a szegedi Ifjúsági házban 1997. december 1-jén, Bálind István kiállításának megnyitóján.)

Bálind István rajza

GÁTI PÉTER:

Színház

Győz: Madách

Mit lehet kezdeni a pátosszal ma, a mindent átitató irónia korában? Mit lehet kezdeni *Az ember tragédiájának* színaranyból vert, mázsás súlyú ünnepélyességével? Mit lehetne tenni, hogy az ezredvég dörzsölt közönsége ki ne röhögje valahogy a dicstől környezett trónt, a térdeplő angyalsereget, az Úr szózatát? Vélhetőleg ez a kérdés foglalkoztatta leginkább *Schlanger Andrást*, a Tragédia miskolci előadásának rendezőjét. Megpróbálta idézőjelbe tenni, iróniába csomagolni, átfordítani, átszínezni, megszűrni mindazt, amiről úgy vélte, a mai néző képtelen lenne eredeti formájában komolyan venni.

Az első szín játék a játékban: miniopera vagy operaparódia, egy kis színpadon szoborszerűen pózoló Istennel és merev mozdulatokkal hajbókoló angyalokkal, *Tóth Péter* zenéjére. A paradicsomi színt viszont – különös váltással – már vásári bábjáték formájában látjuk. De hiába, egyszer csak véget kell érnie a műfajok paravánja mögötti bújócskának, s elérkezik a pillanat, mikor a szereplőknek a maguk valóságában meg kell jelenniük. Az eredeti drámától való menekülés Lucifer alakjának átértelmezésében folytatódik. *Földi László* copfos hajával, divatos szakállával és a nyakában lógó, leginkább miniatűr lókoponyának tűnő tárggyal olyan, mint egy túlkoros rocker valamelyik motoros találkozóról. Ez a Lucifer nem lázadó, csak renitens. Nem szellemi párbajt vív az Úrral és Ádámmal, hanem csak dacosan vagy szánakozva odaveti megjegyzéseit, a sokat látottak fölényével és cinizmusával.

A rendező ereje azonban nem merül ki abban a küzdelemben, hogy a darabot a mai néző – feltételezett – igényeihez idomítsa. Ettől a törekvéstől függetlenül számos érdekes, friss ötlete van – kár, hogy olyankor kínosan túlhangsúlyozza őket. Igen jó például az athéni szín kezdete, mikor is a rongyos nép úgy gyülekezik, hogy fakanalakkal a talajon kopogva adnak jelt egymásnak, ahogyan a rabok szoktak. Csakhogy a nép rongyos fiainak szemmel láthatóan eszük ágában sincs abbahagyni a folytonos kopogást, így a szín végére már nem úgy hatnak, mint porban csúszó, megalázott, megriadt emberek, hanem mint valami újfajta, ragályos kényszerneurózis áldozatai. Érdekes ötlet az is, hogy a római színben Ádám Sergiusként mintegy keresztre feszül az orgia élvezetében, de az már több mint különös, hogy szinte az egész lakomát ebben a sajátos pozitúrában dőzsöli végig. Sajnos egy-két gyermeteg szcenikai hiba is rontja az előadást: Ádám belehullik a sírgödörbe, majd tíz másodperccel később, a színpad átrendezésének félhomályában jól láthatóan, a nézők orra előtt kimászik onnan és elszalad; az időről időre bekövetkező túlméretezett, megrázó erejű robbanások pedig percekre elvonják a nézők figyelmét a darabról. A legkínosabb azonban a XIII. szín. Az űrutazás alatt ugyanis valamilyen okból egy orvoscsoport altatás nélküli hasműtétet hajt végre Ádámon, minek következtében a főhős felkiáltása: „Fáj, hogy elszakadtam" – kellemetlenül mulatságosan hangzik.

Amúgy is Ádám figurája a rendezés leggyengébb pontja. *Kuna Károly* Ádámja távolról sem olyan karakteres, mint Lucifer. Kezdetben magányosan kószáló, ballonkabátos, cigarettázó, kissé alternatív értelmiséginek tűnik, ám ez a rajz gyorsan elhomályosul, és feloldódik valamiféle körvonalazatlan, képlékeny jellegtelenségben.

Az egyetlen alak, amely nem tűr semmiféle idézőjelet és jellemcsavarintást, a *Major Melinda* megformálta Éva. És ez az egy szerep, ez a talpalatnyi föld elég Madách Imrének, hogy lábát megvesse és megdöntse darabja újraértelmezésének jól-rosszul fölépített világát. Mert Éva alakja, az asszonyiság, amit megtestesít, nem függ történelmi, színháztörténeti okoktól, és nincs második értelmezési lehetősége sem, mert már a közvetlenül előttünk álló lénye is örök titok. Major Melinda törékeny alakjával, keresetlen bájával, egyszerű, természetes játékával az a nőiség jelenik meg a színpadon, melybe az Ember színről színre, újra meg újra beleszeret. S végül Schlanger András is megadja magát: az utolsó jelenetben, mikor a gyermeket váró emberpár fölött megnyílik az ég, megjelenik az Úr és az angyalok kara, s Ádám és Éva összeölelkezve áll a ragyogva áradó isteni kegyelemben, már teljes a pátosz, teljes az ünnep. És teljes Madách dicsősége is.

(Madách Imre: Az ember tragédiája. Miskolci Nemzeti Színház)

al

Melléklet: Budapest

Ára: 37 Ft

NÉPSZABADSÁG

96. október 8., kedd ORSZÁGOS NAPILAP *54. évfolyam, 235. szám, második kiadás*

Parlamenti vizsgálat a Tocsik-ügyben

ÁPV Rt.: állománygyűlés és bombariadó – Ma döntenek a nyomozás megindításáról

gnap a parlamentben hosszasan vitatkoztak képviselők a Tocsik-ügyben hozott kormányti intézkedésekről. Konszenzus alakult ki a olitikai pártok között a parlamenti vizsgálóizottság felállításáról, és szinte mindenki anak teljes nyilvánosságát igényli. Eközben az PV Rt.-ben állománygyűlés és bombariadó ötötte le a munkatársak figyelmét.

Megtudtuk, hogy bár az ÁPV Rt. igazgatóságának tagjai vagyonukkal felelnek a cégnek okozott kárért, ebben az esetben a kár valószínűleg igen nehezen bizonyítható. Értesüléseink szerint Tocsik Márta bankszámlájáról jelentős tételek kerültek más cégek és magánszemélyek számláira, ezt azonban közvetlenül nem sikerült megerősíttetnünk. Várhatóan már ma megszületik a döntés a nyomozás megindításáról a Tocsik-ügyben. Tegnap a fővárosi önkormányzat szándéknyilatkozatot kapott az ÁPV Rt.-től, mely szerint felajánlják – egyezzenek meg közvetlenül, peren kívül. A nemzetközi közvélemény ellentmondásosan reagált: a kormány határozottságát többnyire pozitívan, a privatizációs esélyeket nagyrészt visszafogottan ítélik meg.

Lapunk információja szerint Suchman Tamás utódaként az ipari tárca élén három esélyest emlegetnek: Karl Imrét, Puch Lászlót és Széles Gábort.

MUNKATÁRSAINKTÓL

Az Országgyűlés hétfői plenáris ülésének kezdetén *Horn Gyula* miniszterelnök napirend előtti felszólalásában ismertette a Tocsik-ügyben készült kormányzati vizsgálat eredményét és a kabinet pénteki döntéseit. Horn a vizsgálatot és az ebből fakadó döntéseket mérföldkőnek nevezte, mert, mint elmondta, 1990 és 1996 között ez volt az első érdemi és átfogó vizsgálat egy konkrét privatizációs ügy kapcsán. A vizsgálat bebizonyította, hogy súlyos jogszabálysértés történt. A kormány azért menesztette az ÁPV Rt. igazgatóságának valamennyi tagját, mert a testület *Tocsik Márta* megbízását kollektívan hozta, így a felelősségük is közös. A privatizációs szervezet felügyelőbizottságának visszahívását a kormányfő azért tartja indokoltnak, mert a testület elnöke részt vett a Tocsik-szerződést tárgyaló igazgatósági ülésen, és a felügyelőbizottság hosszú időn át nem tett semmit az ügy kivizsgálása érdekében, mint azt Horn mondotta, szemet hunytak az ügy felett. Horn hangsúlyozta: *Suchman Tamás* felmentését annak ellenére kezdeményezi, hogy a miniszter a döntésben nem vett részt.

A kormányfő igen fontosnak nevezte, hogy a Tocsik Mártának kifizetett 804 millió forintot minden lehetséges eszközzel visszaszerezze az ÁPV Rt. Horn a hazai és a külföldi befektetőknek is azt üzente, hogy a megkötött szerződések érvényesek, a kormány a megállapodásokat maradéktalanul végrehajtja, és várhatóan a kabinet 1997 végéig befejezi a privatizáció döntő szakaszát. Végül a Tocsik-ügy mögött húzódó okokra visszatérve Horn elmondta, az önkormányzatok követeléseit az előző kormány nem teljesítette. Ígéretet tett arra, hogy a kormány az önkormányzatok megalapozott és jogos igényeit teljesíti. Végül a miniszterelnök bejelentette, a közélet tisztaságának erősítése érdekében a közeljövőben programot készít a kormány.

Pető Iván (SZDSZ) felszólalásában kijelentette, a kormánynak döntést kell hoznia, hogy az ÁPV Rt. és az önkormányzatok közötti alkudozás leálljon. A politika és a gazdaság összefonódásának megállítása, az átláthatóság érdekében Pető sürgette az összeférhetetlenségi törvény mielőbbi megalkotását. Ezzel egyetértve *Szekeres Imre* (MSZP) kijelentette: a kormánynak és a koalíciónak is az az érdeke, hogy minden gyanús ügyet kivizsgáljon. Szekeres sürgette annak a bizottságnak a felállítását is, amelyik értékelhetné 1990-től a privatizációs folyamatokat. *(A politika... folytatás a 4. oldalon)*

Dole szellemesebb, Clinton meggyőzőbb volt

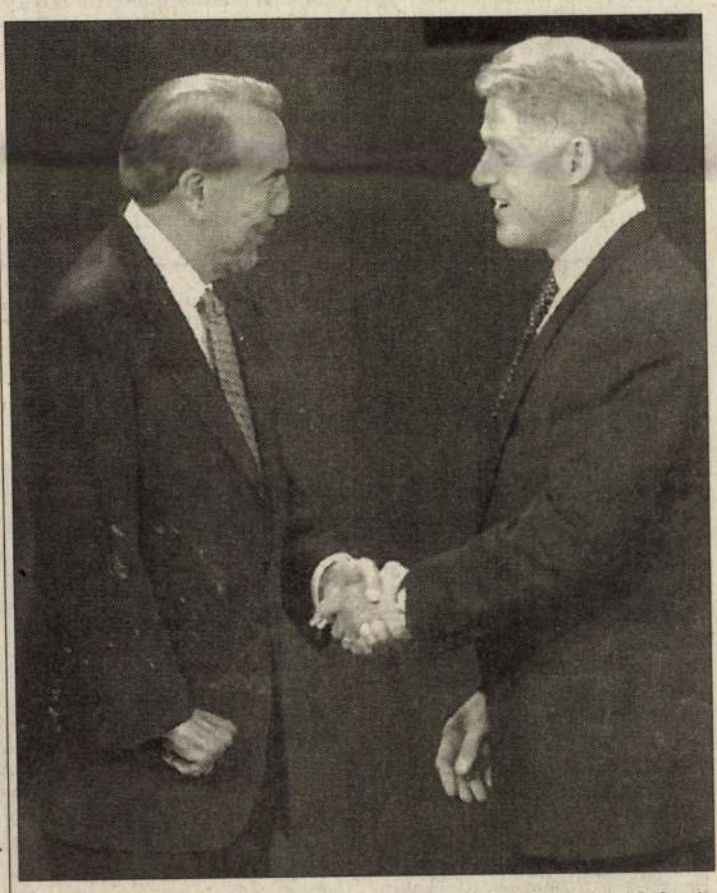

Udvarias kézfogással kezdődött – *Robert Dole* lebénult jobb karja miatt balkezes –, ám később kiélezetté vált az amerikai elnökjelöltek első tévévitája. A nagy tévétársaságok által élőben közvetített szócsata főként adózási, költségvetési és szociális kérdések körül kavargott, de szóba kerültek külpolitikai témák is. A szakértők és az első közvélemény-kutatási felmérések szerint *Bill Clinton* szereplése sikerült jobban, az ő érvelését a választók meggyőzőbbnek érezték, mint republikánus párti ellenfele, Robert Dole teljesítményét, akit viszont szellemesebbnek ítéltek. *(Részletek a 2. oldalon)*

Idén nincs pénz nyugdíjemelésre

Még a műemlék-felújítás sem lehet áfa-mentes

A műemlékvédelmi törvényről, a kormány szabadkereskedelmi politikájáról, a területfejlesztésről és a csődtörvény tervezetéről tárgyalt tegnap a gazdasági kabinet. Medgyessy Péter pénzügyminiszter idén már nem lát lehetőséget a további nyugdíjemelésre.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A pénzügyminiszter korábban azt mondta: a háromnegyed éves gazdasági eredmények függvényében ítélhető meg a további nyugdíjemelés lehetősége. A háromnegyed éves gazdasági adatok ugyan csak novemberben látnak napvilágot, Medgyessy szerint már most valószínűsíthető, hogy az idén már nem lesz újabb nyugdíjemelés. A pénzügyminiszter mindenesetre ismét leszögezte: 1997-től a nyugdíjak emelkedése már nem marad el az infláció mértékétől.

Medgyessy Péter hangsúlyozta azt is, hogy a tegnapi kabinetülésen nem volt szó az év végére tervezett 10 milliárd forintos elvonásról a minisztériumoktól és a központi intézményektől. A kabinet a műemlékvédelmi törvény tervezetével, a kormány szabadkereskedelmi politikájával, a területfejlesztéssel és a csődtörvény tervezetével foglalkozott. A pénzügyminiszter nem támogatta azt, hogy a műemlék-felújítások áfa-mentesek legyenek.

A területfejlesztési programoknál a PM a központosított irányítás mellett tette le a voksát, ezzel azonban a többi tárca nem értett egyet, a kérdésről a kormányülés dönt majd. A kabinet megvitatta azt a tájékoztatót is, amelyik a parlamentnek készült, és az eddig kötött szabadkereskedelmi megállapodásokat és azok végrehajtását foglalja össze.

Lebegy Brüsszelben: nézeteltérések sora

Moszkva számára változatlanul nem elfogadható a NATO-nak az a terve, hogy jövőre döntést hoz a szervezet kibővítéséről. Ezt Alekszandr Lebegy tábornok jelentette ki tegnap a NATO vezető tisztviselői előtt.

KIKÜLDÖTT TUDÓSÍTÓNKTÓL

Az orosz vezető *Javier Solana* főtitkár meghívására érkezett vasárnap Brüsszelbe, szerdáig a fő NATO-tisztviselőkön kívül találkozik Mons-ban a szervezet katonai parancsnokaival is. Lebegynek ez az első nyugati útja életében.

Solana és Lebegy hasznosnak és konstruktívnak minősítették a véleménycserét, amelyen „higgadtan" tekintették át az orosz–NATO-kapcsolatokat, valamint a szervezet bővítését. Solana és Lebegy egyaránt jelezte, hogy a NATO-bővítést illetően változatlanul nézeteltérések sora jellemzi álláspontjukat. Lebegy óvott a NATO – szerinte – elsietett kibővítésétől, azt az orosz biztonsági érdekek szempontjából veszélyesnek minősítette. Ehelyett azt ajánlotta, Moszkva és a NATO kössön nemzetközi chartát kapcsolatai szabályozására, és együttes munkával teremtsék meg az új európai építkezés alapjait. *(Lebegy... folytatás a 3. oldalon)*

Még ruhából is több kell

– állítja a Magyar Honvédség parancsnoka

Üdvözlendőnek tartja a kilenc hónapos sorkatonai szolgálat bevezetését Végh Ferenc altábornagy, de lapunknak adott interjújában azt is elismerte: a jövő évi költségvetés nem számolt a rövidítéshez szükséges pluszpénzek előteremtésével. A Magyar Honvédség parancsnoka szerint a katonai-szakmai elképzelések politikai támogatottságának jele, hogy jövőre – 1989 óta először – a tárca költségvetése megőrzi reálértékét.

– Csak a Pénzügyminisztérium állt elő költségvetési tervezetekkel?

– Nem. A Magyar Honvédség vezérkara is készített egy változatot. Ez lett volna az általunk elképzelt legjobb megoldás. Eszerint a honvédség jövőre, egyszeri támogatásként akkora összeghez juthatott volna, amelyből végre lehetett volna hajtani a szükséges átszervezéseket, elkezdeni a fejlesztések egy részét, és végre felszámolhattuk volna a adósságainkat is. Ez az egyszeri összeg több mint a duplája lett volna annak a 90 milliárd forintnak, amire 1997-ben számítunk. *(Még... folytatás a 8. oldalon)*

Szoborháború: kő kövön marad

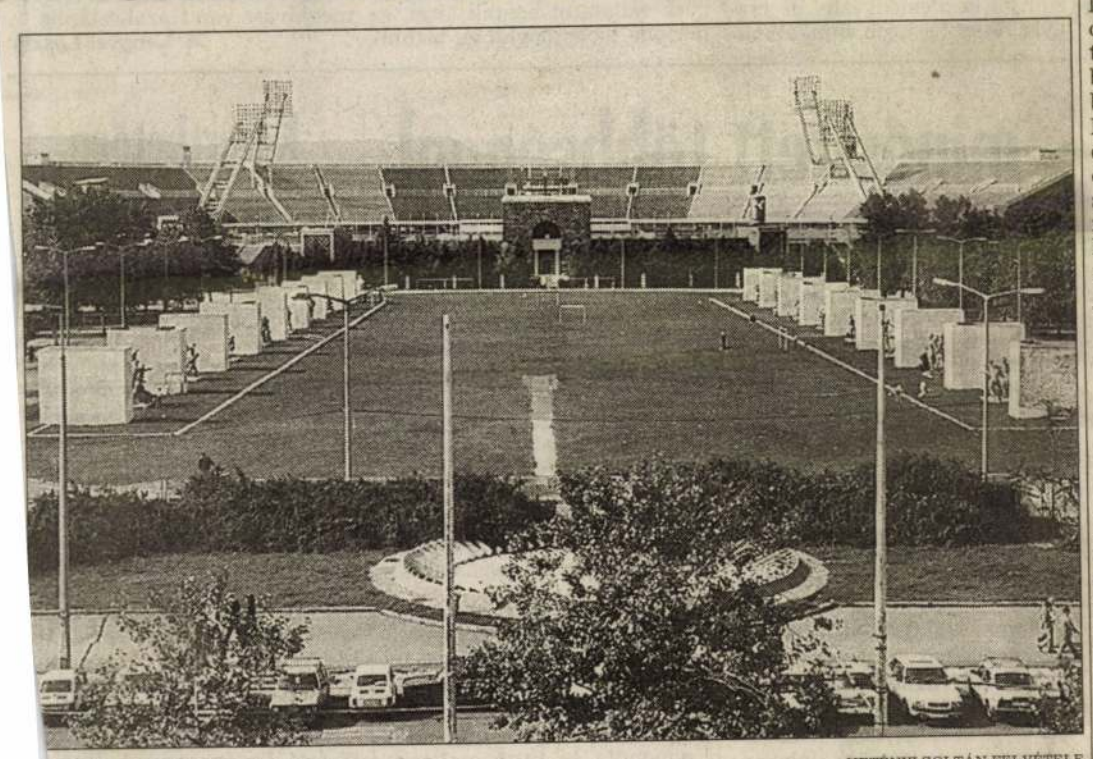

ost így néz ki a szoborpark

HETÉNYI ZOLTÁN FELVÉTELE

Fővárosi Közgyűlés Tervtanácsa ismét úgy ntött, hogy nem támogatja a Népstadion melt álló szocreál szoborpark lebontását, és azt jaolta az atlétikai Európa-bajnokság megrendésére készülő intézménynek, hogy a tervezett pályát a stadion túloldalán építse fel. Az imon bő egy éve gyűrűző botrány nagyobb hullkat ver, mint valaha. A sportlobby azzal vána várost, hogy kukacoskodása miatt meghiúsulhat az ország hírének oly fontos nemzetközi verseny, a főváros prominensei viszont – mint hónapok óta mindig – azt hangoztatják, hogy az ország egyetlen emléke, amelyiknek kompozíciója és stílusa híven tükrözi az évszázad közepén dívó eszméket, nem bontható meg egy egyszeri érdeknek engedve. A vitában kompromisszum elképzelhetetlen, bármi történjék is, az egyik félnek fel kell adnia elveit. *(Részletek a 23. oldalon)*

Nitroglicerin zselatinos fojtással

Rekonstruálták a piliscsabai bombát

Nagy erőkkel folyik a nyomozás a szombati piliscsabai autóbuszos robbantás ügyében. A Népszabadság információi szerint az eddigi vizsgálat során – amelyben a rendőrség és a nemzetbiztonsági szervek is részt vettek – sikerült rekonstruálni a bombát. A Piliscsabán robbant szerkezetről a szakértők annyit állapítottak meg, hogy alapja százszázalékos nitroglicerin, zselatinos fojtással, elektronikus gyújtószerkezettel működik, és valószínűleg a busztól nem nagy távolságról, távirányítással robbantották fel.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A szakértők megállapították: a pokolgép hasonlít ahhoz a robbanószerkezethez, amelyet júliusban hatástalanítottak egy esztergomi élelmiszerboltban. Ott egy harmincöt dekagramm trotil robbanóerejével azonos hatású házilagos készítésű bombát találtak az alkalmazottak a Joker Csemege egyik belvárosi üzletében, egy ketchuposflakonba rejtve. A pokolgép akkor nem robbant fel, mert a tűzszerészek hatástalanították. Rendőrségi szakértők szerint a flakonban elhelyezett esztergomi bomba jóval nagyobb erejű volt, mint a Parlamentnél, a Mátyás-templomnál és a szegedi Rókus-templomban fölrobbant szerkezet, nagyobbat csupán az egy évvel korábban, a budapesti Práter utcai robbantásos merénylet végrehajtói alkalmaztak.

Az ORFK illetékesétől megtudtuk: eddig senki nem vállalta magára a négy ember sérülését okozó piliscsabai merénylet elkövetését. A busz utasai és a szemtanúk kihallgatása eddig eredménytelen volt. A rendőrség egymillió forintot ajánlott fel a nyomravezetőnek. A nyomozást végzők nem tudnak válaszolni arra, véletlen-e, hogy a ketchupos bombát Esztergomban hatástalanították, és ennek a busznak a végállomása is Esztergom lett volna.

Dole szellemesebb, Clinton meggyőzőbb volt

Két centrista profi mérsékelt vitája zajlott Bill Clinton és Robert Dole első tévécsatájában – új elemek nélkül. A fő téma az adócsökkentés mértéke és iránya volt. Az elnök kevésbé, kihívója erősebben csökkentené a kormány szabályozó és szociális szerepét.

WASHINGTONI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Az élő vitát az USA összes országos tévécsatornája közvetítette, a moderátor a négy évvel ezelőtti *Bush–Clinton–Perot* párbajt is vezető *Jim Lehrer* közszolgálati tévés újságíró volt. A szigorúan szabályozott vitában összesen húsz konkrét kérdésben foglaltak állást. Néhány csúsztatástól eltekintve mindketten centrista profiként, udvarisasan viselkedtek, szöges ellentétben a goromba tévéreklámokkal. A hosszas felkészülés és kosztümös főpróba után tartott vitában nem hozták szóba a durva és személyeskedő értékvitákat, s kerülték a szenvedélyeket szító, de nehezen megoldható kérdéseket, mint például az abortusz.

Clinton ismét arra hivatkozott, hogy az ország jobban áll, mint négy éve: 10,5 millió új munkahely létesült, csökkent a szegények száma, nem nőtt az adó, bővült a gazdaság, javult a közbiztonság. *Dole* szerint a helyzet rosszabb, és Clinton sok lehetőséget elpuskázott. A kihívó elsősorban 15 százalékos általános adócsökkentési tervét emlegette. Az elnök szerint ez fokozná a költségvetési hiányt, s emelné a hitelkamatlábakat. Ehelyett célzott adócsökkentéssel kell támogatni az oktatást, szakképzést, kisvállalkozást, környezetvédelmet, és fenn kell tartani a szociális alapellátások szövetségi garanciáját.

Dole liberálisnak bélyegezte ellenfelét – ez Amerikában adópazarlóan bürokratikus szociális gondoskodót jelent. Clinton, politikai lépéseire hivatkozva, tagadta a vádat: ő is az egyéni felelősségre és lehetőségre épít, ez a közösségi értékek alapja. Igyekezett Dole-t a népszerűtlen, szélsőségesen konzervatívnak tartott *Newt Gingrich* képviselőházi elnökhöz kötni.

Dole önmagáról a szavatartó megbízhatóságot emelte ki, Clintonról azt állítva, hogy az elnök eltúlozza az eredményeket és csúsztatásokkal próbálja elijeszteni tőle a szavazókat. Az utóbbi évben tapasztalható nagyobb kábítószer-fogyasztást többször felrótta. Az elnök viszont Dole szenátori múltjának ellentmondásait feszegette, antiszociálisnak érzékeltetve ellenfelét. Az adócsökkentésen kívül csak három kérdésben volt konkrétan eltérő programjuk: Clinton lassabban, Dole gyorsabban faragná le a költségvetési hiányt. Az elnök inkább a köziskolákat finanszírozná jobban, Dole ehelyett utalványokkal támogatná a szülőket a magániskolák megfizetésében.

Mindketten a bűnözéssel szembeni keményebb fellépést és a kormányzati beavatkozás csökkentését, a „néphatalom fokozását" ígérték. Hivatkoztak arra, hogy „Amerika az emberi történelem és a földkerekség legnagyszerűbb országa", amely legerősebb haderejével is biztosítja vezető szerepét. Dole ezt az ENSZ nélkül és határozottabban szeretné, keményebben lépne fel Kubával és Irakkal szemben. Clinton az eredmények között sorolta fel Kelet-Közép-Európa közeledését a NATO-hoz.

Az első értékelések szerint Dole érzelmesebb és szellemesebb volt, de Clinton érveiben meggyőzőbbnek bizonyult, és továbbra is fölényesen vezet a közvélemény-kutatások szerint.

Jelcin szanatóriumba vonu

Orvosai kiengedték a kórházból Borisz Jelcint, ám az orosz államfő továbbra is szanatóriumban készül szívműtétére. Az elnök volt testőrparancsnokát negyvenmillió dolláros zsarolással vádolják – jelentette Horváth Gábor.

MOSZKVAI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Jelcin hétfőn a Központi Klinikai Kórházból átköltözött a barvihai szanatórium területén lévő elnöki rezidenciába. Az elnöki hivatal egészségügyi szolgálatát vezető *Szergej Mironov* szerint az államfő állapota teljesen kielégítő, és az operáció előkészítése a terveknek megfelelően folyik. Barvihában Jelcin az eddiginél többet n hat és több időt fordíthat kára is.

Azt követően, hogy szo ton nyilvánosságra került rábban befolyásos elnöki nácsadónak számító *Samil piscsev* sportminiszter leva sa, egy vasárnap esti televí műsorban szenzációs lele zéssel állt elő a Nemzeti Sp alapítvány exelnöke, *Bor Fjodorov*. A bankár azt mond hogy Jelcin volt testőrparan noka, *Alekszandr Korzsak* negyvenmillió dollárt követ tőle, amit ő bejelentett a ügyésznek. A hivatal visz cáfolta, hogy megkapta voln dokumentumot.

Rómában ma műtik a pápát

RÓMAI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Ma délelőtt műtik a pápát a Római Katolikus Egyetem sebészeti klinikáján. A hivatalos verzió szerint vakbelét távolítják el, amelynek idült gyulladása okozta a múlt karácsony óta ismétlődő, lázzal és alhasi fájdalommal járó rosszulléteit. Az olasz sajtó szerint azonban a beavatkozás fő célja, hogy tisztázza a tünetek valós eredetét, illetve *II. János Pál* fokozódó kézremegésének okait.

A 76 éves *Karol Wojtyla* vasárnap késő este feküdt be a Gemelli kórházba, ahol megérkezésekor *Scalfaro* olasz államfő fogadta. A pápai kórterem a szigorúan őrzött, a külvilágtól hermetikusan elzárt tizedik emeleten található, ahová pr vát lift visz fel. A részleget kórház építése óta a mindenkor katolikus egyházfőnek tartjá fenn. Az osztályon titkárságot fogadótermet és egy kis kápol nát is kialakítottak.

Tegnap a műtét előtt szüksé ges laboratóriumi vizsgálato kat végezték el II. János Pálon aki az elmúlt másfél napo nyugodtan, jó hangulatbar töltötte. A pápa idős kora és a korábbi műtétek miatt a beavatkozás a szokásosnál hosszabb időt, az anesztéziával együtt három órát vesz majd igénybe. A várakozások szerint – ha nem lépnek fel szövődmények – II. János Pál szombaton elhagyhatja a klinikát. *(Hátterünk a 7. oldalon)*

HÁTTÉR

Parlamenti választás Kuvaitban

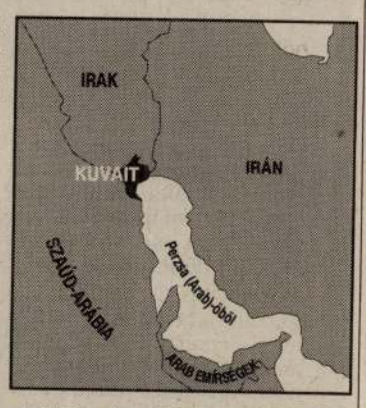

Nemzetgyűlési választásokat tartottak tegnap Kuvaitban. Az esemény azért érdemel különös figyelmet, mert a világ olajtermelésében elfoglalt helyük miatt fontos öböl menti arab monarchiák közül Kuvait az egyetlen, ahol törvényhozó hatalommal felruházott, választott testület működik.

A sajátos kuvaiti demokratikus berendezkedésnek persze megvannak a határai. A lakosságnak – a vendégmunkások és a térségből bevándorlók nagy hányada miatt – eleve csak egy része számít állampolgárnak, de még a 700 ezer honpolgár közül sem járulhat mindenki az urnákhoz. Egyáltalán nem vehetnek részt a választásban a nők (noha a gazdaság és a közélet más területein, de még a diplomáciai testületekben is aktív szerepet játszhatnak), a fegyveres erők tagjai és a honosított állampolgárok. A becslések szerint végül is a lakosság 15 százaléka élhetett jogaival. Nem csoda tehát, hogy a voksolás napján sok száz, egyenjogúságot követelő nő tüntetett a kuvaiti parlament épülete előtt, tiltakozva a politikai diszkrimináció ellen.

A voksoláson zömmel kormánypárti politikusok, függetlenek és törzsi képviselők indultak. Az előző ciklusban a legnagyobb ellenzéki erőt az iszlám értékek védelmét sürgető csoportok tagjai jelentették. A kuvaiti törvényhozás – noha a főhatalom továbbra is az emír kezében van – aktív szerepet igyekszik játszani: foglalkoztak már egyes korrupciós ügyekkel, és szóba kerültek üléseiken az iraki invázió előtt elkövetett politikai hibák is. Igaz, többször akadt rá példa, hogy az uralkodó úgy érezte, a választott testület túllépi az általa helyesnek tartott hatáskörét, ezért egyszerűen feloszlatta a törvényhozást. 1976-1981 és 1986-1992 között például például parlament nélkül kormányzott a dúsgazdag olajmonarchiában.

Sz. G.

A tömegsír áldozatait azonosítják

Megkezdődött tegnap azoknak a holttesteknek az azonosítása, amelyeket a Vukovár melletti ovcarai tömegsírból szállítottak Zágrábba. A tömegsírból kétszáz holttestet exhumáltak, és valamennyi áldozat földi maradványait a horvát fővárosba szállították. Feltételezik, hogy e sírba hantolták el a szerbek azoknak a férfiaknak a holttestét, akiket a vukovári kórházból hurcoltak el sebesülten, és végeztek ki a város 1991-es elfoglalásakor a horvátokkal vívott harcok idején – írja az *MTI*.

Külföldi szakértők több mint 150 holttestet szándékoznak átadni a boszniai hatóságoknak. A tetemeket a kelet-boszniai Cerskánál lévő tömegsírból hantolták ki. A cerskai tömegsír Srebrenica mellett van, ahol muzulmánok ezreinek tetemét rejtheti a föld. A szerbeket azzal gyanúsítják, hogy mészárlást hajtottak végre a muzulmán enklávé tavalyi elfoglalásakor.

Robbanás Észak-Írországban

Körülbelül húsz súlyos sérültje van a hétfő esti észak-írországi merényletnek, amely a brit királyi haderő tartományi főhadiszállásán történt – közölte az ulsteri rendőrség. Az első adatok szerint nem pokolgép, hanem valamilyen tüzérségi eszközből – valószínűleg gránátvetőből – kilőtt töltetek robbantak fel a lisburni katonai létesítményben. Más vélemények szerint egy gránát landolt a főhadiszálláson, a másik detonációt bomba okozhatta – jelentette az *MTI*.

Ha robbantás a London-ellenes északír katolikus terrorszervezet (IRA) műve, az azt jelentené, hogy a brit anyaország után Észak-Írországban is összeomlott az 1994 augusztusában kihirdetett IRA-tűzszünet. Az ulsteri brit fennhatóság felszámolásáért küzdő csoport másfél év fegyverszünet után idén februárban két emberéletet kioltó londoni merénylettel tudatta, hogy megelégelte a brit kormánnyal folytatott egyezkedés eredménytelenségét, és a hadiösvényre lépett; Ulsterben még tartotta magát a tűzszünethez.

Jövőre szállítják a jamburgi gázt

Göncz és Horn fogadta Kadzsegeldin kazah kormányfőt

A tegnapi magyar–kazah kormányfői megbeszélések keretében először szűk körben találkozott Horn Gyula és Akedzsan Kadzsegeldin, majd a küldöttségek teljes létszámban folytatták a megbeszéléseket; később öt egyezményt írtak alá az illetékes tárcák képviselői. Délután magyar–kazah üzletemberi találkozóra is sor került.

Aláírták a közúti és árufuvarozási egyezményt, a szervezett bűnözés, a terrorizmus és a kábítószer-kereskedelem elleni együttműködésről szóló megállapodást és az új vízumegyezményt is, amelynek értelmében a diplomata-, illetve szolgálati útlevéllel utazóknak nem kell vízumot igényelniük. Együttműködési megállapodás jött létre a két földművelésügyi minisztérium között, oktatási, kulturális, tudományos megállapodást is aláírtak.

A belügyminisztériumok és a rendőrségek együttműködését tartalmazó megállapodást a kazah fél kezdeményezte, de magyar részről is azon munkálkodnak, hogy ilyen jellegű megállapodások a Független Államok Közösségének tagországaival létrejöjjenek.

A délutáni sajtótájékoztatón *Horn Gyula* arról szólt, hogy a két ország között immár hagyományos állam- és kormányfői szinten is a rendszeres érintkezés. Hangsúlyozta, hogy kormánya, amelynek fő célja az EU-csatlakozás előkészítése, rendkívül fontosnak tartja a kelet-közép-európai kapcsolatok újraépítését. Ebbe a koncepcióba illeszkedik a széles körű magyar–kazah politikai konzultáció, a gazdasági kapcsolatok felélesztése és a kétoldalú egyezmények mind terebélyesebb hálója, amely már a kettős adózás elkerülését és a beruházásvédelmet kimondó egyezményt is tartalmazza.

Magyarország részt vesz a kazah vasúthálózat és járműpark korszerűsítésében, amihez sikerült megtalálni a megfelelő hitelkonstrukciót. Bábolnával vegyes vállalatot hoztak létre, ez magyar technológiai és technikai részvételt is biztosít a kaza mezőgazdaság fejlesztésébe Mindkét kormányfő hangsú lyozta, hogy 1997-től mód le az úgynevezett jamburgi szerző désből adódóan Magyarország nak járó 1,4 milliárd köbmété földgáz szállítására, ehhe azonban orosz és ukrán közre működésre, következésképpen a velük való megállapodásra is szükség van. Horn még megemlítette az Ikarust, amely nem volt aktív a kazah piacon, jóllehet ott igény mutatkozik a járművekre.

Kadzsegeldin szólt a gazdasági rendszerváltás okozta válság és problémák felszámolásáról, ami során számítanak a magyar tapasztalatokra. Úgy ítélte meg, hogy fel fog virágozni a kétoldalú üzleti viszonyrendszer.

Göncz Árpád köztársasági elnök délután fogadta a kazah kormányfőt. Kadzsegeldin átadta Göncz Árpádnak *Nazarbajev* elnök személyes levelét. A magyar államfőnek érvényes meghívása van Kazahsztánba.

M. Lengyel László

Hunnia III.: magasabb hozam

Újfajta megtakarítási programot ajánl az Europool Befektetési Alapkezelő Rt. *Fatér Gyula*, a társaság vezérigazgatója elmondta, hogy azok számára igyekeztek lehetőséget teremteni a befektetésre, akik általában csak kisebb összegeket – ötezer–húszezer forintot – képesek rendszeresen félretenni. Ilyen összegek számára a legtöbben meg sem próbálnak komolyabb befektetési lehetőségeket keresni. Úgy vélik, a rendelkezésükre álló nélkülözhető pénz ehhez csekély, s sokan bizonytalanok abban is, hogy mikor lehet szükségük rá. Így a pénz rövid ideig elácsorog a pénztárcában vagy az alacsony kamatozású bankszámlán, s ott aztán hamar el is olvad.

A Hunnia III. megtakarítási program résztvevői keretszerződést kötnek a Hunnia III. befektetési jegyek forgalmazójával – a New York Bróker Budapest Kft.-vel (ezt megtehetik a Cooptourist fiókjaiban is). Ez a szerződés lehetőséget ad arra, hogy havonta vagy negyedévente kisebb átutalásokkal vagy postai befizetésekkel a brókercég Hunnia III. nyílt végű befektetési jegyeket vásároljon számukra, amelynek hozama lényegesen magasabb a banki betétekénél. A befektetési jegyeket a New Yorknál számukra nyitott tőkeszámlán írják jóvá, így még adókedvezmény is igénybe vehető utánuk. Amennyiben pedig a pénzre – akár hirtelen is – szükségük lesz, a befektetési jegyek – vagy egy részük – bármikor visszaválthatók.

A Hunnia Jövedelem Program a párja, bizonyos értelemben ellentéte a megtakarítási programnak – folytatta a vezérigazgató. – Ez arra ad lehetőséget, hogy akik nagyobb összeget – például korábbi megtakarításaikat – helyezik el Hunnia III. Befektetési Jegyben, olyan szerződést kössenek, amely szerint havonta automatikusan visszaváltanak egy meghatározott összeget. A New York Bróker ezt bankszámlájukra vagy postai címükre küldi. Így a résztvevők rendszeres jövedelemkiegészítést teremthetnek maguknak. A keretszerződés úgy is megkötheto, hogy a visszaváltott összeget ne a jegyek tulajdonosának, hanem más kedvezményezettnek juttassák el. Így lehetőség van idősebb szülők, távol tanuló gyerekek rendszeres támogatására is. (X)

A Hunnia III. nyílt végű befektetési alap a hasonló befektetési konstrukciók egyik legsikeresebbike volt az elmúlt időszakban. Az alap a legbiztonságosabb értékpapírokba, államkötvényekbe és kincstárjegyekbe fekteti ügyfelei pénzét. Az általa kibocsátott befektetési jegyek értéke az 1995. október 17-i induló 1000 forintról 1996 szeptemberére 1337 forintra nőtt. Éves hozama tehát 38,5 százalék, ami 8–10 százalékkal meghaladja a hasonló éves lekötési idejű banki betétek hozamát. A befektetők emellett – ha lekötött betétben tartják a pénzüket – lejárat előtti kivétel esetén jelentős kamatveszteséget is szenvednek. A nyílt végű befektetési alap jegyei viszont bármikor veszteség nélkül visszaválthatók. Emellett a befektetés értékének egy része le is írható a személyi jövedelemadóból.

62932NP

EU-bővítés – minősített többséggel

Az EU bővítésének egyik legfontosabb előfeltétele a minősített többség kiterjesztése az unión belül – nyilatkozta lapunknak Brüsszelben Alain Van Solinge, az Európai Bizottság kormányközi konferenciával foglalkozó munkacsoportjának tagja.

– Bár a kormányközi értekezlet napirendjén nem szerepel a bővítés, az intézményi reformok a közelgő tagfelvétel miatt váltak igazán sürgőssé. Mi lesz például a húsztagú brüsszeli bizottság létszámával?

– Néhány tagállam – például Franciaország és Németország – szerint a bizottság létszámát nem lehet a bővítéssel arányosan növelni. A közepes és kis országok viszont ragaszkodnak ahhoz, hogy a hitelesség megőrzése érdekében minden EU-tag delegálhasson egy-egy bizottsági tagot.

– Ez igazi zsákutcának tűnik.

– A tárgyalásokon egyelőre nem jutottak ennél messzebbre, ám elképzelhető, hogy végül mégis sikerül megegyezni.

– És hogyan alakul az Európai Parlament képviselőinek száma a kibővítés után?

– Itt egészen más a helyzet. Általánosan elfogadott elképzelés, hogy a törvényhozók száma nem haladhatja meg a hétszázat.

– Bizonyos országoknak tehát ismét le kellene mondaniuk néhány tagról.

– Igen, de ezt könnyebben elfogadják, így ez a kérdés nem is okoz túlzottan heves vitákat.

– Sikerül-e a Miniszterek Tanácsában kiterjeszteni a minősített többséget, az egyhangú szavazással szemben?

– A kis és nagy tagállamok álláspontja ebben is eltér egymástól. Az egyhangúság feladásáért cserébe a nagyok a szavazati rendszer átalakítását szorgalmazzák, vagyis azt, hogy vegyék jobban figyelembe a lakosságszámot. A mostani aránytalanságot jól mutatja, hogy Németországnál nyolcmillió lakosra jut egy szavazat, míg Luxemburgnál egy voks alig 200 ezer embert képvisel. E téren is kemény viták folynak, de a kisebb EU-tagok nem zárkóznak el teljesen a reformtól.

– Ön szerint a kormányközi tanácskozáson elfogadott reformok elég radikálisak lesznek a bővítés megkezdéséhez?

– A fő kérdés a minősített többség kiterjesztése, hiszen egy 20-25 tagú EU-ban egyhangúlag eldönteni valamit szinte reménytelen. Nagy-Britannia elvből ellenzi a vétójog feladását. A tagállamok többsége szerint minden esetben meg kell vizsgálni a minősített többség alkalmazásának lehetőségét – ez a megközelítés vagy mindent megold, vagy sehová sem vezet. Valamennyi ország számára megvan ugyanis az a fontos téma, ahol kitart az egyhangúság mellett.

– Egyesek szerint további reformokat el lehet fogadni később, egy újabb kormányközi konferencián is.

– Az Európai Bizottság ezzel nem ért egyet, ahogy azt nemrég *Jacques Santer* bizottsági elnök is elmondta az Európai Parlament plenáris ülésén. Mások úgy vélik, a szükséges módosításokat az új tagországok felvételekor is meg lehet tárgyalni. Ha azonban a tagjelölteket is bevonjuk a megbeszélésekbe, csak tovább bonyolítjuk a dolgot, hiszen már most, tizenöten is nehezen jutunk egyezségre.

Pócs Balázs

Közérthetően az Európai Unióról

MUNKATÁRSUNKTÓL

Magyarországon első ízben született közérthető stílusban íródott könyv az EU bonyolult belső ügyeiről, jövőbeni átalakulásának várható irányairól. *Gottfried Péter*, a Külügyminisztérium integrációs államtitkárságának helyettes vezetője a könyv tegnapi sajtóbemutatóján elmondta: a Hanns Seidel Alapítvány és az Euration Alapítvány finanszírozásában és a Külügyminisztérium támogatásával megjelent kiadvány a 16 18 éves, középiskolás korosztály célozza meg, de hasznos kéz könyve lehet a felnőtteknek is.

Az egyelőre ezer példányb kiadott, *Európa ma és holnap* mű könyvet eljuttatták a közé iskolákba; az első visszajelzés pozitívak. A Művelődési és K oktatási Minisztérium javas a középiskoláknak, hogy kiadványt vegyék fel az ajár irodalmak listájára. A har fejezetből álló könyv függ naprakész statisztikai ada tartalmaz az EU-tagállamo

Szoborparki verdikt: kő kövön marad

Amikor az Európai Atlétikai Szövetség 1993 októberében – Athén, Madrid és Párizs ellenében – Budapestnek ítélte az 1998-as kontinensbajnokság rendezési jogát, senki sem gondolta volna, hogy a verseny lebonyolításához nélkülözhetetlen edzőpálya helyének kijelölése okozza majd a legnagyobb izgalmakat. Pedig ez a helyzet. Amint arról lapunkban időszakos rendszerességgel már beszámoltunk, a rendezők szerették volna arrébb tolni a népstadionbeli szobrokat, az ellentábor azonban ragaszkodott azok mozdíthatatlanságához. A két oldal szorgalmasan érvelt, ám az álláspontok nem közeledtek egymáshoz. Olyannyira nem, hogy a Fővárosi Közgyűlés Tervtanácsának legutóbbi döntése – amelynek értelmében a szobrok a helyükön maradnak – végleg lezártnak tekinti a kérdést. Az úgynevezett sportlobbynak ezért aztán bele kell nyugodnia abba a megoldásba, hogy más helyszínen, állítólag jóval magasabb költséggel építsék meg az edzőpályát. Alábbi összeállításunkban időrendben felidézzük az eddig történteket, s leheőséget adunk arra, hogy mindkét fél összefoglalja álláspontját.

Csökönyösség, közöny, makacsság

Gallov Rezső államtitkár nem érti az ellentábor magatartását

Az úgynevezett sportlobby véleményét *Gallov Rezső* államtitkár, az Országos Testnevelési és Sporthivatal elnöke fogalmazta meg:

– Értetlenül állok a tervtanács döntése előtt, hiszen szerény mértékű, szinte jelentéktelen módosítás elől is elzárkózott. Amikor az európai szövetség a magyarországi rendezésre szavazott, a döntéshozók tudták, hogy magas színvonalon fogjuk lebonyolítani a világ sportjának egyik legjelentősebb eseményét. Tudtuk, hogy feltétlenül szükség lesz egy kifogástalan edzőpályára: mi ezt szép környezetbe terveztük, ezért kívántuk a szoborpark jelenlegi helyén megépíteni. A tervtanács ellenállása azért is nagyon sajnálatos, mert a kontinensbajnokság lebonyolítása nem csupán a magyar sport, hanem Budapest érdeke is. Emlékezzünk csak arra, hogy harminc évvel ezelőtt milyen jelentős visszhangja volt az akkor is a magyar fővárosban rendezett Európa-bajnokságnak.

– Azt kár lenne tagadni, hogy a szoborpark védelmezőinek, azaz az ellentábor képviselőinek is komoly érveik vannak.

– Nem is az érvekkel van baj, hanem a másik oldal kulcsfontosságú hangadóinak érzéketlenségéről. Lehet, hogy keményen hangzik, mégis vállalom: valódi érvek helyett csökönyösséget, érthetetlen merevséget tapasztaltunk részükről. A szobrok lebontásáról, eltávolításáról egy pillanatig sem volt szó, mindössze nyolcnyolc, vagyis összesen tizenhat méternyi áthelyezést szorgalmaztunk. Tessék mondani, tizenhat méternyi arrébb tolás miként ronthatott volna a városképen?

– A döntés alighanem végleges, a szobrok szinte biztosan a helyükön maradnak. Ebben a szituációban mi a rendezők következő lépése?

– Először is: az Európa-bajnokságot minden körülmények között megrendezzük, az edzőpálya megépítésére, annak finanszírozására alternatívákat dolgozunk ki. Az már most biztos, hogy a rendezési költségek alaposan megemelkednek. A reményt azonban még mindig nem adtuk fel: a fővárosi közgyűlés egészségügyi és sportbizottsága még nem tárgyalta a kérdést, bízunk abban, hogy bennünket támogató javaslattal a közgyűlés elé kerül a téma.

– Érezhetően csalódott a hangja...

– Csodálkozik ezen? Nem tagadom, Demszky Gábor főpolgármester úrtól határozott, a sport melletti kiállást vártam, de nem ezt tapasztaltam. Ami pedig Ráday Mihályt, a másik oldal illusztris képviselőjét illeti: a városvédelem Kossuth-díjas apostola többször is szerepet tévesztett. Sportkérdésekben, rendezési ügyekben is igyekezett szakemberként tetszelegni, pedig ezekhez a kérdésekhez az atléták talán jobban értenek.

– Önök nem hibáztak?

– Alaposabb előkészítéssel, még hathatósabb érvekkel talán sikeresebbek lehettünk volna. Azt gondolom, hogy végig tiszteletben tartottuk a másik oldal véleményét, érveit, kompromisszumokra is hajlandóak lettünk volna, a jelek szerint azonban mindez kevésnek bizonyult. Sajnálom.

Fegyverletétel puskával és gránáttal

Ráday Mihály nem kívánt érvelni a sajtótájékoztatón

Rendkívüli sajtótájékoztatót tartott tegnap délelőtt az atlétikai Európa-bajnokság szervezőbizottsága. A téma egyáltalán nem volt meglepő, hiszen a Népstadion szoborparkjának ügye lassan mindennapossá válik a sportág életében.

A furcsa a helyszín volt, ugyanis az újságírók a kézigránátot hajító, illetve puskát szorongató katonákat ábrázoló, lenyűgözőnek éppen nem mondható szoborcsoport előtt gyülekeztek. *Molnár Zoltán*, a Népstadion főigazgatója és *Schulek Ágoston*, a Magyar Atlétikai Szövetség elnöke pedig ismét kifejtette álláspontját „szoborügyben". Amit egyikük sem tagadott: elfogult ebben a témában. Azt már én tenném hozzá, hogy tehetetlen is. Annál többet ugyanis nem érhetnek el, mint hogy elmondják egyre indulatosabb véleményüket, és – ahogy tették – olimpiai bajnok atlétákat, *Zsivótzky Gyulát* és *Németh Miklóst* állítanak maguk és ügyük mellé. A döntés ugyanis végleges: a szobrok maradnak...

A sportvezetők és a sportolók mindenesetre elmondták, hogy mélységesen csalódtak a tervtanács mindent eldöntő, utolsó határozatában, mivel úgy vették észre, hogy a tagok nem a szoborcsoport védettségének miértjét hangsúlyozták, hanem az Eb-vel közvetlenül kapcsolatos sportszakmai kérdésekbe szóltak bele.

A tegnapi eseményre meghívták *Ráday Mihályt*, a városvédők szószólóját is, aki viszont nem fogadta el az invitálást, így nem tudott válaszolni azokra a vádakra, amelyek szerint személyes indíttatású presztízscsatát vív az Eb szervezői ellen. A sportlobby ismét hangsúlyozta, hogy célja nem a rombolás, a szobrok nyolc-nyolc méterrel történő áthelyezése esetén a kompozíció nem szenvedne csorbát, ráadásul sokkal szebb környezetbe kerülne.

Megoldás azonban, mint tudjuk, nincs, pontosabban mégis csak kell lennie, hiszen a szabályos edzőpálya építése elkerülhetetlen. Jelen helyzetben feltehetően a Népstadion túlsó oldalán készül majd el a pálya, az eredeti tervekhez képest mintegy 300 millió forintos többletköltséggel. Mivel a rendezők saját zsebből képtelenek kifizetni ezt az összeget, arra a központi szervektől kérnek támogatást.

A kérdés csak az, kapnak-e...?

DROMOSZ-KRONOLÓGIA

1993. július: A Magyar Atlétikai Szövetség beadja pályázatát az 1998-as Európa-bajnokságra. A tervben edzőpályaként a szoborpark által határolt területet jelölik meg.

1993. október: Budapest elnyeri az Európa-bajnokság rendezési jogát, legyőzve a tervezett eseményre már új stadiont építtetett Párizst és Athént, valamint Madridot.

1993. december: A szervezőbizottság építési engedélyt kér az önkormányzattól a szoborpark áthelyezésére és az edzőpályával kapcsolatos munkálatok megkezdésére.

1994. április: Az önkormányzat az engedélyt nem adja meg, tekintettel arra, hogy a szoborpark a „védett építmény" – nem műemlék – kategóriába tartozik.

1995. május: Először ül össze az üggyel kapcsolatban a Fővárosi Közgyűlés Tervtanácsa. A problémát megtárgyalják, majd a szobrok elmozdításának gondolatát szavazás nélkül elvetik.

1996. április: A Népstadion és a szervezőbizottság kérésére a tervtanács ismét tárgyalja a témát, a döntés – 6:5-ös szavazataránnyal – változatlan.

1996. október: Demszky Gábor főpolgármester és Gallov Rezső államtitkár, az OTSH elnöke jelenlétében ismét a tervtanács elé kerül az ügy. Négyórás vitát követően újra szavaznak a tagok, az eredmény 13:10. A szobrok megmozdíthatatlanok.

A dromoszt mégsem fogják eltolni?

A főváros megvédi a szocreál építészeti kompozíciót

A „Népstadion melletti szoborpark" néven emlegetett építészeti együttes különleges színfoltja a városnak. Torzó, amely így, befejezetlenül is pontosan tükrözi egy letűnt kor eszményeit; építészeti emlék, amely többet mond a szocialista realizmus stílusáról és művészeti eszközeiről, mint bármilyen vaskos tanulmánykötet. Ráadásul nem is igazi szoborpark, hiszen ezt a nevet csak a feledékeny utókor aggatta rá. A robusztus pilonok és a köztük elhelyezett szobrok az eredeti elképzelések szerint dromoszt, azaz felvonulási útvonalat alkottak volna.

Ennek megértéséhez azonban – legalább képzeletben – fel kell sétálnunk a Budapest Sportcsarnok emeletére. Onnan jól látható, miféle látványt tervezett fél évszázaddal ezelőtt *Dávid Károly* és csoportja. A mű egyik végpontja a Népstadion: vonalvezetésével, díszítményeivel maga is a hazai szocreál impozáns alkotása. Alighanem sokan tudják, hogy az eredeti elképzelések szerint a stadion karéja két rámpában végződött volna, közöttük egy toronyházzal, amelyből csak a mai öltözőépület lényegesen alacsonyabb tömbje készült el. Dávid Károly elképzelése szerint a metróból érkező tömeg a dromoszon végighaladva jutott volna el a rámpákig, s azokon felsétálva foglalhatta volna el a helyét a stadionban.

A terv, mint ismeretes, a metróépítkezés 1954-es felfüggesztésén bukott meg. A felszíni csarnokok félig kész, a stadionhoz és a dromoszhoz stílusában is alkalmazkodó épületeit a hatvanas években elbontották, a forgalom átszervezése miatt a dromosz is elveszítette funkcióját. A stadion és a dromosz alkotta tengely végén ma a Sportcsarnok tömbje magasodik. Dávid Károly azonban vitathatatlanul jó munkát végzett: a sportcsarnokból letekintve vagy a dromosz füvén sétálva ma is pontosan érezhető, hogy az egymástól gondosan kimért távolságban lévő fehér pilonoknak és a szobroknak nincs más szerepük, mint a tekintetet és a lépteket a magyar sport szentélye, a stadion felé irányítani. A szobrok egyébként a maguk nemében ugyancsak egyedülállóak, hiszen magyar bauxit felhasználásával készült alumíniumöntvényből alkották meg őket az ötvenes évek legnevesebb szobrászai.

Mindezek ismeretében érthető, hogy a közvélekedéssel ellentétben nem a – valóban változó minőségű és művészi értékű – szobrokat, hanem a Dávid Károly-féle kompozíciót minősítette városképi és történelmi szempontból meghatározónak és ezért védendőnek a Fővárosi Közgyűlés 1994. február 1-jei határozata. A fővárosi védettség a gyakorlatban azt jelenti, hogy bármilyen változtatásra – átépítésre, áthelyezésre – csak akkor kerülhet sor, ha a fővárosi önkormányzat képviselő-testülete megszavazza a védettség megszüntetését. S épp ezért azt is fontos tudni, hogy bár a Népstadion vezetősége csaknem két éve, 1994. november 30-án kezdeményezte először a védettség megszüntetését, mindmáig egyetlen bizottság vagy más, az ügyben illetékes testület sem döntött úgy, hogy elegendő okot lát a kérés támogatására.

A főváros tervtanácsa eddig négy ízben tárgyalt az ügyről, és minden alkalommal a dromosz változatlan formában történő megőrzése mellett érvelők kerültek többségbe.

Kerekes György építész már egy évvel ezelőtt elkészítette az edzőpálya elhelyezésének öt lehetséges tervvariánsát. Ekkor derült ki: a dromosz helyén csak akkor fér el egy távlati hasznosítást is lehetővé tevő, lelátókkal kiegészíthető pálya, ha a szobrokat és a pilonokat teljesen elbontják. A Népstadion vezetői által szorgalmazott megoldás, a szobrok „széttolása" – amely a városvédők szerint éppúgy tönkreteszi a kompozíciót, mint a teljes bontás – csak egy, a szabályosnál kisebb, lelátókkal nem bővíthető edzőpálya felépítésére teremtene helyet.

Az építészek egyébként egyetértenek abban, hogy ideális megoldást az a tervvariáns jelentene, amely a dromosztól délre, a mai irodaépület és az Olimpiai Csarnok helyén helyezné el az edzőpályát. Mindkét épület korszerűtlen és elavult, azonban tény, hogy kiváltásuk rendkívül sokba kerülne. Reálisabbnak látszik ezért a tervező utolsó két javaslata, amely – észak–déli vagy kelet–nyugati tájolásban – a Népstadion túloldalára helyezné az edzőpályát. Az egyik esetben a mostani dobópályát, a másikban egy rossz állagú tmk-épületet kellene kiváltani az építkezéskor, így viszont valóban korszerű, hosszabb távon – lelátók, öltözők felépítésével – kisebb versenyek lebonyolítására is alkalmassá tehető edzőpályával egészülhetne ki a Népstadion. Mindkét megoldás hátránya, hogy az 1998-as Eb-n a sportolók csak egy ideiglenes hídon – esetleg kisbuszokon – közelíthetnék meg bemelegítés után a stadiont, ám ez világversenyeken nem példa nélkül álló.

A tervtanács legutóbbi ülésén mindenesetre kiderült, hogy az álláspontok közeledésére aligha van esély. A Népstadion vezetői a dobópálya helyén akár ma elkezdhetnék az építkezést, hiszen erre a zuglói önkormányzat által elfogadott részletes rendezési terv is módot ad. Ők azonban ragaszkodnak a dromosz területéhez, mint ahogy a főváros illetékesei is hajthatatlannak látszanak a kompozíció sérthetetlenségét illetően. A tervtanács újabb összehívására aligha kerülhet sor, így aztán kérdés, ki vállalná magára az arra jogosultak közül, hogy javasolja a közgyűlésnek a városképi védettség megszüntetését – ilyen előzmények után.

N. Kósa Judit

a *régi-új* kedvenc

Az 1995-ös év legnépszerűbb kisáruszállító teherautója új formát öltött! Az új Toyota Hiace formatervezett karosszériája, a megnövelt ütközésbiztonság, no meg a hatalmas utastér és a szervokormány mind biztosítják Önnek, hogy szállítmányával együtt teljes biztonságban és kényelemben érkezzen végcéljához. Sőt, az új Toyota Hiace már négykerékmeghajtású változatban is kapható, és akár 0%-os lízinggel is megvásárolható! Keresse fel legközelebbi Toyota márkakereskedőjét, hogy megismerkedjen a régi-új kedvenccel!*

**1995. évi eladások alapján listavezető a zárt kisáruszállító kategóriában.*

Most már 4x4-es változatban is kapható!

3 ÉV VAGY 100.000 KM GARANCIA

TOYOTA
Bízhat a jelben

ÚJ HIACE

• ANGYALFI KFT 8000 Székesfehérvár, Kadocsa utca 59. Tel.: 06-22-316-062 • AUTÓFÓKUSZ 2 ZALA KFT 8900 Zalaegerszeg, Alsó erdei u. 3/A. Tel.: 06-92-316-672 • AUTÓFÓKUSZ KFT 9700 Szombathely, Kőszegi út. Tel.: 06-94-317-449 • AUTOHAUS KOPF KFT 2050 Érd, Ercsi út 19. Tel.: 06-23-369-444 • AUTÓHÁZ KOCSIS Vác, Derecske dűlő 4558/5 hrsz. Tel./Fax: 06-27-316-872 • AUTÓHÁZ VESZPRÉM KFT 8200 Veszprém, Budapest út 72. Tel.: 06-88-427-088 • AUTÓSZOLG 2000 Szentendre, Pannónia u. 1-3. Tel.: 06-26-312-921 • CSEPEL KFT 2310 Szigetszentmiklós-Lakihegy, Külső Rákóczi Ferenc út 0266/3 hrsz. Tel.: 06-60-349-225 • EMIL FREY MAGYARORSZÁG KFT 1149 Budapest, Mogyoródi út 32. Tel.: 163-5885 • HERING JÁNOS 5100 Jászberény, Nagykátai út Tel./Fax: 06-57-413-058 • HÓD-AUTÓ KFT 6800 Hódmezővásárhely, Kutasi u. 12. Tel.: 06-62-341-628 • JUKÓ KFT 4551 Nyírpazony, Szabolcs u. 12. Tel.: 06-42-480-040 • KAKUK JÓZSEF MAGYAR-OSZTRÁK KFT 5100 Salgótarján, Tóstrand Tel.: 06-32-430-646 • KOCSIS ÉS TÁRSA KFT 6500 Baja, Szegedi út 84. Tel.: 06-79-321-810 • KOTO AUTÓHÁZ KFT 7400 Kaposvár, Zöldfa u. 58. Tel.: 06-82-411-456 • KÖGÁZ 8801 Nagykanizsa, Zrínyi M. út 32. Tel.: 06-93-313-140 • M+F AUTÓ KFT 6200 Kiskőrös, Izsáki u. 46. Tel.: 06-78-511-106 • M3 AUTÓKERESKEDELMI KFT 1142 Budapest, Komáromi út 12. Tel.: 252-2715 • MAYER TOYOTA 2092 Budakeszi, Pátyi út 55. Tel./Fax: 06-23-451-961 • MOLNÁR JÁNOS 6725 Szeged, Cserzy Mihály u. 18. Tel.: 06-62-511-062 • NÁFRÁDI KFT 5600 Békéscsaba, Berényi út 133. Tel.: 06-66-324-564 • NIPPON MOTORS KFT 3527 Miskolc, Besenyői u. 8. Tel.: 06-46-515-258 • ROAD SERVICE KFT 5300 Karcag, Eötvös út 10. Tel.: 06-59-312-588 • SAKURA KFT 1055 Budapest, Szőlőkert u. 1. Tel.: 250-0684 • TOYOTA-FUN MÁRKAKERESKEDÉS 9400 Sopron, Pozsonyi út 58. • TOYOTA PEST 1107 Budapest, Szállás u. 20-22. Tel.: 260-1811 • TRÓMF KFT 6000 Kecskemét, Ladányibenei út 1. Tel.: 06-76-320-627 • TROSKA AUTÓHÁZ KFT 7627 Pécs, Engel J. u. 1/2. Tel.: 06-72-525-555 • TWIN MÁRKAKERESKEDÉS 9027 Győr, Puskás T. u. 2. Tel.: 06-96-518-402 • ÚJHELYI AUTÓ KFT 4225 Debrecen-Józsa, Szentgyörgyfalvi út Tel.: 06-52-587-655

Norvég társulat: mindenki m. v.

Egyelőre hagyják magukat erdőbe vinni a szerda esti vb-selejtezőre készülő magyarok

LABDARÚGÁS

KIKÜLDÖTT MUNKATÁRSUNKTÓL

Nem lesz „norvég" a norvég kezdőcsapatban? Bizony lehet, hogy nem lesz. Mármint abban az értelemben nem, hogy könnyen megtörténhet: *Egil Olsen* szövetségi kapitány tizenegyében egyetlen Norvégiában játszó futballista sem kap helyet a szerda esti vb-selejtezőn.

Egy biztos: ilyen még nem volt.

A kérdés az, hogy a jelenlegi első számú kedvenc, a szinte minden helyi újságban az olvasóra mosolygó *Solksjaer* mellett ki szerepel a csatárkettősben. Ha *Strandli* – akit a vasárnap Oslóba érkezett magyarok csak Stanglinak szólítanak –, akkor legalább egyvalaki képviseli a norvég első ligát az együttesben. A Lilleström játékosát azonban kisebb sérülés gyötri, így előfordulhat, hogy a válogatott keretbe most először meghívott *Håvard Flót* vezényli az Ulleval stadion pázsitjára az amúgy is a „külföldieket" favorizáló szakvezető.

Ne könnyebbüljünk meg: Havard Flo újonc, de nem kezdő. Az Aarhus labdarúgója – tizenegy fordulóban szerzett tizenkét góljával – az első helyen áll a dán bajnokság mesterlövészeinek listáján, és bár tudjuk, mennyi tizenkettő, azért ez korántsem tucatteljesítmény.

Miként a norvég válogatotté sem az.

Az utóbbi másfél évtizedben rengeteget fejlődött együttes öt esztendeje nem kapott ki hazai pályán, és közönségével kialakított bensőséges viszonyát mi sem jellemzi jobban, minthogy a szerdai találkozó 25 500 jegyének döntő többsége hétfő délutánig már elkelt. A telt házra fogadni lehet, egyebek közt azért is, mert hiába tart a norvég jéglabdaszezon – a múlt hét végén rendezték a bandy Viking Kupa döntőjét –, Oslóban nemhogy tél, de még ősz sincs. Azokat a honfitársaimat, akik már Norvégia nevének hallatán dideregni kezdenek, bizonyára meglepi alkalmi időjárásjelentésem: errefelé napközben 15-18 fok van. Félreértés ne essék: nem mínuszban. A magyarok hétfőn gyönyörű „tavaszi" napsütésben gyakoroltak a fák között...

Kérdik, hol?

Megismétlem: a fák között.

Tíz éve még *Mezey*-csapatnak hívtuk a válogatottat, most erdei-együttes lett belőle. A vendéglátók ugyanis a norvég főváros árnyas Bygdöy kerületébe irányították edzeni *Csank János* kiválasztottjait, s ha a társaság valamelyik tagja erőteljesen felszabadított, akkor frissítő sétára indulhatott a közeli erdőbe, hogy visszahozza a labdát. A tréningpályára jellemző: lelátója egyáltalán nincs, de hát a természetet közismerten kedvelő házigazdák – egyébként helyesen – úgy gondolták: a magyarok a legkevésbé sem nézőknek jöttek...

Jelzem, az észak-európai országban nemcsak a hétfő délelőtti edzést tekintve vélekednek így. Ezen a tájon – hiszik vagy sem – módfelett tartanak a magyar futballistáktól, mivel a két ország válogatottjának egymás elleni mérkőzései csupán a legritkább esetben zárultak skandináv diadallal. Az eddigi tizenkét találkozó közül mindössze egyet nyertek meg a norvégok (azt sem mostanában: egy híján negyven esztendeje történt...), s ugyanúgy tizenöt éve nem rúgtak gólt a magyaroknak, miként a magyarok nekik. Szintén vb-selejtezőn, 1981-ben 4-1 volt az eredmény – az előzőekből kitetszik: ide –, az azóta rendezett négy összecsapás pedig egyformán 0-0-lal zárult.

Világos, hogy a vendéglátók az újabb találkozót hallatlanul komolyan veszik. „Csak semmi bohóckodás!" – jelentette ki Olsen kapitány, és e jelmondat jegyében kihagyta a keretből a norvég labdarúgás clown-ját, a *Mini* becenevet már hosszú ideje keresztnévként használó *Jakobsent*. Azt azért nem lehet mondani, hogy nincs vidámság a norvég táborban, hiszen *Berg*, a kilenc „angol" légionárius egyike sugárzik a boldogságtól. Ő már mindenképpen nyertes: szombaton kisfia született...

S hogy mi születik a vb-selejtezőn? Egyszerű rávágni: 0-0. De milyen nehéz azt elérni! Bár ezúttal okkal remélhető, hogy a magyarokat szerdán nem viszik az erdőbe.

Ott már hétfőn voltak.

Oslo, október 7.

Hegyi Iván

Hit és hitel

Pedig ritka nagy felháborodás volt a nyáron, Spanyolországban. A férfi kézilabda Európa-bajnokságon, a sokadik magyar kudarc után a küldöttség vezetői egy emberként álltak a sarkukra. Ez így nem mehet tovább, ismételgették már-már habzó szájjal, arra célozva, hogy a csapatban nincs se tűz, se erő, se lendület; a csapatban nincs semmi. Elég volt, mondogatták, utalva a magukkal rendkívül elégedett játékosok pökhendiségére, arroganciájára és lélektelenségére. Olyan meggyőző volt az egész.

A magyar válogatott vasárnap kikapott Litvániában. Kár érte, de előfordulhat, főképp egy olyan együttessel, amelynek jószerével múltja van csak, jelene alig-alig. Mondom, kár érte, mert nehéz helyzetbe hozta magát a csapat a világbajnoki selejtezőcsoportban: most már idehaza semmiképpen sem szabad hibázni, idegenben meg pontokat kellene szerezni. Fájó lenne, ha a válogatott nem jutna el a jövő évi vb-re, már csak azért is, mert az ilyesmi nem volt szokás a magyar kézilabdában. Bánkódnánk, de azért csak-csak túltennénk magunkat rajta valahogy.

Mert az még nem főbenjáró bűn, ha egy csapat nem nyer. Még az sem, ha azért kap ki, mert rossz. Van ilyen, majd lesz ez másként is, kibekkeljük. A baj akkor kezdődik, amikor nincs rá esély, hogy a dolgok jobbra forduljanak. És most nincs, lássuk be.

Nem azért nincs, mert annak idején, Debrecenben a válogatott meccs előtt a „lecsóba csapott" a fél csapat, de a balhét hárommal akarták elvitetni. Még az is érthető, hogy ez a három nehezen törődött bele a bűnbak kevéssé felemelő szerepébe. Ettől még lehetne több gólt dobni, mint az ellenfél, lehetne megszakadni a pályán egymásért, lehetne vesztett állásból fordítani.

Hazugságban viszont nehéz élni. Arcleütve állni a másik előtt, megtörve és méltóságban megalázva, hiteltelenül. Százszor kínos, ha az ember maga a kapitány. Olyan vezető, akinek nem hisznek – nem hihetnek – a játékosok, mert egyszer azt mondta, hogy kemény lesz, de kiderült, hogy puhább lett, mint volt valaha. Saját magatartásával adott felmentést jelképesen és a valóságban is azoknak, akik társaikat és a közönséget egyaránt szemen köpték azon a debreceni estén: azt mondta, nem számít rájuk, aztán mégiscsak beválogatta őket. Ha hagyta magát „föntről" meggyőzni, azért nem nézhet a játékosok arcába, ha „lentről" jött az igény, akkor meg azért. A fásult tekintetű, unott képű játékosok szintjére süllyedt, és a morális bukásnál nincs lejjebb.

Még hátravan négy világbajnoki selejtező, adja az ég, hogy a magyar válogatott megemberelje magát, s végül kijusson a vb-re. Ha részemről már mégsem hiszek benne, az az én bajom.

Nem tudom, ki hogy van vele, nekem egy másik csapat kéne.

B. G.

Pingpongkúra Hévízen

ASZTALITENISZ

MTI-JELENTÉS

Európa férfi asztalitenisz-nagyhatalma, Svédország lesz a magyar válogatott ellenfele a szuper Ligában. A csoportmérkőzések második fordulóját ércsa helyzetből kezdi a két napat. Az Eb-címvédő svédek bányanis az első találkozón vá-ratlan vereséget szenvedtek Hongyelországtól (2:4), így szá-mukra létkérdés a győzelem. Ennek ellenére nem a legerősebb összeállításban jelezték érkezésüket, hiszen az együttes egyetlen világsztárja a tavaszi Eb-n két arany- és egy ezüstérmet nyert *Jörgen Persson* (a további csapattagok: *von Scheele* és *Hakansson*). A magyar válogatott – amelytől csak a tisztes helytállás várható el – szintén 4:2-es vereséggel kezdett, s ezúttal *Harczi, Németh, Bátorfi, Pázsy* összetételben áll asztalhoz Hévízen, a délután öt órakor kezdődő találkozón.

Bologna egy estére Boszniáé

Semleges pályán a bosnyák–horvát „csúcs"

RÓMAI TUDÓSÍTÓNKTÓL

A FIFA határozata nyomán Bologna egy estére Bosznia fővárosává válik. A Nemzetközi Labdarúgó Szövetség túlságosan kockázatosnak tartotta, hogy a bosnyák nemzeti tizenegy Szarajevóban, a Kosevo stadionban játssza le Horvátországgal világbajnoki selejtező mérkőzését. Így esett a választás az olasz városra, melynek polgárai a délszláv válság ideje alatt számtalanszor tettek tanúbizonyságot szolidaritásukról. Bolognában ma is számos bosnyák háborús menekült él.

A bosnyák labdarúgó-válogatottnak ez lesz a második csoportmérkőzése. Az elsőt, melyen kikaptak, a görögök ellen játszották Athénban. A selejtezőcsoportnak még Szlovénia és Dánia a tagja. A mai meccset azért is kíséri nagy várakozás, mert a bosnyákok a háború befejezése óta első alkalommal mérkőznek meg egy másik volt jugoszláv tagköztársaság csapatával.

A helyszín miatt igazán nagy szurkolótáborra nem számíthatnak. Ennek ellenére legalább ezer bosnyák drukkert várnak ma estére a Dall'Ara stadionba. Szarajevóból vasárnap este indult különbusz, további háromszáz szurkoló pedig tegnap kapta meg a kiutazási engedélyt. Rajtuk kívül mintegy ötszáz, olaszországi menekülttáborokban élő bosnyákra, illetve Európa más országiból érkező honfitársaikra számítanak.

A horvát válogatottat várhatóan kétezer szurkoló biztatja majd, akik jóval rövidebb és sokkal kevésbé kockázatos utazást követően, tegnap érkeztek meg Emília Romagna székvárosába. Mellettük néhány tucat elszánt Juventus-drukker is a horvátokat biztatja majd. Az idén leigazolt horvát csatár, *Bokszics* játéka nekik megér egy háromórás autóutat Torinótól Bolognáig.

Nagy Csaba

Tarpiscsev: vége a játszmának

Jelcin leváltotta az orosz sport első emberét

MOSZKVAI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Az amúgy is szívműtétre készülő *Borisz Jelcin* alighanem végleg szakított a tenisszel. A hétvégén felmentette tisztségéből *Samil Tarpiscsevet*, az orosz állami sportbizottság elnökét – aki éveken át személyes jóbarátja, trénere és állandó partnere volt. A bukott sportminiszter, mentendő Oroszország presztízsét, várhatóan önként leköszön a Nemzetközi Olimpiai Bizottságban viselt tagságáról is.

A hírt az orosz televízió szombat esti hiradója jelentette, de a sajtó már hónapok óta várta. Tarpiscsev *Alekszandr Korzsakov* testőrfőnöknek és *Mihail Barszukovnak*, a Szövetségi Biztonsági Szolgálat igazgatójának közeli barátja, egyben a Jelcinre nagy befolyással bíró „triumvirátus" utolsó, tisztségében megmaradt tagja volt. A szovjet Davis Kupa-csapat egykori kapitányát nyáron sok millió dolláros sikkasztással, sőt gyilkossági kísérletre való felbújtással vádolták – ám a NOB-tagság az atlantai játékok idejére gyakorlatilag mentelmi jogot adott számára, hiszen leváltása túl nagy nemzetközi feltűnést keltett volna.

Tarpiscsev még 1992-ben beszélte rá Jelcint, hogy az orosz sportot egy alapítványnak adott vám- és adókedvezményeken keresztül támogassák. A Nemzeti Sportalapítvány a sajtó szerint hamarosan a maffia ellenőrzése alá került, s éveken át Oroszország legnagyobb alkohol- és cigarettaimportőre volt. Az állam dollárban mérve is milliárdos bevételtől esett el, miközben Tarpiscsev rokonsága szépen vagyonosodott.

Az alapítvány elnökét, *Borisz Fjodorov* bankárt júniusban a nyílt utcán próbálták megölni, de a gyilkos pisztolya csütörtököt mondott, kése pedig célt tévesztett. A merénylet mögött az általános vélemény szerint Samil Tarpiscsev köre állt. Egyelőre nem világos, hogy vádat emelnek-e a teniszedzőből lett politikai potentát ellen.

Jelcin pedig most egy ideig úgysem játszhat.

Horváth Gábor

HÍREK

● BAJNOKI női kézilabda-rangadón: Győr–Dunafer 28:24.

● LABDARÚGÓ Magyar Kupa-mérkőzésen, a 16 közé jutásért: Vác–Siófok 2-1.

● TISZTÚJÍTÓ közgyűlést tart szombaton a Magyar Vívó Szövetség. Az esemény szombat délelőtt tízkor kezdődik a Stadion Szállóban. Az MVSZ elnöki címére a jelenlegi első ember, dr. Kamuti Jenő és Kertai Gyula kandidál.

● HOSSZÚ, türelemmel viselt betegség után, életének 58. évében elhunyt Skerletz Iván, a Magyar Tájfutó Szövetség főtitkára. Temetéséről később intézkednek.

● A TOTÓ 40. hetén 13 plusz egy találatos szelvény 13 darab akadt, nyereményük egyenként 1 069 333 forint. A 13-asokra (38) 67 982, a 12-esekre (1126) 2309, a 11-esekre (10 731) 242, a 10-esekre (57 952) 75 forintot fizetnek.

§ KÖZGYŰLÉSI HIRDETMÉNY

A Vértesi Erőmű Részvénytársaság igazgatósága az 1988. évi VI. tv. 273. § (1.) bek. alapján 1996. november 11-én (hétfő) 10.00 órára összehívja a társaság

RENDKÍVÜLI KÖZGYŰLÉSÉT

A közgyűlés helye: Vértesi Erőmű Részvénytársaság (2841 Oroszlány, Külterület, Pf. 23.)
I. emeleti tanácsterem

A közgyűlés napirendje:

1. Alapító Okirat-módosítás (székhelyáthelyezés témakörében).

A szavazati jog személyesen vagy képviselő útján gyakorolható.

A képviseleti meghatalmazást közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat formájában, a közgyűlés kitűzött időpontja előtt legalább egy órával, a közgyűlés helyén letétbe kell helyezni az igazgatóság erre kijelölt tagjánál.

A letétbe helyezett képviseleti meghatalmazásokat a közgyűlés megnyitását követően át kell adni a közgyűlés elnökének.

A meghatalmazás visszavonása a meghatalmazott által adott szavazat érvényességére csak akkor terjed ki, ha a meghatalmazás átvételére kijelölt igazgatósági tag a meghatalmazás visszavonásáról a közgyűlés megnyitása előtt írásban értesítést kapott a meghatalmazótól.

Amennyiben a részvényest törvényes képviselő képviseli, ebbéli minőségét legalább egy órával a közgyűlés kitűzött időpontja előtt hitelt érdemlően (cégkivonat, kinevezést, megválasztást igazoló okirat stb.) igazolni kell az igazgatóság kijelölt tagjánál.

Az igazgatóság felhívja a részvényesek figyelmét az Alapító Okiratban foglalt érvényes részvényforgatmányozás szabályainak betartására.

Vértesi Erőmű Rt. igazgatósága

62812NP

KÜLFÖLDRŐL JELENTIK

HELSINKI: Utánpótlás Európa-bajnoki selejtezőn a magyar érdekeltségű 3. csoportban: Finnország–Svájc 1-1.

MONTE-CARLO: Egyetlen változás történt a férfi teniszezők világranglistájának élmezőnyében. Az orosz Kafelnyikov a negyedik helyre jött fel, helyet cserélt a korábban előtte álló horvát Ivaniseviccsel. Az élen továbbra is az amerikai Pete Sampras áll.

PÁRIZS: Négyéves szerződést kötött a dán Jan Magnussen a Forma-1-es autós gyorsasági világbajnokságban jövőre bemutatkozó Stewart-Ford csapattal.

HAMBURG: A Werder Bremen labdarúgócsapatától a Hamburhoz szerződött Rodolfo-Esteban Cardoso. A Bundesliga 27 éves argentin játékosa tavaly került Freiburgból Brémába, de Andreas Herzog visszatérése után kevés lehetőséget kapott.

STOCKHOLM: A hagyományos, Lidingöloppet elnevezésű futóváltóversenyen a magyar Hamsik, Kajáry, Ambrus, Kovács kvartett a legjobb külföldi csapatnak bizonyult.

UTAH: Hörnyéki József, a Sükösd sportolója a 420 km-es távlovaglóversenyen Synras Leilan nevű lovával a második lett, s ezzel a fiatal szakág eddigi legnagyobb magyar sikerét érte el.

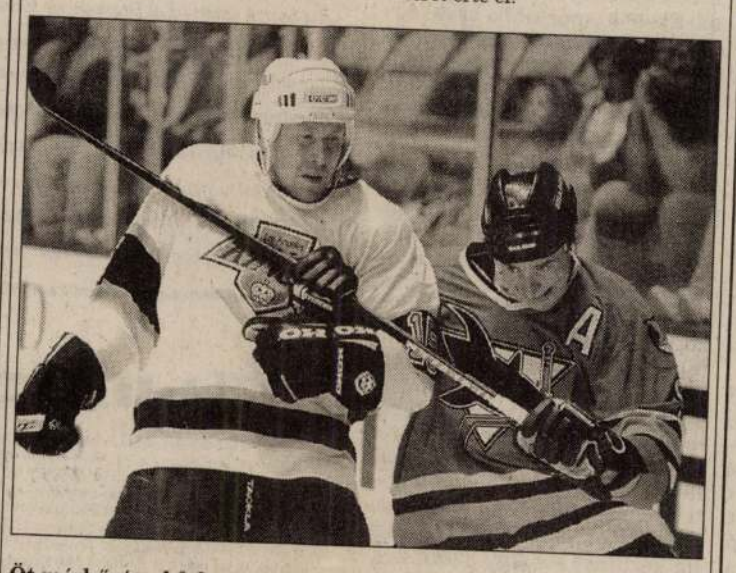

Öt mérkőzéssel folytatódott az észak-amerikai profi jégkorongliga. Az eredmények: New York Rangers–Florida Panthers 2:5, Calgary Flames–Buffalo Sabres 3:0, Edmonton Oilers–Vancouver Canucks 2:0, St. Louis Blues–Chicago Blackhawks 1:4, Los Angeles Kings–San Jose Sharks 6:7 (képünkön balról a Los Angeles-i Modry csatázik a korongért Gill-lel)

REUTERS-FOTÓ

NÉPSZABADSÁG

EÖTVÖS PÁL elnök, főszerkesztő

KARCAGI LÁSZLÓ, TAMÁS ERVIN, ZALAI ISTVÁN főszerkesztő-helyettesek
DANISS GYŐZŐ, FRISS RÓBERT, SOÓS KÁLMÁN, TRIPOLSZKY LÁSZLÓ lapszerkesztők
GYENES LÁSZLÓ, KELEN KÁROLY, VERES MÁRIA segédszerkesztők
MIKÓ F. LÁSZLÓ művészeti vezető, FEJÉR GÁBOR képszerkesztő
ROVATVEZETŐK: Budapest: BERKÓ PÁL, hazai tudósítások: FALUS GÁBOR, olvasószolgálat: FÁBIÁN PÉTER, gazdaság: FERENCZ GÁBOR, sport: JAKAB JÓZSEF, érvek, vélemények: MIKLÓS GÁBOR, külföld: ORTUTAY L. GYULA, fotó: RÉDEI FERENC hír és információ: VAJDA PÉTER, társadalompolitika és kultúra: VÖRÖS T. KÁROLY.

Kiadja a Népszabadság Részvénytársaság

Felelős kiadó: LENGYEL L. LÁSZLÓ ügyvezető igazgató

Ügyvezető igazgató: GÜNTER GIFFELS. Lapigazgató: RÓZSA GYULA
Hirdetési igazgató: SZELES PÁL. Terjesztési igazgató: BALOGH LÁSZLÓ
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest III., Bécsi út 122–124. Telefon: 250-1680
Telefax: 168-9098 Hirdetési ügyekben telefax: 188-9567, 168-9857
Olvasó- és közönségszolgálat telefon: 250-0110
A Népszabadság Rt. levélcíme: 1960 Budapest. Internet cím: http://www.nepszabadsag.hu
Terjeszti a HÍRKER Rt., az NHE., a regionális részvénytársaságok és a Kiadói Kereskedelmi Kft.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága (HÜI). Előfizethető a HÜI ügyfélszolgálati irodáinál, a kézbesítőknél, a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál és a kiadónál (T.: 250-1680/terjesztés, fax:168-8844)
Előfizetési díj egy hóra 779, negyedévre 2337, fél évre 4674, egy évre 9348 Ft.
Szedés: Népszabadság Fényszedő Kft.
Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: LENDVAI LÁSZLÓNÉ mb. vezérigazgató
INDEX: 25 001 ISSN 0133-1752 BP. – ISSN 0237-3777 VIDÉK
A Népszabadság Rt. a Matesz tagja.

A mai lapszám külpolitikai szerkesztője: PÓCS BALÁZS
a Mozaik szerkesztője: RÁDI ANTÓNIA
grafikai szerkesztője: SINKA ANDREA

DÁVID Károly építész

A Néprtadion építésfalérete

TBM 26. 1997 59. okk. + ill

egy melléktér csatlakozik.
Sírkövek: a képolna közelében a
temetőkaput összekötő út mentén
Sírkereszt, volutás talapzaton, b
Sírkereszt, barokk, provinciális,

Johann Lucas Kracker síremléke
Király u.
hrsz: 7388 (sírhely: IV/13/30)
klasszicista
1850-es évek

A temetőkápolna közelében, attó
síremlék. Négyzetes párkányfeje
márvány tábla, felette keretelt m
virágfűzérrel átkötött paletta ecs
talapzaton stilizált sziklára állító
átölelő, balkezével horgonyra tá
féltérdre ereszkedő nőalak.
Bezega György apátkanonok állí
Lucas Kracker tiszteletére (Baue

Lakóház
Sertekapu u. 1.
hrsz: 4627
barokk
18. század második fele

Domboldalon utcavonalra merőle

Felújítható a Népstadion fáradt betonja

Az egykori statikus tervező, Gilyén Jenő szerint tetőt kellene építeni a nézőtér fölé

Ha van valaki, aki jól ismeri a Népstadion műszaki állapotát, az Gilyén Jenő, a létesítmény statikus tervezője. Az idős szakembert a napokban nyilvánosságot kapott – bár utóbb cáfolt – tervekről kérdeztük, melyek szerint a nemzeti stadion elavult, s teljesen le kell bontani, hogy hipermodern arénát építsenek a helyébe.

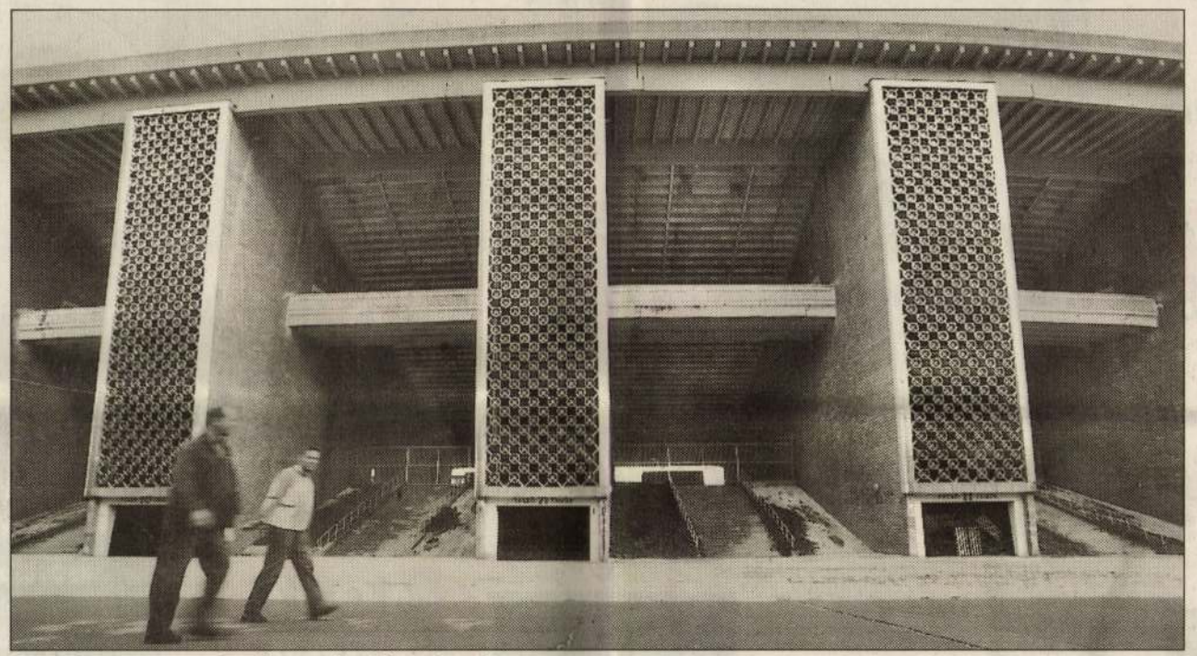

A szerkezete a maga korában műszaki csoda volt KOVÁCS BENCE FELVÉTELE

– Milyen elvek alapján tervezték a Népstadiont? Volt-e valamilyen előkép?

– Minta nem volt. Mi még nem jártunk tanulmányutakra. Hegyi Gyula, az OTSH akkori elnöke szerint azért is lett ilyen szép, mert nem láttunk másikat. A helyszín kiválasztásának közlekedési okai voltak, a háború előtt még Hajós Alfréd jelölte ki, abból a megfontolásból, hogy innen gyalog hazajuthat a budapesti nézők többsége. Más elképzelések is voltak: Aranyhegy, Hűvösvölgy... De kikalkulálták, hogy azokra a helyekre annyiba került volna a közlekedés megoldása, mint maga a stadion.

– Mint olvastam, Dávid Károly, a vezető mérnök tervét módosították. Milyen stadiont képzelt el eredetileg?

– Ő patkó alakú stadiont akart.

– A politika, gondolom, az apróbb részletekbe is beleszólt.

– Igen, például az erkély az öltözőépületen, amely ma már nem látszik, Rákosi kedvéért készült. Onnan akart beszédeket intézni a néphez. Vas Zoltán buszpályaudvart akart terveztetni a lelátók alá, a pilonok közé. A Szabad Európa bemondta, hogy sosem fog megépülni a stadion. Akkor aztán kineveztek négy minisztert felelősnek, hogy menjen a munka. A végén már háromezer ember dolgozott kint.

– Mi volt az oka, hogy aztán Dávid Károlyt, a vezető tervezőt leváltották?

– Nem tervezte eléggé szocreálosra az öltözőépületet. A politikusok tizenhárom szintesre akarták, de végül az elképesztő hajrá miatt már nem maradt idő rá, mint ahogy a legfelső karéj körbeépítésére sem. Horváth Márton, a sportügyekkel megbízott pártember 1953-ban, miután Dávidot már elbocsátották, behívatott bennünket az irodájába, és megkérdezte, hány szintet lehet megépíteni az öltözőből augusztus huszadikáig. Mondtuk, ötöt. Rendben, válaszolta, de ne legyen ronda.

– Statikusok állítják, hogy a Népstadion szerkezete műszaki csoda. Egyetért?

– A maga korában az volt. Gerberrendszerű tartószerkezete van, vagyis pilonokon támaszkodó, körben egymáshoz kapcsolódó, csuklós hosszútartókból áll össze. Minden pilonközben negyvennyolc gerenda helyezkedik el egymás fölött. Mint magasépítési létesítmény volt teljesen újszerű építmény, s abban is, hogy előre gyártott elemekből készült. Akkor még a világon sehol nem dolgoztak ilyen rendszerben.

– Hol készítették őket?

– Szinte majdnem mindet a helyszínen létesített üzemekben. Csaknem ezernyolcszáz nagy gerendát kellett helyben legyártani. Ráadásul mindent ott kellett kitalálni, mert előttünk még nem csinált ilyet senki. És hányszor előfordult hogy elfogyott a víz, nem bírta a vízmű a fogyasztást! Embertelen munka volt. Nagyon sokszor mentem haza az utolsó villamossal, nyakamat behúzva...

– Azt hallottam, hogy albán cementet használtak.

– Nem, albán nem volt. Török volt, izraeli volt, és mindenféle hazai. Ezeknek persze a tulajdonságaik is különbözők.

– Az átépítéspártiak azt mondják, ez a stadion elavult, statikailag is elfáradt.

– A betonról akkor azt hittük, hogy nagyon időtálló. Minőségromlásának problémáját nem láttuk teljes mélységében, hiszen a betonkorrózió felismerése viszonylag fiatal jelenség, húszéves körülbelül. A kipufogógázoknak, s egyáltalán a légkörnek óriási szerepe van a romlásban. A Keleti-pályaudvar fűtőháza és a gumigyár pedig ott volt a Népstadion mellett, mindkettő köpte a füstöt. A kénes sav évtizedekig rágcsálta a betont. Két éve teljesen felújítottuk a felső karéjt, de a lelátó többi részén baj van a gerendázattal. Ez kijavítható, vannak rá módszerek, csak sokba kerül. Gondolja meg, tizennyolc kilométer gerenda... Óriási felület. De bármilyen stadiont építünk, óriásiak a méretek. Évek óta javaslom, hogy fedjük le a mostanit, s akkor a betont is ki lehet javítani úgy, hogy az tartós lesz.

– Statikailag hány év garancia van még a Népstadionra?

– Ilyen garancia nincsen. Egy mérnök konzulenscsoporttal minden évben felülvizsgáljuk, véleményezzük, hogy üzemeltethető-e még. A lelátó vasbeton tartószerkezetét fel kellene újítani, s egy tetőt építeni a nézőtér fölé, amely megvédené magát a betont is. Ez volna a megoldás.

– Mostanában azonban az is felmerült, hogy le kellene bontani a Népstadiont, és újat építeni helyette.

– Ez univerzális stadion. Többféle sporthoz jó, focihoz éppúgy, mint atlétikához. A Práter is ilyen, a brüsszeli is ilyen. Lehet, hogy nem felel meg tökéletesen a mai közönség igényeinek, de hát futballstadionokban is ki láthat közelről egy játékost? Legfeljebb a fotós. Kitűnő a világítás is, 1992-ben újították fel. Olyan jó, hogy a pályán erősebb a fény, mint a rajzasztalnál előírt minimális fényerő. Csoda. Annak idején a tervezésnél megkérdeztük a focistákat, például Hidegkutit, Grosicsot, hogy milyen legyen. Ők mondták, hogy az a jó, ha minél kevesebb pontról világítják meg a pályát, mert azt könnyű megszokni, könnyen megjegyzik, hogy oda nem szabad nézni, s nem vakulnak el. Az atlétikai Európa-bajnokságra teljesen új, amerikai rendszerű hangerősítés készült, bár a régi is nagyon jó volt, azt még Lohr Ferenc, a magyar filmhangosítás atyja tervezte. Úgyhogy a stadion technikai felszereltsége kifogástalan.

– Gondolom, ön szerint kár volna lebontani.

– Először is, huszonötezer köbméter vasbetont hova tesznek? Iszonyatos energiafelhasználással jár a szétmorzsolása. Másodszor pedig, egy társadalom előrejutásának alapja, hogy az elődök alkotásait megőrzi, javítja, felújítja, saját igényeinek megfelelően átalakítja, nem az, hogy lerombolja. A bontás majdnem annyiba kerülne, mint a kijavítás. Nem szabad itt látványtervekkel érvelgetni, mert azok mögött nincs tartalom. Csak beetetés. Az építmény nyugodt vonalaival tiszteletet parancsoló, felemelő látvány, az ott zajló eseményeknek is méltóságot ad. Én ezt tartom a stadion legnagyobb érdemének.

– A Wembleyt is lebontották.

– Sajnos nem ismerem a Wembleyt, de tudom, hogy jóval öregebb, mint a Népstadion. És az angolok gazdagabbak. Ráadásul a Népstadion nekem szívügyem.

– Látom, itt van a falon bekeretezve a Kossuth-díj. A stadionért?

– Igen, 1954-ben kaptam. Nagy Imre írta alá, ő volt a minisztertanács elnöke.

Csordás Lajos

Whirlpool
AWG 650
felültöltős
mosógép
500 ford/perc
Fél töltet

MOST
69 333.-
3!

Iberna IAF 855
mosógép
800 ford/perc
Fél töltet

MOST
66 333.-
3!

Whirlpool
AWM-249
elöltöltős mosógép
1000 ford/perc
Fél töltet
+ ajándék
AVM-506
mikrohullámú
sütő

MOST
125 333.-
3!

Whirlpool mikro csereakció!

Ha Ön bármilyen mikrohullámú sütőt
(akár üzemképtelent is) MT 244-es típusra cserél
10 000 Ft-ot takaríthat meg!

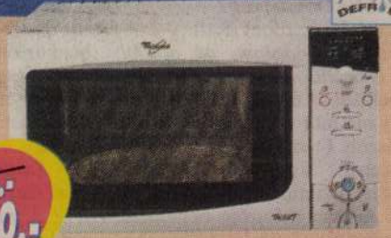

~~69 900.-~~
-10 000.-
59 900.-
3!

~~74 900.-~~
59 333.-
3!

Toyota SL3400
4 szálas, differenciál lock

Electrolux
XIO
1400 W-os
porszívó

MOST
13 333.-
3!

Arnica CL-333
1400 W-os takarítógép

MOST
33 333.-
3!

Hauser H-100
hajszárító

MOST
1 333.-
3!

Philips
HP-4871
hajszárító

Braun MD 31
szájzuhany

MOST
9 933.-
3!

MOST

OLDALSZÉL

A LABDARÚGÓ NB I/B 26. fordulójának eredményei: III. Ker. TVE–Szeged 2-0, Matáv-Sopron–Nyíregyháza 3-2, Szolnok–Soproni FAC 2-1, Paks–Csepel 1-2, Salgótarján–Pécs 2-0, Tiszavasvári–Nagykanizsa 2-2, Érd–Kecskemét 2-0, Kaba–Dorog 2-0, Tiszaújváros–Komló 5-0, Kaposcukor–Dunaferr 0-1. Az élen: 1. Nyíregyháza 54 pont, 2. III. Ker. TVE 51, 3. Matáv-Sopron 49.

FODOR ÁKOS tölti be az Európa-bajnoki selejtezők befejezéséig, azaz 1999. június 30-ig a magyar női röplabda-válogatott szövetségi kapitányi posztját.

AZ NBA eredményei: Indiana–LA Clippers 128-106, Toronto–LA Lakers 105-114, Charlotte–Philadelphia 101-93, Cleveland–Orlando 93-86, Miami–Boston 121-95, New York–San Antonio 78-95, Chicago–Detroit 106-101, Houston–Phoenix 86-97, Seattle–Utah 88-86, Vancouver–Dallas 101-104, Golden State–Milwaukee 89-94.

BAJNOKI EREDMÉNYEK. Kézilabda NB I, férfiak: Komló–Nyíregyháza 34-27, Szolnok–Ózd 22-17, Százhalombatta–Veszprém 23-28, Dunaferr–Szeged 34-35, Pécs–Cegép 24-19, Győr–Alakaloida 34-24. – Kosárlabda, nők, a 3. helyért, első mérkőzés: Soproni Postás–FTC 70-55. – Vízilabda, férfiak: OSC–BVSC 3-12, Vasas–UTE 7-6.

A MAFC-KOSÁRSULI április 4-én a XI., Menyecske utcai teremben OTP Nyuszi Kupát rendez 11 évesnél fiatalabb fiúkból álló kosárlabdacsapatok számára, április 7–9-én pedig az ABN-AMRO támogatta dobótá-

Az egymilliárdos átalakítás csak a kezdet: megszépül a BS, és új jégcsarnok is épül

Felújítás után, vizsga előtt a Népstadion

Kedd éjfélkor járt le a 2004-es labdarúgó Európa-bajnokság magyarországi helyszíneire kiírt stadionpályázat beadási határideje. Tizenegy hazai sportlétesítmény pályázik arra a négy helyre, amelyet az Eb rendezési jogának megnyerése esetén az osztrák rendezőpartner mellett Magyarország kapna. Debrecen, Miskolc, Székesfehérvár, Szombathely, Győr, Zalaegerszeg, Pécs, Kaposvár, valamint a fővárosból a Ferencváros és az Újpest pályázata mellett természetesen a Népstadion is házigazdája szeretne lenni a kontinensviadal mérkőzéseinek. Az 1953-ban épült, s azóta például 23 atlétikai világcsúcsnak és több mint 500 futballmérkőzésnek otthont adott aréna azonban már idén is vizsgázik: itt rendezik augusztusban az atlétikai Európa-bajnokságot. A kontinensviadal okán már évekkel ezelőtt megkezdődött rekonstrukció állásáról és a jövőbeni tervekről kérdeztük *Molnár* Zoltánt, a Népstadion és Intézményei főigazgatóját.

– Az atlétikai Európa-bajnokságnak is köszönhetően óriási lehetőséghez jutottunk 1993-ban, amikor az Országgyűlés majdnem egymilliárd forintot szavazott meg a Népstadion felújítására. E döntés nem is az összeg miatt jelentős – csak csendben jegyezném meg, hogy a sokkal kisebb látogatottságú Madách Színház átépítésére például 3,1 milliárd forintot fordítanak –, hanem mert egyfajta üzenet volt. Negyven éven át ugyanis semmiféle fejlesztés nem történt a létesítményben, s egyszerűen elszaladt mellettünk a világ. Ezért nemcsak a re-

nem a fejlesztés is elkerülhetetlenné vált.

– Mire elegendő az egymilliárd forint?

– Első lépésként elkészítettünk egy alapos tervet. Ebben pontosan bemutattuk a Népstadion állapotát, amelyről olyan szóbeszéd is terjengett, hogy már balesetveszélyes az ötvenes évek kivitelezési körülményeinek következtében; s egyben felvázoltuk a jövőbeni fejlesztés lehetőségeit is. Előrelátóak voltunk, hiszen most, a futball Eb pályázatának elkészítésekor jószerével csak be kellett nyúlni a fiókba az esztendőkkel korábban elkészített tervrajzokért.

– Ha viszont nem Ausztria és Magyarország rendezi a 2004-es kontinensviadalt, akkor az atlétikai Európa-bajnokság lezártával véget ér a stadion rekonstrukciója is?

– Nem, ez a folyamat szerintem már megállíthatatlan. Biztos, hogy néhány évig állandóan csinosítjuk majd a Népstadiont. A tervek szerint a most elkészülő lelátórész fölé tető kerül – sőt a távlati tervekben a nézőtér teljes lefedése is szerepel –, és a toronyépület átalakítása is hamarosan megkezdődik. Persze tudom, nem lesz ez azonos szinten, mondjuk, az amszterdami Arénával, de fel tudjuk javítani legalább az európai átlagra.

– Mi készült el a beruházások közül?

– Új atlétikai edzőpályát építettünk, és már dolgozunk a dobópálya kialakításán is. Állandó munkát jelent esztendők óta a Népstadion vasbeton szerkezetének folyamatos megerősítése. Kicseréltük a világítóberendezéseket, olyan a fényerő, amely minden műszaki igényt kielégít. Új, színes videomátrix-táblát vásároltunk, s kilenc kamerából álló biztonsági rendszert építettünk ki, amelynek segítségével a rendőrség meg tudja előzni a nézőtéri rendbontásokat, s ki tudja emelni a tömegből a huligánokat. Több mint tízezer széket cseréltünk ki a lelátón, új a hangosítás a stadionban, az atlétikai kontinensviadalra új gyepszőnyeget fektetünk le a focipályán, és már javában készül a műanyag borítású versenypálya is. A leglátványosabb fejlesztés azonban az a pillanatnyilag már kilencven százalékban elkészült kiszolgálóépület, amelyet a technikai-műszaki személyzet mellett a sajtó munkatársai és a VIP-vendégek használhatnak majd. Ne várjon senki hatalmas változásokat a stadiontól, de bátran állítom, tisztességes módon ki tudjuk szolgálni a vendégeinket.

– Mi lesz a korábban nagy vitát kiváltott szoborparkkal?

– Erre én sem tudom a választ, ez a terület csak addig volt fontos, amíg egy ember presztízskérdésként kezelte a fennmaradását. Pedig a szobrok melletti pilonokról hullanak a működő lapok, ami igencsak balesetveszélyes, s egyelőre fogalmam sincs, miből újíttassam fel ezeket. A szobrok elmozdítását megtiltó fővárosi önkormányzati bizottság ugyan megszavazott ötmillió forintos támogatást, meg egy tizenegymillió forintos kölcsönt, ám mivel a Népstadion hitelt nem vehet fel, így azt nem tudtuk igénybe venni, s ezek után a bizottság az ötmilliós segítséget is visszavonta. Enyhén szólva furcsállom ezt az eljárást…

– Nincs már sok idő az atlétikai kontinensviadalig. Tartani tudják a határidőket?

– Jól állunk, csúszás bizonyosan nem lesz. Egyetlen gondom, hogy az Eb próbaversenyeként hirdették meg a június eleji atlétikai Európa Kupát, de a kiszolgálólétesítmények még nyilvánvalóan nem lesznek olyan állapotban, mint majd augusztusban, a nagy vizsga idején.

– Nem halasztható sokáig az 1982-ben átadott Budapest Sportcsarnok felújítása sem.

– Ez lesz a következő nagy feladat. Idén több mint kétszázmillió forintért két beruházásra készülünk: új, elegáns személybejárót építünk, hogy a sportolóknak ne a villás targoncák között kelljen bejutniuk a terembe, s vásárolunk egy mozgatható színes kivetítőtáblát, amely a csarnokon kívül ott lesz a magyar sport valamennyi nagyobb versenyén is, így elsőként a szegedi kajak-kenu világbajnokságon. A BS teljes rekonstrukciója, amelyet öt év alatt szeretnénk elvégezni, legalább hárommilliárd forintba kerül, ám ez nem is olyan nagy összeg, ha azt tekintjük, hogy ennél látogatottabb közintézmény nincs az országban.

– Még egy állandóan napirenden lévő kérdés: a jégkorong-válogatott világbajnoki sikere után végre befedik a Kis-stadiont?

– Már jelentős összeget költöttünk a tervezésre, összesen hét változat készült el. A végső döntés szerint a jelenlegi létesítmény helyén egy teljesen új jégstadion épül majd. Az elképzelések szerint az ötezer néző fogadására alkalmas arénát órák alatt át lehetne alakítani úgy, hogy egy kosár- vagy kézilabda-mérkőzésnek is otthont adhasson. Még mielőtt megijednének a hokisok meg a műkorcsolyázók, olyan megoldást alkalmazunk, hogy a jeget soha nem kell majd elolvasztani. A pontos tervek az év végére készülnek el, s remélem, jövőre már megkezdődhet az építkezés. Feladatban így sincs hiány: már dolgoznak a munkások azon a kétszintes épületen, amelyben külön edzőtermet kapnak az asztaliteniszezők, s egy másik helyiségben egy légpisztolyos lőteret alakítunk ki a sportlövők és az öttusázók számára. Utóbbiaknak ezzel régi vágyukat teljesítjük, hiszen így a lovaglás kivételével valamennyi számot szinte egy helyen gyakorolhatják a magyar versenyzők.

– Nincsenek munka nélkül mostanában a munkatársai…

– Ez a jó, végre történik valami. A rendszerváltás idején ugyanis még az is felvetődött, hogy mint a kommunizmus egyik nagy szimbólumát, le kellene bontani a Népstadiont. Ma viszont százmilliós felújításokba kezdhetünk bele, miközben a Népstadion és Intézményei már több mint egymilliárd forintos saját bevétellel gazdálkodhat, nincs köztartozása, s milliárdos terhet vesz le a magyar sport válláról. A munkánkat pedig nemcsak itthon, hanem külföldön is elismerik. Éppen most kaptam egy levelet az Európai Arénák Szövetségétől, amelybe olyan sportlétesítmények tartoznak, mint a londoni Wembley, a barcelonai olimpiai stadion vagy a párizsi Bercy sportpalota. Ez a zártkörű elittársaság arról értesített, hogy a Népstadion és Intézményei egy évig megfigyelői státust élvez a szervezetben, majd ennek letelte után teljes jogú tagjává válik.

Erdei Tamás

Az ötszázalékos parlamenti küszöb és a bölcs választópolgárok

Gyógyítható-e a politikai csömör?

A politikai csömör nevű járvány vészesen szedi áldozatait, a legyengült állampolgárok 25–30 százaléka még a szavazófülkéig sem hajlandó elfáradni. De mintha nemcsak a vírussal fertőzöttek, hanem még az egészségesek sem mérnék fel teljes mélységében az 1998-as választások valóságos tétjét. Pedig 1998 májusa arról szól, hogy folytatódik-e a jogutód elvtársak országlása vagy megteremtjük a polgári Magyarországot. A májusi szavazás *választás lesz a szocialista, illetve a polgári Magyarország jövőképe között,* választás lesz a belenyugvás, illetve a változtatásba vetett bizalom között; az egyik oldalon a múlt erői, a beletörődés és a tehetetlenség, a másikon pedig a jövő ígérete, a bizakodás és a tettető áll.

Ugyanakkor a változást akarókkal az az alapvető probléma, hogy tájékozatlanok a választójogi törvényben, nem vonják le a két korábbi választás tanulságait, és nem várt sikertelenség esetén önmaguk felelősségének elhárításával kizárólag a teljes ellenzéki összefogás elmaradásában látják majd a kudarc okát. Az egymás után alakuló értelmiségi szervezetek az ellenzéki pártokhoz intézett felhívásokban teljes összefogást követelnek, de figyelmen kívül hagyják azt a megkerülhetetlen tényt, hogy a „Pozsgaytól a MIÉP-ig" terjedő szövetség nemcsak egyes pártvezetők fenntartásai vagy elzárkózása, hanem a politikai irrealitás miatt is megvalósíthatatlan.

Az igazi, *áthidalhatatlan törésvonal* a koalíciós kormánypártok és az ellenzéki pártok világ- és jövőképe, gazdaság- és társadalompolitikája között jelentkezik, mert az egyik oldal a stabilitásra hivatkozva a társadalmat elszegényítő, a felemelkedést az esély-

kell tenni a jövőképre vonatkozó pozitív alternatívát is.

Az időközi egyfordulós önkormányzati választások eredménye egyébként egyértelműen bizonyítja a tétel helyességét. A nagykanizsai polgármester-választásnál például teljes és mégis sikertelen volt az ellenzéki összefogás. Az alacsony részvételi arány figyelembevételével talán nem minősül merész és alaptalan feltételezésnek, hogy a kisgazda választópolgár nem

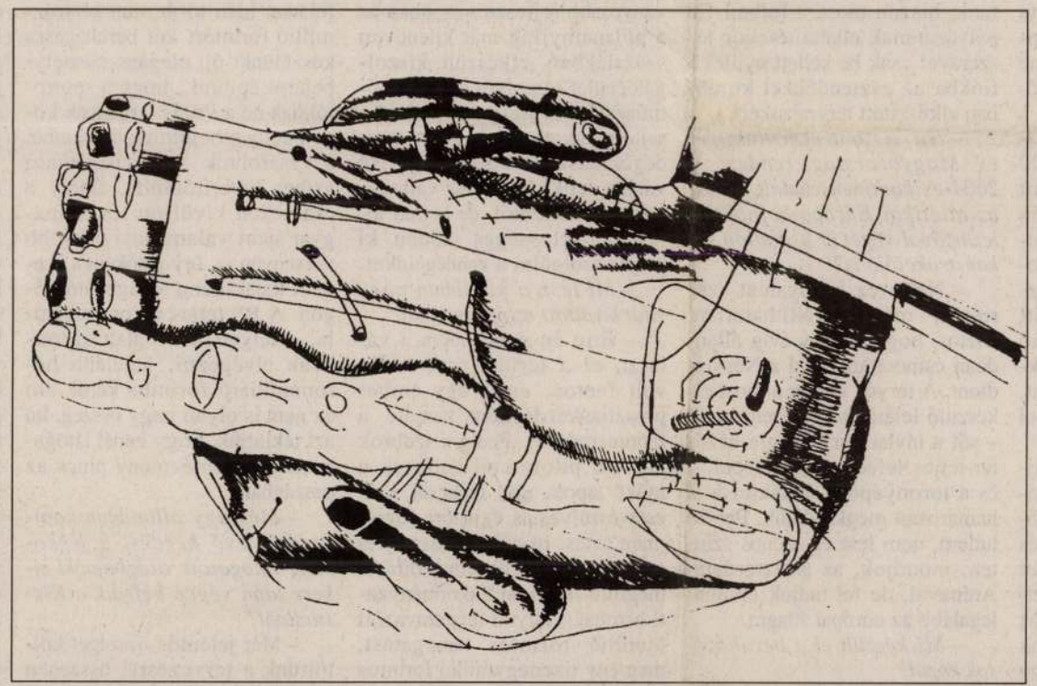

SCHÉNER MIHÁLY RAJZA

szavazott a közös jelöltre a MIÉP, vagy egy KDNP-s a Fidesz miatt, és fordítva. Ugyanakkor a két- vagy hárompárti összefogások mindenütt sikerre vezettek, mert nem érvényesültek ezek a viszolygó meggondolások. Kétfordulós választás esetén nyilván mások, az ellenzék számára előnyösebbek lehettek volna az eredmények, mert a

Az abszolút többség győzelmi mámorából azonban gyorsan jöhet a kijózanodás, mert *a lakossági támogatottság mértéke nem azonos az elosztott parlamenti mandátumok számával,* és megismétlődik 1990 vagy 1994. Az MDF 1990-ben a listás szavazatok 24 százalékával 42 százalékos parlamenti helyet szerzett, 1994-ben pedig az MSZP 33 százalékos lakossági támogatottság mellett 54 százalékos parlamenti többséget ért el. Az akkori négy ellenzéki párt 34 százalékos lakossági támogatottságot kapott, a mandátumai azonban összesen csak 28 százalékot tettek ki. A választójogi törvény kormányzati stabilitást szolgáló *aránytalansága* miatt ugyanis a legerősebb pártnál növekszik, a gyengébb pártoknál pedig csökken az első fordulós támogatottsághoz viszonyított

szavazó feltételezése esetén az öt százalékot el nem érő ellenzéki pártok területi listáira *1,2 millió szavazat* jutna, ami az ellenzék számára elvész, és töredékszavazatként sem kerülhet az országos listára, sőt kizárja a területi listás mandátumszerzést is. Egy képviselői hely megszerzéséhez országos listán körülbelül 45–50 ezer, míg területi listán 25–30 ezer szavazat szükséges, ami így durván a területi és országos listán körülbelül *40–45 mandátum elvesztését* jelenti. És akkor még nem vettük figyelembe az egyéni választókerületekből a mandátumszerzés hiánya esetén felkerülő töredékszavazatokat, amelyek száma általában azonos a területi listára leadott szavazatok számával, hiszen a gyakorlati tapasztalatok szerint a választópolgár az egyéni választókerületben ugyanannak a pártnak a jelöltjét támogatja, amelyikre a területi listás szavazatot adta.

A közvélemény-kutatások legfrissebb adatai szerint a hét közül két vagy három ellenzéki párt lépheti át a parlamenti küszöböt. Az *egyéni* választókerületi jelöltnél tehát az állampolgár még hallgathat a szívére, de a *területi listás* szavazásnál hallgasson az eszére, ha a szándéka valóban a jelenlegi kormány leváltására irányul. Ezzel ugyanis a listás sikertelenség ellenére még esetleg biztosítani tudja a kedvelt jelölt mandátumát – ha valóban ő bizonyul a legjobbnak –, ugyanakkor a területi listára leadott hasznos szavazatával lehetőséget

Minden ilyen undorból és zavarodottságból fakadó döntés a sikerpropaganda győzelme. Ahogyan az is, amikor egy kisebbség radikalizálódván, felháborodva esélytelen – gyakran önsorsrontó eszközökkel harcoló – radikális ellenzéki pártokra vesztegeti el szavazatait. Hiszen ezzel a kormányképesen realista ellenzéki győzelem esélyei csökkennek." A szociológus *Varga Károly* keserűen állapítja meg: „...tényleg felfoghatatlan, hogy tanult úriemberek és úriasszonyok nem tudnak addig elszámolni, hogy mennyivel segítik a háttérben markába kuncogó MSZP-t, fáradtságosan – itt-ott hősiesen – összegyűjtött voksaikkal."

Igazuk van azoknak, akik szerint egy párt támogatottságát és az ötszázalékos küszöb elérését nem a közvélemény-kutatások előrejelzései, hanem a pártra a választáskor leadott szavazatok száma határozza meg. Ugyanakkor nem kellene megfeledkezni arról, hogy ezek az intézetek az előző két választás alkalmával milyen hibahatáron belül, milyen pontossággal jelezték a várható eredményt. Ehhez a vizsgálathoz talán elegendő a közvélemény-kutató intézetek 1990 márciusában és 1994 áprilisában megjelent előrejelzéseit tartalmazó táblázat a várható pártlistás eredményekről. A közvélemény-kutató intézeteket lehet manipulálással vádolni, ugyanakkor tudomásul kellene venni azt a száraz tényt, hogy ezek az intézetek a felméréseik alapján nagyon kis hibahatárral, *pontosan megjósolták* a választás tényleges eredményét, és százszázalékos pontossággal jelölték meg az ötszázalékos parlamenti küszöböt el nem érő pártokat.

Illő és üdvös lenne tehát, ha a gyógyulás útjára lépnénk, szakítanánk a közömbösséggel, hadrendbe állnánk, és közös erőfeszítéssel, egy új honfoglalással megkísérelnénk visszafoglalni ezt a hazát a tisztesség, a becsület, a szolidaritás, a közjó számára, és megteremtenénk az anyagi és szellemi füg-

Lelkek hídja Budapest és Lábnik között (2.)

Magyar népdal, gyerekhangon. A falu iskolájának udvarán, Moldvában, túl a Szeret vizén, Lábnik községben. Ez a legkeletibb magyar település.

Kicsit félve érdeklődöm a fiataloktól a helybeli plébánosról. Iasiban uganis őt is úgy nevelték — mindegyik moldvai paptársával együtt —, hogy a magyar nyelv, a magyar kultúra, a csángók magyarságának ellensége legyen.

A „vándortanítók" mosolyognak. Először a plébániára kopogtattak be. A fiatal plébánost az érdekelte, hogy vendégei erdélyi vagy anyaországi magyarok-e? Miután a helyi csángó tolmácstól megtudta, hogy pestiek, egyszeriben megenyhült, még a kicsiny ajándékot is elfogadta.

Ha erdélyiek lettek volna? Az egészen más! A fiatal papban az a benyomás alakult ki, hogy az erdélyi magyarok nyomában jön a vihar, akár püspöki megrovás is. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség 1995-ben Klézsén megpróbálkozott

Tanítók és tanítványok

sokat, énekeseket hoznak ki Moldvából ezekbe a bálokba.

Az egyik első budapesti csángó

séget. A gyimesiek vállalták is a bábáskodást, az országos csángó seregszemle mégsem valósulhatott meg. Kísérlet

Újság 1994. január 27-i számában. — A nemzet szívében, Budapesten találkozhatott most egymással a különböző idők és tájak csángó-magyarsága, a magyar főváros vendégszerető figyelmében. Erre csakugyan nem volt példa. Köszönet a szervezőknek, támogatóknak és azoknak a moldvai csángó-magyaroknak, akik az otthoni sanda gyanúsítások, fenyegetések ellenére, vállalták az utazást, vállalták a szereplést, vállalták saját magyar sorsukat."

Ebben az évben a Petőfi Csarnokban hangzott fel a csángó népi muzsika. Tavaly is itt tartották a bált. Kinőtték az Almássy téri művelődési házat. Társadalmi esemény volt a csángók bálja: Sőt: politikai esemény. A két utóbbi esztendőben eljött közéjük és beszédet mondott *Orbán Viktor*. Vállalta a csángókat és a csángó bál közönségét. A világ legsanyarúbb sorsú magyar közösségének fájdalmait és reménységeit. A hivatalos magyar kormányzat

HÍREK

Csehország. A cseh püspöki konferencia elnöke, *Miroslav Vlk* bíboros, prágai érsek szerint országában az állam és az egyház szorosabb együttműködésére volna szükség — jelentette ki a nyáron beiktatott kormányfővel, a szociáldemokrata *Milos Zeman*nal folytatott megbeszélése folyamán. Az egyház nem akar beleszólni a pártok ügyeibe — hangsúlyozta —, de minden, a közjót érintő kérdéshez hozzászól. Az egyháznak szüksége van az állam támogatására. Sajtójelentések szerint már a megbeszélés ténye némi javulásra utal az állam és a katolikus egyház utóbbi időben kissé megromlott kapcsolatában, s talán esély nyílik az elkobzott egyházi vagyon kérdésének rendezésére.

Olaszország. Kétezerben a Szentév négy legnagyobb egyházi eseményét a tervek szerint Róma határain kívül rendezik. Ebben állapodott meg a Szentszék az

Vannak idők...

Egy levél és írója

Éppen hatvan esztendeje, hogy a század egyik legjelesebb jezsuita teológusa, *Henri de Lubac* alapvető munkája, a *Katolicizmus (Catholicisme)* megjelent. *P. Szabó Ferenc* írja e könyvről: „P. de Lubac műveinek szinte valamennyi témáját tartalmazza csírájában." (Alcíme: A dogma szociális vonatkozásai.) A tizenkét fejezetet tartalmazó mű első ré-

A teológus tagja volt annak a szűkebb körű bizottságnak is, amely *„König* és *Seper* bíboros, valamint *Jean Daniélou* részvételével — elmélyítette a későbbi, *Gaudium et spes* kezdetű konstitúciónak az ateizmusra vonatkozó szövegeit."

Mindezekről a napokban *Kiss-Rigó László* teológiai tanárral, az esztergomi Szent Anna-templom plészóba jött a „nagy téma": az egyház; én emlékeztettem P. Lubacot, hogy a flamand származású VI. Hadriánusz pápáról is írt, akinek síremléke a Santa Maria dell'Anima német templomban van, a Piazza Navonán. Hadriánusz pápa Rotterdami Erasmus tanára volt. Sírfelirata elgondolkodtató igazságot tartalmaz: „Milyen szomorú, hogy vannak idők, melyeknek még a legkiválóbbak is áldozataivá válnak."

Henri de Lubacra is vonatkoztathatjuk valamiként, hiszen egy ideig — jócskán előremutató meglátásai, írásai miatt — eltiltották a tanítástól...

Többször váltottak levelet?

— Igen. Megegyeztünk: ő franciául ír, én angolul. Féltve őrzöm a sorait.

Milyen volt Henri de Lubac, az ember?

— Nem választható el a teológustól, attól a kort megértő, modern lelkiségtől, amely mindig az egyház csodálatos hagyományában találja meg a gyökereit. Henri de Lubac megkapta a bíbort, de kérte: püspökké ne szenteljék.

Tóth Sándor

Cher Père, Un grand, très grand merci!

Impossible de vous répondre comme il faudrait. Sorti d'hopital, inguérissable, accablé, ... mais, cœur reconnaissant pour votre délicate bonté.

In Domino tuus

H. c. de Lubac 1

Dávid Katalin köszöntése

A magyar szellemi élet egyik erős oszlopa — akiben a „súly, a dicsőség" ugyanabban a dimenzióban, a szolgáló szeretetben jelentkezik — kétezer esztendő keresztény művészetének ismerője. Művei kormeghatározóak, melyekben a művészet, a gondolkodás és a magatartás-etika egyazon lendülettel hirdeti, hogy a szellem a legfontosabb, és elanyagiasodott világunkban ha naponta nem érjük tetten önmagunkban, a nemzet kerül veszélybe.

Szeptember 6-án este a Vigadóban köszöntötte a tiszteletre méltó professzort, tudóst, művészettörténészt hetvenötödik születésnapja alkalmából *Zelnik József*, a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány elnöke a társulat, valamint a Magyar Művészeti Akadémia nevében. A baráti találkozón megjelent *Keszthelyi Ferenc* váci megyéspüspök, *Schweitzer József* főrabbi, *Gábor József* államtitkár, valamint a kulturális és tudományos élet több képviselője.

Zelnik József az Istennek és a tudománynak elkötelezett példás emberről szólt, s kívánt neki áldott sok esztendőt.

A jókívánságokhoz mi is csatlakozunk.

Új Ember Szerkesztősége

15.30–15.40: Korhatár nélkül
Tanácsok, ötletek nyugdíjasoknak tíz percben
A szerkesztő, Martos Eta egy órán át hívható a 138-7200-as telefonszámon. A Szocio-műhely éjjel-nappal hívható üzenetrögzítője: 138-7973. Levélcím: 1800 Budapest, Petőfi Rádió
16.58: Útközben

17.00: Hírek. Időjárás

17.03: Délutáni csúcs
Felelős szerkesztő: Németh Miklós Attila. Munkatárs: Megyeri Erzsébet
Az adás idején hívható telefonszám: 138-8666
17.59: Technikai szünet

18.00: Közvetítés a labdarúgó Magyar Kupa döntőjéről
Riporter: Novotny Zoltán

19.00: Hírek. Időjárás

19.03: Műsorajánlat

19.10: Gördeszka
Szerkesztő-műsorvezető: Báthory Gábor. Zenei szerkesztő: Duba Szilvia. Munkatárs: Szaláncz Erzsébet
Az adás idején hívható telefonszám: 138-7600

19.30: Drogambulancia
Molnár Tamás műsora
Az adás ideje alatt hívható telefonszám: 138-7400. A Szocio-műhely éjjel-nappal hívható telefonszáma: 138-7973

20.00: Amikor egy popénekes rádióműsort szerkeszt
Soltész Rezső
Zenei szerkesztő: Magyar Mária. Osváth László műsora

21.00: Hírpercek

21.10: Deutsch – warum nicht?
Német nyelvlecke újrakezdőknek
(A tegnapi B. 14.05-ös adás ism.)

21.25: American Mosaic
A Voice of America sorozata nyelvtanulóknak
(A múlt pénteki, B. 14.05-ös adás ism.)

21.40: Híres bűnesetek
Szegény, szegény ezredes Lindbergh – Kovács István, Schwarzkopf – Sinkó László, Finn – Lukács Sándor, Lamb – Ivánka Csaba, Hauptmann – Szersén Gyula, Riporterek – Cserei Ági, Mikula Sándor
Km. Dobák Lajos, Kránitz Lajos, Miklóssy György, Nagy Gábor, Némethi Ferenc, Thirring Viola
Írta és rendezte: Gosztonyi János

22.34: A pódiumon: New Orleans zenéje 1929 és 1936 között
Korányi Tamás műsora
A címben jelzett hétéves időszakból nyolc felvétel szólal meg. Az előadók között vannak olyan nagyságok is, mint King Oliver és Louis Armstrong

23.00: Hírek. Időjárás

23.03: Sporthíradó
Szerkesztő: Siklós Erik

23.10: Máról holnapra – éjfél előtt
Paprika-show
Szerkesztő-műsorvezető: Tarnai Kiss László. Riporter: Sármándi Pál
A műsor telefonszáma: 138-8555
0.15: Magyar és idegen nyelvű vízjelzőszolgálat
(csak középhullámon)

A Magyar Rádió éjszakai műsora

0.15: Máról holnapra – éjfél után
Szerkesztő-műsorvezető: Perjés Klára. Zenei szerkesztő: Ruff Béla. Bemondó: Réz Dániel
A műsor telefonszáma: 138-8555
Óránként: Hírek. Időjárás
4.03: Csárdásmuzsika

BARTÓK

URH (sztereó) 67.04; 67.97; 68.24; 68.36; 68.48; 68.77; 69.38; 70.10; 70.43; 70.64; 72.08 MHz

6.00: Muzsikáló reggel
Műsorvezető: Ulbrich András. Bemondó: Zsámboki Zsolt. Szerkesztő: Terdik László
A zenei kínálatból: A Concerto Köln együttes játszik – Vivaldi Concertóiból – Széll György dirigálja a Clevelandi Szimfonikus Zenekart – Schubert-művek a Stuttgarti Kamarakórus előadásában – Csajkovszkij-kamaradarabok
6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00: Hírek. Időjárás

9.00: Műsorajánlat

9.05: Pódium

Colin Davis Berlioz-műveket vezényel
1. Ofélia halála – ballada Shakespeare nyomán (John Alldis kórus és a Londoni Szimfonikus Zenekar) (8 p.), 2. Harold Itáliában – szimfónia a) Harold a hegyek között, b) Zarándokok indulója, c) Szerenád, d) Banditák orgiája (Yehudi Menuhin – mélyhegedű és a Philharmonia Zenekar) (45 p.)

10.00: Hírek. Időjárás

10.05: Rádiószínház
A Bellac-i Apolló
Jean Giraudoux egyfelvonásosának rádióváltozata
Fordította Gera György. Rádióra alkalmazta Bárdos Pál. Zenéjét összeállította Takáts György. Dramaturg: Mesterházi Márton. Rendező: Varga Géza
(A hétfői, K. 21.05-ös adás ism.)

11.00: Pomádé király új ruhája
Részletek Ránki György meseoperájából
Km. Andor Éva, Herczku Annamária, László Margit, Katona Lívia, Korondy György, Palcsó Sándor, Bende Zsolt, Dene József, Katona Lajos, Palócz László, Sólyom-Nagy Sándor, Gregor József, Zeitler Zoltán, a Magyar Rádió Ének- és Zenekara, vez. Oberfrank Géza

11.40: Népdalfeldolgozások kamaraegyüttesre
1. Borsody László feld.: Népdalok tekerőlantra és más népi hangszerekre (Mandel Róbert és Kiss Ferenc – tekerőlant, kamaraegyüttes, vez. Nagy Ferenc), 2. Vavrinecz Béla feld.: Gyermekjátékdalok (Schmall Pálma – fuvola, Fábián Márta – cimbalom, Torma Károly – gordonka), 3. Györe Zoltán: Citera-concertino (Túry Ferenc – citera, kamarazenekar, vez. Györe Zoltán)

12.00: Hírek. Időjárás

12.05: Hangverseny délidőben
Hangverseny Meizl Ferenc 70. születésnapja alkalmából
Km. Varga István – klarinét, az Új Budapest Fúvósötös (tagjai: ifj. Kovács Imre – fuvola, Kiss József – oboa, Varga István – klarinét, Bizják Gábor – kürt, Börzsönyi Klára – fagott) és a Magyar Állami Hangversenyzenekar tagjaiból alakult fúvós kamaraegyüttes, vez. Meizl Ferenc
1. Meizl Ferenc: Három bagatell szóló klarinétra (Varga), 2. Grieg –Meizl Ferenc: Lírikus szvit (fúvósötös), 3. Mozart: B-dúr szerenád K. 361. (fúvós kamaraegyüttes, vez. Meizl)
(Zeneakadémia Kisterme – 1994. február 1.)

13.25: Galina Boriszova operaáriákat énekel
1. Donizetti: A kegyencnő – Leonóra áriája, III. felv., 2. Gounod: Faust – Siebel dala, III. felv., 3. Bizet: Carmen – Habanera, 4. Borogyin: Igor herceg – Koncsakovna kavatinája, II. felv., 5. Muszorgszkij: Hovanscsina – Márfa dala, III. felv., 6. Csajkovszkij: A Pikk Dáma – Paulina románca, I. felv., 7. Rimszkij-Korszakov: A cári menyasszony – Ljubasa áriája, II. felv.

14.00: Hírek. Időjárás

14.05: En français
Francia társalgási sorozat középiskolásoknak II.
Les animaux
(13/2. lecke: jövő szerda, B. 14.05)
(Ism. szombat, P. 20.45)

14.20: Agancsbozót
Szilágyi István regényét rádióra alkalmazta Dénes István – 3. rész
Deres – Kőmíves Sándor, Héfa – Bitskey Tibor, Ilmár – Bicskey Károly, Vulkán – Simon György
Zenéjét Szendrői Sándor állította össze. Dramaturg-rendező: Török Tamás
(VII/4. rész: holnap, B. 14.20)

15.09: Romantikus kamarazene
1. Schubert: C-dúr fantázia (Zino Francescatti – hegedű, Eugenio Bagnoli – zongora) (23 p.), 2. Smetana: e-moll vonósnégyes (Smetana vonósnégyes) (28 p.)

16.00: Hírek. Időjárás

16.05: Magyar zeneszerzők műveiből
1. Liszt: Orpheus – szimfonikus költemény (Magyar Állami Hangversenyzenekar, vez. Ferencsik János), 2. Lajtha László: Mise op. 54. (Magyar Rádió Énekkara, orgonán km. Virág Endre, vez. Sapszon Ferenc), 3. Durkó Zsolt: Turner illusztrációk (Erich Gruenberg – hegedű és a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, vez. Lehel György)

17.00: Metronóm
Zenebarátok órája
Felelős szerkesztő: Kocsár Miklós. Szerkesztő-műsorvezető: Alföldy Boruss István
A tartalomból: A Vándor kórus stúdióhangversenyéről – Hangverseny a Himnusz születésének 150. évfordulója alkalmából – Debreceni Kórusverseny kötelező műveiből: Sugár Rezső: 12 kórustanulmány; részletek – Phoenix CD – Muzsikus portré: Gerenday Endre – Népzenei tanszak a Nyíregyházi Főiskolán – Lemezszemle

17.50: Újraolvasva
Gion Nándor: Testvérem, Joáb
Domokos Mátyás jegyzete
Szerkesztő: Gózon Ákos
(Ism. szombat, K. URH 18.20)

18.00: Hírek. Időjárás

18.05: A magyar zene évszázadai
Természet-zenék
Fittler Katalin összeállítása

19.15: Fritz Wunderlich operaáriákat énekel
1. Boieldieu: A fehér asszony – George kavatinája, 2. Donizetti: Szerelmi bájital – Nemorino áriája, I. felv., 3. Cornelius: A bagdadi borbély – Nureddin áriája, I. felv., 4. Massenet: Manon – Álomária, 5. Smetana: Az eladott menyasszony – Jenik áriája, II. felv., 6. Kienzl: A bibliás ember – Mathias és a gyerekek jelenete, II. felv. (km. Müncheni Sankt Wolfgang gyermekkórus)

19.45: Miért szép?
Dsida Jenő: Hálóing nélkül című verséről beszélget Lator László és a szerkesztő, Albert Zsuzsa
Km. Papp János. Rendező: Dobai Vilmos

20.00: Hírek. Időjárás

20.05: Kapcsoljuk a Budavári Mátyás-templomot
A Zágrábi Szólisták hangversenye
Művészeti vezető: Tonko Niméty
1. J. S. Bach: Három korál (Ormándy Jenő átirata), 2. Luka Sorkotevic: III. szimfónia, 3. Kieto Odak: Passacaglia, 4. Mozart: c-moll adagio és fúga K. 617., 5. Mozart: g-moll vonósötös K. 516.

kb. 21.30: Régi fúvószene

21.45: Bellini: Norma – Norma és Adalgisa kettőse a II. felvonásból
Dénes Zsuzsanna, Hamari Júlia és a Magyar Állami Operaház zenekara, vez. Pál Tamás

22.00: Hírek. Időjárás

22.05: Az én hanglemeztáram
Baranyi Ferenc költővel beszélget Varga Ferenc

23.00: Rádiószínház
Zách Klára
Csáth Géza dráma-jelenete
Róbert Károly, magyar király – Keresztes Sándor, Erzsébet, a felesége – Csere Ágnes, Kázmér, Erzsébet testvéröccse – Kaszás Gergő, Zách Klára, udvarhölgy – Tóth Ildikó, Mária, udvarhölgy – Ruttkai Zsófia, Kornélius, udvari orvos – Dobák Lajos, Gyulafy, a királyfiak nevelője – Imre István, Pater Franciscus, udvari gyóntató – Galkó Balázs, Lajos és Endre, a király fiai – Szuper Levente és Kovács Dávid, Zách Felicián – Gáspár Tibor, Cselényi – Lukácsi József, Apród – Thormuth Csaba, Asztalnokmester – Székely Tamás
A hangfelvételt Göblyös Tamás, Liszkai Károly, Maksay Helga és Radák László készítette. Zenei munkatárs: Takáts György. Dramaturg: Sári László. Rendező: Zoltán Gábor
(A június 1-jei adás ism.)

23.26: A GRP All Star Bigband játszik
Szerkesztő: Blum József

24.00: Hírek. Időjárás

0.05: Századunk zenéjéből
Szerkesztő: Fejérvári Sándor
Robert Schollum műveiből
1. Oktett op. 63. (Az Osztrák Rádió kamaraegyüttese), 2. Három darab klarinétra és zongorára op. 71/b. (Horváth László és Körmendi Klára), 3. Szonáta blockflótére és csembalóra op. 76. (Hans Maria Kneihs és Josef Gstach), 4. Trió hegedűre, mélyhegedűre és hárfára op. 85. (Viktor Redtenbacher, Eugenie Altmann és Christine Anders), 5. Öt kis darab gordonkára és zongorára op. 92. (Leonhard Wallisch és a szerző), 6. Részletek a Huszonnégy prelüdből op. 113. No. 1-12., 7. I. szimfónia (Alsó-Ausztriai Hangversenyzenekar, vez. Karl Etti)

2.00: Hírek. Időjárás

2.03: Szózat

Dániel Klára

TV1

6.03: Műsorismertetés

6.05: Falutévé – munkaügyi tippel, géptippel, növénydoktorral

6.25: Határtól határig
„Körzeti percek" – Debrecenből
Válogatás a körzeti televíziók híradásaiból (10')

6.35: Üzlet
Gazdasági és pénzügyi híradó (10')

6.45: Híradó (15')

7.00–9.00: Nap-kelte
Reggeli információs magazin

9.00–12.00: Napközi
A Tv1 nap-közi tájékoztató műsora Bayer Ilonával
Telefon: 153-1204, 12.00 óráig
Fel. szerk.: Román Péter. Szerk.: Torma Tamás, Pataki Katalin. Főgy.-vez.: Jakab Jenő. Rend.: Péterfalvi László
Benne:

9.30: Riviéra
Európai tévéfilmsorozat
250/143. rész (25')
Sybella addig beszélt válásról, majd örökös elhidegülésről férjétől, hogy Edward komolyan vette súlyosan depressziós feleségét és az éjszakát sem töltötte otthon. Sybella rájön, féltékeny Edwardra. Mindenki a hős Laurent-t ünnepli azért, hogy megmentette Christophe életét, sőt segít a leégett kaszinó helyreállításában. Úgy tűnik, a sok baj ismét összekovácsolta a de Courcey családot.
(Színlapot lásd: hétfő, Tv1 9.30)

10.30: Paradicsom szálló
Német tévéfilmsorozat
XIII/2.: **Idős hölgynek nincs akadály** (ism. – 52')
Írta: Herbert Lichtenfeld. Fényképezte: Rudolf és Ursula Körösi. Zene: Hans Hammerschmidt. Rend.: Claus Peter Witt
Lisa Lindemann – Grit Boettcher (Piros Ildikó), Max Lindemann – Klaus Wildbolz (Perlaky István), Michael Lindemann – Patrick Winczewski (Laklóth Aladár), Frank Lindemann – Axel Malzacher (Fekete Zoltán), Papa – Friedrich W. Bauschulte (Velenczey István)
Magyar szöveg-szinkronrend.: Tomasevics Zorka

11.30: Játék (15')

12.00: Déli harangszó
Hírek

12.07: Maholnap
Diákszótár (ism. – 20')
Mit jelent az empátia szó? Miért fontos magánjellegű és hivatalos kapcsolatainkban? Tanulható-e és hogyan?
Szerk.: László Jánosné. Gy.-vez.: Szántó Gábor. Rend.: Seres Tamás

12.27: Sorstársak
Rehabilitációs magazin (15')
Telefon: 72-324-504
Cím: MTV Pécsi Körzeti Televízió, Sorstársak, Pf. 67. 7601
Szerk.: Körmöczi Zsuzsanna. Gy.-vez.: Szirászki Beatrix. Rend.: Bucsky Csilla

12.42: Fűben-fában
Természetgyógyászati magazin (15')
Fel. szerk.: Körmöczi Zsuzsanna. Szerk.: dr. Görgei Katalin. Gy.-vez.: Szirászki Beatrix. Rend.: Bucsky Csilla

12.57: Képújság

13.05: Bolygónk, a Föld
Amerikai ismeretterjesztő filmsor.
VII/2.: **A kék bolygó** (ism. – 55')
Készít.: Thomas Skinner. Fénykép.: Christopher Woods, Paul Atkins, Eric Camill. Zene: Jack Tillar

Az űr roppant mélységeiben legalább százmilliárd galaxis kering. A mi Tejútrendszerünk spirálja százmilliárd csillagot tartalmaz, de élet csak ott fejlődhetett ki, ahol jelen volt a víz: a Földön. Ez a film a folytonosan mozgásban lévő víztömegeket vizsgálja.
A magyar változat munkatársai: Narrátor: Csernák János. Magyar szöveg: ifj. Vitray Tamás. Szinkronrend.: Andor Péter

14.00: Bobobók
Spanyol rajzfilmsorozat
A bobulár útnak indul (26')
A mocsárbolygó (25')

14.51: Mesélő ablakok
Malcolm Miller sorozata
VI/3.: **A megtestesült Isten**
(ism. – 26')

15.17: Nosztalgia bár
(ism. – 17')
Közreműk.: Cseke Péter, Csengery Ottília, Földes Tamás, Kocsis Judit, a Manhattan, az Old Boys és a Queen Dance tánccsoport
Szerk.: Wéber Bea. Munkatársa: Perjés János. Vez. op.: Szalai Z. László H.S.C. Gy.-vez.: Medveczky Balázs. Főgy.-vez.: Felber György. Rend.: Márton István
15.34: Műsorismertetés

15.40: Falutévé – munkaügyi tippel, géptippel, növénydoktorral
(A reggeli adás ismétlése)

16.00: Híradó (10')
Időjárás-jelentés

16.13: Angliában jártunk, angolul tanultunk...
Magyar diákok Bournemouth-ban (ism. – 29')

Az angol–magyar Books Alapítvány magyar diákokat, tanárokat tanít eredeti angol környezetben az angol nyelvre. Hogy folyik a tanulás, milyenek a módszerek, hogyan él egy angol család.
Fel. szerk.: Kelemen Endre. Szakértő: Péter Anna. Rip.: Penney Éva. Szerk.: Góhér Gyula. Rend.: B. Nagy Tibor
16.42: Reklám

16.45: Folyt. köv.
Külügyi ügyek
Holland–kanadai filmsorozat
135/84. rész (24')
Audrey, mint amerikai állampolgár, bejut a vámterületre és ki tudja hozatni Mendeznek az oly sürgős árut. Gus és a CIA késve érkeznek a kikötőbe. Persze Audrey nem emberbaráti segítséget kívánt nyújtani Mendeznek, szolgáltatásának ára van: meg akarja tudni, miért érdekli a mágnást Jean-Pierre kis vidéki cége. Noella nyomára bukkantak egy szomszédos országban. Hátrahagyta útlevelét és immár más néven folytatja útját. Így nagyon nehéz lesz megtalálni.
17.10: Reklám

17.15: Szentképek titkai (15')
X/1.: **Bevezető**
Dávid Kata műsora
A most induló sorozat bevezetőjében a szakrális művészet fogalmáról és a további műsorok tematikájáról hallhatunk. A rendkívül gazdag, valláshoz kötődő művészet olyan jelképeket rejt magában, amelyek jelentését nem biztos, hogy ismerjük. Megismerésük hozzájárul kultúránk gazdagításához

Szerk.: Madary Orsolya. Op.: Czabarka Péter. Gy.-vez.: Tóth Márton. Rend.: Pásztory János

17.30: Filmutazás
Kanadai magyarok (30')
Mai filmünk rendhagyó, eltérő a sorozatban megszokottaktól. Egy távoli országba kalauzoljuk el Önöket. Filmünk az országban élő magyar közösség életét mutatja be.
Munkatársak: Suha György, Kotász János, Sipos József

18.00–18.30: Kapcsolj be!
18.00: Rímfaragó
Irodalmi műsor (15')
Közreműk.: Lator László és versíró gyerekek
Szerk.: Podhorányi Zsolt. Műsorvez.: Lator László. Gy.-vez.: Balogh Erika. Rend.: Balogh Zsolt

18.15: Oscar Junior
Pillanatok a prágai Oscar Junior Gáláról (15')
Műsorvez.: Rieger Johanna. Szerk.: Sági Zsuzsa. Gy.-vez.: Roska Péter, Nagy Károly. Rend.: Réti Kata
Most végre megtudhatjuk, ki nyerte az Oscar Junior nagydíjat.
18.30: Reklám

18.35: Zsákbamacska
Vetélkedő (25')
Játékvez.: Rózsa György

19.00: „Maradjatok meg szeretetemben!..."
Keresztény életkérdések (5')

19.07: Gyereksarok
Frakk
Magyar rajzfilmsorozat
A sonkaízű sajt (ism. – 6')
Kisokos
Cseh rajzfilmsorozat
Gondok Domonkossal (7')
19.24: Reklám

19.30: Híradó (30')
(Feliratozva a Teletext 777. old.)
20.00: Reklám

20.09: Feketén-fehéren (10')
20.19: Reklám

20.25: Brewster milliói (Brewster's Millions)
Amerikai film (1985 – 97')
Írta: Herschel Weingrod és Timothy Harris. Fényképezte: Ric Waite. Zene: Ty Cooder. Rend.: Walter Hill
Brewster hatalmas feladatot kap: harminc nap alatt el kell költenie harmincmillió dollárt – ez a feltétele annak, hogy még nagyobb összeget örökölhessen. Ki hitte volna, hogy ez ilyen nehéz feladat? Brewster jó barátja, Spike is mindent megtesz, hogy határidőn belül megszabaduljanak a rengeteg pénztől – és kapjanak még tízszer annyit.

Brewster – **Richard Pryor** (Kálid Artúr), Spike – John Candy (Hankó Attila), Angela – Lonette McKee (Rácskevei Anna), Warren Cox – Stephen Collins (Kautzky Armand), Charley Pegler – Jerry Orbach (Csurka László)
Magyar szöveg: Rózsa Gábor
Szinkronrend.: Kiss Beáta
22.02: Reklám

22.07: Panoráma különkiadás (45')
Találkozás Csáky Pállal
Főszerk.: Chrudinák Alajos. Kész.: Egyed Ilona, Majancsik László, Mátis Lívia, Tamáska Péter, Tordai Gábor
(A műsor tartalmát a mai Esti Hírlap, a Pesti Hírlap, a Magyar Nemzet, a Pest megyei Hírlap és az Új Magyarország közli.)
22.52: Reklám

22.57: Szülőföldemen
Bemutatja: Kő Pál (40')
Hányatott gyermekkor, szegénység, szorgalmas, éjjel-nappal dolgozó édesanya és meghurcolt, börtönöket megjárt édesapa. Pataki Lajos, Maczky Levente, s végül Kő Pál. Iszonyatos energia, és valami „ösztehetség" kellett hozzá, hogy Somogyi József mester mellett, a ma élő szobrásznemzedék egyik legjobb művésze váljék belőle.
Szerk.-forgatókönyvíró: Major Sándor. Op.: Janovics Sándor. Gy.-vez.: Tóth Tamás. Rend.: B. Farkas Tamás

23.37: BBC-híradó (20')

23.57: Képújság

ZSÁKBAMACSKA JÁTÉK

Írja be a nyertes számot!

Hány Lucifer talált gazdára a mai (jún. 15.) játékban? Vágja ki és küldje vissza a szelvényt a Szerencsekerék címére: 1519 Bp. Pf. 403.

Név:_____

Cím:_____

A helyes megfejtések beküldői között hetente öt darab Lucifert sorsolunk ki! Beküldési határidő: június 20. A nyertesek nevét a **29.** lapszámunkban közöljük.

DÁVID KATALIN

KOVÁCS PÉTER: Egy vidéki múzeum a kulturpolitika peremén

Mozgó világ 1993/3. 43-49

történet (Újkor) Művelődéstörténet os	Istvánn Mária kollégiumi előadó	

David Katalin mintát.

Magas színvonal elérhető áron

JO-KER ÜZLETHÁZ
1053 Bp., Kossuth L. u. 13.
Tel.: 266-9070

INGATLAN

Verőcén kis házrész kerttel eladó. Irányár: 650 000 Ft. Tel.: 131-1500/1207. Este: 117-1705. Kalászné.

Balatonalmádiban 2 szintes, 2 fürdőszobás nyaraló eladó. Érdeklődni este: 142-1817.

JÁRMŰ

Törött, totálkáros autót vennék 1984-estől. Tel.: 06-30-440-110. (361539/19K)

Karambolos, totálkáros autóját megvenném. Tel.: 06-30-502-637. (362104/18K)

Törött, totálkáros autót vennék 1984-estől. Tel.: 06-30-543-170. (363625/59K)

SZOLGÁLTATÁS

Tetőszerviz, ács-, tetőfedő- és bádogosmunkák. Tel.: (06-23)-416-713, 06-30-441-025.

Duguláselhárítás! Fürdőszobai lefolyók, mosogatók, csatornák tisztítása garanciával. Tel.: 319-0039, 06-20-392-872.

Kisvállalkozók és társaságok részére teljes körű ügyintézéssel könyvelést és pénzügyi tanácsadást vállalunk. Tel.: 165-8432.

Varrógépjavítás lakásán, a XI. és XXII. kerületekben. Extra szolgáltatás! Varrógépét ön ideszállítja, kisjavítás, szerviz megvárható. Időpont-egyeztetés. Három- és négyszálas Interlock bérelhető. Telefon de. 226-5481, du. 06-20-549-255, este: 227-1616.

Önről szól! Önnek szól! Önért szól!

Dunakanyar Rádió

FM 91,9 FM 68,99

FM 68,99 MHz-en 06–22 óráig
FM 91,9 MHz-en 13–01 óráig

Vételi területén Észak-Budapest, Vác, Dunakeszi, Szentendre, Gödöllő és további 30 település helyezkedik el.

Hirdetésfelvétel: 2600 Vác, Fekete u. 65.
telefon: (27)-316-248,
(27)-319-225.
Reklámsugárzási díjak már 100 Ft/mp-től

Hallgasson Ránk
Ezt a kanyart mi már bevettük!

Zur Erinnerung an
Ladislaus Wenzel
Laci Bácsi"

Mit hallunk a Vasárnapi Újságban?

Előzetes a *Vasárnapi Újság* holnap reggeli műsorából. (Műsorvezető: *Németh Miklós Attila*, szerkesztő: *Zala Simon Tibor*)

A frontot megjárt mecseki gazda végső nyugalomra tért, ám előtte még magnószalagra mondta, hol voltak egykoron a család földjei. – A kormányok által megkötött alapszerződések mit sem érnek, ha nem szentesítik ezeket az országok civil szervezetei – gondolatok a Magyar Szellemi Védegylet közgyűléséről; – Házasodni veszélyes – véli a Magyar Demokrata Néppárt Országos Gyűlése alkalmából Szabó Iván pártelnök; – Krisztusi szeretet gazdasági elemzéssel – a katolikus egyház nem nézi tétlenül a társadalom erkölcsi, anyagi romlását; – Búcsú a haza nyelvétől – dél-bánáti magyarok félelme a beolvadástól; – Falvak, református lelkészek nélkül – interjú Bölcskei Gusztáv zsinati elnökkel; – Hitelkamatok a csillagos égben – a megyaszói polgárok már fizetésképtelenek; – Médiamérleg: ki a szélsőséges? – Jánosi György, az MSZP alelnöke ellenzi a magyar újságírást; – A hálás haza ragaszkodó fia – Simándy József Magyar Örökségdíjat kapott.

Egyebek között ezekről a témákról hallanak holnap, a Kossuth rádióban a Vasárnapi Újságban reggel 6–8.25 óra között.

● *A Fővárosi Vízművek Rt. hálózattisztítási munkálatai miatt március 24-én, hétfőn 7 óra és április 8-án 15 óra között víznyomáscsökkenés, vízzavarosodás, a magasabb emeleteken pedig vízhiány is előfordulhat a IX., XVIII., XIX., XX., XXI., XXIII. kerületekben, továbbá Szigetszentmiklóson, Halásztelken és Dunaharasztiban. A zavaros víz vas- és mangán-oxidot tartalmaz, ülepítés után felhasználható. A vízművek kéri az érintett lakosok türelmét és megértését.*

Egy hét múlva óraigazítás

Az idén is március végén, egy hét múlva, *március 30-án kezdődik a nyári időszámítás*, amikor hivatalosan vasárnap hajnali két órakor kell az órák mutatóját 60 perccel előbbre, tehát három órára igazítani. A nyári időszámítás vége pedig, akárcsak a múlt évben, a korábbinál *egy hónappal későbbre* kerül, így október 26-án, a hónap utolsó vasárnapján állítjuk vissza az órákat hajnali három óráról két órára.

Az időszámítás változása *nem érinti a MÁV, a Volán és a Mahart menetrendjében közölt időpontokat*, a Malév új menetrendje pedig a nyári időszámítással egy időben lép életbe. Az óraigazítás éjszakáján a nemzetközi vasúti forgalomban magyar területen az átállás időpontja nyolc nemzetközi gyorsvonatot érint, így a Balkán expressz, a Beograd expressz és a Dacia expressz mindkét járata, a Bem nemzetközi gyorsnak Budapestre tartó járata és a Corona expressznek Budapest felé haladó járata 60 perces késéssel folytatja útját.

FOTÓ: TALUM ATTILA

A magyarság szellemi épülését szolgáló, nagy teljesítmények méltánylására, ösztönzésére hozta létre a Magyarországért Alapítvány a Magyar Örökség-díjat. Tegnap újabb hét (élet)művet méltattak arra, hogy „a magyarság láthatatlan szellemi múzeumának" részévé nyilvánítsson. Képünkön Jókai Anna írónő, a bírálóbizottság tagja nyújtja át a kitüntető címet Dávid Katalin művészettörténésznek „hitvalló élete és hiteles munkássága" miatt. A háttérben Zelnik József (Tudósításunk a 4. oldalon)

...dóbevallás?

...tt kell megfizetni. Ha az önellenőrzés eredményeként *csökken* a magánszemély adófizetési kötelezettsége, nem terheli őt önellenőrzési pótlék, mint ahogy akkor sem, ha a bevallást a munkáltató vagy kifizető hibás, illetve késedelmes igazolása miatt kell helyesbíteni. *Ezer forint* pótlékot kell fizetnie a magánszemélynek akkor, ha az önellenőrzés eredményeként nem keletkezik pótlólagos adófizetési kötelezettsége.

Ha valakinek *további adót* kell befizetnie, akkor azt az önellenőrzési pótlékkal együtt az önellenőrzés bevallásával egyidejűleg kell megtennie.

(füsi)

...elvásárlására készül

...eszi a nagyot

bankok tekinthetők az ügylet mozgatóinak, ami megint rámutat a finánctőke roppant hatalmára. Tudnivaló, hogy a nagybankok képviselői ott ülnek mindkét cég felügyelőbizottságában.

Gerhard *Cromme*, a Krupp elnöke arról beszélt, hogy a Thyssen részvénytöbbségének megszerzését a két konszern fúziójának kell követnie, ez „nemzetközileg ütőés versenyképes cég" létrejöttéhez vezet. A „német acéliparnak elkerülhetetlenül világméretű dimenziókat kell kapnia", ha nem akar lemaradni az amerikai, a japán és az államilag sokkal leplezetlenebbül támogatott brit, francia vagy olasz cégek mögött. A Ruhr-vidéki üzlet egyaránt felrázta a német tőzsdeszakembereket és az olvasztárokat. Ha sikerül, *olyan acélipari koncentráció jön létre, melynek jelentősége messze túlmutat Németország határain.*

A Thyssen vezetése kétségbeeséssel fogadta a *„vadkapitalista kannibálakciót"*. Dieter *Vogel*, az igazgatótanács elnöke szerint a Krupp saját problémáit akarja megoldani a vakmerő húzással. Vogel éppúgy nem érti, miért van szükség a Thyssen szétzúzására, mint munkásai. A dolog különös iróniája, hogy megint a kisebbik hal falja föl a nagyobbikat: a gyengébb Krupp kebelezi be a nagyobb és egészségesebb Thyssent. A düsseldorfi tartományi kormány elítélte az ügyet, ám *a politika eszközei a szabad piacgazdaságban végesek:* a munkanélküliek ellátására korlátozódnak.

J. GY.

RÖVIDEN

AZ IBM MAGYARORSZÁG KFT. az ipari átlag két-háromszorosának megfelelő növekedést tervez az idén, és elsősorban a kormányzati-igazgatási infrastruktúra, a hálózati számítástechnika, valamint az elektronikus kereskedelem területén szeretne előrelépni. Erről számolt be Horváth Róbert, aki az IBM Magyarország vezérigazgatói tisztét április elsejétől tölti majd be. A Videoton által működtetett veszprémi gyáregység éves termelését az IBM átveszi, ide az idén 800 új alkalmazottat vesznek fel.

RENDKÍVÜLI KÖZGYŰLÉST tart pénteken az Antenna Hungária Rt.. A legfontosabb napirendi pontok között szerepel a társaság alapító okiratának módosítása, a vezérigazgató személyének, valamint a felügyelő bizottság tagjainak megválasztása. A közgyűlésen a részvényeseknek jóvá kell hagyniuk az Antenna Hungária ez évi kiemelt fejlesztési terveit is. Az Antenna Hungária Rt. jegyzett tőkéje 7,8 milliárd forintról 10,34 milliárd forintra emelkedett, miután az ÁPV Rt. nemrégiben lejegyezte a 2,5 milliárd forintos tőkeemelést.

MEGSZÜNTETTE a Privinfó című hetilapot az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. A magánosítási szaklap a jövő héten jelenik meg utoljára. Hírek szerint belső hirdetési érdekütközés miatt juttatják végelszámolásra a fél évtizedet megért újságot. A lap utódja, a Vagyonüzlet e héten már napvilágot látott.

MKB-mérleg

Csökken a kamatláb

(Munkatársunktól)

Hitelnyújtóként és -szervezőként is részvevője volt az elmúlt időszakban létrejött, magyar érdekeltségű legjelentősebb szindikátusoknak a *Magyar Külkereskedelmi Bank Rt.* A pénzintézet a vállalati hitelezésben tavaly két százalékkal, tíz százalékra növelte piaci részesedését, az éven túli hitelezések esetében pedig 11 százalékra. Legjobb adósainak április elsejétől mérsékli a kamatlábat a bank 21,5 százalékra. Az MKB a múlt évet 348 milliárd forint mérlegfőösszeggel és 9,2 milliárd forint adózás előtti eredménnyel zárta. Az üzleti aktivitás bővüléséhez az ügyfélhitelek 63 százalékos, a betétek 45 százalékos növekedése járult hozzá.

...ézményi befektetőknek

...tos BUX-számítás

százalék. A forgalmazó brókercég a *Daewoo Értékpapír Rt.*, melynek igazgatója, *Fábián* Tamás kérdésünkre elmondta, hogy ez a befektetés igen kockázatosnak minősíthető, ezért elsősorban intézményi befektetőknek ajánlja (adókedvezmény nem vehető igénybe).

Információink szerint várhatóan szövetkezetek és önkormányzatok jegyeznek. A társaság megalapításához legalább tízmillió forint névértékű részvénynek kell elkelnie, de a részvények számát nem maximalizálták. A társaság alapítója a *Kaptár Befektetési Rt.*, amely bóvlirészvények vásárlására szakosodott. (Bóvlirészvénynek a csődbe jutott, felszámolás alatt lévő vállalatok részvényeit nevezik.) A részvényeket kárpótlási jegy ellenében jegyezhetik a befektetők, a cserearány meghatározásához mindig a jegyzést megelőző héten a kárpótlási jegy tőzsdei kötéseinek súlyozott átlagárát veszik figyelembe. A forgalmazó a jegyzés ideje alatt minden hétfőn reggel teszik közzé majd a cserearányhoz meghatározott kárpótlásijegy-árfolyamot. A jegyző a kárpótlási jegyét a forgalmazónak adja el, és az így kapott készpénzért jegyezhet részvényt. A Katlan megalakulásának célja, hogy az összegyűjtött kárpótlási jegyekkel a társaság privatizációs vásárlásokban vegyen részt, de még nem tudni, milyen iparágakban szeretnének részesedést szerezni. Ez az augusztusra tervezett alakuló közgyűlésen derülhet ki.

(kecskeméti)

...S 20-ÁN (egy egységre forintban)

...z líra Eladás (egységre)	Osztrák schilling Vétel	Eladás (100 egységre)	Svájci frank Vétel	Eladás	Svéd korona Vétel	Eladás	USA-dollár Vétel	Eladás
107,16	1450,28	1524,66	118,92	125,26	22,24	23,62	171,95	180,77
107,57	1451,85	1529,29	119,02	125,37	21,90	23,85	171,86	181,03
107,00	1450,00	1522,00	118,72	125,06	22,25	23,79	171,61	180,05
107,54	1447,46	1529,76	118,60	125,70	22,15	23,79	172,01	181,01
105,53	1430,00	1499,00	116,35	123,33	21,85	23,17	172,00	178,50

A polgárok javaslata szerint

Hatodik alkalommal ítélték oda a Magyar Örökség kitüntető címet a bírálóbizottsághoz beérkezett állampolgári javaslatok alapján. A kitüntetéseket ma, a tavaszi napforduló napján, délelőtt 11 órakor Budapesten, a Magyar Kultúra Alapítvány Szentháromság téri székházában adják át. A díjazottak: Simándy József operaénekes, Balogh János természettudós, Kós Károly építész, Dávid Katalin művészettörténész, Fischer Annie zongoraművész, Pap Gábor művészettörténész és a Bethlen Gábor Alapítvány. Az évente négyszer ítélkező, húsztagú bírálóbizottság a lakossági javaslatokat mérlegelve hozza meg döntését. Elhunyt és élő nagyjaink egyaránt megkaphatják a Magyar Örökség díjat, amely nem más, mint az úgynevezett aranykönyvbe való bejegyzése a kitüntetettnek. Már eddig is számos jeles személyiség részesült az elismerésben, például László Gyula régész, Balczó András olimpiai bajnok, Sütő András író, Antall József politikus, Egerszegi Krisztina olimpiai bajnok. A Magyar Örökség mozgalom, amely mindössze másfél éves múltra tekinthet vissza, máris országos hatósugarú; a Magyar Örökség Egyesület egyre terebélyesedő társaságában jelen vannak a kitüntetettek, a családtagok és mindazok, akiket a Magyar Örökség díj valamilyen formában megérintett.

Aki a szerencse gyermekének tartja magát

Dávid Katalin, a gyakorló túlélő

Egységteremtő egyéniség – mondják *Dávid* Katalin művészettörténészről, és ha valaki legalább egyszer beszélget vele, nyomban megérti, miért. A keresztény ikonográfia nemzetközi hírű szakembere, *Kerényi* Károly, *Sík* Sándor, *Bálint* Sándor legmagasabb kitüntetést, amit világiak kaphatnak. Dávid Katalin ma is a *Kondor* Béla rézkarcáról jól ismert arccal áll előttünk. Nincs benne semmi „professzoros". Amikor a Magyar Örökség díj átadása előtt beszélgetésre kértük, nem titkolta örömét. –

Dávid Katalin: Egész életemben a kulturális örökséggel foglalkoztam

tanítványa, a *Művészettörténeti Dokumentációs Központ* volt igazgatója egyetemista korától üldözöttek százait mentette, de ezt később soha nem emlegette. Úgy vélekedik: nemzedékének megvolt az a nagy előnye, hogy megtanult okosan, de nem elvtelenül kompromisszumokat kötni. Kommunista rendszerben lett az *Egyházi Gyűjtemények Szakfelügyeletének* vezetője és a *Pázmány Péter Hittudományi Akadémia* tanára. (Ma is tanít). *A szakrális művészet esztétikája* és *A megváltás tipológiája* című kötetét egyetemi jegyzetként használják. Ő magáról szerényen azt mondja: *„A szerencse gyermeke vagyok, mert egész életemben azon dolgozhattam, amin akartam, és mindig voltak olyan miniszteriális főnökeim, akik ebben segítettek."* De barátai tudják, hogy ez aligha lett volna elképzelhető az olykor kihívásszámba menő őszinteségből, bátorságból, igényességből, nyitottságból és emberszeretetből összeálló „dávidkataság", *Levendel* László szavaival: *„a gyakorló túlélő"* ereje és derűje nélkül. Azon tulajdonságok nélkül, amelyek a professzor asszony hetvenedik születésnapjára kiadott emlékkönyvből is kirajzolódnak a legkülönbözőbb szakmákat, felekezeteket és irányzatokat képviselő tisztelők írásai alapján. Munkásságát eddig *Móra Ferenc-emlékéremmel, Széchenyi-díjjal* ismerték el. A Vatikántól megkapta *Az Egyházért és a Pápáért* címet, a Gyönyörű dolog ez – mondta már a telefonba, majd személyesen így folytatta:

– Az én nemzedékemnek az elmúlt ötven évben annyiszor lett volna rá alkalma, hogy elhagyja az országot! Hogy én miért nem mentem el? Azért, mert végiggondoltam: ha emigrációban leszek, és egyszer valahol meghallom a *Himnuszt*, megszakad a szívem. Ennyit a „magyarról". Az „örökségről" pedig annyit, hogy én egész életemben a kulturális örökséggel foglalkoztam. Azt kutatom, gyűjtöm, mentem. Azt adom át. Hogy ezt még el is ismerik, az fokozhatatlan. Szóval fokozhatatlan lettem.

– Mivel foglalkozik most a tanítás mellett?

– Feltehetőleg egy VIII–XII. századi görög ikonműhelyt találtam Rómában. Ezt kutatom tovább. Isvtán-napra, 2000-re, a Magyar Királyság millenniumára szeretném befejezni. A megváltás tipológiáját kiegészítendő pedig, lehetőleg még 2000 előtt, össze akarom állítani a *Biblia* szimbólumait az *ó- és újszövetség*beli párhuzamok művészettörténeti ábrázolásait. Egy évet adtam rá magamnak.

– Szerencsésebb országokban ilyen munkát kutatócsoportok végeznek...

– Mi pedig kisiparos módra dolgozunk. De ez nem baj. Én csak a „megvalósult szocializmust" és a „megvalósult kapitalizmust" utálom.

Ferch Magda

DÁVID Katalin

P.SZABÓ Ernő: Hozott Isten! - Magam is igyekeztem! :
Beszélgetés Dávid Katalin művészettörténésszel. =
Uj Magyarország, 1993. junius 3. 13. ill.

DÁVID Katalin

Dávid Katalin: [Válasz a Magyar gond és remény c. körkérdésre]. = Magyar Szemle, II,1993,1. 19-22.

DÁVID Katalin

Fekete György: Erredvényi
tünödések. Bp. 1997 17–31.

DÁVID SÁNDOR

Faragott népművészet

Dávid Sándor jászszentandrási fafaragó népi iparművész a népművészet motívumait fogalmazza újra bútorai készítésével. A művész díjat nyert a Pro Kultura alapítvány által meghirdetett pályázaton.

Heves Megyei Hírlap
1998.08.25.

szakemberek jogi és pszic...
giai jellegű felkészítést tartanak.

Jelentkezés idősek otthonába

A Heves Megyei Önkormányzat száz férőhelyes idősek otthonát alakít ki a Mátrai Állami Gyógyintézet területén, előreláthatólag november 1-jétől. Az otthonban nyolcvan ágy általános részlegként, 2–3 ágyas szobákkal működik majd, 20 ágy pedig emelt szintű ellátást biztosít – kétágyas elhelyezéssel, külön fürdőszobával, WC-vel. A térítési díj az általános részlegben 20, az emelt szintűben 25 ezer forint, illetve egyszeri 225 ezer forintos térítési pótlék. Érdeklődni és jelentkezni a Heves Megyei Önkormányzati Hivatal egészségügyi és szociális irodájában, *Hrabecz Annánál* lehet (személyesen a 3300 Eger, Kossuth Lajos u. 9. szám alatt vagy telefonon a 36/410-011-es számon).

RÉV-ambulancia

A *Godó János* szocioterapeuta vezette Magyar Karitász egri, Kolozsvári utcai RÉV-ambulanciája hétköznapokon 8-tól 16 óráig, telefonon történő előzetes egyeztetés alapján bármikor a rászorultak rendelkezésére áll (telefon 36/321-577).

a Hegyk...

(Folytatás az 1. oldalról)

Azért, hogy egy szőlőfeldolgozó és borkereskedő csoportot támogassanak. Azzal a váddal is illetik a HNT-t, hogy hónapokon keresztül semmit sem tett, sőt a hegyközségektől kapott előrejelzéseket manipulálta és elhallgatta. Nagy András szerint ezek a vádak nem igazak, hiszen a Hegyközségi Nemzeti Tanács áprilisban felmérte a huszonkét borvidéken meglévő 1996-os óbormennyiséget, és az 1997-es borkészletet. Ekkor kiderült, hogy a hegyközségi tanácsok információja alapján az országban 3 millió 200 ezer hektoliter bor van a pincékben. Ennek a felmérésnek az alapján kezdeményezte a HNT, hogy agrárpiaci beavatkozás szükséges – állítja Nagy András. Ezt követően történt, az Agrárrendtartási Hivatal 400 ezer hektoliter bor kivitelére exporttámoga-

DÁVID Vera grafikus

K.A.: Dávid Vera. = Magyar Hírlap, 24.évf. 127.sz.
1991. junius 1. melléklet 3.p. és ill.

kind 1868-as Polyopart-akvarellje,
Carrière Reggeli-je, Fantin Latour
nő-je, Raffaeli A párizsi Notre-Da
zei Fauré-gy.ből származó Argente
faje,"Monticelli","Rokokó jelenet"
1867-ben festett Az Aranyszarv Kor
akvarellijei kevésbé jelentősek vo
lov Várakozás a hajóra, Fr.v. Uhde
nálunk is dolgozott O.v.Thoren Lo
tek. Q Szolnokon is dolgozott oszt
Bleu-t Alföldi táj és Tutajosok a
képe képvislte.

Az igen nagyszámu magyar kép közül
ezek közül is az 1873-ban festett
rizsból hozott haza. Munkácsy mási
festett és u.csak Párizsból, a Sed
képe. -Paál László négy képpel vol
Táj és Tájkép szénaboglyával, Szin
nak minden korszakából való képpel
az 1866ban festett Csőnakázók és a
müncheni korszakából való volt. A
képpel, az iskola legnagyobb tehet
volt képviselve. Ezek között az 19
ben festett Fürdés előtt és az 191
ter főmüvei. A szolnoki müvésztele
legtöbb képpel szerepelt. Csók Ist
biak között Apám és Lajos öcsém, é
Natanson képmásával, valamint Bonn
ját Petrovics Elek, a Szépmüv. Muz
Luxembourg-~~gyüjtemény~~ muzeumnak a

MDK.

Dávid Katalin

Chagall könyvének kritikája

Népszabadság 1967 febr.17.

1975. XII. 19. Televízió 21.35 óra
Művészeti Magazin, 75/12

- Aki a Mátyás templomban jár feltétlenül felkeresi a templom szép egyházi gyüjteményét. Ezek az egyházi gyüjtemények kedves nézőink természetes, hogy évszázadok folyamán halmozódtak fel, hát ami a Mátyás templom kincseit illeti hát elég viszontagságos sorsuak erről még olykor ujságokban is olvashattunk. Mindenképpen főként gazdag mecénások adományai, és az egyházi szertartásokhoz tartoztak, hiszen nagyon jeles események zajlottak itt le és az ott elhelyezett tárgyak ma már jóformán szomoruan kell is egy kicsit mondani, csak emlékei mindannak, szinte jelzései csak annak, amit valaha őriztek. A kiállitásból majd bemutatunk részleteket ez rögtön amit látnak ez a máltai lovagok oratóriumában a felsőerdőfalvi középkori szárnyas oltár. Egyébként a királyi oratóriumban a máltai lovagoknál láthatók ezek. Ezek itt például a budai Modanna szobor. Majd, hogyha felső részét megfigyeljük, szakember tudná csak megmondani, hogy ez kiegészités. Érdekesség egyébként emlitettem a máltai lovagokat, van ilyen óratórium is, hogy ma is évente

Dávid Katalin műsorösszeállítása

egyszer a máltai lovagok tartanak misét ebben a templomban. Egyébként a műtárgyak még az u.n. Béla teremben, de a XV századtól napjainkig mind megtalálhatók, ezek ez az a hires Corvin kehely, amelyen bőrtüss filigran technikával készült sajnos a második világháboru alatt elpusztult, ez pedig egy kazula, tehát egy mise ruha, amely a ráckevei templom tulajdona. Amit most látnak ez egy ilyen jellegzetes barokkori felszerelési tárgy, diszitésében egy monstrancia, tehát egy szentháromság tartó bécsi munka, 1777-ben készült. Sok monstrancia van egyébként, tehát legalább is jó néhány, a Mátyás templom muzeumában egy hasonlót látunk majd majdnem egy XVIII századit is, szép nézni a megmunkálását, ez egy zománc képekkel diszitett ciboliu-um, szépen látszik a zománc kép ugyancsak Bécsben készitették XVIII századi. Ez a hires Lorettói Madonaa szobor, amelyet 1686-ban Kolonich Lipót érsek ajándékozott a jezsuitáknak, és ezután tőlük került ide a Mátyás templomba. Egyébként itt a templomban nagyon sok barokk kori tárgy található, általában a barokk gondolkodás, amelyet az épitészetnél is hangsulyoztunk, itt ezekkel az ékkövekkel diszitett kelyheken is nagyon szépen megfigyelhető, innen származik talán a legtöbb érték, ami maradt. A Béla teremben, ez amit most Önök látnak ez egy őrök mécses, ugyancsak barokk kori, ez pedig a hires Sulek-kereszt. A XIX század végén, amikor a Mátyás templomot Sulek Frigyes terve szerint épitették, akkor készült az ő tervei szerint ez a kereszt. A Mátyás templom volt, ezt a történelemből is jól tudjuk az u.n. Koronázó templom még nevében is gyakran igy őriztük. Három koronozás szinhelye volt ez itt koronázták I.Ferencet, I Ferenc Józsefet és Erzsébetet, valamint IV Károlyt. Ez a magyar királyi koronának a másolata. A koronáról egyébként már a Mileneum táján is készült két másolat, az egyik a Vatikáni muzeumban van, a másik pedig a kalocsai Érsekség tulajdona. Az a másolat, amit itt látnak az az egyik másolat nem rég készült a 60-as évek vége felé, ha jól tudom 67-ben készült másolatokból a másik a Nemzeti Muzeumban van. A 60-as évek közepe táján jelent meg egy munka az István koronáról, méreteket tartalmazott és a budapesti ötvös mester ezeknek felhasználásával, illetve a Nemzeti Muzeumban lévő bizánci diadém az u.n. Monomachos korona diszeinek felhasználásával készitette el ezt a másolatot. Az előbb az Ország almát láttk, ez itt pedig a jogar. Most itt együtt látjuk valamennyi másolatot, valamennyi koronázási ékszert, ezek azok az egyházi ruhák, a királyi oratóriumba, amelyeket koronázásokon használtak. Mindaz, amit itt láttunk, kedves nézőink tulajdonképpen tényleg csak töredékes része annak a gazdag egyházi / gyüjteménynek, amely majd mindenütt hazánkban szétszórva megtalálható. Dávid Katalin művészettörténészt hallgatóink jól ismerik, az egyházi gyüjtemények vezető szakfelügyelője. Kedves Katalin, tulajdonképpen csak egyet kérdeznék. Ugye tény az, hogy ez csak egy töredék rész, amit mutat maga a Mátyás templom muzeuma és a többi?

- Igen ez valóban egyetlen kiállitás abból a gazdag anyagból, amit az egyházak őriztek meg a multból, hiszen mecénási tevékenységükkel mindig részt vettek a magyar művészeti élet alakulásában, s a megrendelésükre készült nagyszámu alkotás jelen-

tős része művelődéstörténetünknek, művészettörténetünknek és nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy az egyetemes művészettörténetnek is. És nemcsak azért részei az egyetemes művészettörténetnek, mert kiváló külföldi mesterek műveit is őrzik mint például a református Cranahnak a festményét, hanem a magyar művészeti emlékekkel is belszólunk az egyetemes művészettörténetbe, s engedje meg, hogy csak középkori ötvös művészetünkre hivatkozzak. És ezen belül is arra a nemzeti sajátságra fejlesztett diszitőtechnikára, amelynek legszebb emlékeit épen egyházművészetünk őrizte meg ez a sodrott zománc, amit a nemzetközi művészettörténeti irodalom, mint magyar zománctechnikát emlit és ennek gyönyörü példája a Győri Székesegyházban őrzött Szent László palástján teljes pompájában ragyog már a zománctechnika. Higyje meg a magyar zománc, a magyar művészettörténet végkép nem irható meg ezek nélkül a tárgyak nélkül. A stilustörténet kérdésére, vagy arra a kérdésre, hogy a nagy stilus folyamatokat hogyan alakitotta, milyen sajátságokkal gazdagitotta a magyar művészet, ezek fontos kérdések, s ezekre a kérdésekre nincs felelet az egyház művészet tekintetbe vétele nélkül, befejezésül a kérdésére egyetlen példát had mondjak. A török hódoltság idejét hozom fel példának azt az időt, amikor a magyar művészet alakulásában szükségképpen egy olyan cenzura jelentkezett, amely megváltoztatta addigi fejlődését. Na most ebből a történelmi politikai meghatározásból, meghatározottságból adodó egyik érdekes sajátság kelet és nyugat itteni találkozása, a motivum kincseinek eggyé ötvöződése. Ebben gyönyörüen kiemelkedika református egyház művészeti anyag, textilművészetük az úr asztali teritők, gazdag változatos forma kincsei és hogy ez mennyire fontos volt bizonyitja az is, hogy ezekben az évszázadokban a magyar művészetet ez a sajátság tette különösen szinessé, az európai művészettörténet szempontjából is figyelmet érdemlővé.

- Igen. Most nyilván, hogy mindenkiben felkeltődik az érdeklődés, hogy hogy lehetne ezekkel jobban megismerkedni, mit tesznek Önök ennek az érdekében?

- Jó ez egy logikus kérdés, ha ennyire jelentős, hogy mit teszünk érdekükben. Nézze. Államunknak és az egyházaknak közös elhatározása, hogy ezeket megismerjük, feldolgozzuk, publikáljuk. Már most ez nemcsak azokra a tárgyakra vonatkozik, amelyeket valamelyik egyházi gyüjteményben őriznek, hanem minden műtárgyra akkor is ha ezt a templomokban találjuk. Ezek legtöbbje használatban van és használatban marad engedje meg a használt tárgyak közül egy gyönyörüt had mutassak meg, a tereskei plébánia templom XVII századi szent sir compusa. De ezzel a munkával kulturális történeti művészeti értékük egyaránt közkinccsé válik. Már most azok amelyek bekerültek valamelyik egyházi gyüjteménybe, tehát kivonták a liturgikus használatból, ezek ugy bánunk mint minden muzeumi tárggyal. Legfontosabb minél teljesebb és szakszerübb kiállitásokat biztositani. Láttuk a Mátyás muzeumot, mindannyian ismerjük az európai viszonylag és kiemelkedő Esztergomi Keresztény Muzeumot, vagy ugyan ott a Főszékesegyházi Kincstár anyagát. Tudnunk kell, hogy a református egyháznak három jelentős kiállitása van, Sárospatak, Pápa és Debrecen, ezt az utóbbit különben most rendezzük ujjá, most ő korszerüsitjük. Azután

ott van a Zsidó vallás és történeti muzeum, ennek anyagából egyet emeltem ki, a XIX században a Herrendi Porcelángyár készitette ezt a szédertálat, és ne feledkezzünk el a pravoszlav művészetről, képviselje ez a gyönyörü Szent György ikon, apravoszláv művészetet, amely a magyar ortodox és a szerb ortodox egyház művészete képviseli, a magyar ortodoxnak Miskolcon van egy kisebb gyüjteménye, de gyönyörü és nagyméretü, aránylag nagyméretü a szentendrei szerb egyházművészet. Nézze Rapcsányi László én befejezésül egyetlen egy dolgot had hangsulyozzak. Itt mi olyan tárgyak, olyan emlékek megmentéséről gondoskodunk, ezzel a munkával, amelyek fontos emlékei történelmünknek, művészet és kulturális multunknak egyaránt.

- Nagyon szépen köszönöm. Kedves Dávid Katalin most tényleg nagyon jól ismerjük azt a fáradhatatlan munkát, amelyet Ön ezen a téren végez, de a kiváncsiságunk és a vágyunk is érthető, majdnem mindenkié, hogy ezekkel majd megismerkedjék, ez a kis beszélgetés nemcsak az érdeklődésünket keltette fel, hanem kicsit be is pillanathattunk ide. Köszönöm szépen.

1978. XII. 5. 21.lo D. Tv.
Müvészeti Magazin.
- 19 művészettel foglalkozó intézmény, vállalat dolgozói tevékenykednek itt abban az épületben, közülük talán a könyvkiadók munkája a legismertebb a közönség körében. A Corvina és egy versói kiadó közös gondozásában jelent meg ezekben a napokban egy nagyon érdekes könyv, szerzője Dávid Katalin ül itt velem szemben, mi a témája annak a könyvnek?
- Kovács Endre történésszel közösen irtuk ezt a könyvet, amely a lengyel és a magyar nép történelmi kapcsolatát mutatja be. Az államalapitástól, ami szinte egy időbe esik a két országban, napjainkig. Annyi azonosság, a kultura és a művészet mozgásának, olyan sajátos összefonodása jelenti a két ország találkozását az évszázadokban, hogy azt hiszem számunkra különleges történelmi érték ez a kapcsolat. Na most a könyv művelődés történet, és igy szigoruan véve az lehetne a cime, hogy Magyar-lengyel kapcsolatok ezer éve. De nekünk nem volt kedvünk szigorunak lenni, azt a cimet adtuk a könyvnek, hogy Magyarország Lengyelország a barátság ezer éve. És azt tettük annak tudtában hogy volt egyetlen idő, a 17. század közepe, amikor tudjuk, hogy nem örültek jelenlétünk-

dr. Dávid Katalin
művészettörténész

nek Lengyelországban, II. Rákóczi György a svédektől megtámadott lengyelek ellen vezette a magyar sereget. Na most ezt az egyetlen negativ példát azért emlitettem meg igy a cimmel kapcsolatban, mert ezt is valami olyan szép szimbólumba oldotta föl a történelem. 2oo évvel később, 1848-ban, ennek a II. Rákóczi Györgynek disz-szabjáját a magyar asszonyok a lengyel Bem tábornoknak ajándékozták, anélkül, hogy tudták volna, hogy Rákóczi Györgynek adósságot kell törlesztenie.
- Melyek azok a legfontosabb történelmi pontok, amik bekerültek ebbe a könyvbe is.
- Ez, ez elég nagy és széles kérdés, de tényleg csak szinte évszázadonként emlitve a legfontosabbakat. Kezdeném azzal, hogy a 11. század derekán, I. Béla kirányunk lengyel királylányt vesz feleségül, s az ő gyermekük László az a Szent László, aki kiemelkedő egyéniségea magyar történelemnek, s a könyvbe a gyönyörü Győri Herma - tartó jeleniti meg Szent László alakját. Azután a 13. század, amikor IV. Béla két leányát Kingát, és Jolántát lengyel herceghez adja feleségül, megint csak gazdag müvészeti anyag, koronák, három korona képviseli ezt a korszakot többek között sok más egyéb müvészeti anyag mellett, és Kinga és Jolánta alakja ma is különösen tisztelt személy történelmi személy Lengylországban. Nem beszélve azután Nagy Lajos királyunk leányáról Hedvigről, aki a litván yagelló Ulászló felesége lett, és Sirja, sokan tudják, akik Lengyelországban jártak, ma is zarándokhely, a krakkói székesegyházban. Na most ezek nevek, de nemcsak politika történet, vagy események állnak a nevek mögött, ha nem nagyon komolyékulturális és müvészeti anyag, s ami ebbena lényeges, mindegy hogy ezt a müvészeti anyagot itt, vagy Lengyelországban őrzik ugy érzem joggal mondhatom, hogy közös értékei a két nép müvészet történetének, vagy müvelődés történetének.
- És ha valaki csak a képeket nézi, már igy is képet kaphat a két nép kulturális kapcsolatáról.
- Igen, Mátyás kora a reneszansz a humanizmus, a Báthory korszak, a Rákóczi szabadságharc, amely onnan indult, napjainkig gazdag anyaggal reprezentálódik a könyvben, müfajilag is változatos anyagba, képzőmüvészet, iparmüszet szinte minden ágát megtaláljuk, épitészet, szobrászat, festészet, gazdag ötvös müvészet, textiliák, szép metszet anyag, mind arra utalnak, hogy milyen hallatlanul szép gazdag tartalmas ez a történelmi kapcsolat.

1968 SEP 14
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
David Katalin
NÓGRÁD

1021

Ma kezdődik:

a Salgótarjáni Művészeti Hét '68

A város történetében talán az eddigi legnagyobb méretű kulturális vállalkozás kezdődik ma este a salgótarjáni József Attila művelődési központ eseményeként. A Debreceni Csokonai Színház bemutatójával elindul az I. Salgótarjáni Művészeti Hét, melynek keretében változatos program részesei lehetünk.

A művészeti hét során kiállításokban, hangversenyekben gyönyörködhetünk, filmbemutatót láthatunk, s részesei lehetünk a népművelés és az irodalmi élet mai feladatairól folyó vitának. A program szerint a továbbiakban, szeptember 16-án, vasárnap Salgótarján fényképen címmel nyílik érdekes kiállítás a megyei művelődési központ üvegcsarnokában. Az anyagban országos rangú fotóművészek mutatják be salgótarjáni alkotásaikat.

Ezzel egyidejűleg, a salgótarjáni új gimnázium iskolagalériájában kerül sor Tamás Ervin festőművész, a Magyar Képzőművészek Szövetsége főtitkárának kiállítására. A megnyitót *dr. Dávid Katalin* művészettörténész tartja.

Szeptember 16-án, hétfőn délelőtt 11 órakor lesz az SZMT székházában *Darvas József* író előadása, mely a megye népművelőinek szól, — délután 5 órai kezdettel a Képcsarnok galériájában megyei gyermekrajz-kiállítás nyílik, ezt *Radics István* festőművész, megyei szakfelügyelő nyitja meg. Este 6 órakor kerül sor az SZMT székházában a művészeti hét irodalmi programjára. Az ankéton részt vesz *Benjámin László*, kétszeres Kossuth-díjas költő, *Darvas József*, kétszeres Kossuth-díjas író, *Veres Péter* kétszeres Kossuth-díjas író, *Váci Mihály* és *Garai Gábor* Kossuth-díjas költő. Az ankétot *Csik Pál*, a városi tanács vb elnökhelyettese vezeti.

Szeptember 17-én, kedden a gyermekeknek kedvez a művészeti hét. Az Állami Bábszínház délelőtt 10 és délután 4 órai kezdettel bemutatja Arany János: Toldi című elbeszélő költeményének bábváltozatát, Jékely Zoltán átdolgozásában, Kocsár Miklós zenéjével.

A szeptember 18-i programban a budapesti Kis Színpad tart bemutatót a József Attila művelődési központ színpadán, Kállai István és Dobos Attila: Ilyennek hazudtalak című háromfelvonásos zenés komédiájából.

A művészeti hét komolyzenei programját a szeptember 19-i hangverseny képviseli. Az Országos Filharmónia díszhangversenye keretében a Postás Szimfonikus Zenekar ad műsort dr. Vasadi Balogh Lajos vezényletével, Szabó Csilla Liszt-díjas zongora- és Kocsis Albert Liszt-díjas hegedűművész közreműködésével.

Szeptember 20-án iparművészeti kiállítás nyílik a megyei művelődési központ üvegcsarnokában, az Óbölsüveggyár tervezőinek munkáiból. A kiállítást délután fél 6-kor Lengyel József, a városi tanács vb elnökhelyettese nyitja meg. Este 6 órakor kerül sor a művelődési központ színháztermében az Elsietett házasság című új magyar film díszbemutatójára.

A művészeti hét érdekes színfoltjának ígérkezik a Vegyipari Dolgozók Szakszervezete Bartók Béla táncegyüttesének szeptember 21-i bemutatója. A folklórműsor az együttes 10 éves működésének keresztmetszetét adja. Szeptember 22-én, a művészeti hét zárónapján délelőtt 10 órakor az 1968-as siklósi fesztiválon Aranylant kitüntetést nyert salgótarjáni bányász fúvószenekar Marótí Gyula karnagy vezényletével térzenét ad a Tanácsköztársaság téren. 11 órakor a Budapesti Irodalmi Színpad műsorát láthatjuk a művelődési központban, míg este 7 órakor az 1966-os és 67-es Salgótarjáni Amatőr Könnyűzenei Fesztiválon aranydiplomával kitüntetett Bajtala-trió jazz- és tánczenei hangversenyét hallgathatjuk meg.

xander Dubcek, a CSKP KB első titkára, Oldrich Cernik miniszterelnök is.

a Nemzeti Frontról
bíróságok mellet
külön tanácsokról s

Cernik beszéde

Cernik miniszterelnök beszéde bevezető részében áttekintést nyújtott a január óta eltelt időszakról, a párt áprilisi programjának kidolgozásáról, az új államjogi elrendezés kialakításáról.

A január utáni helyzet főbb vonásai közül kiemelte a sajtó és más hírközlő szervek megélénkült tevékenységét, a rehabilitáció kérdésének előtérbe kerülését, megemlítette különféle öncélú szervek, csoportok és egyesületek megalakulását, amelyek úgy tüntették fel tevékenységüket, mintha a megújulás folyamatát szolgálnák, valójában azonban bonyolították a kormány munkáját. A szocialistaellenes erők megkísérelték e szervezetek működését saját céljaik szolgálatába állítani.

Harc a szélsőségek ellen

„A társadalmi mozgás súlyos gyengeségeket tárt fel a január előtti, valamint az azt követő fejlődésben" — hangsúlyozta a szónok. — A gyengeségek a kormánynyilatkozatban rögzített politika gyakorlati megvalósítása során is megmutatkoztak. Fejlődésünk tagadására szélsőséges erők és egyének léptek a színre azzal a szándékkal, hogy a szocialista építés egész időszakát lejárassák. A CSKP KB májusi plénuma teljes komolysággal hívta fel a figyelmet erre a ve-

kult helyzetről a miniszterelnök elmondotta: erőfeszítéseket tettek a szélsőséges befolyások hatástalanítására, a bonyolult helyzetben azonban az intézkedések kiegyensúlyozatlanok maradtak. „Nem voltunk képesek időben elemezni azokat az irányzatokat, amelyek egyrészt az ország belpolitikai elrendeződésének változataira vonatkoztak, másrészt ezeknek hatását nemzetközi helyzetünkre. A keletkezett politikai konfliktusokat azonban politikai eszközökkel oldottuk meg, vagy szándékoztunk megoldani" — hangsúlyozta a szónok, majd így folytatta:

— Egyes országokban a január utáni fejlődésünket elemezve, mindenekelőtt a jobboldalról fenyegető súlyos veszélyt hangsúlyozták és ezt az összes szocialista ország érdekeinek akut veszélyeztetéseként értékelték. Sor került a Varsói Szerződés több országa hadseregeinek Csehszlovákiába történt bevonulására. A kormány, amely felelősséggel tartozik népünknek tevékenységéért, a további szocialista fejlődésért kifejtett törekvéseiben új realitások elé került.

Fejlesztjük kapcsolatainkat

A miniszterelnök a következő kérdéseket sorolta fel, amelyekre a nép választ vár a kormánytól:

— *mit kell most tennünk;*

Cernik ezután összefoglalta a kérdésekre a választ:

— Országunk folytatja a január után megkezdett utat, ahogyan azt a CSKP, társadalmunk vezető ereje határozataiban leszögezte. Az új helyzet megköveteli a kormány által kitűzött feladatok bizonyos módosítását.

— Továbbra is a szocialista országok közösségének része vagyunk. A szocialista országokkal közös érdekek és célok kötnek össze bennünket. Elhatározásunk, hogy kölcsönös kapcsolatainkat nemzeteink érdekében tovább fejlesztjük és erősítjük.

— A moszkvai tárgyalások után az egész nép feladata, hogy a moszkvai egyezményeket becsülettel és következetesen teljesítse. Értelmetlen lenne arra gondolni, hogy elegendő ezeknek az egyezményeknek a formális végrehajtása is. Tisztességes, becsületes és értelmes politikával meg kell teremteni a biztosítékokat, hogy a további szocialista fejlődés konszolidált feltételek között mehessen végbe; hogy a CSKP vezető szerepe továbbra is biztosítva legyen; és hogy szocialista rendszerünk, a szocialista építés teljes mértékben biztosított legyen.

A miniszterelnök a továbbiakban részletesen beszámolt arról a tevékenységről, amit a kormány és különböző szakbizottságok végeztek az új államjogi elrendezés, a föderá-

1021

DÁVID KATALIN

A mai magyar festészet irányzatai*

A jelen művészet problematikáját vizsgálni izgalmas feladata a magyar művészettudománynak, olyan, amely csak komplex módszerekkel oldható meg. Nem segít kizárólag a történeti metodika, legalább annyira számolni kell a kritika és az esztétika módszertani lehetőségeivel. És megfordítva, a pusztán kritikai vagy esztétikai megközelítés sem vezethet ahhoz a végső eredményhez, hogy általános érvényű megállapításokat vonhassunk le a magyar művészet jelenére vonatkozóan. Hogy ez mennyire igaz, néhány olyan megoldásra váró kérdés is bizonyítja, amelyeket jelen tanulmányunkban is felvetni kívánunk, s melyek összetettségüknél fogva megkövetelik a komplex módszertani vizsgálatot. Így például megoldandó a magyar művészet gyökereinek problémája, tehát az, hogy milyen hagyományok éltetik jelenünk alakulását és a különböző hagyományok milyen értékűek a kibontakozás szempontjából. Továbbá meg kell vizsgálni, mennyiben érvényesülnek a magyar művészetben az európai alakulás általános esztétikai sajátságai és ezzel feleletet adni arra is, hogy a magyar művészet napjainkban milyen mértékben részese az egyetemesnek, mennyiben és miben hordoz speciális vonásokat. Milyen irányzatai alakultak ki művészetünknek és mennyire váltak ezek iskolává stb.

Olyan kérdések ezek, melyeknek megválaszolását programként kell kitűznie a magyar művészettudománynak és ha a jelen legkisebb részletproblémájához akarunk is hozzászólni, ennek perspektívájában kell anyagunkat vizsgálni.

E tanulmány nem foglalkozik a kortárs magyar képzőművészet minden ágával, csupán a festészet néhány sajátságát kívánja felvetni, és e téren sem vállalkozik a teljességre, hanem csak a legáltalánosabb vonások összegezésére. Kiindulásunk az egyetemes irányzatok jelentkezésének megvizsgálása, hogy ezen keresztül meghatározhassuk ezek hazai átalakulásának jegyeit.

Elsőként említjük a XX. század magyar festészetének talán legfolyamatosabban egzisztáló irányzatát, a posztimpresszionizmust. Kiváló mesterek alakították sajátos hazai vonásait. Elsősorban a Gresham asztal tagjaira gondolunk, Bernáth Aurél, Szőnyi István, Berény Róbert, Egry József művészetére. A magyar posztimpresszionizmus éppen azért nem zárható be abba az esztétikai kategóriába, ahogyan az európai irodalom megfogalmazza és meghatározza ezt az irányzatot, hanem olyan jegyeket hordoz, amelyek az itthoni fejlődés eredményeként alakultak. Lényeges ilyen tulajdonsága, hogy a natúrát szinte az impresszionizmus értelmében vállalja, művészetének kiindulása a látvány maga. Ez abból a hagyományból adódik, amelyet az irányzat mindvégig vállalt: a nagybányai iskola, amit Ferenczy Károly piktúrája határozott meg. Ez a hagyománya máig is sajátos vonása, hogy a látvány vállalása után, abból indulva, erősen színekre épített kompozícióval távolodik el a natúrától.

Az irányzat jelentős szerepet töltött be a két világháború között. Azzal, hogy programjához más irányzatok is csatlakozni tudtak – elsősorban az expresszionisták –, tömörítette a művészet erőit az akadémikusok, műcsarnokiak retrograd törekvé-

* *Képzőművészetünk megoldatlan elvi-esztétikai problémáinak nyilvános megvitatása sürgető feladat. Elsősorban talán a szakfolyóiratoké, de mindazoké is, amelyek a képzőművészetért felelősséget éreznek. Dávid Katalin írásához vagy tárgyához kapcsolódó hozzászólásoknak, cikkeknek helyet biztosítunk. (A szerk.)*

seivel szemben. A harmincas évektől művészképzésünknek is megszakítatlanul résztvevője, s ezért maradt a legutóbbi évekig a magyar piktúra legnépesebb irányzata. Szinte minden művészünk fejlődésének egyik alkotói periódusát ez határozta meg.

Képviselői az elmúlt évekhez viszonyítva számszerűen csökkentek. Hívei közül sokan indultak más irányba. Ennek okát vizsgálva úgy véljük, hogy az új feladatok előtt álló magyar festészet részére már nem ad elegendő segítséget ez a dolgok tárgyias szépségét és a látvány hangulatát kereső irányzat. Ma már elsősorban tanítási módszer, mert olyan színkultúrára nevel, amellyel minden indulónak rendelkeznie kell. Ne gondolja azonban senki, hogy ezzel az akadémizmus szerepére kárhoztatjuk, mert az akadémizmus történeti tévedése nem abban nyilvánult meg, hogy mesterségükre tanította az induló generációt, hanem hogy tagadott minden eltérést ettől a tanítástól.

Amikor a magyar posztimpresszionizmust, mint tanítási módszert emeljük ki, ugyanakkor nem tagadjuk, hogy ma is élő irányzata a magyar piktúrának, és nem állítjuk, hogy nem tartozik annak jelenébe. Odatartozik, ma is varázsa van, ma is meghatározni tud egyéni utakat, szemléleteket. Amit mi mondunk, s amit az anyag bizonyít, csupán annyi, hogy uralkodó szerepét vesztette el. Ennek sem az az oka, hogy talán időszerűtlen lett. Túl egysíkú, vulgáris vélemény ilyent állítani. Oka általánosabb érvényű törvényszerűségen alapszik: a festészet alakulásának ma világviszonylatban olyan pillanatát éljük, amely az irányzatok sokaságát és harcát, sokszor szinte összebékíthetetlennek tűnő ellentétét kívánja meg. Ez a jelenség sajátsága a modern művészet alakulásának és szabadjon a történésznek ezzel kapcsolatban megjegyezni annyit, hogy a modern művészetért nem az harcol, aki mindig a legújabb mellé áll, hanem aki jelenünk fejlődésének ezt a sajátságát megérti és tudomásul veszi. És még valamit tudunk. Amit ma úgy fogalmazunk, hogy az „irányzatok sokasága", azt egyszer a történelem távlatából egy új művészet kialakulási folyamatának fogják látni.

Nagy felelősséget kíván ilyen helyzetben ítélni és elítélni bármit. Mert a kortárs jogán hányszor elfelejtjük a nagy történelmi igazságot: egy új világkép, amelynek ma még csak a kezdetét éljük, nem születik máról holnapra, hanem élet-halál harcot kell vívnia a régivel. Ennek a múlttal folytatott kulturális harcnak minden jelenségét látjuk már majd száz éve, de vegyük tudomásul, hogy aki ezt a harcot előbb kezdte, nem kevésbé tisztelhető ma, amikor már bőven akad eszközünk a régi elleni küzdelemhez. Tehát az az irányzat, mely az újat valaha is segítette életre kelteni, beletartozik a modern művészet történetébe.

A magyar posztimpresszionizmusnak egyik utolsó nagy küzdelme volt az a szerep, amit az 1950-es évek fejlődésében vállalt. Ekkor lépett a naturalizmus és az akadémizmus nagy térhódítási vággyal újra porondra. A posztimpresszionizmus volt az az irányzat, mely legeredményesebben vállalhatta ellenük a harcot, mert alkotóelvei olyanok, amelyekkel leszerelhető volt demagógiájuk: a realizmus elvének kisajátítására irányuló törekvésük. A posztimpresszionizmus azonban ekkor elkövette azt a hibát, hogy nem igyekezett maga mellé állítani minden használható progresszív erőt. Ez volt egyike oka, hogy azokban az években annyira leszűkült festészetünk és nem érvényesülhetett benne az irányzatok sokaságát követelő modern esztétikai törvényszerűség, ami pedig festészetünk új társadalmi feladatainak megoldását nehezítette.

A posztimpresszionizmusnak legközelebbi rokona az az irányzat, mely szinte kizárólag a színekkel való fogalmazás felé tolódik el. Nevezzük irányzatunkat magyar kolorizmusnak, melynek nyugati megfelelője, legközelebbi rokona a fauves-ok mozgalma volt. Míg azonban azoknál formailag határozott a szakítás az impresszionizmus színvilágával és a paletta tiszta színei egymásmellettiségének szépségét keresik, addig a rokon magyar festők az impresszionizmus festőiségéből elindulva és nem annak ellentmondva jutnak el a színnel komponáláshoz. Ezért aztán képeik szerkezetileg határozatlanabbak, a formák bontottabbak, a tárgyiasságnak szinte egyedüli hordozója a szín.

Ezt a színreépítettséget már a posztimpresszionizmusnál felvetettük, de a kettő

különbözik. Ez nem a látvány festése, még akkor sem, ha a kész mű eljut a látványig. A szín itt uralkodóbb jellegű, központja a formálásnak. Elveiben ezért rokonítottuk a fauves-okhoz, mert problémavállalásuk közös. Módszerét tekintve kapcsolódik a posztimpresszionizmushoz, és hagyománya ugyanakkor az École de Paris festészete. F. két tradícióból elindulva alakítja saját új színvilágát. Így ad sajátos lírai stílust Bartha László vagy Szentiványi Lajos munkássága.

Míg a posztimpresszionizmussal kapcsolatban az egész modern festészet sajátságaként az irányzatok sokszerűségét és harcát említettük, itt is egy általános specifikum megfogalmazására van lehetőségünk. A különböző modern irányzatokat általában jellemzi, hogy a formának egy alkotóelemét állítják középpontba, ennek tökéletesítésén kísérleteznek. Így választja ki ez az irányzat a színt. Új alkalmazását, új értékeit, lehetőségeit dolgozza ki a szín tartalmat kifejező felhasználásának.

A posztimpresszionizmus és a kolorizmus mellett még két irányzat játszik jelentős szerepet a mai magyar festészet alakulásában: az egyik a konstruktív, a másik a dekoratív fogalmazás.

Az elsőt vizsgálva megállapíthatjuk, hogy ha az előbb tárgyalt irányzatok hazai megjelenését specializálni tudtuk, itt még határozottabban érezzük, hogy egészen más értelmezést kell adnunk ennek, mint amit az egyetemes művészettörténet konstruktivista irányzaton ért. Szinte csak belső használatra alkalmas a kifejezés, mert ha összevetjük a képeket az európai anyaggal, érthetetlennek tűnik az elnevezés. Tehát ezzel kapcsolatban két kérdést kell felvetnünk: mi ennek az iskolának sajátos formavilága és jogosan alkalmazzuk-e rá ezt az elnevezést?

A sajátságokon kezdve – mert ennek kell indokolnia az elnevezés helyességét –, a külföldi irányzattól eltérően itt a kiindulás maga a valóságban adott forma. Ennek ábrázolására vállalkozik a művész. A konstruktivizmus itt tehát nem önálló alkotói elv, hanem egyfajta eszköze a tárgyak leegyszerűsítésének. E tárgyak mögött érezzük a valós formát annak ellenére, hogy megjelenését elvontabb alakzatra sűrítette a művész. Ez az irányzat tulajdonképpen a szocialista realizmus egyik hazai iskolája: részben az 50-es évek naturalizmusának ellenhatásaként született, részben pedig annak a kísérlet-sorozatnak eredménye, melyet a monumentális feladatok elé állított magyar festészetnek kellett megoldania. Jelentőségét és a magyar piktúrában betöltött szerepét elsősorban ebben látjuk. – Mint említettük, a valóság ábrázolására törekszik ez az irányzat, kiindulását a valóság tárgyiassága adja. Azonban a monumentalitáshoz szükséges egyszerűsítés és az egész képtér megkomponálása már elvonatkoztatja a művet a natúrától, alárendeli a gondolatnak. Végső formájában szerkesztett, architektonikus kompozíció uralja a kész művet. Éppen ez a végső eredmény indokolja az irányzat elnevezését.

Ezt a törekvést azonban lényeges elválasztanunk attól a néhány idősebb mester munkásságától, akik a kubizmus térproblémájából kiindulva, a szocialista realizmus hazai jelentkezése előtt keresték a konstruktív formálás és komponálás lehetőségeit a figurális festészetben. Gondolunk pl. Kmetty János, Barcsay Jenő oeuvrejére. Az ő művészetük nagy értéke mind jelenünknek, mind az elmúlt évtizedek történetének és az említett irányzathoz a hagyomány erejével kapcsolódnak. Hatásuk azonban nemcsak ennél a törekvésnél mutatkozik meg, hanem általánosan jelentkezik a magyar festészet mai alakulásában.

Visszatérve a konstruktív irányzat problémáihoz, meg kell említenünk, hogy hagyomány-vállalásuk szinte az egész modern magyar művészet történetét felöleli: a Nyolcak, Uitz, Nemes Lampért, Derkovits, Dési Huber stb. munkássága mind kiindulási alapja ennek a törekvésnek, és talán éppen a hagyományok szélessége miatt változatos az irányzat egyes képviselőinek munkásságában. Nincs merev iskola jellege, a művész látásmódja feladatonként határozza meg az irányzat alakulását. Ebből következik az a sajátossága, hogy tartalmilag sok esetben az expresszionizmus belső világot tükröző felfokozottsága jelentkezik a művekben. Az expresszív és a konstruktív találkozása, a XX. század e két tartalmi-formai lehetőségének felhasználása valóban eszközt teremt az új mondanivaló kifejezéséhez.

A másik irányzat, amelyet a dekoratív formálás jellemez, első látásra úgy tűnik, mintha éppen ellentéte lenne az előzőnek. Annak plasztikus, a testek tériségét hangsúlyozó formáit itt sík, szőnyegszerű komponálás váltja fel. Koloritjában is más, tisztább, harsogóbb színekkel dolgozik, a színeknek is dekoratív értékét keresve. Mégis azt kell mondanunk, hogy mai piktúránkban az előbbihez hasonló feladatra vállalkozik: legalább olyan lehetőségekkel járul hozzá a monumentális művészet kialakításához, mint a konstruktív formálás. A monumentális feladatok bizonyos műfajainál – pl. mozaiknál, sgrafittónál – komoly eredményeket hozott és ugyanakkor mint táblakép is a modern architektúra dekoratív dísze.

Az említett négy stilisztikai irányzat nem kizárólagos a kortárs magyar festészetében, de a kiállításokon bemutott anyag arra a megállapításra vezet, hogy ezek uralkodnak piktúránkban. E tanulmányunkban csak megemlíteni van módunk a fő irányzatokat és nem vállalkozhatunk e törekvéseken belül alakuló csoportosulások vizsgálatára. Ugyancsak nem említhetjük festészetünknek azokat a nagy egyéniségeit, akiknek munkássága nem kapcsolható a fentebbi irányzatokhoz. Ezek feldolgozása adóssága még a modern magyar művészettel foglalkozó kutatásnak.

*

Az irányzatoknak az elmúlt években történt kiszélesedésével kapcsolatosan sokan felvetik a kérdést, vajon előrelépést jelent-e ez a fajta differenciálódás vagy inkább a művészet válságba jutásának következménye? Amit ezzel kapcsolatosan megvizsgálni akarunk, mert véleményünk szerint az egész modern átalakulás lényeges problémáját érinti, az a „művészet válságának kérdése", amelyről tudnunk kell, hogy nem pejoratív, kompromittáló jelzője a művészetnek, hanem a XX. századi kulturális kibontakozás egyik sajátsága. Nem kiúttalanság, és zsákutca, ahogyan sokan hibás módon értelmezik, hanem egy új kifejezési forma keresése. Ilyen értelemben igaz hazai festészetünkkel kapcsolatosan is a kérdés felvetése. Válság, mert szakítani kell régi ideálokkal, kialakult közízléssel, elavult szemlélettel. Válság, mert nem segítenek régen bevált akadémikus szabályok, nincsenek elfogadott iskolák, amelyek utat mutatnak a most indulónak. Új eszmények kifejezését keresni mindig megtorpanásokkal, a tévedések ezer lehetőségével jár együtt. De kitérni a feladat elől egyetlen olyan művésznek sincs lehetősége, aki saját korának alkotója kíván lenni. Válság, mert ellentétes irányzatok és törekvések váltják egymást, egyik a másikat tagadva. A tartalom megfogalmazása sokszor lehetetlennek látszik ebben a kavargásban és úgy tűnik, hogy nem marad más, csak az értékek tagadása, antitézise mindennek, amit szépnek ismert a történelem. És mégsincs joga egy művésznek sem a visszafordulásra, aki tudja, hogy új értékek születnek korunk társadalmában és ezt az újat a művészi kifejezésben, ábrázolásban is meg kell találni. Válság, mert sok az értelmetlen és eredményt nem hozó próbálkozás, az esztétikai normák megfontolatlan tagadása, s korunk mozgásából sokan csak a megsemmisítés aktusát élik át. Azonban nem mondhat le a kísérletezésről az a művész, aki tudja, hogy a megsemmisítés csak azokra az értékét vesztett dolgokra érvényes, amelyek az új felépítését gátolják.

Úgy kell értelmeznünk a jelen művészetének válságát, hogy az korunk társadalmi mozgásával szükségszerűen együttjár.

Ezt a válságot a magyar képzőművészeti élet elodázta. Igyekezett mesterségesen fenntartani egy régi formavilágot és ezt, mint kész megoldást alkalmazta a ma megfogalmazásához. A forma és a tartalom nem találkozhatott, el kellett jönnie az időnek, amikor a művész szembenéz korával. Így indult az az egészséges folyamat, mely a formai kísérletekhez vezetett és különböző irányzatokkal, törekvésekkel gazdagította jelenünket.

Ez tükröződik minden pozitívumával és negatívumával festészetünkben. Az a válság, amely nem értéket mér, hanem egy fejlődési szakaszra utal. Pozitívumai, hogy sokszínű, gazdag az anyag, festészetünk mutatja azokat az eredményeket, melyek századunk irányzatainak tanulságai. Ezzel együtt érvényesül a technikai érettség és mesterségbeli tökéletesség. Ezt az utóbbit talán említeni sem szabad, annyira termé-

szetes követelménye a művészetnek. Véleményünk szerint azonban nagyon is lényeges rámutatni erre külön is akkor, amikor az akadémiák kitaposott útjáról letér a művészet. Ilyenkor megvan a veszélye annak, hogy az új formai szabadság csupán eltakarni hivatott a szakmai felkészületlenséget és az akadémiai szabályok elvetése mögött az akadémiák által megkívánt mesterségbeli tudás hiánya rejtőzik. Ilyennel bőven szolgál a modern művészet története. Idézzük Rabonivszky Máriusznak, a kiváló esztétának szavait: „Szélhámosok szabadon garázdálkodhatnak a becsületes harcosok mellett." Eredményeink azt bizonyítják, hogy művészeink tudására aggodalom nélkül lehet építeni egy új művészetet.

Az új keresése, mint mondottuk szükségszerűen együttjár tévedésekkel és hibákkal. Azt tapasztaljuk, hogy ezek szinte minden esetben tartalmi vonalon jelentkeznek. Részletes műelemzésre tanulmányunk keretei nem adnak lehetőséget, de sürgető feladat megkeresni a hibák természetét és okait. Tévedés az a gyakran hallott állítás, hogy az új irányzatok, az új utak keresése az oka annak, hogy a humánus mondanivaló elszegényedett, a formák csak önmagukért élnek stb. Nincs erről szó. Az igazság ezzel szemben az, hogy az új művészetnek sajátos igényei vannak a tartalom irányában is. A formában nincsenek feltételei, a teljes szabadságot biztosítja, elveti az akadémikus szabályokra rögzíthető formulákat, ezzel szemben megköveteli azonban, hogy minden részelemnek, ritmusnak, vonalnak értelme és jelentése legyen. Ebben mutatkozik az új tartalmi követelmény. Nem akar dokumentálni, lemond az ábrázolás precizitásáról, egy konkrét történés rögzítéséről, helyette a minden dologban meglévő általános érvényű igazságot kívánja megfogalmazni. Azért keres új szimbólumokat, azért kísérletezik új kompozíciós lehetőségekkel, hogy a tartalom legmélyebb rétegét, a konkrét jelenség mögött lévő lényeget örökíthesse meg.

Művészeink nagy többsége előtt ez az alkotói feladat világosan áll, hiszen az új formák kényszerítik is a tartalom ilyen értelmű megközelítése felé. De mindez még sok problémát rejt magában, s a megoldás az elkövetkező idők feladata. És bizonyosak vagyunk abban, hogy a stílusgazdagodás, a formai kísérletek elősegítik a tartalom újfajta megfogalmazását.

KOVÁTS ÉVA rajza

Vallomás és búcsú

Éjszaka. Siklós vára.

A vár múzeumi oldalán, a második emeleten négy teremben 100 képem, 15 szobrom, 15 bronz érmém van kiállítva. Ebben az első személyű birtokos kifejezésben úgy hangzik ez, mintha a művész én volnék, s az én alkotásaim szerepelnének itt.

Pedig c s a k – milyen c s a k! – a magam részére összegyűjtött műtárgyak ezek. A c s a k: az én vagyok, a gyűjtő – az alkotóművészethez képest –, mert maguk az összegyűjtött műalkotások nem c s a k-ok – aki megtekinti, láthatja –, mind jellemző és igen jó alkotásai a XIX. és XX. század nagy magyar művészeinek.

A különbség, amennyi a teremtő géniusz és egy buzgó, lelkes gyűjtő közt van – majdnem egy világ. Amennyiben igazi műalkotást létrehozni, csupán igyekezettel, bármilyen szorgalmú legyen az, nem lehet. A legrejtélyesebb s legizgalmasabb pszichológiai, filozófiai és élettani problémák egyike: – hol van, miben és miként az elválasztó határ a művészetszeretet, a szorgalom – és a tehetség, a zsenialitás, a teremtő művészi képességek között.

Szőnyi azt írta egyszer: „Az igazi, vagyis az őszinte műélvezet egyfajta művészet. Az ilyen műélvező maga is művész!" Tegyük hozzá tárgyilagosan: „bizonyos fokig". Még így is vigasztalás, hízelgő kijelentés és biztatás a további műpártolásra.

Ezt mondhatom magam is, mint aki idejében őszintén, és akkoriban keservesen felismertem, hogy érdemleges író-művész nem lehetek. Ezért ehelyett, pótlásaként annak, ami belül hiányzik – ellenállhatatlan ösztönzést éreztem a gyűjtésre: minél több szépséget, műalkotást magamba és magam körül. Élni ezek külső és belső sugárzásában. Minden döbbenetesen változó, múlékony értékű földi dolgok mellett – a szépnek, a valódinak, a magasabbrendűnek igézetében, a bizonyos fokú örökkévalóság felé törekedve.

Mint orvos viszont meghatottan átéreztem megtisztelő elkötelezettségét annak, hogy a hozzám forduló, tehát bennem bízó betegeim bajaiban, tanácstalanságaiban (mily nagy ösztönző erő a bizalom!) – mindig segíteni kell. Amit várnak tőlem, annak megfelelni kell. Minél teljesebben, mély lelkiismerettel, akár a magam érdekeivel szemben is, legyen az anyagi, kényelmi, egészségi, akár – orvos vagyok, állítanom kell – az életem árán is. Segíteni másokon minél többet, minél jobban, teljes odaadással.

Ennek a „végzetes" testi-lelki beállítottságnak (és ez minden igaz orvosnál így van), első s talán legfontosabb feltétele a becsületes szakmai felkészültség mellett: – az e g y ü t t é r z é s minden beteggel. Ezt az együttérző-képességet igyekszünk gyakorolni, elmélyíteni magunkban. Amennyire az adottságok és körülmények engedik.

A műalkotások megértő értékelése s ezzel járóan az élvezete, amellyel sugárzásuk hatalmába kerülhetünk, szintén legnagyobbrészt attól függ, hogy mennyire tudunk belehelyezkedni abba a lelki és idegállapotba, szellemi irányba, amely a művészt eltölti és vezeti alkotása közben. Nekem emellett segítségemre volt a művészlelkű és szellemű szüleim öröksége is. A művészetek s a művészek mindenekfelett való tisztelete és szeretete.

Ez a kettő fonódott össze egész életemben: a művészetek szeretetének és a segítésnek küldetésszerű mámora. Ezzel az érzésvilággal éltem le hét évtizedet. Ebből következik, hogy pénzben, duskáló pozícióban sohasem lehettem, s nagyobbfajta jövedelmem sem volt soha.

Hogy mégis megközelíthessem ideáljaimat, igényeimet – néhány módom volt erre. Először: a könnyebbfajta szórakozásoktól elvonva magamat, a hazugul elnevezett „életművészettől" elspórolt időt, energiát, anyagiakat az igazi művészetek felé for-

DR. TOMPA KÁLMÁN

mintegy négyszáz festményből, illetve szoborból álló védett magángyűjteménye Pécs mj. Város Tanácsa rekompenzációs szerzeményeként a Janus Pannonius Múzeum Modern Magyar Képtárába került. Műmellékletükön bemutatunk néhány művet a gyűjteményből.

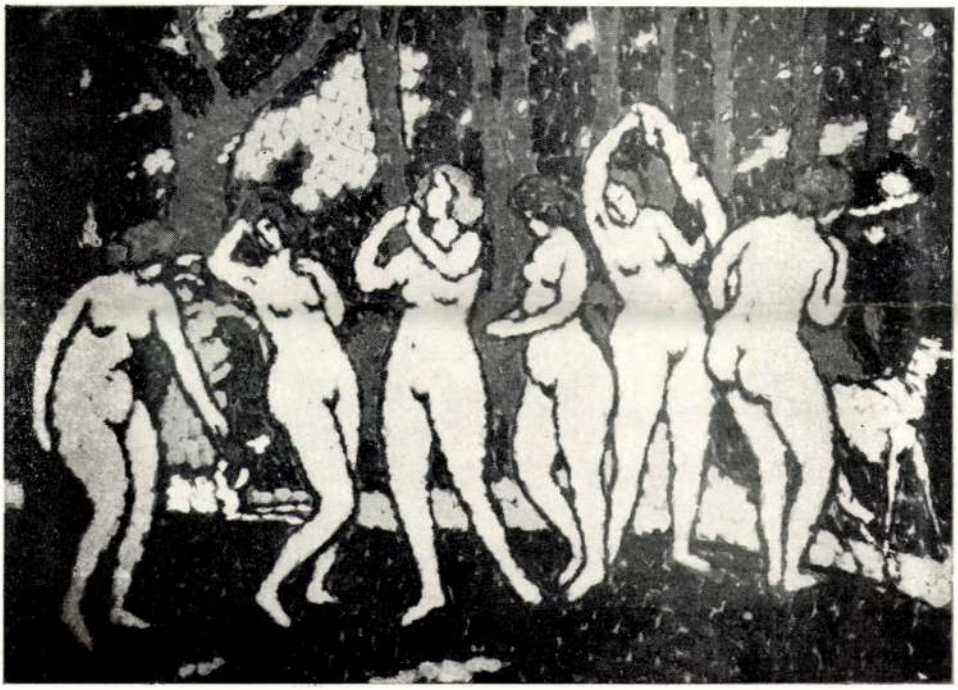

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF: Park aktokkal

SZŐNYI ISTVÁN: Dunapart szekérrel

CSONTVÁRY KOSZTKA TIVADAR: Római híd Mostarban

EGRY JÓZSEF: Balatoni halász

áthattam. Másodszor: többet dolgoztam. Azért is, hogy a vele járó anyagi többlettel több juthasson a műtárgyak megszerzésére. A harmadik módja gyűjteményem gyarapításának az volt, hogy egyre több író-, művész-barátot és beteget sikerült magam köré „gyűjtenem" – vonzanom. Voltak közöttük, akiktől honoráriumként, baráti gesztusként, nagyvonalú ajándékként – könyveket, képeket, rajzokat, szobrokat kaptam.

Így lett egész életem ténye, értéke, elégtétele író-művész barátaim szeretete, megbecsülése, barátsága. Mindnyájukra a legnagyobb szeretettel gondolok mindig, arra az egy-kettőre is – több száz közül nem többre –, akik különböző belső és külső okaik miatt időközben eltávolodtak tőlem.

*

Évtizedek óta könyveim, képeim, szobraim, kerámiáim, népi faragásaim bűvkörében élek. Szívemhez is nőtt életem részeiként mindegyike.

Azt hittem, sohasem fogok megválni tőlük.

Sok-sok ígéretet kaptam, csábítást, több darabjáért külön-külön, aztán nagyobb részlegeiért és egészéért is. De eddig nem tudtam elszakadni egytől sem. Úgy éreztem gyűjteményem minden egyes darabjával összetartozom. De nemcsak én övelük. Ők, a képek, szobrok is egymással. Egy családot alkotunk együtt, elválaszthatatlanul.

Amint a képeim száma sokasodott, s kialakult bennem gyűjtésem valódi célja, hogy a XIX. és XX. századi magyar képzőművészet minél teljesebb keresztmetszetére törekedjem – úgy rögződött meg bennem az érzés és gondolat egész gyűjteményem mindig-való együtt-tartására is.

Így erősödött meg bennem az az elhatározás, hogy nem családtagjaim öröklik majd utánam, szerteszét, azt amibe én egész életemet beleáldoztam. Áhítattal, szenvedéllyel – hanem valamely érdemes közületnek hagyom. Azzal a feltétellel, hogy az egésznek szétválaszthatatlanul együtt kell maradnia, éspedig mint dr. T. K. gyűjtése.

Vállalom, hogy ez hiúságnak tűnhet föl. De úgy vélem, ennyi elégtétellel tartozom magamnak, s talán gyűjteményem példaadássá válhat művek, művészetek, művészek szeretetére, megbecsülésére, istápolására.

*

És most mégis itt küszködöm magammal, magamban. Keservesen, tépelődve, búcsúzó, szorongó szívvel... Siklós várában éjszaka, az életemmel összeforrott gyűjteményem közt.

Pécs Város kéri tőlem, bizonyos rekompenzációval, talán félig ajándékképpen, múzeumának, közönségének.

Megválhatok-e tőletek képeim, szobraim? Barabás, Szinyei-Merse, Munkácsy, Paál László, Ferenczy, nagybányaiak, Nagy Istvánék, Rudnayék, Mednyánszky, Csontváry, Gulácsy, Rippl-Rónai, Egry, Szőnyi és Ti Többiek sokan, holtak és élők, mindörökkévaló igaz magyar Művészek! Ugye nem lesz hűtlenség, nem lesz árulás, ha odakerültök és e g y ü t t m a r a d t o k ott, ahol Nagy Lajos a világ egyik legelső egyetemét alapította, abban a városban, amelyik most is egyik legjelentősebb kulturális központja az országnak.

Ha még jobban elérhetők lesztek, mint eddig az én szerény otthonomban – a művészetkedvelő magyarság, a jövő országa, a fiatalság részére – ugye nem hűtlenség ez tőlem, hanem helyes út, igaz út, ugye, így válnom meg Tőletek!

TOMPA KÁLMÁN

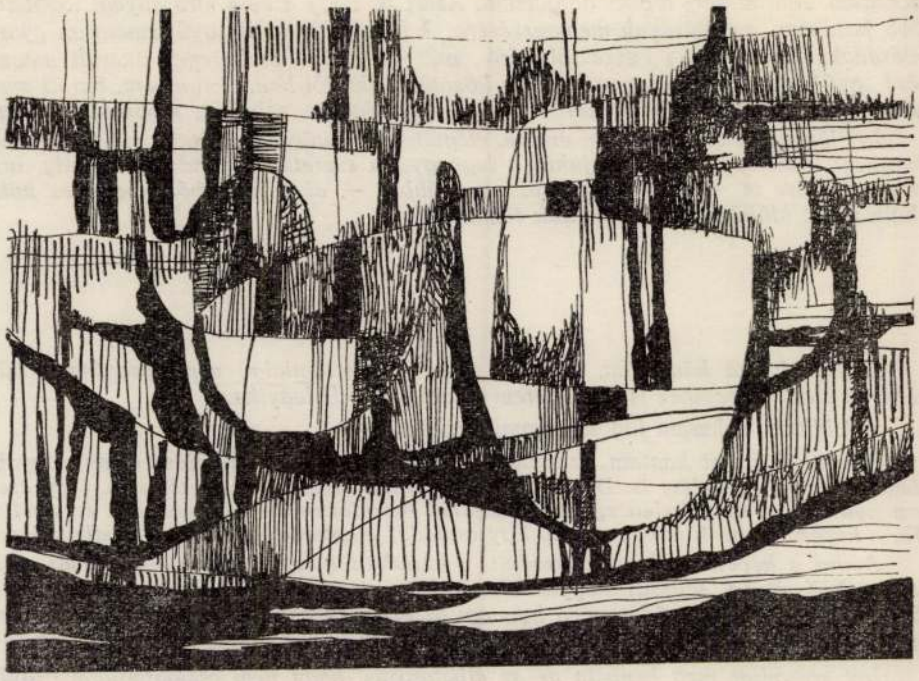

KOVÁTS ÉVA rajza

HÁRS ÉVA

A képzőművészet útján

Néhány évvel ezelőtt „Fiatal pécsi képzőművészek" címmel kiállítás nyílt a Janus Pannonius Múzeumban. Akkor sokan úgy vélték, ez a kis csoport új, friss hangot hozva zárkózik fel a technikai tudásban megalapozott, mesterségében jártas idősebb művészgeneráció mellé. Mások azt várták, hogy a fiatalok és „öregek" között meglévő természetes ellentmondások „harccá" éleződjenek, s hogy ezekből az ellentétekből jobb, igazabb, őszintébb képzőművészet szülessék. Azóta pár év eltelt s az akkori fiatalok mellé újak sorakoztak. Fiatalok, akik úgy érzik, életüket a képzőművészet, a rajzolás, a festés teszi teljessé. Hivatásuknak, életcéljuknak szeretnék, nem vasárnapi szórakozásnak s nem is lopva gyakorolt mellékfoglalkozásnak. Ám ez a hat-nyolc fiatal eléggé magárautaltan áll a világban. Legtöbbjük abban reménykedett, hogy a képzőművészeti főiskolán folytathatja tanulmányait, van, aki még bízik a felvétel lehetőségében. De addig is – mit és hogyan? Fordulhatnak-e apró gondjaikkal, művészi problémáikkal a Szövetség vezetőihez, a tapasztaltabb művészekhez? Hisz legtöbbször egzisztenciális problémáikon kellene először segíteni és ezen a téren ők nem sokat tehetnek. – Szakmai konzultációk? – Viták a mesterség helyes műveléséről, elvi, esztétikai kérdések tisztázása? Bizonnyal hasznos lenne, talán nem is csak a leg-

fiatalabbak számára. Néhányan még emlékeznek azokra az időkre, amikor Martyn Ferenc vezetésével a pécsi művészek a múzeum egyik kis szobájában hetente összegyűltek, hogy fontos művészeti kérdésekről vitatkozzanak. – Talán fel lehetne újítani ezt a hagyományt, talán az egyéni gondok, problémák megoldását is segíthetné, ha a szövetségi „szervezet"-ből közösség válna, egymást segítő, a közös kulturális célért együttműködő közösség.

Való igaz, a Szövetség Területi Szakszervezetének – alapszabályai szerint – csak a szervezet tagjaival kell foglalkoznia. A szervezetek létrehozásakor ez az elhatárolás fontos volt, hisz a vidéken élő képzőművészek ereje a dilettánsok, a bajkeverő kontárok elleni harcban már csaknem felmorzsolódott. A tehetséges, alkotni vágyó és itt-ott már eredményeket is felmutató fiatalokkal való törődés azonban mégiscsak a Szövetség, a Területi Szervezet gondja. – Hogy mi módon? Ezt célszerű magukkal az alkotókkal – s talán nem is a *fiatalok* gyűjtőfogalmába zárt csoporttal, hanem egyénenként külön-külön, az egyes emberekkel megbeszélni. Sokszor a törődés, a segítő szándék tudata már erőt ad a további munkához.

Az első lépést ezen az úton hadd tegyük meg mi most azzal, hogy néhány lapot kiemelünk a fiatalok rajzmappáiból. – Lehet, hogy a válogatás esetleges, hisz többen, mások is dolgoznak, mint akikről ezúttal szólunk. A munkával, rajzzal mérhető eredmények azonban meghatározták a választást, amelynek helyességét talán a bemutatott rajzok is alátámasztják.

A több éves munkát, kiállításokon való szerepléseket figyelemmel kísérve úgy véljük, Swierkiewicz Róbert és Kováts Éva jutott el a tervszerűen, következetesen művelt tanulás útján a legmesszebbre. Természet után készült stúdiumaik és a formatanulmányok tapasztalatain okult, az elvonatkoztatásban, lényeglátásban mélyebbre tekintő munkáik ezt igazolják. Kováts Éva – líraibb, kiegyensúlyozottabb szemlélettel jár a világban. *Swierkiewicz Róbert* viszont nagyobb, nehezebb feladatokra vállalkozik. Drámai feszültségű, sokalakos kompozíciókat rajzol, nagy méretekkel dolgozik és a linó-metszés biztos komponálást igénylő, nehéz technikáját műveli. Nem tetszetősségre törekszik, hanem a kifejezés a célja – ennek szolgálatába állítja a rajzolás formai eszközeit. *Kováts Éva* lapjait harmónia, rend uralja. Bemutatott két rajza közül egyik leíró természettanulmány – városrészlet. A másik lap összegezi – síkokká, vonalakká egyszerűsíti a természeti élményt. A kiindulópont itt is a látott valóság, de a látvány helyett a táj ritmusát, dinamikáját, a hegy-völgy-ház-fa szerkezeti rendjét kereste és rajzolta meg.

Dombay Győző a hazai hagyományok útját kívánja folytatni. A magyar népművészet, a népdal világát szeretné képzőművészetében újrateremteni. Rajzaiban a természeti valóság átírtan, dekoratív hatású érzékeny vonalritmusban, vagy dinamikus ornamensekben jelenik meg. Gondolati, képi megfogalmazásuk tiszta, esztétikai igényük kulturált. – Mégis, akár humánus, akár képzőművészeti mondanivalójukat keressük, hiányérzetünk támad. Ennél többet, sokrétűbbet, mélyebb igazságokat szeretnénk tudni, a valóság teljesebb kifejezését. – A rajzolás lehetőségei ehhez tág teret nyújtanak. – Nem a bőbeszédűséget hiányoljuk – nagyon tiszteletre méltó Dombay Győző rajzainak tartózkodó finomsága, egyszerűsége. Csupán nem találjuk bennük az életközelséget, a világot, amelynek részei, részesei vagyunk. E rajzok az alkotó magába zárt, önmagának teremtett mesevilágát jelzik.

Gellér István egyike a legfiatalabbaknak – most kezdi katonaéveit. Figurális kompozíciók foglalkoztatják, illusztráló rajzok, gyakran az ex-libris méretére szorított linómetszetek és tusrajzok töltik meg mappáját. Rajzait síkban komponálja és a felület teljes kitöltésére törekszik. Groteszk figurák, állatszörnyek jelennek meg lapjain, meglepő, sokszor szinte rejtett helyzetben, a gótikus misztifikáció és a keleti ornamentika összefonódott, szürreálissá fokozott indulatával. A kígyózó vonalvezetés, meglepő arányok, dekoratív formalátás viszont a szecessziót juttatják eszünkbe. – Gellér István még túlságosan fiatal és túlontúl hivatása kezdetén áll ahhoz, hogy munkáiról összegező véleményt formálhassunk. Jó rendszerező, összefoglaló készsége, iróniku humora, dekoratív látása talán inkább a grafikus munkák felé irányítják.

Vigh István rajzait lapozva, a Dombay Győzőével ellentétes szemlélet tűnik fel.

Mindent, az egész világot egyszerre akarja magához ölelni, magába zárni. Ábrázolásmódja leíró, a látványból induló. A bemutatott rajzok egyikén kisvárosi utcarészletet látunk, kissé bonyolult vonalhálóra fűzött házakkal, míg a másikon az élet sokféleségét, egyetemességét akarja megragadni. Bepillant a szobák belsejébe, ellesi a magányos percek titkait, templombelsők csendjét, gépek zakatoló ritmusát. Mindezt szelvényekből összevágva, montázs módjára alakítja egységes képpé. A „pop-art" és a szürreális hazai és külföldi grafikai munkáinak hatását érezzük, a „rendező" jó arányérzékével, teljességre törekvő igényével párosulva.

*Zágon Bertalan*nak két tájképét emeltük ki a legutóbb Kaposvárott klub-bemutatón is ismertetett rajzai közül. Mappáját átlapozva úgy véljük, Zágon könnyen és sokat rajzol, s a mesterség viszonylag „könnyű" művelése miatt olykor odahagyja a több problémát felvető, nehezebben járható utat. Tehetségéhez, készségéhez mérten

GELLÉR ISTVÁN rajza

több elmélyültséggel dolgozhatna, határozottabban, következetesebben jelölhetné meg a fejlődéséhez szükséges állomásokat, elérendő célokat. Ezt annál is inkább igényeljük, mert rajzaiból látjuk a mindenre figyelő érdeklődést: észreveszi a színes, a rohanó élet apró mozzanatait, örömét – fonákságait és kedvvel, élvezettel markol a gazdag „témából".

A művek ismertetése után most nézzük meg kissé közelebbről az alkotókat. – Általában szerény, visszahúzódó, a kérdésre nehezen, elgondolkodva válaszoló emberek. Problémáikra maguk keresik a megoldást, sorsukat önállóan, segítségre nemvárva intézik. Talán egymásközt, esetleg csak önmaguknak el is mondják, ami a félmondatok mögül sejthető: szívesen megmutatnák néha – évente, kétévenként műveiket a közönségnek is, meghallgatnák mások véleményét, amely, talán, segít a továbbjutásban. Művészi fejlődésüket, a mesterség „iskolán-kívüli" elsajátítását Martyn Ferenc tanácsai és Lantos Ferenc szakköri foglalkozásai segítik. A rajzolásra, festésre a kereső foglalkozás mellett szakítanak időt, de legtöbbjüknél ezek a megélhetést biztosító munkák is átmenetiek, bizonytalanok. Mégis, a jövő többé-kevésbé mindegyikük előtt határozott céllal bontakozik ki: Kováts Éva és Dombay Győző a tanárképző főiskolát végzi, Vigh István reméli, hogy műemlékek restaurátora lehet. Gellér István, ha letöltötte katonaidejét, a képzőművészeti főiskolára pályázik, Swierkiewicz Róbert a Képzőművészeti Alap tagjaként festéssel, rajzolással kíván foglalkozni, Zágon Bertalan a népművelési munka mellett mélyed el művészetében.

A tervekből, ábrándokból eredmények természetesen csak következetes, kemény munkával születhetnek. Az akarást, a tiszta szándékot illetően nincsenek kétségeink. Itt-ott azonban a művekből szorongást, menekülést, az élet értelmében kételkedő, riadt elzárkózást véltünk látni. Lehet, hogy ez csak átmeneti hangulat tükre, de lehet, hogy a kifejezés bizonytalansága következtében felvett modor. A tanulással, tervszerű munkával eltöltött napok kiegyensúlyozott, józan szemlélethez vezetnek. Jó lenne arra törekedni, hogy az alkotás módját a józan életszemlélet, a tervek és célok, a belülről felszínre kívánkozó kifejezési kényszer irányítsa.

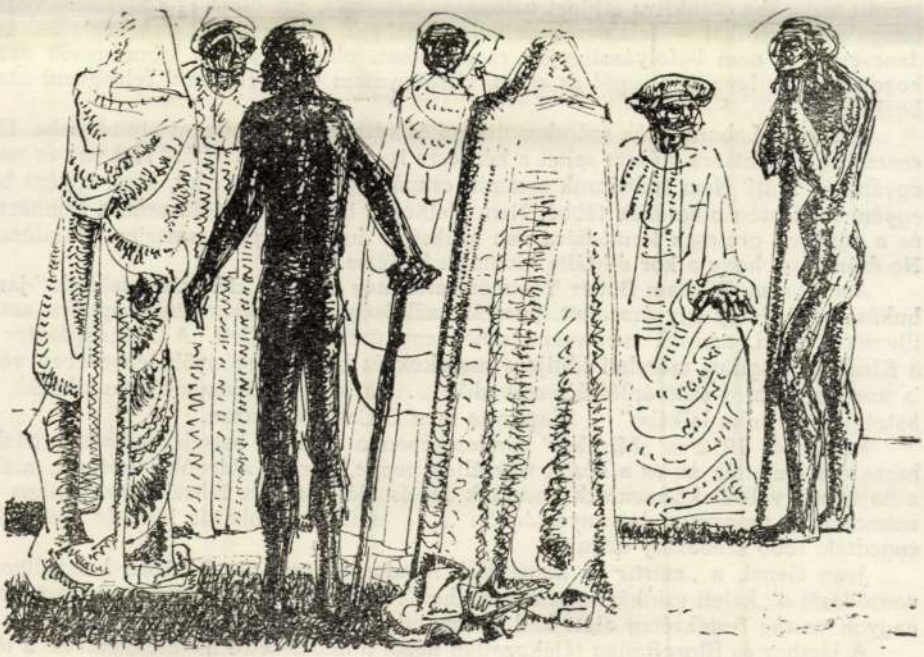

SWIERKIEWICZ RÓBERT rajza

MAJOROS JÓZSEF

Torz kísérletek korunk színpadán

Manapság a drámateoretikusok és színházi szakemberek többet tesznek az évezredes műfajért, a tragédiáért, mint az alkotó mesterek. Vagy legalábbis többet törődnek vele. Összefoglaló, felmérő monográfiák és résztanulmányok egész sora kutatja és magyarázza a színház belső diszharmóniájának eredőit, keresi a műfaj megmaradt lehetőségeit a formák torz összevisszaságában. Tegyük hozzá, bevallottan kevés sikerrel.

Valóban: a színház, úgy látszik, nehezebben lábolt ki abból a megrázkódtatásból, amit a technika szédületes fejlődése nyomán jelentkező „eldologiasodás", a dolgoktól és egymástól való elidegenedés jelentett az emberiség számára. „A dologi világ értékesítésével egyenes arányban növekszik az emberi világ elértéktelenedése" – írta a fiatal Marx, kertelés nélkül mutatva meg az egész probléma rákfenéjét. Robert Musil már harminc évvel ezelőtt arról panaszkodott, hogy: „... a bennünket körülfogó életből hiányzik a rendszer fogalma. A múlt tényei, az egyes tudományágak tényei, az élet tényei vad összevisszaságban borítanak el bennünket".

„Elidegenedés" – használjuk úton-útfélen a divatos kifejezést és észre kell vennünk, hogy a színház formálóinak zöme a század elejétől mást sem tesz, mint eltorzult tézisekbe csonkítva e tünet valóságos tartalmát, egy olcsó és kényelmes végzethangulatot prédikál – felelősség nélkül. A dolgok véletlenül következnek be, mindenesetre mi nem befolyásolhatjuk mozgásukat; elég csupán a laboránsnők szórakozottsága, és levegőbe repül az egész világegyetem egy véletlenül felrobbant atombombától.

Hát igen. Laboránsnők szórakozottsága és véletlenül felrobbant atombomba. Dürrenmatt gondolatsora választ sejtet a kérdésre is: mit tegyünk tehát? Hol van és van-e egyáltalán kiút? Nem tudhatunk semmit, csupán egy bizonyos: hit, sors, egyéni bűn, egyéni felelősség nincsenek többé. Nem életképes tehát a tragédia sem, a színháznak és a nézőnek groteszk komédiára van szüksége, hogy magára ismerjen, rituáléra és No-drámákra, hogy akkor diktálta hivatását betöltse.

Azt hiszem, William Butler Yeats érthette meg elsőnek „Márciusi telihold"-jának bukása után, hogy egy óra alatt, pusztán szélsőséges formalizmussal képtelen azt az illúziót kelteni, aminek megteremtéséhez egy évezred kellett. A Disznópásztor és a Királynő tragikus szerelmi idillje a maszkok és belső függönyök tengerében végül is üres és zavaros szócsépléssé merevedik; „... a japán szellemnek nem sikerült behatolnia egy kelta lelkébe" – állapította meg O'Casey szárazon.

Reinhardt 1912-es „Mirákel" rendezésében a színház belsejét székesegyházhoz hasonlóra építették át, és a nézők úgy ültek benne, mintha áldozók lennének, mialatt a hajókban vallási körmenetek vonultak fel és alá. Herbert Ichering szkeptikus beszámolója a monstrum látványosságról: „... amikor Reinhardt kórusát szabadjára engedték, több szobalány elájult".

Jean Genet, a „mártír és komédiás" minden szerzői utasításában hangsúlyozza vonzódását a „keleti színház misztériumaihoz"; színészeinek álarcban, vagy legalábbis nagyon vastag festékréteg alatt kell játszaniuk.

A jámbor és filozófiailag tájékozatlan nézőt mindenesetre meghökkentette a tömjénfüst, a maszkok kiismerhetetlen jelképrendszere, a „félreszólások" lélegzetállító terjedelme. Sejtette, hogy itt alighanem kísérletről van szó, tapsolt és lelkesedett

1961 FEB 17.
1021

KÖNYVSZEMLE

Kahána Mózes hazatérése és töretlen lendületű aktivitása — irodalmunk nyereségei közé tartozik. *Legyen másként* című regényét mégsem az elvtársi tisztelet-

adás, hanem a művészi jelentőség szerint kell jellemezni. Moldva egyik kis falujának életéből meríti tárgyát, a sokszoros sorsfordulókkal terhes 1940-es évekből: a román királyi uralom megszűnése, a szovjethatalom megalapozása, fasiszta megszállás és „visszacsatolás", a partizánharc, a felszabadulás, a falu szocialista újjászervezése — hatalmas anyag! Olyannyira hatalmas, hogy valósággal szétfeszíti az egy regény adta lehetőségeket, s óhatatlanul is a *krónika* felé tereli az ábrázolást. *(Európa)*

Sinkó Ervinnek, a jugoszláviai magyar irodalom egyik reprezentánsának még 1936 és 1942 között írt regénye, a *Tizennégy nap* jelent meg a Novi Sad-i *Fórum Kiadónál*. A Sallai és Fürst kivégzését közvetlenül megelőző, fojtottságában és tragikus emberpróbáiban súlyos időszakot ábrázolja — *egy* cselekményi gyújtópontba szőve a messzeágazó történetet. Kemény világú, szenvedélyes írás, de a megdöbbentő és lendületes fejezetek közé elnyújtottabb, szervetlen epizódok ékelődnek.

Ugyanennek a kiadónak és a *Magvetőnek* köszönhetjük, hogy

a magyar líra

egyik tiszta egyéniségének, *Csuka Zoltánnak* 1921 és 1939 között írt legszebb költeményeit kaptuk kézhez *Előretolt állásban* címmel. Türelmetlen sistergése csak nyelvileg csitult az évek során a költővé érés harcos folyamatában, vágyainak és akarásának szociális telítettsége nem puhult soha. Közéleti érdeklődése nem mindig tisztázódott személyes közvetlenségű vallomássá, ez azonban aligha tekinthető „a kor angazsált

költészetének jellemzőjéül", mint *Juhász Géza* írja egyébként tanulságos előszavában. Érdekes és értékes kötet, de épp ezért tűnik furcsának, indokolatlannak, hogy a válogatás csaknem három évtizeddel elmúlt dátumnál reked meg — szót sem ejtve Csuka Zoltán újabb költői tetteiről.

A bukaresti *Irodalmi Könyvkiadó* gondozásában, a Romániai Magyar Írók sorozatának legújabb köteteként *Dsida Jenő* versei jelentek meg. A kutatás mai állása szerint, amikor e hárfahangú, áldott tehetségű poéta hagyatékát még mindig csak részlegesen ismerjük, szükségszerű volt a válogatás, de így is száznál több — részben kéziratosan fennmaradt — verssel bővíti örökségünket. Latin kultúra, az erdélyi tájak kristályos szépsége, szerelmek és testi fájdalmak tüskés koszorúja elevenedik meg e mindig csiszolt, mindig egyéni hangú kötet lapjain. Az ifjan, még 1938-ban elhunyt költő világa és világlátása nem a forradalmi líra vonulatába tartozik, de benső intenzitása, a lélek és a lét szépségein ámuló boldogsága a nagy magyar költők között jelöli ki helyét.

Gyóni Géza válogatott verseinek új, harmadik kiadása *(Csak egy éjszakára)* kegyeletes emlékezés a költő halálának félszázados évfordulójára. Hányattatásaiban és utolsó éveinek új lángú kigyúlásában sok tanulság s irodalmi érték lobog. *(Szépirodalmi)*

Egy lengyel regény, *Tadeusz Breza* minap kiadott műve *(A hivatal)* kalauzol bennünket

a vallástörténet

modern, egyházdiplomáciai fejezetéhez. Személyes élményekre épül a kalandos és döbbenetes elbeszélés: az író azért utazott Rómába, a vatikáni hivatalok tucatjaiban elszobázva és kérelmezve, hogy apja otthoni bajaira keressen orvoslást. Az egyik lengyel püspök ugyanis — személyeskedő okokból — lehetetlenné tette, hogy egyházmegyéje területén a szerző apja szentszéki ügyvédként dolgozzék. Breza könyve nem csupán dokumentum: regényként is kitűnő alkotás. *(Európa)*

Két ismeretterjesztő kötet egészíti ki e tárgykört. *Tokarjev* szovjet tudós *Vallás és történelem* című munkája sok évezred vallásainak fő vonásairól nyújt áttekintést. Az író tudása és tájékozottsága indokoltan ébreszt tekintélyt, s hasznosnak mondható egy ilyen jellegű összefoglalás kiadása is. Ebben a művében azonban a sokat markolás vázlatossá rekesztette a gondolatvezetést, bizonyítást, érvelést. *(Kossuth)*

Fiatal kutatónk, *Simon Róbert* könyve *Az iszlám keletkezéséről* nyújt gazdag anyagú és szempontjaiban is újszerű képet. A Mohamed személye, céljai és vallásalapító tevékenysége köré fonódott legendákat a józan és alapos történész eszközeivel foszlatja szét. Ami azonban éppen az iszlám vallási lényegét illeti, erről — szinte érthetetlen módon — alig mond valamit, legfeljebb itt-ott sejteti, hogy egy történelmi jövő előtt álló politikai és *ideológiai* mozgalom első lépéseit ismerteti. *(Gondolat)*

A *Corvina Kiadó* újabb kiadványai közül most

a Művészet Kiskönyvtár

sorozat négy új kötetéről kezhetünk meg. A századfo egyik zseniális francia festő *Degas-nak* a művészetét F Zoltán tanulmánya mutatja helyesen — a merev besorolástól okkal óvakodva — vázolva helyét, hatását, jelentőségét. Korunk különleges látású nagyjáról, *Chagallról* egy ugyancsak jól sikerült kötet szerzője, *Dávid Katalin* nyújt finom áttekintést; kár, hogy a chagalli szimbolika „megfe tésébe" nem bocsátkozik részletesebben, s hogy a legújabb perió dust tárgyilag is, elvileg is elhagyolja.

Soós Gyula kíséri végig a múlt századi magyar szobrászat on egy jelentős *Izsó Miklós* pályáját, méltán állítva középpontba portrészobrászatának népi-nemzeti romantikáját. Némileg kritikátlan rajongása, teljesítménye egészéhez képest, bocsánatos vétek. A néhány esztendeje elhunyt *Márffy Ödönnek* örök újat akarásban forró, szélsőséges hatásokból újat teremtő festészetét *Zolnay László* állítja elénk; a művész belső hányódásainak és külső élményeinek inspiráló-módosító erejét konkrét elemezések sorában világítja meg.

Falus Róbert

A Donovár feljújítása az Erkel Színházban

HÍREK

Koszorúzás dr. Weil Emil síremlékénél

Az *Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének* elnöksége szombat délelőtt fél 12 órakor a Kerepesi temetőben, a munkásmozgalom nagy halottainak emlékművénél megkoszorúzza *dr. Weil Emil* elvtársnak, a munkásmozgalom harcosának, a szakszervezet alapítójának sírját, születésének hetvenedik évfordulója alkalmából.

Elbúcsúztatták Werlein Ferenc elvtársat

Csütörtökön délután nagy részvét mellett búcsúztatták el a Rákoskeresztúri új temetőben *Werlein Ferenc* elvtársat, a XIII. kerületi Pártbizottság elhunyt tagját, aki kora ifjúságától aktívan részt vett a munkásmozgalomban.

A hamvasztás előtti búcsúztatáson a XIII. kerületi Pártbizottság, valamint a régi barátok, harcostársak nevében mondtak gyászbeszédet.

— **Az idén már Diesel-vontatással** bonyolítják le a Balaton déli partján a vasúti forgalom mintegy 40 százalékát. A nagykanizsai fűtőházban megkezdték a Diesel-mozdonyokra kerülő személyzet szakmai kiképzését.

— *A KÖRMÖCBÁNYAI PÉNZVERDÉBEN 11 000 tallért készítettek a montreali világkiállításra. Az ezüsttel bevont, bronzból vert és régi francia módszer szerint patinázott tallérok hajszálpontosan hasonlítanak a XVI. században, a Schlick család által veretett tallérokra. A másolatok az eredeti tallér gipszlenyomata segítségével készültek.*

— **Termelőszövetkezeti árufuvarozási társulás** alakult Csongrádban, Hódmezővásárhely két közös gazdasága — a Szántó Kovács János és a Dózsa termelőszövetkezet — részvételével. A szövetkezetek így gazdaságosan ki tudják majd használni fogataikat, illetve lovaikat.

— *HUSZONÖTMILLIÓ ÉVES megkövesedett óriás halakat találtak Belgiumban, egy 25 méter mély barlangban.*

— **A Vértesi Állami Erdőgazdaság** komplex gépesítése befejeződött. Az erdei munkahelyeken ezzel lényegesen gyorsabbá és gazdaságosabbá vált a fakiteremlés.

— **Állami ellenőrzés** alá helyezték Burmában — a kormány rendeletére — a malmokat. Ez elsősorban a rizsmalmok szempontjából jelentős intézkedés, mert a rizs az ország fő élelmezési és exportcikke.

— **A hazai kőolaj- és földgázkutatás** súlypontja a Dunántúlról az alföldi szénhidrogénmezőkre helyeződik át; ezért fokozatosan a Demjéntől Szegedig húzódó területre telepítik a dunántúli berendezések egy részét.

— **Szerelik már az épülő miskolci házgyár nagycsarnokát.** A házépítő kombinátban évente 4200 lakás összeállításához elegendő falpanelt gyártanak majd. Az építők vállalták, hogy december 15-ig — határidő előtt — 20 üzemrész, köztük a betongyár építési munkáival végeznek.

— AZ ÖTSZÁZADIK ÜDÜLŐCSOPORTOT fogadták csütörtökön a lilláfüredi Palota Szállóban, ahol 17 éve kezdték meg a dolgozók rendszeres üdültetését. Az egykori luxusszállóban eddig összesen 140 ezren pihentek. Tavaly óta egy-egy turnusban 25—30 gyermekes család is üdülhet Lillafüreden.

— TÍZMILLIÓ TONNA CEMENTET gyártanak már évente Lengyelországban, hétszer annyit, mint a háború előtt. A lengyel cementgyártás 1970-ig eléri az évi 13 millió tonnát.

— *IPARMŰVÉSZETI TÁRLAT nyílik pénteken a koppenhágai iparművészeti múzeum termeiben magyar keramikusok, textiltervezők és gobelinkészítők alkotásaiból. A kiállításra a Kulturális Kapcsolatok Intézete negyven művész mintegy 200 alkotását küldte el.*

— **19 ország üzletemberei** vesznek részt a lipcsei nemzetközi szőrmevásáron, ahol 400 ezer nyersbőr kerül eladásra.

Hangcsali

Két japán tudós szalagra vette azt a hangot, amelyet a halak keltenek evés közben, s aztán leadták e jelzéseket a tenger bizonyos pontjain. A hangforrás közelébe pillanatok alatt rengeteg hal sereglett.

— **Felborult egy kisebb hajó** Mocambique-ban, a megáradt Limpopo folyón. Hat gyermek és egy asszony vízbe fúlt.

— *DEMJÉN ATTILA kétszeres Munkácsy-díjas festőművész kiállítása nyílt meg csütörtökön Nagykanizsán, a Képcsarnok Vállalat kiállítótermében.*

— **Himlőjárvány pusztít** a törökországi Konya tartományban. Celtek városban eddig tizenkét gyermek halt meg a járványban.

— **A Nemzeti Galériában** az ifjúsági előadássorozat keretében vasárnap délelőtt fél 11 órakor a TIT és a Belvárosi Népművelési Fórum közös rendezésében dr. Bodnár Éva Nagybánya és folytatói címen tart vetítettképes művészettörténeti előadást.

Vietnami ünnepi est Angyalföldön

Békét Vietnamnak! címmel csütörtökön ünnepi műsoros estet rendeztek az angyalföldi *József Attila* Művelődési Házban. A kerületi népművelési tanács az est teljes bevételét a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front támogatására ajánlotta fel.

Hincz Gyula Kossuth-díjas grafikusművész megemlékezése után ismert hivatásos művészek, majd a hazánkban tanuló vietnami szakmunkásjelöltek és a művelődési ház művészeti csoportjai adtak nagy sikerű műsort.

Divatbemutató a Gellért Szállóban

A Gellért Szálló nagytermében bemutatták a Budapesti Finomkötöttárugyár 135 legújabb termékét. A modellek egy részét már 1967-ben is gyártják.

Modern vonalú, kétrészes világos modell.

Háromrészes nappali és esti összeállítás mintás anyagból.
(Bánhalmi János felvételei.)

— **Új piaccal bővült** a magyar sportvitorlás hajók nyugat-európai vevőköre. Újabban — Belgium, Svájc és Anglia után — Olaszországba is szállítanak balatonfüredi luxusjachtokat.

LÁTOGASSA MEG
A
LENGYEL ME
KIÁLLÍTÁSÁ
a CENTROZAP Lengyel Külkereskedelmi Vállalat és a MEDICOR Művek rendezésében
(Budapest VI., Nagymező u. 15.)
NYITVA: FEBRUAR 21—MARCIUS 7.

dr. Dávid Katalin, művészettörténész.

Makón előadást tart a modern művészet sajátosságairól, dr. Dávid Katalin.

T.L.: Művészek a Maros partján.
Dél-Magyarország (Szeged), 1946. aug. 12.

1021

1974. X. 19. 18. 45. / / V. Televizió

Képes Krónika

- Kedves nézőink most a Képes Krónik,a képzőművészeti osztály magazinja következik. A müsorvezető Dávid Katalin, művészet-történész. A ripomrtot Gellért Kiss Gábor készitette.

- / zene. /

- Kedves nézőink, egyre általánosabban tudott, hogy október a múzeumok, és müemlékek hónapja, ami azt jelenti, hogy ekkor adnak számot, mintegy összefogl alva évi munkájukat, a múzeumok, és müemlékek dolgozói elvégzett feladatinkról. Ezért természetesen ehavi Képes Krónikánk számol ezzel a ténnyel, és adáunk gerincét, a múzeumi, és müemléki hónap legfontosabb eseményei adják . Anélkül, hogy a múzeumok jelentőségéről, vagy arról beszélnék, hog y milyen régi multba megy vissza az európai kulturában, a múzeumok léte, hadd emlitsek meg fele kapcsolatban, csupán egyetlen dolgot. Egyetlen sajátságát, amely ugy érzem nagyon fontossá teszi számunkra. A múzeum az időt rögziti. Az időben egykor volt embernek, társadalomnak, egy népnek őrzi, és továbbitja életét a jövő felé. Lehetővé teszi, hogy a múlt tárgyi valóság maradjon számunkra. A legegyszerübb eszközöktől a legcsodálatosabb müvészeti alkotásokig ugyanis minden tárgy, képes közvetiteni azt az energiát, amely az évezredekről beszámol korunknak. Ugy nézzék a múzeumot, mint amelyik vizuális megörzője a történelemnek., És vajon lehetséges-e tradició nélkül bárkinek is jelenje ? Akármennyire közhely, mégis igaz, a mult megörzése feltétele a gazdagabb jelennek. A mai adáunkban ellátogatunk Pécsre, ellátogatunk Szentendrére, két olyan városba, amely múzeumi, mint müemléki szempontból igen fontos, egy készülő kiállitást, és a kiállitáson bemutatkozó müvészt ismerik meg, és beszélgetést hallanak Gömöri Antallal a kulturális minisztérium múzeumi főosztályának vezetőjével, aki összefoglalja számunkra a múzeumi hónap legfontosabb eseményeit, és megkérjük tájékoztasson egyben bennünket a múzeumi terület legfontosabb soron következő feladatairól.

- A múzeumi és müemléki hónapot ebben az esztendőben, a 75 esztendős Hermann Ottó Múzeumban nyitjuk meg Miskolcon, ebben a nagymultu múzeumban, amely 1970 óta először nyitja meg a kapuit. A munka, és az ember történetét bemutató kiállitás lesz az ünnepi esemény tárgya, a régészet, a müvészet, a néprajz tárgyaival, eszközeivel, emlékeivel, világitja meg az ember, és a munka viszonyát . A vidék eseményeiből gazdagon válogathatunk, a múzeumi, és müemléki hónap elején nyilt meg Szombathelyen a Derkovits emlékkiállitás, s megemlitem a pécsi, római sirkamrák bemutatását, is, amely a magyar müemléki helyreállitásnak egy igen jelentős eseménye. A múzeumi és müemléki hónapban, bár mi a közönség felé fordulunk, mégis a jövőre is gondolunk. Szeretném felhivni a figyelmet, egy ujonnan kialakuló érdekes múzeumi és müemléki együttesre, itt Budapest közelében, Tatán. TAtán nem olyan régen nyitották meg, a nagyszerüen helyreállitott

Dávid Katalin müvészettörténész

várat, benne a Kuny Domonkos Múzeumnak a régészeti, és történeti kiállitását. Ismeretes az, hogy TAta mellett, néhány km-re található a Vértesszőllősi ősemberlelet, a Nemzeti Múzeumnak a fidiálja, egy-két esztendővel ezelőtt nyitottuk meg a Miklós malomban a nemzetiségi kiállitást, és ami külön örvendetes a számunkra, éppen most a múzeumi hónap idején érnek be az eredményei egy tárgyalássorozatnak, amelynek eredményeképpen előreláthatólag az 1975. évi múzeumi hónapban, egy új kiállitás nyilhat TAtán, az egykori zsinagóga helyreállitott épületében, a Szépmüvészeti Múzeum jelenleg még pontosabban 30 esztendeje raktáron őrzött másolati anyagából. Első lépésként az antik müvészet legértékesebb másolatait mutatnám be.

- A tatai vár ilyen kiépitése, szép példája annak, hogyan menthetjük meg, ugyanakkor hasznosithatjuk müemlékeinket. De én azt hiszem, hogy nagyon sok még a tennivaló, és nemcsak müemlékeink viszonylatában, hanem gondolok például a régészeti anyagra, elsősorban a leletekre, amelynek előkerülése egészen véletlenszerü, legalábbis legtöbb esetben,és a körülmény, ahogy előkerül veszélyeztetett. Hogyan lehet ezen a problémán segiteni, és arra is kiváncsiak vagyunk, hogy milyen tapasztalatok vannak e téren ?

- A közvélemény az utóbbi hetekben, gyakran foglalkozott e témával, a sajtó, televizió, rádió is megemlékezett a problémáról.Ma már elmondhatom azt, hogy a Kulturális Minisztérium, és az Igazságügy Minisztérium együttesen kezdeményezi a múzeumi törvény 17. paragrafusának a megváltoztatását, itt kimondásra kerül az, hogy minden a földből, vizből, vagy bárhonnan előkerült múzeális müemléki tárgy, a magyar állam tulajdonát képezi. Ez nyilvánvalóan nagyobb védelmet fog jelenteni, és lehetőséget ad, hogy a .formális szabálysértési eljárások helyett, minden olyan esetben amikor ez indokolt, büntető szankciókat is alkalmazzanak.

- A budai palota ujjáépitése, jelentős eseménye kulturális életünknek. Tévé cikksorozatok, rádió, foglalkozott ezzel a kérdéssel, és mindenki tudja, hogy a Magyar Nemzeti Galéria már költözködik is a palotába. A képek, szobrok, egy része már itt is van, és bár semmi sincs még a végleges helyzén, de az előkészületek megszakitás nélkül folynak. Én nagyon szeretném, hogyha tájékoztatást kapnánk a palota kiépitéséről, tervekről, ezzel kapcsolatos várható eseményekről.

- Minden bizonnyal az 1975. évi múzeumi hónapot, a Magyar Nemzeti Galéria, már nem a mostani állapotában, hanem ünnepi kiállitásaival fogja köszönteni. Megnyilik a Régi magyar müvészet kiállitása, a magyar szecessziót bemutató tárlat, és a mai magyar müvészetnek, egy reprezentativ áttekintése is. Nem az összes kiállitási helyiség nyilik meg még a jövő esztendőben, 76-77-re fejeződik be teljesen a Magyar Nemzeti Galéria honfoglalása. Ez egy teljesen új helyzetet fog teremteni Budapest képzőmüvészeti kiállitási életében, mert a kiállitási

termek sokasága, nagy lehetőséget teremt a magyar művészet bemutatkozása számára. Ezt az eseményt azonban megelőzi 1975 tavaszán, a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum ünnepélyes megnyitása is, ezzel köszönti a magyar múzeumügy felszabadulásunk 30. évfordulóját. Most 1975 évi terveinkről beszéltünk, de talán vissza kellene térnünk az 1974. évi múzeumi, és műemléki hónap eseményeihez. Ebben az esztendőben a művelődéstörténeti érdekességek azok, amelyek különösképpen felhivják a figyelmet magukra. Kétségtelenül a múzeumi hónap egyik legérdekesebb eseménye volt az a kiállitás, amely a Magyar Nemzeti Múzeumban nyilt meg, a moszkvai Puskin Múzeum, és a Leningrádi Ermitázs anyagából. Ez a kiállitás, a Fekete-tenger északi partvidékének antik kulturáját, és művészetét mutatja be. A másik érdekes kiállitás, a Szépművészeti Múzeum kiállitása, szintén a hónap elején nyilt meg, amely bemutatja azokat az antik művészeti emlékeket, amelyek a magyarországi magángyüjteményekben, és vidéki közgyüjteményekben található. Itt emlitem meg, hogy ebből az alkalomból mutatkozik be elsőnek Budapesten a debreceni Déry Múzeum nagyhirü antik Déry gyüjteménye is. A közművelődés szempontjait tekinti igen fontosnak, az a stilustörténeti sorozat, amely az Iparművészeti Múzeum egyik kiállitását jellemzi, néhány nap mulva tárja ki kapuit a nézők előtt, ennek első állomása a gótika stilustörténeti bemutatása lesz.

- Pécsről, Sopiana ezt a nevet ki ne ismerné, a nézők tudják, hogy római lakta település volt. Arról viszont kevesebbet, hogy milyen római kori emlékeink vannak erről, és ezért kérem dr. Fülep Ferencet, a Nemzeti Múzeum főigazgatóját, hogy térben is és időben is igazitson el bennünket. Tehát mikor kezdték meg a római kori emlékek föltárását ?

- Pécsett, ahol a belváros déli része alatt, római város terül el, már az 1700-as évek elejéről ismerünk előkerülő emlékeket. 1780 ból származik az 1-es számu festett sirkamra, amelyik a székesegyház környékén található. Ugyanis a belvárostól északra emelkedő dombokon, egészen a székesegyházig terült el a római város temetője. Itt már fontos épitmények, sirépitmények is ismeretesek, igy a 2-es számu festett sirkamra, amelyik a 930-as évek végén került elő, egy háromkarélyos temetői kápolna a cella Sichova, és egy hétkarélyos temetői kápolna, amit sajnos a kiásása után, a 30-as évek végén visszatettek.

- Ön mióta dolgozik itt Pécsett ?

- Én éppen ebben az évben volt 20 éve, hogy kezdtem itt a régés pályafutásomat, és erre a területre, a ... utca 8 szám alá 1958-ban jöttünk, amikor futár jött hozzám, épp itt dolgoztam, a város területén, hogy festett falak kerültek elő. Igy kezdődött itt ezen az udvaron az ásatás. Középen van festett falakkal ez a kettő sir, ez ismert motivum, a paradicsomkert motivumát mutatja, a másik szobában egy sircsoport közepén, egy két fülkés sirkamra található, amelybe utólag beleépitettek a népvándorlás korában egy gyereksirt, a harmadik pedig, ahova

csapóajtón kell leszállnunk, a késő római temetőben is egy szokatlan nagyméretü sírkamra, amelyik félig föld alá volt süllyesztve, és benne egykor 14 sirt létesitettek. Nem sok tárgyi emlék került elő, azonban egy szempontból mégis nagyon gazdagnak mondható ez a temető, rengeteg gyönyörü üveg került elő, római kori üveg a sirokból, ezek között találunk egy páratlan leletet, hálós serleget, amelyik 23 üvegszállal van körülszőve, azután van eg y kék fülü, kék talpu üvegamfóra, egy 43 cm magas csiszolt üvegkorsó, és a legváltozatosabb poharak, palackok.

- A Geisler Eta utca 8-ban látottak már régebben nyitva vannak a nagyközönség előtt, hiszen a feltárásuk, már több mint másfél évtizede megindult. Itt viszont, a 14-ben, nemis olyan régen kezdték meg a sirok feltárását, azokét a sirokét, amelyek összefüggésben vannak az előbb látottakkal.

- Igen, 1968 és 72 között folytak itt feltárások, a Geisler Eta utca 14 számu ház udvarán, az állami Pincegazdaság pezsgő üzemének az épitkezése alkalmával került itt elő több mint 100 sir, több sirkápolna, sirkamra, az egyiket megőriztük, a fele az új épületrész alatt van, a másik fele fölött pedig ez a szép pavilon áll, amit az Országos Müemléki Felügyelőség épittetett. Az utolsó simitások folynak itt, és a megnyitásra a múzeumi hónap során fog kerülni.

- Tehát akkor kérem menjünk be. Főigazgató úr ugye azt mondta, hogy itt a pécsi domb körül a késő római korban, egy óriási temetőrendszer alakult ki, és ez is ennek a része. Hát itt valóban vannak sirok,csak körülötte egy kis kápolna is. Ez a kettő hogyan fér össze ?

- Itt, amint az előbbis emlitettem, az óker,,,a későrómai ókeresztény temető közepén, egy kápolna van, amelyiket kezdetben temetkezésre használtak, tehát egy sirkamrax lehetett a funkciója. 320-tól 390-ig, tehát körülbelül 2-3 generáción keresztül használták fel temetkezésre, a sirkamrában, három felnőttsir volt, ezek családi sirok lehettek, mert bennük három-négy, öt csontváz volt, egy-egyben, és van egy gyereksir is. Az utolsó temetkezést viszonylag pontosan meg lehetett határozni. A sirban ugyanis egy felékszerezett nő volt az utolsó halott, és mellette volt egy meglehetősen kopott Julianus érem. Az, ez 361-363 táján készült, és ha 25-30 évig volt forgalomban, a kopásából következtetve, akkor a sirba a temetkezés 390 körül történhetett.

- Ne haragudjon már, egy laikus kérdés. Ugye, hát a keresztény temetkezési szokások szerint ugye hát a halottat nagyon egyszerüen fektették a sirba, ékszerek nélkül. Viszont mint mondta, ezen a nőn ékszereket találtak.

- Igen, hát ez egy rendkivül vitatott szakmai kérdés, egyet tudok mondani, hogy Ausztria területén ismerünk egy ugyanilyen ékszerekkel eltemetett nőt, akinek azonban szerencsésebb leletjén egyébként egy aranygyürü is előkerült a sirjából, Krisztus monogrammal, tehát az kétségtelenül ókeresztény volt, a mienknél ilyen lelet nem volt, de a körülményekből arra következtetünk, hogy ez már itt ókeresztény temetkezés lehetett. A korábbi felfogás szerint, a Római Birodalom bukása a század, a negyedik század végén következik be, ugye akkor az volt a vélemény, hogy y városok kiürültek, a lakosság elmenekült, iti azonban, akkor, amikor megszünik a sirkamrában a temetkezés, ezt kápolnává épitik át, oltárt épitenek középre, e köré egy alacsony padot, és ezt szolgálta a papi testület, a Krérusnak az ülő padjául. TEhát ilyen változás történik, és mindez valószinü az V. század elején, amikor Pécs környékén 380-tól már egy hun-gót, - alán csoport telepszik meg, és csendes ostromállapot van, erre az időre tehető, és történetileg erre a csendes ostromállapot korára tehető a kápolnának a felépitése.

- És ez olyan különleges dolgo a mi történelmünkben, hogy a rómaiak, illetve a latinok által megszállt területek, vagy megháditott területek lakossága nem menekül el a barbár háditások idején ?

- Amint az előbb emlitettem, a régebbi felfogás az volt, hogy Pannónia, és a városok kiürülnek, pusztává válnak az élet megszünik, ez a kis kápolna azt bizonyitja, hogy ez sokkal későbbi időben következik be Pécs esetében.

David Katalin művészettörténész.

Kondor Béla festőművész temetésén a magyar művészek és művészettörténészek gyászát tolmácsolta, a Magyar Képzőművészek Szövetsége írószakosztályának titkára.

Magyar Hírlap, 1972. dec. 20.

Dávid Katalin művészettörténész.
Kondor Béla munkásságának ismerője
a művész hagyatékából válogatta kiállításának anyagát.
Kondor Béla kiállításának rendezője.

D. K.: Emlékkiállítás Kondor Béla műveiből.
Vigília, Budapest, 1943. aug.

1021

1973. április 21. Petőfi 21,39 /11/ KGyné

Láttuk hallottuk

- Üzenet az élőknek. Ez a cime a Magyar Nemzeti Galéria kiállitásának, amelyet most Csapó György mutat be.

- " Oly korban éltem én e földön, mikor az ember ugy elaljasult, hogy önként kéjjel élt..nemcsak parancsra. " Radnóthy higgadt kétségbeeséssel irott sorait olvassuk az Auschwitzi Múzeum képzőművészeti anyagából rendezett kiállitáson.

Kiállitás ? Talán inkább kiáltás ! emlékezés, szivdobbanás.. Festmények, szobrok, grafikák. A bábor volt foglyai készitették őket, akiket elpusztitottak és a túlélők is, olyanok is, kik velük szenvedtek, értük is harcoltak a szögesdrótokon kivül.

Dávid Katalin

hogy a kor nemcsak a fájjel élők kora volt, hanem a velük szembeszállók, a felettük győzedelmeskedők korszaka is.
A mi nemzedékünk, akik átéltük a szörnyűségeket, láttuk, hogy a külső hatalom, milyen mélyen és igazonyatosan tud belegázolni az ember életébe, lelke legbelsejébe. Tapasztaltuk, hogyan forgatja ki önmagából aljasitja le a gyengét, de azt is éreztük, hogy az erősek, a bátrak, egyszóval az igazak lelke mélyén lakozik valami megfoghatatlan és elpusztithatatlan.. Valami, ami olyan egyszerű, hogy kifejezhetetlen, valami, ami olyan tárgyias,hogy nem türi a szavakat.
Erről tanuskodik a megrendítő kiállitás a Nemzeti Galériában.
A humánus - Thomas Mann szavaival élve -/emberszeretet , semmi más, de ez politikát is jelent, lázadást minden ellen, ami az embert szennyezi és lealacsonyitja. Mert az ember ösztönösen törekszik a jóra, az ésszerüre és ezt a törekvést semmiféle kétely nem fosztathatja meg érvényétől.
A gázkamrák és krematoriumok a legkevésbé.. Ez immár történelmi tapasztalat, de tévedés volna azt hinni, hogy mindenki/ okult belőle. Erről is szólnak az auschwitzi Múzeum tárgyai. Nehéz bármit is kiragadni abból a szinte tömören zengő anyagból, amit a kiállitás egésze jelent.
Rendezőjének Dávid Katalinnak a munkáját éppen ez dicséri.
Mégis legyen szabad felhivni a figyelmet Ciepe arcszinü, nagyszerü grafikájára, Szkigujeva festmény-etüdjeire,Kosiellák grafikáira, René Csillag és Kereszt c. mély és finom akvarelljeire, Szkopowski megrázó festményére, amely egy kezétől megfosztott kicsavart babát ábrázol, a végtelenbe vesző , reménytelen kövezeten. És a valódi törtfejü babákra, az eredeti kisgyermek butorokra, a kiürült ciklon-gázdobozokra, gyermekcipőkre a hajakra,

amelyet a szorgos német ipar céljaira gyüjtöttek egykor a lágerben. S végül mindarra, amit egy agyréma realizált és realizálni óhajtott..

Megrendítő találkozás volt a néhány fogkefe , rajta felirattal, magyar gyártmány.. A közönséges használati tárgyak szürrealis fényben ragyogtak, akár a fekete vasrózsa, amelyet a halottak tiszteletére készitett a láger egy ismeretlen lakója.

Végezetül a megjegyzés: Kétszer láttam a kiállitást, mind a két alkalommal igen sokan voltak ott és ami számomra nem meglepő, de mindenképpen örvendetes, többségükben fiatalemberek.

dr. Dávid Katalin, művészettörténész

14
szerda

17.00
Bartóki kör
Anna Margit festőművész kiállítását bemutatja Dávid Katalin művészettörténész | c. ép. fszt. |

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. december.

Dávid Katalin művészettörténész

Kondor Béla emlékkiállítást a Nemzeti Galériában rendezték. A művész hagyatékából összegyűjtött anyag rendszerezése Dávid Katalin munkája.

Pesti Műsor, 1974. jún 13-19 ig.

M.D.K.

Dávid Katalin: Courbet.
(Arsadi Nóra)

Művészet, 1954. 2 sz. 30-31 l.

dr. Dávid Katalin, művészettörténész

Jakovits József szobrászművész kiállítását
Dávid Katalin nyitja meg 1983. jan. 27-én,
a Budavári Palota C ép. föld.-én.

Meghívó

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. január

dr. Dávid Katalin, művészettörténész

20
csütörtök

17.30
Klub
"Én és a falu"
Látomások és tradíció Chagall festészetében.
Előadó: Dávid Katalin.

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. január

DÁVID KATALIN
ÚJ TÜKÖR 1982. XIX. évf.
5. sz. 24-25. o.

Egyházak kincsei

Az esztergomi Keresztény Múzeumot majdnem mindenki ismeri. A Deák téri templom melletti Evangélikus Múzeumba szinte belebotlik a Belvárost járó. A Zsidó Múzeumot nem könnyű megtalálni, még nehezebb nyitva találni, de amikor sehol másutt nem lehetett Vajda Lajos-képet látni, szűk körben elég nagy híre volt a gyűjteménynek. De ki tudta, milyen szép ikonjai vannak a budapesti ortodox templomnak? Ki ismerte az öreglaki templom faszobrait 1750 körülről, amelyek leginkább „naiv barokk"-nak nevezhető stílusban jelenítették meg szent királyainkat, s melyeket a veszprémi Egyházmegyei Múzeum őriz? És sorolhatnám még a vidéki templomokat és gyűjteményeket, ahonnan a Magyar egyházi gyűjtemények kincsei című új Corvina-kötet 120 tárgyát válogatta Dávid Katalin.

A könyvnek – amely bizonyos mértékig egy tíz évvel ezelőtti sikeres kiállítás folytatása – „szakrális művészet" vagy ilyesmi lenne a legpontosabb címe, csak éppen erre nincs jó magyar szavunk. Így maradt meg az „egyházi" szó a címben, beleértve ebbe a zsidó gyűjtemény anyagát is – úgyse nagyon akad már Magyarországon olyan, aki tudná, hogy az egyház (ecclesia) lényegéhez tartozik, hogy nem sinagoga. (A szakrálisba egyébként talán beletartozna a Magyarországon igen kis számban, de mégiscsak megtalálható mohamedán és buddhista vonatkozású „emlékanyag" is – igaz, ezek meg nem egyházi gyűjteményekben vannak... Az Isten sem ismeri itt ki magát, hogy stílszerűek legyünk.)

A reprodukált tárgyak legnagyobb része a katolikus egyház liturgiájának része. Ennek nemcsak az az oka, hogy egy ideig „Mária országa" voltunk, hanem az is, hogy a katolikus egyház használta fel leginkább a művészetet a hit terjesztésében és ápolásában. A protestantizmus sokáig hajlott arra, hogy az ilyesmit egyenesen bálványimádásnak tekintse, míg a szépérzék a legszigorúbb hitelvek közt is utat tört: a szerény, de végtelenül őszinte református egyházművészet tiszta harmóniája a tanú rá, az ónkancsók és hímzett terítők finom lírája. De nem csoda, ha a barokk kelyhek, szobrok és miseruhák túlragyogják ezeket a félénk kis virágokat.

Témájánál fogva nem csoda, hogy a könyvnek protekciója volt a mennyei hatalmaknál, s ezek rövid pórázra fogták a nyomda ördögét: így aztán, nem utolsósorban Szelényi László és Domonkos Endre tárgyfotói, valamint Lengyel János könyvterve segítségével igen szép művészeti könyvet adott át a Révai Nyomda a karácsonyi könyvek piacának.

SZÉKELY ANDRÁS

XIII. századi
német Mária Magdolna-szobor
(Esztergom,
Keresztény Múzeum)

Úrasztali terítő
a XVIII. századból
(Sárospatak, Református
Múzeum)

M. S. mester: Keresztvitel (Esztergom,
Keresztény Múzeum)

Itáliai szédertál a XVII.
századból
(Budapest, Országos
Zsidó Vallási
és Történeti
Gyűjtemény)

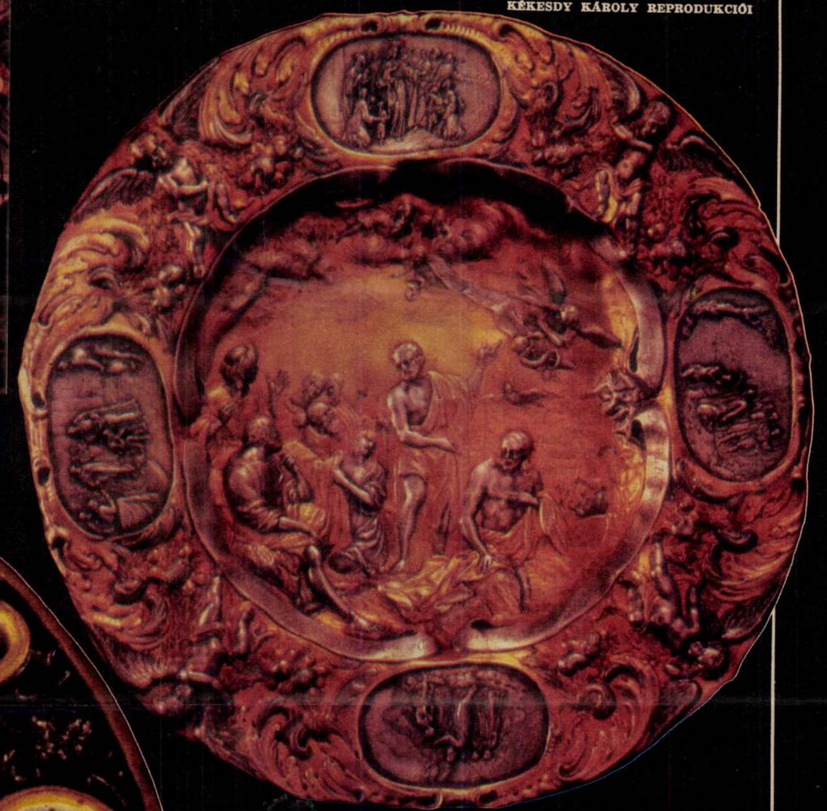

Német keresztelőtál 1676-ból
(Sopron, Evangélikus Egyházközség)
KÉKESDY KÁROLY REPRODUKCIÓI

1600 körüll orosz
Szent György-ikon
(Budapest, ortodox
Nagyboldogasszony-templom)

1021

N. dr. Dávid Katalin művészettörténész

1984.VIII.18. Kossuth 14,05/Braikoff

A hét embere

Sorozatunkban ma Dr.Dávid Katalin művészettörténésszel, a Móra Ferenc Emlékéremmel átadása alkalmából beszélget Incze Zsuzsa.

- Nem is tudom, hogy mihez gratuláljak először? A Móra Ferenc Emlékéremhez, amit éppen most kapott meg, vagy a születésnapjához Dr.Dávid Katalinnak. Megmondhatjuk, hogy hány éves?

- Hát csak azt lehet megmondani. Én 61 éves vagyok. De most nem ez a probléma, hanem az, hogy 1948. óta..../?/ területen dolgozom. Akkor doktoráltam művészettörténet, középkori régészet és akkor, 1948. decemberében kerültem a Szépművészeti Múzeumba gyakornokként..

- Hány év? Istenem, nehéz kiszámolni.

- Nem, nem, én nem számolom ki, de nagyon sok és azóta egyfolytában múzeumi területen dolgozom. Illetve a múzeumi területnek volt egy ága, a Művészettörténeti Dokumentációs Központ. 1951. januárban indult, akkor alapították, Rabinovszky Mariska gondolata volt, hogy csináljunk egy olyan intézetet, amelynek feladata a levéltári bibliográfiai nagy művészettörténeti kutatások. Tehát egy ilyen nagy dokumentáció összegyüjtése, hogy végre nagyipari módon üzzük ezt a szaknát, a művészettörténetet.

- Bármilyen furcsán hangzik a párosítás.

- Pontosan. No, akkor ezt az intézetet indulásától kezdve végig én vezettem. Ez megszünt 1965-ben.

- Tehát akkor egy Intézet élén állt.

- Igen, ez olyan nagyon jól hangzik. Egy Dokumentációs Központ volt, hihetetlenül nagy alapkutatást végzett a szakmában. A legkorábbi időktől, tehát tényleg a magyar-román kortól kezdve egészen napjainkig. 1966-69-ig a Magyar Nemzeti Múzeumban voltam, ahol életem egyik legszebb néhány évét töltöttem.

- És miért csak néhányat? Miért csak ezt a három-négy évet?

- Rendeztem a magyar történeti kiállítást többedmagammal persze, ezért szeretem ezt az időt. Itt írtam meg a kandidátusi dolgozatomat, ez nekem egy kedves néhány pár pihenő év volt. Szabad ilyet mondani?

Hogyne!

- Kb. az volt.

- Mellesleg egy gyüjteményt is sikerült közben láthatóvá tenni. Azért ez a pihenő néhány év elég aktív volt, ma is látható eredményekkel.

- Igen, még hála Istennek ma is megvan. Na most 1969-ben alakult meg az egyházi gyüjtemények szakfelügyelete. Én megkaptam ennek a vezetését, vezető szakfelügyelője lettem ennek és azóta úgy hívom magamat, hogy a szaknában én vagyok a luxus, mert azt csinálom, amit elejétől fogva, 1948. óta fogva csinálni akartam. T.i. az én kutatásaim elsősorban a keresztény ikonográfiához kötődnek, ikonológiához. Ennek a speciális magyar vonatkozásait szeretem és akkor itt nekem csak úgy felajánlják az egyházi szakfelügyeletet és beleesöppenek e munkának a középpontjába. Gyönyörü.

- Akkor, amikor én azt olvasom, vagy azt hallom a kitüntetés átadásakor, hogy Dr.Dávid Katalin az Iparmüvészeti Múzeum osztályvezetője, akkor ez olyan szárazan hangzik. Ehhez amit csinál, elég nehéz egy hivatalt oda képzelni.

- Nem. Miért kell ide képzelni egy hivatalt? Hát nekem nincs hivatalom. Az én munkatársaim az egyházaknál vannak. Katolikus, az a leggazdagabb anyag. Református, négy múzeumot csináltunk már a reformátusoknak. Evangélikusok, egy országos múzeumot csináltunk. A legjobban a keresztény egyházakban; a görög és pravoszláv egyházakkal vagyunk lemaradva. Már olyan értelemben, hogy bemutató szempontjából. . Én itt dolgozom, ott vannak a céduláim, a lexikonszerü gyüjtéseim, az ikonográfiai gyüjtéseim. Pl. összeállítottam most egy ilyen keresztény ikonográfiai szakszótárt, címjegyzéket, ezzel szórakozom.

- Mire a legbüszkébb? Amióta ezen a területen dolgozik.

- Jóságos Isten! Mire vagyok legbüszkébb?! Hát nem vagyok büszke semmire sem. Én borzasztó elégedetlen vagyok. Önmagammal is elégedetlen vagyok, mert amikor valamit befejezek, hát azért befejezek, megírok egy könyvet, megírok egy cikket, vagy megcsinálok egy kiállítást vagy nem tudom. Bejövök ide ebbe a szobába és akkor halmozódik előttem az a cédula anyag, az a jövendő munkám, amivel mindig el vagyok maradva. Ezzel mindenki így van.

- Most hány köteg cédula van és hol? És mi van rajtuk?

- Sok-sok száz. Na, van itt pl. egy ú.n. tipológiai gyüjtemányem, Ószövetség, Ujszövetség összevetése, tehát olyan ábrázolások a középkorban, amelynek a központjában áll egy új-szövetségi jelent és milyen ószövetségi jelenetek kapcsolódnak hozzá? Borzasztóan szeretem azt a témát és azt hiszem, hogy amit e témában a középkorban alkottak, azt hiszem, hogy hozzávetőleg teljes cédulaanyaggal rendelkezem.

- Egyszerüen fantasztikus, felmérhetetlen...

- ... igen, de ez nem olyan fantasztikus, ez jobban hangzik, mint... egy azért ez mégis több évtizedes munkám volt mögötte. Na, ezért.

- Ez volt a kandidátusi disszertáció témája?

- A kandidátusi disszertáción, az tulajdonképpen az én dikumentációs munkámhoz kapcsolódott. Rekonstruáltam egy elpusztult vármegye, Csanád vármegye müemlékeit. Alig maradt valami és én oklevelekből, terep bejárások segítségével rekonstruáltam, hogy a középkorban hol volt olyan valami, amit müemléknek mondhatnánk ma. Tehát mit tudom én, templomok, kastélyok, várak és kisült, - és én ezt mindig hangoztatom - hogy Magyarországon először a tatár, aztán elpusztította a török és ne beszéljünk a világháborúkról, nem maradt semmi. De egy ilyen rekonstrukciós térkép, az megmutatja, hogy milyen sürün beépített.

- Hogy mi maradhatott volna.

- Igy mondom, mi maradhatott volna, jó.

- Tulajdonképpen gyötrelem is egy tudós, egy kutató számára.

- Gyötrelem nekem, mint egyszerü magyar embernek, aki ott dolgozom mondjuk, ebben a témában. Az a gyötrelem. Mint tudósnak nem igaz, mert ha egy ép téglát találok, az valami olyan örök, ezt olyan kevesen értik meg. Nekem egyszer egy nagyon okos természettudós azt mondta, hogy ő tudja, hogy maguk a fölösleges tudományok doktorai. S én mondtam, hogy igen, tudom. Mert ugyebár, ha maguk megtalálnak egy alapfalat, s azt mondják, hogy az a XIII.századi, pedig tulajdonképpen mondjuk XII. Egy századot tévednek, nem dől össze a világ, nem lesz több a kenyér. Vagy mit tudom én, félre datálnak egy képet, vagy nem találják meg azt a kolostor romot, nem lesz az éhezőknek

több kenyerük. Szóval ez mind igaz. Mi tényleg a felesleges tudományok doktorai vagyunk, de amivel foglalkozunk, ott stpp. A művészetet ne érje sérelem, mert egy természettudós, se senki nem tud a múltba visszanézni, csak a művészet segítségével. Amikor a willendorfi, a 30 ezer éves willendorfi Venus előkerül, akkor kezébe veszi a természettudós és a társadalmi tudós és bárki és megpróbálnak egy kis művészeti emlék segítségével egy egész művészeti kultúrát rekonstruálni. Ahogy Kondor Béla mondta, hogy tulajdonképpen a művész feladata jelen hagyni, hogy voltunk.

-x-x-x-x-x-x-x-x-x-x-x-x-

dr. Dávid Katalin, művészettörténész, és végész
Prokopa Ágnes: A Kalocsai Érseki Kincstár.

Az 1988-as Szt. István-ünnepségsorozat alkalmából nyitotta meg kapuit a nagyközönség előtt a Kalocsai Érseki Kincstár.
A kiállítás katalógusának szerzői: Dávid Katalin és Hunyadi László.

Művészet, 1989, 11–12., 54-old.

DÁVID Katalin

Vádor Tamás

10 kérdés Dávid Katalinhoz

[interjú]

Magyar Ifjúság, 1984. június 29. XXVIII. évf. 26. sz. 34-35. old

német fajta, népi vér és csupa erő: – Hát mu
is rejtezik, hogy végre saját szememmel látha
A szavaiból áradó látszatfelvilágosultság min
Komolyan tudatában kell lennünk romboló
területén, hogy megértsük az új művészet izz
evilágon túlmutató látomás iránt.
Eleve le kell szögezni: ezt a fausti-hívő törek
a művészetpolitika ma leghangsúlyosabb jels
Emlékeztetni szeretnék arra, hogy a „termész
hús-vér realista Courbet és a világszerte elter
alkotás alfája és omegája volt. Beszélnek ugy
mítikus eszméjéről, de amit festenek, az ismé
műalkotás nem más, mint a természetnek egy
darabja", azaz az anyagszerű, tárgyi motívun
hullámai nyaldosnak körül. Az ún. „új tárgyi
statikus, kemény vonalvezetése a hangulat és
tónus- és színtobzódás ködös áramába került
a képnek ebben az átszellemült táji védettség
a hangulatos természetközelségnek a mélység
az anyagiság, a tárgyi valóság mögött feltétel
láttatnak, hanem lepleznek is. Ezt ma nemcsa
abszolút jelenvalóságában, teljes súlyában és
A hangulatok érzékenységtől nem mentes fél
úton, melyet a fausti művészet a formát soha
végigjár, egészen az evilági tudat határáig. A

DÁVID Katalin 168 óra 1990.40.sz.

Kollektív lelkiismeret-vizsgálat

Túl „A mélypont”-on

A barátságok átvészelhetik az időt?

Úgy tűnik, a Magyar Nemzet október 6-i számában megjelent, A mélypont című Csoóri Sándor-írással végül is tisztázódott egy, az elmúlt hetekben sok érzelmi vihart kavart kérdés. Ezt megelőzően hangzott el Dávid Katalin művészettörténész gondolatsora a Vasárnapi Újság szeptember 30-i adásában: Csoóri Sándornak a Hitelben megjelent ominózus cikkére reflektált. Ezt most, hogy írását nyomtatásban is közöljük, megtoldotta néhány, a Magyar Nemzetben megjelenteket is regisztráló gondolattal.

Azt kérdezte valaki, tudom-e, mire vállalkozom, amikor a rádióban megfogalmazni kívánok néhány gondolatot Csoóri Sándornak a Hitelben megjelent cikksorozatától indítva. Lehet, hogy nem tudom, mire vállalkozom, de azt tudom, hogy mit akarok elmondani és miért. Mikor Győri Béla felhívott és megkérdezte, hajlandó vagyok-e Csoóriról beszélni, én azt válaszoltam, hogy hajlandó vagyok a zsidókérdésről szólni. Soha többé szőnyeg alá nem seperjük ezt a problémánkat.

Megtettük a háború után, amikor pedig adott indulást a megbeszélésekhez Bibó István tanulmánya. Öreg vagyok, és emlékszem a fogadtatására: az egyik oldal tajtékzott, hogy Bibó – keresztény létére – „elárulja elveit”, a másik oldal a nagy tragédia után kitaszítottsága mélyítését érezte benne azzal, hogy az író szétválasztja a magyart és a zsidót, amikor zsidóról és nem zsidóról ír. És nem volt senki – illetve én nem tudok senkiről –, aki a felemelt problémát méltón tovább vitte volna. A valóság az álnok csönd lett.

Nem vagyok politikus, sem szociológus, nem vagyok szakembere ennek a kérdésnek, ha megszólalok, mint egy a magyar katolikus társadalomból szólok, s mint ilyen, igen terhelt a lelkiismeretem. Jobb lenne, ha szakmámból szólhatnék, mert több évtizedig foglalkozva a szakrális tipológiával, ennek középkori ábrázolásaival, bennem szükségképpen egybekapcsolódott a Biblia Ó- és Újszövetsége. Szétválaszthatatlanul attól a néptől, amelyet választott népnek nevezek.

De térjünk vissza kérdésünkhöz: hadd mondjam meg, nincs Csoóri szilenciumban, amikor tényleg tisztességtelen dolog volt válaszolni neki, hiszen nem adhatott viszontválaszt. De ma hol van a kritika, hol vannak a kérdések, hogy mit értett ezen vagy azon a szerző? Nem azokról beszélek, akik ezt megtették, és ilyenek sokan vannak, hanem az elfordulókat, a suttogva szidalmazókat, a kategorikusan ítélkezőket szólítom. Megrémültek, megrendültek? Lehet olyan értelmiségi itt, aki egy Csoóri Sándortól érzi magát eltávolodva? Mert nem ért vele egyet, vagy mert veszélyesnek tartja az általa írottakat? Az Isten áldjon meg minden gondolkodót, akit érdekel ennek a nemzetnek a sorsa: válaszoljon, kérjen magyarázatot attól az embertől, akinek annyit köszönhet ez az ország, s aki legalább ennyit megérdemel. És győzze meg és kívánja meg tőle, hogy vizsgálja felül cikkét. És legfőképpen kérdezze meg, hogy miért írta. Késztessük egymást lelkiismeret-vizsgálatra.

Én most fölteszek egy kérdést: Sándor, ha ébren vagy ezen a korai órán, hallgass rám. Ugye tudod, hogy a nemzet teste – nem általánosságban, hanem a magyar nemzetnek a teste – áll zsidóból, németből, szlávból és keresztény magyarból, meg Mózes-hitű magyarból, meg hívőből, meg nem hívő magyarból? A kérdésem szónoki, mert tudom, hogy te tudod!

Beszélnünk kell arról, mi az, hogy zsidó, mi az, hogy magyar, illetve ez a kettő itt kettő-e? Ha valamiért cikkedtől megbántódtak, hát ezért biztosan. Mert az én véleményem szerint magyarnak lenni kulturális hovatartozást jelent. Zsidónak lenni – megint csak énszerintem – egy történelmi viszonyt jelent Istennel. Sőt és álljunk meg egy pillanatra: egy keresztény úgy kell tekintsen egy zsidóra, mint akiben az emberré lett Isten fia génjeiből bizonyosan van! A zsidók, mint diaszpóra, ott élnek minden nemzetben, és hordozzák az Isten üzenetét a világnak. „Nem úgy vagyok zsidó, ahogy engem látnak, s még úgy sem, ahogy én látom önmagam, hanem ahogy az Isten lát engem” – mondta a nemrég elhunyt André Neher. Ezért aztán nagyon nehéz zsidónak lenni a világon mindenütt.

Visszakanyarodva, hogy zsidó és magyar nem kizáró fogalmak, hadd idézzem Móra Ferenc szavait Löw Immánuel könyvéről: „...ezt az én földim írta, a szegedi zsidó pap, a könyvek és virágok nagyszerű öregembere.” Ugye mindnyájan értjük, mit jelent ez a szó itthon, hogy „földim”?

De nézzük a magyarságon belül azt a fogalompárt, hogy keresztény és zsidó. Ez így valóban két fogalom. De a kettő között reláció van. S ez nem más, mint a szeretet gesztusa, az egymást igényelni tudás gesztusa. Sokszor elmondtam, újra felidézem: a mélyen katolikus néprajztudós Bálint Sándor, felesége halála után nem sokkal, összetalálkozott a kiváló professzorral, Scheiber Sándor főrabbival és megkérdezte tőle, szoktak-e imádkozni a zsinagógában a halottakért. Miután a válasz igenlő volt, Bálint kérte, hogy imádkozzanak feleségéért. És valóban, egy péntek este egy zsidó közösség imát mondott egy keresztény asszonyért. Scheiber Sándor ugyanis tudta, hogy Bálint komolyan kéri tőle, amit kér. Bálint Sándor pedig tudta, hogy Scheiberék imája eljut a Lélekig.

Egy csomó hazugság van most itthon. Ilyen az, hogy az SZDSZ zsidó, az MDF antiszemita. Ebből további hazugságok születnek, mint például, hogy a polgári és az urbánus értékek hangsúlyozása zsidó dolog, a nemzeti értékeké antiszemita. Ezek a szillogizmus buktatói. Ugyanis az SZDSZ nem zsidó. Második párt-

Dávid Katalin: „... egy este egy zsidó közösség imát mondott egy keresztény asszonyért”

ként bejutni a parlamentbe csak a keresztény társadalom szavazataival lehetett. Az MDF nem antiszemita. Eszembe jut az első lakitelki találkozó, ahol az egyik fiatal felszólaló így fogalmazott: „...én az ötszázezer magyar zsidó mártírt hozom ide...” Ahogy az ősi bazilikában járó hívő tudja, hogy e templom az ókeresztény mártírok csontjaira épült, úgy idézték az MDF alapítói maguk közé egyik alapkövüknek a magyar zsidó mártírokat.

És már nemcsak hazugságnak tartom, de annál is súlyosabb bűnnek, amikor egyesek megszámolják, hogy a Magyar Televízió adott műsorában hányszor hangzott el a szó, hogy magyar. Tévedés ne essék, nem a német, a francia, az angol vagy a japán televízióban, hanem itthon. Személyes sérelemként éltem ezt át, és senki sem törődött érzékenységemmel. És még súlyosabb bűn, amikor például egy újságíró az MDF sajtóbeli megítéléséről szólván, így ír: „Létezik... a liberális közvélemény... általános, mondhatnánk, történelmi tapasztalatokon alapuló félelme mindenfajta nemzeti hevülettől átfűtött újrakezdéstől.”

Aki ezt írja, az rátapos a Haynau által bebörtönzött Löw Lipót főrabbira; a bodrogkeresztúri szentre, Steiner Sájéra, akihez gyógyító imáért keresztények százai is zarándokoltak; Scheiber Sándorra, akit itthon „marasztalt a magyar nyelv és irodalom szeretete”; Scheiber barátjára, a már említett katolikus néprajztudós Bálint Sándorra; a börtönben megkínzott jezsuita páterre, Kerkai Jenőre; Bibó Istvánra; és mindazokra, akiknek az a szó, hogy nemzet, a legszentebb szavak egyike.

Bizonyos, hogy Csoóri Sándor velem ért egyet. S ha a dolgok látásában különbözünk, az csak azért van, mert ő költő, én meg filosz vagyok.

Galamb György: „Egész életemben Márai Sándor rajongója, híve maradtam"

szédnek. Az örökös pesszimista Márai megkérdezte a rendezőt. – Mondd, Tóni, hány előadást várasz a darabomtól? A válasz így hangzott: – Körülbelül januárban elkezdek egy új darabot próbálni, azt februárban bemutatjuk, attól kezdve a te Kalandoddal felváltva játsszuk még jó ideig. Márai erre kerek perec kijelentette: – Nem hiszek neked, Tóni. Végül is mindketten tévedtek: A Kaland 351 előadást ért meg. És hárman játszottuk végig az összes előadást, Rajnai Gábor, Makay Margit és jómagam.

Valódi sorstragédia

– A Kaland Márai első színpadi műve volt. S bár nagyon nagy sikert aratott vele, aztán nem kényeztette el közönségét darabjaival. Megítélése szerint mi lehet ennek az oka?

– Először nem a Kalandot szánta Márai színpadra. Amikor 1940 elején Németh Antal darabot kért tőle, akkor a még kéziratban lévő Vendégjáték Bolzanóban című regényét adta oda olvasásra, hogy abból esetleg darabot írna. S bár a regény nagyon tetszett Némethnek, visszaadta azzal, hogy modern társadalmi témát szeretne. A Kaland, véleményem szerint, mintaszerű, modern sorstragédia. Még abban az értelemben is, ha az úgynevezett arisztotelészi hármas egységet vesszük figyelembe. Egyetlen helyszínen játszódik a három felvonás, délután kettőtől négyig. Tökéletes a hely- és időegység. A cselekmény egységéről nem is szólva. Hiszen ez nem szokványos bulvárdarab, szerelmi háromszög, hanem három ember tragédiája. Bár természetesen a szerelem főszerepet játszik benne. Márai Sándor első darabját a Kassai polgárok követte, ezt 1945-ben a Varázs című dráma, sajnos, több nem következett. Csak annyit tudunk, hogy az emigrációban Vendégjáték Bolzanóban című regényét verses drámába szedte. Farkas Ferenc zenésítette meg. S hogy miért nem írt több színpadi művet? Ennek legegyszerűbb és legkézenfekvőbb oka talán az emigráció. Ott nem volt magyar színpad a számára. Pedig biztosan lett volna témája. De például A gyertyák csonkig égnek című regényéből is tökéletes kamaradarabot írhatott volna. Ez, gondolom, meg is fordulhatott a fejében, de nem volt hová írnia.

Rajnai Gábor és Tőkés Anna

– Ötven év távlatából miben látja ön a Kaland sikerszériájának magyarázatát? Csak a kitűnő színészeknek tulajdonítható, vagy igény volt ilyen színdarabra akkor?

– Németh Antal érdemének tudható be, hogy az új magyar drámák bemutatóját mennyire felkarolta. Komoly szerepet játszott az is, hogy Márai akkor már köztudomásúlag nagy író volt, és nagyon olvasott író is. Magyar Proustként emlegették...

– Ön mint a Nemzeti Színház fiatal ösztöndíjas művésze, mit tanulhatott az előadásból?

– Nagyon sokat. Egész életemben Márai Sándor rajongója, híve maradtam. Olyannyira, hogy pár esztendő múlva megjelent híres könyvének néhány gondolata szinte vezérmotívuma lett mindennapjaimnak. Szinte szóról szóra tudom, hadd idézzem: Ne múljon el egyetlen napod, hogy nem olvastál néhány sort Seneca, Tolsztoj, Cervantes, Arisztotelész, a Szentírás, Rilke vagy Marcus Aurelius könyvéből. Mindennap hallgass néhány ütem zenét, ha másképp nem lehet, szólaltasd meg a zenedobozod, Bach, Beethoven, Gluck vagy Mozart valamely tételét.

Jávor Pál és Makay Margit

A díszletet JASCHIK ÁLMOSNÉ tervezte.
Vége 6 óra után.

BEMUTATÓ ELŐADÁS
szerdán, 1940 október 16-án, este 8 órakor, először
és a következő napokon

KALAND

Színmű 3 felvonásban. Irta: MÁRAI SÁNDOR.

Kádár Péter, orvostanár	Rajnai Gábor	Dr. Szekeres	Major Zoltán
Anna, felesége	Tőkés Anna	Ujságíró	Galamb Gy.
Dr. Páios Eszter	Makay Margit	Asszisztensnő	Gobbi Hilda
Dr. Zoltán, tanársegéd	Jávor Pál	Inas	Turányi Antal

Rendező: NÉMETH ANTAL.
Játékmester: TÁRAY FERENC.
Díszlettervező: JASCHIK ÁLMOSNÉ.
Vége 10 óra után.

Vasárnap, 1940 október 20-án
délután 4 órakor
Délutáni helydrakkal

HAJNALBAN, DÉLBEN, ESTE

Vigjáték 3 felvonásban, irta: DARIO NICCODEMI.

Anna . . . . . Szeleczky Zita | Mario . . . . . Szabó Sándor

Az apa: Nagy Sándor — Az anya: Vándory Margit — A testvérek: Bornemissza Éva — Paolino: Dévényi Laci — Szobalány: Lányi A. a. m.

Idő: ma. Szín: egy kert.
Vége 6 óra után.

mbaï, 1990. október 6. **Magyar Nemzet**

CSOÓRI SÁNDOR:

A mélypont

Válasz Kertész Ákos nyílt levelére

Kedves Ákos,
a mai naptól kezdve történhetik velem bármi, az elmúlt két hét akkor is az életem mélypontja arad. Lidérces szeptembervég, y belső sárgulásokkal s olyan zelekkel a mellkason belül, évtizedes barátságok helyükről gyökeres-

vált újra természetessé és teljessé, hogy belső konfliktusaik közben zsidó tudatuk valóságát is épen megőrizhették.

De el lehet-e várni a megalázottaktól, a kitaszítottaktól, a tömegsírok ledobhatatlan terhével hazaérkezőktől, hogy úgy gondolkodjanak a nemzetről és a ha-ról mint az elpusztított Rad- vagy mint

forrasztotta össze a magyarsággal. És fordítva is! Sose felejtem el október 23-ika estéjét: ott állt a tüntető, a *Nagy Imrére* váró tömeg a Parlament előtt, amikor a nyolc órakor kezdődő Gerő-beszéd hallatán egy ismeretlen „forradalmár" zsidózni kezdett. Egyszerre ölen ugrottunk a torkának.

Az ötvenhatos összeforradás történelmet teremtett Magyarországon és a

tem, ami más volt, mondjuk úgynevezett kortárs népiek vi helyett *Pilinszkyé*, Nemes Ágnesé, *Orbán Ottóé*, a po ban is éreztem hasonlót, pedig jogosan kérdezhete és miért sértettem őket ság-világ előtt? Fé Irigységből? D perverz

Nézz a szemembe, Ákos, okozhat-e egyetlen írás olyan földindulást, mint amilyent az enyém okozott, ha a szavakban működő vulkánok mélye nyugodt?

Ákos, én minden érintett, zsidó származású magyar polgártól nyílvánosan bocsánatot kérek, ha magyarságában megbántottam, de akkor nyelvileg és fogalmilag

Részletek Csoóri Sándornak a Magyar Nemzet október 6-i számában megjelent írásából

Mióta fenti szövegem elhangzott a rádióban, megjelent Csoóri Sándornak „A mélypont" című cikke, válaszként Kertész Ákos nyílt levelére (Magyar Nemzet, október 6.). Megrázó, minden tisztességes, igaz szó és gesztus felé nyitott sorok ezek, amelyek nem problémát eltakaró, hanem a másikat megérteni és magát megértetni akaró embert, írót dokumentálnak.

Mint ő, úgy én is és sokan mások nagyon nehezen éltük át ezeket a heteket, nem a félelem miatt, hanem a nemzetért való aggodalom miatt, vajon nem szakad el véglegesen valami a szellem emberei között. Mert egymást követték, no nem a válaszok, hanem olyan demonstrációk, amelyek falat képesek húzni. „A mélypont" elolvasása óta bizonyos vagyok, hogy megőriztük az egymással beszélni tudás képességét, és ami még fontosabb – talán a legfontosabb –, a barátságok is épen vészelhetik át az időt.
1990. október 6.

Dávid Katalin

Nyugati személygépkocsik

(használt és új) lízinglehetősége rendkívül kedvező feltételekkel, rövid szállítási határidővel – vállalatoknak és magánszemélyeknek is.

HUNGAROCAR KFT.
1135 Budapest, Reitter Ferenc u. 88/a.
Telefon: 129-5269, 129-1829
Telefax: 129-5269 Telex: 4760

WeAST
A LEGGYORSABB NYOMDAI LEHETŐSÉG!
A WeAST STÚDIÓ
rövid határidőre vállal nyomdai kivitelezést, tervezést. 48 órán belül megkaphatja minden működéséhez szükséges nyomtatványát: levélpapír, cégkártya.
Plakát-, prospektus-, szórólapnyomás minden méretben.
Megrendelés: **135-0527**

MIKÖV KFT.
felvételre keres
benti varrónőket és szabászt
üléshuzatok gyártására
Jelentkezés:
MIKÖV KFT. Laufer részleg
Budapest XX.,
Geyer Flórián utca 110.
Telefon: 128-4520

MIT OLVASSAK?
MELYIK LAPOT?
OLVASSA A
mai nap
-OT! is

Az október 2-i számban tévesen jelent meg a PRESENT COMPUTER hirdetése. Helyesen: 5 1/4" DS HD ACT 800 Ft/doboz
3M 1300 Ft/doboz

COMPAQ

Mikor megoldásra van szükségünk, a tettek többet jelentenek, mint a szavak.

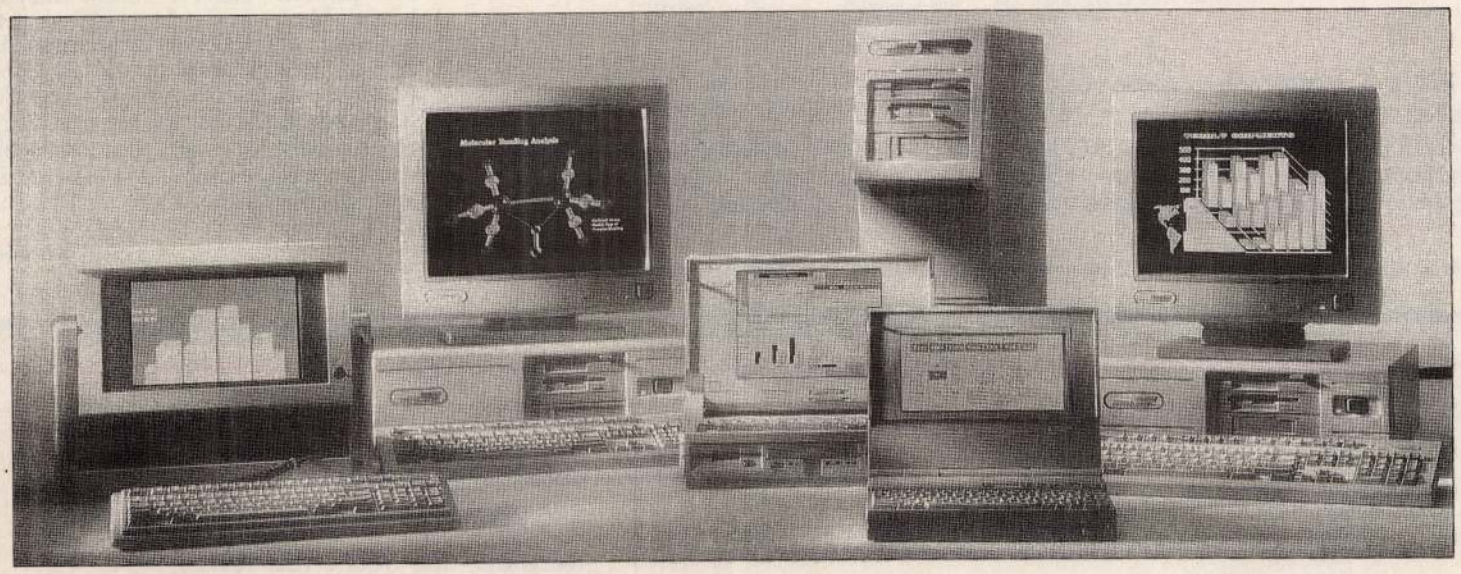

A COMPAQ COMPUTER CORPORATION gyártja a világ legfejlettebb számítógépeit üzleti és szakmai célokra.

Mióta 1983-ban bemutattuk első számítógépünket, egyetlen computereket gyártó cég sem tudott olyan kiváló személyi számítógépeket előállítani, mint a **COMPAQ PC**-k.

1986-ban, az első **386**-os mikroprocesszor alapú **PC** bemutatásával a **COMPAQ** megalapozta vezető szerepét. Ma a nagy teljesítményű számítógép vonalunk magába foglalja a **COMPAQ DESKPRO 486/33 L**-t, a legerősebb mini személyi számítógépet, és a **COMPAQ SYSTEMPRO**-t, amely a legnagyobb teljesítményű és legjobban bővíthető hálózati alapelem és központi egység.

A **COMPAQ** különböző teljesítményű hordozható számítógépeket állít elő. A laptopok és hordozható **PC** - k széles skálája a könnyűsúlyú **COMPAQ LTE** és **LTE/286**-tól a nagyon erős **COMPAQ PORTABLE 386**-ig terjed.

Minden **COMPAQ** számítógép a technikai újítások egész sorát hordozza magában, és használatát különösen jó gyakorlati megoldások támasztják alá, így például számítógépeink a világ legnagyobb, ipari szabványok szerinti programtárának használatát is megengedik, és lehetővé teszik azt is, hogy a felhasználók mindazokat a perifériális egységeket számítógépükhöz csatolhassák, amelyeket a munkafeladatok megkívánnak.

A vezető technika és a gyakorlati gondolkodás ötvözése eredményezi, hogy a **COMPAQ PC**-k rendszeresen elnyerik a legjobb minősítéseket a számítógépes szakértőktől, és a legértékesebb díjat, a felhasználók elégedettségét.

COMPAQ

A COMPAQ hivatalos magyarországi dealerei:

MICROSYSTEM RT Budapest Városmajor u. 74. 1122	MONTANA KFT Budapest Steindl Imre u. 6. 1054	RING KFT Budapest Hegyalja u. 102. 1112	SWISSCAD KFT Budapest Márvány u. 23. 1126	ROLITRON RT Budapest Felhévízi u. 3-5. 1023

Ogilvy & Mather

...időkben is nyitott maradt a szépségre, ...a kapuja, amelybe a legtöbb kint elviselők jutnak be először.

Dankó László érsek — Dávid Katalinról

Sajtótájékoztatón mutatták be a Dávid Katalin tiszteletére kiadott Emlékkönyvet. A megjelenteknek Dankó László, Kalocsa-kecskeméti érsek méltatta a köszöntött munkásságát, s mutatta be az Emlékkönyvet. Beszédéből idézünk.

„A magyarországi egyházak és a hazai zsidó felekezet, művészettörténészek és művészek generációi és az egész magyar kultúra nagyon sokkal adósa Dávid Katalin művészettörténész professzorasszonynak. Szinte egymaga oldott meg olyan méretű tudományos és tudományszervezői munkát, melyet nálunk gazdagabb országokban intézetek és intézmények végeznek. Hatalmas műveltség, szigorúan tudományos logika és pontosság egy örökké mosolygó, vidám emberben: ez Dávid Katalin. Több mint másfél éve annak, hogy elhatároztuk, emlékkönyvvel tiszteljük meg —, születésnapját a kultúra ünnepévé avatva. A könyv címét akkor még nem tudtuk, de azt igen, hogy egy olyan módon megszerkesztett könyvet készítünk, mely Dávid Katalin tudományos munkásságának főbb irányaira épül: összekapcsolódnak a teológia és a művészettörténet, a régészet és a művelődéstörténet egyazon tudomány fájának különböző ágai. A felkért munkatársak között költők és írók is voltak — az általuk küldött verseket és kisprózai alkotásokat az egyes tudományos fejezetek köré szerkesztettük, a művészet örökkévalósága mellett azt is kifejezve ezzel, hogy az igazság keresésében művészet és tudomány közösek. A könyvbe visszaemlékezések és levelek is kerültek: személyes hangvételükkel az ünnepelt munkásságának fontos és hiteles dokumentumai." Ezután az érsek köszönetet mondott mindazoknak, akiknek része volt a gyönyörű kiállítású mű megjelenítésében, majd ismertette annak kivételesen gazdag tanulmányait és a Dávid Katalin köszöntésére született szépirodalmi alkotásokat. Szavaiból kiviláglott, hogy a sokszor megosztottnak látszó hazai szellemi és tudományos élet jeles képviselői vitáikat, nézeteltéréseiket félretéve, jelképes kézfogással kerültek együvé, hogy kifejezzék Dávid Katalin személyiségének sugárzását és tudományos kutató-tevékenységének kivételes jelentőségét.

Dankó László érsek a következő szavakkal fejezte be megnyitóját: „A könyv címéül egy Szent Pál-idézetrészletet választottunk. A teljes idézet Szántó Tibor kőtábla betűivel — a könyv elején olvasható:

»A hit szilárd bizalom abban, amit remélünk, meggyőződés arról, amit nem látunk. Őseink ebből merítettek bizonyosságot. A hitből ismerjük meg, hogy a világot az Isten szava alkotta, vagyis a látható a láthatatlanból lett.«

Figyelmükbe és szeretetükbe ajánlom a Dávid Katalin Emlékkönyvet.

Kant — ahhoz a maradandó és biztos tudáshoz, amely szükségképpeni tudást eredményez — azaz másképpen nem lehetséges. Ha tehát valami kísérleti úton bebizonyosodott, annak a múltban, a jelenben és leginkább a jövőben egyaránt állandó az igazságtartalma.

Megszületett az a tudománykép, amely a világot és benne az ember életét kiszámíthatóvá teszi. Ez igen nagy kísértést jelentett: mert a kiszámíthatóság megszabadítja az embert egyik legnagyobb gyötrelmétől, a jövővel szemben érzett bizonytalanság érzésétől.

■ *Milyen irányba tolta el a kanti filozófia a tudományok addig bevett rangsorát, amelyben a teológia és a filozófia kiváltságos helyet foglalt el?*

— A következő lépés annak megállapítása volt: mivel a teológia és a filozófia nem rendelkezik azokkal a tapasztalati eszközökkel, amelyek segítségével szintetikus a priori ítéletekben fogalmazhatná meg ismereteit (ez matematikai képletekbe nyilvánvalóan nem foglalható), kísérleti adatokkal sem képes gyarapítani a tudást, kizárólag csak elméleti, elefántcsonttoronybeli eszmékkel foglalkozik: ezért a filozófia és a teológia — állították ezen gondolkodók — nem tekinthető tudománynak. E felfogás szinte dogmává vált Kant után. Immanuel Kant szubjektív idealizmusa a következőt állítja: mi- századtól kezdve az oktatáson keresz napjainkig uralja az európai gondolkodást. Az elért technikai vívmányok tovább népszerűsítették ezeket a tudományos szemléleteket, hiszen kézzelfogható, gyakorlati eredményhez vezettek. Marxék kísérletet tettek ennek átültetésére a szociológiába, a politikába és a gazdasági életbe: ami sikerült a természettudományokban, az megvalósítható az emberek világában is. Ebből következően szerették volna kiiktatni a szabadakaratot, az ember személyes voltát: az embert osztályban kell szemlélni — hirdették —, ahol mindenkinek közös a természete, közös a lényege; ha van lelke, az is anyagi valóság, így az embert is természettudományos módszerekkel lehet alakítani. A tervgazdálkodás nem vette figyelembe az emberi tényezőt, ellenkezőleg, megtervezte az emberek társadalmi, művelődési, kulturális és vallási életét — ily módon szerintük mindez matematikailag leírható és programozható, azaz kiszámítható. Ennek gyakorlati-politikai következménye a hatalom megragadása és kézben tartása volt.

■ *Hogyan jutottak el Marxék forradalomelméletükhöz, ideológiájukban hogyan mondtak ellent önmaguknak?*

— Marx azt mondta Hegel után: a filozófia eddig csak értelmezte a valóságot, én lag középpontjába, fellázad ez ellen.

■ *Korlátozható-e a szabad mai liberális gondolkodá szabadság parttalan fogal jelenik meg; a szabadság minél nagyobb, minél tö badság. Hová vezet ez a*

— Az ember szabadsága csak ké tekintve abszolút szabadság; részesed abszolút szabadságából, de valójában vel az akarat testhez kötött — korlá

A huszadik századi liberalizmus részben háttérbe szorítva a XIX. klasszikus liberalizmus eszméit — vidualista szabadságvágy jeleni amelynek megnyilvánulását olvashat dául az aluljárók falán: semmi hata kitől... Ez az anarchizmus, melynek vetkezménye, hogy akinek több a pé sebb az ökle, annak nagyobb az igaz

■ *A liberalizmus és az ezz járó ateizmus milyen kö sel hódított teret?*

— A zsidóság az ateizmus megte ben nem, ám annak elterjesztésébe pet vállalt. Ez a megállapítás korán lent antiszemitizmust, mint ahogy sek azonnal szeretnének megbé

DÁVID Katalin

Vigília 1982/10

Magyar egyházi gyűjtemények kincsei

A magyarországi művészettörténeti kutatás egészen a legutóbbi időkig elsősorban a stiláris szempontokat tartotta fontosnak, s a művek társadalmi kapcsolatainak, tartalmi vonatkozásainak feldolgozása – jelentőségében – jórészt másodrendű feladat maradt. A magyar művészettörténet fő áramában azonban ma már kezd uralkodóvá válni a nézet, hogy csak az olyan módszerű feldolgozás szőheti egységes egésszé a valóságban is egységes történeti és művészeti képet, amely a képzőművészet társadalmi kapcsolatainak megvilágítására is törekszik, s ennek megfelelően tartalmi oldalról, a megrendelő célkitűzéseinek elemzésével indul, majd az alkotóművészek szerepével és a művek stiláris sajátosságaival, ikonográfiai programjával foglalkozik, s végül eljut a mű közönségre tett hatásának és a közönség reakciójának vizsgálatáig.

Ha Dávid Katalin könyvéhez – *Magyar egyházi gyűjtemények kincsei* – nem pusztán az ünnepi ajándékkönyvekkel szemben támasztott igénnyel közeledünk, mindjárt az elején meg kell mondanunk, hogy a kötet csak részben felel meg ezeknek a követelményeknek. A szerző jelentős tudományos és népszerűsítő előmunkálatok után látott a könyv összeállításához. Először 1970-ben kisebb bemutatót, majd 1979–80-ban az Iparművészeti Múzeumban nagyszabású és nagy sikerű kiállítást rendezett a magyarországi egyházak gyűjteményeinek anyagából. Ezek az események a most megjelent könyvvel együtt bizonyítják, hogy a szakemberek után a nagyközönségnek is lehetősége nyílt megismerkedni az alkotásokkal.

Dávid Katalin nem kisebb feladatra vállalkozik, mint arra, hogy a kötet gerincét kitevő 120 nagyalakú fekete-fehér és színes képben reprezentatív válogatást nyújtson a magyar egyházak tulajdonában lévő műtárgyakból. A könyv – és közvetve a gyűjtemények – jelentőségét elsősorban az a tény mutatja, hogy egyrészt ezek az alkotások mint művészeti produktumok szerves részei a magyarországi művelődéstörténetnek, ezen belül a művészettörténetnek, nélkülük ma már senki sem vállalkozhat a magyar művészettörténet akár megközelítőleg teljes feldolgozására. Másrészt a gyűjtemények számos európai mester és műhely munkáit is tartalmazzák, ezért ezek anyagának mielőbbi megismerése az egyetemes művészettörténet szempontjából is elengedhetetlen. A bevezetőben a szerző először az „egyházi gyűjtemény" és a – ma különösen sok félreérthető vagy rokon jelentésűnek vélt szóval jelölt – „egyházi művészet" fogalmak meghatározására tesz kísérletet. „Különös nehézség je-

le – írja Fülep Lajos *A magyar művészettörténelem föladatá*-ról szóló tanulmányában –, ha tudományos föladatnak előbb definiálnia kell tárgya fogalmát." Most sincs ez másként. Dávid Katalin az „egyházi gyűjtemény" fogalomkörébe nemcsak a művészeti értékük miatt használatból kivont, múzeumba került, hanem a liturgiát tovább szolgáló munkákat is besorolja. Ezzel már – nagyon helyesen – utal arra, hogy a tárgyakat őrző és használó közösségeken kívül a művészettörténeti kutatásnak is egységként kell kezelnie ezeket a műveket. Már nehezebb egyetértenünk vele akkor, amikor a templomhoz, liturgiához, valláshoz kötődő *művészet* megjelölésére az „egyházi művészet" fogalmat ajánlja, mivel ez – mint írja – valamennyi egyház tárgyaira érvényes és kifejezi a tárgyak rendeltetését is.

Ez az elnevezés nem a művészeti tematika szerint osztályoz, s így a tárgyak „megszenteltségét", szakralitását közös alapul véve a kutatásnak csak látszólag teszi lehetővé, hogy funkciója alapján csoportosítsa az anyagot. Aligha tévedünk azonban, ha azt mondjuk, az – egyébként meglehetősen egyoldalúan értelmezett, a különbségeket elmosó – „szakrális" jelző nem nyújt kellőképpen tág lehetőséget az ezzel a szóval jelölni kívánt tárgyak által hordozott, egymástól nagyon is különböző, speciális jelentéstartalmak és rendeltetések meghatározására. Éppen az összetett eszközökkel dolgozó művészettörténet-írásban kell ügyelni arra, hogy a – tudományosságban újabban egyre szélesebb körben terjedő, ám nem mindig kellő körültekintéssel alkalmazott – „funkcionális megközelítés" csak egy a lehetséges módszerek közül, s ez is csak akkor vezethet eredményre, ha a „funkció" rendkívül sokrétű fogalmát kellő körültekintéssel alkalmazzuk. Így mindig figyelemmel kell lennünk legalább arra, hogy egy műtárgy milyen funkciót tölt be az adott kulturális kontextusban, vagyis milyen szerepet játszik a társadalmi és a magánszférában (külön a megrendelő, a művész és a közönség tudatában), milyen múlt-, jelen- és jövőbeli adottságok, igények és szükségletek kifejezője, s ezek hogyan változnak az időben. Csak mindezeknek a szempontoknak az együttes figyelembevételével válik világossá, hogy az egyházi megrendelésre és funkcióra készült műalkotások – a „világi" műtárgyakhoz hasonlóan – az eltérő teológiai mondanivalón kívül is milyen differenciált jelentéstartalmak kifejezői.

A két fogalom meghatározását követően Dávid Katalin „a közölt anyag jobb megértése érdekében" osztályozza a szakrális művészetet. Az első csoportba azokat a műtárgyakat sorolja, amelyek közvetlenül a liturgiát szolgálják: oltár, úrasztala, a szentély felszerelései, továbbá a szentségek kiszolgáltatásával, a nyilvános ájtatosságokkal és

századokon keresztül, meghatározva a középszintű oktatás törzsanyagát (tehát a »latin nyelv és irodalmat, a görög nyelv és irodalmat«)." És ugyanígy igaz marad hosszú időre az az állítása is, hogy „ezek az iskolák neveltek értő és élvező közönséget a XVI. század hazai irodalmának".

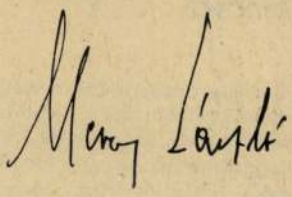

KÉPZŐMŰVÉSZET

Képek és tervek az „öldöklő Idő" ellenében

Elöljáróban illik elmondanom: Móser Zoltán képeire maximális elfogultsággal tekintek. A reálisabb, de nem biztos, hogy érvényesebb ítélkezést tehát hadd hárítsam át azokra, akik most találkoznak először ezzel a világgal. A 77 kép (népmesei-bibliai csengéssel) fotomasinák szüntelen kattogásával született, de így is csak expozíció egy több mint húszezerre becsült kollekcióból; igaz, olyan válogatás, amely az egész eddigi működés, tevékenység, pálya szervességére utal. Vonzalmak, utak és egészen titkos ösvények: fotós ars poeticák metszéspontjában állunk. Ide állított bennünket Móser Zoltán, akit én jószerével moccanatlannak sohasem láttam; de mindig mozgásban, működésben, száguldásban, újabb és újabb tervek megvalósítása, megálmodása közben.

Volt szerencsém néhányszor kalandos, néha nyaktörő utakra elkísérnem; térképeken már magyarul nem olvasható kis falvak – még tán a legszűkebb szakmai körökben is ismeretlen – csodatemplomaiban egy-egy Szent László-fejet – szerény statisztaként – megvilágítanom. Mert fény híján voltunk s vagyunk állandóan! Mósernél a sötétségből jön elő az értelmünket és szívünket figyelmeztetőleg is horzsoló fény. Elmondhatom, hogy egy felvidéki úton Kassa és Podolin között többször láttam a művészt kegyelmi állapotban. Míg templomokból, várromokból újra „fölépült" a magyar középkor egy szelete. De eljutott más irányba is, távolabbra is, hogy magos Déva várát *ritka megvilágításban fotózhassa. Vagy Mikes Kelemen szülőföldje szomszédságában, Zágontól néhány kilométerre a gótika remekéről, a* gelencei *templomról készítsen pompás felvételeket.*

Témái erkölcsét és szándékát konceptuálisan kirajzolják. Nem alkalmi fotós tehát, hanem terveit szigorúan megvalósító művész. Ahogy a fákról készült sorozata elemi erővel az ember görcseiről, csonkolt lehetőségeiről és az ég felé törekvő hajlamairól – az antropomorfizálás és „ihletett belelátás-meglátás" nyelvén szól; a táncos képek az egyén önmegvalósításának minden örömét, drámáját – az elmosódó kontúrok előtt – képesek egyetlen pillanatban, a forgás mámorító örvényébe sűríteni.

S nem véletlen, hogy Móser Zoltán portréin, írócképein kiket láthatunk: a stószi Fábry Zoltánt, Illyés Gyulát, Nagy Lászlót, Kormos Istvánt, Juhász Ferencet, az erdélyi Sütő Andrást, Kányádi Sándort. Élőket és holtakat. Akiket szívéhez közelállónak tekintett, akiknek hitt és hisz ma is.

Én a magyar középkor – régi és új keletű dúlások után – megmaradt emlékeinek fotózása idején találkoztam és figyeltem fel Móser Zoltánra. Akkoriban a „Zsámbék romjai" tövében lakott; közelről láthatta a letarolt rozettákat, kerengő folyosókat. Gyönyörű versében a nemrégiben elhunyt nagy magyar költő, Jékely Zoltán így írt Zsámbék romjairól: „Tekintsd e művet, Isten, / hisz nem vagy vak s halott, / küldd mellé, hogy segítsen, / két szárnyas angyalod! / S ha nincs felépítője / s ki rakjon új falat, / hadd óvja meg belőle, / bár azt, mi megmaradt! / Járják körülbe karddal, / csapdosván a mezőt, / s kergesse égi karddal / az öldöklő Időt!"

Úgy látom, Móser Zoltán szívós tehetséggel és egy fotomasinával az „öldöklő Idő" ellenében dolgozik. Halad egyre följebb.

NAGY GÁSPÁR

Elhangzott a művész *Hetvenhét* című kiállításának megnyitóján Gödöllőn, 1982. március 31-én.

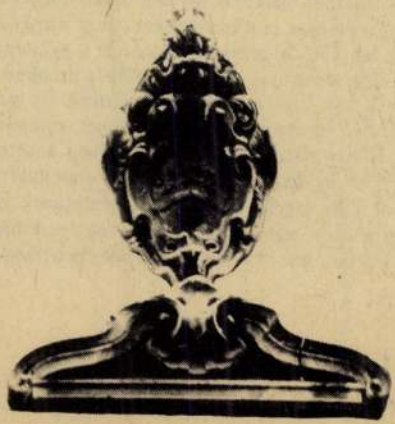

megemlékezésekkel kapcsolatos tárgyak. A második csoport tárgyait a vallásos programművészet elnevezéssel foglalja össze: a templomok belső kiképzése, valamint a magánájtatosság célját szolgáló tárgyak tartoznának ide. A tárgyaknak ez a mesterséges szétválasztása a könyvben további zavart eredményez. E felosztás szerint a 120 kép közül az első 38 ábrázolná a látványosabb programművészeti alkotásokat: oltárképeket, templomi szobrokat, s a fönnmaradó 82 kép mutatná be közvetlenül a liturgiát szolgáló műtárgyakat: kelyheket, kereszteket, szentségtartókat stb. A kötet tehát nem egyházak szerinti csoportosításban adja az emlékeket. E felosztás alapja – ha jól értjük – az az elgondolás, amely szerint a bemutatott tárgyak nem egyformá szerepet töltenek be a liturgiában, nem azonos távolságra helyezkednek el a kultusz középpontjától. A tárgyaknak ez az egymás mellé állítása azonban megtévesztő lehet: egyrészt nem tudjuk, mi dönti el azt, vajon egy oltárképnek, egy ereklyetartónak, egy kódexnek vagy egy kehelynek van-e „jelentősebb" szerepe a liturgiában, másrészt a hasonló megformálású, látszólag hasonló funkciót betöltő tárgyaknak a különböző egyházak liturgiájában egymástól jelentősen eltérő feladata lehet. Ez a tisztázatlanság azért is szembetűnő, mert a könyvben az egymás mellé állított tárgyak az – egyébként nem mindig következetes – műfaji és időbeli tagolás miatt csupán bizonyos stiláris különbségek felismeréséhez adnak lehetőséget. A tárgyak „szakralitásán" kívül nem találunk más tartalmi kapcsolatot, amely eszmeileg is megengedné a különböző egyházak liturgikus műtárgyainak ilyen összekapcsolását. Hangsúlyozni kell, hogy itt nem egyszerűen a tanbeli különbözőségek nagyobb tiszteletben tartását hiányoljuk, hanem azokat a differenciált művészettörténeti meggondolásokat, amelyek lehetővé tennék a tárgyak mögötti társadalmi és kulturális összefüggések árnyaltabb megismerését.

Tovább fokozódik ez az érzésünk akkor, amikor a műtárgyak által közvetített fontosabb eszmei tartalmakról a képkatalógus szűkszavú leírásaiból szeretnénk tájékozódni. A leírások ugyanis lemondanak a tárgyak szélesebb művelődéstörténeti összefüggéseinek megvilágításáról, s csupán a legfontosabb ikonográfiai, itt-ott a tárgyak provenienciájára utaló adatok ismertetésére szorítkoznak. Ez természetesen csak részben a szerző hibája: éppen az egyházi gyűjteményekbe került, eredeti összefüggésükből gyakran már nagyon korán kiragadott tárgyak esetében tudhatjuk a legkevesebbet a műtárgyak egykori életéről. Csupán egyetlen példa a könyvből arra, hogy a művészettörténeti, liturgiai, néprajzi ismereteken túl milyen körültekintéssel kell segítségül hívni a tágabb kultusztörténeti összefüggéseket is. A 18. képen szereplő XVI. századi dozmati *Mária a Gyermekkel* című szoborról a katalógusban azt olvassuk, hogy „az ábrázolás ikonográfiai gyökere részben a János jelenéseinek (12,1) napba öltözött asszonya, részben a magyar mitológia napasszonya" (hivatkozással Ipolyi Arnoldra), „a szobor kompozícióját e kettő összefonódása alakította ki betegség-bajelhárító Madonnává". Elég azonban egy pillantást vetnünk a magyarországi Mária-kegyszobrok ikonográfiájára, s máris láthatjuk, hogy a dozmati szobor az egyik legelterjedtebb középkori kegyszobor-típus változata, s így aligha hozható kapcsolatba a „magyar mitológia" Ipolyi által feltételezett napasszonyával. S ha volt is ilyen elképzelés a magyar ősvallás elemei között, ennek a XVI. századig tartó továbbélésével – mint azt a könyv szövege sugallja – biztosan nem számolhatunk.

Az itt csupán érintett nehézségekre csak részben találunk magyarázatot akkor, amikor a kötet bevezetőjének végén a gyűjtemények anyagának egyházak szerinti jellemzése után a kutatás további feladatairól, a válogatás szempontjairól értesülünk. Dávid Katalin egyrészt ügyelt arra, hogy a kötet arányai „hiven tükrözzék a különböző egyházak emlékanyaga között megmutatkozó mennyiségi különbségeket"; másrészt a fennmaradt emlékek aránytalanságait módosítja, amikor a középkor emlékeinek a valóságos aránynál nagyobb hangsúlyt ad a képanyagban. S végül a kötetben megmutatkozó műfaji aránytalanság annak a – mindenképpen értékelendő – törekvésnek az eredménye, amely elsősorban a kevésbé ismert tárgyak bemutatását tűzte ki célul. Mivel egy ilyen kötet szükségképpen csak ízelítőt adhat a gazdag anyagból, a válogatás szempontjaival nem szállhatunk vitába. Azt azonban mindenképpen hiányoljuk, hogy a kötetben nem kaptak nagyobb helyet azok a talán kevésbé látványos tárgycsoportok, amelyeket nem mindig specialisták készítettek, s amelyek tömegjellegük miatt inkább már a „szakrális népművészet" körébe tartoznak. Ezek is igazi kincsei az egyházi gyűjteményeknek. *(Corvina, 1981)*

KNAPP ÉVA

FILM

A hatvanas évek

A közelmúltban jópofa történetként emlegették a fiatal rendező esetét, aki azzal állított be az egyik stúdió vezetőjéhez, hogy történelmi filmet szeretne készíteni. A stúdióvezető összevonta szemöldökét, s a várható költségeket emlegette, mivel tarka jelmezek, statisztéria, lovasroham jelent meg lelki szemei előtt. Ám rövidesen kiderült, hogy az ifjú alkotó olyan filmre gondol, mely a hatvanas években játszódik. Ez a kor ugyanis számára már történelem. És ez természetes. Hiszen csak a második világháborút felnőttként, vagy legalábbis eszmélkedő fiatalemberként átélt nemzedék számára *múlt* mindaz, ami 1945 előtt volt, és *ma* minden, ami azután történt. Ez bizony egy, az élet törvényei szerint mindinkább fogyatkozó nemzedék szemlélete, de immár felnőttként élnek és dolgoznak azok a generációk is, amelyek számára a hatvanas évek is történelem.

Ez a fajta érdeklődés azonban korántsem jelenti a múlt leltárbavételét vagy konzerválását, sokkal inkább tanulságok levonását, szembesítést a jelen és a jövő szempontjából. Marc *Ferrero*, neves francia professzor, aki a filmet mint a társadalmi analízis egyik tényezőjét szemléli, arra az eredményre jutott, hogy „a történelmi film több információt ad arról a társadalomról, amelyben forgatták, mint arról, amelyről szólni akar". A közelmúltat bemutató magyar filmek is inkább az iménti gondolatok és kevésbé a divatos nosztalgiahullám csábítása révén jöttek létre.

1965-ben alakult meg és azóta legendás hírűvé vált az Illés-zenekar. Az angol beathullám hatására megteremtették a sajátos magyar beatmuzsikát, nemegyszer magyar népzenei motívumokat is felhasználtak, s bebizonyították, hogy a népszerű dalszövegek is lehetnek tartalmasak, közvetíthetnek korszerű mondanivalót. A később szétzilálódott együttes 1981. március 26-án a Sportcsarnokban egyetlen alkalomra újra összejött. Eredeti felállásban játszott „a nagy csapat": Szörényi Levente, Illés Lajos, Szörényi Szabolcs, Bródy János, Pásztori Zoltán. Egykori híveik és a mai fiatalok egyaránt ott voltak a nevezetes koncerten, aminek különös fénytörést kölcsönzött az, hogy indulásuk idején és még azután is sokáig rettentő gyanakvás, a hatóságok részéről élénk figyelem, az anarchista és huligán jelzők gyakori idézése kísérte útjukat. És a korabeli fiatalok osztatlan lelkesedése, akik a tumultuózus jelenetek és zaklatások ellenére is kitartottak kedvenc zenekaruk mellett. Az egész jelenség persze sokkal több volt pusztán zenei rajongásnál, a szabadságvágy, a demokrácia igényének a kifejezője is volt.

Az 1981-es hangverseny bevallott célja, hogy egy főpróbán és az előadáson számos kitűnő operatőr (Kende, Ragályi, Andor, Halász, ifj. Jancsó stb.) és egy vezető rendező (Koltay Gábor) közreműködésével film készüljön. Ez a film *A koncert* (Budapest Filmstúdió, 1981), interjúk, régi filmrészletek, tévéfelvételek bevágásának segítségével igyekezett ütköztetni a mai „nosztalgikus" koncert hangulatát és az Illés-korszak korabeli légkörét, a zenekar fogadtatását, a spontánt és a hivatalosat egyaránt. Ezzel a módszerrel a film tehát kiszélesült a hatvanas évek nemzedékének vizsgálatává, eszmék, vágyak, küzdelmek krónikájává. Ez azonban csak részben sikerült a rendezőnek, a vásznon gyakran sablonos vagy funkciótlan képeket látunk. A mai koncert hangulatából pedig hiányzik a spontaneitás, főleg a közönség reagálásainak bemutatása. A hibátlanul pergő, színvonalas műsorból is ez a közvetlenség, a kockázat lehetőségének izgalma hiányzik. Így hát leginkább a nem öregedő, örökzöld babérokra pályázó daloknak örülhettünk.

Az előjátékkal és az epilógussal együtt körülbelül egy évtizedet ölel fel a *Megáll az idő* (Budapest Filmstúdió, 1981), Gothár Péter filmje. A hatvanas években felnövő és eszmélő nemzedék törekvéseit, életérzéseit, csalódásait árnyaltan, a kor hangulatát remekül idézve, ugyanakkor általános érvényűen fejezi ki. Ezek a fiatalok nem élték át a háborús évek szorítását, a felszabadulás eufóriáját, legfeljebb az ötvenes évek borúját és 1956 viharát érezhették meg gyermekfejjel. A meggyötört, zilált és manipulált „felnőtt" társadalom, a tanári kar, vagy akár az ingatag szülői ház nem sok védelmet vagy eszményt nyújt számukra. Fanyar humorral, kesernyés ízzel ezt sugallja Gothár filmje. Végső kicsengésében azonban azt érzékelteti, hogy a dolgok legtöbbször nem torkollnak tragédiába, az élet megy tovább, minden nemzedéknek magának kell megvívnia saját harcát a továbbgördülő idővel a bontakozó jövőért.

Gothár ritka egyéni hangvétellel és stílusművészettel alkotta meg filmjét. Képességeit már színházi és televíziós rendezéseiben és *Ajándék ez a nap* (1979) című játékfilmjében megmutatta, mégis szinte revelációként hat új munkája. Atmoszféraképző ereje, színészvezetése, lírája és humora, a film lágy tónusú képei – Koltai Lajos remeklő operatőri közreműködésével – sajátos hangulatot teremtenek. Természetesen egészen más hangvételben és jelentkezési formában, de valahogyan az *Álmodozások kora* (1964) című Szabó István-filmre emlékeztetve. Abban a filmben jelent meg egyszerre ilyen erőteljesen egy generáció sokrétű mondanivalója, a megvalósítás művészi színvonala és egy

MEGHÍVÓ

A kor lelke című antológia

k ö n y v p r e m i e r j é r e,

1991. február 19-én 16 órára,

az I R Ó K B O L T J Á B A.

A s z e r z ő k k e l -

Balassa Péter, Darányi Sándor,
Dávid Katalin, Fehér Márta,
Forgács Éva, Hidvégi Máté,
Horgas Béla, Jelenits István,
Karátson Gábor, Lányi András,
Levendel Julia, Németh G. Béla,
Poszler György, S. Nagy Katalin,
Szilágyi Ákos, Vidor Ferenc -

B o g y a y K a t a l i n beszélget.

D E D I K Á L Á S

Barátsággal és egy korty pezsgővel várja a

Liget

DAVID Katalin

DÁVID. Katalin

A Művészeti és Szabadművelődési
Alapítvány csúcsszervezetének
tagja.

Magyar Hírlap 1993. márc. 20.

DÁVID Katalin

91 10. 78

11. 8,73

Új Művészet

Új Művészet

Dávid Katalin

Az uszoda, mint egy görög váza

Én még Kodállyal és Ortutay Gyulával együtt úsztam a Lukácsban – mondja Dávid Katalin Széchenyi-díjas művészettörténész.

– Ötéves koromban, 1928 júniusában jártam először a Lukácsban, amikor még fal választotta el a női és a férfimedencét – kezdi a beszélgetést Dávid Katalin Széchenyi-díjas művészettörténész. Hozzáteszi: akkoriban a Lukács még csak nyáron tartott nyitva. Megcsap bennünket a történelem fuvallata, de döbbenetünk csak fokozódik, amikor azt halljuk: „Boldizsár Iványt kisfiúként az édesanyja hozta le akkoriban az uszodába."

– Nagymamámnál nyaraltam, ő hozott el ide. Az unokatestvérek és a nagynénik voltak a kísérőim – mondja Dávid. – Szemben Boldizsárral, én már tudtam úszni – nyugtat meg bennünket. Az úszómester egy hatalmas bot végére „kötötte rá" a nebulókat, hogy így sajátítsák el a víz színén maradás fortélyait – kapunk bepillantást arról, hogyan is foglalkozhattak az egykori úszópalántákkal a korabeli Székely Évák vagy Szécsi Tamások.

Azért továbbra is ott motoszkál a fejünkben az a bizonyos fal, amely annak idején nem éppen „politikailag korrekt" módon választotta ketté a szebbik és az erősebbik nem képviselőit úszás közben. De csak fokozódik izgalmunk. – Volt egy napozóterasz is, kizárólag hölgyek részére, akik meztelenül hódoltak az áldott sugaraknak – folytatja Dávid Katalin. – A teraszt, mivel az uszoda az irgalmas rendé volt, egy időre sajnos a papok bezárták. Kiderült ugyanis, hogy a Rózsadombról, ahol most az egykori SZOT Szálló romja áll, s még nem volt ennyire beépítve a környék, a férfiak gukker segítségével kíváncsiskodtak. Ennyit az egykori női-férfi medencét elválasztó, már említett fal hatékonyságáról – kapunk hevenyészett gyorsmérleget a húszas-harmincas évek szemforgató prüdériájáról. Még külön bejárata is volt a nőknek és a férfiaknak – tudjuk meg.

– Kodállyal és Ortutay Gyulával úsztam egy időben – kapunk újabb adalékot a múltból. A negyvenes években már télen is kinyitották a Lukácsot. Addig csak a Rudas volt egész éven át nyitva a közönség előtt. Azután csak előbújik a művészettörténész Dávid Katalinból, mert megtudjuk, hogy a „Lukács az egyetlen uszoda, amelynek Szent Lukács személyében külön védőszentje van. Hiszen a Szent Gellért fürdő a hegyről amúgy is ezt a nevet kapta volna". Szent Lukács orvos volt, akit nem a betegek, hanem az egészség és a gyógyítás védőszentjeként ismerünk. Szent Lukács szobra az uszoda udvari falában lévő mélyedésben áll, s mellette ott a bika. Hogy miért éppen a bika? Azért, mert az Evangélium szerint Szent Lukács attribútuma ez az állat volt. Az Evangélium mint Zakariás áldozatáról beszél a fiatal bikáról, amely még tiszta, s még nem nemzett utódokat.

Építészetileg milyen a Lukács? – használjuk ki egy testhezálló kérdéssel a reggeli úszás után rendelkezésünkre álló rövid időt. Dávid Katalin szerint mondhatjuk, hogy maga az épület szabvány, de véletlenül egy jól sikerült szabvány. – De nem is ez az érdekes – mondja. – Az uszoda, főleg ha a több emelet magasságban lévő, most már koedukált napozóból nézünk le, úgy fest, mint egy gyönyörű görög váza. Ha nyári napfényben lepillantunk, az uszoda olyan, mint egy csillogó, kék tengerszem. Ez akkor nyújtott még szebb látványt, amikor még nem voltak beüvegezve a medencéket körülvevő folyosók. Szép, igazi sárgák voltak a falak. Egyszerűen fenséges volt. Amikor a Lukácsot téliesítették, még akkor sem voltak rögtön beépített ablakok, hanem táblákat hoztak, amelyeket felraktak, ha jött a hideg – tudunk meg újabb részleteket.

Dávid Katalin reggelente a Falk Miksa utcából indul, amelynek sarkán az egykori Luxor kávéház, később Paprika csárda állt, s most egy galéria található. Ezzel szemben a Lukács maga az állandóság. „A Lukács mindig is Lukács marad. Ezt nem lehet átkeresztelni, ez mindig itt és így lesz" – nyugtat meg bennünket Dávid Katalin.

FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

Külön bejárata volt a nőknek

Hogy tetszik a felújított medencék falait borító kék csempeburkolat? – váltunk témát. Nem is gondoltuk, hogy kérdésünkkel darázsfészekbe nyúlunk. – Maguk emlékeznek, amikor a Lukács medencéit még esténként lemeszelték? – kapunk kérdésünkre válasz helyett újabb kérdést. „Az úgy volt, hogy amikor esténként az úszómester sípszavára a fürdőzők elhagyták a medencét, és leeresztették a vizet, jöttek a gumicsizmás fürdőmunkások, és lemeszelték a falakat. Ennek a mészfalú uszodának valami csodálatos illata volt" – mondja Dávid Katalin. Mi magunk már csupán a Csaszi, ma Komjádi meszelt falú medencéire emlékezünk – tisztázzuk tudatlanságunk okát. Ez is valami. „Engem nem zavar, hogy felújították a medencéket, és feszített lett a víztükör. Engem a víz érdekel meg az, hogy a parton legyenek padok, ahol a legfontosabb dolgokat meg lehet beszélni. A medencék partján magasodó, árnyat adó platánokat a testünkkel védtük, azokat nem hagytuk kivágni, de a hideg vizű, vagyis a férfimedence sarkában lévő nagy eperfa sajnos áldozatul esett a korszerűsítésnek" – tudjuk meg Dávid Katalintól, hogy „mi a lényeg". Amikor lehullott az eper a fáról, a vízből gyorsan kihalásztuk az apró gyümölcsöket, és ott nyomban megettük. De a kifolyóból kis rákok is előmásztak, bár akkor még igazi volt a gyógyvíz – így Dávid.

Rendszerek jöttek-mentek, lehetett zűrzavaros a világ, a Lukács az állandóságot és a folyamatosságot jelenti. Meg még mást is. Hogy mit? „A hetvenes években szakértője voltam Aczél Györgynek a Szent Korona hazahozatalával, illetve elhelyezésével kapcsolatban" – mondja Dávid Katalin. – „Tudtam, Aczél hallani sem akar arról, hogy a koronát a Nemzeti Múzeumban helyezzék el, ahol a történelmi kincsek is vannak, ő a Várhoz ragaszkodott. Kétségbeestem, de Aczél megmakacsolta magát. Egyik reggel éppen úszom valakikkel, akik arról faggatnak, hogy hol lesz a korona helye. Mondom nekik, sajnos azt hallom, hogy a Várban, de ez így nem lesz jó, nekem nem tetszik, nem szeretném, ha a koronából Habsburg-kincset csinálnának egyesek. Három nap múlva telefont kapok a minisztérium múzeumi főosztályáról: A te javaslatod nyert, a Szent Korona helye a Nemzeti Múzeumban lesz, nem akarnak belőle Habsburg-kincset csinálni." Nos, ennyit a korabeli „nyomásgyakorlásról", a feed-backről, azaz a visszacsatolásról. No meg az információáramlásról és Dávid Katalin többszemélyes pr-munkájáról, amelynek szintén a Lukács adott helyet. „Az uszoda véleményformáló központ is. Ipper Páltól, az egykori 168 Óra című rádióműsor alapító-főszerkesztőjétől remek füleseket kaptunk."

– Naponta fél órát úszom, szigorú menetrend szerint. Azt szoktam mondani: reggelente tíz évet fiatalodom az úszástól, estére tíz évet és egy napot öregszem – kapunk gyors időmérleget Dávid Katalintól. – Nem is olyan rossz ez az arány, adja Isten, hogy ez így tartson még nagyon sokáig – búcsúzunk el a Széchenyi-díjas művészettörténésztől. „Kodály is azt mondta nekem mindig, hogy a víz maga a fiatalság." Meg hát a víz őselem – tesszük hozzá szerényke tudásunkat fitogtatva.

POGONYI LAJOS

Faludy György Európája

Némiképp kibővítve ismét megjelent az eredetileg 1937-ben kiadott Európai költők antológiája, amelyet akkor is, most is Faludy György szerkesztett. A kötetről és a két korszak Európájáról beszélgetett Gerendás Péterrel a költő.

Ki éli túl a XX. századot? Talán Lorca, talán Rilke – idézte vissza az ötven esztendővel ezelőtt feltett kérdését s válaszát Faludy György, amikor az 1937-ben, a Cserépfalvy kiadónál megjelent antológia most újraszerkesztett kötetét bemutatta a Bank Center Joy éttermében összegyülekezett közönségnek.

Ki éli túl a XXI. századot? – a válaszában nem titkolta pesszimizmusát. Kezd megszűnni az irodalom, olvasatlan marad a szépirodalom – ézett körül aggályosan a Szalóky Galéria által rendezett találkozó közönségén. Biztatást remélt és kapott Faludy ettől a közönségtől, s innentől kezdve még a tragédiák felidézését is áthatotta némi derű, optimizmus.

Az eredeti antológia megjelenési körülményeit Gerendás Péterrel együtt idézték vissza. Cserépfalvy Imre Horváth Béla és József Attila mellett Faludy Györgyöt kérte fel, hogy szerkesszék meg közösen a kötetet. Horváth Béla vidékre utazott, József Attila a vonat alá vetette magát. Helyébe Cs. Szabó László lépett volna, ha nem hátrál meg. Végül Faludyra maradt a munka.

Hogy miben különbözik a két korszak világa, Európája, arról számos példát idézett az idős mester. Születésekor a világ népessége mindössze kétmilliárd volt. Jelenleg hétmilliárdan élünk a földön, és ha ez a trend folytatódik, 30-40 év múlva akár 25 milliárdan is lehetünk. Négyévesen azt hallotta az utcán kiabáló emberektől, hogy „Veszszen a kutya Szerbia!" Egy negyed századdal később amerikai katonaként harcolt a nácik ellen. Ma reménykedve figyeli, miként igyekeznek összeilleszteni a szétforgácsolt Európát. Az időutazás közben felidézte saját történeteit, amelyek jelentős része apró lábjegyzetként illeszkedik a mögöttünk hagyott évszázad történelmához. Gyermekkori nyaralások Siófokon, kalandozások Európa városaiban és Európa irodalmában. Majd a háború, és utána Recsk. A reményt ott sem adta föl. Amikor arra kérték a társai, hogy mondjon valami biztatót, kapásból odavágta: „Sztálin meg fog dögleni." Mire ez bekövetkezett, Faludyra már várt a száműzetés.

Mindig, mindenhol írt, olvasott, fordított. Adytól Vörösmartyig, Baudelaire-től Villonig vitte a tarisznyájában és a fejében a verseket. Ma is kapásból idéz németül, franciául, angolul. Játszik és kérdez: ki a nagyobb, ki a jelentősebb? A válasz nem fontos. Miként képtelenség eldönteni, ki a nagyobb festő: Leonardo vagy Michelangelo, Rembrandt vagy Brueghel. Nem számít! Az a fontos, hogy megérintsen a szépség, a harmónia, amire oly nagy szüksége volt minden időkben Európának.

Hogy ezt sokszor nem sikerült megtalálni, megőrizni, az figyelmeztet napjaink aggályaira is. Nem beszélünk a jövőről! Nem beszélünk népesedési gondjainkról, környezetünk pusztulásáról. Mindent mindenkor csak a pénzhez, a belátható haszonhoz mérünk. Holott Európa nem csupán egy több száz milliós piac, kereskedelmi dzsungelharc, információs versenyfutás, hanem a kultúrák hatalmas tárháza. Ebből egy kicsi, értékes darab a 66 esztendő után – mai szerzőkkel felfrissítve – megjelent antológia, ami – ajánlja ekképpen a költő – „Bár nem hiszem, hogy az 1930-as korhoz hasonló időket élünk, mégis úgy érzem, hogy nemrég még reménykedő és most már reményvesztett közönségnek vigaszul szolgál."

SZ. L.

FOTÓ: SZABÓ BARNABÁS

Gerendás Péter és Faludy György

Felolvasóestek

MUNKATÁRSUNKTÓL

Nyáron a Magvető Kiadó a Zöld Pardon nevű szórakozóhellyel közösen rendezte az Irodalom a zöldben című sorozatot. A program ősszel a Merlin Színházban (V., Gerlóczy utca 4.) folytatódott. Legközelebb február 20-án, majd március 5-én délután öt órától várja az érdeklődőket az Irodalom a Merlinben című estre a házigazda Király Levente.

Most pénteken Bódis Kriszta lesz a vendég, aki a könyvhétre megjelent Kemény vaj című regényéből és készülő új kötetéből olvas fel részleteket.

Március 5-re Székács Verát hívják meg. A műfordító Gabriel García Márquez Azért élek, hogy elmeséljem az életemet című memoárjából olvas fel.

HIRDETÉS

A halak és a horgászengedély

Biztos, hogy a legjobb megoldás halakra bízni a horgászengedélyek kiadását? A halak szempontjából minden bizonnyal.

Bodor Elek professzor *Veszélyben a betegek ellátása* című cikkének (január 28.) bevezetőjében azt ecseteli, hogyan buktatta meg Clinton elnök tervezett egészségügyi reformját orvos szakmai érvekre hivatkozva a nagyhatalmú és gazdag amerikai egészségügyi-biztosítói lobbi. Lényegében az történt, hogy a világ legdrágább és legkevésbé hatékony egészségügyi rendszerét működtető ország elnöke – nem utolsósorban a kampányához szükséges pénzügyi támogatás elnyerése érdekében – letett az égbe szökő szolgáltatói tarifák csökkentésének eléréséről, az ellátás ésszerűsítéséről és méltányosabbá tételéről: választási ígéreteinek teljesítéséről. Maradt minden a régiben. Minden jel arra mutat, hogy a szerző ezt az amerikai orvostársadalom sikereként könyveli el.

Sajnálatosnak tartja viszont, hogy 2003-ban Németországban nem az orvosok, hanem a parlament (ellenzék és kormány éles vita után, de egységben) döntött azokról a lépésekről, melyekkel – ki tudja hányadszor – megpróbálnak határt szabni a közpénzekből finanszírozott jóléti, egészségügyi kiadásoknak. A professzor úr lényegében azt nehezményezi, hogy a lakossági befizetésekből származó pénzek elköltésének szabályozását nem bízták azokra, akik – fontos szolgáltatásaik nyújtásával – e pénzek haszonélvezői közé tartoznak.

A szerző a halakra bízná a horgászengedélyek kiadását…

A cikkben enyhén szólva felületesre sikeredett az egészségügyi költségrobbanás okainak taglalása. Durva egyszerűsítés az ágazat globális válságáról beszélni akkor, amikor világszerte ma is legbiztosabb befektetés gyógyszergyári, egészségbiztosítási részvényeket venni. Félrevezető hazánk közpénzekből finanszírozott GDP-arányos egészségügyi ráfordításait összehasonlítani a legfejlettebb európai országok köz- és magánpénzből együttesen finanszírozott ráfordításaival. Lehet, hogy egy szívsebész számára az USA egészségügye példakép, de a lakosság rémálomként emlegeti az amerikai rendszert. A biztosítottak is! Közgazdászok (tudom, ez szitokszó orvos szakmai körökben) a világ legkevésbé hatékony egészségügyi rendszerének mintapéldájaként oktatják az amerikai szisztémát.

Közgazdászok (tudom, ez szitokszó orvos szakmai körökben) a világ legkevésbé hatékony egészségügyi rendszerének mintapéldájaként oktatják az amerikai szisztémát.

Igaza van a professzornak abban, hogy Magyarországon a betegek és az egészségesek is igényt tartanak a lehető legfejlettebb egészségügyi technológia alkalmazására, s hogy erre nincs elegendő pénz. Csakhogy ugyanezek az egészségesek és betegek nem hajlandók (nem tudnak) több járulékot és adót fizetni. Nagy kérdés, hogy a javasolt magánbiztosítók tágra nyitott ajtaján hány ügyfél térne be, és mennyi pénzt helyezel ott a majdani jobb ellátás reményében. Nem látjuk, hogy más ágazatok képviselői önként lemondanának a közpénzek rájuk jutó hányadának egy részéről az egészségügy javára.

Közhely, hogy hazánkban az orvosi fizetés csupán töredéke az uniós átlagnak. Azt azonban nem említi a professzor úr, hogy a gyógyszerek ára mintegy 20, a műszereké közel 10, az eszközök üzemeltetési költsége kb. 25 százalékkal alacsonyabb, mint abban a fejlett világban, ahol a magyar 6,8 százalékkal szemben 6,9–10,7 százalék között szóródik a teljes egészségügyi ráfordításnak a GDP-hez viszonyított aránya. Ebből az következik, hogy az unióba való belépés után néhány évig törvényszerűen a költségek kiegyenlítődésének kompenzálása fogja felemészteni azt a többletforrást, amelyet a képviselők az egészségügynek megszavaznak. Már most is ez történik. 1997-ben megállt az egészségügyi ráfordítások reálértékének csökkenése, hiszen megindult a GDP gyors növekedése. 2000-től lassú növekedést látunk a GDP arányában is. Gyorsan emelkedett, és 2001-re 25 százalékot ért el a lakossági ráfordítások aránya. Minden ellenkező híresztelés ellenére évek óta reálértéken is több pénz jut az egészségügybe. Persze hogy nem elég, persze hogy küzdeni kell azért, hogy több legyen. Csakhogy a többletforrások ellenére mégsem történik semmi. Valószínű, hogy a nyugat-európai költségszint és az ottani GDP-arányos részesedés közelítése: párhuzamos folyamatok. Nem lesz több műszer, gyógyszer, orvos, hanem csak drágább műszer, drágább gyógyszer és jobban fizetett orvos, egészségügyi dolgozó. Ez utóbbi legalább jó lesz az egészségügyben dolgozóknak. De ettől még nem javul az egészségügyi ellátás. Ha tehát csak annyi történik, hogy egyre több pénzből konzerváljuk egészségtelen egészségügyi rendszerünket, akkor továbbra is csak távolról kullogunk a fejlettebb világ nyomában. Ha előbbre akarunk lépni, akkor az egészségügy működését hatékonyabbá kell tenni. Sokan mondják, hogy többletforrás-

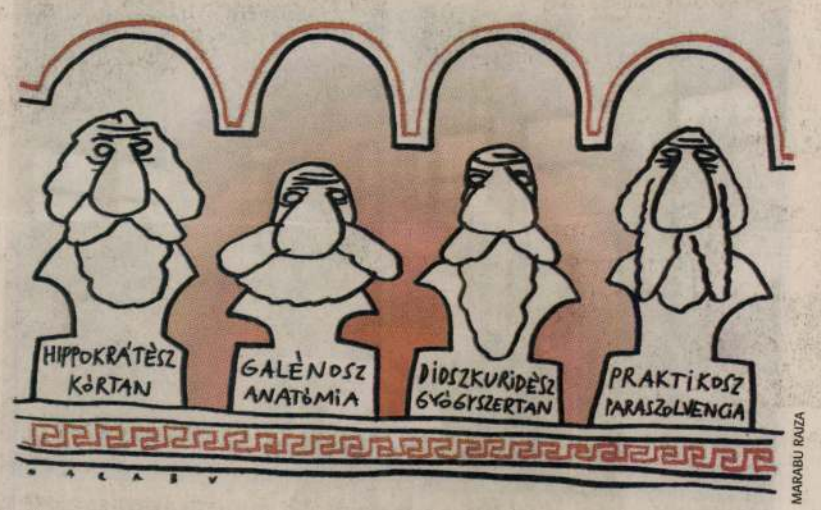

A szakma akkor is összezárt, amikor a rendszerváltást követően az egészségügyben is elkezdték a teljesítmények alapján elismerni a munkát; akkor is, amikor a 90-es évek közepén, meglehetősen szerencsétlenül, hatalmi szóval megkísérelték bezárni a gazdaságtalanul működő kórházakat; akkor is, amikor az előző kormányzat idején óvatosan kezdeményezték a magántőke és ezzel többletforrás bevonását. Ennek bátrabb kiterjesztése ellen pedig országos demonstrációval és sztrájkok kilátásba helyezésével tiltakoztak. Jelenleg a kórházi lobbi a köztestületekkel és a szakszervezettel együtt kongatja a vészharangot egy olyan rendszer szintén óvatos, de rendszerszerű kiterjesztése miatt, melyről négy év tapasztalatai alapján úgy tudjuk, hogy kedvezően befolyásolja, többek között azzal, hogy közelebb viszi a gyógyítást a betegekhez, csökkenti az ismételt, gyakran párhuzamos vagy felesleges ellátások arányát, növeli a források felhasználásának hatékonyságát. Bodor professzor légváraknak tartja a politikusok elképzeléseit a privatizációról és az átszervezésről. Szerinte az egyetlen reális program: hosszú távú politikai konszenzus arról, hogy egyre több pénz kerüljön az egészségügybe. Abba a rendszerbe, mely szerinte is pazarló ugyan, de a pazarlás megszüntetésétől számottevő eredményt mégsem várna. Csak azt nem tudjuk, miért nem.

A halak a mesében beszélni is tudnak. Akár tárgyalhatnak is a horgászokkal. Esetleg nemcsak a horgászengedélyekről, hanem a tóban levő víz mennyiségéről, annak tisztaságáról, vagy akár az etikus horgászat szabályairól is. Azért, hogy hal is maradjon a tóban, de a horgász se maradjon éhen. Ez talán nem is olyan elképzelhetetlen. A mesében.

NAGY JÓZSEF
orvos,
GKI Egészségügy-kutató Intézet

Kant és Bush

Talán nem veszi rossz néven Immanuel Kant, a filozófiatörténet ragyogó csillaga, hogy most egy lapon emlegetjük őt az Egyesült Államok jelenlegi elnökével. A szigorúságáról is híres gondolkodóról bízvást feltételezhetjük ezt – még ha oly sokszor és sokféleképpen szegte is meg hivatalba lépése óta ez az amerikai elnök a kategorikus imperatívuszt, mely Kant kötelességetikájának középpontjában áll: „cselekedj úgy, hogy azt akarhasd, hogy a cselekedeted maximája egyszersmind általános törvényhozás elve lehessen". Ebből az imperatívuszból etikai univerzalizmus következik. Miként jól tudja ezt minden, filozófiát is tanuló egyetemi hallgató, ellentétben az amerikai elnökkel és fő tanácsadóival. Akiknek még a harmadik évezred elején is azt súgja az erkölcsi érzékük, hogy amit a kisökröknek nem szabad, azt szabad a magát Jupiternek, főistennek képzelő Egyesült Államoknak.

Az elnök és csapata azt hiszi például, megteheti, hogy miközben mindenkitől az országhatárok megnyitását, a vámok teljes eltörlését követeli, hogy az amerikai tőke és áru szabad mozgása által még gazdagabbak lehessenek az amúgy is bőségben élő amerikaiak, addig védővámokkal tartja távol az amerikai piacoktól a szegény országok termelőit, s teszi ezzel még drámaibbá a világhelyzetet, amely ma távolabb van a szabadság, egyenlőség és testvériség Kant számára is oly kedves eszményeitől, mint korábban bármikor.

Vagy azt, hogy mindenki egyenlő ugyan a törvény előtt, mindenkire egyformán vonatkozik ugyan a nemzetközi jog, csak éppen vannak egyenlőbbek. A volt szerb elnöknek, az ő elvtársainak, a ruandai népirtóknak és másoknak felelniük kell ugyan tetteikért a hágai bíróság előtt, az Egyesült Államok polgárainak, katonáinak cselekedeteit viszont nem vizsgálhatja a Nemzetközi Büntető Törvényszék.

Vagy azt, hogy a Biztonsági Tanács határozata nélkül egyetlen ország sem indíthat ugyan háborút egy másik ország, például Irak ellen, az Egyesült Államoknak azonban szabad preventív csapást mérnie általa veszélyesnek tartott, bár – Észak-Koreával ellentétben – atomfegyverrel nem rendelkező országok ellen.

Vagy azt, hogy a Föld klímájának védelme céljából megkötött kiotói egyezmény vonatkozik ugyan mindenkire, de nem az Egyesült Államokra, melynek (ki nem mondott) politikai jelszava: „Pusztuljon bár a világ, de virágozzék az amerikai olajipar és gazdaság!"

A gyakorlati ész kritikájában a lélek halhatatlanságát posztulálja Kant. Ezért joggal gondolhatjuk, hogy ő most megértően, de nem minden szomorúság nélkül állapítja meg, milyen kevés volt a halála óta eltelt éppen kétszáz év ahhoz, hogy legalább az Egyesült Államok és Nagy-Britannia vezető politikusai, az Európai Unió néhány országának és a hozzá épp csatlakozni készülő államoknak a politikai vezetői, híres magyar írókkal és filozófusokkal együtt elfogadják végre, és érett ítélőerő birtokában alkalmazni is tudják a kategorikus imperatívuszt, valamint Kantnak az Örök békében megfogalmazott politikai testamentumát.

2004. február 12-én

ENDREFFY ZOLTÁN
filozófus

OLVASÓI LEVELEK

Szentírás az alkotmány?

Gusztos Péter szerint helyes, ha élénk vita folyik a Károli Gáspár Református Egyetem homoszexuális hallgatójának ügyében hozott döntésről. (*Az alkotmány: szentírás*, január 23.) Ebben egyetértek a szerzővel, alaptételével azonban vitatkozom, ugyanis kereszteényeknek demokratikus jogállamban sem abszolút mérce az alkotmány: „inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek" (Apostolok cselekedetei 5.29). A tételes jog nem feltétlenül tükrözi Isten akaratát. A legsúlyosabb probléma, hogy a szerző hivatkozása az alkotmányra eleve individualisztikus, ezért nem célszerű. Egyszerű példa: heteroszexuálisok belépnek a Homérosz (homoszexuális) Egyesületbe, ott küzdelmet folytatnak a homoszexuálisok ellen, s ha kizárják őket, perre mennek. Ha belépnének az SZDSZ-be az antiliberálisok, nem lennének eltávolíthatók. A homoszexuális hallgató a református egyetemet, a heteroszexuálisok a Homérosz Egyesületet, az antiliberálisok az SZDSZ-t, bármely közösség renitense annak önazonosságát az alkotmányra hivatkozva megkérdőjelezheti, elvégre – ahogy Gusztos idézi az alkotmány szövegét – „az emberek bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti". Az alkotmányra való árnyalatlan és tendenciózus hivatkozása azonban nem fedheti el liberalizmusa alaptévedését: az egyén ugyanis nem előbbre való a közösségnél. Az egyén és a közösség egyenrangú, kölcsönösen feltételezik egymást. A magyar jog is éppen úgy védi a közösségek jogát, mint az egyénekét. Az alkotmány tehát nem szentírás, de ha az alaptörvény valóban demokratikus, alapértékeit tekintve megegyezik a Szentíráséval.

KOVÁTS ISTVÁN
Budapest

Részben az egész

Ideje lenne már végérvényesen elválasztani a „szőrt" a májtól úgy a betegek, mint az orvosok érdekében. Mert abban egyetérteni látszik mindenki, hogy a mostani gyakorlattal csak az orvosok egy viszonylag jól behatárolható szűk köre és a politikusok elégedettek. Utóbbiak, ha nem volnának elégedettek, már régen léptek volna. Súlyos aránytévesztésnek, sőt hazugságnak gondolom a hálapénzügyet akár csak részben is adózástechnikai kérdéssé silányítani. Fájdalom, de ez a ködösítés jellemzi a mostani vitát is, holott a hálapénz adóját számon kérni annyi, mint a hasüregben felejtett törlőkendő steril voltát firtatni, esetleg a hiba elkövetőjét leltárhiány okozása miatt felelősségre vonni. Családi érintettség miatt is felháborít viszont az a vélemény, miszerint az egészségügy talapzata a hálapénzen nyugszik. Na ja! A bűnüldözésé meg némely rendőrök megvesztegethetőségén, ahogy az államgépezet eredményes működtetése érdekében is ki kéne találni a korrupt tisztviselőket, ha még nem volna belőlük elég. Ez a gondolkodás akkor is sértő az orvostársadalom elhivatott és tisztességes többségére nézve, ha amúgy hajszálpontos képet mutat a társadalom egészéről.

A megoldás pofonegyszerű: a hálapénz fél évszázados rendszerét csak az egyáltalán nem szent hármas – egészségügyi kormányzat, orvosok, betegek – egyértelmű és egymástól független, feltételek nélküli célirányos magatartása számolhatja fel. Nem üres és hatástalan, ráadásul naiv moralizálásra gondolok, de nem is az adó- és egyéb törvények szigorára. Inkább jól felfogható érdekekre. A mindenkori kormány biztosítsa legalább a hazai viszonyokra tekintettel méltányos béreket, az orvos ne kérjen és ne fogadjon el, a beteg meg ne adjon hálapénzt. A kérdés csak az, hogy ki kezdje. A betegek tömegét, kiszolgáltatott helyzetét ismerve badarság lenne tőlük várni az első lépéseket. Az egészségügyért felelős politikusok elmúlt ötven éve sem sok reménnyel kecsegtet, bár most kétségkívül tettek egy jelentős, ha nem is elégséges lépést. A helyzet kulcsa szerintem mégis az orvosok kezében van. Lényegi változást azonban ők is csak a társadalmi szolidaritás jelentős erősödésétől remélhetnek, ehhez viszont önként le kellene mondaniuk a hálapénzről. Vagyis saját etikai kódexük hálapénzre vonatkozó szabályait kellene gyökeresen megváltoztatniuk. Ha a hálapénz elfogadása minden formájában etikai vétségnek minősülne, és az elfogadóra nézve a lehető legsúlyosabb következményeket, például a kizárást vonná maga után, akkor, de csakis akkor számíthatnának a társadalom együttérzésére és támogatására, mely támogatás az egyetlen esélyük az iránt érzéketlen minden oldali politikushadat eredményesen megszorongatni.

SZALAY ISTVÁN
Kakucs

LEVÉLTURMIX

■ A Budapesti Budai Torna Egylet – amit annak idején mindenki röviden csak „bébétée"-nek nevezett – történetét ismerteti *A korcsolyázó miniszterelnök* című (január 31.) cikkében Szatucsek Zoltán. A szerző téved, amikor azt írja, hogy az egyesületnek a tér rendezése miatt 1938-ban át kellett költöznie Óbudára. Az BBTE új pályája és új székháza ugyanis a közeli Pasaréti út elejére került, ahol a 40-es évek vége óta mint a Vasas pályája működik. (DR. DEL MEDICO IMRE, Budapest)

■ Iskolánkban működik egy kis „múzeum", ahol régi bizonyítványok, tankönyvek, fa tolltartók, de még palatábla is látható. Most egy kirakati bábut szeretnénk felöltöztetni eredeti úttörőruhába úgy, mint valamikor az ötvenes, hatvanas években volt. Minden kelléket sikerült beszerezni, csak úttörősapkát nem tudtunk eddig sehonnan keríteni. A negyven-ötven éves korosztály még biztosan emlékszik rá, olyan „ködvágó" típusú volt, sötétkék és az oldalán úttörőjelvény. Tisztelettel kérjük, hogy akinek létezik még valahol ilyen, juttassa el iskolánkba. Természetesen a postaköltséget vállaljuk, és nagyon megköszönjük. (MEZŐ ISTVÁN, a Móra Ferenc Általános Iskola igazgatója, Homrogd)

■ Nézi a polgár a Nap-keltét, majd olvassa a Népszabadságban, hogy a Fővárosi Bíróság jogerősen felmentette az áfacsalás vádja alól Kovács Attilát (*Nem bűnös az egykori MLSZ-elnök*, január 24.). A polgár emlékszik még arra az időre, amikor az újdonsült sportminiszter egész pályás letámadást indított ellene, s hiába voltak mondvacsinált ak a gyanúsítások, csak idő kérdése volt eltávolítása, cége padlóra küldése. Aztán el kellett telnie öt évnek (és egy kormányváltásnak), hogy Kovács Attila visszakapja a becsületét. A polgár most azt kérdezi: ki vagy kik hibáztak? Az ügyészség, amikor meggyanúsította, vagy most a bíróság, amely jogerősen felmentette? A polgár talán sejti is a választ, de ebben az esetben – és más hasonló esetekben is – az lenne a tisztességes, ha lenne valaki, aki megmerné nevezni azokat, akik gátlástalanul, akár politikai, akár személyes bosszútól vezérelve semmibe veszik az emberi tisztességet és méltóságot. (SAS ISTVÁN, Gödöllő)

■ Az utóbbi időben rendszeresen írnak a lapban a Thököly úti közlekedés nehézségeiről. (*Civilek a Thököly úti villamosért*, jan. 6., *Végső búcsú a Thököly úti villamostól*, nov. 28.) Magam is naponta közlekedem ezen az úton autóbusszal, esetenként gépkocsival. A folyamatos haladás legfőbb akadályai a következők: az utca keskenysége ellenére a villamos-járdaszigeteket nem távolították el. A csekély kihasználtságú 67-es villamospótló autóbuszt sok éve indokolatlanul közlekedteti a BKV, annak ellenére, hogy más járatokkal párhuzamosan jár. Nagyon fontos lenne az út aszfaltburkolattal történő ellátása is (DEÁK FERENC, 65 éves nyugdíjas Budapest)

Dávid Katalin: A teremtett világ misztériuma

Bibliai jelképek kézikönyve

Dávid Katalin művészettörténész felfedezésértékű új könyve 2002 Adventjén jelent meg a *Szent István Társulat* kiadásában. A kötet (amelyet a könyvtárosok valószínűleg lexikonként sorolnak be) különleges műfajú írást ad kezünkbe. Alcíme szerint *kézikönyv – a bibliai jelképekhez*. Valójában ennél több, egyszerre ősi és modern, tudományos és népszerűsítő mű. Összehasonlító jelkép-szótár, és szimbólumelemző filozófiai mű. Alapműveltségi hiánypótlás.

A szerző maga írja ajánlásában: „*A nyugati kultúra alapját képező Biblia a 20. század folyamán széles tömegek előtt vált ismeretlenné. Pedig a Könyvek Könyvének ismerete nem vallásfüggő, […] hanem mint műveltségünk bázisa: kritériuma a kultúrának.*" Dávid Kata állítását minden pedagógus, művész és szülő megerősítheti. A *Biblia* egyrészt szakrális mű, amely a zsidó és keresztény teológusok szerint sugalmazott írás (ilyen értelemben mind témája, mind közege szerint „misztikus szöveg"). Másrészt kulturális ősforrás. Innen lehet megérteni a földrajzi Európát történelmi-társadalmi Európává tevő zsidó-keresztény kultúra összefüggéseit, erkölcsét. Ha múltunk gyökerét keressük, „visszamegyünk Ádámig-Éváig"; ha bűnt említünk, Káin és Ábel tragédiájából halljuk a „gyilkos testvér botja zuhanását". Az igazi emberiesség és szolidaritás bemutatásához kézenfekvő megidéznünk a szamaritánus irgalmasságát, vagy fordítva, a szimbólum önmagában is klasszikussá vált jelentéseire utalunk. A Bárány ártatlansága, a Galamb spiritualitása értelmet hordoz nemcsak a teológiában jártas egyháziak, hanem a hétköznapi (de művelt) laikusok számára is. És ez a fordulópont, avagy itt a bökkenő.

Miben áll a műveltségünk? A kultúráról levált, mind technikaibb civilizációban az elvilágiasodott (szekularizált) tudat ma már alig tartja számon az ősjelképeket. Az iskolai felszínesség, az ideológiai tiltások, a konzumturizmus bornírtsága egyszersmind eredője és fokmérője az általános közműveletlenségnek. *Műveletlenek vagyunk*. S ne csak a diákokat szidjuk, ha fogalmuk sincs Bábelről, Babilonról, vagy ha a „vasárnapi keresztények" sem tudják, mit jelent Jézus neve, vagy a hamu jelképe. A kritikus vizsgáztatónak – „a sírt, hol apja nyugszik, kellene megbotoznia" (hogy egy költőt is idézzünk). Kritikát érdemelnek a szentséges (vagy szentségtelen) oktatásvégrehajtás megalázott poroszlói éppúgy, mint a hivatalos ideológiai zsoldosok, kiknek mindig fontosabb volt a tervgazdaság, a GDP, a mai horrorfilmek, tévékabarék bevétele, mint az a titok, hogy mit jelent az angyal *Radnóti Miklós* versében, mitől bűnbak a bűnbak, avagy mi a sült hal színének szimbóluma *Kondor Béla* képén.

Szintén a szerző írja: „*A mögöttünk hagyott század drasztikus bizonyítékát adta annak, hogy a meg nem értett szimbólumok hogyan válhatnak ideológiai pusztítás eszközévé. Az indiai svasztika a történelem legiszonyatosabb jelképévé vált a horogkereszt alakjában, s törvényt kellett hoznunk az egyik legősibb szent jelkép, a csillag ellen, mert azt egy embertelen hatalom kisajátította.*" Tehát lexikon – dőlhet hátra békésen sok kultúraimitátor? Nem az! Ne tessék elhinni! Ez a könyv nem újabb szótár a sok ezerből. Ez a kézikönyv valójában nem is kézikönyv, inkább szellemi tájfutás, felfedezőkörút a titkok ösvényein. Dávid Kata műve többet ad, mint sok lexikon. Beleveri figyelmünket a titokba, megérteti: hogyan, miként épül egymásba a régi és az új, miként súgja jó előre az *Ószövetség* az *Újszövetség* misztériumait. Mert mindennek „ideje van". Meg helye van. És előképe van. A tudományos tipológiából kiderül, összefügg az édeni életfa a golgotai keresztfával, az apostolok „tizenkettes" számának, s a korinthusi levél hármas erényének, a nyolc boldogság nyolcasának mind megvannak az előképei az Ószövetség számmisztikájában.

Megkérdezhetné a könyvet megpillantó jámbor önművelő, vajh miért kellene neki ezeket ismernie? A könyv elolvasása után nem hihető, hogy ez a kérdés bárkiben felmerül. Nem „kell" tudni a csendes összefüggéseket. Nem rejtvények megfejtéskötete, nem egyenletmegoldás ez a kötet. Inkább csendes beavatás-mű. Aki olvassa, elmélyed benne, mint Jónás a halban, Jákob az álomban, Péter a tóban, János a jelenés-titkokban. Ne ajánljuk egytemi vizsgákra, se közvetített vetélkedőkre. E könyv diákoknak és szülőknek, nevelőknek és növendékeknek íródott. Téli estéken (tavaszi, nyári, őszi csendekben) olvasandó, kegyelemből tönk-

rement tévék békességes magányában, lelki sivatagok oázisaként.

A Szent István Társulat kiadói alaposságát dicséri a könyv szépséges tipográfiája (*Szántó Tibor* könyvművész utolsó munkája). A kötetben látható képi gondolatok (nagyobb értékűek az illusztrációknál) Dávid Katának mint Kondor Béla modelljének, *Bálint Endre* barátjának, a vatikáni könyvtárak, képtárak rácsodálkozó szemű kutatójának a figyelmét minősítik. Ragyogó képek válnak érvvé, gondolatmozaikokká egy tudós művészettörténész lelki faliképén.

A kötet valóban laikusoknak készült, témájától függetlenül nem egyházias mű, ám eltitkolhatatlan, hogy a mű ismeretterjesztő tisztasága egy tanúságtevő életre, szemlélődő elkötelezettségre épül. Az igazságtükröző laikus meglátás mélyen transzcendens szemléletből fakad. Ráillik Dávid Katára, amit ő mondott egy néhai barátjára – nála a profán is szakralitássá válik. A sült hal is Krisztus-jelkép.

Könyvét nem érzem lezárhatónak. Úgy vélem, a szerző gondolkodása lehetővé teszi a folyamatos bővülést. A mű sugallata is az, hogy minden igazra törekvő alkotás jele – a hozzá való viszonyulás során – jelképpé, szimbólummá alakulhat. Különösen az olyan alkotásnál, amely nem csak az igazit, de az Igazságot óhajtja közvetíteni. Ahol egy „és", egy vessző, egy „jotta" el nem veszhet, sőt jelképpé válhat. A Biblia minden lehetséges szimbóluma tehát megszámolhatatlan. Nem érdemes és nem is értelmes számolgatni a „megfejtett" szimbólumok summáját a könyvben. Tanulságos viszont a mű üzenetét fölfedni azon laikusok előtt is, akik még nem vették észre, hogy saját életük is lehet jel. Méghozzá: életjel. Amely jelképpé lehet. Ha az egyetemesre utal. Miként e könyv.

DEME TAMÁS
művelődéskutató

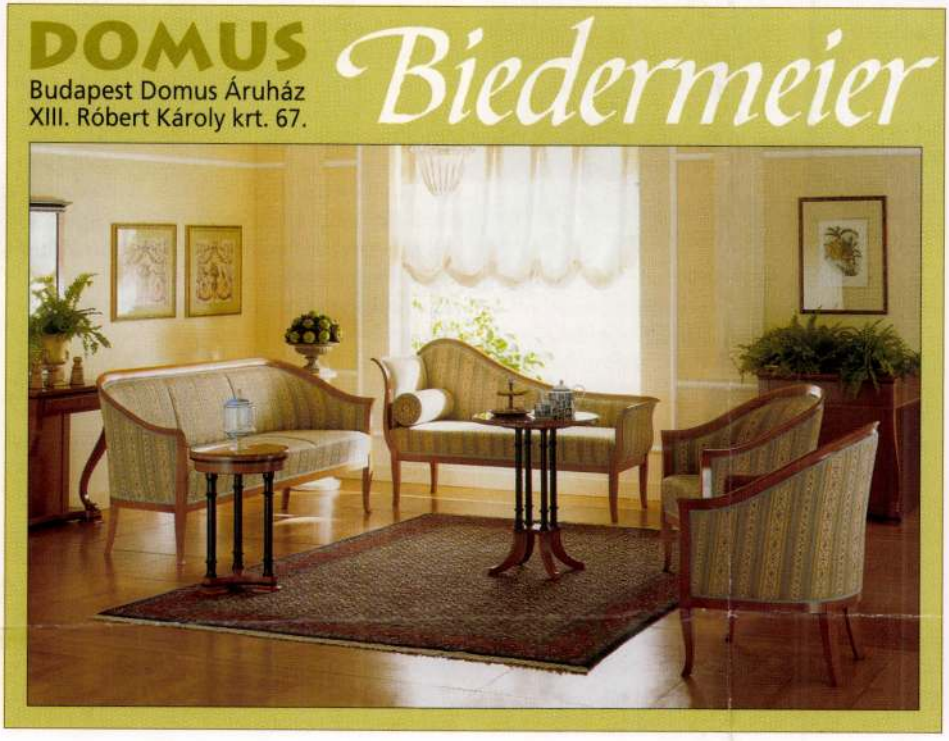

VÁSÁROLJON AZ INTERNETRŐL
NYITVA A NAP 24 ÓRÁJÁBAN
VirtuArtNet
www.virtuartnet.hu

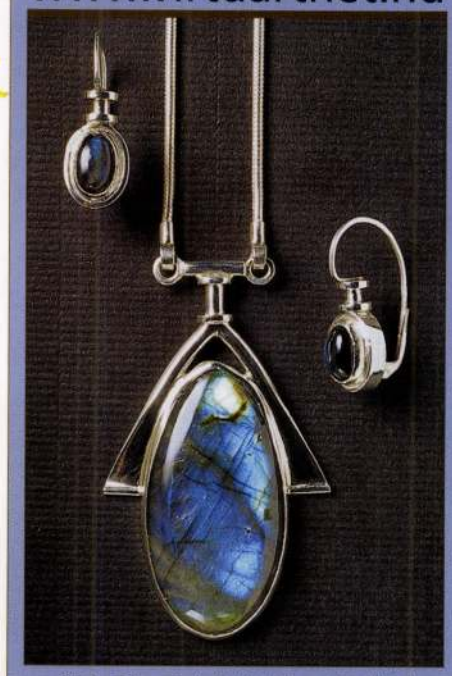

Fürjes Dóra: Ezüstkollekció spektrolittal

Kortárs művészeti galéria az interneten kedvező áron kínálja képzőművészeti alkotások állandóan változó és bővülő választékát – festményeket, grafikákat, szobrokat, kerámiákat, üvegből és textilből készült műtárgyakat.

Kiállítások:

„Egy festő álma – III." Drégely László grafikai emlékkiállítása III.
Harasztÿ István kiállítása
Szily Géza akvarelljei

UJ EMBER

Dávid Katalin laudációja

Mi szemérmesebb népek nem szoktuk dicsérni egymást. Nem engedi a stílusunk sem, de azon túl, mi keresztények tudjuk, hogy csak Istené a dicsőség, csak őt illeti a dicséret. Éppen ezért csak egy, a Földet is megjárt lényt részesítünk igazi laudációban, amikor azt mondjuk: Laudetur... Dicsértessék a Jézus Krisztus.

Mégis van emberi dicsőség is, mely természetesen az előbbiekből ered, s a nagy Dicsőség része. A héberben a kabód (dicsőség) szó a súly fogalmát foglalja magába. A magyar köznyelv is ismeri a fogalmat, hogy valakinek súlya van, és akinek súlya van, az tiszteletet érdemel, ami végső soron a dicsőség megnyilvánulása.

Hogy Dávid Katalinnak „súlya van", azt már nagyon régóta sejtem. Ám ha vakságomban nem vettem volna észre, legkésőbb akkor döbbenhettem volna rá, amikor kezembe kaptam az „Ex invisibilius visibilia..." Emlékkönyv Dávid Katalin professzor asszony 70. születésnapjára című kötetet. Ebben a könyvben — amely szerintem az egyik legszebb laudáló kötet ebben a században —, hetven neves értelmiségi vonul fel és nyújtja át gondolatai mirtusz koszorúját egy asszonynak, egy magyar nagyasszonynak. Olyan nagyasszonynak, akihez hasonlókat csak a török által megszállt és megroppantott Magyarország termett. Mint Thurzó

Ferencné Zrínyi Kata, mint Széchy Margit grófnő, vagy Batthyányné Lobkovitz Éva, aki egymaga egy országrészt nyert meg Bethlen Gábor pártjára.

Ez a század kísértetiesen hasonlít az említett időszakra, sőt talán még tragikusabb is volt a magyarságra nézve. Trianon és világháborúk, embert, családot és nemzetet pusztító ordas eszmék a leltár. Mit tehet egy asszony ilyen világban? Vállalja a legnehezebbet, hogy a modernkedő koreszmékkel szemben a mesterségesen szétválasztott dolgokat összekapcsolja. Így vállalta Dávid Katalin is a szakralitás kutatását a történelem legmaterialistább századában. A szent feltárása kapcsolatteremtés Isten és ember között, és egyben a megszentelt bolygó szellemének megközelítése. Mert a szakrális szimbólumok arról adnak hírt, hogy az ember nem klónozott majom, hanem Isten arcára teremtetett. A szakralitás kutatása végső soron azt jelenti, Isten elébe leteszszük, hogy értünk valamit a teremtésből.

Még egy nagyon fontos dologban közreműködő Dávid Katalin. Már fiatalon felfedezte, hogy él itt a Földön két ősi nép, melyeknek legtöbbet hamisították meg a történelmét, s oly mélységesen megaláztatottak, hogy már megérdemelnék a felmagasztalást is. Neki, aki érzékeny a szakralitásra, hamar fel kellett ismernie, hogy minden nép szent, minden nép Isten választottja. Bűn kijátszani őket egymás ellen, sőt ha van ősbűn, ez az. Így lett ő a gyűlölködő és kicsinyes világban a zsidó és magyar nemzetnek békeszerző asszonya.

Mi szemérmesebb népek nem szoktuk dicsérni egymást. Nem is kell, mert mindenki magában hordozza a dicsőség lehetőségét, és akinek súlya van, az saját élete által dicsértetik.

Dávid Katalinról szóltam.

Zelnik József

A méltatás a Magyar Örökség díjának átadása alkalmával hangzott el.

Zaire tragédiája

„Afrika messze van" — gondolják a nemzetközi szervezetek képviselői. Talán ez a magyarázata annak, hogy tétlenül szemlélik, amint a zairei polgárháborúban naponta mintegy 150-en halnak éhen. Mi történt Zairéban? Miért tört ki a polgárháború? A most inkább csak hallgató nyugati országoknak és az Egyesült Államoknak igen nagy a szerepe abban, hogy idáig fajult a helyzet.

Zaire, az egykori Belga-Kongó, a Fekete-földrész egyik „legkatolikusabb" állama: a 41 milliós lakosságból hozzávetőleg 20 millióan a katolikus egyház hívei. Mindez a belga misszionáriusoknak köszönhető, akik ma is nagy számban képviseltetik magukat. 1960-ig az ország Belgium fennhatósága alatt állt, ekkor nyerte el függetlenségét. 1965-ben katonai lázadás tört ki, melyet Mobutu ezredes vezetett: ekkor döntötte meg Moise Csombe hatalmát. A nacionalista vezető változtatta Zairéra az ország nevét. Az ország polgárainak afrikai nevet kellett felvenniük. (Ekkor vált Joseph-Desiré Mobutuból Mobutu Sese-Seko).

Mobutu csak egy valamit tartott szem előtt: a hatalmat, amelyet minden áron meg akart tartani. „Én, vagy a káosz" — hirdette. Időzített bombákat helyezett el a többnemzetiségű országban: minden erőfeszítése arra irányult, hogy

len jelentős várost, a fővárost, Kinshasát tartják a kezükben. Ki tudja, meddig...

A Laurent-Desiré Kabila vezette tutszi hadsereg, a „Felszabadítási Szövetség" mögött a ruandai kormány áll. A 2-3 évvel ezelőtti ruandai polgárháborúban a hutuk több százezer (egyesek szerint egymillió) tutszit mészároltak le. 1994-ben egyébként 1 200 000 hutu menekült át a szomszédos Kivuba. A tutszik most állnak bosszút a „bűnös népen". Sokan úgy vélekednek, hogy Kabila csak báb, aki felsőbb utasításra cselekszik. Bár látszólag sokan állnak mögötte, az elfoglalt városokban valóságos örömünnepeket tartanak a tiszteletére, hasonlóan kegyetlen, mint legfőbb ellensége, Mobutu. A kelet-zairei hutu-menekültek körében valóságos népirtást hajtott végre.

Február közepén a kenyai székhelyű katolikus hírügynökség, az Africanews egy kelet-zairei (innen indult a felkelés) misszionárius segélykiáltását tette közzé:

— Nem vagyunk vakok! Látjuk az ENSZ alkalmatlanságát, amely képtelen béketeremtő csapatokat küldeni. Látjuk azt a veszélyt, melyet a fegyveres csapatok konfliktusai váltanak ki. Ki ad nekik fegyvert? Mi a céljuk? Az Egyesült Államok még mindig nem tanult a szomáliai, angolai, Sierra Leone-i és ruandai katonai akciókból?

ezért akkor kapott fegyvert nyugatról, amikor akart. Az USA azonban egy idő után megelégelte a francia befolyást: szakított Mobutuval, s jelenleg már a felkelőket támogatja. Franciaország viszont kitartott a végnapjait élő elnök mellett. (Ma már egyébként Belgium is szorgalmazza a Kabilával való párbeszédet).

Kabila „felszabadító harca" folyamán számtalan katolikus papot, szerzetest és apácát öletett meg. Jelentős részük a hutu-törzshöz tartozott. Októberben vesztette életét Bukavu püspöke, Christophe Munzihirwa. Aligha meglepő: tutszi fegyveresek végeztek vele. Február 25-én, Kalimában 8 pap és 3 szerzetesnő esett a lázadók áldozatául. Bár az egyház megpróbál közvetíteni — legutóbb Kisangani érseke, Laurent Mosengwo Pasinya ajánlotta fel segítségét — egyik fél sem hajlandó kompromisszumra.

A katolikus egyház egyébként egyik felet sem támogatja. A demokráciáért, általános választásokért, a békéért száll síkra. Áprilisban a főváros, Kinshasa érseke, Frederic Etsou bíboros szólította fel a

„Őrizzétek m

II. János Pál pápa szó

Dávid Katalin

Dávid Katalin

Utak a múltból máig I.

A kereszt mint jel és ereklye az árpádkori Magyarországon

A kereszt az egyetlen olyan jel, amelyet a kereszténység kizárólagosan lefoglalt maga számára. Így fogalmazza már Pál apostol, amikor meghatározó emblémává emeli: „Én azonban nem akarok mással dicsekedni, mint Urunk Jézus keresztjével."* Ez a kijelentés szétválaszthatatlanul összekapcsolta a jelet a Golgotán egykor állt történelmi keresztfával, és lett máig az üdvösség szimbóluma, a megváltás bizonyítéka. Természetes, hogy mint ilyen, azonosult a Biblia életfájával, amelynek elzárt útját a megváltás nyitotta meg.

***

Az életfa archetípus. Ősi emlékek bizonyítják, hogy messze a múltba vezet a hit, amely szerint ez a fa hordozza az élet erejét. Így találkozunk vele a pogány magyar mitológiában is. A három részre osztott világmindenséget – a gonosz szellemek alvilágát, a földi életet hordozó középső világot és a jótékony szellemektől lakott felső világot – egy hatalmas, gyökereivel az alvilágba kapaszkodó, erős törzsével és csodálatos koronájával a messze egekbe nyúló világfa élteti.** Honfoglaló őseink művészeti emlékeinek meghatározó motívuma ez az életfa. A szablyák arany markolatvége, a süvegcsúcsok, az övveretek és csatok, hajfonatdíszek és mindenekelőtt a tarsolylemezek gazdag változatossággal, a díszítőkedv páratlan erejével bizonyítják ezt. Szerteágazó indák, palmettacsokrok, levélmotívumok, virágos lombok hálózzák be a kompozíciókat. Valóban alapmotívum az életfa, aminek oka, hogy meghatározó szerepe volt elődeink hitvilágában. És ha ez így van, márpedig az emlékek ezt bizonyítják, akkor azt is tudjuk őseinkről, hogy a jövőbe vetett remény világszemléletük alapja volt, mert ez velejárója annak a hitnek, amely tud az életfa misztériumáról.

Kitűzött témámtól nem térek el, amikor felidézem a pogány hitvilág művészetét, mert ezek között van egy tárgy, amelyet a hazai szakrális művészet jelképének tartok, a magyarság és a kereszténység találkozása jelképének, a kereszténységben otthonra talált őseink jelképének: a bezdédi honfoglaláskori sír tarsolylemeze mindörökre szimbóluma Európába érkezésünknek. Mint a többi hasonló tárgyat, ezt is gazdagon hálózza be az életfa. Közepét, a kompozíció magját két meseállat őrzi: a pávafarkú sárkány az örökéletbe vetett hitet jelképezi és az unicorn, amely ősi hit szerint az emberiség orvosságát hordozza. Kettőjük között, az ábrázolás centrumában, *az életfa terméseként egy kereszt áll.* A pogány életfának és Krisztus keresztjének ez a találkozása nem tudni milyen hatásra született, de joggal tarthatjuk jelkép erejűnek. Kevés olyan népet ismerünk, aki múltjának értékeit úgy tudta átemelni a kereszténységbe, ahogy ezt a magyarság tette. Nemcsak a

* Galatákhoz írt levél 6,14

** Dienes István: A honfoglaló magyarok. Budapest, 1972.

néprajztudomány bizonyítja ezt ezer szállal, hanem irodalmi és művészeti emlékeink vagy ősi imáink élő példái ennek.

Témánk szempontjából lényeges tudnunk, hogy a magyarok ideérkeztekor a Kárpát-medence nemcsak érintett volt a kereszténységtől, hanem – bár területenként változó mértékben – gyökeret eresztett már a krisztusi tanítás. Jelen volt Róma és Bizánc, sőt találkozópontja volt a terület a keleti és nyugati kereszténységnek. Akár szimbóluma is lehet ennek az, hogy a görögöktől érkező Metód nyugati klerikusokat tanított a mai Zalavár helyén egykor állt Mosaburgban. Mindezt azért kívánom hangsúlyozni, mert a tények sora bizonyítja, hogy ezt a kereszténységet a honfoglaló magyarság nem semmisítette meg. Régészeti és írásos anyag számos példával szolgál arra, hogy az ide érkeztünkkor működő egyházi központok élő közösségként jutottak el a XI. századig, amikor a kereszténység hivatalosan elismert lett. Nem térek ki az adatok ismertetésére, pedig sok értékes művelődéstörténeti sajátságra világítanak rá. Most kizárólag a honfoglalók magatartására akarok ezzel utalni, és arra, hogy az a lelkiség, kultúrateremtő erő, befogadó készség, amely annyira meghatározó volt több mint ezeréves történelmünk folyamán, gyökereiben már ide érkeztünkkor megtalálható. Tény, hogy a kereszt jele itt várt bennünket, és élni engedtük, ami a történelemben minden kisebb vagy nagyobb közösséget egyedül fenntartó magatartást jelez: az értékőrzés képességét és a toleranciát. Ha van tanulsága történelmünknek, és ez a tanulság következtetést enged a művelődéstörténész részére, akkor ki kell mondanunk, hogy ez az a két tulajdonság, amit kezdettől máig a magyarság legfontosabb erejének tarthatunk. Nincs olyan évszázadunk, amelyben az értékőrzés és a tolerancia ne játszott volna országmentő szerepet.

A kereszténység felvétele a honfoglalás után néhány évtizeddel kezdődött, tehát a 900-as évek derekán. Ebben az időben kap különböző mértékben legalitást a térítés, amely nemcsak az árpádházi hercegeket és a főembereket érintette, hanem ekkor indult a köznép megkeresztelése is.* Néhány ismert és mégsem közismert adat ehhez: 948-ban a magyarság akkori harmadik embere, Bulcsu Tormással, Árpádnak már keresztény dédunokájával megjelent Bizáncban és megkeresztelkedett. Keresztapja maga a császár volt, aki egyben a keletrómai birodalom patríciusává emelte. Néhány év múlva, 953-ban az ország második méltósága, a gyula, feltehetően Zombor vonult Bizáncba felvenni a keresztséget. A harmadik személyiség a délvidék korlátlan ura, Ajtony volt, aki Vidinben, a bolgár kultúra központjában keresztelkedett meg. Mindhárom esetben missziós papok kísérték a hazatérőt, amit régészeti és írott emlékek egyaránt bizonyítanak. Ezek az emlékek arra is utalnak, hogy a térítés nyomán egyházi központok, illetve intézmények alakultak. A gyula hazatérésekor név szerint ismerjük a bizánci pátriárka által küldött püspököt, Hierotheoszt, sőt előkerült két pecsét, amelyek arra utalnak, hogy a bizánci főpapnak utódai is voltak, Theofülaktosz és Antoniosz püspökök. A pecsétek hátoldalán, ahol a konvenció szerint a püspökség patrónusát kellett feltüntetni, Szent Demeter képe látható. Nem zárhatjuk ki ennek alapján, hogy az egyik központ Szegeden volt, ahol a mai dóm építésekor végzett ásatás, a XIII. századi Szent Demeter templom helyén X. századi falmaradványokat talált. Ez arra utal, hogy a tatárjárás után helyreállított templom a X. században épült.

*Györffy György: István király és műve. Budapest, 1977.

Írásos adatokból tudjuk, hogy Ajtony bazilita szerzeteseket hozott Marosvárra, a mai Csanádra, és itt Keresztelő Szent János tiszteletére monostort épített számukra. Az istváni térítés idején, 1030-tól ez a templom lett Gellért első missziós egyháza. Ősi keresztelő medencéje, melyben a szertartást még alámerítéssel végezték, látható a mai templom szentélye alatt.*

Kevéssé ismert, hogy ez az erőteljes keleti keresztény orientáció, amely a X. századi missziós munka eredménye volt, a Lech-mezei csatavesztéskor szakadt meg úgy, hogy hazánk végül is a nyugati térítésnek tárta ki kapuit. A bizánci császár, Konstantin, aki adót fizetett a magyaroknak a keresztény szövetség megszilárdítása érdekében, a Lech-mezei vereség után felmondta az adófizetést. Mi ekkor megtámadtuk Bizáncot, amiről a krónikák Botond párviadaláról írva tudósítanak. A szövetség tehát megszakadt a két ország között, a keleti egyház pedig elvesztette a magyarságot. Az Árpádház külpolitikája most már határozottan nyugat felé fordult, és célja az európai közösségbe való békés beépülés megvalósítása lett.** Taksony már Rómától kért püspököt, bár elsőként a Sankt Gallen-i szerzetes, Bruno érkezett ide. Munkássága a fejedelmi udvarra koncentrálódott, és ezért a nyugati térítés átütő sikert még nem tudott elérni, de a folyamat elindult. Mellette életerős maradhatott a keleti egyház szervezete, sőt a pogány kultusz is érvényesült. Az utóbbi ellen Taksony fia, Géza fejedelem indított erőteljes támadást, míg azután István uralkodása végleg eldöntötte helyünket Európában: ettől kezdve valóban meghatározó bázisa lettünk a nyugati kereszténységnek. A kereszt mint jel, beépült a magyarság legszentebb szimbólumai közé. Egyrészt uralkodói jelvény, másrészt a templomalapítások gazdagodásával a települések emblémája lett.

Árpádkori templomaink közül csak kevés élte át a századokat, hiszen katasztrófák sora pusztította el: a pogány lázadás, a kunok betörése, a tatárjárás, a török uralom, hogy csupán a legagresszívebbeket említsem, szinte megsemmisítették középkori kultúránkat. Én magam két vármegye elpusztult emlékeit rekonstruáltam, elsősorban az Árpádkor nyomait keresve: Csanád és Zala vármegyéket. Az egyikben harmincöt árpádkori templomot ismer a kutatás, amelyek részben eredeti formájukban, részben átépítve, illetve romjaiban maradtak fent. A rekonstrukció segítségével hozzávetőleg kétszáz templom egykori meglétét sikerült kimutatni. Ez az egyetlen adat is jelzi az egykori gazdagságot, a kereszténység kulturális hálózatát, és rámutat a keresztnek mint jelnek reprezentációjára.

A kereszt azonban nemcsak jelképként, hanem mint ereklye is jelen van, Szent István személyéhez kötötten már a kezdeteknél. Erről azért kell külön beszélnünk amikor a magyarság és kereszténység korai kapcsolatait vizsgáljuk, mert a kereszteréklye – bármennyire elsősorban kultikus jelentőségű – a tekintély, az elismertség bizonyítéka volt. A „crux vera", a valódi kereszt darabjának birtoklása a keresztény országok között elfoglalt hatalmi és szellemi pozíciót dokumentálta. Jeruzsálemből és Konstantinápolyból indult a kultusz, amely a IV. században, Nagy Konstantin idején megtalált keresztfa egyes részeit juttatta el nyugatra. Jelentőségét megértjük, ha a hitelesített darabokat őrző központokat említjük. Ezek Róma, Aachen, Párizs, Bamberg és Regensburg voltak. Mivel István ereklyéje első királyunk görög és szentföldi kapcsolataival függött össze, így tudjuk, hogy nem

* Dávid Katalin: Az Árpádkori Csanád vármegye művészeti topografiája. Akadémiai Kiadó
** Györffy György: i. m.

áttételeken keresztül, hanem az eredeti őrzési helyről közvetlenül jutott hozzá ő is az ereklyéhez, ezért a kor legtekintélyesebb uralkodói között kell látnunk személyét. István nagyobb legendájából értesülünk arról, hogy a király szerzetesházat építtetett Jeruzsálemben, és ezt megelőzően a szentföldi zarándokok részére utat nyitott az országon keresztül. Egy 1031-es itineáriumban már részletes leírást olvashatunk erről, feltüntetve azt is, hogy az egyes hazai pihenőhelyek között mekkora a távolság. Tizenkilenc nap kellett ahhoz, hogy Dévénynél belépve, Győr, Fehérvár, Tolnavár, Baranyavár, Eszék és Valkóvár után átlépve a Száván Belgrádba érkezzék az utazó. A magyar zarándokok részére nemcsak a szent városban, hanem az odavezető út központjában, Konstantinápolyban is állíttatott szállóházat. A két vallási központtal kialakult ilyen kapcsolat természetes következménye volt, hogy részesült István a keresztény világ legszentebb ereklyéjéből.

Mielőtt a hazai kereszteréklye meglétének bizonyítékait és művelődéstörténeti következményeit említeném, röviden ki kell térnem az őrzés módjára, illetve formáira. Ebben is, mint általában a szertartásoknál, különbözött a keleti és a nyugati gyakorlat. Bizáncban a kereszteréklye tartója egy nyitható tábla volt, amelynek központjában helyezték el a kereszt darabkáját, és ezt különböző szentek ereklyéivel vették körül vagy olyan ábrázolásokkal, amelyek ikonográfiailag kapcsolódtak Krisztus keresztjéhez. Szinte mindig jelen van Szent Ilona és Nagy Konstantin mint a kereszt megtalálói. Gyakori a passió jeleneteknek, vagyis az evangéliumi szenvedéstörténetnek, illetve az Arma Christi-nek, azaz Krisztus szenvedésénél használt eszközöknek az ábrázolása. Ezek közül felségjelvényként alkalmazzák a keresztfát, a lándzsát és a töviskoronát. De megjelentetik az oszlopot, amelyhez kötözték, az ostort, a bilincset, kalapácsot, a szögeket, a három szerencsekockát, amelyekkel köntösére sorsot vetettek, a harminc ezüst pénzt, a kannát, utalva ezzel Pilátus kézmosására stb. A művészettörténet kiemelkedő emlékei ezek az ötvösmunkák. Neve sztaurotéka, vagyis a kereszt görög nevéből, a sztauruszból képezi annak tartóját, a tékát. A kereszt ezekben vagy kettőskereszt alakra vágott nyílás mögött van, amin keresztül látható, vagy egy zárt dobozocskában, amelyet kiemelve a sztaurotékából, nyakba függesztve is hordhattak. A fentmaradt sztaurotékák egyik pompás emlékét az esztergomi főszékesegyházi kincstár őrzi. Több írásos adat értesít arról, hogy hazánkban volt ilyen kereszteréklye tartó, ezek közül egyet idézek. IV. Béla lánya, Margit legendájában olvasunk arról, hogy miután egyik szerzetes társa rosszabbul lett az általa készített orvosságtól, „Szent Margit asszony igen megijede, nagy hamarsággal elkülde egy szorort és hagyá elhozni az ő aranyból csinált tábláját, mely táblában vannak sok szenteknek ereklyéjök és az eleven Szent Keresztfa." Margit tulajdonában tehát egy olyan sztaurotéka volt, amelyben különböző relikviák övezték a kereszt darabkáját.

A kereszteréklye őrzésének másik módja, amelyet a nyugati gyakorlat követett, a kettőskereszt formájú ereklyetartó alkalmazása. Ezt a formát nem is használhatták másra, csak kereszteréklye elhelyezésére. Ha tehát kettőskereszttel találkozunk, bizonyosra vehetjük, hogy vagy a kereszt darabkáját őrzik benne, vagy ha nem tárgy, hanem ábrázolás, akkor utal egy kereszteréklyére.

István kereszteréklyéjének bizonyítékaként nem akarom most ismertetni a sokat publikált lengyel krónikák és orosz évkönyvek feljegyzéseit, csupán egyetlen adalékot említek, amely azonban önmagában elegendő eldönteni a kérdés történeti hitelességét. A fentiekből következik, hogy ez csak a kettőskereszt emblémájának megléte lehet, aminél nincs döntőbb bizonyíték, hiszen kizárólagosan foglalt volt a „crux vera" számára. Csak jóval

későbbi időkben azonosították a kettőskeresztet tévesen az apostoli kereszttel, ami pedig mindig egyszárú volt.*

A köztudatban általános az a nézet, hogy a kettőskereszt III. Béla pénzein tűnik fel először, és ezt azzal magyarázták, hogy Béla Bizáncban nevelkedve, onnan hozta magával a jelet. Ma már tudjuk, hogy téves ez az adat, hiszen már István obulusán jelen van a kettőskereszt, mégpedig tudatosan szerkesztve.** István pénze a karoling mintát követte, amelytől kizárólag a kereszt megformálásban tért el. A karoling érmén két kis keresztet látunk: az egyik középen, a másik fölötte, az érem külső sávjában futó szöveg elválasztásaként. István obulusa követi a kompozíciót azzal a módosítással, hogy a két keresztnek közös a függőleges szára, tehát kettőskeresztet formál. Erre jogot csak a kereszttereklye adhatott, mint tudjuk, enélkül nincs lehetőség a jel használatára. A motívum feltűnik I. Endre és I. Béla, majd III. Béla pénzein. Utána már csak IV. Bélánál jelentkezik a XIII. század derekén, és ettől kezdve állandósul mint a magyar címer tartozéka.

Ha címerünk kettőskeresztjére tekintünk, gondoljunk ikonográfiájának eszmei gyökereire.

Különben az ereklyék és címermotívumok nem egyszer kapcsolódnak össze. Erre még egy példát említek a magyar történelemből, bár ez nem állandósult, hanem személyhez kötött maradt. A XIII. század második felében V. István királyunk uralkodásakor motívumváltozást látunk a címer kettőskeresztjén: az alsó keresztszáron egy átfűzött karikát figyelhetünk meg. A magyarázatot a király pecsétjének felirata adja meg, amely a korona és a kereszt erejére utal. Mármost a korona a kereszthez kapcsoltan, tudjuk, a legkorábbi időktől a „corona spinea"-t, a töviskoronát jelképezi, és a jel ábrázolása, mint a kereszt esetében, itt is az ereklye birtoklására utal. A kérdés tehát az, hogyan jutott ehhez az ereklyéhez V. István?

A töviskoronát szintén Bizáncban őrizték, de később elzálogosították Velencének. Innen váltotta ki, méltatlannak ítélve a helyzetet, 1238-ban Szent Lajos francia király, majd Párizsba vitette, ahol az ereklye számára épült St. Chapelle-ben helyezték el. Ebben az időben a francia királyi család és az Árpádház között kettős házasságkötésre került sor. Lajos unokaöccse, Anjou Károly nápolyi király feleségül vette István leányát, Máriát, István fia pedig, a későbbi IV. László Lajos unokahugával, Izabellával kötött házasságot. Feltételezhetjük, hogy e két házasság alkalmával került az ereklyerész a magyar királyi család birtokába, amit megerősít az is, hogy a töviskoronát jelölő karika mint címermotívum IV. László pecsétjén is megjelenik. Mindez azonban, mint említettem, személyhez kötött maradt, és nem általánosult a magyar címerben.

***

A kereszt meghatározó jel, elkötelez egy világszemlélet, illetve egy kultúra iránt. Ideérkeztünkkor a Kárpát-medencét már megérintette ez a látásmód. Elődeink a terület elfoglalásakor birtokba vették ezt a szellemiséget is.

* Györffy György: i. m. részletesen tárgyalja a kérdést.
** Györffy György: i. m.

„Szép magyarság eleven lángja"

Komlovszki Tibor: A Balassi-vers karaktere

Balassi Bálint tanítványa és első kritikusa, Rimay János a mestere verseihez írott híres előszóban többek között arról beszél, hogy „ezelőtt két-háromszáz esztendőkkel fő dolgok állapotjában" írtak „magyar nyelven az magyarok", de ez még csak „füstje", „árnyéka" sem volt annak „az szép magyarság eleven lángjának", amit „az igen tudós katona és költő... apollói lanton elzengett énekei" adtak nemzetének. „Mint az sas az több apró madarak előtt" – írja róla a továbbiakban a hűséges tanítvány, akinek elsőként adatott meg, hogy magyar költőt tekintsen példaképének, mesterének.

De vajon nem túlzó-e ez az értékelés? Vajon nem csupán a tisztelet és szeretet elfogult szavai ezek? Nem Balassi egyéniségének és poézisének eleven varázsa ejtette múlékony bűvöletbe a költőutódot?

Ma már tudjuk, hogy nem. Az elmúlt fél évszázad egész Balassi-szakirodalma – s a magyaron kívül az olasz és lengyel is – a bizonyság rá, hogy Rimay helyesen ítélt, tollát nem pillanatnyi érdek, nem tűnékeny impresszió irányította. Mestere valóban jóval előtte járt kortársainak, öntörvényű fikciós költészetet teremtett magyar nyelven akkor, amikor még többnyire az alkalmiság s a közvetlen haszonelvűség vagy éppen a humanista erudició uralta a terepet mind a latin, mind pedig az anyanyelvű versírásban. Pedig a XVI. század második felében minden korábbinál többen írtak verseket, az újonnan szervezett tipográfiák mind több könyvet bocsátottak ki, szélesedett az olvasók köre is. A tények azt mutatják, hogy ekkor nem érvényesült az antik mondás, s a fegyverek között nem hallgattak a múzsák: ez a magyar irodalom első virágkora, prédikátoroké, hitvitázóké, historikusoké, fabulátoroké, lantosoké, zsoltárfordítóké és udvari lírikusoké egyaránt. Közel 900 nyomtatott hungarika jelent meg a század végéig Magyarországon, de – paradox módon – Balassi versei nem voltak köztük. Az „apró madarak előtt" szárnyaló sasnak csak a kései utókor szolgáltatott elégtételt, felismerve költészetében a korszerű európaiság és magyarság szintézisét, a közép-európai anyanyelvű reneszánsz líra egyik vitathatatlan csúcsteljesítményét.

Aligha lehet véletlen, hogy régi irodalmunkról szólva Balassi alakja megkerülhetetlen, ő a mérce, a viszonyítási pont, az értékrend alapja. Érthető, hogy költészete szakmai viták középpontjába került, ellentétes szemléletmódok csaptak össze megítélésében. Költészetének tarka szőtteséből némelykor csak egyetlen szint villantottak fel az elemzők, így teljes pompájában még mindig nem ragyoghatott fel életműve az utókor előtt. Versszövegein mindmáig hajtanak végre jogos korrekciókat a textológusok, drámája csak az 1950-es évek végén került elő, s még a legutóbbi, legsikeresebb összkiadás is kénytelen volt a töredékek, változatok és kétes hitelű művek regisztrálásával zárni anyagát (Kőszeghy Péter és Szabó Géza, 1986). Volt olyan kutató, aki jobbára csak a katonaköltőt, a kardforgató honvédő harcost vette észre benne, mások a szerelem vagy a vallásos bűnbánat megéneklőjét állították előtérbe, voltak, akik csupán magyar petrarkistát vagy éppen a provanszál trubadúrok kelet-európai változatát látták benne. A résztanulmányok mellett viszont igen kevés volt az összegezési kísérlet, az imitált források felderítése mellett alig történt próbálkozás a stílusművész-

magyar rádió adásait, ám mindez még a tájékozódáshoz sem mindig elegendő, nemhogy a tárgyilagos véleményalkotáshoz. Amit látok és hallok, amit a gyakori látogatásaim alatt tapasztalok, egy dologról mindenesetre meggyőzött. A mai Magyarország és a mai Szlovákia égető gondjai nagyjából ugyanazok: a gazdasági fellendülés késik, a privatizáció lassú ütemben halad, infláció van és nő a munkanélküliség, éleződnek az etnikai feszültségek, a középosztály elszegényedik stb. Hogy a felsorolt és a felsorolásból kimaradt gondok közül melyik a legégetőbb, meg nem tudnám mondani. Nincs értelme egyet-kettőt kiragadni közülük, mert egyik a másikával láncszemekként összekapcsolódik. Azt hiszem, ebben a pillanatban az a legfontosabb, hogy az ország őrizze meg a politikai stabilitását. Ennek viszont legelső feltétele, hogy kiláboljon a jelenlegi gazdasági válságból. A gazdasági válság mélységéhez képest, úgy érzem, sokszor másodrendű kérdésekről vitatkozik a parlament. Az a véleményem, hogy Magyarországon ma minden felelős politikusnak a stabilitás megőrzésén kellene munkálkodnia, háttérbe kellene szorítania az ideológiai vitákat, s nagyon határozottan meg kellene fékeznie a szélsőségek előretörését. Mélyen nyugtalanít az is, hogy Magyarország és néhány szomszédjának viszonya nemhogy javulna, inkább folyamatosan romlik. Elismerem, a magyar külpolitika e vonatkozásban nincs irigylésreméltó helyzetben, s nagy türelemről és érzékenységről tesz tanúbizonyságot. Pozsonyból ezt bizonyára nehéz megítélni, mégis kikívánkozik belőlem: a magyar külpolitika térségünkben jelenleg inkább passzívnak látszik, mint kezdeményezőnek.

BIZTATÓ, HOGY MINDEN BORÚLÁTÓ JÓSLAT ELLENÉRE talpon maradt a magyar gazdaság; hogy a parlamenti demokrácia működik Magyarországon; hogy az ország külpolitikai helyzete és külföldi megítélése jobb, mint bármikor korábban ebben a században az első világháborút követően. Ám továbbra is vékony jégen korcsolyázunk. A szélsőségek megerősödése kockára teheti a rendszerváltozás óta eltelt időszak szerény, de nem jelentéktelen eredményeit. Meggyőződésem, hogy az ország stabilitását nem az ellenzék, hanem a rendszerváltozás ütemével joggal vagy alaptalanul elégedetlen lakosság növekvő türelmetlensége és csalódottsága veszélyeztetheti. Így hát ami ma biztatónak látszik is helyzetünkben, nem szabad, hogy elbizakodottságot, önelégültséget és hatalmi gőgöt szüljön, s hogy az ilyen attitűd elnémítsa a kritikai hangot.

GRENDEL LAJOS
író, Szlovákia

Fantasztikus élmény több mint négy évtized múltán visszakanyarodni fiatal önmagunkhoz. Mert én ahhoz a generációhoz tartozom, amelyik a háború végét már felnőttként érte meg, és most újra hallja megvallani azokat az eszméket, amelyektől akkoriban egy beteg, szegény, háborútól kivérzett ország gyógyulását várta.

A családi és a baráti kör, amely a két világháború között kör-

nyezetemet jelentette, s amely így meghatározó volt számomra, olyan kereszténydemokrata eszmeiséget képviselt, amely a kereszténységi szociális tanítás konkrét programjával kívánta indítani az újjászülető ország életét. Most tehát én és a hozzám hasonlóak úgy figyelnek a mára, úgy éreznek, gondolkodnak, szólnak és tesznek, mint akiknek csodaként újra módjuk van érvényesíteni napjainkban ezt a tanítást.

Figyelem közben az azóta születettek érzéseit, akiknek többsége idegenül áll ebben az átalakuló jelenben. Alig van köztük, aki tudja, hogy eddigi élete a történelem természetes menetének ellenében telt, és hogy most ért el oda, hogy lezártnak tekintheti a második világháború éveit. És még kevesebb, aki felfogja, hogy rá vár az a munka, amelyről valamikor azt hittem, hogy az én generációm történeti feladata lesz.

NAPJAINK KEZDETÉT 1988 Szent László ünnepétől datálom. A nap nem történelmi dátum, de mégis ezen a napon esett meg valami olyan, ami először érintette meg az emberek lelkét, fiatalét és öregét egyaránt. Az első nagy tüntetés volt a 20. századi Magyarországon, amely mindenfajta diktatúra ellen szólt! Ettől kezdve, ha valaki — akár csak udvariasságból — hogylétem felől érdeklődik, válaszom minden esetben az: „köszönöm, jól vagyok!" És ettől a választól nem tántorított el semmi, ami pedig keserűvé tehetett volna. Bár ilyen — szerencsére — nem volt sok, de mégis volt néhány dolog. Amikor pl. az utolsó szocialista parlament 1988 őszén — talán novemberben, ha a dátumra jól emlékszem — nagy-nagy többséggel megszavazta a vízlépcső építésének folytatását. Vagy ilyen volt, amikor az utolsó szocialista kormányunk engedélye alapján az országban rejtetten meglévő valutakincs átlépett a nyugati határon, és az bizony nem volt kis összeg. Látni is iszonyatos volt a maradéknak ezt az elpocsékolást.

De én akkor sem mondtam, hogy nem vagyok jól, amikor ironikus cikkek jelentek meg arról, hányszor hangzik el a magyar televízióban ez a szó: „magyar". Pedig ez felháborított, mint ahogy azok a durva, útszéli hangok is, amelyekkel egyesek a pápalátogatást kísérelték meg bemocskolni. Ezt a kettőt említem, pedig ezeken kívül még sok minden felháborított, de azok nem ebbe a sorba tartoznak, mivel az oka az én politikai másképpgondolkodásom volt. Ezeket nem akarom most említeni. Azonban a „magyar" szó bármennyiszer való kimondása vagy II. János Pál pápának, ennek a nagyszerű karizmatikus személyiségnek vendégként való ittléte csak azokat irritálhatta, akik még ellenzéknek sem valók egy magyar parlamentbe. Mert mindkét dolog alapvetően morális kérdést érint, és ezenkívül intelligenciát, politikai érzéket, az ember, a másság tiszteletét, a pluralitás elfogadását és patriotizmust. Így tehát ez az idő igencsak próbára tette kedvemet, de a „rossz" jelző már nem tért vissza. Ez azonban nem jelenti azt, hogy elhagyott volna az aggodalom.

Ez az érzés jellemzett engem mindig, és tudom, hogy most fokozódott, mert fokozódott a személyes és a kollektív felelősség egyaránt. 1990 óta, amikor 1947 után először lett újra módom szavazatot leadni az általam kiválasztott politikai pártra, enyém lett az ország gondja. Lehet, hogy ez kissé túlzottnak hangzik vagy talán

fellengzősnek, mégis így igaz. Ez a felelősség egy demokráciában minden embert terhel. A strukturális bűn, amelyben mindannyian részesek voltunk az egypártrendszer idején, most személyes felelősséggé vált. És ez annál keservesebb, mert nincs kibúvó alóla. Az egypárt-időben megtehette valaki, hogy nem ment el szavazni, de ha most teszi, az annyi, mintha megtagadná vagy kiszolgáltatná meggyőződését mások ellenében. És az ilyen a jövőt szolgáltatja ki. Meg kívánom mondani már most: tudom, hogy arra adom szavazatomat a jövőben, akinek a programját a kereszténydemokrácia a keresztényszociális tanítást érvényesítve határozza meg. És ezzel már választ is adtam az első kérdésre, vagyis arra, mi az, amit hazánk legégetőbb problémájának tartok századunkban máig: a szociális problémák megoldásának hiányát. Tudom, hogy ennek megoldásához az egyetlen lehetséges út — erre tanít a kereszténységi tanítás — a *societas humana*, a társadalom felélesztése.

A harmincas évek óta a totális diktatúrák zsarnokian rátelepedtek a társadalomra, átvették funkcióit, eltaposták közösségeit, amelyekben élete megnyilvánulhatott. Mindez két országból indult el, és hazánk ott állt az ütközőpontban. Az egyik, a nemzetiszocializmus belepusztult a maga által kirobbantott háborúba, és — Európa szerencséjére — okos, nemzetközileg szervezett gazdasági programmal és tudatos közösségépítéssel gyógyítható lett a nagyon beteg társadalom. Hatalma, a tizenegy év, egyetlen generációt sem lépett át, így a közösségek, ha üldözötten is, de működtek. A másik totális hatalom azonban győztesen került ki ebből a háborúból, és ez a győzelem lett a végzete az érdekszférájába kerülteknek. A mindent megsemmisítő állam átvette — kegyetlen eszközökkel — a társadalom funkcióit és a létrehozott pszeudo-társadalmi szervezetek: a tanácsi képviseletek, szakszervezetek, szövetkezetek, gazdasági és kulturális egyesületek masszív állami szervek voltak, sőt eszközei a központi ellenőrzésnek. A társadalom klinikai halála beállt.

MÁRMOST AZ AZ ELRETTENTŐ HELYZET, amely a szörnyű elszegényesedésben mutatkozik meg, szükségszerű következménye a negyvenöt évnek, amikor pedig tömegek hitték, hogy betonerős alapzaton állunk. Pedig pódium volt az, ami most beszakadt és a mi kötelességünk, hogy kimentsük azokat, akiket maga alá temetett. A kereszténységi tanítás szerint ez a ma társadalmának legfontosabb feladata! Természetes, hogy kormányzati feladat is, de zömmel nem az. A mi dolgunk a társadalmi önszerveződés e probléma megoldására. Amit az elmúlt negyvenöt évben felnőtt nemzedék soha nem gyakorolhatott, azt most meg kell tanulnia, és nekünk, akik valaha ezt csináltuk, magunknak is újra: túlélni segíteni a szomszédomat. A szomszéd pedig nem „állampolgár", hanem felebarát. Ezt a munkát szervezni kell, mint legégetőbb tennivalónkat, és ezért kell megtenni mindent a társadalom életre keltéséhez.

Vannak ennek jelei, és én fejet hajtok mindenki előtt, aki részese ennek a munkának. Mert vannak már jónéhányan. Magam legerősebben az egyházaknál tapasztalom ezt, bennük látom elsősor-

ban azt az erőt, amely politikai hátsó gondolat nélkül, világnézeti elkötelezettséggel dolgozik a társadalomért. Nélkülözhetetlenek talpraállásunkhoz, millió lelki elesett felemeléséhez, egy új generáció értelmes neveléséhez. Segítsük őket.

Ez a válaszom egyben a második kérdésre: mit tartok legbiztatóbbnak ma. Reményünk az a mozgás, amely szervezi, élteti, gyógyítja és működőképessé teszi társadalmunkat.

DÁVID KATALIN
művészettörténész

KORUNK VITÁZÓJA általában kétfelől közelíti meg a magyar gondokat. Vagy az úgynevezett nemzeti sorskérdések megoldását, vagy az öntörvényű gazdasági-társadalmi folyamatok vizsgálatát és kedvező befolyásolását tartja szem előtt, aszerint, hogy melyik szellemi-politikai táborhoz sorolja magát, jóllehet a kettő egy és ugyanazon valósággal foglalkozik.

Épp ezt tartom a „magyar élet" mai alapproblémájának: az egész törött, ám nem szervesen, saját belső rendszereinek választóvonalán, hanem mesterségesen osztatott két részre. S e kettéválasztásból ered az utca emberének hangulata is, a nagyközönség ösztönösen helyénvaló politikakritikája. A demokratikus politikai rendszerekben természetes a feloldhatatlan pólusosság. Szememre vetheti az olvasó, miért rovom fel ugyanezt a fiatal magyar demokráciának.

A bajt véletlenül sem abban keresem, hogy a rendszerváltás — egyéb jellegzetességei mellett — voltaképpen nyílttá tette és legitimálta a kommunizmusban álszemérmesen elrejtett hatalmi érdekellentétet, azt a természetes érdekdualizmust, amely egyébként a váltógazdálkodás mozgatóereje.

A fő gondot abban látom, hogy a létrejött pártszerkezet épülete sokkal inkább hasonlít valamiféle ideológiai terepasztalon készült makettre, semhogy a lakosok tényleges komfortigényét, utasításait tükrözné. Ugyanúgy életszerűtlen ez a képződmény, mint a tervgazdálkodás bármely produktuma, amelyben valós és mesterkélt elemek vegyülnek.

Úgy is fogalmazhatok: a politika kulturális tudathasadást kényszerített a közönségre, ám a közönség zöme a ráerőltetett szellemi kliséket — ösztönösen, vagy tudatosan — már visszadobta készítőinek. Mert aki Magyarországon töltötte az elmúlt évtizedeket, az aligha kíván választani aközött, hogy magyar vagy európai, értékőrző vagy értéksemleges, keresztény vagy humanista kultúra határozza meg a közélet fórumait, döntéseit. Inkább aszerint választ, hogy melyik erő védi a már kialakult hatalmi elit pozícióit, és melyik kívánja gyengíteni, versenyeztetni azt új elit(ek) belépésével, valamint hogy ő, a választópolgár egzisztenciája, érdekei szerint hol helyezkedik el ebben a rendszerben, ill. mely hatalmi csoportoktól vár-

INTERJÚ

Hozott Isten! – Magam is igyekeztem!

Beszélgetés Dávid Katalin művészettörténésszel

Az Egyházért és a Pápáért – négyszáz esztendeje nem kapta meg magyar ember ezt az elismerést, amely a legnagyobb kitüntetés azok közül, amelyiket a Vatikán világi személynek adományozhat. A négyszázadik évben, a közelmúltban Dávid Katalin művészettörténész részesült a megtiszteltetésben. Ebből az alkalomból fogalmazódott az a levél is, amelyet Francesco Marchisano érsek, államtitkár küldött a professzor asszonynak. „Magyarországnak most sokkal inkább van szüksége az önhöz hasonló személyiségekre, mint valaha, olyan emberekre, akik – az utóbbi évek politikai változásai után – tudatosítani képesek, a keresztény források feltárásával, a magyarság eredeti lényegét." – a többi között ezek a sorok olvashatók a levélben.

A művészettörténésznek szólnak a köszöntő szavak, aki írásaival, előadásaival, szervezőmunkájával a legnehezebb helyzetben is a ránk maradt művészeti értékek megőrzésén fáradozott? A tudományos intézményt szervező szakembernek, aki a hatalom számára nem kívánatos személyeket – szerzeteseket, másként gondolkodókat – óvott, támogatott azzal, hogy a tudományos-dokumentációs központban foglalkoztatta őket? Vagy egyszerűen az embernek, aki társaival a háború alatt zsidók százait mentette meg az elhurcolástól, a biztos pusztulástól? El lehet-e választani egyáltalán kell-e persze, az életmű különböző rétegeit? Hiszen együtt adják azt a tartást, amely példát adhatott a legnehezebb időkben is...

Felnőni, szabad katolikusként

– Ne túlozzunk – vág a szavamba Dávid Katalin, mikor azt fejtegetem: jelképes, hogy a pártállam megszűnte után, mintegy a győzelem szimbólumaként kapta meg a kitüntetést. – Azt tartom nagyon fontosnak pályám későbbi alakulása szempontjából, hogy az én generációm volt az utolsó, amely szabad katolikusként vált felnőtté. Mintha ma lenne, úgy látom magam előtt az 1944. március 5-én történteket: mi, katolikus fiatalok egy csoportja országos demonstrációt szerveztünk XII. Pius kormányzásának ötödik évfordulóján, ott volt Angelo Rotta is. Felajánlottuk szolgálatainkat az egyháznak. Két hét múlva bejöttek a hitleri csapatok. Azután a következő dátum: 1945, s a kép, ahogyan jövünk fel a pincéből és torkunk szakadtából énekeljük az EMSZO, a katolikus munkásszövetség indulóját, és kiáltjuk, hogy: Éljen Krisztus király! Ez volt az a pillanat, amikor a kétezer éves Európa közepén az ezeréves Magyarország missziós területté vált.

– Azaz a megszabadulás pillanatában elkezdődött az új önkényuralom előbb alig észrevehető, majd egyre durvább eszközöket alkalmazó korszaka?

– Nem mi fogalmaztuk meg ezt, hanem lelki, szellemi vezetőink, Páter Sas, Páter Mócsi...Páter Hunya Dániel 1950-ben, amikor kemények voltak már a dolgok, azt mondta: Katalin, nem tudom, mit hoznak nekem ezek az évek, évtizedek, de igyekezzenek életben maradni és annyi embert életben tartani, amennyit tudnak. Lakásaink kápolnákká váltak ekkoriban. Közös áhítatok, lelkigyakorlatok színhelyeivé.

– Az ön számára meddig tartottak azok a bizonyos ötvenes évek?

– Engem 1964-ben tartóztattak le. Voltam B-listázva 1950-ben, de a Gyorskocsi utca csak 1964-ben jött. A hatvanas évek voltak a legnehezebbek. Az ötvenes évek tisztább időszakot jelentett. Egyértelmű volt: máshogyan beszélünk, ha a hatalom kérdez, odalent folyt a katakombaélet. Igazán piszkossá a hatvanas években lehetett válni.

– Nem vált mindenki azzá.

– Igaz. Aczél mindenkinek felajánlott valamit, akit meg akart nyerni. Nekem szerencsém volt talán: nem voltak ambícióim. A Művészettörténeti Dokumentációs Központot viszont meg kellett tartani, hiszen ott dolgozott a jezsuita Páter Mócsi és a többiek. Egyébként nekem nagyon sok, még a háború előtti barátom vált kommunistává. Sosem tagadtam előttük, hogy hiszek, de nem volt ebből bajom 1965-ig. Akkor vége lett a világnak. 1964 szeptemberében vittek be a Gyorskocsi utcába. De ez nem érdekes, ne erről beszéljünk.

Akik üldözést szenvedtek

– Beszéljünk akkor arról, ami húsz évvel korábban történt, 1944–45-ben!

– Egyetemisták voltunk, katolikusok. Én voltam a csoportban az egyetlen nő. Hogy mi történt, arról később sosem beszéltünk. Volt közöttünk egy zsidó fiú, aki papírjain gépkocsivezetőként szerepelt, ő mesélte el az eseményeket, így kerültek azok bele az Akik üldözést szenvedtek az igazságért című, Ecclesiánál megjelent kötetbe. Zsidókat bujtattunk. A Collegium Marianumban például negyvenen rejtőztek. Betörtek a nyilasok. Nekem kellett Wallenbergért mennem. Meg is jelent a titkárával, s egyszerűen kisöpörte a betolakodókat. Máskor a nyilasok a Szent Kereszt Egyesületet foglalták el, nyolcvan-kilencven zsidót vittek el, éjszaka szerencsére Páter Jánosi vezetésével sikerült őket kiszabadítani. Volt kétszáz lakásunk, ahol bujtattuk őket, mindenki megmaradt közülük. A nevét csak annak a néhánynak tudom, akik a háború után jelentkeztek. De nem is a nevek a lényegesek, hiszen mi is mindent közösen csináltunk Páter Izay és a többiek vezetésével. Ami nagyon érdekes: 1945-ig nem tudtam, mi a félelem. Sosem jutott eszembe, hogy egy koszos nyilas igazán árthat nekem.

– Mikor kezdett félni?

– 1945-ben már féltem. Úgy kellett a szavazati jog után menni, mert klerikálisok, megbízhatatlanok voltunk. 1947-ben is. Ebben az évben házkutatás is volt nálunk. Öcsémet internálták. Ha társainkat látogattuk a börtönben, vittük magunkkal az Oltáriszentséget.

– Paradox módon a Művészettörténeti Dokumentációs Központot is úgy tudta megszervezni, hogy „megbízhatatlansága" miatt eltávolították munkahelyéről.

– Gyakornok voltam a Szépművészeti Múzeumban, amikor B-listáztak. Egy idő múlva felkeresett Rabinovszky Máriusz, aki párttag volt, s közölte velem, hogy én fogom vezetni ezt az új intézményt. Itt dolgozott azután Entz Géza, Kopp Jenő, dolgoztak itt bencések, ciszterek, jezsuiták. A papok középkori, barokk latin egyházi oklevelek tömegét nézték át, dolgozták fel. A cél az volt: alapkutatásokat végezzünk, mentsük a nemzeti kulturális örökséget. Ami az ellentmondásokat, paradoxonokat illeti: olyan kor volt ez, amely nem szükölködött „meglepetésekben". 1963-ban például a húgomat klerikussága miatt kirúgták az egyetemről. Édesapám egyenesen Rusznyáknak, az Akadémia elnökének írt. A húgomnak újra lett állása.

– Hová került ön, amikor alig egy év múlva önt is eltávolították állásából?

Az egyházi gyűjteményekért

– Öt évig a Nemzeti Múzeumban voltam beosztott kutató. Fülep Ferenc megbízott: csináljuk meg a Magyarország története kiállítást. Elkészítettem a kandidátusi értekezésemet is. Sorsom újabb változása annak volt köszönhető, hogy az állam és az egyház között egyfajta megállapodás jött létre: létrehozzák az Egyházi Gyűjtemények Szaktanácsadó Bizottságát. Én, aki néhány éve még a Vatikán kémének számítottam, a katolikus egyház kívánságára bekerültem ide. A bizottság vezetője lettem, azzal az igénnyel, hogy annyi anyagot gyűjtsünk össze, amennyit csak lehet. Elkezdődött az egyházi tulajdonú múzeumok hálózatának kiépítése. Nagyhírű gyűjtemények támadtak fel, újak születtek. Kezdeményeztük, hogy az ELTE művészettörténet szakán egyházi embereket levelező tagozaton képezhessenek. Az idők folyamán létrejött az a szakembergárda, amely fokozatosan át is vette a dolgokat, a rendszerváltozás után pedig most eljutottunk oda, hogy bizottságunk – ez év végén – feloszlathatja önmagát. Az igazságnak tartozunk annyival, hogy megemlítjük: a bizottság munkája gyakran megfeneklett volna, ha nem kap támogatást különböző magas vagy kevésbé magas pozícióban lévő funkcionáriusoktól.

– A szervezőmunka mellett, ahogyan a szaklapokban, könyvekben megjelent tanulmányai jelzik, jutott ideje, energiája a kutatói elmélyülésre is. Milyen kérdések vonzották elsősorban?

– Művészettörténészi munkám az alapkutatásokhoz kapcsolódott. A tipológia, az ikonográfia érdekelt kezdettől fogva, ezért a bölcsészkar mellett a teológiát is elvégeztem. Összeállítottam a lehetséges teljes középkori tipológiai ábrázolásokat. Ez a munka elkészült, most rendezem sajtó alá. Az Ó- és az Újszövetségi párhuzamok művészettörténeti ábrázolásainak párhuzamairól van szó, százkilencvenkilenc újszövetségi kép és ószövetségi megfelelője szerepel a gyűjteményben. Ami az ikonográfiát illeti: nagyon fontosnak éreztem egy magyar nyelvű keresztény ikonográfia létrejöttét. Elkészítettem, ikonográfiai előtanulmányként a középkori és barokk templomok titulusainak (nem teljes), valamint a létező attribútumok jegyzékét.

Nagy Béla felvétele

Megírni mindent, ami fontos

– Doktori értekezés lett volna a magyar ikonográfiai ábrázolásokról szóló munkája. Végül is nem adta be az értekezést. Miért?

– Mert udvariasan megkértek rá, hogy egyházi témát ne adjak be. A hetvenes évek végén volt ez. Akkoriban időnként iszonyú erős volt az ideológiai prés. 1970-ben például, amikor a Magyar Nemzeti Galériában az első egyházi témájú kiállítást csináltam, sokan nehezményezték. Amikor 1979–ben a tárlat folytatása is elkészült az Iparművészeti Múzeumban, forgattak rólam egy portréfilmet. Egy évig fektették, mondván, ne tartsak hittanórát a tévében.

– De most is, mondhatni, kárpótlást kapott, mégiscsak taníthatott, s valóban „nem középiskolás fokon"...

– Lékai bíboros kiverekedte 1978-ban, hogy a Hittudományi Akadémián megindulhasson a levelező tagozat. Engem nem nagyon ismert. Egyszer hallott tőlem egy előadást az ábrázolási típusokról, talán ennek alapján kért fel, hogy tartsak tipológiai, ikonográfiai előadásokat ez első-második évfolyamon. Amennyire fontos volt ez számomra, annyira jellemző is volt a korra, hogy elkezdhettem tanítani: jelzi ez is, hogy az állam éppen akkor engedett egy kicsit az egyháznak, amikor a világiakon szorított egyet.

– Min dolgozik jelenleg?

– A teljes tipológiai gyűjtés sajtó alá rendezésén. Szeretnék írni egy tanulmányt, amely áttekinti a tipológia teológiai történetét. Azután azon is gondolkodom, hogy bele kellene kezdenem emlékeim megírásába, ha már enynyi mindent átéltem, mióta 1923 augusztusában megszülettem. Sokat meséltem az életemről a gyerekemnek, másoknak, de úgy érzem, le is kell írnom a fontos dolgokat. Az év végére felszámoljuk az egyházi szakértő bizottságot. A Hittudományi Akadémián pedig addig tanítok, amíg megtűrnek.

– „Ha már ennyi mindent átéltem" – mondja. Mi kell ahhoz, hogy az ember megőrizhesse szelleme, lelke tisztaságát olyan időkben is, amilyenek az elmúlt évtizedek voltak?

– A Gondviselés kegyelme. Igaz, ebben nem részesülhetünk, csak ha mi is hozzáteszünk valamit, ha nyugodt szívvel tudunk úgy felelni az Isten hozott!-ra: Magam is igyekeztem.

– Milyen most a közérzete?

– Kitűnő! 1988-ban, Szent László napján – Grószék ideje volt még az az idő – Budapest, de nyugodtan mondhatom, az ország népe tüntetni indult a Hősök terére a diktatúra – minden rendű és rangú diktatúra – ellen. Attól a naptól kezdve bárki azt kérdi tőlem, hogy vagyok, azt felelem, jól. Nagyon jól.

P. Szabó Ernő

ELADÓ!

Hyundai Scoupe

4 hónapos, sportos gépkocsi
1 150 000 Ft-ért

Hyundai Pony

4 hónapos gépkocsi 950 000 Ft-ért

Érdeklődni lehet:
266-2550
vagy 266-2892-es
telefonon

Ábrahámhegyen
eladó
329 négyszögöl szőlő
kétszintes nyaralóval.

Csodálatos panoráma,
a Balatontól 500 m-re.

Érdeklődni lehet:
127-4166-os telefonon.

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem az Új MAGYARORSZÁG című napilapot..... példányban, és kérem az alábbi címre kézbesíteni:

Megrendelő neve:.....

Címe:.....

Az előfizetés díja egy hónapra: 433,– Ft,
negyedévre: 1299,– Ft

Az előfizetési díjat a fenti címen
nyugtával jelentkező kézbesítőnek fizetem.

A megrendelést szervező neve:.....

Pontos lakcíme:.....

A megrendelőlapot borítékban
az alábbi címre kérjük feladni: 1410 Budapest, Pf.: 199. Publica Rt.

.....
aláírás

KÁRPÓTLÁS

Termőföld-árverési hirdetmények

A Baranya megyei Kárrendezési Hivatal **Diósviszló** községben, a **Kossuth Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Diósviszló** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Diósviszló, Kultúrház
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Diósviszló		055	32 ha 5234 nm	szántó	764,30	
		053	81 ha 3225 nm	szántó	2166,41	
		071	24 ha 8144 nm	szántó	431,32	
		066	1 ha 9510 nm	szántó	27,22	
		0115	30 ha 8239 nm	szántó	568,76	
		122	2572 nm	szántó	6,04	
		0137/1	34 ha 9312 nm	szántó	581,54	
		0159	14 ha 4809 nm	szántó	276,59	
		0151/3	5447 nm	szántó	7,57	
		0151/4	7814 nm	szántó	10,86	
		0154/1	2755 nm	szántó	3,83	
		0154/5	6771 nm	szántó	9,41	
		0156	3 ha 5159 nm	szántó	48,87	
		1158	3 ha 1616 nm	szántó	43,95	
		0161	7 ha 0717 nm	szántó	135,07	
		0161	2 ha 0256 nm	szántó	19,65	
		0189	11 ha 0315 nm	szántó	153,34	
		0191	2 ha 6165 nm	szántó	25,38	
		02/2	3 ha 6857 nm	szántó	128,26	
		04	9 ha 8047 nm	szántó	264,32	
		06	1842 nm	szántó	3,52	
		08	24 ha 5305 nm	szántó	795,36	
		019/1	2 ha 4002 nm	szántó	33,36	
		021	9 ha 2823 nm	szántó	218,13	
		0187	4 ha 7711 nm	szántó	91,73	
		111	9 ha 4967 nm	szántó	250,68	
		055	1520 nm	erdő	0,36	
		065	1 ha 3223 nm	erdő	3,17	
		0115	3097 nm	erdő	0,74	
		0118	6547 nm	erdő	1,57	
		0129	5050 nm	erdő	1,21	
		0137/1	2 ha 1176 nm	erdő	5,08	
		0133	17 ha 0135 nm	erdő	83,07	
		0135	19 ha 0463 nm	erdő	93,33	
		1138	4 ha 2050 nm	erdő	20,60	
		0131	13 ha 1404 nm	erdő	64,39	
		0129	9 ha 6969 nm	gyep	151,27	
		0137/1	1 ha 6172 nm	gyep	32,34	
		1151/3	1 ha 1335 nm	gyep	17,68	
		0154/1	6168 nm	gyep	9,62	
		0154/5	3191 nm	gyep	4,98	
		0156	5675 nm	gyep	8,85	
		0161	4834 nm	gyep	0,82	
		0161	3616 nm	gyep	5,64	
		0189	2 ha 2315 nm	gyep	34,81	

A Baranya megyei Kárrendezési Hivatal **Szászvár** községben, a **Haladás Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Egyházaskozár** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Szászvár, Mozi
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Szászvár		033B	3920 nm	gyep	0,35	
		133C	2081 nm	gyep	0,19	
		049	6441 nm	gyep	0,58	
		045/1	24 ha 8689 nm	szántó	133,97	
		045/2	1 ha 5472 nm	szántó	8,66	
		045/3	42 ha 6360 nm	szántó	453,92	
		047	2640 nm	szántó	1,48	
		0119	22 ha 0001 nm	szántó	400,40	
		0123	1 ha 3426 nm	szántó	32,62	
		0138	13 ha 1616 nm	szántó	319,83	
		0147/1	1 ha 5877 nm	szántó	28,90	
		0147/3	1 ha 7206 nm	szántó	31,31	
		0170	17 ha 6973 nm	erdő	10,62	
		0173/1	23 ha 5224 nm	erdő	14,11	
		0117	6959 nm	gyep	12,11	
		0157	3 ha 0602 nm	gyep	2,75	
		2505/2	4574 nm	gyep	0,96	
		2515/1	1973 nm	gyep	0,41	
		2520	8353 nm	gyep	14,53	
		2520	4075 nm	gyep	14,53	
		2529	9450 nm	gyep	0,85	
		2542	2078 nm	gyep	0,19	
		2552/1	1532 nm	gyep	0,14	
		2592	3218 nm	gyep	0,29	
		2598	0554 nm	gyep	0,05	
		2598	2182 nm	gyep	0,20	
		2600 nm	3 ha 2537 nm	gyep	2,93	
		2617	1 ha 3161 nm	gyep	2,76	
		2622 nm	4526 nm	gyep	0,95	
		2632/2	2033 nm	gyep	0,18	
		2644/2	1863 nm	gyep	0,17	
		2701/3	3211 nm	gyep	0,29	
		2702	1 ha 3495 nm	gyep	1,21	
		2802	2053 nm	gyep	0,18	
		2810	0403 nm	gyep	0,04	
		2813 nm	4478 nm	gyep	0,40	
		2813	3581 nm	gyep	0,32	
		2845	4003 nm	gyep	0,36	
		3044	1275 nm	gyep	1,59	
		3047	3088 nm	gyep	3,86	

A Baranya megyei Kárrendezési Hivatal **Szűr** községben, a **Lenin Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Véménd** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Véménd, Kultúrház
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 11.30 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Szűr		077A	4 ha 4550 nm	gyep	9,36	
		077B	11 ha 1111 nm	erdő	50,00	
		077C	2719 nm	gyep	0,57	
		077D	4 ha 1119 nm	szántó	34,13	
		081	15 ha 3095 nm	szántó	278,63	
		083A-ból	3 ha 8461 nm	szántó	70,00	
		079B-ből	8 ha 4444 nm	erdő	38,00	
		079D-ből	7 ha 4884 nm	gyep	36,94	

A Baranya megyei Kárrendezési Hivatal **Kárász** községben, a **Haladás Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Egyházaskozár** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Szászvár, Mozi
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 11.30 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Kárász		029/5	1865 nm	gyep	0,17	
		066/5	8162 nm	erdő	1,31	
		066/5	1 ha 9166 nm	gyep	1,72	
		070	16 ha 3326 nm	szántó	69,10	
		073/6	3 ha 4576 nm	gyep	0,43	
		073/6	4574 nm	gyep	0,43	
		073/6	8 ha 4654 nm	gyep	7,62	
		029/4	1395 nm	szántó	0,78	
		066/5	2 ha 4646 nm	szántó	13,80	
		0124/5	1680 nm	szántó	0,59	
		0127	1 ha 7155 nm	szántó	9,61	
		0127	2018	szántó	1,13	
		0127	2938 nm	szántó	1,65	
		0127	4337 nm	szántó	2,90	
		0142/1	2 ha 6020 nm	szántó	34,35	
		0142/2	2259 nm	szántó	2,98	
		407	2571 nm	szántó	1,44	
		424	3292 nm	szántó	4,35	
		0125/2	2 ha 0918 nm	erdő	3,35	
		0125/2	1 ha 4066 nm	erdő	2,25	
		1127	3 ha 1975 nm	erdő	5,12	
		0127	1 ha 7806 nm	erdő	2,85	
		0127	4886 nm	erdő	0,78	
		0133/2	4737 nm	erdő	0,76	
		0133/2	1 ha 1891 nm	erdő	1,90	
		0133/2	2398 nm	erdő	0,38	
		0138	7106 nm	erdő	1,14	
		077	1210 nm	gyep	0,11	
		0127	1 ha 9194 nm	gyep	1,73	
		0138	4854 nm	gyep	0,44	
		0142/1	1678 nm	gyep	2,10	
		131/1	1189 nm	szőlő	2,16	
		029/2	0355 nm	szőlő	0,86	
		426	1142 nm	szőlő	2,08	
		034	3641 nm	szőlő	8,85	
		124/5	2700 nm	szőlő	4,50	
		124/5	1400 nm	szőlő	0,72	
		408	1242 nm	kert	1,29	

A Baranya megyei Kárrendezési Hivatal **Palotabozsok** községben, a **Lenin Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Véménd** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Véménd, Kultúrház
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 13 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Palotabozsok		012-ből	7 ha 6424 nm	szántó	152,30	

A Baranya megyei Kárrendezési Hivatal **Vékény** községben, a **Haladás Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Egyházaskozár** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Szászvár, Mozi
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 14 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Vékény		054	1 ha 7739 nm	gyep	22,17	
		082/4	7 ha 8104 nm	szántó	78,69	
		090	4 ha 1350 nm	szántó	75,21	
		045	3666 nm	erdő	0,59	
		045	3802 nm	erdő	0,61	
		0110/1	8 ha 1005 nm	erdő	12,96	
		0110/1	6678 nm	erdő	1,07	
		045	3842 nm	gyep	0,35	
		045	1 ha 1987 nm	gyep	1,08	
		046/1	4513 nm	gyep	0,41	
		048/1	2058 nm	gyep	0,19	
		051	1 ha 0639 nm	gyep	13,30	
		0110/1	7 ha 0417 nm	gyep	6,34	
		218	0701 nm	szőlő	1,70	
		218	0572 nm	kert	0,59	

A Bács-Kiskun megyei Kárrendezési Hivatal **Mátételke** községben, a **Bácsalmási Állami Gazdaság** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Mátételke, Kultúrház
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 11 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Mátételke	Csapásszállás, Öregszállás	091-ből	57 ha	szántó	1433,00	

A Bács-Kiskun megyei Kárrendezési Hivatal **Mátételke** községben, a **Petőfi T.+M. Mezőgazdasági Szakszövetkezet, Tataháza** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Mátételke, Kultúrház
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 11 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Mátételke	Tk/8 Öregszállás	073	26 ha 0872 nm	szántó	715,41	
			0074 nm	legelő	0,02	
			4 ha 0810 nm	legelő	6,81	
			3 ha 3707 nm	szántó	68,52	
	B/7 Öregszállás	097	34 ha 2326 nm	szántó	860,15	
		099	25 ha 5341 nm	szántó	619,97	
	A/D Laposréti dülő	037	1 ha 1025 nm	legelő	7,72	
		046	1 ha 3555 nm	legelő	4,20	
	MU/4 Laposréti dülő	029/2	7 ha 4180 nm	szántó	186,85	
	MB/1 Öregszállás	0100/6	50 ha	szántó	1350,00	
	KA/6 Cserepesi	019/11/12/13	5 ha 7036 nm	szántó	112,80	
		019/21/23-ból	75 ha	szántó	2192,00	

A Bács-Kiskun megyei Kárrendezési Hivatal **Mátételke** községben, a **Felsőszentiváni Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Felsőszentiván** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Mátételke, Kultúrház
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 11 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Mátételke		025-ből	7 ha	szántó	226,00	

A Bács-Kiskun megyei Kárrendezési Hivatal **Kunbaja** községben, a **Bácsalmási Állami Gazdaság** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Kunbaja, Művelődési Ház
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 11 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Kunbaja		0186-ból	70 ha	szántó	1891,00	

A Bács-Kiskun megyei Kárrendezési Hivatal **Szentkirály** községben, az **Egyetértés Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Szentkirály** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Szentkirály, Művelődési Ház
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 11 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Szentkirály	Szék dűlő	0209/12/B	1 ha 2345 nm	gyep	19,26	
		0209/12/C	6 ha 9763 nm	szántó	31,42	
		0209/12/J	7000 nm	gyep	6,60	
		0226/12/C	3522 nm	gyep	3,31	
		0226/12/N	26 ha 6237 nm	szántó	179,22	
		0226/12/P	4 ha 5309 nm	gyep	60,38	
		0226/12/T	1 ha 0477 nm	gyep	9,85	
		0226/12/Y	15 ha 8523 nm	szántó	93,42	
		0226/12/X	2 ha 3984 nm	gyep	22,54	
		0228/6/A	1 ha 2739 nm	gyep	11,97	
		0228/6/B	9 ha 8535 nm	gyep	131,76	
		0228/6/C	2 ha 2285 nm	gyep	20,95	
		0228/6/D	3833 nm	gyep	3,60	
		0228/6/F	1 ha 0657 nm	szántó	7,46	
		0228/6/G	70 ha 1238 nm	szántó	304,93	
		0228/6/J	6073 nm	gyep	5,71	
		0228/6/K	5 ha 2415 nm	gyep	39,22	
		0228/6/L	3255 nm	gyep	2,05	
		0243/1/A	5 ha 4479 nm	erdő	41,40	
		0243/1/J	2 ha 8266 nm	erdő	21,48	
		0243/1/K	10 ha 4257 nm	erdő	79,23	
		0243/1/N	12 ha 5245 nm	erdő	65,13	
		0256/5/F	17 ha 7177 nm	szántó	424,72	
		0256/5/K	3 ha 5826 nm	szántó	48,91	
		0256/5/L	3 ha 9381 nm	szántó	48,04	
		0294/8/A	102 ha 9302 nm	szőlő	5447,96	
		0294/8/D	17 ha 1006 nm	szőlő	1078,74	
	Korcsmadűlő	091/6/F	29 ha 6393 nm	szántó	1078,74	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Kamut** községben, a **Béke Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Kamut** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Kamut, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Kamut		019/1	119 ha 5560 nm	szántó	4818,01	390 Ft/Ak*
		035/1/A	7 ha 0328 nm	szántó	300,58	
		056/37	22 ha 5136 nm	szántó	929,34	

* Öntözőtelep építés.

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Gyula** városban, a **Békéscsabai Állami Gazdaság** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Gyula, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Gyula		0233/1/A	129 ha 1562 nm	szántó	3952,24	
		0233/1/B	28 ha 7133 nm	gyep	255,72	
		0233/1/C	20 ha 6330 nm	szántó	474,28	
		0233/1/D	1 ha 8959 nm	gyep	18,39	
		0233/1/F	2875 nm	gyep	2,79	
		0233/1/H	4 ha 2736 nm	gyep	59,40	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Medgyesegyháza** községben, a **Haladás Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Medgyesegyháza** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Medgyesegyháza, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Medgyesegyháza		0101/6/A	74 ha 1180 nm	szántó	2500,00	
		0115/2	10 ha 8973 nm	szántó	376,61	
		0147/19	1 ha 4485 nm	szántó	29,13	
		0165/7	1 ha 5367 nm	szántó	40,11	
		083	28 ha 1648 nm	szántó	980,14	
		093/14	95 ha 3644 nm	szántó	3231,68	

A Békés megyei Kárrendezési Hivatal **Csorvás** községben, a **Csorvási Gazdák Mezőgazdasági Termelő és Értékesítő Szövetkezet, Csorvás** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Csorvás, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Csorvás		0115	78 ha 5294 nm	szántó	2676,32	földm. jel
		015/1	4 ha 2289 nm	szántó	124,57	távvezeték
		019	22 ha 7756 nm	szántó	988,46	
		055	4 ha 9073 nm	szántó	115,32	
		056	66 ha 6211 nm	szántó	2329,51	földm. jel

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kárrendezési Hivatal **Alsóberecki, Felsőberecki, Alsóregmec, Károlyfalva** községekben, az **Új Erő Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Sátoraljaújhely** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Sátoraljaújhely, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 10 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Alsóberecki		010/1-ből	4 ha 1338 nm	szántó	44,01	
		010/2	13 ha 1004 nm	szántó	200,75	
		011/6	8 ha 4677 nm	rét	117,70	
Felsőberecki		017/1-ből	19 ha 1320 nm	szántó	313,99	
		06	4 ha 2682 nm	szántó	107,56	
		017/2	21 ha 8827 nm	szántó	355,62	
		030/3	7 ha 8908 nm	legelő	23,83	
		034/1	5 ha 4502 nm	legelő	19,07	
Alsóregmec		069/1/A	15 ha 4633 nm	szántó	149,75	
		069/1/B	2588 nm	legelő	0,26	
		069/4/A	30 ha 7828 nm	szántó	160,90	
		069/4/B	5453 nm	legelő	0,55	
		069/4/C	1 ha 0974 nm	rét	6,91	
		069/4/D	12 ha 3491 nm	szántó	51,87	
Károlyfalva		0433/1	11 ha 6544 nm	szántó	162,00	
		0457/2	3 ha 3428 nm	szántó	46,46	
		0419/2	2 ha 5207 nm	erdő	13,26	ET,*
		0422/2	7663 nm	erdő	4,52	ET
		0457/1	18 ha 3090 nm	legelő	269,93	*

ET Az erdőtörvény előírásai szerint kell gazdálkodni. * A földrészlet művelés alól kivett területet is tartalmaz.

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kárrendezési Hivatal **Hernádnémeti** községben, a **Hernádvölgye Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Hernádnémeti** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Hernádnémeti, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 10 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Hernádnémeti		07-ből	14 ha 2648 nm	szántó	251,67	
		014-ből	7 ha 8825 nm	szántó	195,47	
		015	18 ha 6836 nm	szántó	504,18	
		016	20 ha 9702 nm	szántó	608,24	
		020-ból	74 ha 2940 nm	szántó	2000,00	
		040/2	124 ha 9281 nm	szántó	3160,31	
		046/5	6 ha 1688 nm	erdő	20,36	ET

ET Az erdőtörvény előírásai szerint kell gazdálkodni.

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kárrendezési Hivatal **Fancsal** községben, az **Egyetértés Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Fancsal** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Fancsal, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 10 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Fancsal		064/1/A	47 ha 3220 nm	szántó	429,16	
		064/1/B	1114 nm	legelő	0,39	
		092/1	19 ha 3751 nm	szántó	255,10	

A Csongrád megyei Kárrendezési Hivatal **Hódmezővásárhely** városban, a **Hódcsillag Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Hódmezővásárhely** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Hódmezővásárhely, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Hódmező-vásárhely	E/9	01643	9 ha 3706 nm	szántó	218,73	259,54 Ft/Ak mel.
		01651/1	38 ha 9221 nm	szántó	1101,40	203,63 Ft/Ak mel.
	E/8	01653/3	49 ha 7434 nm	szántó	1360,50	352,37 Ft/Ak mel.
		01653/3	3 ha 1910 nm	gyep	43,40	
		01653/3	5068 nm	erdő	3,34	
		01653/3	3241 nm	nádas	4,50	

A Csongrád megyei Kárrendezési Hivatal **Deszk** községben, a **Maros Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Deszk** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Deszk, Művelődési Ház
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Deszk		0117/1	47 ha 4751 nm	szántó	1017,23	199,17 Ft/Ak mel.
		0198	24 ha 9231 nm	szántó	562,29	396,27 Ft/Ak mel.
		0200/1	54 ha 4269 nm	szántó	1085,02	396,27 Ft/Ak mel.
		0200/8	2380 nm	szántó	3,31	396,27 Ft/Ak mel.
		0206/1	58 ha 7843 nm	szántó	1097,19	501,23 Ft/Ak mel.
		0206/5	2461 nm	szántó	5,14	501,23 ft/Ak mel.

A Csongrád megyei Kárrendezési Hivatal **Szentes** városban, a **Felszabadulás Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Szentes** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Szentes, Polgármesteri Hivatal
2. Az árverés ideje: 1993. július 1., 9,30 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Szentes	B/5	01179/1	61 ha 3592 nm	szántó	1320,80	
		01179/1	46 ha 5985 nm	legelő	110,09	

A Fejér megyei Kárrendezési Hivatal **Kisláng** községben, a **Vörös Lobogó Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Káloz** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1350. URH (szt.): 66,02; 66,62; 66,92; 67,19;67,85;69,98;70,40;71,42;72,11;72,77

16.58: Útközben
17.00: Hírek. Időjárás
17.03: Gyurkovics szalon a Rátkai klubban
Bűn és irodalom
Km.: Papp János
Szerkesztő: Linka Ágnes
18.00: Körkapcsolás
Labdarúgás: DVSC–Soproni LC (Pallai János), PMSC–Békéscsaba (Kovács Imre), UTE–Siófok (Mezei Dániel), ETO FC Győr–Vác FC (Molnár Dániel), Parmalat FC–Vasas (Bárdos András), asztalitenisz Eb. Vass István Zoltán
18.30: Ez érdekes...
Az Interpress Magazin és a Rádió közös műsora
Pokol a fejben – a migrén újra meggyötör; Az igazi poloska; A gyerekek félnek – a szorongás, a feszültség egy életre szól?
Zelki János műsora
19.00: Hírek. Időjárás
19.03: Műsorajánlat
19.05: Álomjáték
Rapszódia hat hangra, hat tételben. Krúdy Gyula Álmoskönyvének, Szindbád halála és Álom Béla című elbeszéléseinek témáira írta: Barta András
Km.: Borbás Gabi, Képessy József, Maros Gábor, Ronyecz Mária, Szilágyi Tibor és Tomanek Nándor
Szerkesztő: Dorogi Zsigmond. Rendező: Dobai Vilmos
19.35: Körkapcsolás
Labdarúgás: ETO FC Győr–Vác FC (Molnár Dániel), Parmalat FC–Vasas (Bárdos András), Csepel Kordax–Kispest HFC (Deák Horváth Péter), asztalitenisz Eb: Vass István Zoltán
Junior jégkorong vb: Török László
Kosárlabda: Siklós Erik
Szerkesztő: Sipos János. Felelős szerkesztő: Novotny Zoltán
20.30: Deutsch – warum nicht?
(A szerdai adás ism.)
20.45: En français
(A szerdai adás ism.)
21.00: Hírpercek
21.10: Szombat esti láz az idősekért
23.00: Hírek. Időjárás
23.03: Sporthíradó
Szerkesztő: Sipos János
23.10: Máról holnapra – éjfél előtt
A szeretet jegyében
Szerkesztő-műsorvezető: Kolozsi Béla. Zenei szerkesztő: Velsz Gábor
0.15: Magyar és idegen nyelvű vízjelző szolgálat
(Csak középhullámon)

0.15–5.50: Máról holnapra – éjfél után
A Magyar Rádió éjszakai műsora
A szeretet jegyében folytatása
A műsor telefonszáma: 138-8555
Óránként: Hírek. Időjárás
5.03: Nótacsokor

Ultrarövidhullám 102.1 MHz Budapest vételkörzetében
Telefonszám: 201-0298

7.30: Hírmagazin **9.00–10.00:** Forintos percek **10.45–10.51:** Apróhirdetés **11.30:** Hírmagazin **12.00–13.00:** Lóerő **14.08–14.30:** Portya **16.00–17.00:** Slágerlista **17.15–17.25:** Ki nyel ma? **17.30:** Hírmagazin **18.00–18.30:** Kukker **19.00–20.00:** Marlboro Legends of Rock **20.30:** Fekete percek **21.30:** Hírmagazin **22.00–23.00:** A hét lemeze **23.20:** Willis Conover jazz műsora **24.00–5.00:** Kvakvarak

BARTÓK

URH (sztereó): 67,04; 67,97; 68,24; 68,36; 68,48; 68,72; 69,38; 70,10; 70,43; 70,64; 72,08 MHz

6.00: Muzsikáló reggel
Műsorvezető: Ménes Aranka. Szerkesztő: Schubert Ferenc
6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00: Hírek. Időjárás
9.00: Műsorajánlat
9.05: Helyettem írták
Gartner Éva műsora
A mikrofonnál: dr. Del Medico Imre
Zenei munkatárs: Herczeg László. Rendező: Markovits Ferenc
10.00: Hírek. Időjárás
10.05: Hangfelvételek felsőfokon
Nigel Kennedy hegedül
Km. az Angol Kamarazkr, vez. Jeffrey Tate
1. Bruch: g-moll hegedűverseny (26 p), 2. Schubert: A-dúr rondó (16 p), 3. Mendelssohn: e-moll hegedűverseny (29 p)
Szerkesztő: Varga Ferenc
11.20: Barbara Hendricks és Samuel Ramey operaáriákat énekel
12.00: Hírek. Időjárás
12.05: Most mi van veled?
Beszélgetés képzőművészetről, zenéről Marton László szobrászművésszel és Molnár András operaénekessel. Simoncsics Zsuzsa és Kerekes András műsora
12.55: Színházi élet
Siposhegyi Péter műsora
Broadway hangjai. Marton Gábor bemutató; Yerma. Beszélgetés Csizár Imrével; Görögök a sátorban. Vígszínházi bemutató; Színházi kívánság; Színházi Élet, Jegyzet
Munkatársak: Linka Ágnes és Karácsondi Imre
Szerkesztő: Schubert Ferenc
13.45: Aforizmarádió
Csillag Sándor és Hollósi Gábor műsora
14.00: Hírek. Időjárás
14.05: Händel: A feltámadás – az oratórium II. része
(Emma Kirkby, Patrizia Kwella, Carolyn Watkinson, Ian Partridge, David Thomas – ének, és a Régi Zene Egy., vez. Christopher Hogwood)
14.55: Opera-művészlemezek
1. Gluck: Orfeusz – Boldog lelkek kara és jelenet, II. felv. (Marilyn Horne és a londoni Covent Garden Opera ének- és zkra, vez. Solti György), 2. Mozart: Così fan tutte – hatos, I. felv. (Elisabeth Schwarzkopf, Hanny Steffek, Christa Ludwig, Alfredo Kraus, Giuseppe Taddei, Walter Berry és a Philharmonia Zkr, vez. Karl Böhm), 3. Donizetti: Lammermoori Lucia – Lucia áriája, I. felv. (Joan Sutherland, km. Huguette Tourangeau), 4. Rossini: Olasz nő Algírban – Lindoro kavatinája, I. felv. (Luigi Alva), 5. Wagner: A walkür – Tűzvarázs (Bostoni Szimf. Zkr, vez. Charles Münch), 6. Borogyin: Igor herceg – Vlagyimir kavatinája, II. felv. (Vlagyimir Atlantov), 7. Csajkovszkij: Anyegin – Olga áriája, I. felv. (Galina Borisszova), 8. Boito: Mefistofele – Mefistofele áriája, I. felv. (Samuel Ramey), 9. Massenet: Manon – Manon és Des Grieux jelenete és Álomária, II. felv. (Beverly Sills, Nicolai Gedda), 10. Puccini: Pillangókisasszony – a III. felv. zárójelenete (Renata Scotto, Anna Di Stasio, Carlo Bergonzi és a Római Opera zkra, vez. John Barbirolli)
16.00: Hírek. Időjárás
16.05: Fiatal művészek pódiuma
Bodoky Gergely fuvolázik
Zongorán km. Szelecsényi Norbert (hgf.)
16.58: Spirituálék
17.05: Beethoven: Prométheusz – balettzene részletek (Új Philharmonia Zkr, vez. Otto Klemperer)
17.30: A Miklin trió koncertfelvételeiből
Szerkesztő: Farkas Katalin
18.00: Hírek. Időjárás
18.05: Diszkotéka
Lemezbarátok órája
Műsorvezető: Bánkúti Gábor. Szerkesztő: Varga Ferenc (ism.)
19.00: Felfedező úton muzsikáló városokban
Frankfurt am Main
Galamb György összeállítása
19.30: Kapcsoljuk a New York-i Metropolitan Operát
Verdi: Otello
Négyfelvonásos opera. Vez. Valery Gergiev. Km. a New York-i Metropolitan Opera zenekara és énekkara. Karigazgató: Raymond Hughes.
Desdemona – Carol Vaness, Emilia – Jane Bunnell, Otello – Placido Domingo, Jago – Szergej Lejferkusz, Lodovico – Paul Plishka, Cassio – Richard Croft, Roderigo – Charles Anthony, Montano – Kim Josephson, Hírnök – Yanni Yannissis
Rendezte: Eljah Moshinsky
Kb. 20.10: Hírek. Időjárás
Kb. 20.15: Heinrich Heine versei
Km.: Fodor Tamás, Gáti József, Mádi Szabó Gábor, valamint Gédi István, Kálmán György és Mensáros László
Kb. 21.15: Hírek. Időjárás
Kb. 21.20–21.35: T. S. Eliot versei
Kb. 23.00: Madrigálok
23.20: Bécsi muzsika
1. Beethoven: B-dúr szonáta op. 22. (Claudio Arrau – zongora), 2. Mozart: B-dúr triódivertimento (Kovács Béla, Vadász Antal – klarinét, Nagy András – fagott)
24.00: Hírek. Időjárás
0.05: Komolyzenei zsákbamacska
Osváth Zoltán műsora
2.00: Hírek. Időjárás
2.03: Szózat

CALYPSO RÁDIÓ 873 BUDAPEST

8.00–13.30:
Műsorvezető: Dombóvári Gábor
Minden óra 30-kor Hírek. Időjárásjelentés. Fővinform: 8.32, 11.32. Útinform: 9.35, 12.35
9.45: Bán Zoltán: Calypso kabaré **10.32:** Ellopott autók **11.35:** Praktikus praktikák **12.00:** Sporthírek
13.30–19.00:
Műsorvezető: Deák Horváth Péter
Minden óra 30-kor Hírek. Időjárásjelentés. Fővinform: 14.32, 16.32, 18.32. Útinform: 15.35, 17.35 **18.00:** Sporthírek **18.00–19.00:** Horoszkóp **18.45:** Mit vegyek fel holnap?

Petőfi 12.00

1. Hetyke legény; Kubányi György: Tagadom, tagadom; Járóka Sándor: Friss (Sárközi József népi zkra), 2. Galántai Sándor: Emlékeink elkísérnek (B. Tóth Magda), 3. Nem születtél te sem, mint én (Bussay Antal), 4. Szentirmay Elemér: Ez a legény nyalka is (Csala Judit), 5. Hevesi József–Marcali Frigyes: Paprika, só (Miklóssy József), 6. Babos Károly–Gyagyovszky Emil: Csókra, csókot (Morvay Pálma), 7. Változatok egy csárdásra (Farkas Jenő – cimbalom), 8. Magyari Imre–Bud Antal: Azt hittem, hogy boldog leszek (Farkas Rozália), 9. Nádor Jóska–Magyarádi Jenő: Kár valakit visszahívni (Rezsnák Miklós), 10. Garay János: Kondoroson van egy legény (Pál Olga), 11. Jolsvay Vilmos–Szigeti József: Hű voltam a galambomhoz (Kovács Lajos), 12. Majláth Jenő–Z. Horváth Gyula: Háromszor hét, huszonegy (Szabó Szilvia), 13. Dankó Pista: Hallod rózsám, Katika (Koltai Zoltán), 14. Bihari János: Hadik óbester nótája; Friss (Rigó Ferenc – klarinét), 15. Leszler József–Egerszegi Géza: Megkopott az öreg juhász subája (Lente Lajos), 16. Szerdahelyi János–Egerszegi Géza: Ahol az én bölcsőm ringott (Márkus Ilona), 17. Sigmond Ákos: Árok is van, gödör is van (Karcagi Nagy Zoltán), 18. Tarcsay Vilmos: Vásárhelyi híres promenádon (Karácsony Irén), 19. Kiss Angyal Ernő–Nemes Rózsa: Ráncosszárú a csizmám (Lovass Lajos), 20. Sallay Misi: Holnap, ha lefekszik, álmodozzon rólam (Hatvani Kiss Gyöngyi), 21. Szabadi Frank Ignác–Petőfi Sándor: Befordultam a konyhára (Pataki István), 22. Hevesi József–Szigeti József: Dínom-dánom a rézangyalát (Máté Ottília)

JUVENTUS RÁDIÓ

Műsorvezető: Nagy Gábor. Zenei szerkesztő: Szabó Zoltán
6.00–9.00: Jó reggelt, Magyarország! Információs magazin, sok zenével. Közben: 6.20: A nap nótája, 6.45: Horváth Rozi receptajánlata, 8.30: Fornax gazdasági hírek **9.00:** Mit főzzünk? Hét nap hét recept **10.00:** Magyar Top **11.00:** Női dolgok **12.00:** Emi-Quint műsor **13.00:** Kalendárium **14.00:** Színes hírek – játék, zene **14.30:** Top 2000 **15.00:** Brand new **16.00:** Programajánlatok **17.00:** ó-oslottó sorsolás **17.15:** Európai poppanoráma **18.00:** Érdekességek – sok zenével **19.00:** Zene – esti mese **20.00:** Házibuli zenék **21.00:** A hét embere **22.00:** Sportösszeállítás **23.00–24.00:** Éjszakai csevegés – sok zenével

AZ EGYETLEN EREDETI
TELEFONOS
SZERENCSE
KERÉK
HÍVJA MOST!
FŐDÍJ: 50.000 FT KÉSZPÉNZBEN!
A nyerő telefon
06-90 30 30 38
Ez egy belföldi hívás, ára percenként csak 70 Ft+ÁFA. INFO-LINE KFT. A MATÁV CSOPORT TAGJA.
Vágja ki és tartsa meg!

Dávid Katalin

Fotó: Bécsy László

Jelenségek az állatvilágban

TV1 13.03

Jessica Holm kutató annak a rejtélyes jelenségnek a magyarázatát kereste, hogy az elmúlt években miért tűntek el a mókusok Anglia erdeiből.

Írta és rendezte: Dilys Brees. Fényképezte: Martin Colbeck

A „nemzet csalogánya"

TV2 14.15

Fotó: Illavszky Béla (MTI)

Blaha Lujza – **Tiboldi Mária**, Anya – Tábori Nóra, Tamássy József – Farkas Bálint, Blaha János – Fülöp Zsigmond, Báró Splinyi Ödön – Bánffy György, Szabó József – Makay Sándor, Veroni – Mikes Lilla, Örkényi báró – Bende Zsolt

Közreműködik: Kertész Péter és a Magyar Állami Operaház zenekarának tagjaiból alakult együttes, valamint Oláh Ferenc (zongora), Szalai Antal (hegedű)

Smaragd-sziget

TV2 20.30

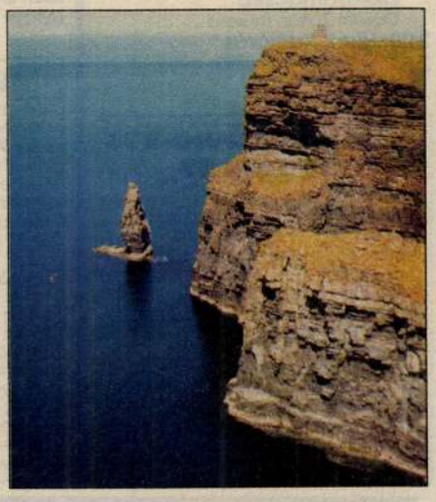

A keresztséget hozó Szent Patrick halálának napja, március 17-e az írek nemzeti ünnepe. A kelták, vikingek, normannok és angolok utódai lakta sziget őrzi a mítoszok és mítikumok egyvelegének hagyományait. A film első része felidézi az ősi balladákat, legendákat és a régmúlt lelkiségét sugárzó emlékeket.

Michelangelo

Duna Tv 21.20

Az életrajzi film a reneszánsz Itália képzőművész óriásának fiatal éveit eleveníti fel. Megismerjük a kort, amelyben élt, ihletének forrását és az őt körülvevő szenvedélyeket a féltő szeretettől az ádáz irigységen át. S talán megértjük az embert, aki a Pieta szoborcsoportját, és a Sixtusi kápolna freskóit alkotta.

Szereplők: Mark Frandel, John Glover, Stephen Berkoff, Ornella Muti

TV 1

6.23: Műsorismertetés

6.25: Falutévé – faludoktorral

6.45: Híradó (15')

7.00: Nap-kelte
Reggeli információs magazin

8.10: Jó reggelt adj, Istenem!
Ortodox gyermekműsor (8')

8.25–12.00: Kapcsolj be!

8.25: Gyümölcsfalva lakói
Spanyol rajzfilmsorozat
Gyümölcsolimpia (26')

8.51: 576
Számítógépes magazinműsor (20')
Szerkesztő: Fodor Gábor. Gyártásvezető: Újfalusi László. Rendező: Fekete Katalin

9.11: Képhiba (ism. – 3')
Rejtvényműsor gyerekeknek

9.14: Észbontó
Tudományos-ismeretterjesztő műsor tizenéveseknek
Formák (25')
Készítették: Ajkay Krisztina, Bécsi Imre, Gaskó Balázs, Láng D. István, Magyar Gyula, Szántó Gábor, Szent-Andrássy Imre

9.39: System '93
XIII/13. rész (25')

10.04: Szökés vakációból (ism. – 29')
Rendező-operatőr: Krizbai Zoltán

10.34: Most
A sokoldalú fiatalok műsora (38')
Szerkesztő: Oláh Zsuzsa, Kremsier Edit. Gyártásvezető: Balogh Erika, Batta Endre. Rendező: Oláh Gábor

11.12: Jóga
Dr. Weninger Antallal (ism. – 15')

11.30: Szomszédok
Teleregény, 181. fejezet (ism. – 30')
12.02: Képújság

12.05: Telexpo '96
Gazdasági magazin (ism. – 25')

12.30: Pléh-Krisztus (ism. – 13')
Operatőr: Németh Attila. Rendező: Olasz Ferenc

12.43: Házi gondozás, ápolás
13. rész: **Összefoglaló** (20')
Készítette: Domján Dénes, Vinkler András, Balabanjan Harry, Détári Géza

13.03: Jelenségek az állatvilágban
Angol ismeretterjesztő filmsorozat
Mókus kiveszőfélben (30')

13.33: Magyar félmúlt
A törvénytelen szocializmus
Recsk 1950–1952. (II.) (ism. – 45')
Egy titkos kényszermunkatábor
A magyar gulág története

14.18: Meselánc (45')
Író-műsorvezető: Békés Pál. Szerkesztő: Rieger Johanna. Gyártásvezető: Balogh Erika. Rendező: Pajer Róbert

15.03: Szeleczky Zita-sorozat

Egy éjszaka Erdélyben
Magyar film (1941 – FF – 81')
Asztalos Miklós Alterego című színdarabjából Kalmár László írta. Fényképezte: Elben István. Zene: Fényes Szabolcs. Rendező: Bán Frigyes
Bűbájos történelmi vígjáték Mária Terézia korából. A fiatal erdélyi özvegy – Alvinczy Krisztina grófnő – és Kléber adjutáns gáláns kalandjáról sok-sok félreértéssel.
Szereplők: Szeleczky Zita, Lázár Mária, Mezei Mária, Páger Antal, Nagy István, Hajmássy Miklós és még sokan mások
(Az 1941-es velencei Biennale kitüntetett filmje!)
(Feliratozva a Teletext 666. o-n!)
16.25: Reklám

16.30: „Halál mérgét megtiportad..."
Húsvét
Dávid Katalin művészettörténész gondolatai (10')

16.40: Műsoroló
Ajánlatok a jövő heti televíziós műsorokból (25')
17.05: Reklám

17.10: Tavaszi zsongás Szentendrén (25')
Szentendre testvérvárosainak látogatásáról, az ehhez kapcsolódó iparművészeti rendezvényekről, kiállításokról tudósít a műsor.
Szerkesztő: Gulyás Judit. Gyártásvezető: Benyhe Judit. Rendező: Tomcsányi Vilmos

17.35: Lottósorsolás (5')

17.40: Lélekváltó húsvéti gondolatok (45')
A műsor a hit szerepével foglalkozik. Ezúttal Bolberitz Pál és Jelenits István beszél húsvét ünnepének jelentőségéről.
Szerkesztő-riporter: Kovács Lajos Péter
18.25: Reklám

18.30: Szerencsekerék
Vetélkedőműsor (30')

19.02: Márkás históriák
A „Herbária" (10')

19.12: Esti mese
Kalandok és kudarcok
Spanyol rajzfilmsorozat
XIII/13. (10')
19.24: Reklám

19.30: Híradó (30')
20.00: Reklám

20.10: Telesport (15')
Műsorvezető: Palik László
20.25: Reklám

20.30: Felipének kék szeme van
Olasz film. II/2. rész (107')
Felipe Rómába kerül, ahol új barátai segítik megtalálni nővérét és otthoni segítőjét, Leopold atyát. Antonio, a fiatal rendőr és Mara, a gyermekvédő Felipét keresi, mert segítségével akarják felgöngyölíteni a gyermekkereskedő-szervezetet.
(A színlapot lásd: péntek, Tv1 21.00!)

22.20: Csíksomlyói passió
Színmű két részben (1982 – 156')
A Várszínház előadása, felvételről
Nagypénteki misztériumjátékok alapján színpadra alkalmazta: Balogh Elemér és Kerényi Imre. Koreográfus: Novák Ferenc mv. Díszlet: Götz Béla mv. Jelmez: Füzy Sári mv. Zenéjét összeállította és zenei vezető: Rossa László mv. Rendezte és a közvetítést vezeti: Kerényi Imre
A passió szövegét a XVIII. században jegyezték fel. A darab az archaikus, ízes nyelv mellett erdélyi népzenét, néptáncot használ a bibliai történet, Krisztus életének megjelenítésére. Lucifer lázadásával, pokolra vettetésével kezdődik, Krisztus kereszthalálával zárul a történet, melyet átszó a népi humor.
Szereplők: Baranyi László, Botár Endre, Bősze György, Czibulás Péter, Ferenczy Csongor, Fonyó István, Hámori Ildikó, Ivánka Csaba mv., Kalocsai Miklós, Katona János, Kertész Péter, Kézdy György, Kubik Anna, Papadimitriu Athina, Mihály Pál, Segesvári Gabriella, Tahi József, Székhelyi József
0.55: Képújság

DÁVID Katalin

Beszélgetés a Gondolatjel 1994.
szept. 25. adásában Katolicismusáról!!?

DAVID Vestali

Dávid Katalin

KITÜNTETÉSEK

Elismerés a néptáncmozgalomnak

Foltin Jolán mondja: – Úgy érzem, hogy ezt az elismerést nemcsak én, hanem a személyemen keresztül az egész néptáncmozgalom kapta. Állami kitüntetés ugyan, de mivel rengeteg színész, alkotóművész részesült benne, nyilvánvalóan szakmai, látom a kitüntetésben. Remélem, hogy ezek a díjak újabb lendületet adnak a mozgalomnak, s ennek ékes bizonyítéka az immáron hagyományos és a tavaszi fesztivál programjából kitörölhetetlen táncháztalálkozó. Az ott megforduló és táncoló tízezrek is élő bizonyíté-

Foltin Jolán: Mindenképpen számítanak a jelenlétemre

művészi elismerés is egyben. Korábban *Pesovár Ernő* és *Novák Ferenc* is részesült benne, ami azt jelenti, hogy ezt a pénztelenség miatt periferikusnak nevezhető mozgalmat is egyre inkább elismerik, számon tartják. A díj nemcsak nekem szól, hanem annak a sok ezer kisgyereknek, akik a táncházakban, gyermekcsoportokban próbálják elsajátítani ezt a gyönyörű kultúrát. A magyar néptánchagyományok és az ebből született koreográfiák, művészeti alkotások megbecsülését is kai annak, hogy a néptáncmozgalom egyre elfogadottabb, ismertebb lesz hazánkban.

– *Mi volt a legutóbbi munkája?*

– Egy önéletrajzi ihletettségű mű, az Asszonyok Könyve, amelyet a Honvéd Művészegyüttes mutatott be. Ebben a születéstől a házasságon át egészen a halálig próbálom bemutatni „asszonyi életünket". Csütörtökön este, a Vasas Művészegyüttes székházában mutatják be, és üzentek, hogy mindenképpen számítanak a jelenlétemre.

A nyitottságot és az elfogulatlanságot szereti

Lator László 1927-ben született a kárpátaljai Tiszasasváron. A beregszászi gimnáziumban tanult, majd mint magyar levente került Németországba, onnan pedig amerikai fogságba. Kiadását követően a breszt-litovszki fogolytáborban töltötte be 18. életévét. Mikor szabadult, szülőföldje már a Szovjetunióhoz tartozott, s mivel közben a szülei átköltöztek Magyarországra, ő is utánuk szökött Makóra. 1947-ben fölvették az Eötvös Kollégiumba, ahonnan 1949-ben kizárták. Attól kezdve magyar–német szakos tanárként dolgozott. Versei 1951-ben jelennek meg először, majd a *Rákosi*-korszakban hosszas hallgatás következett. Később az Európa Könyvkiadó szerkesztője, majd főszerkesztője lett. Jelenleg nyugdíjas, idejét vers- és esszéírással, valamint egyetemi tanítással tölti. 1994-ig összesen nyolc vers- és esszékötete jelent meg.

– *Az utóbbi esztendők során mindvégig úgy alkotott, élt és politizált, hogy egyetlenegyszer sem került méltatlan helyzetbe.*

– Nézze, ez elsősorban alkati kérdés. Én az irodalomban is az élet alapvető kérdéseivel igyekszem foglalkozni. Az egyoldalúságtól tartózkodom az életben is, a nyitottságot és az elfogulatlanságot szeretem.

– *Nem jelentkezik évente új könyvvel, igaz, ebben a kényszerű helyzetben ez szinte általános.*

– A Rákosi-korszakban az első könyvemet a cenzúra nem engedte kinyomtatni, a hallgatás volt az egyetlen megoldás. Most verseket írok és esszéket, igaz, alkatilag nem szeretem a kapkodást, inkább a gondolatok, a verssorok kiérlelése a célom, tehát időbe telik egy-egy újabb mű születése.

Lator László: Én az irodalomban is az élet alapvető kérdéseivel igyekszem foglalkozni

Jelet hagytunk, hogy voltunk

Dávid Katalin: – Külön örülök annak, hogy *Széchenyiről* elnevezett díjat vehetek át. Nemcsak a legnagyobb magyar volt, hanem a legeurópaibb is. És ez nem véletlen kettősség: valaki csak akkor lehet a legeurópaibb, ha egyben a legmagyarabb is.

– *Az ön fő kutatási területe a középkori keresztény művészet. Vannak-e még feltárandó területek?*

– A nagy kereszténységen belül is katolikus vagyok, ezért is foglalkoztat a magyarországi *Mária*-kultusz és a szentek kultuszának a története. A magyar keresztény művészet speciális vonásai érdekelnek, amelyeket ez az ország, kultúra, nép alkotott az egyetemes ábrázolóművészetben. Amit mi alkottunk a X. és a XIV. század között. Jön az 1100 éves millennium és 2001-ben *Szent István* megkoronázásának 1000 éves évfordulója, és a magyar Mária-kultuszt még nem dolgozták fel komplex módon néprajzi, művészettörténeti, irodalomtörténeti és más oldalról. Ez nagy adóssága a magyar tudománynak. Nem komikus, hogy valaki több évtizedes szakmai múlttal a háta mögött még mindig ilyen terveket sző?

– Nincs rossz művészet, és nincs rossz művészettörténész – vallja később. – Csak művész és művészettörténész van. Ugyanis a rossz nem lehet a művész jelzője. Lehet ma valaki divatos, felkapott, de száz év múlva úgyis kiderül, ha soha nem volt művész. *Kondor Béla* írta egy helyütt: „Jelet hagytunk, hogy voltunk"... Nekünk ezeknek a jeleknek a felfogása és megmentése lehet csak a célunk, a feladatunk.

Dávid Katalin: Nem komikus, hogy valaki több évtizedes szakmai múlttal a háta mögött még mindig ilyen terveket sző?

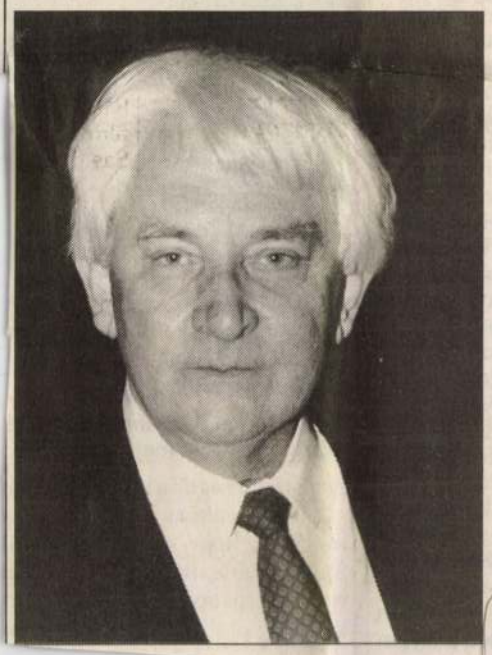

A közönség mindenekelőtt

Békés András rendezői pályáját *Gellért Endre és Nádasdy Kálmán* tanítványaként a Nemzetinél kezdte, majd több vidéki színháznál is megfordult, amikor 1960-ban az Operaházhoz szegődött. Egy életre eljegyezte magát vele. Az ország első dalszínházát három évig főrendezőként is irányította. Emlékezetes előadásainak se szeri, se száma. Érdeklődése sokirányú, Wagnertől Az istenek alkonyát éppen olyan szívvel-lélekkel vitte színre, mint Puccini Pillangókisasszonyát, vagy Strauss modern Elektráját. A kortárs magyar szerzők közül Vajda Mario és a varázsló című darabja mindnyájunk élménye marad. Békés András alapította a Szentendrei Teátrumot, melynek évekig a vezetője volt. Az ifjú nemzedéket a Színművészeti Főiskolán és a Zeneakadémián oktatja.

– Közönségcentrikus vagyok – mondja, amikor színházeszményéről faggatjuk. – Talán a Szentendrei Teaátrum népszínház jellege szabta meg leginkább munkálkodásomat. Ott tanultam meg, úgy kell megrendezni egy művet, hogy minden oda tévedő néző befogadhassa. Rengeteg alkalmam volt a legváltozatosabb műfajokkal találkozni. Fele életemet a prózai színházban, másik felét az operában töltöttem. Az olasz vígoperától a súlyos Wagner-művekig sokféle igénynek kellett eleget tennem. Akkor is ezek az elvek munkáltak bennem, amikor egy olyan elvont alkotást fogalmaztam színpadra, mint Strauss Elektrája. S bár mindig igyekeztem korszerű lenni (remélem, sikerült is), sosem voltam avantgárd rendező. A pszichológiai realizmust vallom a magamének. Távol állt tőlem, hogy szokatlan olvasatot erőszakoljak az alkotásra, abban hittem és hiszek, hogy a művet magát kell tolmácsolni, a szerző eredeti gondolatait magunkévá tenni, újraélni.

Békés András: Bár mindig igyekeztem korszerű lenni, sosem voltam avantgárd

KITÜNTETÉSEK

Jancsó Adrienn: Mindenütt hálás közönségre leltem

Aki viszi a magyar igét

Jancsó Adrienn a balladák nagyasszonya. Neve összeforrt e népköltészeti remekek előadásával. Zengzetes hangján váltak ismertté szerte e hazában. No meg a határon túl, a magyar emigráció körében, ahova csak eljutott. A Kolozsvári Magyar Színházban kezdte pályáját, s 1947-től él Magyarországon. A színpadi szerepeket 1955-ben adta föl végképp, hogy teljesen az előadóművészetnek szentelje életét. 1963 és 1978 között az Irodalmi Színpad tagja, de saját estjeivel szüntelenül járja az országot. Emlékezetesek Földédesanyám, Bizakodva, Légy már legenda, Botozgató című estjei, lemezei. Vers és dal a Várban címen előadóestek sorozatát szerkesztette az ódon hangulatú helyszínen.

– Kitartó buzgalommal vittem a magyar igét, ahova csak tehettem, a legkisebb falvaktól Dél-Amerikáig – vallja. – Hosszú ideig nem adatott meg, hogy szűkebb hazámban, Erdélyben is fölléphessek, az utóbbi időben szerencsére erre is lehetőségem nyílt. Legutóbb Argentínában és Brazíliában turnéztam, ott megrendített az emigráns magyarok ragaszkodása anyanyelvünkhöz. Estjeimen részt vettek olyan fiatalok is, akiknek a dédszüleik vándoroltak ki, de nemzedékek óta őrzik magyar kultúrájukat és nyelvüket.

Műsoraimon a legkülönfélébb költők versei szerepelnek, hisz a magyar líra annyira gazdag, hogy bármerre pillantok, mindenütt kincsre bukkanok. Már-már a bőség zavarával küszködtem, amikor választanom kellett. Több ezer verset adtam elő a szélrózsa minden irányában, és mindenütt hálás közönségre leltem.

Egy díj és koncertek futószalagon

Hamar Dániel: Semmiféle politikai háttere nincs a díjnak. (Képünkön a Muzsikás együttes tagjai.)

Hamar Dániel, a Muzsikás együttes tagja mondja:

– Számunkra azért fontos az elismerés, mert ezzel a népzenét is komoly művészeti rangra emelték, azaz ezentúl már nem lehet egy kézlegyintéssel, szó nélkül elmenni mellette. Mi, akik a színpadon és a táncházakban már húsz éve tesszük a dolgunkat, most látjuk először a megbecsülés jeleit. Másfelől nagyon fontos, hogy semmiféle politikai háttere nincs a díjnak, hiszen egy szakmai szervezet, a Zeneművészek Szövetsége terjesztett fel bennünket az elismerésre, s ez egyben azt is jelenti, hogy szakmai berkekben is figyelnek ránk, ismerik munkánkat. Ez nemcsak a mi, hanem az egész népzenésztársadalom elismerése is egyben. Hozzáteszem, ha bármiféle politikai felhangja lett volna mindennek, nem valószínű, hogy eljöttünk volna a díjátadásra.

– A Muzsikás együttes Sebestyén Mártával szinte többet van külhonban, mint idehaza. Mik a legfrissebb teendők, tervek?

– Május 27-én Londonban, a Queen Elizabeth Hallban adunk „két félidős" önálló koncertet, amely ebben a tekintetben egyedülálló, erre még nem volt példa. Rá egy hétre pedig már Japánban koncertezünk, ott másfél év alatt építettek fel egy csodálatos koncertpalotát, amelynek megnyitására rangos komolyzenei fesztivált szerveztek. Nos, mi is fellépünk magyar népzenénkkel. Egészen tudatos volt a kiválasztás, ugyanis egy kiváló japán karmestert bíztak meg a rendezők, járja körbe a világot és állítsa össze a programot. Nálunk is járt a Muzsikás táncházban, majd ezt követte a meghívás. Nyáron még részt veszünk egy New York-i fesztiválon, és természetesen minden csütörtökön este megtartjuk a Marczibányi téren szokásos klubunkat, táncházunkat.

Át nem vett díj

Szakolczay Lajos kritikus, irodalomtörténész József Attila-díjat kapott, de nem jelent meg a Néprajzi Múzeumban az ünnepélyes díjátadáson. Megkerestük telefonon.

– Hangsúlyozom – mondta –, hogy nem azért nem jelentem meg a Néprajzi Múzeumban, mintha a díjnak nem örülnék. Nagyon is megtisztelő számomra, annál is inkább, mert az Írószövetségben, titkos szavazáson, én kaptam a legtöbb szavazatot. Az írótársadalom ilyen megbecsülése megható. Az viszont elkeserítő, hogy a kulturális miniszternek és munkatársainak a tevékenysége az utóbbi időben egyre gyakrabban megnyilvánuló gátlástalanságról árulkodik. Nem sorolom az ügyeket, a Műcsarnok igazgatójának durva leváltásától a Nemzetivel szembeni arrogancián keresztül a Filharmónia és Kobajasi elleni nyílt támadásig. Ne tűnjék szerénytelenségnek, egész életemet az egyetemes magyar irodalom és művelődés egységének szenteltem. Úgy látom, a miniszter ebben nem vállal velem és a hozzám hasonló szellemi munkások-

A csapatjáték az ideálja

Fehér Anna: A színházi összjáté
mint a cirkuszi: fogjuk egymás

Az ártatlanságtól a brechti bestiái
ságát elevenítette meg. Parádés
mögötte, hogy egyebet ne eml
Stuart Mária, Bornemissza Elekt
romgarasos operából. Már fiatalo
ki, hogy próbára tegye magát az

tikus, az Erzsébet kori drámában, s közben-közben a modern szerepekben. *Fehér Annát* impozáns termete igazi hősnők megjelenítésére predesztinálta, de sokoldalúságánál fogva sikerrel birkózott meg zenés darabok, középfajú drámák figuráival is. Népszerűségét növelte a Szomszédok című teleregényben vállalt szerepe, Alma.

Főiskolás kora után, rövid szolnoki kitérővel, a József Attila Színházhoz szegődött, melynek ma is tagja. Műfaji változatosság kínálta karakterszerepeivel éppen olyan természetességgel azonosul, mint a drámai hősnőkkel.

Igazi közege a színpad

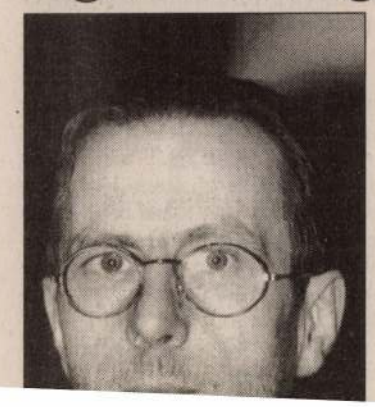

Kovács Zsolt: – A színház létéhez tartozik, hogy az adott politikai helyzetekben valamilyen módon megnyilvánul. De ha mindenképpen politizáltatni akarják, alulról, felülről, oldalról, akkor tönkreteszik. A színház feladata a tükörtartás. Ebben, ha valaki színházat akar „csinálni", akkor nincs különösebb változás évszázadok alatt, ha meg politizálni akar, akkor üljön be a Parlamentbe. Örömszínésznek tartom magam, egyszerűen azért, mert a színpadon sokkal jobban érzem magam, mint az

KÖNYVJELZŐ

A bűn filozófiája

VITÉZ FERENC

(Sören Kierkegaard: A szorongás fogalma, Göncöl Kiadó, 1993.)

A dán különc, a filozófus-író, a dialektikus lírait a tudományos nyelvvel egymásba rejtő gondolkodó, az álnevek mögé bújó, csendből beszélő és az etikus megfigyelő önvizsgáló szerepet is felvállaló művész a múlt század derekán – legtermékenyebb alkotói korszakában – keletkezett, magyar nyelven először olvasható A szorongás fogalmában nem magára a megfoghatatlantól, ismeretlentől való, tárgy nélküli félelemre, hanem a bűnre helyezi a hangsúlyt. Hiszen a szorongás egyszerre lehet a bűn, az eredendő bűn előfeltevése és annak eredetére visszautaló magyarázat, illetve a bűn következménye: szorongás révén jelent meg és szorongást okoz; a bűn folyamatosan létezik, „s ez a folyamatosság az emberiség története". A fordító Rácz Péter szerint ez a könyv „az életmű legjelentősebb, legbonyolultabb darabja, a mélylélektan megalapozása", nyelvileg azonban nehezen követhető, sőt sok esetben homályos is. Kierkegaard a szorongás fogalmát pszichológiai szempontból igyekszik tárgyalni oly módon – célját maga is meghatározza –, hogy az eredendő bűn fogalmát észben s szem előtt tartsa. Vizsgálódásainak alapfelvetése paradox helyzetet teremt, hiszen a bűn meghatározása nem feladata a pszichológiának, a bűn fogalma tulajdonképpen semmilyen tudományba nem tartozik bele, hiszen „ha megnyilvánulását még tudnánk is tárgyalni, keletkezését már nem".

A bűn megjelenése előtti állapot ártatlanság, ami ugyanakkor tudatlanság is lehet, mert ártatlanságában az ember nem szellemileg meghatározott lény. Kierkegaard szerint a bűn végeredményben nem is a tudásban gyökerezik, hanem az akaratban, nem a nem tudás, nem a tudni nem akarás áll mögötte; Ádám csak a bűnbeesés után tudhatja meg, hogy mi a jó és mi a rossz, ám a tilalom által létrehozott vágyban rejlő tudás, a tilalom által felébresztett félelem felkelti benne a szabadság lehetőségét. Rácz Péter összefoglalása szerint a „szorongás két világ, a szellemi és a természeti, az isteni és az állati metszéspontján keletkezik: vonz és elriaszt, magában rejti a megváltás és a bűn lehetőségét; a bennünk lévő szellemit követve választhatjuk a szabadságot, természeti lényünkre hallgatva pedig a bűnt". Kierkegaard ebben a bibliai, irodalmi, tudományos és filozófiai példák sorával ékesített művében „hitet tesz" a hit mellett, mivel a bűn ellentéte nem az erény, hanem az igazi hit, ami megszabadíthatja az embert a tárgy nélküli félelmeitől.

A debreceni könyvkötészet emlékei

A szakma remekei a Déri Múzeum-beli kiállításon

P. SZALAI EMŐKE

Debrecen (HBN) – A szabad királyi várossá nyilvánításának háromszáz éves évfordulóját ünneplő Debrecen sok évszázados múltjának alapját a kézművesség és a kereskedelem teremtette meg. A városban űzött mesterségek közül az egyik kimagasló jelentőségű a könyvkötés volt. A debreceni könyvkötőművészet – ez a címe-témája annak a kiállításnak, amely május 18-tól látható a Déri Múzeumban, a tervek szerint Hevessy József polgármester nyitja meg 16 órakor.

Levéltári adatok bizonyítják, hogy a városban már az 1570-es években működött könyvkötő. A mesterek 1705-ben, Magyarországon harmadikként alapították meg céhüket. A céhiratokból nyomon követhetjük a céh csaknem két évszázados történetét. A mesterséget kitanulni igyekvő inasok az ország különböző vidékeiről érkeztek a városba. A vándorlegények számára is fontos állomáshely volt Debrecen. A magyarországi legények mellett osztrák és német városokból is jelentős számú legény kereste fel vándorlása során, ami a debreceni könyvkötők hírnevét bizonyítja.

A XVI–XVII. századból csekély számban maradtak fenn munkáik, amelyek a reneszánsz stílus jegyeit mutatják – palmettás keret, fonadékos, indás dísz, az apostolok képei, olykor Debrecen város címere. A XVII. század végére az ornamentális díszítés háttérbe szorítja a figurális ábrázolást, majd a század végén megjelenik a pergamenkötés, amely a XVIII. század folyamán a debreceni könyvkötőművészet kiteljesedését teszi lehetővé.

A különleges szalagkeretekkel geometrikus mezőkre osztott virágos, aranyozással díszített pergamenkötés típusa Debrecenben jött létre, a magyarországi könyvkötészet egyik csúcspontját jelenti. Ezt a legényvándorlások adatai is alátámasztják, ugyanis tanulás céljából nem a debreceni mesterlegények vándoroltak Ausztriába és Németországba, hanem ezekről a területekről jöttek Debrecenbe a tanulni szándékozók.

A XVIII. században még a késő reneszánsz stílus díszítőelemeit fedezhetjük fel a könyvkötéseken, amelyek keleti stíluselemekkel kapcsolódva adják a debreceni pergamenkötések színpompáját. Szépségük legteljesebb mértékben a mesterlegények ún. remekmunkáin mutatkozik meg.

E hallatlanul díszes kötéstípus sem szorította teljesen háttérbe a XVIII. század folyamán a hagyományos bőrkötést, amelynek ékes példáit a debreceni céhprivilégiumok kötéstáblái mutatják.

A barokk stílus a szigorú szabályosság enyhülésében, a lágyabb vonalvezetésű képmezőkben, a minták zsúfolásában jelentkezik.

A XVIII. század végén a klasszicizmus megjelenésével az antik elemeket felhasználó, elegáns díszítmények jellemzik a debreceni könyvkötők remekeit. A XIX. század közepének sajátos debreceni kötése tarka gyöngyhímzéssel készült, a biedermeier kor kedvelt díszítőelemeinek felhasználásával. Ez a kötéstípus jól érzékelteti, hogy a debreceni könyvkötők még ebben az időszakban is amelyet már a könyvkötőművészet hanyatlásának tartanak,— tudtak művészit alkotni.

A XIX. század második felében működő könyvkötők közül Dávidházy Kálmán munkásságát ismerhetjük meg, akinek díszkötéseiről méltán írták, hogy a magyar könyvkötészet klasszikus példái.

A kiállítást XX. századi könyvkötések zárják, amelyek mutatják, hogy napjainkban is van igény díszes kötések iránt.

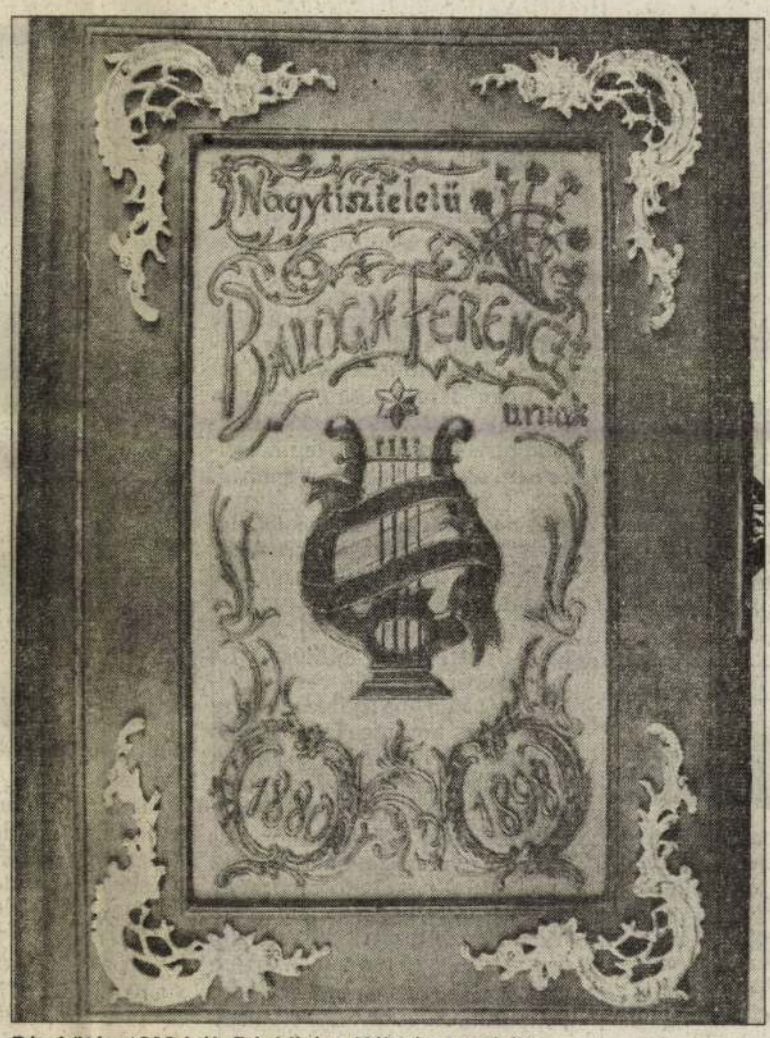

Díszkötés 1898-ból, Dávidházy Kálmán munkája

Fotó: F. Molnár Erzsébet

„Varázsceruza"

Nádudvar (HBN) – Varázsceruza címmel hirdettek megyei helyesírási versenyt harmadikos és negyedik osztályos tanulók számára. A versenyre 27 iskola 97 tanulója nevezett be.

A harmadikosok között első lett Molnár Gábor (Hajdúböszörmény; felk. tan.: Varga Tamásné), 2. Magyar Judit (Hajdúszoboszló) 3. Molnár Judit (Debrecen, Bányai Júlia Általános Iskola). A negyedikesek között első helyezést ért el Kiss Blanka (Debrecen, Bányai általános iskola; felk. tan.: Mátrai Sándorné), 2. Kovács Krisztina (Hajdúszoboszló), 3. Kovács Erika (Debrecen, Gönczy utcai általános iskola).

ANEKDOTA

„Szökun prof"

Szentpéteri Kun Béla jogász professzor adta elő az egyházjogot a harmincas és a negyvenes években a debreceni egyetemen. A hallgatók a rövidség kedvéért „szökun" néven emlegették. Volt egy sokszor elsütött beugrató kérdése, s jól járt, aki már ismerte ezt. Nagyjából így hangzott: „Valamely református ország hadihajója mohamedán ország felségvizein jár, amikor a hajón egy katolikus leányanya fiúgyermeknek ad életet. Mi lesz a gyermek vallása a jog szerint? A hallgatók verejtékezve találgatták. Ki ezt, ki mást jelölt meg a vallások közül. A professzor úr azonban rövid időn belül „lelőtte" a feleletet sajátságos nevetésével kísérve: – „Hihihi, nem helyes a válasz, mert hadihajóra nem szabad nőt felvenni!"

(Lejegyezte: Keresztessy Attila)

KÖZLI: SZŰCS ERNŐ

SZABÓ PÉTER: (5.)

HOL VAN A SOK SÍRKERESZT?

Az 1943. januári harcokban, illetve a visszavonulás során elesettek és megfagyottak ugyanis – akiknek száma a hadsereg maradandó veszteségének háromnegyedét teszi ki – valamennyien tömegsírokban nyugszanak.

A kegyetlen orosz télben, a mínusz 30-35 fokos hidegben, a méteres hóban, valamint az állandó harcok és a visszavonulás forgatagában nem lehetett temetni, nem jutott erre idő. Németh János egykori római katolikus tábori lelkész a következőképpen emlékezik: „A nagy télben és visszavonulás során a koporsós temetés lehetetlen volt, sőt a fagyott talaj oly kemény volt, hogy csak kevés földet, vagy havat tudtunk a halottra húzni... A visszavonulás során megfagyottak halotti céduláját tudtam csak leakasztani. Így is vagy kétezer gyűlt össze, ami nagy teher volt."

A kőkemény fagyott talaj csaktavasszal engedett fel, s a hó alól előbukkanó holttesteket csak ekkor fogadta be a termékeny orosz föld. A helyi lakosság 1943 tavaszán, a harcok elülte után hosszú heteken át csak temetett.

Az utak mentén, tereken, szántóföldeken az általuk megásott tömegsírokban több ezer magyar, orosz és német katona nyugszik közösen, fél évszázada immáron megbékélten. Helyeiket csak ők ismerhetik. Ők a tanúi a számtalan feláldozott emberéletnek.

A Don menti magyar katonasírok iránt érthetően, az elmúlt néhány évben különösen megnőtt az érdeklődés. A kelet-európai térségben végbement politikai változások eredményeképpen lehetőség nyílt arra is, hogy zarándokcsoportok jussanak el az 1942/43. évi harcok színterére, s ott kopjafát állíthassanak fel. Tiszteletre méltó, nemes cselekedet az is, hogy állami kezdeményezésre, Uriv község közelében emlékmű, emlékhely kialakítását tervezik. A hősi halottak maradványainak nemrégiben bejelentett hazahozatala – a realitás és a lehetőségek függvényében – azonban csak jelképes lehet, s nem személyekre szabott. Nyugodjanak katonáink abban a földben, amely befogadta őket. Emléküket, jeltelen sírjaikat itthonról is megőrizzük, tragédiájukra örökké emlékezni fogunk.

A lajstromokon kívül a HM 22. osztálya kartoncédulákon is rögzítette az egyes alakulatok (tábori lelkészek) által felterjesztett név szerinti veszteség kimutatásokat. A kartonokat – körülbelül 250-300 ezret – ma a Magyar Honvédség Központi Irattára őrzi. Ellentétben a lajstromok adataival, ezek bővebb információt tartalmaznak a veszteség tényéről. Feltüntették rajtuk a hősi halál, az eltűnés, illetve az esetleges temető helyét, valamint a holttá nyilvánítás időpontját is. Sok-sok Don menti, illetve Donhoz közeli orosz helységnevet vésték fel ezekre a kartonokra.

De vajon hány honvédnek, s munkaszolgálatosnak jutott – ha rövid, pár hónapra is – sírkereszt és temetés? Nem tévedünk sokat, ha azt állítjuk, hogy aránylag kevésnek!

(Vége)

(Holnaptól Negyven után címmel életvezetési tanácsokat közlünk, egy az Akadémiai Kiadónál megjelent könyv részleteit.)

„Te, aki visszatérsz, jelentsd a hazának, hogy mi itt fekszünk, hűen kötelességünkhöz." Ki tudja, mi lett a síremlékekkel?

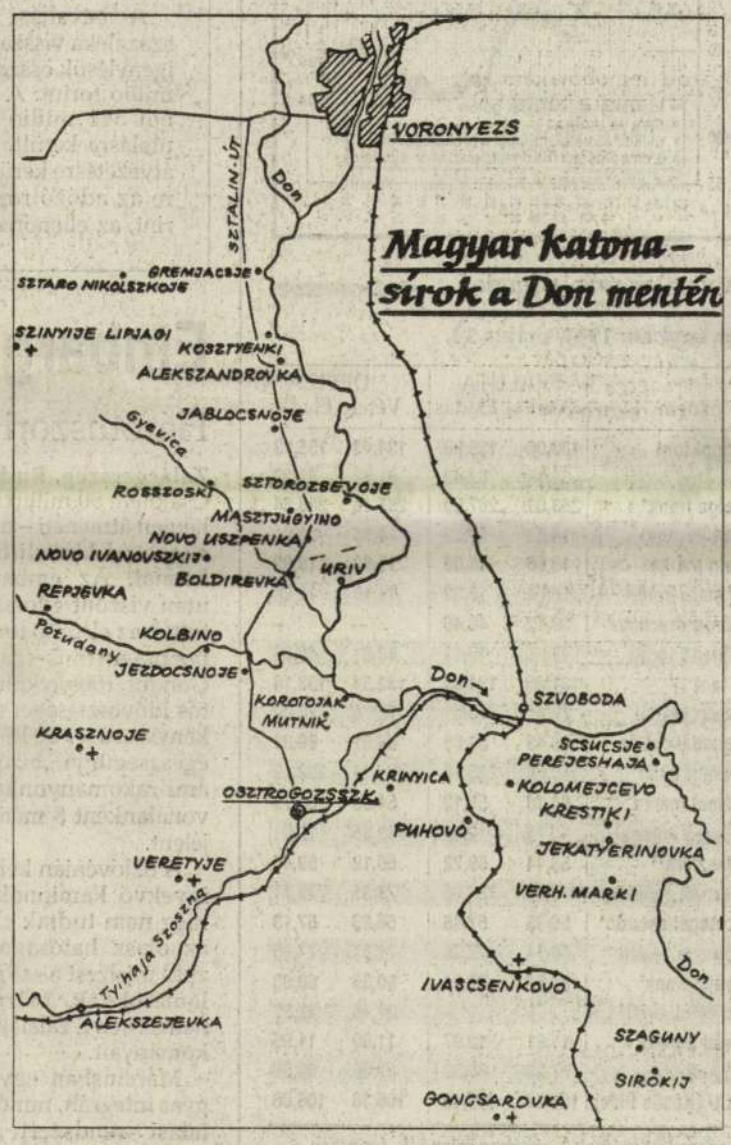

Városon drágább, falun olcsóbb

Budapest (MTI) – Áprilisban 43 600 forintra emelkedett azoknak a családoknak a létminimuma, melyekben két kereső felnőtt tart el két 15 éven aluli gyermeket és városban élnek. Ilyen esetben az egy főre számolt létminimum 10 900 forintnak felel meg.

Ez azt jelenti, hogy e családtípusnál márciushoz képest 300-400 forinttal emelkedett a létminimum összege, vagyis az előző havihoz képest családtagonként 100 forinttal többet kell költeniük ahhoz, hogy továbbra is tartani tudják a színvonalat. Minderről a Központi Statisztikai Hivatal tájékoztatta az MTI-t.

A különböző családtípusok közül a létminimum egy főre jutó összege legmagasabb a városi egyedülállóknál. Esetükben áprilisban a létfenntartás 15 300 forintba kerül. A községi háztartások élnek manapság a legolcsóbban: községekben a két felnőttből és négy 15 éven aluli gyermekből álló háztartásokban a létminimum 51 600 forint. Náluk családtagonként a létfenntartás 8600 forintba kerül.

AUTÓPIAC

Mikepércs (HBN) – A Szilágyi használtautó-kereskedés telepén az elmúlt héten 23 darab Dacia, valamint 26 egyéb típus talált új gazdára. A román autók 2–8 éves példányai állapottól és futásteljesítménytől függően 85–214 ezer forint közötti árakon keltek el. Jellemző típusok, évfolyamok és árak: VAZ 21093 (2 éves) 435 ezer, Ford Escort 1,6 D (8 éves) 430 ezer, Fiat Uno 1,3 D (9 éves) 320 ezer, Audi 100 TD (7 éves) 310 ezer, Mazda 626 GLX (9 éves) 250 ezer, Wartburg 1,3 (3 éves) 225 ezer, VAZ 2105 (5 éves) 215 ezer, Volkswagen Jetta 1,6 D (12 éves) 200 ezer, Aro 320 D (7 éves) 183 ezer, Fiat Ritmo (11 éves) 170 ezer, Aro 243 D (3 éves) 170 ezer, Renault Fuego (12 éves) 170 ezer, Zastava GTL (140 ezer, VAZ 2105 (9 éves) 130 ezer, ARO 10.3 (4 éves) 126 ezer, Audi 80 (14 éves) 120 ezer, ZUK (5 éves) 117 ezer, VAZ 2105 (11 éves) 80 ezer, Barkas (11 éves) 79 ezer, Trabant 601 (6 éves) 55 ezer, ugyanez a típus 8 évesen 54 ezer, egyedi utánfutó (1 éves) 50 ezer, Wartburg 353 (6 éves) 50 ezer, Latvija (9 éves) 50 ezer, Polski Fiat 125 (11 éves) 45 ezer és Trabant 601 (17 éves) 20 ezer forint.

ÁRFOLYAMOK

Kárpótlási jegy

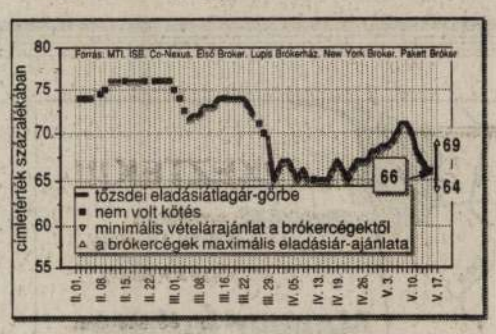

Hivatalos árfolyamok

Érvényben: 1993. május 14.

Pénznem	VALUTA Vétel	VALUTA Eladás	DEVIZA Vétel	DEVIZA Eladás
Angol font	133,08	135,88	134,43	135,13
Ausztrál dollár	61,19	62,43	61,97	62,27
Belga frank*	263,03	267,69	265,18	266,34
Dán korona	14,03	14,29	14,15	14,21
Finn márka	15,66	16,06	15,82	15,92
Francia frank	16,04	16,32	16,16	16,24
Görög drachma*	39,62	40,46	–	–
Holland forint	48,27	49,13	48,61	48,83
Ír font	131,46	134,06	132,54	133,18
Japán jen*	78,31	79,51	78,78	79,08
Kanadai dollár	68,45	69,85	68,97	69,31
Kuvaiti dinár	289,68	295,18	291,11	292,49
Német márka	54,16	55,12	54,55	54,79
Norvég korona	12,75	12,99	12,85	12,91
Olasz líra**	58,44	59,72	59,12	59,44
Osztrák schilling*	770,38	783,98	775,31	778,71
Portugál escudo*	56,35	57,45	56,85	57,13
Spanyol peseta*	70,74	72,26	71,57	71,95
Svájci frank	59,86	60,94	60,35	60,63
Tr. és cl.-rubel	–	–	27,43	27,57
Svéd korona	11,81	12,07	11,89	11,95
USA-dollár	87,24	88,80	87,66	88,06
ECU (Közös Piac)	105,44	107,40	106,36	106,86

A megadott számok 1 egységre értendők, forintban.
* 100 egység, ** 1000 egység

Takarékszövetkezetek: sok kicsi sokra megy

A PHARE-program 5 millió ECU-t adna a vidéki bankhálózat fejlesztésére

RÁTHY SÁNDOR

Budapest (ISB) – **A vidék bankrendszerével kapcsolatban nem szabad kizárólagosságról beszélni, hiszen a mezőgazdaság finanszírozásában több pénzintézetnek is jelentős szerepe lehet – állítja Gergely Sándor. Az Országos Takarékszövetkezeti Szövetség elnöke hozzáteszi: így a takarékszövetkezetek sem akarják kisajátítani a vidék bankja szerepét. Valószínűsíti azonban azt is, hogy a falvakban nemigen lesz sok vetélytársa a takarékoknak, hiszen ezekre a településekre nem olyan nagy üzlet betörni.**

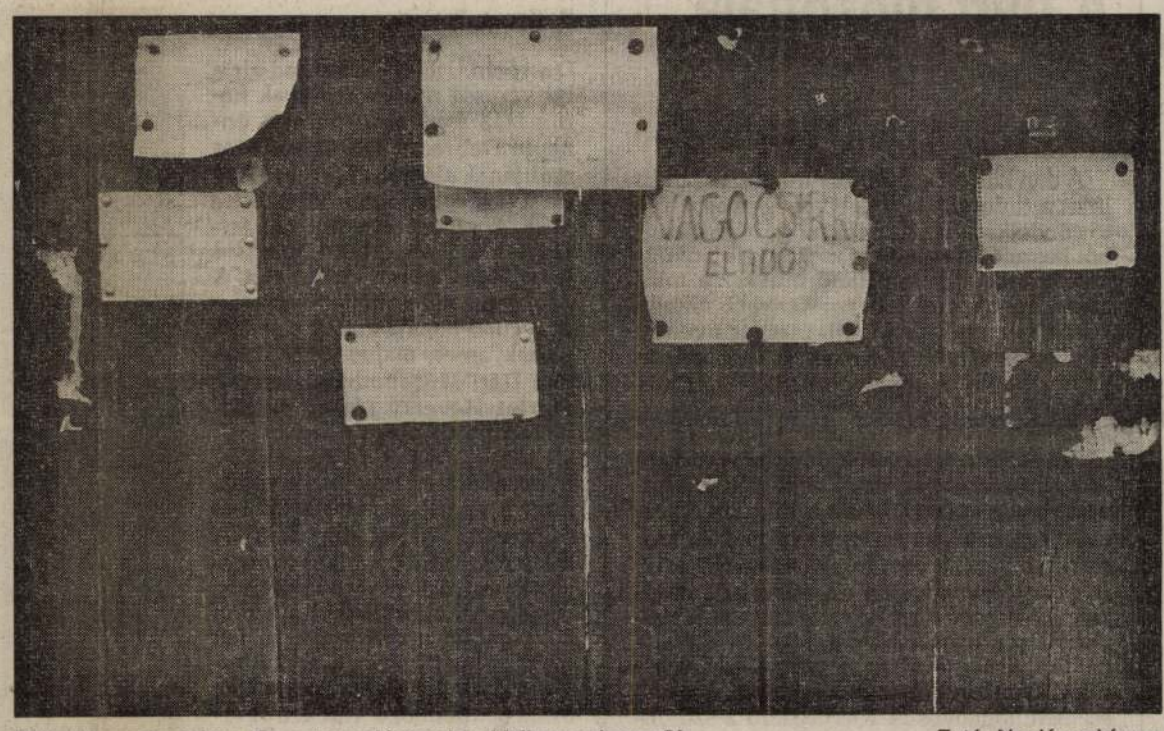

Falusi kereskedelem. De a termelést vajon ki finanszírozza?! Fotó: Napló-archívum

A takarékszövetkezetek tavalyi gazdálkodásáról megtudtuk: a 257 szövetkezet mérlegfőösszege 23 százalékkal emelkedett, míg a részjegyállományuk 40 százalékkal nőtt. A 900 milliósról 1,4 milliárdosra bővült részjegyállomány bizonyítja leginkább, hogy a 2 milliós tagsággal rendelkező takarékszövetkezetek életképesek – mondja Gergely Sándor. A szövetség elnöke elárulta azt is, hogy a tavalyi évet 677 millió forintos adózott nyereséggel zárták, ami igencsak elfogadható eredmény akkor – tette hozzá –, amikor a nagy pénzintézetek közül nem egy veszteséget termelt. A közelmúltat felidézve Gergely Sándor elmondta, hogy a takarékoknak 6-8 milliárdot ajánlottak fel azért, hogy kiépítsék a vidéki bankhálózatot. Később azonban más megoldást választott a kormány, s most azt reméli, hogy a kereskedelmi bankok fiókjain keresztül 1 milliárdból is megvalósítható a vidéki bankhálózat. Mindez azonban hiú ábránd – állítja az elnök –, hiszen sem pénzügyileg, sem jogilag nem kezelhető ebben a konstrukcióban a vidéki bankhálózat. Gergely Sándor figyelmeztett arra is, senki se gondolja, hogy a vidéki bankhálózat léte vagy nemléte a tét. Sokkal inkább az egyre alacsonyabb jövedelemtermelő képességű agrárszféra finanszírozásának a megoldhatósága forog kockán. Igaz, mindennek intézményi feltételei is vannak. Hiába ad ugyanis 50 vagy 100 milliárdos kedvezményes hitelt a kormány a mezőgazdaságnak, ha nincs olyan pénzintézet, amely egyfelől a falvakban is jelen van, másfelől pedig ért ahhoz, miképpen kell finanszírozni az agráriumot. Ugyanakkor tény, hogy a takarékszövetkezetek mindenképpen szerepet akarnak vállalni ebben a munkában, s valószínűleg a nyár elején már aláírják azt a szerződést, amely az egységes fellépéshez segíti őket. Végül Gergely Sándor leszögezi: a mezőgazdaság finanszírozásában komoly szerep jut a kicsi, a közepes és a nagy pénzintézeteknek is. A takarékszövetkezetek ismerik lehetőségeiket, ezért nem akarják az egész tortát maguk bekebelezni. A vidéki bankrendszer kialakításának egyik problémája az, hogy a takarékszövetkezeteknek nincs elegendő pénze a szakemberek gyors kiképzésére, míg a nagyobb pénzintézeteket fiókjaik korlátozott száma akadályozza az agrárszféra finanszírozásában. Ha az utóbbi bajon nem is, de az előbbin készséggel segít a magyarországi PHARE-programiroda. A mezőgazdasági programok PHARE-támogatásáért felelős Zichy Aladártól megtudtuk, hogy irodájuk a tervek szerint 5 millió ECU támogatást ad a szakemberek képzéséhez, s a vidéki bankhálózat takarékszövetkezeteken keresztüli megvalósításához. Ehhez azonban az is szükséges, hogy Brüsszelben ráüssék az engedélyező pecsétet a képzési programra, s maguk a takarékszövetkezetek is megegyezzenek és aláírják az egységes fellépésre kötelező szerződést.

Áfa – szokatlan a havi bevallás

Megyénkben jelenleg 24 495 egyéni vállalkozó és 7612 gazdálkodó szervezet működik. A 32 000 adózóból havi áfa-bevallásra kötelezett minden hónapban 14-15 ezer adóalany.

Az eltelt három hónapból összesen 28 900 bevallás érkezett, tehát igen sokan elmulasztották bevallási kötelezettségük teljesítését.

A bevallást benyújtók 22 százaléka visszaigénylő, visszaigénylésük összege összesen 885 millió forint. A visszaigénylésből 541 millió forint már kiutalásra került, 75 millió forint átvezetésre került más adónemre az adózó rendelkezése szerint, az ellenőrzés alapján jogosulatlannak minősült és elutasításra került eddig 34 millió forint.

Többen a meghosszabbított határidő és felvilágosítás ellenére sem éltek az alanyi mentesség választásának lehetőségével. Aki ezt év elején elmulasztotta, utólag már nem teheti meg, év végéig adóznia kell.

Gondot okoz a bevallások nagy hibaszázaléka, bár ez a januári 85 százalékról márciusra 64 százalékra mérséklődött. Amellett, hogy jelentős többletköltséget és munkát okoz, késlelteti a visszaigénylés kiutalását is. Adózó ugyanis csak azt követően kaphatja meg pénzét, ha bevallása hibátlan.

A bevallásban elkövetett leggyakoribb hibák:

– téves kerekítés,

– összesen sorok be nem írása,

– banki számlaszámok hiányos megadása (meg kell adni a főszámot, gyűjtőszámot és az alszámot, amely összesen legalább 12 számjegyű),

– az adóalap oszlopban tévesen a bruttó összeget szerepeltetik (ide a nettó, adó nélküli összeget kell írni),

– az egyes sorokban az adóalap és adó közötti számszerű összefüggés nincs meg (például a 6 százalékos értékesítésnél az adóalap 6 százaléka nem adja ki a beírt adó összegét).

KITEKINTŐ

● Szomorú rekordról adott hírt a spanyol gazdasági minisztérium: a statisztikai jelentések szerint az országban a munkanélküliek száma elérte a 3,3 milliót, a munkaképes lakosság 21,74 százalékát. Az év első negyedében több mint negyedmillióan vesztették el állásukat. Az országos munkaügyi hivatal ennél kevesebb, két és fél millió munkanélkülit tart nyilván, ez az adat azonban más meghatározások alapján készült, s a valóságot inkább a minisztériumi statisztika tükrözi. Emelkedett a munkanélküliek száma Franciaországban is. A múlt év végén a munkaképes lakosság 10,5 százaléka kényszerült munkanélküli-segélyre.

Embargó után ismét export

Háromszori állat-egészségügyi vizsgálattal

Zalaegerszeg, Budapest (MTI) – Csaknem 50 millió forint – reálisan hetően átmeneti – nyereségkiesést okozott a kiviteli tilalom a Zalahúsnál. Az embargó feloldása után viszont gyorsan útnak indították az első, 60 tonnát kitevő exportvágotthús-szállítmányokat. Gondot, többletköltséget és jelentős időveszteséget okoz viszont a kényszerű, előre küldendő áru- és egészségügyi „bizonylatcsomag" ami rakományonként, illetve útvonalanként 8 méternyi telefaxot jelent.

A Szlovénián keresztül Itáliába igyekvő kamionok a hét elején még nem tudtak elindulni, mert az olasz hatóságok nem adtak zöld útjelzést a szlovéniai határállomásoknak. Márpedig kifogás nem érheti a zalaiak vágotthús-rakományait.

Márciusban egy holland–magyar integrált, minőségi sertéshizlalási rendszert vezettek be, amelyre jellemző, hogy még a húsipari vágóasztalon is ellenőrizhető, melyik gazdától, sőt, melyik kutricából származik a jószág. Kezdésként 50 ezer darab, stabil fajtájú hússertés-alapanyag megvásárlásában teszik érdekeltté az állattartókat úgy, hogy hiteleik kamatát a Zalahús Rt. átvállalja.

A társaság és a megyei állategészségügyi szervezet felkészült az újraindítandó élőállat- (esetükben hízómarha-) exportra.

Minden állattartó szövetkezetnél közösen kijelölték a karanténhelyeket, a magángazdáktól – kisebb számban vásárolt szarvasmarhák karanténgyűjtőhelye pedig az üresen álló, de kifogástalan állapotú ezer férőhelyes becsehelyi telep. Kiszállításig háromszori állat-egészségügyi vizsgálaton esnek át a jószágok.

Továbbra is nyitott kérdés azonban, hogy a kéthetes karanténban tartás, s a magánhizlalású állatok bérfuvarral történő összegyűjtésének tetemes többletköltségeit ki, milyen úton és mikor fedezi.

PIAC – GAZDASÁG

● – Tovább csökkentette az utóbbi napokban a sertés-, és a marhahús árát a Budapesti Hús-nagykereskedelmi Közös Vállalat. A cég a múlt héten olyan arányban mérsékelte a hasított félsertés kilogrammonkénti árát, hogy most már csak mintegy 160 forintba kerül egy kiló hús. A marhahús kilóját ugyanakkor 170 forintért mérik. Csökkentette a cég a húskészítmények és a zsiradékok árát is. Ezek 15-20 százalékkal adják olcsóbban mint általában a boltok. Az árengedménynek nincs köze a közös piaci húsembargóhoz. Inkább a vállalat üzletpolitikájának fő vonalát jelzi, nevezetesen: a cég „a sűrű fillért" részesíti előnyben, azaz a nagy forgalom – kis haszon elv alapján dolgozik. Több budapesti között vállalatnál is megerősítették az árcsökkentés hírét, és a kereskedők egybehangzóan állították, hogy a Budapesti Húsnagykereskedelmi Közös Vállalat által kínált alacsonyabb árat a fogyasztók is érzékelik.

Farmercsúcs lesz Tokióban

Tokió (MTI) – A farmerek „csúcsértekezletét" rendezi meg július elején a japán mezőgazdasági szövetkezetek egyesülete a vezető ipari országok vezetőinek tokiói csúcstalálkozójára időzítve. Mivel a „Hetek" állam- és kormányfői részben az uruguayi kereskedelmi tárgyalási fordulóról és a mezőgazdasági kereskedelem jövőjéről is tárgyalnak, a japán szövetség úgy gondolhatta, hogy a „farmercsúcs" hatást gyakorolhat az állam- és kormányfőkre, akik körében meglehetősen általános a vélemény: le kell építeni az agrárszubvenciókat és a korlátok megszüntetésével bővíteni a mezőgazdasági termények kereskedelmét. Mezőgazdasági termelőket várnak a tokiói eseményre a világ minden részéből.

Jelképek húsvét fényében

Beszélgetés Dávid Katalin művészettörténésszel

Damaszkuszi Szent János *írja, hogy „ami a beszéd a fülnek, az a kép a szemnek". Képek-jelképek és kereszténység szorosan összetartoznak.* **Dávid Katalin** *művészettörténész a szakrális szimbólumok világát kutatja ma is. Elmélyült könyvei, tanulmányai új felfedezések a XXI. század ajtajában, amikor mintha ismeretlenségbe halna a jelképvilág.*

– Ha valaki a szent művészettel foglalkozik, és a kereszténységet kétezer évének utolsó esztendejében szemléli, természetes, hogy mondandóját az ünnepekhez köti. A szakralitást őrizve az ünnepeket az őket meghatározó jelképekkel lehet elsősorban megfogalmazni. Ami azt jelenti, hogy mélyebben közelítjük meg lényegüket. Sajnos, a modern kor emberének már alig mondanak valamit a szimbólumok: számára veszendőbe mentek, ezért erkölcsi kötelesség a jelkép-világ rekonstruálása, hiszen elég közismert: meg nem értett szimbólumok hogyan válnak az ember ellenségeivé.

Egyik munkájában a jelképekről mint szellemi-lelki táplálékainkról ír.

– Fél évszázada fogadtam őket örökbe, hiszen hozzátartoznak ember-voltunkhoz: az emberi szellemmel együtt születtek archetípusaik, az emberré válás pillanatától éltetnek, és minden idő számára lehetővé teszik, hogy saját lelkisége szerint magyarázza. Újraélesztésük egy-két évtized óta tapasztalható a nagyvilágban. Elvesztésük a teljes embert érintő elcsenevészesedéshez vezetett, ami megfertőzte a társadalmat: elvette a három emberi tényező szakralitását: a születését, a szerelemét és a halálét.

Fontos ponthoz érkeztünk: a húsvét a feltámadás, a remény ünnepe. Az ősegyház is erre, és a szenvedéstörténetre alapozta tanítását.

– A keresztény kultúrán belül az ünnepek és a jelképek legmeghatározóbb gyökerét a Biblia tartalmazza. Olyan forrás, amely körülhatárolja a legfőbb ünnepeket, és kijelöli a hozzájuk kapcsolódó jelképek lehetséges magyarázatát. Olyan ünnepeket keresünk tehát, amelyek közösek az Ó- és az Újszövetségben. Ezek közül az első a húsvét, ünnepe a választott nép megszabadulásának és Krisztus feltámadásának. Isteni szépséggel, értelmes esztétikával kapcsolódnak össze az események a Szentírás által; új jelképek ugyanúgy emelkednek ki az Ószövetségből, és váltak az Újszövetségben a keresztények számára máig szimbólumokká.

Mely szimbólumok értelmezik a húsvétot?

– Az életfa és a Bárány. A keresztény életfa a teremtéstörténethez vezet: a Paradicsom vegetációjából másodmagával emelkedik ki, párja volt a jó és a rossz tudásának fája. E két fa tövéből indul a Bibliában az emberiség drámája. A tudás fájának gyümölcse hozta el a halált, az életfát pedig elzárta előlünk a Teremtő. Azonban a végtelen Irgalom megszánta az embert: a megváltás isteni gesztusa által az életfa megjelenik az emberiség történelmében és visszaadja az elveszett örökséget. Ez a golgotai keresztfa, amely a megváltást beteljesítő húsvét jelképévé válik.

Az élet erejét hordozó fáról tudnak a mitológiák is...

– Minden mitológia. Kultikus értelme az, hogy általa marad meg a jövő, és a halálnak nincs hatalma fölötte. A pogány magyar művészetnek is uralkodó motívuma: a levelek, indák, palmetták az életfa mitikus erejébe vetett hit bizonyítékai. Egyedülállóan csodálatos emlék a bezdédi tarsolylemez, amelyet életfa „hálóz be". Meglepően várat-

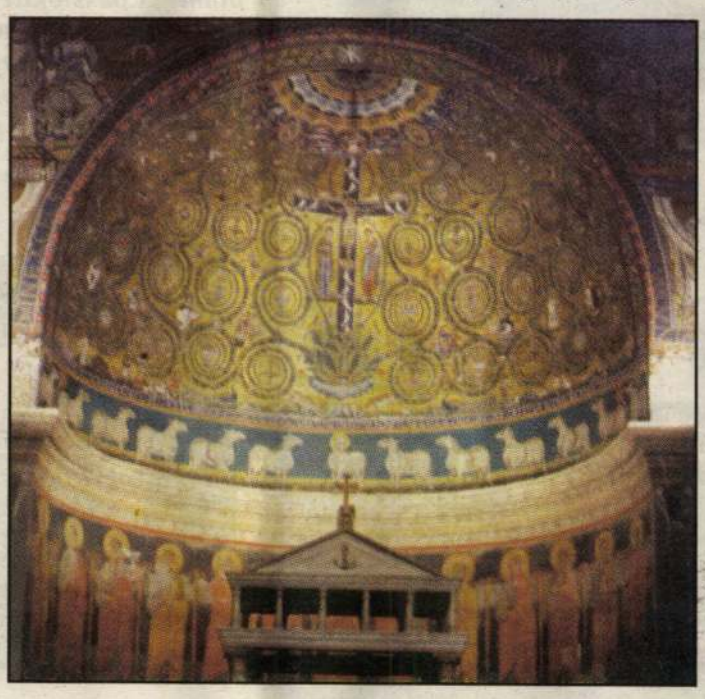

A kereszt dicsősége — Róma, Szent Kelemen-bazilika

lan ikonográfiai szépsége, hogy a fa közepén, mintegy annak gyümölcseként keresztet ábrázol. Pogány-keresztény életfa ilyen összefonódására nem ismerünk másik példát.

A paradicsomi életfa az egyházatyák gondolataiban (is) Krisztus győzedelmes keresztjének előképe.

– Ahogyan fogalmazták: a kereszt olyan erő, amely összeköti az ég magasságát és a föld mélységét a két ág (útkereszteződés) középpontjában. A keresztény himnuszok, meditációk a keresztet kozmikus misztériumként értelmezik. Hatásosan foglalja ezt össze a középkori keresztlegenda, amely nem elégszik meg azzal, hogy a paradicsomi fa csak előképe legyen a keresztnek, hanem vállalnia kell a földi egzisztenciát. Csak úgy teheti, ha a földben sarjad ki. A legenda úgy mondja el, hogy az Úr a haldokló Ádámnak ágat küld angyalával az elzárt életfáról. Ezzel az ággal szájában temetik el az ősatyát. Ebből hajt ki a „szent fa", amelyből a keresztet ácsolják. A legenda tudatosan a megváltás, az örök élet záloga.

A katakombák művészetének uralkodó motívuma a kereszt...

– Az első keresztény művészi megjelenítés emblémaként formálja meg a kereszt-életfát. Hadd említsem meg a Lateráni-bazilika apszisát, a Santa Prudenziana mozaikját, a Santa Maria Maggiore-bazilika ábrázolását: a kereszt mindenütt győzedelmi jel, nem a szenvedés, hanem a megdicsőülés szimbóluma. A felfeszített Krisztus alakja csak a VI. századtól kapcsolódik hozzá: a trónoló Isten Fiú jogarként tartja a kezében. (Például a San Lorenzo mozaikján!) Az első évtized végén váltja fel a fejedelmi jelvényt a kereszten szenvedő Krisztus ábrázolása, de így sem veszti el életfa-értelmezését. Évszázadokon át máig a szenvedő Krisztus keresztfáján az élet jelét indákkal, levelekkel, rügyekkel fejezi ki a művészet.

A XI. századi költő, Wipo így énekel: „Juhait megváltotta a Bárány."

– A húsvét szakralitását az életfa mellett a bárány szimbolizálja. Ő a legismertebb Krisztus-jelkép. Ikonográfiai gyökere a választott nép egyiptomi fogságában keresendő; az Izrael fiait rabságban tartó országot Isten azzal bünteti, hogy elküldi angyalát, pusztítson el minden elsőszülöttet. Mi mentheti meg a szolgaságban szenvedőket ettől? Isten elrendeli a bárány feláldozását: minden család öljön le egy bárányt úgy, hogy csontja ne törjön benne, majd vérével kenjék be a ház két ajtófélfáját és a szemöldökfát. Ha az Úr átvonul, hogy lesújtson Egyiptomra, látja a vérrel megjelölt házakat. Elhalad az ajtók előtt, s a pusztítót nem engedi belépni. Az áldozati bárány vére megmenti a népet. Tizenkét évszázad telik el, amikor majd Jézus megkezdi nyilvános működését. Első útja a Jordánhoz vezet, ahol János keresztel. Ő amikor megpillantja a közeledő Názáretit, rámutat: „Nézzétek, az Isten Báránya, ő veszi el a világ bűneit." János arámul beszélt,

amely nyelven a *talja* bárányt és szolgát is jelent. Hogy a bárány fogalma rögzült, arról Jézus halálakor kapunk bizonyságot. Az evangélium ugyanis elmondja: a kereszten Jézus csontjait nem törték meg, „hogy beteljesedjék az Írás, nem szabad csontot törni benne". A szöveg ezzel a húsvéti bárány elkészítésének parancsát idézi. Így nyilvánítja Jézust az új húsvéti báránnyá; vére megvált a halál rabságából mindenkit. És ő az égi Bárány a Jelenések könyvében, aki osztozik Isten trónján. A gonoszság elleni utolsó harc győztese. „Az idők végezetén" menyegzőjét üli meg az égi Jeruzsálemmel, amely városnak nincs szüksége Napra és Holdra, mert világossága a Bárány.

Kereszt és bárány hogyan kapcsolódik össze az ábrázolásokon?

– Fölfigyeltem, hogy az Egyiptomban a Mindenhatótól adott parancs szerinti, előírt jel: a két ajtófélfa és szemöldökfa megkenése vérrel írja ki a héber ábécé utolsó betűjét, a *távot*, amely megmentő jel később is. Ezekiel próféta írja: „Jelöld meg kereszttel azoknak az embereknek homlokát, akik siránkoztak és bánkódtak a szörnyűségek miatt." (9,4) Az igazakról van szó, akiket elkerül Isten pusztító haragja. A táv – hasonlóan a görög ábécé utolsó betűjéhez, az ómegához – Istent jelképezi. Ezt a jelt látja János a Jelenések könyvében az üdvözülteken: a Bárány „nevét és Atyjának nevét" viselik homlokukon. Csodálatos ikonográfiai összekapcsolódása ez a két szövetségnek. Összeköti a táv és a kereszt jelét, a feláldozott húsvéti bárányt és az Újszövetség győzedelmes Bárányát, Krisztust.

Tóth Sándor

Életfa-kereszt — IV. századi római mozaik

ÚJ EMBER, 2000. 04. 23-30. 9.o. DÁVID KATALIN

somlyón

Ahol a két somlyói hegy – a kicsiny és a nagy – összeölelkezik, a zöld nyeregvölgyben ember közelít. Az Ember fehér ruhában, s mintha csak a helybéli ferences iskola diákjai lépnének elő a tizennyolcadik századból. Az atyák lejegyzésében maradt ránk a nagypénteki misztériumjáték néhány szövegváltozata. Jézus Krisztus szenvedéstörténetét minden húsvétkor fölelevenítik, ahol katolikusok élnek. A „színjáték" ismerős, az egyes jelenetek az emberiség nagy drámatörténetében a megrendítő fölvonások.

De vajon tudjuk-e, kicsoda ez az Ember? Akiről a tanítványok gondolták-hitték, hogy ő a Megváltó, de mégis kételkedtek. Először nem akarták fölismerni őt, amikor föltámadt. Hinni akartak, de ugyanakkor kételkedtek is. A hit, a hinni akarás és a hinni tudás a kételkedéssel együtt kavarog az

emberben. Talán azért, mert olyasmi esett meg kétezer esztendeje Jeruzsálemben, aminő soha azelőtt és azóta sem.

Az Ember egyszeri jelenségként – valóságként – tűnt föl a történelemben élő embernek, s éppen egyszeri kereszthalála és feltámadása a bizonyíték és a bizonytalanság forrása. Jézus Krisztus nem támadt föl kétszer, nem váltotta meg kétszer vagy több alkalommal az emberiséget. Ha így lett volna, könnyű lenne tudni és hinni. A megismerés alapja ugyanis az ismétlődés, a hasonlítás. Ennek segítségével helyezzük el a jelenségeket a világ rendjében. De mit kezdjünk az egyszerivel? Ami nem hasonlítható semmi máshoz? Abban csak hinni lehet. „Csak" hinni? A passiójáték eleven csöndjében, Erdély hegyeinek zöldjében az ember újból rá- s magára döbben: hitet kaptál, növeszd magadban az élet e lényeg-horizontját, hogy lásd meg az Embert, és sorsában a magad igaz történetét.

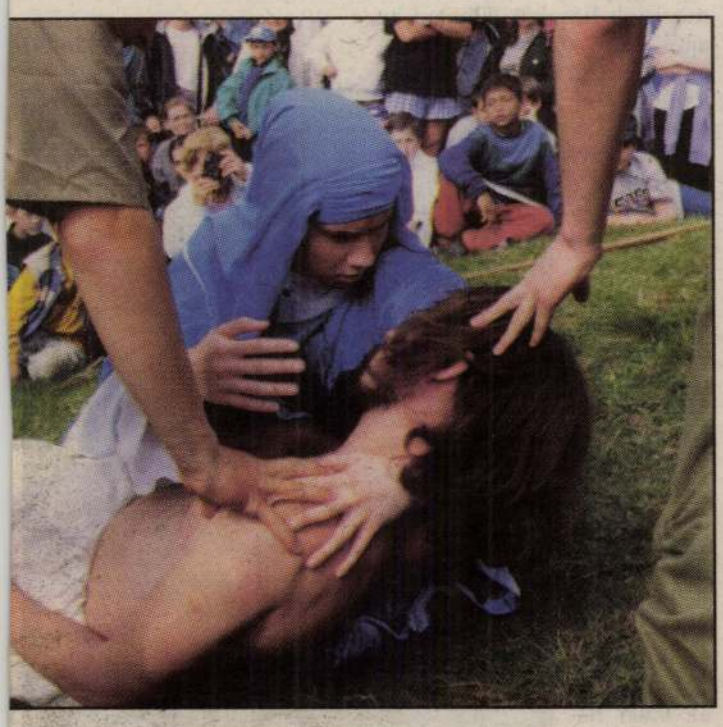

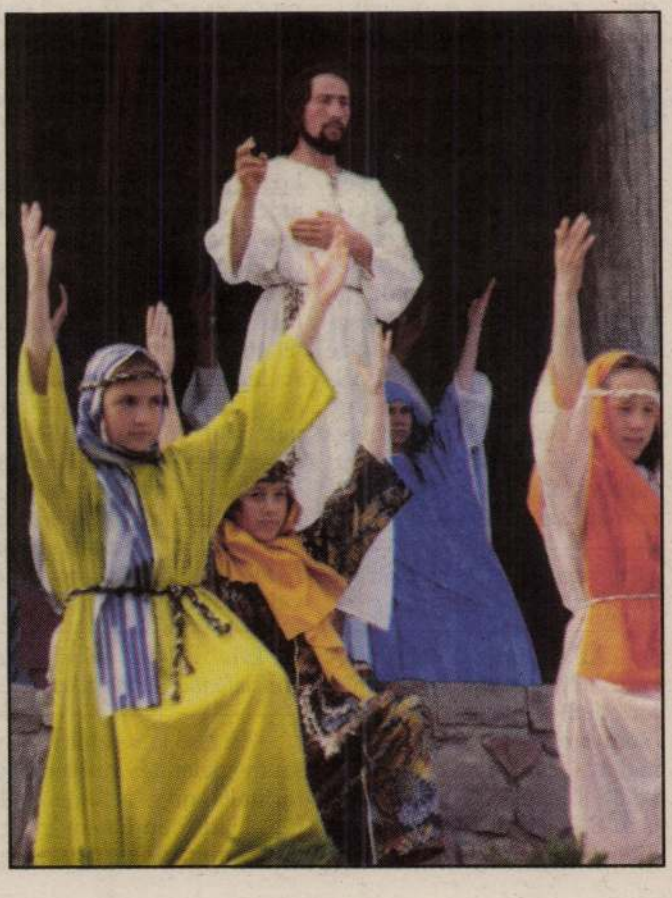

Fotók: Cser István, szöveg: Elmer István

Däuterling (Dauterling)

Johann Michael

Münzeisenschneider der Münzstätte Carlsburg. Schüler Gennaro's und Donner's, gestorben 9. Sept. 1752 zu Carlsburg.

1748. 18. Jänner. D. erhält für zwei für das k. k. Oberst-Kammergrafenamt in Schemnitz verfertigte Amtssiegel 60 fl.

1748. 10. März. D. wird zum würklichen Müntz-Graveur-Kunst-Scholaren aufgenommen.

1750 16. Nov. Ernennung des D. zum Münzeisenschneider in Carlsburg.

Meghalt 1752 Sept. 2. Gyulafehérvaron.

Katmünzen IV, 1221. l.

Däuterling János Mihály

Gennaro és Donner tanítványa 1748-52 dolgozott mint bélyegmetsző a Gyulafehérvári pénzverdében.

Gohl Ö, Numismatikai Kőfl. 1915. 18. l.

TERITVÉNY.

A Magyar Tudományos Akadémia könyvtára.

Én alulirott elismerem, hogy a könyvtárból az itt cimzett könyvet kikölcsönöztem:

A könyv		A könyv jelzése és száma
szerzője	cime és része	
Katalog	der Stempelsammlung Wien 1906. Csak a IV. kötet	

Budapesten, 1925-ik évi febr. hó 4 Dokentivanyi [illegible]

Aláirás: m. titkár

Lakás: I. Horthy Miklós út 63

Határidő egy hónap.

DÁVID LAJOS

EIGEL István: Amíg lehetséges. = Uj Irás, XXXI. évf. 6.sz. 1991 113 - 128. p. ill.

(Önéletrajzi visszaemlékezés)

Dávid Lajos M.D.K.

" élő gondolat" megoldását kapta diploma feladatul / Kispest részére tisztasági fürdő /

Gárdonyi Jenő Hogyan képzelik el a Belvárost a fiatal építészek

Magyar Nemzet 1965. július 14. 3.1.

MDK

Dávid Lajos

Táj

Táj

O.M. Képzőműv. Főisk. Ifjusági Köre,
Karácsonyi Kiáll. 1946.

Dávid Lajos

Szinyei Társ. XIX. tav.
kial. (Nemz. csal.)
1947. május.

Őszi táj, tempera

David Lajos

1946. képzőmův. försk.
itj körének kiáll-

2 fájkó
milyen techni-
ka, mucs
megmondva.

Dávid László

Hotel Volga, Budapest. - Épitész Finta József, belsőépitész Király László, munkatársak Dávid László, Hrecska József és Z.Havas Anikó, statikus Dénes Loránd. - Ism.

Magy.Ép.Ip.1972.1.sz.

8-11.l.

Dávid László

F.J.: Hotel Volga, Bp, IV. Dózsa György út. - Építész Finta József, belsőépitész Király László, statikus Dénes Lóránd, épitész munkatársak Hrecska Józsefn Z.Havas Anikó, Dávid László. Falképek: Ágotha Margit, Rékassy Csaba. - Ismertetés.

Magy.Ép.műv.1972.6.sz.14-21.l.

kiadták (Bp. 1916). Az I. világháború után újra nótaszerzőként jelentkezik *Újabb dalok* (Szabó Jenő szövegére, Kézdivásárhely 1923) c. kiadványával. *Székely guzsalyos* (Gaal Alajossal, 1935) és *Szerelmes óbester* (1937) c. daljátékait a kolozsvári Magyar Színház mutatta be.

Dávid Iván, később ~ Antal (Kézdivásárhely, 1913. júl. 30.) — író, újságíró. ~ István fia. Középiskolát szülővárosában és Budapesten végzett, az innsbrucki egyetemen hallgatott filozófiát; a Keleti Újság ausztriai levelezője volt. Előbb a kézdivásárhelyi Székely Újság, majd 1935-ben a Brassói Lapok, 1936-tól a Keleti Újság riportere és belső munkatársa, 1939-ben egy ideig az Erdély szerkesztője Kolozsvárt, majd 1941-től 1944-ig a marosvásárhelyi Szövetkezés c. hetilap felelős szerkesztője. Móricz Zsigmond közölte egy novelláját a Kelet Népében; elbeszéléseinek, novelláinak és 1945-től Magyarországon megjelent regényeinek tárgyát Erdély történetéből meríti. 1944-ben Kolozsvárt közzétette *Farczády Jenő levelei Szabó Dezsőhöz* címen Szabó Jenő 10 irodalmi levelét bátyjához. Erdélyben megjelent munkái: *Hírek* (elbeszélések, rajzok, Kézdivásárhely 1936); *Üstökös a kéményen* (elbeszélés, Mv. 1943).

Gulyás Pálnál (MIEM V. 330.) téves az az adat, hogy D. I. a Korunk munkatársa volt. A neki tulajdonított írás (*A mi várunk a könyv*) a „Dávid István" álnéven szereplő Bányai László tollából származik. — Veress Dániel: *Regény az 1848—49-es Háromszékről.* Megyei Tükör 1973. máj. 27.

Dávid Lajos — **Bolyaiak emlékezete*

Dávid László (Árapatak, 1932. máj. 25.) — műtörténész. ~ Gyula öccse. Középiskoláit Székelyudvarhelyen, főiskolai tanulmányait a kolozsvári ref. teológiai fakultáson végezte, 1969-ben egyháztörténetből szerzett doktorátust. Segesváron lelkész. 1960-tól közöl tanulmányokat A Hét, a Korunk, Megyei Tükör, Református Szemle lapjain az erdélyi középkori művészettörténet tárgyköréből, így az udvarhelyi középkori templomokról, székelyföldi műemlékekről, Magyarhermány régi írott képeiről és a nagybaconi templomról. *A középkori Udvarhelyszék művészeti emlékei* c. könyve sajtó alatt.

Deák Ferenc (Homoródkeményfalva, 1889) — **tankönyvirodalom*

Deák Ferenc (Kökös, 1935. jún. 17.) — képzőművész. Kö-

DÁVID LÁSZLÓ

RMIL I.

DÁVIDA László

Házad ékessége : Görögkatolikus templomok, ikonok, ikonosztázok Magyarországon.Bev. Bacsóka Pál. Bp.: Nyirgyháza : Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, 1991

Pátyod, 1974/81 - faragás [48.] szinés lap

DÀVID László művészet.

RMIL 1.

kiadták (Bp. 1916). Az I. világháború után újra nótaszerzőként jelentkezik *Újabb dalok* (Szabó Jenő szövegére, Kézdivásárhely 1923) c. kiadványával. *Székely guzsalyos* (Gaal Alajossal, 1935) és *Szerelmes óbester* (1937) c. daljátékait a kolozsvári Magyar Színház mutatta be.

Dávid Iván, később ~ Antal (Kézdivásárhely, 1913. júl. 30.) — író, újságíró. ~ István fia. Középiskolát szülővárosában és Budapesten végzett, az innsbrucki egyetemen hallgatott filozófiát; a Keleti Újság ausztriai levelezője volt. Előbb a kézdivásárhelyi Székely Újság, majd 1935-ben a Brassói Lapok, 1936-tól a Keleti Újság riportere és belső munkatársa, 1939-ben egy ideig az Erdély szerkesztője Kolozsvárt, majd 1941-től 1944-ig a marosvásárhelyi Szövetkezés c. hetilap felelős szerkesztője. Móricz Zsigmond közölte egy novelláját a Kelet Népében; elbeszéléseinek, novelláinak és 1945-től Magyarországon megjelent regényeinek tárgyát Erdély történetéből meríti. 1944-ben Kolozsvárt közzétette *Farczády Jenő levelei Szabó Dezsőhöz* címen Szabó Jenő 10 irodalmi levelét bátyjához. Erdélyben megjelent munkái: *Hírek* (elbeszélések, rajzok, Kézdivásárhely 1936); *Üstökös a kéményen* (elbeszélés, Mv. 1943).

Gulyás Pálnál (MIEM V. 330.) téves az az adat, hogy D. I. a Korunk munkatársa volt. A neki tulajdonított írás (*A mi várunk a könyv*) a „Dávid István" álnéven szereplő Bányai László tollából származik. — Veress Dániel: *Regény az 1848—49-es Háromszékről*. Megyei Tükör 1973. máj. 27.

Dávid Lajos — **Bolyaiak emlékezete*

Dávid László (Árapatak, 1932. máj. 25.) — műtörténész. ~ Gyula öccse. Középiskoláit Székelyudvarhelyen, főiskolai tanulmányait a kolozsvári ref. teológiai fakultáson végezte, 1969-ben egyháztörténetből szerzett doktorátust. Segesváron lelkész. 1960-tól közöl tanulmányokat A Hét, a Korunk, Megyei Tükör, Református Szemle lapjain az erdélyi középkori művészettörténet tárgyköréből, így az udvarhelyi középkori templomokról, székelyföldi műemlékekről, Magyarhermány régi írott képeiről és a nagybaconi templomról. *A középkori Udvarhelyszék művészeti emlékei* c. könyve sajtó alatt.

Deák Ferenc (Homoródkeményfalva, 1889) — **tankönyvirodalom*

Deák Ferenc (Kökös, 1935. jún. 17.) — képzőművész. Kö-

Dávid László

az alábbi pályázaton kiemelt megvételben rész esült
14. számú terv egyik ~~szerzője~~.

Munkatársa

Lehoczky Ödön: Országos vezető módszertani szociális otthon tervpályázata, 1971.
Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz. 2-7.l.

Dávid László

a Hotel Duna Intercontinental tervezésének egyik
építész-munkatársa volt

F.J.:Hotel Duna Intercontinental, Budapest, - Magyar
Építőművészet, 1970.6.sz. 19-33.l.

Dávid László M.D.K.

A magánerőből épülő lakóházakra kiirt tervpályázaton dijazva. II. dij
Társtervező: Jakab Zoltán, Király László, Arnóth Károly

Magyar Epitőművészet 1967//4. 7-8.l.

Dávid László

Rajza Repr.

Kovnuk, Kolozsvár 1968. IV. 550.

Dávid László

Rajza Repv.

Dávid László: Műemlékek - napszenolen kosnuk, Kolozsvár 1968. IV. 550.

Dávid László

M.D.K.

Pályaműve a magánerőből épülő lakásokra kiírt tervpályázaton kiemelt megvételben részesült.

Társtervező: Jakab Zoltán, Király László, Arnóth K

Magyar Építőművészet 1967/4. 9.l.

mdk

David Mihály fazekasmester
Barcaújfalu (Satu Nuo)

1889-es csatamot viselő virágvázát
készített gyermeke tanítójának. A váza
a szabad közepéről származó edények stílusá-
ban készült

Kresz Mária: Magyar népi cserépedények.
Néprajzi Muzeum Évkönyve 1961 164. L

Dávid Mihály

"A cselszövő operaénekes" cimmel Lendvai Andorról, az Operaház baritonistájáról számol be a cikk, akinek müvészekről készült karikaturáit bemutatja a lap, majd felsorol még néhány nevet a képzőművészettel is foglalkozó szinháztagok és más szinházi személyiségek közül.
Lendvai Andor karikaturái: Bródy István szinigazgató, Brodszky Miklós zeneszerző, Marton Géza karmester, Komlós Vilmos szinmüvész Sajó szerepében, Eisemann Mihály zeneszerző, Forró Pál iró, Fleischer Antal karnagy és végül saját karikaturája.
Repr.-ók. Délibáb, Bp. 1936. okt. 17. X.évf. 43.sz. 9-10. lap.

Dávid Mihály

Az állami szinházak volt intendánsa Bánffy Miklós és az Operaház igazgatója Márkus László, főfoglalkozásán kivül szinpadképeket és kosztümöket is tervezett az előadásokhoz. Abonyi Tivadar, a Nemzeti Szinház tagja önálló kiállitást rendezett festményeiből. Gellért Lajos vaskos terjedelmü albumokban adta ki karikaturáit. Dávid Mihály, a Magyar Szinház müvésze kitünő portrékat fest. Kürthy József a Nemzeti Szinház tagja a diszlet és kosztümtervezés mellett szintén müvészi portrékat készit.

Délibáb, Bp. 1936. okt. 17. X. évf.
43. sz. 9-lo. lap.

DÁVID Lehel
91. 5. 50-51

Új Müvészet

Új Művészet

~~D~~ David Miksa

szul. Runya (Gömör m.)
1871. Evang.
tanítói okl.
1893/94 I. I. ont.
rajztanár plott
1893/94 II I. ontály
1894/95 I–II. II. ontály

Tiberius V 258

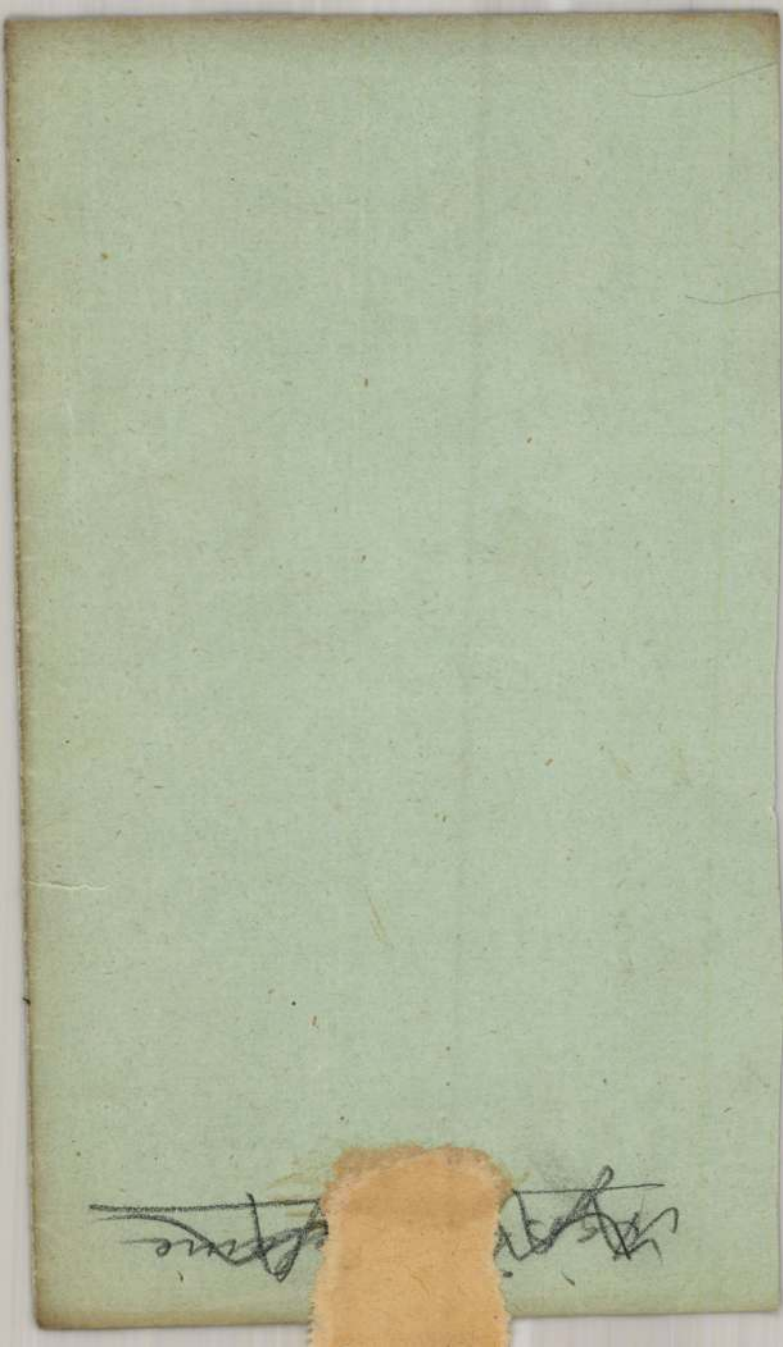

Dávid Miksa

szül 1871. Ref

1896/97 I. II. é vajtyel

Macerata provincia

V. 203, 204

Dávid Miksa

1893/94 – 1896/97

Ferképzőmfőiskévk

75. l.

444

Ó David Mózsi

fafarogó

t.

Haáz Ferenc

Udvarhelyszéki
famesterségek
Kolozsvár
1942
54. 55. l.
57 l.

ter f.é.jun.24-én 56382/908 sz.a.
oz intézett rendeletének mása.

vatalt,hogy a szilágycsehi ev.ref.
inak biztositására Beer Sámuel és
vállalkozók által letétbe helyezett
att bevételezett 1 drb. 580542 sz.
gyar korona járadék kötvényből ál-

Dávid Nagy László

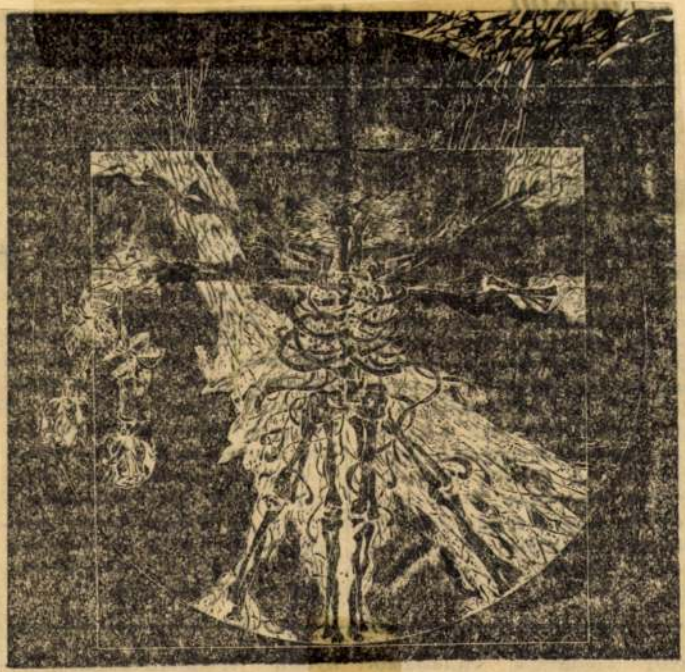

Dávid Nagy László illusztrációja Birtalan Ferenc: Bérszalagkokárda című verseskötetéhez (Kozmosz)

Magyar Nemzet
1985. VIII. 16

Dávid Nagy László

Dávid Nagy László rajza

Magyar Nemzet 1984. V. 19.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dávid Nagy László

MAGYAR NEMZET
Napló
1984 MÁJ 19

1021

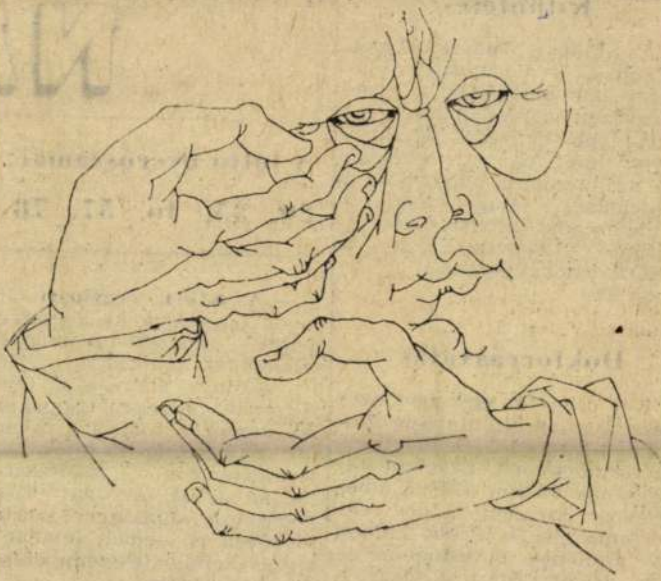

Dávid Nagy László rajza

Kitüntetés

Az Elnöki Tanács *Gyócsi* elnöknek, a Vasutasok Szakszervezete elnökének a szakszervezeti mozgalomban végzett több évtizedes eredményes munkája elismeréséül, 0. születésnapja alkalmából a Szocialista Magyarországért Érdemrendet adományozta. A kitüntetést *Gáspár* Sándor, a SZOT elnöke pénteken nyújtotta át.

Doktorráavatás

Két orvos és egy gyógyszerészt avattak kitüntetéses doktorrá pénteken a Semmelweis Orvostudományi Egyetem tanácsának ünnepi ülésén, amelyen dr. *Szécsény* Andor rektor elnökölt. Dr. *Szabó* Zoltán, az általános orvostudományi kar és dr. *Szász* György, a gyógyszerésztudományi kar dékánja ismertette a doktorrá avatottak érdemeit. Elmondták,

A lottó nyerőszámai:

20, 35, 46, 57, 78

— **A KGST vegyipari** állandó bizottsága környezetvédelmi műszaki-tudományos tanácsának tizedik ülése jegyzőkönyv aláírásával fejeződött be pénteken Csopakon. Az ülésen a magyar szakértők a biológiai tisztítók teljesítményének fokozásáról számoltak be. Az 1984—85-re vonatkozó munkaterv szerint továbbra is kiemelt feladat a levegő széndioxid-szennyezésének csökkentése.

— **Országos városgazdálkodási** enkétet tartottak pénte

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

David Nagy László grafikus

KŐBÁNYAI GYÓGYSZER

1984 JUN 12

1021

KIÁLLÍTÁS UTÁN

Dávid Nagy László grafikusnak és Zsiger Attila faművesnek rendezett kiállítást a II. kerületi Tanács művelődési központja a Vízivárosi Galériában, május 20-tól június 7-ig. A kiállítást Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria nyugalmazott főigazgatója nyitotta meg.

Dávid Nagy Lászlót már nem kell bemutatnunk olvasóinknak, hiszen lévén a vállalati nyomda dolgozója, már megtettük ezt, s több kiállításáról is beszámoltunk. (Zsiger Attila ugyancsak dolgozott a nyomdában.)

A grafikákat a kiállítás anyagából válogattuk.

Ne vegyétek el a napot!

Leonardo-parafrázis

MEDICOR-bem
orvostechn

A Párizsban megnyílt n
zetközi orvostechnikai kiállí-
táson (Intermedica) Magyar-
ország is részt vesz: a Me-
dicor több olyan orvostechni-
kai eszközt, berendezést mu-
tat be, amelyek iránt már a
kiállítás első napjaiban nagy
érdeklődés mutatkozott. Egy
bordeaux-i kórház már meg is
vásárolta azt a traumatológiai
korszerű
baleseti sérültek gyors és pon-
tos megvizsgálását teszi lehe-
tővé. Élénk az érdeklődés a
Medicor EKG-készülékei, va-
lamint a légzésfunkciót vizsgá-
ló készüléke iránt is. A ma-
gyar vállalat képviselői koope-
rációs lehetőségekről is tár-
gyalnak francia cégekkel.

A dohányos az integrált áramköröknek is árt

A mai mikroelektronikai eszközöket úgy kell gyártani, hogy őket még az 1 μm-nál kisebb porszemek se szennyezzék. Ezért az Egyesült Államokban több kutató azt vizsgálta, hogy miképp tehetnék még tisztábbá azokat a nagyon tisztán tartott helyiségeknek — tisztaszobáknak — a levegőjét, amelyekben a mikroelektronikai eszközök készülnek.

Megállapították, hogy a dohányosok még több órával a legutolsó cigaretta elszívása után is negyvenszer annyi szennyezőt lehelnek ki — főképp nyálcseppekben és szájuk elpusztult sejtjeinek csomóiként —, mint akik nem dohányoznak. Ezek a mikroszkópikus szennyezők a kutatók által kipróbált egyetlen maszkkal sem tarthatók távol a megmunkálandó tárgytól. A szennyeződésből eredő selejt tehát pusztán azáltal is csökkenthető, hogy a kényes műveleteket nem dohányzó munkásokkal végeztetik el.

E fölismerések birtokában most azt vizsgálják, hogy mekkora szennyezést okoznak a dolgozók ételei, a fogkrémjük vagy a munkahelyiségben hordott ruhaneműik mosásának a módja. A kutatók szerint különösen veszedelmes a baktériumok szennyező hatása (még az elpusztított baktériumoké is), mert sok bennük a mikroáramköröket alkotó félvezetőkre nagyon ártalmas nátrium és kálium.

A végső megoldás valószínűleg vagy az, hogy sokkal tökéletesebb tisztaságú munkahelyiségeket építenek, vagy hogy az emberi munkaerőt — a teljes automatizálás révén — kiiktatják a különösen kényes munkafolyamatokból. (Science News)

Bővül a belga gyógyszerpiac

Belgium gyógyszerpiaca az utóbbi évek során figyelemre méltó mértékben növekedett, ennek elsősorban külföldi szállítók látták hasznát. 1971 és 1982 között a belföldi forgalom (humán- és állatgyógyászati különlegességek együtt) 17,5 milliárdról 44,6 milliárd belga frankra emelkedett. Ugyanebben az időszakban az importált gyógyszerek részesedése a piacon 54,5-ről 63,8 százalékra nőtt. 1982-ben az összes import 23,9 milliárd frankot képviselt, ebből 16,5 milliárd jutott a gyógyszerkülönlegességekre. A szállítók között első helyen 4,6 milliárddal az NSZK állt, utána Franciaország (3,2 milliárd), Hollandia (2,4 milliárd) és Svájc (2,2 milliárd) következett.

Belgiumban 48 gyógyszergyártó üzem működik, ezek közül öt helyen folyik kutatás és fejlesztés. Ez az öt vállalat átlagban forgalmának 15 százalékát fordítja erre a célra. Tekintve, hogy a belföldi piac igen kisméretű, a belföldi termelésnek több, mint a fele külföldre kerül; 1982-ben például 28,2 milliárd frankos értéket képviselt az export, ebből 23,4 milliárd volt a készgyártmány. A legfontosabb vevő Hollandia (5,1 milliárd), az NSZK (4,8 milliárd) és Olaszország (1,6 milliárd).

A belföldi termelők és az importőrök súlyos panasza, hogy 1975 óta ellenőrzik a 9900-féle forgalomban lévő különlegesség árát. Az árakat emelni csak a gazdasági minisztérium engedélyével lehet, ezt pedig szűkmarkúan mérik. Évi átlagos 8-9 százalékos infláció közepette az árakat csak mintegy 3,5 százalékkal engedik emelni. Kötelezően szabályozzák a haszonrést is, ez a nagykereskedelemben az eladási ár 13,1 százaléka, a patikákban pedig az eladási ár 31 százaléka. Ez a politika a betegsegélyző pénztárak tehermentesítését szolgálja, viszont arra vezet, hogy az NSZK vagy Hollandia piacához hasonlítva, az árak rendkívül alacsonyak.

Dávid Nagy László grafikus

Dávid Nagy László rajza

Dáv

Élet

2

XXX/31

NYÁRI SZÁM

Megint kánikula van. Süt a nap, a kora délutáni hőmérséklet ismét harminc fokig tornássza magát, a hűvös front elvonulta után a város úgy fekszik a július végi verőfényben, mint egy elszánt nudista, szürke betonbőrét sütteti, aszfalttestrészei beszívják a meleget. A futó esőknek még az emléke is elpárolgott.

minológiai egyenruha, nem a felszínen kinyilvánított egyetértés a legfontosabb ebben a stratégiai távlatú folyamatban. Hanem hogy a tervek, modellek, elképzelések és döntések sokaságát ugyanaz a cél, ugyanaz a hosszú távú akarat motiválja.

Mire megkopik a barnaságom,

MDK

Dávid Terézia

nyomdász özvegye

örökölte férjétől Sonás Lajoslól a temesvári nyomdát, majd férjtez ment Klapka Józsefhez az 1848-49-iki hős tábornok édesapjához aki a nyomdát tovább vezette.

Firtinger Károly: Uj szaktörténeti munka.

Grafikai Szemle 1900 évf 1 sz 5 l.

DÁVID Zoltán

M.D.K.

Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja
1928.

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 339.e.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Erdőgazdaság és
pesipor

1972/11

Dávid Zoltán

1021

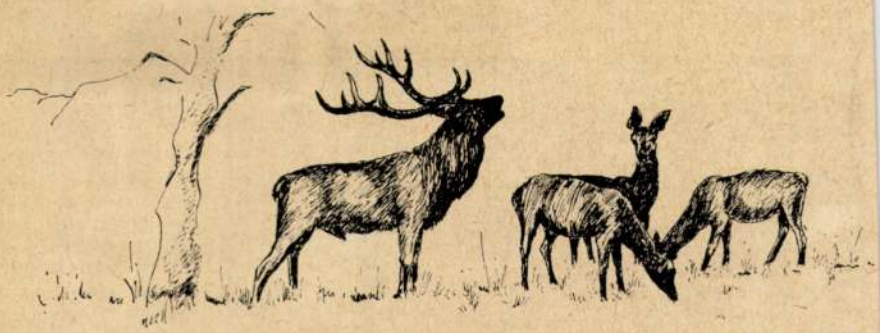

Dávid Zoltán tusrajza

6

mérnökétől?

A próbatermelés első tapasztalatai

— Milyen tapasztalatokkal já próbatermelés eddigi néhány ja?

— Az eddigi, kezdeti tapasztalatok kedvezőek, komolyabb észrevétel, javítani való nem volt, bízunk benne, hogy egy hónapi próbaüzem után a gyár ráállhat a teljes termelésre. Mindössze néhány kisebb módosítást kellett végrehajtani, mind pl. a végállás kapcsoló áthelyezését. Remélhetőleg műszaki hiba sem veszélyezteti majd a folyamatos termelést, a préseket — az üzem lelkét — a Műszaki Egyetem vetette alapos vizsgálat alá, s bízunk benne, eltérés azonban a terítési technológiában van. A régi üzemben pneumatikus szórással terítik a forgácspaplant, itt légsodrásos technológiával. A légszállító berendezés, amely szállítás közben szárítja is a forgácsot, a terítésnél a nehezebb forgácsot a paplan közepére, a könnyebbet a szélére fújja be. A forgács az új gyárban már szalagra kerül, tehát a forgácspaplan folyamatos szalagon, nem pedig lemezeken képződik. A préstechnológia lényegében

MDK

V.Davida Mária

Résztvett a szekszárdi művészek kiallitasan.

-l,l,-: A szekszárdi művészek kiallitasa.

Képzőművészet, 1930. 27.sz. 51.l.

V. Davida Mariska

Margitay Ernő: "Művésznők kiállitása" cimmel ir a Magyar Képzőművésznők Egyesületének kiállitásáról a Nemzeti Szalonban:
A részt vevő művészek:
Augusztin Mariska, Fesztyné Jókai Róza, Komáromi Kacz Endréné, Klammer Mariska, Payer Gizella, Rauscher Juliska, Schütz Julcsa, Büttner Helén, Gimzer Etelka, Braunecker Stina, V. Davida Mariska, Zombori Lona.

V. Davida Mariska: "Tulipán és jácint" c. és "Jácint csendélet" c. képei figyelemre méltóak a kritika szerint.

ÉLET, Bp. 1912. ápr. 14. IV. évf. 15. sz. 472. lap.

Dávid Kiss Mária

Született Székesfehérvárott 1930. február 4-én. Grafikus. Tanulmányai: Művészeti Akadémia, München (1957-1963) Jólismert litografus, fametsző. Címe: München, Humannweg 12.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.

334 l 66 l.

Dávid László építész

Tervezőcsoportjának terve
költségtérítést kapott az
alábbi pályázaton

Korács Ferenc: A Sabáni Rácz
gyógy fürdő tervpályázata, 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2 old

FORMÁZOTT

GYŐR, MŰCSARNOK, BAROSS U. 23.
1993. december 14–1994. január 30.

A címben szereplő formázás nem más, mint a kép formáinak a kép külső kontúrvonalaira való kiterjesztése. Az eljárás előképeit megtalálhatjuk a klasszikus avantgarde ötletözönében (gondoljunk csak Tamkó Sirató dimenzionizmusára), ám a második világháború utáni művészet egy egész önálló irányzatot szentelt neki, a *shaped canvas-t*, élén kétségkívül legjelesebb képviselőjükkel, az amerikai Frank Stellával. Ez az expresszív absztrakció után az Egyesült Államokban kibontakozó elvont festészet szerencsésen találkozott a hatvanas évek második felében kissé nyitottabbá váló Magyarországon annak a generációnak mértaniasan elvont törekvéseivel, amely a Nyugat festészetére rácsodálkozva, abból minél többet minél hamarabb át akart venni. Elsősorban Bak Imrére, Deim Pálra, Fajó Jánosra, Keserü Ilonára, Nádler Istvánra és Türk Péterre gondolok. Ez a szerkezetes, geometrikus művészet természetesen a nyugati példaképek mellett nincs híján hazai hagyományoknak sem, talán fölösleges is külön megemlíteni Barcsay vagy Kassák nevét.

Adott tehát egy alkotási forma, elég világos eredettel, de még nem igazán feltárt belső és külső összefüggésekkel. Adott egy művészeti irányzat, melynek szellemében a hatvanas évek második felétől egyre újabb korosztályok bekapcsolódásával mind a mai napig készülnek művek, amely irányzat azonban egészében még fel nem dolgozott, bár e feldolgozás többek esetében kismonográfiával már jól előkészített. Igazi hálás téma.

Meglepetéssel tapasztalhatjuk, hogy a kiállításon szó sem esik e magyar irányzatról. Noha a kiállítók többsége e körből kerül ki, együttlétükre mégsem ez adott alkalmat, hanem az, hogy a rendező (*Szász János)* szerint mind beleillenek egy uruguayi származású művész, *Carmelo Arden Quin* elméletébe, programjába: a MADI-ba (Mouvement, Art abstrait, Dimension, Invention, avagy carMelo ArDen quIn). A MADI a katalógus (*Dárday Zsuzsa* írása) tanúsága szerint lényegében a hagyományos képformákból való kilépést hirdeti, méghozzá úgy tűnik elsősorban a festészetben, de az igényt kiterjeszti a szobrászatra, építészetre, zenére és minden elképzelhető művészeti ágra. Az Arden Quin elméletéhez vezető lépcső legutolsó fokai szintén a katalógusra támaszkodva Moholy-Nagy László mozgástanulmányai és Péri László munkái lennének. Nos, elképzelhető, hogy voltak és vannak, akik jól ismerik a mozgalmát Buenos Airesben 1946-ban meghirdető, majd valamivel utána Párizsban letelepedő Arden Quin-t, sőt mi több, minden bizonnyal akad olyan is, akinek művészetére döntő befolyást gyakoroltak munkái és nézetei. Ám enyhe túlzás lenne azt állítani, hogy olyan hatással bírt volna, hogy egy egész irányzatot, az ő nevéhez kössünk. Tanulságos lehetne, ha összehasonlíthatnánk egy hasonló törekvéseket felmutató magyar és külföldi irányzatot ám Arden Quinnek és társainak egyetlen műve sem látható a kiállításon. (Pedig olyan nevek is szerepelnek köztük, mint Martin Blazsko, vagy Gyula Kosice). Érdekes lett volna megszemlélnünk egy Moholy-Nagytól és Péritől induló, majd Arden Quin-en keresztül Magyarországra visszakanyarodó művészeti gondolkodásmódot, ám nemcsak Arden Quin, de Moholy-Nagy és Péri munkáit is hiányolnunk kellett. (Továbbá meggyőződésem, és eddigi értesüléseim is azt látszanak igazolni, hogy Moholy-Nagyot nem Carmelo Arden Quin-en keresztül ismerte meg a magyar művészeti élet; Périt meg alig ismerte). Nem lett volna haszon nélkül való olyan művészek munkáit látni, akik ma valamiért magukra nézve meghatározónak tartják a MADI-t – ám erről szó sincs, már a katalógus előszava is leszögezi, hogy a kiállítás "olyan ... képzőművészek munkáit gyűjti egybe, akik alkotói munkásságuk egy-egy periódusában tudatosan, vagy véletlenül létrehoztak MADI, formázott műveket is."

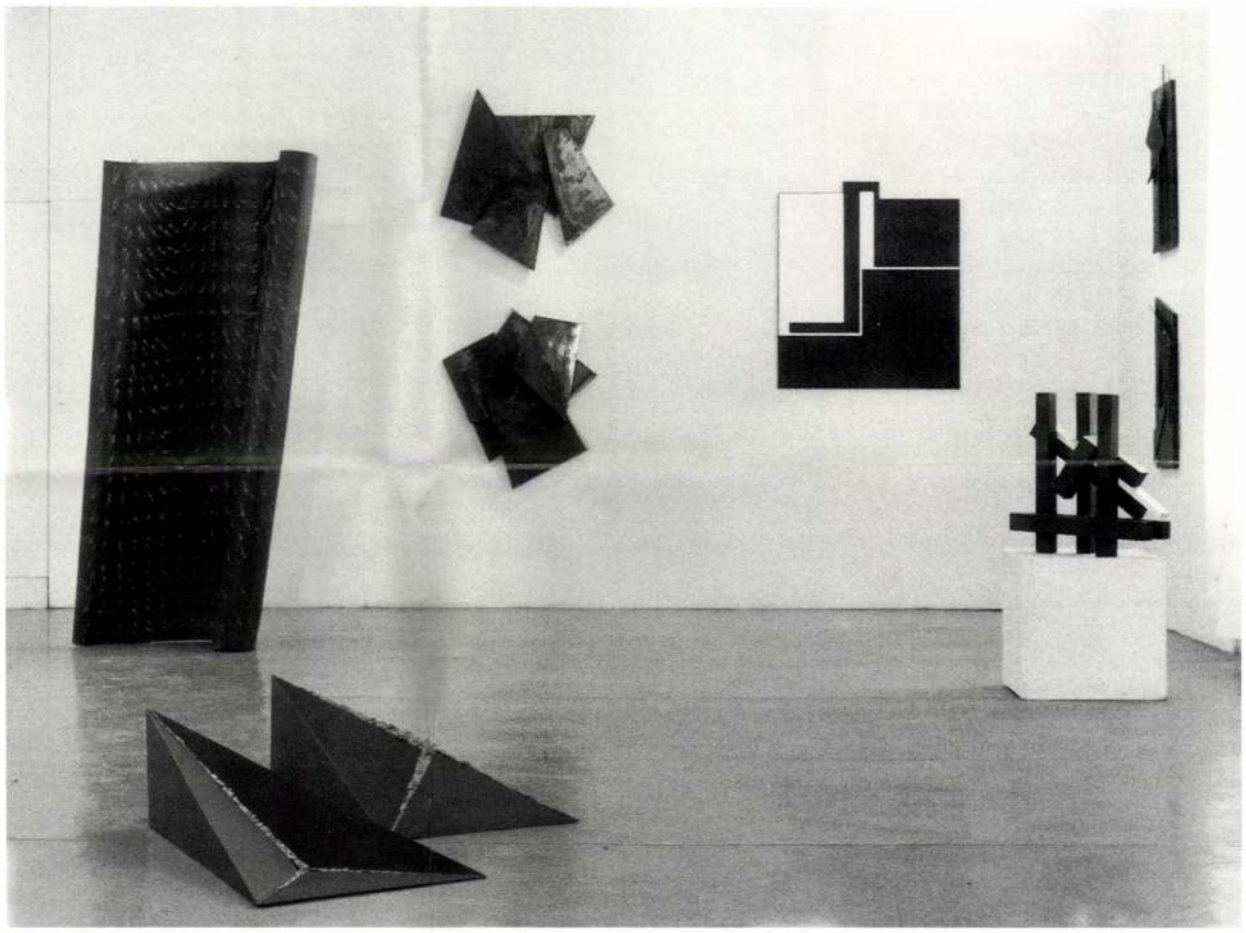

FORMÁZOTT • Kiállítás interieur • fotó: Rosta József

A katalógus voltaképpen nem is katalógus, mivel nem tartalmazza a bemutatott műalkotások adatait. E füzetben sokszorosított munkák viszont, melyek azért el vannak látva a megfelelő tudnivalókkal, csak véletlenül egyeznek meg a kiállításon szereplőkkel. Így alig kapunk felvilágosítást a képek címe, illetve készülésük időpontja felől, minthogy ez a kiállításon sem jelenik meg.

Magán a kiállításon tizennyolc művész szerepel: a hatvanas években induló geometrikus festők némelyike (Bak, Fajó), néhány más művész nagyjából ugyanebből a korosztályból (pl. *Csiky Tibor, Maurer Dóra*), egy fiatalabb generáció (*Ézsiás István, Klicsu Lajos* stb.), és huszonévesek (*Bányász Éva, Marafkó Bence, Szász*). Az idősebb művészek nem okoztak meglepetést (volt, akitől legalább tízéves alkotás volt látható), leginkább *Szőnyei György* munkája figyelemre méltó: a művész horvátországi repesz szaggatta ablakokon kirajzolódó negatív mintákat vett alapul, s a minták mentén körbevágott, feketére festett falapokat tette fel közvetlenül a falra. A húszéves Marafkó egy igazán klasszikus témát, egy kissé szétcsúszó oldalú háromszöget készített pontosan eltalált arányokkal, jó technikai kivitelezéssel (ez utóbbi sajnos nem volt magától értetődő a kiállításon). A legüdítőbb jelenség számomra a szintén a legfiatalabbakhoz tartozó Bányász Éva kettős képe volt: az egyiken szereplő – természetesen formázott szélű – fehér vonalas fekete kompozíció nagyobb síkjait a másik képen Mondrian kékesszürkéivel, a síkok között lévő kicsi kört, négyszöget és háromszöget pedig a három alapszínnel festette meg. Egyszerű, világos kompozíció, megnyugtatóan sokoldalú iróniával fűszerezve.

Ha ez a kiállítás valamilyen elvet komolyan sértett, úgy az a dekórum, az illendőség elve volt. Ez az "adalékok a magyar geometrikus művészethez" jellegű kiállítás egyszerűen nem visel el egy ilyen manifesztumszerű, messzezengő szellemi körítést.

VARGA KOPPÁNY

DÁVID VERA ELEKTROIMÁZSAI

DUNA GALÉRIA
január 11–január 23

"Elektronikus képzőművészetként" határozza meg a budapesti Duna Galériában kiállított alkotásait Dávid Vera, nem pedig elektrografikaként, xerográfiaként vagy reprográfiaként. A nyomdai és sokszorosító eljárások gyűjtőneveként is használatos *grafikai* besorolás ebben a kivételes esetben valóban alkalmatlan, sőt, félrevezető lenne.

Az elektrografika műfajában tevékeny alkotók általában rájátszanak arra a technikai lehetőségre, amelyben a Chester Carlson által konstruált fénymásoló mai változata a műként funkcionáló fénymásolatok reprodukálását számbelileg nem korlátozza. Mindegyik másolat eredetinek számít, a harmadik és a huszadik is. Ha talán persze nem is mindig eredetinek, de mégis szuverén műnek, amely a sorozaton belül kapja meg számozott és szignóval ellátott minősítését, akárcsak Warhol szitanyomat sorozatainak vagy Vasarely szerigráfiáinak esetében.

Dávid Vera, úgy tűnik, ennek a reprodukciós hajlamosságnak kíván ellenállni, amikor kerüli a grafikai minősítést. S nem csak ettől óvakodik, hanem attól is, hogy másolatokat hozzon létre egy olyan eszközzel, amelynek elsődleges rendeltetése a másolás. Nem kis ellentmondás ez, Dávid alkotásai azonban bizonyítják, hogy az ellentmondás is lehet igazolt, sőt, ez esetben több is annál: létfeltétel, a művek létrejöttének apropója, annak a tételnek a felállítása, hogy "nem másolok a másolón".

Menjünk sorjában, vegyük a másolás tárgyát, az "eredetit", amely az elektrografikusok többségénél rendszerint képi – nyomdai vagy fotó eredetű – alapforma. Ez azt jelenti, hogy az eredetinek számító képanyag sem igazán eredeti, hanem – grafikai termékként – már eleve másolat, sőt, többszöri sokszorosítás. Dávid alapmintái, ikonikus origói nem síknyomatok, hanem különböző textúrájú, háromkiterjedésű matériák: papírmasék, kartonból kivágott mértanias alakzatok, csipkék, ruhaanyagok, apróbb tárgyak, amelyek kellékként vannak jelen egy individuális vizuális jelenetezés szolgálatában. Dávid a fénymásoló üveglapjára helyezett tárgy- és gestaltegyüttest nem annak nyugalmi állapotában, hanem *mozgás* közben éri tetten. Mint afféle ízig-vérig mai, mediális varázslónő, kezével belekever az elektronikus üstbe, s amit a nyomaton látunk, nem más, mint a felhalmozott tárgyaknak mozgás közben rögzített képi vetülete, amely az absztrakt és a figuratív összemosódások zabolátlanságában izzik fel, az alapszínek szabálytalan átfedésében. A végtermékként nyert színes lapok csak töredékeiben adják vissza a folyamatbeliségnek azt a látványát, amely legszemléletesebben talán a kezünkkel forgatott és szemünk elé tartott kaleidoszkóp optikai síkjában zajlik le. Döntő tényező másrészt, hogy

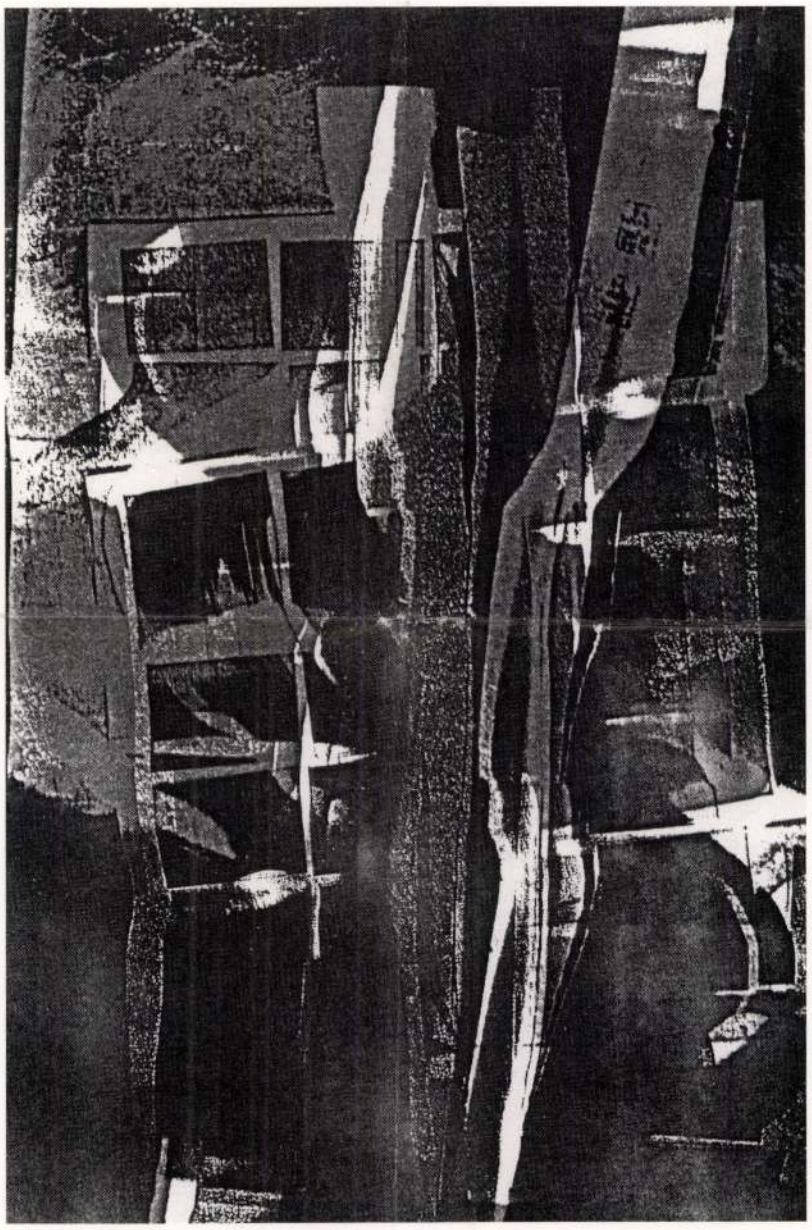

DÁVID VERA: Elektro image, 1991

Dávid soha sem készít két egyforma nyomatot; egy szituáció, egy képbeállítás csakis egyszer érdekli—nincs két egyforma elektroimázs, mindegyik nyomat eredeti, illetve egyedi.

A kaleidoszkópról vett hasonlat csupán annyiban helytálló, természetesen, hogy Dávidnál egy mozgásban lévő jelegyüttes változó ikonográfiájának fáziseltolódásai véglegesülnek képművészetté. De míg a gyermekkor színes optikai játékszerének nyelvi lehetőségei jócskán korlátozottak – mindig ugyanazoknak az optikai elemeknek konstellációjához kötődnek –, addig Dávid Vera széles artikulációs skálán mozgó képi világok teremtőjeként bontakoztatja ki tehetségét. Olyannyira különbözőek ezek a képi világok, hogy sokszor csupán a fénymásoló művészetközi természete, a médium szintetizáló képessége ötvözi őket ugyanazon piktográfiai rendszer kötelékébe. A képi alapminták egymástól különböző jellege arra vezethető vissza, hogy Dávid mindenekfelett a festő, a képzőművész univerzális habitusa felől közelít az elektronikus technológiához, nem pedig szakosodásra hajlamos elektrografikusként. Nem konceptuális programokat hoz létre a fénymásolón, hanem poétikai tartalmakkal dúsított látványmintákat, az ideogrammatikus nyelvi tartománytól elrugaszkodott, egyszerű, tiszta piktogrammákat.

Az elektronikus képművészet műfaji megnyilvánulásában jártas szemlélő, ha rendszerezni kíván, arra a megállapításra jut, hogy Dávid általában *reálkópiát* biztosító pozícióról rugaszkodik el a *copy motion*, vagyis a bemozdítás kiszámíthatatlan, előre pontosan nem kikövetkeztethető képi torzításokat, elmosódásokat, színfelbontásokat előidéző munkamódszere felé. Ez az egyetlen olyan út, amely szavatolja, hogy nem születhet két egyforma felvétel: mindegyik szituáció egyszeri, megismételhetetlen *ellenmásolat*.

A művek ellenmásolati természetének másik fontos ismérve a készüléknek abban a technikai tulajdonságában van, hogy a szerző által használt Ricoh NC 100-as prizmatikus – tükörreflexes – effektusai sokkal közelebb állnak a klasszikus fényképezés optikai hatásaihoz, mint a lézernyomtatású technológia nyújtotta lehetőségek. Dávid alkotásai korszerű értelemben vett fotogrammák. A fénymásoló gépet kameraként alkalmazó szerző a játékosság intuitív csapongásaiban leli meg azt az egyéni ikonográfiát, amelynek párhuzamán Moholy-Nagy sokkalta kezdetlegesebb eszközökkel előállított *Fotogram*jai mutatkoznak, Moholy-Nagy egyszerűséget kifejező "fénykonstrukciói" ugyanolyan hitelesen fejezik ki az adott kor szellemi állapotát, mint amilyen hitelesen utalnak Dávid művei a jelenkor kevésbé lehántolt formanyelven eszményítő pluralista szellemiségére.

A már kikísérletezett nyelvi műveletek az esztétikai vonásoknak egy olyan minőségét adják, amelyek nem céljai a kutatásnak, hanem természetes következményei, abban az értelemben, ahogyan Antoni Tapies fogalmazta meg: "A művészet sohasem keresi a szépet, azt jutalmul kapja".

Dávid Vera törekvései a szép megtalálásának ezt a könnyed, tehermentes, játékos módját teszik rendhagyóvá.

SZOMBATHY BÁLINT

DÁVID Vera

A budapesti Vasarely Múzeum

szeretettel meghívja Önt a

1re Biennale International d'Art Électro-Images

kiállítás

1992. június 4-én 17 órakor tartandó megnyitójára.

MEGHÍVÓ

A kiállítás megtekinthető 1992. június 4-től június 21-ig.

Vasarely Múzeum - Budapest - Szentlélek tér 6

Művészettörténeti
Kutatócsoport

Országház u. 30.

1014
Budapest

BARALDI Celeste (Olaszország - Italie) ❐ BARONI Vittore (Olaszország - Italie) ❐ CHARBONNEAU Jacques (Kanada - Canada) ❐ CHIUCHIOLO Marcello (Olaszország - Italie) ❐ DÁVID Vera (Magyarország - Hongrie) ❐ DEBREIX Gasteo (Brazília - Brésil) ❐ DENTI Giuseppe (Olaszország - Italie) ❐ DENTI Nicola (Olaszország - Italie) ❐ DIOTALLEVI Marcello (Olaszország - Italie) ❐ HERVÉ Rodolf (Franciaország - France) ❐ HOARE James Tyler (Egyesült Államok - États-Unis) ❐ JACKSON Sarah (Kanada - Canada) ❐ KIERSPEL Jürgen (Németország - Allemagne) ❐ KLAGES Gabrielle (Németország - Allemagne) ❐ LE K'DAR (Franciaország - France) ❐ LINCOLN Janice (Egyesült Államok - États-Unis) ❐ MATHIAUT Jean (Franciaország - France) ❐ MÜHLECK Georg (Németország - Allemagne) ❐ NIESLONY Boris (Németország - Allemagne) ❐ OLBRICH Jürgen (Németország - Allemagne) ❐ PRINS Lieve (Hollandia - Pays-Bas) ❐ SZOMBATHY Bálint (Jugoszlávia - Yougoslavie) ❐ VANNOZZI Pierluigi (Olaszország - Italie)

MEGHÍVÓ

GROUPE A-Z
ART ELECTRO-IMAGES

A budapesti
Vasarely Múzeum
szeretettel meghívja Önt a
GROUPE A-Z kiállításának
1991. szeptember 26-án 17 órakor
tartandó megnyitójára.

A kiállítás megtekinthető:
1991. szeptember 26-tól október 27-ig.

VASARELY MÚZEUM - Budapest - Szentlélek tér 6.

DÁVID Vera

Új Művészet

SINKOVITS PÉTER részére

BUDAPEST

Bathory u. 10. VII. 707.

1054

GROUPE A-Z

ABDENOUR Amal (Franciaország - France) ❑ AKBAR Shah (India) ❑ ALVAREZ Manuel (Venezuela) ❑ ANDERSON Peter (Svédország - Suède) ❑ ANELLI Salvatore (Olaszország - Italie) ❑ ARRANZ Romà (Spanyolország - Espagne) ❑ BARALDI Celest (Olaszország - Italie) ❑ BASSET Klaus (Németország - Allemagne) BAUMAN Judith (Izrael - Israël) ❑ BLAKE Stuart (Anglia - Grande-Bretagne) ❑ BIRGE Pricilla (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ BOISSONNET Philippe (Kanada - Canada) ❑ BOLYARD David (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ CABANIS Daniel (Franciaország - France) ❑ CASERO G. (Spanyolország - Espagne) ❑ CHANG (Kina - Chine) ❑ CHARBONNEAU Jacques (Kanada - Canada) ❑ CHIUCHIOLO Marcello (Olaszország - Italie) ❑ CIANI Piermario (Olaszország - Italie) ❑ CARRENA Horacio (Argentina - Aregentine) DAR Dina (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ DÁVID Vera (Magyarország - Hongrie) ❑ DAWES John (Ausztrália - Australie) DEBREIX Gasteo (Brazilia - Brésil) ❑ DENTI Giuseppe (Olaszország - Italie) ❑ DIOTALLEVI Marcello (Olaszország - Italie) ❑ DURAND James (Franciaország - France) ❑ FORSTER Clara (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ FREDERIKSON Andres (Norvégia - Norvège) ❑ GESSERT Sharon (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ GILBERT Sharon (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ GONZALEZ Marisa (Spanyolország - Espagne) ❑ GRIMALDI Vince (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ HAINKE Wolfgang (Németország - Allemagne) ❑ HALBAUER Ede (Magyarország - Hongrie) ❑ HARROFF William (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ HOARE James T. (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ JACKSON Sarah (Kanada - Canada) ❑ JACOBSEN Kirsten (Dánia - Danemark) ❑ JOHN Franz (Németország - Allemagne) ❑ KADAR Joseph (Franciaország - France) ❑ KAWAMATA Tadashi (Japán - Japon) ❑ KEMPS Gerard (Hollandia - Pays-Bas) ❑ KIERSPEL Jürgen (Németország - Allemagne) ❑ KLAGES Gabriele (Németország - Allemagne) ❑ KOPPANG Randy (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ LINCOLN Janice (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ LITTMAN Christian (Svájc - Suisse) ❑ MATHIAUT Jean (Franciaország - France) ❑ MOLNAR Vera (Franciaország - France) ❑ MONFORTE Luiz (Brazilia - Brésil) ❑ MOORE Sabra (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ MUHLECK Georg (Németország - Allemagne) ❑ NEADERLAND Louise (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ OHNO Dona (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ OLBRICH Jürgen (Németország - Allemagne) ❑ PAPP Tibor (Franciaország - France) RANGEL Paco (Spanyolország - Espagne) ❑ ROIG Dora (Spanyolország - Espagne) ❑ ROSELLO Emilio (Spanyolország - Espagne) ❑ SCHNYDER Achim (Németország - Allemagne) ❑ SILVIA Pete (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ SHERIDAN Sonia (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ SMUDA Gail (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ SUOMI Timo (Finnország - Finlande) ❑ STEIGER Charly (Németország - Allemagne) ❑ TONNOLIER Joseph (Franciaország - France) ❑ URBONS (Németország - Allemagne) ❑ VANNOZZI Pierluigi (Olaszország - Italie) ❑ ZOGOLOPOULOS Giorges (Görögország - Grèce)

ELEKTROGRAFIKÁK

VASARELY MÚZEUM BUDAPEST

SZEPTEMBER 26-TÓL OKTÓBER 27-IG 1991

GROUPE A-Z
ART ÉLECTRO-IMAGES PARIS

ABDENOUR Amal (Franciaország - France) ❑ AKBAR Shah (India - Inde) ❑ ANDERSON Peter (Svédország - Suède ❑ ARRANZ Romà (Spanyolország - Espagne) ❑ BARALDI Celest (Olaszország - Italie) ❑ BASSET Klaus (Németország - Allemagne) ❑ BAUMAN Judith (Izrael - Israël) ❑ BLAKE Stuart (Anglia - Grande-Bretagne) ❑ BIRGE Pricilla (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ BOISSONNET Philippe (Kanada - Canada) ❑ BOLYARD David (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ CABANIS Daniel (Franciaország - France) ❑ CASERO G. (Spanyolország - Espagne) ❑ CHANG (Kina - Chine) ❑ CHIUCHIOLO Marcello (Olaszország - Italie) ❑ CIANI Piermario (Olaszország - Italie) ❑ CARRENA Horacio (Argentina - Aregentine) ❑ DAR Dina (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ DÁVID Vera (Magyarország - Hongrie) ❑ DAWES John (Ausztrália - Australie) ❑ DEBREIX Gasteo (Brazília - Brésil) ❑ DENTI Giuseppe (Olaszország - Italie) ❑ DIOTALLEVI Marcello (Olaszország - Italie) ❑ DURAND James (Franciaország - France) ❑ FORSTER Clara (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ FREDERIKSON Andres (Norvégia - Norvège) ❑ GESSERT Sharon (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ GONZALEZ Marisa (Spanyolország - Espagne) ❑ GRIMALDI Vince (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ HAINKE Wolfgang (Németország - Allemagne) ❑ HALBAUER Ede (Magyarország - Hongrie) ❑ HARROFF William (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ HOARE James T. (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ JACKSON Sarah (Kanada - Canada) ❑ JACOBSEN Kirsten (Dánia - Danemark) ❑ JOHN Franz (Németország - Allemagne) ❑ KADAR Joseph (Franciaország - France) ❑ KAWAMATA Tadashi (Japán - Japon) ❑ KEMPS Gerard (Hollandia - Pays-Bas) ❑ KIERSPEL Jürgen (Németország - Allemagne) ❑ KLAGES Gabriele (Németország - Allemagne) ❑ KOPPANG Randy (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ LINCOLN Janice (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ LITTMAN Christian (Svájc - Suisse) ❑ MATHIAUT Jean (Franciaország - France) ❑ MOLNAR Vera (Franciaország - France) ❑ MONFORTE Luiz (Brazília - Brésil) ❑ MOORE Sabra (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ MUHLECK Georg (Németország - Allemagne) ❑ NEADELAND Louise (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ OHNO Dona (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ OLBRICH Jürgen (Németország - Allemagne) ❑ PAPP Tibor (Franciaország - France) ❑ RANGEL Paco (Spanyolország - Espagne) ❑ ROIG Dora (Spanyolország - Espagne) ❑ ROSELLO Emilio (Spanyolország - Espagne) ❑ SCHNYDER Achim (Németország - Allemagne) ❑ SILVIA Pete (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ SHERIDAN Sonia (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ SMUDA Gail (Egyesült Államok - États-Unis) ❑ SUOMI Timo (Finnország - Finlande) ❑ STEIGER Charly (Németország - Allemagne) ❑ TONNOLIER Joseph (Franciaország - France) ❑ URBONS (Németország - Allemagne) ❑ VANNOZZI Pierluigi (Olaszország - Italie) ❑ ZOGOLOPOULOS Giorges (Görögország - Grèce)

ELEKTROGRAFIKÁK

72,57.

DAVID Vera

Dávid Vera, költő

L. Gál Tamás

Vadas József Én-képek

13.

Élet és Irodalom, Bp. 1984. jún. 8. XXVIII/23

Dávid Vera, festő- és grafikusművész

A Bartók 32 Galériában négy fiatal festőművész kiállítása nyílt meg, ezzel a furcsa címmel „Lépkényszerletek".

– Dávid Vera egyébként szakmailag teljesen felkészült, de talán egyetlen belső ellentmondása van, hogy ezek a fajta tartalmak sokkal inkább valóak kismérétű illusztrációs grafikába, mint ilyen nagy méretű táblaképekbe.

Láttuk, hallottuk.

1984. V. 31. Petőfi 10.45 Talpalatnál.

Vadas József

Én-képek

[Dávid Vera, Gál Tamás, Udvardy Róbert, Hajósy Mónika]

Bp. Bartók 32 galéria 1984

Élet és Irodalom, 1984. június 8. 23 13.

stallációiba és plasztikáiba ezt az „élő" szimbólumot, hogy minden közhelyet elkerül. Sőt, a mítoszt is képes újrafogalmazni. A Biblia Ó- és Újszövetsége húzza meg az asszociációk körét. Ipszilon alakú fák lesznek korpuszok, fáraók, Ádámok vagy Évák. Aszerint, hogy az ágak „ágyéka" melyik genitáliára emlékeztet. Az ágyékkötő, vagy akár a fáraó meredő falloszát takaró kötény háncs. A tüskés ágak, koszorúk, fakéreggel betekert formák, mezőgazdasági eszközökre és kínpadra, próféták botjára és angyalok letört szárnyára hasonlítanak. A legnagyobb „borona" *Samu Gézának* szentelt oltár. Egy-egy mű szól olyan barátokhoz, mint *Hencze Tamás, Gulyás Gyula* vagy *Szikora Tamás*. Samu Géza esetében a kiállítás megnyitásának hete tragikusan komorrá tette a talán még

Orosz Péter: Gesztus kereszt Her

Kenessei András

Létképletek

Negy fiatal egyszerre

[Dávid Vera, Hajósy Mónika, Vácady Róbert, Gál Tamás] Bp. Stúdió Galé

~~117~~ 17/ 176.

Magyar Hírlap, 1984. juni .12. 6.

festőt

tradíciójához
ágy a német

évek elején
indulóponto-
nemcsak az
özép-európai
elsősorban
ai közegnek
ző esetében
mit nagyon
nél az egész
se, az, hogy
em csupán
okk tradíció
a, hogy az
sze legyen.
nyolcvanas
ot feltételez,
ellhez való
ek végén, a
szek nem a
n a korábbi
nkább arról
értékforrá-

Dávid Vera (V. évf.)

festményének reprója Sváby Lajos
„A festő dolga, jegyzet a festőképzésről"
c. cikkének mellékletében

– A cikket lásd: Sváby Lajosnál –

Mozgó Világ 1980. április

DÁVID Vera festő

Antalfi Mária: Dávid Vera Ziallitása. =
Uj Élet, XXXIX. évf. 4. sz. 1984. febr. 15. 5. p.

Bp. Újpalota, Lila Mola, Ziall

adta egy butortörténeti
sunk anyagát. Eddig két
Loránd Tudományegyetem M
közös szerkesztésben, pu
sitva részint a legfiata
összehangolt kutatási té

A Kutató Csoport mu
müfajok szerint csoporto
találhatók meg. Az önálló
tikák, recenziók,katalógu
géhez tájékoztatásul kivá
a Kutató Csoportnak megal
történész munkatársa volt
ladja meg ennek háromszor

DÁVID Vera

Létképletek : Bartók 32 Galéri,
/[bev. Pelle János] [h, 2 é n],
[12] p. ill

Dávid Vera f
Gál Tamás f
Hajósy Mónika f
Varády Robert f.

közgyűlése

ör nyilatkozata

zetőjét sem le-
n és korrekten

elésből a de-
ének és lénye-
elye hiányzik.
ó nélkül emel-
nult hónapok-
asztó jellel ta-
t bizonyította,
öztársaságban
ki és nem rög-
lényegét alko-
korlatának él-

nyilvánosság
szetért felelős-
khoz és a köz-
gondolkodja-
álasztást is ké-

gy a szövetség
ározott időre,

egy szabályszerűen előkészített, e
célból összehívott közgyűlés vá-
lassza meg.

Attól tartunk, hogy 15 perc alatt akkor lehet elnököt választa-ni, ha a politika ismét radikálisan beleszól a művészet dolgaiba, s épp ez az, amit szeretnénk elke-rülni.

Budapest, 1992. május 14.

A Kállai Ernő Kör nevében:

Andrási Gábor, Chikán Bálint, Dobai Ágnes, Fitz Péter, Forgács Éva, Frank János, Gergely Ma-riann, György Péter, Hajdú István, Haulisch Lenke, Jerger Krisztina, Kovács Péter, Lóska Lajos, Méray Katalin, Pataki Gábor, Peternák Miklós, Sárosdy Judit, Szegő György, Tímár Árpád, Tóth Fe-renc, dr. Ury Endréné, Wehner Ti-bor

Élő népmű

„Kultúrát nem leh
elődök kultúrája egy-
log, ha minden nemz
újra meg nem szerzi m
Kodály Zoltán ezen sz
pénteken megnyíló t
rajzi Múzeum. A X. O
művészeti Kiállítás a
lődési Intézet rendeze
Több mint 3000 beérk
a zsűri által kiállításra
és díjazott tárgyak egy
nek az elmúlt 10 év le
munkáival. Így a Nyí
jubileumi alkalomra a
rült anyag teljes keresz
ja a hagyományokból
zott kézműves-tevéken
fafaragásnak, népi sz
bútorkészítésnek, nádfo
kasságnak. A tárlat az
mi főszezonban mind
lesz, augusztusban zárja

DÁVID VERA festőművész

A zsinagóga karzatán láthattuk a kiállító négy festőművész anyagát. *Dávid Vera* lírai kis festményei, *Tóth Ernő*nek a Dienes Gábor-hatást eltitkolni nem tudó képei, *Aranyi Sándor* posztimpresszionista faluszéli látványtöredékei és *Bernáth (y) Sándor* fotóindíttatású, ironikusan politizáló képei összehasonlíthatatlan minőségeket sorjáztattak egymás mellé. Nem vitás, hogy Dávid Vera megtalálta a személyiségéhez illő, lágy tónusú képkészítés útját. Az is nyilvánvaló, hogy *Aranyi Sándor* festett *Alföld-szociográfiája* századfordulós szakmai problémákat feszeget ugyan, de eközben tematikailag mai társadalmi igényt elégít ki. *Tóth Ernő* pedig mintha még nem döntött volna: inkább az önállóbb, de ma még kisebb lélegzetű művek mellett maradjon-e *(Egy orrszarvú jelei)*, vagy a látványosabb, de sok manír-

Művészet 1985. jan. 57.o.

2oo.ooo szlovák), míg Erdély visszacsatolásával jó egymillió román. Negyvennégyben elvesztettük az észak-erdélyi, Auschwitzba hurcolt zsidóságot, amely a magyar túlsúlyt jelentette. Ez öngyilkos lépés volt. A dolgot valóban tágabb összefüggésben kell vizsgálni. A hatvanas években egy belgrádi olvasótalálkozón megkérdezték tőlem, miért csak a magyar atrocitásokat írtam meg a Hideg napokban? S a válaszra, hogy a negyvenezer magyar históriájának rögzítése az ő erkölcsi adósságuk, azt válaszolták, hogy mi ez a néhány tízezres szám, mikor ők a különböző oldalról rájuk törő ellenségeskedésekben csaknem kétmillió embert veszítettek.

— Tehát mégis jól gondolom, hogy a térség tágabb problémájáról van szó?

Cs. T.: Feltétlenül. Hányszor osztották fel Lengyelországot az elmúlt kétszáz évben? Kétségtelen, hogy a legnagyobb veszteséget a náciktól szenvedték a második világháborúban. De sérelmeiket nyomban továbbadták — a lengyel zsidóknak! Továbbá: ők jelenleg kétmillió lengyelt tartanak nyilván a mai Szovjetunió határain belül. Mint hallottuk, ugyanennyi a jugoszláviaiak emberveszteségé is. A szlovákok konfliktusát a csehekkel most ne is említsük. Itt valójában egész problémasorról van szó, amely hozzá még megalkuvásokkal is komplikálódott. A cseh hadiipar a háború alatt hajlandó volt kiszolgálni a náci érdekeket. Mégis, mivel cseh volt, tehát szövetséges, az angolszászok nem bombázták. ezért maradt meg sértetlenül — vesztére, mert azután (már a szovjet érdekek szolgálatában) archaikussá vált a maga régi gyáripari gépeivel.

S. I.: Tibor megerősít abban, hogy rövidülnek az éles konfliktusok közötti periódusok, aminek következményei új és új feldolgozatlan rétegekben rakódnak le. Nincs figyelem az intésre, folytatódik a bűnbakkeresés, magába zárul a lélek.

Cs. T.: Bácskában tiltó felejtéssel akartak reagálni és elhallgatással. Ez volt a titóizmus igénye. És ezért kellett nekem ezt a könyvet megírni. Az elhallgatás következménye, kérded? Valóban egy csomó neurózis az emberekben. Bácska északi részén, ahol még ma is a legtöbb magyar él, nagyobb az öngyilkosok száma, mint a statisztikában köztudomásúan élenjáró Magyarországon. Az adatok a Pszichológiai Közlönyből valók.

— Zárjuk tehát a beszélgetést azzal, hogy nincs megoldás?

Cs. T.: Ne zárjuk le. Beszéljünk inkább az értelmiség felelősségéről. Az írástudónak az a dolga, hogy felmérje, és a megoldás felé segítse a konfliktusokat. Ez a segítés — kötelesség. Az én könyvem huszonötezer példányban jelent meg, és a kiadó bármikor egy hét alatt kinyomtattathat ugyanennyit?

— Mit tehet egy könyv?

S. I.: Ezt én csak úgy tudom megfogalmazni, hogy egy könyv, például regényem, talán be tud kapcsolódni a kultúrateremtés folyamatába. Nemcsak a közölt információ révén, de úgy is, hogy meg tud teremteni egyfajta emberi csendet, ami az önvizsgálat és mindenfajta magatartásváltozás előfeltétele. De: legalább az önmegismerésé.

— Kedves Tibor, végső kérdésem az: negyvenezer halállal, negyvenezer halottal nem lehet azonosulni. Mégis: milyen közérzetet váltott ki benned ez a szörnyű megismerés?

Cs. T.: Katartikus élményt, amelynek feloldása az, hogy a könyvet végül mégis megírhattam. Mert ez sem volt olyan egyszerű dolog. Még tíz éve sem lehetett beszélni róla. 1986-ban megjelent a Zrínyi Kiadónál egy tudományos igényű munka, amely a Jugoszláviával kapcsolatos háborús magyar okmányokat tartalmazza. Ekkor a Hadilevéltár igazgatója még azt gondolta, hogy a magyar sérelmekről még mindig nem szabad írni: a bácskai negyvenezer magyar vértnúsors még fel sem merült a kötetben. Ma már legalább beszélhetünk róla. És a kibeszélés, lélekgyógyászok mondják, a gyógyulás, a kölcsönös megbékélés kezdete lehet, például a Vérbosszú Bácskában kiadásával.

LUKÁCSY ANDRÁS

DÁVID VERA

Amikor az olvasó találkozik magazinunkban Dávid Vera computer-grafikáival, a művésznő már túl van legújabb, berlini kiállításán, amelyet egy ottani magángalériában rendeztek. A két eseményt az kapcsolja össze, hogy az itt közölt, számítógéppel rajzolt-szerkesztett grafikákat Berlinben alkotta nemrég, a Berlinben bemutatott anyagát — olajfestményeket, pasztelleket — pedig Budapesten. A művésznő a magyar fővárosban született, elvégezte a képzőművészeti főiskolát, Sváby Lajos növendéke volt. Hazai kiállításain kívül szerepelt már Belgiumban, Svédországban és (az akkori) Nyugat-Berlinben. Nemrég kezdett foglalkozni a számítógép grafikai lehetőségeivel, de máris nagyon figyelemre méltó darabokat „művelt".

K. A.

Berend T. Iván

A gyanúsított vagy a gyanúsító bűne

— egy új hollywoodi film margójára —

Gyanú miatt bűnös (Guilty by suspicion), mondja címével is tiltakozva egy új hollywoodi film. Nem a legnagyobbak közül való, s nem is művészi értékei alapján figyelemre érdemes (bár *Robert De Niro* kiváló színészi teljesítménye valódi érték és élmény). Egy tragikus konfliktusokkal teli történelmi korszak lezárulása után vállalkozik a film az önelemző visszatekintésre. Nyilván nem ez lesz a legfontosabb alkotás, amely megkísérli a szembesülést. Mégis érdemes odafigyelni rá. Érdemes bepillantani az 1950-es évek elejének amerikai kommunistaellenes boszorkányüldözésébe, azon belül is a média és a film világát „megtisztítani" törekvő fanatikus purifikátorok korába. A környezet, a figurák — hát még nekünk, akik mindezt a másik „táborban" éltük meg — nagyon is ismerősök. Az elhízott, ordítozó, erőszakos és kezelhetetlen nemzetmentő, aki vádol és gyanúsít, s akinek gyanúsítása már bűnössé is teszi az áldozatot, nyilván sok helyen, sok mindenkivel helyettesíthető. Érdemes odafigyelni a történetre, ha mi a hidegháborús frontok túloldalán ugyancsak különb dolgokat éltünk át, szenvedtünk és asszisztáltunk végig. Érdemes odafigyelni, mert tisztességes, emberséges tiltakozás ez a film az alapvető emberi jogok sokféle és oly sokáig átélt megsértése ellen. A hősies póz nélküli, természetes, mindennapi hősiesség apoteózisát fogalmazza meg: nincs más út, mint természetes emberi normáinkhoz való ragaszkodás, hit saját meggyőződésünk jogában, s a „nagy ügyek" nevében, ez esetben egyenesen a nemzetmentés jelszavával indokolt embertelenség, meggyőződés, múlt- és barátmegtagadás elutasítása.

A hatalomhoz való gyáva igazodás, ön- és múltmegtagadás szégyenét a századunkban oly erőteljes szimbólummá vált — e filmben félelemből, önmentésből önként vállalt — könyvégetéssel, a saját könyvtár „kompromittált" darabjainak máglyára vetésével mutatja be és ítéli el legerőteljesebben a film.

Ha ezt az üzenetet nagy erővel tolmácsolják a pergő képek, az legnagyobbrészt a főszereplő *Robert De Niro* érdeme. Legmindennapibb természetessége, tisztességtelenségre képtelen alkatát kifejező nyílt arca, gesztusokat kerülő egyszerűsége teszi megrázóvá vállalását. Játéka maradéktalanul elhiteti a nézővel, hogy más emberi magatartás, mint a tisztesség, mely tisztázni sem hajlandó magát a hamis, értelmetlen és tisztességtelen gyanúsításoktól, vádaskodásoktól, főként mivel azt mások rovására, mások elárulásával követelik tőle, elfogadhatatlan.

A *Gyanú miatt bűnös* mindezek ellenére nemcsak kiváló színészi teljesítményei és profizmusa révén jellegzetes hollywoodi alkotás. Magán viseli azok szokásos gyengeségeit is.

Nem ás a mélyre, s nem fogalmaztatja meg a nézővel a kérdést: hogyan is történhetett meg az egyéni emberi jogokra, a meggyőződés és vélemény szabadságára joggal oly büszke Egyesült Államokban, hogy a hidegháborús hisztéria ilyen alapvető alkotmányos jogok szegre akasztására vezethetett. Az alkotmányos-intézményes biztonságok egész rendszerét hogyan is „áramtalanították", hogy ez megtörténhessen.

Nem vállalja a film az igazi konfliktusokkal való szembenézést annyiban sem, hogy az Amerika-ellenes tevékenységet vizsgáló bizottság által üldözött hősei valójában ártatlanok. Legfeljebb kommunista szimpatizánsok voltak a Nagy Válság sújtotta és a náci Németország ellen küzdő Amerikában, csak elesett embereken kívántak segíteni, csak néhány gyűlésen vettek részt (azt is egy-másfél évtizeddel korábban), vagy csak az atomfegyver ellen kívántak tiltakozni. A film hőseinek és főhősének utólagos gyanúsítása tehát eleve ostoba túlkapás.

De elkerüli a kényes kérdéseket a film azáltal is, hogy nem az eltérő politikai meggyőződés konfliktusát vizsgálja, hanem az emberiségét. Barátok, ismerősök, akár csak volt, sőt halott barátok és ismerősök megnevezése, elárulása, az informátorrá degradáló hatalmi nyomás és az ezzel dacoló emberi tisztesség kerül a középpontba. Dávid elsősorban azért nem hajlandó tisztázni sem magát, s vállalja inkább sikeres filmrendezői pályájának derékba törését, az elszegényedést, az üldözést, zaklatást, barátok elveszítését és a „mi lehettem volna, ha" keserű utólagos tépelődését, mert (a saját tevékenységére vonatkozó kérdéseken túl) nem hajlandó a válaszra. Nem hajlandó másokat megnevezni, másokat bajba sodorni, csak hogy lojalitását bizonyítsa és saját karrierjét megmentse.

A felszínességét stilizált mellékfigurái élettelenségével sem tudja elkerülni a film, bár a példa-figurákat nem egy kiváló színészi teljesítmény igyekszik hússal-vérrel megtölteni. A kedves-kövér-mackós szövegkönyvíró barát, a legegyénibb alakítás ellenére is inkább csak egy lehetséges emberi reagálás illusztrációja: ő a vívódó, tisztességes, de már-már az önmentés és önfeladás útjára lépő, a barát elárulását még legitimálni igyekvő, de már megtenni készülő, majd a jó példa nyomán magára találó pozitív mellékhős. Egy másik példát személyesít meg a sem a tisztességtelenséget, sem a pályája és élete megtörését elviselni nem tudó, s ezért italba, majd öngyilkosságba menekülő színésznő. Egy harmadikat, a gyáva behódolót, aki — némi vonakodás után — barátait, feleségét, korábbi elveit és könyveit is tűzre veti a hatalom nyomására és karrierje védelmében. De találkozhatunk a racionális, jószándékú, sőt segíteni akaró, de ezért konfliktust és kockázatot nem vállaló, „ésszerű kompromisszumot", behódolást ajánlókkal, producerek, ügyvédek, barátok formájában. Hiába ostoba és lehetetlen az egész, de csináljunk belőle nagy ügyet, mi mást tehetünk, mint alkalmazkodunk.

Ha mindez alapvető emberi magatartásminták illusztrációja is marad, mégis csak most látjuk: mindez megtörtént velünk és mennyi minden más is. Mi több, a film végén megjelenő felírás visszazökkent a történelmi valóságba: elmondja, hogy a boszorkányüldözés mintegy két évtizedre, az 1970-es évek elejéig(!) rekesztett ki számos tehetséges és tisztességes embert az amerikai film és televízió világából, tett tönkre emberi sorsokat, mérgezett meg emberi kapcsolatokat, fosztotta meg a társadalmat megalkuvásra nem hajlandó jellemektől. Ez a záró felirat, főleg *Robert De Niro* művészi-emberi hitelével megalapozva hirdeti, hogy a boszorkányüldözés jóvátehetetlen, bármilyen zászló alatt hajtják és hajtatják végre az embertelenséget. Ha meggyőződések, nézetek, ha vállalható múlt megtagadására, ha barátok feladására és könyvek égetésére kényszerít, akkor nem a gyanúsított, hanem a gyanúsító a bűnös.

Kenedi János

Bibó időszerűtlenségéről (1.)

Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem konferenciát rendezett a Bibó-recepcióról. A svájci Magliasóban, május 4-11. között rendezett tanácskozáson hangzott el az alábbi előadás.

Előadásomban arra a kérdésre igyekszem válaszolni, hogy Bibó István neve a demokratikus ellenzék szimbólumai közé tartozott-e, vagy pedig életműve tagozódott be a demokratikus ellenzék eszmekörébe úgy, ahogy egy hatóképes gondolkodó teljesítménye intézményesedhet szellemi követőinek politikájában. A két lehetőség közül csupán az egyik, a második alternatíva esetében beszélhetünk egy politikus recipiálásáról. Magyarul arról, hogy felfogta-e, megtanulta-e, megjegyezte-e Bibó tanait a hetvenes-nyolcvanas évek demokratikus ellenzéke olyanformán, ahogy a latin szó megválasztásával e konferencia szervezői kijelölték a vitára érdemesített tárgyat.

MÓDSZER VAGY IZMUS?

Mielőtt kifejteném a mondandómat, hadd határozzam meg, mit is értek azon a fogalmi ellentétpáron, amelyet már az imént használtam. Mi a különbség aközött, hogy köztiszteletben álló alakjának nevét egy politikai mozgalom a szimbólumtárába illeszti, illetőleg annak szellemi műve nyeri el méltó helyét a politikai technikák és eljárásmódok intézményes rendszerében? Nem szorul bizonyításra, hogy J. S. Mill vagy Montesquieu gondolati műve be van ágyazódva az európai alkotmányos demokráciák politikai és jogi intézményrendszerébe. Ha idézik a nevüket, akkor nagy valószínűséggel valamelyik formulájuk, módszerük alkalmazhatóságára utalnak. Ha viszont Marx, Lenin, Mao, Che Guevara nevét idézik — miként ezt tették a hatvanas évek utolsó harmadában megindult újbaloldali mozgalmak Nyugat-Európában és Észak-Amerikában —, akkor a nevükhöz tapadt izmusra utalnak. Egy-egy ilyen izmusra történő célzásnak szimbólikus jelentősége van mindenhol, ahol az adott politikai kultúra körén kívülről óhajtják importálni az imént felsorolt politikusok nevével fémjelzett mozgalmakat. Így Lenin vagy Mao életművének — módszereiknek, eljárásmódjaiknak — ismerete nemcsak szükségtelen, de egyenesen ártana is a hatóképességüknek. Hiszen minél szélesebb nyilvánosság előtt válnának ismertté politikai eszméik az alkotmányos demokráciák és a piacgazdaságok rendszerén belül, a közvélemény annál hatékonyabban izolálná a nevükben föllépő ultraradikális mozgalmakat épp az európai demokráciáknak a sajtótól a törvényhozásig terjedő kontrollmechanizmusainak segítségével. Míg ha csak egy-egy név válik jelképessé, addig a szimbólum — homályos és irracionális közvetítésmódjával — hatékonyan járulhat hozzá a politikai importőr tevékenységéhez.

Minthogy Bibó István munkásságának legfőbb értelmét abban látta, hogy „bármilyen formában, de az európai módszerek uralmát helyreállítsuk", ehhez pedig „egy gramm begyakorlott módszer többet ér a közösségi élet regenerálása számára, mint egy vagon »izmus«", a fogalmi ellentétpár, amit használtam, nem idegen tőle, még akkor sem, ha őmaga sosem élt vele. Bibó hatóképességének egyik próbája az lehet, hogy megvizsgáljuk: nevének első, szimbólikus megjelenésétől számított húsz esztendő alatt gondolati műve intézményesült-e legalább annak a társaságnak a politikai eszköztárában, amelyik nevét kiszabadította az anatéma alól. Az időfolyamat kezdetén, persze, csak a második nyilvánosságban került szóba a neve, de az intervallum végén már az egy és oszthatatlan nyilvánosságban. Mi több, abban a politikai közegben, amely a hajdani demokratikus ellenzékből Magyarország második legnagyobb politikai pártja emelkedett ki. Az SZDSZ 1988. október 22-én kelt alapítólevelében is ott áll: „Elődünk: Bibó István".

Hogy az SZDSZ valóban beváltotta-e, amit Elvi Nyilatkozatában ígért, azt később tartalmi ismérvek alapján szeretném megvizsgálni, előbb azonban illendő nagy vonalakban összefoglalni azoknak az eseményeknek a történetét, amelyek följogosították a szabaddemokratákat Bibó nevének használatára.

Bibó nézeteinek összecsiszolódása annak az értelmiségi körnek az észjárásával, amelyből a demokratikus ellenzék kifejlődött, nem indult ígéretesen. Ez a csoport 1971-ben illegális szemináriumsorozatot tartott, egyéb témák között a zsidókérdésről is. Ehhez a vitához készült Bibó István publikált műveinek szamizdatban terjesztett bibliográfiája. Bibó felfogásának megértését azonban nem segítette elő a zsidókérdésről írott tanulmányát megelőző és folytató műveinek jegyzéke. Habár a földalatti szeminárium résztvevői lelkiismeretes társadalomtudósok voltak — a tíz évvel későbbi Bibó Emlékkönyvből kiderül: odaadó figyelemmel olvasták el Bibó írásait a föllelhető folyóiratokból —, a vitán mégis az a nézet kerekedett felül, hogy „zsidókérdés nincs, osztálykérdés van". Akitől most ezt a megfogalmazást szó szerint idéztem, az nemcsak e vita korreferense volt, de a demokratikus ellenzék kezdeményező egyénisége, majd az Emlékkönyv szerkesztőbizottságának tagja is. Sommás megfogalmazását azért idézem föl, mert ezzel az epizóddal elég plasztikusan jellemezhető, hogy Bibó gondolkodásmódja milyen típusú szemléleti akadályba ütközött a szerveződő demokratikus ellenzék részéről, ám Bibó tíz évvel későbbi vonzereje is részben abban rejlett, hogy az ellenzék maga kívánt megszabadulni az osztályszemlélet szemellenzőjétől.

1971-ben a készülődő ellenzéki mozgalom tagjait eszmeileg még a marxizmus megújításának igénye fogta össze. Politikai marginalizálódásuk pedig két indítékra volt visszavezethető. Részben azért kezdtek lemorzsolódni az establishment értelmiségről, mert az elit közvéleményformáló csoportjait még csak föl sem háborította Magyarország részvétele Csehszlovákia katonai lerohanásában, részben azért, mert az "emberarcú szocializmus" bukását annál radikálisabb eszközökkel kívánták helyrehozni, mint amilyenekkel a „Prágai Tavasz" politikusai éltek. A világnézeti programot legtömörebben Bence György és Kis János egyik tanulmányának címe fejezte ki: „Az ifjúlukácsizmusig és még tovább". Lukács György halálát követően ugyanis — 1956. után első ízben — szervezett formában is megindult az ellenzéki mozgalom Magyarországon, méghozzá három különböző területen. Eszmeileg azon az úton, amelyet a New Left Rewiew jelölt ki minden újbaloldali gondolkodó számára — s míg ez Nyugaton Korsch és Gramsci hagyományához való visszatérés képét öltötte, addig Magyarországon az ifjú Lukács rehabilitációjáét —, politikailag ez a depolitizált értelmiségtől való karakterisztikus elkülönülést vonta maga után. Az eszközök síkján pedig a Lukács-körkérdés volt az első — habár csak korlátozott körben terjesztett — szamizdat vállalkozás, amelyben az ellenzéki föllépés kezdeményezői — filozófusok, szociológusok, esztéták — megerősítették intellektuális kapcsolatukat a századelő radikális Lukácsához, hogy jobban eloldozódhassanak a kiteljesedő Kádár-korszak politikájával többé-kevésbé kiegyező Lukácstól, de méginkább magától a politikai kiegyezéstől.

Nos, épp e három irányba való meglódulásból torlódtak össze az akadályok Bibó nézeteinek befogadása előtt a hetvenes évek elején, a már melített szemináriumi vitában is. Ez a szellemi kör magától értetődően helyezkedett Lukács pártjára Bibó és Lukács 1945-ös vitáját illetően (annál is inkább, mivel Lukács osztályfogalma akkoriban is eltért a kommunista párt főideológusáétól, a Magyar demokrácia válságáról vitát provokáló Révai Józsefétól). Az újbaloldal ideológiájára fogékony szemlélet számára Bibó kompromisszumokat kereső javaslatai nemcsak langyosak voltak, de még bőszítőek is egy olyan társaság számára, amelyik a Kádár-rendszerrel kiegyező értelmiség ellenében kereste a politikai kibontakozást. Bibó elutasításának harmadik oka pedig abban rejlett, hogy egy önszántából és politikai meggyőződésből kisebbségbe készülő társaságnak mi sem volt riasztóbb rémkép, mint sz ármazási determinációból kisebbségbe szorulni. Azaz, nemcsak önálló akaratból a rendőrségi üldözést vállalni, de mindazokkal a társadalmi konzekvenciákkal is szembetalálkozni, amelyeket Bibó tanulmánya feszegetett.

KÜLSŐ HATÁSOK

Hogy 1971 és 1979 között föloldódott az az idegenkedés, amellyel a kialakuló ellenzék Bibó nézeteit fogadta a kezdetek kezdetén, az inkább a körülmények változásából nyeri magyarázatát, semmint Bibó írásainak módszeres tanulmányozásából. Mindenekelőtt: összeomlott az ideológiai hatóság. Nyugat-Európában mindenütt veszített a jelentőségéből az az ideológia, amely orientáló értékeket kínált a magyar ellenzék számára is. Ám ezzel — történelmi szempontból is — szokatlan helyzet keletkezett. Meggyöngült annak a hagyománynak a húzóereje, amely a magyar liberális és baloldali progressziót európai tájékozódásra ösztönözte. Ideológiák persze rendszerint törékenyebbek, mint a hosszú időtávon rögzült szemléleti beállítódások. Ezért kerülhetett egy fölöttébb pragmatikus politikai okmány az eltűnt ideológia helyére. A Helsinki Egyezmény emberjogi vállalásaiban rejlő lehetőség nagyjából hasonló diametrális fordulatra késztette az újbaloldali és a revízionista hagyományból kilépő, 1968 után radikalizálódott értelmiséget Lengyelországban, Csehszlovákiában és Magyarországon. Mindhárom közép-kelet-európai országban a szerveződő ellenzék áthelyezte érdeklődését a korábbi internacionalista ideológiák horizontjáról saját nemzete politikai kultúrájának fölfedezésére. Ahogy a Charta '77 első szóvívője ugyan antimarxista filozófus, Jan Patocka volt, de mellette néhai marxista revízionisták — Hajek, Kriegel, Mlynar — alkották az emberjogi mozgalom első vonalát, úgy Lengyelországban is az „új evolúcionizmus" néven ismertté vált irányzat Adam Michnik könyét tekintette alapműnek az egyház és a baloldal viszonyának rendezéséről, noha a Helsinki Egyezmény univerzális boltozata alatt ismét olyan volt marxisták vezették a mozgalmat, mint Kuron, Bochenski, Lipinsky. Magyarországon hasonló ideológiai hagyománnyal rendelkező és ugyanilyen politikai fordulatot végrehajtó ellenzék kezdett érdeklődni Bibó István szintúgy antimarxista, de szociál-liberális értékekre fogékony munkássága iránt. Annál is nagyobb kíváncsisággal, mivel Bibó tanulmányai nemcsak a három említett közép-kelet-európai ország közös történelmi tradícióiról szóltak, hanem tárgyuk olyan közjogi érvelésen alapult, amilyen megfelelt a Helsinki Egyezményből levezethető politikai viselkedésmódnak. Bibó gondolatai immáron azért is tudták magukhoz bilincselni a magyar ellenzék közvéleményformáló csoportjának a figyelmét, mert műveinek filozófiai gyökere a XVIII. századi felvilágosodásból eredt, pontosabban abból az univerzális hagyományból, amely felé a marxizmusból kiábránduló filozófusok is pihatolództak, hogy mozgalmuk számára a Helsinki Egyezmény szellemének megfelelő világnézeti kereteket hozzanak létre.

Pontosan ezt a fordulatot dokumentálja a Marx a negyedik évtizedben című antológia, amelyet Kovács András állított össze 1976-ban, már nem szűkkörű szamizdat-terjesztés céljára. Noha Bibó neve mindössze egyszer fordult elő a kötetben, a tanulmányok java része olyan értékek felé nyit, amelyeknek vannak érintkezési felületei a Helsinki Egyezmény emberjogi és szabadságfelfogásával, azaz, az állampolgári szabadságoknak a marxizmust megelőző tradícióival, vonatkoztatási területük pedig a közép-kelet-európai mozgástér, méghozzá a legalista viselkedés alapján, szakítva tehát a forradalmi erőszakot legitimáló marxista stratégiával.

Bibónak magának is ez a szinte valamennyi tanulmányt jellemző három értékjegy tűnt fel 1977-ben, amikor elolvasta a Marx a negyedik évtizedben-t. Jóllehet Bibó hiányolta a kötetből a pozitív programokat, távlatosnak tartotta, hogy a marxizmusból kiábránduló társadalomtudósok nem vetik el szőröstül-bőröstül a szocializmust, s még figyelemreméltóbbnak azt a tényt, hogy a kötet írásait nem jellemzi a kommunizmus versus kapitalizmus ellentétpár, sőt semmilyen ideológiai polarizációra való készülődés. Bibó az ideológiai konfrontáció haszontalanságát bizonyító tanulmányon gondolkodott akkoriban, s megelégedéssel nyugtázta leendő közönségét.

TALMI GLÓRIA

Bibó kritikai észrevételeivel alighanem rátérhetek azokra az okokra, amelyek már közvetlenül az ő hatását tükrözik az ellenzék szellemi arculatán. Míg 1971 és 1977 között legföljebb az ideológiai körülmények változásából származtak a Bibó-befogadást megkönnyítő indirekt okok, addig 1977 és 1981 között az ellenzék csakugyan föl is fedezte őt. Nem árt azonban leszögezni, hogy mit fedezett fel az ellenzék Bibóban. Politikusban az erkölcsi személyiséget — ezt tenném az első helyre. Demokratában a bátorságot — ezt a második helyre —, már abban az értelemben, ahogy szállóigévé vált kijelent

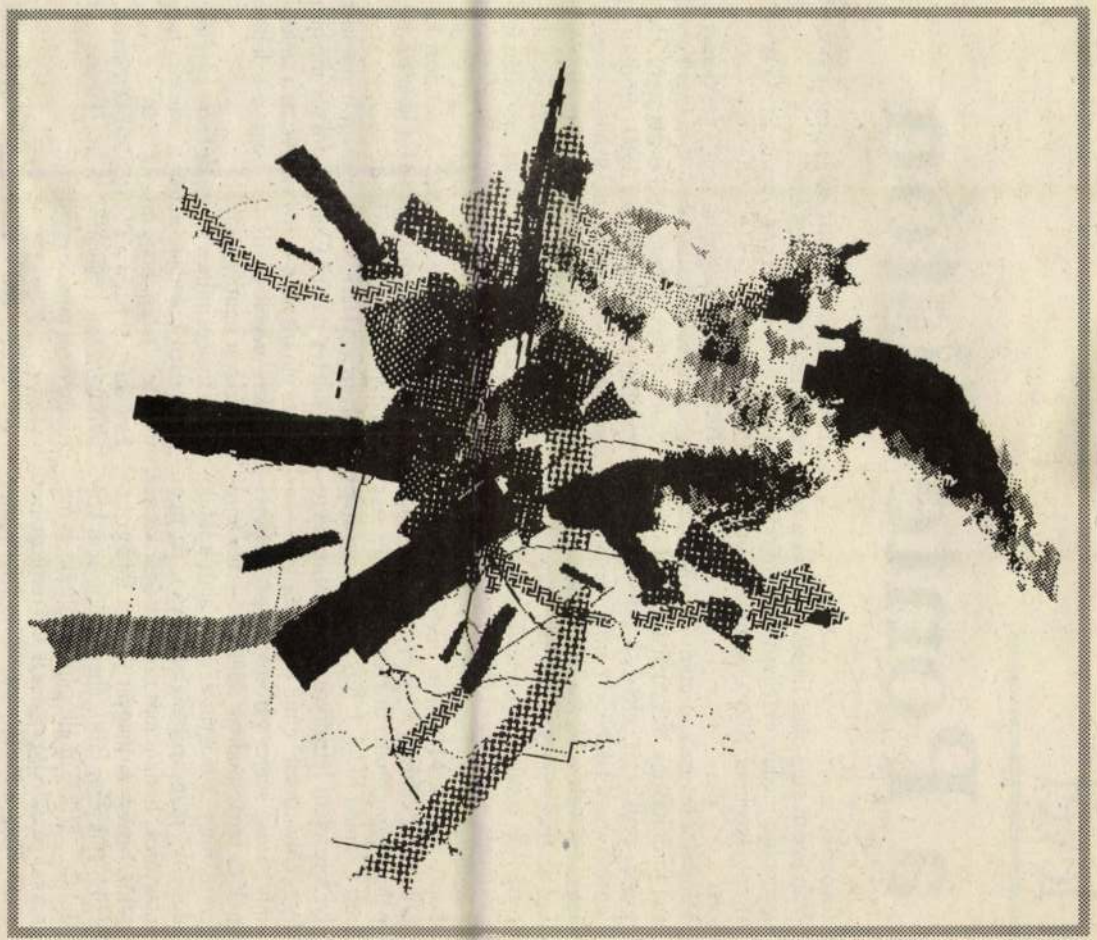

a Ponte Sistón

fokozzák.

Van éppen elég olasz hajléktalan, ez a magyar-plusz meddig ékteleníti még vajon szégyenbélyegként Róma, az örök Róma arcát?

Mintha a reformáció utáni XVI-XVII. század fordulójának időszakába léptünk volna vissza, amikor az „éhes", a „kiéhezett" jelentésű angol HUNGRY szó többnyire egyjelentésű volt a HUNGARIAN-nel; amikor az éhes, rongyos, kolduló magyar protestánsok éppúgy kéregetéssel öregbítették „nemzeti nagyhírünket" Németalföldön, Angliában, Svájcban, mint most utódaik a Ponte Sistón. Még latin disszertáció is értelmezte a kérdést. A tíz évet Nyugat-Európában peregrinált, doktori oklevelet szerzett Csanaki Máté, I. Rákóczi György erdélyi fejedelem háziorvosa „De natura verorum Ungarorum" című értekezésében — amit gazdag svájci városok polgármestereinek és tanácsosainak dedikált — azt fejtegette, hogy „a magyar nevezet alatt kolduló deákok" magyarországiak ugyan, de nem magyarok, hanem más nemzetiségek képviselői, hiszen „a magyar idegen földön készebb szükséget látni, éhezni, hogysem kolduljon". Ehhez az elfogult, idealizáló és másokkal példálódzó nemzetkarakterológiához a tárgyilagos XVIII. századi erdélyi tudós, Bod Péter azt jegyezte meg: „Ezt a szokást ma is csalárdul gyakorolják."

Hogy úgy van! Bizony, ma is, és ma is csalárdul.

Amikor ezt a negyedik római levelemet írom, filozófus kollégám, a Gramsci-kutató Szabó Tibor elibém teszi a népszerű olasz napilag, a La Repubblica 1991. április 27-i számát, s „Gyilkosság a Portuense-negyedben" című kis tudósítására figyelmeztet: „Tegnap este egy Tiberisre ácsolt deszkabódéban, a Ponte di Ferro alatt, egy talán magyar nemzetiségű csavargó férfi (forse un barbone di nazionalita ungherese) félmeztelen holttestére találtak. A rendőri készültség (la squadra mobile) a keletről bevándorlók körében nyomoz."

Milyen egyszerű lenne a magyar mundér becsületét mentő Csanaki doktor módján eleve elhárítani a kínos gyanút: az a szerencsétlen megölt „barbone" hogyan is lehetne magyar nemzetiségű?!

Isten nyugosztalja a Ponte di Ferro egyelőre ismeretlen halottját, akiről a „squadra mobile" feltételezi, hogy magyar volt.

És óvja meg Isten a Ponte Sisto kéregetőit, akik biztosan magyarok. A két Tiberis-híd nincsen túl messze egymástól.

KOVÁCS SÁNDOR IVÁN

Dávid Vera

Utolsóéves stúdiósok

Zalaegerszeg, Városi Művelődési Központ
1984. július–augusztus

Zalaegerszegen, a mintaszerűen helyreállított zsinagógában – a földszinti előadóteret is kiállítóterületté változtatva – nyílt meg a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tárlata. A bemutató azoknak a művészeknek az alkotásait sorakoztatta egymás mellé, akik 1984 januárjában az utolsó évüket kezdték meg a Stúdióban.

A tárlat összképe azt sugallta, hogy a középgeneráció az idei évben jelentős nyelvújító művészekkel nem gazdagodik. Az alkotók között van egy-két markáns karakter, de egyikőjük sem riogatja a szakmát extravaganciával: törekvéseik

MŰVÉSZET 1985/1/56-58

Lendvai Antal: Fintor, ceruza, 50x70 cm, 1982

és hasznos kifejezőjeként méltatjuk. Társadalmi és oktatáspolitikai törekvéseinkhez szabott a pályázati forma is, amely a tanintézetek és a tanulók aktivitását igényelte és ösztönözte. Budapesten a legnagyobb sikerrel éppen itt, a Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskolában és Gimnáziumban.

A Világhét témáján gondolkodva és munkálkodva bizonyára többeknek eszébe villant a nagy pedagógus, *Comenius* nevezetes műve, az Orbis sensualium pictus, azaz „A látható világ". Nem a szavak egybecsengése vagy a Comenius-mű illusztrációi, hanem a szemlélet miatt. „A látható világ" pedagógiai tartalma, konzekvenciája tudniillik az, hogy a világ láthatóvá *teendő:* mert a pontosan, jól látott világ egyben pontosan, jól megértett világ is. Azaz az lehet, ha a szemléléstől a megértésig, a regisztrálástól a megnevezésig és kifejezésig vezető utat be tudjuk járni, ha alak és tartalom, forma és funkció között a kapcsolatot fel tudjuk ismerni, illetve meg tudjuk teremteni.

Mindebből, a pedagógiai módszer szempontjából mindenekelőtt az következik, hogy – *Miklós Pál* kifejezését kölcsönözve – a képnyelv-tanulásban sem maradhatunk analfabéták. A műalkotások megértése és környezetünk formálása egyaránt megköveteli ezt. S ha – képletesen szólva – a művész alkotást formáló kezének mozdulatát csak kevesen és csak kevéssé tudják is utánozni, a művész *szeméhez,* látásmódjához többékevésbé valamennyiünknek igazodni, sőt hasonulni kell. Nemcsak azért, hogy a művész szándékának megértéséhez és a mű-

tanítjuk őket? Ha nem ismerjük el az analfabetizmus »szabadságát«, s még egy sereg hozzá hasonlót, miért ismerjük el éppen ezt, amelyik nem kevésbé ártalmas náluk?"

Ki tagadná – hogy magam is költői kérdéssel folytassam –, hogy társadalmunk az elmúlt négy évtized alatt óriási életmód- és életforma-változáson esett át, és hogy ilyen változások közegében élünk jelenleg is? Ki tagadhatná, heroikus erőfeszítéssel milyen sokat tettünk? De tagadhatatlan az is, hogy még számos szemléleti, szemléletformáló és gyakorlati feladatunk van.

A művészettörténetből nem lehet kilépni. A társadalomnak sem. A közvetlen környezetét formáló ember tárgyakat alkot, rendez el, teret formál stb.: lényegében ma is egyfajta „népművészetet", képzőművészeti folklórt teremt. De sajátosan új körülmények között. A művészetről, a kortárs művészetről az egész társadalomnak pontosabb ismerete, a szó szoros értelmében társadalmibb élménye van, illetve – s ez a legfontosabb – lehet. Ez a történeti és művészettörténeti lehetőség a művészet és az emberi környezet szorosabb, természetesebb egységét kínálja – ha jól és sokat tevékenykedünk érte.

Mindazoknak, akik a Fazekas Gimnázium kiállításainak előkészületeit figyelemmel kísérhették, már a kiállítás rendezése is maradandó élményt jelentett. Érezhették a rendezők és a diákok őszinte érdeklődését; Degas intelmének szép megvalósulását: „Ne törekedj mások bámulatba ejtésére, magad légy az, ki csodálkozol – s ez boldoggá tesz." Fegyelmezett, bámulatos dinamikus munkájukat több szak-

ral és átvett elemmel terhelt, hatásos piktúrát művelje.

Bernáth (y) Sándor két festményét egyéni kiállításairól már ismerhettük. Nyelvezete mai, saját, összhangban van a tartalommal, ami nem kevesebb, mint a „miért így élünk", „hogyan is állunk" problémának irritálóan ironizáló megfogalmazása.

A kiállítók a Stúdió „fiatalok még" mentőövét és lázító nyakörvét egyszerre veszítik el, sorsuk csak a belülről megszilárdított tartásuktól függ. Jelenleg ahányan vannak, annyiféle utat képviselnek. Mégis, elemi érdeke a társadalomnak, hogy egy azonos mozzanata legyen pályájuknak: maradjanak valamennyien a szakmában, hogy sokszínűen gazdagodjon holnapi képzőművészetünk is.

Chikán Bálint

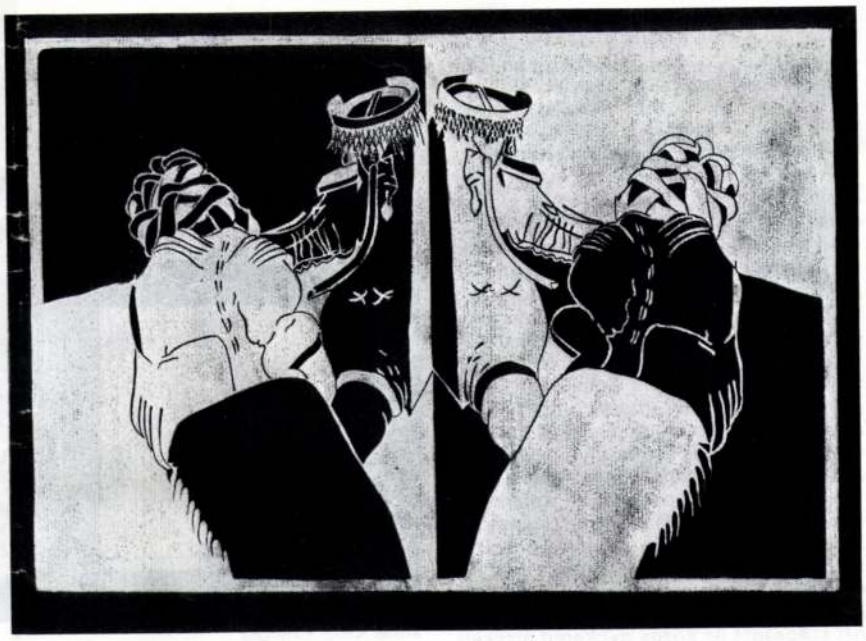

Ady József: Zászló, linó, 20,5x30,5 cm, 1983 (fotók Dienes Gné)

Ady József grafikái elé

Gyermekkor, A művész álma, Nyugalom, Fixa idea – néhány címet idéztünk Ady József kolozsvári grafikus, szobrász linósorozatából annak érzékeltetésére, hogy milyen gondolatkörök vizualizálására vállalkozik a művész. A bemutatott sorozat technikai érdekessége, hogy fekete alapra fehérrel nyomja a művész a grafikákat. A fehér éppúgy homogén, árnyalás nélküli szín, mint ahogy az alapot szolgáltató fekete felületet sem manipulálja sehol az alkotó. Így a grafikákban a legkisebb fény–árnyék játék sincs: valami vagy fekete, vagy fehér. Az alakzatok testiségét, a kompozíciók térbeliségét ennek következtében csak a vonalperspektíva segítségével érzékelteti a művész.

Az alaphangulatot a mindegyik lapon uralkodó fekete adja meg. Mégsem lehet kilátástalannak vagy pesszimisztikusnak nevezni ezt a művészetet. Ennek rövid bizonyítására nézzük meg közelebbről a *Vigasztalás* című nyomatot! A grafika függőleges középtengelyre szimmetrikusan komponált. A jobb és bal oldali formáció mintha csak színhasználatban lenne ellentéte egymásnak, s egyébként tükörképet látnánk. Mindkét oldalon a kompozíció egy, a képátló irányába dőlő figurát sejtet, amely a középtengely felé emel egy tárgyat. A figura fejrésze mintha bepólyált, agyonkötözött lenne – ám maga a testrész inkább robusztus, mintsem törődött alakot mutat. A figurán kívüli homogén felületeket mindössze két, egymást keresztező, rövid vonalpáros mozgatja meg a felnyújtott kéz alatt. Ezen keresztek hullámvonalai merevség és kötetlenség nélküliek.

Ady József: Vigasztalás, linó, 20x30 cm, 1983

A figurák egymás felé nyújtott tárgyai teremtenek a két oldal között érintkezési pontot a grafika középtengelyén. Ezáltal lesz ez a pont a kompozíció kulcspontja. Maga a gesztus, amellyel a figurák nyújtják tárgyaikat, felajánlást, adakozást érzékeltet. Egymás vigasztalását ígéri tehát a lap, egymásraszorultságunkban egyenrangúaknak mutatva bennünket. Nincs örök vigaszra szoruló és vigasztaló – a szerepek felcserélhetőek. A mű tehát éppannyira optimista, mint pesszimista, illetve egyszerre mindkettő, hiszen az „egyszer fent, másszor lent" dilemmának ad új vizuális formát.

Általában elmondhatjuk, hogy Ady József grafikáinak figurativitása olyannyira minimális, hogy sok esetben csak alig-alig találunk a kompozíciókban. Ennek következtében a néző intellektuális asszociatív lehetősége és feladata növekszik meg. S hogy az alkotó számít a befogadásnak erre a mozzanatára, azt a tárgyi utalások

kitaposott ösvények folytatásaiként születnek meg. Továbbá a teljes társaságot jellemzi, hogy a bemutatóteremben nem volt antiesztétikus tárgy: a képek, grafikák, szobrok a mesterség tiszteletében és valamilyen hagyomány elfogadásával, jó szakmai alapokon épülnek, készülnek.

A látogatót a földszinten grafikák és kisplasztikák fogadták. *Palotás József* érmeit a konstruktív formaképzés, valamint a különböző anyagok ötvözése jellemezte. Három sorozatának alapanyaga krómacél, s a címeik zenei asszociációra utalnak. A megmunkálás tökéletessége a ritmus maradéktalan érvényesülését segíti elő. *Huber András* fa kisplasztikái szintén a geometria, a konstruktivizmus jegyében születtek. *Englert Judit*tól hagyományos szobrászati témákat (portré, anya gyermekkel) láthattunk, míg *Péter Ágnes* hét műve valódi meglepetése volt a kiállításnak. Bronzérmei és -plakettjei a mesterség kitűnő ismerőjének mutatták. A kiállítás legszebb plasztikái voltak a fából készült *Zene* és *Mítosz* háromnegyed méteres, totemszerű figurái, amelyekkel Péter Ágnes a művészet és a zene ősi szépségét és közös gyökereit érzékeltette.

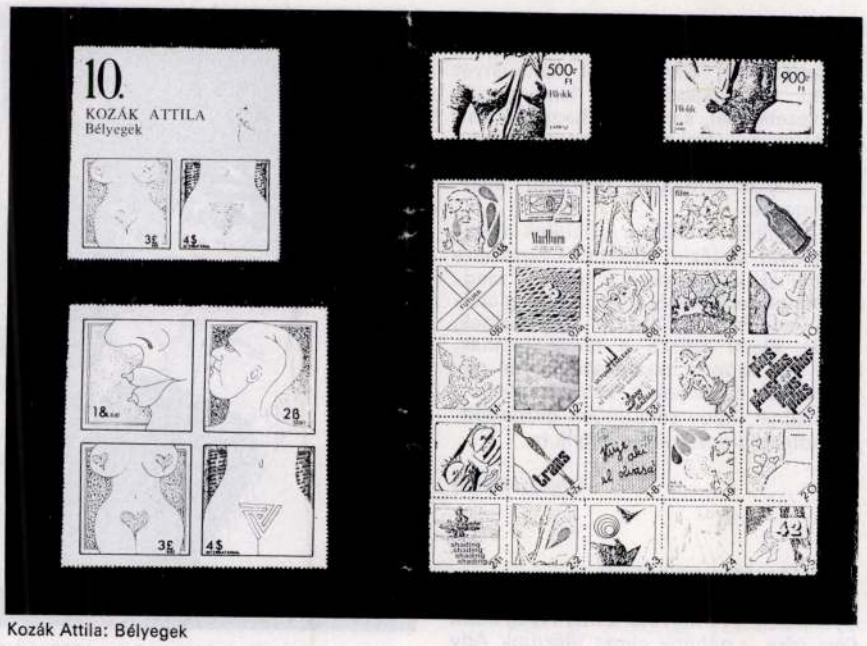

Kozák Attila: Bélyegek

A grafikai anyagban *Stefanovits Péter* művei hívták fel magukra a figyelmet. Bemutatott rézkarcain egy általánosított portré és egy fiktív-geometrikus háttér kapcsolatát elemzi a művész. Két színes rajza *(Objektív, Szubjektív)* pedig az alapkategóriák relativitását példázta: mindkettő vizuális analízisek kódjaiból (koordináta-rendszer, különféle függvénygörbék stb.) épít síkban szervezett, kollázsszerű képi egységet.

A festmény és a grafika között helyezkedik el *Kiss Zoltán László* tizenegy kiállított műve. A Helikon Galéria *Vendégkönyv*eként készült sorozata, valamint az *Asia system* című alkotása meggyőzően mutatta a meditatív embertípus iránti rokonszenvét, továbbá azt a képességét, hogy anatómiai indíttatású műveivel az orvosi ábrák tartalmas átköltését tudja elénk állítani.

Lendvai Antal színes ceruzával rajzolt, képi igényű grafikái is a kiállítás kiemelkedő darabjai közé tartoztak. A művész az üresen hagyott fehér felület és az abból puhán kibomló figuráció szerkesztett feszültségére építi kompozícióit. Ábrázolásaival a nem látható síkok (ablak- és ajtóüvegek) illuzionisztikus érzékeltetésére törekszik. A kiállítás másik lágy tónusokkal dolgozó grafikusa *Badacsonyi Sándor* volt. Rézkarcai a vonal mesterének mutatták, ezeken a lapokon folthatásokkal csak testiséget érzékeltet a művész. Badacsonyi gyakorta művészettörténeti témákat dolgoz fel: a Zsuzsánna és a véneket *Leselkedők;* a Pán és a nimfa történetét *Mitológia* címmel. Mindkettő romantikus hangvételű.

Az elsősorban alkalmazott grafikái alapján ismert (és a kiállítás katalógusát is tervező) *Kozák Attila* Zalaegerszegen autonóm grafikai lapjaival szerepelt. Ironikus egyéniségét tükrözik erotikus bélyegtervei. A nemzeti színház blokk hozzászólás az aktuális társadalmi kérdésekhez.

A kiállításon szereplő másik alkalmazott grafikus *Mátrai István* volt. Alkotói

Stefanovits Péter: Történelmi modell, rézkarc, 28x20 cm, 1982 (fotók Kozák A.)

karaktere nem mutatkozott meg, a tárlaton felvonultatott alkotásai inkább tevékenységének sokrétűségét bizonyították. *Luzsicza Árpád* önismétlésig monomániás lapjai nem voltak igazán meggyőzőek. *Rác József* vegyes technikájú grafikái láthatóan rendszerezésre kész alkotói attitűddel készültek, de hiányoztak a kiállításról a katalógusban látható Szalay Lajos-ihletettségű tusrajzai.

Herczeg István grafikai anyaga a zalaegerszegi bemutató másik meglepetése volt. A művész papírnyomataihoz a népművészet ad ihletet. A motívumok jobbára népi környezetet idéznek, és éppúgy ismétlődnek, mint a népi díszítőművészet egyes elemei: minden munkán láthatunk angyalt, napszekeret, csipkét, szekeret. A legszebbek – mivel tömörek és drámaiak – a *Ballada* és az *Ibolyának születésnapjára* című nyomatok.

A zsinagóga karzatán láthattuk a kiállító négy festőművész anyagát. *Dávid Vera* lírai kis festményei, *Tóth Ernő*nek a Dienes Gábor-hatást eltitkolni nem tudó képei, *Aranyi Sándor* posztimpresszionista faluszéli látványtöredékei és *Bernáth (y) Sándor* fotóindíttatású, ironikusan politizáló képei összehasonlíthatatlan minőségeket sorjáztattak egymás mellé. Nem vitás, hogy Dávid Vera megtalálta a személyiségéhez illő, lágy tónusú képkészítés útját. Az is nyilvánvaló, hogy *Aranyi Sándor* festett *Alföld-szociográfiá*ja századfordulós szakmai problémákat feszeget ugyan, de eközben tematikailag mai társadalmi igényt elégít ki. *Tóth Ernő* pedig mintha még nem döntött volna: inkább az önállóbb, de ma még kisebb lélegzetű művek mellett maradjon-e *(Egy orrszarvú jelei)*, vagy a látványosabb, de sok manír-

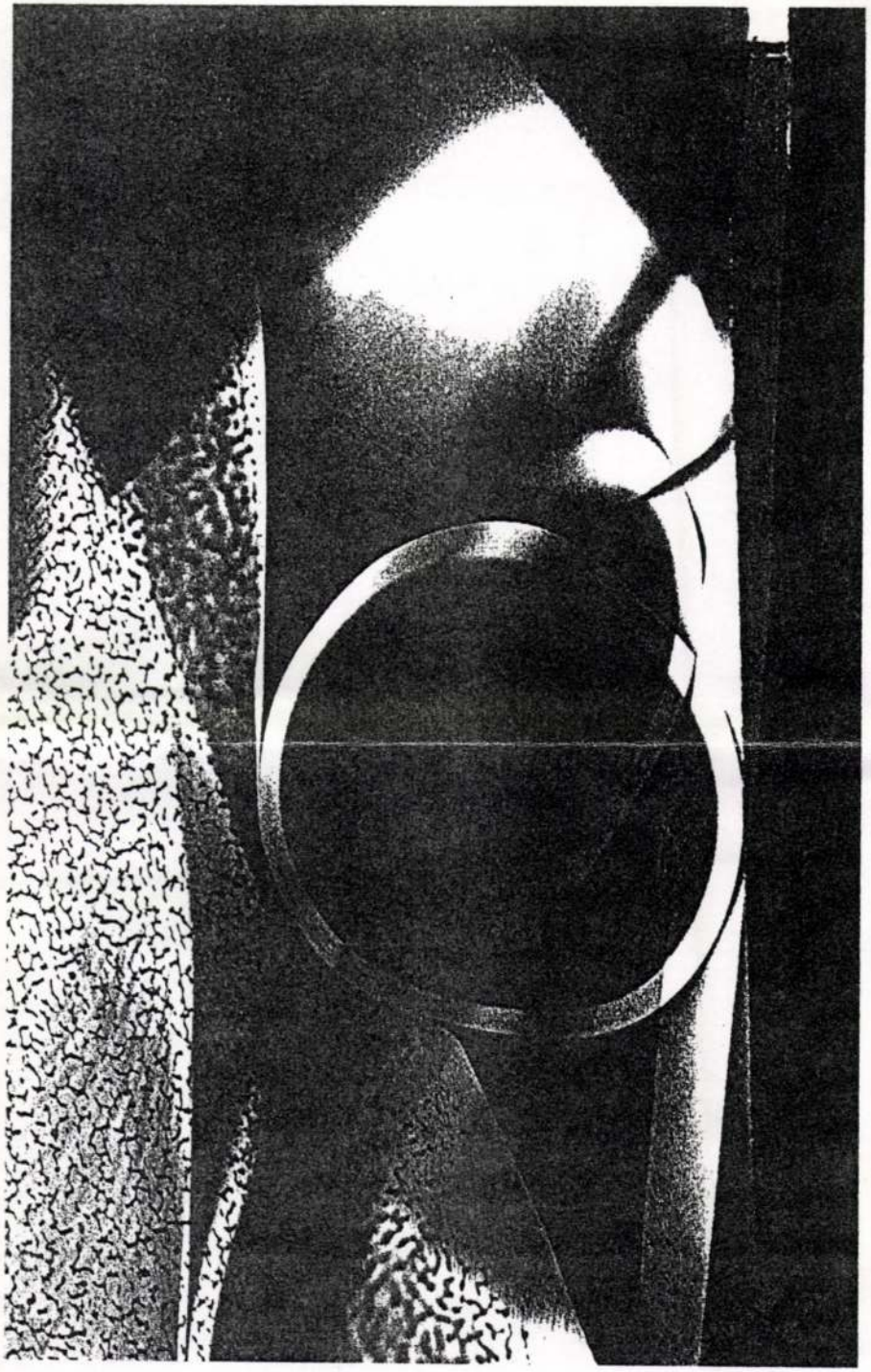

Dávid Vera

DÁVID Vera

VERA DÁVID

1146 Budapest Hungary
Hermina u. 3.
Phone: 36-1-141-1579

1949	Born in Nemesnádudvar
1975-1979	Department of Painting of the Hungarian Academy of Fine Arts
1979-1980	Master of Arts Course

Member of the Hungarian Art Foundation and the Association of Fine Arts

Scholarship

1986	Antwerp	Academy of Fine Arts

Study-tour

1988	Japan	Invited by JIDA
1989-1991		Residence in Berlin-West

Solo exhibitions

1984	Budapest	Purple School Gallery
1984	Budapest	Bartok 32 Gallery
1986	Austria	Unterwart
1988	Göteborg	Gallery Västra Hamngatan
1990	Groningen	University Festival
1991	Berlin	Galerie Akzente
1990	Berlin	Literaturhaus

Computer Graphics and Copy Art

1991	Budapest	Vasarely Museum Group A-Z
	Paris	Vasarely Museum and Hungarien Institut Group A-Z
	Györ	Xantus János Museum Group A-Z
1992	Budapest	Art Expo
	Budapest	Vasarely Museum
		Ire Internationale Biennale d'Art Electro-Images
	Porto	Art & Tal
	Quebec	Canadian Museum of Civilization
	Tokyo	International CG Art Exhibition
1993	Paris	Hungarian Institut
	Budapest	Art Expo

VERA DÁVID

1146 Budapest Hungary
Hermina u. 3.
Phone: 36-1 141-1579

1949 Born in Nemesnádudvar
1975-1979 Department of Painting of the Hungarian Academy of Fine Arts
1979-1980 Master of Arts Course
Member of the Hungarian Art Foundation and the Association of Fine Arts

Scholarship

1986	Antwerp	Academy of Fine Arts

Study-tour

1988	Japan	Invited by JIDA
1989-1991		Residence in Berlin-West

Solo exhibitions

1984	Budapest	Purple School Gallery
1984	Budapest	Bartók 32 Gallery
1986	Austria	Unterwart
1988	Göteborg	Gallery Västra Hamngatan
1988	Budapest	SOTHEBY'S
1990	Groningen	University Festival
1991	Berlin	Galerie Akzente
1991	Berlin	Literaturhaus

Computer Graphics and Copy Art / Selected group exhibitions

1991	Budapest	Vasarely Museum Group A-Z
	Paris	Vasarely Museum and Hungarien Institut Group A-Z
	Győr	Xantus János Museum Group A-Z
1992	Budapest	Art Expo
	Budapest	Vasarely Museum Ire Internationale Biennale d'Art Electro-Images
	Quebec	Canadian Museum of Civilization
	Tokyo	International CG Art Exhibition
1993	Paris	Hungarian Institut
	Budapest	Art Expo
	Budapest	Gallery Árkád
	Porto	Expo-Copy
	Győr	II. International Biennial of Graphic Arts
1993	Intermedia Session Hungarian Academy of Fine Arts - ARS Electronica-Linz Lecture: What is ELECTRO-IMAGE?	

Art works in several public and private collections in Hungary and abroad.

DUNA GALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt

DÁVID VERA
festőművész

ART ELECTRO-IMAGE

kiállításának megnyitójára 1994. január 11-én 17 órára
a Duna Galériába (Budapest, XIII., Pannónia u. 95.)

A kiállítást megnyitja:

Szombathy Bálint
művészeti író

Megtekinthető: 1994. január 11-től 23-ig, hétfő kivételével, naponta 10-től 18 óráig.

A címlapon: "ART ELECTRO-IMAGE" 27 x 40 cm 1991.

RICOH
AUSTROPrint

DÁVID VERA

Nemesnádudvar 1949. július 6.

Budapest - Magyar Képzőművészeti Főiskola
Festő szak 1975-1979
Művészképző 1979-1980

1980	Szolnok	Művésztelep
1982	Budapest	Rajztanár
1986	Antwerpen	Ösztöndíj Képzőművészeti Akadémia
1988	Japán	Tanulmányút JIDA
1989-1991		Nyugat-Berlin
1993	Budapest	Symposion Mi az, hogy elektro-image? Magyar Képzőművészeti Főiskola és ARS Electronica - Linz

A Magyar Alkotóművészek Egyesületének és a Képzőművész Szövetség tagja.
1979 óta rendszeresen szerepel hazai és külföldi csoportos kiállításokon.
Művei megtalálhatók hazai és külföldi magán és közgyűjteményekben.

Stúdió: 1146 Budapest, Hermina u. 3.
Telefon: 141-1579

Egyéni festészeti kiállítások

1984	Budapest	Lila Iskola
1984	Budapest	Bartók 32 Galéria
1986	Ausztria	Unterwart
1988	Göteborg	Västra Hamngatan Galéria
1988	Budapest	SOTHEBY'S
1990	Groningen	Egyetemi Fesztivál
1991	Berlin	AKZENTE Galéria
1991	Berlin	Literaturhaus

Elektrografikai csoportos kiállítások

1991	Budapest	Vasarely Múzeum
	Párizs	Magyar Intézet
	Győr	Xantus János Múzeum
1992	Budapest	Art Expo
	Budapest	Vasarely Múzeum I. Nemzetközi Elektrografikai Biennálé
	Quebec	Canadian Museum of Civilization
	Tokyo	International CG Art Exhibition
1993	Párizs	Magyar Intézet
	Budapest	Art Expo
	Budapest	Árkád Galéria
	Porto	Expo-Copy
	Győr	II. Nemzetközi Grafikai Biennálé

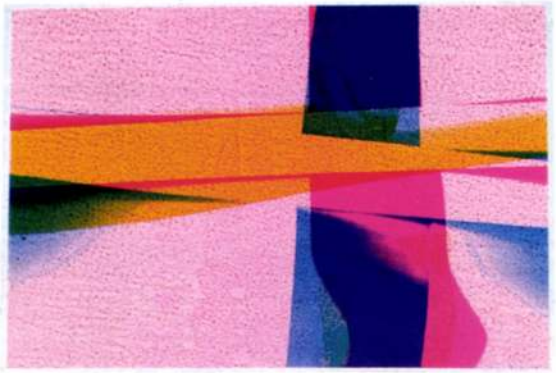

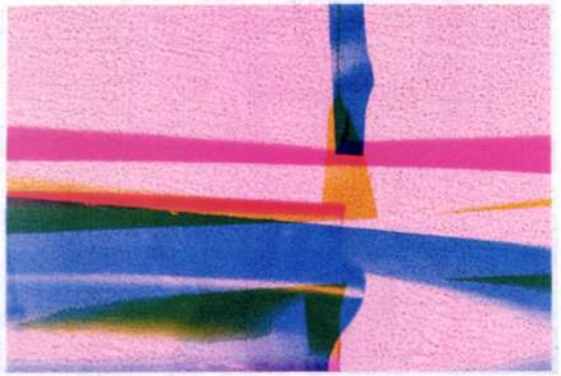

The Exhibition will be opened by

Dr. Stefan Dreyer,

PROGRAMME COORDINATOR, GOETHE INSTITUT BUDAPEST

COLLEGIUM BUDAPEST

1014 Budapest, Szentháromság u. 2.

Open: 29 Nov. 1994 - 20. Jan. 1995

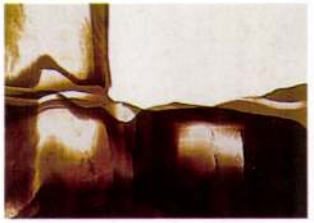

VERA DÁVID • BORN IN NEMESNÁDUDVAR • STUDIES: ACADEMY OF FINE ARTS, HUNGARY 1975–1979 • ACADEMY SCHOLARSHIP 1979–1980 (POST-GRADUATE STUDY) • SCHOLARSHIPS: 1986 ANTWERP •1988 JAPAN, INVITED BY THE JAPANESE INDUSTRIAL DESIGN ASSOCIATION •1989–1991 LIVES AND WORKS IN BERLIN-WEST• 1993 LECTURER OF INTERMEDIA SESSION, BUDAPEST ORGANISED BY ACADEMY OF FINE ARTS, HUNGARY AND ARS ELECTRONICA, LINZ •1994 MURAL WORK, HAJDÚSZOBOSZLÓ SPORTS-HALL, 100m^2 • SOLO EXHIBITIONS (PAINTING AND ELECTRO-IMAGE): 1984 PURPLE SCHOOL GALLERY, BUDAPEST • 1984 BARTÓK GALLERY, BUDAPEST • 1986 UNTERWART GALLERY, AUSTRIA • 1988 GÖTEBORG GALLERY VASTRA HAMNGATAN • 1988 SOTHEBY'S BUDAPEST • 1990 GRONINGEN UNIVERSITY FESTIVAL • 1991 GALLERY AKZENTE, BERLIN -WEST• 1991 LITERATURHAUS, BERLIN-WEST • 1994 DUNA GALLERY, BUDAPEST • 1994 VAY ÁDÁM MUSEUM, VAJA • SELECTED GROUP EXHIBITIONS: 1991 VASARELY MUSEUM, BUDAPEST • HUNGARIAN INSTITUTE, PARIS • XANTUS JÁNOS MUSEUM, GYŐR • 1992 ART-EXPO, BUDAPEST • VASARELY MUSEUM, BUDAPEST • CANADIAN MUSEUM OF CIVILISATION, QUEBEC • INTERNATIONAL CG ART EXHIBITION, TOKYO • 1993 HUNGARIAN INSTITUTE, PARIS • ART-EXPO, BUDAPEST • ÁRKÁD GALLERY, BUDAPEST • EXPO-COPY, PORTO • INTERNATIONAL BIENNIAL OF GRAPHIC ARTS, GYŐR • 1994 ART-EXPO, BUDAPEST • INTERNATIONAL BIENNIAL OF ELECTROGRAPHICS, BERLIN • HUNGARIAN INSTITUTE, BUCAREST • ARS ELECTRONICA FESTIVAL, LINZ • VASARELY MUSEUM, BUDAPEST • ERNST MUSEUM, BUDAPEST • VIGADÓ GALLERY, BUDAPEST

Atelier: H–1146 Budapest Hermina út 3. Ph: 36-1-141-1579

SPONSORS:

RICOH AUSTRO

COLLEGIUM BUDAPEST

PROVIDENCIA

DESIGN GÉZA

DÁVID VERA

COLLEGIUM BUDAPEST

INSTITUTE

FOR

ADVANCED

STUDY

1994

VERA DÁVID'S ELECTRO-IMAGES

Bálint Szombathy

In avoiding the category of graphics, it seems that Vera Dávid wants to resist this reproductive predisposition. She refrains not only from this, but from creating copies by any means whose primary purpose is copying.

Dávid's basic forms, her iconic origins, are not planographic prints. Dávid captures the objects (and the Gestalt) placed on the photocopier not in a state of rest, but in one of motion.

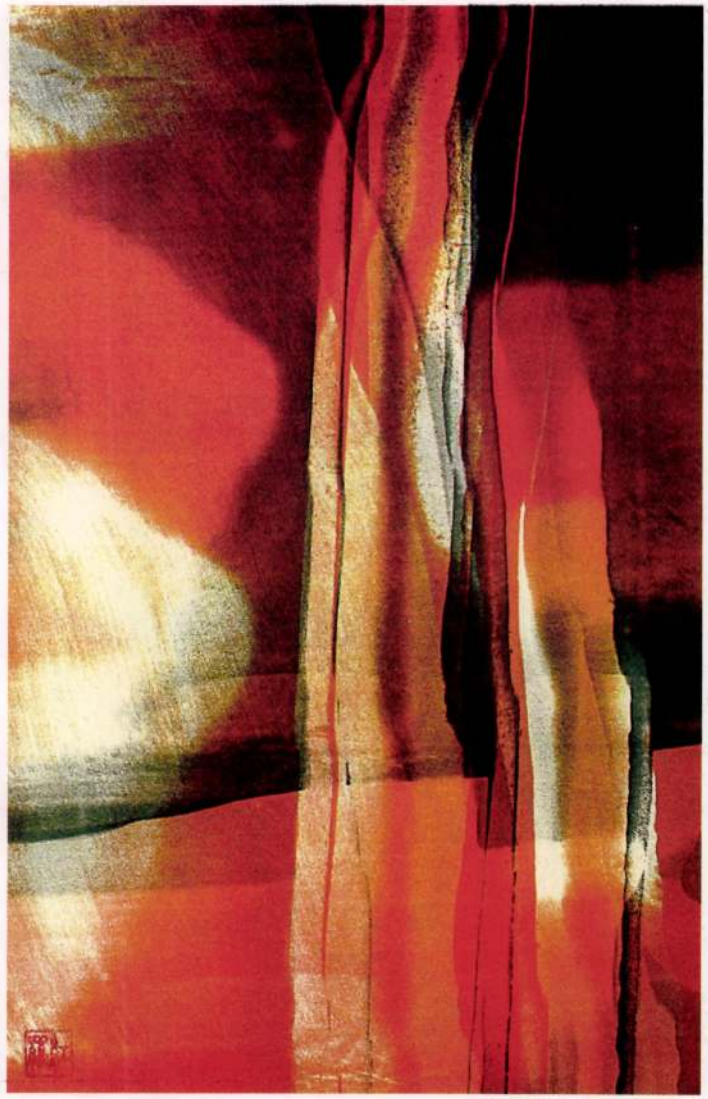

The decisive factor is Dávid's refusal to make two identical prints. She is interested in any situation or composition only once. All her electroimages are different. Each print is original and unique.

Dávid is, above all, a painter. She approaches electronic technology from the universal habitat of the fine artist, her approach is not that of an electrographist whith an inclination for art.

The expressive operations that have been experimented with lend a quality to the esthetic features, which are the natural consequences and not the objectives of the experimentation. It is as Antoni Tapies said. „The artist never seeks beauty. He gets it as a reward."

Andriska Tibor / H ■ Ábrahám Rafael / H ■ Ásztai Csaba / H Ázbej Kristóf / H ■ Baciu, Mircea S. G. / Ro ■ Balás Eszter / H Balogh István / H ■ Barák Péter / H ■ Baroni, Vittore / I ■ Bátai Sándor / H ■ Benes Bátor / H Bitó Ildikó / H ■ Bódi Ágnes / H Bodrossy Márk / H ■ Bohár András / H ■ Borowik, Grazyna / PL ■ Budaházi Tibor / H ■ Cabanis, Daniel / F ■ Cserny Márton / H Csikós Tibor / H ■ Daradics Árpád / H ■ Dávid Vera / H ■ Daxl, Heiko / D ■ Diotallevi, Marcello / I Drozsnyik István / H ■ Dudek-Dürer, Andrzej / PL ■ fenyvesi Tóth Árpád / H ■ Farkas Beáta / H Galgóczy György / H ■ Gellér B. István / H ■ Gergely Nóra / H Goto, Mineo / J ■ Göcsey József / H ■ Gubis Mihály / H ■ Haász Ágnes / H ■ Halbauer Ede / H ■ Harangozó ferenc / H ■ Harmati Zsófia / H Hartal, Paul / CND ■ Havrilla, Vladimir /SK ■ Hegedűs 2 László / H ■ Herendi Péter / H ■ Hernádi Paula / H ■ Husár, Ján /SK ■ Jackson Sarah / CDN ■ Le K'Dar / F ■ Kádár Katalin / H ■ Kántor János / H Kecskés Péter / H ■ Kelényi Béla / H ■ Kepski, Lukas / PL ■ Kéry Bálint Bence / H ■ Király Vilmos / H ■ Kiss Mihály / H ■ Kneisz Eszter / H ■ Kocsis Rudolf / RO ■ Komáromi Sándor / H ■ Koroknai Zsolt / H Kovács Johanna / H ■ Kováts Borbála / H ■ Kozák attila / H ■ Lakner, Suzanna / D ■ Lasuchin, Michael / USA

Lasuchin, Victor / USA ■ Lehoczky Orsolya / H ■ Lehotka László / H Lengyel Zsüliett / H ■ Lévay jenő / H Livne, Lea / IL ■ Lux Antal / H Magén István / H ■ Maggi Ruggero / I ■ Máté Gyula / H ■ Mészáros Márta / H ■ Móder rezső / H Molnár iscsu István / H ■ Mun, Sooh / ROK ■ Nagy Gábor György / H ■ Nem's Judit / F ■ Olajos György / H ■ Orosz Lajos / H Ország László / H ■ Pál Csaba / H Pamula, Jan / PL ■ Papageorgiu Szteliosz / H ■ Papp Erzsébet / H Pataki Tibor / H ■ Perneczky Géza / D ■ Petri Ildikó / H ■ Rácmolnár Sándor / H ■ Regős Imre / H Sándor Edit / H ■ Sager, Vjeko / CDN ■ Samuels, Diane / USA Santl János / H ■ Shereshevsky, Hadass / IL ■ Sheridan, Sonia Landy / USA ■ Siib, Liina / Est ■ Song, Hyun / Rok ■ Sós Evelin / H ■ Stancic, Zora / Slo ■ Stark István / H Stefanovits Péter / H ■ Szathmáry József / H ■ Szirányi istván / H Szlaukó László / H ■ Szombathy Bálint / Yu ■ Szőcs Géza / H Szőllősy Enikő / H ■ Tal, Ohela / IL Tellinger István / H ■ Tropp, Stanislav / Sk ■ Tundó Klára / H Turion, Marli / NL ■ Tuzson-Berczeli Péter / H ■ Urbán Tibor / H ■ Varga Gábor Farkas / H ■ Vass Tibor / H Vasvári László Sándor / H ■ Veit-Lup / D ■ Vuckovic, Suzanna / D Vörös András / H ■ Weiss, Aryeh / IL Wrobel Jandó Péter / H ■ Zsubori Ervin / H ■ Yoon, Yoon / Rok

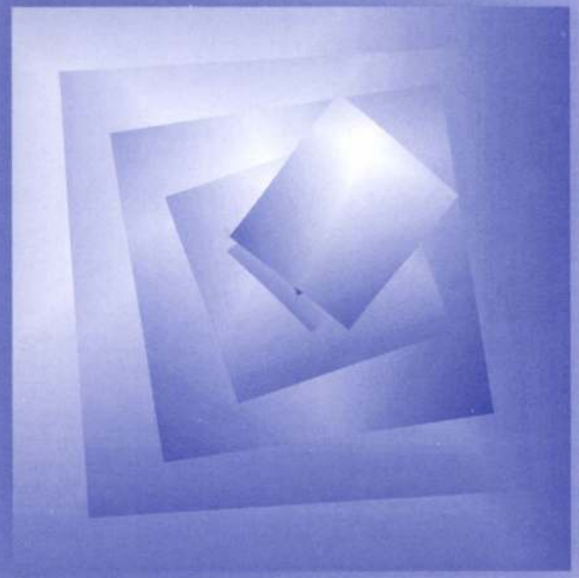

MATRICÁK
MATRICES

2000

The **Vigadó Gallery** and
the **Hungarian Association Graphic Artists**
invites you to the
opening of exhibition of

MATRICES 2000

International Small Form Electrographic Art

in the upstears exhibition room
of **Vigadó Gallery**
1052 Budapest, Vigadó square 2.

at 5 p.m.,
on 26th October, 2000

Opening speech by
András Bohár,
aesthetic

The exhibition is open
till 12 November 2000.
Open: Tue–Sun 10 a.m. – 6 p.m.

The exhibiton sponsered by:
Association of Hungarian Graphic Artists,
Association of Hungarian Artists,
Public Foundation of Hungarian Creative Art,
Foundation for Art and Community Culture,
Ministry of National Cultural Heritage
National Cultural Fund, Soros Foundation

A **Vigadó Galéria** és
a **Magyar Grafikusművészek Szövetsége**
tisztelettel meghívja Önt

a MATRICÁK 2000

Nemzetközi Kisméretű Elektrografikai Kiállítás
megnyitójára

a **Vigadó Galéria**
emeleti kiállítótermébe
1052 Budapest, Vigadó tér 2.

2000. október 26-án,
csütörtökön 17 órára.

A kiállítást megnyitja:
Bohár András,
esztéta

A kiállítás megtekinthető:
2000. október 26-tól november 12-ig,
hétfő kivételével, naponta 10–18 óráig

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Magyar Grafikusművészek Szövetsége,
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete,
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány,
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány,
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Kulturális Alapprogram, Soros Alapítvány

A **Magyar Szabadalmi Hivatal**
és a **Magyar Grafikusművészek Szövetsége**
tisztelettel meghívja Önt

a MATRICÁK 2000

Nemzetközi Kisméretű Elektrografikai Kiállítás

„Váltó tér"

című tárlatának megnyitójára,

a **Magyar Szabadalmi Hivatal**
Konferenciatermébe
1054 Budapest, Garibaldi u. 2.

2000. november 14-én,
kedden 17 órára.

A kiállítást megnyitja:
Szombathy Bálint
képzőművész, művészeti író

A kiállítás megtekinthető:
2000. november 14-től november 30-ig,
hétközben 9–13 óra között

DÁVID VERA

DAVIDESCU Ecaterina

[illegible]

1925-ben Nagybanyan a [illegible] tagja

Rési: Nagybanya.... [illegible].

Dávidfalva (Bereg m)

Gör. kath. templom

l.

Lebereglelkészségek

93, 94. l.

3.

4.

DÁVIDHÁZY, könyvkötő

Amikor megváltozott Gyomán a református liturgia, nyomtalanul eltünt a templomból az a tucatnyi énekeskönyv, amelyet a templom ú jjáépítésekor Debrecenből hoztak, s amelyeket Dávidházy-féle tiszta empirestilusu kötésén rajta volt aranyozva, hogy "A Gyomai Református Eklézsia Tulajdona." -505. old.

SZIJ REZSŐ: Kner Imre Levelei Mata Jánoshoz 495.old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve, 1971. Debrecen, 1972

MDK

D

Dávidházi - család (könyvkötők)

Egyike azoknak a családoknak, amelyek generációkon keresztül virágoltak a híres debreceni kártya- vagy pergamenkötése-ket.

Szekely János: Még egy jubileum. Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 165. l.

MDK

Dávidházy Imre
könyvkötő /XIX sz. ?

A debreceni kollégiumi könyvtárban van általa beköttött diszkötésü könyv is.
A debreceni könyvkötő céh utolsó tagja. /1870/.

Ö.J.: 37 csodálatosan szép kötésü könyv. A debreceni könyvkötők remekei.
HAJDU-BIHARI NAPLO, 1957 . III. 10.

Dávidházy MDK

Eldöl t az óbudai hidfeljáróra kiirt pályázat.
Pesti Napló 1937. ápr. 25.

MDK

Dávidházy II.dijat kapott

Az óbudai hid budai... Tér és Forma, 1937. 6.sz.
166. l.

Dávidházy Imre

Magyar Nap
Budapest, VIII. Blaha L. u.
Telefon: 133-530
Hajdú-Bihari Napló

Ma i

HAJDÚ-BIHARI
50 FILLÉR
NAPLÓ
A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPART HAJDÚ-BIHAR MEGYEI ELNÖKSÉGÉNEK LAPJA

JEGYZETEK

Elmélyülten tanulmányoztam az egyik lapban a házassági hirdetéseket, s hogy tanulmányaimból következtetéseket is vonhassak le, rubrikákat húztam, osztályoztam, statisztikát készítettem. Most aztán közzéteszem kutatásaim eredményét.

Abban az egyetlen lapszámban 38 hirdetés volt. 19 férfi keresett magának feleséget és 19 nő keresett férjet. Mindjárt gondoltam is arra, hogy ezeket össze kéne ereszteni — válogassanak egymás közt: mindenkinek jutna egy. A 19 nő közül csinosnak mondotta magát 8, (volt 2 „átlagon felüli csinos") Kilenc férfi keresett magának csinos feleséget. Az egyik „nagyon csinos, formás", a másik „csinos, jóalakú" feleséget keresett. Gondoltam: azt a két átlagon felüli nőt, s ezt a két férfit az Isten is egymásnak teremtette. Hirdette magát egy átlagon felüli csúnya lány is, továbbá két „megtört szívű ijesztően csúnya" fiatalember. A csúnya lányt mindjárt hozzá is adtam az egyikhez — a másikat sem féltem attól, hogy pár nélkül marad, mert a következőkből kiderül, hogy a csinosság, mint fő követelmény, csak a nőknél jön számításba, míg a férfiaknál ennek csupán elenyésző jelentősége van. Ez nemcsak abból tűnik ki, hogy mindössze egyetlen nő kötötte ki, hogy a férfi csinos legyen (hol itt az arány a nőknél és nőkkel szemben összesen 17-szer emlegetett csinossággal szemben!) hanem a következőkből is.

Megvizsgáltam mit kívánnak a nők a férfiaktól, mint jövendőbeli férjtől. Minden további részletezés nélkül közzéteszem az egyes női hirdetésekben található lényeges kívánságokat. Mint említettem volt, csupán egy tette szóvá a csinosságot. Ellenben minduntalan felbukkannak az ilyen jelzők: szolid, melegszívű, meleg otthonra vágyó, jó állású (ilyenből volt a legnagyobb kereslet, összesen tizennégyen kötötték ki, hogy az illető jó állású, jól szituált, vagyonos, vagy nyugdíjképes legyen) továbbá legyen intelligens, megint csak komoly. Kerestek továbbá komoly, gazdálkodást szerető értelmiségit, abszolut korrekt, jó családból származót (azóta is töröm a fejem, hogy milyen is most a jó család?) kerestek továbbá magasat, diplomásokat, harmóniaszeretőt olyat, aki szereti a zenét. Statisztikánk szerint tehát ilyen az a bizonyos „leányvállom": komoly, intelligens, diplomás, jó állása van, szeret otthon ülni és szereti a zenét. Tehát: csupa belső tulajdonsága. Míg a nőknél alapvető követelmény: fiatal és csinos legyen.

De most jut eszembe: mi a fenének csináltam én a rubrikákat, számoltam, statisztikáztam, hogy még a fülem is tintaceruzás lett tőle, amikor ezt minden nő és minden férfi tudja. Én is tudtam. — Statisztika nélkül is. Ja — üttöttem a homlokomra — ez hát az a sokat szidott bürokrácia. Most én is gyártottam egy felesleges statisztikát.

GÁBRI

LEGÚ

Külföl

PEKING (MTI) Szombaton délután V. Siroky miniszterelnök vezetésével csehszlovák kormányküldöttség érkezett a kínai fővárosba.

A csehszlovák vendégeket a repülőtéren Csou En-laj miniszterelnök és a kínai kormány más vezetői üdvözölték.

Kairo (MTI) Az AFP közli hogy Nasszer elnök rendeletet készül aláírni, amely kilátásba helyezi egyetlen párt, a Nemzeti Egységpárt létrehozását, az 1956. június 23-i alkotmány 192. cikkelyének megfelelően. Közlik továbbá hogy három héten belül kitűzik a parlamenti választások időpontját.

Az AFP közlése szerint Egyiptom Franciaországtól és Angliától 500 millió font kártérítést fog kérni az említett országok agressziója nyomán keletkezett károkért és veszteségekért.

BERLIN (MTI) Erich Ollenhauer, a Német Szociáldemokrata Párt elnöke pénteken délután sajtóértekezletet tartott Nyugat-Berlinben. Többek közt a következőket mondotta:

„Feltétlenül szükségesnek tartom, hogy hivatalos formában felvegyük a kapcsolatokat a kelet-európai országokkal, köztük Magyarországgal is.

Tudja-e,

... Dél-Amerikában, pontosabban Guayana és Venezuela tengerparti vidékein nagy tejerdők húzódnak? Az úgynevezett tehénfa zamatos tejet ad a lakosságnak. A tejfa 30 méter magasra is megnő. Kérgéből sűrű, ragadós fehér folyadékot nyernek, amely egy hétig is eláll. Ennek a „tejnek" még az az előnye is megvan, hogy megal-

Néhány gondolat az úttörő mozgalomról

Iskolánk testületi gyűlésén szóba került az úttörő mozgalom kérdése is. Most nem az úttörő mozgalom negatívumait akarom felsorakoztatni, hiszen ezek ismertek, több, kevesebb — de inkább kevesebb — eredménnyel harcoltunk is ellenük. A most kibontakozó vitát az úttörő mozgalomról figyelemmel kísértük és úgy véljük, hogy jó úton haladunk előre. Erről kívánok beszélni.

Mindannyian egyetértettünk abban, hogy szükség van gyermek mozgalomra és ennek gyermekeink műveltségének, erkölcsi felfogásának növelését kell szolgálnia. Azt is tudjuk, hogy az úttörő mozgalom

vünk, hogy időnként nyilvános szakcsoport foglalkozást is tartunk, ahol a többi gyermek is megismerkedhet egy-egy kör életével.

A 16 szakcsoport is — úgy gondoljuk — bizonyítja, a nevelők többsége nem mondott le az úttörő mozgalomról. Van azonban egy kérdés, amelyben sürgősen dönteni kellene: hogyan honoráljuk a nevelőknek a mozgalomban végzett munkáját? Milyen előnyökben részesüljenek azokkal szemben, akik nem vesznek részt az úttörő mozgalomban?

Még egy kérdésről szeretném elmondani véleményemet: az úttörő ruháról. Örömmel hallottuk, hogy az egyenruha megváltozik, s a fehér ing és kék nadrág helyett — ami nem volt praktikus — barna ing és nadrág lesz. A sapka formájáról még nem értesültünk. Jó lenne, ha az új sapkát viselni is lehetne. A mostani sapkát nyáron azért nem hordják, mert hajadonfő

Közel négy a fő'dmüvesszövetkezet

A kiskereskedelmi és vendéglátóipari dolgozók több éves bérvitája kerül megoldásra napjainkban azáltal, hogy a kormány 10, illetve 15 százalékos béremelést a kereskedelem és a vendéglátóipari dolgozókra is engedélye-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp.VIII.Blaha L.t.
Telefon.139-292.

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

MAR 10

470

37 csodálatosan szép kötésű könyv

A DEBRECENI KÖNYVKÖTŐK REMEKEI

A szatmári béke

után a sokat szenvedett Debrecenre a XVIII. század további folyamán aránylag nyugalmas napok köszöntöttek. A nyugalomnak meg is lett a következménye: a város hatalmas fejlődésen ment keresztül. A különféle kiváltságok erősen csábították a vidékieket Debrecenbe s a betelepültekkel együtt 1792-ben már 29 153 főre szaporodott a lakosság száma. Pestnek ebben az időben 26 684, Pozsonynak pedig 27 871 fő a lakosa — így tehát Debrecen volt az ország egyik legnagyobb városa.

A megnövekedett Debrecenben virágzásnak indult a kereskedelem és ipar. Ezek számára jó piacot jelentett az országos hírű debreceni vásár, amelyen magyar kereskedőkön kívül német, osztrák, cseh-morva, lengyel és balkáni kereskedők is megfordultak. Keresett cikk volt az állat és a debreceni iparosok portékái. Debrecenben 1792-ben 43 céh volt 2364 iparossal, nem céhes ipar is volt 42 fajta 327 iparossal; vagyis a városban ebben az időben 2691 iparosmester, 682 segéd és 953 inas dolgozott. A XVIII. század folyamán, a nagy földterületek ellenére is, a városnak inkább kereskedő és iparos jellege volt.

A híres debreceni céhek közül ez alkalommal a könyvkötő céhhel és munkájukkal ismerkedjünk meg közelebbről.

Külföldi példák

bizonysága szerint a könyvkötő ipar kialakulásának első kelléke a nyomda. Mivel Debrecenben jól működő nyomda volt, továbbá a kollégiumi professzorok és diákok könyvet használtak, minden feltétel meg volt tehát a könyvkötő-céh kialakulásához. A könyvkötéssel foglalkozó iparosok egyesüléséből, érdekvédelmi szervezkedéséből alakult ki a céh (1735-től már jegyzőkönyve van), melynek élén rendszerint a legtekintélyesebb tag mint „céhmester" állt. A céhnek kiváltságai, törvényei s önálló pénztára volt. A jegyzőkönyvek bizonysága szerint a pénztár bevételeit az új mesterek által fizetendő „beállási pénz", továbbá a büntetéspénzek alkották. Ha valaki megsértette a céh törvényét, vagy rossz munkát készített, azt pénzbírságra ítélték a közös pénztár javára. Feljegyzések bizonyítják, hogy a céh pénztárából segélyezte a Kollégiumot, a szegény diákot, az elhalt mester özvegyét s a tűzkárt szenvedett embert. A jegyzőkönyvekben feltűnően sok esetben fordul elő „megégett" ember segítése, ami gyakori debreceni tűzesetre mutat.

A mesterség inaskodással kezdődött. Az inas sorsa nem valami fényes élet volt; a műhelyi munkán kívül a mester háza körül, sőt a mezőn is kellett dolgoznia ingyen, s ráadásul a mester keze sokszor hamar eljárt. A kis inast keservei közt az a remény vigasztalta, hogy egyszer majd ő is mester lesz. Mikor kitelt az inaskodás ideje, egyszerű vizsgai munkát kellett csinálni s a szerencsésen levizsgázott inasból mesterlegény lett. A mesterlegény nem valami sok fizetésért a mester hasznos munkatársa volt. A céhtörvény a legény szakmai ismereteinek gyarapítása végett vándorlást, vagyis más helyen való tanulást írt elő. Így kerekedtek vándorútra kölcsönösen a legények, hogy Debrecenben, Kolozsvárott és Kassán dolgozzanak tovább egy-egy híres mesternél. A vállalkozóbbak külföldre (pl. Németország, Hollandia) is elvándoroltak s tapasztalatokban, ismeretekben meggazdagodva tértek vissza hazájukba. Mikor a segédi idő lejárt, a legény mesterművet készített, ez alapján lett mester és a céh új tagja.

A debreceni

könyvkötő legények mesterműveinek gyönyörű gyűjteménye látható a kollégiumi könyvtárban. Hogyan kerültek ide ezek a művek? A legény elment a könyvtárba és kért egy könyvet mestermunkájához bekötésre. A könyvtár szívesen kölcsönzött könyvet erre a célra, mert tudta, hogy remek köntösbe öltözve kapja azt vissza. Rendszerint nagyméretű (fóliő alakú) könyvet adtak a legénynek; az boldogan vette munka alá, és mikor elkészült a remekműve (sokszor egy évig is eldolgozott rajta), benyújtotta a céhhez vizsgára. Vizsga után az új mester visszaadta a könyvet remekkötésben a könyvtárnak. Így gyűlt itt össze idővel 37 db ilyen szép kötés.

Lássunk most már közelebbről is egy pár remekkötést. A kötés anyaga finomra kikészített fehér bőr s az első ami megragadja figyelmünket, a színek harmonikus tarkasága. Általában vörös, kék, zöld, sárga és lila az uralkodó szín. Ha közelebbről vizsgáljuk a kötéseket, a színes mezőkben apró leveles ágakat, korsókat, vázákat, gránátalmát és virágmotívumokat látunk arannyal befestve. Hogyan csinálták ezt? — merül fel bennünk a kérdés. Mikor a könyv tábláit bevonták bőrrel, az enyhén megnedvesített bőrbe apró mintázó bélyegzőkkel benyomtatták a díszt, majd vonalait arannyal kifestették. Ezután következett az egyes díszeknek és térközöknek centiről centire való kifestése. Mikor ez is elkészült, a könyv széleit vastagon bearanyozták, majd az egész művet valamilyen lakkszerű anyaggal bevonták. Az így elkészített könyv első látásra úgy néz ki, mintha egy arany tömb volna színes borítóba téve.

Egyes szakértők

szerint ezt a kötési technikát a vándor mesterlegények Hollandiából, vagy a Rajna mellől hozták Debrecenbe, de a lényegen ez a megállapítás semmit sem változtat — az idegen mintát itthon mesteri fokra tökéletesítették és teljesen magyarossá alakították át s mint ilyen kötés egyedülálló az egész világon. A jelek szerint ezt a leheletfinom kötést csak mesterművek készítésére használták — a mindennapi élet használata ártott volna a kötésnek. Kivételes esetben és jó pénzért ebben a kötésben kisebb könyveket, pl. bibliát, énekeskönyvet készítettek ugyan, azonban ezek kötése jóval egyszerűbb. A könyvtár állományában ilyen kötés is található.

Most még egy pár legény, illetve mester nevével is ismerkedjünk meg. Örökre díszeretes szokása volt a könyvtárnak, hogy minden egyes remekkötésbe feljegyezték emlékül a mester nevét. Így ismerjük pl. Telegdi Péter nevét és munkáját 1750-ből, vagy Thuri Andrásét 1760-ból, Debreczeni Istvánét 1779-ből, Farkas Istvánét 1832-ből, továbbá Fazekas János, Tóth Mihály, Tabajdi Szer András, Telegdi László és Dávidházy Imre nevét.

A debreceni könyvkötő-céh más céhekkel együtt 1870-ben befejezte működését. Az utolsó tag, Dávidházy Imre halálával a remekkötés tudománya sírbaszállt — így is van ez rendjén: az újabb szellemű haladásnak át kellett adni a helyet. Ugyan ki próbálkozna ezzel a lassú és kényes használatú kötéssel ma, a gyorsaság, célszerűség korában. Mi, debreceniek azonban büszkén gondolhatunk ezekre a mesterekre és gyönyörködhetünk ezekben a kötésekben, amelyek a világhírű Grolier, Maioli és Krause kötésekkel is felveszik a versenyt.

Ö. J.

megjött

Dávidházi Imre

debreceni könyvkötő

l.

Szabadművészet

1949. 254. l.

Dávidházy Imre

könyvkötőmester

† 1900-ban Debreceuben
élete 74-ik évében

írod
a

Firtinger K.:

~~198.1~~

Ötven esztendő a m. országi könyvgyomtatás közelmultjából. Bp. 1900.

198.1

Titkár Úr!

hogy csak most válasszolok másodiki becses
ával együtt egy-két napi késéssel adták át
elintérni. Remélem hogy a pénz márott is
tam azért, mert másnap hajnalban vi-
lenéltár bővítése miatt oly nagy itt nálam a

Dávidházy Imre

könyvkötő

lásd

Graphica

1899. 12. 7.

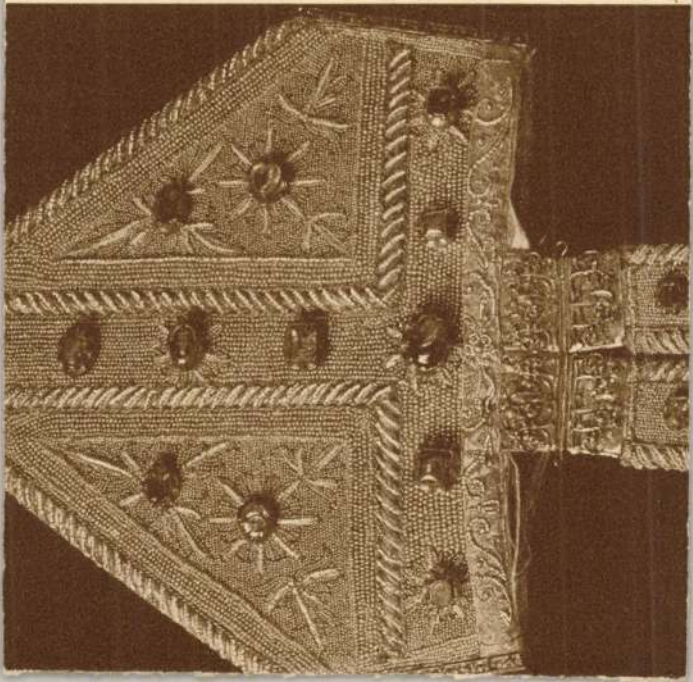

Dávidházi Imre

debreceni könyvkötő

l.

Szabad Művészet

1949. 1255. l.
2547

Kádár Z. – Módy Gy.

A debreceni könyvkötőcéh művészete.

debreceni hártyakötések

Dávidházi Imre
debreceni könyvkötő
XIX
l.

Romhányi
106. l.

Romhányi K. et m.
könyvkötő műhelyéből
a XVIII–XIX. sz.-ban
Bp. 1937. 106, 327. l.

Dávidházy Imre

debreceni könyvkötő

remete 1850 ból

Repr.

Sör Vezető. 222. l.

Fenti: D. János fia.

(Sörcgi J.: Vezető
a debreceni Dévi
Muzeumban. Debrecen
1939. 222. l.

Benyitott a hálószobába.

A kis Lajoska azon cipőstől tipegett az ágyacskája tetején.

— Ejnye, adta kis fickója, jösz mindjárt le onnét. Hol a Juli? Miért nem őztet le? Kilenc óra és még nem vagy az ágyban? Mit csinálsz ott?

— Ne haragudj, apuka, baj van.

— Mi történt?

— Hát lapdáztam az új labdával, amit ma délben hoztál. Véletlenül esett, aragudj. Fölhajítottam és betörtem vele az üveget az anyuka acrképén, itt gyad fölött.

Lemászott az ágyról.

— Vegyél egy másik üveget anyuka arcképére. Igazán nem lapdázom é a szobában.

Bálint Lajos le akarta magáról fejteni a beléje csimpaszkodó két kis kart.

— Jó, jó. Most bocsáss, mert el kell mennem.

— Ismét elmégy? Hát most soha se maradsz itthon? Ugy-e, a jó anyukát y mindig keresni, akit elrabolt tőlünk a fekete, a gonosz angyal? De hát hiába keresed, nem találod. Tudod mit? Maradj inkább itthon. Olyan szépen szélgetnénk itt hárman : te, én és a mama, ez a mama, itt a képen. Majd

Dávidházi Imre

debreceni könyvkötő

1850

l.

(M. Bibl. Hemel

1924. 46 l.)

(Varju E. A „debrece-

ni" kötés.

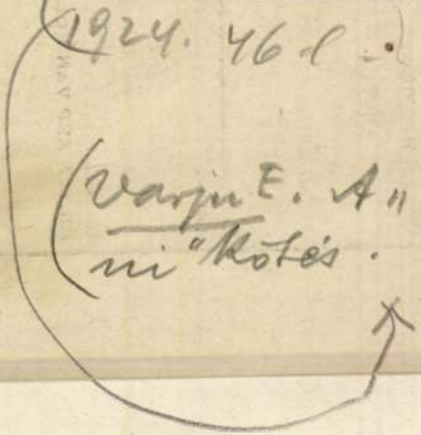

Gargallo Pau.

61 *Danzatrice* (rame).
62 *Maschera di Arlecchino* »
63 *Maschera di parigina.*

Loutenansky Jacques.

64 *Testa di donna* (pietra).
65 *Testa di ragazza* (bronzo).

Manolo.

66 *L' aragonese* (terracotta).
67 *Donna coricata* »

Orloff Chana.

68 *Il dott. Otto Kant.*
69 *Donna sulla poltrona.*

Zadkine Ossip.

70 *Suonatore di fisarmonica* (legno).
71 *Arlecchino* (bronzo).

Davidházi Imre,

Könyvkötő; sz. 1836 (?)
Debrecenben, mh. 1900. n.o.
D. Janos fia. Az 1850-es
években ~~[illegible]~~ mesterumka
gyanait kérült albuma
a debrecen Déri Muzeum-
ban van

A mellen hüem utánozni
igyekezett az 1735-beli
könyvkötő céh jegyzőkönyv
közérét

Dávidházy Imre

debreceni könyvkötő
remeke 1850-ból

Repr.-

Évk Deri (15. l.

1936.

Dávidházi Imre

debreceni könyvkötő

XIX. sz.

l.

Romhányi

327. l.

megerva

Dávidházy János

debreceni

könyvkötőmester

remeke 1819-ből

Repr -

Sörberető 221. l.

222. l.

lovasutat és már 1826-ban a kormány engedélyt ad az
Etienne-i gőzüzemű vonal megépítésére. — *Németországnak* majdnem minden nag
városában (Nürnberg, Drezda, Lipcse, Berlin, Boroszló, Ulm, München stb.) cor
alakulnak vasutak építésére, de nem tudnak tőkét szerezni, mert a pénzvilág
idegenkedik az új, az ismeretlen vállalattól.

Ausztriában — mint mindent — a vasutak létesítését is politikailag ke
A kormány az új közlekedési eszközben azt a rémet látta csak, mely az eszmék
galmát közvetíti, élénkíti, ami tehát siettetni fogja a szabadelvüség terjedését.
jó szemmel nézi azt és a császár is csak azért adja engedélyét egy, a báró Sina és
Rothschild bankházak vezetése alatt álló comitének, mert »*az ilyesmi anélkül
tarthatja fenn magát.*«

Magyarországon az 1790—91-iki országgyülésen, az egyéb közgazdasági teendő
zött, merült fel először az *utak* és *csatornák* célszerű kifejlesztésének eszméje. Miután
nagy jelentőségű és fontos következményekkel biró ügy hosszabb tanácskozást igény
dőnek tartatott, egy számos tagból álló bizotmány kiküldése határoztatott el, m
munkálatokat birálja meg s véleményét — indító okokkal támogatva — a köve
országgyülésre nyújtsa be. Ez a »*Regnicolaris Deputatió*« részletes javaslatot te
az 1825—27-iki országgyülés elé az *utak* építéséről és fenntartásáról. »*De viarum S
tura et conservatione*« címmel kitüzi azon 12 útvonalat, mely *államköltségen* lesz épí

Dávidházy János

debreceni könyvkötőmester
remeke 1819-ből

Repr.

Erdélyi Déri. 1936. 14. l.

A fenti és Dávidházy Imre
rendőrt 1850-ből Dávid-
házy Kálmán adta le-
tétképen a Déri Múzeum-
nak.

A MAGYAR MŰVÉSZET június 1-i számában *Biró* József a marosvásárhelyi képtár ismertetésével kapcsolatban *Réti* István „Öreg Honvédek" c. mesterművét méltatja kitűnő hozzáértéssel; *Farkas* Zoltán a Képzőművészeti Főiskola kiállításának tanulságait vonja le érdekes cikkében; *Jeszenszky* Sándor pedig festőművészetünk és közönségünk viszonyáról ír figyelemreméltó tanulmányt. A tartalmas számot

~~Dávidháry Imre~~

~~Jánis~~

Kálmán

debrecení könyv-
kötő

Sörégi

Vezető Debrecen
város Déri Múzeu-
mába

Debrecen, 1939.
221, 222 l.

1918	[illegible]	[illegible]
"	X/10	1 Műemlékek I-III
"	X/10	1 " III. K
"	X/16	1 " IV Lik
"	VIII/10	1 " III. Or
"	IX/9.	2 " I/II Ke
"	X/22	1 " I-IV.
1919	III/19.	1 " IV. [illegible]
		1 " Jogvé
1920	III/24	1 " "
	VIII/6	Készlet: 59 M
		" 64
		66

Arelküldöt

Dávidházy Kálmán, építész MDK

Autóvillamossági felszerelések gyára.

Tervező.

repr.

MagyÉp 1945-55.

Dávidházy Kálmán, épitész MDK

Gyöngyösi váltógyár, telepitès és irodaépület tervezője.

repr.

MagyÉp 1945-55.

M.D.K.

Dávidházy Kálmán, Könyvkötő

Petőfi Sándor összes verseinek páratlanúl szép bőrkötését készítette Debrecenben. 500 példány. 1909. 29.o. A Pesti Horánszky nyomda nyomta. A legszebb debreceni kiadvány.

Szij Kezső: A debreceni bibliofília 1920-1944 között. 129.o.

A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve. 1965 Debrecen 1966. Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Dávidházy Kálmán, könyvkötő.

Debrecenben dolgozott. 1. kép. Petőfi Almanach, az ő kötése. 1909. Debrecen. Fekete repr. 330.o.

Szij Kezső: A debreceni bibliofília 1920-1944 között. 329.o.

A Debreceni Déri Múzeum évkönyve. 1965 Debrecen 1966. Alföldi Nyomda, Debrecen

M.D.K.

Dávidházy Kálmán, építész

Első díjat nyert a Komáromi új postapalota tervpályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.
szept. 4. sz. 4. old.

M.D.K.

M.D.K.

Dávidházy Kálmán, építés

Ferenci szerint Csepelen felépült állami elemi iskolát ismerteti a lap egy fényképpel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1941. LXII. évf.

szept. 24 sz. 4. old.

M.D.K

Dáirdháni Kalmán
könyvkötőmester

Ferenczi Zoltán: Petőfi Almanach-ját
a debreceni könyvkötőmester körkötése
fedi

—: A XX szakad könyvnüvészete, — 43 lap

MDK

Dávidházy Kálmán, debreceni könyv-
kötőmester

Magyar Iparmüvészet, 19o1. 164 l.

MDK

Dávidházy Kálmán

bőrkötések és egyéb bőrdiszmüvek

Rácz L: Debreceni iparm.kiáll. Magy.Iparmüvészet, 1909. 117 l.

MDK

Dávidházy könyvkötő cég

Könyvkötészeti munkait bemutatta a debreceni grafikai kiallitason.

Cikk: A debreceni grafikai kiallitasról.

Magyar Grafika 1924. 5. 6. sz. 155.l.

MDK

Dávid Házy Kálmán, debreceni
bőrdíszműves

által kiírt pályázatra 50 pályázó 277 pályamunkát
küldött be. A díjazottakon kívül D.K. több pálya
tervet megvásárolt.

Eldöl t pályázatok.
Magyar Iparművészet. 1908 évf. 337-338.l.

Dávidházy Kálmán bőrdíszműves (Debrecen) MDK

1909. Bőrmetsés, bőrfestés, bőrintarsia, bőrbetét-munkákat állít ki

Arany állami érmet nyert (I. díj!)

A debreceni iparművészeti kiállításról, D. 1909. 7. l.

MDK

Dávidházy épitész

Tervét dicséretben részesitették

Döntöttek a nyugdijas postások otthonának terv- pályázatáról. Pesti Napló 1935.jun.16.

M.D.K.

Dávidházy Kálmán, építész

a hajdúszoboszlói gyógyfürdő

tervpályázatán első díjat nyert.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1938. 72. köt. 154. old.

DK

Dávidházy Kálmán és Piskóty Ferenc, építészek

Az óbudai híd budai feljárójának tervpályázata.
2 képpel.

II. díjas terve. Kép.

Tér és Forma. 1937. 6.sz. 157-160.l.

M.D.K.

Dávidházy Kálmán, építész

a három egenként 1000 p-ős első díjak egyikét nyerte el a Dobogókő rendezésére kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.

okt. 13. sz. 10. old.

MDK

Dávidházy Kálmán
könyvkötő

debreceni könyvkötő diszbőrkötései

÷ A magyar Szemüvéget
Grafikai Szemle 1901 évf 8 z 125 e

Dávidházy Kálmán építész

Tér & Forma 1937. 165-171.

A óbudai Kiscelli templomról

Dávidházy Kálmán építész

Tér és Forma 1942. 57.

Elemi iskola Csepelen

1)

2)

3)

M.D.K.

Dávidházy Kálmán, építész

terve a három egyenként 1000 p-ös díjak egyikét nyerte el a Dobogókő renderésére hürt pályázaton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

okt. 13. sz. 10. old.

M.D.K.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

sz. old.

Dávidházy Kálmán épitész

Mágyar Müvészet 1925.169-171.o.
Y.E.:A Müegyetem épitészhallgatóinak kiállitása.

Sartori Silvio festő.

Népszava, XXXVIII.évf.1910.szept.11.
216.sz.5.1.

B-t. /:Bálint Aladár:/:
A Müvészház kiállitása.

MDK

Dávidházy Kálmán müépitész

terve dicséretben részesült

Döntés az OTI Attila utcai bérházépitkezésének terv-pályázatáról. Pesti Napló 1938. okt. 8.

M.D.K.

Dávidházy Kálmán, építész

2300 p-ös első díjat nyert a hajduszoboszlói gyógyfürdő terepályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

máj. 5. sz. 9. old.

Dávid Lázy Kálmánné
könyvkötő

komoly tettek ideje. Tömörülni kell azért, tudván, hogy egyesülésben van az erő.

Legyen ez az év a nagy és komoly tettek esztendeje. Szervezkedésünknél csak az a szempont vezessen bennünket, hogy minden becsületes ember tömörüljön, egy családot képezzen; együtt alkosson egy nagy egységet, egy erős várat, amely a lappangó ellenséggel: a hitetlenséggel és nemzetietlenséggel szemben könnyen küzd és diadalra jut.

Legyen ez újév a jólét és békesség esztendeje.

Orosz Kálmán
tiszacsécsei lelkész.

Révész Imre püspök mindenkit kér, hogy az újévi jókívánságokat vele szemben mindenféle formában szíveskedjék mellőzni, annál is inkább, minthogy azokat megválaszolnia nem lesz módjában, mert újév napján, igehirdetés után, kétheti szabadságra elutazik Debrecenből. „B. ú. é. k."-váltság címen 10—10 pengőt juttatott el a Csapó- és Péterfia-utcai egyházrész segélyakciójára.

Lelkészi jubileum. Kelemen Gyula vásárosnaményi református lelkipásztort, tb. esperest meglepetésszerűen bensőséges, szép ünneplésben részesítették hívei abból az alkalomból, hogy folyó év december hó 4-én érkezett el vásárosnaményi lelkipásztori működésének tízéves évfordulójához. A dec. 10-én, vasárnap délelőtt tartott istentisztelet után, amelyen Gáll János kántor vezetése mellett az egyházi vegyeskar is közreműködött, a templomban bennmaradó teljes gyülekezet előtt és annak nevében Gáll János presbiter lendületes szavakban köszöntötte a váratlan ünneplléstől meghatott lelkipásztort. Beszéde végeztével a gyülekezet ragaszkodó szeretetének látható jeléül egy díszes, aranykötésű Bibliát nyujtott át. Kelemen Gyula lelkipásztor szívből fakadó, meleg szavakkal köszönte meg gyülekezetének kedves és örökre felejthetetlen figyelmét. A bensőséges, megható tiszteletadás a XC. zsoltár eléneklésével ért véget. December hó 4-én este a Református Ifjúsági Egyesület és Leányegyesület küldöttsége is megjelent a lelkipásztor lakásán, kiknek nevében a gyülekezet segédlelkésze szólott és egy leányegyesületi tag hatalmas fehér virágcsokrot nyujtott át. Ad multos annos. *(G. J.)*

A Református Egyházak Világszövetsége körlevelet küldött valaménnyi tagjához. Figyelmeztet arra, hogy a jelen megpróbáltatásos időkben az egyháznak dolga nem másoknak a megvádolása, hanem belátása annak, hogy egyetemes és mindenkire kiterjedő romlás az oka annak a válságnak, ami az utóbbi időkben előttünk kirobbant. Krisztus anyaszentegyházának különösen kell ügyelnie arra, hogy a nagy világfelfordulás közepette el ne kallódjék az a drága örökség, az a szent megbízatás, amiről számolnia kell Ura előtt. A bennünket összekötő Krisztus nagyobb Igazság, mint azok az apró „igazságok", amelyek ma egyik népet a másiktól elválasztják.

Közös protestáns istentisztelet. Az egyik debreceni lapból vesszük át és közöljük szószerint az itt következő s mindnyájunk érdeklődésére méltán számottartó híradást: Közös protestáns istentisztelet; a Piac-utcai református egyházrész látogatása az evangélikus gyülekezetnél. Tegnap este lélekemelő esemény színhelye volt a Miklós-utcai evangélikus templom. A kis evangélikus gyülekezetet meglátogatta templomában a debreceni nagy református gyülekezet Piac-utcai egyházrésze és annak Bibliaköre Uray Sándor lelkész, egyházkerületi főjegyző vezetésével. A kis templom teljesen megtelt református és evangélikus hívekkel. A két testvérfelekezet egy közös ősi, magyar egyházi éneket énekelt együttesen, majd Uray Sándor ment a szószékre és prédikált arról a prófétai jóslatról, hogy „nem lesz mindíg sötétség ott, ahol most szorongatás vagyon..." Utalt a közös istentisztelet messze sugrázó jelentésére a mai háborús, gyűlölködő világban. A két testvér egy templomban, a közös Ige fénye mellett és közös imában dicsőítette az Istent. Imádságában a hívekkel együtt imádkozott Uray Sándor a keresztyének testvériségéért, a nemzetek békességéért és imádkozott a magyarság északi testvéréért, a finnekért, végül pedig a debreceni evangélikus templomépítésének a mielőbbi sikeréért... A lélekemelő, közös adventi istentisztelet mély hatással volt a jelenvolt református és evangélikus hívekre, akik már szinte hagyományosan látogatják így egymást felváltva, adventben a református gyülekezet látogatja meg az evangélikus gyülekezetet, húsvét szombatján pedig az evangélikus gyülekezet látogatja meg Pass László lelkész vezetésével a Piac-utcai egyházrész református testvérgyülekezetét a Kistemplomban.

A debreceni református Kollégium gimnáziumának irodalmi ünnepélye. A debreceni református Kollégium gimnáziumának Arany János Önképzőköre szokásos irodalmi ünnepélyét az idén szélesebb keretek között a Csokonai Színházban rendezte december 14-én és 15-én délután. Ez alkalommal eredeti történelmi képsorozatot adtak elő a diák-szereplők „A magyar mult dalban, versben" címmel. Hat képben jelenítették meg a magyar történelem nevezetesebb korszakait, hatásosan tárva a közönség elé mind azok lelkét, mind külsőségeit. A legnagyobb hatású jelenet a reformációkorabeli Debrecent mutatta be, a XVI. századi magyarság viaskodását a létért és az üdvösségért, Török János, Tinódi Sebestyén és főként Bornemisza Péter szerepeltetésével. Tinódi néhány strófájának és Bornemisza Péter egy prédikációjának bemutatásával. Ezt a jelenetet Dr. Nagy Sándor kollégiumi tanár írta. Ezt megelőzőleg egy regölési jelenetet láttunk, kedves gyermek-szereplőkkel, továbbá egy középkori képet, melyet Dr. Végh József tanár állított össze igen hatásosan és a középkor lelkének érzékeltetésével, a Halál Himnusza alapján. Láttunk egy kuruc tábori képet és egy verbunkos-jelenetet, melyeknek különösen táncszámai keltettek nagy tetszést. E második rész főjelenete Csokonai Tempefői-jének II. felvonása volt, mely először került színre itt Debrecenben. A magyar rokokó-világ báját s a XVIII. századi magyar poéta sorsát finom eszközökkel vitték színpadra az ügyes diák-szereplők. Az első előadást Dr. Kun Sándor igazgató gondolatokban gazdag megnyitója vezette be, a másodikat Dr. Molnár Pál tanár lelkes szavai. Az egyes képeket Kónya József tanár „Magyar Csillagok" című versciklusa kötötte össze, mely az Arany Jánostól felelevenített ősi magyar népköltészet hangulatát árasztotta. Igen szépek voltak a gimnáziumi ének- és zenekar számai, melyeket Szigethy Gyula tanár tanított be és dirigált. A pedagógiai célokat is szolgáló, de amellett igen nagy közönséget is vonzó szép, értékes ünnepély rendezését Dr. Molnár Pál tanár végezte odaadó buzgalommal, s színpadi rendezést pedig Frimmer Pál végezte. Az előadást a nyíregyházi ev gimnázium önképzőkörének küldöttsége is megtekintette, tanári vezetéssel. *(E. E.)*

A LELKÉSZI KORPÓTLÉKOK EMELKEDÉSE.

A m. kir. minisztérium 1939 december 21-én 12,000—1939. M. E. sz. a. rendeletet adott ki a közszolgálatban álló tisztviselők és egyéb alkalmazottak illetményei, továbbá a nyugdíjasok, özvegyek és árvák ellátási díjai tárgyában. E rendelet 4. §-a a következőket rendeli: „A lelkészek részére járó korpótlék-illetményt — az 1932. évi 3000. M. E. számú rendelet 16. § 1. bekezdésének a korpótlék-illetmény összegének csökkentésére vonatkozó rendelkezés hatályon kívül helyezése mellett — 1940. évi január hó 1-től kezdve az 1932. évi július hó 1. előtti időben érvényben volt rendelkezés szerint kell megállapítani."

Az Egyetemes Konventtől kapott értesülésünk szerint e rendelkezés értelmében az I. korpótlék eddigi havi 20 P 40 fill. összege 22 P 67 fill.-re, a II. korpótlék eddigi 20 P 40 fill. összege ugyanesak 22 P 67 fill.-re, a III. korpótlék eddigi 10 P 20 fill. összege 11 P 33 fill.-re, a IV. korpótlék eddigi 10 P 20 fill. összege szintén 11 P 33 fill.-re, végül az V. korpótlék eddigi 10 P 20 fill. összege ugyanesak 11 P 33 fill.-re emelkedik.

Az egy korpótlékos lelkész korpótléka tehát havi 2 P 27 fill.-rel, a két korpótlékosé havi 4 P 54 fill.-rel, a három korpótlékosé havi 5 P 67 fill.-rel, a négy korpótlékosé havi 6 P 80 fill.-rel, végül az öt korpótlékosé havi 7 P 93 fill.-rel emelkedik.

(Közli: Dr. Benedek Zsolt konventi tanácsos.)

A Debreceni Protestáns Lap jubiláris évfolyama

Istené legyen a dicsőség: a *Debreceni Protestáns Lap* a mai számmal belépett a hatvanadik évfolyamába. Nagy idő: majdnem két emberöltő. Méltó dolog, hogy e határkőnél egy pillanatra megálljunk s felfohászkodjunk Ahhoz, Aki *„mindeddig segítségül volt..."* Lecsukjuk szemünket, hogy ne zavarjon a mának sötét képe. Hadd lássunk ehelyett *„látásokat"*. Hadd lássuk a multat, a felsorakozó hat évtizedet, ragyogó napsugarával, alkotásaival, küzdelmeivel, hőseivel és mártírjaival... És hadd lássuk a jövendőt; most közvetlenül a hatodik évtized beteljesedését, majd utána az elkövetkezendő újabb évtizedeket: az Isten kegyelmének zálogait és ajándékait. Lelkünk roskadozik e látomások súlya alatt. A mult szent tradíciók szolgálatára kötelez. A jövő új, ismeretlen utak kiharcolására parancsol... Érezzük, még jobban meg kell ragadnunk Annak kezét, kiről így énekelünk: *„Jövel, jövel, egy lépést sem teszek, Uram, Tenélküled..."*

Tisztelettel bejelentjük kedves Olvasóinknak, hogy ez év végén, amikor már látni fogjuk, hogy Isten újra csak kegyelmezett és a hatvanadik évfolyam beteljesedik: jubiláris számot adunk ki s azzal fogjuk megünnepelni a nagy évfordulót.

Szerkesztőség.

GYÁSZROVAT

Id. Dávidházy Kálmán könyvkötőmester, nagyiparos, a debreceni Ipartestület örökös díszelnöke, 76 éves korában, 1939. évi december hó 17-én, rövid szenvedés után elhúnyt. Kitűnő készültségű, magas intelligenciájú iparos volt, zseniális tervező, kinek a háború előtt itt Debrecenben a könyvkötészettel kapcsolatosan nyolcféle iparvállalata volt. Munkáiba magyaros ízlést tudott bevinni s az idegen motívumok helyett mindenütt magyaros díszítéseket alkalmazott. Mesterművei országszerte, sőt Európa-szerte ismeretesek voltak; idehaza és külföldön nagyon sok kitüntetést nyert s Debrecennek és a magyar névnek mindenütt becsületet szerzett. Iparunk gyarapodása szempontjából nagyjelentőségű az, hogy az ő vállalkozása előtt díszesebb zsoltárainkat állandóan Csehországban köttették; dobozgyárával is teljesen kiszorította magyar földről a cseh ipari termékeket. Díszkötéses bibliái, zsoltárai s díszoklevelei országszerte ismertek s azokat nagy becsben őrizik, mint a magyar könyvkötészet és magyar díszítőipar klasszikus példányait. Egyházunk iránti ragaszkodása és szolgálata méltóvá teszik id. Dávidházy Kálmánt, hogy emlékét e helyen megörökítsük. A B. F. R. A.

A kisvárdai református gyülekezet és presbitériuma gyászjelentésen tudatja, hogy szeretett lelkipásztora, **Sebestyén Jenő,** 1939. év december hó 26-án, hosszas szenvedés után elhúnyt. Temetése december 28-án délutánra volt kitűzve, a kisvárdai református templomban tartandó gyászistentisztelettel. A gyászjelentés ezen szavakkal végződik: „Nagy a mi szomorúságunk, mert elköltözött közülünk az, aki mindig a jót, a nemest munkálta, lelkünket erősítette és Istenhez vezette." Emléke legyen áldott. A B. F. R. A. (A gyászjelentés lapunk zártakor érkezett.)

KÜLÖNFÉLÉK

Lapunk olvasóinak, barátainak és munkatársainak Istentől gazdagon megáldott újesztendőt kívánunk! A „Debreceni Protestáns Lap" szerkesztősége és kiadóhivatala.

ÚJÉVBEN.

Az év utolsó napján összegyülekezünk megsíratni, mint Rákhel gyermekeit, életünknek elmult napjait, soha vissza nem térő drága alkalmait, lelkünknek sírbaszállt nemes érzelmeit, nagy gondolatait. Újévben pedig eszünkbe jut, hogy elmult ismét egy év és mi szomorú lélekkel állapítjuk meg, hogy az elmult évhez fűzött szép reményeink ismét nem váltak valóra. Egy évvel ezelőtt azt hittük, hogy jobb napoknak kell jönniök, mert a viszonyok romlása elérte a tetőpontját és így csak javulás várható. Átlagosan talán nem is súlyosbodott az amúgyis fejtetőre állított helyzet, de javulás sem történt. Itt vesztegelünk további kétségben és kilátástalanságban ama romhalmaz tetején, amely egy áldatlan kor önmeghasonlásának a maradványa s amely kor azért nem szűnhetik meg, mert képtelen tévedéseinek, bűneinek puszta belátására, annál kevésbbé azoknak jóvátételére. Ma már tisztán látjuk, hogy ez a lelki állapot addig fog tartani, amíg a gyűlölség utolsó méregcseppje el nem párolgott az emberek szívéből. Egy új nemzedéknek kell jönni, mely már fertőtlenített légkörben nevelkedik, amely nem tudja önlapasztalatból, hogy más képe is volt a világnak; hanem a meglévőnek életviszonyaiban látja a megmásíthatatlan szükségszerűséget.

A gazdasági helyzet romlása egyre tart s a kilátások rózsásaknak nem mondhatók. A társadalmi egyensúly helyzet továbbra is ingó állapotban maradt.

A közéleti gondolkozásmód leromlása mellett riasztó a polgári erkölcs hanyatlása is. A mai erkölcsi rendszer a mindennapiság hatásaiban beláthatatlan veszélyt rejt a most serdülő lelkekre. Mindenki érzi, akinek lelke csak egy arasznyival is túlterjed az önérdek szűk határain, hogy korunk közhangulatában betegségcsirák rajzanak, amelyek megfertőznek mindent, ami az emberi együttélés szempontjából eddig valami értéket jelentett. Az ősi juss egyre fogy. Ha nem akarunk elpusztulni, haladéktalanul hozzá kell látnunk önvédelmünk megszervezéséhez. Tehetségéhez képest minden egyes magyarnak ki kell venni részét abból a nagy szervezkedésből, amellyel még megmenthetjük a pusztulás partján álló nemzetünket. Itt van az összefogás, a

Dávidházy Kálmán

debreceni könyvkötő

1936. évi ajándéka a

Déri Múzeumnak:

A debreceni Könyv-
kötő legrégibb név-
sora 1731—1863,
eredeti kötésű kéziratban.

Erk Déri 1936. 57. l.

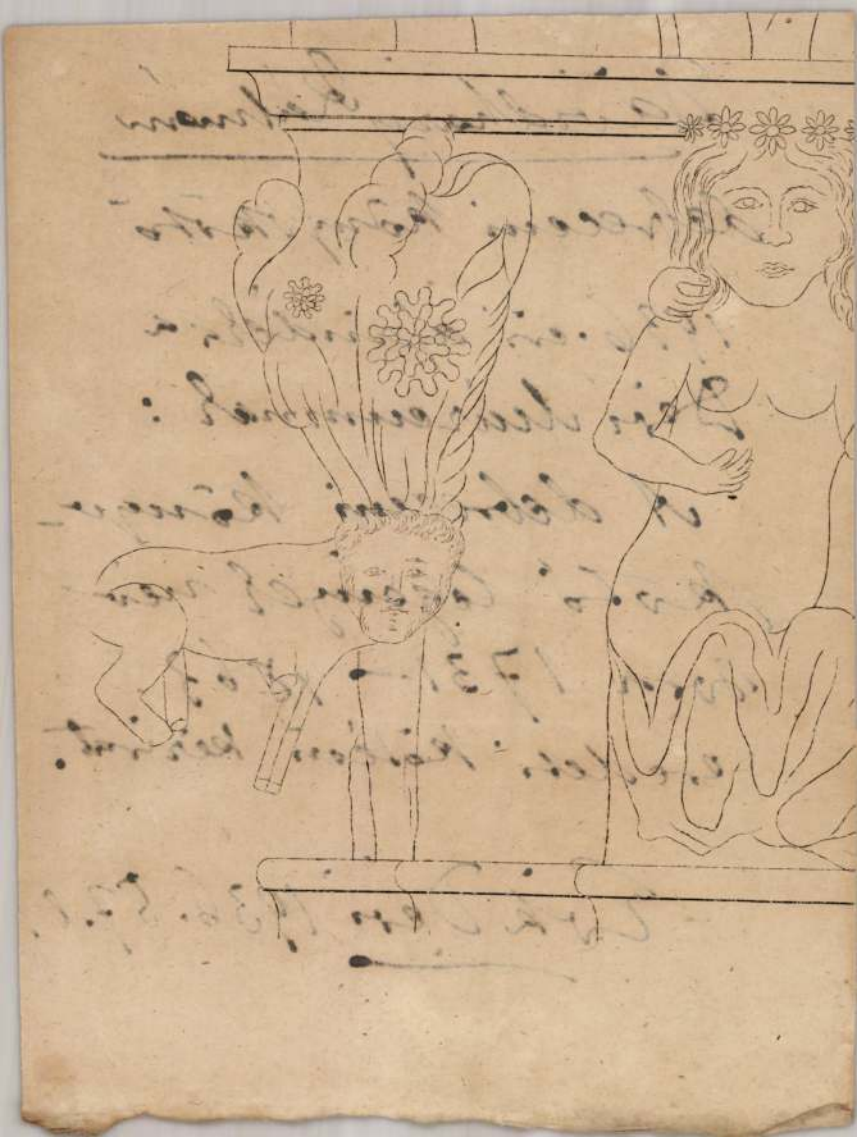

Dávidházy Kálmán

debreceni könyvkötő

2 saját kötésű, magyar stílusu könyvtáblája az 1900 és 1910-és évek-ből. Ajándék a Déri Múzeumnak.

Évk. Déri 1936. 66. l.

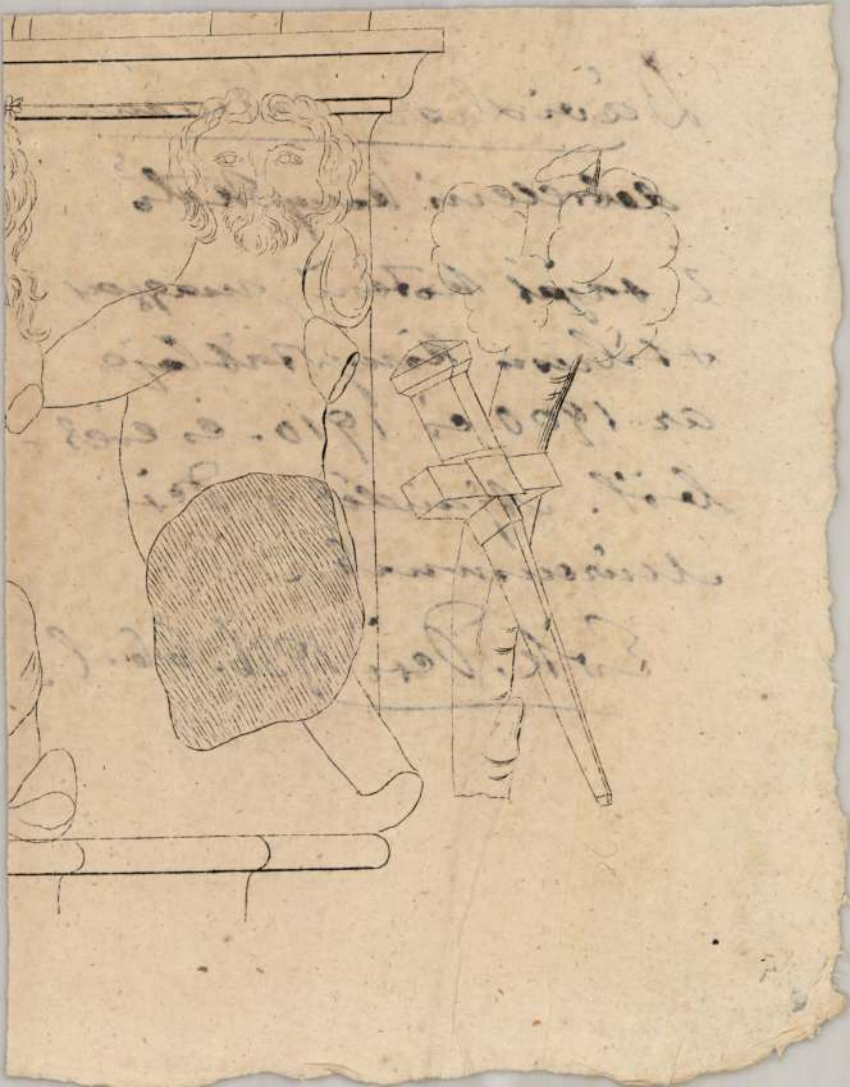

Dávidházi Kálmán,

könyvkötő; sz. 1863. k. Debrecenben, mh. 1939 dec. 17. u. o.

Szülővárosában tanult s utóbb ugyanott nyitotta meg ~~könyvkötő~~ műhelyét. A régi debreceni kötések mintájára készült magyaros díszítésű kötései országos hírűvé tették vállalatát, mellyel kapcsolatban [nyolcféle iparvállalata működött Debrecenben. Hazai és külföldi kiállításokon több díjat nyert s 1909. a debreceni iparművészeti kiállításon a kereskmi minisztérium aranyérmét kapta. Egyik általánosan ismert munkája volt a Petőfi-ház hölgybizottságától 1909. kiadott Petőfi almanach (szerk. Ferenczi Z.) – művészi kötése.

az 1900-as években elejen

Különösen kézi aranyozással
díszített könyvtábláit méltá-
nyoltak, melyeket a család tu-
lajdonában volt s a XVIII. szá-
zadtól használt bélyegrök-
kel készítettek. A debrece-
ni Ipartestület örökös
díszelnökéve választotta.
1920 után üzemének munká-
ja fokyton csökkent. Végre
arra kényszerült, hogy vál-
lalatát feloszlassa s régi
berendezését és szerszámait
értékesítse. Két magyaros
díszű könyvtábláját s a
debreceni könyvkötő legé-
nyek eredeti kötésű kézzel
írt lajstromát (1731-1863).
1936. a Déri Muzeumnak
ajándékozta.

Dávidházy Kálmán

debreceni könyvkötő

l.

Hunyady könyvkötő

67. l.

Dávidházy Kálmán

debreceni könyvkötő

préselt bőrből készült nagy

díszalbuma az alábbi szám-

számba került

Jelentés Debrecen sz. kir.

város szervezete 1911. évi

működéséről és állapotá-

ról. Debrecen 1912. 13. l.

Dávidházi Kálmán
debreceni könyvkötő

1.

Kelp Gyula:
A Petőfi-ház
képes katalogusa.
Bp. 1909. 47 l.

Másolat.

Magyar Miniszterelnök. 4091. M.

vallás- és közoktatásügyi ma

1919. évi augusztus hó 22-én.

azon károk kivizsgálására, mel

királyi hadsereg által történt

Loree amerikai ezredes ur veze

amelybe a magyar kormány megbi

tanácsos urat küldtem ki. Tisz

ügykörébe eső, avagy tudomásár

Mission" címére intézve, a pan

belső udvar 2-ik kapu:/ neveze

szíveskedjék. Az állami hivata

ság utján közlik a panaszbizot

zottal. A panaszok kizárólag i

angol nyelvü beadványokban. Sz

egyes esetről külön panasz ada

A panaszbizottság létesitéséről

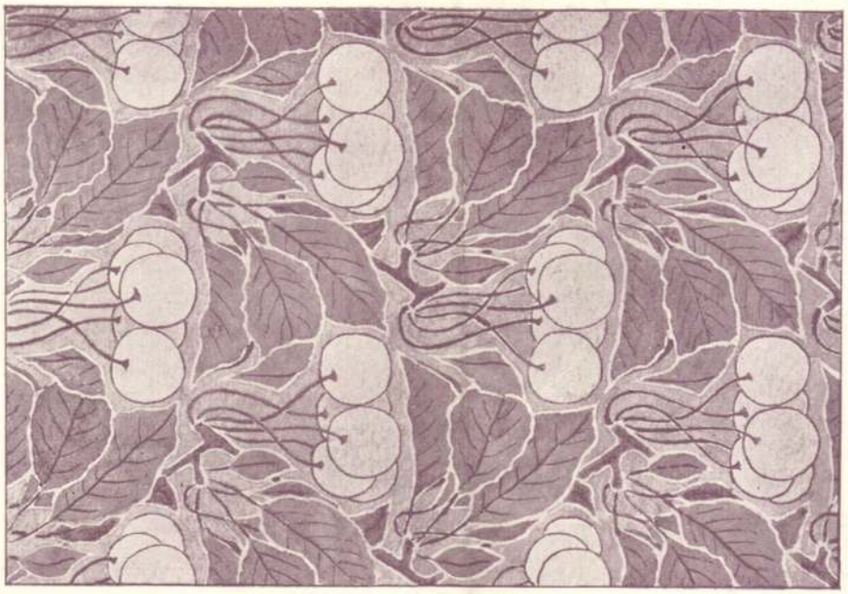

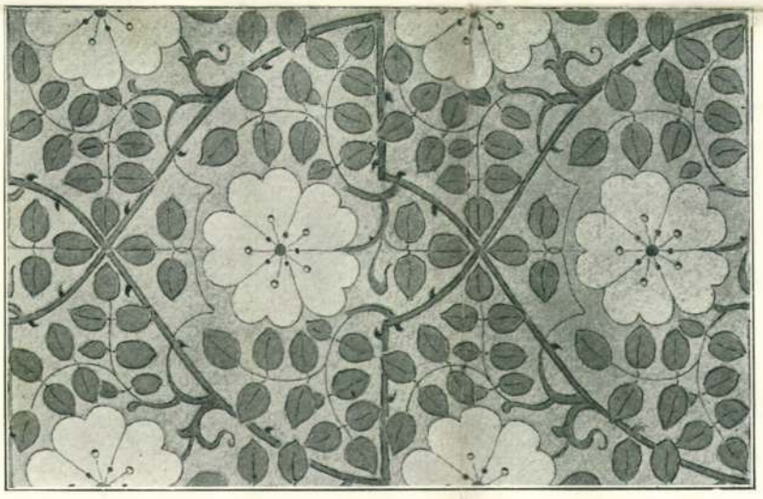

TAPÉTA-TERVEK.
BUGÁT IMRÉTŐL.

M. I. 1901 164, 170. l
képekről

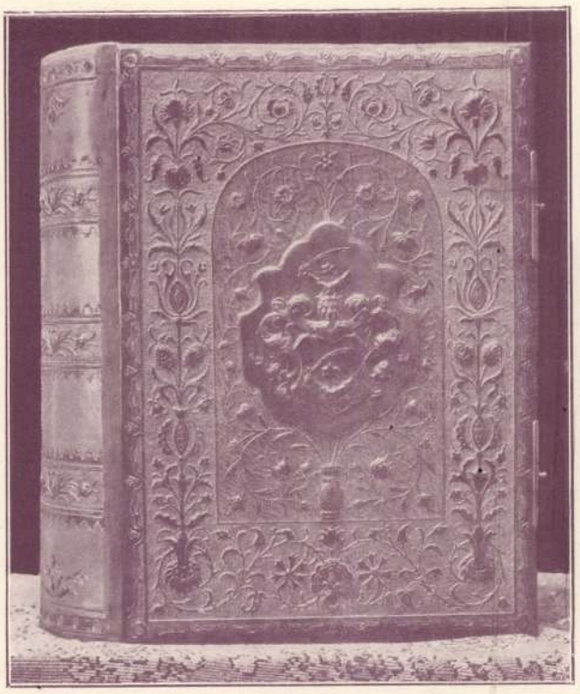

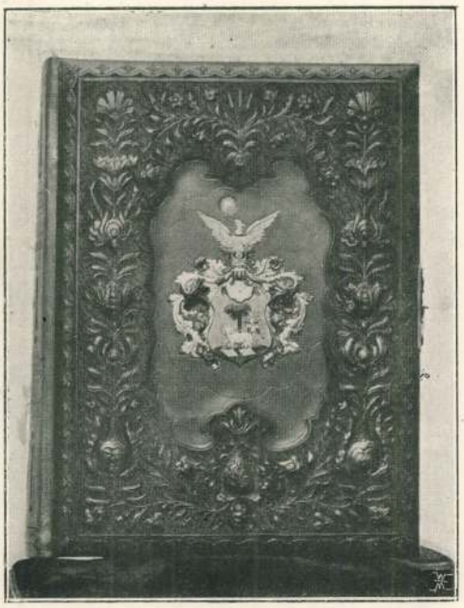

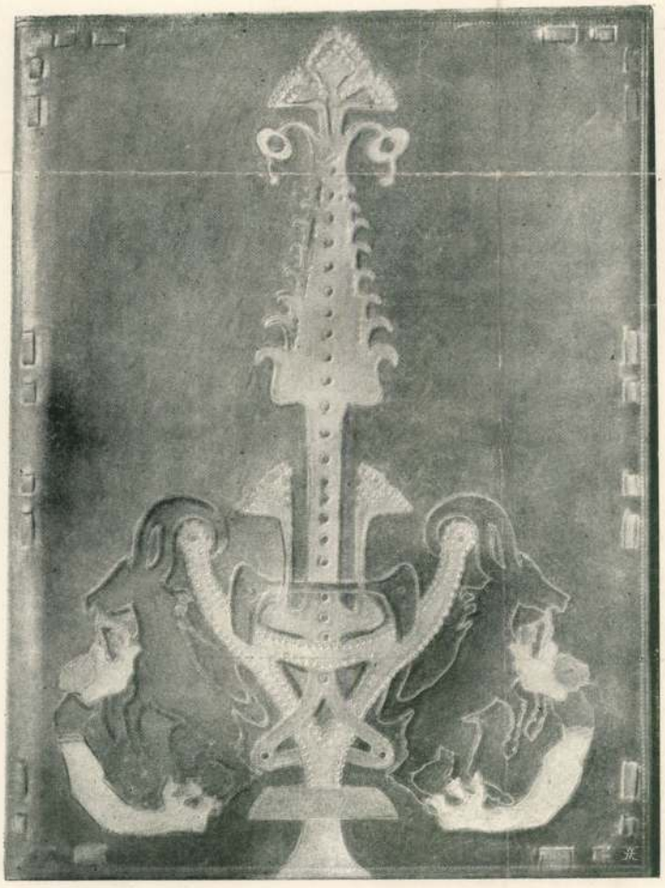

DISZBŐRKÖTÉSEK
DÁVIDHÁZY KÁLMÁN
DEBRECENI KÖNYVKÖTŐ MESTERTŐL.

BŐRMAPPA.
TERVEZTE NAGY SÁNDOR.
KÉSZÍTETTE FISCHHOF JENŐ.

Magyar Iparművészet
1901.

170.

171.

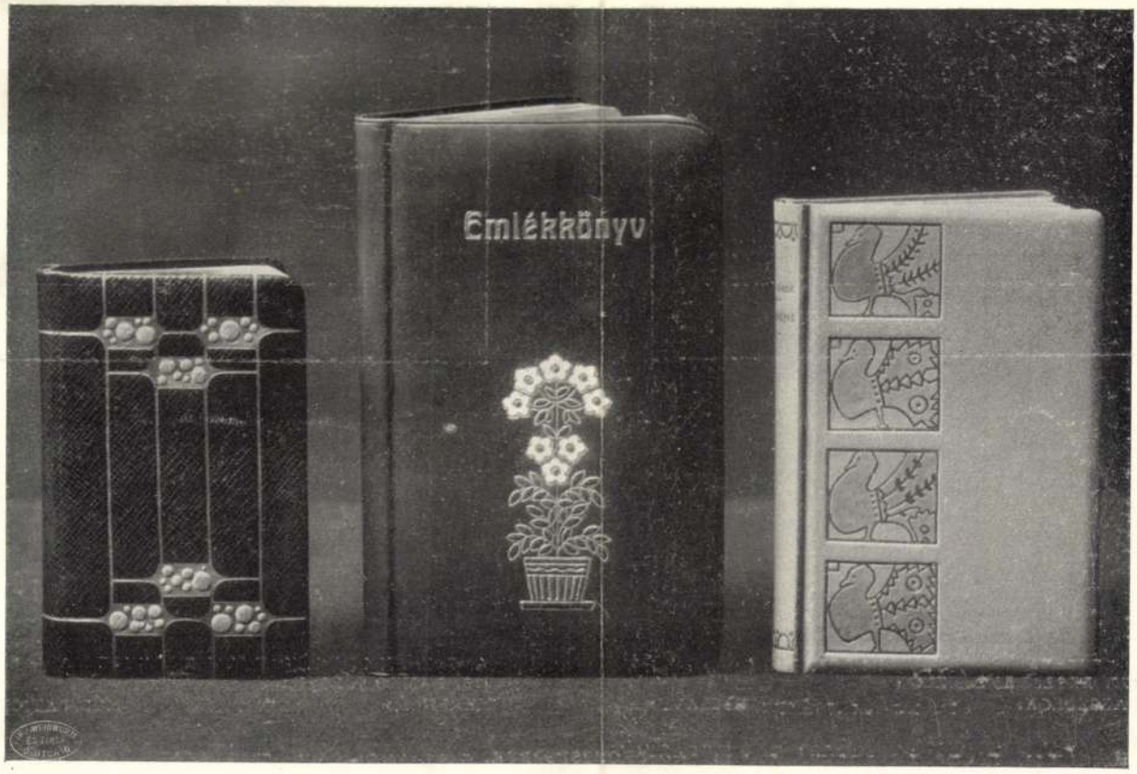

170., 171. KÖNYVTÁBLÁK. RELIURES.

KÉSZÍTETTE: DÁVIDHÁZY KÁLMÁN, DEBRECEN. AZ 1., 2. ÉS 6. SZ. TERVEZTE: KŐSZEGFALVI ENDRE.

172.

173.

Magyar Iparm
1909.149.l
(Rejtetlet)

172. BESZÉDES LÁSZLÓ :
RABSZOLGA. ESCLAVE.

173. DAMKÓ JÓZSEF :
MERENGÉS. MÉDITATION.

BRONZSZOBROK.

Dávidházy Kálmán

Dávidházy K.

A „BATIK"-MŰVÉSZET. Hollandiai műhelyekben már évek óta gyakorolják tudvalevőleg a jávai batikművességet. De újabban hazánkban is (Nádler Róbert, Rauscher Lulu, Dávidházy K. stb.) felkarolták ezt a szép technikát és karácsonyi iparművészeti bazárunkban számos szép példáját látjuk a jól sikerült szöveten vagy bőrön készült batik-díszítéseknek.

Batik-Serong tulajdonképen a maláj neve a jávaiak egyetlen ruházati cikkének. Ezt a csípők körül kötik s onnan csőformán hull elő a térdig. Rendesen olcsó pamutszövet az anyaga, de csodálatosan szép ornamentumokkal festve, vagy inkább „batikolva", ami fáradságos eljárás, de amelyben a jávai nők ügyes kezei valósággal excellálnak.

A jávai munkásnő többnyire az őt környező természeti és állatvilágot veszi mintául. Fantasztikus módon viszi ezt át a szövetre, miután néhány merész, fantáziájából vett alakzatot told hozzá.

Ami e „batikolás" technikáját illeti, ismertettük azt már röviden e lapok egy régebbi számában. A jávai nőmunkás maga elé húzott lábakkal guggol egy függélyesen álló, hengereken nyugvó fa-ráma előtt, melyre a batikolandó szövetet akasztja. Először is az emlékezetében megtartott ornamentumokat folyékony viaszszal a szövetre viszi át s ezzel szilárd formát ad nekik, a felrakásnál rövid bambuszpálcácskát használ. E primitív szerszám egyik végén kis pipaformájú tartály van, mely finom rézcsőben végződik. A munkásnő oldalán egy tál van, tele izzó parázzsal. E fölé tartja a réztartályban levő viasz- és szurokkeveréket mindaddig, míg az folyékonnyá nem olvad a melegtől.

Pálcácskája segélyével ekkor a művésznő szabad kézzel felrakja viaszban az ékítményeket. Ha a viaszréteg megszárad, a szövetet megfestik. E végre a jávai nő csak a legjobb növényfestékeket használja. Azután másodszor húzza be viaszszal és festi át a szövetet, de olykor más-más színnel, s ezt addig ismétli, míg a szövetet az összes kívánt színek és formák nem borítják.

A valódi „batik"-nak fő jellemvonásai e finom színes erecskék, melyek hálószerüleg vonják be a szövetet. Ez a finom erezet a festés folytán áll elő.

- Dávidházy Kálmán

Magyar Iparművészet

1926. 26. l.

DÉRI GÁBOR

nő: Ex libris.

EGY ŐSRÉGI MAGYAR MŰHELY KÖLTÖZKÖDÉSE. Nagy híre van már századok óta a debreceni könyvkötőmesterségnek. Könyvkötései: a jellegzetes virágdíszes pergamenttel borított foliánsok már a XVII. században eljutottak Párisig, sőt a protestáns hitsorsosok révén Hollandiába is, mely ország pedig a kézművesség klasszikus hazája. A legrégibb debreceni könyvkötőmester, akiről tudunk, zalafői Bekes, aki 1540 körül dolgozgatott. Műhelyét a protestáns Dávidházy papi familia örökölte, mely az ellenreformáció idejében, amikor megfosztották papi tisztségétől, erre a mesterségre adta magát. Az immár Dávidházy cégérű műhely kötései a milleniumi s az 1900. évi párisi világkiállításon méltó feltűnést keltettek. Különösen a kéziaranyozással díszített könyvtáblákat csodálták, melyek pedig a XVII. és XVIII. század óta használt bélyegzőkkel készültek. A műhely utolsó mestere, Dávidházy Kálmán ma már aggkorát éli és belefáradt a munkába. A háború óta a megrendelők is el-elmaradoztak, úgyhogy üzeme folyton csökkent. Végre arra kényszerült, hogy műhelyének régi berendezését és szerszámait eladja. Akadt is vevője Budapestről, aki nemsokára a fővárosba hozatja a debreceni kultúrának e tiszteletreméltó emlékeit.

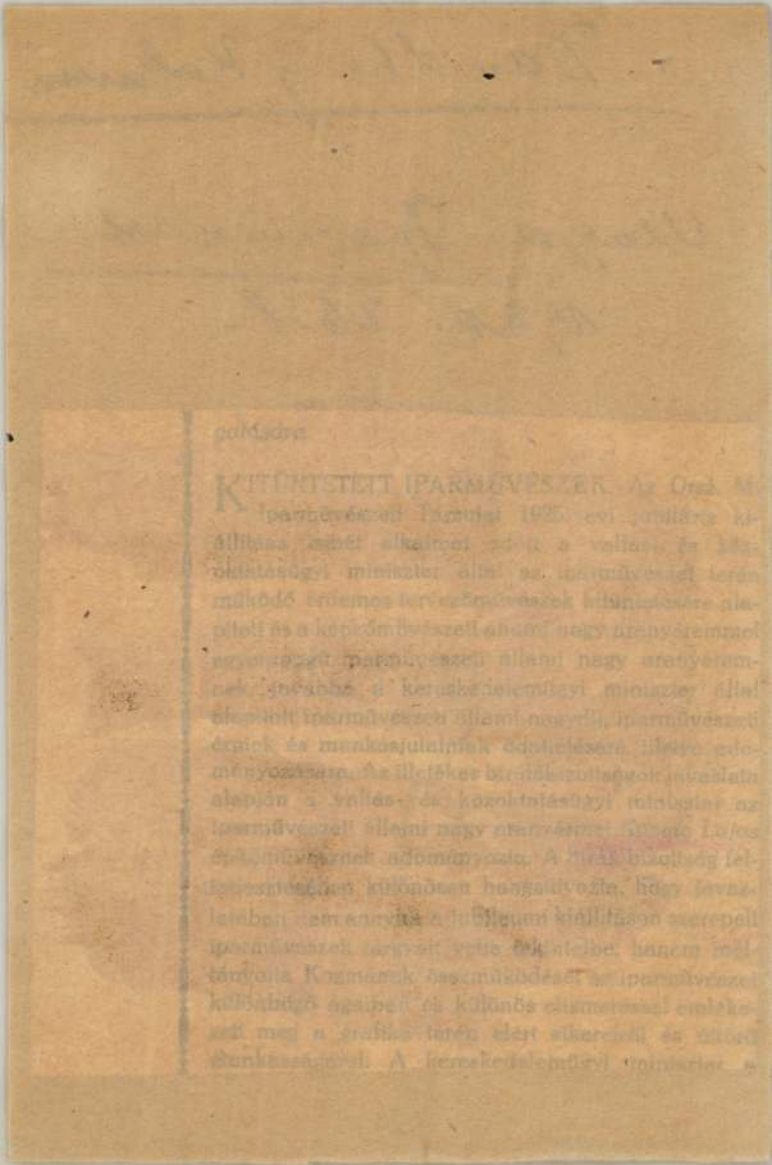

galására

KITÜNTETETT IPARMŰVÉSZEK. Az Orsz. M. Iparművészeti Társulat 1925. évi jubiláris kiállítása ezhét alkalmat adott a vallás- és közoktatásügyi miniszter által az iparművészet terén működő érdemes tervezőművészek kitüntetésére alapított és a képzőművészeti alapot nagy aranyéremmel egyenértékű iparművészeti állami nagy aranyéremmel, továbbá a kereskedelemügyi miniszter által alapított iparművészeti állami nagydíj, iparművészeti érmek és munkásjutalmak adatlejésére illetve adományozására. Az illetékes bizottságok javaslata alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter az iparművészeti állami nagy aranyérmet [illegible] Lajos [illegible] adományozta. A díjak bizottság felfeltesztésében különösen hangsúlyozta, hogy javaslatában nem annyira a jubileumi kiállításon szerepelt iparművészek tárgyait vette [illegible], hanem méltányolta Kozmának összműködését az iparművészet különböző ágaiban és különös elismeréssel emlékezett meg a szaftka terén elért sikereiről és úttörő munkásságáról. A kereskedelemügyi miniszter a

Pengő

245 **Nagyenyedi Album.** 1851. (I. kötet.) Szerk. Szilágyi Sándor. Buda-Pest. fvász. n. 8°. Foltos pld. 10.—

246 **Orpheus.** Egy hónapos írás, a józan-gondolkozásnak, igazabb ízlésnek és magyar történeteknek elősegéllésére. Kiadta Széphalmy Vince. (Kazinczy Ferenc) 2 kötet. Kassa, F. Landerer, 1790. régi kktsek. 8°. A 2 arckép hiányzik, különben teljes példánya az igen ritka sorozatnak. 60.—

247 **Orpheus.** Eggy holnapos írás a józan-gondolkodásnak, igazabb ízlésnek és magyar történeteknek elő segéllésére. Kiadta Széphalmy Vintze (Kazinczy Ferenc) I. II. 1—3. Kassa, F. Landerer M., 1790. ívekben (ered. boritéklapokkal) n. 8°. 2 rézm. arcképmelléklettel. 50.—
A ritka és értékes sorozat ezen érdekes példányából hiányzik a II. kötet 4. füzete.

248 **Péczeli József.** Haszonnal mulattató mesék, mellyeket rész-szerint Esopusból vett, rész-szerint maga tsinált s könnyen érthető versekbe foglalt. — A haza szeretetéről, s a jó hazafijaknak kötelességeikről folytatott levelezés Philopátrós és Commodus között. — Rövid órátzió. — Győr, Streibig, 1788. (sérült) régi kkts. 8°. 15.—

249 — — II. József életének rövid leírása mellyet az eggyügyübbeknek kedvekért szedegetett öszve. Komárom, Wéber S. P., 1790. fve kis 8°. (48 oldal) 10.—

250 — — Magyar és frantzia versek, mellyek a f. római tsászár II. Leopold örökös királyunk meg-koronáztatásának innepére készíttette. Komárom, Wéber S. P., 1790. fve k. 8°. (8 levél). 12.—
A francia és magyar nyelven kiadott költemények első ritka kiadása.

251 — — A magyar Koronához, mikor ezen drága kints Budára lett levitettetésekor, februáriusnak 20-dik napján 1790-ben Komárom alatt megállapodott, s sok ezer embertől tiszteltetett. Komárom, Wéber. (1790.) k. 8°. (4 old.) Költemény. 6.—

252 — — A magyar koronának rövid históriája; mellyet az asszonyok és gyermekek kedvekért szedegetett öszve. Komárom, Wéber S. P., 1790. kkts. 8°. (48 old. és 1 lev.) 8.—

253 — — Epigrammák s apróságok. Fordítások és eredetiek. Debrecen, Tóth F., 1832. fzve. 12°. (34 old.) 10.—

254 — — **Voltaire.** Zayr. Trágédia, melly frantzia versekből ugyanannyi számú s lábú versekbe foglaltatott *Pétzeli József* által. Győr, Streibig, 1784. fvászonkötés. 8°. 8.—

255 — — **Voltaire.** Henriás az az negyedik Henrik franczia királynak életének némelly része, melly francz versekből foglaltatott *Pétzeli József* által. Győr, Streibig József, 1786. Csinos bordázott fbőrkötés. n. 8°. — *Mellékelve:* a „Henriás" megjelenésére vonatkozó „Híradás" (12 old.) 12.—

256 — — **Yung** éjtszakáji és egyéb munkáji mellyek magyar nyelvre fordíttattak *Pétzeli József* által 2 kötet. Győr, Streibig, 1787. fűzve. 8°. Jung rézm. arcképmellékletével. 12.—

257 — — *Szomorújátékok,* mellyek frantziából fordíttattak Pétzeli József által. Komárom, Wéber S. P., 1789. fvászonkts. k. 8°. 12.—

258 — — A'lzir, vagy az amerikánusok. Szomorú játék, mellyhez toldattattak a régi és új históriának válogatott darabjai, *Pétzeli József* által. Komárom, Wéber S. P., 1790. fvászon. 8°. 6.—
Előszó utolsó levele hiányzik, a szöveg utolsó levele javítva.

259 **Pesti Divatlap.** Társadalmi, irodalmi és művészeti közlöny. 1848. (V. évf.) I. félév. Szerk. Vahot Imre. Pest. fvászon. 4°. Kissé rongált pld. képmellékletek nélkül. 10.—

260 **Petőfi Sándor.** A helység kalapácsa. Budán a m. k. egyetem betűivel, 1844. vászonkts. (az elülső ered. illusztr. boritéklap hozzákötve) 8°. 80.—
A ritka első kiadás jó karbantartású, de kissé foltos példánya.

261 — — Versek. 1844—1845. Pest, Beimel József betűi, 1845. díszes fbőrkts. 8°. Első kiadás. Szép, teljes példány. 120.—

262 — — Czipruslombok Etelke sirjáról. Pest, Beimel József, 1845. eredeti boritéklapokkal 16°. 500.—
Petőfi legritkább versgyüjteményének első kiadása. Igen szép, teljes, boritékos példány.

Ranschburg Gusztáv antiquar könyvkereskedése, Budapest.

Pengő

263 **Petőfi Sándor.** Felhők. (Pest, Emich G.,) 1846. fzve. k. 8°. (70 old.) 75.—
Az első kiadás jó karbantartású teljes példánya. Helyenként foltok.

264 — — Tigris és hiéna. Pest, 1847. Emich Gusztáv sajátja, csínos félbőrkötés (*eredeti borítéklap* hozzákötve) 8°. 120.—
A ritka első kiadás szép teljes példánya. A borítéklapon és címlapon kívül még két mellékcímlapja is van a példánynak, úgy h. a színmű címe négyszer ismétlődik.

265 — — *Shakespeare.* Coriolanus. Ford. Petőfi Sándor. Pest, Beimel, 1848. fvászon. k. 8°. (Shakspeare összes színművei. Angolból ford. Arany, Petőfi, Vörösmarty. I.) Első kiadás. 12.—

266 — — válogatott költeményei. Elbeszélő költemények. Pest, 1867. csínos kék amatőrfélbőrkts. 12°. Címképpel. 15.—

267 — — válogatott költeményei. Lyrai költemények. Pest, 1869. csínos piros amatőr félbőrkötés sarokkal. 12°. Címképpel. 15.—

268 — — Honfidal. A pestbudai zenede által dicséretre méltatott pályamű. Zenéjét szerzé Nagy József. Kiadta Mátray Gábor. Pest, 1859. Nyomt. Landerer és Heckenastnál. 8°. 1 lev. 10.—
Kotta a vers teljes szövegével. (Ének- és zongora.)

269 — — **A pápai főiskolában** alakult képzőtársulatnak T. Tarczy Lajos elnökletében tartandó 1—4. és 6. évi öröm (dal) ünnepére meghívatnak... Pápán, 1841—1846. — A pápai főiskolában alakult képző társulat által Kisfaludy Sándor emlékünnepre meghívatnak... Pápán, 1844. — Vajda Péter gyászünnepén... 1846. — Szavalati estély városunk szegényei felsegélésére... Pápa, 1847. 160.—
Értékes és ritka Petőfi emlékek. Különösen érdekes az 1842-i meghívó, mely szerint Petőfi a pápai kollégium diákja Petrovics Sándor néven elszavalta Szalkay Máté, Ólmós botok és Vörösmarty, Liszt Ferenczhez c. költeményeit és felolvasta Petrics Soma, Viszontorlás c. beszélyét. A többi meghívó Petőfi (Petrovics és Petőfy Sándor névvel említve) költeményeit említi mások előadásában. Igen sok más érdekes nevet is találunk a pápai főiskola önképzőkörének szerzői és előadói között.

270 **Petőfi Almanach.** Kiadta gr. Apponyi Albertné elnöklete alatt a Petőfi ház hölgybizottsága. Szerk.: Ferenczi Z. Budapest, nyom. Hornyánszky Viktornál, köttetett Dávidházi Kálmán könyvkötőmesternél Debrecenben, 1909. Gyönyörű művészi intarziás piros bőrkötés dúsan aranyozott magyaros virágornamentikával, kis 8°. Petőfi arcképével. 50.—
500 példányban készült díszkiadásnak 106. sz. példánya. Kötése a legpompásabb magyar kötések egyike.

271 **Petőfi, Alexander.** Dichtungen. Hsg. v. K. M. Kertbeny. Mit e. Vorwort v. Fr. Bodenstedt. Lpzg., 1858. bordázott félbőrkts sarokkal. 8°. Kissé foltos pld. 10.—

272 — — Hundertsechzig lyrische Dichtungen. Übers. v. K. M. Kertbeny. 4. Aufl. Elberfeld, Lpzg., 1866. csínos egyk. egészbőrkts. 8°. 10.—
Kertbeny hosszú sk. ajánlásával.

273 — — Sechzehn erzählende Dichtungen. Übers. u. mit Vorwort. v. K. M. Kertbeny. 4. Ausg. Karlsruhe, Wien, 1879. ered. vászon. k. 8°. 6.—

274 **Petrichevich Horváth Lázár** munkái. I—VII. kötet. Buda-Pest, 1842. fzve (ered. borítéklapokkal, 8°. I—III. kötet. Byron lord élete és munkái 3 rész. — IV—VII. kötet. Kaleidoskop vagy levelek Emiliához. 12.—

275 **Pichler Karolina** hasonlatosságai. Ford. Kelemen Borbála. Pest, Institoris, é. n. (cca 1820) fvászon. k. 8°. Címlapján csínos rézm. vignettával. Eredeti borítékkal. 6.—

276 **Grof Pontisznak** avagy a tulajdon fia által megöletett atyának szomorú története. Németből ford. B. M. J. Posony, Kassa, F. Landerer, 1788. fvász. 8°. Kissé foltos pld. 8.—

277 **Pucz Antal.** Tavaszi virágok. Pest, 1818. fzve. 8°. Címlapján bájos rézm. vignetta. 6.—

278 — — Nyári rózsák. Pest, P. Trattner, 1823. régi kkts. 8°. Rézm. címképpel. (Szépirodalom) 8.—

Ranschburg Gusztáv antiquar könyvkereskedése, Budapest.

1940. tavasza
15/1. sz. Katalógus

Dávidházy K.

Könyvkötő.

Petőfi

53 — 13 kép- [illegible] **almanach.** [Szerk.: Ferenczi Z. Kiadja a Petőfi ház hölgybizottsága.] Bp: Hornyánszky 1909. 12° 477 l., díszes er. piros bőr, dús aranyozással, virág (tulipán) díszekkel, aranymetszéssel (Dávidházy K. debreceni könyvkötőműhelyéből) védőtokban.
P. arcképével (Benczur festménye után) 381. sz. számozott példány.

14 Pengő

Lantos XIII. aukciója
Bpest 1934 -

Dávidházy Kálmán

könyvkötő

vid

Nam

491. l.

Dávidházi Kálmán

debreceni könyvkötő

XIX. sz.

l.

Romhányi

106. l.

Dávidházy Kálmán

debreceni könyvkötőmester
1890 – 1909.
l.

Sörberető 221 l.

Tenti D. János
unokája.

Szentpétery Béla
Bagits Nándor
Sammler Zsigmond

Kander László
Pécsusz Károly

Hoffmann Ferenc
Schröder János
Jónás Albert

megjöv

Dávidházy Kálmán

építésmérnök

1941-ben a XIV. Mályva

téri polgáriiskola

tervpályázatán pályamunc megvételre

javasolva.

Halászkörép 1941

12 g. l.

1926, 1930 Koll. Kiáll. Ernst-mus.
1932 Fränkel szalon

Dávidházy Kálmán

a hajdúszoboszlói
gyógyfürdő terve.
I. díj

MMÉE Kötl
1938. 154. 1

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

Dávidházy Kálmán

az OTI Attila-utcai
bérház terop.
dicsérét
M MÉE Kösl
1938. 323. l.

Kat. Sz. † felt.
Prot. Irma

20. Teodorhv.

CSÜTÖRTÖK

4

Kat. Monika
Prot. Flórián

21. Január

PÉNTEK

5

Kat. V. Piusz p.
Prot. Gotthárd

22. S. Teodor

SZOMBAT

6

Kat. János ap.
Prot. Frida

19. hét

1944 MÁJUS 31 nap

23. György

Dávidházy Károly

A XIV. ker. Mátyás-
téren építendő nyolc-
fővárosi polgári iskola
tervpályázatán
megvétel

MMÉEKözl

1941. 55. l.

Dávidházy Kálmán

a szatmárnémeti vá-
roshára tervp.
megvétel

MIMÉ Közl.
1943. 46. c.

Europa Lapteryczn

R. P.

Nyomtatvány

Budap

Visegrádi ut 3

TITEL
44 VI. -3 14

Dávidházy Kálmán

a Bpest 2. r. m. kir.
kérbesítő postahivatal
vaktanfolyam és inter-
nátus épületére kiírt
terv p.

megvétel

MMÉEKözl

1943. 184. l.

Dávidházy Kálmán

építész.

Szül. Debrecen 1901.

Oklevelet nyert: 1925.

Műegyetem 5. l.

1933. május

		5218 20
		16000 —
28.650 - P.		
859·50		29509 50
		50,727 70

Dávidházy Kálmán

Dávidházy Kálmán okl. épitész-mérnök, VIII. Üllői-út 66/b.
143-248

Bptávb 1940 szept.
x 1942./jan.

M. kir. postatakarékpénztári csekkszámla:
Filmkölcsönző osztály 7653. Egyéb 35.710

BUREAU A. G. ~·~ HUNGARIAN FILM AGENCY

S KÁLMÁN-KÖRÚT 15. TELEFON: *146-346
, IV, POSTAFIÓK 19

A 5—7. TELEFON: *145-510, 56-os és 57-es m. á.
JTCA 25. TELEFON: *145-510, 60-as és 172-es m. á.
ZSÉBET-KÖRÚT 45. TELEFON: 222-098 és 222-099
VII, NYÁR-UTCA 7. TELEFON: 423-252
ÉBET-KÖRÚT 13. TELEFON: 222-499
PETŐFI SÁNDOR-UTCA 6. TELEFON: 181-244

Dávidházy Kálmán

írod

Tér és Forma.

1942. 57. l.

(Elemi iskola Csepelen,
Mejckkel.)

Terverte fenti.

Lionardo da Vinci N°. 231, 232, 233

DÁVIDHÁZY Kálmán épitész

Debrecen, Széchenyi u. 99. - villa , 1934

RÁCZ Zoltán: Borsos József és Debrecen korai modern épitészete. Debrecen : Hajdu-Bihar m. Tcs., 1990 129.p.skk.

DAVIDHÁZI Károly építész

Csek-Komárom, postahár, 1944

Postaép 66.

M.D.K.

Dávidházy Károly[x], építés

terve megvételben rézesült a főváros Mályva-teri iskolájának eszmei polyéra tain.

[x] helyesen „Kálmán"

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.

ápr. 3. sz. 5. old.

.D.A.

Véllelkonók Iapja. Bp. 1941. LXII. évf.

as. old.

Dávidházy Kázmér.
Kotsis Iván tanszéki tanulmánya.

Magyarság, 1925. máj. 31.

Magyarság

1925 május 31, vasárnap

A jövő építészete

Építészkiállitás a Müegyetemen

— *A Magyarság tudósitójától* —

Pünkösd hétfőjén nyilik meg a *Kir. József Müegyetem* törekvő építészhallgatóinak szakosztályuk egész munkásságát bemutató kiállitása. Bizonyára valamennyi látogatója osztani fogja érzésünket, amely sétánkon elfogott, t. i. azt, hogy a leleményes kiállitók jövőjét akkor sem kell féltenünk, ha mai mostoha viszonyaink még tovább tartanának: keresztülvágják majd magukat monumentális középületek vagy bérpaloták hiján szerény családi házak épitésével.

✤

A tervezési (*Kotsis* Iván) tanszék gazdag anyagából *Dávidházy* Kázmér és *Witauschek* Gyula sikerült családi házait, az ókori alaktani (*Wälder* Gyula) tanszék csoportjában bemutatott, annak stiluskereteit és munkakörét azonban jóval meghaladó tervanyagból ifj. *Oláh* Gusztáv erdélyi fatemplomát és paplakát, továbbá a budai szinkör helyére épitendő, copf-stilusu kőszinházat, *Kéméndy*-rendszerü tolható diszletekre szánt szinpadával, mely ugyancsak ifj. *Oláh* Gusztáv koncepcióját dicséri, végül *Popovits* István kivülbelül tetszetős lakóházát szeretnők kiemelni.

A következő két csoportban a középkori és ujkori stilusok jegyében dolgozó *Möller* István és *Hültl* Dezső dr. müegyetemi tanárok tanszékeinek munkakörébe vágó tervrajzokat látunk. A középkori anyagból *Nagy* András angol-gót stilusu városháza, *Sajtos* Tihamér monumentális lovagvárának részletesen kidolgozott terve, *Mekis* János kolostora és plébániája, *Schadel* Andor finommüvü kápolnája és a zsámbéki templom-rom teljes felvételének a *Hungária M. T. E. Corvin Mátyás*-csoportjának szabatos munkáját dicsérő részletei — név szerint is ki szeretnők e csoportból *Klein* Sándor négy kitünően sikerült akvarelljét emelni — vonják magukra figyelmünket. Konstruktiv és artisztikus szempontból egyaránt sikerült tervrajzokban különösen gazdag az ujkori (*Hültl*) tanszék anyaga. *Brestyánszky* Tibor délnémet barokk-stilusu monumentális városháza, *Jost* Ferenc korai olasz renaissance-stilusu, artisztikus temetőbejáró kápolnájának és beszentelő csarnokának terve és gipszmodellje, ugyanannak délnémet-barokk stilusu nagyvárosi vigadója, *Lehoczky* György felsőmagyarországi renaissance-stilusu (pártázatos) városháza, végül *Rimanóczy* Gyulának a jellegzetes *magyar-barokkstilusban* tervezett vidéki temploma és paplakja és ugyancsak vidékre szánt, barokkba hajló renaissance-stilusu muzeum-épülete az, amit belőle maradandó értékünek tartunk.

✤

A müegyetemi diszterem mellett kisebb terembe szorult rajz- és ékitménytani gyüjtemény *Nádler* Róbert tanitványainak sokoldalusságát dicséri. *Simonits* Dezső szabatosságra, *Gosztonyi* Gyula plasztikitására, *Barátosi Szabó* Ferenc formaismeretre, *Szabó* Loránd mélyenjáró müvészlélekre, *Köteles* József monumentális felfogásra való rajzai, *Komor* János artisztikus beállitásai, végül — *last not least* — *Kardos* György biztos konturokkal rögzitett vázlatai helytállnának bármely kiállitáson is. Müvészkezekre következtethetünk az ékitménytani gyüjtemény keretében bemutatott anyagból és a vizfestési tanfolyamnak középkori faliszőnyegek, szines üvegablakok és a természet utáni studiumok szinben, formában hü visszaadásától is, aminthogy a kiállitás keretében rendezett *akvarell-verseny* I. és II. diját megnyert *Szabó* Loránd és a III. dijjal jutalmazott sokoldalu *Rimanóczy* Gyula képességeitől is sokat várnak még ismerőik.

Az épitész-kiállitás agilis vezetősége: *Szentgyörgyi* József elnök a kiállitók sorában már emlitett *Jost* Ferenc mütáros és *Dobi* Géza rendező és résztvevőgárdája derekas munkáján talán felbuzdulnak a Müegyetem többi szakosztályainak hallgatói — elsősorban a mérnökökre is gondolunk — és előbb-utóbb ők is bemutatják, mit sajátitottak el négyévi tanulmányaik alatt, illetve milyen mérnöki alkotások: vasutak, hidak, vagy csatornák tervezésére használták fel e négy év alatt szerzett ismereteiket.

H. A.

ncsak ő grundolta a *Balatoni Úri bot* és a *Vitorlás Klubot* is ugy a rosban, mint *Siófokon*. Amidőn ezt ltóbbi hazárdjátékokra alapitott vál- okat a hatóság bezáratta, Kádár relte a *Fröhlich-bár* cimü mulatót, l később visszavette a Cercle des ngeres helyiségeit, de onnét az üz- rsa kitette és a különböző kártéri- pörök és bünügyi eljárások indul- meg a társak között. Két hónappal ött Kádár Miklós csődönkivüli yszeregyezségi eljárás megindità- t folyamodott és a becsatolt ideigle- mérlege szerint *egymilliárd és száz- ió koronás* passzivájával szemben *millió korona aktivát mutatott ki.* megállapitotta a vagyonfelügyelő, y a mérlegnek ez a beállitása hely- n. A passzivák fennállanak, sőt ta- meghaladják még az 1100 millió ko- t is, ellenben a hitelezők javára égitési alapul szolgáló aktiva *nincs fillér se.* A felajánlott negyvenszá- kos egyezségi kvóta ilyen körülmé- k között lehetetlen, mert a hitele- ek *még egy percent sem juthat.* usz Gábor dr. törvényszeki biró ki gatta erre magát az adóst, aki ytelen volt beismerni, hogy a való zet csakugyan olyan, mint ahogyan a vagyonfelügyelő előterjesztette. A lezők kérelmére a biróság kétheti asztást adott az adósnak, amelynek lte után uj tárgyalást tartanak. — y Károly dr. törvényszéki biró előtt folyt le *Sajó Ödön, Terézvárosi pan, illatszer és háztartási cikkek-* kereskedő Szondy-utca 37/b. szám ti cégtulajdonos kényszeregyezségi gyalása. Ebben az ügyben a vagyon- gyelő arról tett jelentést a hitele- nek, hogy az adós üzleti könyveket *vezetett* s igy a vagyoni státust gállapitani *nem lehet. Sajó* Ödön ki- lgatása alkalmával ugy nyilatkozott, y valójában most már *semmi akti- a nincsen,* mert üzlethelyiségéből tésképtelensége után kistejgerolták kijelentette a biró felhivására, hogy ecsatolt ideiglenes mérlegre az es- most már ugy sem tudná letenni, t semmije sincs és a hitelezőknek tni *egyáltalán nem tud.* A hitelezők egyhangulag a kényszeregyezségi rás *elutasitása mellett szavaztak,* e a biró kihirdette a végzését, hogy ényszeregyezségi eljárást hivatalból gszünteti. Ha ez a végzés jogerőre lkedik, *a csődeljárást hivatalból* gindítják.

— **(A keresztény párt előnye a kerü- választmányokban.)** Most tették zó hivatalosan a törvényhatósági asztásokkal kapcsolatban lefolytatott ületi választmány választásának dményét. A kerületi választmányo- *a régi közigazgatási kerületi be- tások alapján választották meg* és gy ez a rendszer mennyivel igazsá- abb volt, azt semmi sem mutatja ban, mint az, hogy a demokrata kk csak három kerületben tudott a választmányi tag választásánál több- et szerezni. De az általános eredmé- k is sokkal jobbak igy a keresztény- rt szempontjából. *A blokk csak az VI. és VII. kerületekben jutott több- hez.* Az általános eredmények a kö- kezők: Demokrata Blokk 115, *keresz- ypárt 93,* Ripka-párt 21, liberális rt 11. Egészen másként alakult volna kereszténypárt helyzete, hogyha meg- tják a törvényhatósági bizottsági ok választásánál is a közigazgatási sztást. De a kormány mindent elkö- ett, hogy elüsse a keresztény főváros lgárságát attól, hogy akaratát szaba- n nyilvánithassa.

— **(Medikus-teaestély a Sziget Klub- n.)** A medikus-bál bizottsága már há- n teaestélyt rendezett a margit- geti Sziget Klubban, amelyeknek

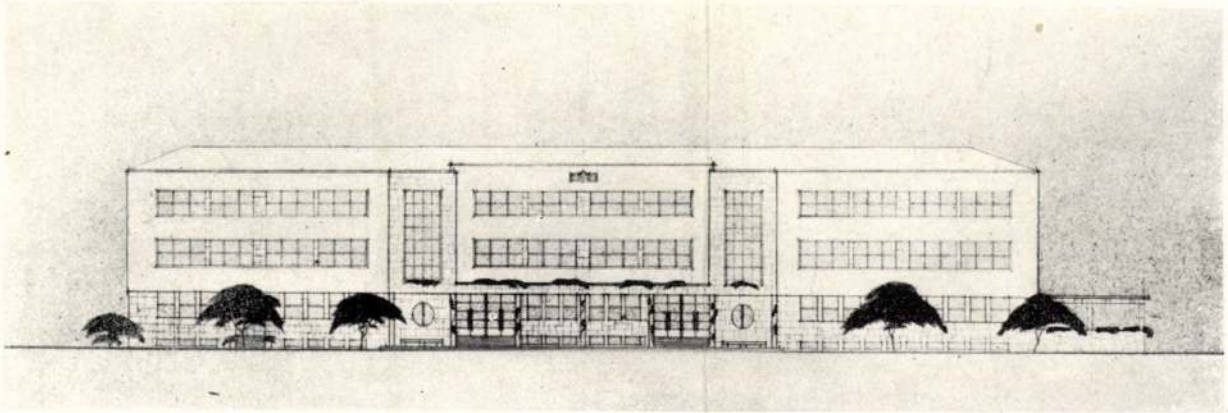

A XIII. ker., Gyöngyösi- és Ránki-utcai elemi iskola tervpályázata. Hübner Tibor III. díjas tervének főhomlokzata.

az elvi meggondolásból kiindulva a bírálóbizottság úgy látta, hogy az egyik legkedvezőbb beépítési forma az, amely **Z** alakban építette be a telket és a **Z** alak középszárában helyezte el a közös használatú helyiségeket. A másik legkedvezőbb beépítési mód a **T** alakú beépítés volt. A pályázók itt a **T** alakú beépítés függőleges szárában helyezték el a közös használatú helyiségeket, mindkét iskolai részt elég jól megközelítően.

A bírálóbizottság I. díjra *Laurenszky* Gusztáv, II. díjra *Koromzai* Vilmos, III. díjra *ifj. Dávid* Károly és *Szabó* Márton közös tervét; megvételre *Cserba* Dezső és *Bandl* Ferenc közös tervét, *Dávidházy* Károly, *Hübner* Tibor, *vitéz Kamarássy* Jenő, *Tarján* László és *Károlyi* Antal terveit javasolta. Dícséretben részesült *Hanák* Pál, *Schall* József és *Weltz* János közös terve, *Zombori* József, *Bresztovszky* Domokos és *Rolkó* Géza terve.

A XIII. KER., GYÖNGYÖSI- ÉS RÁNKI-UTCAI ELEMI ISKOLA.

A XIII. ker., Gyöngyösi- és Ránki-utca sarkán építendő elemi iskola és óvoda épületére az ügyosztály ugyancsak nyilvános tervpályázatot hirdetett. 44 pályamű érkezett, valamennyi szabályos volt.

A Gyöngyösi- és Ránki-utca sarkán 8—8 tantermes fiú- és leányiskolát óhajt építtetni a székesfőváros közönsége olyan módon, hogy az igazgatósági helyiségek, az orvosi és szakelőadói termek, meg a tornaterem a fiú- és a leányiskolai rész felől egyformán, elkülöníthetően használható legyen. A tervezők feladatául tűzte ki a tervpályázat az elemi iskolától teljesen elkülöníthető óvoda és napközi otthon tervezését is. A pályázók ennél a feladatnál olyan beépítésre törekedtek, hogy az óvoda udvarát az elemi iskola udvarától épülettel válasszák el, mert az óvoda élete szép időben

A XIII. ker., Gyöngyösi- és Ránki-utcai elemi iskola tervpályázata. Hübner Tibor III. díjas tervének földszinti alaprajza.

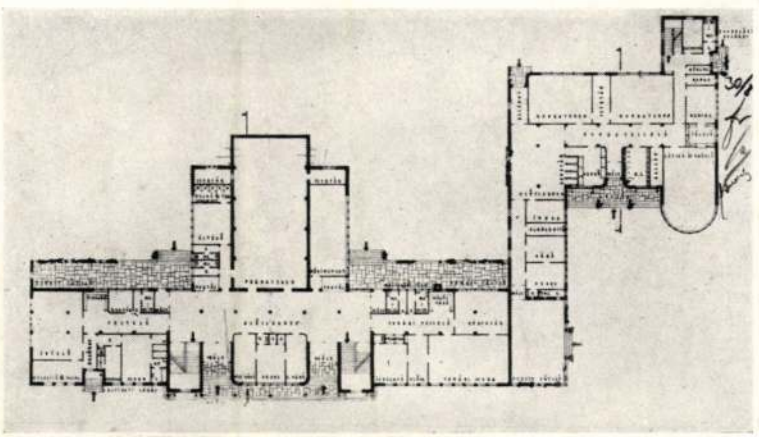

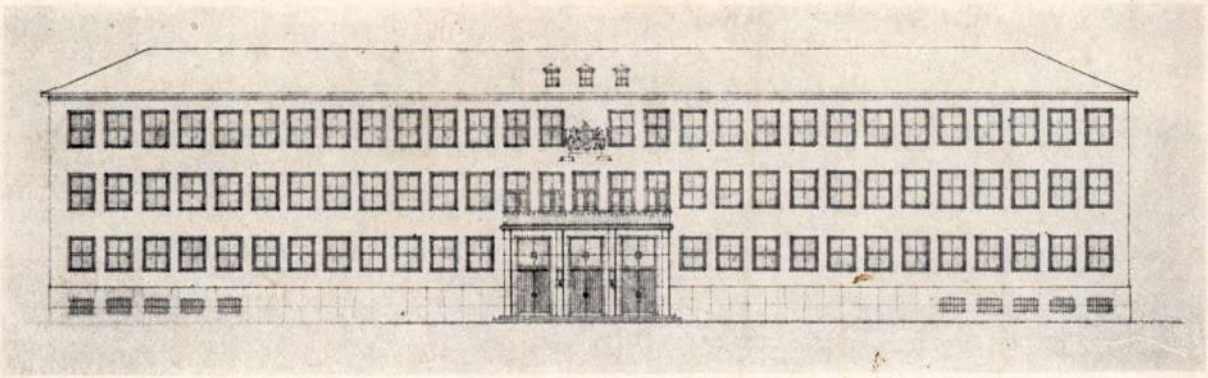

A XIII. ker., Hajdú- és Fáy-utcai elemi iskola tervpályázata. Dr. Acsay László II. díjas tervének homlokzata.

a szabadban zajlik le, tehát az elemi iskolai rész elkülönítése a zaj elkerülése miatt is fontos.

Az óvodaudvar elhelyezésénél súlyt helyeztek arra, hogy az lehetőleg déli égtájolású legyen.

A telek beépítésének megválasztásánál a kedvező városképi elrendezés is döntő jelentőségű volt, hogy a Gyöngyösi- és Ránki-utca sarka architektonikusan is hangsúlyozott legyen.

A bírálóbizottság I. díjra *Koromzai* Vilmos, II. díjra *Gerlóczy* Gedeon, III. díjra *Hübner* Tibor tervét, megvételre pedig *Bálint* Sándor, *Lehner* Kamill és Ödön, *dr. Rados* Jenő, *Schall* József és *Weltz* János, *Tóbiás* Lóránd, továbbá *Zsitva* Tibor tervét javasolta.

A XIII. KER., HAJDÚ- ÉS FÁY-UTCAI ELEMI ISKOLA.

A XIII. ker., Hajdú- és Fáy-utca sarkán épitendő elemi iskola terveinek beszerzésére rendezett nyilvános tervpályázat során 44 pályaterv érkezett be. Az iskola 12 tantermes, ebből 5 tanterem a leány-, 6 tanterem a fiúiskolához tartozik.

Az épületet úgy kellett megtervezni, hogy ama helyiségek, amelyek a fiúk és leányok közös használatára szükségesek, mindkét iskolai rész felől lehetőleg elkülönítetten legyenek felhasználhatók.

A bírálóbizottság I. díjra *Wanner* János, II. díjra *dr. Acsay* László, III. díjra *Koromzai* Vilmos pályatervét, megvételre *Horváth* Szabolcs,

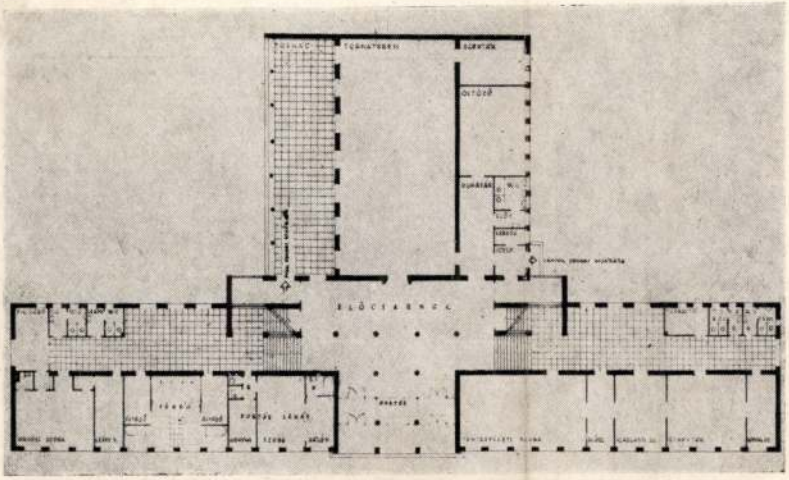

A XIII. ker., Hajdú- és Fáy-utcai elemi iskola tervpályázata. Dr. Acsay László II. díjas tervének földszinti alaprajza.

M.D.K.

Dávidházy Lajos, építész

és Pishóly Ferenc hőrös terve a hat darab egyenként 1000 p-ös díjak egyikét nyerte el az óbudai hidfeljáró terveire hűrs pályáraton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1937. LVIII. évf.

ápr. 22. sz. 4 old.

Dávidházi Péter

az alábbi tervpályázat az megvételt nyert 6. számú terv egyik szerzője.

Kristó György: Nagymagyarország régi városközpontjának tervpályázata a. 1971.
Magyar Építőművészet. 1972.2.sz.14-15.l.

MDK

Dávidházy és Piskóty

Az óbudai hid budai feljárójának tervpályázata; 2 képpel. Tér és Forma 1937. 6.sz.

MDK

Dávidházy Kálmán és Piskóty Ferenc

közös terve az alábbi pályázaton az egyik II. dijat nyerte.

Az óbudai hid budai feljárójának tervpályázata, 2 képpel. Tér és Forma. 1937. 6.sz.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Zalai Hírlap

1973 DEC 2

Dávidovits Ferenc

1021

7

Dávidovits Ferenc: BESZÉLGETŐK

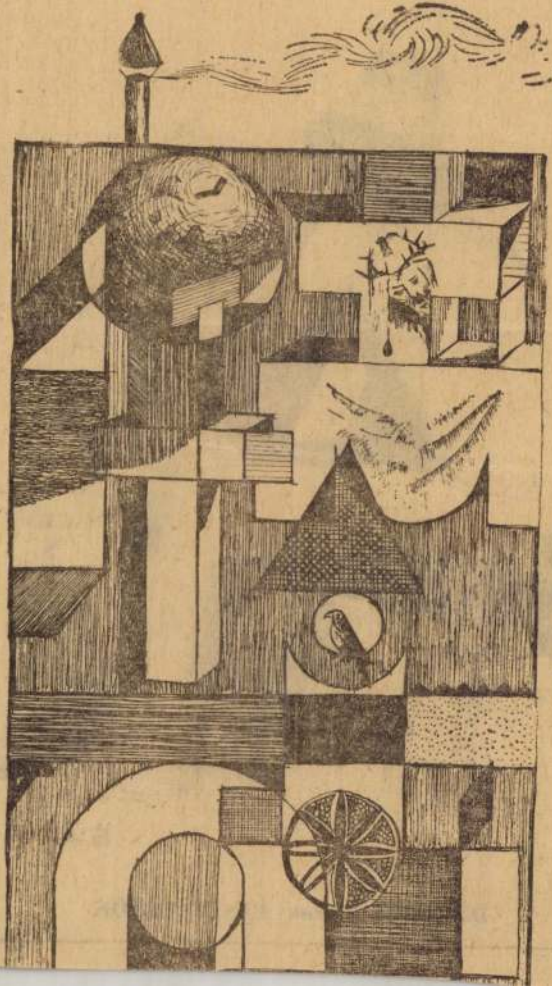

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Dávidovits László

ZALAI HÍRLAP

1976 DEC 12

1021

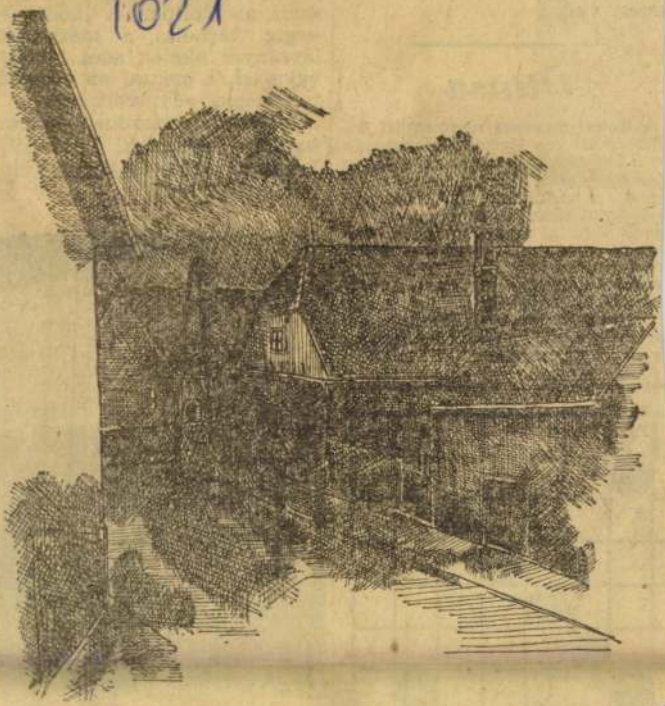

Dávidovits László: NOVEMBERI UTCA

:osárba dob
okkal nagy
ıetett volna.

Ö

A Tokaj-Exp
ısa-versenyen
ttusázó olimp
lső fordulóba
épni" a pást
yőzelmet sze
evés volt a
akult a legj
mely most
ortban várta a folytatást. Vala-
ıennyiből négy—négy vívó került
legjobb 32 közé, ahonnan mától
irekt kieséses rendszerben bonyo-
tják le a versenyt.

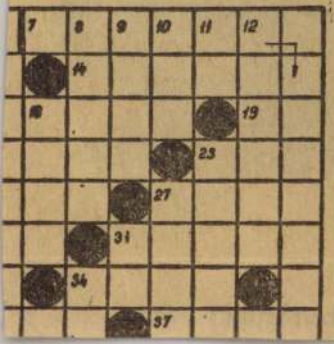

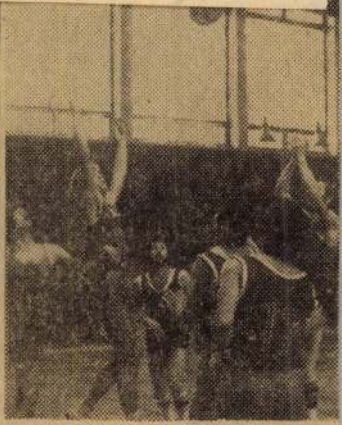

Támadásban a Z. Építők. Ha-
lász (jobbról) kosárra dob.

Dávidovicz György

butorterverő

1918.

Éimisk. 1930. 82. l.

Dávidovits László

Háromtagú amatőr-képzőművész csoport kiállításán fafaragásai szerepelnek. (repr.)

Cs. J.: A közös munka eredménye: önálló kiállítás.

Zalai Hírlap, 1942. máj. 13

mdk

Davidsohn kronikás (egykoru)

„Münzmeisterkeit" emliti Bartolomeo
"di Guido Baldit.

Huszár Lajos: A Budai Pénzverés Története A Középkorban
1958 50. l

Davids Tomas

ötvös legény

laid

Zárfás Brassó 45.

Pothold

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alái

8. sorsz. Műhelyi minta.

Ø Davion Clays

Hönyegszövő

l.

Siklóssy L.: Ismeretlen mországi művészek. A Műbarát

1923. 15. l.

Clays alatt

megírva

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Fénykép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Davodi Rellovic D.

Két képe szerepel a „Műterem" balatoni kiállításán

Magyarság 1937 VI. 13

átutalás
megírva

Davori Relkovic
Demetria
festő

l.
Relkovic Demetria
alatt.

MDK

Davori Relkovic Demetria, festö

49. Napsütéses Balaton. Pasztell.

Nemzeti Szalon. -A Balatoni Társ. IV.Kiáll.
Bp.1930 szept. Kat.

MDK

Davori Relkovic Demetria

Borus Balatonon, paszt.

Balatoni Társ. 3. N.Szal. 393.kiáll. 1928. ápr.

12. 1.

MDK

Davori-Relkovic Demetria

Részlet a Hochschwab-csoportból /Steiermark/.

Nemzetközi Alpin Képkiáll.N.Szal.1930.márc.-ápr. 31.l.

Dávori Relkovic Demetria, festö MDK

Nyári nap.

Nemzeti Szalon. -Őszi Tárlat. 1931. szept. Kat.

MDK

Davori Relkovic D.

Rét, of.

Müterem 4.csop.kiáll. 1937. ápr.

MDK

Davori Kelkovic D.

Csendélet. Olajf.

Az első magyar representativ csendélet kiallitas katalogusa. Nemzeti Szalon 1932. Febr.-Márc.

MDK

Davori Relkovic D.

Balatonlelle, of.

Felhős Balaton, of.

Balatoni kiáll. Müterem, 1937. jun.

Davosi Relkovic Demetria MDK

Tündérszikla, olf.
Nyári nap, olf.

Uj Szalon 1934. máj.
Tavaszi kiállitás

Davori Relkovic Demetria

Hall völgye, of.

Őszi barack, paszt.

Új Szal. ... kardcsonyi kiáll. 1934. dec.

3. l.

MDK

Davosi Relkovic Demétria, festö

69. Reichenstein a Gesäuchen. Olf.
70. Balaton. "
71. Holdas Balaton.

Uj Szalon. Megnyitó Kiáll. Bp.1934. ápr. Kat.

MDK

Davori Relkovic Demetria, festö

Reichenstein az Ems völgyében. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tava szi tárlat. 1931.junius. Kat.

MD K

Davori Relkovic Demetria, festö

Lauranai partrészlet.
Reichenstein/Gesäuse/

Nemzeti Szalon.-Téli Tárlat.1932.dec. Kat.

MDK

Davosi Relkovic Demetria

Tündérszikla, olaj
Nyári nap, olaj

Uj Szalon tav. kiáll. 1934. máj.

MDK

Davori Relkovic Mita

Platán, olaj

N. Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.

6 l.

Davori Relkovic Demetria

127 Almák, paszt.

Uj Szalon Őszi Kiállitása, 1934. szeptember
Budapest, katalogusa

JOSEPH DAVTSIK, textilfestőmester

"Verzeichniss der zur Neusohler priv.Sieben Bergstädtisen Lade einverliebten Schwarz und schön-färbemeister,aus dem Meister-Buche ausgezogen. /1823/:
in Arvaer Comitat: Oszada,/Oszada/:
65.- Joseph Davtsik
112.old. 31.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textil - festés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.évkönyve, 16. Győr, 1974.

DAX, Kilian

kiáll.Bp.,Ernst,1993

ism.P.Sz.J.: Gyöngykaláris. = Népszabadság,1993. április 3o. 16.ill.

Ø Dax

Jestő

l.

Gefinszombhegyhu

I. 360. l.

397. l.

DAX ALAJOS, bábos, mézeskalácsos

1873-ban született Gyanafalván. Iskoláit Körmenden végezte. Szakmáját Gracban, Klagenfurtban, Grazban és a hazai nagyobb városokban folytatta. 1900-ban lett önálló Szombathelyen dolgozik. 248.old. 9.jegyz

HORVÁTH MARIA: A mézeskalácsos kismesterség 248.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 2.szám. Szombathely, 1967

DAX ALAJOS, bábos, mézeskalácsos

1890-től 1919-ig Szombathelyen iparengedélyt kap:
Cukrász: 13.
Bábos: 5. Ezek:
Dax Alajos, Müller Lajosné, Varga János, Kaltanecker Ferenc, Keller János.
248.old. 6.jegyz

HORVÁTH MÁRIA: A mézeskalácsos kismesterség 242.old.

VASI SZEMLE; Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 2.szám. Szombathely, 1967

DAX ALAJOS, bábos, mézeskalácsos

Amig 1898-ban 63 bábos volt Vas megye területén, addig 1931-ben csak 14.
Szombathelyen 3 : Kaltenecker Ferencné, Varga János, Dax Alajos

248.old. 9.jegyz

HORVÁTH MÁRIA: A mézeskalácsos kismesterség 242.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967.
2.szám. 1967

DAX JANOS, rajztanár

Szombathelyen az első tanitó, aki az inasokat oktatta, Da
Dax Janos, aki Bécsben politechnikat tanult. rizetése évi
6 öl fa, és ingyen lakas a varostól. 1842 előtt volt.
287.old. 6. jegyz

SIMON ENDRE: A szombathelyi szakmunkásképzés és ipariskola története 286.old

VASI SZEMLE, XXIV. évf. 1970. 2. szám, Szombathely

DAX LÁSZLÓ, bábos, mézeskalácsos

1938-tól 1944-ig Szombathelyen iparengedélyt kap:
Cukrász: 15.
Bábos: 2. Ezek:
Dax László, Gecse Ferenc
248.old.

HORVÁTH MÁRIA: A mézeskalácsos kismesterség 242.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967.
2.szám. Szombathely, 1967

DAX LÁSZLÓ, bábsütő

Dax László, Szombathely, Kossuth Lajos u. 12. alatt élő 63 éves mézeskalácsos és gyertyaöntő mester mondotta el a szerzőnek a gyertyakészítés módját, ill. mutatta meg a szükséges szerszámokat. 245. old.

HORVÁTH MÁRIA: A mézeskalácsos kismesterség 242. old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XXI. évf. 1967 2. szám. Szombathely, 1967

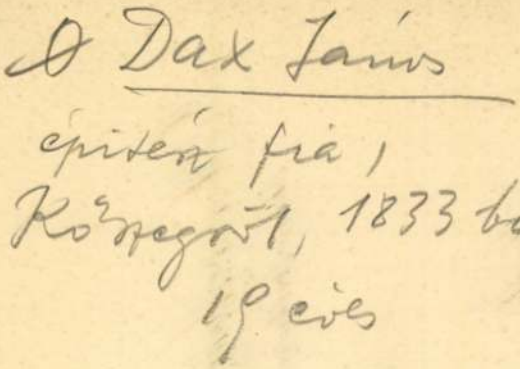

Dax János, építész fia, Kőszegről, 19 éves korában, 1833 ápr. 15-én iratkozott be.

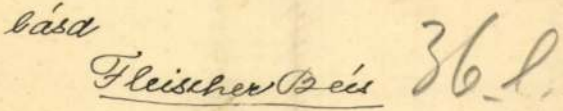

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Ø Day és

Haghe

tovább litogr.

London

l.

Schoen 1948

30. l.

31. l.

Fenőkő IX. 82.

Dayka.

A szegedi „Paletta" ~~so~~ képszalon kiállítáráni tájképe szerepel. (emlitve)

Szinház-Szinházi Ujság, Szeged, 1928. dec. 16.

Dayka Antal
Ősszel, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 23 l.

elt számlából, P 742.-ből P 50.- azaz

ly összeg fenti évfolyamok leszállitása-

kötelezőleg kijelentem, hogy amennyiben

api Ujságból fenti évfolyamokon kivül

azt köteles vagyok dijmentesen pótolni.

atukra mindig készen vagyok

teljes tisztelettel

Santos Adolf

megírva

Dayka Antal

Festő

l.

Törös Nagykörös

4. l. c. képröm.

Miáll. Ent. u. o.

Római sírkő Medusa - fejjel

V. 175.

Dayka Antal
festő
Hul. 1868.
l.
Gal Fek Nagyk
180. l.
MOB kat. 3707

Az Orion L 43 végerősitő cső adatai:

Fütőfeszültség	4 volt.
Fütőáram	0.15 amp.
Anódfeszültség max.	200 volt
Segédrács feszültség	200 volt
Meredekség	*2.7 mA/V.*
Áthatás	0.5 %
Erősitési tényező	*ca. 200*
Belső ellenállás	74000 ohm

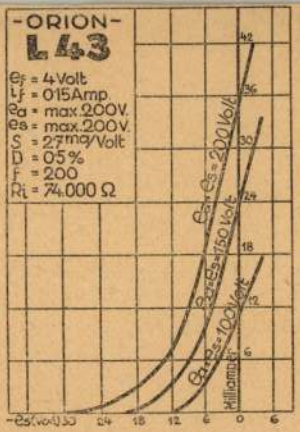

Szükséges előfeszültség:

100 volt anódfészültségnél	3 volt
150 „ „	5 „
200 „ „	7 „

Ajánlatos a hangszóró kivezető kapcsait egy 5—10.000 cm. blockondenzátorral áthidalni.

505811.

Dajka Antal

+ 1926.

— **Elhunyt festőművész.** *Dajka* Antal jónevü festőművész az elmult napokban Kecskeméten hirtelen megbetegedett, epeköves rohamokat kapott. *Pohány* Albin kecskeméti kórházi orvos sürgősen megoperálta, de a mütéti beavatkozás sem segithetett, mert a festőművész az operáció után három nap multva meghalt. Nagy és őszinte részvét mellett temették el Kecskeméten.

+ 1926. ~~Nagykőrösön~~
Kecskeméten

Nemzeti Ujság
1926. aug. 31.

Ez a gyászjelentés már a Nemzeti Ujság 1926. aug. 24. számában is megvolt.

Emlékirat a közkönyvtárügyének
fokozottabb fejlesztése érdekében

III. 57–60.

Dayka Antal

festő

szül – 1868. Nagykőrös

mh. 1926. aug.

Lásd 18. Kecskeméten.

Gulyás Pál: M. írók

V. k. 145, 146. l.

A gimnazimot Nagykőrösön festiszeti tanulmányait Nagybányán végezte.

1900 körül Bpesten és Kispesten élt mint fő. tisztviselő és hirlapiró Tanulmányuton volt Bécsben, Münchenben és Drezdában. 1922. Kecskeméten telepedett le.

Dayka Antal

Művészház. 1910. márc.:

Stacio.

Dayka Antal

1920 jan. – feb.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Ahol ti laktok, olajf.
6000.–
Kis tanya, olajf.
6000.–

Lelet, buzitai VI. 96.

D a y k a A n t a l .

1926 Kecskeméti Kpzőmüv-ti kiáll.

Száraz malom,olajf,
Plain.air.olajf,
Hajnali piacra menők,olajf.

1926 Nkörösi Kpzőmüv-ti kiáll.

~~Száraz malom.~~olajf,
Szélmalom,olajf
Napsütés,olajf,
~~Összel,olajf;~~
Kukorica kupák,olajf,
~~Rácz,olajf,~~
Összel az erdőben,olajf,
Erdőben pihenők,olajf,
Hazafelé,olajf,
Utolsó napsugarak,olajf,
Napsütés erdőben,olajf.

Nemzeti Szalon

Dayka Antal

Nagybányai kiáll kat. 1912

78

1902, a nagybá-
nyai szabadisko-
lában tanult.

Táborhely, sümeg-berkimalmi római VI. 130.

— pusztadörögdi római VI. 130.

OMKT. 1918. tav.: Szürke hangulat, of. — 1919-20. téli: Összel, of. — 1920. tav.: Kora tavasz a vízimalomnál, of. — 1924. őszi: Nyár végén, of.

~~Arv. Csanak 1931. 4 rk. n. Erdőrészlet, of.~~

Dayka Antal
aukcio
Árverési Csarnok (Kat.

31. sz. 1926. febr.
37. sz. 1927 márc.
38. sz. 1927 máj.
39. sz. 1927. okt.
40-41 nem szerepel.

Dayka Antal

festő

Kecskemét

Mária u. 17.

Műcsarnok

1924. őszi kiáli

Dayka Antal

festō

IX. Üllöi út 121.

Mücsarnok

~~1918–19~~. téli

1919–20

Protestans Szemle V. 295.

Dayka Antal

Jestö

Nagykörös Portapalota

Mücsarnok

1918. tav. 66.

Szürke hangulat, Of.

Pozsonyi Toldi-Kör V. 300.

Dayka Antal

Mücsarnok Nagykörös

~~1918. tav. kiáll. 66.~~

~~1919–20. téli kiáll. 483~~

~~1924. ősz. kiáll. 263.~~ Kecskemét

~~Adria II. 166.~~

HIREK

Hannibal tábora

Örök veszteségre marad a magyar hirlapirásnak, hogy az alábbi sorokat nem Kutyabagosról keltezve dörögjük oda a felsőbbségnek és hogy ez az irás műfajilag soha nem üti meg egy kisvárosi vezércikk mértékét és végül, hogy visszhang és nyom nélkül fog elenyészni Budapest bábeli zürzavarában. A dolog ugyanis, amiről alább szó esik, országos jelentőségü s ha véletlenül nem lett volna világháboru, elmaradtak volna a forradalmak, szóval maradt volna minden a régiben, amikor riporterek jóvoltából egy érdekesebb öngyilkosságot, vagy kártyaveszteségét világszenzációvá dagasztott a riparteri buzgóság, igen, ha még mindig a régi boldog állapotok uralkodnának, akkor talán akadna még ember, aki felfigyelne arra, amit — akármilyen szánalmas panasznak és óhajtásnak tünjék is fel — mégis csak el kell mondanunk.

Budapest utcáiról van szó. Azokról a hadászati munkálatokról, amelyeket a főváros nemes tanácsa tavasz óta ezidén is végeztet. Huszonöt esztendő óta javitják és rendezik a budapesti utcát, ahány politikai rezsim átvette ezalatt az idő alatt az uralmat, valamennyi metoldotta néhány szivet andalitó frázissal az elődök programját s valamennyien azzal tették le a garast, hogy a lázas tevékenységek hőskora négy vagy öt rongyos esztendeig fog csak tartani: „Budapest nem volt, hanem lesz!" — hangzott a módositott vakuljmagyar. Fogadkozások hangzottak el, rettenetes mellveregetések döngöttek, hogy két-három év elegendő lesz ahhoz, hogy Budapestből világvárost csináljanak. A jámbor pesti polgár boldogan és örömrepesve vette tudomásul hogy szülővárosa elindult a nagy nyugati metropolisokhoz vezető uton s karrierje feltartóztathatatlanul be fog teljesedni s még boldogabb gyönyörüséggel állott ki másnap az utcasarokra, hogy kéjmámorba szédülve gyönyörködjék abban a látványban, amit a főváros kivonuló munkásosztagainak harci készülődései nyujtottak. Megjelentek a csákányosok, felrobogtak a kátrányfőző ütegek, külön ezredekben a kábel- és gázmunkások és három nap mulva Budapest Cézár és Hannibál táboraihoz hasonlott, amelyet száz és száz mély vizesárok, ugyanannyi torlasz és háromszor annyi félelmetes földsánc szaggatott keresztül-kasul. Ettől a perctől kezdve életveszélyes volt az egész élet Budapesten, a békési polgár nem tudta, hogy hova lépjen, gázeső robban-e fel, vagy egy ideiglenesen betemetett szakadék földje omlik-e össze a lábai alatt, hogy egy sinciről kiugró villamossal ütközik-e össze, vagy pedig a nyakát töri ki a felbontott aszfaltban. Valahogy mégis csak elrepült az idő szerencsére a világháboru közé reccsenésnek ennek a lázas és nekivadult városépitésnek. Fájdalom azonban sem a világháboru, sem a forradalmak nem tartottak örökké, ismét elkövetkezett a béke és a főváros tanácsa lassanként magához tért. Az ötödik éve, hogy kitört az illetékesekből a városszépési düh, amely az idén olyan fertőző szenvedéllyé mérgesedett, hogy városunk egész lakossága rettegve tekint a jövő elé. Budapest szülővárosa fejlődése elé. Buszáz példát lehetne felhozni ezeknek az állitásoknak az igazolására, de kérdjük ki vállalkoznék erre az őrültségre, ami lyessé nem teszik a közlekedést. Szép és kor ez az illetékes körök belátása és józan megfontolása esetén ujabb munkaprogramot és ujabb városdulást jelentene. Meg is maradunk tehát az általánosságban leszögezett kijelentésnél és nagyon szerényen és nagyon bánatosan annyit kérdezünk csak: mikor lesz már vége ennek a tatárjárásnak?

Mikor lesz a pesti harctérből csendes, békés, nyugodt és rendezett város, ahol végre természetes halállal is el lehet költözni az élők sorából?

Bibó Lajos

Előfizetési felhivás!

Felkérjük azokat a t. vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése augusztus 31-én lejár, sziveskedjenek a mai lapunkhoz csatolt utalvány felhasználásával az esedékes dijakat hozzánk eljuttatni.

Tisztelettel
A „KIADÓHIVATAL.

Időjárás és vizállás

A *Meteorologiai Intézet jelenti:* A 760 milliméternél meghaladó légnyomás erősen benyomult a kontinensre. Egyidejüleg azonban egyik ága Anglián át az északeurópai depresszió és az uj izlandi depresszió közé ékelődve észak felé terjeszkedik. Ennek következtében a nagy nyomáskülönbségek folytán Északeurópában és Északnémetországban rendkivül heves szelek uralkodnak. A rebülés Európában általános. Hazánkban a betóduló hüvös légáramlat mindenütt esőket váltott ki. Különösen a Dunántulon, ahol az eső mennyisége helyenként a 20 milliméternél is meghaladta. (Magyaróvár 52, Keszthely 30, Paks 22, Kaposvár 20, Zalaegerszeg 30 milliméter.) A tegnapi hőmérséklet jórészt 30 Celsius fok fölé emelkedett.

Szombathelyen Szent István virradóra heves zivatar volt. Sürü villámcsapások között mintegy másfél óra hosszat felhőszakadásszerü zápor esett, melyet többizben erős jégeső szakitott félbe. A villám több helyen lecsapott, szerencsére azonban nagyobb kárt nem okozott. Annál nagyobb kárt tett a jégeső a veteményekben és gyümölcsösökben, ezenkivül a hatalmas viztömeg mintegy husz alacsonyan fekvő ház lakásait is elöntötte, ugy hogy a tüzoltóság egész délelőtt szakadatlan munkában volt. Egész utcasorok pinceri viz alá kerültek. A Szombathely környéki kis folyók a hatalmas felhőszakadás következtében erősen megduzzadtak, ugy hogy árvizveszedelemtől kell tartani. Szombathelyen és közvetlen környékén már évek hosszu sora óta nem volt ily hatalmas és sok kárt okozó égiháboru. Körmend környékén a kiöntött Rába pusztitásait több milliárdra becsülik. A Muraszombat—Körmend-i vasutvonalon a forgalmat átszállással bonyolitják le, mert a pályatestet a felhőszakadás igen megrongálta. Sárvár és Káld között a telefonvezeték póznáit tépte ki a vihar. *Prognózis: Egyelőre még változékony hüvös, szeles idő, helyenkénti kevés esővel.*

A földmivelésügyi minisztérium vizrajzi osztálya jelenti: A *Duna* végig apad. Pozsonyig alacsony. Pozsony—Paks között közepes, lejebb magas vizállásu. Mai vizállások: Passau 349, Stein 98, Komárom 410, Budapest 379, Baja 446, Mohács 484. A *Tisza* Tokajig apad, lejebb árad. Záhonyig alacsony. Záhonytól alatt közepesen magas vizállásu.

Eljegyzés

Monori Jucika (Gyula) és *Tóth* Gyula (Budapest) jegyesek.

Házasság

Schreiber Viktor, a Pénzintézeti Központ tisztviselője és *Molnár* Gizella augusztus 25-én délután 5 órakor tartják esküvőjüket a Józsefvárosi plébániatemplomban.

Nyizsnyánszky Irénke és *Perizek* Ferenc Ózdon házasságot kötöttek.

Halálozás

Ihnatko Gusztávné dr.-né, *Huck* Antalnak, a Székesfővárosi Élelmiszerüzem eligazgatójának a leánya hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése kedden, 24-én délután 4 órakor lesz a Kerepesi-uti temető halottasházából.

Konkoly Ignác augusztus 20-án 67 éves korában hosszas szenvedés után, keszthelyen elhunyt. Halálát családja és kiterjedt, előkelő rokonsága gyászolja.

Oshalmi *Ungárd* Béla ny. honv. tábornok 52 éves korában Komáromban meghalt.

Dayka Antal festőművész Nagykőrösön elhunyt.

Récsei Pál, hétaszéki tanító 85 éves korában meghalt.

Özvegy *Annbach* Jánosné 74 éves korában elhunyt. Németkéren temették el nagy részvét mellett.

Nembolgó János Dunakömlődön elhunyt.

Váradi *Haynal* Gyuláné született zariecsi *Zareczky* Marianne augusztus 23-án reggel hét órakor rövid szenvedés után elhunyt. Temetése szerdán, 25-én délután fél 4 órakor lesz a Kerepesi-uti temető halottasházából.

Özvegy losonci *Losonczy-Farkas* Kálmánné folyó hó 21-én 60 éves korában elhunyt. Temetése folyó hó 25-én délután 4 órakor lesz a Kerepesi-uti temető halottasházából a családi sirboltba, a gyászmise pedig folyó hó 26-án délelőtt 10 órakor a belvárosi főplébánia-templomban.

Viczenik Antal, a m. kir. szabadalmi hivatal nyugalmazott főigazgatója folyó évi augusztus hó 22-én elhunyt. Temetése folyó évi aug. hó 24-én délután 4 órakor lesz a Farkas-réti temető halottasházából. Az elhunytban *Viczenik* Ferenc dr. földm. min. oszt. tanácsos nagybátyját gyászolja.

— **(Nagyboldogasszony-napja Lequeitióban.)** Lequeitióból irják: Nagyboldogasszony ünnepén, annak a történelmi eseménynek évfordulóján, hogy Szent István, az első magyar királyt megkoronázták és felajánlotta országát Szüz Máriának, amikor Magyarország minden templomában felhangzik a „Boldogasszony Anyánk" kezdetü ősrégi ének, Lequeitióban, *Zita* királyné házikápolnájában is ezt az éneket énekelték és a királyné mintha nem tudott volna betelni e napon ezzel a magyar lelkü dallal, az első versszak után a többit is kivánta és az ifju királlyal és a többi királyi gyermekkel együtt énekelte maga is: „Magyarországról, romlott hazánkról, ne feledkezzél el szegény magyarokról".

— **(Batthyány hercegék második unokája.)** Ifjabb *Batthyány* Zsigmond herceg zsolnaszecsődi földbirtokosnak és feleségének, *Batthyány* Lili grófnőnek Szent István-napján fiugyermekük született. *Batthyány-Strattmann* László hercegnek az ujszülött a második unokája.

— **(Tisztujitás a fővárosnál.)** A fővárosnál megüresedő polgármesteri, két alpolgármesteri és 217 tisztviselői állásra 25-én, szerdán irják ki a pályázatokat, amelyeknek a határideje a pályázati hirdetmény szerint szeptember 10-én jár le. Pályázatot hirdetnek egy polgármesteri, két alpolgármesteri, kilenc jogi minősitésü tanácsnoki, egy jogi minősitésü tanácsnok-főjegyzői, két müszaki minősitésü tanácsnoki, 12 I. osztályu főjegyzői, 30 I. osztályu tanácsjegyzői, 29 II. osztályu tanácsjegyzői egy árvaszéki elnöki, 2 árvaszéki elnökhelyettesi, nyolc árvaszéki ülnöki, három árvaszéki főjegyzői, két I. osztályu árvaszéki jegyzői, négy II. osztályu árvaszéki jegyzői, egy tisztifőügyészi, egy tiszti főügyészhelyettesi, hét ügyészi, hat alügyészi, egy tisztifőorvosi, egy tiszti főorvos helyettesi, 11 I. osztályu kerületi orvosi, 10 II. osztályu kerületi orvosi, egy statisztikai hivatali igazgatói, egy főszámvivői, két kerületi előljárói és végül 10 városbirói állásra. A fővárosi szolgálatban lévő tisztviselőknek csupán egyszerü jelentkezéssel kell pályázniok az állásokra, a kivülről pályázóknak azonban okmányokat is mellékelniök a pályázathoz.

— **(Az egyiptomi főkonzul visszaérkezett.)** *Szurur Mohamed bej,* Egyiptom magyarországi főkonzula szabadságáról ma visszaérkezett állomáshelyére, Budapestre és átvette a konzulátus vezetését. Érdeklődőknek péntek kivételével, mindennap készséggel rendelkezésére áll. Titkárának telefonszáma Lipót 969—97 (naponta 11—1 óráig.).

— **(Holtpontra jutott a csepeli robbanás ügyében inditott nyomozás.)** Lankadatlan energiával folytatja a rendőrség a csepeli katasztrófa ügyében inditott nyomozást, amely azonban már holtpontra jutott. Vasárnap délelőtt a katasztrófa színhelyén váratlanul sárgaréz csőtöredékeket találtak, amelyekről azt hitték, hogy valami robbantó szerszám maradványai. Az összepréselt sárgaréz csöveket *Loch* Péter robbantási szakértő megvizsgálta és kijelentette, hogy ilyen kis fémdarabokat a robbanás után százszámra találtak és ezek nem egyebek, mint a szigetelő anyaghoz használt fémtekercsek maradványai.

— **(Fonyód fejlődése.)** A fonyódi gróf Zichy Béla-telepi nyaralóérdekeltség, amely harminc év óta dolgozik a Balaton legszebb részének fejlesztésén, *Ripka* Ferenc dr. főpolgármester elnöklete alatt ünnepi közgyülést tartott, a melyen nagy hálával emlékeztek meg *Walko* Lajos kereskedelemügyi miniszterről, aki a balatoni állami utak kiépitésével kiváló szolgálatot tett a Balaton-kultusz fejlesztésének. A minisztert ezért meleghangu táviratban üdvözölték. Ugyancsak táviratban üdvözölték *Zichy* Béla grófot, aki a fürdőtelepen szép sétautat készittetett saját költségén.

— **(A román vasutak 50%-kal emelik az árudijszabást.)** Bukarestből jelentik: A román közlekedésügyi minisztérium már régebben bejelentette, hogy 30—35 százalékkal felemeli a vasuti árudijszabást. Ezért a legkellemetlenebbül érinti az egész lakosságot a díjszabásnak egyszerre 50 százalékra való felemelésre, melynek kiszámithatatlan következményei lesznek a gazdasági életben. Az árudijszabás szeptember 15-én lép életbe.

— **(Kinai kalózok garázdálkodása.)** Hongkongi távirat tudatja, hogy öt kinai kalózhajó szombaton este megtámadott két angol gőznaszádot és két motorcsónakot, amelyeken Hongkongtól nyugatra európaiak halásztak. A kalózok kifosztották a két motorcsónakot és az egyik gőznaszádot és arra kényszeritették a kinai matrózokat, hogy a nagyobb gőznaszádon hajókaoba vigyék el őket.

— **(Szegeden lesz az Országos Orvos Szövetség kongresszusa.)** Az Országos Orvos Szövetség 1926. évi szeptember 1-én, szerdán délelőtt 9 órakor Szegeden, a városháza közgyülési termében tartja XXVIII. rendes kongresszusát, melynek során a magánorvoslás dijazásának ujabb szabályozásának kérdése, a nemzetközi orvosszövetségbe való belépés és egyéb, az orvostársadalom ügyeit közelről érintő kérdések kerülnek tárgyalásra. A kongresszus elnöke *Dollinger* Gyula dr. egyetemi tanár. A kongresszust megelőző napon, augusztus 31-én, kedden délután 6 és fél órakor igazgatótanácsi ülés lesz Szegeden a városháza tanácstermében, melyen a kongresszus előkészitését és a Magyar Fogorvosok Országos Egyesületének kongresszusi határozati javaslatát tárgyalják. A kongresszuson való részvétel végett a főtitkárság kéri az orvosokat, hogy obbeli szándékukat mielőbb a főtitkársággal közölni sziveskedjenek. A kongresszus után Szeged város diszebéden vendégül látja a kongresszus tagjait a Tisza-szálló éttermében. Délután 5 órakor *Boros* József dr. volt szegedi flókszövetségi elnök emlékszobrát leplezik le a városi közkórház előkertjében. A kongresszus tagjainak és hozzátartozóinak szórakoztatásáról, valamint a város nevezetességeinek bemutatásáról a rendező-bizottság gondoskodott. A magyar királyi kereskedelemügyi miniszter a kongresszus tagjai részére a szokásos vasuti kedvezményt engedélyezte.

— **(Vonatszerencsétlenségek külföldön.)** Párisból jelentik: A montpellieri állomáson tegnap délelőtt egy gyorsvonat belerohant egy személyvonatba. Egy utas meghalt, 12 megsebesült. — *Bécsből* jelentik: A városi vasuton, amely Mauerből Bécs felé ment, szerencsétlenség történt. Az egyik utas vonakodott pótjegyet váltani, mire a kalauz megállittatta a vonatot, amelybe ekkor hátulról beleszaladt az utána jövő kocsi. Három ember megsebesült.

— **(Gyorsfestőverseny Párisban.)** *Párisból* irják, hogy az ottani müvészköröket élénken foglalkoztatja egy fiatal orosz festőmüvész különös terve, aki arra vállalkozik, hogy öt perc leforgása alatt bárkinek élethü és müvészi arcképét megfesti. Véleménye szerint ugyanis teljesen elegendő egy perc a modell tanulmányozására és négy perc a kép elkészitésére. Ilyen körülmények között az orosz festő állitása szerint aránytalanul lehetne fokozni a festők müvészi teljesitőképességét és ezáltal sokkal nagyobb kereseti lehetőséget biztositana a számukra. Ezzel az állitással kapcsolatban most versenyre hivta fel kartársait a fiatal orosz festő és kijelentette, hogy egy hét alatt ezer arckép elkészitésére vállalkozik. Magától értetődik, hogy a különös terv nagy érdeklődést keltett a Párisban élő müvészek körében.

— **(Az északmagyarországi automobil klub)** jól sikerült automobilkiállitást rendezett *Miskolcon.* A kiállitást Szent István napján, a klub igazgatója, *Siposs* Géza, a város hatósági megbizottjainak és előkelőségeinek jelenlétében nyitotta meg. A huszárlaktanya fedett lovardájában ügyesen rendezték el a kiállitott anyagot. A kiállitás sikere annál jelentősebb, mert az előkészités munkálataira ugyszólván néhány nap állott csak rendelkezésére. A kiállitók egyhangu véleménye szerint anyagilag is szerencsés sikerrel járt az északmagyarországi automobil klub kiállitása, amely vasárnapig volt nyitva.

— **(Öngyilkos gazdálkodó.)** *Tóth* István peregi gazdálkodó vadászfegyverével szivenlőtte magát és azonnal meghalt. Jó anyagi viszonyok között élt, tetténck oka ismeretlen.

pénztőkéjét
sebben kamatoztatja és gyümöl-
Róth Bank
Budapest, Vilmos császár-ut 45

— (EGYHÁZI ÉLET.) *Az esztergom—szentgyörgymezői* templomot a bibornok-hercegprimás, mint kegyur, százmilliós költséggel restauráltatta és a hivek adományaiból pótolták a háboru idején elrekvirált harangokat. Az uj harangokat vasárnap reggel zászlós bandérium kisérte a hajóállomásról a templom előtti térségre, ahol *Csernoch* János dr. bibornok-hercegprimás délelőtt 9 órakor az előirt egyházi szertartások között megáldotta az uj harangokat. Utána nagymise volt és már vasárnap megkondultak az uj harangok, amelyek éreszava messze elhallatszott és üdvözletet vitt a cseh megszállás alatt sinylődő garamvölgyi magyarságnak. — *Csütörtökön*, augusztus 26-án d. e. 10 órakor a Mária Remete kegytemplomban P. *Schrotty* Pál budai szentferencrendi plébános szentbeszédet mond. — *Bonyhád* község közönsége *Jozgits* János dr. esperes kezdeményezésére *Virág* Ferenc püspök székházát emléktáblával jelölte meg. A leleplezési ünnepség a vasárnapi isteni tisztelet után ment végbe. *Hpozdovich* Pál járásbirósági elnök ünnepi beszédében rámutatott arra a dicsőségre, amely a községet *Virág* Ferenc püspöki kinevezésével érte.

— **(Sulyos szerencsétlenség a bécsi Dunacsatornán.)** A bécsi lapok jelentik: Vasárnap délután a Duna-csatornán sulyos szerencsétlenség történt, amelynek következtében két fiatal leány és egy fiatalember életét vesztette. Egy tizenhároméves leány, aki a csatorna szélén állott, elvesztette az egyensulyt, a vizbe esett és elmerült. Tizenkilencéves barátnője utánaugrott, hogy megmentse, azonban ugyancsak elmerült. A jelenetet észrevette a csatorna tulsó oldalán egy tizennyolcéves cipész segéd a vizbe ugrott és sikerült is neki a csatornát átuszva a tizenkilencéves leányt elérnie, ez azonban olyan görcsösen ragadta meg a fiut, hogy mindketten elmerültek. A holttesteket a viz még nem vetette partra.

Külföldiek Budapesten

Astória: *Walter* Abel kereskedő Newyork. *Kleml* Anton kereskedő Pescholsdorf, *Loddie* Steward ezredes London, *Adria* Wiech kereskedő Berlin, *Schwartz* Oszkár dr. orvos Hamburg, *Heddy* Osborn tanárnő Oslo, *Frank* Brown kereskedő Chicágó, *Litter* John tanító Ohio, *Schwartz* Joseph kereskedő Irenton.

Bristol: *Medinger* Otto igazgató Berlin. *Stritsche* Christian ügyész Wien, *Balázs* Viktor mérnök Wien, *Bischoll* Pál ügyész Wien.

Royal: *Grossmann* Harry magánzó Philadelphia, *Renner* Richard magánzó Hamburg, *Strauss* Ottó magánzó Offenbach, *Lippkova* Maria magánzó Marienthal, *Denay* Addison kereskedő Northfield, *Bustin* Elemér kereskedő Bukarest, *Hommey* Charles kereskedő Paris, *Wathney* Charles kereskedő London.

Gellért: *Cavallius* Ragner kereskedő Stockholm, *Azriel* Leon kereskedő Manchester, *Otte* Lela magánzó Nefborn, *Stanley* Müller magánzó Staumpton, *Nos Dammes* biró Leiden, *Leichtman* Herman kereskedő Dismon, *Vettrecht* Margaret és James hivatalnokok Newyork, *Bonige* Robert ügyv. igazgató Newyork, *Wickt* Oswald kereskedő Sunderland.

Dunapalota: *Panncitz* Wladimir kereskedő Trieszt, *Baldani* Carredo diplomata Milánó, *Panks* Clarence gyáros Newyork, *Yobbins* George titkár London és *Barmanti* Curt gyáros Alexandra.

— **(Egy debreceni szélhámos hatszázezer leies csalása Szatmáron.)** Máramarosszigetről jelentik: Szerdán és csütörtökön jól öltözött fiatalember járta végig a máramarosszigeti bankokat, hogy egy nagyszőlősi (csehszlovákiai) bank 600.000 leies utalványát beváltsa. A bankok óvatosságból érdeklődni akartak a cseh banknál, mire a fiatalember megjegyezte, hogy a pénzt azonnal kivánja és sietve távozott. Máramarosszigetről Szatmárra ment, ahol sikerült a csekket valutásoknál elhelyeznie. Majd szigetre tért vissza, ahol több mint félmillió lei értékü dollárt vásárolt, amivel Szlatinánál átlépte a román határt és Csehszlovákiába szökött. Távozása után kiderült, hogy a csekk hamis volt. A nyomozásnak eddig annyit sikerült megállapitania, hogy a szélhámos neve *Stern* József és debreceni illetőségü.

— **(Oláh tisztviselő-erköles.)** *Brassóból* jelentik: A vizsgálóbiró és ügyész megjelentek egy délelőtt folyamán a Szigurancán és ott letartóztatták *Zachiu* Dumitru szigurance-főfelügyelőt és *Zdravcu* Eracle szigorance főfelügyelőhelyettest. A letartóztatás okairól csak annyi szivárgott ki, hogy hütlen kezelés, okiratHamisitás és pénzekkel való manipulálással vádolják a letartóztattakat.

— **(Az Akadémia-utcán át közlekednek a dunaparti villamosok.)** A BSZKRT igazgatósága közli: A Budapest Székesfővárosi Közlekedési rt. figyelmezteti az utazóközönséget, hogy a Ferenc József-tér és az Országház-tér közötti vonalrészen végzett vágányátalakitások befejezésével e hó 26-ától (csütörtöktől) kezdődően az összes vonatok, tehát a 8, 10, 16, 18 és 22-es számu kocsik a Rudolf-rakpart, illetőleg a Nádor-utca helyett az Akadémia-utcán át fognak közlekedni.

Zsoldos magántanfolyam Budapest, VII., Dohány-utca 84. szám. Telefon: J. 194—47.
Előkészit középiskolai magánvizsgákra, érettségire.

— **(Szovjetoroszországban női katonákat képeznek ki.)** *Varsóból* irják, hogy Szovjetoroszországban legutóbb komolyan fogtak hozzá a nők katonai kiképzéséhez. Az uj és szokatlan intézkedést eleinte ugy állitották be, mintha a nőket csak a háboru esetén szükséges ápolónői szolgálatra képeznék ki, de legutóbb kiderült, hogy a moszkvai kormány fiatal leányokat és asszonyokat szabályszerü sorkatonákká akar kiképezni. Hir szerint *Szmolenszkben* és *Kazánban* már megszerveztek egy-egy női ezredet és a *Pravda* értesülései szerint a nőket különösen tüzérségi szolgálatra kivánja betanitani a moszkvai szovjet.

— **(Sulyos motorszerencsétlenség Bécs mellett.)** Bécsből jelentik: Fischamend állomáson vasárnap este sulyos szerencsétlenség történt. Egy oldalkocsis motorkerékpár, amelyben két ur és egy hölgy foglalt helyet, át akart haladni a vágányon a Bécs felől jövő személyvonat előtt, a mozdony azonban elkapta és elhajitotta a gépet. Az oldalkocsi összezuzódott és a hölgy életveszélyes sérüléseket szenvedett. A motorkerékpár vezetője és kisérője az uttestre repült és sulyosan megsebesült. A két férfi közül az egyik, állitólag egy bécsi papirnagykereskedő, belehalt sérüléseibe. A szerencsétlenül jártak személyazonosságát még nem állapitották meg. A szerencsétlenséget valószinüleg a motorkerékpár vezetője idézte elő.

— **(A fürdés áldozata.)** A vasmegyei Haraszti faluban Cvitkovics Ignác gazdalegény a falumelletti tóban fürdött, miközben szivgörcsöt kapott és a vizbe fulladt.

— **(Ongyilkos lett a sikkasztó celldömölki forgalmi adóhivatali főnök.)** *Mesterházy* Kálmán, a celldömölki forgalmi adóhivatal főnöke ellen különböző szabálytalanságok miatt vizsgálatot rendelt el a szombathelyi pénzügyigazgatóság. A vizsgálat 15—20 millió korona elsikkasztását állapitotta meg. *Mesterházy* a vizsgálat elől az osztrák megszállás aatt levő Nagyszentmihály községbe szökött és ott agyonlőtte magát.

— **(Ingyenes munkaközvetités.)** A m. kir. állami munkaközvetitő hivatalnak a kereskedelemügyi miniszterhez tett jelentése szerint augusztus 17-én a budapesti és 7 vidéki hatósági munkaközvetitő férfi- és nőmunkások részére 737, tanoncok részére 437, összesen tehát 1174 munkahelyet, továbbá 4345 férfi- és női munkaerőt, 50 tanoncot. Mindössze 4395 munkaerőt tartott nyilván; 100 munkahelyre 347 munkakereső jutott. A munkapiac helyzete tehát kedvezőtlen, de az előző heti állapottal szemben némi javulást mutat.

— **(Ideiglenesen nem lesz gyalogközlekedés a Ferenc József-hidon.)** A főváros közlekedési ügyosztálya értesiti a közönséget, hogy a Ferenc József-hid kocsi-uttestének burkolási munkálatait augusztus 24-én megkezdi. E naptól kezdve a munkálatok befejezéséig a hidon a gyalogközlekedés szünetel s csak a villamosforgalmat tartják fenn. A kelenföldi összekötő vasuti Dunahid gyalogjárója alatt kábelt fognak lefektetni s ezen munkálatok miatt augusztus 28-tól további intézkedésig naponta reggel 7 órától délután 5 óráig a gyalogforgalom szünetel.

— **(Óriási tüzek külföldön.)** A Hannovertől 10 kilométerre fekvő Seeltze-ben a Continental Guttapercha Társaság regeneráló telepén ma délután tüz ütött ki, amely ijesztő gyorsasággal terjedt. Néhány épületrész kivételével rövid időn belül az egész telep leégett, ugy hogy csak a keritès falai maradtak meg. A tüz keletkezésének oka ismeretlen, azt hiszik azonban, öngyuladásról van szó. A kár igen nagy. Emberáldozata a tüznek nem volt.

— **(A főváros iskoláiban szeptember 16-án kezdődik a tanitás.)** A székesfőváros tanácsa hétfőn foglalkozott a vallás- és közoktatásügyi miniszter 61715. sz. leiratával, amely a nagy szünidőt szeptember 12-éig hosszabbitotta meg, s elhatározta, hogy a miniszter leiratával kapcsolatban hozzájárul ahhoz, hogy az iskolákban *a beiratás és pótbeiratás szeptember 13-án és 14-én* tartassék meg, az iskolák ünnepélyes megnyitása 15-én legyen, *a rendes tanitás pedig 16-án kezdődjék meg.*

— **(Meginl felmásztak a turulmadárra.)** A keddre virradó éjszaka 1 órakor a Ferenc József-hidon járókelők arra lettek figyelmesek, hogy a sötétben valaki a hidoszlopon a turulmadár felé mászik. A rendőr értesitette a tüzoltókat és a mentőket, akik kivonultak a hidra. Az egyik tüzoltó a turulmadaras ismerőjén után mászott, aki akkorra már ott ült a madár hátán egyik kezében a kötéllel, a másikban pedig revolverrel. Ráfogta a tüzoltóra, de megkérdezte tőle, hogy családos ember-e. A tüzoltó azt felelte, hogy igen. „Akkor nem bántom" — nyugtatta meg a revolveres fiatalember és békésen türte, hogy a tüzoltó kiszabaditsa veszedelmes helyzetéből. Elmondotta, hogy *Kovács* Árpádnak hivják, a Vizmüvek alkalmazottja és *szerelmi bánatában mászott a turulmadárra.* A főkapitányságra vitték és az éjszakára ott tartották.

— **(Kirabolták a sziámi király tróntermét.)** Londonból irják, hogy a sziámi királyi pár távollétében ismeretlen tettesek betörtek a bankoki márványpalota trónjának termébe és teljesen kifcsztották azt. A rablók magukkal vitték a trónteremben őrzött óriási értékü drágakőgyüjteményt, letörték és elrabolták a trónszéket diszitő aranyvereteket és ékszereket, valamint a trón körül elhelyezett hatalmas, vertaranyból készült karosgyertyatartókat is. A kár hozzávetőleges számitás szerint meghaladja az ötvenmilliárd magyar koronát és hir szerint a sziámi belügyminiszter, aki egyébként a király fivére, személyesen vezeti a nyomozást, amelyet széles körben inditottak meg a tettesek kézrekeritésére.

— **(Győrött a Dunába fulladt egy pénzügyőr)** Győrből irják: Pénteken reggel a Hungáriaevezős egylet pavillonjánál egy fürdőtrikós 20 év körüli férfi holttestét fogták ki. A holttestben *Bornemissza* Kálmán pénzügyőrre ismert bátyja, aki elmondotta, hogy fivére több társával rokonai látogatására indult Marcaltőre. Közben Győrött megfürdöttek és a szerencsétlen fiatalembert az ár elragadta, ugy hogy barátainak nem sikerült kimenteni.

— **(Az angol miniszterelnök szabadságon.)** Londonból táviratozzák, hogy *Baldwin* miniszterelnök feleségével együtt ma a franciaországi Aix les Bainsbe utazott, ahol szeptember közepéig szándékozik maradni, ha csak a szénbányász-sztrájk nem fogja kényszeriteni, hogy előbb térjen vissza Angliába.

— **(A törökbálinti szanatóriumról)** megjelent vasárnapi cikkünkből nyomdahiba folytán kimaradt, hogy a szabadban elhelyezett vasszerkezetü pihenőcsarnokokat, a főépületen a fedett üvegcsarnokot és a kettősen üvegezett vasablakokat *Márkus M.* épület- és mülakatosárugyár készitette.

— **(Agyonlőtte magát az orosz cseka egyik vezére.)** Kopenhágából jelentik: A Berlinske Tidende moszkvai jelentése szerint *Baldin*, a cseka egyik vezetője Tverben *agyonlőtte magát*, minthogy attól tartott, hogy hasonló sorsra jut, mint a cseka többi ellenzéki tagja, akiket kivégeztek.

— **(A báeskai huszárok koszoruja Szent István-szobrán.)** A Szent István-heti ünnepségek egyik legkedvesebb és lélekbemarkoló mozzanata folyt le a várbeli Szent István szobornál. Eljöttek a bácskai huszárok és *Szent István* szobra mellett megemlékeztek az ősi dicsőségről, az elesett hősökről és hazánk mai szomoru állapotáról. A bácskai huszárok nevében vitéz *Zubecz* Lajos huszárőrmester lelkes hangu beszéd kiséretében hatalmas virágos, tölgyfalombos koszorut helyezett *Szent István* szobrának talapzatára.

— **(Felvétel a Vas-utcai egyéves kereskedelmi szaktanfolyamra.)** *Középiskolát Végzettek Egyéves Kereskedelmi Szaktanfolyama* Budapesten, VIII., Vas-utca 9. szám, — amelyet Budapest Székesfőváros közönsége tart fenn, — az 1926/27. iskolaévre 120 hallgatót vesz fel. A szaktanfolyam célja az, hogy olyan férfiaknak és nőknek, akik a középiskolai érettségi vizsgálatot letették, vagy katonai tisztképző-, vagy tanitóképzőintézetet végeztek, egy év alatt lehetőleg alapos kereskedelmi szakképzést nyujtson, amellyel kereskedelmi gyakorlati kenyérkereseti pályára léphetnek. Az előjegyzést a szaktanfolyam igazgatóságához cimzett, születési és érettségi bizonyitvánnyal felszerelt folyamodványban kell kéri. Fizetendő dijak: Beiratási dij 680.000 K, félévi tandij 1.392.000 K. Köztisztviselők, hadirokkantak, vagy hadiözvegyek gyermekei e dijak felét fizetik. Szegénysorsu tanulók tandijmegtérítésért, valamint tanszer- és könyvsegélyért folyamodhatnak. A beiratkozások szeptember 3-án délelőtt 11 órakor lesznek. Bővebb felvilágositást a tanfolyam mult iskolaévi értesitője nyujt, amely Budapest, VIII., Vas-utca 9—11. szám alatt a kapusnál kapható. Az igazgatóság postán is küldt tájékoztatót 2000 K előzetes beküldése ellenében.

— **(Vasuti segédtisztek figyelmébe.)** A KANSz. irodakezelők, állomáselőljárók stb. szakköre a tisztviselői vizsga-tanfolyam tárgyában f. évi augusztus hó 26-án délután 5 órakor VI. ker., Podmaniczky-utca 87. szám alatt értekezletet tart. Ezuton kéri az elnökség az összes érdekelt tagtársaknak pontos megjelenését.

— **(Abd el Krim számüzetésben.)** A riffek behódolt vezérét, *Abd el Krimet* e hó 28-án szállitják el Marokkóból számüzetési helyére az indiai oceánon levő Réunion-szigetére. Vele együtt megy családja és pár főből álló szolgaszemélyzete.

— **(Hadi repülőgépek körutja.)** Washingtoni jelentés szerint a hadügyminisztérium most ebben az esztendőben öt hadi repülőgép-körutra szándékozik Délamerika körüli repülőutra küldeni. Az érdekelt államokat már megkérték, hogy engedjék meg területük átrepülését.

— **(Meghalt a mérges gombától.)** Holdi Józsefné szombathelyi napszámos asszony erdőben szedett gombától mérgezést kapott tiznapi szenvedés után a szombathelyi házban meghalt.

— **(Turista-baleset.)** *Innsbruckból* jelentik: *Schattauer*, a Németosztrák Alpesi Egyesület bécsi osztályának elnöke a Venediger-hegységben egy gleccser-szakadékba zuhant és ugyethalt. Fia és leánya ugyancsak lezuhant ugyan azonban sikerült megmenteni.

Egyesületi és társadalmi hir

A *„Turul" Szövetség* Budapesti Bölcs tanhallgatók „Árpád" Bajtársi Egyesülete Vezérsége ezuton értesiti a Budapesti Kir. gyar Pázmány Péter Tudomány Egyetem csészet Karra beiratkozni óhajtó keresztmagyar ifjuságot, hogy mindenféle tanyi ügyben készséggel szolgál felvilágositással a hivatalos órák alatt (Délelőtt 12—1 után 3—6) Hivatalos helyiség Budapest Muzeum-körut 6—8. II. urvar.

Élelmiszerpiac

A forgalom a piacokon és vásárcsarban lanyha. Árak változatlanok. M rostélyos, felsál 24—40, leveshusok 16 lyáshus 18—28, borju combja 38—52, nek való 16—28, juh hátulja 18—30, el sertéskaraj 38—40, tarja, comb, lapoc oldalas 22—26, szalonna zsirnak va háj 25—28, élő csirke 22—40, tyuk 3 titott ruca 26—35, lud 26—35, teatoj főző 1.5—1.7, élő ponty 45—55, je 25—40, harcsa 40—60, teljes tej 4—5, t teavaj 70—80, főző 50—60, tehéntu fehérkenyér 7—8, félbarna 5.5—6.8, 5.5, szárazfőzelék: bab 3—7, borsó 8 8—14, zöldségfélék: kevert zöldség kói hagyma 1.8—3, fejeskáposzta poszta 2—4, rózsaburgonya 1.5—1.8 gonya 0.8—1.2, Ella 0.8—1.4, paraj 3—16, héjazott dió 36—60, mák 22 2—6, paradicsom 1.8—3, zöldteng korona, görögdinnye 3—7, sárgadi

Modern hütőrs
állandó nagy k
Üllői-út 14 és Baross-utca 11. Szo
Hitelképes egyéneknek fizetést k

Augusztus 24. kedd

Római katolikus: Bertalan-nap. Görögkatolikus: Eutlik. Protestáns: Bertalan. A nap kél 5 óra 6 perckor, nyugszik 18 óra 57 perckor. A hold kél 19 óra 56 perckor, nyugszik 5 óra 51 perckor.

Az ókor életéről sokkal kevesebbet tudnánk ma, ha 79-ben Kr. u. augusztus 24-én egy rettenetes szerencsétlenség, az akkor már hosszu idő óta szunnyadó Vezuv váratlan kitörése el nem pusztit teljesen három virágzó várost: Pompejit, Herkulánumot és Stabiaet. A váratlan és elemi erejü katasztrófa szintén plasztikus formákban hagyta reánk az ásatások nyomán a régi római életnek az emlékeit olyan apróságokkal, aminőket máskülönben az idő vasfoga aligha kimélt volna meg. Szinte látjuk az egész életet lefolyni magunk előtt, annyira rekonstruálható az a megmerevedett állapotból, ahogy a kihült lávafolyam megőrizte.

Napirend

Muzeumok: Nemzeti Muzeum: régiség- és növénytára 9—½2. — Szépmüvészeti Muzeum (Andrássy-ut 41.) szobor képtár 10—½2. — Iparmüvészeti Muzeum (Üllői-ut 33. sz.) textil- és keramia-osztály 9—1. — Közlekedésügyi muzeum: (Hermina-ut 16.) 10—1-ig. — Kereskedelmi muzeum: (Iparcsarnok) 8—6. — Ernst-muz. (Nagymező-u. 8.) 9—4. — Erzsébet királyné-emlékmuzeum (Királyi pal.) 9—1, 3—5. — Akad. Széchenyi-szoba: 10—12; történelmi arcképcsarnok: 10—1. — Mezőgazdasági muzeum (Széchenyi-sziget) 10—1. — Petőfi-ház (Bajza-utca 20. szám.) 9—2-ig. — Iparmüvészeti társaság állandó kiállitása: 9—2. — Népegészségügyi Muzeum: (Eötvös-utca 3.) 10—1. — Földtani Muzeum (Stefánia-ut 14.) 10—2 — Fővárosi muzeum: (Stefánia-ut) 3—6. — Aquincumi muzeum: (Szentendrei-ut 7.) 9—7. — Ráth György-muzeum (Vilma királyné-ut 12.) ½9—½2.

Könyvtárak: Fővárosi nyilvános könyvtár 9—7. — Akadémia könyvtára 3—7. — Egyetem könyvtára (Ferenciek-tere 5.) 9—1. — Kereskedelmi és Iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6.) 9—2. — Iparmüvészeti Muzeum könyvtára 10—1 és 3—8. — Ráday-könyvtár (Ráday-utca) 4—6. — Statisztikai könytár 10—1. — Széchenyi könyvtár (Muzeum-körut 14.) 9—4. — Technológiai Olvasóterem (József-körut 6.) 5—8. — Vakok könyvtára (Ida-utca 5.) 2—6.

Dayka Antal festő

Tavaly halt meg. Tájképeket festett. most lesz Kiállítása

Magyarság 1927 x. 7

Dayka Antal MDK

Ősszel, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Dayka Antal

Kora tavasz a vizimalomnál, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

MDK

Dayka Antal festőművész

A Kecskeméten élő képzőművészek 1927.év őszén Bpesten a Nemzeti Szalonban kiállitásra készülnek és ekkor kerül bemutatásra Dayka Antal kecskeméti festőművésznek hagyatéka is.

Bende János: Vidéki centrumok.

Képzőművészet, 1927. 2.sz. 28.l.

Dayka Antal MDK

Ősszel, olf.

Mücsarnok 1919-2o. téli tárlat

Dayka Antal MDK

Kora tavasz a vizimalomnál, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

M. D. K.

DAYKA Antal festő

1902-ben Nagybánján. Szabad-
iskolo- növendéke volt

Rébi Bp. 1954. 325. l.

MDK

Dayka Antal

Művészet 1918. 3.l.

Dayka Antal MDK

festő

A nagykörösi képzőművészeti kiállitás katalógusa
Nemzeti Szalon 1926.

M.D.K.

Dayka Antal.

Festőművész. Nagykőrösön a Nemzeti Szalon által rendezett kiállitáson szerepelt mint helybeli képzőművész.

A Nemzeti Szalon kiállitása Nagykőrösön.

Városok Lapja. 1926. XXI;évf. 11.szám. juni.1. 107.old.

MDK.

Dayka Antal festő

"Erdőrészlet" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz. 1931.dec.
29.l.

MDK

Dayka Antal,

1902-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 76.1.

MNK

Dayka Antal, festöm.

II.terem. Az ősz színeit látjuk a visszant hervadó festményén.

? kiállitás. II.terem képei.
Művészet.1918. 3.1.

M-D. K

DAYKA Mihály tarchas

Az 1685. évi összeírásban szerepel
ungvárt

Hodinka Antal: Adalékok az ungvári
vár és tartománya és ungvár vá-
ros történetéhez ungvár 1917. 24. l.

M. D. K.

DÄHNE Károly soproni szobrász mesterlegény

A süttöri kastély tükörterméneh, türreihez megadott terovaji szerint rezeteket farag fából 1762.

Vachó Ariszlid: A fertődi (eszterházi) kastély müvészei, mesterei 134. l.

~~Balogh András: A fertődi kastély építése történetének főbb mozzanatai 134.~~

Művért. 1953. 1-2. sz.

M.D.K.

DÄHNE, Karl szobrász

özv. Rosslernénél alkalmazott legény

a megadott minta szerint díszítő le-
cehet farag a sittöri kastély részére 1762

Müvért. 1955. 1. sz.
Valkó Aderján: Fertőd / Eszterháza, Süttör: Győr-
Sopron megye) meslerei
[illegible] müvészei 1720-1768 között

128.l.

K. D. K.

DÄHNE Károly szobrászlegény

Sopronban

1762. Fertőd, Esterházy-kastély, tükör-

terembe kereteket faragj megadott terv

szerint

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 181. l.

MDK

Dähnis Gusztáv, magy. fegyverkovács

Budán

dr. Kalmár János közlése: Magyar fegyverkovácsok nevei.

Dr. Thiro Gantai, magy. legyenlorás
Bucián

Dr. Halmar Jaime Kőtlére: Magyar legyen-
lyvicsok ucsa.

Pozsony. Dänkt Ádám, könnivessegeál,
1771.

Pressburger Zeitung
1771., 60. sz.

Dänkt Adám, Kőművesegéd,

1771. Poszony.

Pressburger Zeitung

1771, 60. sz.

DÄNKT, Adam, pozsonyi kömüvesegéd

A. D. Maurergesell, 10 hónapos fia meghalt.
(1771, 60. szám, 4 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Ø Dähnis Gusztáv

puskamüves Budán
XIX. sz.

Hindelang és

Jann, puskamüvesek
XIX. sz. Pest(?)

Kirner József

pesti puskamüves
XIX. sz.
1844, 1852.

láid

Ezredévi orsz.
kiáll. A tört. fő-
csoport katalogusa
III. Ősfoglalko-
zás. 98. l.

...ságod szíves elnézését kér-

4.-én.

kiváló tisztelettel:.

Döllestuck

kir. tanácsos, udv. titkár.

Dähnis Gusztáv

puskaműves Buda.

Céllövő puska, gyutacsos, pokete gömbölyű cső XIX. sz.

MNM Fegyvertár

1627. leltsz.

Fajánszkorsók és kupák. 306 drb,
Gmunden, Salzburg, német, XVIII —
XIX. sz.

Dänom Jakab

polgári lakatosmester

Győr 1749

Az alábbi kórház céljaira kisajátítandó épületek és telek értékének megállapítására felkért iparos tanácstól közt vezetel.

Petz Győr. 20, 21. l.

Ø Dänckisch Jarab

fareras

Sopron

1629. máj. 21.

polgáreskü

Házi

